Lucas =

Brun

l.

Hoffmann Porsony

33-l

Hoffmann Südost

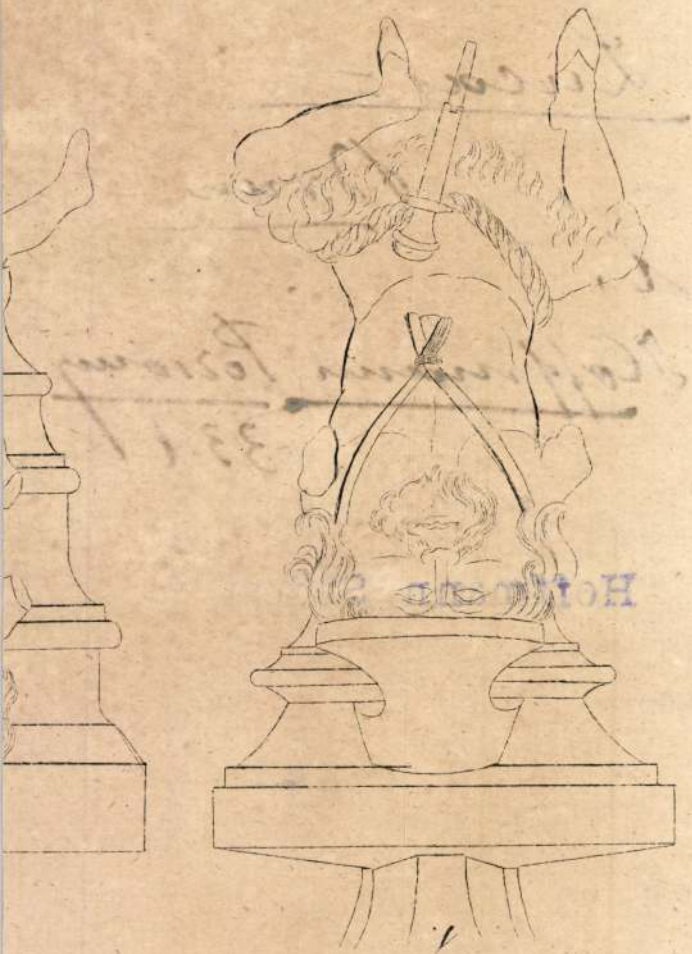

Lucas Festö

1442 – 1445

l.

Hoffmann Pozsony

45. l.

Hoffmann Südost

3.

4.

LUCAS bécsi ötvös (Meister Lucas) l. Gyulenburger Lucas.

Lucas

Lucas Aurifaber

Lakott. Plathea Sancti Demetrii. Szegeden.
Neve 1522. jelinsában a
bácsi püspökség részére
beszedett egyházi tized
lajstromban fordul elő.

Reizner János. Szeged
története. Szeged. 1900-
10. köt. Ockleveltár. 115 l.

Lucas Coronensis illigator
librorum Budensis

MAGYAR MŰVESZET
1931. 157.

t	Osztályzat	
tás	tartalom	külalak
29	3/4	c.
1	4	d.
13	3/4	c.
16	4	c.
23	3	b.
c. 18.	2/3	b/c
[illegible]	3	[illegible]

Lucas de la Festa de Spalato

lapicida Regie Maiestatis dalmát kőfaragó Mátyás udvarában az 1480-as években

B. J. Firenze 199. l. jegyzet

dul~~ni~~, kissé fölfelé tekint~~ni~~ és csaknem teljésen
Kontyba fogott haja oldalt fürtözött.
~~ja~~ és felső metsző fogai kissé ~~látha tól~~ kifehérlenek.
dőt hord, melyen ruhájának fehér godrai át-

ogysága 42, a papirosé 59.3 : 44 cm.

Festő Lucas

festő?

Egy a Kassai levéltárban lévő Buráton a kör et kerülep írja alá magát:
Lucas Festő rector scholae oppidi Zantho cum praescriptis personis consensit m.p.

---

ff. kemeny Lajos. Az „ukkon pohár."
Tört. Tár. 1897. 571. 1.

Istvan Lucas
murator

545. l

Lucas Italus lapicida

Erdélyi szász vár-
sokban működik
a XVI. században

Erd

Csaberdélyi reneszánsz

41. l.

Lucas Italus
muratori

545. l

Lucas Italus

Magyar Művészet

1934. 148. l.

Lucas Italus lapicida

a XVI. náradban

Brassóban dolgozott.

Gerhrd 161. l.

Lucas pictor

ivid Kassa 1396-98.

Arch. Ert. XIV, k

67-68 l.

Ságüvegyar

62. l.

Ad 374/1938.

A Müemlékek Ország

1938–1939. évi 55.000 P. j

tervez

1. A szombathelyi ásatások sorá
építészeti emlékek biztositá
munkálataira.....

2. A feldebrői r.k. templom he
tositási munkálataira és a
li freskók restaurálására...

3. A visegrádi Mátyás korabeli
folytatólagos feltárására és
válására.....

4. A zsámbéki templom- és zárda
konzerválására és a kapcso
munkálatokra.....

5. A pannonhalmi milleniumi eml
költségeihez való hozzájárul

6. A karcsai református román

Lucas

szegedi ötvös 1512

laid

Gyárfás Brassó 188.

..... *mühely.*

őnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... szamu .....

ı.

vi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Goldschmid Lucas

80.l

Goldschmiden Lucas

34, 52, 53,
81, 99. C

Lucas muratori

545, 661.

R

580.2

MDK

Lucas ötvös

Mihalik Sándor: A raguzai dóm szegedi ereklyéje.
Szépművészet. 1940. 3.sz. 75 l.

magister Lucas pictor MDK

A kolozsmonostori apát 1492-ben a kolozsvári festővel csináltatta a templom és kolostor ablakait, képeit.

Radocsay Dénes: A középiori Magyarország táblaképei. Bp. 1955. 89.l.

M.D.K.

Lucas festő

pozsonyi számadások szerint 1442-1445. között ablakot hártyával von be, fest, óramutatót készít és befesti, cimert fest.

Hoffmann Edit: Pozsonya középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek, Bp.é.n. 45. old.

MDK

Lucas Italus lapicida

XVI. sz. közepe, a szász városokban müködött

Csabai I: Az erdélyi reneszánsz müvészete.
1934. 41 l.

MDK

Lucas Italus Iapicida

XVI. ae. Kóseqe. a sqéa vérosokam mukóbit

Usabaí I: Aa erdéjyi ronessúnas milvésete.
1934. 41 I.

Lucas Italus Lapicida

l.

Biró Erdmüv

83.l.

1143.

1142.

Lucas Italus

kőfarajó

Erdély XVI–XVII. sz.

inod.

Petranů

319.1

és erős szivdobogás
letartóztatható. Böl
zel és az asszony,
tozni kezdett:

— Én is velec
hogy én is vele m

A kétségbeeset
lapitani próbálta,
elkeseredése még
felriadt tizenhétév
lyának volt a tanu
látványt már Böhm
maga mondotta G
tovább gyötörni h

— Nevelj bec
nyes szemmel fele
tanulj szorgalmasa

Bár az idő ke
Böhm Adolfnak a
kabátot öltött. Mi

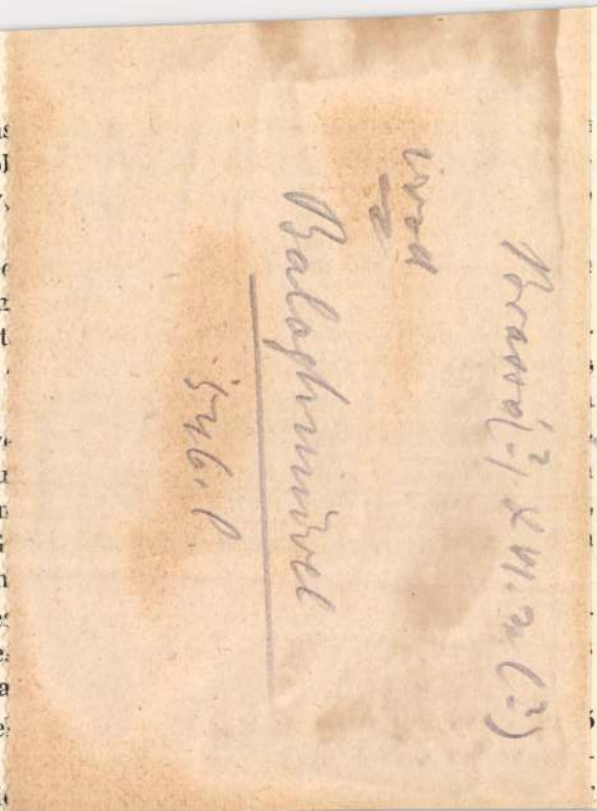

tottak. A törvényszék előtt idegesen rótta fel-alá az utcát, egyik cigarettáról a másikra gyujtva dr. Meszlény Antal ügyész, aki már előzetesen gondoskodott a beteg vezérigazgató kényelméről és az ügyészségi fogház betegszobáinak egyikében jelölte ki celláját a vizsgálati fogság tartamára.

A kocsik megállottak, valamennyien kiszálltunk, Greén főkapitány jelentést tett az ügyésznek, Böhm Adolf pedig kalapot emelve, igy szólt:

— Jó estét, ügyész ur!

Az ügyészségi fogház kapuja tárva állott és mert Böhm még mindig remegett és hörgött, Meszlény udvariasan karonfogta és igy segitette fel azon az ötven-hatvan lépcsőn, ahonnan a fogház kis vasajtaja nyilt. Mi hárman, ujságirók, a lépcső lábánál állottunk. A mindig udvarias és kellemes Meszlény Antal, amikor a vasajtó elé értek, most megengedte magának Böhmmel szemben azt a kis tüszurást, hogy, ismerve a vezérigazgatónak az ujságirókkal szemben való zárkózott viszonyát, igy szólt hozzá:

— És most vezérigazgató ur, bucsuzzon el a szerkesztő uraktól.

Lucas lapicida Halas

kőfaragó

l.

Balogh Erdélyiben

I. 110/47. l.

Révész Imre. A hit.

MDK

Lucas Italus Lapicida,

Brassóban dolgozott a XVI. sz.-ban.

Horváth Henrik: Budai kőfaragók és kőfaragójelek.
Bp. 1935. 106. l.

Lucas Italus

lapicida, murator

l. R III

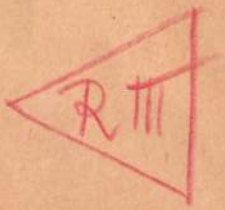

257, 260, 356, 412
441 - 444, 454, 462,
481. l.

77

DER TAUFER. Elfenbeinfigurchen. Vlämisch, XVI. Jahrh.

224. **Vénus és Ámor.**

Márványcsoport, festett diszü fatalapzaton. Magassága 19 cm. XVIII. század. — VENUS UND AMOR. Marmorgruppe auf bemaltem Holzpostament. XVIII. Jahrh.

225. **Krisztus Emausban.**

Fadombormü, aranyozva. (Oltártabernakulum ajtaja). 45—31 cm. XVIII. század. — CHRISTUS IN EMAUS. Holzrelief, vergoldet (Thür eines Altartabernakels). XVIII. Jahrh.

226. **Két db. rokokó-kartus,**

aranyozott keretben szines dombormüvü képek. Fa. — ZWEI ROKOKO-KARTUSCHEN, in vergoldeten Rahmen bemalte Reliefs. Holz.

227. **Filozófus.**

Bronzdombormü. Ovális, 15—12 cm. Modern. — PHILOSOPH. Bronzerelief. Modern.

228. **Beszédes László** (1874—1922):

TÜNŐDÉS. Bronzszobrocska. Magassága 44 cm. Jelezve: Beszédes. — SINNENDE FRAU. Bronzestatuette. Bezeichnet: Beszédes.

229. **Egyiptomi férfi.**

Bronzszobrocska, aranyozva. Magassága. 37 cm. Modern. — ÄGYPTER. Bronzestatuette, vergoldet. Modern.

MNG Évkönyve 1991 Bp.,1991 Művészettörténeti tanulmányok Mojzer Miklós hatvanadik születénapjára

ADALÉKOK FILIBERTO LUCHESE ÉPÍTÉSZ MUNKÁSSÁGÁHOZ

DÉTSHY MIHÁLY

Az utóbbi évtizedek hazai építészettörténeti kutatásai fokozott figyelmet szentelve addig kevésbé ismert 17. századi korabarokk építészetünknek és mestereinek, a korszak egyik kiemelkedő, hazánkban, egyben Ausztriában és Morvaországban egyaránt tevékeny, itáliai származású építészeként tették ismertté Filiberto Luchesét.[1]

A mester az 1640-es években Nyugat-Magyarországon Batthyány I. Ádám és Pálffy Pál várainak korszerűsítésén, bővítésén tevékenykedett, és irányította reprezentatív belső kialakításukat az általa ajánlott itáliai stukkátorok, szobrászok és festők közreműködésével. Az uralkodó, III. Ferdinánd megbízásából ugyanakkor Bécsújhely védőműveit és a Semmering nyugati lábánál fekvő Schottwien várkastélyát tervezte, és irányította kivitelezésüket. Számos további változatos munka, közöttük a pozsonyi vár építkezései után az 1660-as években a bécsi Burg Lipót-szárnyának építésével koronázhatta meg életművét. Mindezek mellett ismételten felméréseket készített magyarországi végvárakról részben az illetékesek tájékoztatására, részben további erődítésük tervezésének alapjául, de részben talán művészi feldolgozás céljára is.[2]

Ez utóbbi munkásságával kapcsolatos, de más szempontokból is figyelemre méltó adalékokkal szolgál egy sor különféle levéltári állagokban rejlő, de egymással összefüggő, eddig közreadatlan levél.

1648. március 13-án I. Rákóczi György a linzi békeszerződés végrehajtásáról folytatott tárgyalásai után Sárospatakról Gyulafehérvárra visszatérve levéllel fordult a királyi tárgyalóbizottság egyik tagjához, Törös Jánoshoz, a pozsonyi Magyar Kamara tanácsosához, aki már a tárgyalások kezdete, 1645 óta elnyerte a fejedelem bizalmát. Levelében egyebek mellett az alábbiakat írta: „Felette kedvesen vennénk keg(ie)lmedtől, ha Pálffi Pál vrammal végben vihetné, ő felségétől nyerné meg' ő keg(ie)lme, az mellyk job fundáloja volna eő felségenek, küldettnék alá, had Tokayt látná meg', s- fundálná el, örömest hozzá kezdetnénk éppitéséhez; Talám még' töb Várainkkatis itbennis meg' láttatnánk véle; hejjaban sem hadnánk az Jámbornak fáratsagát; kiről keg(ie)lmedtől mennél hamaréb valo választis várunk."[3]

Tokaj városát és várát Rákóczi 1644/45. évi hadjárata során foglalta el, és a linzi békeszerződés alapján a korábbi zálogbirtokosok kártalanítása ellenében kapta meg. A súlyosan romos vár helyreállítását már 1645-ben elhatározta, és a zálogösszeghez írható építési költségeinek felbecsüléséhez már akkor szakértő kőműves mesterek kiküldését kérte a királytól.[4]

Törös április 8-án Pozsonyból írt latin nyelvű levelében tolmácsolta az uralkodónak a fejedelem kérését, mellékelve írását: „Az erdélyi fejedelem... leveléből megérti Felségtek, mit kíván egy tapasztalt fundáló Felső-Magyarországra, egyben Erdélybe való kiküldése dolgában. Vékony ítéletemmel úgy vélném, hogy e részben kedvére kellene tenni a fejedelemnek, és Philibertus fundálót, aki Pálffy Pál gróf urammal, az országbíróval már ezelőtt is megfordult azokon a részeken, oda kellene küldeni (valamilyen napidíjat rendelve neki útiköltségeire, mielőtt elindulna azokra a helyekre). Mert ahhoz, hogy Tokaj várát, vagyis erősségét annak idején, mire építése teljes befejezéséig jutna, minél jobban és kedvezőbben felbecsülhessék, nem lesz haszontalan Felségtek számára sem körbenézetni (mielőtt a fejedelem megkezdetné az építkezést), valójában milyen állapotban és romladozásban lenne."[5]

A Magyar Kancellária Törös levelét Rákóczi csatolt kérésével együtt a következő javaslattal továbbította április 30-án a királyhoz: „Mivel ez a török ellenében nagyfontosságú erődítmény egyébként is ugyancsak romos állapotban van, a köz javát mozdítaná elő a fejedelem azokon a részeken, ha újjáépíttetné és erődíttetné. Ebben kedvében lehetne járni a fejedelemnek, és oda lehetne küldeni Philibertust, hogy ez alkalommal legalább rajzolatot készítsen erről a várról, egyben tüzetes és megbízható jelentést adjon állapotáról."[6]

Vajon miért éppen Filiberto Luchesét javasolta Törös a királynak, amikor több nagy gyakorlatú építész tevékenykedett Bécsben? Alighanem Pálffy Pál ajánlotta, akinek közbenjárását a királynál Rákóczi kérte levelében, és aki, mint a következőkből is megtudjuk, már rég kapcsolatban állt az építésszel.

Ferdinánd Törös április 8-i levelének vétele után hamarosan utasíttatta Luchesét, hogy induljon útnak. Erről május 12-én Törös értesítette Rákóczit, aki június 6-án Gyulafehérvárról nyugtázta ezt: „Eo Felsege kegielmesseget az Fundalonak küldese feleol engedelmessen ertyük, ki ha nem kessnek, akarnank, mert az jo epeteo ideo multon mulik".[7]

Luchese azonban a parancs vétele után olasz nyelvű folyamodvánnyal fordult a királyhoz, és kérte, vonja vissza

parancsát, s ne kelljen elutaznia, de legalább halaszthassa későbbre indulását:

„Királyi Felségtek rendelkezésére don Annibal Gonzaga őrgróf stb. tudtomra adta, hogy a Császár ő császári felsége, legkegyesebb uram azt parancsolja, utazzam Felső-Magyarországra és Erdélybe, hogy végrehajtsam mindazt, amit az erdélyi fejedelem rámró, és elrendel nekem. De mivel annak az országnak a levegője különösen nyáron nem kedvez az egészségemnek, ahogyan az 1640. esztendőben is, amikor ugyancsak a császári Felség parancsára ott voltam, hogy valamennyi erősségnek és a törökkel szomszédos végháznak felvegyem a méreteit, és elkészítsem rajzait, amiket ma is magamnál tartok, hat teljes hónapig betegeskedtem, nem csekély veszedelemben, hogy életemet vesztem, amint azt Pálffy Pál gróf tanúsíthatja. És mivel sem a magyar, sem az erdélyi nyelvet nem ismerem, és nem szoktam a módfeletti iváshoz sem, ami ezekben az országokban dívik, különösen külföldiek társaságában, ezért remélem, hogy a császár őfelsége nem akarja majd engedni, hogy Erdélybe kelljen mennem. A felső-magyarországi erősségekről és végházakról itt is el tudom készíteni a rajzokat a felmérések alapján, amelyeket ma is őrzök, anélkül, hogy oda visszatérnék. De ha őfelsége mégis úgy döntene, hogy visszatérjek oda, és még tovább is menjek, mindenkor a legkészségesebben azon leszek, hogy végrehajtsam legkegyesebb császári parancsolatait. Csupán azért könyörgök alázatosan, méltóztatna kegyesen elhalasztani és elodázni ezt a bemenetelemet a jövő szeptember elejéig. Egyben utaljanak ki számomra napi tíz forint ellátmányt is élelemre, és adjanak alkalmatosságul egy kocsit is a magam és két segédem számára, akiket szükséges magammal vinnem, hogy segítségemre legyenek. Ezért várom a legkegyesebb császári és királyi döntését erre nézve, hogy tőlem telhető minden igyekezetemmel, szorgalmammal és hűségemmel végrehajthassam azt."[8]

Luchese alighanem tévesen emlékezett korábbi felsőmagyarországi utazásának évére. 1640-ből fennmaradt leveleit augusztus 27. és november 30. között Bécsből keltezte, előzőleg Rohoncon járt, majd december elsején hazautazott feltehetően a Luganói tó partján fekvő szülővárosába, Melidébe, ahonnan 1641. április derekán tért vissza.[9] Semmi sem utal tehát arra, hogy 1640 nyarán utazott volna Felső-Magyarországra és hat hónapig betegeskedett, aminek tanúsítására Pálffy Pált ajánlja. Pálffy, aki akkor a pozsonyi Magyar Kamara elnöke volt, az uralkodó parancsára 1639 augusztusában járta végig a felső-magyarországi és tiszántúli végvárakat katonaságuk zsoldjának kifizetése céljából. Mint jelentésében írja, Szendrőből „Putnok erősségének szemléjére kiküldtem a mellettem lévő építészt, akit Bécsben vettem magam mellé, és egész úton kísérőm volt."[10] 1639. július 29-én indultak el Bécsből, augusztus 11-én értek Lőcsén át Kassára, 16-án Szendrőbe, majd Diósgyőrön át 18-án Ónodra, 22-én Tokajba, 24-én Kállóba és 26-án Szatmárra. Innen 29-én indultak vissza Kassára, ahová terebesi kitérő után szeptember 2-án érkeztek.

Kétségtelenül Luchese volt a Pálffyt kísérő építész. Talán ezen az útján készült rajzaira vonatkozik az 1642. augusztus 10-i királyi rendelet a Magyar Kamarához, hogy folyósítsanak Luchesének 600 Ft jutalmat, mert az uralkodó parancsára a Magyarország végein álló erősségeket delineálta, lerajzolta.[11]

Luchese kérésére a király visszavonhatta parancsát, mert Tőrös június 27-i levelében kénytelen volt ismét szorgalmazni az uralkodónál kiküldetését: „Ami Philibertus fundáló kirendelését illeti, miután én a fejedelmet Felségtek kegyes határozatáról már tudósítottam, alázatosan kérem Szent Felségteket, méltóztassék különleges parancsot adni számára, hogy további halogatás nélkül induljon útnak. És minthogy a fejedelem ... a folyó hónap végére Felső-Magyarországra munkácsi várába jönni bizton szándékozik, annak jelenlétében...lerajzolva Tokaj várát és más tiszántúli végházakat, annál hamarabb újra visszatérhet munkájához. Nemrég tárgyaltam vele Pozsonyban, tudtára adva Felségtek kegyes akaratát. Ő azonban a neustadti erődítéssel mentegetve magát, amelyet irányít, bizonygatta, hogy Felségtek külön parancsa híjján nem távozhat onnan. Ha ezt megkapta, útra kelne, de minden napra, ameddig úton lesz, 5 Ft útiköltséget kíván Felségtek kamaráitól adatni magának a fuvarköltség mellett."[12]

A kancellária Tőrös levelét az uralkodóhoz továbbítva tájékoztatójában lényegében megismételte a levélben foglaltakat, azzal kiegészítve, hogy Tőrös Pálffy Pál jelenlétében tárgyalt Luchesével, aki azért kívánt kiküldetésének teljes tartamára napi 5 Ft költségtérítést, mert „nem nagyon bízik a fejedelem adta díjazásban és nagyvonalúságában." Hozzáfűzte még: „Tőrös nem tartaná haszontalannak Felségtek számára, ha a fejedelem végházait mindenütt meg lehetne szemlélni, és valamennyinek a rajzolatát Felségtek is megtarthatná magának." Végül azzal érvelve sürgette a király kedvező döntését, hogy Tőrös „nem tartaná tanácsosnak, ha a fejedelem csalatkoznék reményében", amit az ő korábbi értesítése óta táplálhatott a fundáló kiérkezéséről.[13]

Különösnek tűnhet, hogy Rákóczi, akinek ekkor két velencei fundáló állt a szolgálatában, nem tartotta kockázatosnak, ha korábbi és esetleg jövőbeli ellenfelétől, a Habsburg uralkodótól kéri saját várainak szemléjére, felmérésére és esetleges tervezésére annak szolgálatában álló építész kirendelését. Ennél a kockázatnál azonban többet nyomhatott a latban, hogy Bécsből felkészültebb építészt küldhettek, aki szakszerűbb és korszerűbb tanácsokat és terveket adhatott, és a zálogbirtokul kapott várak állapotáról olyan jelentést készíthetett, amelyet a királyi kamarák a további építkezéseknek a zálogösszeghez írható költségei becslésénél mérvadónak tekinthettek.

Rákóczi Tőrös május 30-i – elkallódott – levelére, amiben Luchese húzódozásáról és indokairól tájékoztatta, június 29-én Gyulafehérvárról így válaszolt: „Az eo Felsege Fundalojanak miczoda superstitioja legyen az Magyar Orzaghi uttul valo idegensegben, ertjük aztis kegmed leuelebeol; hogy sem az jambor meg hallyon, ottan czak az Delineatiojokot igyekezze keg(iel)med ala küldeni".[14]

Tőrös azonban továbbra sem tett le Luchese kirendeléséről, és még július 9-én szinte szó szerint megismételte kérését a királyhoz.[15]

per essequirla con ogni possibil prontezza, diligenza, et fedeltá; et humiliss.^{mo} me l'ichino.

Di Vra Regia Mtá.

Humiliss.^{mo} et deuotiss.^{mo} Seruitore

Filiberto Luchesi m.p.

9 *Garas K.:* i.m. Adatok. Luchese 1640. évi levelei: MOL P 1314. Batthyány Missilisek, 29916/a–d és 29917.sz. levelek.

10 Bécs, HHStA. Ung. Akten, Allg.Akten. fasc. 174. fol. 24–29. Demissa Relatio Comitis Pauli Palffy. III. Ferd. 1639. júl. 18-án értesítette a Magyar Kamarát, hogy elnökét, Pálffy Pált a felső-magyarországi végvári zsoldfizetés végrehajtására biztosként kiküldte, ugyanaznap utasította Pálffyt, hogy az udvari hadi fizetőmestertől e célra vegyen fel 10 000 Ft-ot, mindkettőről MOL M.Kam. Lvt. E–21. Ben.Res. 1639. júl. 18.

11 Művészettörténeti Értesítő 11 (1962) 229.

12 MOL M. Kanc. Lvt. A 32. Litterae Privatorum. N. 619.

13 MOL M. Kanc. Lvt. A 98. Transsylvanica f.3. (15/b), ad Num. 12. Anni 1648, kelet nélkül. Valószínűleg tévesen került Tőrös április 8-i levele mellé annak első mellékleteként.

14 Bécs, HHStA. Hung. f. 423. Tanssylvanica f.3. No 15. Anni 1648. Rákóczi sora Luchese „superstitio"-járól, „babonás félelméről" összecseng a fejedelem egyik familiárisának 1640. jul. 22-i jelentésével: „Az kőmiues s' kőfaragó dolgaban...annira vad elméuel vannak az oda be való utnak fel vételére..." (*Détshy M.:* I. Rákóczi György fundálói. Építés-Építészettudomány 3 [1972] 368. A fejedelem két velencei fundálójáról u.o. 372.).

15 MOL M.Kanc.Lvt. A 98. Transsylvanica, f.3. No 17. Anni 1648.

16 Bécs, HHStA.Hung.f.423. Transsylvanica f.3. Ad 19 A 1648.

17 U.o. ad Num.28.

18 U.o. ad Num.28.

19 U.o. ad Num.28.

20 MOL M.Kanc.Lvt. A 98. Transsylvanica, f.3. No.25.Anni 1648.

21 Bécs, HHStA. Hung.f.423. Transsylvanica f.3. No.27.A 1648.

22 Tokaj tervével kapcsolatban *Jedlicska P.:* Eredeti részletek Gr. Pálffy család okmánytárához. Budapest 1910, 442–443. (892. sz.): III. Ferd. levele Pálffy Miklós nádorhoz, Bécs, 1649. okt. 5. Jedlicska regesztája szerint Pálffy kérte a királyt, „küldje el Filiberto építészt az ásványbányák és végházak rajzai és térképei elkészítése végett. A király ezt meg is tevén, elküldte az özvegy hercegné (ti. Lorántffy Zsuzsanna) és Rákóczi Zsigmond kérésére Tokaj várának rajzát, s meghagyta Pálffynak, hogy csak a rajz másolatát közölje a hercegékkel, az eredetit pedig küldje vissza a királynak." A levél eredetije jelenleg nem hozzáférhető.

BEITRÄGE ZUR TÄTIGKEIT DES ARCHITEKTEN FILIBERTO LUCHESE

Die jüngsten Forschungen der Geschichte der frühbarocken Architektur Ungarns lenkten die Aufmerksamkeit auf den um die Mitte des 17. Jh. in Ungarn, Österreich und Mähren tätigen Wiener Architekten norditalienischer Abstammung, Filiberto Luchese, als einen der bedeutendsten Baumeister der Epoche in diesen Ländern.

Eine Anzahl von bisher unveröffentlichten Briefen in verschiedenen Archiven und Fonds ergänzen die bisherigen Kenntnisse über Lucheses Leben und Wirken.

Im März 1648 bat Georg I. Rákóczi, Fürst von Siebenbürgen durch einen Vermittler vom König Ferdinand III. die Entsendung eines erfahrenen Architekten nach Oberungarn und Siebenbürgen, um seine im Kriegszug von 1644/45 eroberten und im Linzer Friedensvertrag in Besitz genommenen Festungen, vor allem die Burg von Tokaj zu besichtigen und Vermessungen sowie Entwürfe zu deren Befestigung zu verfertigen. Auf Empfehlung des Vermittlers, einem Kammerrat und des Präsidenten der Ungarischen Kammer, Grafen Paul Pálffy, späteren Palatins und Auftraggebers des Baumeisters ließ der König Luchese den Befehl erteilen, zum Fürsten zu reisen und seine Aufträge auszuführen. Luchese wandte sich in einer Bittschrift an den König, den Befehl rückgängig zu machen. Aus seinem Schreiben geht hervor, daß er bereits 1640 in Oberungarn gewesen und dort schwer erkrankt sechs Monate lang in Lebensgefahr geschwebt habe, was Pálffy bezeugen konnte. Er hatte aber damals bereits Vermessungen verfertigt, und könnte folglich dem Fürsten die nötigen Entwürfe liefern, ohne wieder dorthin zu reisen. Aus einem Bericht von Pálffy aus dem Jahr 1639 erfahren wir, daß er in Begleitung eines Architekten, zweifellos Luchese, im Sommer 1639 die Festungen in Oberungarn besucht hatte, Luchese sich also falsch an die Jahreszahl erinnerte. Aus weiteren Briefen von Rákóczi und seinem Vermittler läßt sich feststellen, daß Luchese schließlich nicht zum Fürsten gereist war, sondern lediglich die Zeichnungen und Entwürfe der Festungen Tokaj und Szatmár, sowie der Wehranlagen der Stadt Kaschau nach seinen Vermessungen von 1639 verfertigt dem Fürsten über den Wiener Hof zukommen gelassen hatte.

Rákóczi starb kurz nach Empfang der Zeichnungen. Seine Witwe und Söhne dürften die Entwürfe bei der Befestigung der Burg von Tokaj benützt haben, während Szatmár und Kaschau unter königliche Herrschaft zurückfielen.

Rákóczi talán Tőrös leveleiből értesülve erről, július 28-án Munkácsról – Ecsedre, Patakra és Tokajba készülőben – még bizakodóan válaszolt: „Az eő Felsége Fundaloiának alá érkezése most szintén iokor esnék, miis itt kwn levén, szemünk előtt fundálhatná el az jámbor."[16] Bizakodva írja még augusztus 12-én is Ecsedről: „Az Fundalo ha addig erkeznek migh itkin mulatunk, ki nemis halad touab ez holnapnal, akarnok".[17] De augusztus 30-án Tokajból távozóban már így ír: „Nagy reménysegwnk wala kegy(elme)d irasahoz kepest, hogy az eő Felséghe Fundaloia itt kwn érien, es ottan bár czak azt az helyet fundáltathattyuk vala el vélle, kinek igen veszendeő Bastyáia vagyon mégh az Tisza feleől; miuel Istennek aldasabol Munkaczot, Patakot, –s– Eczedet már úgy vittwk végben, akar ki tekincze meghis, de megh nem foghia pökni iövendeőben; mivel azért Isten kegyelméből im bé indultunk Orszagunkban, akarok kegy(elme)dnek ertesere adni, légyen azon kegy(elme)d immár az epittésnek ideieis el kezduén ezennel múlni, bár az iambor ne faradgyon alá, kirwl magais irt vala."[18] Szeptember 6-án Váradról megismétli az előbbieket, de ugyanakkor nyugtázza Luchese rajzainak vételét: „Az delineatiokat el vettük, migh Isten az epitésnek idején el hozza, elmélkedhetünk addigh arrolis, mellyik szerint kezdessük az épitést."[19] Eszerint ekkor még csak Tokaj várának két alternatív tervét kaphatta meg.

Ugyancsak szeptember 6-án tájékoztatta Tőrös a királyt: „a szent királyi felség Philibertus Luchesi architectus delineációit Kassa, Tokaj és Szakmár erősségeiről kegyesen hozzám irányította. Ezeket a fejedelem saját emberével, Mednyánszky Jónással sietve elküldtem. Nem kételkedem, hogy a fentírt delineációkat a fejedelem hálás lélekkel fogadja majd, de ahogyan ide mellékelt – (aug. 12-i) – leveléből kitűnik, szívesebben vette volna, ha maga Philibertus személyesen utazhatott volna oda."[20]

A fejedelem végül szeptember 13-án Bánffyhunyadról értesítette Tőröst, hogy valamennyi rajzot megkapta: „Az keg(yel)med Leuelet miis az vtan el veottük volt, kire valaztis teottünk, el veuen azzal az Tokai Delineatiokatis, most penig az Zakmarit es Cassait: Az eo Felsege ezbeli szorgalmatossagat engedelmesseggel veottük, Tokait (Szakmartis, ha eo Felsege acceptallya az rea koeltsegnek egy reszet), öreomest epettetneok, s. hozzais kezdetnenk röuid ideon. Az Fundalo feleol irtunk mar keg(yelme)dnek."[21]

Az idézett levelek szerint Luchese Tokaj és Szatmár várainak és Kassa város védőműveinek bizonyára 1639. évi felmérései alapján készült rajzait és Tokaj várának alternatív terveit bocsátotta a király, ill. a fejedelem rendelkezésére, ahogyan idézett levelében ajánlotta.

I. Rákóczi György már nem hasznosíthatta Luchese terveit, mert röviddel hazaérkezése után, 1648. október 11-én meghalt. Özvegye, Lorántffy Zsuzsanna és kisebb fia, Zsigmond talán a tokaji terveket követve végeztették a vár helyreállítását, míg Kassa és Szatmár újra a király fennhatósága alá került.[22]

JEGYZETEK

1 *Garas K.:* Az olasz mesterek és a magyarországi barokk térhódítása. Magyarországi reneszánsz és barokk. Művészettörténeti tanulmányok. Szerk. Galavics G. Budapest 1975, 201–229. Függelékben: Adatok Filiberto Luchese munkásságához (226–229.); *Koppány T.:* Batthyány I. Ádám építkezései 1629–1659. Történelmi Szemle 27 (1984) 539–555. Lucheséről 548–551. és 28–38. jegyzet.; *Koppány T.:* Építési gyakorlat a 17. sz.-i Magyarországon a tervezéstől a megvalósulásig. Építés- Építészettudomány 19 (1987/88) 449–488. Lucheséről főleg 457–458.

2 *Garas K.:* i.m. Adatok Filiberto Luchese munkásságához.

3 Bécs, Haus-, Hof- u. Staatsarchiv (HHStA), Hungarica fasc. 424. Transsylvanica fasc. 3. Ad Num. 12. Anni 1648.

4 U.o., Transs. fasc. 2. No. 59. A. 1645. Tőrös J.–III. Ferdinánd. 1645. jun. 30.

5 Magyar Országos levéltár (MOL) M.KancLvt. A 98. Transsylvanica fasc. 3. (most 15/b), Ad 12 Anni 648. Tőrös J.–III. Ferd. Pozsony, 1648. ápr. 8.

6 U.o. 2. melléklet.

7 Bécs, HHStA. Hung.f.423. Transs.f.3. 15 Anni 1648.

8 MOL M.KancLvt. A 98. Transsylvanica fasc.3. (15/b) Ad Num. 22. Anni 648. Külzetén: Alla Sacra Regia Mta del Rè d'Vngaria, et Bohemia etc. Humiliss.^{mo} memoriale di Filiberto Luchesi.
Sacra Regia Mta Sig.^{re} Sig.^{re} Clemen.^{mo} D'ordine della Regia Mtá Vra mi é stato significato dal V. Marchese don' Annibal Gonzaga etc. che la Sacra Ces.^{ea} Mtá del'Imperatore, mio Clemen.^{mo} Sig.^{re}, comanda ch'io debba transferirmi in Vngaria Superiore, et Transiluania, per essequire quel tanto mi sará imposto, et ordinato dal Prencipe di Transiluania; Má perche l'aria di quel paese non conferisce alla mia salute, massime nell'estate, essendo io l'anno 1640., che fui pur d'ordine della medema Mtá Ces.^{ea}, per leuare le misure, e disegni, che tengo ancora presso di me, di tutte le fortezze, e frontiere col Turco, stato amallato sei mesi continui, con non poco pericolo di perdere la uita, come puol testificare il V. Conte Paulo Palfi, et per non saper io la lingua Vngara, ne Transiluana, et anco per non esser io asuefatto al souerchio modo di beuere, che usono in quei Paesi, massime con forastieri; Spero perció che Sua Mta Ces.^{ea} non uorra permettere ch'io debba andare in Transiluania: delle fortezze, et frontiere dell'Vngaria Superiore poi, senza ritornarui, io potrò far quá li disegni, sopra le misure, che già tengo, Pure quando la Mtá Sua fosse poi rissoluta ch'io ui ritornassi, et andassi ancora più oltre prontiss.^{mo} saró sempre ad essequire l'Imperiali suoi Clemen.^{mi} comandamenti; humilm.^{te} supplicandola solo uolersi degnare di benignamente differire, e prolongare questa mia andata sin' al principio di Settembre prossimo, pur che mi sia anco assegnata una prouisione di fiorini dieci al giorno per il Vitto, et data ancora la commoditá d'un Callesso per me, et per duoi Aiutanti, che bisognerà conduchi meco, per farmi aiutare. Staro dunque aspettando la Clemen.^{ma} Imperiale, et Regia sua rissolutione sopra di cio,

Lucas Holstenius

Muratori

l.

575, l.

964. J.B. Lampi (?)

Sz. Romenoban 1751 dec

~~964.~~ Idősb Szumrák Sámuel.

látható

Mellig, kissé jobbra
fekete; szemöldöke, szeme é
rülcsavart nyakkendője és k
ingének mellfodra látszik.
el Szumrák Sr. 1744-1813 Be

Vászon, méretei 55:42.
Festette: Lampi (?) 181
Szumrák Pál ajándéka 1

MDK

Lucas Italus, lapicida, kőfaragó

A 16.sz-ban Nagyszebenben és Brassóban élő olasz mester.

A magyarországi művészet története I. 338.l.
Bpest, 1961. II. kiadás.

Lůcatellus, Petrus
rajzoló

Roullet, Jo. Lud
rezin

mincs
ced
1

I. József Emlék
arch.

l
Harsányi
26 l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

M.D.K.

-1-

Lucas lapicida

Franciscus de Zara társá-
nak neve szerepel Johannes Gru-
vanich kőfarag. 1487. dec. 1-én
Budán kelt végrendeletében.

Balogh Jolán: A művészet Mátyás király udvarában
[illegible] kiad. 2 köt. 1.köt. 497.old.
+ 504.

M.D.K.

Lucas de la Festa de Spalato.

királyi kőfaragó

neve, Johannes Grubanich lapi-
cida végrendeletében 1487. dec. 1-én
szerepel, azzal a megjegyzéssel, hogy
„kalmija magister Lucas budai
házában van."

Balogh Jolán: A művészet Mátyás király udvarában
Bp.1966. Ak.kiad. 2 köt.

1.köt. 504.old.

Lucas rézmetsző

Katalógus II/9. ~~Zor~~ Zrinyi Miklós mellképeovális babérkoszorús keretben, pondi-tott beállítás ban, liatalos arccal. Latin felirat. Rézmetszet. 19.6 x 10.7 cm. Szignatúra: Lucas schnitzer scul. „Ortelius Redivivus et Continuatus. Nürnberg 1665. II. 286-287. l. Között. MTKcs 4685. 203 oldal

Cennerné Wilhelmb Gizella: Zrinyi Miklós, a költő arcképeinek ikonográfiája. 187.o.

Folia Archaeologica. XVI.1964. Képzőmüv. Alap Kiadóváll. Bpest

Lucas rézmetsző

Katalógus. II/10. Zrinyi Miklós mellképe ovális, babérkoszorús keretben, fordított beállításban, Widemann portré melankolikus arckifejezésével. Német felirat. Szignatúra: ~~Luca~~ Lucas schnitzer sculp. MT Kcs. 4684. 203 old

Cennerné Wilhelmb Gizella: Zrinyi Miklós,a költő arcképeinek ikonográfiája. 187.o.

Folia ~~Archaeo~~ Archaeologica. XVI.1964. Képzőmüv. Alap Kiadóváll.Bpest

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848 II. 176 l.

Név: Lucas Martin

Foglalkozás: Kronymüves

Szárm. hely:

Hitfelekezet: Csal. állapot:

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1691 és 1697 között

A polgárjogért fizetett összeg forintban:

MICHEL LUCAS
Zimmergesell
/Lenner Jánosnál/

MDK

P.tjkv.I.k.290.f. 1695.jul.1.

LUCAS MARTIN

budai aranymüves 1697 után

Budapest régiségei XIX. évf. 1959. 222. 1

M.D.K

LUCAS A S. Jacobo asztalos,

piarista laikus

1741–1747. között. Recskeméti

rendházukban, az oltárok készü-

lésével egy időben

Agghány: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 128., 235. l.

M.D.K.

Lucátsovits Ili /Leonie/

A "Padlásszoba" c. darab előadásához tervezte Péchy Erzsi ruháit.
A müvész fényképét hozza a lap.

Szinház és Divat, Bp. 1917. dec. 2. II. évf. 48. sz. 17. lap

M.D.K.

Lucacsovits Ily iparmüvésznő

Leonie néven szerepelnek rajzai. A müvész a lap belső munkatársa, fényképét bemutatja a lap.
"Az Ernst Muzeumban kiállitott tárgyai feltünést keltettek"-közli a "Hirek mindenfelől" c. rovat.

Szinház és Divat. Bp. 1917. okt. 28. II. évf. 43. sz. 41. lap

Lucatzovitz Simon

ötvös

hartulajd- a budai
várban 1696-ban

Vass Budanémet

104 l

nacsos.

nak.

Benedetto Lucelli

Téglaégető Piacsek gyárában, Pécsett a 19. n-ban.
Olasz fazekasmester. Oroszlay Vilmosnak [Zsolnay Vilmosnak]
ő adja át az ezzin titkát.

Dénes Gizella: Csodálatos fazekas (életrajzi regény)
31.o Bp. 1955

Lucfalvai ref. templom

Nógrádmegye
XVIII sz

XVII. század végi fa imahaz, melyet 1756-ban a megye engedélyével nyra épitettek.

Ravasz Boriska:

A magyar állam és a protestantizmus Mária Terézia uralkodásának masodik felében. Bpest, 1935.

74, 75, l. 76-l.

19. Oroszlán megtámad egy római katonát. Flamand, Jacob Goebels köre, XVII. sz. eleje. Rongált, bordűrjén a négy elemmel. Gyapjú és selyem, 348 × 374 cm.

Az Ipolyi-gyűjteményből

Dutka 73 l. (repr. 73 l.)

Őszi kiállítás, 1930, Ipolyi, 56. szám.

Ipolyi, Bihar vármegye, 341. szám.

LUCHESE stabreiter

An 1996/1-3. 223-234.

szentélyében

rombadölt

beli falképek

an, Krisztus

, lenne szent

zároköve és

LUCHESE, Filiberto

An 1996/1-3. 234.

-adatok a Pálffy-leveltáiból

zára gyűrűin

ı hat rombusz

m.

iseruha XVII-

mennyezetén

zsoltárversek

eli boltozatos

Jobb oldali

LUCCHESE, Filiberto cit.

Studia Agriensia 17. 163.

a magyarok

Volt egy másik
melyet beolvasztott
anyag volt.
Gyűjtése módszeres:
anyagot ji
fizetett ér

A gyűjtemény kata
meg Michel Denis (
előszavával.

Ezután kéréssel fe
kodóhoz, hogy g
nemseti könyvtár a
Ebben a levélben
bizonyos feltételek
— a könyvtár
közigazgatási

L u c c h e s e, Filiberto MDK

építész

Az 1635-ben megjelent királyi rendeletre elkezdett átalakitásoknál dolgozott a pozsonyi várpalotán.

Magy. Müv. Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 343.

[redacted] Más várkastélyokat ujjáépit.

U.o. 344.o.

Filiberto Lucchese, épitész.

Bécsi császári épitész.Batthyány Ádámtól ment Csáktor nyára Zrinyi Miklóshoz ,mert az foglalkoztatta őt. 22.old.

Galavics Géza: A törökellenes harc és egykori világi képzőművészetünk 1.old

Művtört.Írt. 1976. XXV. 1.sz. Ep

Lucchese Filiberto „Filibero"

stukkodor dolgozott kőfaragóként 1641-ben a rohonci kastély kápolnájában.

H. Takács Marianna: Magyarországi reneszánsz kőfaragók és kastélyok, Budapest, 1970. 231 l

Lucchese Filiberto

„Filibera" a rohonci várkastély kápolnájában, 1641 körül stukkátorként dolgozott.

H. Takács Marianna: Magyarországi udvarházak és kastélyok, Budapest, 1970. 1618

M.D.K.

Lucher Jakab, szobrász

Gyöngyösön 1737-ben szerepel a jobbágyösszeírásban.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Decsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 361. old.

LUCHER Jakab szobrász. Gyöngyösön 1737-ben szerepel a jobbágyösszeirásokban.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

MDK

Lucchese, Filibertó, épitész

a pozsonyi várpalota ujjáéitésén dolgozott.

A magyarországi müvészet története. I. 388.l.
Bpest, 1961. II. kiadás.

M.D.K.

Filippo Luchese, várépítő

XVII. századi bécsi császári építész, akinek Pálffy Pállal való kapcsolatai révén közreműködése feltételezhető a bajnóci Thurzó vár 1644-1662 közötti átépítésénél.

77

Függedi Erik: D. Menclová könyvei hat szlovákiai várról. Művészettörténeti Értesitő, 1961. X.évf. 1.sz. 77.old.

MDK

Lucchese,Filiberto,épitész

az udvari müvész dolgozott Bajmócon,Németujváron, Rohoncon,Borostyánkőn dolgozott.

A magyarországi müvészet története.I. 389.l. Bpest,1961.II.kiadás.

Lucchese, Filiberto

minsk

1642

l-

Tak rajzok

II. 126. l.

LUCCHESE, Filiberto építész

a rohonci kastélyban dolgozott ld.

Collectanae Tiburtiana. Szeged,1990. 458.p.

Z M É N Y

ca, hogy egyetlen sorozat
edvezményt nyújtunk, amennyi-
ékét november 30-ig számlánk-

a: 6.000,- Ft

LUCCHESE, Filiberto építőmester

ld.

Koppány Tibor: 17.századi építési megállapodások a Batthyány levéltárból. In. Lymbus 2. 1990 148 - 151.p.
156.p.

LUCICH ISTVÁN

budai ötvös mester / 1696-ban szerezte céhi szabadalmát/

Budapest régiségei XIX. köt. 1959. 221. l

LUCICH JÁNOS MIKLÓS

budai ötvös mester /1696-ban szerezte céhi szabadalmát/

Budapest régiségei XIX. köt. 1959. 221 l

LUCHICH SIMON

budai ötvös mester /1696-ban szerezte céhi szabadalmát/

Budapest régiségei

M. D. K.

Stefan Luchian festő

Aradi Tőlfest. 311. l.

1

Filippo Alberto (Filiberto) Luchese
melédei származású építész

1606-ban született. Magyarországi munkásságát
1640-től Zövethetjük nyomon. Ellor években
Zerenztül Batthyány Ádám számára dolgozik

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó 1975 Bp.

211. old.

Luchese, Filippo Alberto (Filiberto) 2

A fennmaradt levelezés tanúsága szerint a gróf számos építkezéséhez ó lényiti a terveket, irányítja a munkálatokat, s gondoskodik kivitelező mesterekről, a stukkátorokat, festőket is beleértve.

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó 1975 Bp.

211. old.

Luchese, Filippo Alberto (Filiberto) 3

1640-ben terveket Kérzit a rokonci

Kastély Kápolnájához, melynek belső dekorá-
cióját az ő stukkátorai Kérzitik, vázlatokat
Küld a Kápolna oltárához, 1641-ben 2-2
tervrajzot a németújvári Kastélyhoz ill. Kolos-
torhoz. (alaprajzot és homlokzati tervet)

Magyarországi reneszánsz és barokk

Bp. 1975 Akadémiai Kiadó 212. old.

Luchese, Filippo Alberto (Filibuto) 4

E levél alapján indult meg az építkezés Németújvaron 1642-ben. 1645-ben, miután a Uraly számára Wiener Neustadtban és Schattendorfban dolgozott, rendszeresen ellenőrzi a németújvári és borostyánkői építkezéseket.

Akadémiai Kiadó 1975 Bp.

Magyarországi reneszánsz és barokk 712. old.

- Luchese, Filiberto 5

1647-ben is szerepel még Batthyány Ádám gróf borostyánkői elszámolásaiban, s 1648-ban a borostyánkői díszterem stukkátormunkálatait irányítja.

Akadémiai Kiadó 1975 Bp.

Magyarországi reneszánsz és barokk 212. old.

Luchese, Filiberto 6.

Ebben az időben más a Pálffyak is foglalkoztatják. 1644-ben Pálffy Pál, a nádor lés: Pálffy Istvánt, hogy küldje Bazinból Borostyánkőbe Filiberto építészt, s meghívja testvérét: tekintse meg új építkezését.

Akadémiai Kiadó 1975 Bp.

Magyarországi reneszánsz és barokk

213. old.

7

Luchese, Filiberto

1646-ban castrum dolorist tervez Pálffy Miklósné, a nádor anyjának és két testvérének temetésére, s 1649-ben Pálffy kérésére rajzokat kérjt egyes végházakról. 1653-ban a kívánalmaknak megfelelően a porsonyi vár újjáépítését ellenőrzi.

Akadémiai Kiadó 1975 Bp.

Magyarországi reneszánsz és barokk

213. old.

8

Luchese, Filiberto

A Pálffyak borostyánkői vára (Pajstun) teljesen elpusztult. Fennmaradt azonban a vöröskői és bajmóci Pálffy várkastély egy-egy barokk részlete, s ennek alapján meslegelmünk kell annak lehetőségét, hogy esetleg esetnek tervezésében is Luchese működött közre.

— Garas Klára —

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó Bp.1975.

213. old

9

Luchese, Filiberto

Általa tervezett ill. irányított épít rezeszként emlitve a lambachi kolostortpl., a bécsi Burg leopoldinus szárnya, a kremsieri residencia.

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó Bp.1975.

213. old.

Luchese, Filiberto

10

Többször is dolgozott a Pálffyak szolgálatában, joggal feltételezhetjük: a vörösköi Pálffy-vár kastély nagyszerű sala terrenájának létrehozásában is része volt.

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó Bp.1975.

213. old.

LUCHESE, Filippo építén

Pamiatky a Múzea, 41, 1992, 5/6.
Tematikus szám: Barock in der Slowakei.
8,

Ot az 1660-as években nemcsak a törökelleni harc foglalkoztatta, hanem a kismartoni *rezidenciának* az Esterházy család rangjához méltó kiépítése is. A 17. századi magyar főnemesség hatalmas bástyákkal körülvett, vastag falakkal megépített várakban lakott, ahol az új művészet, a barokk, inkább csak a belső terek, dísztermek, kápolnák, Sala terrenák reprezentatív kiképzésében jelenhetett meg. A külsőt a komor kőfalak látványa uralta, amelyet nemigen tudott feloldani egy-egy díszesebb kapu látványa sem. Ilyen volt például a fraknói vár is. (7. kép) Esterházy Pál Kismartonban egy középkori várkastélyt építtet át úgy, hogy felhasználva annak falait egy ablakokkal sűrűn áttört, lapos falpillérekkel és párkányokkal, valamint épületplasztikával igen gazdagon tagolt homlokzatú épületet alakított ki. (8. kép) Tömege egy négy saroktornyos várkastélyé, ám egész felépítése,

„kifelé fordulása", a barokk stílus teljes vállalásáról tanúskodik. Ez lett az akkori Magyarország első barokk kastélya. Tudatosan nem úgy építették, hogy egy ostromnak ellentálljon. S ebben a mecénási gesztusban van egy hallatlanul erős optimizmus, hogy erre nem is lesz szükség, másrészt ott van az igénye annak is, hogy olyan művészi példaképekkel kerüljön egy sorba, mint a bécsi Burg Lipót-szárnya, az Abensberg-Traun kastély Petronellben vagy a Rottal kastély Holešovban. Valamennyit *Philiberto Lucchese* császári építész tervezte, s az ő tervezői közreműködését, iniciátor szerepét tételezi fel a kutatás a kismartoni Esterházy-kastély kora barokk átépítésénél is. Úgy tűnik, *Carlo Martino Carlone* inkább csak Lucchese terveinek adaptálója, esetleg kivitelezője volt, de később ezt a munkát is másoknak adta át. Lucchese dolgozott más magyarországi arisztokraták, így a Batthyányiak és a Pálffyak számára is, de váraiknak inkább csak belső tereit díszítette.[14]

Esterházy Pál tehát a saját útját járta, amikor kismartoni kastélya külső homlokzatát is a legújabb stílusfelfogás szellemében készíttette el. Ám döntése nem puszta másolása mintaképeinek, mert ugyanazokat a formai megoldásokat választva, vagy ugyanazokat a művészeket foglalkoztatva is saját, önálló arculatú mecénásnak bizonyult. Két példa említhető erre a kismartoni kastély díszítéséből. Lucchese homlokzattagolási rendszerében, Petronellben és Kismartonban is, fontos szerepe van az első emelet fölött hősöket ábrázoló falmezőknek. A meg-

LUCCHESE, Philiberto építő

14 *Werner Kitlitschka:* Das Schloss Petronell in Niederösterreich. Beiträge zur Baugeschichte und kunsthistorische Bedeutung. Arte Lombarda XII. 1967. 105–.; *Lucchese* tevékenységéről időrendi áttekintést készitett *Garas Klára:* Az olasz mesterek és a magyarországi barokk térhódítása címmel. Magyarországi reneszánsz és barokk. Művészettörténeti tanulmányok. Szerk. Galavics G. Budapest 1975, 226–229. A tanulmány kissé rövidített változata – a Lucchese működésének időrendi áttekintése nélkül – közölve, „Migrations d'artistes, relations artistiques. Les maitres italiens et la pénétration du baroque en Hongrie" címmel. In: Baroque 8. Montauban 1976, 47–56.; *Lucchese* alakjának meghatározó szerepéről legújabban *Richard Bösel:* Die Fassade der Kirche am Hof und ein unbekanntes Bauprojekt für St. Michael in Wien. Kunsthistoriker IV. 1987, Nr. 3/4., 40–47.; Lucchese és a Batthyányak kapcsolatáról *Koppány Tibor:* Batthyány I. Ádám építkezései – 1629–1659. Történelmi Szemle XVII. 1984, 548–551. Az általában a kismartoni kastély tervezőjének tartott *Carlo Martino Carlonét* az okmányok 1663-ban említik, amikor, halála előtt négy évvel, átadja a kismartoni kastélyépület kivitelezését „vermög Motel und Abriss" *Sebastian Bartoletti* és *Antonio Carlone* pálleroknak. Az erről szóló részletes szerződést csak újabban tette közzé *Johann Harich:* Über das Schloss Esterházy zu Eisenstadt und die Burg Forchtenstein. Unbekannte Archivdokumente. Burgenländische Heimatblätter, XXXIV. 1972, 15–16, korábban csupán *Carlo Martino Carlone* nyilatkozatát ismertük. Ezt tette közzé *D. Frey – A. Csatkai:* Die Denkmale des politischen Bezirkes Eisenstadt. ÖKT XXXIV. 1932, 56. *Luccheséről* tudjuk, hogy tervezői praxisában szerepel az épületmodell használata: 1644-ben Batthyány Ádám körmendi kastélyának átépítéséhez készitett modellt. Vö. *Koppány* i. m. 550.

FILIBERTO LUCHESE, épitész

A Como-tó környéki müvészhajlamu lakosság a XVI.sz.második felében elárasztotta az északabbra fekvő vidékeket,igy Nyugat-Magyarországot is,mint várépitők,stb. Filiberto Luchese ekkor Borostyánkő várában dolgozott. 441.old. 14.jegyz

HARALD PRICKLER: Giovanni BBernardo Ceresola,a szombathelyi Szt.Márton templom épitője 441.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 3.szám, 1968.Szombathely

FILIBERTO LUCHESE, épitész

A Como-tó környéki müvészhajlamu lakosság a XVI.sz.második felében elárasztotta az északabbra fekvő vidékeket,igy Nyugat-Magyarországot is,mint várépitők,stb. Filiberto Luchese ekkor Rohoncon dolgozott. 441.old. 15.jegyz

HARALD PRICKLER: Giovanni Bernardo Ceresola,a szombathelyi Szt.Márton templom épitője 441.old

VASI SZEMLE. XXII.évf. 3.szám. 1968. Szombathely

FILIBERTO LUCHESE, épitész

A Como-tó környéki müvészhajlamu lakosság a XVI.sz.második felében elárasztotta az északabbra fekvő vidékeket,igy Nyugat-Magyarországot is,mint várépitők,stb. Filiberto Luchese ekkor Körmenden dolgozott. 441.old 16.jegyz

HARALD PRICKLER: Giovanni Bernardo Ceresola,a szombathelyi Szt.Márton templom épitője 441.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 3.szám. 1968. Szombathely

FILIBERTO LUCHESE, épitész

A Como-tó környéki müvészhajlamu lakosság a XVI.sz.második felében elárasztotta az északabbra fekvo vidékeket,igy Nyugat-Magyarorszagot is,mint várépitők,stb.
Filiberto Luchese ekkor Németujváron dolgozott.
441.old. 16.jegyz

HARALD PRICKLER: Giovanni Bernardo Ceresola,a szombathelyi Szt.Márton templom épitője 441.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 3.szám. 1968. Szombathely

LUCCHESE, Filiberto építész

KOPPÁNY Tibor: Kiegészitő adatok Gózon Imre 1877. évi MOB-jelentéséhez. = Pavilon, No 7, 1992 11.p. és ill.

Csáktornya, belső vár

Luchs Rezső

Építész
a budai Mátyás templom
restaurálási munkálatai-
nak műveretője 1878-okto-
berében Tuzlában az okkupáció
áldozata lett. Hagymárban
meghalt.

Szód

Az építési ipar

1878. 358 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191...

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191...

.....

tanu.

.....

tanu.

Luchs Rezső

épitész?

Schulek Frigyes szorgalmas és szakképzett segédjenek neveri. Elesett a bosznai okkupációban 1878. A jelentésben Schulek melegszavakkal emlékezik megvóla. (Nem bőztos hogy épitész, megállapotandó)

Schulek Frigyes. Jelentés a budavári főegyháznál az 1878. ik évben teljesitett helyreállitási munkákról. Arch. Ért. 1879. 8 l.

MDK

Luchs Rezsó épitész

Woronieczky herceg siremlékének tervét készitette. Az emlék 1877-ben készült el és a Kerepesi-uti temetóben állitották fel. Repr.

Cikk: Woronieczky herceg siremléke.

Vasárnapi Ujság, 1880. 44.sz. 724, 725, 726.l.

MDK

Luchs János építési felügyelő

Tervét Pollack Ágost ép. m. hivitelezi.

Lőw Márton, kentesműhely és nyilt szín

Ferencv., Angyal-u. 7/264.

1864. —

Bővítésre vonatolják a tervet.

MDK-A-II-1/1605.

Luchs Engelbert

Festo

Irod

A Mübarat

1921. 146 l

Puhala Anna, (könyvtári kezelőtiszt) IX. 63.

Domenico Luchini

Giovanni Battista Ricca pallérja.

Voit Pál: A barokk Magyarországon,
Budapest, 1970.

521

LUCHINI, Dominici pallá

Nagyvárad, székesegyház 1758

Péter I. László: Nagyvárad római katolikus templomai. Nagyvárad, 1992 28. sk

(44.) 1995/2.

z európai könyvtárak hungarika anyaga

eszámoló egy felmérés tapasztalatairól*

A kérdés jelentősége

Magyarország külf
tényezője, valamint a
gyarságra vonatkozó k
velünk kapcsolatos in
mok hozzáférhetősége
koztatás számára.

Ebből a szempon
könyvtári gyűjteménye
rek szerepe, a bennük
mentumok és informác
ge, színvonala, arány

Az Országos Szé
dokumentációs osztál
főirány támogatásával
dekében a külföldi kö
ról készült egy felmé
1990-es állapotokat tü
lehetővé tevő áttekin
tésre szüksége van
részt a helyzet ala

DOMINI LUCHINI, épitész

A miskolci áll.levéltarban van néhany alaprajz,fresko, stukkodiszekre vonatkozó rajzok,melyeket a nagyvaradi sz székesegyhazra lehet vonatkoztatni,de nem tudjuk,hogy ezek Giovanni Battista Ricca,Domini Luchini tevékenysége alatti munkarészletek-e.vagy mar a hillebradti atdolgozasokkal kapcsolatosak ? 59.old

JOÓ TIBOR: Franz Anton Hillebrandt/Hildebrand/a tallyai kertilak és préshaz trevezője 54.old

A ~~Miskolci~~ Herman Ottó Múzeum Közleményei,1971. 9.szam Miskolc, 1971

LUCHINI, Innozenz, kőfaragósegéd Pozsonyban

I. L. Steinmetzgesell, + 40 éves korában, Pozsony, 1847 márc. 29. (1847, 252, 292 l)

Preßburger Zeitung
(Gritthau)

Luchini, Domenico

XVII. s.

Costruttore.

Lavorò alla costruzione della nuova Cattedrale a Granvaradino, sui disegni di Giambattista Ricca.

Budinis

157 l.

Ricca terve szerint ejutette a nagyváradi székesegyházat?

Minthogy pedig a kivetett adó
zottság a vaefelügyelőt arra is,
a kivetett adó helyesen állapitt

Budapest 1903 évi

A miniszter he

államtitkár

A " Műemlékek Orsz. Bizottság

Luchini Domenico

ejusdem

Budinis

115, 157. l.

Domenico Luchini

a nagyváradi püspöki egyház építője,
Giovanni Battista Ricca után, 1765-től.

Voit Pál: A korok magyarországon,
Budapest, 1970.

531

Luchini, Dominici

pallér

l. Biróllagyvárad

29. l. 30, 31. l. 32. l.

33. l. 35. l. 36. l. 126, 127. l.

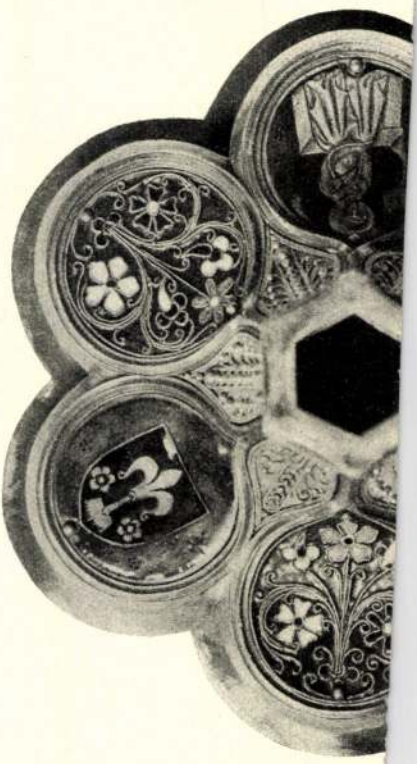

Luchini Domenico

A nagyvárad székesegyházat gróf Forgách Pál püspök megbízásából Giovanni Battista Ricca tervezte 1752-ben s ennek halála után Domenico Luchini folytatta az épitkezést.

Gerkrd 161. l.

Ó.

LYI MAGYAR
MÁNYEGYETEM
A

ERMÉBEN

DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR
ÉS TANÉVET MEGNYITÓ

VÁNOS ÜLÉST

EGYETEMI Ttemplomban
ELŐZI MEG.

YAI:

ÉNEKKAROK.
MAGNIFICUS BESZÁMOLÓJA.
SZÉKFOGLALÓ BESZÉDE.
DÉKÁN

Lucchini, Domenico

épitész

Nagyvárad.

XVIII. sz

l.

Széll Sándor.

Nagyvárad, Szent

László varosa.

Bp. 1940. 30 d.

12. tábla

apasztatni, hanem inkább gyarapittatni, ehe 48

kölcsön annuitására volna fordítható, a melynek

IS BESZERZÉSEKRŐL.

ó Miske Kálmán.

agángyüjtemények becsértékét laikus szemmel ámától tesszük függővé. Igaz, hogy a tárgyak ızértéke összefüggőben van, de nincs az egy- becscsel kapcsolatban is. Mert praehistorikus ket csakis a pontos följegyzések, azaz a strati- iai följegyzés alatt tehát azt kell értenünk, hogy ıye följegyeztetett és megörökíttetett. Azért az nek olyannak kell lennie, hogy annak adataiból nstruálni tudhassuk.

nem tudományos czélú kutatásoknak: a harácso- yekezetünket oda kell irányítanunk, hogy az utó- situsföljegyzést szerezzünk be és mentsünk meg. ıs, szabad teret nyit nem csupán a leletek el- rtálására is. Szorgalmazni kellene tehát oly tör- ekét képviselné, de egyúttal a kereskedés és a ma-

Luchini, Domenico

Costruttore, XVI. a.

Lavorò alla costruzione della nuova cattedrale di Grandvaradino, sui disegni di Giambattista Ricca.

ivod 115. l.

Budinis. 157. l.

mozzanatai vannak ama dicső kornak, melyek megérdemlik a följegyzést.

Nem akarom az olvasó figyelmét magam viselt dolgaival fárasztani, noha majdnem két évig tartó, s a legkezdetétől a legutoljáig átélt idő alatt oly sokat láttam, tettem és szenvedtem, hogy ez maga is egy regényt tenne ki; most azonban csak a branyiszkói csatára vonatkozókat beszélem el a következőkben.

1849 augusztus hó 23-ika volt az a végzetes nap, mely reánk is meghozá ama szomoritó elhatározást, hogy fegyvereinket lerakjuk. Zsibótól negyedórai távolban keletre, a Szamos partján táborozánk. Ugyanazon helyen, hol II. Rákóczy Ferencz hadait a mult század elején megverték. A fegyverletétel előtt harmadnappal jött hozzánk egy orosz hirnök Kolozsvárról s hozta Görgey levelét, melyben felszólittatánk fegyvereink föltétlen letételére, s midőn Kazinczy Eduárd dandár-parancsnokunk által, mi, a tisztikar, Zsibóra a Wesselényi-palotába berendelteténk tanácskozásra: előttünk felolvasá ez urilak északi oldalán levő nagy lépcsőről Görgey levelét, egyszersmind tudatván velünk, hogy mi vagyunk a *még egyedüli künn levő serge a magyar kormánynak* és más nem marad fenn, mint nekünk is lerakni fegyvereinket az oroszok kezébe. S midőn kérdeztük, hogy mi biztositást nyujt nekünk a muszka? azt felelé, hogy — «semmit, az urak is ép oly forradalmárok, mint én vagyok, tehát készitsék el a nyakukat a kötélre, ugy mint én elkészitettem».

Ezek voltak a boldogultnak hozzánk intézett vigasztaló szavai. Ez volt 22-én délután. Az átalános fegyverletétel el lőn határozva. Szomoruan tértünk vissza táborunkba, s midőn a künn maradottakkal közöltük a tiszti tanácskozmány végeredményét, átalános lőn a levertség. Sokan a gyalogságból, de még többen a régi huszárokból, még azon éjszaka szétoszlottak a szélrózsa minden irányában; a tüzérek az est beálltával lőporos hordóikat a tűzbe hengeritették, s földet rengető robajjal lobbantottak föl 2—3 mázsa lőport egyszerre. Egyik tűzrakásnál körbe állva szomoru dalokat énekeltek a sárospataki fiuk, többnyire diákok, négyesben; a másiknál néma fájdalommal ölelkeztek a fiuk bucsuzóra; majd egy pisztoly, vagy puska durrant el, a mint valamely baka vagy huszár vagy magát, vagy lovát főbe lőtte. Szóval, borzasztó éjszakát virrasztottunk át.

23-án pénteki napon tisztán kelt fel a nap, csapatainkat rendbe állitottuk, táborhelyünket felgyujtottuk, s füst- és lángoszlopok közt vonultunk be Zsibóra és ott Wesselényi Miklós kastélya udvarán és angol kertjében gúlákba rakattuk a még meglevő fegyvereket. Aztán a fiuknak istenhozzádat mondva, szabadságot adtunk menni, kinek merre tetszik.

Mintegy tizenegy óra lehetett délelőtt, midőn egy fegyveres vadász-századot vettem észre az angol-kertben, észak felé a kastélytól, mintegy száz lépésnyire sorrendbe felállitva. A kiváncsiság arra vonzott, s midőn közelükbe értem, meglepett, hogy a felállitott csapat előtt egy zászlótartó áll, igen szép fehér antik-moir selyem négyszögü zászlót tartva kezében, mely nek szélei körül hegygyel befelé forditott piros, zöld kúpokkal voltak nemzeti szinüvé téve, közepén szép gazdag ezüsthimzetü cserkoszoruval, melyben ezen szavak állottak behimezve: «Branyiszkó február 6. 1849». A zászló másik felén pedig az Isten-Anya az ölében tartott Jézussal, igen szép festésben volt látható. A zászlótartó mellett egy 35 éves koru szép szál ember nagy szőke szakállal szónokolt. A beszédet német nyelven tartotta. Remek beszéd volt, melyet számosan hallgattunk mély megindulással. Szivrehatóan köszönte meg a fiuknak a haza nevében önfeláldozással párosult lelkesedésüket a nemzeti lét, az alkotmány, a családi tűzhely védelme s a szent szabadság eszméjeért s felhivta őket, hogy bármikor szüksége lesz a hazának, ép oly készséggel és hűséggel ajánlják fel életüket és vérüket, mint eddig tevék. Utoljára elbucsuztatá őket szép zászlójuktól, melyet, mint kifejezé, vérük árán szereztek meg a szeretett haza védelmében.

Körülbelől igy emlékszem harminczegy év után szavaira. A beszéd befejezése után a zászló szokott hüvelyébe tétetett, és ezenkivül egy katona-köpeny csavartatott reá, s egy már készen levő, egy öl mélységü gödörbe deszkák közé helyeztetett, s az ott lévő század háromszori sorlövése után mély csendben betemettetett.

Mi mindannyian könyes szemmel hagytuk el e helyet. Kiváncsian tudakozódtam, hogy miféle vadászok ezek, s ott hallottam, hogy ezek a zólyomi vadászcsapat, mely Branyiszkónál oly jól viselte magát s annak emlékeül kapta a most eltemetett diszes zászlót.

Hogy mi történt később a zászlóval, vajjon elvitték-e onnan, vagy még most is ott enyészik, nincs több tudomásom a dologról, pedig igen szép disze lehetett volna nemzeti muzeumunknak.

1865-ben Guyon özvegye több hónapon át tartózkodott mint vendég egy fehérmegyei főrangu rokonánál, hol csekélységem is többször töltött kedves társaságában estéket kedélyes beszélgetések között. Sok apró részletet elbeszélt boldogult férjének külföldön tartózkodása idejéből. A többek közt ő tőle hallám azt is, hogy férjét egy rabszolganő mérgezte meg, kit ő a szultántól kapott ajándékba, mivel, habár férje áttért is az iszlámra, de azért megmaradott hű férjnek, s a rabszolganő e miatti boszujában mérges süteménynyel szolgált fel a hős tábornoknak, mitől ez három óra alatt nagy kinok között kimult. Ez volt vége az oroszlán-szivü hősnek.

Beszélgetés közben Guyon özvegyének fölemlitém ama szép zászlót, melynek eltemettetésénél jelen voltam Zsibón, s mivel Branyiszkónál az ő férje volt a vezénylő parancsnok, kérdeztem, ha nem Guyon ajándékozá-e a zólyomiaknak vitézségük jutalmául. A báróné emlékezett ugyan arra, hogy férje fölkérésére ő egy igen szép zászlót himezett 1849 tavaszán, de hogy az volt-e az, melyet én eltemetni láttam: arra határozottan már nem emlékezett annyi viszontagság után, mit át kellett élnie.

Nagy Boldizsár,
a volt 106-ik honvédzászlóaljnál hadnagy.

A GŐZHÁZ.

VERNE GYULA REGÉNYE.

MÁSODIK RÉSZ.

TIZENHARMADIK FEJEZET.

Az elefántok.

A Betván szerencsésen átkeltünk. Száz kilométer választott már el az etavahi állomástól.

Négy nap minden esemény nélkül telt el. Még csak vadászélményeink sem voltak. A vadak, különösen a ragadozók, e vidéken sokkal gyérebbek voltak, mint a Himmalája vidékén.

Kalagáni bámulatos helyismerettel vezetett, s szeptember 29 én már a Vindhyász hegység északi oldalait kezdettük megmászni. Eddigelő semmi támadásnak nem voltunk kitéve, holott e vidék hires arról, hogy sok és rosszfajta csavargó járja, kik a békés utazóknak igen sokszor fölöttébb veszélyessé teszik az utakat, melyek a nélkül is, járhatóság tekintetében is, nem csekély nehézségeket görditenek a gyors és biztos haladás elé. Az ut többnyire köves és sziklás, néhol annyira meredek, hogy megmászása kerekes járművel majdnem lehetetlen. Kalagáni azonban, teljes helyismeretével mindenütt kikerülte az ilyen helyeket; ha egy ponton két- vagy többfelé ágazott az ut, soha sem habozott, melyiket kell választania s választása mindig a leghelyesebbnek bizonyult. Haladásunk mindamellett sem lehetett oly gyors s egyenletes, mint azelőtt. Banks nem eszközölhetett 15—20 kilométernél nagyobb haladást azon tiz óra alatt, melyre napi utazásunk szoritkozott. Az éji utazást, mind az ut, mind a támadások lehetősége miatt, teljesen mellőznünk kelle.

Védelmi eszközökkel ugyan el voltunk látva. A gőzház két osztálya s az elefánt hátán levő tornyocska valódi erődöt képezett. Magunk pedig jól föl voltunk fegyverezve.

Az emlitett nap első felében a szinguri magaslat meghágása állt előttünk, mely az eddigieknél is nehezebb volt; de Kalagáni e helyet is tökéletesen ismerve, némi megkerüléssel sikerült e nehézségeket is legyőznünk. Szerencsénkre az esőzés teljesen megszünt. Az ég itt-ott gyönge ködökkel volt ugyan még boritva, melyek elnyelték s csak félig szürték át a nap sugarait; de viharral egyátalán nem fenyegettek. A forróság átalában nem volt ugyan tűrhetetlen, de a déli órákban mégis elég alkalmatlanná növekedett.

Asztali vadban nem szenvedtünk ugyan hiányt, de Hod és Fox nagy bánatára, nagyobb vadat, különösen ragadózokat nem láttunk. Annál nagyobb alkalmunk nyilt azonban az elefántokkal közelebbről megismerkedni, mint ezt a következőkben elbeszélendő vagyok.

Szeptember 30-kán délbe két rendkivül nagy fekete elefánttal találkoztunk, melyek az aczél-elefánt közeledtére, szorosan egymás mellé sorakozva, félre állottak, hogy minket áteresszenek, mivel az előttök csodásnak tetsző elefántatyafitól láthatólag megrémültek.

Czél s ok nélkül lelőni e két felséges állatot leshelyünkből nem lett volna sem szép, sem helyes; s Hod kapitány, becsületére legyen mondva, maga sem gondolt reá. Velünk együtt bámulta India e két óriását, melyek a Vindhyász sziklás hegyhasadékaiban, a bérczi folyamok mentén ŏgyelegnek s békésen legelésznek.

India, mint tudva van, az elefántok tulajdonképeni hazája. Az indiai elefánt mind egy fajhoz tartozik, mely némileg mögötte áll az afrikainak, de sokkal szaporább és használhatóbb is.

Fogását különböző módon eszközlik az elefántvadászok. Az ugynev. «kidda» által csoportosan fogják őket; két-háromezer hajtó összetereli az elefántokat s egy, erősen oszlopokkal körülkeritett zárt térbe, melyet kiddának neveznek, mint akolba hajtja be, a hol aztán a vad elefántokat, erre különösen betanitott szelidek által egyenkint elválasztják egy-

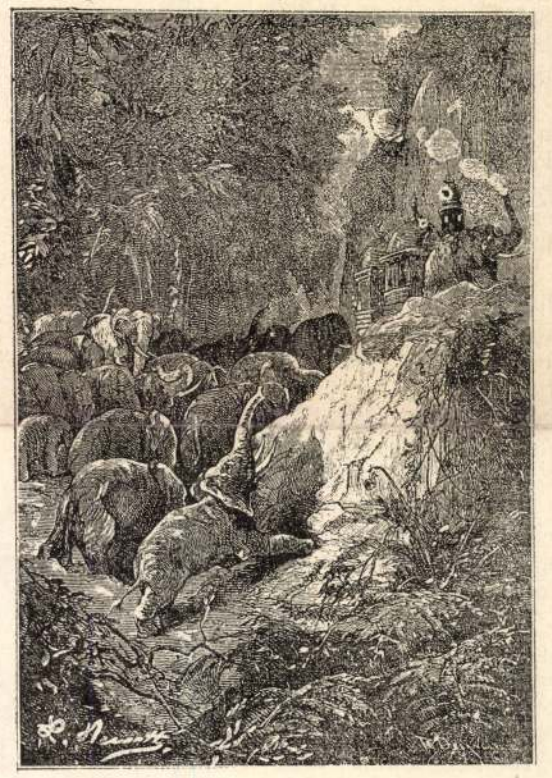

EGYRE TÖMÖTTEBB CSOPORTBAN . . .

mástól s lábaikat megkötözve, a szelidekkel rabul elhurczoltatják. Egyenkint azonban részint vermekbe, részint hajtás után hurokkal szokták fogni. Ez utóbbi a legszokottabb s legérdekesebb módja az elefánt-fogásnak. Szelid elefánt nyakán guggol, szőnyegekkel leboritva a *mahu*, a ki az elefántot kormányozza; az állat hátulsó czombján az ösztökélő, ki vasvillával szurkálva ingerli szaladásra; hátán a harmadik, kezében a lasszo-nak nevezett erős kötélhurokkal, a melyet a sokszor órákig kergetett s végre utolért elefánt nyakába dob.

E különböző módokon évenkint roppant sok elefántot fognak Indiában; de oly szaporák, hogy fogyatkozásuk észre nem vehető. A vadászat pedig nagyon kifizeti magát; egy nőstény elefánt 6—7 ezer frankon kél el, himért 15—20 ezer frankot, sőt ha rendkivül szép példány, ötvenezeret is megadnak érte. Megéri-e egy teherhordó állat e roppant összegeket? Bizonyára meg. Óriási erejével s tanulékonyságával és könnyen szeliditheto voltával, megbecsülhetetlen mind a gazdasági munkáknál, mind különösen a teherszállitásnál, jelesen katonaság és fegyver s egyéb hadi készletek szállitásánál.

A két elefánt, mint mondám, az utszélre állt, hogy vonatunkat tova ereszsze; de a mint elhaladtunk, azonnal nyomunkba indultak. Ha el akartak volna előlünk szaladni, vagy minket megelőzni, könnyen tehették volna, mert mi alig egy-két kilométernyi sebességgel haladtunk óránként, holott az elefánt, ha futásnak bőszül,

20—25 kilométert is halad egy óra alatt. De ugy látszék, nem volt szándékuk minket elkerülni, sem elhagyni. Kimért s a miénkhez alkalmazott lépésekkel haladtak nyomunkban, bizonyos távolságban. Csakhamar több elefántot láttunk, az erdő különböző irányaiból e kettőhöz csatlakozni és pedig nem véletlenül, mert ezek bizonyos sajátságos kiáltozással, az elefántok nyeritésével, hivták magukhoz társaikat.

Délután egy órakor már mintegy harmincz elefántból álló csapat ügetett a gőzház nyomában. Ebben egyébiránt valami feltünő nem volt. E vastagbőrűek gyakran járnak 30—40-enkénti csapatokban, egy családhoz tartozó elefántrokonok, sőt nem ritkán százanként is.

Mi, az ezredes, Hod, Banks, Mac-Neil és Kalagáni, a verandára kiállva néztük a csapat folytonos szaporodását, melyet az emlitett nyeritésen kivül ez állatok kiváló finomságu szaglása is magyarázott, melylyel, több mértföldnyiről is, mindenesetre sokkal távolabbról mint a mennyire hangjok elhallatszik, megérzik egymást.

Valódi elefánt-vándorlás volt, mely már aggasztani kezdett. Az ezredes sürgette is Banks-t, hogy hajtsunk gyorsabban.

— Megteszszük, a mit lehet, felelé ez; de hiába erőlködnünk; a mi elefántunk, a nehéz uton, nem mehetne oly gyorsan, hogy az élő állatok, ha léptöket gyorsitják, utol ne érnék.

— Miért is szaladnánk előlök, mondá Hod kapitány; jámborok s nem vétenek nekünk; az elefánt valódi birka, csakhogy orrmánya van.

— Mégis, mondám, ha százanként egyszerre ránk rohannának, nem tehetnének-e kárt gépünkben?

— Eh! tisztelegni fognak, mint a Guru-Szing herczeg elefántjai.

— Azok betanitott elefántok voltak, jegyzé meg nem alaptalanul, Mac-Neil őrmester.

Hod kapitány most lelkesülten kezdett beszélni e nagyfülü, gyér bundáju s vastag bőrü állatok magas értelmiségéről, mig Banks, különösen Sanderson tapasztalatai alapján, ez ugynevezett értelmiséget erősen kétségbevonta, állitván, hogy az alig több gyáva és tehetetlen engedelmességnél, melylyel hajtsáraik intéseit s szurkálásait követik, mig az ösztönére bizott, szelidtetlen elefántnál az értelmiségnek vajmi kevés nyoma mutatkozik. Tény, hogy a hinduk sohasem választották az elefántot az értelmesség jelképeül, hanem igen is a rókát, a hollót, a majmot, — a mi ellen aztán Hod tiltakozott oly hévvel, mintha fogadott ügyvéde lett volna az elefántok tisztes fajának.

Mig ezek vitatkoztak s egyre hevesebben, azon vettük észre, hogy az utánunk tóduló elefántok száma folyvást s már igazán aggasztó mérvben szaporodik. Ötven vagy hatvan elefánt nyomult, egyre tömöttebb csoportban, vonatunk után, mely egyenletes, kimért lépésekkel haladt a nehéz sziklauton előre.

(Folyt. köv.)

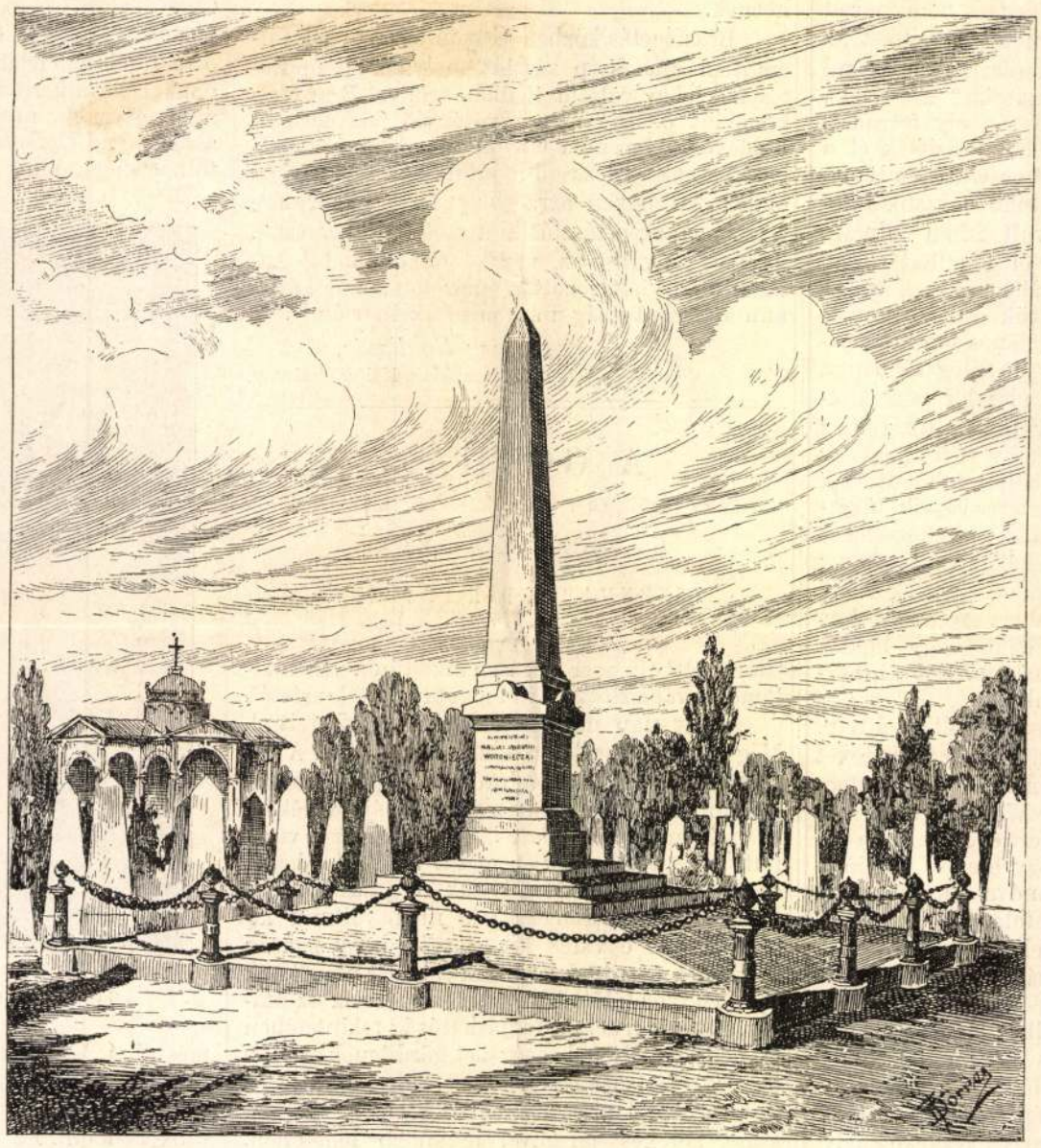

WORONIECZKY HERCZEG SIREMLÉKE A KEREPESI-UTI TEMETŐBEN.

Egyveleg.

* **Az oberammergaui passió-játékokat** ez évben már negyvenedszer adták elő. Az első előadás mintegy 160 évvel ezelőtt a községnek 75 forintba került s nem volt semmi jövedelem belőle, most a kiadás már 80,000 forint, a bevétel ellenben 300,000 frt. Egészben véve eddig 175,000 néző volt s mintegy millió forint haszon. E hasznot négy részre osztják: egy rész jut a község iskoláinak, másik a szinház és előadások költségeinek fedezésére, a harmadik a lakosoknak, kik a rendezésben segédkeztek s a negyedik a szereplőknek. Maier József, ki Jézus Krisztust személyesiti, ez évben 300 frtot kapott.

* **Jégsarki öltözetet** hoztak divatba a franczia nők a legutóbbi longchampsi lóverseny alkalmával. Tengerkék nehéz redőjű ruhák, léggömb-szövetü ujjak, a csuklónál megkötve, a vállon széles kámzsa, tengerkék czipők, keztyűk, halászsapka nagy egérfővel diszitve képezik e különös öltözetet.

* **A papir fogyasztásának nagyságát** talán még jogosabban lehet a czivilizáczió terjedése jeléül tekinteni, mint a szappanfogyasztást. A papirgyártásra nézve legmagasabb fokon állanak az Egyesült Államok, hol évenként 207 millió kilogram vagy 207 ezer tonna papirt gyártanak. Németországban 203 ezer tonnát termelnek, Angliában 181, Franciaországban 133, Ausztria-Magyarországban 97, Olaszországban 32, Spanyolországban 30, Belgiumban 13½, Svájczban 14½, Svédországban 13½, Hollandiában s Portugaliában 7—7, Dániában 4½ ezer tonna papirt termelnek. Görög-, Oláh- s Törökországban papirgyártás nincs, évenként azonban közel 12 ezer tonnát visznek be. Az Egyesült-Államokon s Európán kivül levő államok összes papirgyártása 11,700 tonnára megy s ehhez jő még 21,600 tonna bevitel. Egészben véve Európában s az Egyesült-Államokban 1.026,000 tonna papirt készitenek, s látható, hogy ezek gyártása főkép a kaukazusi fajra esik. A papirfogyasztás a népesség arányához legmagasabb fokon áll Angliában s az Egyesült-Államokban, hol minden fejre 5 kilogramm papir jut. Németországban 4·76, Svájczban 4·54, Franciaországban s Belgiumban 3·63, Hollandiában 2·72, Ausztria-Magyarországban 2·41, Olaszországban, Portugaliában s Svédországban 1·8 kilogramm. Középszámitással az egész világon évenként termelt papir értéke 1.750 millió frank lehet.

* **Politikai gyermeklap.** Angolország legnagyobb kiadó czégeinek egyike mutatványszámot küldött szét egy hetilapból, mely Londonban „*The Boys Newspaper*“ czim alatt fog megindulni. A kiadó czég elmondja, hogy csupán számos családfő és tanitó sürgős felhivására szánta el magát a lapot megindítani; a lap több iv tartalommal és képekkel illusztrálva csupán egy penny áru lesz. A lap minden Angolországban vagy azonkivül végbemenő politikai eseményről a gyermekek felfogásához alkalmazott átnézetet fog nyujtani, ez események okait és czéljait — különös tekintettel a hazai viszonyokra, — kifejti, a hazai és külföldi törvényhozást, a modern kulturmüveket, találmányokat, fölfedezési utazásokat és vállalatokat az ifjusággal folytonosan megismerteti. Ezeken kivül közöl a lap minden iskolai tudósitást, játékok, birkózás, futás, veloczipéd-, csónak- és uszóversenyek eredményét, szóval mindazon versenyeket, melyek az angol iskolákban szokásosak. Vajion a lap a tory vagy whigpárt érdekeit fogja-e képviselni, azt a mutatványszám nem árulja el.

* **A Vezuvon** alkalmazott villanyvilágitás nagyszerü képet nyujt. A vasut mellett tizenegy lámpa van, a tetőn egy s a kráternál három.

* **A békák** szivós természetét régóta ismerik s mesés dolgokat beszélnek felőle. New-Yorkban nemrég kisérletet tettek ily czélból. Egy kis dobozba két békát, egy kis vizet s egy darab követ tettek s azt mult év október havában légmentesen bezárva, csak jul. 15-én nyitották ki. A két béka vidáman ugrott ki s egyátalán nem látszott meg rajtok, hogy oly sok ideig koplaltak.

* **Burmahban** tudvalevőleg a király előtt mindenkinek le kell vetni saruját. E szertartás ellen a külföldi követek sokszor fölszólaltak s most a király miniszterei leleményes közvetitő eszközt találtak fel. Mandalagban ugyanis nagy elfogadó termet készitenek, egyik végén van a király trónja, másikon az idegenek ülőhelyei. Ez utóbbi előtt deszkakerités van, mely elrejti lábaikat s igy a csizmákat nem szükség levetni, de előbb ott kell lenniök, mielőtt Theeban király megjelenne, nem szabad felállaniok, midőn belép s általában mindaddig, mig a király el nem hagyta az elfogadó termet.

* **A kutyákat** Khinában csak házőrzőknek használják. Leginkább kedvelik a fekete kutyát sárga szemöldökkel, a fehér kutya fekete szemöldökkel már szerencsétlenséget hoz gazdájára. Az «oroszlány kutya» alacsony lompos állat, szerencsésnek tartatik. A vadászkutyákat általában nem ismerik. A kutyanevek között legközönségesebb «Drágakő», «Gyöngy», «Barna», «Fekete sárkány» és «Sárga fül».

* **A londoni köd.** A londoni léghajótársaság elhatározta, hogy szövetkezve a meteorologiai társulattal s más tudományos testületekkel, különböző helyeken és különböző magasságban köteleken fölbocsátott léghajókkal vizsgálódásokat fog tenni a londoni köd származása, oka, mivolta és lényege körül.

* **A betegségek kóreiveire** vonatkozólag Dr. Ransome manchesteri orvos részletes kutatásokat tett 1744-től napjainkig terjedő kórházi adatokban. Az időszakonként visszatérés tényét ő is konstatálta és pedig meg tudta állapitani, hogy a torokgyik négy év mulva éri el legnagyobb fokát, a bárányhimlő négy vagy öt év alatt; a veréshimlő hét év, a skarlat 25—30 év alatt, azonban miben rejlik e különbségek s átalakulások oka, nem sikerült megállapitani.

Vasut a Saharán. Franciaországban expedicziót terveznek, mely előkészitené az utat egy saharai vaspályához. Afrika közepén, észak felé sivatagon át és nyugat felé a pestises mocsárokon tul, a többi világtól mintegy elvágva, Európánál nagyobb területek vannak, termékeny talajjal és meglehetős egészséges éghajlattal. Vad, de erőteljes néptörzsek laknak itt, oly konstituczióval, mely igen alkalmas a földmivelésre a forró éghajlat alatt. A saharai vasuttal tehát el akarják érni e kulturképes területek határát, a vasut többfelé szétágaznék és utazók állitása szerint a lakosság könnyen meghódolna. Jelenleg arról tanakodnak, nem volna-e czélszerűbb az összekötettést nyugatról, például Senegáltól létesiteni. Időközben az angolok a Cap-Hubin, a marokkói határtól délre, már letelepedtek, valószinüleg azért, hogy a francziákat tervökkel esetleg megelőzzék. Albion fiai itt is egészen gyakorlatilag járnak el, és eszük ágába sincs bizottságok és albizottságok kinevezésével az időt pazarolni. Lehet, hogy az angolok, mig a francziák terveznek, szépen behelyezkednek az uj «gabna kamarába.»

Barthelémy Saint-Hilaire.

A franczia részleges miniszterkrizis, mely szeptember hó közepén bekövetkezett, nem csekély aggodalmakat keltett a külföldi, kiváltképen pedig a német politikai körökben. Hajlandók voltak Freycinet bukásában a köztársaság által fönnállása óta mindig folytatott békés politika bukását s a harczias irány felülkerekedését látni. S a franczia részről adott minden magyarázat, mely szerint Freycinet visszalépését egyátalán nem külügyi okok, hanem csupán a márcziusi dekretumok körül tanusitott késedelmezése és lanyhasága idézték elő, hiába való volt s nem oszlatta el az aggodalmat mindaddig, mig tudva nem lőn, hogy a lelépett miniszterelnök helyét Barthelémy Saint-Hilaire foglalja el, ki ugy aggkora, mint egész multja által elegendő biztositékot nyujt az iránt, hogy Franczia ország nem követend harczias, legkevésbbé pedig támadó politikát.

A krizis oka egyszerüen az volt, hogy Freycinet a minisztertanácsban kijelentette ugyan, hogy a kérdéses határozatok végrehajtását ő is szükségesnek ismeri, de várni kiván addig, még elől, vajjon az egyházi testületek és az állam közti vitás kérdésekben az igazságszolgáltatási vagy pedig a közigazgatási hatóságok vannak-e hivatva dönteni. Ez ellenében a kabinet radikálisabb tagjai, Constanssal, a kultuszminiszterrel élükön, ellene nyilatkoztak minden halogatásnak, s midőn két napig tartó vitatkozás után a miniszterelnök felfogása győzött: másnap ugy Constans, mint Cazot, az igazságügyminiszter beadák lemondásukat.

Szept. 19-ének éjjelén sikerült némileg egyetértésre jutni; Freycinet azonban nem tarthatá magát sokáig. Gambetta intéző keze jelentkezett s a mint a miniszterelnök Montaubanban mondott békés szellemü beszédének élét vette a «cherbourgi menydörgéssel», — ugy a kulturharczban is csakhamar érezhetővé lőn a kamara elnökének a Freycinetével ellenkező fölfogása. A kabinet elnöke belátta állásának tarthatatlan voltát s beadta lemondását. Vele együtt vált ki a kabinetből Jauréguiberry tengerészügyi és Varroy középitkezési miniszter, mire valamennyi miniszter lemondott.

A köztársaság elnöke most Jules Ferry volt közoktatásügyi minisztert bizta meg az uj miniszterium alkotásával, ki a márcziusi dekretumok s kivált a hires VII. czikk szellemi szerzőjének tekinthető, ki a fontos külügyi tárczával Barthelémy Saint-Hilairet az akadémia tagját és a szenatus alelnökét kinálta meg.

Barthelémy Saint-Hilaire 1805. aug. 19-én született Párisban. A legjelesebb franczia tudósok egyike. Tanulmányai befejeztével a pénzügyminiszteriumban vállalt hivatalt, egyuttal azonban a hirlapirással is foglalkozott, 1827—30 között dolgozótársa volt a «Globe», majd a «National», «Constitutionnel» stb. hirlapoknak. 1830-ban ő is aláirta a sajtó képviselőinek tiltakozását ama rendszabályok ellen, melyek a sajtót megszoritani akarták; 1833 óta azonban csaknem kizárólag tudományokkal foglalkozott. Leforditotta Aristotelesnek több munkáját s 1838-ban a görög és latin nyelvészet tanára lett a Collége de France-ban, hol kitünő hellenista hirnevét szerezte meg magának.

A kormánykörökkel 1840-ben jutott először bensőbb érintkezésbe, midőn is az akkori közoktatásügyi miniszter, Victor Cousin osztályfőnöknek hivta meg.

A februári forradalom után az ideiglenes kormány titkári hivatalának volt főnöke, s a Seine-et-Oise departement részéről az alkotmányozó gyülés, majd a törvényhozó testület tagja, hol a mérsékeltebbekhez tartozott s a közoktatásügyi bizottságnak tagja, majd elnöke lett. Szabadelvű nézeteihez mindenkor hű maradt s mindig heves szószólója volt annak, hogy a közoktatás a papok kezéből kivétetvén, világiakra bizassék.

BARTHELÉMY SAINT-HILAIRE, FRANCZIA KÜLÜGYMINISZTER.

1848 nov. 25-én bevádolta Cavaignac tábornokot a nemzetgyülésen, hogy ez nem tett elegendő óvintézkedéseket a juniusi fölkelés ellen s midőn ez kitört, nem lépett föl elég erélyel elnyomására.

Politikai nézetére nézve a balközéphez tartozott s 1851-ben ellene szavazott az alkotmány reviziójának, s nagy fölháborodással tiltakozott az államcsiny ellen, mire elfogták s rövid időre el is csukták. De ő azért mégis megtagadta az esküt az 1852. junius 14-ki napoleoni alkotmányra s teljesen visszavonult a közélettől. Annál nagyobb szorgalommal fordult tudományos tanulmányai felé, belemélyedt az ó-hindu nyelvészetbe s nagy előszeretettel foglalkozott a szanszkrit nyelvvel.

Irodalmi művei nagybecsüek s roppant tanulmányra mutatnak. Aristoteles Politikája, Logikája, Poëtikája, Psychologiája, Ethikája, Meteorologiája, Physikája és az Égről irt könyve, melyeket kitünően forditott le, halhatatlan emléket biztositanak számára a franczia irodalomban. Aristoteles logikájáról önálló tudományos értekezést is irt két kötetben, s «Premiere mémoire sur la Sankhya» czimü 8 kötetes könyve, «Mémoires de l'Académia des sciences morales et politiques», továbbá a Védákról, a Buddhismusról, Buddháról és vallásáról, Mahomedről és a Koránról irott művei elsőrangu tudóssá emelik.

Csak midőn a közszellem kissé szabadabban kezdett mozogni, 1869-ben lépett be ismét a nemzetgyülésbe, mint a Seine-et-Oise kerület képviselője, s az akkori csekély számu ellenzéknek lőn egyik kiváló tagja.

1871-ben régi barátja, Thiers, a köztársaság elnökségi vezértitkárának nevezte ki, mely állása bő alkalmat szolgáltatott neki, hogy ugy a bel, mint a külpolitika ügyeivel megismerkedjék. 1875-ben élethossziglan a szenátus tagjává választatott, mely minőségében ő volt a felsőbb oktatásról szóló törvény előadója. Ez év január havában alelnöke lett a szenatusnak s ez állásáról hivták meg a külügyek vezetésére.

Rendkivül szeretetreméltó modoru, szelid, békeszerető ember. Hogy a választás reá esett, Thiershez való régi barátságának köszönheti, — a mennyiben Gambetta igen szereti, ha őt Thiers tanitványának és követőjének tartják. Különben becsületes, kifogástalan republikánus s hetvenhat éve daczára is ifjui hévvel gyülöli azokat, kik a köztársaságot elárulták s az országot veszedelembe és gyalázatba döntötték, mig Franczia ország megszabaditójára, az öreg Thiers-re, kinek legbizalmasabb barátja volt, a legnagyobb kegyelettel gondol mindenkoron.

Woroniecky herczeg siremléke.

A lengyel ifjak, kik meglátogatták Magyarországot, hogy jelen legyenek azon a kegyeletes ünnepélyen, melylyel e haza gyermekei Lengyelország egyik legjelesebb fia emlékének áldoztak, — szabadságharczunk más két lengyel hősének és vértanujának sirjához is elzarándokoltak: a Rulikovszky Kázméréhez Nagy-Váradon s a herczeg Woroniecky Mieczislavéhoz Budapesten.

Mindakettőnek biztositva van emléke a magyar szabadsági küzdelmek véres történelmében. Amaz dzsidás százados volt a reánk tört orosz hadseregben. Mint maga is elnyomott és szabadságért epedő nemzet fia, nem vehette lelkére, hogy a függetlenségéért küzdő magyarnak hóhérja legyen s csaknem az egész ezred tisztikarával együtt elhatározák, hogy kedvező alkalommal átcsapnak a magyarokhoz. De nem kinálkozott kedvező alkalom s igy csak Rulikovszky «fogatta el magát» a magyarokkal — s mint hadi fogoly a világosi fegyverletétel után Paskievitsnek visszaadatván, ez főbe lövette Nagy-Váradon.

Sirján minden reggel találtak egy koszorut s nem tudta senki, kinek a kegyeletes kezei teszik a sirhalomra. Igy menekült meg a jeltelen sirdomb az elfeledéstől, mig alkalom nyilt, hogy sirkövet emeljenek föléje.

Woroniecky az osztrák hadseregben volt főhadnagy, de a magyar mozgalom hirére le-

*

köszönt s Budapesten termett, hol azonnal fölajánlja szolgálatát a magyar kormánynak, — egyuttal 40,000 frtot tevén le egy lengyel legio első szükségletére. Az alig 23 éves ifju a szabadságharcznak egyik legvitézebb katonája volt; mint legiójának parancsnoka sok csatában vett részt s nem egy ütközetnél jelentékeny része volt a diadalban. A szőregi csatában, midőn a magyar sereg visszavonult, ő nem akart hátrálni; — körülfogták s bár oroszlán-módra védte magát s egész halom támadt körötte az elejtett ellenség holttestéből, — elnyomták, Pestre szállitották s az Ujépületbe zárták, hol elitéltetvén, 1849. okt. 20-án felakasztották.

Holttestét a többi kivégzettével együtt a józsefvárosi temetőben földelték el. Ezt a helyet is kegyeletes kezek oltalmazták meg, mint Rulikovszky porainak nyugvó helyét, mindaddig, mig 1867-ben áthelyezték a kerepesi temetőbe.

De a sir még jeltelen volt. 1867 október végén a jogászsegélyző-egyleti elnökválasztás mozgalmas idején egy gyülés alkalmával Hory Béla és Fridrich József joghallgatók gyüjtést rendeztek az ifju lengyel szabadsághős emlékének emelendő sirkőre. Ez alkalommal 60 forint gyült össze, mely azonnal letétetett a «Hon» szerkesztőségénél.

Egy évre rá népgyülés tartatott a Pannonia üvegtermében, mely alkalommal bizottság választatott, mely a siremlék ügyét kezébe vegye. E bizottság tagjai voltak: Balogh Andor, Markovits Sándor, Rudy Nándor, Szeles Dénes, Morelli Gusztáv, Fridrich József, ifj. Ács Károly, Vajda Ferencz, Halász Orbán; póttagok Beniczky Árpád, Sréter Ferencz, Pethő Gyula, Spolarich Lajos.

E bizottmány aztán nagy erélylyel inditotta meg a gyüjtést, ugy hogy a befolyt tőke 2733 frt 51 krra emelkedett s az első hazai takarékpénztárnál kezeltetett. Az összeghez Magyarországnak csaknem minden megyéje és városa hozzájárult adományával; maga Budapest 200 frtot adott s 100 □ méternyi területet a temetőben. Hozzá lehetett látni a siremlék elkészittetéséhez. E végből épitkezesi végrehajtó bizottság választatott, melynek tagjai voltak Morelli G., Ács, Pethő Gy. és Balogh A.

E bizottság Luchs Rezső épitészszel tette magát érintkezésbe, ki a tervet elkészitvén, kivitelével Jablonszky Vincze kőfaragó-szobrász bizatott meg. Az emlék 1877 október végén elkészült, fölállittatott s ugyanazon évi halottak napján ünnepélyesen lelepleztetett.

A sugár obeliszk-alaku siremlék csiszolt mauthhauseni gránitból készült s a koczkával és lépcsőkkel együtt, melyen az obeliszk áll, közel három öl magas. A tágas tért, melyen az emlék áll, vastag vasláncz-kerités veszi körül, mely a Schlick-gyárban készült.

A siremlék homlokzatán a következő fölirat olvasható:

HERCZEG
WORONIECKI-KORYBUT MIECISLAW
1848/49-BEN A LENGYEL LOVAS LÉGIÓ
HŐS EZREDESE
SZÜLETETT 1825 MÁRCZIUS 7-IKÉN
SKUROVÁN, GALICIÁBAN
ELHUNYT 1849 OKT. 20-ÁN
PESTEN.

Ugyanez olvasható a koczka jobb felőli oldalán lengyel nyelven:

Książę
Mieczysław Korybut-Woroniecki
waleczny pułkownik
honwedów 1849 r.
Urodzony 7-go marca 1825
na Skurzawie w Galicji
zginął 20-go pazdzier. 1849 r.
w Peszcie.

A hátsó lapon a következő fölirat áll:

AZ 1848/49-IK ÉVI SZABADSÁGHARCZ
LENGYEL VÉRTANUJÁNAK
HÁLÁJA ÉS KEGYELETE EMLÉKEÜL
EMELTE
A MAGYAR IFJUSÁG 1877-BEN.

Ugyanez áll a harmadik koczkalapon (balra) lengyelül:

Polskiemu bohaterowi
w walkach 1848/49 r.
o niepodległość węgierską
w dowód
wdzięczności i czci
młodzież węgierska
1877.

A magyar ifjuság, melynek e szép emléket köszönhetjük, minden évben elzarándokol a halottak napján e sirhoz is, hogy a többi vértanuké között az ifju lengyel hős emlékezetének is meghozza kegyelete áldozatát.

Levél Khinából.

A vámügyi viszonyok tanulmányozása végett Khinában időző hazánkfiától, Faragó Ödöntől ismét egy levelet mutatunk be. Édesatyjához intézte, s az ottani viszonyokról szól. Átveszszük belőle a következőket:

Ichang, aug. 15. 1880.

Először is állásom vagyis inkább rangfokozatom iránti kételyöket kell eloszlatnom: — én nem vagyok teljes *Commissioner*, hanem *Acting Commissioner*; az «Acting» szó magyarra fordítása kissé nehéz; szó szerint annyit tesz, hogy «cselekvő», «működő», nem pedig «ideiglenes», melynek az angolban a «temporary» szó felel meg. Jelen állásom, mely a Commissionerseggel teljesen egyenrangu, csakis két évre szól; ez idő leteltevel azután 2-od osztályu *B* rangom ujra tol kell vennem, de akkorra már valami jobbat várok. Talán érdekes lesz, ha szolgálatunk rang- és fizetés-fokozatainak ismertetését bővebben megkisérlem. A legmagasabb állás, mit bármelyikünk is elérhet — ide nem értve a fő *inspektorságot* — *Commissionerség*. Itt már azonban van fizetéskülönbség; vannak Commissionerek evi 30,000—20,000—16,000—12,000 majd 10,000 forint fizetéssel. Ezután következnek a *Deputy Commissionerek*, e rangban a legmagasabb fokuak évi 12,000, majd 10,000 végre 8000 frtal dijaztatnak. Most jönnek az *Assistensek*, ezek között az első osztályu *A* évenként 10,000, az első osztályu *B* 9000, a másodosztályu *A* 8000, a 2-od oszt. *B* 7000, a 3-ad oszt. *A* 6000, a 3-ad oszt. *B* 5000, a 4-ed oszt. *A* 4000, a 4-ed oszt. *B* 3000 frtot kap. Ebből láthatni, hogy én a legalsó commissioneri fizetést huzom, a melynél nemely Dep. Commissionerek még jobb jövedelmet is kapnak; hanem azután köztünk az a külömbség, hogy ha a Dep. Coms. Ichangba rendeltetik, itt csakis mint alárendeltem szolgálhat.

Lakásom s a hivatalszemélyzetről április hóban irt levelemben már szólottam. Ichang csak 1877-ben lett megnyitva, s európai házak itt még nem készültek. A régebben megnyitott kikötőkben azonban a Commissionerek igazi palotaszerü lakásokkal birnak. Shanghaiban a Commissioner lakásán csupán a butorok több mint 20,000 frtba kerültek. Ily nagyszerüség azonban a Commissionerek rangjához illő is, mert ők a khinai polgári rangfokozat 3-ik osztályába soroztatván, excellenczias urak, vagyis kék gombos mandarinok. Hart ur a 2-ik osztályba tartozik, mig az első osztályba csakis az alkirályok sorakoznak.

Saját szolgaszemélyzetem a következő: egy szolga és egy szakács, kiket én fizetek; két alszolga, egy kapus, egy éjiőr, egy kertész, egy legyezőhuzó, négy gyalog-hintó hordó, négy matróz, ezeket mind a kormány fizeti.

Vonatkozással Amerikán keresztül tenni szándékozott hazautazásomra kedves atyám megjegyzi: «csakhogy azután ki a hajófedélzetre, és naplóvezetés!» Akaratlanul is el kellett mosolyodnom a jóakaró biztatáson, mert noha az ut Japántól Szan-Francziszkóig mintegy 30 napig tart: az egész uton csak egy parányi földet sem közelit meg a hajó; s az egész uton az egyedüli érdekes mozzanat az, mikor a hajóskapitány rendeletére egy napot toldanak az esztendőhöz, vagy pedig azt egy nappal megröviditik, a szerint, a mint a hajó kelet vagy nyugat felé evez. Sajnos, hogy a hajók a sandwichi szigeteket nem érintik, mert régi vágyam volt az öreg sandwichi királyt meglátogatni, kinek az a sajátságos szokása van, hogy európai látogatóit egy-egy érdemjellel tünteti ki. Elkezdve Szan-Franciskótól aztán az ut érdekesnek igérkezik.

Ichangnál a Yangtze körülbelül oly széles, mint a Duna Budapest mellett. Thea a környéken igen sok terem, csak hogy az itteni termény még nem vitetik ki külföldre. Az oly thea, mit európaiak isznak, különös készitési módozaton megy keresztül. A khinaiak zöld theát isznak czukor nélkül s az európai módra készültet meg nem iszszák. A mi táplálékunk itt leginkább hal és csirke; marhahust néha kapunk a mohamedán vallásuaktól. A khinaiak hust igen ritkán esznek, mert az rájuk nézve nagy luxus; egyedüli táplálékuk a szárazra főtt rizs. — A legnagyobb bajunk itt Khinában, hogy ivóvizünk nincs, azaz hogy vizet a Yángtzeből hordunk, mit nagy edényekben a levegőre teszünk, hogy leülepedjék, aztán megfőzzük, majd szénszűrőn keresztül vezetjük, végre lehűtjük, azután megiszszuk; persze e viznek semmi ize sincs. Hej ha valaha haza jutok, részeggé iszom magam a jó hideg forrásvizből; hát a turós meg mákos tészta, s a — hogy is hivják — szent Péter füle? Hét éve már, hogy csak álomban ettem paprikás pörköltet s egyéb jóféle magyar ételeket; no de majd kárpótolva leszek otthon.

Faragó Ödön.

Irodalom és művészet.

„A mikroszkop és alkalmazása." Az általános szövettani technika vezérfonala. Orvosok és egyetemi hallgatók használatára irta dr. *Thanhoffer Lajos* tanár. Budapest 1880. 225 oldal és 82 ábra.

E műben a magyar természet-tudományi orvosi irodalom könyvtára minden tekintetben említésre méltó munkával gyarapodott. E téren ez az első magyar nyelven megjelent munka; másrészről mert az érdemes iró — daczára a fölmerülő akadályoknak, — nem ijedve vissza semmi áldozattól, a kényszerüségből eredetileg német nyelven kiadott munkát most már magyar kiadásban is közre bocsájtja. A ki a természettudománynyal és rokonágaival foglalkozik, az bizonyára tudja, hogy a mikroszkop s az ennek segélyével eszközölt vizsgálatok mily nagy fontossággal birnak. Oly világot nyit meg ez nekünk, a mely — parányiságánál fogva, — alig vagy épen nem észlelhető. A keletkezés, a lét és az elváltozás számtalan tüneményeit is ez varázsolja az emberi ész rendező s visszaadó tehetsége elé. A ki ismerni tanulta e világot, ez életet, az bizonyára más szemmel néz mindent, más fogalmakkal bir a lényegiségünk, felfogásunk keretébe eső mindenségről. Dr. Thanhoffer egyetemi magán tanár s az akadémia tagja saját dus tapasztalatai mellett tekintetbe véve a világirodalomban e téren megjelent legjelesebb műveket, minden részében összefüggő, kerekded és könnyen kezelhető munkát bocsájt közre, mely mindenkinek alkalmas kézi könyvül szolgáland és melyben az illető szakember ugy, mint a járatlan is megtalálja a mit keres, a mit a munka czéljához mérten tőle várhat. A mikroszkop tökéletes mekhanikai és optikai ismertetése, kiegészitő részei alkalmazása minden előfordulható esetben, gondozása; továbbá a vizsgálat tárgyainak megválasztása, előkészitése, kezelése s fentartása; végre a még oly fölötte fontos rész: a mikrokhemia is tárgyalva van. Függelékül igen czélszerü táblás kimutatás járul, melyben a szövettani vizsgálatoknál szükséges szerek, festő és beivódási, elzáró és beágyazó anyagok: az illető ajánlók s alkalmazók neveinek fölemlitésével betürendben soroltatnak elő. A munka sok ujat és czélszerü eljárást ösmertet. Nyelvezete is szabatos, világos, s a szerző kitünő rajzai után Stuttgartban készitett szép ábrák a munka értékét csak növelik. Örömmel üdvözöljük a szerzőt az uton, melyen halad s bizonyára jeles tehetségeihez mérten fogja gazdagitan, természettudományunk irodalmát. — *Sz. T.*

„Magyarország czimertára" czimen közhasznu vállalatot adnak ki Altenburger és Rumbold, kö-

Luchs Rudolf

* **A Woroniecki herceg siremléke** október végére elkészül. A tervet Luchs Rudolf tervezte, Schulek tanár birálta meg s Jablonszky Vince siremlékgyáros készíti. Tizennyolc láb magas obeliszk lesz, mauthauseni világos szürke gránitból. A bizottság reméli, hogy e siremlék meg fog felelni a várakozásnak, noha a rendelkezés alatt álló összeg nem engedte, hogy a pályázatra benyujtott költségesebb tervek közül válaszszon.

Fővárosi Lapok

1875. I. félév

576 l.

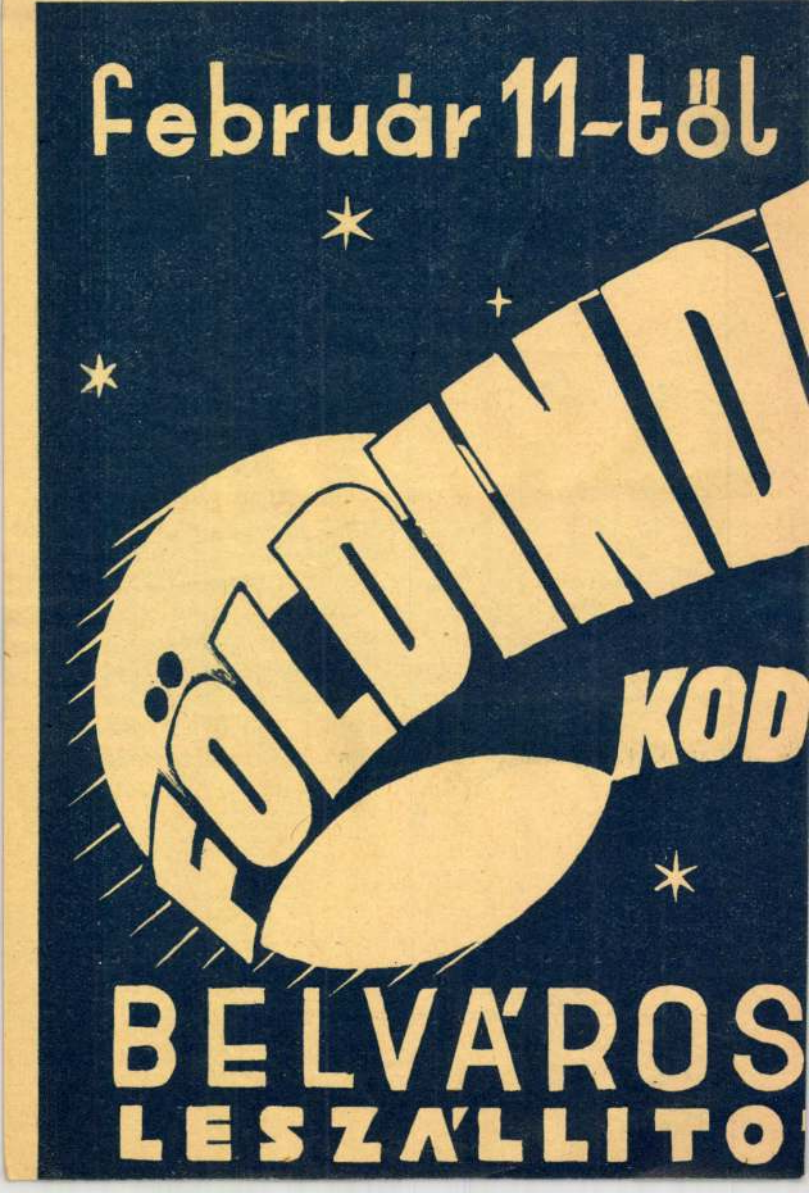
Február 11-től
FÖLDI
KOD
BELVÁROS
LESZÁLLITO

Filipp Wolf Luchserer építőmester M.D.K.

Zalaegerszegi. A boncódföldei r.k. templomot bővítette 1775-77 körül.

Genth. Műeml. 1959 I. 43.

Lucien Hervé (Elkán László)

Emlitve

Major Máté: Külföldi magyar művészek kiállítása

Nagyvilág, Jg. nov. 1715-1720. l.

Lucien Hervé

Kiállított művét a Szépműv. Múzeumnak ajándékozta

Szós hagda: XX. sz-i magyar származásu művészek kiáll.

Magyar Hírek 1970 XII. 12

MDK

Lucius mester

Nádai P.: Az Universitás Nyomdája. Magyar Grafika 1928. 15.1.

Lucius Jakobus

famosus

l.

Tóth Ervin

Európai grafika

Bp. 1943. 75. l.

~~Diatretum~~, vasból VII. 66.

Iacobus Lucius Coronensis Transsylvanus

fametős XVI. sz.

M. Könyvszemle 1903. 77. l.

Lucius Jacobus

Herrn

Lucius, Jacobus

fametzö XVI. sz.

Lásd okv

Majkönyvdisz

46 l.

Lucius Jakab, fametnő

Valószínűleg nincs köze a Heltai-Chronica címlapjához és záródíszéhez. Amikor e mű megjelent, Lucius már 20 éve külföldön tartózkodott.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkeres edelem története II.k. Bp.1967.

65.l.

Lucius Jakab, fametrő

Heltai Lucius távozása után, 1559-ben az Agenda, 1571- és 1572 ben pedig Werbőczi Decretuma és a Tripartitum ámlapján még alkalmazott Lucius-fametszetet. De ez eredetileg a Tinódi-Cronicáén jelent meg.

Fitz József: A magyar nyomdá szat, könyvkia dá s és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

65-66.l.

Lucius Jakab, fametsző

A Tinódi-Cronicaban levő Tinódi-címer, valamint a kottasorok szintén Lucius metszőenyei.

Pitz József: A magyarországi nyomdászat könyvkiadás és könyvkereskedelem története. II.k. Bp.1967.

65. l.

Lucius Jakab, fametnő

– készítette a Heltai-nyomda első mesterjegyét. Az alapítás idején kiadott Ritus explorande veritatis címlapját díszíti s babérkoszorúban „Clausemburg" felirattal kolozsvár címerét ábrázolja. Az impressum magyar hangzású: „Colosuarij 1550".

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története. II.k. Bp.1967.

65.l.

Lucius Jakab, fametsző

- iniciáléiban Lufft méretét rendszerint betartotta, de az első készletben néha eltért tőle s 25×23 mm helyett 42×43 mm-re szabta.

Pitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története. II.k. Bp.1967.

65. C.

Lucius Jakab, fametrő

- a kolozsvári iniciálékban, melyekben a gyakrabban előforduló E, M, A és I-ből 4-5-féle ducot faragott, nélka más betűbe vette át a wittenbergi motívumot, s azt jobboldali beállítás helyett baloldali helyzetbe.

Fitz József: A magyar nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp. 1964.

65. l.

Lucius Jakab, Gametnő

-2 iniciálérozvatából a első készlet D-je megvan Lufft 1545.évi Luther-kiadásában, a második E-je és U-je ismétlődik Melanchton 1549-es Luther-életrajzában; a G, H, K, T és I Lufft 1550-52.évi kiadványaiban látjuk. Lucius Kolozsvárt másolta Luthernek Lufft-féle kiadványaiban látott kezdőket.

Fitz József: A magyar nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

6.5.C.

LUCIUS, Iacobus

SIEGMUND, Marianne: Erdélyi famelmi Holbein nyomában = Korunk, XLIII. évf. 10. sz. 1984 780–787. p. ill.

Dercsényi-Zádor: Kis magyar
Zádor A.: A klasszicizmus és
gyarországon. Bp.1981. 19
Sisa, J.: Alois Pichl in Ung
Sisa J.: A romantikus és hist
problémája. AH 1987. 46.
Sármány Ilona: Historizáló é
Monarchiában. Bp.1990. 18

A korai gótizálás Magyarországo

Művészet és felvilágosodás.
Deschmann A.: A beregszászi
Zádor A.: A klasszicizmus és
Levárdy F.: Magyar templomok
Boros L.: A pécsi székesegyh
története. Pécs,1981. 293
Sisa, J.: Alois Pichl in Ung
Vörös I.: A kert-motivum tip
irodalmában. "Irodalomtör
Horler M.: A műemlékvédelmi

LUCIUS (LUTSCH) Jacobus Transsilvanicus nyomdász, metsző
(1530-1597)
Kolozsvár

MYSS, Walter: Kunst in Siebenbürgen.
Innsbruck : Wort und Welt Verl., 1991
255.

Lucius Jakab, nyomdász

– halála után fia, ifj. Lucius Jakab folytatta apja üzemét, s e fiú temetésén, 1638-ban a halottsirató szónok id. Lucinst mondja a klisé feltalálójának.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.K. Bp.1967.

66. l.

Lucius Jakab, nyomdász

Gutgesel bártfai nyomdája díszeinek túlnyomó része Luciustól származik.

Fitz József:A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.K. Bp.1967.

66.l

Lucius Jakab, nyomdász

- iniciálédúcainak képeit, vonalait nem ő találta ki. Csaknem azonosak Lufft wittenbergi nyomdász készletének egyes darabjaival. Lucius 2 sorozatot metszett jardájának, s mindkettőben vannak példányok, melyek mindenben egyeznek Lufftéval.

Fitz József: A magyar nyomdászat, könyvkiadá s és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

65. l.

Lucius Jakab, nyomdász

– készítette a kolozsvári nyomda első évtizede valamennyi kiadványának iniciálédúcait. Virág- és levélelemeket, puttókat és madarakat váltogatnak. A 16. sz. legszebb harai faragott kezdőbetűi.

Fitz József: A magyar nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

64-65.l.

Lucius Jakab, nyomdász

– metszette a Heltai-Biblia (1551.) első kötetének egyetlen illusztrációját az 1537-ben Prágában megjelent cseh biblia genezis-ábrázolásának kicsinyített tükörképmásaként.

Fitz József: A magyar nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

64.l.

Lucius Jakab, nyomdász

A Catechismus minorhoz wittenbergi könyv szolgált mintául. A címlapkeretet, melyben az alul egymással szembenéző két hosszúszakállú marok képviseli a humort, Schürlentz 1532. és 1537. évi Luther-kiadványaiból vette.

Fitz József: A magyar nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

64.l.

Lucius Jakab, nyomdász

- tehetségét Heltai fedezte fel, s Lucius mála kezdte pályafutását. Heltai nem kívánt tőle önálló kompozíciókat.

Fitz József: A magyar nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp. 1967.

69. l.

Lucius Jakab, nyomdász

– az 1550-es évek első felében állandóan a Heltai-nyomdának dolgozott. A kolozsvári nyom~~dában~~tatványokban tőle ez időből 15 iniciálé és 9 szövegkép származik, valószínűleg még 5 zárólác, 1 keretdísz, 1 mesterjegy, Tinódi címere és 1-2 további illusztráció. Össz: 33 kérzel metszett könyvdísz.

Fitz József: A magyar nyomdá szat, könyvkia dá s és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

64.l.

Lucius Jakab, nyomdász

a kolozsvári és a wittenbergi katekizmus impressiumainak évszámai hitelesek s kétségtelenné teszik, hogy kolozsvári fametszeteik korábbiak a wittenbergieknél.

Fitz József: A magyar nyomdá szat, könyvkia dá s és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

64.l.

Lucius Jakab, nyomdás.

A kolozsvári s a wittenbergi katekizmus generist, keresztelést, gyónást, úrvacsoraosztást és Jézus megjelenését jelenetező illusztrációi elképzelés és szerkezet tekintetében nemcsak azonosak, s a szobaberenderések meg viseletek részletei, valamint az alakok arckifejezései és kézmozdulatai is egyeznek.

Fitz József: A magyar nyomdá szat, könyvkia dá s és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

69.l.

Lucius Jakab, nyomdász

1550-ben jelent meg Heltai magyar nyelvű Catechismus minora, s ennek 7 szöveg-képe nemcsak Lucius jellegzetességeit – a háttér sávozottságát s az arckifejezésekben ábrázolását – mutatja, hanem ő maga ugyanezeket a képeket 8 évvel később kevés módosítással újrametszette s Wittenbergában Hoffer Jánosnak Scores Catecheseosában lenyomatta.

Fitz József: A magyar nyomdá szat, könyvkia dá s és könyvkereskedelem története U.k. Bp.1967.

64.l.

Lucius Valiat, nyomdász

- nemcsak Tinódit, hanem az annal Cronicáját megelőző, de művészjeggyel nem jelzett legelső ismert kolozsvári kiadványokat is illusztrálta.

Fitz József: A magyar nyomdá szat, könyvkia dá s és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

64.l.

Lucius Jakab, nyomdász

-neve a wittenbergi egyetem anyakönyvében nem szerepel, Heltaival nem lehetett kapcsolata, 10 évvel fiatalabb nála. Cranach-ihletés Kolozsvári Heltai házában is feltételezhető - nem lehetett Wittenbergában élnie.

Vitz József: A magyar nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

63.C.

Lucius Jakab, nyomdász

Tinódi Cronicája 1554. évi kolozsvári kiadásának Sámson kürdelmét az oroszlánnal ábrázoló s. id. Cranach Lukácsot utánzó címlapja jobb oldali alsó sarkában ott a névjele, az L-betű a metszőkéssel.

Fitz József: A magyar nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története

II. kl. Bp. 1964.

63. l.

Lucius Jakab, nyomdász

-1556-64-ig önállón nyomdája volt Wittenbergában, már 1555-ben fametszetekkel illusztrált könyve jelent meg. Kolozsvári működési évszámai bizonytalanok.

Fitz József: A magyar nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története
II. kl. Bp. 1964.

63. l.

Lucius Jakab, nyomdász

A nagyszombati katolikus tipográfiának is volt Lucius-féle zárólécе, mely ugyanilyen alakban Kolozsvárt fordul elő.

Fitz József:A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.K. Bp.1967.

66.l.

Lucius Jakab, nyomdász

– irodalmi emlék is róla

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II. k. Bp. 1967.

66. l.

Lucius Jakab, nyomdász

– Németországban nemcsak nyomdát vezetett, hanem kliséggyártásra is adta magát. Egy 1588-ban kelt szerződés: egyik megrendelőjével szemben nem az ólajtott lécek eredeti díszcainak, hanem sokszorosított fémkliséinek szállítására kötelezte magát.

Pitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.K. Bp.1967.

66.l.

Lucius Jakab, nyomdász

- kliségyártásának és klisékereskedelmének nagy sikere volt. Heltai 3. iniciálékészletének darabjai az 1560-as években Wittenbergában, Majnamenti Frankfurtban, Rostockban, Prágában, Krakkóban fordulnak elő. 10. 16. sz-i nyomdász kiadványaiban ugyanezek az iniciálék.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp. 1967.

66. l.

Lucius Jakab, nyomdász

– a szállítmányaival Heltai halála után is összeköttetésben maradt a kolozsváriakkal, özv. Heltainéval és ifj. Heltai Gáspárral, valamint felsőmagyarországi kliséfogyasztóival. 1597 őszéig, amikor a pestisjárvány elragadta őt, feleségét és 13 gyermekük közül nyolcat.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

66. l.

Lucius Jakab

(Jacobus Lucius Transylvanus)

fametrsö

lásd + 1597.

Gulyáskönyvny

45. l.

46. l.

LANDESKOMMISSION
FÜR KUNSTDENKMÄLER.

AN ALLE

DER über vier Jahre währende
Trianoner Frieden geschloss
Ungarn, als auch in den Lä
wohl müssen wir mit Verblü
gerissenen Gebieten der uns
solche Atrozitäten vorkommen, die d
Bewohnerschaft ungarischer Nationa

In dem achtungsvoll beigelegte
geschaffene Kunstdenkmäler angefü
Atrozitäten verübt wurden; die ang
stört, oder beschädigt.

Wir sind nicht in der Lage das
Objekten begangenen Zerstörungen
Staatsbehörden hiezu keine Gelegen
zuverlässiger Privatpersonen stützen,
tenten Nachfolgestaaten photographisc
über die Grenzen verhindern. Eben
und Vollständigkeit des achtungsvoll
Eine pünktliche und vollkommen aut
Denkmälern begangenen Zerstörunge
ständigen Organen der Grossmächte
erscheinende Kommission berufen fe
Verzeichnis sämtlicher auf den losgetr
bereitwilligst zur Verfügung stellen
authentisch anerkennen.

Der Serie der Beschädigung vo
Krone auf, durch die in der alten ung
das aus weissem Marmor gemeiss
kommen zerstört wurde.

M. D. K.

Lucius Jakab réz- és fametsző.
* 1530. + 1597.

Fametszetek Heltai Gáspár:
„Catechismus minor" c. könyvének címlapján (repr.)
Kolozsvár, 1550.
Soltész Zoltánné: A XVI. századi kolozsvári könyvdíszek.
Művért. 1957. VI. é. f. 2–3. sz.
145., 155. l.

M. D. K.

Lucius Jakab réz- és fametsző.
* 1530. + 1597.

Fametszetek a „Ritus explorandae veritatis" c. könyv címlapján (repr.)
Kolozsvár, 1550.

Soltész Zoltánné: A XVI. századi kolozsvári könyvdíszek.
Művért. 1957. é. f. 2–3. sz.
145., 155. l.

M. D. K.

Lucius Jakab rézmetsző.

* 1530. + 1597.

„Gyónás" Fametsző D. B. mester rajza után. Hoffer, Johann: Icones c. munkájában. (repr.)

Wittenberg, 1558.

Soltész Zoltánné: A XVI. századi kolozsvári könyvdíszek.

Művészet. 1954. VI. é. f. 2–3. sz.

155–156. l. (76. kép.)

M. D. K.

Lucius Jakab réz- és fametsző.
* 1530. + 1597.

„Keresztelés": Metszet D. B. mester rajza után. Hoffer, Johann: Icones c. munkájában. (repr.) Wittenberg, 1558.

Soltész Zoltánné: A XVI. századi kolozsvári könyvdíszek.
Művért. 1957. VI. é. f. 2-3. sz.
155-156. l. (75. kép)

M. D. K.

Lucius Jakab réz- és fametsző.
* 1530. + 1597.
Fametszet Heltai Gáspár: „Catechismus minor" c. könyvében.
„Keresztelés" (repr.).
Kolozsvár, 1550.
Soltész Zoltánné: A XVI. századi kolozsvári könyvdíszek.
Művért. 1957. VI. é. f. 2-3. sz.
145-146. l. 155. l. (35. kép.)

M. D. K.

Lucius Jakab réz- és fametsző.
* 1530. + 1597.

Iniciálék. Kolozsvár.
Fametszetek (repr.)

Soltész Zoltánné: A XVI. századi kolozsvári könyvdíszek.
Művért. 1957. VI. é. f. 2–3. sz.
142., 143., 155. l.

M. D. K.

Lucius Jakab réz- és fametsző.
* 1530. + 1597.

Heltai Gáspár „Chronica" c. könyvének címlapkerete.
Fametszet (repr.).
Kolozsvár 1575.
Soltész Zoltánné: A XVI. századi kolozsvári könyvdíszek.
Művért. 1957. VI. é. f. 2-3. sz.
146., 148., 155. l.

M. D. K.

Lucius Jakab rézmetsző.
* 1530. † 1597.

Fametszet (negat.) Vinódi Sebestyén „Cronica" c. krónikájának címlapjáról, ifj. Cranach Lukács címlapkeretében.
Kolozsvár, 1554.

Soltész Zoltánné: A XVI. századi kolozsvári könyvdíszek.
Művészet. 1957. VI. é. 7. sz. 2–3. sz.
146–147., 155. l.

M. D. K.

Lucius Jakab réz- és fametsző.
* 1530. + 1597.

Fametszet Heltai Gáspár:
„Catechismus minor" c. könyvében.
„Gyónás" (repr.).
Kolozsvár, 1550.

Soltész Zoltánné: A XVI. századi
kolozsvári könyvdíszek.
Művért. 1957. VI. é. f. 2–3. sz.
145–147. 155. l. (36. kép.)

M. D. K.

Lucius Jakab rézmetsző.

* 1530. + 1597.

Tinódi Sebestyén címere „Cronica" c. könyvében (repr.).

Fametszet.

Kolozsvár, 1554.

Soltész Zoltánné: A XVI. századi kolozsvári könyvdíszek. Művészet. 1957. VII. é. f. 2–3. sz. 146–147., 155. l.

LUCIUS, Jakob fametsző M.~.K.
1530 körül-1597/

Urvacsoraosztás. 1550. repr. / fametszet.

~eltai Gáspár: Catechismus Minor... Kolozsvár, 1550. c. mü C 7/a lapjának illusztrációja.

Cennerné Wilhelmb Gizella: Magyarország történetének képeskönyve 896-1849. ~p. 1962. 100.l.

MDK

LUCIUS JACOBUS

Ornamentikája hatással volt a kolosvári kiadásu metszetekre.

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyvdiszités a XVI. században.

Akadémiai kiadó Budapest 1961. p. 54.

MDK

LUCIUS JACOBUS

Heltai Katekismus minor-ját illusztrálta

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyvdiszités a XVI. században.

Akadémiai kiadó Budapest 1961. p. 55.

MDK

LUcius jacobus

MDK

LUCIUS JACOBUS

Tinódi Sebestyén Cronicá-ját illusztrálta.

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyvdiszités
a XVI. században.

Akadémiai kiadó Budapest 1961. p. 56.

MDK

LUCIUS JACOBUS

Metszeteivel jelent meg a kolosvári kiadásu
Ritvs explorandae veritatis c. mü.

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyvdiszitës
a XVI. században.

Akadémiai Kiadó Budapest 1961. p. 57.

MDK

LUCIUS JACOBUS

kolosvári könyvdiszeivel mutat rokonságot
Tinódi Sebestyén cimere.

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyvdiszités
a XVI. században.

Akadémiai kiadó Budapest 1961. p. 57.

MDK

LUCIUS JACOBUS nyomdász

Klissékészitéssel kapcsolatban szerepel a magyar könyvnyomtatásban.

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyvdiszités a XVI. században.

Akadémiai kiadó Budapest 1961. p.27.

MDK

LUCIUS JACOBUS

Heltai Gáspár 1575-ben megjelent Chronicáját valószinüleg ő illusztrálta.

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyvdiszités a XVI. században.

Akadémiai kiadó Budapest 1961. p. 58.

MDK

LUCIUS JACOBUS

Heltai munkájában szereplő Genezis-kép, valószinü Lucius munkája.

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyvdiszités a XVI. században:

Akadémiai kiadó Budapest 1961. p. 59.

MDK

Lucius Jacobus

Kolosváron készült metszetei fiatalkori alkotásai.

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyvdiszités a XVI. században.

Akadémiai kiadó Budapest 1961. p. 73.

MDK

LUCIUS JACOBUS

metszetei, a kolozsvári nyomda iniciáléi.

/Reprodukciók/ XIV. tábla

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyvdiszité
a XVI. században.

Akadémiai kiadó, Budapest 1961.

MDK

LUCIUS JACOBUS

klisséiről készült reprodukciók

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyvdiszitás a XVI. században. XV. tábla.

Akadémiai kiadó, Budapest 1961.

MDK

LUCIUS JACOBUS

kolosvári nyomdában készült metszeteiről reprodukciók.

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyvdiszités a XVI. században. XVI. tábla

Akadémiai kiadó, Budapest 1961.

MDK

LUCIUS JACOBUS k

Heltai Gáspár: Catechismus minor-jához készült metszetek reprodukciói.

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyvdíszítés a XVI. században.
XVII. tábla.

Akadémiai kiadó, Budapest 1961.

MDK

LUCIUS JACOBUS

Ritvs explorandae veritatis cimlap,
Tinódi Sebestyén: Cronicaé/Reprodukciók/

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyvdiszités
a XVI. században. XVIII. tábla.

Akadémiai kiadó, Budapest 1961.

MDK

LUCIUS JACOBUS

Tinódi Sebastyén: Cronica és Biblia metszet-reprodukciók.

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyvdiszítés a XVI. században. XIX. tábla

Akadémiai kiadó, Budapest 1961.

MDK

LUCIUS JACOBUS

Heltai Gáspár: Chronica cimlap és záródisz metszetek. /Reprodukció/

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyvdiszítés a XVI. században. XX. tábla

Akadémiai kiadó, Budapest 1961.

Luciusz Jakab, grafikus (2 M Ok

[Soltészné szerint:] Luciusz Tinódit (1554. évi kolozsvári kiadás), de a legelső ismert kolozsvári kiadványokat is illusztrálta. – Luciusz az 1550-es évek első felében állandóan a Heltai-nyomdának dolgozott. Heltai fedezte fel tehetségét. Lucius készítette a kolozsvári nyomda első évtizede valamennyi kiadványának iniciálédúcait.

Keresztelés c. metszete. Repr

Fitz József: Klisék első alkalmazása magyar nyomdákban 167–169 e

Könyvbarát, Bp. 1959. április IX/4.

Lucius Jacobus

Coronensis Transilvanus
fametsző, könyv-
nyomdász
szül. Brassóban vagy
Nagyszebenben 1530
körül, mint dott
1564-től az egyetemi nyomda vezetője
Wittenbergben, Ros-
tockban és utóbb Helmstedt-
ben, hol ~~megh. n.o.~~ 1597-
ben meghalt.

Bielz Graphik

10, 28. l. képpel

József és Putifár-
né, fametszet
1557-ből
repr.

Tinodi: Cronica c. művének fa-
metszetű címlap keretét L. metszette

4898

Gyüjt

A hely neve	A tárgy megnevezése
Ákos, Szilágy vm.	Ev. ref. templom alaprajzi részlete (a zene kórus magasságában.); a lap másik oldalán a keleti homlokzat vázlata és metszet a zene kórusán át.

Lucius Jacobus

Coronensis Transilvanus

Bielz Graphitt

a 10-ik oldalon nemes
nuve ismertetve-
lásd okv.

MOB kotár

M. D. K.

Lucius Jakab réz- és fametsző.
× 1530. + 1597

Fametszet Heltai Gáspár: „Catechismus minor" c. könyvében (Genesis, repr.)
Kolozsvár, 1550.

Soltész Zoltánné: A XVI. századi kolozsvári könyvdíszek.
Művért. 1957. VI. é. f. 2–3. sz.
145–146., 155. l. (34. kép.)

L u c i u s Transsylvanus fametsző
XVI.sz.

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
78.

Lucius Transylvanus

MDK

Cogeler János Imagines

Lucius Transsylvanus: Cogeler János Imagines elegantissimae c. müvének /1561-64/ fametszetü illusztrációi. Wittenberg

Müvészet XIII. évf. 1913, 78.

1556-os évből Wittenbergben

1571 Kolozsvár

Lucius Transylvanus, nyomdász

- pestisben halt meg.

Fitz József:A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp. 1967.

180 l.

Tóth József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp. 1907.

MDK

Lucius Transsylvanus

Müvészet, XII. é. 1913. 78.

Luckner, Hans Jacob

ötvös, Sopron, 1619

l.

Csatsopromötv

15. l.

Lucza Daniella, iparmű vesz

L. Csákvári Nagy Lajos

—:□ A Csákvári család

2.

Esti Hirlap, Bp. 1977. dec. 7.

Lucich István

1696. Buda. ötvös Szerb származás.

Romer Floris F. A hazai ötvös céhek szabályai. Századok 1877 évf

809.l

Lucich János

ötvös

1696-ban Céhmester Budán. Szerb
Kármarású.

Romer Flóris F. A hazai ötvöscélek
szabályai. Kázadok 1877 évf

809 l

Lucich Simon

ötvös

1696. Buda. Szerb származás

Romer Floris F. A harai ötvös céhek szabályai - Száradok

1877 ev/ 809 l.

Lucini Abondius

7097.

1696. febr. 9. – Abondius Lucini, Maler, zu Stuhlweissenburg in Ungarn gebürtig, Witwer, Maria Lucia Hoffmannin, Witwe nach Michael Hoffman, Hofmaler der verwitweten Kaiserin. – Zeugen: Franz Clement, Lucas von Uffl.

Nösult Beesben 1696-ban.

Starzer VI. Band No 7097

1691 febr. 6 in meghalt Beesben Maria Cecilia nevü 22 eves felesige

Starzer VI. B. No 11250.

1691 aug. 22. meghalt Lucia nevü 1/2 eves lanja

Starzer VI. B. 11265

~~Lisznyói praemykenei telepek V. 186.~~

Lucius mester

aki Erdélyből Rostockba került egy nyomdaj élére, fametsző

cod

Nádai Pál

Az Universitas Nyomdája
Magyar Grafika

1928. 15. l.

Lucius, Jacobus, Corona

Transylvanus

fametrzö

irod.

Gerevich Tibor – Genthon

István: A magyar tör-

ténelem képeskönyve.

Bpest, 1935. XXXI. l.

Lucius Transylvanus

LUCIUS TRANSYLVANUS. A brassói születésű fametsző Lucas Cranach tanítványa volt s a 16-ik század ötvenes éveiben már Wittenbergben a Crato-féle nyomdában dolgozott. Itt 1561—1564. években megjelent Cogeler János, Imagines elegantissimae sat. című kétkötetes művét illusztrálta; a munkát Luciusnak 36 fametszetű képe díszíti.

Verbőcy Decretumának Heltai Gáspár által Kolozsvárott az 1571-ik évben nyomtatott kiadásának címlapján levő keretet szintén Lucius Transylvanus metszette, amint ott látható monogrammja is arról tanúskodik. (Művészet I. évfolyam 76. l.)

—472 KEMÉNY LAJOS

Művészet 1913. 78. l.

Jacobus Lucius Corona

Transylvanus

---

l.

Rath. I. 476-7

Lucius Jacobus Corona
Transylvanus

Müverist 1902 76
– 1913. 78

(1004),
Z

Lucza Ferenc

pásztormüvész

l. Dom Balaton

48. l. utáni kép

ongresszuson
előadást. Ez
ngressbericht
ő dolgozatai
ste der Ohr-
3. kötet, 590.
rsszerzőségé-
évfolyamá-
Orvosi Hetí-
ni nagygyű-
, würzburgi,
gügyi intéz-

leveles erdő-
érnök (Roth
nulmányokat
sztérium 600
eberswaldei
folytatott az

Ham megbízásából kidolgozta a német valuta- és devizakérdést 180 ívoldal terjedelemben és dolgozik a „neutrális pénzellátás, hitel- és konjunktúrapolitika“ című hosszabb tanulmányán.

Budinszky Tibor (1912, Ludány, Nógrád m., róm. kat.), a Magyar Waggon- és Gépgyár mérnöke Győrött, németországi tanulmányévét doktori értekezésének elkészítésére fordította az öntészeti tárgykörből. Az aacheni Technikai Főiskolán dolgozott, ahol Piwowarsky professzortól a következő témát kapta feldolgozásra: „Az öntöttvas viselkedése közvetlen az olvadáspont fölött a grafitkiválásra vonatkozólag“. Tekintettel arra, hogy a tárgykör igen nagy s a kidolgozás sok előre nem látott nehézségbe ütközött, ösztöndíjának meghosszabbítását kérte a Mitteleuropäischer Wirtschaftstagtól, úgyhogy munkáját még a következő tanévben is folytatja.

Csáky Tihamér (1915, Máramarossziget, róm. kat.), szigorló orvos, egyetemi élettani intézeti megbízott díjtalan demonstrátor Budapestről, ösztöndíjas éve alatt beiratkozott a hallei egyetem orvostudományi karára, s ezzel párhuzamosan mindkét félévben ez egyetemi élettani intézetben dolgozott Abderhalden Emil professzor vezetése alatt, ahol elsősorban az intézet munkamódszerét igyekezett elsajátí-

Az öreg juhász szerencséje

A ház elbújt az akácfák mögé, alig találni fel.

Még ha isten háta mögötti helyen volna, rendben, de *Lucza Ferenc*, a megye egyik legöregebb pásztor faragója ott lakik hárompercnyi járásra a kaposvár—balatonlellei úttól, Kisbabapusztán. A fiatalabbak nem nagyon ismerik, az idősek valamennyien. Ők igazítanak útba.

Mérges kutya az udvaron, csaholására kedves arcú asszony jön ki a tömzsi házból.

— A papa? Betegeskedik szegény...

Aprókat lépve jön elő a konyha félhomályából az öreg Lucza Ferenc.

— A lábaim nem bírják, meg a kezeim se, ez a nagyobbik baj.

A szobába megyünk beszélgetni, időben pedig visszakanyarodunk hat és fél évtizedet Lucza Ferenc akkortól számolja a szerencséjét.

— Mi volt az én szerencsém? Hát az, hogy juhász voltam. Faragó juhász! — emeli föl a szemöldökét.

Apja is az volt, nagyapja is. Örökölte a szakmát, de akkor miért szerencse? — töprengek.

— Most nem lehetek juhász, ideköt a betegségem. Ez az én szerencsétlenségem. Akkor pedig, hogy juhász voltam, az szerencse volt.

Édesapjától kapott bicskával faragott először, és már tizenöt éves korában olyan juhászkampót sikerített, hogy csodájára jártak a környékről.

— Ez az! — mutatja az öreg botot, melyre gyermeki fantáziával oroszlánt, kígyót, gyíkot, bojtos kötélfonatot és levélmintákat faragott.

— Ez pedig az utolsó kampó, amit még faragtam.

Az oroszlános, meg a kosfejes juhászkampó az alfa és az ómega Lucza Ferenc egyszerű művészetében. Közben ott vannak a sikerek: »Lucza Ferenc juhász urat fafaragványaiért bronzéremmel tüntetjük ki — 1929«, ott a hírnév: az ország csaknem minden jelentősebb néprajzi gyűjteményében őrzik faragványait, és ott a szerencse, hogy juhász lehetett.

Iharfából faragott tükrös van az asztalon. Puskás, lobogó gatyás betyárok az egyik oldalán, a másikon két lány virágot és egy üveg bort nyújt a betyároknak.

— Ezek itt a Séta Pista és a Patkó Jancsi. Éppen ilyenek voltak.

— Látott is betyárt, Lucza bácsi?

— Én? Hát hogyne láttam volna! Hiszen az apám is az volt!

— Betyár?

— Juhász, aztán betyár, és újból juhász. Tizennyolc éves volt az apám, amikor a Juhász Andráshoz járt. Ennek a Juhász Andrásnak a feleségét, a Juli nénit még én is ismertem, itt lakott Fiadon. Az András meg úgy lett betyár, hogy egyszer harminchárom birkája fölfújódott, és olyan levelet kapott az uraságtól, hogy azzal sehová se tudott elszegődni. Erről nóta is van.

Kezében a hét éve faragott, utolsó juhászkampó, arcán a visszaemlékezés derűje: régi betyárhistóriákat mesél az öreg, szerencsés juhász.

— Este vacsoráztunk mi, gyerekek a földön. Benyitott egy ember a pitvarajtón, csak úgy reccsent a fakilincs. Szép, jó szűr volt rajta. Jó estét adjon isten, keresztkoma! — mondta az apámnak. — Vegye le kend a szűrét! — így az apám. — Vagyunk ám még többen is — mondta, füttyentett, és jött még öt. Minket a bátyámmal lefektettek a tulipános kisládára, dolmány volt a fejünk alja, kis szűr a takarónk. Aztán vacsoráztak. Volt mit, mert hallottuk a bátyámmal, hogy a betyárok hatvan disznót hajtottak el. Volt mit enni.

— Melyik betyár volt az?

— No, ezt nem tudom, mert akkortájban senkinek sem volt szabad a nevét kérdezni, de nem is mondták. Se otthon, se máshol.

— Van még valamilyen emlék itt a betyárvilágból?

— Erre már semmi. Volt itt a sarkon, ahol most a busz megáll, egy betyárcsárda, de már régen elbontották. Amit az öregek beszélnek, most már csak az van.

— De betyárt farag még, Lucza bácsi?

— Most már nem. Remeg a kezem, nem bírja a bicskát. Többet már nem faragok.

— Mit szeretne?

— Azt, hogy legalábbis lennék még harminc éves. Az biztos, hogy a világnak a fia volnék. Visszakapnám a mesterségemet, mennék a juhok után, melegben beállnék a fa alá, aztán faragnék.

Mutatja is — remegő, öreg kezével —, hogyan faragna.

Vincze Jenő

Barcsi vasszerkezeti üzemünkbe azonnali belépéssel FELVESZÜNK

gépész-technikusokat.

Jelentkezés az ÉM Építőgép-javító és Gépgyártó Vállalat 7. sz. gyára barcsi telepének főmérnökénél.

(3538)

Aztán granátot kellett célba dobniuk, végül különböző technikai feladatokat kellett gyorsan végrehajtaniuk. Negyvennyolc motoros állt rajthoz ezen az érdekes, izgalmas versenyen, ahol a 250-es ka-

elsőségért. Mihalics rajthoz állhat majd az országos bajnokságon is, ahol a legjobb vidéki versenyzők a legjobb fővárosi sportolók ellenében veszik majd fel a harcot.

Ismét a Marcali bizonyult jobbnak

Hagyományos versennyé vált a marcali és a nagykanizsai járások közöti sportvetélkedő. Évről évre két ízben találkoznak különböző sportágakban a két járás sportcsapatai. A kézilabdázók, tekézők, asztaliteniszezők és labdarúgók viadala mind Kanizsán, mind pedig Marcaliban eseményszámban megy.

A legutóbbi marcali visszavágón a somogyi sportolók ismét jól szerepeltek. Az öt versenyág közül háromban győzött a marcali járás csapata. Egy találkozó — a labdarúgóké — döntetlenül végződött, a nagykanizsaiaknak a női asztalitenisz csapat szerezte meg az egyetlen győzelmet.

Eredmények:

Kézilabda

Marcali—Nagykanizsa 25:20.

Teke

Marcali—Nagykanizsa 109:103.

Asztalitenisz

Marcali—Nagykanizsa 5:1 (férfi)
Nagykanizsa—Marcali 3:0 (női)

Labdarúgás

Nagykanizsa—Marcali 1:1.

posváron elsőnek a Bar
ipari Országos Vállalat
posvári Gyáregysége, a C
gyár és az Asztalosipari
fiataljai tartották meg a
gyűlést. Megválasztották
vezetőséget és a városi
kezlet küldötteit.

— **18 000 000 forint**
árut exportál az idén a
gói Napsugár Ktsz kerti
torokból, fagyártmánya
Afrikába is szállítanak.

— **Ma délután 5 órakor**
zetik ki Kaposváron az első 13 találatos totónyereményt a Vörös Csillag Filmszínházban. A szerencsés nyertes Szücs József több mint 315 000 forintot kap.

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1964 SZEP 3

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Luza Ferenc

...vásárlóink figyelmét, hogy a SZOT- (és nyugdíjas) utalványok végső belváltási határideje: szeptember 30. Kérjük, hogy az utalványokat legkésőbb szeptember 10-ig a legközelebbi TÜZÉP (földszöv.) telepen előjegyzés végett mutassák be. Kaposvári TÜZÉP Vállalat. (27035)

FIGYELEM!

Értesítjük a helyi járatú autóbuszok utazóközönségét, hogy szeptember 5-én, szombaton délelőtt 9 órakor az AKÖV Berzsenyi utcai telepén helyijáratú

autóbuszmenetrend-értekezletet tartunk.

Az értekezletre minden vállalat, közületek, stb. és magánszemélyek részvételét köszönettel vesszük.

A 13. sz. AKÖV forgalmi szakosztálya.

(27039)

PROPÁN-BUTÁNGÁZ-KÉSZÜLÉKEK:

3 lángú NDK-tűzhely	*2205,— Ft*
4 lángú csehszlovák tűzhely	*2057,— Ft*
3 lángú magyar új típusú tűzhely	*1800,— Ft*
2 lángú gázrezsó	*170,— Ft*

Szabadon beszerezhetők a Somogy megyei Iparcikk kiskereskedelmi Vállalat

Kaposvár, Ady Endre u. 9. sz. alatti vasboltjában,
a nagyatádi műszaki boltban,
a barcsi vasboltban,
a balatonboglári műszaki boltban,
a siófoki műszaki boltban.

Most vásároljon gáztűzhelyet!

(27148)

Lüczenbacher Jenö

Hobrán

Vül 1876 aug. 10. Bpest

laid

Fleischer Bécs 65. l.

Lucza Zsuzsa

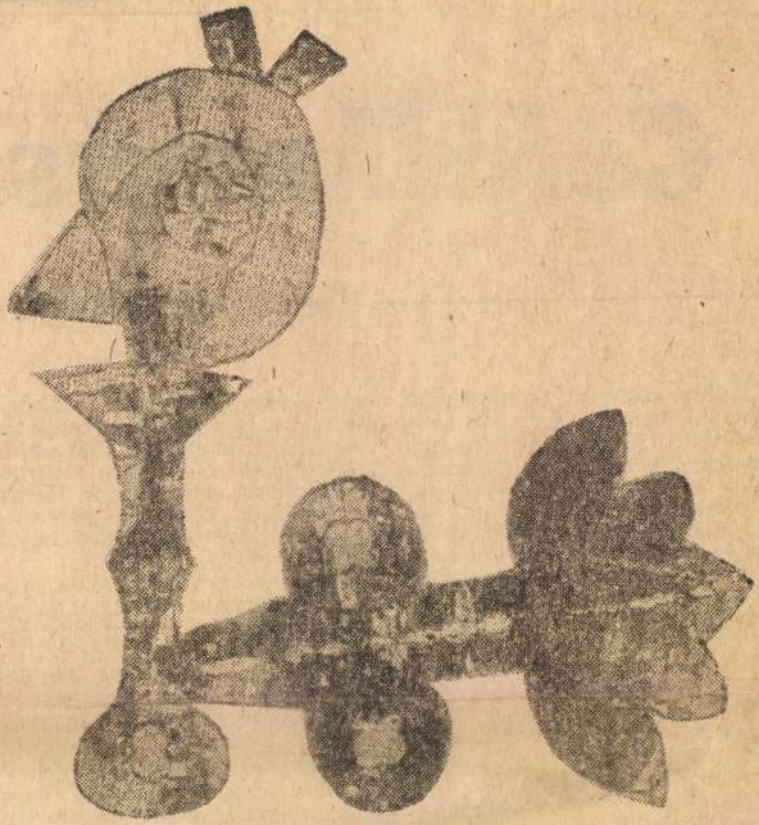

Lucza Zsuzsa kollázsa

Élet és Irodalom, Bp. 1980. febr. 23.
XXIV. évf. 8. sz. 4. lap.

BOKOR PÉTER:

Célállomás: A

Bécsi beszélgetés eg

Falusias előváros. Bazaltkockás úttest, kétoldalt öreg platánok, aszfaltos járda, földszintes lakóházak. Kétszárnyú, barna fakapu. Masszív. Csillog a rézkilincs, a biztonsági zár. Szokatlan helyen **második** biztonsági zár is — és kukucskáló ablakocska. Nem túl előkelő, nem túl modern, de minden kényelemmel ellátott lakás. A csengő alatt, a réz névtábla vésetében „Sidol"-maradványtól fehérlik a név: F. NOVAK. Igen, őt keresem. Franz Novakot. Becsengetek. A harmadik csengetés után végre nyílik a kapu, de nehezen nyílik: lánc őrzi belül. Házkapun eddig sosem találkoztam ilyen lánccal, csak lakásajtón. Idősebb asszony félarca jelenik meg.

— Sajnálom, kérem, Novak úr nincs itthon. Elutazott. Nem tudom, mikor érkezik. Sajnálom. Jó napot.

— Asszonyom, én Novak úr címét Münchenben kaptam meg. Egyik régi [illegible]

veszi a nem messze várakozó magyar rendszámú gépkocsit, benne az operatőrt, aki kiszáll, az utcát-házakat-fákat fényképezi, zavartalanul, mintha otthon lenne. Novak úr homlokán izzadságcseppek ütnek ki, hátranéz rosszarcú fiára, az a vállát vonogatja.

— Novak úr, ne haragudjék, drága az időnk. Akármeddig is szívesen maradok, ha ön hajlandó beszélni az 1945 előtti időkről. Ha nem akar a kameránk elé ülni, beérem magnetofonnal is, bár sajnálnám. De döntse el kérem, hogy mi legyen.

Végül is azt javasolja: menjek el a falusi csendőr-őrszobára, ő is odamegy, ott igazoljam magam, beszélgessünk az őrszobán. Elindulok, odaérve látom, hogy Novak — a rosszarcú s még egy másik férfi fedezete alatt — az ellenkező irányból érkezik. Nagy hadművelet! Az

állt. Szed
zott egy
is. A ha
nagy gaz
csatlakoz
Előbb az
tivistája
senyző),
gális) SA
vezető, d
elöl áll:
kell véte
cik — 19
meg a ha
kor az
felkelést,
menekül
kerül Né
szláviába
goszlávia
de az o
nyomásra
dik Bir
ban az „

Lucza Sándor

A hamadi) balatonfüredi tárlatom
Riállít

Belagh Elemér: A universe tetőszolójában
Napló, Veszprém 1969. aug. 23.

Lucza Sándor

Várpalotai üzem

Népszövetés 1970/2 4 old.

MDK.

Lucza Sándor

Kiállitási kritika

Hevesmegyei Népujság 1967 márc.31.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR SAJTÓVÁLLALKOZÁS
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Lukra Zsuzsa

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 FEB 23

1021

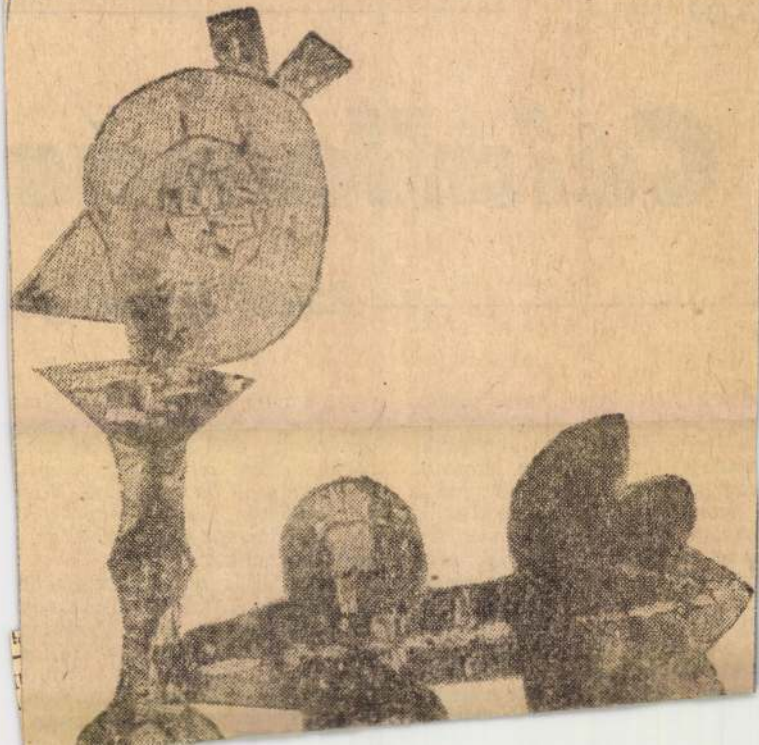

OKOR PÉTER:

Célállomás

Bécsi beszélge

alusias előváros. Bazaltkockás st, kétoldalt öreg platánok, asz- os járda, földszintes lakóházak. szárnyú, barna fakapu. Masszív. log a rézkilincs, a biztonsági . Sz[illegible] helyen második ons[illegible] kukucskáló ako m[illegible]

veszi a nem messze várakozó ma gyar rendszámú gépkocsit, benne a operatőrt, aki kiszáll, az utcá házakat-fákat fényképezi, zavarta lanul, mintha otthon lenne. Nova úr homlokán izzadságcseppek ü nek ki, hátranéz rosszarcú fiára, a vállát vonogatja.

[illegible] úr, ne haragudjék, dr [illegible]ddig is szív

— Látod édesem, van még romantika a világon!

Az asszony nem felelt. De egyszer aztán fölszegte a fejét és vésztjósló hangon mondta:

— És most igazán kiváncsi vagyok, hogy fog velem szemben viselkedni! . . . Igazán kiváncsi vagyok!

IV.

Délután öt órakor volt a hangverseny.

A nagyteremből kihordták az asztalokat és sorjába állitották a székeket. A dobogó alján vörös bársony pamlagot helyeztek el a gróf meg a felesége számára. Szigetiéket az első sorba ültette a direktor.

Észre kellett venniük a helyzetük nagy és kellemes változását. A gróf látogatásának hire már megtette az útját a telepen és — mintha mindenki egy álarczot dobott volna le magáról. Geraldine asszony érezte, hogy a kiváncsi, irigy és alázatos tekintetek egész forró zápora omlik reá és szinte égeti az arczát.

De a nagy eset csak tiz perczczel a hangverseny kezdete előtt következett. Akkor érkezett meg a grófi pár. A hátsó bejáraton, a dobogó felőli ajtón jöttek. A mint beléptek az ajtón, az egész közönség, mint a fejedelmeket, főhajtással üdvözölte őket.

Szigeti az első pillanatban konstatálta, hogy a Lujzára csodás hatással volt a grófi korona. Finom, vékony, fehér arczával, magas, karcsú termetével, csillogó szőke hajával valósággal sugárzó jelenség volt. Egy herczegnő se lehetett előkelőbb nála.

És ez a finom, szép, előkelő jelenség egyenesen Geraldine asszony felé tartott, a ki képtelen volt arra, hogy ülve maradjon. Önkéntelenül fölemelkedett, sőt egy lépést eléje is ment.

A grófné mind a két kezét eléje nyújtotta és a hangja majd kicsattant az örömtől:

— Édesem! Édesem, mennyire örülök! Ki se mondhatom, mennyire örülök!

Jó hangosan beszélt, de magyarul. A körülülők értetlenül és mohó kiváncsisággal nézték a forró üdvözlést, Szigeti pedig azon vette magát észre, hogy már — kezet is csókolt a — Lujzának.

Geraldine asszony kábultan és mereven állt, képtelenül arra, hogy egy szót is szóljon. Meredt, szinte fagyott szemmel nézett a grófné arczába, a mely egy pillanatra mintha szintén megmerevedett volna. De csak egy pillanatra. Azután megint elárasztotta az öröm fénye és kissé halkabb, de vidám hangon beszélt tovább:

— Tudom, édesem! . . . Mi nem a legjobb barátságban voltunk meg egymással! . . . Egy kis félreértés! . . . De sebaj! . . . Én azt már rég elfelejtettem! . . . Biztosithatom: egészen elfelejtettem! Hiszen annyi minden történt azóta . . .

Már a Geraldine asszony karja alatt volt a karja és vitte a pamlag felé:

— Jöjjön csak ide . . . Hisz annyi minde történt azóta . . .

A gróf mosolyogva ült le a Geraldine asszony üresen hagyott székére:

— Hagyjuk őket egymásnak, — mondotta Szigetinek. Hiszen tudja, ha ilyen két régi barátnő megint összekerül . . . .

. . . Szigeti feszült, izgatott figyelemmel nézett a felesége után. A szive hevesen dobogott. Az asszony fenyegető szava járt az eszében és balsejtelem gyötörte. Úgy érezte, hogy puskaporos hordón ül.

A puskaporos hordó azonban nem robbant föl. Az asszony arcza minden inkább volt, mint vésztjósló. Az a merevség egy percz alatt megenyhült és a zavar pirja lobbant föl a helyén. De ez se tartott sokáig. A konczert még el se kezdődött és Szigeti végtelen megkönnyebbüléssel látta, hogy a felesége mosolyog. A két asszony egymáshoz húzódva ült a pamlagon és egymás szemébe nézve, mosolyogva beszélgetett. Mikor aztán egy hosszúhajú úr lépett a dobogóra és fenyegető elszántsággal tartott a zongorának, Geraldine asszony hátradőlt és valósággal lesujtó nyugalommal sétáltatta el a tekintetét a közönség feje fölött. A homlokán volt, hogy — szereti azt a helyet, a hol ül.

. . . A hangverseny után, a mely rövid volt, de elég unalmas, a grófné ezzel a szóval bucsúzott a barátnőjétől:

— Tehát a viszontlátásra, holnap, a kastélyban! . . .

V.

Csöndesen mentek hazafelé. Szigeti néha lopva egy pillantást vetett az asszonyra és elmosolyodott, de nem szólt semmit. Geraldine asszony arcza sugárzott és valami mélységes, nagy, kedves izgalom égett a szemében.

Egyszerre csak halkan, mintha önmagának beszélne, szólalt meg:

— Mégis csak bámulatos . . . Ekkora változás . . . Ekkora változás, a mióta együtt voltunk az intézetben . . .

Ezt nem tréfásan, hanem egész komoly hangon mondta; úgy, hogy az ura meghökkenve nézett rá és önkéntelenül kiáltott föl:

— Az intézetben!? . . .

Az asszony megállt. Az urára nézett és megrezdült, mint a ki álomból ébred. A homlokát pirosság borította el és zavartan mosolygott . . . De aztán egyszerre megránditotta a vállát, a tekintete boszús lett és kemény hangon szólt rá az urára:

— Az intézetben vagy nem az intézetben, az végre is mindegy! A dolgokat respektálni kell, úgy, a hogy vannak! Nem születhetik mindenki harminczötágú koronás ágyban! . . . Nem kell olyan nagyon arisztokratának lenni . . .

Szigeti önkéntelenül körülnézett. Szeretett volna valamit mondani. De jobbnak látta, ha nem szól. Mosolyogni is szeretett volna. De jobbnak látta, ha ezt se cselekszi. A válla közé húzta a fejét és némán lépdelt a felesége mellett.

ÖRÖKSÉGEM.

Anyám nagybátyja, régi pap
Lilaszin övvel, kanonok
(Sárgatag ujján nagy gyűrű,
Bölcs arcza sáppadt és sovány)
Arany keretből feketén
Apró szemével kivigyáz
A szép világos nagy falon.

(Nem mer csengetni rímmel, mert tudja jól dalom,
Hogy minden régi kép kisértet a falon.)

Ma már csak itt él e falon,
De hajdan Rómában tanult,
Volt kispap ott, piros ruhás;
Ma már mellén aranykereszt,
Ma már lilával díszruhás,
Bölcsen vigyázni megtanult:
Ma már csak itt él e falon.

(Nem mer csengetni rímmel, mert tudja jól dalom,
Hogy minden régi kép kisértet a falon.)

Kisértet nemcsak a falon,
Mert lelkemből is kivigyáz
Villogó szeme feketén
(Bölcs arcza sápadt és sovány,
Sárgatag ujján nagy gyűrű)
Lelkem mélyén egy kanonok
Fülel, valami régi pap.

Babits Mihály.

ÉRDEKES OLVASMÁNY. — Luczenbacher János rajza.

«PAOLO ÉS FRANCESCA».

A MAGYAR KIRÁLYI OPERAHÁZ ÚJDONSÁGA JANUÁR 13-ÁN.

Két Ábrányi Emil: apa és fiú, költő és zeneszerző neve áll a Királyi Opera legújabb színlapjain, a Dante «Isteni színjátékában» halhatatlanná tett szerelmespár neve alatt. Tiszteletreméltó, nagyszabású műben egyesítették fényes tehetségüket; örömmel jelentjük, hogy a mult szombati bemutató-előadás ritka szép közönsége előtt új, háromfelvonásos operájuk őszinte sikert aratott.

Az új opera szövege irodalmi szinvonalon álló dráma, mindig érdekes, olvasva is szép előadású költői mű; hogy szerzője eredetileg lirai költő: az kész szerencse, mert a szöveget is lirai részletei teszik a megzenésítésre mindenekfölött alkalmassá. Rövid kivonata:

I. felvonás: Ravenna fejedelme várja Rimini herczegét, hogy hozzá adja nőül hugát, Francescát — államérdekből, egy régi békekötés alapján. A herczeg, Giancotto (az eredeti krónikában: Gianciotto), jön is öcscsével Paoloval — míg az esküvő benn a templomban tart, a künnmaradt púpos, biczegő herczeg lázongásából tudjuk meg, hogy voltaképen *ő* az anyakönyvezett férj, de szerepcserére kényszerítette daliás öcscsét, mert attól félt, hogy ő hozzá a szépséges Francesca nem jött volna nőül.

II. felvonás: Riminiben kesereg az igy megcsalt ifjú nő; Paolo bocsánatért eseng. Francesca már ekkor szereti Paolót, kezét nyujtja — meglepi őket a gyanakvó férj. Majd vendégsereg jön, az uralkodó herczeg Giancotto először pásztori szinjátékot adat elő, utána pedig, czélzatosan, Lancelot és Ginevra házasságtörő szerelmének történetét (a melyet Danténél a fiatal szerelmesek együtt olvasnak). Mikor a boldogtalan házaspár egyedül marad: a nyomorék herczeg előbb esedez szerelemért, majd bőszülten követel — szerencsére Paolo ott terem és megmenti a vergődő asszony-leányt az utált öleléstől. Vesztére: bátyja a hatalmas, száműzi őt.

III. felvonás: Ugyanaznap este, az utczákon farsangi sokadalom, a herczeget is kifigurázzák. A holdas éjben a számkivetésbe készülő Paolo utolsó — s igazában: első — boldog légyottot kap Francescától. Rajtuk üt a férj, orvul leszúrja öcscsét, kinek tőrével Francesca magát öli meg.

Látnivaló, milyen változatos hangulat-skálája van e szindarabnak: a bekezdő viharos éj után a nép ünnepi hangulata, az egymásra lelt ifjak boldogsága, a ravasz púpos ördögi öröme; a megcsalt nő keserve, az ifjú esdeklése, a nő

Balról jobbra: Ambrusné, id. Ábrányi Emil, Medek Anna, ifj. Ábrányi Emil, Székelyhidy, előttük ül Rózsa.

A PAOLO ÉS FRANCESCA SZERZŐI ÉS FŐSZEREPLŐI.

éreztetett gyöngédsége, a férj szilaj féltékenysége — a testvérek összeütközése; a farsangi bohóczok kicsapongó jókedve, két gúnydaluk, majd a szerelmes, vérzőszivű pár bucsúja, fájó boldogsága.

A *zeneköltő* pedig föllelkesült mindezen; becsvágya is sarkalta: mutassa meg, hogy ő mindent meg tud csinálni. Ifjabb Ábrányi Emil gazdag tapasztalatokat szerzett a kölni és hannoveri operánál, most a Magyar Királyi Opera karmestere és pedig jeles karmester; boldog családi élete, szerencsés vagyoni helyzete megengedik, hogy apai (sőt nagyapai) és anyai örökségének: nagy tehetségének éljen. Sokat vártunk tőle, sokat kaptunk is. Zenéje mindig elragad abba a hangulatba, melyet a szinpadi jelenet ránk kényszerít; ez öntudatos művészre vall. Ünnepélyes vagy epedő, bohókás vagy fennen szárnyaló, a mint a szöveg kivánja; a III. felvonás pásztorjátékának zenéje e nemben ideális tökéletességü — bizonyosak vagyunk benne, hogy a közönség (nyilt szinen) azért nem tapsolta meg, mert a gyönyörüségtől elfelejtette, hogy ez az édes, idilli szépség hálát érdemel. A mit a megirás technikájának neveznek: a dologbeli tudás, beleértve a manap mindenütt virtuozitásig vitt hangszerelési raffinement-t, — Ábrányinak «a kis ujjában van», zenekara mindig gazdag és ékesen s előkelően szóló, mig a bohóczok operett-alakját igazi operett-zenével önti le; dallamait ki is tudja kerekiteni, végtelenné is tudja nyujtani; vagyis «megkomponálni» úgy tud, mint a ma élő zeneszerző hirességek legtöbbje — a mint mondtuk: nem hiába vártunk tőle sokat; kaptunk is tőle sokat. De: csak sokat — nem mindent, s épen nem a legfőbbet, a legkülönb adományt: az eredetiséget. Dallamai akármilyen kerek, szerves egészet képeznek is: részleteikben sokszor igen elevenen emlékeztetnek. «A Nibelung gyürüje.» »Pillangó k. a.» vagy Bach és mások részleteire; vezérmotivumokkal dolgozik ugyan, de egy bizonyos stilusa nincs; sokszor u. n. «zárt számot», az utolsó hangig befejezett áriát ad a zenekarnak ott is, a hol ez bénító és a régi olasz opera rhythmikus kiséretfiguráit alkalmazza, holott az ellenkező stilusú «Tristan . . .» merész összhangátömléseit szereti utánozni. — A «Paolo és Francesca» *előadásáról* csakis dicsérettel szólhatunk. Első helyen a nyomorék Giancotto személyesitőjét kell kiemelnünk: Rózsa S. Lajos nagyot nőtt szemünkben, jellemző és mégis mértéktartó, decens játéka nagy haladást jelent. A czimszerepeket hévvel és szépen énekelték dr. Székelyhidy és M. Medek Anna, valóban illuziót keltettek. A mellékszerepekben Várady Sándor (Ravenna fejedelme), Kertész és Hegedüs (bohóczok), Ambrusné (udvarhölgy) igen szépen helyt álltak. Különös érdemeket szereztek azonban Kéméndy Jenő és Vidor Dezső a szinpadi képek megalkotásával: az első (az ismert festőművész) főleg a II. felv. dísztermét, függönyét, kis szinpadának képeit s általában a gyönyörű jelmezeket alkotta meg szines, tüzes fantáziával. Vidor rendező pedig úgy az elbüvölő szép pásztorjáték, mint az életteljes farsangi tömeg s általában a csoportképek rendezésével nyujtott élvezetes látványt. A karnagyi emelvényen maga a zeneszerző ült.

Őszintén kivánunk a sok szépséggel ékes új operának tartós sikert itthon és — külföldön.

K. I.

III. FELVONÁS: FRANCESCA (MEDEK ANNA): KÖVETLEK PAOLO!

Batogh Rudolf fölvételei.

II. FELVONÁS: GIANCOTTO (RÓZSA): VIGYÁZZ ÖCSÉM!

— Látod édesem, van még romantika a világon!

Az asszony nem felelt. De egyszer aztán fölszegte a fejét és vésztjósló hangon mondta:

— És most igazán kiváncsi vagyok, hogy fog velem szemben viselkedni!... Igazán kiváncsi vagyok!

IV.

Délután öt órakor volt a hangverseny.

A nagyteremből kihordták az asztalokat és sorjába állitották a székeket. A dobogó alján vörös bársony pamlagot helyeztek el a gróf meg a felesége számára. Szigetiéket az első sorba ültette a direktor.

Észre kellett venniük a helyzetük nagy és kellemes változását. A gróf látogatásának hire már megtette az útját a telepen és — mintha mindenki egy álarczot dobott volna le magáról. Geraldine asszony érezte, hogy a kiváncsi, irigy és alázatos tekintetek egész forró zápora omlik reá és szinte égeti az arczát.

De a nagy eset csak tiz perczczel a hangverseny kezdete előtt következett. Akkor érkezett meg a grófi pár. A hátsó bejáraton, a dobogó felőli ajtón jöttek. A mint beléptek az ajtón, az egész közönség, mint a fejedelmeket, főhajtással üdvözölte őket.

Szigeti az első pillanatban konstatálta, hogy a Lujzára csodás hatással volt a grófi korona. Finom, vékony, fehér arczával, magas, karcsú termetével, csillogó szőke hajával valósággal sugárzó jelenség volt. Egy herczegnő se lehetett előkelőbb nála.

És ez a finom, szép, előkelő jelenség egyenesen Geraldine asszony felé tartott, a ki képtelen volt arra, hogy ülve maradjon. Önkéntelenül fölemelkedett, sőt egy lépést eléje is ment.

A grófné mind a két kezét eléje nyújtotta és a hangja majd kicsattant az örömtől:

— Édesem! Édesem, mennyire örülök! Ki se mondhatom, mennyire örülök!

Jó hangosan beszélt, de magyarul. A körülülők értetlenül és mohó kiváncsisággal nézték a forró üdvözlést, Szigeti pedig azon vette magát észre, hogy már — kezet is csókolt a — Lujzának.

Geraldine asszony kábultan és mereven állt, képtelenül arra, hogy egy szót is szóljon. Meredt, szinte fagyott szemmel nézett a grófné arczába, a mely egy pillanatra mintha szintén megmerevedett volna. De csak egy pillanatra. Azután megint elárasztotta az öröm fénye és kissé halkabb, de vidám hangon beszélt tovább:

— Tudom, édesem!... Mi nem a legjobb barátságban voltunk meg egymással!... Egy kis félreértés!... De sebaj!... Én azt már rég elfelejtettem!... Biztosithatom: egészen elfelejtettem! Hiszen annyi minden történt azóta...

Már a Geraldine asszony karja alatt volt a karja és vitte a pamlag felé:

— Jöjjön csak ide... Hisz annyi minde történt azóta...

A gróf mosolyogva ült le a Geraldine asszony üresen hagyott székére:

— Hagyjuk őket egymásnak, — mondotta Szigetinek. Hiszen tudja, ha ilyen két régi barátnő megint összekerül...

... Szigeti feszült, izgatott figyelemmel nézett a felesége után. A szive hevesen dobogott. Az asszony fenyegető szava járt az eszében és balsejtelem gyötörte. Úgy érezte, hogy puskaporos hordón ül.

A puskaporos hordó azonban nem robbant föl. Az asszony arcza minden inkább volt, mint vésztjósló. Az a merevség egy percz alatt megenyhült és a zavar pirja lobbant föl a helyén. De ez se tartott sokáig. A konczert még el se kezdődött és Szigeti végtelen megkönnyebbüléssel látta, hogy a felesége mosolyog. A két asszony egymáshoz húzódva ült a pamlagon és egymás szemébe nézve, mosolyogva beszélgetett. Mikor aztán egy hosszúhajú úr lépett a dobogóra és fenyegető elszántsággal tartott a zongorának, Geraldine asszony hátradőlt és valósággal lesujtó nyugalommal sétáltatta el a tekintetét a közönség feje fölött. A homlokán volt, hogy — szereti azt a helyet, a hol ül.

... A hangverseny után, a mely rövid volt, de elég unalmas, a grófné ezzel a szóval bucsúzott a barátnőjétől:

— Tehát a viszontlátásra, holnap, a kastélyban!...

V.

Csöndesen mentek hazafelé. Szigeti néha lopva egy pillantást vetett az asszonyra és elmosolyodott, de nem szólt semmit. Geraldine asszony arcza sugárzott és valami mélységes, nagy, kedves izgalom égett a szemében.

Egyszerre csak halkan, mintha önmagának beszélne, szólalt meg:

— Mégis csak bámulatos... Ekkora változás... Ekkora változás, a mióta együtt voltunk az intézetben...

Ezt nem tréfásan, hanem egész komoly hangon mondta; úgy, hogy az ura meghökkenve nézett rá és önkéntelenül kiáltott föl:

— Az intézetben!?...

Az asszony megállt. Az urára nézett és megrezdült, mint a ki álomból ébred. A homlokát pirosság borította el és zavartan mosolygott... De aztán egyszerre megránditotta a vállát, a tekintete boszús lett és kemény hangon szólt rá az urára:

— Az intézetben vagy nem az intézetben, az végre is mindegy! A dolgokat respektálni kell, úgy, a hogy vannak! Nem születhetik mindenki harminczötágú koronás ágyban!... Nem kell olyan nagyon arisztokratának lenni...

Szigeti önkéntelenül körülnézett. Szeretett volna valamit mondani. De jobbnak látta, ha nem szól. Mosolyogni is szeretett volna. De jobbnak látta, ha ezt se cselekszi. A válla közé húzta a fejét és némán lépdelt a felesége mellett.

ÖRÖKSÉGEM.

Anyám nagybátyja, régi pap
Lilaszin övvel, kanonok
(Sárgatag ujján nagy gyűrű,
Bölcs arcza sáppadt és sovány)
Arany keretből feketén
Apró szemével kivigyáz
A szép világos nagy falon.

(Nem mer csengetni rímmel, mert tudja jól dalom,
Hogy minden régi kép kisértet a falon.)

Ma már csak itt él e falon,
De hajdan Rómában tanult,
Volt kispap ott, piros ruhás;
Ma már mellén aranykereszt,
Ma már lilával díszruhás,
Bölcsen vigyázni megtanult:
Ma már csak itt él e falon.

(Nem mer csengetni rímmel, mert tudja jól dalom,
Hogy minden régi kép kisértet a falon.)

Kisértet nemcsak a falon,
Mert lelkemből is kivigyáz
Villogó szeme feketén
(Bölcs arcza sápadt és sovány,
Sárgatag ujján nagy gyűrű)
Lelkem mélyén egy kanonok
Fülel, valami régi pap.

Babits Mihály.

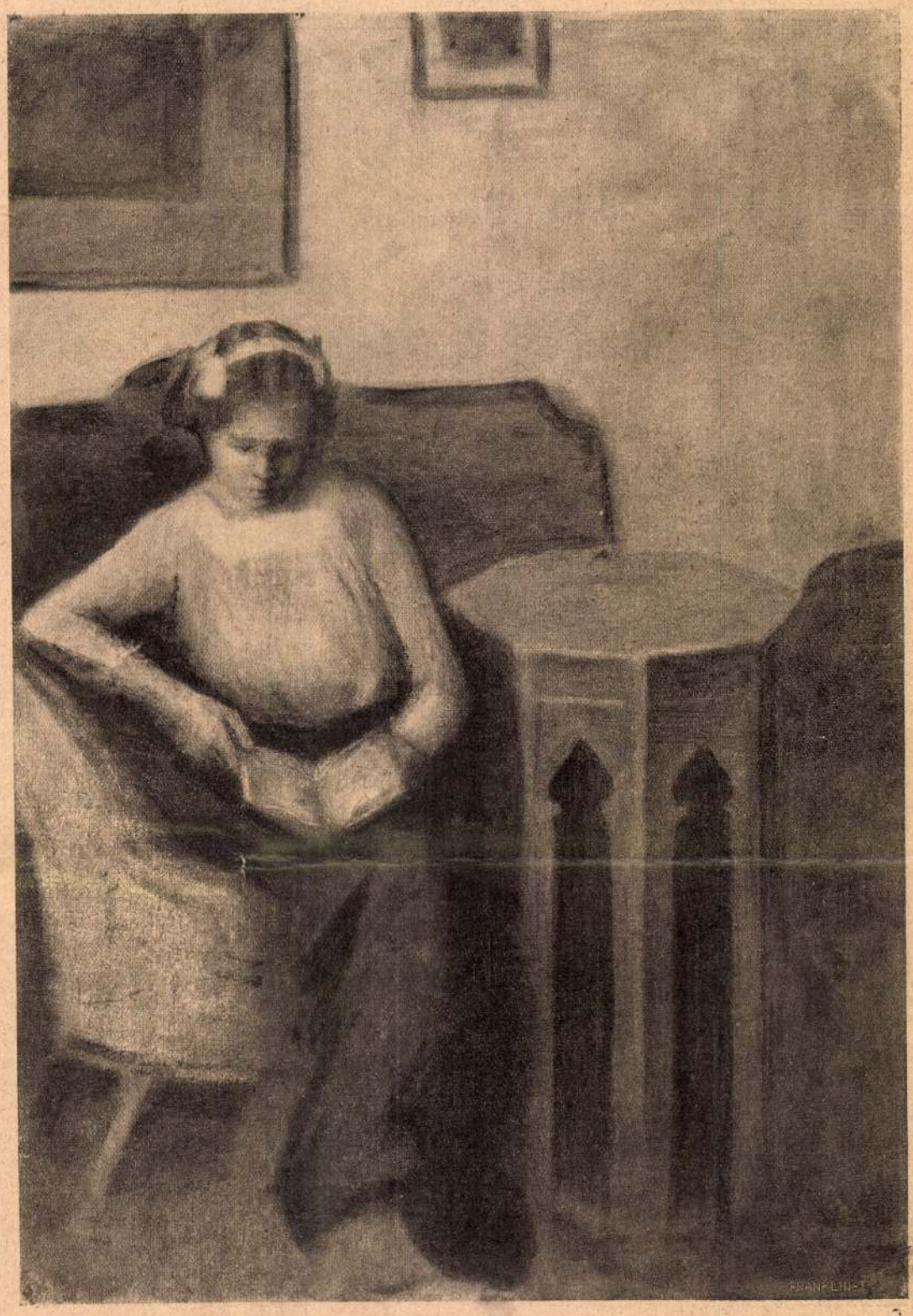

ÉRDEKES OLVASMÁNY. — Luczenbacher János rajza.

«PAOLO ÉS FRANCESCA».

A MAGYAR KIRÁLYI OPERAHÁZ ÚJDONSÁGA JANUÁR 13-ÁN.

Két Ábrányi Emil: apa és fiú, költő és zeneszerző neve áll a Királyi Opera legújabb színlapjain, a Dante «Isteni színjátékában» halhatatlanná tett szerelmespár neve alatt. Tiszteletreméltó, nagyszabású műben egyesítették fényes tehetségüket; örömmel jelentjük, hogy a mult szombati bemutató-előadás ritka szép közönsége előtt új, háromfelvonásos operájuk őszinte sikert aratott.

Az új opera szövege irodalmi szinvonalon álló dráma, mindig érdekes, olvasva is szép előadású költői mű; hogy szerzője eredetileg lirai költő: az kész szerencse, mert a szöveget is lirai részletei teszik a megzenésitésre mindenekfölött alkalmassá. Rövid kivonata:

I. felvonás: Ravenna fejedelme várja Rimini herczegét, hogy hozzá adja nőül hugát, Francescát — államérdekből, egy régi békekötés alapján. A herczeg, Giancotto (az eredeti krónikában: Gianciotto), jön is öcscsével Paoloval — míg az esküvő benn a templomban tart, a künnmaradt púpos, biczegő herczeg lázongásából tudjuk meg, hogy voltaképen *ő* az anyakönyvezett férj, de szerepcserére kényszeritette daliás öcscsét, mert attól félt, hogy ő hozzá a szépséges Francesca nem jött volna nőül.

II. felvonás: Riminiben kesereg az igy megcsalt ifjú nő; Paolo bocsánatért eseng. Francesca már ekkor szereti Paolót, kezét nyujtja — meglepi őket a gyanakvó férj. Majd vendégsereg jön, az uralkodó herczeg Giancotto először pásztori szinjátékot adat elő, utána pedig, czélzatosan, Lancelot és Ginevra házasságtörő szerelmének történetét (a melyet Danténél a fiatal szerelmesek együtt olvasnak). Mikor a boldogtalan házaspár egyedül marad: a nyomorék herczeg előbb esedez szerelemért, majd bőszülten követel — szerencsére Paolo ott terem és megmenti a vergődő asszony-leányt az utált öleléstől. Vesztére: bátyja a hatalmas, száműzi őt.

III. felvonás: Ugyanaznap este, az utczákon farsangi sokadalom, a herczeget is kifigurázzák. A holdas éjben a számkivetésbe készülő Paolo utolsó — s igazában: első — boldog légyottot kap Francescától. Rajtuk üt a férj, orvul leszúrja öcscsét, kinek tőrével Francesca magát öli meg.

Látnivaló, milyen változatos hangulat-skálája van e szindarabnak: a bekezdő viharos éj után a nép ünnepi hangulata, az egymásra lelt ifjak boldogsága, a ravasz púpos ördögi öröme; a megcsalt nő keserve, az ifjú esdeklése, a nő

Balról jobbra: Ambrusné, id. Ábrányi Emil, Medek Anna, ifj. Ábrányi Emil, Székelyhidy, előttük ül Rózsa.

A PAOLO ÉS FRANCESCA SZERZŐI ÉS FŐSZEREPLŐI.

éreztetett gyöngédsége, a férj szilaj féltékenysége — a testvérek összeütközése; a farsangi bohóczok kicsapongó jókedve, két günydaiuk, majd a szerelmes, vérzőszivű pár bucsúja, fájó boldogsága.

A *zeneköltő* pedig föllelkesült mindezen; becsvágya is sarkalta: mutassa meg, hogy ő mindent meg tud csinálni. Ifjabb Ábrányi Emil gazdag tapasztalatokat szerzett a kölni és hannoveri operánál, most a Magyar Királyi Opera karmestere és pedig jeles karmester; boldog családi élete, szerencsés vagyoni helyzete megengedik, hogy apai (sőt nagyapai) és anyai örökségének: nagy tehetségének éljen. Sokat vártunk tőle, sokat kaptunk is. Zenéje mindig elragad abba a hangulatba, melyet a szinpadi jelenet ránk kényszerit; ez öntudatos művészre vall. Ünnepélyes vagy epedő, bohókás vagy fennen szárnyaló, a mint a szöveg kivánja; a III. felvonás pásztorjátékának zenéje e nemben ideális tökéletességű — bizonyosak vagyunk benne, hogy a közönség (nyilt szinen) azért nem tapsolta meg, mert a gyönyörüségtől elfelejtette, hogy ez az édes, idilli szépség hálát érdemel. A mit a megirás technikájának neveznek: a dologbeli tudás, beleértve a manap mindenütt virtuozitásig vitt hangszerelési raffinement-t, — Ábrányinak «a kis ujjában van», zenekara mindig gazdag és ékesen s előkelően szóló, míg a bohóczok operett-alakját igazi operett-zenével önti le; dallamait ki is tudja kerekíteni, végtelenné is tudja nyujtani; vagyis «megkomponálni» úgy tud, mint a ma élő zeneszerző hirességek legtöbbje — a mint mondtuk: nem hiába vártunk tőle sokat; kaptunk is tőle sokat. De: csak sokat — nem mindent, s épen nem a legfőbbet, a legkülönb adományt: az eredetiséget. Dallamai akármilyen kerek, szerves egészet képeznek is: részleteikben sokszor igen elevenen emlékeztetnek. «A Nibelung gyürüje.» »Pillangó k. a.» vagy Bach és mások részleteire; vezérmotivumokkal dolgozik ugyan, de egy bizonyos stilusa nincs; sokszor u. n. «zárt számot», az utolsó hangig befejezett áriát ad a zenekarnak ott is, a hol ez bénító és a régi olasz opera rhythmikus kiséretfiguráit alkalmazza, holott az ellenkező stilusú «Tristan . . .» merész összhangátömléseit szereti utánozni. — A «Paolo és Francesca» *előadásáról* csakis dicsérettel szólhatunk. Első helyen a nyomorék Giancotto személyesitőjét kell kiemelnünk: Rózsa S. Lajos nagyot nőtt szemünkben, jellemző és mégis mértéktartó, decens játéka nagy haladást jelent. A czimszerepeket hévvel és szépen énekelték dr. Székelyhidy és M. Medek Anna, valóban illuziót keltettek. A mellékszerepekben Várady Sándor (Ravenna fejedelme), Kertész és Hegedüs (bohóczok), Ambrusné (udvarhölgy) igen szépen helyt álltak. Különös érdemeket szereztek azonban Kéméndy Jenő és Vidor Dezső a szinpadi képek megalkotásával: az első (az ismert festőművész) főleg a II. felv. disztermét, függönyét, kis szinpadának képeit s általában a gyönyörü jelmezeket alkotta meg szines, tüzes fantáziával. Vidor rendező pedig úgy az elbüvölő szép pásztorjáték, mint az életteljes farsangi tömeg s általában a csoportképek rendezésével nyujtott élvezetes látványt. A karnagyi emelvényen maga a zeneszerző ült.

Őszintén kivánunk a sok szépséggel ékes új operának tartós sikert itthon és — külföldön.

K. I.

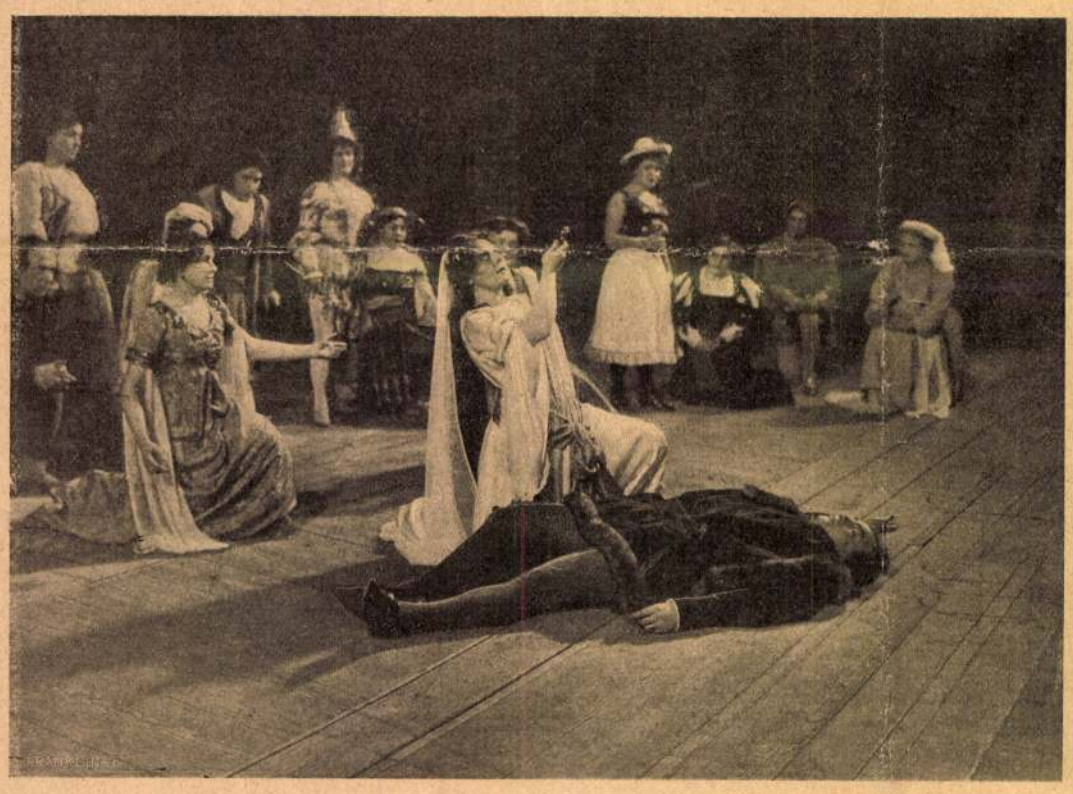

III. FELVONÁS: FRANCESCA (MEDEK ANNA): KÖVETLEK PAOLO!

Balogh Rudolf fölvételei.

II. FELVONÁS: GIANCOTTO (RÓZSA): VIGYÁZZ ÖCSÉM!

MDK

Luczenbacher Károly, festö

Ur angyala.

Olf.

A"Visszautasitottak Szalonja" 1906 körül. Kat. 14.1.

Luczenbacher József

[Jd ms]

Nagybányai kiáll kat. 1912

77

Telep. ath-dülöi (Vesecr) neolithkori

VI-185.

M. D. K.

LUCZENBACHER József festő

1898-ban Nagybányán tartózkodott

Réti Bp. 1954. 324. l.

Luczenbacher

fertő

Nagybányán tanult-

Rajztanár volt

Nagyváradon

Tolás köstere

1925. II. 20

Budapest, 1909. január

~~Arad. Kölcsey Egyesület~~

~~IX. 154, 188.~~

LUCZI JÁNOS

Virágcsendélet. Luczi János festménye a gáborjáni nyári képzőművészeti alkotótáborban készült Napló-reprodukció

Hajdú-Bihari Napló 1998. 08. 31.

ükség az ága-
Czeglédi Zsolt

k receptúrájá-
vel már nem
lemaradásunk
senytársakhoz
láskultúra, a
smeret terén.
úgy véli, ne-
kell elsősor-
ahhoz, hogy a
l azonos jel-
kező termé-
udjuk eladni,
ünk kénytele-
nség, vagy a
arketing miatt
kesíteni, mint
aromfiipar ter-
ge egyébként

hogy a termelőtanács elnöke és a két elnökhelyettes között a tennivalók elosztása, Zoltán Péter a szervezetben betöltött társadalmi tisztségének keretében leginkább a baromfiipar technikai és menedzsmentbeli megújulási lehetőségeivel kíván foglalkozni. Azt szeretné elérni, hogy a termelők, az ágazat szereplői a lehető legtöbb, őket érintő, munkájukat segítő információhoz juthassanak hozzá. A szakember szerint ugyanis a fejlődéshez, az ágazat EU-konformmá válásához a gazdasági körülmények megfelelőségén és a kormányzati szándékokon túl hatalmas mennyiségű információ, s arra alapozva gondolkodásmódbeli változás szükséges.

atvanmillió tubus

LUCZI JÁNOS - festő

1995 okt. 18.

Hajdú-Bihari Napló

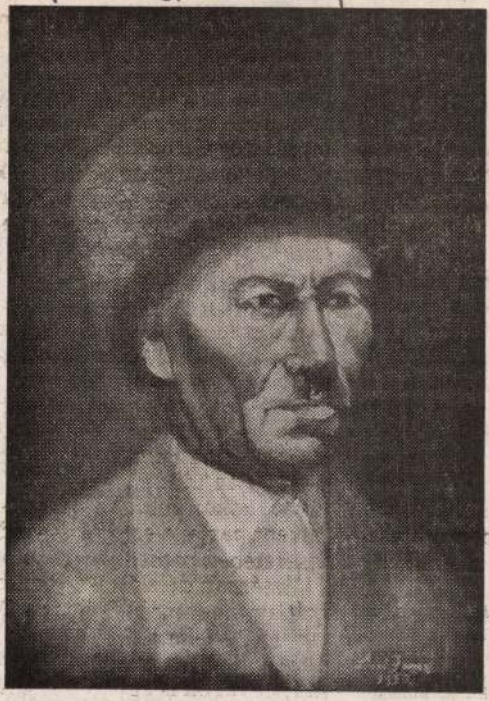

Luczi János: Édesapám – a festő, grafikus kiállítását a gáborjáni faluházban Magyari Vilmos újságíró nyitja meg július 20-án – szombaton – 14.30 órakor. Közreműködik a gáborjáni hagyományőrző népzenei együttes és Adamóczki Béla tárogatóművész

Fotó: Napló-reprodukció

pelhálózaton a 104,5
zaka éberen. Zenés
.00–9.00 Reggeli ro-
ntő. 6.30 BBC-hírek.
5 Napló-lapszemle.
Névnapköszöntő.
pló-lapszemle. 8.15
s. 9.00 Műsorzárás.
0–13.35 A Deutsche
nyelvű adása.
). (14.00 A DL Stú-
) Újdonságainkból.
n. (20.00 Élő, tele-
22.00–24.00 Éjszaka
gnósoknak. *Telefon:*

n: 4.30–8.10 Regge-
nélkül. 5.40 Falu-
. 8.25 Mindennapi
us – Jogálom. 8.45
ól. 9.05 Napközben.
és játékaiból. 11.35
m! 12.00 Déli kró-
a? 12.40 Törvény-
figyelő. 13.05 Ven-
budavári Mátyás-
kel. 13.30 Tanúim
sok mindenkinek.
.05 Beszéljük meg!
16.10 Mindennapi
s tudnivalók. 16.25
? 17.05 Magyaror-
i krónika. 18.30 Rá-
.30 Jó éjszakát, gye-
lor: Ikervilág. 20.05
30 Határok nélkül.
énekel. 21.25 Kos-
esti krónika. 22.30
afus. 23.05 Emléke-
zenéről. 23.40 Régi
lhullámon: 6.55–9.00
gazinok. 18.30 Szlo-
Román nyelvű mű-
i műsor. 20.00 Hor-
) Szerb nyelvű mű-
rika Hangja magyar
BBC késő esti ma-

le, amikor végre kijut a négy fal közül. Ekkor azonban a fürgesége a többiekre is átragad.

VIII. 24.–IX. 23.
Furcsa tünetei vannak. Úgy véli – helyesen –, hogy a gyógyulás nem bízható a véletlenre. Orvoshoz kell fordulnia! Okosan gondolkodik, megkönnyebbül, de ez nem mondható igazi boldogságnak.

IX. 24.–X. 23.
Egész nap csak mélázik, majd morog – ma ezt is kedvére teszi –, majd megint mélázik és morog felváltva, mígnem szórakozni támad kedve. Egy különleges élményeket ígérő rendezvényre vált jegyet.

X. 24.–XI. 22.
Véletlenül összefut valakivel, akivel különösen vonzódtak egymáshoz, de ezt sohasem vallották meg. Neki is volt mindig valakije, önnek is. A mostani találkozás azonban elemi erővel hat önre...

XI. 23.–XII. 21.
Sok mindenhez volna kedve, de a munkához nincs. Munkahelyét szűk cellának érzi. Szabadon szeretne szárnyalni. Este azért már bizakodóbb, a kedvese sincs ezzel másként.

XII. 22.–I. 20.
Rázza meg magát, és álljon tovább. Vegye már észre, hogy gátlástalanul kihasználják, hogy

Luczi János – festő

Hajdú-Bihari Napló
1997. 06. 03.

KULTÚRA

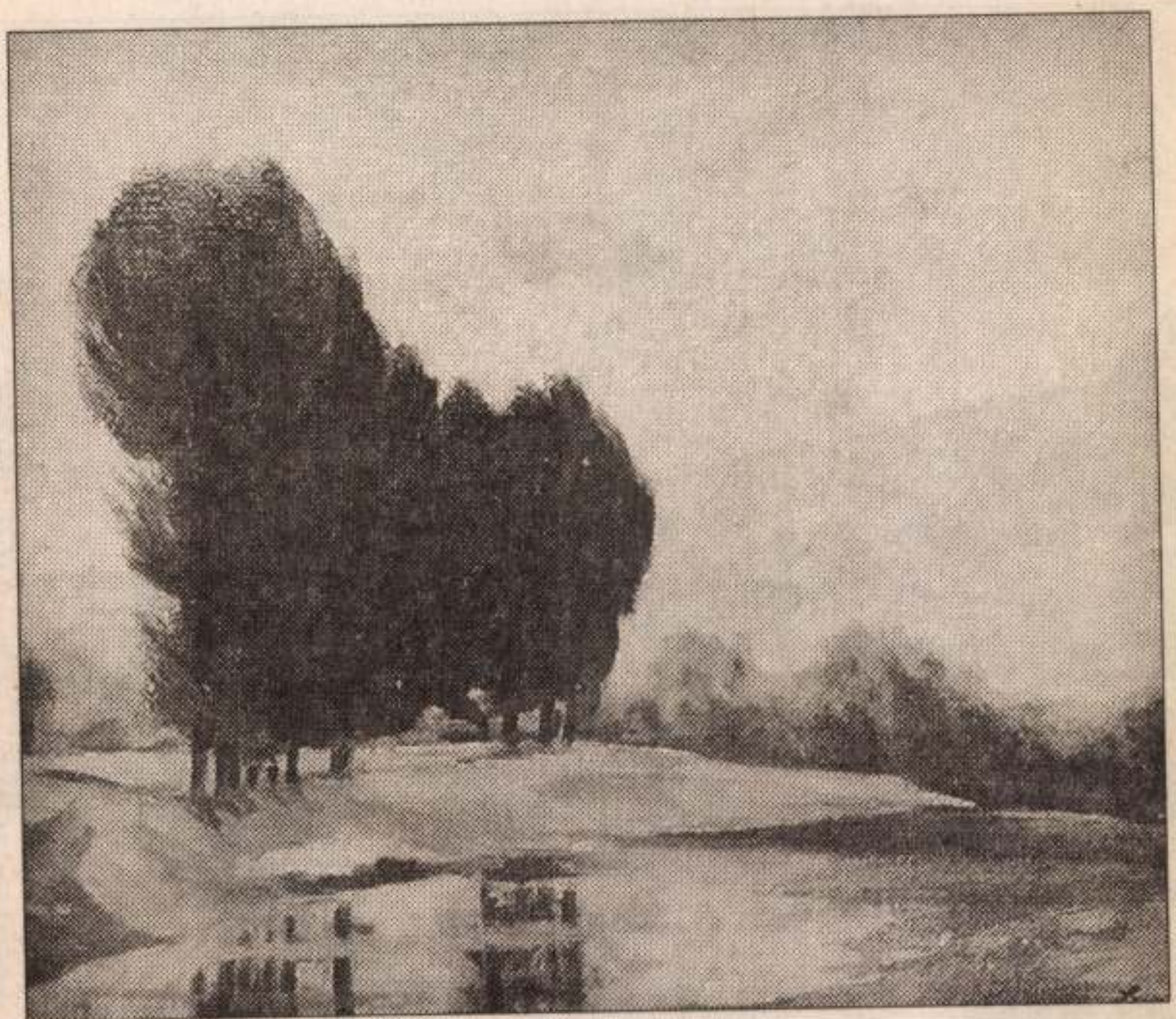

Hernád-part – Luczi János festménye Fotó: Magánarchívum

INNEN-ONNAN

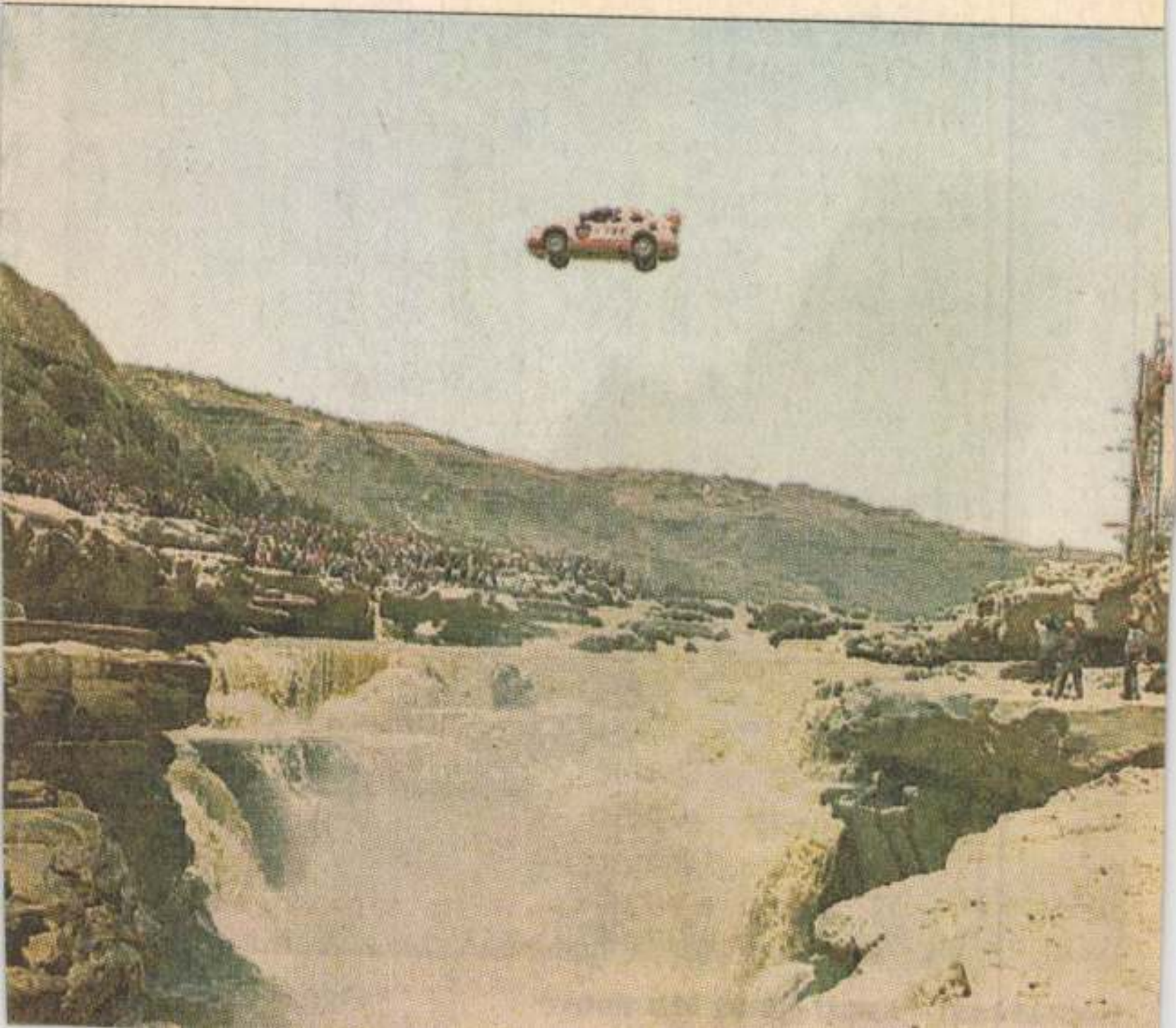

TÁRLATAJÁNLAT

Luczi János olajfestményeinek és grafikáinak kiállításán időben egymástól távol eső munkák kaptak helyet, a legrégibbek a hatvanas években készültek. Huszonévesen festette őket, erős vágy élt benne a világ kifejezésének titkaival minél behatóbban megismerkedni. Képei arra szolgálnak elsősorban, hogy meggyőzzenek alkotójuk képességeiről, a tehetségről, amely magasba emelhette volna őt, ha van módja-alkalma tanulni, képzőművészeti diplomát szerezni. Nem elsősorban teljesítmények tehát, hanem ígéretek, a be nem teljesült álmok „csiholói". Vásznon és rostlemezen örökíti meg élményeit legszívesebben, minden színt szeret, s kerüli a behízelgő harsányságot. Legsikerültebb munkái a portréi, figurái élnek, egyediek, eleven a tekintetük. Egyébiránt az alföldi természetbájak tartják nyűgben a figyelmét, gyakran jár a Hortobágyra és a Tisza-partra, szeret a szabadban dolgozni télen is. Nem csak az eszközei egyszerűek, hanem a témái is: mesterkéletlenek, távol állnak minden blöfftől és kiagyaltságtól, vonzó, megejtő a leképezett világ, amellyel könnyű beszélő viszonyba kerülni.

E. S.

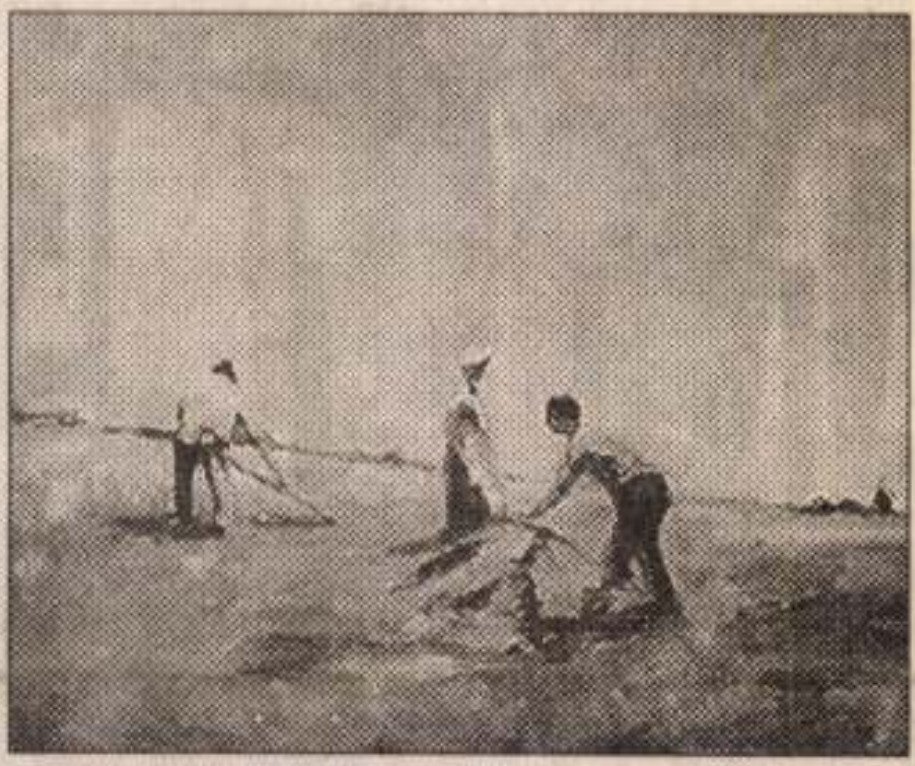

(Luczi János munkái június 14-ig láthatók Debrecenben, a Bartók Béla úti Kenézy-galériában)

s: merre haladjunk. Megállunk, hogy be- a látvány és a szag bennünket a hosszú l. Van itt mindenfé- gük már bomlásnak omákat még ez sem ttól, hogy válogas- lük. „Az éhes ember, hasa vezet, nem gon- zésveszélyre – mondja

kezdi az alig több mint harminc- éves fiatalember. – Ha találunk a kútban friss dögöt, szerencsénk van, ha nem, éhen marad a család. Minden van ott, legtöbbször disznót hozunk. Még soha nem volt tőle semmi betegségünk. Az a lényeg, hogy jól meg kell főzni. Aztán meg rendesen elkészítjük pörköltnek, vagy mikor minek. Sós krumplival nagyon jó ízű. Korábban elég gyakran jártunk húsért, de mióta megvertek, én is félek. Télen,

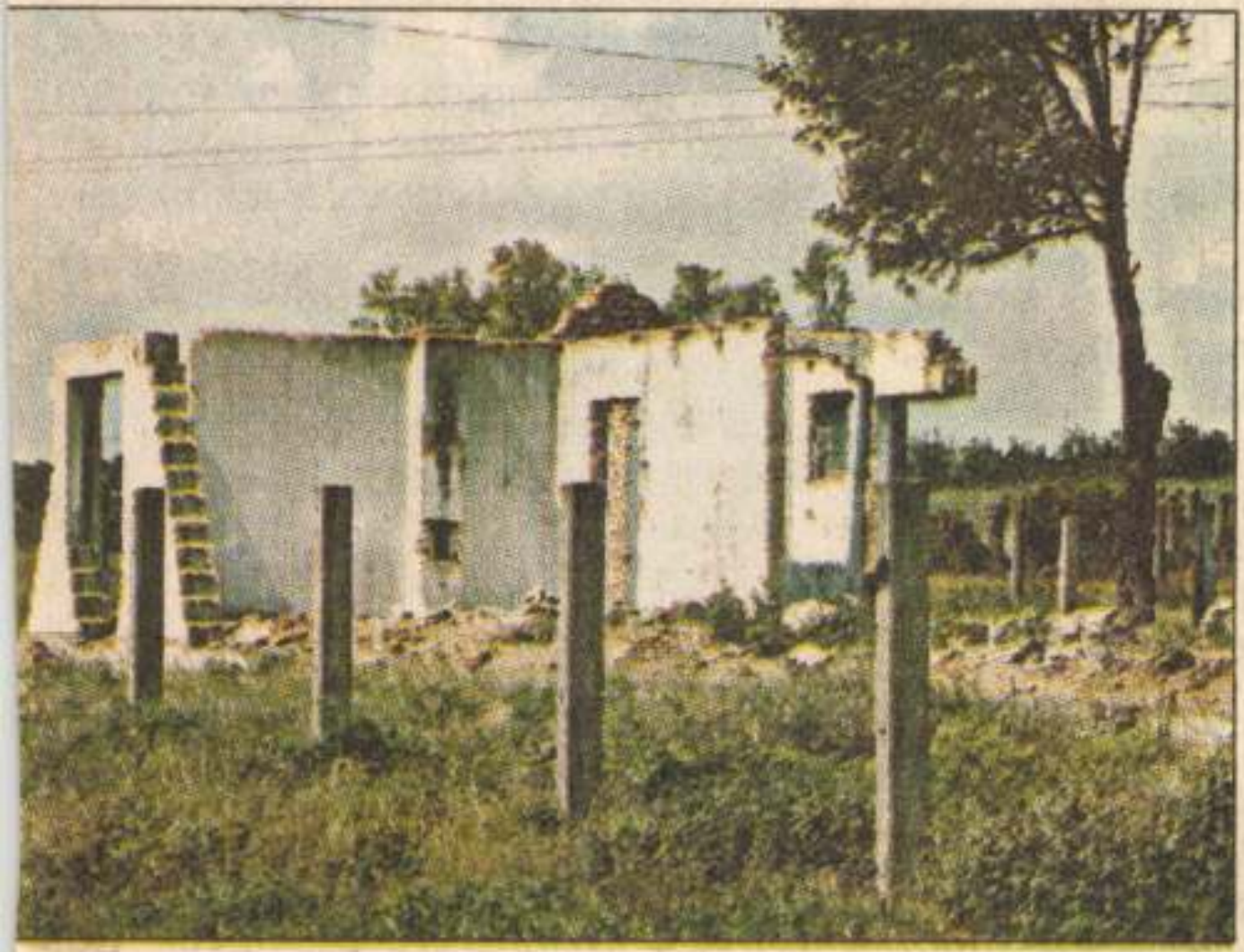

ették...

Fotók: Iklódy János

zunk, Bernáth Bálint, tők egyesületének haj-

A szöve

Bálin Mgtsz rint tud melősz dögöt, ják me válasz őrök v őket, lahog mondt el a sz tek fel azonb „külön tette: ör ségi ön te őrség ban a s dozni.

– Eg még a Sándor hadház portjár letekrő nézni, feljele juk, h viszi a sik, m rendő

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

Luczi János

1964 SZEP 13.
1021

Luczi János rajza

tás a piacon

- Kevés a tsz-pavilon
- Különbségek az árakban
- Túlzásoktól mentesen

— az Új Élet, a Móra Ferenc, a Felszabadulás és a Haladás — árusít. A nagy kiterjedésű szegedi járásból állandó elárusítóhelye csupán a tápéi Tiszatáj Tsz-nek van. A szegedi szövetkezeteket elismerés illeti azért, hogy pavilont létesítettek abban árusítanak. De ig hogy ezekben még több á bocsássanak a vásárlók rendelkezésére. Helyes és szükséges is lenne — amint erre már korábban is rámutattunk —, hogy a járás termelőszövetkezetei közül minél többnek legyen állandó pavilonja a piacon. Sajnos, e kérdésben az előrelépés nem a kívánt mértékű.

viszont rendeletileg kötelezett arra, hogy a napi áron árusítson. A szabadpiac korlátozásának igénye nélkül talán helyes lenne valamilyen megoldást keresni az illetékeseknek arra, hogy a napi ár egységesebben érvényesüljön. Ez összességében mind az eladóknak, mind a vevőknek jó lenne.

Köszönet a szövetkezeteknek, a háztáji gazdaságoknak azokért az erőfeszítésekért, amelyeket a mezőgazdasági kultúrák terméshozamainak emeléséért tesznek. Az állam, a munkásosztály, az

mdk

Luczenbacher (Érdy) János

foglalkozott egy érdekes lelettel C. 57 dénárral mely 1339 után verlettek, az utolsó budai dénárnak tekinti Schulek. Előlap strucfejés sisakdisz képkörül Libertas Budensium, hátlap: várkapú felett delfin alak.

Huszár Lajos. A Budai Pénzverés Története a Középkorban.

Bpest 1958. 46. L

1021 Luczi János

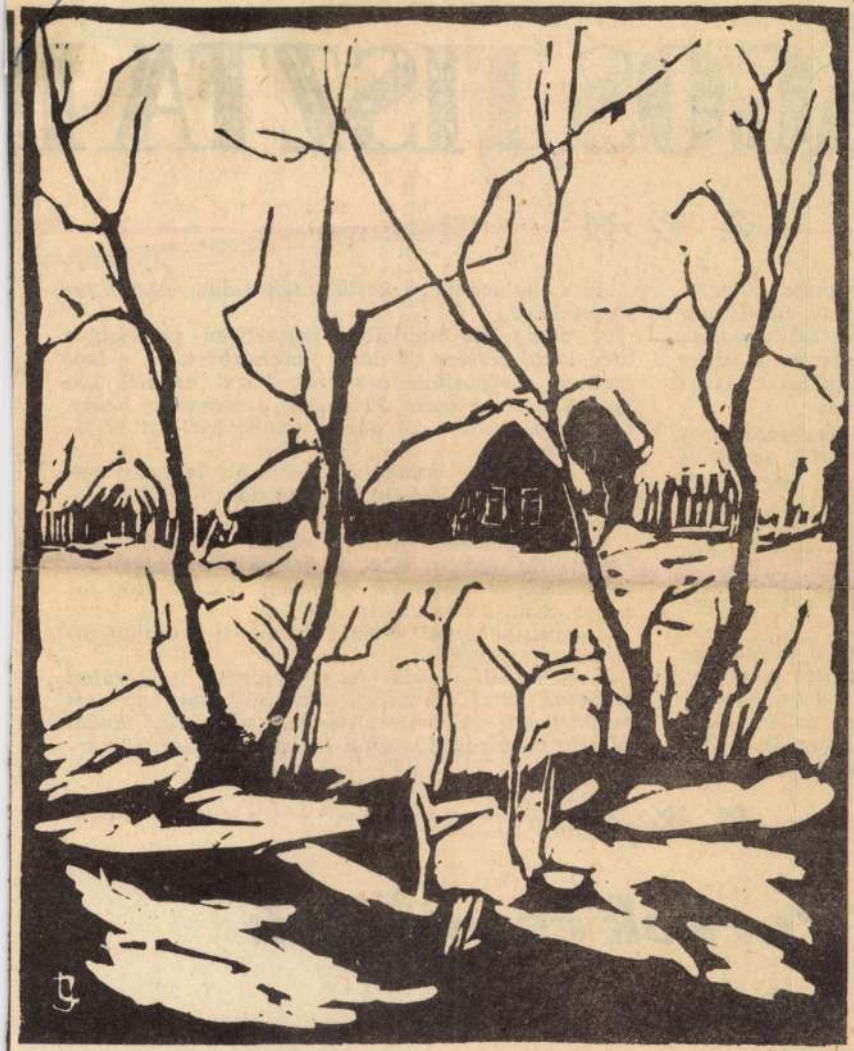

LUCZI JÁNOS ● TÉL

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

ÁGOS, T

grehajtó Bizott-
írosi Bizottsága
ros lakói, válla-
részére a város
egyében a „Tisz-
mat.

lakossága és a
ovább javuljon
nek tisztábbak,
emek és a köz-
Debrecen város
en ismét a par-
e mindezt ki a
ı virágos erké-

en a városi ta-
zafias Népfront
városi kerüle-
ek és értékelé-
irágos Debrece-
a dolgozza ki.

Az I. helyet elérő kerület lakossága 500 000 forintot kap.

A társadalmi munkában legszebben parkosított utca lakói részére 40 darab színházbérletet, a legszebben virágosított bérházak közül az első helyezett lakói részére 30 darab, a második helyezett lakói részére 20 darab színházbérletet biztosít a bizottság.

A társadalmi munkában elkészült legszebb utcai parkok készítőit összesen 80 darab színházbérlettel jutalmazzák.

Egyéni jutalmaknál a legszebb előkertek első helyezettje részére 5000, a második helyezett részére 3500, a harmadik helyezett részére 2000 forintos vásárlási utalvány a díj.

A legszebb erkély tulajdonosait is hasonló díjakban részesítik.

A kerületeken belül folyó versenyt a kerületi tanácsok által szervezett bizottság, míg a most meghirdetett városi mozgalmat a városi tanács végrehajtó bizottsága által létrehozott bizottság értékeli.

Parkok és virágok városa

Sokan nevezik így Debrecent. Joggal. Ugyanis a város lakói is büszkék arra, hogy az épülő új lakások, üzletek, gyárak, iskolák mellett Debrecen szép, virágos parkjaival is felhívja a figyelmet. ágy, előkert, virágos erkély bizonyította, hogy a tanács kezdeményezése találkozott a lakosság többségének véleményével. Erre utal az is, hogy a mozgalom keretében Debrecen lakói több mint

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

Luczi János
1987 JUN 17.

1021

Luczi Jânos: NAGYERDŐ

fiatalabb nemzedék nem érti meg már őket. Hogy derülnek rajtuk némelyek.

Hol van már az az idő, amikor egzaltált asszonyok szemükre húzott fekete kendővel, kezükben bibliával csapatostul mentek a gyülekezetbe?

„A földi élet hiábavalóságának" hirdetése ma már egyre kevesebb hívőre talál. De ők maguk már aligha változnak meg, hiszen az élet délutánján, meg naplemente előtt vannak. Távol minden igazi cselekvéstől.

Nádasdi Péter

Kanada egy-egy szülőotthonába, ahonnan néhány perccel az adás előtt született bébit mutatják be. Majd a kamerák gyorsan körülnéznek abban a világban, ahova a gyermekek beleszülettek.

A kommentár ezután elvezeti a nézőket néhány mezőgazdaságilag fejlett országba. Ebben a részben kap helyet hazánk is háromperces tudósítással. Világszerte láthatják a nézők a gödöllői Agráregyetem nagyüzemi lú**d**tenyésztési módszereit.

1021

LUCZI JÁNOS:

IFJÚSÁGI TÁBOR

1964 AUG 30
DÉL-MAGYARORSZÁG
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

A jó látásért

Szeptember 5-én kezdődik az I. általános iskolai kötelező szemészeti szűrővizsgálata

Hozzávetőleges statisztikai adatok alapján Szegeden az iskolás gyermekek 70—80 százaléka különböző fénytörési hibában szenved. Legújabb statisztika szerint hazánkban a gyermekek 30 százaléka egyik szemére tompalátású, gyakorlatilag egyik szemével nem lát.

Például olvasáskor

A túllátó és asztigmatizmusos fénytörési hibában szenvedőknél leggyakoribb panasz, hogy huzamosabb olvasáskor elhomályosodnak a betűk, máskor pedig a gyerek egészen beledugja az orrát a könyvbe. Előfordul, hogy éles eszű, de túllátásos fénytörési hibában szenvedő gyermek nem tud olvasni, és a pedagógus csak a II. általános iskolában jön rá, hogy

megjön a gyermek étvágya, tanulási kedve, meghízik és végül nem lehet ráismerni.

Igen fontos

Félszemű, vagy gyengébben látó gyermekek, ha javító szemüveg nélkül nőnek fel, akadályozva vannak bizonyos foglalkozások vállalásában — pilóta, gépkocsi-,

s ha netán a többi pajtás csúfolja is emiatt (egyébként a pedagógus feladata arra vigyázni, hogy ez ne történjék meg), a szemorvos ilyen irányú rendelkezése a gyermek látásának jövője miatt rendkívül fontos. A Szeged városi tanács egészségügyi osztálya vezetőinek javaslatára a tanács művelődésügyi osztályának vezetője elrendelte az I. általános iskolások kötelező szemészeti szűrővizsgálatát. A szűrővizsgálatok szeptember 5-én kezdődnek és minden szombati napon tartanak.

A szűrés után

A szűrővizsgálat cykoplegiában, vagyis az alkalmazkodás bénításában, népiesen szembogár tágításban történik. Az alkalmazkodás béní-

károk történnek a szeged—bajai műúton tavasz óta lebontva álló hídnál. Az országút repülőtéri szakaszán halad keresztül az árvízvédelmi csatorna mély medre. Mivel a régebben épült híd már nem felel meg a megnövekedett forgalmi követelményeknek, a Közúti Igazgatóság hozzáfogott annak átépítéséhez. Ennek során azonban nem az előírt A, hanem a ma is ott heverő több vagonnyi B teherbírású vasbeton-gerendákat szállították oda. Utána megépítették a szükséges terelőkanyart a három méterrel mélyebben fekvő talajon. Időközben a munkálatok folytatását a Hídépítő Vállalat szegedi részlege vette át. Az új kivitelező nem fo-

LUCS gyűjt

91 11. 8

Új Művészet

Lucsiona rk. templom

(Szepes vm)

Diu Felsöm

293. l.
294. l.

Vésők bronzból, ~~[illegible]~~ széles VI. 126

— — keskeny VI. 126

— — kerek VI. 126

— — peremes VI. 126

— — szárnyas VI. 126

137. Lucska, g. k. fatemplom.

1733. „ligneum sicut praecedens." (O. L.; C. P. D. A. 1733. jan. 26.)

1737. „Ecclesiae structura est lignea et existit in statu mediocri." (O. L.; C. P. D. M. 1737. szept. 4. No. 1.)

1738. „Ecclesiae structura in statu mediocri." (O. L.; C. P. D. M. 1738. máj. 14. No. 1.)

1747. „Ecclesia lignea ruinae proxima." (O. L.; C. P. Tab. et Conscr. 1747. No. 8.)

1839. már kőtemploma van. (Schem. Munk.)

(Bereg m.)

Domfalo.

AUGUST GRISEBACH

DIE ALTE DEUTSCHE STADT IN IHRER STAMMESEIGENART

145 Seiten auf engl. Daunendruckpapier und 185 Abbildungen.

Preis in Ganzleinen RM. **15.**—
Broschiert RM. **13.**—

Der bekannte Kunsthistoriker Professor Grisebach hat nach ganz neuen Gesichtspunkten, in der ihm eigenen formenschönen und doch sachlichen Sprache, den Text, der durch einen eingeschalteten Bilderteil wirkungsvoll ergänzt wird, gestaltet. Er zeigt die enge Verbundenheit der Deutschen Stadt bis zum heutigen Tag mit dem Charakter der Deutschen Stämme und Landschaften.

DEUTSCHER KUNSTVERLAG
BERLIN W 8

R
U
D
U
D E

LUCSKA

Templom

Czobor Béla: Könyvismertetés. AÉ, X – 1876, 85 l.

Lucskai templom

Lucskai Julianna NDK

Tanulmányfej, ceruza

Miccarnok 1960. Képző- és Diszitőművészeti körök Kiáll.

Lud Ferenc, [Faragó népművész] MDK

A Budavári Palota népművészeti Kiállításán látható 1767-ben készült faragása.

Harangozó Márta: Tékák, vékák, bokályok 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. ápr. 3.

Ludány Ottó

Debrecen, Orvostudományi Egyetem
Gyermekklinikája
Ludmány Ottó: mozaik falikép, 310×580 cm;
megbizás: 1978. X.

—: Köztéri munkák.
Művészet, 1980. augusztus – 47. lap.

Ludányi Ákos

Több kitünő festménnyel szerepelnek a festőművész növendékek a Csermely János által rendezett kiállitáson.
/K./ sign.-val a művészet c. rovatban közölt beszámoló felsorolja a fiatal művészeket: Schuler Janka, Rémi Antal, Ballon József, Bader Ilona, Csillér Ica, Hofman Elemér, Kazola István, Kárpáthy Margit, dr. Lak József, Ludányi Ákos, dr. Szélyes Lajosné, Vimláti Pál.

A HÉT, Bp. 1921. május 2o.
XXXII. évf. 14. sz. 237. lap.

Ludányi Béla

Németh Antaly- Ludányi Béla: A KÖZTI tervezőinek VII. csopaki konferenciája. - Müszaki Tervezés,1968. 11.sz.4o.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - MűvtÖrt.Ért. 1971.2.sz.149-182.l.

166. l.

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

NEMZETI SZALON
MŰVÉSZETI EGYESÜLET

NYOMTATVÁNY

3 f
bélyeg

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrnőnek

Budapest

41.947. — K. M. E. Ny.

MEGHÍVÓ

A

MAGYAR MŰEMLÉKI KIÁLLÍTÁS

MEGNYITÁSÁRA 1942. NOVEMBER HÓ 25-ÉN, SZERDÁN D. U. 6 ÓRÁRA
A NEMZETI SZALON V. ERZSÉBET-TÉRI HELYISÉGEIBE.

GRÓF ZICHY JÁNOS
A NEMZETI SZALON ELNÖKE

GEREVICH TIBOR
A MÜEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGÁNAK
ELNÖKE

HUBAY CEBRIAN ANDOR
A NEMZETI SZALON IGAZGATÓJA

A KIÁLLÍTÁS DECEMBER 8-ÁN, KEDDEN ZÁRUL. MEGTEKINTHETŐ NAPONTA
10-TŐL 4-IG.

MDK

Ludányi Béla

egyszobás lakóépületek terveire kiirt 150 pengős díjat kapott

A kislakásos tipusházak pályázatának eredménye.
Magyar Iparmüvészet 1940. 41.l.

Ludányi Béla
építesz

l.

Bierbauer Virgil dr.
Kislakásos családi
házak mintaterveli
Bp. 1941. 28, 29 l.
78, 79. l.

LEIPZIG, den 11/11. '03
Königsstrasse 3.

IERSEMANN
ND ANTIQUAR

Erhaltung der Baudenkmäler

Budapest

t: Leipzig.

	Mark	Pf.	Mark	Pf.
~~K W H~~				
ellung — ~~zur Ansicht~~:				
ntakomben				
gebunden	netto		300,00	

Ludányi Béla

a Főv. Közmk. Tanács
kislakás terv. díjazás

MMÉLKözl

1940. 25. l.

MMEIKözl

Ludányi István

üvegesszolo

l.

Sagüvegesipar

4191.

Pécskai Nagypáncz ásatása VI. 153.

Lúcskor Körmöcsbánya a mellett Bosm. –

1) alapnagy $1^{\text{II}} = 1^{\circ}$ Steindl 1876. Tandor

2) déli oldal $1^{\text{II}} = 1^{\circ}$ „ befrodítási ter. t. Rosznagyi 1876.

3) hosszabb rész $1^{\text{II}} = 1^{\circ}$.

4) hentsighár $2^{\text{II}} = 1'$ Herbász Ant. 1877.

5) Kehely – 15 ü ből r. Barthamár 1877

9.

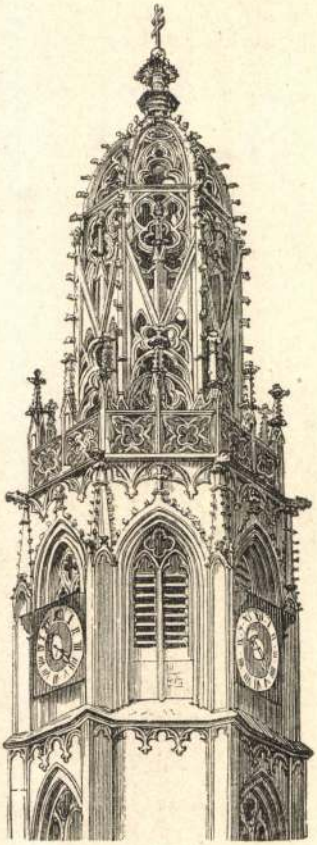

12.

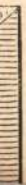

LUDÁNY

Kerbőczy, majd Ráday-kúria, kronosztikonját közli.

T. L.:
Ráday Pál úrirata. Századok, IV – 1870, 259 l.

Ludányi Ráday-kúria

Ludányi Béla épitész M.D.K.

Serve falusi lakóház épitésére

Falusi lakóházak. Bp. 1948. 20-21

M.D.U.

Jawaharlal Nehru Medical College

Ajmer Road, Ludhiana (Punjab)

Session 1981-82 Jan-Dec

Ludányi József

butorterező

1933 - 34

Iparm.Isk.Évk.

1930-34. 46.l

Dankó 105—108. l. (Képe XLIX. táblán). — Irodalom. Egyházművészeti Lap, I., 1880., 373. l. — Lepold Katalógus 183. sz.

VÁLLKENDŐ

(humerale), fehér selyem mintás szöveten középhímzés szarvasokkal és sasokkal.
Szél. 200 cm.

INFULA,

arannyal átszőtt sárga selyem alapon feketével körvonalazott domború arany hímzéssel: palmettás dísz, szomorúfűz és két kereszt.
Mag. 33 cm.
Magyar munka, 1880 körül.

INFULA,

rácsos díszű, fehér és kék selyemből, kerek és karélyos aranyozott ezüst, filigrános, zománcos és ékköves dísszel. Krisztus, Mária és a négy evangelista jelképével. Szalagvégeken négyzetes zománclapon pelikán és sas. Neoromán stílű.
Mag. 25·5 cm.
Bécsi munka, 1880 körül.
Simor prímás készíttette.

INFULA,

ezüstszálakkal átszőtt szövetalapon indás és rozettás aranyhímzéssel, ékkövekkel. Csúcsán köszörült ametiszt. Kék szalagja hasonló díszítésű, arany rojttal. Hímzett felirata: MDCCCLXXXVI. — J. L. Simor. Bélésében: Fecit Car. Giani jr — delineavit J. Lippert.

Luddunensis, Donatus Stepho kőmüves M.D.K.

1559-ben dolgozik az egri vár épitkezésén

Lásd: Lugonensis, Donatus Czepus

Vétsby Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között

Az Egri Muzeum Évkönyve 1964 I. , Eger-1964 178.l.

. . .

Ludel Schnidrer

Szamadarkönyv.
Selmecbánya 1367.

Tejérpatakky László Magyar-
ország varosok reja Szama-
dar könyvei Bzen. 1885

14 C

Lůder Ádám

könnivermester

1710 előtt Aradon

Lakatos Ottó

Arad tört. II k.

Arad, 1881. 195. l.

Dr. Csikós-Nagy Béla (1915, Szeged, r. kat.), államtudományi doktor Szegedről (Surányi-Unger professzor), Wirtschaftstag-ösztöndíjjal végzett a jelen tanévben közgazdasági tanulmányokat Németországban. Egyrészt a nemzeti szocializmusnak a német gazdaságtudományra gyakorolt hatását kutatta, másrészt korábbi gazdaságfilozófiai vizsgálódásait folytatta. Ezen célból résztvett a v. Gottl-Ottlilienfeld berlini törzsszemináriumának összejövetelein, ahol „A gazdálkodás tanának új megalapozása" címen előadást is tartott. Előadását a Közgazdasági Szemle 1939. évi 3—4. száma közölte. A német gazdaságtudomány legújabb irodalma keretére vonatkozó vizsgálódásainak első eredményeit a Közgazdasági Szemle 1939. évi 1—2. számában „A német honvédő gazdaság irodalma" címen foglalta össze, majd a Deutscher Volkswirtba „Wehrwirtschaftliche Gedanken in der ungarischen Politik" címen írt dolgozatot. Májusban egyhónapos tanulmányt folytatott Münchenben Weber Adolf és von Zwiedineck Südenhorst professzorok mellett. Elkészítette a Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik részére „Beitrag zur Theorie des Wirtschaftens", a Schmollers Jahrbuch részére pedig „Beitrag zur Theorie der Wirtschaft und Ökonomie" című tanulmányokat. A berlini magyar kolónia felkérésére előadást tartott „Magyarország a világgazdaságban" címen. Jelenleg gyüjtött adatai alapján „A nemzeti szocializmus és a német gazdaságtudomány" című nagyobb tanulmányán dolgozik.

LUDEWIZ, Michael, miskolci kőfaragómester

M. L. Steinmetzmeister aus Mischkoltz – Telekes mellett egy czeppkőbarlangot talált. Ugyanő egy kézigépet szerkesztett, melyet márvány- és kőfigurákat lehet készíteni, a gépet árulja. (1786, 71. szám, 2 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

MDK

B.Ludmann Paula, festö

Puszta-Csévi öregasszony. Olf.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat.1931.junius. Kat.

Luders Ludwig

Öh.

Neinetorszagi ötvös legény
Halberstadt-ból.
Direkt Medgyerre jott 1520-
ban (~~[illegible] oldalon 1620-ban~~)
valószínű hogy kerülő
vesszavándorolt.

Irod

Rothkunstgew. 63, 64. l

Irod

Müll Fr. 37. l.

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztar

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Ludescher Merten

ötvös 1591-1624

laid

Gyárfás Nagyszeben

Arch. Ért 1910 414

LUDINSZKY JÓZSEF, pénzverő

Emlitve:.-51.-1798.III.10."Ludinszky Josephus r.kath.
Locus orig:ex Stiria poone Bestidorf, monetarius.
Receptus:10 Marty, 1798." 67.old.

SZÁSZ KÁROLY: Adatok a nagybányai pénzverőház alkalmazottairól /1660-1828/ 61.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LX-LXI.évf. 1961-1962.
Akad.Kiadó, Bpest. 1962

Ludman Mária

az alábbi pályázaton megvételt nyert 27. számú terv egyik szerzője.

Girardi Kornélné: Korszerű vendéglátóipari együttes tervpályázata,1972. - Magy.Ép.műv.1972.6.sz.2-8.l.

Ludmann János

1932/33

Ferképzomfoiskàvk

109.1.

SPORT

Az első esti bajnoki mérkőzés az utolsóelőtti forduló eseménye

A Nemzeti Bajnokság elérkezett az utolsóelőtti fordulóhoz, mely azonban alig hoz érdekes mérkőzéseket. A bajnokság sorsa már eldőlt, *a Ferencvárostól már a bajnokságot nem lehet elvenni.* Csupán a kiesés körül van még egy helyen kétely, *a Tokod, Törekvés és Haladás* már búcsút mondhat az első osztálytól.

Szerencse, hogy az *Elektromosok* vezetősége kellemes szombat estével akar kedveskedni közönségének és létrehozta az első magyar bajnoki mérkőzést villanyfény mellett. Eddig csupán barátságos és díjmérkőzések színhelye volt a nyári estéken a latorcautcai pálya, ma azonban az *Elektromos és WMFC felfrissített csapatai* a bajnoki pontokért csapnak össze gyepén. A mérkőzést még a hideg időjárás ellenére is nagy érdeklődés előzi meg és előreláthatólag jó sportot is fog hozni.

Valószínű, hogy az *Elektromosok* tartalék kapusuk, Bakon szerepeltetése ellenére is megnyerik a mérkőzést, bár a *WMFC*, amely ugyancsak új kapussal, Szekeressel és az amatőr Kissel áll fel, idegenben mindig képes meglepetésekre.

A vasárnapi mérkőzések sorából a *Ferencváros bajnokcsapatának szegedi látogatása* emelkedik ki. A tiszaparti metropolisban nagy küzdelmet várnak a harmadik helyen álló Szeged és a bajnokcsapat között. A Ferencváros csatársorát *dr. Sárosi távollétében Finta fogja irányítani*, jobboldalon pedig a dr. Kalocsay—Kiss-szárny szerepel. A ferencvárosi támadósor összeállítása *reményt ad Szegednek* arra, hogy megmenti mind a két pontot.

Az egyetlen budapesti mérkőzés *kiesési deroyt* jelent, amennyiben a *Gamma és Beszkár közül a győztes bent marad a NB-ben. Ujpesten a lilafehérek utolsó mérkőzésüket játsszák* a salgótarjániak ellen; valószínű a vendéglátó csapat győzelme. *Tokod hattyúdalát* játssza hazai pályán a Szolnoki MÁV ellen, amely Urnapján gyengén szerepelt. Vigaszképpen a tokodi együttes megszerezheti utolsó győzelmét. A diósgyőri *DiMAVAG—Törekvés mérkőzésnek nincs jelentősége*, a helyicsapat a favorit. Kispesten ugyanesak a labdarúgás szépségéért folyik a játék, mert a Haladás már semmit sem remélhet, a Kispest győzni fog.

Kettéválik a Testnevelési Főiskola?

A Magyar Királyi Testnevelési Főiskola szerdán délelőtt tartja ünnepélyes évzáróját, melyről azt beszélik, hogy *ilyen alakjában az utolsó lesz.* A megnövekedett ország fokozott igényeinek megfelelően ugyanis *beszélnek a Főiskola férfi és női tagozatának kettéválasztásáról.* Az egyik megoldási lehetőség az volna, hogy *a nők Kolozsvárra* költöznének, ahol az új sportteleppel kapcsolatban kapnának elhelyezést. A másik, valószínűbb megoldás *a férfiaknak a m. kir. honvéd Sporttanár és Vivómesterképző Intézet épületeiben való elhelyezése*, mely esetben a TF férfitagozata és a SPOTI egybeolvadna.

A Pannonia nyolcasa utazik Berlinbe

A június 22-i grünaui *Budapest—Berlin—Bécs háromváros evezősversenyére* a MESz a magyar főváros színeinek képviseletében a Pannoniát küldi ki. A próbaversenyen második helyre került Beszkár nyolcas két tagja, Sándor és Zágoni utazik tartalékként a csapattal és részt vesz a kormányosnélküli kettős versenyen.

KTT motorosok a Millenáris betonteknőjében

Kozma Endre, a kedélyes tereptornák kezdeményezője és főrendezője szombaton este a *Millenáris pályára vezeti híveit*, hogy a nagyközönség előtt adjanak ízelítőt tudásukból. A szombat esti hármas mérkőzést *nagy érdeklődés* előzi meg. A legjobb *ökölvívók a válogatottságért* küzdenek egymással; a MÖSz a ma esti eredmények alapján állítja összse *a németek ellen kiálló válogatott csapatot.* A kerékpárosok képviselik a harmadik sportágat a Millenáris esti bemutatóján, versenyszámaik közül *Nagy és Pelvássy rekordkísérlete* emelkedik ki. A telt házra érdemes mérkőzés este ⅛8 órakor kezdődik.

SPORTMŰSOR:

Szombaton. Labdarúgás: Latorca-utca, ½10. Elektromos—WMFC NB mérkőzés (Lantos). Kolozsváron: NAC—KEAC barátságos mérkőzés. Kézilabda: Megyeri-út, ½7, UTE—BTC bajnoki mérkőzés. Ökölvívás, kerékpár, motor: Millenáris, ½8, válogató ökölvívó verseny, kerékpáros rekordkísérlet, KTT motoros bemutató.

Vasárnap. Labdarúgás: Lágymányos, 6, Gamma—Beszkár (Kiss M. Ernő), Kispest, 6, Kispest—Haladás (Návai), Ujpest, 6, Ujpest—SBTT (Ujvári), Tokod, 6, Tokod—Szolnok (Szőke), Szeged, 6, Szeged—Ferencváros (Palásthy), Diósgyőr, 6, Dimávag—Törekvés (Nagy), NB mérkőzések. Kolozsvár: NAC—Kolozsvár vegyes barátságos mérkőzés. Kézilabda: Tó-utca 11. Elektromos—BLE, VII., Bertalan-utca 3. MAFC—VAC bajnoki mérkőzések. Úszás: Nemzeti Sportuszoda, 7, MUSz válogató verseny. Vízipóló: Ujpest, ½6, UTE—SZVSE bajnoki mérkőzés.

LÓSPORT

Vasárnap futják a Magyar Kancadíjat

A lóversenyidény derekában vagyunk: halmozódnak az események. Vasárnap délután a hároméves kancák klasszikus versenyére, a *Magyar Kancadíj*-ra kerül a sor.

A győzelem kérdése reális számítás szerint több mint valószínű *Ildikó* részére. *Balogh* Kálmán *Aditi*-kancája kimagaslóan a *legjobbja* a mezőnynek. A *Nemzeti Hazafi* díjban a derbyfavorit *Kamarásnak* is kemény munkát adott, amíg az alig fejhosszal legyőzte — és hol vannak holnapi ellenfelei tudásban *Kamarástól* ...

A helyezés kérdésére nem ilyen egyszerű válaszolni. *Barcarola, Grape Fruit, Pax Ting* küzdhetnek leginkább a második és harmadik díj babérjaiért.

KILENC 2 ÉVES A BALATONI-DÍJBAN

Ma délután a *Balatoni* díjban a legfiatalabb évjárat *kilenc* képviselője csap össze. A nyilvános formák alapján *Korond, Nemere II.* és *Basalak* neve érdemel figyelmet, míg a »sötétek« közül jó hír előzi meg *Mahoutot* és *Csutakot. Claudiusban* első futásakor istállója igen bízott. A hatalmas *Cagliostro* mén akkor teljesen csődöt mondva utolsó lett, — ezt a formáját azonban a szakértők nem fogadták el reálisnak.

Jelöltjeink a kettős versenynapra:

Szombat: I. Szeles, II. Henricus—Futó bolond—Fék, III. Ghazi—Bajnok, IV. Korond—Nemere II.—Claudius, V. Álca—Hóbortos—Hannibal, VI. Rontó Pál—Munkás II.—Matyó, VII. Garam—Ezresbankó, VIII. Kazár—Névtelen—Gonosz Pista.

Vasárnap: I. Ute—Parittya—Bariton, II. Pejacsevich-id.—Sequence—Menyecske, III. Párom—Zsebmetsző, IV. Ildikó—Barcarola—Pax Ting, V. Jó estét—Szeles—Jónás, VI. Kaláris—General, VII. Volcano—Pattogó—Torbillon, VIII. Gordonka—Castaldó—Babvirág.

ELEKTROMOS-PÁLYA
LATORCA-UTCA
Június **14-én,** szombaton **este negyed 10** órakor
Elektromos—WMFC
Nemzeti Bajnoki mérkőzés.
előtte **negyed 9** órakor
Elektromos—WMFC
kölyökmérkőzés

Megjött az uradalmi zöldborsó

A hűvös idő folytán kevés gyümölcs fogyott

A zöldborsó *ma 25—30 fillérig olcsóbbodott a vásártelepen.* Eddig a szállítmányok zömét a kisgazdák hozták fel, ma már uradalmi borsó is érkezett. *Burgonyában nagy kereslet volt*, a készletek reggel elfogytak, ára nem változott. A káposzta, kalarábé, zöldhagyma, kelkáposzta, saláta és az uborka ára tartott volt. A gyümölcspiacon a hűvös időre a forgalom csökkent, a városi üzletekben még péntekről visszamaradt készletek is vannak. *A bácskai feketecseresznyét 1.70—1.80 pengőért árusították.* A meggy 1 pengőig olcsóbbodott, a legszebb földiepret 1.50—1.80 pengőért kínálták.

A konyhakerti termékek piacán az árak nagyban így alakultak: újburgonya: darabos 30, apró parázsburgonya 16, zöldborsó 25—30, másodrendű 24—25, petrezselyem 34—60, sárgarépa 20—36, kalarábécsomó 10—24, karfiol levéllel 40—80, zöldhagyma: apró 5—10, közepes 12—16, főnivaló 20—25, új fokhagyma csomó 25—50, fejeskáposzta 34—44, kelkáposzta 20—56, fejessaláta 2—5, főzeléktök 50—75, különféle fajú retek 2—10, hegyes zöldpaprika 4—20, töltenivaló 20—60, paradicsom 200—350, vajbab 400—500, szegfűgomba 200—260, csiperkegomba 160—220, spárga 30—160, uborka 80—100, paraj 40—50, sóska 20—40, torma 80—240 fillér.

A *gyümölcspiacon* a téli alma 200—290 fillér. Az elsőrendű fekete eseresznye 150—180, másodrendű 120—140, világos ropogós 90—140, apró és egyéb vegyes 40—120, meggy 100—120, földieper 60—180, egres 40—50, cukordinnye 600—800 fillér.

A *baromfipiacon* az árak nagyban így alakultak: *Élőpiac:* tyúk 200—260, csirke rántani való 260—280, sütni való 280—320, hízott ruca 280, ruca újdonság 280—300, hízott lúd 280—300, lúd újdonság 300 fillér. *Vágottpiac:* tyúk 280—300, csirke 400—480, hízott ruca 260—300, hízott lúd 270—320, ruca újdonság 280—320, lúd újdonság 270—330 fillér kg-kint.

A *tojáspiacon* a ládáru 230—250, az egyéb minőségű tojás 220—225 fillér kg-kint nagyban.

— **Adományok az ujságírók nyugdíjintézetének.** A hírlapírók országos nyugdíjintézete gyüjtésére a *Pest* útján a következő adományok érkeztek: dr. Késmárki Frey Vilmos, Esztergom 25 P; Szentágotay Antal, Bp. 3 P; dr. Kisráközi Tibor, Bp.; Engel József, Gyönk; 306. sz. Szt. Antal cs.-csapat; I. Vidra legény cserkészraj, Bp. 2—2 P; Sitkay Károly, Bp.; dr. Fejér József, Bp. 1—1 P; Luttor Ignác, Bp. 50 fillér.

— **A Gyógyhelyi Bizottság vándorkiállítása.** A Budapesti Központi Gyógy- és Üdülőhelyi Bizottság a budapesti gyógyfürdők és éghajlati üdülőhelyek népszerűsítése érdekében vidéki városokban június és július hó folyamán *vándorkiállítást* rendez, melynek anyagát először a *Pesti Vigadó kistermében a fővárosi közönségnek mutatja be.* A kiállítást június 18-án délután 6 órakor *Karafiáth* Jenő m. kir. titkos tanácsos, főpolgármester, a bizottság elnöke nyitja meg. A kiállítás június 19-én és 20-án 9—19 óráig díjtalanul megtekinthető.

MŰSOROK

A színházak mai, vasárnapi és jövőheti műsora:

OPERA. Szombat: Parasztbecsület, Pozsonyi majális (A margitszigeti szabadtéri színpadon, 9). Vasárnap: Háry János (Népszerű operák, II. 3., ⅛8). Hétfő: A bolygó hollandi (Népm. Biz., N. 10., ½8). Kedd: Parasztbecsület, Pozsonyi majális (A margitszigeti szabadtéri színpadon, 9). Szerda: Simone Boccanegra (Népszerű operák, I. 4., ⅛8). Csütörtök: Hovanscsina (Népszerű operák, II. 4., ½7). Péntektől: Nyári szünet. — NEMZETI. Szombat: Peer Gynt (VII., 7). Vasárnap (VIII.), hétfő (K. L.), kedd (bérletsz.): Peer Gynt (7). Szerda: Két úr szolgája (bérletszünet, ⅛8). Csütörtök (bérletezüne), péntek (N. 2.): Elcserélt völegény (⅛8). Szombattól: Nyári szünet. — MÜVELŐDÉS HÁZA. Szombat: Te csak pipálj, Ladányi (ifj. előadás, 3). Vasárnap, hétfő, kedd: Filmelőadás (½5, 7). Szerda: Honvédest (évadzáró előadás, 7). — VIG. Szombat este és vasárnap d. u.: A tizedik kérő (⅜8, ½4). Vasárnap este: Nem lehessen tudni (T, ⅜8). Hétfő (F), kedd (H), csütörtök (K), szombat: Nem lehessen tudni (⅜8). Szerda, péntek: A tizedik kérő (⅜8). — ANDRÁSSY. Szombat, vasárnap d. u. és este: Egyszer megcsallak (½4, ⅜8). — MAGYAR. Szombat, vasárnap d. u. és este: Tarka estély (½4, ⅜8). Hétfőtől minden este: Egyszer megcsallak (⅜8). — BÁBSZINJÁTÉK. Egész héten minden este: Toldi (8). Csütörtök, szombat és vasárnap d. u.: Soktudó fiú (4). — MŰSZINKÖR. Egész héten minden este (½6, 8) és vasárnap d. u. (½4, 6, 8): Meseáruház. — FÉNYES CIRKUSZ. Egész héten minden d. u. és este: Egy asszony, hét párduc (4, 8). — MARGITSZIGETI SZABADTÉRI SZINPAD. Szombat és kedd: Parasztbecsület, Pozsonyi majális (9). Csütörtök, szombat, vasárnap: Szentivánéji álom (9).

Mozik műsora

Rövidítések: Sz = szombat; V Ü = vasárnap és ünnepnap; M = matiné

ADMIRÁL (353—707): Hatosfogat (½4 ⅜6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is). Vas. d. e. 11-kor: Rothschild-család. — ALKOTÁS (355—374): Olajváros (½4 ½6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is). Vas. d. e. 11-kor: Trador Horn. — ANDRÁSSY (124—127): Olajváros (⅜4 ½6 ⅜8 ⅝10; V Ü 11 ½2 ¾4 ⅜6 8 10). — ATRIUM (154—024, 153—034): Búvárhajók Nyugatra (½6 ½8 ½10; Sz V Ü ½4-kor is). — BELVÁROSI (384—563): Kívánsághangverseny (Jobbterem: 4 6 8 10; V Ü 2-kor is; balterem: V Ü ⅜5 ⅝7). — BELVÁROSI HÍRADÓ FILMSZÍNHÁZ (181—244): Gyorsnaszádok. Rajzos híradó Izlandról. Különkiadás. Magyar, Ufa, Luce és Fox híradók. Színes Walt Disney-film (Folytatólagos egyórás előadások 10—24 óráig). — BROADWAY (422—722): Elkésett levél (½4 ½6 ⅜8 ½10; Sz V Ü ½2-kor is). — BUDAI APOLLÓ (354—500): Balkezes angyal (½5 ½7 9; V Ü ½2 ½4 ½6 ⅜8 ½10). Vas. d. e. 11-kor: Nevadai pokol. — CAPITOL (134—337): Árvis Indiában (½4 ⅝6 ⅜8 ⅝10; V Ü ½2-kor is). — CASINO (383—102): Második bétre prolongálva! Érik a gyümölcs (Mindennap: ½5 7 ½10). — CITY (111—140): Édes ellenfél (½6 ¾8 ⅝10: Sz V Ü ⅝4-kor is). — CORSO (182—818): Az asszony, az orvos és a harmadik (½6 ⅜8 ½10; Sz V Ü ½4-kor is). — CORVIN (139—584, 135—988): Egy életen át (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2-kor is). — DAMJANICH (425—644): Hamispénz (½4 ½6 ⅜8 ½10; V Ü ½2-kor is). — DÉCSI (121—343, 125—952): Fiatal ördögök (½6 ½6 ½10; Sz V Ü ½4-kor is). — ELIT (114—509): Tokaji aszu (4 6 8 10; V Ü 2-kor is). — FORUM (189—707, 189—543, 188—528): Mákvirágok (½6 ⅜8 ½10; Sz V Ü ½4-kor is). — GLÓRIA (427—521): Balkezes angyal (½5 ⅝7 9; Sz ½4 ½6 ⅜8 ½10; V Ü ½2-kor is). — HÍRADÓ FILMSZÍNHÁZ (222—499): Gyorsnaszádok. Rajzos híradó Izlandról. Különkiadás. Magyar, Ufa, Luce és Fox híradók. Színes Walt Disney-film (Folytatólagos egyórás előadások 9—24 óráig). — HOLLYWOOD (225—003): Bűnbödés (Mindennap: ½4 ½6 ⅜8 ½10). — HOMEROS (296—178): Gül Baba (½6 7 ½10; V Ü 3-tól folyt.: este 9-kor a kertben. — IPOLY (292—626): Balkezes angyal (½4 ½6 ⅜8 ½10; V Ü ½2-kor is). Vas. d. e. 11-kor: Bíró rejtély. — JÓZSEFVÁROSI (134—644): Balkezes angyal (½4 ½6 ⅜8 ½10; V Ü ½2-kor is). Vas. d. e. 11-kor: Judith. — KAMARA (428—903): Halálraítéltek (Mindennap: 11 2 4 6 8 10). — KULTÚR KERTMOZI (386—193): Bécsi vig asszonyok (5 ⅜8 ½10; V Ü ⅜2 ¾4 ⅝6 ⅜8 ¾10). — LLOYD (111—994): Bűnbödés (½6 ⅝8 ½10; V Ü ½4-kor is). — NYUGAT (121—022): Balkezes angyal (½5 7 ½10; Sz 4 6 8 10; V Ü 2-kor is). — ODEON (422—785): Balkezes angyal (½4 ½6 ⅜8 ½10; V Ü ½2-kor is). Vas. d. e. 11-kor: A kis csitri. — OLYMPIA (423—188): Kilenc aggmenyasszony. — PALACE (221—222): Negyedik szótre prolongálva! A Manderley-ház asszonya (Mindennap: 11 2 ½5 7 ½10). — PÁTRIA (245—673): Tokaji aszu (4 6 8 10; V Ü 2-kor is). Vas. d. e. 11-kor: A gyáva hős. — PHÖNIX (223—242): Monstre műsor két részben (Mindennap folytatólagos előadások: 11 1 3 5 ⅜6 ½10). — RADIUS (122—098, 120—564): Főúr, fizetek! (½6 ⅜8 ⅝10; Sz V Ü ½4-kor is). — RIALTÓ (224—443): Garcia futárja (Mindennap: 11 1 3 5 ½8 ½10). — ROYAL APOLLÓ (222—002): Ököljog (½6 ½8 ⅜10; Sz V Ü 4 6 8 10). — SAVOY (146—040): Tokaji aszu (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2-kor is). Vas. d. e. 11-kor: A gyáva hős. — SCALA (114—411): Üzsolódott lányok (½6 ½8 ⅜10; Sz V Ü 3-kor is). — SIMPLON (268—998, 268—999): Tokaji aszu (5 ½8 ½10; V Ü 3 ½6 ½8 ⅜10). — STUDIÓ (235—276): Az elcserélt ember (Mindennap: 11 ½2 ¾4 ½6 ½8 ½10). — TIVOLI (225—602): Balkezes angyal (½4 ⅜6 ⅜8 ⅝10; V Ü ½2-kor is). Vas. d. e. 11-kor: A kis csitri. — TURÁN (120—003): Hatosfogat (11 ½2 4 6 8 10; V Ü 11 2 4 6 8 10). — URÁNIA (146—046): Búvárhajók nyugatra! (5 ½8 ½10: Sz V Ü ⅝8-kor is). Vas. d. e. ½12-kor: Magyar-Német Társaság kultúrfilmelőadása. — VESTA (222—401): Hamispénz (11 ½2 ¾4 ½6 ½8 ½10: V Ü 11 2 4 6 8 10).

Millenáris-pálya Szabó József-u.
Június **14-én,** szombaton **este fél 8** órakor
három sportág versenye
Ökölvívó válogatómérkőzések.
Budapest 50 km-es motorvezetéses kerékpáros bajnokságának reváns-mérkőzése,
Klasszmotoros pályaverseny és tereptorna

Megjelent

A CSALÁDI HÁZ

építésének tízparancsolata

Az utóbbi esztendők folyamán időnkint családiház-építő járványok seperték végig az országot. A huszas évek közepe táján kezdett a családiház fogalma, ami eddig főleg a munkásság körében volt népszerű, szélesebb körben elterjedni. Szakemberek hirdetni kezdték a külföldön már ismert jelszót és »napfényt és levegőt« kiáltással a városok téresebbé tételét követelte, azt tűzte ki célul, hogy lehetőleg *minden családnak külön háza legyen.* Cikkek százai sürgették a fülledt, levegőtlenül zsúfolt nagyvárosi bérkaszárnyák kiürítését.

Az érvelés, ha lassan is, de hatott. Budapestről, amely addig csak folyton magába szívta a vidéki emberrajokat, megindult *a közeli környékre való kiszivárgás.* A munkások beáramlását kezdte ellensúlyozni a tisztviselő-réteg kiköltözése. Az állam különböző intézményei révén *hosszúlejáratú lakásépítési kölcsönökkel* segítette a kishivatalnokokat. Amikor a kis építtetők tömege nagyon megnőtt, a családiházépítés *remek üzleti lehetőséggé vált.* Egymás után alakultak a családiház-építő, telekparcellázó társaságok, szövetkezetek. Tervezeteikkel elárasztották az egész országot és lázas iramban kezdték felhúzni, *tervtelen tervek alapján,* csak a kisajtolható *legnagyobb hasznot* tekintve, *a kisházak ezreit.*

Silány anyagból készült, építészeti torzszülöttek szaporodtak sürű sorban és az építtető, aki néha utolsó garasát is beleölte a házikóba, csak akkor vette észre, milyen rossz vásárt kötött, amikor már nem tudott rajta segíteni. Perek lavinája indult meg, majd sokkal súlyosabb, törvényes megtorlást kiváltó esetek is következtek, mikor a házak csak papiron épültek meg és a kisemberek sokasága sirathatta vesztett pénzét.

Ezen a ponton a magánügy közüggyé vált. Mind az építtetők, mind a közösség érdeke, sőt a városrendészet szempontja megkívánta az ellenőrzést, az egységes irányitást. A közönség ugyan megtanult jobban vigyázni a saját érdekére és az építészeti hatóságok is ügyeltek, de még mindig hiányzott olyasvalami, amit »vezérkönyvnek« lehetett volna nevezni, ami felvilágosította volna az építtetőt, hogy mit kívánjon s ugyanakkor az illetékes hatóságoknak is segített volna.

Az első lépést most tette meg ezen az úton a *Közmunkák Tanácsa,* azzal, hogy a nyilvánosság elé bocsátotta »*Kislakásos Családi Házak Mintatervei*« cimen azt az anyagot, amelyet tervpályázatának díjnyertes és jutalmazott munkáiból állított össze *Bierbauer* Virgil professzor. A könyv egyben elöljáróul alapos tanulmányt is ad a házépítésről és a vele kapcsolatos teendőkről.

A kiadvány tíz fejezetben, mintegy tízparancsolatszerűen összefoglalja mindazt, aminek a nemtudása az eddigi bajokat jórészt okozta.

A telek

legyen könnyen megközelíthető. Alacsonyfekvésü nem jó. Vigyázat, talajvíz! A családiház nem való főút mellé, poros, zajos, drága mulatság. Vásárlás előtt meg kell nézni a telekkönyvet, nincs-e építési tilalom vagy különleges kikötés, mert kellemetlen, ha később derül ki, hogy például a kerten *át* a szomszédnak átjárási joga van vagy a telket kisajátíthatják útépítésre.

A ház megtervezése

akkor tökéletes, ha a család kívánalmainak megfelel. *Az építésszel közösen kell megtervezni a házat.* Az alaprajztól függ, kényelmes lesz-e az otthonunk. Az alaprajz, a helyiségek elhelyezése pedig a családtagok számától és a bútoroktól is függ. Szoba, konyha, kamra, előszoba, WC és fürdőhelyiség, amely egyben mosókonyha is, minden házban legyen. Ha előszobát nem építünk, huzatos lesz a lakás és a fűtésnél ráfizetjük a lát-

EGYSZOBA-KONYHÁS CSALÁDI HÁZ
Tervezte: Ludányi Béla

szólagos megtakarítást. A házat előbb képzeletben kell megépíteni. Gondoljunk az olasz közmondásra, *ahova nem megy a nap, oda bemegy az orvos.*

A belső tervezés

titka, hogy már papíron be kell rendezni a helyiségeket és azután megépíteni a házat. *Berajzolni a bútorokat az alaprajzba.* Nyolc négyzetméternél kisebb *konyha* csak bosszankodás. Az ablakok *tágasak* legyenek, a bejárati ajtó legki-

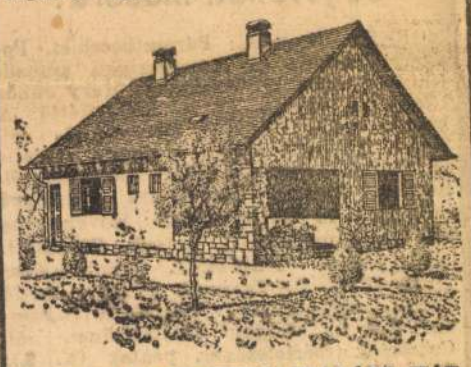

KÉTSZOBA-KONYHÁS CSALÁDI HÁZ
Tervezte: Köteles József

sebb szélessége *90 centiméter,* a szobaajtóké 80 cm. Kellemetlen, ha az ablakon kell behordani a bútorokat.

A terv és az építkezés között még nagy a távolság.

A tervet be is kell nyujtani a hatóságokhoz. A tervező építész nem felesleges költség. Nemcsak a szükséges vázlatokat készíti el, hanem ellenőrzi az építést és az elszámolást is. A tervezést ne bízzuk az építkezési vállalkozóra. *Megtervezni és megépíteni két különböző feladat.* Az építési engedély megszerzése előtt ne kössünk szerződést a vállalkozóval s főként ne vegyük meg az építőanyagot, mert könnyen ráfizethetünk.

A vállalatbasás

kényes dolog. A vállalkozó legyen megbízható és a körülményekhez mérve olcsó. Több építőmestertől kérjünk ajánlatot. *A drága nem jó, de a nagyon olcsó még rosszabb.* Az építési szerződést *ügyvéddel csináltassuk* s legyen benne a költségvetés, az építőanyag meghatározása is a fizetési feltételekkel. Ne fogadjunk el *régi építőanyagot.* A használt tégla, ajtó, ablak csak látszólagos takarékoskodás.

Építési engedély

nélkül nem szabad munkához látni, mert pénzbüntetéssel és az épület lebontásával járhat. Az engedélyhez telekkönyvi kivonat kell, helyszínrajz, épületterv és a szomszéd telkek tulajdonosainak nyilatkozata, amelyben hozzájárulnak az építkezéshez. Az adómentességet is kérvényre adják.

Az építkezés ellenőrzése

fontos dolog. Az építőmester köteles *építési naplót* vezetni és bejegyezni minden mozzanatot. Ha nem tiltakozunk azonnal a többletmunka ellen, amelyet beleegyezésünk nélkül végeznek, utólag felszámolhatják a költséget.

Ideiglenes átvétel, elszámolás.

A kész házat csak ideiglenesen vesszük át, az esetleges hiányokról jegyzőkönyvet készítünk és az építőmester köteles azokat 8 nap alatt pótolni. Az ideiglenes átvételről írást készítünk azzal a záradékkal, hogy *a végleges átvétel 12 hónap mulva* történik meg. A vállalkozó számláját szakértővel nézetjük át és a végösszegből *5 százalékot jótállási biztosítékként levonunk* s azt csak a végleges átvételnél fizetjük ki, egy év mulva.

Lakhatási engedély

is szükséges a beköltözéshez, enélkül az adófelügyelőség nem adja meg az adókedvezményt.

A végleges átvételkor

a vállalkozóval együtt tüzetesen megvizsgáljuk az épületet kívül-belül s ha az építkezés rossz vagy az anyag silány volt, *a vállalkozónak ki kell javítani a hibákat.* Vakolatátnedvesedéstől a padlóvetemedésig rengeteg hiba akadhat egy év alatt. Az öt százalék biztosítékot *csak a javítás* után fizetjük ki. Ha a károsszeg a biztosítéknál nagyobb, kérjünk *bírói és szakértői szemlét.* Az ideiglenes és a végleges átvételi eljárás formaszerű betartása igen fontos, elmulasztása *pótolhatatlan károkat* jelenthet — mondja a házépítési tízparancsolat utolsó bekezdése.

A könyv a felvilágosító fejezeteken kívül több mint 40, részben egy-, részben kétszobás, *a legkülönbözőbb igényekre méretezett és teljesen modern követelményü ház tervrajzait tartalmazza.* Valamennyi úgy van megszerkesztve, hogy *igen könnyü rajtuk az adottságok szerint változtatni.* Az egységes irányításnak nagyvonalú első megnyilatkozása ez a mű, amely meg kell hogy forduljon minden, érdekeit szemelőtt tartó családiházépíttető kezében.

A monori gyilkos megdöbbentő vallomása

Mint a *Pest* megírta, néhány nappal ezelőtt Monor határában *fiatal leány ruhátlan holttestére akadtak a járókelők.* A nyakán egy vörös női öv volt, azzal fojtotta meg a gyilkos. A nyomozás megállapította, hogy a leány *Kovács* Sári 21 éves szekszárdi leány, aki *munkát keresni jött a fővárosba.* A gyilkos *Láng* István budapesti 24 éves gyárimunkás. A leány és a férfi néhány napig együtt szórakozott és azután történt a gyilkosság.

A gyilkost tegnap őrizetbe vették és bevitték a pestvidéki ügyészség fogházába. *Felszeghy* Róbert vizsgálóbíró ma délelőtt hallgatta ki. A gyilkos munkás elmondotta, hogy Pestszentlőrincen az 50-es villamos végállomásán ismerkedett meg a fiatal és csinos leánnyal. Meghívta Vecsésre kirándulásra. Két napig elszórakoztak és ezalatt *utolsó fillérig elköltötte a magával vitt 36 pengőt, amelyen feleségének ruhát akart venni.*

Másnap este *a leány nem akart elválni tőle. Erre, hogy megszabaduljon tőle, meggyilkolta. Ruháit, cipőit azért húzta le, hogy azt hazavigye feleségének és otthon azt hazudja, hogy a holmikat a 36 pengőből vásárolta.*

Beismerő vallomása alapján a vizsgálóbíró elrendelte Láng Istvánnak gyilkosság és lopás bűntette címén való előzetes letartóztatását. A gyilkos megnyugodott a letartóztatásban.

Három pesti detektív négy zsebtolvajt tartóztatott le Szegeden

A Szegedi Ipari Vásár megnyitása alkalmából három fiatal budapesti detektív, aki a szegedi hatóságok kérésére utazott le, *érdekes módon tett ártalmatlanná négy hirhedt nemzetközi zsebtolvajt.* Szegedre utaztukban a vasúti kocsiban kártyát vettek elő és csendesen játszani kezdtek. A játék csakhamar felkeltette az útitársak figyelmét és egymásután csatlakoztak ártatlan nézdegélők a kis csoporthoz. Egyszerre azonban belépett a fülkébe *Tuczkó* Sándor nemzetközi zsebtolvaj. A három detektív nyomban felismerte a körözött alakot, azonban *úgy tettek, mintha sosem látták volna.* Tuczkó is nézte egyideig a kártyajátékot, majd hirtelen kérdezősködni kezdett:

— Budapestiek az urak?

A három detektív legyintett:

— Dehogy, szegediek vagyunk.

A zsebtolvaj gyanakodóan csóválta a fejét és kis idő mulva újra beszélni kezdett:

— *Nagyon hasonlítanak az urak három pesti detektívre.*

A detektívek nevetve hárították el a személycserét maguktól és ettől kezdve *egymást állandóan jegyző és tanító úrnak nevezték,* mire Tuczkó nyugodtan leült melléjük. Mikor a vonat Szeged felé közeledett, a nemzetközi zsebtolvaj nyugodtan levette utitáskáját a csomagtartóból és indulni készült, ekkor azonban a detektívek rászóltak.

— Ülj le csak Sándor, mellénk.

Feltűnés nélkül maguk közé ültették, még kártyát is adtak a kezébe és a szegedi pályaudvaron átadták a rendőrségnek. Mikor Tuczkót megmotozták, *zsebében egy 1250 pengős, az egész ország területére szóló vasúti bérletjegyet találtak,* ami azt bizonyítja, hogy Tuczkó működését vidékre is kiterjesztette.

Másnap reggel az előző esti eredményen felbuzdulva, a három budapesti detektív kisétált a szegedi pályaudvarra, ahova épp akkor futott be a pesti vonat. Legnagyobb meglepetésükre *a leszállók között három másik nemzetközi zsebtolvajt ismertek fel, Jámbor* Kálmánt és *Juhász* Györgyöt, akik már hosszabb idő óta rendőri felügyelet alatt állottak, valamint *Bayer* Józsefet, akit viszont a rendőrség már hetek óta körözött. A kijárat felé igyekvő zsebtolvajokat nyomban letartóztatták és a szegedi rendőrkapitányságra kísérték.

Meghalt Székely Gyula apostoli protonotárius

Szatmárnémeti, június 14

Székely Gyula apostoli protonotárius 59 éves korában Mérken elhúnyt.

Teljes bankszünnap a kormányzó születésnapján

A Takarékpénztárak és Bankok Egyesületének kötelékébe tartozó pénzintézetek szerdán, június 18-án, a Kormányzó Úr Őfőméltósága születése évfordulója alkalmából *bankszünnapot* tartanak és ennélfogva *összes pénztáraik zárva lesznek.* — E napon a Magyar Nemzeti Bank is *teljes bankszünnapot* tart.

KOPROL KOPROL
Szeretsz kacagni? 12 fillér

Hajduszoboszlói gyógyfürdő ma már európai hirű. Az ország egyik legolcsóbb és páratlan gyógyhatású fürdője. Fedett gyógymedencék, ivócsarnok inhalatórium, strandfürdő, hullámfürdő. Páratlanul eredményes fürdő-, ivó- és belélegzőkúrák. A fürdőt Hajduszoboszló 78 és 78°-os sós, jódos, brómos, hidrokarbonátos hévvizei táplálják. 3000 liter forróvíz percenként. Magyar- és németnyelvű ismertetővel készséggel szolgál a fürdő igazgatósága.

A NAGY ZSUGA

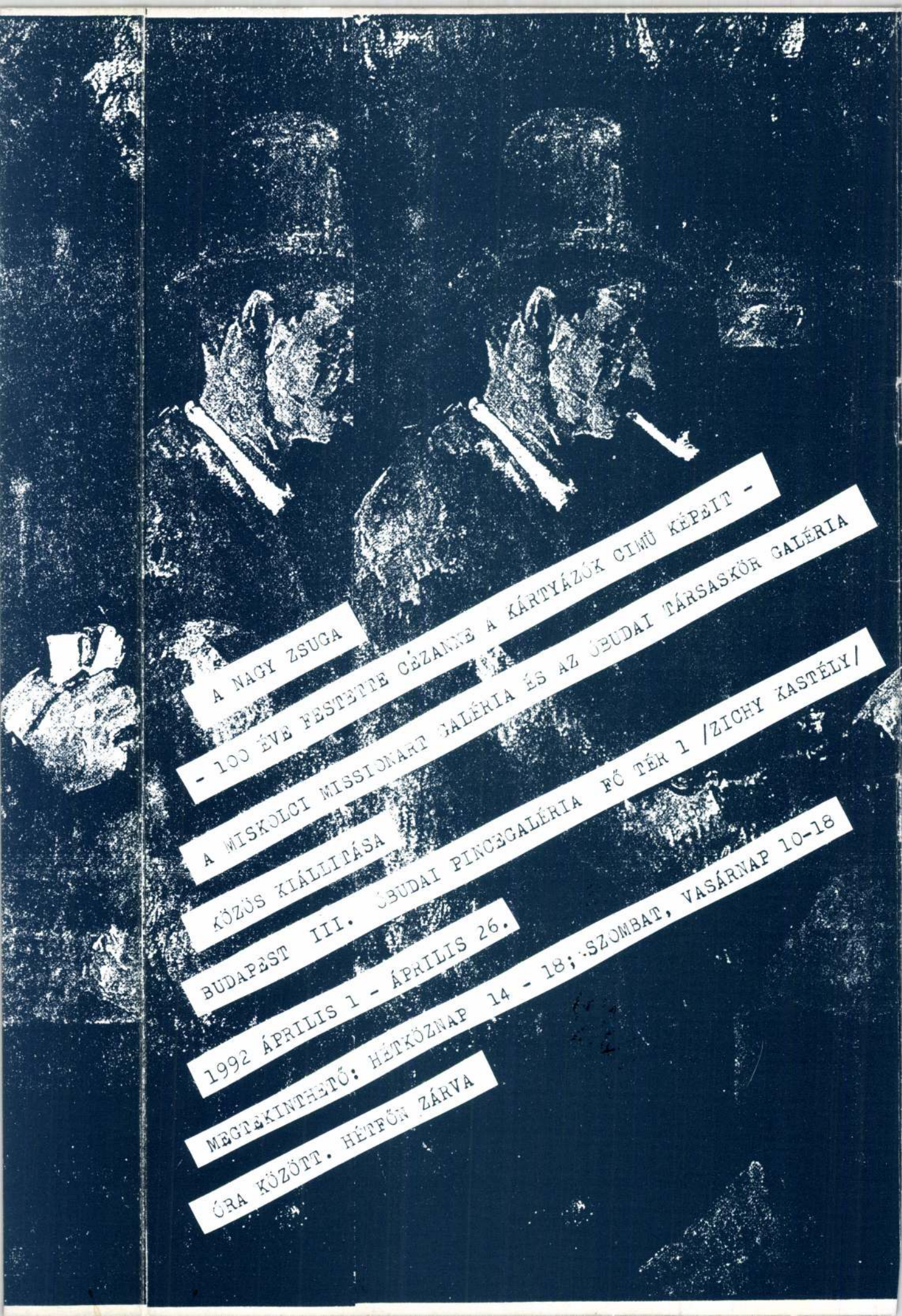
A NAGY ZSUGA
- 100 ÉVE FESTETTE CÉZANNE A KÁRTYÁZÓK CIMŰ KÉPEIT -
A MISKOLCI MISSIONART GALÉRIA ÉS AZ ÓBUDAI TÁRSASKÖR GALÉRIA
KÖZÖS KIÁLLITÁSA
BUDAPEST III. ÓBUDAI PINCEGALÉRIA FŐ TÉR 1 /ZICHY KASTÉLY/
1992 ÁPRILIS 1 - ÁPRILIS 26.
MEGTEKINTHETŐ: HÉTKÖZNAP 14 - 18; SZOMBAT, VASÁRNAP 10-18
ÓRA KÖZÖTT. HÉTFŐN ZÁRVA

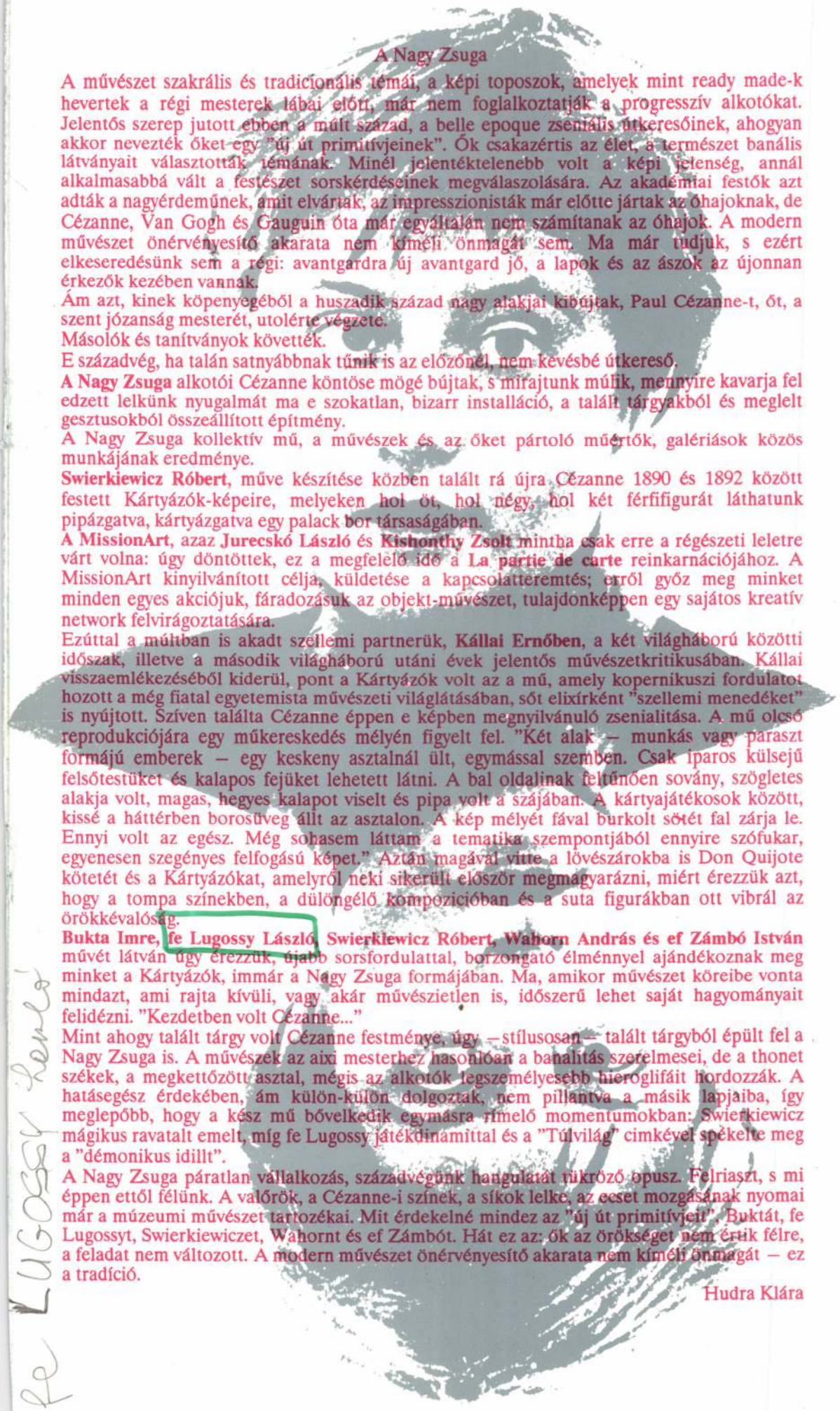

A Nagy Zsuga

A művészet szakrális és tradicionális témái, a képi toposzok, amelyek mint ready made-k hevertek a régi mesterek lábai előtt, már nem foglalkoztatják a progresszív alkotókat. Jelentős szerep jutott ebben a múlt század, a belle epoque zseniális útkeresőinek, ahogyan akkor nevezték őket egy "új út primitívjeinek". Ők csakazértis az élet, a természet banális látványait választották témának. Minél jelentéktelenebb volt a képi jelenség, annál alkalmasabbá vált a festészet sorskérdéseinek megválaszolására. Az akadémiai festők azt adták a nagyérdeműnek, amit elvártak, az impresszionisták már előtte jártak az óhajoknak, de Cézanne, Van Gogh és Gauguin óta már egyáltalán nem számítanak az óhajok. A modern művészet önérvényesítő akarata nem kíméli önmagát sem. Ma már tudjuk, s ezért elkeseredésünk sem a régi: avantgardra új avantgard jő, a lapok és az ászok az újonnan érkezők kezében vannak.

Ám azt, kinek köpenyegéből a huszadik század nagy alakjai kibújtak, Paul Cézanne-t, őt, a szent józanság mesterét, utolérte végzete.

Másolók és tanítványok követték.

E századvég, ha talán satnyábbnak tűnik is az előzőnél, nem kevésbé útkereső.

A Nagy Zsuga alkotói Cézanne köntöse mögé bújtak, s mirajtunk múlik, mennyire kavarja fel edzett lelkünk nyugalmát ma e szokatlan, bizarr installáció, a talált tárgyakból és meglelt gesztusokból összeállított építmény.

A Nagy Zsuga kollektív mű, a művészek és az őket pártoló műértők, galériások közös munkájának eredménye.

Swierkiewicz Róbert, műve készítése közben talált rá újra Cézanne 1890 és 1892 között festett Kártyázók-képeire, melyeken hol öt, hol négy, hol két férfifigurát láthatunk pipázgatva, kártyázgatva egy palack bor társaságában.

A MissionArt, azaz **Jurecskó László** és **Kishonthy Zsolt** mintha csak erre a régészeti leletre várt volna: úgy döntöttek, ez a megfelelő idő a **La partie de carte** reinkarnációjához. A MissionArt kinyilvánított célja, küldetése a kapcsolatteremtés; erről győz meg minket minden egyes akciójuk, fáradozásuk az objekt-művészet, tulajdonképpen egy sajátos kreatív network felvirágoztatására.

Ezúttal a múltban is akadt szellemi partnerük, **Kállai Ernőben**, a két világháború közötti időszak, illetve a második világháború utáni évek jelentős művészetkritikusában. Kállai visszaemlékezéséből kiderül, pont a Kártyázók volt az a mű, amely kopernikuszi fordulatot hozott a még fiatal egyetemista művészeti világlátásában, sőt elixírként "szellemi menedéket" is nyújtott. Szíven találta Cézanne éppen e képben megnyilvánuló zsenialitása. A mű olcsó reprodukciójára egy műkereskedés mélyén figyelt fel. "Két alak – munkás vagy paraszt formájú emberek – egy keskeny asztalnál ült, egymással szemben. Csak iparos külsejű felsőtestüket és kalapos fejüket lehetett látni. A bal oldalinak feltűnően sovány, szögletes alakja volt, magas, hegyes kalapot viselt és pipa volt a szájában. A kártyajátékosok között, kissé a háttérben borosüveg állt az asztalon. A kép mélyét fával burkolt sötét fal zárja le. Ennyi volt az egész. Még sohasem láttam a tematika szempontjából ennyire szófukar, egyenesen szegényes felfogású képet." Aztán magával vitte a lövészárokba is Don Quijote kötetét és a Kártyázókat, amelyről neki sikerült először megmagyarázni, miért érezzük azt, hogy a tompa színekben, a dülöngélő kompozícióban és a suta figurákban ott vibrál az örökkévalóság.

Bukta Imre, fe Lugossy László, Swierkiewicz Róbert, Wahorn András és ef Zámbó István művét látván úgy érezzük, újabb sorsfordulattal, borzongató élménnyel ajándékoznak meg minket a Kártyázók, immár a Nagy Zsuga formájában. Ma, amikor művészet köreibe vonta mindazt, ami rajta kívüli, vagy akár művészietlen is, időszerű lehet saját hagyományait felidézni. "Kezdetben volt Cézanne..."

Mint ahogy talált tárgy volt Cézanne festménye, úgy – stílusosan – talált tárgyból épült fel a Nagy Zsuga is. A művészek az aixi mesterhez hasonlóan a banalitás szerelmesei, de a thonet székek, a megkettőzött asztal, mégis az alkotók legszemélyesebb hieroglifáit hordozzák. A hatásegész érdekében, ám külön-külön dolgoztak, nem pillantva a másik lapjaiba, így meglepőbb, hogy a kész mű bővelkedik egymásra rímelő momentumokban: Swierkiewicz mágikus ravatalt emelt, míg fe Lugossy játékdinamittal és a "Túlvilág" cimkével spékelte meg a "démonikus idillt".

A Nagy Zsuga páratlan vállalkozás, századvégünk hangulatát tükröző opusz. Felriaszt, s mi éppen ettől félünk. A valőrök, a Cézanne-i színek, a síkok lelke, az ecset mozgásának nyomai már a múzeumi művészet tartozékai. Mit érdekelné mindez az "új út primitívjeit". Buktát, fe Lugossyt, Swierkiewiczet, Wahornt és ef Zámbót. Hát ez az: ők az örökséget nem értik félre, a feladat nem változott. A modern művészet önérvényesítő akarata nem kíméli önmagát – ez a tradíció.

Hudra Klára

fe LUGOSSY László

Bukta Imre

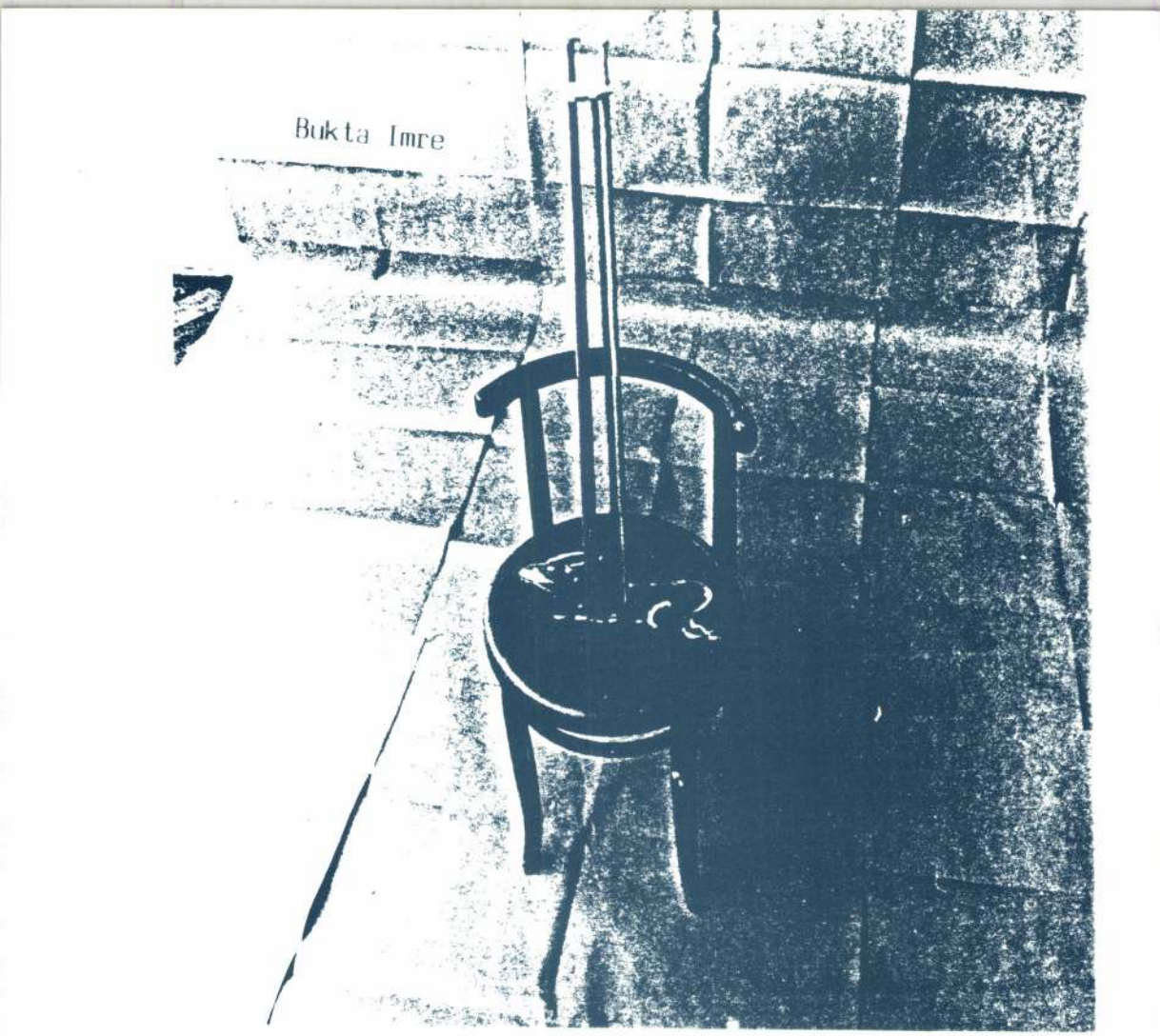

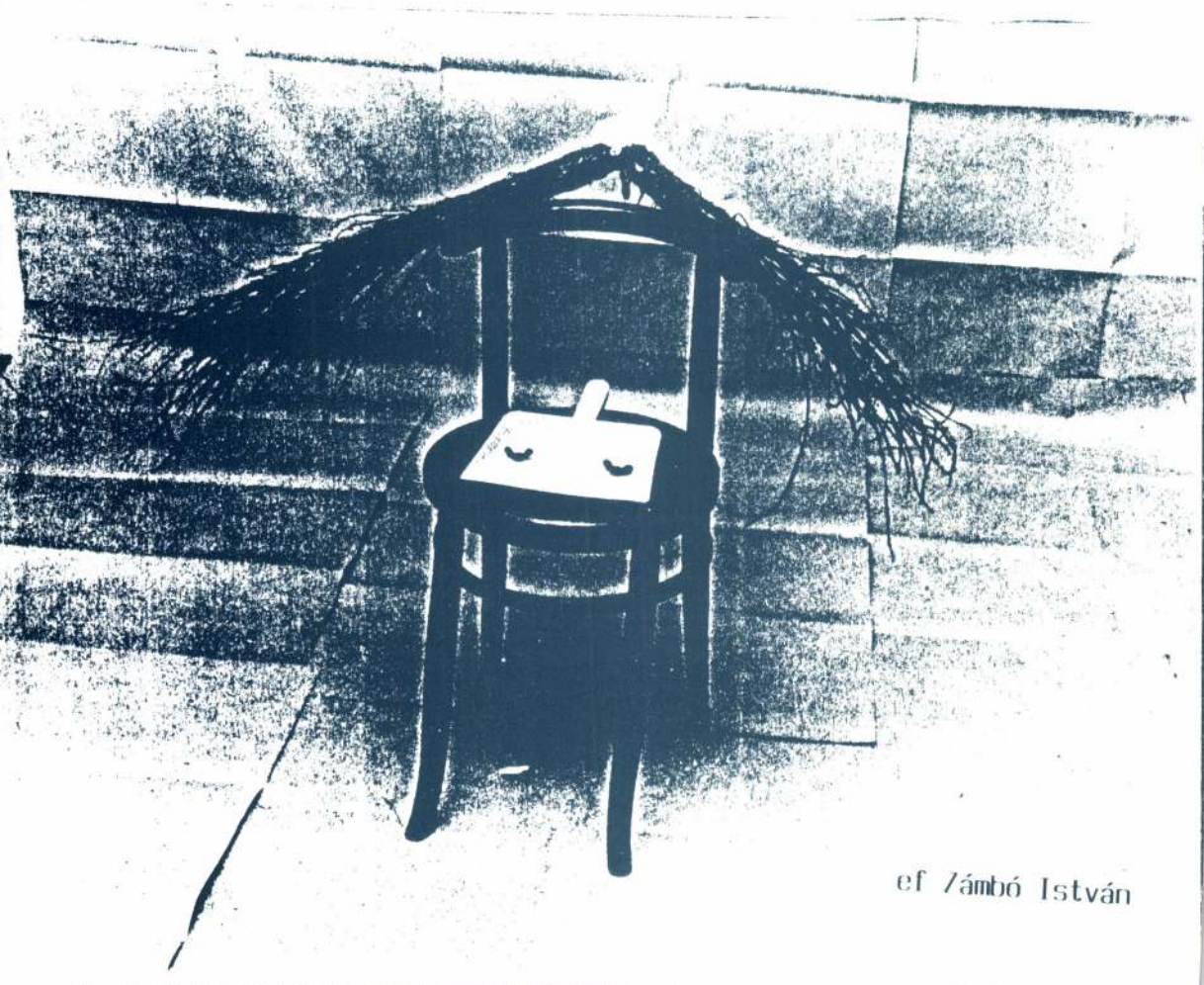

ef Zámbó István

TÚLVILÁG
fe Lugossy László
W.A. HULT HELYE
Wahorn András

The Card Party

Progressive artists are no longer interested in traditional sacred themes, those ready-made pictorial scheme-patterns which were at hand for the old masters. The brilliant explorers of the last century, the "belle epoque", played a significant role in this. At that time they were called "the primitives of the new way". They chose – just to be antagonistic – the banal sights of life and nature for their topic. The less significant the pictorial phenomenon was the more suitable it became to answer the crucial points of painting. The Academic painters gave the audience what they had expected but the impressionists had already anticipated their wishes, since Cézanne, Van Gogh and Gauguin wishes no longer counted. The self-legitimizing power of modern art does not spare itself either. We are aware of it now so our depression is not that of the old times either: avantgard is followed by avantgard, the cards and the aces are in the newcomers hands.

However, the one from under whose cloak the great figures of the 20 th century emerged, Paul Cézanne, the master of holy sobriety, became a victim of himself. He was followed by imitators and disciples.

The end of this century, though seemingly more feeble than the last one, is no less eager to find its ways. The artists of the Card Party have been hiding behind the cloak of Cézanne and it is up to us how much we let the coolness of our well-trained soul be disturbed by this unusual, bizarre installation, the construction made up of lost things and discovered gestures.

The Card Party is a collective piece of art, the result of a collaboration between artists and their supporting gallery-owners. Róbert Swierkiewicz re-discovered the pictures of Cézanne painted between 1890-1892 under the title "Card-players" which show five, sometimes four or sometimes two male figures playing cards smoking their pipes with some wine at hand.

MissionArt, namely László Jurecskó and Zsolt Kishonthy just seemed to have been waiting for this discovery, they came to a decision, this was the right time for the reincarnation of "Le partie de carte". The announced aim of MissionArt is creating relations: this is what everything they do and all their efforts to make object-art, i.e. a special and flourishing creative network, convinces us of.

This time they had an intellectual partner in the past, as well in the person of Ernő Kállai, who was a significant art critic between the two World Wars and after World War II. The memoirs of Kállai make it clear that it was the card-players which brought a Copernican turn in the artistic worldview of the young student, moreover, as an elixir, it provided a "mental shelter". Cézanne's genius manifesting itself in this picture cut him to the quick. His attention was awoken by a cheap reproduction of the painting in an art-dealer's shop.

"Two figures, workers or peasant-type people, are sitting at a table facing each other. Only their upper bodies looking like artisans, and their heads in hats could be seen. The one on the left had an apparently lean, square shape and was wearing a high peaked hat with a pipe between his teeth.

Between the players, slightly in the background a bottle stood on the table. The far end of the picture is closed with a wood-panelled wall. This was all. I have never seen a picture so simplistic, so taciturn from the point of view of theme."

Then he took a copy of Don Quixote into the trenches with him together with the card-players, about which it was he who could first explain why we feel that eternity pulses through the soft, flat colours, the tottering composition and the clumsy figures.

Seeing the work of Imre Bukta, László fe Lugossy, Róbert Swierkiewicz, András Wahorn and István ef Zámbó we think that the Cardplayers presents us with another fatal turn, a thrilling experience, but now in the form of the Card Party. Today when art has drawn everything into the its circles which is outside or even non-artistic as well, it might be timely to recall its traditions. "In the beginning there was Cézanne..."

As Cézanne's painting was a find (a discovered object) so, stylistically, the Card Party is constructed from found objects, too. The artists, just like the master of Aix, are the lovers of banality, but the Thonet-chairs, the double tables, however, carry the most personal hieroglyphyics of the artists. They were working for the sake of an overall effect, but, one by one, not peeping into the other's hand; so it is even more surprising that the finished work is abundant with motives rhyming with each other: Swierkiewicz constructed a magic wooden catafalque while fe Lugossy garnished the "demonic idyll" with toy-dynamite and labelled it "The After Life".

The Card Party is an unrivalled venture, an opus reflecting the mood of the end of our century. It shakes us up and that is exactly what we were afraid of. The values, the colours of Cézanne, the spirit of the planes, the traces of the movements of the brush - all belong to the art of museums.

Why would "the primitives of the new way", i.e. Bukta, fe Lugossy, Swierkiewicz, Wahorn and ef Zámbó be interested in all those. That is it. They do not misunderstand the heritage, the task has not changed. The self-validating will of modern art does not spare itself - this is the tradition.

Klára Hudra

THE CARD PARTY
/ONE HUNDRED YEARS SINCE CÉZANNE PAINTED HIS "CARD PLAYERS" PAINTINGS/
A JOINT EXHIBITION BETWEEN MISSIONART GALLERY, MISKOLC,
AND THE ÓBUDAI TÁRSASKÖR GALLERY, ÓBUDAI PINCEGALÉRIA,
BUDAPEST, FŐ TÉR 1, III. KERÜLET/THE ZICHY CASTLE/
FROM APRIL 1st TO 26 th 1992.
OPENING TIMES: WEEKDAYS: 2-6 p.m.
WEEKENDS: 10 a.m.-6 p.m.
CLOSED: MONDAYS

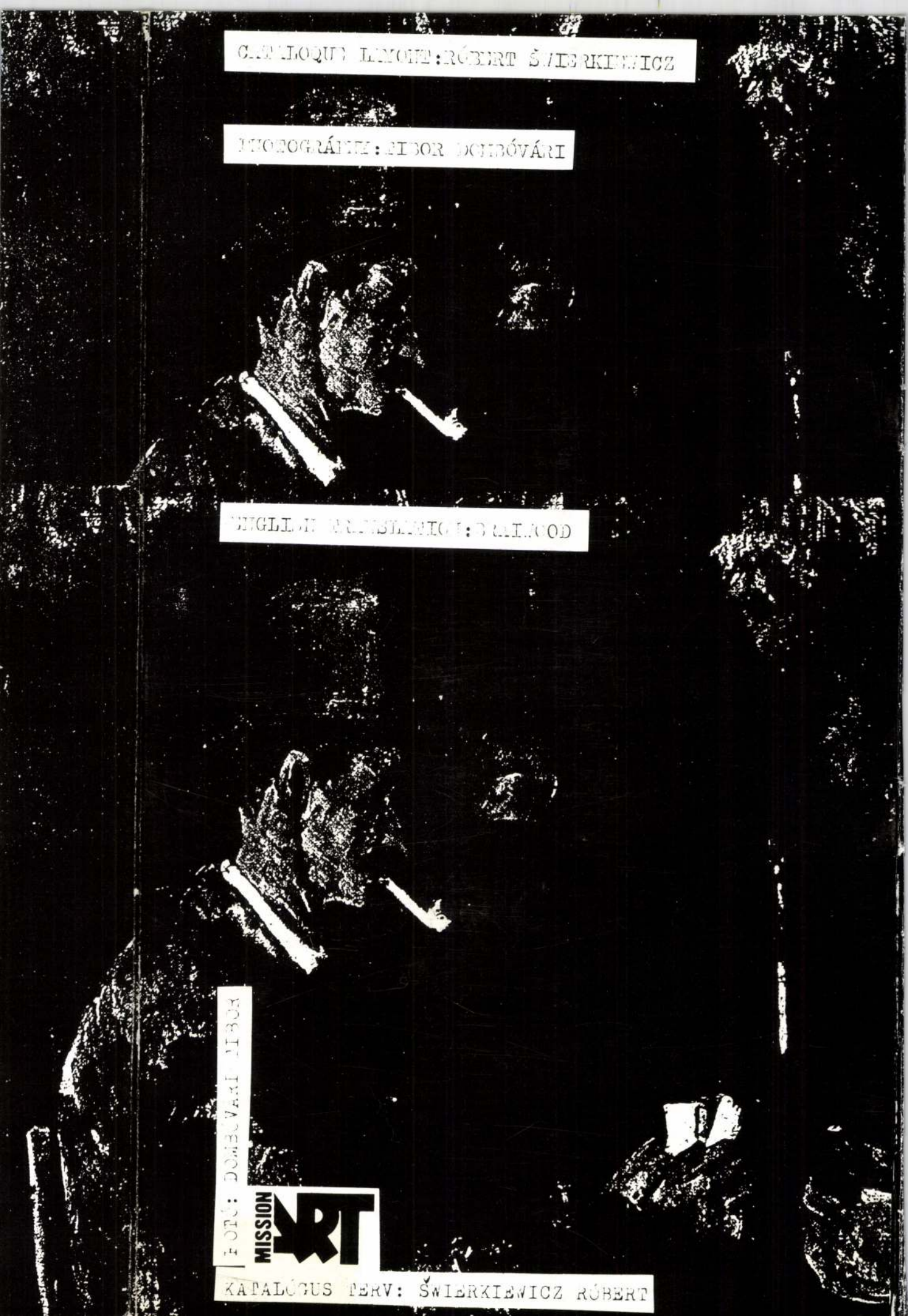

CATALOGUE LAYOUT: RÓBERT ŚWIERKIEWICZ

PHOTOGRAPHY: TIBOR DOMBÓVÁRI

ENGLISH TRANSLATION: BRAIWOOD

FOTO: DOMBÓVÁRI TIBOR

MISSION NRT

KATALÓGUS TERV: ŚWIERKIEWICZ RÓBERT

LUDASI GYULA 1

A SZOT munkavédelmi plakátpályázatán, a főiskolások kategóriájában az első díjat Ludasi Gyula, az Iparművészeti Főiskola harmadéves hallgatója nyerte.

A győztes plakáton középkék háttérben óriásira nyitott oroszlán-, vagy tigrisszáj előtt egy fémkesztyűbe bújtatott kéz. Az aláírás egyetlen szó: *Védőkesztyű*... Az ötlet eredeti: fityiszt mutat a korábbi unalmas, hasonló célzatú, de többnyire *csak szöveggel* operáló munkavédelmi falragaszoknak.

MAGYAR HIRLAP 1

Lédgrády:A plak

LUDASI GYULA 2

— Se nem oroszlán, se nem tigris — mondja a plakát készítője, *Ludasi Gyula*. — Az állatfigura nem csíkos, nem egyszínű, hanem foltos. Afféle keverék: de leginkább jaguár...

MAGYAR HIRLAP 1961/1/18/3

Lédgrády: A plakáttervező

LUDASI GYULA ?

— *Hogy jött az ötlet?*

— A kezet már felfedeztem régebben magamnak, mint témát. Aztán volt egy állatfotóm. Ezt a két dolgot kellett valamiképp ötvözni.

MAGYAR HIRLAP 1981/1/18/3

Lédgrády:A plakáttervező

LUDASI GYULA 4

— *Meddig tartott?*

— Hát, nem ment gyorsan... Mindenképp valami újat, szokatlant akartam. Kevés szöveget, sok látványt. Egy napig csak ültem az üres papír fölött. Végül is hat tervet adtam be. *A kesztyű nyert.*

— *Mi tart tovább: az ötlet megszületése vagy a kivitelezés?*

— Feltétlenül az előbbi. A kivitel — a festés ecsettel, illetve

MAGYAR HIRLAP 1

Lédgrády: A plakáttervező

LUDASI GYULA

MAGYAR HIRLAP 1961/1/

Lédig Rédy: A plakáttervező

pisztollyal — másfél nap alatt megvolt.

— *Segített valaki?*

— Egy kicsit közös munkának számít az egész. A főiskolásokat az idén bízták meg először a munkavédelmi pályázaton való részvétellel. Nekünk egyben *iskolai feladatot is* jelentett. Négyen vagyunk reklámszakosok, közösen dolgozunk, s amikor felvázoltam a témát, a tanárom is beleszólt. Egy kicsit több fényt vigyek fel a kézre — mondta. Aztán narancssárga betűket festettem, ő javasolta: a *piros* inkább szembeötlik.

LUDASI GYULA 6

A győztes munka tavasszal a BNV-n a „Securex—81" című, nemzetközi munkavédelmi plakátkiállításon a bejáratnál, tehát mindenképp *a győztest megillető helyen* hívja fel a többire a figyelmet. Addig azonban egy kicsit változtatni kell rajta: az igazi védőkesztyű láncszerkezetének jobban ki kell tűnnie. Más megbízás is vár a grafikusjelöltre: három főiskolás társával együtt máris feladatot kapott: *falinaptárt* és *zsebnoteszt* kell terveznie — ugyanebben a témában.

MAGYAR HIRLAP 1981/1/18/3

Légrády A plakáttervező

LUDASI GYULA 7

— Örülünk a sikernek, mert éppen tőlünk, *a még amatőröktől* vártak valami újat a balesetmegelőző munkában. Ez a terület ugyanis *kevésbé rangos* a tervezők körében: a moziba, a színházba, a kiállításra hívogató plakát megtervezése nagyobb presztízs a grafikusoknak.

MAGYAR HIRLAP 1981/1/18/3

Lőgrédyiá plakáttervező

LUDASI GYULA 8

— *Az élet, az egészség védelme nem?*

— Itt a látvány és a harsány szinek a döntőek, természetesen azért a megengedhető ízléshatáron belül.

MAGYAR HIRLAP 1981/1/18/3

Légrády A plakáttervező

LUDASI GYULA 9

— *A tervező kedvenc plakátja?*

— Az utcán láthatók közül hirtelen nem tudok választani. De fenn, a Várban, a Galériában minden évben megrendezett kiállításról emlékszem egyre. „*A hetes számú vágóhíd*" című film emberfejet ábrázoló plakátjára. És egy ARTEX-reklámra: a párducbőrbe öltöztetett aktra.

MAGYAR HIRLAP 1981/1/18/3

Légrády A plakáttervező

LUDASI GYULA VII 10

MAGYAR HIRLAP 1981/1/18/3

Légrády A plakáttervező

— *Ez az első siker?*

— Igen, noha „hosszú" múltam van. A képzőművészeti gimnáziumban végeztem, aztán hét hónapig kerámiafestő voltam, majd katona. Öt és fél évig Svájcban tanultam művészettörténetet és grafikát, és most, huszonhét évesen *még csak harmadéves vagyok* a főiskolán. Kétszer is próbálkoztam, de az első versenyen egy rajzfilmplakát tervemet be sem adtam — magamnak sem tetszett. Legutóbb pedig egy politikai plakátpályázaton szerepeltem — győzelem nélkül.

Légrády Eszter

MHSAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

VIGILIA

1980 ÁPR

Ludmann Mihály grafikus

1021

Ára: 16 Ft

Ludmann Mihály grafikája

Tájékozódás

A GONDOLAT KIADÓ újdonságai közül elsőként Paolo Santarcangeli **„Pokolra kell annak menni...”** című kötetét említjük, amely az ősi vallásos ábrázolásoktól Homéroszon, Vergiluson és Dantén át a modern irodalomig mutatja be a világirodalom és a magyar költészet nagy pokoljáróit. „Abból kiindulva, hogy ez nem lehet puszta véletlen, régóta foglalkoztatott a gondolat — írja a szerző —, hogy megpróbáljam kikutatni, **miért és hogyan** születik meg ez az — úgy tűnik — szükségszerű és elkerülhetetlen élmény.” A kötet legsikerültebb **része „A** Pokol és a Kegyelem”, amely a Dantétól Rimbaud-ig terjedő időszakaszt öleli fel. — Carl Friednich von Weizsäcker **Válogatott tanulmányai** betekintést engednek a XX. század kiváló német fizikusának, filozófusának és jövőkutatójának munkásságába. Számunkra különösen érdekesek a következő fejezetek: „A kibernetika filozófiai problémái”; „Kérdések a mélylélektanhoz”; „Anyag és tudat”; „Az egészség és betegség, a jó és rossz, az igaz és hamis modellje”; „Fizika és filozófia” stb. A „Hová vezet bennünket a tudomány?” című fejezetben egyebek közt így ír: „A tudomány emberileg az igazság, a szépség és az etika oldaláról érint minket... A tudomány által iskolázott tudat maga is széttéphetetlen szövet jellegét ölti, ahol minden szál tart. Így magának a tudománynak a tükörképévé válik. Ez az átalakulás sem veszélytelen, de legalább három erényét el kell ismernünk: először is az emberi lélekbe ülteti az igazság keresésének buzgalmát; másodszor a felfedezett tények tiszteletét és harmadszor azt a képességét, hogy eldöntetlen kérdéseket nyitva hagyjon. Aki megtanulta, hogy mi a tudomány, nem lesz bizonytalan ott, ahol tud valamit, és nem fog dogmatizálni ott, ahol semmit sem tud.”

Két csalódásunkról is szeretnénk beszámolni. Alejo Carpentier **Irodalom és politikai tudat Latin-Amerikában** című brosúrája teljesen kielégítetlenül hagyott bennünket. A cím sokkal többet ígér, mint amit a könyvecske teljesíteni tud. Cikkek és előadások rövid gyűjteménye, de meggyőződésünk, hogy a kérdés sokkal összetettebb és árnyalatabb annál, semmint ilyen egyszerűen és könnyedén el lehetne intézni. A másik Szabó György **Századunk olasz irodalmának kistükre** és más tanulmányok című könyve, amelynek 375 oldalából mindössze száz vállalkozik arra, hogy a címben jelölt témát feldolgozza, de ez se nagyon haladja meg egy színvonalas TIT előadás vagy egy kivonatos [illegible] teit. Ha régebbi példákat említünk az önkéntelen összehasonlítás kedvéért — „A mai francia irodalom kistükre”; „Az amerikai irodalom a XX. században”; „A német irodalom a XX. században” stb. —, azok jóval többet nyújtottak összefoglalójukban. — Hermann István **Teleológia és történetiség** című műve a tizenkilencedik század fordulóját megelőző hat esztendő filozófiai térképét rajzolja meg. Ebben az időben bomlott fel a kanti filozófia, ekkor alakult ki a fichtei és a schellingi gondolatrendszer: ezek a filozófiai formák vezettek el a hegeli dialektikához, majd Marxhoz. A szerző, marxista filozófus, esztéta nemcsak a szorosan vett polgári filozófiai fejlődést kíséri nyomon, hanem — egyetemes szellemű vizsgálódóként — azt is kimutatja, mennyiben járult hozzá a német filozófia az általános emberi kultúrához.

Hamburger Klára **Liszt**-monográfiája az eddig legteljesebb ilyen jellegű, összefoglaló munka. Felvázolja ennek a rendkívüli érdekes életnek minden jelentős epizódját, ismerteti a zeneszerző alkotóperiódusait, műveinek szinte valamennyi fontos darabját és betekintést enged Liszt intim gondolataiba, hitének mélységeibe is. Bőven idéz Liszt leveleiből, megnyilatkozásaiból. Itt csak kettőre hivatkozunk: „Patrónusom, Paulai Szent Ferenc jeligéje a »Charitas!«. Ehhez egész életemben hű maradok!” — „... Nem indít meg különösebben azok halála, akiket ismertem. Sőt, irigylésreméltónak találom sorsukat, mert nem kell többé viselniük az élet — és a vele járó felelősség — súlyos jármát. Az egyetlen és erőteljes érzelem, amelyet megőriztem: az emberi fájdalom mélységes rezdülései iránti részvét.” — Eleni Kazantzaki, Nikosz Kazantzakisznak, a nagy görög írónak az özvegye írta meg emlékezéseit **A meg nem alkuvó** címmel. Harmincéves együttlétük emlékei, élményei, küzdelmei elevenednek meg a szerző megrendítő hangú előadásában. Tanúi lehetünk a nagy író művei születési körülményeinek is: a Zorbász, a görög, a Jelentés Grécónak, a Mihálisz kapitány stb. fogantatásának és megírása drámai vonatkozásainak. A Szentföldön történt utazásukról így ír Eleni Kazantzaki: „Palesztina. A húsunkból testet öltött Biblia. A szeretet és a halál örökkévaló üzenete. A kopár Golgota. Holdkóros táj. Olvasztott ólom a Holt-tenger... A nap, amint keservesen kihuny a durván ácsolt fakereszteken csüngő, feketére aszalódott három emberi testen... A homok sárgás, óriás pergamenárkusain piros vércseppek itt is, ott is. És Krisztus makacs lábának friss-nedves lépésnyomai...”

Ludasi Gyula, grafikus

PLAKÁTPÁLYÁZAT

12.

Munkavédelmi plakátpályázatot hirdetett a SZOT Munkavédelmi Tudományos Kutató Intézete. A pályázaton hivatásos grafikusok, valamint főiskolások — a Képzőművészeti és az Iparművészeti Főiskola hallgatói — vettek részt.

A pályázatra — amelynek díjait ma adják át a kutatóintézetben — *összesen 75 pályamű érkezett.*

A szakmai, művészeti és nyomdai szakemberekből álló zsüri értékelése szerint meglepően jó eredményt produkáltak a főiskolások; újszerű, esztétikus, ötletes plakátjaikkal.

A díjnyertes plakátokat nézegetve csak egyet kívánhatunk: *jó lenne viszontlátni az utcai hirdetőtáblákon, s természetesen a gyárak, üzemek falain is.* Azok helyett a semmire sem jó feliratok helyett, amelyek évtizedekig csupán azt hirdették: „Dolgozz balesetmentesen!" ...

(Képünkön a főiskolások kategóriájának elsődíjas plakátja. Az Iparművészeti Főiskola hallgatójának, Ludasi Gyulának pályaműve.)

25

„Megbízható
eligére a Fel-
téri hirdető-

enekar ORI-s
rost kerea. T.:

lának alkalmas
éget forgalmas
ennék, esetleg
„Sürgős —
jeligére a Fel-
téri hirdető-
941—979.

atást vállalok.
y 236 194" jel-
elszabadulás té-
5be.

ügyeletet válla-
ntézéssel együtt.

ker., Üllői úton
üzlethelyiség
nm + mellék-
jelenleg női
472—992.

st, koronaalakí-
ósó permetezést,
tást vállal ker-
5k. 168—008
óra között).

zás, festés, má-
ranciával, bútor-
, fóliatakarás.

pari kisiparos-
lnék közreműkö-
megfelelő gya-
és tőkével.
as EH 18 361"
a kiadóba.

esmester munkát
urkolást is. T.:

vító műhelyt —
— bérelnék. 211

ren magántulaj-
nm-es üzlethe-
ladó. Cím: Du-
ti, Piac tér, szol-
íz. Érdeklődni
a barkácsbolt-

esmester társas-
ivitelezését, bel-
kftást, külső ta-
vállal csak la-
észére. 357—425.

osi üzletembe
livatárut vennék.
inőség EH —

a Csendes-óceán

A Tisza Cipőgyár világszerte ismert termékeinek és legújab

modell
a Duna
január
A belé
A bem
főnyer
Napon

lföldi feküdt nálunk ágyba

A külföldiek fele csupán egy napra érkezett Fotó: Napló-archívum

meghaladta a 60 százalékot. Ez év július 31-én az ország 2142 regisztrált kereskedelmi szálláshelyén 249 ezer férőhely várta a vendégeket. A kapacitás 7 százalékkal haladta meg az előző évit.

A férőhelyek 14 százaléka Budapesten, 26 százaléka a Balaton-parton található. Egyharmaduk szállodákban, több mint 40 százaléka kempingekben, 12 százaléka panziókban van. Ez év július végéig több mint 21 millió külföldi látogatott Magyarországra, számuk 4 százalékkal meghaladta az előző év azonos időszakának forgalmát.

A látogatóknak csak a fele töltött el 24 óránál hosszabb időt az országban. A legtöbben Horvátországból, Jugoszláviából, Romániából és Ausztriából érkeztek. A vizsgált időszakban 7 millió alkalommal látogattak magyar állampolgárok külföldre, 4 százalékkal kevesebben, mint a bázisidőszakban.

MINDENFÉLE

● NŐI KAR. A Debreceni női kar nagyszabású októberi szereplése ügyében várja a kórus új és régi tagjait a Kossuth utca 22. szám alatti próbateremben hétfőn és csütörtökön 17 órától.

● A MEDGYESSY gyermek képzőművészeti kör szeptember 19-én 17 órától kezdi meg működését a Kölcsey művelődési központban. A felnőtt kör szeptember 4-től elkezdte munkáját a Piac utca 45. (IV. emelet) alatt. Minden festést, rajzolást kedvelő érdeklődőt, felvételire készülő fiatalt szívesen látnak hétfőtől péntekig 17 és 20 óra között.

● LUDMANN Mihály festményeiből nyílik kiállítás szeptember 18-án 15 órakor Debrecenben, a Kenézy-kórház galériájában, a kiállítás megtekinthető október 1-jéig.

● AZ ÚJKERTI Általános Művelődési Központ Közösségi Háza (Debrecen) IBM-számítógép-kezelői, szalmafonó, szabó-varró, német, angol, francia nyelvi, fazekas-, csuhéfonó-, vessző- és kosárfonó-, bőrműves-, csipkekészítő-, hangszeres előkészítő és zeneóvodai képzéseket indít; érdeklődni, beiratkozni a 413-922/21-es telefonon lehet vagy az intézmény földszinten lévő 4-es helyiségében.

● HORTOBÁGY. Ez a címe H. Csongrády Márta fotótárlatának, amelyet Szilágyi Imre grafikusművész nyit meg szeptember 18-án 19 órától Debrecenben a Kodak Expressz galériájában (Csapó u. 32.).

Debreceni család
1950-ben. Alapvető
járta, később MUC
get szerzett, a Ma
Iroda munkatársa l
az. 1976-ban alapí
Debreceni Fiatal F
jának, 1977-ben és
ni díjat kapott a „
non", első díjat az
munkás fotópályáz
ig fotóművészetet
pesten a Fiatalok F
Stúdiójában, s 1
hosszabbították az
1979-ben egyéves ö
pott Debrecen vár
ban első díjat nyer
dzsesszfotópályáza
évi díjat a Fotómű
zatán. 1982-ben n
nyert a kelet-magya
pályázaton, s harm
képei szövetségi pál
óta tagja a Fotóművé
ségének és a Művés
Az utóbbi időben ne
1994-ben történelmi
jelent meg Debrecen

LUDMANN Mihály fesz

A brit lapok ezután nem közlik Diana fiainak „magánéleti" fotóit

Földindulás Spencer gróf beszéde után

HÍRÖSSZEFOGLALÓ

Vasárnap éjjel még mindig ezrek virrasztottak London és a brit vidék különböző, az elhunyt walesi hercegnőhöz valamiképp kapcsolódó helyszíneken. A festői northamptonshire-i vidéken elterülő Spencer-birtokhoz vasárnap folyamatosan érkeztek a zarándokok; a bejárat előtti térséget estére szőnyegként borították a mécsesek, virágok és emléklapok. Mindemellett változatlan tömeg várakozott még vasárnap éjjel is a Kensington-palotánál, Diana egykori lakhelyénél.

Eközben már mutatkoztak az első jelei a *sajtó önkorlátozásának*. Vasárnap a *The Independent* főszerkesztője bejelentette, hogy lapja többé nem közli a két királyi

A **Magyar Nemzet** megkérdezte:

Mi után szimatolnak a szagfigyelők?

Egy-egy autófényező vagy lángossütő a környéken lakók életét megkeserítheti a kibocsátott szagokkal. Ez a nagyvárosok velejárója, de a szagszennyezés nem léphet túl bizonyos határt. Az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat levegőhigiénés csoportvezetőjét, *Burján* Józsefet kérdeztük.

– *Hová fordulhat az, akinek szaggal kapcsolatos panasza van?*

– Először a kerületi vagy az adott településen működő tisztiorvosi szolgálatnak kell bejelentést tenni. Ekkor ők kimennek vizsgálódni, és ha a panasz indokolt, gond néhány, nem megfelelő körülmények közt tartott háziállat is. Ilyenkor azt vizsgáljuk, a műhely üzemeltetői szabályszerűen végzik-e munkájukat, illetve ha nem, akkor azt kell megnézni, hogyan lehetne csökkenteni a kellemetlen szagok kiáramlását.

– *S mit tesznek, ha a forrás ismeretlen a „szagértők" előtt?*

– Vaktában tapogatózunk, néha sikertelenül. Előfordul olyan is, hogy a panaszos a saját lakásában érzi a szagot, például egy hibás fűtőberendezését vagy a kéményét, csak erre nem jön rá.

– *Létezik-e általános szabály arra, hogy bizony*

Ma

Napkelte: 6 óra 14 perc, napnyugta: 19 óra 07 perc.

Ádám, Omár és ***Péter*** nevű olvasóinkat köszöntjük.

Az Ádám sumér, héber név, jelentése: a földből való ember; atyám. Ádám a legrégibb név a vallástörténetben, ő volt az első Föld-lakó. Számos rangos tulajdonosa ismert. A művészvilágból Mányoki Ádám, a tudósvilágból Clark Ádám angol mérnök, akinek nevéhez a Lánchíd és az alagút építése és tervezése fűződik. Mint irodalmi figura, sok műben is előfordul.

Az Omár héber, arab név, jelentése: hegylakó, hegyi lakos, földműves, gazdálkodó, hosszú életű. A mozi világából Omar Sharif filmszínész neve mindannyiunk számára ismert.

– Teréz anyáért a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia tagjai szeptember 10-én, szerdán délután hat órakor requiemet mondanak a budapesti Szent István-bazilikában.

– A kormány által adományozott Életmentő-emlékérmet adott át Budai Ádám budapesti lakosnak tegnap a Fővárosi Közigazgatási Hivatal vezetője. A kitüntetett ez év júniusában észrevette, hogy a XXI. kerület Ady Endre utca 21. szám alatti tízemeletes épület egyik lakásában tűz keletkezett, amely átterjedt a szomszéd lakásra. Meglátta, hogy az égő lakás erkélyén egy fiatalember tartózkodik, aki közvetlen életveszélybe került. Az erkély vasszerkezetén keresztül az épület tetejére mászott, majd az égő lakás fölé ment, ahonnan az erkély tetőüvegének betörése után az ott tartózkodó fiút saját életé-

– Kedvezőek a Pécelen megnyílt nagybani piac első forgalmi tapasztalatai. A tizenegy hektárnyi területen működtetett piacon fokozatosan élénkül a forgalom, elsősorban a keleti és az északkeleti országrészekből hozzák ide portékájukat a termelők. Pécelen naponta 17 órakor indulhat meg a kereskedés – míg a Nagykőrösi úti piac csak éjfélkor nyit. Egyelőre naponta csupán 20–30 tonnányi friss áru érkezik ide, de a forgalom felfutásakor akár napi nyolc–tízezer tonna zöldség-gyümölcs is gazdát cserélhet az új nagybanin.

– Tanuszoda fogadja a diákokat tegnap óta Szolnokon. A Kanizsa Tivadar helyi vízilabda olimpiai bajnokról elnevezett létesítmény megépítését az önkormányzat 50 millió forinttal támogatta. Átadásával lehetővé vált, hogy – a képviselő-testület korábbi határozata szerint – minden másodikos nebuló megtanuljon úszni. Az idei tanévben mintegy ezer kisdiák ismerkedhet meg szervezett keretek között az úszás alapjaival a vízforgató berendezéssel felszerelt, feszített víztükrű medencében.

– Paul Poupard bíboros zárszavával ért véget a hét végén az Európai Kulturális Tanácskozások Szövetségének (ACCE) ötödik konferenciája, amelyet szeptember 1. és 7. között rendeztek meg a bécsi Heiligenkreuz-apátságban. A 22 európai országból érkezett 170 részvevő a tömegkommunikáció kultúrára gyakorolt hatásáról cserélte ki gondolatait. A tanácskozáson részt vevő értelmiségiek, újságírók, kutatók, valamint filmkészítők és televíziós szakemberek között ott volt Christoph Schönborn bécsi érsek, Ion Caramitru román kulturális miniszter és Krzysztof Zanussi lengyel filmrendező.

– Feltartóztattak a francia kikötői hatóságok a La Manche csatornán egy üdítőitalos palackokból készült vízi járművet, amely nem rendelkezett a csatorna átszeléséhez szükséges előzetes engedéllyel. A „hajó" konstruktőre és egyetlen utasa az 55 éves Jos Moonen belga asztalos volt, aki az

50 éve írtuk

Veszedelmes szerelmi szélhámost vettek őrizetbe a főkapitányság bűnügyi osztályán. Több feljelentés érkezett Szemző Alfréd 40 éves, állítólagos színházi rendező ellen, aki hirdetések útján színi pályára készülő fiatal lányokkal ismerkedett meg és azokkal szabályszerű írásbeli megállapodást kötött, amely szerint színi pályájukat egyengetni fogja, ennek fejében a leendő színésznők kötelezik magukat arra, hogy barátnői lesznek.

– Ludmann Mihály festőművész kiállítása ma este hat órakor nyílik meg Budapesten, a Rátkai Márton Klub galériájában (Városligeti fasor 38.) Köszöntőt mond Surján László országgyűlési képviselő.

– a jobbára csak metszetekről ismert Mátyás-kori budai palotarészt például kitűnő pontossággal és hitelességgel színes képen jeleníttetik meg –, tartalmilag is az igényesség jellemzi a Liliom és hollót. Így például megtudhatjuk, hogy „fukar" szavunk a 15–16. század legnagyobb német bankárcsaládja, a Fuggerek nevéből alakult, az élet szabályai fejezetben pedig világossá válik, mely írott és íratlan törvények határozták meg az akkori hétköznapokat.

Az utóbbi években tört fel a hazai történetírásban az a fajta iskola, amely a mindennapokon keresztül próbálja megragadni, bemutatni az éppen tárgyalt korszakot. Csukovits Enikő kitűnően ötvözi ezt a fajta szemléletet az eseménytörténet felvonultatásával.

R. Várkonyi Ágnes a másik mű szerzője. A szintén gazdag kép-, illetve térképanyaggal illusztrált kötet sok, a korra vonatkozó – eleddig kevésbé tárgyalt, kutatott – újdonságot tartalmaz. Többek között olvashatunk a háromszáz, vallását, hitét meg nem tagadó lutheránus és református prédikátorról, tanítóról, akik inkább vállalták a meghurcolást, gályarabságot. Megtudhatjuk továbbá, mi is volt az a bizonyos „század szégyene" amely gróf Antonio Caraffa nevéhez köthető, és arra is fényt derít a könyv, milyen élénk volt az angol diplomácia Erdélyben.

(bcs)

Metszetek és grafikák

Ludmann-kiállítás a Rátkay-klubban

Már-már elviselhetetlen derűt sugárzó színorgia. Az optimizmust olyannyira idilli erővel, vággyal középpontba állító kolorizmus, hogy feltámad bennünk a gyanú: a színzuhatag valójában – álmokkal központozott valóság. Sóhaj csupán, nem megnyugvó lélegzetvétel. Mértani elforgatása ez – magasból a mélybe – a hegyek csúcsainak, az erdőségek elnyúló árnyának, mintha csupán tükör lenne. S talán az, valóban.

Annak teremtette az Úr, hegyei közé, hogy a csúcsok látva lássák: lehet útjuk a mélyek felé. Leomlanak, ha elvész a nyugalmuk. S milyenek vagyunk mi, az Ő képmására teremtettek? Zöld, kék, vagy épp a paszteltartomány határát súroló sárga a testek színe, Nakonxipán égi földjéről valók talán a táncok, a mozdulatok, felhők futását álmodják a lágy gesztusok.

Nem ilyenek vagyunk – de vajon nem ilyenné lettünk-e teremtve? Szándékok – a Fölöttünk Lévő szándékai, s a belénk, legmélyebb valónkba rejtett égi szándékok – tárházát festette meg *Ludmann Mihály*. Vidám, örömtől és szeretettől sugárzó, nem evilági képek ezek. Régen láttam ennyire nyilvánvalóan közvetített belső szomorúságot, ekkora erővel reánk kiáltott figyelmeztetést. A hiánynak, életünk hiányainak beteljesítő óhaját, fájdalmát kiáltó figyelmeztetést.

Látjuk ezt a metszetek és grafikák egyetlen színre hagyatkozó művészi küzdelmeiben. Mert előbb arra figyeljünk fel: hogyan próbálja legyőzni a sötétség erejét vonalak lüktető vibrálásával, fényfehér sugárzással, foltokba olvadó terekkel, amelyekben az alakok, a városrészletek, a tájak mint elővillanó freskórészletek jelennek meg az idő szétomló homálya alól.

Mint az a különös corpus, amely lélekként lebeg a megváltott(ak) fölött? A feszület anyagát csak sejtjük, miként a széttárt karok gesztusából is a minden titkokban túlról jövő, óvó mozdulat árad. Nem egyszerivé dogmásítja így a történetet Ludmann, hanemha folytatólagossá terjeszti ki.

Ludmann festői következetessége nyilvánvalóvá teszi: nem percnyi ragyogású időért, hanem az időnek dolgozó művész ő; s tudhatjuk: nem a pillanat hálája, hanem az idő köszönete a fontos.

Nem fog elmaradni.

Tamási Orosz János

verseny elődöntői tegnap ... dődtek, a művészeknek szólódarabokból összeállított műsort kell előadniuk. A második fordulóban a versenyzők zenekari ... művészeti Főiskola vonós tanszékének vezetője. A díjakat 21-én adják át a Zeneakadémián. A verseny a győztesek hangversenyével zárul.

délután megkoszorúzzák a tudós férfi síremlékét, este pedig a helyi mezőgazdasági főiskolán Magyarország az én csendes, szép hazám címmel a helybeli Tessedik Táncegyüttes a Kárpát-medencében a mestere népművészeti gyűjteményét bemutató kiállítás. Este az evangélikus ótemplomban a szarvasi óvóképző énekkara és a városi kamarazenekar ad hangversenyt.

A hét filmje

Selyemben elveszejtve

FOTÓ: ARCHÍV

Sergio Castellito (Villemier doktor) és Marie (Marie Trintignant), A selyem sikolya főszereplői

A történet egyszerű.

Párizsban, 1914-ben letartóztatnak egy fiatal nőt, aki az egyik áruházban ellopott egy vörös selyemdarabot, s azt az öléhez szorítva extatikus állapotban fetrengett a padlón. A nő, Marie, egy pszichiáterhez, Villemier doktorhoz kerül. A fiatal orvos vizsgálni kezdi az írni-olvasni sem tudó, de igen intelligens varrólányt, és hamarosan kideríti, hogy a lány megmagyarázhatatlanul vonzódik a selyemhez, és csak ennek az anyagnak az érintésétől érkezik el a szexuális gyönyörhöz. Az orvost, aki kutatói szinten foglalkozik a fetisizmussal, s annak is a különböző textíliákhoz, így a selyemhez is kapcsolódó változataival, ettől kezdve nem szabadulhat a lánytól mint pácienstől, mert tudományos munkájához szükséges minél alaposabb megismerése – de nem szabadulhat Marie különös szenvedélyétől sem, mert az lassan rá is hatni kezd. Elkerülhetetlen, hogy beteg és orvosa előbb-utóbb férfi–nő kapcsolattal is kötődjön egymáshoz. Ám ez nem hoz igazi megoldást. Villemier egy világháborús sérülése következtében lassan megvakul. És hiába van ott mellette a már írni-olvasni megtanult, értelmes és vonzó Marie, ebből a viszonyból sohasem lehet igazi szerelmi (szexuális) kiteljesedés. Az orvos nem lát más kiutat: öngyilkos lesz, Marie pedig megmarad a selyem szeretőjénél. A titokzatos tulajdonságú anyag elveszejt egy férfit, s hatalmával fogva tart egy nőt.

Yvon Marciano, aki A selyem sikolya című filmet írta és rendezte, eléggé különleges és ezoterikus mesét mond el tehát. A fetisizmus azonban csak az egyik vetülete ennek a mesének. A másik, s talán a fontosabb, az emberi, közelebbről a férfi–nő kapcsolatok rejtelmes kiismerhetetlensége. Két, elvileg egymással semmiféle közelebbi szellemi és/vagy testi kapcsolatba nem kerülhető ember a kizárhatóság szélső pontjairól lassan, ellenállhatatlanul elindul egymás felé, s már az elindulás pillanatában érezzük: ennek az útnak a végső állomása csak tragikus lehet. A rendező érdeme elsősorban az, hogy ezt a folyamatot gondosan, érzékenyen, az elkerülhetetlennél alig valamivel több szentimentalizmussal vezeti végig; csak a befejezés sikeredik melodramatikusra.

Hogy az orvos figurája valós személyhez, a századelő híres francia pszichiáter professzorához, *Clérambaulthoz* kötődik – a professzor maga is a szövetek, az antik és az arab viseletek, s a viseletekkel kapcsolatos fényképezés iránti szenvedély titkos terhét viselte –, az a film szempontjából nem nagyon érdekes. Erre legfeljebb a szakmai bennfentesek figyelnek fel. Mint ahogyan A selyem sikolya egyébként is csak a különlegességek iránt érdeklődők figyelmére számíthat. Azokéra, akik nemrég egy hasonlóan különleges, szintén e témában mozgó filmet, *Greenaway* Párnakönyvét fogadták kedvezően. (Nem elképzelhetetlen, hogy Greenaway, ha áttételeken át is, hatott Marcianóra.) A mozipénztárakat ostromló tömegekre aligha gondoltak a film készítői és forgalmazói. Mindamellett A selyem sikolya – elsősorban a két főszereplő, a Marietjátszó *Marie Trintignant* (*Jean-Louis Trintignant* lánya) és az orvost alakító olasz *Sergio Castellito* révén – valamelyest legalább színezi a szokásos heti akciófilm- és krimikínálatot.

Takács István

ÚMo 1997. nov. 11. 11.

FOTÓ: MTI/AP

kabinokba szorulva. Tűzoltók becslése szerint a katasztrófában több százan veszthették életüket.

Patricia Tomé, az ENSZ helyi szóvivője elmondta, hogy a kanadai búvárok, pakisztáni katonákkal karöltve kétszer is sikertelenül próbálták a part felé vontatni a csaknem 40 méter mélységben heverő roncsot. Erre azért lett volna szükség, mert jelentősen megkönnyítette volna a békaemberek munkáját.

Kedd estig nem érkezett hivatalos jelentés arról, hogy a baleset időpontjában ponotosan hány utas tartózkodott a vízi jármű fedélzetén. A miami parti őrség szóvivője kedden elzárkózott attól, hogy becslésekbe bocsátkozzon. Később egy másik amerikai szóvivő a haiti parti őrség közlésére hivatkozva azt közölte, hogy a kompon mintegy 700-an utaztak, és közülük csaknem 400-an élték túl a katasztrófát.

Vasco da Gamára emlékeznek

Goa nem ünnepel

Az indiai szubkontinens nyugati partján elterülő Goa lakói nem tekintik megünneplendő eseménynek *Vasco da Gama* portugál hajós indiai útjának jövőre esedékes 500. évfordulóját.

Goa egykor portugál gyarmat volt, jelenleg India 25 szövetségi államának egyike. Vasco da Gama karavellái 1498 májusában érték el Indiát. Először az ország déli részén, a mai Kerala államban lévő Calicut (mai indiai nevén Kozhodike) közelében kötöttek ki, majd északabbra, Goában, amely 1510-ben portugál gyarmat lett, s 450 éven át az is maradt. A most formálódó portugál tervek szerint Vasco da Gama 40 ezer kilométeres hajóútjának korabeli vitorlásokon való megismétlése is szerepelne a jubileumi események között.

Az évforduló ellenzői szerint Vasco da Gama útjával Ázsia európai gyarmatosítása kezdődött. „Mi ünnepelni való van azon, hogy 500 évvel ezelőtt idejöttek rabolni, kizsákmányolni, hódítani? – idézi az AFP a goai környezetvédők egyik vezetőjét, *Claude Alvarest*. – Az itteni lakosság ellenségesen tekint ezekre a tervekre. Ha tényleg idehajóznak azok a jubileumi vitorlások, abból zavargások lesznek."

Goa igazi gyarmatosítója nem maga Vasco da Gama volt, hanem Alfonso de Albuquerque, aki 1510-ben telepesekkel érkezett, és felépítette Indiában az első portugál várost, Velha Goát. Goából indultak Lisszabonba a Portugália meggazdagodását hozó fűszerszállítmányok. A gyarmati sornak csak 1961-ben, 14 évvel az indiai angol gyarmatok függetlenné válása után lett vége.

Da Gama csodálói megpróbálják elválasztani a gyarmatosítót a felfedezőtől, és az Indiába elsőként eljutott európai hajóst a Holdra szálló űrhajósokhoz hasonlítják, a vállalkozás vakmerőségét hangsúlyozva. A goai tartományi kormányzat azonban már döntött: nem vesz részt az esetleges megemlékezéseken.

Mai rádió- és televízió-műsor

KOSSUTH: 4.30 Reggeli krónika 9.05 Napközben 11.06 A Szabó család 11.35 Don Quijote de la Mancha – 9. 12.00 Déli krónika 12.40 Ki nyer ma? 12.50 Törvénykönyv 13.05 Vendég a háznál 13.20 Üdvözlégy Mária... 13.30 Tanúim lesztek – katolikus félóra 14.05 Klasszikusok mindenkinek 14.35 Irodalmi figyelő 14.55 Első közlés 15.06 Beszéljük meg 16.00 Délutáni krónika 16.10 Mindennapi gazdaság 16.20 Hasznos tudnivalók 16.25 Muzsikáló nagyvilág 17.05 „Magyarországról jövök..." 18.00 Esti krónika 19.06 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.41 Korom és életem 20.05 Hagyományápolók 20.30 Határok nélkül 21.05 Szimfonikus könnyűzene 21.25 Kossuth-klub 22.00 Késő esti krónika 22.30 Hangos recept 23.05 Emlékezetes rádió-előadások a zenéről 23.37 Sztravinszkij: Zsoltárszimfónia

PETŐFI: 4.33 Hajnali dallamok 6.03 Reggeli csúcs 7.46 Sportreggel 8.00 Petőfi-délelőtt 11.20 Örökzöld dallamok 12.00 Nótacsokrok, nótakettősök 13.03 Manapság 13.08 Állomáskereső 13.15 Derűre is derű 13.45 Időjárás- és vízállásjelentés 14.00 Top Everest 17.03 Petőfi délután 18.54 Gordiusz plusz 19.03 Kölyökóra 20.00 A Uriah Heep együttes felvételeiből 21.03 Egy tiszta nő – rádióváltozat 22.00 Virágénekek 22.20 Dzsesszlista 23.03 Sport 23.15 Korzó 0.15 Éjszaka

BARTÓK: 6.03 Muzsikáló reggel 8.10 Pódium 9.34 Dvorák: d-moll szerenád 10.05 Rádiószínház – Vissza az égbe 11.23 Operaslágerek 12.05 Hangverseny délidőben 13.29 II. Kodály Zoltán női kari találkozó 14.05 Candide vagy az optimizmus – rádióváltozat 15.02 Beverly Sills operafelvételeiből 16.05 Muzsikusok egymásról 16.34 „Korok" zenekarai muzsikálnak 17.45 Ökológiai akadémia 18.05 Fiatal művészek pódiuma 19.05 Magyar teroristák operafelvételeiből 19.50 Magyar képek 20.30 Kapcsoljuk a londoni Royal Albert Hallt 22.50 Felvételekből 22.38 Napjaink zenéje 23.30 Párbeszéd a NAT-ról

TV1: 5.40 Gazdatévé 6.00–9.00 Napkelte – információs magazin 9.05 A Faller család – német filmsor. 9.35 Még egyszer. Szemlátomást 10.00 Amire a világ táncolt 11.05 Erdészház Falkenauban – NSZK filmsor. 12.05 Nótacsokor 13.00 Híradó 13.20 Gazdatévé 13.40 Déli üzlet 14.00 Szívtipró gimi – ausztrál filmsor. 14.50 NAT-tól tartok 15.20 Gyerekeknek! Mikor még kisköly ök voltam 15.30 Múlt-kor 16.00 Heidi és Erni – német filmsor. 16.30 Sportakadémia – francia filmsor. 17.00 Tévé-doktor 17.10 Csellengők – Eltűnt gyerekek nyomában 17.15 Hogy is van ez? – társasjáték 17.45 Körzeti híradók 18.00 Az utódok reménysége 18.20 Gyerekeknek! – A két tudós tukán 18.40 Váratlan utazás (VI.) – kanadai filmsor. 19.30 Híradó 20.00 Szomszédok – teleregény 20.35 Magyarok cselekedetei 20.40 Egy lövés a fejbe, öt a testbe – angol film (1992) 22.25 A huszadik század nagy hazugságai – angol dok.-film 23.15 A dzsessz száz éve – dok.-film 0.05 Híradó

TV2: 15.20 Váratlan utazás – kanadai filmsor. 16.10 Ahol a jövő évezred technikája születik – a PC-abc különkiadása 16.30 Életmód 2000 17.00 Kormányváró 17.30 Szenvedélyek – olasz tévéfilmsor., 42/30. 18.30 Top 40 – Mahasz slágerlista 19.00 Cirka-firka – animációs folyókép 19.30 Az Onedin család – angol tévéfilms., 182/89 20.00 Játék határok nélkül – vetélkedősorozat 20.15 Zene, zene, zene 21.05 A szent szenzáció színpadai 21.30 Mindent vagy semmit! – műveltségi vetélkedő 22.00 Aktuális 22.25 Híradó 22.40 Hagyjátok Robinsont! – magyar kubai film (1989) 0.00 Magyarok cselekedetei

DUNA TV: 8.00 Távoktatás 8.30 Mérföldkövek a magyar technika történetében 9.00 Képes krónika 10.55 Kismamaklub 11.25 Régiók 12.00 Déli harangszó – Lapozó 12.25 Esti kérdés 12.40 Behajtani tilos! – magyar film (1941) 13.45 Kapcsok 14.20 Jégmezők lovagja – orosz történelmi film 16.00 Figyelj! – fiatalok vallási műsora 16.35 Horgásztanya 16.55 Kaptár – méhészeti magazin 17.10 Zűrzavaros vakáció – angol ifj. kalandfilm 17.35 Mese 18.00 Híradó 18.20 Egy faun megkésett délutánja – csehszlovák filmvígjáték (1983) 19.55 Mesterművek 20.05 Váltó – gazdasági magazin 20.40 Esti kérdés 21.00 Híradó 21.20 Sportpercek 21.30 Mozgó kép 22.05 Atalante – francia film (1934) 23.40 Híradó 0.10 Ismétlések

NAP-KELTE pénteken reggel is 6 és 9 óra között az MTV 1-en. – Szembesítés Király Zoltánnal – Megzsarolták a boszorkányt – Az átadott Nagykörútról Demszky Gáborral – Kinn, padon: Szalai Attila, az Új Magyarország megbízott főszerkesztője – Kereszttűzben: Kádár Béla – A gyilkos viadukt – Aczél Endre jegyzete – A Sport plusz vendége: ifj. Laczkó Mihály – Vita a Szaunában a dudari bánya sorsáról – Szabó Magda születésnapra és új könyvre készül. Az adás alatt hívható telefonszám: 251-0519. Az MTV Rt. a műsorváltoztatás jogát fenntartja.

445 évvel ezelőtt, ezen a napon kezdődött el az egri vár ostroma. Ahmet nagyvezír és Ali budai pasa egyesült seregével szemben a várat, Felső-Magyarország kulcspontját Dobó István kétezer főnyi várőrséggel és a várba menekült környékbeli parasztokkal védte meg. Hősies ellenállásuknak következtében a törökök október 14-én elvonulni kényszerültek a vár alól. Dobó István I. Ferdinándtól jutalmul Dévát és Szamosújvárt kapta. Az ostrom emlékét Székely Bertalan Egri nők című festményével (képünk) és Gárdonyi Géza Egri csillagok című regényével örökítette meg.

Teodóra = ajándék. *A mai Teodóra nevünk inkább a Dóra becéző formájában ismeretes. Jelentésére nézve a görög „doron": „ajándék" és a „theosz" vagy a latin „deus" az istenség fogalmát kifejező szavak adnak útmutatást, miszerint „Isten ajándéka" a név jelentése. Férfi megfelelőjének, a Theodorosznak magyar formája a Tivadar. Régi naptárainkban e napon Teodóra helyett a ma már furcsán hangzó Tivadarka női név szerepelt.*

rándult baloldaliakból verbuválódtak, a morális többség tábora a demokrata párti szavazótábor kisemberekből összeálló alsó-középosztálybeli részének vallási-, etikai-, *fundamentalista* mozgalma. A morális többséget a hozzá értékekben leginkább közelálló tradicionalista konzervativizmustól az választja el, hogy az társadalmi gyökereit tekintve felső-középosztálybeli, mentalitását tekintve elitista-arisztokratikus, s szellemi gyökereit a klasszikus angolszász konzervatív-liberális hagyományban keresi (E. Burke, A. Smith), a morális többség viszont alsó-középosztálybeli, antielitizmustól áthatott vallási mozgalom, amely szellemi gyökereit az amerikai populista hagyományban — Andrew Jackson, W. J. Brym, George Wallace — és a középamerikai jobboldali radikalizmusban találja meg.

A morális többség fő képviselői: Richard Viguerie, Paul Veyrich, Howard Phillip, Rev. Jerry Falwell. Elsősorban erkölcsi-kulturális kérdésekkel foglalkoznak, tradicionalizmusuk is elsősorban morális kérdésekben nyilvánul meg. Fellépnek a vallási és kulturális elidegenedés ellen, bírálják a nagyvárosi életformát, a szövetségi programokat és a magas adókat, s keményebb külpolitikai irányvonalat követelnek — e kérdésekben közel állnak a neokonzervatív kritikához. Küzdenek a válás és az abortusz ellen, elítélik a homoszexualitást, s a halálbüntetés visszaállítását és az iskolai imádság kötelező bevezetését szorgalmazzák. Bírálják a kétpártrendszert. A környék meg a szomszédság szerepét hangsúlyozó lokális politika és a népszavazásos-részvételi demokrácia hívei. Az erős szövetségi kormányzatot, államhatalmat és a nagyvállalatok intézményét egyaránt negatívan ítélik meg. („Big corporations are as bad as big government. They are in bed together.") Egyetértenek a demokrata párti liberalizmussal a szabad piacgazdaság állami korlátozásában. A „laissez-faire nem elég — magasabb értékeknek is kell lenniük a társadalomban" — mondják, de elutasítják a „társadalmi felelősség" demokrata párti liberális felfogását, illetve azt, ahogyan ezt a politikára lefordítják.[17]

LIBERÁLIS VAGY KONZERVATÍV?

Összefoglalva a második világháború utáni egyesült államokbeli konzervativizmus szellemi irányzatainak jellegzetességeit, azt mondhatjuk, hogy azok lényegében mind a klasszikus angolszász konzervatív liberalizmus hagyományaiból táplálkoztak. Ezek az irányzatok a klasszikus (európai) értelemben vett liberális társadalom fennmaradásának a feltételeit keresik egy olyan korszakban, amikor az egyéni szabadság lehetőségeit a demokrata párti liberalizmus, a jóléti állami gondoskodás sok tekintetben növeli, de egyben korlátozza is. A tradicionalizmus, a libertarianizmus és a neokonzervativizmus keretében valósult meg a *liberális szabadságeszmény újrafogalmazása,* ami a politikai változás szellemi hátterévé is vált. Újra az egyéni szabadság növelésének prioritást adó szellemi irányzat és politika került előtérbe.

Az eddig jellemzett konzervatív-liberális áramlatok képviselői közül: akik gazdasági kérdésekből indulnak ki és a gazdasági szabadság, a vállalkozás, a magántulajdon garanciáit keresik, azok alkotják a *szabadpiacos* (free-marketer) *libertarianizmus individualista áramlatát.* Számukra a gazdasági és a politikai szabadság feltételezik egymást; hosszabb távon gazdasági szabadság nélkül nincsen politikai szabadság, a politikai szabadság hiánya viszont a gazdasági szabadság rovására megy.

Mások, akik a kultúrából, a norma- és értékvilágból indulnak ki, azok a kulturális, etnikai, vallási értékek, valamint az ezeket hordozó közösségek, különböző autonómiákkal bíró társadalmi csoportok és intézmények (intermediate associations) *normafenntartó szerepét,* valamint *a társadalmi folyamatok és a társadalmi fejlődés kontinuitását* biztosító funkcióját hangsúlyozzák. Szerintük a társadalmi szokáskultúra és a mikro- és „közbülső" szintek autonómiáit őrző tradicionális intézmények lerombolása gyengíti a társadalmi kohéziót és az egyéni szabadságot biztosító politikai rendszer bázisát. Ezt a *szemléleti alapot* az 1945 utáni szélesen értelmezett amerikai-angolszász neokonzervativizmus-neoliberalizmus — a „free-marketer" libertarianizmus kivételével — többé-kevésbé egyaránt osztja; a libertáriánusok evolucionista irányzatától a tradicionalista konzervatívokon és a neokonzervatívokon keresztül a morális többség mozgalmáig. Ez utóbbi esetben azonban ez a szemlélet már egy dogmatikusan merev, a tradicionális értékek és intézmények mindenfajta változását elutasító, valódi antiliberális társadalmi és politikai konzervativizmusba torkollik. A morális többség mozgalmának kivételével a többi irányzat tradicionalizmusa a *liberális értékeket* és a *társadalmi autonómiákat* újratermelő gazdasági, társadalmi és politikai intézmények és struktúrák fenntartására szorítkozik, de konkrét

[17] K. Phillips, i. m. 48-49. o.

LUDMANN Mihály

Világosság 1986. 12.

működési módjukat nem akarja konzerválni: *ezért tekinthetők liberálisnak.* (A liberális és antiliberális politikai konzervativizmus fokmérője itt az lehet, hogy ki mennyiben bízza az egyéni autonómiára a döntéseket, illetve mennyire kívánja azokat valamilyen „közbülső" szintről, vagy makro-politikai, pl. korporatív vagy törvényhozási szintről kötelezően meghatározni.)

Ha a különböző irányból kiinduló gondolkodók szembekerülhetnek is egymással, az angolszász társadalomfejlődés fő irányának és a társadalomelméleti hagyományoknak megfelelően ezek az irányzatok — az itt tárgyalt problémák vonatkozásában — *szintézist* alkothatnak, mint például az evolucionista történelemszemlélet és a liberális gazdaság- és politikai filozófiát összeegyeztető F. A. Hayeknál. Ezen elméleti szintézisnél jóval szélesebb politikai szintézis jött létre a most tárgyalt problémákat illetően — természetesen nem függetlenül a 70-es évek társadalmi-gazdasági reálfolyamataitól — a neoliberalizmus-neokonzervativizmus kiszélesedett táborában.

KÖRÖSÉNYI ANDRÁS

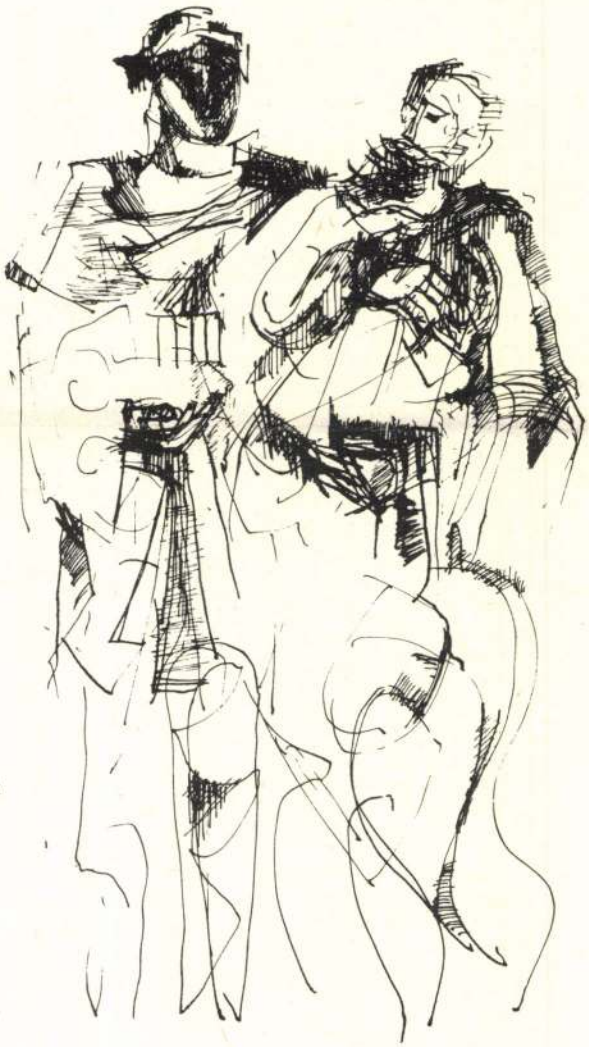

Ludmann Mihály rajza

Ludmány Otto

MDK

Ludmány Ottó

Mészáros Géza: Soproni Idegenforgalmi Szálloda. /Kisdi Pál, Perczel Dénes építész, Lessenyei Márta szobrász, Ludmány Ottó, Csohány Kálmán iparmüvész/ Müszaki Tervezés, 1966. 5.sz. 13-15.

2-33

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283. l./ 249. l.

XVIII/1.

egymásban.

—

A marxisták és katolikusok budapesti nemzetközi szimpóziumáról

—

Hegedüs Géza:

A mindennapos élet metafizikája

—

Paczolay Péter:

A politikai közösség Marsilius filozófiájában

—

Bassa Endre—Bognár Károly:

Három évtizeddel Godesberg után

1

XXVIII. ÉVFOLYAM • 1987 • JANUÁR

Világosság

Ára: 13,— Ft

Ludmány Ottó

Mészáros Géza: Soproni Idegenforgalmi Szálloda. /Kisdi Pál, Perczel Dénes épitész, Lessenyei Márta szobrász, Ludmány Ottó, Csohány Kálmán iparmüvész/ ä Müszaki Tervezés, 1966. 5.sz. 13-15.

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ert. 1969. 3.sz. 243-283. l./ 249. l.

Ludmány Ottó, festő

MDK

Sgraffitója díszíti a Feldebrői Községi Könyvtár új épületének homlok-zatát.

— : Könyvtárépítési hírek 32-33.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1968. január XVIII/1.

Ludmány Otto

Sgrafittot kénitett a sopron:
Fenyves Szálló homlokzatára
(emlitve)

Jelenkor 1966 VI. n. 560 old.

LUDMANN Mihály

Világosság

A TARTALOMBÓL

Kelemen János:
Hegel és a történeti metodológia
—
Hoppál Mihály:
Egy mítoszkutató halálára
—
Földesi Tamás:
Megbízhatnak-e a vitapartnerek egymásban?
—
A marxisták és katolikusok budapesti nemzetközi szimpóziumáról
—
Hegedüs Géza:
A mindennapos élet metafizikája
—
Paczolay Péter:
A politikai közösség Marsilius filozófiájában
—
Bassa Endre—Bognár Károly:
Három évtizeddel Godesberg után

1

XXVIII. ÉVFOLYAM • 1987 • JANUÁR

Világosság

Materialista világnézeti folyóirat

Megjelenik havonként

●

Főszerkesztő:

Lukács József

Főszerkesztő-helyettes:

Koroknai Zsuzsa

●

Szerkesztőség:

Budapest
VIII., Gyulai Pál utca 14. 1431
Telefon: 137-660, 343-100

●

Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat
Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3. 1959
Telefon: 343-100, 142-220
Felelős kiadó: Till Imre vezérigazgató

●

Terjeszti a Magyar Posta

Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) Budapest V., József nádor tér 1. sz. 1900 közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra

●

Előfizetési díj fél évre 78,— Ft
egész évre 156,— Ft

86-4601. Szikra Lapnyomda, Budapest
A szöveg fényszedéssel készült
Rotációs ofszetnyomás
Felelős vezető: Csöndes Zoltán vezérigazgató

INDEX: 25 871
ISSN 0505-5849

TARTALOM

1 Hegel és a történeti metodológia • *Kelemen János*
III. Hegel a történetírói formalizmus ellen

Tudomány és világnézet

7 Szociobiológia és ideológia II. • *Bereczkei Tamás*
Gének, rasszok, agresszió

Tükör

17 Egy mítoszkutató halálára • *Hoppál Mihály*
Georges Dumézil (1898—1986)

Párbeszéd

24 Megbízhatnak-e a vitapartnerek egymásban? • *Földesi Tamás*
Gondolatok a dialógusról

31 A Nem Hívők ügyeivel foglalkozó Titkárság nyilatkozata a Budapesten lezajlott nemzetközi és interdiszciplináris tudományos tanácskozásról

32 A marxisták és a katolikusok budapesti nemzetközi szimpóziumáról

34 „Közös otthonban él az emberiség" • *Lánczi András—Domány András*
A dialógus a nemzetközi sajtó tükrében

Meditáció

37 A mindennapos élet metafizikája • *Hegedüs Géza*

Eszmetörténet

42 A politikai közösség Marsilius filozófiájában • *Paczolay Péter*

Emlékezés

50 Történész, filológus, műfordító, szerkesztő • *Balázs György*
Czóbel Ernő emlékére

Tájékozódás

52 Három évtizeddel Godesberg után • *Bassa Endre—Bognár Károly*

61 „Menj, és beszélj a fáraóval . . ."

63 Az Igor-ének és a középkori világirodalom

Versek

23 *Francis Jammes:* A munka nagy csupán (Radnóti Miklós fordítása)

A címlapon és a hátsó borítón *Ludmann Mihály* grafikái

CONTENTS

1 Hegel and the historical methodology ● *János Kelemen*

7 Sociobiology and ideology II. ● *Tamás Bereczkei*

17 Georges Dumézil (1898—1986) ● *Mihály Hoppál*

24 Can disputers trust each other? ● *Tamás Földesi*

31 Declaration of the Secretary for Non-believers on the international and inter-disciplinary scholarly symposium in Budapest

32 About the Marxist-Catholic international symposium in Budapest

34 From the press echo of the symposium

37 Metaphysics of everyday life ● *Géza Hegedüs*

42 The political community in Marsilius's philosophy ● *Péter Paczolay*

50 In remembrance of Ernő Czóbel ● *György Balázs*

52 Godesberg after three decades ● *Endre Bassa—Károly Bognár*

61 "Go and talk to the Pharaoh . . ."

63 The Igor Saga and the world literature in the Middle Ages

СОДЕРЖАНИЕ

1 Гегель и историческая методология *Янош Келемен*

7 Социобиология и идеология. ч. 2. *Тамаш Берецкеи*

17 Жорж Дюмезиль (1898—1986) *Михай Хоппал*

24 Участники полемики могут-ли доверять друг-другу? ● *Тамаш Фельдеши*

31 Заявление Секретариата по делам неверующих о международном и интердисциплинарном совещании в Будапеште

32 Международный симпозиум марксистов и католиков в Будапеште

34 Отклики печати о симпозиуме

37 Метафизика повседневной жизни *Геза Хегедюш*

42 Политическая общность в философии Марсилия ● *Петер Пацолаи*

50 Памяти Эрне Цобеля ● *Дьёрдь Балаж*

52 Через три десятилетия после Годесберга *Эндре Башша—Карой Богнар*

61 „Сходи и поговори с фараоном . . ."

63 Слово о полку Игореве и средневековая мировая литература

Szerkesztőbizottság:
Ádám György,
Balló István,
Bence László,
Benkő Károly,
Koroknai Zsuzsa
(főszerkesztő-helyettes),
Lukács József (főszerkesztő),
Munkácsy Gyula,
Zoltai Dénes

E SZÁMUNK SZERZŐI

Kelemen János, a tudomány doktora, egyetemi tanár, ELTE Bölcsészettudományi Kar ● *Bereczkei Tamás* biológus, PO-TE Marxizmus Intézet ● *Hoppál Mihály* tudományos fő-munkatárs, MTA Néprajzi Kutató Csoport ● *Földesi Tamás,* a tudomány doktora, egyetemi tanár, ELTE Állam- és Jogtu-dományi Kar ● *Hegedüs Géza* író, egyetemi tanár ● *Paczolay Péter* adjunktus, ELTE Állam- és Jogtudományi Kar ● *Balázs György* kandidátus, történész ● *Bassa Endre* egyetemi docens ● *Bognár Károly* újságíró

Ára: 13,— Ft

Világosság

MDK

Ludmány Ottó, festő

34 m²-s sgraffitót készít az bízdi Közgazdasági Technikum ban.

– : Hová kerülnek .....

7.

NÉPSZABADSÁG Bp, 1967, aug. 8.

MDK.

Ludmány Ottó

Az ózdi közgazdasági technikum dekorációiról

Népszabadság 1967 aug.8.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 III 6

NÉPSZAVA

Ludmány Ottó

1021

Ludmány Ottó: Tanulmány

nibb problémáik megoldá
a sem képes. A szakszerve
harcok intenzívebbé, a köve
ések jelentősebbekké vál
Az elmúlt években *nagyszá*
ú sztrájkokra és más akci
a került sor. Nőtt a dolgo
harci készsége, különösen
iataloké.

Külön is figyelmet érde
kongresszus elé terjesz
akcióprogram, amely tar
mazza a legfontosabb köv
éseket. Ezek között van
zonnali és általános jell
ávolabbi célok. A válság kö-
ülményei között az élet- és
munkakörülmények védelme
zorosan összekapcsolódik az
lyan intézkedésekért vívott
harccal, amely megfékezheti a
válságot. E szerint a válság
kait kell felszámolni és így
ell rendbehozni a gazdasági
etet.

A kongresszuson *imponáló*
ység mutatkozott meg ate-
intetben, hogy nagyszabású,
tartó harcot kell folytatni a
gkülönbözőbb akciók össze-
apcsolásával: szakmai vagy
akmaközi szinten, egy adott
övetelésért, vagy a követelé-
k összességéért, üzemi, he-
i, megyei vagy országos mé-
tekben.

A CGT aktivistái és szerve-
tei bátran kezdeményezve
nek fel, határozottan, az
ység szellemében állnak a
rcok élére. Bizonyította ezt a
ában felszólalt 83 küldött is,
ik beszámoltak harcaikról,
gységkezdeményezéseikről,

jaként az újra megválasztott főtitkár, *Georges Seguy* elvtárs, megható szavakkal búcsúztatta *Léon Mauvais, Jean Schaffer* titkár elvtársakat, nyugdíjba vonulásuk alkalmából. Majd a kongresszus hatalmas, kitörő lelkesedéssel választotta a CGT tiszteletbeli elnökévé a 82 éves *Benoit Frachon* elvtársat, a francia és a nemzetközi szakszervezeti mozgalom kiemelkedő harcosát, az SZVSZ alelnökét.

A francia munkásosztály leghaladóbb szervezetének kongresszusa *Jacqueline Lambert*, a CGT titkára zárszavával június 27-én fejezte be munkáját, s ismét bebizonyította, hogy *a munkásosztály ügye melletti elkötelezettség alapján, osztályharcos szellemben lehet csak eredményesen felvenni a küzdelmet a kapitalista válságnak a dolgozókat sújtó ... lenségeivel szemben.*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Ludmány Ottó

IFJÚ KOMMUNISTA 1966 JAN

1021

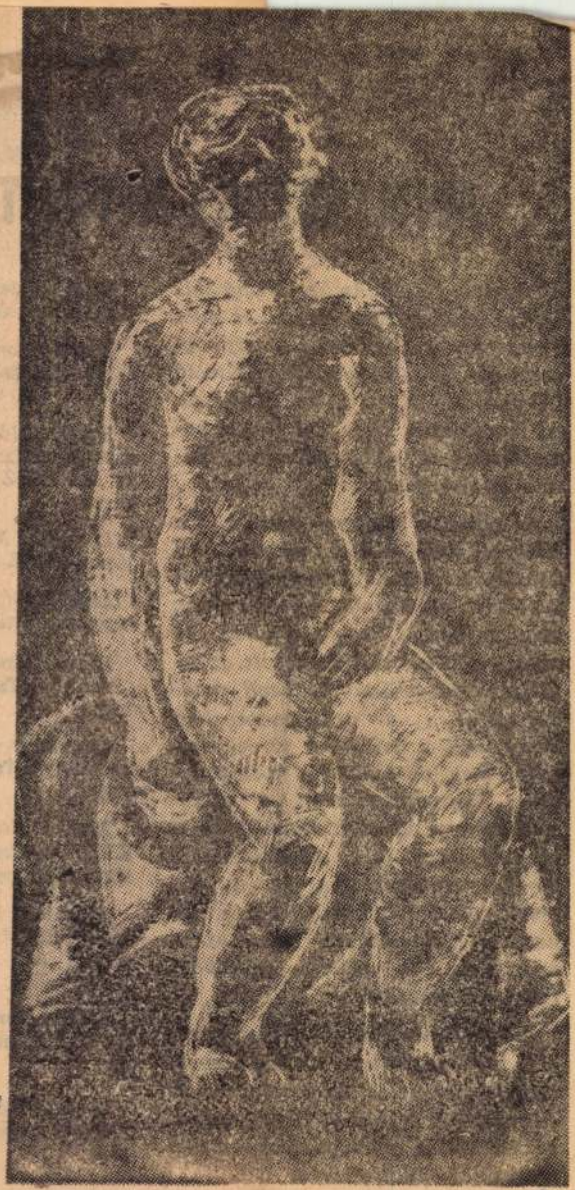

LUDMÁNY OTTÓ: AKT

MINISZT

Losonczi Pál földművelésügyi miniszter elvtárs 1964. december 4-én bensőséges ünnepségen 35 ifjúsági vezetőnek a „Mezőgazdaság Kiváló Dolgozója" kitüntetést adományozta. Az ünnepségen megjelent Méhes Lajos elvtárs, a KISZ Központi Bizottság első titkára.

A miniszter elvtárs méltatta a KISZ és az FM által meghirdetett ifjúsági termelési versenyek területén elért eredményeket. Kiemelte, hogy az elmúlt négy év során 31 ezerről 150 ezerre növekedett az ifjúsági versenyekben részt vevő fiatalok száma, s a versenymozgalom hozzájárult a termelési tervek teljesítéséhez, az önköltség csökkentéséhez. Elismeréssel szólt a mezőgazdaságban dolgozó fiatalok és a tanulóifjúság őszi mezőgazdasági munkák segítésében, a 400 ezer kh. rét- legelőterület kitisztításában tanúsított helytállásáról, valamint a nyári önkéntes ifjúsági építőtáborok eredményeiről.

A KISZ-szervezetek termelést segítő tevékenységének szervezésében, irányításában elért kiváló munkájuk elismeréséül az alábbi KISZ-vezetők részesültek a „Mezőgazdaság kiváló dolgozója" kitüntetésben:

Kaló József, a nagykőrösi városi KISZ-bizottság titkára;

Karakó Imre, a Békés megyei KISZ-bizottság parasztifjúsági felelőse;

Kárpáti József, a jászberényi járási KISZ-bizottság tagja, a jászsági ÁG KISZ csúcsszervezetének titkára;

Lendvay Miklós, a zalaegerszegi járási KISZ-bizottság titkára;

Lipcsik István, a pécsi járási KISZ-bizottság titkára;

Lippai Zsuzsanna, a nagyhalászi „Petőfi" Tsz KISZ-vezetőségének tagja;

Maczkó András, a mélykúti „Alkotmány" Tsz KISZ-vezetőségének tagja;

Markó Ferenc, a Győr megyei KISZ-bizottság titkára, a termelésiszervezési osztály vezetője;

Mészáros Miklós, a Komárom megyei KISZ-bizottság tagja, a Bábolnai ÁG KISZ-bizottságának titkára;

Mikus Ferenc, a szolnoki járási KISZ-bizottság politikai munkatársa;

Molnár Sándor, a Szolnok megyei KISZ-bizottság parasztifjúsági felelőse;

Ludmány Ottó: Tanulmány

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Ludmány Ottó

Népszava

1973 FEB 24

1021

Ludmány Ottó: Öregasszony

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Népszava
1973 JÚN 17

Ludmány Ottó

— udvariasság nélkül — küldjék az ördögöt a pokolba.

Vajk Vera

Ludmány Ottó: Ablakban

kapcsolatok történetében, hogy egy ilyen jellegű találkozóra *kiélezett nemzetközi helyzetben* kerüljön sor. Mindenekelőtt a vietnami háború állította szembe egymással a két nagyhatalmat. Ennek ellenére mindkét ország vezetői lehetségesnek tartották, hogy e megbeszéléssorozattal gátat vessenek a további nyílt konfrontációnak, és megkíséreljék nyélbe ütni az évek óta érlelődő megállapodásokat.

A törekvést siker koronázta. Megszületett *a szovjet—amerikai kapcsolatok alapelveit* rögzítő nyilatkozat, amelyben először fogalmazta meg a Szovjetunió és az Egyesült Álla-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720
1973 APR 28

Népszava

Ludmány Ottó

1021

Ludmány Ottó: Fej

a népdal nem járja többé, s a
csony provincializmusnak vagy
rodnyicizmusnak minősül egy n
mese, egy Kodály-kórus, min
ami a földrajzi és történelmi
nyezők meghatározó erejéből ter
Volt nálunk is egy sivár iroda
művészeti időszak, amikor egy
más sematizmus megtagadta a
ténelmet és demográfiát, aztán
egy semmivel sem különb libera
divatosdi, ez meg valamilyen el-
képzelt nyugati fölény hippi-mákonyával akarta a szektánsok lejáró elidegenedettségét felváltani. Hálásak vagyunk mindazoknak, akik az eredetiség erejével átsegítettek minket ezeken a szakaszokon. Az a tömegsiker, mely például Romániában a magyar olvasók körében Sütő András mezőségi emlékezéseit, Kallós Zoltán balladáskönyvét, Bálint Tibor munkásregényét, Páskándi Géza történelmi drámáit, Kocsis István magatartásirodalmát, Farkas Árpád székely lírai látomásait fogadta, s általában a Kriterion és Dacia könyvkiadók, a megújhodott *Utunk* és *Művelődés* termését, az *Igaz Szó* különleges számait, valójában főirányt jelez, s ehhez alkalmazkodott a szellemi közélet. A „kozmopolita-vita" nálunk azzal zárult, hogy az elidegenedés réme legyűrhető s bármily előítélet vagy vádaskodás felesleges, mert a művészi élet még az új nyugati impulzusok átvétele, abszurdoid kísérletezések, neoavantgardista-szürrealista beütések s némi diákelkalandozások játékain át is végül saját erőinket, tárgykörünket, valódiságunket, önösszeszedésünket emeli magasabbra, fejezi ki „gyökeresen".

— Az eredetiségért harcolva, nem fordulnak-e túlságosan a

Papp Albert: Lo

MINILEX

MAGYAR TÖRTÉNELMI EMLÉKBIZOTTSÁG: a magyar függetlenségi mozgalom első legális szerve. A KMP kezdeményezésére 1942 február második felében alakult meg haladó értelmiségiekből, a fasisztaellenes politikai pártok, társadalmi szervezetek és sajtóorgánumok képviselőiből. Célja az antifasiszta és náciellenes erők tömörítése, a háborúellenes akciók szervezése. „Petőfi útján" című kiadványa és Pátzay Pál alkotta Petőfi-jelvénye volt. Heterogén összetételének megfelelően a részvevők nézetei számos kérdésben — pl. a demokratikus átalakulás mélységét, módszereit, vezetését illetően stb. — megoszlottak. Egyetértés volt azonban közöttük a függetlenség, a nemzeti önállóság, s a náciellenes erők összefogásának kérdésében. Az MTEB munkájában sokan részt vettek, a március 1-én megjelent felhívást azonban csak 28-as írták alá, köztük: Bajcsy-Zsilinszky Endre, Darvas József, Illyés Gyula, Kállai Gyula, Somogyi Miklós, Szakasits Árpád, Tildy

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1971 JUN 16
Népszava

Ludmány Ottó
1021

Ludmány Ottó: Fej

prózai szerkesztés vívmányai
balladák, népmesék üde,
hangjával megtölteni. A főh
szélget a napraforgós, régi ke
pókhálós kerekű, kiszáradt vi
lommal, s a régi híddal, hová
járulnak elébe múltja
„...ezen a hídon mindenki
kell mennie válogatás nélk
mondja a volt tanácselnök, ma

Károlyi András: Estefelé

MINILEX

ÜZEMI BIZOTTSÁGOK: A tőkés vezetés ellenőrzésére, a munkások, alkalmazottak gazdasági és politikai érdekeinek védelmére 1944 őszén—1945 tavaszán létrejött üzemi testületek. Megalakulásukat a munkások — az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság forradalmi hagyományaira és külföldi tapasztalatokra támaszkodva — kezdeményezték, a munkáspártok segítették. A bizottságok tagjait az üzemi dolgozók kollektívája választotta, a munkásokon kívül a tisztviselők is képviseltették magukat. A működésüket szabályozó el. 50.100/1945. Ip. M. számú kormányrendelet 1945. február 18-án jelent meg Debrecenben. A rendelet elismerte és biztosította az üzemi bizottságok ellenőrzési jogát a tőkés termelés és elosztás felett. Az üzemi bizottság a jobb és gazdaságosabb termelés előmozdítása érdekében javaslatokat terjeszthetett elő, s kötelessége volt az üzemek megtisztítása a fasisztáktól, valamint olyan egyénektől, akik részt vettek az üzem megrongálásában. A rendelet módosítására hamarosan sor került, mert a tőkések túl radikálisnak, a munkások viszont a már megszerzett bejogyásukhoz mérten túl szűk körűnek tartották. Az 55.000 Ip. M. számú rendelet, amely 1945. június 5-én jelent meg, jelentősen kiszélesítette az

15.3 FEB 3

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Ludmány Ottó

Népszava

1021

Ludmány Ottó: Tavasz

— Láttad ezt az embert megijedtem tőle, hogy elállt verésem, amint egyszerre n dult ott a sötétben.

— Biztosan lesben van. Lo vagy betörni.

— Vagy talán gyilkolni miért is engedi az ilyesmit őrség!

Január 10-én —8 fok volt. Külvárosok számára népies kiadás: —11 fok.

„Itt látható a jaguár, a február, a március és az összes ragadozó vadállatok!" — ordította rekedt hangján nyáron a vurstliban a kikiáltó. Egy legényke most, január 10-én, a Csákány utcában, szellős kiskabátban, zsebre dugott kézzel, sápadtan és soványan, idézte a kikiáltót, s az ődöngő kis csoport fogvacogva kacagott. Pista, Szepi és Móric görcsös köhögéssel folytatták a nevetést. Odabenn az udvarban Teliha megveregette Teliháné képét, hadd melegedjen fel.

* 1973. február 5-én ünnepeljük Nagy Lajos születésének 90. évfordulóját. Írását ebből az alkalomból közöljük.

A légnyomás ebben a hónapban éri el a legmagasabb mértékét. Eddig maximuma 79,3 mm. Fejünkön és mellünkön az óriási légoszlop súlya, tetézve a kenyér árával, a házbérrel, a holnap kilátástalanságával, s a tudattal, hogy ez így megy már húszezer év óta. Ó, feltekintek a rám kirótt légoszlop legtetejére, az egyik párkányon ül Schwarcz úr, a másikon Bunkófejeő úr, szivaroznak, s az űrbe lógatják a lábukat. És én nem tudok mozdulni, hogy kimásszak a légoszlop alól, s az eldőljön.

Január 14. Az értékpapír forgalmiadó 1929 december haváról lefizetendő. Jaj, nehogy elfelejtsük!

Január 15. A fényűzési adó befizetése 1929 december haváról.

A jó gazdának!

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 JAN 14

Ludmány Ottó

Népszava

1021

Ludmány Ottó: Illusztráció

son szereplő alkotások közül tizenkettőt díjaztak.

— **Új búzafajtát** tenyésztettek ki szovjet kutatók Szibéria déli sztyeppvidékei számára. Hozama hektáronként 50 mázsa.

— **Az orvosi vizsgálat gépesítésének** érdekes példája egy amerikai diagnózisgép, amely lyukkártyára vitt 400 kérdésfeleletből és az egyidejűleg automatikusan elvégzett vérvizsgálat adataiból állapítja meg a beteg állapotát és a gyógyjavallatot.

— **A Nemzeti Színház igazgatósága** közli, hogy január 14-én, vasárnap este a Katona József Színházban betegség miatt Csiky Gergely Mukányi című darabja helyett Az utolsó hősszerelmes kerül színre. A jegyek érvényesek, vagy a megváltás helyén visszaválthatók.

Eva művészettörténész. Január 14, vasárnap de. 10 órakor és január 17, szerda du. háromnegyed 5 órakor: A realista tájkép kialakulása és virágzása Hollandiában a XVII. században. Vezető: Tátrai Vilmos művészettörténész.

A Hopp Ferenc Keletázsiai Művészeti Múzeumban VI., Népköztársaság útja 103, január 14, vasárnap de. 10 órakor: A múzeum legszebb műtárgyai. Vezető: dr. Horváth Sándorné.

*

Az Operaház igazgatósága közli, hogy technikai okok miatt elmarad az Erkel Színház január 18-i Otello-előadása. A jegyek a váltás helyén visszaválthatók.

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Nagy mesterek — világhírű előadóművészek. 9: A rubintos gyűrű. Mesejáték. 9.41: Óvodások dalkincse. 9.50: Szerkesztői üzenetek. 10: H. 10.03: Az MRT gyermekkórusa énekel. 10.15: A tavaszhoz. Fazekas Mihály

sorainkat ajánljuk! 17.3 Reklámműsor. 17.40: Deli Tudományos híradó. 18.0 Sporthírek. 18.10: Mézga Al dár különös kalandjai. M gyar rajzfilmsorozat. Szín 2. Mesebolygó. 18.40: Es mese. 19: A Hét. 20: Híre 20.05: Molière: A mizantró Színmű két részben. A M dách Kamara Színház el adása felvételről. 14 éven f lülieknek. 22.10: Hírek. Sp hírek.

POZSONYI TV

9: Mesejáték. 9.20: hóember. 9.30: Ewa Lengyel tv-sorozat. Flipper. Amerikai tv 16.55: Film. Ördögf Mese. 19: Tv-híra Költészet. 20: Oros sákon. Tv-játék.

Hét

Erkel Színház nie zenekari Hangversenyz B/I.—B/II. s. zeti Színház. Katona József S

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 MÁJ 20
Ludmány Ottó
Népszava

1021

Ludmány Ottó: Gondolkodó

fiatalabb ko
nem tiltakoz
a változást:
kábban gőgi
A nagyobb, a
át a gyors, k
hogy észreve
hogy erre őt
vele értetni, ... szamára a változás. Csak kétéves koron felül könnyebb, nem sokkal, csak valamelyest, az elszakadás megértetése.

Az elszakadás nehézsége természetesen — s nem csekély mértékben — attól is függ, hogy milyen váratlanul következik be, s mennyire van rá a kisgyerek felkészítve.

A hirtelen, az egyik napról a másikra bekövetkező változást még a nagyobb, a három-négy éves gyerek is nehezen vészeli át, pedig neki — előtte és utána — ismételten, újra meg újra el lehet magyarázni a változás okát, azt, hogy mi vár rá az új környezetben, s mikor láthatja viszont édesanyját, édesapját.

Minél fiatalabb tehát a gyerek, annál fontosabb, hogy az elszakadás fokozatosan következzen be. Ezért ne akkor adjuk a bölcsődébe vagy bízzuk nap közben más felnőttre a kisgyereket, amikor már esetleg a következő napon dolgozni megyünk. A helyes az, ha a kisgyerekeket fokozatosan szoktatjuk hozzá ahhoz az új felnőtthöz, aki az édesanyát fogja helyettesíteni, azokhoz az új körülményekhez, amelyek között napjait tölti majd. Így elkerülhető, hogy az édesanyától való elszakadás fájdalmas legyen, esetleg hetekre, hónapokra visszavesse a gyereket a fejlődésben.

Tardos Anna

Értesítjük olvasóinkat, hogy a Népszava orvosi tanácsadása május 23-tól ideiglenesen szünetel; a következő rendelés időpontja: június 20.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 138-296, 188-307

Ludmány Ottó

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1962 SZEP 16

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1021

Fiatalok a falon

A fal az épülő Múzeum étterem egyik belső falfelülete. Mire e sorok megjelennek, teljes szépségében, élénk, üde színekkel bontakozik ki egy hatalmas graffito. Egy parkban fiatalokból álló zenekar játszik. Sétálgató párok mennek el előtte és

magányos fiatalemberek, egyikük könyvvel a kezében. A kép tele van élettel, derűvel, humanizmussal. Fiatalos külsejű férfi áll előtte, kezében különös alakú szerszám, azzal kapargatja a falat.

— Ludmány Ottó festőművész — mutatkozik be.

— Lenne szíves néhány sorban ismertetni a sgraffito technikáját — kérjük.

— Szívesen. — Az eljárásnak az a lényege, hogy a falat több rétegben finomított színes vakolattal vonják be. A mű úgy alakul ki, hogy az előre elkészített eredeti méretű rajz nyomán kivésik, lekaparjuk a falat a kívánt színig.

Gyönyörködünk a jól sikerült, kifejező képben.

— Még csak azt tenném hozzá, hogy az építészek jobb szeretik a sgraffitót az épületek díszítésére, mint a freskót. Ugyanis az előbbi sikszerűbb, rokon az építészet modern értelmezésével, amely szintén síkokkal fejezi ki magát.

Az utcai ajtó nyílik, öreg bácsi lép be kézenfogva tíz év körüli kislány-unokáját.

— Tessék mondani, megnézhetjük?

— Miért ne? Önöké lesz, szolnokiaké — válaszolja a művész.

A bácsi és az unoka áhítattal nézik az alkotást. Mi meg arra gondolunk, új érdekes színfolttal gazdagodott a város. Csak aztán ezt az első fecskét kövesse is a többi...

— ht —

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1963-ban országos közúti forgalomszámlálás Magyarországon

Az egyre nagyobb arányú közúti gépjárműforgalom tudományos vizsgálatára 1963-ban országos közúti forgalomszámlálást tartanak hazánkban. Célja az, hogy a számlálás tapasztalatai alapján a jövőben megalapozottabban fejleszthessék az úthálózatot, alakíthassák ki az utakat a korszerű közlekedés szempontjainak megfelelően. Az 1963-as forgalomszámlálás módszertani előkészítésével, a lebonyolítás irányításával országosan az Útügyi Kutató Intézetet bízták meg. (MTI)

lap

és üröm

ha a szolnoki Kossuth Lajos helyiségébe belép. Izléses kedves, stílszerű mintákkal mul eltűntek azok a giccses, melyekről nem is egy cikket a tisztaságtól, az asztalon va- g, virág mindenütt.
seppnyi üröm került, de ez csillárokat bearanyozták. Peredeti anyagszínében szép és sokba, próbálják meg vissza-

és emberek

t keresőkről

tásról. A Területi Egyeztető Bizottság azonban teljesen kárpótolja a göröngyös utat megjárt D. S.-et: nemcsak kötelezi a kunmadarasi földművesszövetkezetet visszavételre, de megkapja elmaradt munkabérét is. A teljes jóvátétel azonban lehetetlen. D. S. hónapokat töltött mellőzött bizonytalanságban, a népgazdaság is károsodott az ellenérték nélkül kifizetett munkabérrel.

A tárgyalás tovább folyik, T. L.-t, a 7. AKÖV dolgozóját 272 forintos kártérítésre kötelezték. Az igazgató azonban csak egy hónap elteltével intézkedett, így aztán hiába adott neki igazat a vállalati egyeztető bizottság, a jogszabály mást mond. T. L. tehát mentesül a kártérítés alól. Az eltűnt szerszámok árát senki sem fizeti meg. Pedig 30 nap hosszú idő. Belefér egy néhány mondatos határozat elkészítése.

Most szünetet rendel el dr. Zana Mátyás, a bizottság tárgyalásainak vezetője. Megkérjük, hogy jellemezze néhány szóval tevékenységüket.

— Szép ez a munka — mondja. — „Civilben" szociálpolitikai csoportvezető vagyok. Tavasz óta helyettesítettem néhányszor Bolyhos Istvánt, aki jelenleg is tanulmányi szabadságon van. Úgy éreztem, hogy a két munka nagyon hasonlít egymáshoz. Mindkét helyen a dolgozókon szeretnénk segíteni. S ez, úgy érzem, hogy a

Szülők a bá

Szeptember minden évben a művelődési tervek elkészítésének időszaka. Éppen ezért e tervek iránt érdeklődtünk néhány helyen a jászberényi járásban a községi vezetőknél, hogyan készítették elő, milyen elgondolás szerint állították össze az évad programját.

Jászalsószentgyörgy

Kitűnő, alapos, az elmúlt év gyakorlati tapasztalatait hasznosító, megyei viszonylatban is kiemelkedő tervet készítettek Jászalsószentgyörgyön. Őszintén kendőzés nélkül beszéltek a múlt hibáiról. Nem igyekeztek mindent a művelődési ház hiányára visszavezetni. Most, az új hajlékban sokkal intenzívebb életet kívánnak teremteni. Az értékelés leszögezte, hogy az fmsz színjátszó- és táncscsoportja nem felelt meg teljesen hivatásának. Belső életről nem lehetett beszélni dívott a produkciós szemlélet, az anyagi elv szem előtt tartása. Felfigyeltek arra is, hogy kevés a könyvtári olvasó és ezeknek is csak 30 százaléka felnőtt. Ezeken a területeken kell tehát lényeges haladást elérni.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 ÁPR 21

Népszava

Ludmány Ottó

1021

Ludmány Ottó: Fej

lyenkor NP 20-as, vagy ehhez hasonló filmet célszerű használni. Az expozíció 5,6-os rekesznyílással 1/250 mp legyen.

Járai Rudolf

nyújt a részletrajz, amelyen a számok jelentése a következő: *1.* tükörlap; *2.* használaton kívüli ajtó; *3.* felső, keskenyebb fakeret; *4.* facsomagok a tükör biztonságos alátámasztásához; *5.* alsó falábazat; *6.* hangszigetelő parafa vagy hungarocell betét, erre azért van szükség, mert az ajtónál erősebben szűrődnek át a zajok; *7.* béléstok.

A tükör faszegélyét készíthetjük fenyőfából, ha a tok mázolt felületű. Ha az eredeti ajtótok nemes fa, akkor az új farészeket vele egyszínű furnérlemezzel borítsuk be.

á. m.

imbes-zsémbes
o Jumbo ajándékai

A kutya ezek után kapott ándékba egy gazdát. A gaz- azonban nem fogadott szót kutyának.

— Megfordítom a dolgot: a gazdáé lesz a kutya, a kutyáé a macska, s a macskáé az egér.

S mi lesz az enyém? —

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Ludmány Ottó

1973 JAN 14

Népszava

jezni a korok,

1021

Ludmány Ottó: Leányfej

s koromból a
tomat, amely
zgalmakról s
lt, én meg sz
gy hónapok ó
zárva a piciv
vagyok tud
a, előadni meg főleg
leszek ekkora kiesés
azonban összegyűjtött
ra minden szükséges
at. Nekem csak „alkot-
ellett. Volt, hogy *va-*
reggel nyolctól este tí-
dolgoztam nála. Köz-
érjem vigyázott a ki-
írta a saját TDK-dol-
Gödöllőn kiderült,
aza volt a tanárnőm-
gnyertem a KISZ KB
át...

*

pályázattal vették fel
nti Fizikai Kutató-
. A kutatócsoport

... Színházba ritkán jutnak el. Ha nagyon szeretnének egy filmet megnézni, odacsalogatják valamelyik nagymamát.

*

Néhányan talán azt gondolják: túl sokat vállaltak. A pályakezdés gondjaival együtt a gyermeknevelest. Napi munkájuk mellett a tudományos tevékenységet, a megszakítás nélküli szakmai továbbképzést.

Ők azonban azt mondják: *mikor vállaljunk sokat, ha nem most, amíg fiatalok vagyunk?*

Erdész Gabriella

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

NÉPSZAVA
1973 DEC 31

Ludmány Ottó

1021

Ludmány Ottó: Öreg

Idáig úgy látszott, hogy Bonyhád és Tamási lekörözi Paksot, de *az épülő atomerőmű most Paks felé billenti a mérleg nyelvét.*

— *A paksi atomerőmű lesz a megye első igazán jelentős nehézipari létesítménye.* Olyan „üzem", amely nem tíz-húszezres

ban rendezked
építésvezetőség)
DÉRT-faházak
dig egy csup
nagy építményt
háromezer ada
ha, ami mellett
tóház épül. A
sietni kell. *Azt hiszem,* ni.

magyarra (illetve munkáskézre) számíthatunk 2000 táján. Pontosabban, hány aktív, (tehát dolgozó!) férfival és nővel tervezhetünk.

— Mint közgazdász, hogyan értékeli demográfiai helyzetünket?

— A születések számának csökkenése nem örvendetes jelenség, de *távolról sem kerültünk a kihalás közelébe.* Ez egyébként általános jelenség az iparilag fejlett vagy fejlődő országokban.

— Véleménye szerint mi ennek az oka?

— Az iskolázás és az általános műveltség gyors növekedése, a mélyreható társadalmi-foglalkozási átrétegződés, az urbanizáció, a nők foglalkoztatottságának növekedése, és a csa'ádtervezés. Ehhez még bizony, a szociális körülmények is hozzájárulnak.

— Az Országos Tervhivatal hány magyar lakosra számít 2000-ben?

— Tízmillió 768 900.

— Ezek szerint 27 év alatt csak 353 ezer emberrel lesz több az országban.

— Ha így folytatódik a népszaporulat.

— Hány 14-től 60 éves korú emberre számítanak 2000-re?

— Hatmillió 352 ezerre.

— Hogyan veszi ezt figyelembe a távlati tervezésnél az OTH.

— Mivel a munkaerő-fölösleg a most következő években megszűnik, nyilvánvaló, hogy változtatni kell a foglalkoztatáspolitikánkban. Elsősorban *a munkaerőt az eddiginél hatékonyabban kell felhasználni.* Növelni kell a termelékenységet, ugyanis ha növekedése nem kielégítő, úgy a gazdasági növekedés eddigi, viszonylag gyors ütemének fenntartása esetén tartósan növekszik a munkaerő-kereslet. Ez pedig — a népességszaporulat szűkös volta miatt is — munkaerőhiányhoz vezet.

— Várható munkaerőhiány?

— Az egyszerű fizikai munkát végzők körében, igen. Ugyanis *mérnökökből és más szakemberekből már telítettség van.* Éppen ezért *fokozatosan gépesíteni kell a nehezebb fizikai munkákat,* ott is, ahol eddig azt mondtuk, hogy a „munka olcsó, a gép drága".

— Véleménye szerint hogyan lehetne növelni a népszaporulatot?

— *Modern társadalomban nem lehet kikényszeríteni a népszaporulat növekedését...,* inkább kedvet kell csinálni hozzá.

Levél M.-hez

Nagyon sokáig csak téged okoltalak bajodért. Mert hogy tizenhét évesen gyereket szülsz, az már baj. Örülök, hogy sikerült elintézni, hogy a fiad intézetbe kerüljön, míg te befejezed a gimnáziumot, amit félbeszakítottál, és állást vállalhatsz. Szüleid kitagadtak? Idővel talán megbékélnek. Először azt hittem — amikor hozzámjöttél segítségért —, hogy be akarsz csapni. Nem bírtam felfogni, hogy egy tizenhat éves lány ne érezze menstruációja elmaradásának jelentőségét. Csak akkor vetted észre, hogy terhes vagy, amikor megmozdult a magzat. Persze, hogy ilyenkor már nem veszik el. Azt sem tudtam először felfogni, hogy létezik egy olyan tizenhat éves lány, akinek fogalma sincs a fogamzásgátlásról. De hogy lehet az (igaz, hogy a fiú leitatott) hogy életed első és egyetlen kapcsolata után semmiféle „veszélyre" nem gyanakodtál. Tudom, szüleid hermetikusan elzárva tartottak a világtól. Állandóan templomba küldtek, é különórákra. Az egészségügy könyveket (mint kiderült, vol nekik) elzárták előled, hogy gyerek vagy még. Most má gyermeked is van. Ahogy írod iszonyúak lehettek megalázta tásaid mint leányanyának Most hiszek neked — a felelős ség alól persze nem mentele föl. Egyébként rájöttem, hogy sok sorstársnőd van. Orvosok meséltek fiatal lányok őszinte naivságairól.

Remélem, kihevered a meg

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 FEB 11
Népszava
Ludmány Ottó
1021

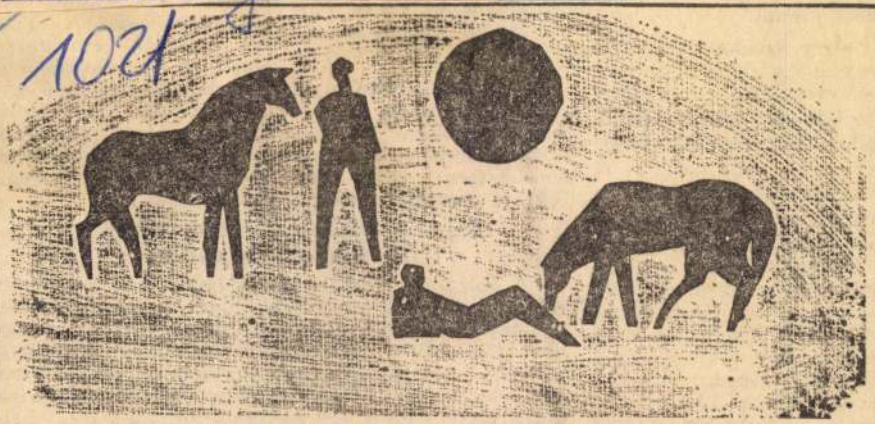

Ludmány Ottó: Lovasok

előadásokat.

— A kerekek alá esett egy mozgásban levő személyvonatról leszállás közben az adácsi vasútállomáson Bencsik Lajos 41 éves vonatvezető. A szerencsétlen embert a vonat halálra gázolta.

Csóka János, a párt és a munkásmozgalom régi harcosa, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje, elhunyt. Temetése február 15-én, csütörtökön 14 órakor lesz a Rákoskeresztúri új köztemetőben.

res sza
kiépíte
zetik n

— Ú
találta
ben. N
liárd
kénhid
földgázt

MÁSFÉL MILLIÓ HŰTŐSZEKRÉNY, KÉTMILLIÓ MOSÓGÉP

A Központi Statisztikai Hivatal most összesített adatai szerint 1972-ben folytatódott a háztartások évek óta tartó gyors ütemű gépesítése. 1972. december 31-én több mint másfél millió családnak volt hűtőszekrénye, kétmilliónál több mosógép és egymillió 269 ezer porszívó volt a háztartásokban. A rádióelőfizetők száma túlhaladta a két és félmilliót: több mint kétmillió tv-készülék és 344 ezer személygépkocsi volt a lakosság tulajdonában.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1973 FEB 16

Népszava
Ludmány Ottó

Ludmány Ottó:
Tanulmány

! Nincs ben-
nös. 27 éves
, amit mások
előbb: *kezdő*
yok. Legfel-
lyen eljutot-
volt olyan
többségé. De
m múlott.
írja majd
Mucsi Barna.
lész Gabriella

lamit

egtöbbet tud-
ekünk a tár-
kről, a gaz-
ől, a kultúr-
ndenről, amit
tudnia kell,
e van a vi-
hogy gondo-
és meghall-
a András, a
zül az egyik
mozó a tele-

februárban?
a kínai po-
ízió ifjúsági

olyan gyer
eltartásáról
maga gon
esetekben a
százaléka e
gazdasági t
az előbbi
szerint 900,
a segély. (
rint ez az ö
avult, még
díjtörvényer
lenne itt is
delem alapj
bevonulási

Sokan mu
természetbe
gosultak, és
mi lesz eze
nak sorkato
alkalmazásb
nak például
gedélyezheti
használatát.
gosult rá. *A*
kötelesek a
alatt is a há
sítani, ha b
jogosult volt
dékát is meg
a bevonultn
kása volt, ar
is jogosult a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Ludmány Ottó

1973. ápr. 25.

Népszava

1021

Ludmány Ottó: Anya gyermekével

megc
pítás
ezer
lését,
tervez

— S
próbá
először
gyárban. A másodpercenként 100 ezer művelet elvégzésére alkalmas szovjet gyártmányú számítógép kitűnően bevált a ruhagyári szabászaton. A vállalat hamarosan újabb számítógépet vásárol az adminisztráció gyorsítására.

— **Nyitva felejtette a cserépkályha ajtaját** Szilágyi Lajosné, Budapesten, a XI., Budaörsi út 21. számú házban lévő lakásában. A sugárzó hő következtében a kályha elé elhelyezett tüzelőanyag meggyulladt és a szoba berendezése kiégett, illetve megrongálódott. A tűz továterjedését a tűzoltóegységek akadályozták meg.

üveggyári munkás oldalkocsis motorkerékpárjával áttért az út bal oldalára és összeütközött a vele szemben szabályosan közlekedő tehergépkocsival. A motorkerékpár vezetője a helyszínen meghalt.

„DOLGOZZ H

Szombaton az Ikarus m
ződött az Országos Vezetőké
bátlanul" munkarendszert
nak első szakasza. A háron
során mintegy 130 vállalat
középszintű vezetője ismerk
új munkarendszerrel, amely
sze lehet majd az üzem- és
séről szóló párt- és kormá
nak. A vezetők áprilisban
gyakorlati megvalósítás elsı
tatására. A tanfolyam az ő
válik majd teljessé, amel
munkarendszer irányításáró
ről és továbbfejlesztéséről
ket.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725

Népszava

Ludmány Ottó

1021

Ludmány Ottó: Illusztráció

helyezett térképre mutat: *a gyár földünk minden kontinensére szállít termékeiből.*

A vidéki út csak fokozta a rokonszenvet, amely két hét alatt kialakult bennem. S amikor búcsút intettem a prágai pályaudvaron a vonat ablakából, s még egy pillantást vetettem Arany Prága tornyaira, háztetőire: éreztem, vissza kell még jönnöm, hogy a baráti nép újabb nagy tervei valóra válásának is tanúja lehessek majd.

Thurzó Tibor

NÉPSZAVA 19.08.04

A treff király génjei

Ludvig Zsuzsanna képei

Van valami nyugtalanító abban, hogy miközben a tartóról töprengek, mélázok órák óta, kissé kétségbeesve, és elveszetten rakosgatom lapjait, a szomszéd szobában – teljesen véletlenül lelkes kártyacsata folyik. Valami incselkedik velem. Észre se veszem, és fölpiszkálok lappangó erőket. Nem kell ahhoz ismerni sem a szabályokat, sem a figurákat. Működnek, hatnak azok a maguk módján. *„A Tarot esetében az intuitív megközelítés fontosabb, mint a tudományos ismeretek"* – olvasom hozzá *Sonia Belinski* A kártyavetés művészete című könyvéből. Ezzel az idézettel bátorítom magam a csapongáshoz, hogy szeszélyes pasziánszt rakjak *Ludvig Zsuzsanna* rajzolt lapjaiból.

Szerencsejáték, az ördög bibliája – egyrészt így bélyegzik meg a játékot, másrészt okkultista, kabalista ismeretterjesztő anyag, segédeszköz a beavatódás útján. Ebben a „beavatási út" kifejezésben van azért egy kis bennfentes gőg, elitklubbeli fontosságtudat. Tény persze, hogy bár mindenki joggal érezhetné magát személyesen megszólítva a titkok világából, mégis ezek eredendő természeténél fogva csak – szintén rejtélyes módon kiválasztódott – kevesek számára válnak érzékelhetővé.

Ezek a tapasztalatok leginkább elképesztően egyszerű, hétköznapi módon érkeznek. Egy hiányos pakliból kacatokkal teli szivardobozba került treff király váratlan előkerülése, egy tűnődő délutáni percen átütő sejtelem is elindíthat az úton. Ludvig Zsuzsanna egy játékot akart kitalálni diplomamunkának az Iparművészeti Főiskolán. Véletlen volt, de talán ugyanakkor szükségszerű is, hogy a sok, könyvtárban töltött óra egyikén egyszer csak egy kártyáskönyv került elő. *„Magával ragadott ez a sajátos világ. Az, hogy a kötöttségek, a szimbólumrendszerek behatárolják a kártya tervezőjének lehetőségeit, de ugyanakkor éppen ezek által adódnak módok ősi jelek, allegorikus alakok érzékletes megjelenítésére."*

A diplomamunka – mintegy ironikus igazolásként – alkalmat adott annak átélésére is, hogy tényleg „az életnek tanulunk". Megélni persze nem lehet kártyavetésből sem, ám aki egyszer ráérez arra, hogy munkájával va-

ló foglalatossága több, mint a megélhetésért való fáradozás, az onnantól mindig keres alkalmat az ilyen „kicsit furcsa" időtöltésre. Nem lehet eladni? Nem veszik meg? Tőkeerős cégekkel kellene méltatlan egyezséget kötni? Csupa elkedvetlenítő mozzanat. Ahhoz azonban kevés, hogy eltérítse azt, aki számára például a tarot képeiben való elmélyülés nem egyszerű ábrázolási feladat, nem csupán művészi probléma, de szellemi eszköz a megismeréshez.

Ludvig Zsuzsanna kicsit szabadkozva fűzi hozzá: *„meditációs objektum számomra"*, de vonakodik attól, hogy ezáltal a divatos, tehát felszínes irányzatokhoz sorolódjon. Akkor inkább a hallgatás!

„Azt lehet újítani, amit mélységében megismerek, aminek tanulmányozom hagyományait" – fedi fel tervezéseinek egyik sarkalatos pontját. A kötött formákon belül kitalálni az érvényes új alakot, ami a régiekből épül, az archetípusok génjeiből fejlődik – ez ad mértéket, ritmust a lüktető fantáziának.

Nem kell félni a haláltól, sem az akasztott embertől. Ezek a kártyalapok a szellemvilágban éppen nem a földi élet megszokhatatlan borzalmait jelölik, hanem esetleg éppen ellenkezőleg. A lelki fejlődésben ezek fontos figyelmeztető jelek. Minden elmúlik – a szomszédban a vidám kártyaparti is –, de egyúttal valami kezdődik is. A lapok ábráinak rajzolása, nézegetése különös módon akkor is hat, ha nem tudjuk szavakkal kifürkészni rejtélyes, többféleképpen értelmezhető jelentéseiket. De az ősi jelek akkor is velünk vannak, ha nem tudunk róluk. Egyfajta tudatalatti vonzódás is motiválhatja a játékszenvedélyt vagy éppen ellenkezőleg: a kártyától való távolságtartás jelzi az ódzkodást az üzenetektől, melyek egy nyugtalanító világ mélyéből érkeznek.

Szerényi Gábor

...k, de mégis vannak

...ingezőkkel és örömlányokkal

...núzódtak

ADÓ táblát LAKÁS ELADÓ-ra – avat be a mostanság dívó neppertrükkbe Németh zászlós. Frankberger kapitány, aki Siófok legnagyobb gondjának tartja a lakásnepperek hiénázását, azt mondja, hogy ezzel is ugyanaz a helyzet, mint a prostitúcióval: amíg a villatulajdonosok igénybe veszik ezt a szolgáltatását, addig dealerek is lesznek, hiába üldözi őket a rendőrség. Márpedig manapság a házát kiadónak jobban megéri leadni a tíz százalék körüli sápot a neppernek, mint ennek többszörösét a közvetítő irodának.

– Ez a kérdés is jogszabályi rendezést kíván – érvel a kapitányságvezető. – A nepperek balkáni módon, sokszor az agresszivitástól sem visszariadva próbálják „rábeszélni" a külföldieket. Nem ritka az sem, hogy egymással is összeverekednek az ügyfélért. Tavaly a keleti bejárónál egy 98-as évjáratú Audi motorháztetejét horpasztotta be táblájával a nepper, amikor a német turista, aki címre ment, nem volt hajlandó szóba állni vele.

Nem véletlen ez a fajta rámenősség, hiszen a hiénák óriási pénzeket vágnak zsebre. Benyus mesél egy helyi rokkantnyugdíjasról, aki szerinte évente 1,5-2 milliót szed össze adómentesen a nepperkedéssel.

A szabadisóstói Golden Lake kemping sorompóőre éppen egy, a Renegade-ből visszatérő holland minibuszkonvojt enged be, amikor Benyusék a biztonsági őrök felől érdeklődnek nála. Megjelenik végre egy huszonéves srác, gumibottal az oldalán, akiről kiderül, hogy feketén dolgozik – nem rendelkezik biztonsági őri igazolvánnyal. Jön aztán a főnöke is, fekete pólójáról leolvasható, hogy a siófoki Koppány Vándorsólyom Természetjáró Egyesület kopaszra nyírt fejű aktivistája. Ő tényleg hivatásos őrző-védő, és nem érti, mi a probléma. Ahhoz képest, hogy elmúlt már éjjel egy óra, kicsit túl öntudatosan érvel, ráadásul a hangmagasság sem alkalmazkodik a napszakhoz, úgyhogy a főtörzs udvariasan, de határozottan megkéri, hogy vegyen vissza. Szavát sem lehet venni, amikor a rendőrök beígérik, hogy holnap majd tájékoztatják tapasztalataikról a munkaügyi felügyeletet.

Éjjel kettő körül visszatérünk a citybe, mert a szakemberek szerint ilyenkor már valószínűleg az utcára merészkednek a kurvák. Siófok egyelőre még bordélyokat nélkülöző „vigalmi negyede" a yardkocsiból úgy fest, mint egy embéhármas, *félelem és reszketés* nélküli Las Vegas.

Benyus főtörzs figyelme, a mellettünk éppen elhaladó, 23 éves, oroszlányi srác pechjére, egy pillanatra sem lankad.

– Volt maga büntetve, Pista? – kérdezi a főtörzs, s mikor a fiatalember magyarázni kezdi, hogy neki csak egy pénzbüntetése volt, rögtön csóválni kezdi a fejét. Közben a járőrtársak már telefonon lekérik Pista priuszát. Alig fél perc múlva érkezik a válasz, az oroszlányi alkalmi munkás hatszor volt eddig büntetve.

– Figyeljen ide, Pista, üvölt magáról, hogy tele van balhéval! – mondja neki az azonnali beismerő vallomás reményében Benyus Miklós, de Pista határozottan állítja, ő csak kempingezni jött a barátnőjével, és nem nyúl a máséhoz. Annak rendje és módja szerint a Golden Lake melletti kiserdőben leellenőrizzük Pista alibijét. A rendőrök nem találnak nála semmi gyanúsat, de a főtörzs továbbra is csak csóválja a fejét, Benke Ottó pedig figyelmezteti Pistáékat, hogy holnap szüntessék be a vadkempingezést, különben sokba fog nekik kerülni a siófoki nyaralás.

Fél órán belül még két partközelbe telepített sátor lakóit ébresztjük föl. A négy, báván vigyorgó tanyasi fiút meg egy várpalotáról kempingbiciklivel kiránduló negyvenkilós, szemüveges biztonsági őrt (!), aki a szúnyogokra tekintettel először nem akart előjönni a sátorból, hagyjuk reggelig aludni.

– Mit lehet kezdeni ennyi „kuplungossal"?! – ütögeti meg a homlokát a főtörzs.

Mire visszaérünk, a Pipacs melletti kis téren három egymás mellett ücsörgő leányzóra leszünk figyelmesek. A rendőrök kérésének engedve elvállalom az illuminált kuncsaft szerepét, de nem számolok azzal, hogy a hölgyek már láttak korábban a rendőrautóban. Így aztán majdnem én jövök zavarba, amikor egyikőjük sértődötten visszakérdez, miből gondolom, hogy ő kurva?!

– Nem szégyen az, csak néha, amikor beviszik az ember lányát, kellemetlen. – Ezt persze nem én mondom a lányoknak, hanem a diskurzus végére odaérkező főtörzs, aki a három közül a *Tanárnőt* még tavalyról ismeri.

A tanárképzőt a nagybetűs életért odahagyó, a pesti Práter utcából érkezett Bea két mobilhívás között sajtótájékoztatót rögtönöz. Megtudjuk tőle egyebek között, hogy a taxisok révén szerzi „üzletfeleit", s nála egy „full szerviz" (francia plusz hagyományos szex) tízezer forintot, avagy száz márkát kóstál. Aki beéri csak az egyik szolgáltatással, természetesen megússza fél áron.

– Jó lesz odafigyelni a derék taxisokra – mondja kollégáinak homlokát ráncolva Benyus Miklós. Aztán mivel „felkínálkozás vagy üzletkötés ténye nem forgott fenn", útjukra bocsátja a megkönnyebbült lányokat.

Tódor Jánó

Demecs Zsolt felvétele

LUDWIG
KORTÁRS
MÚZEUM
MŰVÉSZETI
BUDAPEST
MÚZEUM

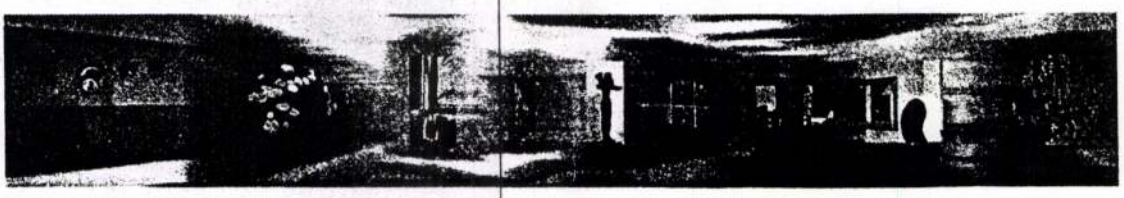

Budavári Palota, "A" épület, 1014 Budapest, Szt. György tér 2.
Telefon: 175 9175, 175 7533 • Fax: 212 2534
1250 Budapest, Postafiók: 23.
E-mail: h1382szabo@ella.hu
új telefon: (36 1) 375 9174
új e-mail: ludwig@c3.hu

KIÁLLÍTÁSI TERV 1999

január 3-ig	***Antoní Muntadas*** (Barcelona, New York): ***A fordításról*** (kurátor: Hegyi Dóra)
január 31-ig	***Gia Edzgveradze*** (Tbiliszi, Düsseldorf): ***Ultra Modern Nihilismus*** (kurátor: Bálványos Anna)
január 15 - február 14.	***Ernesto Tatafiore*** (Nápoly, a hamburgi Galerie Levy-vel) (kurátor: Bálványos Anna)
február 18 - március 21.	***Identitás és környezet*** (nemzetközi fotókiállítás a sheffieldi Mappin Gallery-vel, kurátor: Szipőcs Krisztina)
február 19 - március 21.	***Gulyás Gyula : Római inspirációk*** (szobrok és rajzok) (kurátor: Bálványos Anna)
március 11 - április 5.	***A Magyar Aszfalt festészeti pályázat díjnyertesei*** (kurátor: Bálványos Anna, Pinczehelyi Sándor)
március 28 - május 16.	***Búcsú a XX. századtól***: Közép- és kelet-európai művészek az ezredfordulóról (a Tavaszi Fesztivállal) (kurátorok: Bálványos, Hegyi, Néray, Szipőcs, Zólyom)
április 15 - május 16.	***TEST - TÉR: Grunwalsky Ferenc fotói és Ladányi Andrea performansza*** (II. Magyar Fotóhetek) (kurátor: Bálványos Anna)
április 22 - május 23.	***Katarzyna Kozyra*** (Varsó, a gdanski Galeria Wyspa-val) (kurátor: Néray Katalin)
május 27 - június 27.	***Várnagy Ildikó: Jelek*** (kurátor: Bálványos Anna, Néray Katalin)
május 27 - június 27.	***Trieszti művészek*** (a Trieste Contemporanea-val) (kurátor: Bálványos Anna)
július 8 - augusztus 15.	***Dimensions Variable*** (fiatal brit művészek, a British Council vándorkiállítása, kurátor: Zólyom Franciska)
szeptember 16 - október 17.	***A második: Holland videoinstallációk*** (az amszterdami Montevideo-val, kurátor: Szipőcs Krisztina)
október 21 - november 28.	***Sigmar Polke: Gouache-ok*** (az ifa-val és a Goethe Intézettel) (kurátor: Zólyom Franciska)
október 28 - december 5.	***Tót Endre*** (Köln) ***új papírmunkái*** (a kölni Ludwig Múzeummal) (kurátor: Néray Katalin, Zólyom Franciska)
december 9 - január 16.	***Fiatal svájci művészek*** (a Pro Helvetia-val, kurátor: Hegyi Dóra))

HOLNAP: KUN MIKLÓS ÍRÁSA A CSECSENFÖLDI ALKURÓL ÉS ARRÓL, AMI MÖGÖTTE VAN

A médiatudatos politikus

BERKES PÉTER

marketing- és reklámkutató szerint elengedhetetlen, hogy a modern politikusnak jól fejlett médiatudata legyen.

Túl vagyunk az évértékelések időszakán. Előbb Gyurcsány Ferenc kormányfőként, majd néhány nappal később Orbán Viktor a legnagyobb ellenzéki párt elnökeként ragadta magához a szót, hogy a médiateret rabul ejtve értékelje a mögöttünk hagyott évet. Míg a kormányfő beszédének gerince a jövővel kapcsolatos vízión alapult, addig Orbán Viktor, az évértékelőjének fókuszába az elmúlt, meglehetősen hektikus esztendő anomáliáit állította. „Egy az ország, egy a zászló [...] Éljen hát az új többség, emeljük magasra a zászlót!" – ezekkel a szavakkal fejezte be évértékelő beszédét.

Megerősítés és csattanós gerillamarketing

Magam sem gondoltam volna, hogy a közélet történései, a nagypolitika forgószínpadának cselekvőképes aktorai ilyen hamar megerősítik a fenti tételt. A Fidesz-frakció kordonbontási akciója jól szemlélteti a fent említett gondolkodási keretet.

Egy megkonstruált, csattanós gerillamarketing akció volt ez a médiaporondon. Igazi médiavírusként járta be a hazai tömegkommunikációs csatornák döntő többségét. A politikai kommunikáció egyik alaptézise, hogy a média napirendjének folyamatos tematizációjával a választópolgárok köré egy impulzushálót kell és lehet fonni, amelyből nem szabadulhatnak. A Fidesz prominensei sem tettek másként – impulzusok tűzijátékával kápráztatták el a nagyérdeműt. Kordont bontottak!

A politikai, közéleti kérdések iránt fogékony tömeg azonban rendkívül ambivalensen közelítette meg a Fidesz akcióját. Többek szerint a frakció kordonbontási akciója a nagypolitika tavaszi nyitányát jelentette. (Ahogy Ronald Reagan mondta második elnöki beiktatásán: you ain't seen nothing yet – igazából még semmit sem láttatok.) Néhányan viszont egy erőltetett áleseményként próbálták beállítani!

Az álesemény fogalma nem arra utal, hogy az ilyen események a valóságban ne történnének meg, hanem azt jelenti, hogy ezeket az eseményeket pusztán azzal a céllal szervezik, hogy a média hírt adjon róluk. Az álesemény megfordítja a hírműsorok logikáját: nem az látszik, ami van, hanem az van, ami látszik.

Gábor Zsazsa és a negatív reklám

Szemléletesebben fejezte ki mindezt Gábor Zsazsa, aki úgy tartotta, hogy a negatív reklám is reklám, a legroszszabb kritika is jobb annál, mintha nem írnának az emberről. Ez a tétel visszaköszön a korábbiakban is megemlített Castellsnél is, amikor arról ír, hogy az információs, hálózati társadalom egyik sajátossága, hogy végérvényesen kiderült, van roszszabb is, mint a kizsákmányolás: az ignorancia. A modern politika ezért a permanens kampány időszakába lép, s egyik fő célja a politikusok népszerűségének a fenntartása. Ez lett korunk politikai ideológiája.

„A politikai kommunikáció egyik alaptézise, hogy a média napirendjének folyamatos tematizációjával a választópolgárok köré egy impulzushálót kell és lehet fonni, amelyből nem szabadulhatnak."

Mindig és mindenhol zajlik a kampány. A folyamatos kampányolás nem teljesen ésszerűtlen, hiszen a politikus csak akkor van biztonságban, ha minden áldott nap maga mögött tudhatja a szavazók támogatását. Szüksége van erre, mert a média és a politika világa csalhatatlanul megérzi, ha a vezér hibázik. Ebben a világban mindenki tudja, hogy ha a Gyurcsány vagy Orbán iránti bizalom megkopik, az a hatalom megingásához, végső esetben annak elvesztéséhez vezethet.

A politika mediatizálódott, a modern politikus médiatudatos! Mondanivalóját karakteres szófordulatokkal színezi, váratlan gondolatokkal áll elő. Célja nemcsak a nyilvánosságban való megjelenés, nemcsak minél több választó minél meggyőzőbb megszólítása, hanem a politikai közbeszéd sikeres tematizálása is.

A tematizálás célja, hogy a politikus a neki kedvező kérdésekre irányítsa az újságírók és – az újságírók által – a választók figyelmét, s egyszersmind elvonja a figyelmüket azokról a kérdésekről, amelyek politikai ellenfeleinek kedveznek. Emellett a politikai riválisait defenzív, követő magatartásba kényszeríti, arra szorítja, hogy az általa felvetett témákra reagáljanak. Ez az a szint, amely a komplex helyett az egyszerű, az absztrakt helyett a konkrét üzenetek kommunikálásának kedvez. Az érvek helyét a szimbólumok, a beszéd szerepét döntő módon a vizuális jelek veszik át. Az üzenet elsősorban az érzelmekre kíván hatni.

Kutató – bozótvágó késsel a kezében

A Fidesz-frakció nem tett semmi egyebet, csupán a vázolt összefüggéseket próbálta a gyakorlatban megvalósítani. Jött, látott, és győzött! Tematizációs törekvésének eredményeként egy teljes napon keresztül

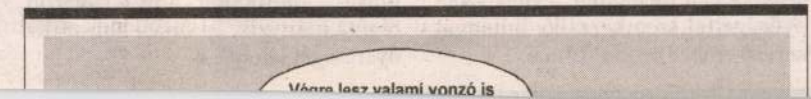

Ludwig Múzeum 16. old

vezető szerkesztő: **Péntek Orsolya,** e-mail: pentek.orsolya@magyarhirlap.hu

Azonosságkeresés a Ludwig Múzeumban

Videók, installációk, filmek, fotók. Tizenkét művész tizenkét megnyilatkozása az identitáskeresés problémaköréről Budapesten. A kortárs művészetet népszerűsítő Ludwig Múzeumban április 15-ig látogatható a Határátlépések című kiállítás.

FERCH MAGDA

A Ludwig Múzeum hófehér termeiben mintha útvesztőben bolyonganánk. Szép, szőke, fiatal nő életnagyságban kivetítve: Milica Tomic vagyok. Szerb vagyok, német vagyok, flamand vagyok, vallon vagyok, francia vagyok – ismételgeti a legkülönbözőbb nyelveken. Testét sebhelyek borítják, homlokáról vér szivárog. A középkori szerb királyság egyik királynőjének „ősdi" nevét viselő belgrádi születésű képzőművész, Milica felnőtt fejjel értette meg, választania kell: „Sebhely vagy egy nemzet egészséges teste." A paradox helyzet mellett dönt, „privát használatra megtartja szerb identitását, a nyilvánosság előtt azonban a sebhely pozíciójából" szólal meg.

Egy másik teremben hét nagyméretű színes fotó. Hét álomkép, hét mese. Három szófiai középiskolában hetven diákot kérdeztek meg arról, milyennek képzeli az életét húsz, harminc év múlva (Boris Missirkov és Georgi Bogdanov: A fényes jövő nyomában, Bulgária). Az egyik képen idilli táj, Borjana ilyen környezetben látja magát nyolcvanévesen. Ivan filmrendezőként jelenik meg, aki „tök jó a munkájában". De már most azon töpreng, vajon lehet-e majd magánélete. Kamelia mióta az eszét tudja, ügyvéd akar lenni. A kiürült tárgyalóteremben látjuk őt, azon töpreng, tényleg győzelem volt-e az, amit elért. Georgi komikus színész akar lenni, hogy az emberek, amikor őt nézik, „el tudjanak kicsit feledkezni a mindennapokról". Ha kiáll a színpadra, „mintha pillangók repkednének a hasában". Asszen bevallottan egy gazdag nővel kötött érdekházasságban látja boldognak magát. Tizenhét évesen úgy gondolja, „az embernek mindent meg kellene tapasztalnia az életben: a luxust meg a nyomort is". Csillámló szárnyú pillangók röptetnek tovább az úton. Hatvanvalahány éves ikerpár, két idősödő hölgy táncol az esőben videofilmen, néz szembe velünk a fotókról (a cseh Milena Dopitová tiszteletadása a család előtt). El-Hassan Róza véradásperformance-ait felidéző képekkel van jelen. Amott a meztelenség, „a tiltott test", ember és állat kapcsolatának provokatív fotósorozata és így tovább.

Nyugtalanító, elgondolkodtató, olykor taszító képek. A művész mint par excellence határátlépő, az erőszak elől menekülő, a világ szörnyűségeivel szembeszálló, önmagát kereső ember produktumai.

A regensburgi Kunstforum Németország egyetlen kortárs művészetre szakosodó múzeuma, amely főként a jelenkori kelet-közép-európai művészetre összpontosít, erről a területről jelentős gyűjteménye van. A budapesti kiállítás két kurátora: Pavel Liska és Tímár Katalin. A katalógus tanulmányai a kortárs művészetben kevésbé jártas látogatónak is segítenek megérteni ezeket a műveket. Pavel Liska, Martina Pachmanova, Ileana Pintilie-Teleaga és Néray Katalin írásai „a Kelet és Nyugat között eltüntetett Közép-Európa rendszerváltozások utáni képzőművészetének változatosságáról adnak képet. Megismertetnek a kelet-közép-európai művészek törekvéseivel: miközben elő kívánnak lépni „szegény rokonból" „felzárkózó rokonná", a másokéval össze nem téveszthető egyéniségüket is meg akarják tartani. „Kelet-Közép-Európa visszakerülése a világ gazdasági és értékközösségébe, a határátlépő új kortárs típusát alakította ki". A legnagyobb eltérés a nyugati művészekkel összehasonlítva abban mutatkozik meg, hogy „a társadalmilag megtört szocializáció élményei, összekapcsolódva a nemzetközi művészeti élet tapasztalataival, olyan elmélyült politikai kifejezőerővel ruházzák fel ezeket a művészi munkákat, ami Nyugaton régóta hiányzik, és óriási kulturális nyereséget jelent". ■

Milena Dopitová alkotása a család előtt tiszteleg FORRÁS: LUDWIG MÚZEUM

Ludwig - gyűjtemény

1988. január 16., szombat

Ne lőj a művészekre!

A Ludwig-gyűjtemény a Nemzeti Galériában

Miszisz Fogyasztó valódi bevásárlókocsit tol. A kocsiban csomagolt élelmiszerek. A zsákmánya szénhidrátban és koleszterinben gazdag. A szemérmetlenül magas kalóriaértéket gyönyörű dobozok rejtik; egy iparág piackutatáson és reklámpszichológián edzett lenyűgöző rafinériája. Miszisz Fogyasztónak szemlátomást sejtelme sincs szerzeményének lassan ölő mérgéről. Nem zavarja százhoz közelítő önsúlya, nem zavarja a fenekén majd szétrepedő szoknya, nem zavarja, hogy hajában a csavarókat a szupermarket egész közönsége látja, a majdani „frizurát" pedig csak a partira hivatalos két tucat hájfej. És az sem zavarja, hogy a malactestét kiemelő malacrózsaszín pulóverén a díszként hordott sárga gyöngy a szemnek fájdalmas sikoly. Hogy az is borzalommal lesüti szemét a két összecsörömpölő szín láttán, aki még sose gondolkozott el: „a rózsaszínhez nem illik sárgát felvenni". Arcán megszállott, révült mosoly az öntudat legkisebb jele nélkül. Szociológiai, gazdasági, ökológiai és etológiai horrort alkotott *Duane Hanson* 1970-ben, a pop art alkonyán a *Nő bevásárlókocsival* című hiperrealista szoborral. Túlságosan nyilvánvalót, szomorúan vicceset. Szinte érthetetlen, hogy ezen a művön éppen annak a nyugatnémet műgyűjtő házaspárnak akadt meg a szeme, aki csokoládégyártással szerezte tőkéjét. Végtére is ennek a képzőművészeti szatírának konkrét és élelmiszeriparra kihegyezett ürügye aligha alkalmazható propagandacélokra, mert arról szól: „ilyen hülye és kövér leszel, ha sok édességet eszel".

Pedig a dolog lélektana nem érthetetlen. Alfred Nobel, miután feltalálta a nitroglicerint, az emberiség üdvét szolgáló díjat alapított — a világ általa megbontott egyensúlyát helyreütendő —, csúcsán a nitroglicerinnel aligha összeegyeztethető békedíjjal. A művészettörténetet végzett Irene Ludwig és a Picasso-monográfiát író Peter Ludwig valami ilyesmit csinált, amikor óriási vagyonra tett szert, mégpedig olyanra, amelyet egy széplelkű művész részben kötelezően lenézett, részben úgy ácsingózott utána, mint tombolajegy birtokosa a kvinternó után. Ludwigék lelkiismeretfurdalása, humora, nagyszerű kultúrája, vezeklésnek is beillő művészetpártolói akciósorozata mindenesetre kontinensünk legfigyelemreméltóbb gyűjteményszervező tettévé vált. A katalógusból megtudható: a *Nemzeti Galéria* a huszonkilencedik európai intézmény, amely szerencsés haszonélvezője ennek a muzeológiában megfigyelhető nobeli mentalitásnak. A huszonkilenc „kapcsolat"-ból nem egy kortárs művészeti múzeum született. Aachenben, Kölnben, NDK-Berlinben, Bécsben. Talán nekünk is sikerül...

E magatartásból persze sok minden más furcsaság, nekem különösen rokonszenves furcsaság következik. Ludwigéknak szemlátomást két dologgal van igazán bajuk: a fejlett ipari társadalom bornírtságával és a fejlett ipari társadalom bornírtságát kifejező politikai széttagoltsággal. Előbbiből az következik, hogy csillapíthatatlan étvágyat éreznek a Hanson-típusú, a civilizációs ártalmakat ostorozó és megjelenítő Miszisz és Miszter Fogyasztó megszerzésére, kiállítására, letétbe helyezésére, elajándékozására. A nemzetközi pop art művészet múzeumi tárggyá való előléptetésére. A másikból a hecckampányokat figyelmen kívül hagyó szabadgondolkodás körvonalai bontakoznak ki. Olyan szemléleté, amely nem hajlandó anatéma alá helyezni például a kortársi szovjet, NDK-beli, bolgár művészetet pusztán azért, mert nemzetközi képzőművészeti fórumokon sokáig úgy nem jegyezték az innen származó művészetet, hogy — hivatkozással az emberi és alkotói jogokra — azt sem tudták, mi az, amit nem jegyeznek.

Pop art és kelet-európai művészet? Csömör a fogyasztástól és lemaradás a modernizációról? A művész kiszolgáltatottsága a piacnak és a művész kiszolgáltatottsága az államnak? Összeegyeztethető dolgok ezek? Lehet így egységes gyűjteményeket alapítani? Nagy élményem Budapesten (és Bécsben és Berlinben, ahol volt szerencsém Ludwig-gyűjteményeket látni), hogy igenis lehet! De ehhez valami kell, és valaminek pedig hiányoznia kell.

Kell hozzá egy lefegyverző és ellenvéleményeket leszerelő kvalitásérzék. Meglátni a még nem befutott osztrák *Arnulf Rainerben*, hogy ő az, aki a fotográfiát átíró szénrajzaival az objektum és szubjektum rémületes szétválásáról ad hiteles hírt. Megérezni az akkor még nem népszerű keletnémet *Werner Tübkében*, hogy a jelen ellen tiltakozni lehet úgy is, ha ironikusan visszafordul a történelem kereke. (Csak úgy kell ehhez rajzolni, mint Altdorfernek, és úgy festeni, mint a Cranachoknak.) Megfigyelni az ötvenes évek kócos, szellemes, baloldali amerikai — zömmel New York-i — képzőművészeti fenegyerekeit, *George Segalt* és *Roy Lichtensteint*, *Robert Longót* és a chicagóivá lett svéd *Claes Oldenburgot*, hogy igen, ezek lesznek azok, akik a leggyilkosabban fogják leleplezni a csokoládét zabáló eltompult agyú bűnbe esett világot. És művészettörténeten köszörült finom ösztönnel kiválasztani, hogy a szovjet-lett *Edvard Karlovics Grube*, a szovjet-azerbajdzsán *Togrul Farmanovics Narimanbekov* és a szovjet-orosz *Natalja Igonyeva Nyesztyerova* igazi festők, függetlenül a kurrensnek tartott áramlatoktól, és függetlenül az adminisztratíve agyondíjazott kelet-európai életművektől.

És hiányoznia kell a műkereskedői kopóösztönnek, a divatot a divatházak előtt öt perccel előbb megérző agyonfinomultságnak, a művészeti életbe való „túl-beleágyazottságnak". Lám, milyen jó, ha a pénz eredetét nem kompromittálja a művészet! Makacsul kitartani amellett, hogy igenis *Picasso* volt a legnagyobb huszadik századi művész, „annak ellenére", hogy ő a leghíresebb, övé a legnagyobb életmű, és még halála után is új irányokat tud megtermékenyíteni. Csökönyösen figyelmen kívül hagyni a társadalmiról nem beszélő, szűken vett esztétikai tényeket, azaz a külvilággal vadul hadilábon álló absztrakt expresszionizmust és a külvilághoz lakájsimulékonysággal idomuló, a dizájnnak örök tippeket adó konstruktív irányokat. Ludwigék — ezt persze így aligha mondják ki, de minden tettükben benne van — nem hisznek a művészet önfejlődésében, és talán maguknak sem vallják be, hogy csak igen korlátozott mértékben hisznek a művészet autonómiájában. Számukra a művészet *szól valamiről*. Nyugaton arról szól, hogy nagy-nagy boldogtalanság köszönt az emberiségre, ha egy neonbetű a falon fontosabbá válik, mint az az ember, aki felszereli (Segal), vagy ha ronda kombinék és még rondább bugyik megvételére fecsérlődik az alkotó energia (Oldenburg). Keleten arról szól, hogy az elidegenedettség nem egy társadalmi rendszer privilégiuma, hanem mindenütt van, ahol van *Repülőtér (Alekszandr Nyikolajevics Petrov)* és *Metróállomás (Uwe Pfeifer)*. Sőt akkor idegenedik el az ember igazán, ha még ezek sincsenek, csak vágyik a civilizációs kényelem után — de mindhiába.

El tudom képzelni, hogy Ludwigék műpártoló munkássága, ízlésük markáns jelenléte nem mindenütt arat osztatlan sikert. Miután ez az ízlés túlságosan kötődik a hatvanas évek újbaloldali mozgalmaihoz, majd pedig a hetvenes-nyolcvanas évek globális válságproblémákat felvető demokratikus és békeharcos szemléletéhez, egy bizonyos Nyugaton ez nem konvertibilis, egy bizonyos Keleten ez maga a fellazulás. Én mégis úgy vélem, hogy az utóbbi évtizedekben kevés olyan művészetpártoló tevékenység volt, amely fontosabb és morálisan magasrendűbb lett volna.

A Nemzeti Galéria teremsorának végén van egy furcsa festmény, a Puerto Ricó-i *Lady Pink* és az amerikai *Jenny Holzer* közös alkotása. Olyan, mint egy befestett New York-i metrókocsi, amely a társadalom hátrányos helyzetű rétegeiről, azok féktelen kreativitásáról és persze agresszivitásáról ad hírt, a művészetszociológusok legnagyobb gyönyörűségére és a köztisztasági hivatalok legnagyobb bánatára Pink és Holzer művén is van felirat, de a mű hangulatával ellentétes: „Don't shoot civilians", azaz *Ne lőjetek a civilekre* — hirdeti a vad színek, fékezhetetlen formák közepette egy olyan világban, ahol lőnek válogatás nélkül mindenkire, ha éppen úgy adódik. Ludwigék számára a világ egyetlen hatalmas civiltársadalom, amelynek vezérképviseletét művészek vállalták. A vadászati tilalom rájuk érvényes igazán. Nemre, fajra, felekezetre, vagyoni cenzusra, társadalmi rendszerre, közismertségre való tekintet nélkül. A kiállított anyagon túl a szemlélet importját tartom a legfontosabbnak. Csak félek, hogy csokoládé háttér nélkül, az úgynevezett művészeti szakemberek kezében a béke rövid életű lenne, és előbb-utóbb valaki valahonnan valakire lőni kezd. Mert az úgynevezett művészeti szakemberek néha agresszívebbek, mint a metrórongálók.

P. Szűcs Julianna

tanácsos; az istenit, berúgott volna? Miket beszél összevissza?

Megkeményítette a hangját.

— Na, igyekvés, Bujdosó, induljon az a ménes.

— Én megmondtam, tekintetes uram.

— Nem?

— Nem.

— Hát ide figyejj, én a csárdából mindjár a parancsnokságra telefonálok, hogy jöjjenek ki, verjenek vasra...

— Megtehetik, tekintetes uram.

— Meg is teszik. Na, indujj a méneshez.

— Én indulhatok, de a ménes, az nem indul.

— Hát akkor el van maga csapva, Bujdosó. Mehet a fenébe, ahova akar. Mostantól kezdve Tóth József a számadó.

— Nem, uram, addig, amíg a szegődésem le nem telik.

— A város parancsol itt, nem maga. Én; érti?

— Éntőlem parancsolhat az egész nagy Hortobágy pusztán, csak az én ménesemmel nem.

— Jól van, András, bogárzik a fejed, napszúrásod van, te bajod, szép szóval mondtam; megyek telefonálni.

— Mennyen, tekintetes uram. Mán jobb is lenne, ha túl vónánk rajta.

— Annyit mondok, Bujdosó András, ajjas csirkefogó kend. Becstelen ember kend.

— Az is meglehet, tekintetes uram. Meglehet.

Egy óra telt el, megjelent egy német katonai autó. Jött vele egy magyar százados, egy SS-katona meg egy SS-őrmester.

Veres István addig nem tudott egyebet tenni, evett meg ivott.

Ahogy megjöttek a katonák, odament megint Bujdosóhoz.

— Na, öreg, most mán osztán abba lehet hagyni a játszadozást.

— Nem baj, tekintetes úr. Jön, aminek kell, hogy jöjjön.

— Elviszik magát, összetörik, meggyomrozzák... a ménes csak továbbmegy. Hát mit kell itt még hősködni? Én mán csak több ember vagyok, mint kend, én se tehetek semmit. Nálam nagyobbak se.

— Lehet, uram. Meglehet. De hát én mán csak így döntöttem. Oszt csak arra kérem, hogyha bajom esne, hát gondoljon néha a két kis családomra. De ha nem, hát az se baj. Rossz pénz nem vész el. Majd eldajkálja őket a puszta.

S megkeményítette a derekát a kis szikkadt csikós, és kihúzta magát, nagyobb lett, erősebb lett, mint volt, meghúzogatta a bajuszát, levette a kalapját, és az ingujjával megtörölgette, mintha lakodalomra menne.

Odajött hozzá a százados, miután Veres István elmondta neki két szóval a tényállást.

— Hajlandó indítani?

— Alássan jelentem, százados úr, nem vagyok hajlandó.

— Akkor átadom a németeknek.

— Akkor csak tegye a kötelességét, százados úr. Tegye meg mindenki a magáét.

Az SS-őrmester közben odajött, félretolta a századost, szembeállt a kis öreg csikóssal. Kicsit lefelé hajolva kellett vele beszélni, mert alacsony volt a pásztor, és magas a német: szép szál, jegenyetermetű, karcsú, szőke legény, messzenéző, hideg, kék szemekkel.

Nézte egy pillanatig, aztán egy villámgyors, szemmel alig követhető mozdulattal az arcába csapott nyitott tenyérrel. A százados összehúzta a szemét, tetszett neki az ütés, a németben azonnal felismerte a szakértőt.

Bujdosó András megsápadt az ütéstől, aztán kigyúlt az arca, megnyalta vértelen ajkát, és kihúzta magát jobban.

— Ez is megvolt — mondta.

A két fiú ott állt vagy öt lépésre. Távolabb meg az öt bojtár. Azok is csak álltak, nézték, mikor kell botra kapni. Vagy hogy sor kerül-e rá egyáltalán? Vagy mi lesz?

Veres István meg káromkodott, köpött egyet. Aztán ráordított a számadóra.

— Térj észre, András, az apád istenit, mer... mer...

De olyan vértolulása lett, hogy elhallgatott, mert attól félt, mindjárt megüti a guta. Csak a szeme táncolt vérbe, hogy te jósten, hát ezt adtad, keserves Úristen, ezt csináltam, ezt nézem, maskarává, piszokká, ronggyá tetted az embert.

— Egy percet ad, hogy induljanak — tolmácsolta az őrmester szavát a százados.

— Megmondtam, százados úr. Nem.

— Miért nem? Bolond maga, ember?

— Az is lehet, százados úr. Bolond vagyok, az is lehet. Meglehet.

— Mi baja magának, ember?

— Énnekem semmi már, százados úr. Semmi nincs, nem is lesz. Csak a ménes, az el nem megy. Meg én se vele. Meg senki. Mer az ide tartozik a pusztára, oszt elpusztul, ha elviszik: meg én is, ha odébb megyek, hát mán jobb itt akkor inkább.

Az őrmester leengedte a karóráját, amin mérte a percet, hanyag mozdulattal előhúzta a pisztolyát, s kétszer mellbe lőtte Bujdosó András. A kis, szikkadt ember összeesett egy hang nélkül, nem is mozdult többet, meghalt mindjárt.

Aztán kiadta a parancsot, ijedtek voltak az emberek és hallgatagok, egy szót se mertek szólni, feldobták a nyergesekre a nyerget, a málhásokra a hirtelen felszedett cókmókot, egy óra múlva kibontotta a karikását a számadóvá előlépett bojtár, és megindult a ménes Polgár felé.

— Na, gyertek — mondta akkor Veres István a két fiúnak, a megölt Bujdosó András két fiának. — Gyertek. Apátokat bevisszük Debrecenbe eltemetni. Városi ember volt... szolgálat közben... Na, a keservét, gyertek.

S a kocsissal feltették a halott csikóst a város kocsijára. Hátra az ülésre, félig fekve, félig ülve. Urasan ült volna, ha az álla nem fityteg úgy félre.

A két gyerek nem szólt semmit. Bálint szorította a száját, nézett maga elé, aztán egyszerre csak nyihogott, vinnyogott egyet, csordult a könnye.

János ránézett.

— Ne ríjj — mondta. — Ne bőgj, mer... mer szájon váglak.

S megrántotta a vállán a szűrt, megfogta az öccsét, hátat fordított a tanácsnoknak, indult délnyugat felé, haza. A hátuk mögött halkult a megindított ménes dobogása, lassan el is tűntek, elnyelte őket a puszta pora, a hangjukat is, a színüket is, nem maradt ott semmi és senki, csak Bujdosó András, a kocsin fekve, holtan, és a kocsis, Veres István, aki csak nézett maga elé s a távozó két fiú után, s aztán ránézett az öreg csikós holttestére is. Nagy csend volt, s érezte a nagy csendben ez a mindig keservesen vidám, bikaerejű ember, hogy meghalt itt más is, végérvényesen és visszavonhatatlanul, nemcsak Bujdosó András. Meghalt itt az egész világ, minden, ami neki jóízű volt, kedves volt, szolgálta és szórakoztatta — az egész ország, annak is vége — gondolta nagy nekikeseredettséggel, és indult, hogy leigya magát a hortobágyi csárdában, de immár a sárga földig, az eszméletlenségig, a felejtésig, hogy oldódjon benne a céltalanság görcse, ami úgy szorította a szívét, hogy majd megfojtotta, mert hiszen látja ilyenkor az ember, egy-egy pillanatban, hogy nem is volt értelme annak, hogy született és élt.

A két fiú pedig ment egymás mellett, csendben, hang nélkül, sétálós, kényelmesnek látszó léptekkel, ami azonban sosem csökken, sosem fárad, s idők múltán eszi a kilométereket, mint a tűz. Sötétedésre beértek Szoboszlóra, levették az eresz aljáról a kulcsot, kinyitották a penészszagú házat, amiben három éve, az anyjuk halála óta, úgyszólván soha senki se lakott — bementek, leültek, néztek a földre, János időnként köpött is egyet a döngölt földű padlóra, mintegy jelezve vele, hogy most már ő a felnőtt, ő a férfi, és az övé minden gond, baj, kín és az egész élet.

Hogy mi lesz? Ki tudja azt. Nem is gondolkozott rajta.

Bálint aztán később, este, amikor már éhes is volt, szokatlan is volt a nagy, hosszú, mozdulatlan ülés, megint sírni kezdett, hang nélkül, csak apró, vinnyogó hangokkal, mint a kiskutya, ha fél, s könnye se volt, csak szorongó elkeseredése.

— Ne ríjj — mondta megint János. — Ne ríjj, ha mondom.

— Nem... nem ríjok...

— Bajunk nem lesz.

— Idesapám — nyögte hüppögve a kicsi.

— Ne ríjj, mer fel nem támasztod.

— Vége... odavan...

— Mondom, hogy hallgass.

— Hát nincs mán nekünk senkink, Jani.

— Van.

— Ki? Ki vóna? Senki sincs.

— Ne féjj csak... az egész puszta... Azért a csak a miénk... éppúgy, ahogy eddig.

Akadozott a nyelve, ki is ment az udvarra, a kúthoz, hogy igyék egy korty vizet, mossa le a szájpadlásáról a keserű ízt — s akkor látta, hogy közben elfoglalták már Szoboszlót, észre se vette, meg se hallotta, látta eddig, csak most, ahogy ott vágtatott végig az utcán egy kozákszázad, piros sapkával, nagy sörényű lovakkal, rövidvágtában, hónuk alatt a géppisztoly.

— A csudába... — nyílt kerekre a gyerek szeme.

Vérbeli csikósgyerek volt, azt nézte mindjárt, legelsőnek, hogy ülnek ezek a lovon. — Akárcsak én — gondolta. — Majd olyan jól.

Aztán eltűnt a század a szeme elől, csak a pora maradt, ott lengedezett, ritkult, az is eloszlott, s a katonák mentek, hogy teljesítsék, amit Bujdosó János tizenhárom éves kis csikósfiú vigasztalásul mondott éppen az elébb az öccsének, hogy apjuk helyett legyen a puszta és az egész ország, Magyarország.

VADAS JÓZSEF:

Magyar Ludwig

Londonban a *National* Gallery nem az angol festészet tárháza, hanem az európai művészet széles panorámája; Párizsban a Musée *National* d'Art Moderne úgyszintén nem (csupán) nemzeti galériaként funkcionál: német, angol, orosz, spanyol, amerikai s ki győzi felsorolni, még hány náció képviselőinek válogatott darabjaival várja a publikumot. Ahogy azonban Kelet felé haladunk, azt tapasztaljuk, hogy a nemzet múzeumából — e tájékon — nemzeti panteont formálnak. Ilyen a bécsi Belvedere, az osztrák művészet otthona; a varsói Muzeum Narodowe, ahol ugyan egy épületben, de szétválasztva mutatkozik be a lengyel és a külföldi művészet. E sorba kívánkozik a Magyar Nemzeti Galéria is, amely kizárólag hazai mestereket gyűjt.

Mielőtt valaki a fejemre olvasná, megjegyzem: a nemzeti és az egyetemes festészet vagy szobrászat megkülönböztetése sem nem értelmetlen, sem nem fölösleges. Több nyelvre lefordított könyvek szólnak *külön* az olasz, a francia, az angol meg a többi művészet történetéről. Ki vitathatná akkor a hasonló múzeumok jogosultságát? Mégis amondó vagyok: az efféle szétválasztásnak nem sok haszna van. Ha a nemzeti művészet nem jelentős, akkor azért; ha kiemelkedő, akkor nemzetközi környezetében még jobban dominál. (Ezt látjuk a Louvre-ban és szinte mindenütt Olaszországban.) Modern nemzeti művészetről beszélni még körülményesebb, mert századunkban nemzetközivé vált a művészet (ki tudná eldönteni, hogy Kandinszkij az orosz vagy a német kultúrához tartozik-e), s még inkább a műkereskedelem, amelynek révén a művek szétszóródnak a világban.

Maguk az alkotások sem csupán annak a szellemi klímának a neveltjei, amelyet nemzeti kultúrának nevezünk, és amelynek létét éppen olyan bornírtság volna vitatni, mint az ellenkezőjét. Ha elszigetelhető is a művészet (gondoljunk csak arra, ami errefelé, Kelet-Európában történt az elmúlt évtizedekben), csak részben és csak átmenetileg. Ráadásul a történelmi fejlődés eközben oly sokat emlegetett objektív fejlődésmenetének megerőszakolása árán.

A szellemi folyamatokat nem lehet a határnál feltartóztatni; ezt láthatjuk azon a kiállításon, amely *Kortárs képzőművészet* címen nyílt meg néhány napja a *budavári palota A épületében*. S ahol a *Ludwig Múzeum, Budapest* hetven és a *Magyar Nemzeti Galéria* százánál is több műtárgya most együtt szerepel. Sok mindent mondhatunk róla. Azt, hogy a mi kortárs művészetünk érdekesebb, mint ami a Lajtán túl történt; azt is, hogy ez badarság, mert éppenséggel provinciálisabb; sőt unalmas, helyenként kisszerű, netán önállótlan; csak egyet nem. Azt nem állíthatjuk, hogy a magyar és az egyetemes képzőművészet izolálhatóan különbözik egymástól. Nemcsak *Altorjai Sándor* montázsai kapcsolódnak a nyilvánvalóan mesterként tisztelt *Robert Rauschenberg* pop-art vásznaihoz, hanem a külföldi analógiáktól függetleníthető *Samu Géza* vagy *Tóth Menyhért* is szervesen illeszkedik abba az együttesbe, amelynek tagjai — *Maurer Dórától Bak Imréig* — a Nyugat-Európából és Amerikából ismerős irányzatok hazai képviselőiként aposztrofálhatók.

Aki érett-kész múzeumra számít, az csalódik. Van itt néhány *Picasso*, hogy a nyitó képsorral kezdjem magam is, de kortársainak kortársi darabjaiból semmi. Nincs továbbá — vagy leginkább — semmiféle rendszerezett áttekintés az elmúlt évtizedek szellemi folyamatairól, mesterekhez, városokhoz, országokhoz köthető kultúrájáról. Impresszionisztikus a tálalás. Még csak az sem áll (hallottam ilyesmit), hogy a magyar művészet itt nemzetközi kontextusba került volna. Ha így volna, akkor *Schaár Erzsébet* környezetében legalább egy Marisol és egy Segal volna szemlélhető, s folytathatnám. De nem folytatom. Azokból a finom bravúrokból, ahogy a rendező a műveket csoportosította, azt sejtem: tisztában van azzal, milyen kincsei vannak és mi minden hányzik még ebből a most startoló múzeumból. Vele együtt remélem, hogy mire a gyűjtemény — a Ludwig Múzeum — Aachen, Köln, Bécs után Budapesten is méltó épületet kap, addigra ezek a hiátusok megszűnnek. A bírálatot addig prolongálom.

LUDWIG

ÉS 1989. 24. sz.

ha élete utolsó évében, 1957-ben is.

A teljesítmény

Hosszú élete során Jászi Oszkár elvi világképe és gyakorlati tevékenysége mérsékelt elismeréssel találkozott. Gorombábban fogalmazva: többnyire élesen bírálták, hol jobboldali, hol baloldali nézőpontból, gyakran kétfelől egyszerre. Ostorozta őt Milotay István és Révai József, Szekfű Gyula és Lukács György, hogy csupán nevesebb szerzőket említsünk. A *Huszadik Század* fénykora óta idehaza is, külföldön is kevés eszmetársa akadt, ennél is kevesebb párthíve (amikor éppen volt pártja). Néhány örökségéhez hű történész — Hanák Péter, Litván György — kutatásait leszámítva csupán a legutolsó évtizedben figyelhető meg, hogy Jászi legalább két magyar értelmiségi korosztály eszmei önkeresésének egyik kitüntetett alakja lett.

Hogy ki mit keres és talál ma Jászi eszméiben: csak látszatra könnyű kérdés, valójában nem lehet elégszer átgondolni. Még nehezebb eldönteni: mi a makulátlan érték életművében?

Nagy tudományos monográfiáit kétségtelenül megrágta az idő. *A történelmi materializmus állambölcselete* és *A nemzeti államok*... eszmei alaprétegét, a gondolati közlés lényegét — a magunk szerény nézőpontjából — változatlanul irányt adónak véljük, de mindkettőt utolérte a történelmi anyaggal dolgozó szociológiai munkák sorsa. Múlnak az évtizedek, új események nyomán új gondolatok születnek, a régi bizonyító anyag elavulni látszik. *A Habsburg-monarchia felbomlása* számunkra lenyűgöző műalkotás, de némely egyoldalúan szigorú ítéletére már a Jászit mélyen értő Hanák Péter és módszereitől, s a születő, még véres kezű Horthy-kurzustól. Jászi elítélte a vörös forradalmat és a fehér ellenforradalmat, együtt és egyszerre, kérlelhetetlenül. Nemcsak Szamuely Tibor és Prónay Pál terrorista gyakorlatában: elvileg hárította el a bármiféle diktatúrát, mint államigazgatási modellt.

Jászi hasonló tárgyú tanulmányainak és újságcikkeinek többsége máig időszerűen eleven. Holott különösebb esszéírói vagy publicisztikus tehetséggel nem rendelkezett. Az effajta műfajokhoz szükséges ötletgazdagság, fogalmazási találékonyság, a fordulatok és csattanók alkalmazása hiányzott írástudói alkatából. Ráadásul bonyolultan és nehézkesen fogalmazott magyarul, számos nagy kortársához hasonlóan.

Az életmű darabjai között tehát kevés a mindenestül maradandó. A példa az életmű egészéből látszik sugározni.

A megvesztegethetetlen

Ez Robespierre híres jelzője. Jászi Oszkár legkevésbé sem pályázott a magyar Robespierre szerepére, de ő is *megvesztegethetetlen*nek bizonyult.

Leveleiben sokszor panaszkodik különféle csalódásairól, gyakran a depressziós állapotig keserű. Megalkot azonban önmaga számára egy jelzős szerkezetet, s ehhez haláláig hű marad. *Elvi intranzigencia*, azaz: az elvekhez való következetes, az engesztelhetetlenségig szilárd ragaszkodás. Ezt valósította meg, erre volt büszke, ettől szenvedett igen sokszor.

Jászi pályája kezdetétől viaskodott — több magyar kortársához hasonlóan — a választás kétféle lehetőségével: politikai gondolkodó, [illegible] *forradalom* bukása, Károlyi polgári demokratikus köztársaságának összeomlása. Jászi ezúttal is *intranzigans*nek bizonyította magát. A kommunizmus kísérletét elvileg ellenezte, a magyar kommunistákat gyakorlatilag nem kedvelte, a szociáldemokratákkal való egyesülésüket erőszakos zsarolásnak bélyegezte. Kun Bélától egyenesen viszolygott. Levonta tehát a gyakorlati következtetést, 1919. május 1-jén Bécsbe emigrált. A történelem kegyetlen fintora, hogy pár hónap múlva Kun Béla is ide érkezik, szintén politikai emigránsként. Jászi 1947-ig nem tér vissza Magyarországra, akkor is csupán néhány rosszkedvű hetet tölt idehaza, hivatalból senki sem marasztalja, visszamegy Amerikába. Kun Béla sosem érkezik vissza. Ennyit kettejükről és az újkori magyar történelemről.

Az emigrációban Jászi gyakorlati politikai tevékenysége lényegileg megszűnt létezni. Kapcsolatban maradt ugyan politikai elvbarátaival, alkalmi szervezetekben is vállalt szerepet, de politikai tevékenységét főként levelezésben élte ki. Ez a hatalmas levélmennyiség az életmű szerves és nagyszerű része ugyan, de a pályakép tragikus árnyoldalát is feltárja.

Mindenkor nyomasztó, ha a politikával szenvedélyesen eljegyzett értelmiségi levelekben kénytelen kifejezni önmagát. Ez ugyanis eleve peremhelyzetet tételez fel, belső vagy külső emigrációt. A legérvényesebb magyar példa Kossuth levelezése az emigrációból. Pártértekezlet, nyilvános gyűlés, nyilvános szónoklat helyett a magánlevél, mint a politikai kommunikáció műfaja: eleve elszigetelt helyzetet jelöl.

Jászi Oszkár elvi *intranzigenciá*ja ezekből a levelekből ugyanúgy

fel, mint ahogy ő felnagyította. Azt mondja, hogy harmadik személyben tud csak róla beszélni, mert olyanokat vesz észre saját arcán, amit különben nem vett volna észre.

1983.VIII.4.Petőfi lo.45

Láttuk, hallottuk

-Egyetemes művészet 1960 után. Ez a cime annak a vendégkiállitásnak, amely a Budapesti Műcsarnokban látható. A kortárs művészeti tárlat Bécsből az osztrák fővárosból érkezett hozzánk. Csapó Györggyel, György Gábor készitett riportot.

-A bécsi modern muzeum kiállitása, amely tulajdonképpen a Ludwig alapitvány egyik gyüjteményéből áll, igen heves viták szinhelye. Nem valamilyen elvont, esztétikai kérdésről vitatkoznak a látogatók, de lehet, hogy ez is mögötte ott rejlik, hanem arról, hogy egynémely alkotás festmény-e vagy fénykép. Azt hiszem itt a művészek, hát festményekről van szó persze átléptek valamilyen határt, amely határ átlépéséhez a mi közönségünk közel sincs hozzászokva.

- Hát igen maga az alapitvány nem régi ugye az egész néhány év nagy viharokra tekinthet vissza. A közönség nehezen vette be a bécsi közönség nehezen fogadta.

- Na jó, de hát a pesti..

- Hát a bécsi is van olyan konzervativ, még konzervativabb sokkal. A bécsi közönség nagyon nehezen fogadta ezt és számitanak a kiállitás létrehozói, hogy a budapesti közönség körében is nagy vitát fog kiváltani. Azt hiszem már el is érték.

- Azt irja az alapitvány elnöke, osztrák miniszter asszony, hogy a kortárs művészet muzeumának eredendő sajátossága, hogy kényelmetlen. Hát ez kényelmetlen.

- Hát ez kényelmetlen, de ő azt irja még továbbá, hogy a mai művészet feladata, hogy kényelmetlen legyen.

- Igen.

- Hát ez azt hiszem azért egy kicsit azért korlátolt feladat

lenne a müvészet számára, ahogy ezt igy kitüzte a miniszterasszony, mert az is egyik feladata, hogy kényelmetlen legyen, de csak kényelmetlennek lenni az egy kicsit szük értelmezés.

- Na most ezek a hipper reális festmények, sőt egy szobor is fekvő nő szinte a megszólalásig menő hüséggel ábrázoló szobor ez valmilyen reakció az absztrakt müvészetet ért birálatokra, vagy meg nem értésre.

- Én azt hiszem, hogy igen igen.

- Vagy egy önálló utat jelent, valami önálló kifejezési ut, amit másképp nem tudnak elmondani. Vagy egyszerüen visszautasitás.

- Itt sok mindent lehet mondani. Ugy tünik, hogy ötvöződnek a dolgok, résszint visszautasitás, mert azt mondja, hogy nesztek itt van a realizmus hát mostan egyétek, nert ugye az volt, hogy nem értik a müvészetet, nemcsak az absztrakt müvészetet nem, hanem az impresszionistákat, hogy mért ugy festenek és mért nem olyan igazi realista módon. Hát itt aztán a Ludwig házaspárról készült portré, kettős portré, mindenki odamegy és döbbenten nézi, hogy mi ez fénykép, vagy festmény. De ha előveszi a katalógust, akkor megállapithatja, hogy festmény. Tökéletesen kidolgozott fényképnek tünik fel.

- És füzzük azért hozzá, hogyan olyan expressziv és ugyan olyan viszolyogtató adott esetben egy ilyen festmény, mint a legexpresszivebb, expresszionista.

- Valóban hát ott van egy portré is, egy önarckép Close egy New York-i mester, aki döbbenetes önarcképet csinált egy hatalmas fényképnek tünik fel, holott akvarellal dolgozott.

- Mondjuk el, hogy egy szakállas urról van szó, aki szakállának szálait tökéletes élethüséggel ábrázolta.

- Tökéletes fényképnek felelmeg, utánozza a fényképnek a felületét is, s mindezt akvarell festékkel csinálja. Tehát itten bizonyos hogy ugy mondjam technikai bravurról van szó, Hogy ezen tul aztán más is van benne, Hát itten szubjektiv magyarázatokat füz hozzá az alkotó, mondván, hogy nehéz megbirkózni saját képmásunkkal, ha ilyen hatalmasra nagyitjuk

Irene és Péter Ludwig műgyűjtők

A bécsi Modern Művészet Múzeuma legnagyobb mecénásai, a magángyűjteményük jelentős értékeit állandó letétként a múzeumnak adó műgyűjtők és a bécsi Modern Művészet Múzeuma „Egyetemes művészet 1960 után" című, a budapesti Műcsarnokban július elején megnyitott kiállítása sorban felvillantja ezen időszak néhány fő irányzatának jellegzetes vonásait.

P. Szabó Ernő: Tisztelet a gyűjtőknek.
Magyar Ifjúság, 1983. júl. 29. 31–33-old.

Irene és Peter Ludwig, műgyűjtők.
P. Szabó Ernő: Művek a megértéshez.

A Ludwig-gyűjtemény bemutatását a Magyar Nemzeti Galériában rendezték.

A gyűjtők és három budapesti múzeum – a Magyar Nemzeti Galéria, a Szépművészeti Múzeum és a Magyar Iparművészeti Múzeum – megállapodása értelmében hamarosan létrejöhet a magyarországi Ludwig-alapítvány.

Budapest folyóirat, 1988., 2., 27–28. old.

Ludvig István gépész

B.Sz.: Egészségügyi szakközépiskola, Miskolc. Építész: Bodonyi Gaba. Eszaktérv.

Gépész: Ludvig István.

Elektromos tervező: Komjáth Miklós.

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 23-old.

Irene és Peter Ludwig, műgyűjtők.

P. Szabó Ernő: Amerikai design. Pesti tükör.

A Magdalena Abakanovicz lengyel textilművész a Ludwig-gyűjtemény bemutatóján láthattuk műveit.

Budapest folyóirat, 1988., 6., 2-old.

Ludossy Endre

Szerepel a „Studió Veszprém"
c. tárlatban a veszprémi:
Kisfaludy Művelődési Házban

N.N.: Itjen festők, grafikusok
fotósok

Napló 1971 IV. 6

Ludwich János

ötvös

+ 1613. jun. 6.

jrod

Gy. Brassó Erd. Muz.

383.

.....nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

yezem:

.....

agy helyettesének
rása.

– Endrényi Imre, Szeged.

Hans Ludwich

ötvös 1585

lásd

Gyárfás Brassó 96

M.D.K.

Ludweig [Ludwig, Ludwerd], festő"

1436-1466. körül szerepel a pozsonyi telekkönyvekben, ugyintén a zsoldos jegyzékben is.

Hoffmann Edit: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. é.n. 45-46. old.

Ludweig, Ludwig,

Ludwerd festö

1434-1466

l.

Hoffmann Pozsony

45. l.

Hoffmann Südost

Ludvégi ref. templom

Pósta Béla: A ludvégi ref. egyház egyházépítészete. Dolgozatok az Erdélyi Múzeum régiségtárából 1916. 7. füz.

LUDVÉG

Ref. tpl, edények

Ludvégi ref. templom

Buday Árpád: Könyvismertetés. Századok, LII – 1918, 78 l.

Hellebrant Árpád: A magyar történeti irodalom 1917 – ben. Bp. 1918, 62 l.

Ludrovai rh. templom

falképei

(Liptó vm.)

l.

Gereczefalképek

508. h.

Ludovicus Goldschmied

ötvös

Kőmagyötvj. 159. n.

Tartozik | Követel | X | Egyenleg

H.

Sz.:

Tartozik	Követel	X	Egyenleg
13 75	13 75		
35 -	35 -		
17·50	17·50		
35·-	35·-		
8·75	8·75		
35·-	35·-		
17·50	17·50		
8·75	8·75		
17·50	17·50		

Ludmány Otó

„Öregamsony" c. rajza
a 10. oldalon

Népszava 1973 február 24

Ludmány Ottó

Fej. (Grafika)

Népszava, 1974. ápr. 21. 102 erg. 92 sz. 9 p.

Ludmány Otó

„Tanulmány" c. rajza
a 8. oldalon

Népszava 1973 február 18
8. old.

Ludmány Otó

Illusztrációja a

9. oldalon

Nápszava 1973 január 14

Ludmány Otto

„Leány fej" c. mívének
reprója a Soldelen

Népszava 1973 január 14

Ludmány Ottó

„Tavaz" c. rajza

az S. oldalon

Népszava 1973 február 3.

Ludmány Ottó

Megbízást kapott Ludmány Ottó
hogy a batt onyai Népek Barátsága
Könyvtár épülethomlokzatán sgraf-
fittóját hozza el.

— : Köztéri munkák.
Művészet, 1979. április – 47. lap.

Ludmány Ottó festő

grafikai kiállítása a bp-i Csók István

Galériában, 1978. november 23- dec. 7.

- katalógus a könyvtárban -

Ludmány Otó

„Lovasok" c. rajza a
9. oldalon

Népszava 1973 február 11

Ludmány Ottó

Makrisz Agamemnon szobrász a Magyar Nemzeti Galériában november 23.-tól.
Károlyi Zsigmond a Beresényi Klubban nov. 28.-tól
Bortha László festő a Csók Galériában nov.30-ig,
Fűjer Emília és Horváth Márton iparművészek az egri Rudnay Teremben november 30.-ig.
Ludmány Ottó grafikus a Csók Galériában december 7.-ig,
Réti Zoltán festő a kaposvári Somogyi Képtárban december 17-ig mutatja be alkotásait a fenti termekben rendezett kiállitásokon,-közli a lap, a kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. nov. 25.
XXII. évf. 47. sz. 8. lap.

Ludmány Attó

Az emődi Községi Tanács
hárasságkötő termen részére
sgraffito-készítésére
bízták meg a művészt.

—: Köztéri munkák 1980-ban.
Művészet, 1981. felmár — 58. lap.

Ludmány Ottó

Öreg (grafika)

Népszava, 1973. dec. 31. 101. sz. 305 n. 8 p.

Ludmány Otó

„Fej" c. rajza a

7. oldalon

Nápolyova 1973 április 28

Ludwig Ottó

„Gondolkodó" a regta
a 9. oldalon

Veszprém 1973 május 20

~~Banner Benedict dr.~~ ~~VII.249~~

LUDMANN *Paula, Ballóné*, festő, • Eperjes 1869. Budapesten a mintarajziskolában és Münchenben tanult. 1895-től állított ki arc-, csendélet stb. képeket a Műcsarnokban és a Nemzeti Szalónban.

Weltziesz, Hanns V. 107

Ludmann Paula

1922. máj. MROE

ki li Nemzeti Szalonban

Archeji, Olaszt.
Pünkösdi rózsák, virf.

Achájok I. 50.

Ludmann Paula

Mikszanik Budapest.
1895/96 téli kiáll.

Vallás- és közokt. minisztér III. 144.

Ludmann Paula

festő, szül. Eperjes.
Budapesten és Münchenben
tanult, vágztanárnő.

irod

Krück. II. 181. l.

Ludmann Paula

1892/93 – 1895/96 é
1892/93 Deák Ébner isk.

Ferkèpzomfoiskèvk

109. l.

Trajanus V. 249

Ludmann Paula

adat nincs

1892/93 I. női osztály

1892/93 II " "

szül. Eperjes (Sáros m.)

1869 Evang. 3 polg

1893/94 I. női osztály

1893/94 II. női osztály

1894/95 I–II. " "

1895/96 " "

Ludmann Paula
festőnő

Fővárosi Lapok 1896. jan. 1., 7. old.
(Művészeti. A Nemzeti Szalon
műtárgy-sorsjátéka...)

Kalmon

Ludmann Paula

festő

Erz. 1928

18

MDK

B.Ludmann Paula,

Tengerparton.

Tengerparton.

Nemzeti Szalon.-Öszi Tárlat. 1931.szept. Kat.

MDK

Ludmann Paula

Arckpl. of.

Pünkösdi rószák, vf.

M. rajztanárok o. egyesülete kiáll. N. Szal. 1922. máj.

15 l.

Ludmann Paula.

OMKT.1895.tav.

Ludmann Paula festő.

Konyha-csendélet. Vizf.

OMKT.1895.tav.

Ludmann Paula MDK

Konyhacsendélet, vizf.

Műcsarnok 1895. tavaszi kiáll.

Ludmann Paula MDK

Mezei virágcsokor, vizf.

Műcsarnok 1895/96 téli kiáll.

MDK

Ludmann Paula

Harangvirágok, vf.

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 8.kiáll. N.Szal.
1921. ápr. 11 l.

MDK

a Kamara uj tagja.

Bpi Mérnöki Kamara közl. MM és ÉE, 1924, nov. 3o.

149-15o l.

B. Ludmann Paula

szerepel Klammer Mariška műterem-kiállitásán.

Műteremkiállitás.

M. 932. V. 12.

Ludmanns-Berger

Ferenc József

Jestő

Pest 1748

l. Römer Flóris

A régi Pest.

Pp. 1873. 135. l.

~~A Műemlékek Országos Bizottságá~~

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZ...
.90 1925 szám
Érk.: 1925 év márc 31.

Ludmány Mária, keramikus
ipari formatervező

Diplomamunkájának története,
művéni becsvágya, tervei...

Friss Róbert: Mire jó a diplomamunka? 16

Népszabadság, Bp. 1980 júl 13.

Ludmány Mária, keramikusművész

Ecsery Elemér: Alkotótábor és kiállítás Hollóházán.

Az 1988 nyarán hat hétig tartó hollóházi Alkotótábor, majd az ott készült munkák őszi-téli bemutatása a Porcelángyár Múzeumában már jócskán mögöttünk áll. – A magyarok közül Benedek Olga, Császma József, Gulyás Katalin, Ludmány Mária, Sikota Győző, Turnyányi Judit kapott meghívást.

Ludmányi Mária japán étkészletével minden műfaji követelménynek eleget tesz. Fületlen fehér csészék, kívül-belül egy vagy két fekete vonaldísszel; kívül fehér, belül fekete- és fordítva.

1. Japán étkészlet. /repr./

Művészet, 1989., okt., 42–43-old.

M.D.K.

Ludwig (?)

pécsi építész

, terve 400 p-ös meg-
vételben részesült a pé-
csi rendőrségi palota
tervpályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1937. LVIII. évf.

jan. 28. sz. 9. old.

Ludwig
építész

A Ludwig és Hülsner építészek tervei alapján épült zágrábi kir. gimnazium, felsőbb real és kereskedelmi iskola rajzai az 1896 mill. kiállítás horvát művészet csoportjában.

H

Cat. 5. l.

Auctor Ludovicus

500 L

Ludmány Ottó, [ ]

MDK

Szép graffitója díszíti az
új feldebrői könyvtár hom-
lokzatát

Ehrenczer Miklós, Az új feldebrői könyvtár hom 11

Népszabadság, 1968. febr. 17. [Vidéki]

Ludmány Ottó

M.D.K

Munkája a rózsadomb
új nevelő otthont díszíti.

Lancz Sandor: A Főváros új nevelő otthona
Művészet, 1966. julius – 20 kap

Ludmány Ottó, festő MDG

Színes vakolatból (sárga, fekete, szürke színből) komponálta a tájhoz és az épülethez [Fenyves szálló] illő falképeit.

Rózsa Gyula: Új ház Sopronban 8-9

NÉPSZABADSÁG, bp. 1965. júl. 31.

Ludmány Otó

„Anya gyermekével"
c. rajza a 9. oldalon

Népszava 1973 március 25

Ludmány Ottó

Illusztráció.

Nepszava, 1973. okt. 7. 101. évf. 23 5n. 8p.

Ludwig

könyvkötő a budai varban a XIX század második felében

Aes Géza

közlése

Kiváló mester

Lapszám:

Méltóságos
Nagyságos
Főtisztelendő
Tekintetes Műemlékek Orsz. Bi

Katholikus theológia, szépirodalom, remekírók és díszművek. Mindennemű iskolakönyvek, szótárak stb. □ □ Imakönyvek minden nyel-

STEPHANEUM NYOM

A SZENT ISTV

EGYESÍTETT ÜZEMEI

FOLYÓSZÁMI

Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 30.

2 FILLÉR 1934

Bélyegmentes a m. kir. pénzügyminisztérium 1881 má
kelt és a budapesti m. kir. pénzügyigazgatósághoz 20.
érkezett rendelete értelmében.

1 Bán: Élzitménytan

portó,

MDK

Ludwig kőrajzoló

Magyarorsz. törvényhatósági cimerlapja 1839.
Alispáni Hivatal, Sátoraljaujhely

Iml

Dr. Ludwig MDK

pécsi orvos
műkedvelő

a mult század ~~évtizedében~~ időszakosan végén
időszakosan foglalkozott a Zsolnay gyárban.

26.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete. Pécs. 1959.

Ludmann Paula, festőnő. I
Ballónié.

M. D. K

LUDWIG Köfaragó

1616-ban a Batthyanyaknál szerepel

1618-ban a Batthyanyak fizetnek neki 2, – forintot

Aggházy: Barokk szobrászat ... Bp. 1959.

I. 235, h

Ludwig körapoló.

lásd

Lay Bpestiparmüvkiall

59. l.

ERZSI

űvészek

ES KIÁL

ől április 3

lij nincs

Ludwig

soproni konyvkoto

l.

Vasi Szemle

1936. 400. l.

19				Folyószámlának
20			15	Átutalásért lejkt/6.
21				
22			11.	Árú
23				2 számlának
24			17.	Árúért Sobyom hajótól és
25				Folyószámlának (P
26				Pénztárnak
27				
28			12.	Árúbizományban Phi
29				Árúnak
30			17.	Megbízó jegyzék szerint
31				
32				

Ludvigh István

fasorbán segéd

szül. 1886. Esti tanf.

mintaság

Értimisk

1903/4

44. l

Ludwigh István

fasztrász

Élctr.

Szefeltlex 818. l.

TELEFON
58-8-35

FISCHER

ÖSSZECSUKHATÓ KÁRPI

BUDAPEST, XI., HORTHY M

Korszakalkotó

„FIDOR“

kis lakásokban r

SZABADALOM bej. F. 7299/a. sz. a.

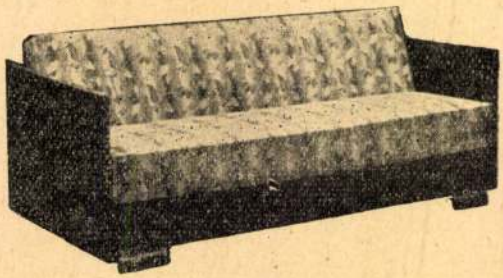

„Fidor” kanapé-ágy szellőző ágynemü-tartóval.

A támlája tetszés szerint fokonként szabályozható. A benne elhelyezett ágynemü állandóan szellőzik, mert a támlát tartó kereten egy lenge függöny van.

Pest-Budát ábrázoló kőrajzok jegyzéke /Árvizképek 3./

2Theater Platz in Pest,in der Uiberschwemmung von 15-16t März 1838."
Főv.Kvt.Bq 769/250.-

"Die Fabrik-Gasse am 16.März 1838/Mayer Ferenc pesti hajósmesternek, mint életmentőnek ajánlja ezen emlékképet Kaszás István szabómester/. C.Ludwig színes kőnyomata.Szakmáry József nyomt.Budán. 60x47.5 cm.- Főv.Kvt.Bq 769/129./V.Ö.Kremmer II.269./.-/U.ez olajfestm. 67x54 cm. a Budai Lövészegylet tulajdonában/.-

"Der Rathausplatz in Pest,den 14.15. und 16.März 1838." Jelz:Lith.bey Jos.Szakmáry in Ofen". 24x15 cm.- Lanfr.Kat.204.-

Ludwig C -

Ludwig C

"Die Fabrik-Gasse am 16. März 1838 /Mayer Ferenc pesti hajósmesternek, mint életmentőnek ajánlja ezen emlékképet Kaszás István szabómester/. C.Ludwig szines kőnyomata. Szakmáry József nyomt Budán. 60 x 47. 5 cm. - Főv.Kvt.Bq 769/129. /V.Ö.Kremmer II.269./.-/

U.ez olajfestm. 67 x54 cm. a Budai Lövészegylet tulajdonában/.-

nazó veduták, városképek.

ránt 4.º

gi képe.-

phoz. Cca 1845.

.Lithogr.Um

-2441.sz.

Die Fabrik-Gasse am 16. März 1838.

(Mayer Ferenc pesti hajósmesternek, mint életmentőnek ajánlja ezen emlékképet Kaszás István sebèn-mester.)

C. Ludwig színes könyomata. 60x47.5 cm.

Szakmáry budai könyomdája.

Szablya Ferenc tulajdona.

Kremmer ②.269. Föv. Kvt. Bp. 769/129.

U.ez. olajfestmény 67x54 cm.

A Budai Lövészegylet tulajdona.

Kr. ②.270.

~~Föv.~~

Ludwig C

Ludwig, C

„*Die Fabrik-Gasse am 16. März 1838* (Mayer Ferenc pesti hajósmesternek, mint életmentőnek ajánlja ezen emlékképet Kaszás István szabómester). *C. Ludwig* színes kőnyomata. *Szakmáry József* nyomt. Budán. 60×47.5 cm. Főv. Kvt. Bq. 769/129. (V. ö. Kremmer: II. 269.) — (U. ez olajfestm. 67×54 cm., a Budai Lövészegylet tulajdonában.)

A Lánchid a pesti oldalról nézve. 1850 körül. 23×15 cm. — Föv. Kvt. B. 769/80. —

Die Kettenbrücke zwischen Pesth und Ofen. Szinezve. *1850* körül. 23×15 cm. Föv. Kvt. B. 769/417. —

A Buda-Pesti Lánchid Budáról fölvéve. (U. ez németül is.) [illegible] rajzolta *Slovikovsky Ádám.* Leitner L. M.

Ludwig C

Korajzoló Buda

Lásd

Kremrégi Bp 28.1.

évfolyamú Fiú Felsőkereskedelmi Iskola

.....tanév.

.....

évfolyam.

t .....

11. a pünkösdi szünet: pünkösd keddjéig bezárólag,

12. a „sub auspiciis Gubernatoris“ doktorrá avatás napja.

Ezeken a szünnapokon sem előadások, sem vizsgálatok nem tartatnak.

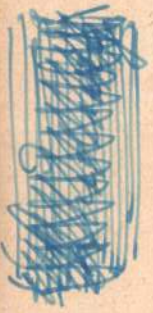

Ludwig C.
litografus

lásd
a
Tanulmányok Bp.
mulójából. IX.
210. l.
és lásd u. o.
a 12. 24. képet-

A felmentésre irányuló kérvényeket a beiratkozási határidőt követő 14 napon, utólagos beiratkozás esetén az ezt követő 3 napon belül fogadja el az illetékes kar dékáni hivatala.

Leckekönyve aláiratásakor mindenki negyed ív papíron nevét, kari hovatartozását, évfolyamát és születési évszámát feltünteti és a II. és III. évfolyamok hallgatói egyúttal bejelentik azt is, hogy a kötelező testnevelést vagy valamilyen sportágat választanak-e. A sportágat meg kell jelölni. Csakis olyan sportág választható, melynek ápolására a József Nádor Müegyetem ifjúsági sportegyesületeiben alkalom nyílik. A testnevelés heti 2 órában (éspedig hetenként csak egyszer) az egész féléven át kötelező. A testnevelési csoportbeosztást a testnevelési előadó állítja össze. Mindenki csakis a kijelölt időben és csoportban tehet eleget testnevelési kötelezettségének. Az esetleges elmaradás, megfelelő igazolás hiányában, a félévvégi aláírás megtagadását vonja maga után. A sportolók a műegyetemi ifjúsági sportegyesület által megszabott időben hetenként többször is résztvesznek a gyakorlatokon, ahol megfelelő ellenőrzés alatt állanak. Meg nem felelő magatartás, elmaradozás, kelletlen sporttevékenység esetén a kötelező testnevelésen való részvételre utasíthatók; ezzel a szabad választás kedvezményének megvonása jár együtt.

Budapest, 1937. augusztus hó 31.

A *rektor.*

MDK

Ludwig Blanka /Veszprém/

Selyem himzés, repr.

Magyar Iparmüvészet 1901.évf.
276.1.

Ludwig Béla

mintárás

1884.

Előmisk 1930.86.1.

Ludvig,ötvös

Magyarországi kórházak numizmatikai emlékei.-Budapest.
29.-SZENTMARGITSZIGETI SZANATÓRIUM Ludvig.Budapest.
65+100 mm.AE. 15/375/.old.

DIENVARANNAI GYULA: Magyarországi kórházak numizmatikai emlékei 14/374/.old.

AZ ÉREM,Kozlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XVIII. 1962. 20.sz. Bp.

M. D. K.

Ludvig mester ötvös

Kézi gyertyatartó 1835.

vesz. azonos az 1836-ban Nyitra

városában működő Ludvig ötvössel

Magy. or. inmáv. tk.

Héjjné: Világi 81–82.

MDK

Ludwig, magyar fegyverkovács

Pápán.

dr. Kalmár János közlése: A magyar fegyverkovácsok neve.

Liebwerth, Meyer, Leppenhausen

Bonn.

Für Herrn Meyer bestellt: Mittagessen für
Frau und Kinder.

Ludvig,ötvös

142.Sportérem./Céllövő érem/.Férfi lőállásban,balra tartott puskával,babérkeretben.Lent céllövőtábla,alatta a készítő jele:LUDVIG.Hátlap:Babérág.Keretben:LUDVIG VIG,BP.THÉK.U.44. F.MOLNÁR ÖTVÖS,SZEGED/bélyegző Sárgaréz Sárgaréz. 37 mm. 182.old

Csongor Győző-T.Simon Ilona: Szegedi emlékérmek és plakettek 153.old

A Móra Ferenc Múz.Évkönyve,1969-1.Szeged,1969 Szegedi Nyomda

Lund

Ludvig,ötvös

137.Sportérem./Szegedi Testgyakorkók Köre/.Középena tört.Magyorsz.Alatta nyivesszős tegez,két puska.Hátlap:Középen cimerpaizs,benne felkelő napban kereszt, alatta SzT K.Évszám,1912.Körben:SZEGEDI TESTGYAKORLÓK KORE.Jobbról lent:LUDVIG.Ezüstözött réz. 35 mm. 182.old

Csongor Győző-T.Simon Ilona: Szegedi emlékérmek és plakettek 153.old

A Móra Ferenc Múz.Évkönyve.~~1969-71~~ 1969-1.Szeged,1969 Szegedi Nyomda

Ludwig A.

puskarnives Pápa

Pisztoly pár, gyu-
tacsos

MNM Fegyvertár

1240, a.b. kelt.
rz.

, weillen der Präckh-Stockh von den
eingedrückhet wirdt, mittelst fleisiger
ng, lasset sich dises gantz leicht corri-
wohl beschehe, so dienet die einge-
Erforderlichen obsicht, dan daraus ist
he in einen Theill weniger, und mehreres
rnach die überfahrung nach jeden Theils
hes wohl zubeobachten, dan überfahret
irdt der Stockh gahr ~~schlecht~~ schlecht
an mehreres mit denen kleineren Puntzellen,

Ludvig,szobrász

17z.Sportérem./Általános sportérem/.Fajszban kereszt, alatta:SZTK.Fenn:sas.19-12.Körirat:SZEGEDI TEST_GYAKORLÓK KÖRE_Hátlap:térdelő jobbra fordult ijász vitéz.babér és pálmaág.Balra:LUDVIG BP./jegy/.Holló István terve vezte.Bronz 36 mm._Mint előbb,csak a hátlapon Turul madár.Bronz 30 mm._Mint előbb,fém ezüstözve.36 mm. 187.old

Csongor Győző-T.Simon Ilona: Szegedi emlékérmek és plaketten 151.old

A Móra Ferenc Múz.Evkönyve.1969-1.Szeged,1969 Szegedi Nyomda

Ludvig,szobrász

177.Sportérem./Általános sportérem/.Paizsban keraszt, alatta:SZTK.Fent:sas,19-12.Körirat:SZEGEDI TEST_GYAKORLÓK KÖRE_Hátlap:Félmeztelen női alak,baljával cimerpai paizsra támaszkodik.Balra:LUDVIG BP./jegy/.Hoblé István tervezte.-Aluminium bronzozva. 36 mm.-Mint előbbi,csak hátlapján babérkoszorú,szögletes,sima keretben.Aluminium bronzozva 36 mm.-Fém ezüstözve 36 mm.183.old

Csongor Győző-T.Simon Ilona: Szegedi emlékérmek és Plakettek 153.old

A Móra Ferenc Múz.Évkönyve.1969-1.Szeged,1969
Szegedi Nyomda

Ludvig,szobrász

159.Sportérem./Szegedi Testgyakorlók Köre/.Két labdarúgó labdával.Hátlap:Középen pajszban felkelő nap,álló kereszt.Alatta:SZTK,évszám 19-12.Körben:SZEGEDI TEST/GYAKORLÓK KÖRE/.Címer alatt:LUDVIG.Bronz 30 mm. 185.old

Csongor Győző-T.Simon Ilona: Szegedi emlékérmek és plakettek 153.old

A Móra Ferenc Múz.Évkönyve.1969-1.Szeged,1969 Szegedi Nyomda

MDK

Ludwig és Stetka

Ezüstéremmel tüntették ki a párisi világkiállításon. /Művészi bronz-és vasöntvények oszt./

Cikk: Kitüntetések a párisi világkiállításon.

Magyar Iparművészet 1900. 357.l.

MDK

Ludwig és Stetka

1900.Páris ezüstérem kitüntetés.

Cikk: A magyar iparművészek törzskönyve.

Magyar Iparművészet, 1903. 153.l.

MDK

Ludwig és Stetka,

Horti Pál által tervezett könyvszekrény vörösréz vereteit készitették. Kép 14.l.

Kandalló vert rézlemezből Horti Pál tervei szerint. A kovácsolt vasmunkát készitették fentiek. Kép 15.l.

Diener Dénes József: A karácsonyi kiállitás. Magyar Iparmüvészet. 1900 körül? 11-20.l.

ellen. A negyvenhét terv közül szerinte csak tíz vehető figyelembe, s sajátszerű észjárással ugyanazon író a pályázat művészi eredmá

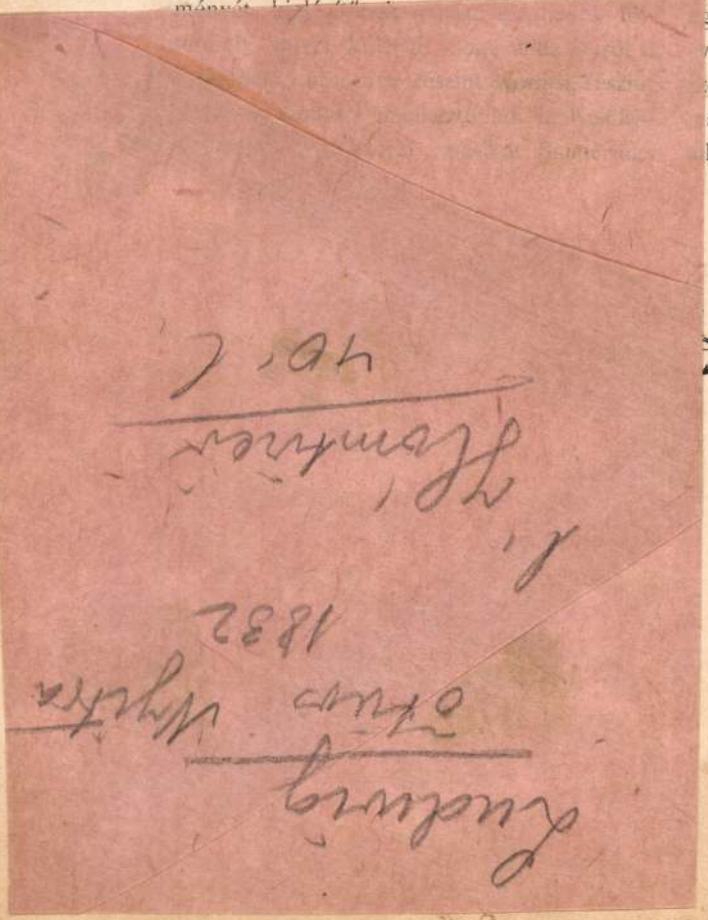

terén kitüntetésül érmet vagy oklevelet nyernek.

4. Különösen kitünő művészi alkotások, tekintet nélkül technikai természetökre, legyen az akár sokszorosításra készült rajz, akár fametszet, akár választóvizzel vagy vésővel előállított rézmetszet, kitüntetésül aranyérmet nyernek. Rendesen minden esztendőben csak egy aranyérmet ad a tárlat. Csak kivételes esetekben osztható ki egy második aranyérem is.

5. Művészeti intézetek és kiadók különösen kiváló eredményei kitüntetésül elismerő okmányt nyernek.

6. Segédmunkások kiváló művei a grafikai művészetek terén, kitüntetésül bronzérmet nyernek.

7. Érmek és elismerő oklevelek adományozása el is maradhat, ha a jury a kiállított művek egyikét sem találná kitüntetésre méltónak.

8. A kitüntetések odaitélésére alakuló jury Ő Felsége főkamarási hivatalának és a cs. kir. kormánynak egy-egy képviselőjén kivül 7 tagból áll, kik közé hármat a művészeti akadémia, négyet a művészek társulata választ.

A jury tanácskozásaira és szavazására vonatkozó határozatokat a sokszorosító művészetek társulatának igazgató tanácsa által kibocsátandó átalános tárlati szabályzat tartalmazza.

9. A grafikai tárlat megvalósítása és a szabályzat kibocsátása, valamint a mutatók kiadása az idei igazgatótanács ügyköréhez tartozik.

Ludwig

otvös Nyitra

Kolmagyarfoj

279 l.

C.?

1584

Nr. 1573

LUDWIG N Ludwig, 1836. (Csak a próba szerint. — *Nur dem Beschauzeichen nach.*)

Csat népviselethez. — *Schnalle zur Volkstracht.*

Szerző nyitrai vétele — *Neutraer Kauf d. Verfassers.*

Ludwig

Otvor

Kármagyötvi 1584. n.

Athozat

	3.	1348. sz. számla		S		
	8	1504.	"	S		
	24.	1587.	"	S.		
	23.	1709.	"	S.		
	6.	2768.	"	S.		
	31.	2957.	"	S.		
	2.	2967.	"	S.		
	4.	2975.	"	S.		
	10.	2992.	"	S.		

NEO Budapest, Károly-körut 8.
Tel. T. 107—57.

Átvitel

SELYEM HÍMZÉS.
TERVEZTE NAGY SÁNDOR.
KÉSZÍTETTE LUDWIG BLANKA.
(VESZPRÉM).

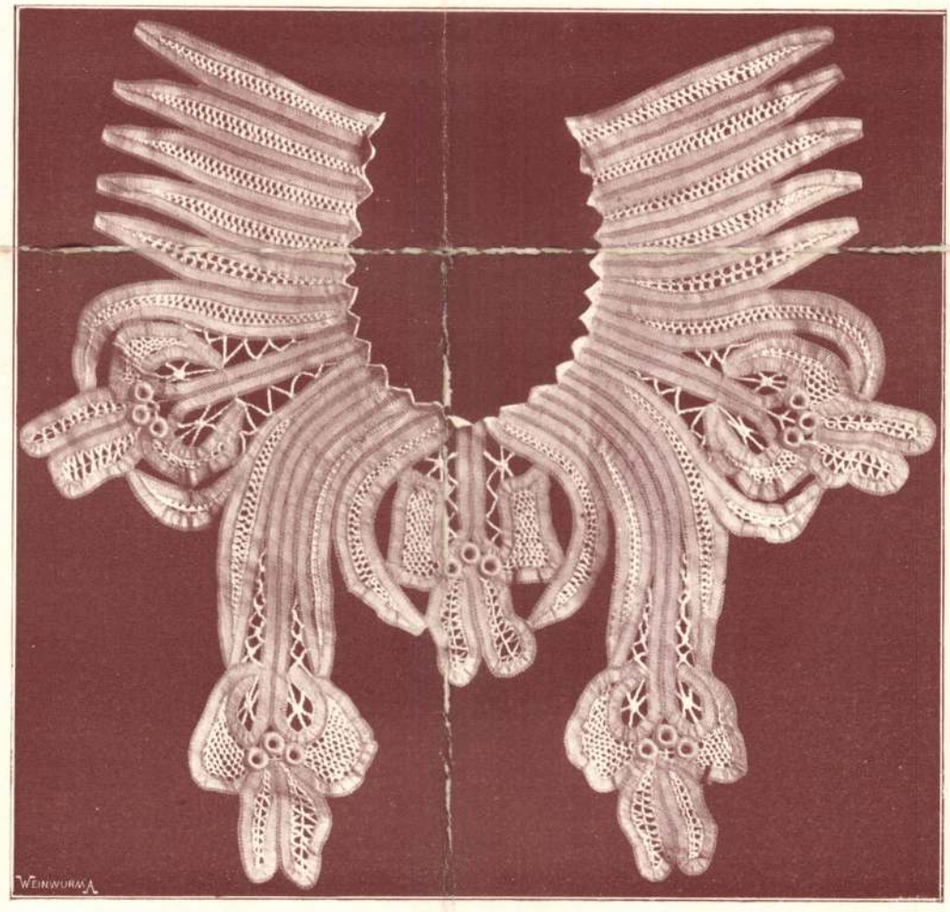

NŐI GALLÉR.
TERVEZTE ÉS KÉSZÍTETTE TÓTH BÉLÁNÉ, SCHULEK VILMA.
(RIMASZOMBAT).

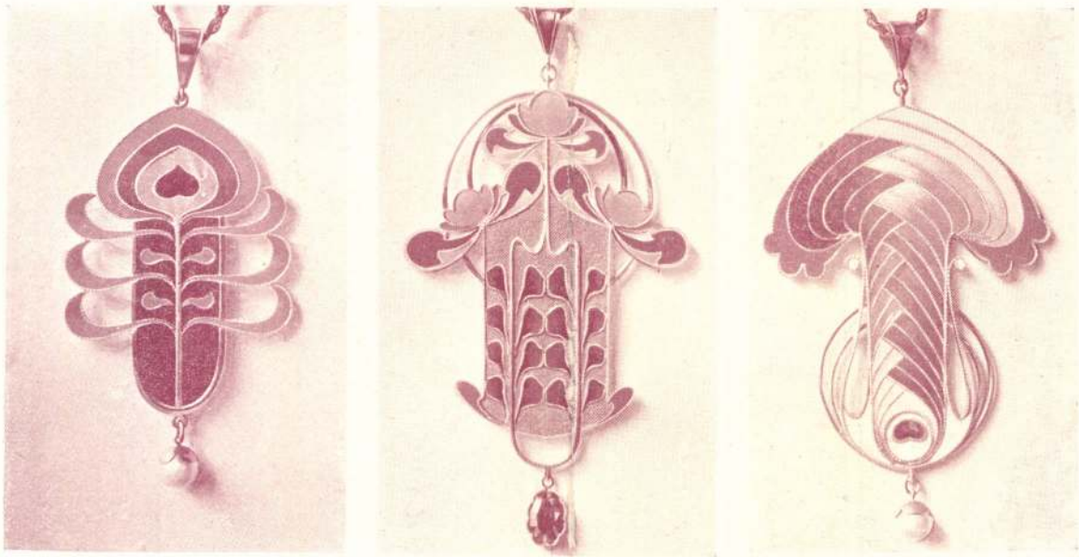

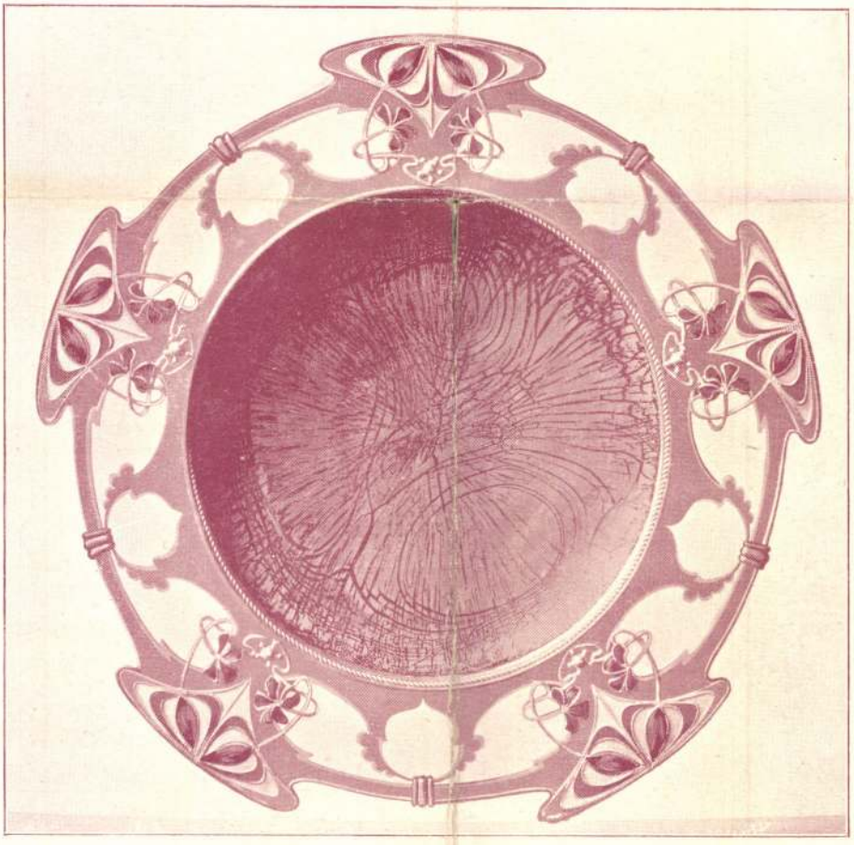

ZOMÁNCOS ÉKSZEREK ÉS
ZOMÁNCOS CSÉSZE EZÜST FOGLALATTAL.
TERVEZTE ÉS KÉSZÍTETTE HUBER OSZKÁR.

Magyar Iparművészet
1901. évf. - 275

Ludwig Attila

1021

1968. ÁPRILIS 24.

SZABADSÁGOT VIETNAMNAK

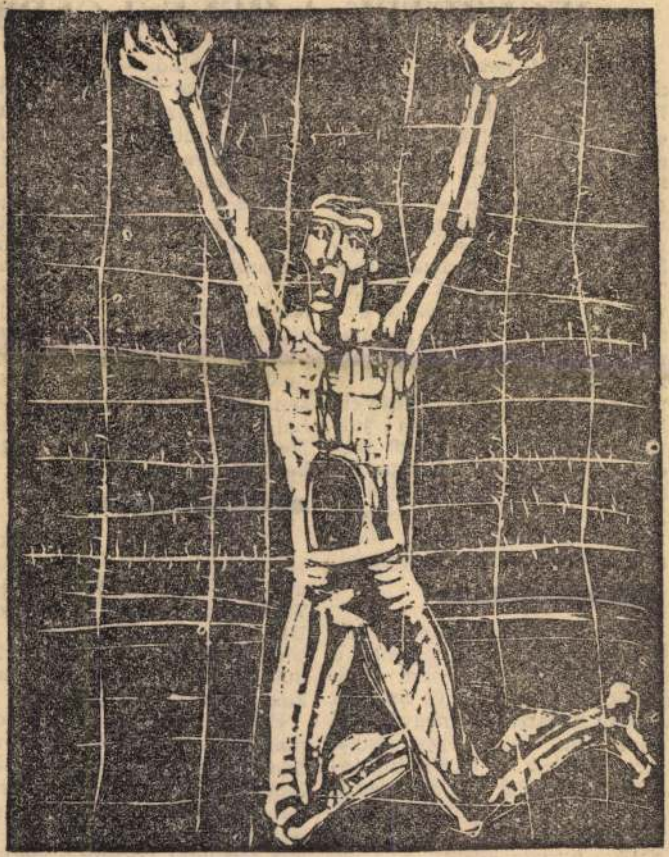

(Ludwig Attila határőr linóleummetszete)

1968. ÁPRILIS 24.

VÖRÖS CSILLAG
Magyar Hirdető
SAJTÓIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szemtől szembe a

JEGYZETEK A HEVESI GÉPBEM

Az elmúlt hetekben megállapodás jött létre a Hevesi Rákóczi Termelőszövetkezet és a Vörös Csillag Traktorgyár között. A két fél elhatározta, hogy április 12-én gépesítési bemutatót és ankétot rendez Heves községben. A találkozó szervezését a Dél-Heves megyei Mezőgazdasági Termelőszövetkezetek Területi Szövetsége vette kézbe. Ennek eredményeképpen pár napon belül elkészült a kétszáznyolcvan meghívó, amelyet a tsz-szövetség, a termelőszövetkezetek fiatal patrónusa juttatott el Heves megye 128 tszének, öt állami gazdaságának, a Heves és Szolnok megyei és járási párt- és tanácsszerveknek, valamint az egyik Szolnok megyei tsz-szövetségnek.

Nem lennénk képesek felmérni ennek a találkozónak a jelentőségét, ha nem tudnánk, hogy Heves és Szolnok egyike azoknak a megyéknek, ahol alig, vagy éppenséggel nem ismerik a VCST traktorait. A Rákóczi Tsz-ben pedig, ahol a bemutatót tartották, egy magyar traktor sem található a hatvan között.

Mi az oka ennek?

A rossz nyelvek azt beszélik — s néha a rossz nyelvek is ráhibáznak az igazságra —, Egy gépcsalád — mondta — mától hódító útra indul a megyékben. Azzal a gondolattal bocsátjuk útnak — folytatta Urbán Imre —, hogy a gazdaságok alkotó módon használják fel a bemutatón és a további egyéves próbaüzemelés során szerzett tapasztalatokat.

Ezután üzemünk vezérigazgató-helyettese, Ullmann Nándor beszélt a találkozó céljáról. Röviden ismertette a gyár múltját, jelenét és jövőbeli terveinket. Pufogó frázis sem tőle, sem mástól nem hallottunk a nap folyamán. Nem is volt rá szükség. Szebben beszélnek a számok.

Tíz órakor a vendégek a vendéglátók kíséretében kivonultak a Rákóczi Tsz földjére. Traktoraink — UE—28-asok, UE—50-esek és D4K—B-k — türelmetlenül várták, hogy indulhassanak a felszerelt munkagépekkel.

Felbúg a motor, s traktormanekeneink, mint egy divatbemutatón ellejtenek a vizsláló tekintetek előtt. A tizenöt munkagép egymás után járja be erőgépeink mögött a kijelölt területet. Vésik, vágják, forgatják, keverik, dagasztják, gyúrják és simogatják az engedelmes földet...

A szakemberek hang nél-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1961 SZEP 25.

VÖRÖS CSILLAG

Ezek után megkerestük Csömör Gyula elvtársat, a beru-

1021

Ludwig Attila

Nagymosás . . .
(Ludvig Attila linometszete)

Gra
gárok

— I
során
és félkészállomány előirány-
zatától. Ez zavarja a szerelde
tervszerű munkáját.

ásunk óta...

:
ranyat, ezüstöt, és bronzot sze-
1., folytatva a vízsz. 52. alatt.)
ember sportágában egyedülálló
példáját még senki sem tudta
an, kicsoda, hány aranyat szer-

tünk a legjobban, névelővel.

aranyát a félkezű főhadnagy?

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1968 AUG 14

VÖRÖS CSILLAG

Barátnők
(Ludwig Attila linómetszete)

1021

Ludwig Attila

bírálnivaló is magatartá
De ha akad, miért nem
ezt megfelelő módon
lyen. Miért egymásközt,
kusan megjegyzésekkel
rezve mondanak „véleményt"
róla. Az ilyen magatartás eleve csak az ellenkező hatást érheti el. Különösen egy fiatalnál — *megöli az ember egyik legszebb tulajdonságát, munkatársaiba, embertársaiba vetett hitét és bizalmát. Elfordítja környezetétől, munkahelyétől és természetes, ha kínálkozik alkalom, megragadja, hogy felcserélje a megszokottat, a bizonytalan új hellyel.* Sokan észre sem veszik ezt a *„stílust"*, pedig oda kell figyelni rá, hiszen emberek, sorsok változnak, alakulnak következményeként. Ez pedig már nem magánügy.

Ne cseréljük fel hát sehol és senkivel szemben a megfelelő komolysággal elmondott és megalapozott kritikát, a felelőtlen intrikával, mert az közösségünknek árt.

(Turbék)

Július 17-i számunkban szóvátettük, hogy *Szávai Tibor*, gödöllői gyáregységünk dolgozója, bár reggel hattól este nyolcig minden nap ügyeletet tartott a BNV-n, sem anyagi, sem erkölcsi elismerést nem kapott, annak ellenére, hogy ez a korábbi években mindig megtörtént, s a hasonló munkát végző társai is megkapták

Szerkeszt

Matasták János traktorosnak üzenjük, hogy legutóbbi levelében felvetett észrevételeivel a munkaidő-csökkentésről közreadott cikkünkben foglalkozunk.

Felhívjuk olvasóink szíves

1021

Ludvig Attila

Ludvig Attila

Anya

(Ludvig Attila)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1981 AUG 28

VÖRÖS CSILLAG

MDK

Ludvig Ede

Kandallórács, sárgaréz. Terv.: Györgyi Géza. Készitette : Ludvig Ede. Repr. (Orsz.Ráth György-múzeum)

Magyar Iparmívészet, 1906. 104.lap

MDK

Ludwig Ede

A Horti Pál tervezte kelengye-ebédlőhöz a bútorvasalásokat és a vitrinak fémmunkáit Ludwig Ede készitette.

Cikk: A lakberendezési tav.kiáll.

Magyar Iparművészet, 1903. 114.lap

MDK

Ludvigh Ede

Hauszmann A: A kir. vár belső kiképzése és iparm. felsz. MI. 1903.

162 l.

MDK

Ludvig Ede

Kandallórács, sárgaréz

Magy. Iparművészet. 1906. 1o4 1.

Képek.

MDK

Ludwig Ede

fémmunkák

Diner-Dénes: Lakberendezési tav.kiáll. M.I.
1903. május, 3.sz. 114 l.

MDK

Ludwig Ede mülakatos

Almási Balogh L: A karácsonyi kiáll. Magyar Iparművészet 1903. jan. 1. 1-28. l. képekkel.

MDK

Ludwig Ede

Diszmüvek kovácsolt s domboritott vasból

Magyar Iparmüvészet 19o1. 29o.1.

Ludwig, Christian

építész, szül. 1901

Pozsonyban.

Életrajzát lásd

Csákó 13. l.

vagy Forum 1934-35.

DR. TERBE LAJOS

KÖNYV- ÉS PAPÍRKERESKEDÉS, ANTIQUARIUM, KÖLCSÖNKÖNYVTÁR

BUDAPEST, XI., FEHÉRVÁRI-UT 7.

(Horthy Miklós-körtér sarok.)

Postatakarékpénztári csekkszámla: 16.542. :-: Telefon: 25-97-24.

MÉLYEN TISZTELT CIM!

Tisztelettel értesítem, hogy könyvszakmai átképzés, valamint kétéves szakmai gyakorlat után a Nemzeti Önállósítási Alap támogatásával könyvüzletet nyitottam.

Ez alkalommal azzal a kéréssel fordulok t. Címhez, hogy könyv- és papírárubeszerzéseit nálam eszközölni és engem, mint új keresztény könyvkereskedőt, fontos nemzeti célok érdekében vállalt munkámban támogatni méltóztassék.

Ludwig, Carl Christoph, pozovuji

čtvrtinas V. 134.

Ludwig, Carl Christoph, pozsonyi
ötvöslegény V. 132

Carl Christoph Ludwig

ötvös 1761

laid

Mich. Pass. 134

Carl Christoph Ludwig

ötvös 1766.

lásd

Mih. Pors. 132

A királyi palota felszerelése.

Magyar Iparművészet. 1903 215. l.

KANDALLÓRÁCS KOVÁCSOLT BRONZBÓL. KÉSZÍTETTE LUDVIG EDE.

Ludvig Ede

A királyi palota felszerelése.

BORPALACZKOK ÉS POHARAK.

KÉSZITETTE
AZ ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR R.-T.

Ludwigh Ede

Laid

Budapest

Kir. var 162. l.

pesti ismerőséhez intézett levelében ugyanis szószerint ezeket írja: „a műipari osztály igen jól megy az itteni kiállításon. *Feltünő előnynek örvendhetnek a magyarok.*“

A székes-főváros által a párisi kiállítás alkalmából megrendelt iparművészeti tárgyak február hó folyamán ki lesznek állítva az Iparművészeti Múzeumban. A megrendelt tárgyak közül eddig elkészült az ezüst dohányzókészlet (a melyet a mostani számunkban közlünk) s a pozsonyi államilag segélyezett szövőiskola nagy csomózott szőnyege. Ezt a gyönyörü, s rendkívül hatásos szőnyeget színesen sokszorosítva, a jövő számunkban mutatjuk be olvasóinknak.

Ludwig Edének, a nemrégiben Budapesten megnyilt Ludwig és Stetka cégü lakatosmühely egyik tulajdonosának, müvészi kidolgozású csillárját e füzetben mutatjuk be olvasóinknak. Az érdemes munka 1898-ban Párisban, a „Salon des Artistes“-ben volt kiállítva, a hol általános elismerésben részesült.

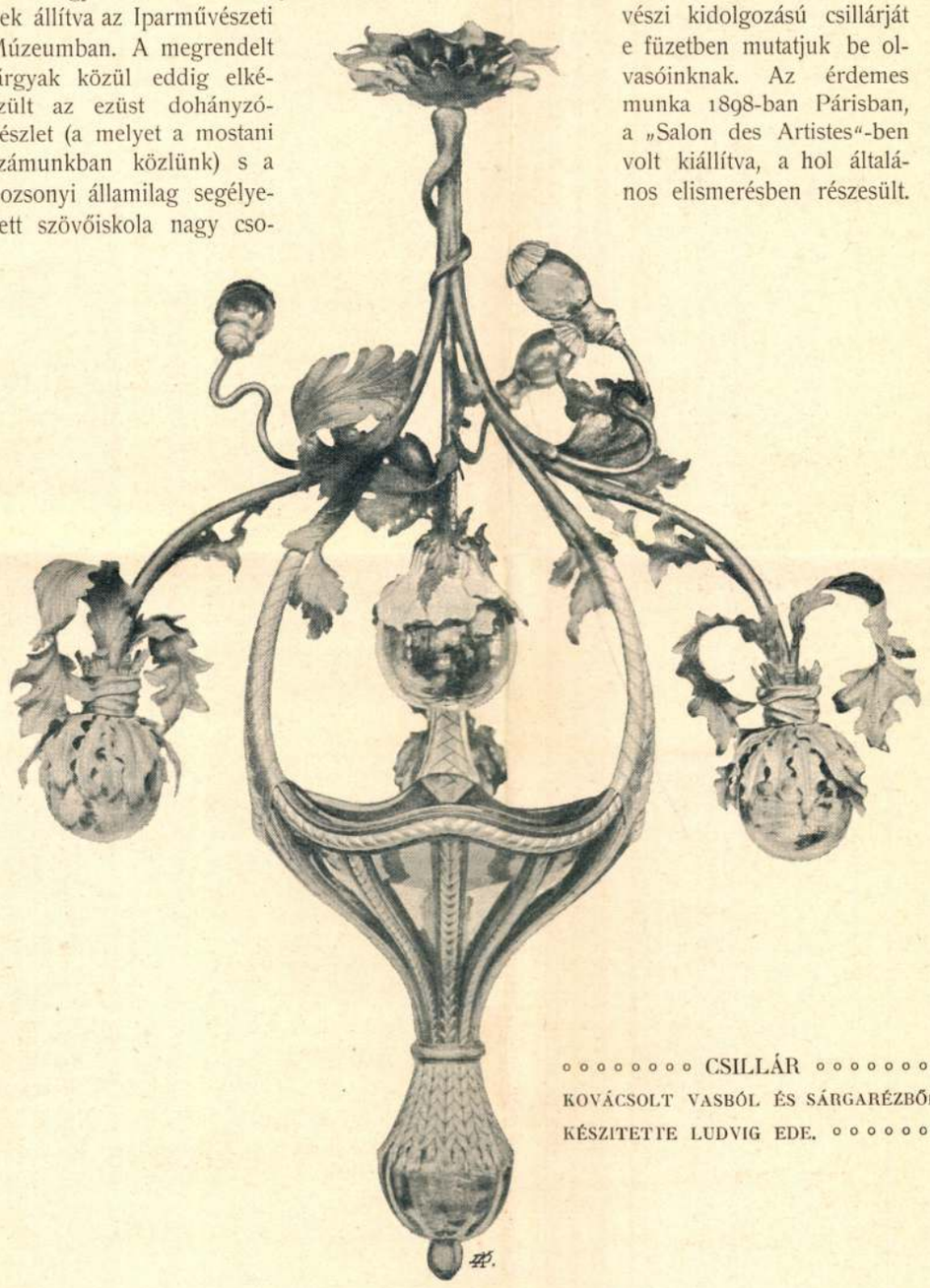

o o o o o o o o o CSILLÁR o o o o o o o o o
KOVÁCSOLT VASBÓL ÉS SÁRGARÉZBŐL.
KÉSZITETTE LUDVIG EDE. o o o o o o o

Magyar Iparművészet
1900. 79. l.

Myskovszky E. rajza.

KÜLFÖLD.

Ruskin †. A művészet egy valódi apostola halt meg ez év január 20-ikán. Anglia vallja fiának, de lánglelke meghódította az egész művelt világot s mégis ismeretlen maradt hazája határán kivül. Van valami meglepő abban, hogy az angol zlésnek barátai, követői, csodálói, sőt betegei is vannak a kontinensen s egy ilyen ember művét, a ki 50 éven át vezeti és irányítja a modernnek nevezett áramlatot, a nagy német nemzet nyelvére át sem ülteti, nálunk pedig, bár a Stones of Venice czimű könyve megjelent magyarul, sokan azt sem tudják róla, hogy sarkutazó vagy valami orosz regényiró volt-e?

John Ruskint papnak szánták és vallásos költeményekkel érte el legelső irodalmi sikereit. Ellenállhatatlan vágya azonban Olaszországba sodorta és a művészetek tanulmányozására késztette. A milliomos szülők gyermeke, London egyhangu és stiltelen utcáiról szökve menekült a Canal Grande szőlőlevéllel ékes márványoszlopfős palotáihoz, hol az arany és azúr egymásba olvadó harmóniája uralkodik.

A Giardino Publico kaméliái közt, az időette templomok és elhagyott palazzok árnyékában bolyongva, az egykor népes monostoroknak ma már fűverte udvarain és a fényes galériák legutolsó szögére akasztott szűzies quattrocento festők szemlélésében szerezte meg érzelmeinek nemességét és gondolatainak fenkölt színezetét. Igy vált áhítatos szószólójává, kétségtelenül egyrészt nevelésének hatása alatt, az olaszországi naiv és prerafaelista mestereknek. Felfedezte Fra Angelico, Sandro Botticelli és társai művészetét s megértette, hogy Velence kövei mennyi tanúlságot rejtenek, hogy a dogék palotája miért „centrális épülete a világnak".

Könyvei nyomán forradalmak és iskolák keletkeztek a művészetben. A negyvenes években Turner már az ő művészeti hitvallása értelmében alkotta műveit s tanítványai sorában Rosetti, Millais és Burne Jones nevével találkozunk. Mint esztétikust mindig az jellemezte, hogy kevéssé kötötte magát mások itéletéhez; s ezáltal megkétszereződött hatása.

Nagyobb jelentőséget tulajdoníthatunk azonban annak a tevékenységének, a melylyel a művészetek népszerűsítését és demokratizálását vitte keresztül Angliában. Elragadó szónoklatokat tartott Oxfordban, a melyre csak úgy tolongott a műveltebb osztály; a nép közt meg vándor előadásokkal hintette

Ludwig Ede

Művész írlésnek sem hiján
kiváló kovácsiparos.

Koczogh Ákos: Mai kovácsnüvészek.
Müvészet, 1977. julius - 30. oldal.

Ludvig Ede

A századfordulón kiváló műlakatosmester

Műemlékvédelem 1976/4/239

Pereházy: A budapesti Nagykörut kovácsművészeti emlékei

Ludvig Ede, kovácsművész

(21

Saadi Kalman: művészi kovacsolas, c. könyvének II. kiadasahó
ból hianyzik: Agular Viktor, Burghardt Antal, Galambos Je
nő, Győry Karoly/a Gerő és Győry cég tarstulajdonosa/
Jablonszky János, Korompay Agosteon, Ludvig Ede, Polgar Ka
roly stb. neve. 68.old.

Perehazy Karoly: Saradi Kalman: Művészi kovacsolás
c. könyvének kritikaja 66.old

Müv.Tört.Ert. 1976. XXV. 1.sz. Bp

Ludvig Ede

2

E pompás lapunval nem követte Sándy eklektizáját, az építész törekvéseitől teljesen eltérő elgondolással szecenziós lapot készített, melynek terve is nyilván csak az ő nevéhez fűződhet.

Percházy Károly: A szecesszió vasművességének formái és mesterei a fővárosban

Művészettörténeti Értesítő 1977/1

11-12. old.

Ludvig Ede műkovács 1

Francián iskolázottságú mester, párizsi tartózkodása során a „Salon des Artistes"-ban állított ki kovácsoltvas lakberendezési tárgyakat. Ő kérjítette a a Sándy Gyula tervei szerint neoromán-neogót formában épült Bp. I. Szilágyi D. tér 3. sz. épületének növényi motívummal díszített kapuját 1898-ban.

Percházy Károly: A szecesszió vasművességének formái és mesterei a fővárosban

Művészettörténeti Értesitő 1977/1

11. old

Ludwig Ede

neve szerepel a Lakatos.Ipartestület azon mülakatos tagjai között,akik iparmüvészeti tárgyak készitésével foglalkoznak.

Pereházy Károly:A szecesszió vasmüvességének formái és mesterei a fővárosban.
Müvészettörténeti Értesitő 1977/1 11.old.

LUDVIG FRIGYES, textilfestőmester

A soproni céh 1850 körül már a környező helységek mestereit is kezdte felvenni sorsiba. 1851-ben már "Haupt-Laden", főcéhnek nevezték magukat. 1850-72 közt 14 helység 22 mesterét vették fel.-A céhhez tartozó mesterek: 19.- Ludvig Frigyes, Borostyánkő, 1859.
131.old. 66.jegyz.

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz.Évkönyve, 16. Győr, 1974.

LUDWIG, Franz, pozsonyi asztalosmester

F. L. bürgerl. Tischlermeister, butorait a-
jánlja. Hirdetés. (1831, 270, 366 l)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

LUDWIG, Franz, pozsonyi asztalosmester

F.L., bürg. Tischlermeister, bútorait ajánlja
Hirdetés [1831, 270, 366 l.]

Pr.Z.

LUDVIG JÁNOS, textilfestőmester

A soproni céh 1850 körül már kezdte a környező helységek mestereit is felvenni soraiba. 1851-ben már "Haupt-Lade", főcéhnek nevezték magukat. 1850-72 közt 14 helység 22 mesterét vették fel.-A céhhez tartozó mesterek:
23.- Ludvig János, Kohonc, 1855.
131.old. 66.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz.Évkönyve, 16. Győr, 1974.

M.D.K.

Ludwig Elias, ötvös

1648-ban halt meg Kő-
szegen.

Somogyi Árpád: Régi köszegi ötvösökről (253-264.old.)
Művészettörténeti Értesitő, 1962.XI.évf. 4. sz.
255. old.

Ludwig Ferenc dr.
ny. városi kórházi fő-
orvos, festő
Pécs

Weber Xavéri Ferenc-
től származik festeni Pécsett.
Weber születésének 100 éves évfordulóján
1929. nov. 17-én fenn-
tartotta az emlékbeszé-
det a Pécs-Baranyame-
gyei Múzeum Egyesület
Weber-emlékünnepélyén.
Ez az emlékbeszéd olvas-
ható az Egyesület Érte-
sítőjében 1930-ban (XI. évf.)
73-78. lapon.

etdet unst

piete der

tur und Malerei

Band

Ludwig Fizella

1916/17, 1923/24

Ferkèpzomfoiskèvk

109.0.

Suly kilogrammokban		Alapár és pótlék		Egység	Pénzösszeg			
					egyenkint		összesen	
gyenkint	összesen	K	f		K	f	K	f

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
250/1921.

Másol

M. KIR. ÁLLAMI VASGYÁ

Gyár: Vajdahunyad

T. Műemlékek ortzá

Alanti becses megrendelés re és veszélyére
azzal a kéréssel bemutatni, hogy

3

helybeli központi pénztárunknál készpénzben kiegyenli
lánkra — az Osztr. Magyar Banknál giró-számlánkr
mentesen befizetni sziveskedjék.

SZ

Fizetendő Budapesten 30 napon belül

fedezett hitel m

Budapesten. — Porto- és átutalási illeték-levonások nem ismerte

14 napon

Értesitő és gyári megrendelés száma	Megrendelés		Mennyiség	Egység	Tárgy és méret
	kelte	száma			
					Javításról

Ludvigh Gizella
A zöld edény, vizf.

O.M.Kir. Képzőmüv. Főisk. kiáll. 1924. 12 l.

Ludvigh Gizella
Gesztenyés csendélet, vizf.

O.M.Kir. Képzőmiv. Főisk. kiáll. 1924. 12 l.

MDK

Ludvigh Gizella

A zöld edény, vf.

Képzőm.Főiks. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

12. 1.

Ludwigh Gizi, festö MDK

Deák Ébner Lajos tanár növendéke.

Interieur.

Az OMKK Föisk. Növ. Munk. kiáll. 1923 márc. 18-25. Kat. 21.1.
Ernst Muz.

MDK

Ludvigh Gizella

Gesztenyés csendélet, vf.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

12. l.

Ludwig Ilona

1916/17 - 1919/20

Ferkèpzomfoiskèvk.

109.1.

LUDVIG Jakab egerszalóki kőmüves, akinek nevével az egerszóláti rk.tepmlom tatarozásával kapcsolatban 1845-ben találkozunk.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Ludvig Jakab, egerszalóki kőműves

neve az egerszóláti r. k. templom tatarozásával kapcsolatban 1845-ben fordul elő.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 361. old.

Ludvig Jakab

1845-ben egerszalóki kőművesmester javí-
tásokat végez az egerszólósi templomon.

Voit Pál szerk.: Heves megye műemlékei II.
Magyarországi műemléki topográfiája VIII.
Budapest 1972.

680 p

Ludwig (János)

Sámuel

Kőszegi kömpkoto

1789

l.

Romhányi

88. l.

Ludwig (János)

Sámuel

könyvkmester

L. János Mihály fia és tanonca Kőszegen. 1789-ben felszabadul. 1796-ban mint mestert felveszik a soproni céhbe.

Véghsoprkönyvk

230. l.

Ludwig Janos Mihály
Könyvkötő 4
Győr XVIII. 2.

l.

Steinhofer
I. 74. l.

Ludwig János Mihály

könyvkmester

Kőszegi mester, 1789-ben vétesi fel magát a soproni céhbe.

Véghsoprkönyvk

230. l.

Ludvig Janos

Kőszegi Könyvkötő

XVIII. sz

l.

Zoltai debrunyomda

17. l.

Lak balra futva és az utjában lévő szik-
parton erdőség van. A háttérben pe-
friss hóval, a melyet a nyugvó nap
k. Az égbolt felhőtlen.

:m.
a Brodszky kiállitáson. Ára 200 korona.

Ludwig János Mihály

köszegi könyvkötő

1789

l.

Romhányi 88. l.

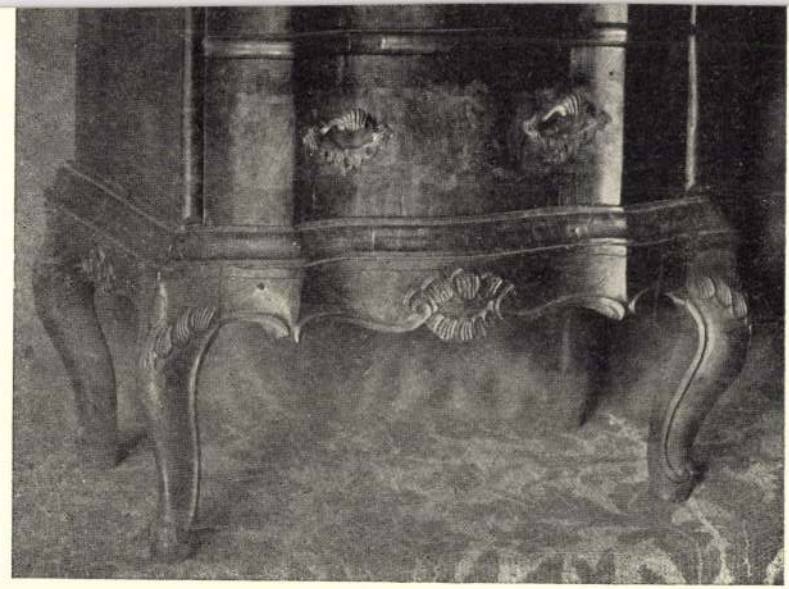

903 946c

1008

LUDWIG, Johann ács

Vörös-~~kolostor~~ kő, 1583-92

Ars 1996/1-3. 234.

alakú cuppa.
sz. beli s egy
e.
s vert művű
zent Miklós,
Alma alakú
tt zománczos
ARIA. Áttört
ek keretében
rított mezők.
ésve 1519 GL.

jelentéktelen

Ludwig Johann

ötvös

1613. meghalt.

BRASSO
RE. 201.

Ludwig Dörner

Pest

Pisztolypár, gyu-
tacsos, faragott agy,
damaszt cső

MNM Fegyvertár

1272. leltsz.

MDK

Ludovic József, magyar fegyvertörténész
Pesten.

dr. Kahnár János közlése: Magyar
fegyverkovácsok neve.

Ludwig Richter, Morgen beim Waldhorn
Frieden

Ich bleibe Ihnen bestens ergeben
Hochachtungsvoll Ihre

LUDVIG Károly aranyműves. Egerben 1775-ben a Szent János fertály - a város II. negyedének 4. fertályában - Fassola Henrik bérházában zsellérként lakik.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K

LUDWIG, Johann kőfaragó segéd

1756-ban pesti polgár

Nagyiványi: Barokk szobrászat... Bp. 1954.

I. 235. l.

Ludwig József

puskaműves

Pest

Vadászfegyver, két csövű, elöltöltő

XIX. sz. második fele

MNM Fegyvertár

772. lelt. sz.

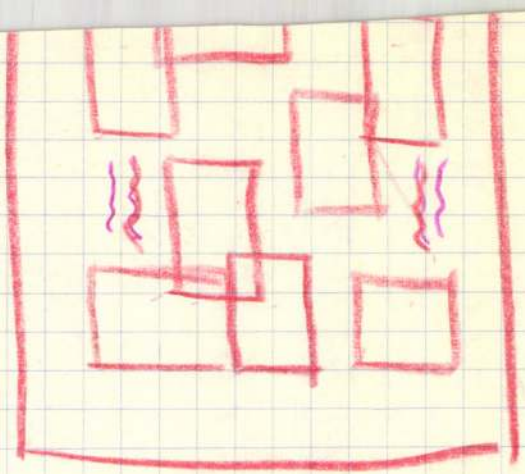

Ludwig József

puskamüves Pest

Pisztoly, gyutacsos, damaszt cső, újbarok vasveretek.

XIX. sz. II. fele

M NM. Fegyvertár

1255. lelt. sz.

Pisztoly, gyutacsos, kamaszt cső, nagyvájatos perenü gomb

XIX. sz

u.o. 1263. lelt. sz

u. az lapos gombbal

u.o. 1268. lelt. sz.

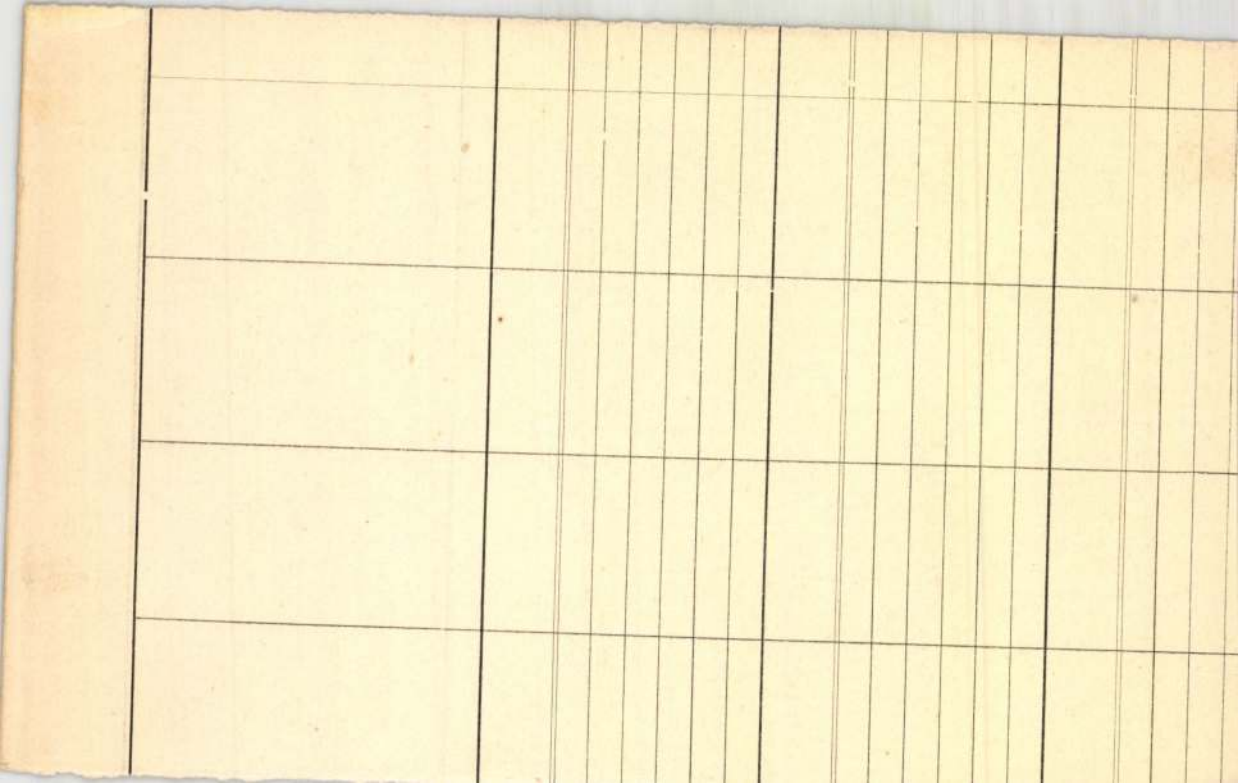

Ludwig József

puskamüves, Pesten

Pisztoly pár, gyutacsos

vésett veretekkel.

MNM Fegyvertár

1303. lelt. sz.

Pisztoly, gyutacsos, vé-

sett virágdisz

u. o. 1376. lelt. sz.

LUDWIG, Johann /

Pesti mézeskalácsforma-faragó mester. A nemzeti elnyomatás éveiben faragta ki Kossuth Lajos alakját, ami eredetileg tiltakozás számba ment az önkényuralom ellen.

Faragott mézeskalácsformák. Kiállitás. Veszprémi Bakonyi Muzeum.

Budapest 1957.

3. old

Ludvig József

Ludvig József éremverő műintézet és bronzműárugyár. VIII. Thék Endre-u. 18.
137-621

Bntévb 1940 szept.

Ludwig József nobrán

1893-94.

Éimisk 1930. 86-l.

Ludwig Józef

szobrász

Lőrd

Az Ujság

1925. febr. 8.

Rudnay. Gyula

csomagjában

Darnay: Sümeg és vidéknek

őskora VI. 86

Ludvigh János

Mihály

Kőszegi könyvkötő

1796.

lásd

Dunántuli Szemle

1940. 205. l.

1.-10. ll., B1-BVII,
Tab I.-XIII. képes
táblák.

Copenhague
Thiele
1857.

Ludwig János
Mihály
könyvkötő
Sopron
1789

l.

Vasi Bemle
1936-231 l.

Vegyes

C. 49

1 Kőt. 8°

Morel-Fatio,

A.

Monnaies scandinaves trouvées

à Vevey, en Suisse

(Extrait de la Revue Numismatique.
Nouvelle série, tome X. 1865)

1.- 23 M., 1 képes tábla

P.

Ludwig János
Sámuel
könyvkötő
Sopron
1796.

l. Vasi Szemle
1936. 231. l.

Vegezzi

C. 50

1 Vol. 8°

Morel-Fatio,

M. A.

Monnaies suisses de la trouvaille de
Saint-Paul
frappées à Zurich, Bâle, etc., au XI.e siècle

(Extrait de la Revue Numismatique, 1849)

Ludwig Zaiss

Königl. Könyvkötő

1735-és 1743

l.

Magyar Könyvszemle

1944. 130. l

Ludwig József

puskaminves Pest

Vadászpuska, gyula-
csos, vésett ka-
kasés lakat - XIX. sz
vége

M N M. Fegyvertár

1671. Cell. sz.

Alvinci alakos kancsók, részben
ónfedéllel, 9 drb. XVIII. század.

Erdélyi kiállítás, 1931, 490 és 491. szám

Berevich: BA, 258 l.

Ludvig József

Ludvig József érem-
verőgyára, VIII. Thék
Endre-u. 18. 137-621

Budapest, 1940. szept

einrich Zügel.
1850 október 22-én.

hető, a hol egy állva és kissé
asztmenyecske, a ki bal kezével
ogja, a feléje fordult két tarka
keresztben fekvő szálfán léptek
e: csipkés főkötő, kivágott ruha-
ujjakkal, kurta szoknya, kötény
re meszelt házak foglalják el
ikon fákkal. Jelzése alól jobbra:

München
1878.

III
960 (4370).
985 (492).
20 (1011).

m. — Lelt. sz. 4370. — Becsértéke
János hagyománya 1907 novem-
átvételre és az átvétel jóváhagyá-
a 4351 lelt. számnál. — Bejelen-
453–913).
ó adatok a Szépművészeti Múzeum-
hann von Zügel: Borjúetetés.
vonatkozó egyéb adatok és pedig:
47–909. pag. 2. Nº 5). *H. Zügel:*
end. Ölgemälde mit breitem Gold-
it (Pompejanischer Saal);
(1818–909. pag. 1. Nº II : 5).
Kälber stehend. Ölgemälde mit
nischer Saal);

ékben (1896–912. Nº IV : 20).
úkkal;
n (2165–912. Nº 20). *Heinrich*
ern. Ölgemälde auf Holz, 37·5 :

Ludwig Károly, építén

L. Pilch Andor

29-32

Mendöl Tr. Pécs építészete a két világháboru közöll.

Magyar

Építőművészet p. 1983

83/2

Ludvig Károly

Győr 1812

l.

Yankó Ötvös-apródok

11. l.

könyvkötészet
UJVERBASZ

Nyomtatvány.

43 IV 7 12

MAGYAR KIR. POSTA

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Ludwig Károly épitész, Pécs

Pécsi Képzőműv. és Műbarátok Köre. kiáll.
Pécs, 1936. jun. 11 l.

Sárpilis (Tolna)

Ref.templom, homlokzat előtti tor
mennyezetes hajó. Úrasztali edény
Épült 1797-ben.

(Kováts J. István: Magyar református
István, 1955)

MDK

Ludvig Károly

kiállitási biráló bizotts. póttag

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1938. jun.

Ludwig Károly és

K

nincs Nendtwich Andor

céd

a pécsi kereskedelmi

fiú- és leányiskola

ferok. megvétel

MMÉE Közl

1938. 251. l.

Tsz.:

Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Interurb.	Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Interurb.

Ludvig Károly

Pécs

Pécs KMT. 1928

tavaszi kiáll

8. l

MDK

Ludwig Károly

Ludwig Károly és Nendtwich Andor a pécsi kereskedelmi fiú- és leányiskola tervp. megvétel.

MMÉEKözl. 1938. 251.l.

M.D.K.

Ludwig Károly, építész

és Nendtvicz Andor
ikrös terve 700 p-ös meg-
vételben részesült a pécsi
kereskedelmi iskola pá-
lyázatán!

Vállalkozók Lapja, Bp. 1938. LXIX. évf.

jun. 15. sz. 7. old. +
jul. 28. " 4. "

M.D.K.

Ludwigh Károly, építész

és Nendvitch[x] Andor terveiszerint épül a pécsi OTI székház toldalék építkezése.

[x] Nendtvich

Vállalkozók Lapja, Bp. 1940. LXI. évf.

febr. 29, sz. 7. old.

MDK

Ludwig Károly

A Pécsi Képzőm. és Műbarátok Társ. művésztagjai 1938.

MDK

Ludwig Károly

"Gesztenyefa-erdő" c. festménye a Műcsarnok jub. kiállitásán.

Cikk: A Műcsarnok jub.kiáll.

Vas.Ujs. 1886. 46.sz. 742.l.

MDK

Ludwig Károly

Ipartestületi székház, szakrajz

Családi lakóház, "

Gyógyszálloda távlati kép I. "

Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társ. 11. kiáll. Pécs, 1932. dec. 3. l.

LUDWIG Károly épitész

MENDÖL Zsuzsa: A modern épitészet térhóditása Pécset
és Baranyában. = Baranyai Müvelődés, 1987.1.sz.

62.p.

ár 1-től kezdődőleg 3 egymást követő
és hirdettetik. Az árlejtés határide-
mber 30. napjának d. e. 10 órája
hivatalos helyiségébe kitüzetik. A
mennyiségét és minőségét tartalmazó
a közig. kiadó hivatalban megtekint-
itpénz 10%.
Ruhanemüek, irodaiszerek
sa, könyvkötőmunka.) Gyula
az 1909. évben szükséges cselédségi
ek, csizmák, irodaiszerek és könyv-
káknak biztositására árlejtés hirdette-

sának biztositására a d e c
jára hirdetett árlejtést vissz

c) **Adas, vevés, b**

Budapest. (F u v a r o
bánya és téglagyár társulat
fuvarozását rákosi téglagy
épitkezésekhez 1909. évi
esetleg három évre szerződ
felelő óvadékkal ellátott aj
25 éig a társulat központ
Teréz-körut 22.) nyujtan
hető.
] (F
ászá
18.4
becs
d.
ni.
%.
gabi
rdőg
.] (
a
ndó
jéne
tén
n. h
egét.
Az
i hi
irási
á r
elad
kir.
zott
beli
m³
cs

MMKE

ágilag engedélyezett villamos világitási és erőátviteli

és pedig I 9525 kor. 20
8 fill., III 9229 k. 40 fill.,
. alt. 8120 kor., II alt. 10.720
ánya és kohór. t. I.
fill., II. alt. 10.447 kor. 20
F. I. alt. 7772 kor., II. alt.
Hirsch és Frank I.
240 kor., Heil Vilmos I.
koronával.
rozatot december 23-án déli
hirdetni.
mű vizvezetéki és
rendezése.) A máv.
tartási főosztályában de-
árlejtést tartottak az épi-
rom—érsekujvári vonal Uj-
létesitendő vizmű vizveze-
erendezésének előállitására.
dapesti szivattyu
4 k., Törs és Ormai
litási idő 3 és fél hó, sze-
ick gyár 29515 k., szálli-
és 1 és fél hó, Ganz és
gton szivattyuval 30004 k.
os dugattyus szivattyuval
, 9 heti szállitási és 3 heti

az igazgatóság dönt.
zi fürdő épitése.)
yban december 15-én
artézi fürdő épitésénél tel-
ipari munkákra. Ajánlatot

s elhelyező munkára: Joó
7 fill., Kauser Andor
fill., Dávid János és

felülfizetéssel, Fischer Ján
sóskuti kőből 12980 k. 90 fillérrel;
a hengerelt vastartók szállitására
bius gyár 9204 k. 86 fillérrel;
a szegecselt vastartók és szerk
szállitására: Lepter János 2138
Danubius gyár 22148 k. 7
kas és tsa 21101 k. 60 f., W
Antal 19886 k. 49 f, Heil Vil
k. 50 f., Oetl Antal 20680 k
Schlick gyár 21235 kor. 60 f
Az ajánlatokat átszámitás végett
mérnöki hivatalnak.

Budapest. (A vizaknai fü
rendezese.) A vizaknai m. kir
gyógyfürdő telepén épült szálloda
épületek berendezéséhez szükséges
és szőnyegek, továbbá fehérneműek
müek szállitására a földmivelésügyi
gazdasági műszaki hivatalánál de
15-én szükebb körü árlejtést tartottak
tettek:
a függönyök és szőnyegekre: Bö
csak a függönyökre 8500 kor., Se
M. és fiai (Szeged) 11.708 kor., M
M. és fiai (M.-Vásárhely) 11.602 kor
Freudiger M. és fiai 10.637 kc
alternativ 10.241 kor., Gelb M és
kor., Fodor Mihály utódai 10.848 k
Lengyel L. (Szeged) a fehér
együtt 20.924 kor. 40 fill., Haas
fiai 11.329 kor. 60 fill., alternativ 1(
60 fill., Műasztalosok szö
zete 13.700 kor. és ebből 2% sco
az ágy- és fehérneműekre: Blo
14.753 kor. 30 fill., Freudige

Rózsa-utca 8. sz.
TELEFON 97—18.
**Készitek bárminemü kovácsolt munkát, u. m
bronz-csillárokat, rácsokat, kandallókat, bá
világitótesteket saját terv vagy rajz után, kü
ségeket u. m. dombormü, vert vagy kovácsol
fémbutor vereteket.**

Ludwig Károly

építész

kül. Pécs 1895

oklevelet nyert 1925.

Műegyetem 13 l.

T. 5914.

ja el a Bosphore de Thrace és
kkal, az előtérben pedig Sku-
ata fölül:

NTINOPLE.

7.8 cm.

-95

Ludwig Károly

építész

lakik: Pécs, Irányi Dániel
tér 8

Pécsi KMT művész-
tagja 1933

Ludwig Károly

okl. építészmérnök

Pécs

szül. 1895.

Tagja lett a Pécsi

Mérnöki Kamarának

MMÉE Kojl

1931. 50. l.

F

MDK

Ludwig Károly pécsi ép.

a Társaság tagja

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. 23.kiáll.1938. jun.

MDK

Ludvig Károly

a kiáll.-i bíráló biz. póttagja

Pécsi Képzm és Műbor.Társ.23.kiáll. 1938.jun.

MDK

Ludwig Károly, épitész, Pécs

Pécsi Képzőm. és Mübar. Társ. kiáll. 1937. máj.

MDK

Ludvig Károly

Pécsi építész 1928-ban.

Ludvig Károly

kiállitási biráló bizotts. póttag

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1936. nov.

MDK

MDK

Ludvig Károly

kiáll. biráló biz. [redacted] póttag

Pécsi Képzőmiv. és Műbarátok Társ. kiáll. 1935. jun.

Ludwig Károly ép. Pécs

MDK

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1936. nov.

MDK

Ludvig Károly

kiállitási biráló bizotts. póttag

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1937. máj.

Ludvig Mihály

könyvkötő

Kőszeg XVIII. n.

vod

Tróeskönyvk.

75. l.

76. l.

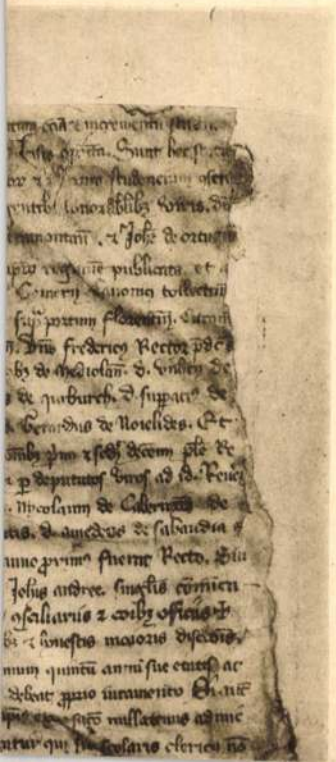

Ludwig Ödön

aranyműves,

Bpest

l'Milano 1906

82. l.

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

M. D. K.

LUDWIG, Michael asztalos

1674. Nagyszombat, jezsuita templom, Agonia Christi-oltár készítésére szerződik

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.
I. 235., II. 191. l.

M.D.K.

Ludvig Krug

Csontreliefekkel díszített fedeles serlege

Ars Decorativa: Az Iparmüvészeti Museum mestermüvei 8 l.

Ludwig Károly

Kolozsv.

6 elemi, 4 ipar. isk.

mintarajzi tanf.

Iparrajziskola

1889/90.

57. l.

Gyulai múzeum VIII. 214.

Ludwig Károly
üvegesiszoló

l.
Ságüvegesipar
365. l.

Hamburg Stadt
Niederelbe

Leipzig-Plagwitz
1867

Ludwig Kerestély

MAGYAR MUVESZET
1928. 324

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 853.

Ludwig Kozma

Magyar Művészet
1928. 324

Kárpáti Kelemen dr. kerületi
főigazgató VI. 229.

Ludwig Karl

litogr.

l

Tragorvácumvěrci

127 l

Pelsöc 1

Alázatos tisztelettel tudatom
hozzám intézett sosaira válas
a készség megvan bennem és m
megtesek hogy a Virsolyi temp
be légcsatornázzam minden
szépel kell ott nézzem elsösorba
cserép mész homok crement hog
valamint több szerszám kell
idehara minder nem okosott ne
árakat illeti azt nagyonjól t
máma minden drgáb mint a
készült de arislehet hogy er
és anyagot kíván mint a Pelsöci
itt méltóztatik érni hogy ninc
sülzedne mint a Pelsöci, de mégis
több nehérségbe ütközik vagy ke
bár lehetöleg hacsak lehet aro
hogy sokkal ne kerüljön többe m

Ludwig Károly

litografus

l.

Szinnyei:

Magyar Trök.

VII. k. 1034. h.

Lenczó Mihály

János életrajzá

bas,

nemcsak gazdasági, hanem fontos
ek ahhoz, hogy az anyaországgal
nmaradjanak, közelfekvő az a gondolat,
l, amelyek a mai Magyarország ipara
ülföldi vállalatokkal szemben az el-
agyrészt magyar tőkével alapított
ipari vállalatok előnyben részesülje-
zter urnakf. évi junius hó 10-én
n intézett megkeresésre értelmében
pari anyagok és cikkek beszerzésénél
ıglet Csonka Magyarország ipara
vagy legalább teljes mértékben nem
ın nem biztositható mennyiségre vo-
kadt területeken fekvő ipartelepek

./.

ıak,

Budapest.

Ludwig Kásely körajzoló M.D.K

Pesten az 1830-as években

1.) Magyar törvényhatósági címerlap

Gerevich, A magy. körajz. 1960 164

Felelős szerkesztő:
KOCSIS L. MIHÁLY
Főszerkesztő-helyettes:
KISS GY. JÁNOS MOLNÁR ISTVÁN
Lapigazgató:
DR. VÁRHELYI ANDRÁS
Szerkesztőség: 1085 Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6.
Postafiók: 1410 Budapest, Pf. 199
Telefonok: 118-5009, 122-2804, 142-6923, 142-8375
Napi szerkesztés (délután): 122-2099
Telefax: 138-3313 (titkárság), 122-2288 (napi szerkesztés)
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, postai hírlapüzletekben, valamint a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR): 1900 Budapest XIII., Lehel u. 10/A közvetlenül vagy postautalványon, illetve átutalással a Postabank Rt. 219-88636, 021-02799 pénzforgalmi jelzószámra.
Előfizetési díj az 1991. évre egy hónapra 240 Ft, negyedévre 720 Ft
fél évre 1440 Ft.
Kedvezmény az előfizetőknek példányonként 3 Ft.
Külföldön terjeszti a Kultúra Kereskedelmi Vállalat
H-1389 Budapest, Postafiók 149.
Kiadja a PUBLICA RT. a Hírlapkiadó Vállalat közreműködésével
Felelős kiadó:
CZAKÓ GÁBOR elnök
Athenaeum Nyomda. Felelős vezető: LOSONCZY GYÖRGY vezérigazgató
ISSN 1215-0185 Bp. – ISSN 1215-1386 vidék

P. SZABÓ ERNŐ

Francia kép — magyar korona

Karácsony előestéjén, úgy tíz óra tájban, megindulnak a pásztorok a város felé. A Miasszonyunk templomtól ballagnak lefelé a domboldalon, botosan, köpönyegesen, kalaposan, ahogyan illik, hogy ajándékot vigyenek Jézusnak, az újszülöttnek, a világ megváltójának. Mögöttük lépdel a nyáj, kíséretként, s mi lehetne más maga az ajándék is, mint egy hófehér bárányka.

Jó lenne élőben látni egyszer ezt a jelenetet, a bárányajándékozás szertartását, dehát ehhez a hegyek közötti városkába kéne menni, a Marseillehez közeli Allauch-ba... Így hát marad a kép, s marad persze a könyv, amelyet az elmúlt nyáron a párizsi bolhapiacon vettem.

Két szentkép juttatja eszembe az élményt. A szentképeken is az újszülött Jézus látható, s francia szavak olvashatók rajtuk: „Jesus le pain de la vie" (Jézus, az élet kenyere) és „M'aimes tu? O Jesus, tu sais bien que je t'aime" (Szeretsz engem? Ó Jézus, jól tudod, hogy szeretlek). E képecskék azonban már nem az én könyvemből valóak, hanem a budapesti Néprajzi Múzeum szombaton megnyíló kiállításán láthatóak. A háromkirályok egyikének koronáját díszítik.

Ki tudja, hogyan talált rá a világtól elzárt magyar faluban a karácsonyra készülő betlehemes éppen ezekre a képekre? De hát nem mindegy, milyen nyelven szólnak a szavak? Beszél a kép, s beszél persze, legfőképpen az érzés, beszélnek az értékek, amelyek az ember számára a világ minden táján egyformán fontosak. Amilyen meglepő, olyan természetes is tehát a dolog. Ugyanolyan természetes, mint amennyire természetes módon simulnak egymás mellé a Duna másik partján, a budai várban az elmúlt héten megnyílott Ludwig Múzeumban a kortárs külföldi és magyar művészek munkái.

Pedig Európában élünk. Találkoznak, s felelnek egymásnak a művek, párbeszédet folytatnak az egyes régiók kultúrájának, művészetének értékei, hiszen — Európában élünk. Azon a kontinensen, amelynek neve már régen nem egyszerűen földrajzi fogalom, hanem egy sajátos kulturális egység, emberi tartásnak szinonímája.

Az elmúlt héten megnyílt Ludwig Múzeum és a Néprajzi Múzeum holnap megnyíló új állandó kiállítása a többi között ezt a tényt igyekszik tudatosítani. Pontosabban: úgy hívja fel a figyelmet ez a két bemutató a Kárpát-medence táján egykor és most létrejött értékekre, hogy egyben az európai összefüggésrendszer szerves részeiként kezeli azokat. Ez a vállalkozás pedig, tudjuk, nem csak a modern művészet, hanem a magyar néprajz esetében sem kis dolog. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a Néprajzi Múzeumban fél évszázad után látható ismét a magyar nép kultúráját bemutató állandó kiállítás. Az előző állandó tárlatot 1942-ben bontották le (még a Könyves Kálmán körúti iskolaépületben) a légitámadások miatt. Ahogyan azután a szocialista realizmus „esztétikája" nem szenvedhette a Nyugat művészetét, az internacionalizmus „társadalomszemlélete" számára is gyanús volt minden, ami a nép, a nemzet nemes hagyományainak megőrzésére irányult. Emlékezünk ugye, hogyan kezelték, úgy a hatvanas évek második, a hetvenes évek első felében az „erdélyezőket", a „táncházasokat", s a többieket, a falusi kultúra értékeinek eltűnése miatt aggódóakat?

Még szerencse, hogy „ők", mármint a népi hagyományok és a valóban újat kereső kortárs külföldi törekvések felé fordulók megértették egymást. Ha ők nem lettek volna — s ha ők nem lennének! — lenne-e vajon Ludwig Múzeum, s lenne-e új magyar néprajzi kiállítás? Hiszen a javaslat, hogy a Néprajzi Múzeum ürítse ki épületét — bírósági célra —, s költözzön üresen maradt szovjet laktanyákba, nem a pártállam idején hangzott el, hanem néhány napja. S a modern művészet bemutatását ostorozók sem a hatvanas években indultak ellentámadásra (akkor a hatalom gondoskodott róla, hogy tiltakozniuk se kelljen), hanem most, amikor — sokan úgy hiszik —, elindultunk Európa felé.

Természetesen nem muszáj szeretni sem a néphagyományokat, sem a modern művészetet. Sem Bartókot, sem Vajda Lajost, Korniss Dezsőt, sem a többieket. Ezen értékek nélkül magyar kultúrát létrehozni azonban aligha lehet — sugallják, mondják a művek, miközben fellapozom, amúgy, találomra a Ludwig Múzeum katalógusát. Az oldalon a felejthetetlen Samu Géza, a ma már klasszikusnak számító Schaár Erzsébet és a Budapesten tanult, ma Németországban dolgozó Sass Valéria művei szerepelnek egymás mellett. Népi hagyomány és konstruktivizmus, s múlt és a XX. század szinterei találkoznak, hatolnak egymásba, válnak eggyé, szétválaszthatatlanul.

Ha sok jó dobása nem is volt, két ragyogó találata mindenesetre van a kulturális kormányzatnak: a Ludwig Múzeum és A magyar nép hagyományos kultúrája című állandó néprajzi kiállítás tető alá hozása. Persze, ha elérünk valamit, már megint túlságosan „magyarok" vagyunk egy kicsit. A sajtóbemutatón az egyik szakember azt emelte ki, hogy éppen az Országház szomszédságában, tehát „tekintélyes" helyen kapott helyet az utóbbi bemutató. Ebben is lehet valami. De abban is, hogy a Népművészetek és Néphagyományok — szupermodern — Állami Múzeumát Párizsban a Bois de Boulogne-ban építették meg, nem messze attól a helytől, ahonnan a gyerekek kisvasúttal az erdő, a természet felfedezésére indulnak. S ha e gyerekek véletlenül a múzeumot választják, ezernyi gombot nyomogathatnak, a legkorszerűbb technika, a játékossággal, cselekvéssel kialakuló kontaktus teszi teljessé az élményt. Minél távolabb a hivataltól uraim, mondja az a négy piros alma is, amely, talán rendezői fogásként, talán véletlenül, ott maradt a néprajzi kiállítás egyik asztalán; hasonlóképpen erre biztat Bukta Imre nagyszerű műve a Ludwig Múzeumban, a Hajnali szabad permetezés.

KORMOS VALÉRIA

— Mamus! Mit csinálnak ezek a bácsik? — Csencselnek kisfiam — felelem lazán, mosolyogva, mintha a világ legtermészetesebb dolga lenne, fényes nappal, egy úgymond nyugodt, polgári negyedben. A férfiak a járda közepén tanyáznak, pergetik, nyálazzák a márkát, dollárt, schillinget, arabul, törökül, szerbül sugdolóznak. Óvatosan feléjük vizslatok. Borostás arcok, félretapasztott cigi, tekintetek valami frappáns megjegyzést, vigyorgok eltökélten, na ezt is megúsztam! Megúsztuk!

Csak hiszem. Otthonunkig vezető rövidke úton, az utóbbi időben egyre több a már délidőben részegen tántorgó, ordibáló, szétesett arcú ember. A környékbeli pincehelységekből, földszintes irodákból vagy fényesen csillogó bank-irodák lesznek vagy kocsmák. (Mindkét helyen gyorsan forog, terül házunk oldalában lévő üzlethelyiség oly régóta gazdátlan, s az önkormányzat oly régen lapít ez ügyben... Hátha ebből is kukucskálóklubot, kupit, s egyéb, a műfajhoz tartozó intézményt óhajtanak kreálni? És akkor mitévők legyünk? — taglaljuk a helyzetet mint lakás- és háztulajdonosok. Tehetünk-e valamit? Vagy reménytelen? És a mondatokban, a kérdésekben ismét a félszegi ismerősöm, ahol az egyik híres európai szexnegyed található. Az ő szabadságuk, választásuk, az üzleti tevékenységük csak addig tolerálható, míg más állampolgárok szabadságát, ízlését nem sértik. Elképzelhetetlen, hogy eltűrjék az emberek azt, hogy egy bérházban, mások tiltakozása ellenére ilyenolyan szalon működjön...

Hát, törvény szerint ezt nának rá, mert nálunk a szabadság — cinkosság. Cinkosság a közhivatalokban, amikor hamisan ütik rá a pecsétet az engedélyre, cinkosság, amikor férfi fölöttesei kigúnyolják, megcsúfolják a fiatal jogásznőt, aki komolyan veszi a tisztességet, a törvényt, s be szeretne tartatni bizonyos szabályokat. És bizony cinkosság a bulvársajtóban, amikor az helyszíni tudósítások ürügyén csámcsog rek-

LUDWIG MUZEUM

Ludwig Károly

rézmetsző.

Ludwig Károly Pestes 1839.

Rézbe metszette. Lenczó Mihály János rajza után

Magyar Tovenyhatósági Szimerlap

Szimerlap rézmetszet

M. D. K.

Ludwig Pál ötvös

1639-ben, a köszegi céh megalakulá-
takor tagja

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári
adatok az ötvösök történetéhez fokeg a
XVI–XVII. században 178. l.

Művést. 1953. 1-2. sz.

Ludwig Pál

otvös, Kőszeg
1639.

l.

Horváth Tibor

1 16. l.

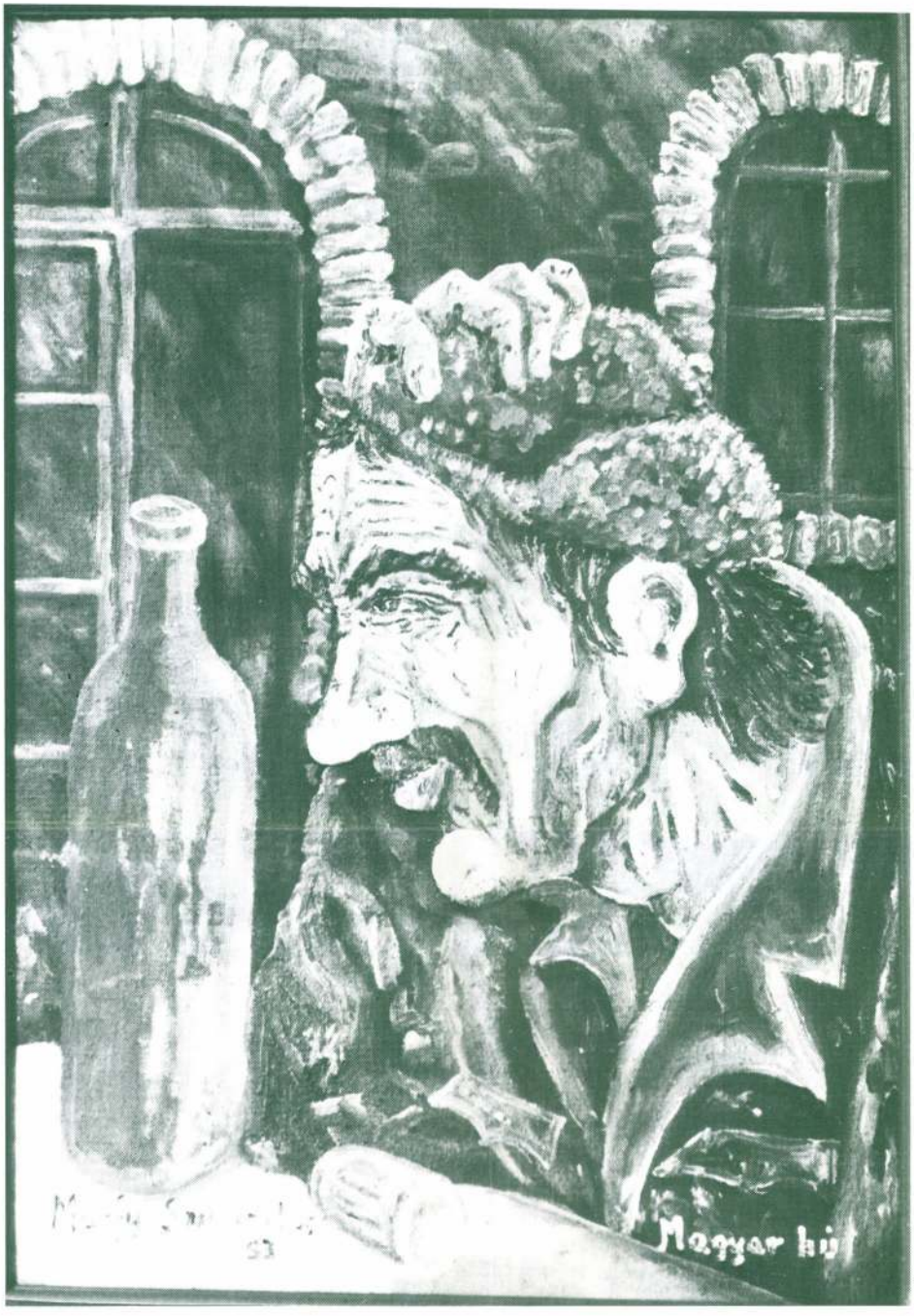

MAGYAR BÚ

Márfi Szilveszter

8854 Őrtilos
Petőfi út 20/a.

1958-ban született Őrtilosban. A gimnáziumot Csurgón a Csokonai Gimnáziumban végezte, ahol Raksányi Lajos festőművész-rajztanártól tanult festeni. Munkái Balatonfenyvesen és Zalaegerszegen szerepeltek kiállításon.

1958 in Őrtilos geboren. Am Csokonai Gymnasium in Csurgó, wo er als Schüler vom Maler und Kunsterzieher Lajos Raksányi malen lernte, bekam er sein Abitur. Seine Arbeiten waren auf Ausstellungen in Balatonfenyves und Zalaegerszeg.

He was born in Őrtilos, 1958. He sat for GCE A-levels at Csokonai Secondary School in Csurgó where he began painting instructed by the art teacher, Lajos Raksányi. He has taken part in the collective exhibitions of Balatonfenyves and Zalaegerszeg.

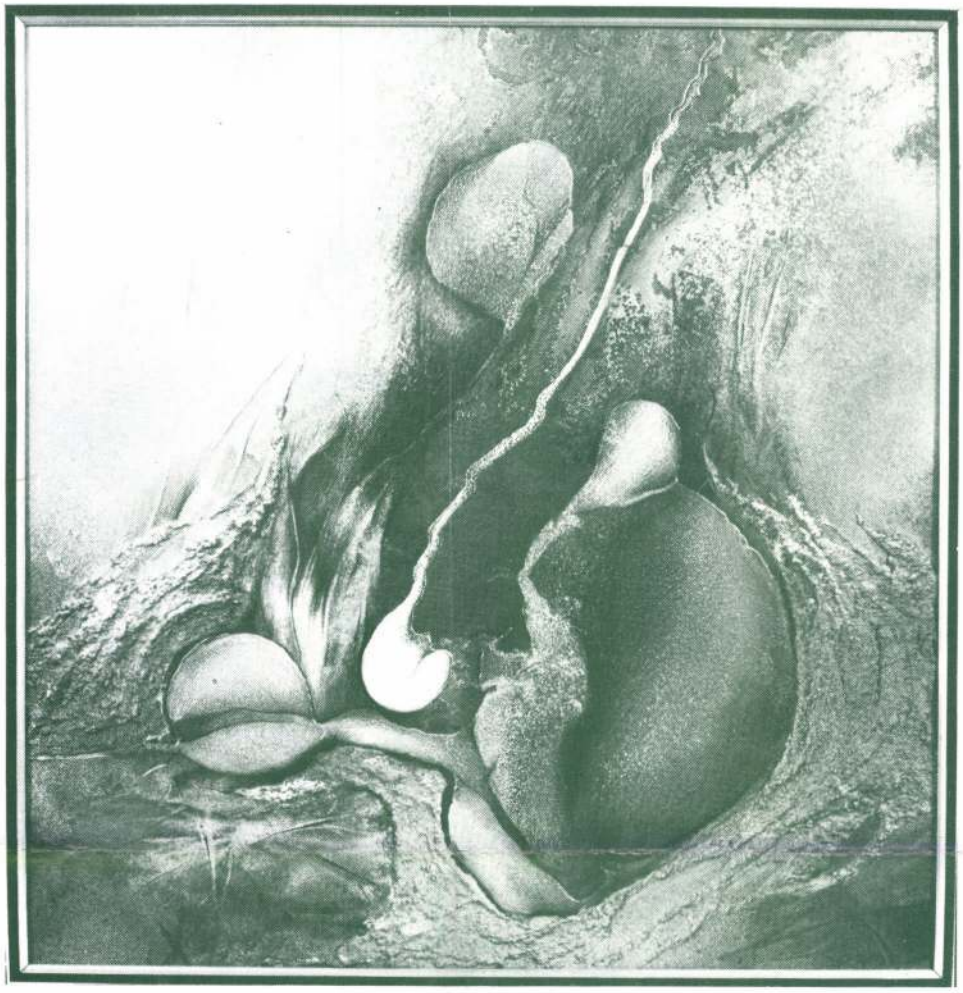

GENESIS II.

Ludvig Zoltán
festőművész

8800 Nagykanizsa
Felsőerdősor út 32.

1953-ban született. 1971-ben végzett a pécsi Művészeti Gimnáziumban. 1984 óta tagja a Művészeti Alapnak. 1978 óta vesz részt különféle külföldi és hazai kiállításokon, így Nagykanizsán és Zalaegerszegen többször volt tárlata, ezenkívül Budapesten, Tapolcán, Körmenden, St. Pöltenben, Münchenben, Udinében, Nürnbergben, Frankfurtban szerepeltek munkái egyéni tárlatokon. Nagykanizsán él és dolgozik.

1953 geboren. 1971 Abschluss am Kunstgymnasium in Pécs. Seit 1984 Mitglied des Künstler Fonds. Seit 1978 Teilnahme an in- und ausländischen Ausstellungen. Mehrfache Ausstellungen in Nagykanizsa und Zalaegerszeg, ausserdem selbständige Ausstellungen in Budapest, Tapolca, Körmend, St. Pölten, München, Udine, Nürnberg und Frankfurt. Er lebt und arbeitet in Nagykanizsa.

He was born in 1953. He sat for the GCE A-levels at the Secondary School of Art in Pécs. He has been a member of the Art Foundation and has been a participant of different exhibitions in/outside Hungary, in Nagykanizsa, Zalaegerszeg (more than once), Budapest, Tapolca, Körmend, St. Pölten, Munnich, Udine, Nurenberg, Frankfurt. He lives and works in Nagykanizsa.

Ludwig Sámuel
könyvkmester
L. (János) Sámuel fia
1822-ben mint mestert
verzik fel a soproni cehbe.

Ment

	à		Összeg	
	P	fill.	P	fill.
Végh sopr könyvk				
230·l-				

Áru könyv — Rónai

~~Jött~~ Vétel

193 hó	nap	
nov.	1.	Készlet által szerint
nov.	30.	Nyereség.

Ludvig Sámund

könyvkötő

Kőszeg 1815.

ród

Trócskönyvk.

76. l.

Ludwig Sámuel
könyvkötő
Sopron
1822

l.
Vasi Kemle
1936. 231. l.

vegges

C. 68

1 Röt. 8°

Mortillet,

Gabriel de

Amulettes gauloises et gallo-romaines.

Contribution à l'histoire des superstitions.

1. – 16. ll.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848 II. 176. l.

Név: Ludvig Venczel

Foglalkozás: Cáletütő

Szárm. hely: Pest

Hitfelekezet: R. K. Csal. állapot:

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1843 XII. 15

A polgárjogért fizetett összeg forintban: 12

Ludwig Rezső

épitészet
1896 – 1900

Évinisk 1930. 86-l.

RÁKÓCZI-EMLÉK KECSKEMÉTEN

Ludwig Rezső

lakásberendező

Jó eredménnyel végbizonyít.

Értimisk 1900/1901

13. l.

Békességgel a szívekben

Advent utolsó vasárnapján tartották a csopaki református templomban a Hóvirág Énekegyüttes hagyományos hangversenyét. A ködös, nyirkos estén negyvenen gyűltek össze a puritán épületben, hogy elfelejtsék a mindennapok gondjait, és szívükben békességgel gazdagodjanak.

A vendégeket és a közönséget *Tislér Géza* lelkész köszöntötte. Petőfi Sándor szavaival gratulált a huszadik születésnapját nemrégiben ünnepelt kórusnak: „A jövendő előttük van, nem a hátuk megett." Majd így folytatta: „Köszönet a szolgálatukért, mert nem azt nézik, mekkora a gyülekezet, pedig a Notre Dame-ot is megjárták már. Most viszont hazajöttek, immár ötödik alkalommal. Nem tudhatjuk, hogy Mária vajon énekelte-e a Magnificatot, de mi most énekelve halljuk az adventi várakozó ember fohászát" – mondta.

Az igényes összeállításban helyet kaptak Bach, Palestrina, Viadana darabjai, de nem hiányzott Kodály gyönyörű Adventi éneke, Demény Aranyszárnyú angyala és Bárdos örökzöld Karácsonyi bölcsődala sem. Ráadásként egy néger spirituálé, a Give me Jesus hangzott el. A megható és felemelő előadás után ismét a templom lelkésze szólt: „Hálás köszönet az együttesnek, hogy a karácsony természetét az ének eszközével fejezték ki, mert önmagukat adták, a szívüket, a lényegüket. Szép lehet a megfogható ajándék is, de sokkal szebb, ha az ember a lelkének egy darabját nyújtja át. Köszönet azért, hogy nemegyszer családjuktól, szeretteiktől elrabolva a próbák idejét, egy-egy ilyen koncerttel közösséget teremtenek. Ma már az advent számunkra úgy teljes, ha a Hóvirág is itt van." Búcsúzóul azt kívánta: Éljenek, gazdagítsanak, örüljenek és örvendeztessenek!

– sbe –

A születés festőművésze

A nagykanizsai festőművész, *Ludvig Zoltán* alkotásaiból nyílt kiállítás a veszprémi Képcsarnokban.

Ludvig Zoltán reklámgrafika szakon végzett a Pécsi Művészeti Gimnáziumban, pályáját mozifilmplakátok készítésével kezdte. Huszonöt év után elhatározta, hogy önálló művészként is kipróbálja magát. Absztrakt, szürrealista képei egy sohasem volt, mégis bennünk élő organikus „biovilágot" ábrázolnak, melyek többnyire a születés, a keletkezés folyamatára, az anyaölre asszociálnak. Alkotásait *Wilhelm Gábor* belsőépítész, a művész barátja a megnyitón a nyíló, kipattanó bimbós virághoz hasonlította. Ludvig Zoltán hazai kiállításokon és külföldön már többször bemutatkozott.

balla

let gyermek színjátszói mutatták be műsorukat. A színdarab után a gyerekeket édességgel ajándékozták meg a szervezők.

Tisler

melyet rózsaszín és kék selyemszalaggal dúsan díszítettek. Egyikük a bölcsős – kis bölcsőt visz babával, amely a kisdedet szimbolizálja. Másikuk a botos,

majd 194[illegible] be merült, de a hetv[illegible] óta ismét felhangzik karácsonykor a kriszkindlik csengettyűje.

Bogár Vali

Gyerekek nyertek az akcióval

Kisorsolták a megyei baleset-megelőzési bizottság ajándékait

Biztonsági gyermekülés vásárlására hirdetett legutóbb a Veszprém Megyei Balesetmegelőzési Bizottság akciót, melynek keretében árengedménnyel és ajándékokkal kedveskedtek a vásárlóknak. *Bankó Magda* rendőr őrnagy, a bizottság titkára a veszprémi Baby-Bell bababoltban megtartott sorsolás előtt elmondta, hogy az akcióban ötven gyermekülést vásároltak, más esetben jó, ha ennek a tizede fogyott volna. A bizottság 218 ezer forintot költött ajándékokra és kedvezményre.

A sorsolás helyszínén vették át a jelenlévő vásárlók a nyereményeiket. A többi nyertes abban a boltban jut hozzá a nyereményéhez, ahol a gyermekülést vásárolta. Ajándéktárgyat nyertek: *Rigó László* (Balatonfüred), *Hudák József* (Veszprém), *Róka Tamás* (Veszprém), *Rossné Balogh Zita* (Veszprém), *dr. Nemes Nándorné* (Veszprém), *Szenyai Roland* (Veszprém), *dr. Péterfia Katalin, Farkas István*. A fődíjak nyertesei: *Némedi Zsolt* (Veszprém), *Kovács Gerzson, Békefi László* (Győr), *Horeczky Lászlóné* (Veszprém), *Vimmerné Bátor Hajnalka* (Várpalota), *Péterné Mészáros Tünde* (Kádárta), *Pfitzner Tibor, Kiss Jácint* (Veszprém), *Szombathelyiné Imre Ágnes* (Balatonfűzfő), *Hudákné Papp Ildikó* (Veszprém). A legértékesebb fődíjat *Szolga Kálmán* nyerte, aki ötezer forint értékben ruhaneműt vásárolhat a gyermekének. *Hardi László* rendőr alezredes, a megyei baleset-megelőzési bizottság ügyvezető elnöke szerint az akció nyertesei a gyermekek. Első pillantásra soknak látszik az erre fordított több mint kétszázezer forint, de megéri, ha egyetlen apróság is elkerüli a sérülést egy elkerülhetetlen balesetben.

Az akcióba bekapcsolódott üzletek a gyermekülést visszavásárolják, ezzel téve lehetővé, hogy a következő vásárló lényegesen olcsóbban jusson hozzá. Hardi László elmondta még, hogy tavasszal újabb akciót indítanak, melyben a kerékpározó gyerekeket célozzák meg.

V. I.

LUDVIG Zoltán

Napló 1997 XII.24.

Már kora délután felállították, feldíszítették az iskola előtti téren a mindenki karácsonyfáját, később pedig az alkalomra készített karámba az állatkertből bárányokat hoztak a gyermekek örömére. Ők egyébként Rózsa úti iskola diákjai.

A programban volt még szavalat, furulyatrió és kürt idézte meg a betlehemi ősi történetet, majd *Bors József* alpolgármester szólt az ünneplőkhöz. A kétezer évvel ezelőtti éjszaka, mondta, megváltoztatta az emberiség gondolkodását, Jézus egy emberség nyomorúságát, hanem a kevesek szeretete emelje fel, erősítse, mozgassa meg a társadalom lelkiismeretét. A szolidaritás érzése és gyakorlása nélkül világunk ugyanis érzéketlen, gépies falanszterré válik, elveszíti emberi értékeit.

toldi

Betlehemes játék a várban

A hagyományok jegyében idén is volt a veszprémi várban, az érseki palota előtti téren jelmezes, táncos betlehemes játék *Lovasi Márta* rendezésében és a Rózsa úti kisdiákok előadásában.

Tegnap este megrakták a jelképes pásztortüzeket az épület előtt, majd a betlehemi istálló jelzett díszletei között megkezdődött a játék. A játék végén *dr. Márfi Gyula* érsek köszöntötte a résztvevőket, s megköszönte a gyermekek nagyszerű játékát. Igaz ugyan, mondta, hogy a polgármester úr nem tudta megrendelni a havat, én pedig nem tudtam kiimádkozni a mai napra, de mindezt feledtette a magával ragadó előadás. Majd arra buzdította a gyerekeket, hogy vigyék át a Jézus iránti szeretetüket a következő évezredre is, és boldog ünnepeket kívánt.

Dióssy László polgármester is elismerését fejezte ki a játék szereplőinek és a rendezőknek. Majd szólt a város „gondoskodó" rendezvényeiről, amelyek ünnepi programot és ajándékozást jelentettek a napokban a polgárok számára.

A program a Magyarok Nagyasszonya-templom kórusának vallásos énekeket megszólaltató ünnepi összeállításával zárult.

TÉ

Kútba ugrott

Kedden délelőtt egy gyulafirátóti asszony a kútba ugrott. Férje utánavetette magát, nehogy felesége belefulladjon a vízbe. A szomszédokkal kihúzták a tízméres kútból, mire a mentősök megérkeztek. Az ötvenegy éves asszonynál addigra már beállt a klinikai halál. Az egészségügyiek fél órán át próbálták a nőt visszahozni az életbe, de nem sikerült nekik.

Bakonypéterden cserbenhagyásos közlekedési baleset történt este hat órakor. Az eddig ismeretlen férfit este hétkor vette észre egy autós, aki kihívta a mentősöket. A betört koponyájú férfit a győri kórházba szállították.

agyvázsonyi Kinizsi Takarékszövetkezet elnöke, *Lakatos Antal* és a Napló lapigazgatófőszerkesztője, *Kovácsi Miklós* adta át szerkesztőségünkben.

A kétgyerekes Meleg család hűséges olvasója a Naplónak. Igaz, csak két éve fizettek elő az újságra, amikor beköltöztek újonnan épített családi házukba. Ám – mint Ildikó asszony mondja – szüleik már évtizedek óta járatják a lapot, és a család minden tagja naponta végigolvasta. Amióta saját újságjuk jön, az apa kora reggel böngészi a híreket. Elsősorban a politika és a sport érdekli. Felesége csak este, munka után olvassa az újságot. Leginkább az Olvasók fórumát kedveli, de szereti az Ez-az nőknek mellékletet is. A kétéves Bettina egyelőre még csak játszik a Naplóval, de a nagyfiú, a nyolcéves Dávid már olvassa is. Kedvence a Szia magazin.

Szerkesztőségünkben Lakatos Antal (jobbról) és Kovácsi Miklós adta át a főnyereményt Meleg Dénesnének

– Nem költjük el rögtön a nyereményt, jó helyen van az a takarékszövetkezetben. Jól jön a lakás berendezésének felújításához – válaszolja érdeklődésünkre Ildikó asszony, kezében a Nagyvázsonyi Kinizsi Takarékszövetkezet ötvenezer forintos értékjegyével.

– téjé –

Veszprémi vízcsőtörések karácsony előtt

Több száz veszprémi kedden délutántól hiába várta, hogy a csapokból ismét víz folyjon. Két órán belül két helyen is eltört a vezeték.

Mint azt tegnap este a vízművek diszpécsere érdeklődésünkre elmondta, délután négy óra tájban érkezett hozzájuk a bejelentés, hogy a Stadion utca 14. előtt eltörött a vízvezeték-cső. A helyszínre kiérkező kollégái megállapították, hogy a 300-as főnyomócső ment tönkre egy szakaszon, amelynek a kijavítása több órát vesz igénybe.

Az Endrődi-lakótelepről este fél hat után szóltak be hozzájuk, hogy a 41-es szám előtt ömlik a víz az utcára. Itt egy százas cső „durrant el". A tömbházak közös képviselője arról panaszkodott munkatársunknak, hogy nem ez volt az első eset. Nem érti, hogy a kritikus szakaszon miért nem cserélik ki teljes hosszában a vezetéket.

A diszpécser a két csőtörés helyszínére felváltva küldte a lajtoskocsit, hogy legalább néhány liter vízhez jussanak a családok. Lapzártakor még javában dolgoztak a vízmű emberei a helyszíneken.

(ma)

Ludvig Zoltán, szobrász- és festőművész

Szvitek Erzsébet: A katarzis mégissak megszületett, Zalai művészek kiállítása a baki Faluházban.

A baki Faluházban kapott otthont a zalai művészek tárlata: Szaboks Péter, Kotnyek István, Gábriel József, Ludvig Zoltán, Járási Ildikó, Budaházi Tibor állították ki műveiket.

Ludvig Zoltán „Táj" c. kép (említve)

Művészet, 1989., 11-12., 100, 101 old.

Ludvig Zoltán, szobrász és festő

A nagykanizsai képzőművészeti stúdió fiatal-
jainak tárlatán szerepelnek Ludvig Zoltán ké-
pei, melyek a felületképzésben mutatnak újat.
Vegyestechnikával készített egy sorozatot, – újsze-
rűek térplasztikái és kis szobrocskái is. Mind-
kettőt elsősorban az újszerű látásmód, a hétköznapi-
ban is a különös meglátatása vezérli. Egy parasz-
tcsalád mindennapi eszközeiből készített „modern" szob-
rai és újszerű-téri ritmust teremtő farost lemez kompo-
zíciói formabontó látásmódjának bizonyítékai.
|említve|

M. H.: A nagykanizsai képzőművészeti stúdió tárlata.
Zalai Hírlap, 1981. ápr. 15.

Ludvig Zoltán

évek óta kiválóan egyenletes szurvonalon dolgozó és rendszeresen jelentkező alkotók – többek között Bedő Sándor, Kotnyek István, Ludvig Zoltán – most is nivójukhoz hűen szerepelnek, friss anyaggal, amelynek szinvonala és mennyisége elmélyült munkáról árulkodik

Magyar Hajnalra: „Tavka össz kép némi csalódással a megyei amatőr képző művészek tárlatán"

Zalaegerszeg

Ozot

Zalai Hirlap 1984 III. 7.

Zalaegerszeg

LUDVIG ZSUZSANNA

ÚJ MŰVÉSZET

2000/május.

P - 9765

36.0.

eke, akkor ma harmadrésznyi könyv
árakon, és az eladható volna, mert
solódna a másikhoz, a könyvek ön-
földön is történik. - Akkor nem mé-
apparátust, a kiadói apparátust sem,
ömni s akkor egy waggon könyvet el
ből egy waggon könyvet ujra elő
zdasági törvény, amelytől az orosz
ni. - Itt azonban élnek még mindig
és tisztességesebb kiadók hagytak
lehet. -

e kellene szórni a kávét. A meglevő
adát össze kellene állitani - levon-
isitendő szemetet - nép- és munkás-
Minden gyárba, minden tanyai iskola
yen könyvtárt. Igy olyan helyre

M.D.K.

Lueber György épitéin

A bodajki Kálvária domb kápolnáinak épitése 1737 ben nevéhez fűződik.

Bodajk városképi és műemléki vizsgálata.
Bp. 1952. 2.

Ludvig Zoltán honvéd

Zalaegerszegen nyílt meg a néphadsereg amatőr képző- és iparművészeti kiállítása, melyen szerepelnek ötletes, ünnepi plakátjai. (említve)

Mérzöly Gábor: Képzőművész katonák kiállítása.

Néphadsereg, 1974. nov. 9.

Lucff Adelsenda

1886/87 – 1889/90

Deák Ébner isk.

Ferkèpzomfoiskèvk

109. l.

egyezése oly feltűnő, hogy [illegible] nül vagy közvetlen azok után rajzoltak, vagy, ami még valószínűbb, a fazekas magukat a könyvkötő-dúcokat alkalmazta. A korai daraboknak (1530—1540) egyszerű, de igen finom

Lueff Elemér

festő

1898–1901

Éimisk 1930. 86-l.

Lueger György

Könnives

Sopron

1629. okt. 5. polg. eskü

Hazi

~~Radisics Jenö~~ V. 307.

Lües Hans

1555.

ÖTVÖS

IROD.

Te

UNIVERSITY

Marcus Luescher, ötvösmester M.D.K.

a brassói ötvöscéh tagja, 1612-ben résztvesz a földvári ütközetben és Weisz Mihály oldalán esik el

Gyárfás I/stván/ Tihamér: A brassói ötvösség történetéből. Az Erdélyi Muzeum-Egyesület V.vándorgyülésének emlékkönyvéből. Kolozsvár, 1908. 8.old.

Luesche Márkus

ötvös 1610

Pásd

Gyárfai Brassó 26.

Luesche Marcus

ötvös 1565

lásd

Gyárfás Brassó 94

Luesche Márkus

átvõs

irod + 1612

Gy. Brassó Erd. Múz.

384

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ....

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Luesche Markus

ötvös

1612 in der Schlacht bei Marienburg gefallen.

BRASSO
RE. 20 l.

Luft Lőrinc festő (Pinkafőn született)
Kismartonból Sopronba költözött.
Oltárképeket is festett Lajta-szentgyörgyön

Csatra: Endre: Adalékok a soproni
barokk festészethez

Borsodi Szemle 1968 3 sz. 253 old.

Luft Lőrinc

festő

szül. 1759 körül Pinkafőn.
1783. kifesti a kismartoni (?) templom szentéjét és fessi a Szent György oltárlapot
1788. Kismartonban Prez polgárjogot. 1801. Sopronban lesz polgárra. 1809. háza van a soproni Kolostor-utcában, A francia megszállás idejen kellemetlenséges voltak és illetlen beszéde miatt 8 napra lecsukták. 1811-a kórházból gorombasága miatt kiteszik. 1813 dec. 27 két fia javára végrendelkezik.

Csatkőrl

129.

MAGYA

KIADÓHIVATALA, BU

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Müemlékek Or

Luft Lőrinc, festő

Kismartonból költözött Sopronba. Oltárképeket is festett Pl. Lajtaszentgyörgyön. 1786-ban még, mint segéd jelenti a soproni bíróságnak, hogy mesterével együtt nem kapták meg járandóságukat az új fertődi házban. Pinkafőn született 1809-ben becsukták, 1811-ben kizárták a szegényházból, mert izgága volt. 254. old. 7. jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. rész 253. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968. Sopron

M.D.K.

LUFT Lőrinc
szül. Pinkafő
1801-ben Sopronban polgár
1780 körül Kismartonban él
1783 Lajtaszentgyörgy t. nevelés, fő-
oltárkép

(1952)
Művért. Csatkai Endre: Altomonte és Schaller István
szerepe a soproni barokk festészetben

72

Luft Lörinc

Jestö

Sopron

1801. jun. 11.

volg. eskü

Hází

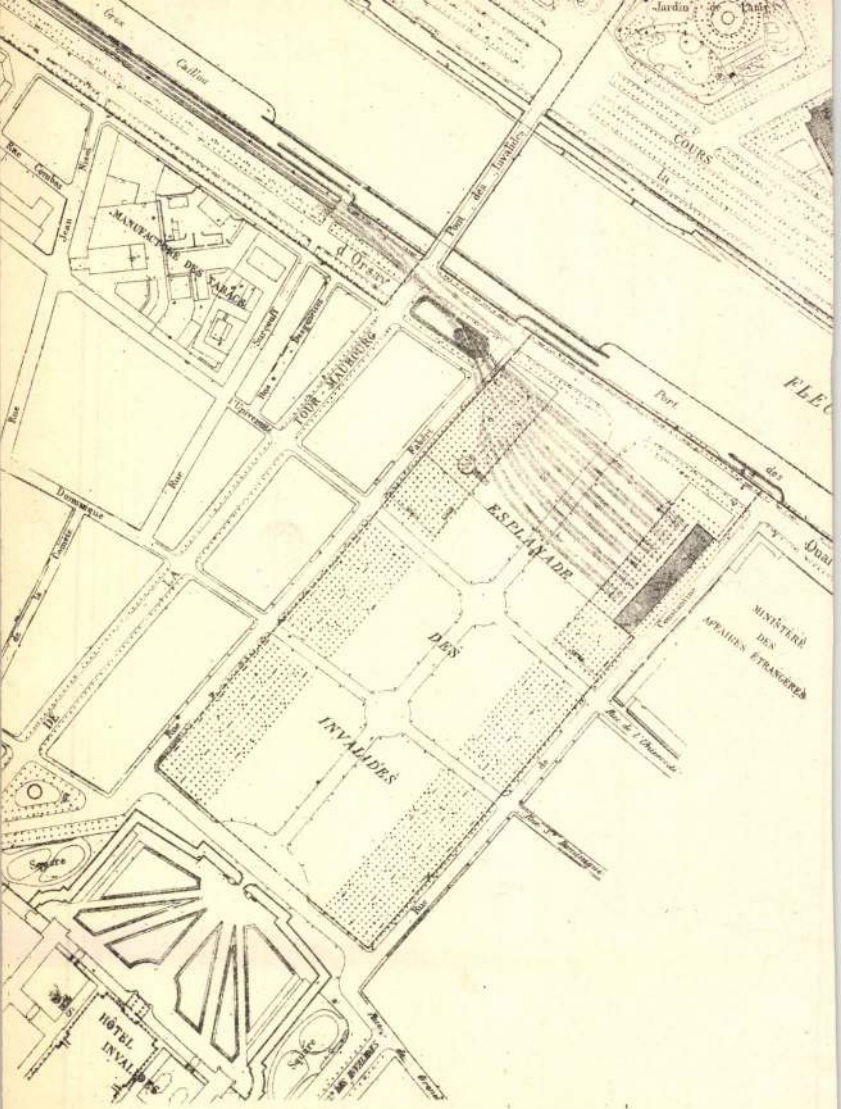
Jardin
Tuile
Quai
Caillou
Pont des Invalides
COURS
la
Reine
MANUFACTURE DES TABACS
Rue
Jean
Rue
Cambon
Rue
Rue
Rue

LUGOSI-LUGÓ László

És 1991. aug. 30.

Lugosi-Lugo László felvétele

LUGÓ László (fotó)

P.SZABÓ Ernő: A naki-kultura emlékei. =
Fotóművészet, 1985/3. sz. 32-34.p.

milla és Nemessy Tivadar

Péter és Dixi

Temes Mari és Forrai Éva

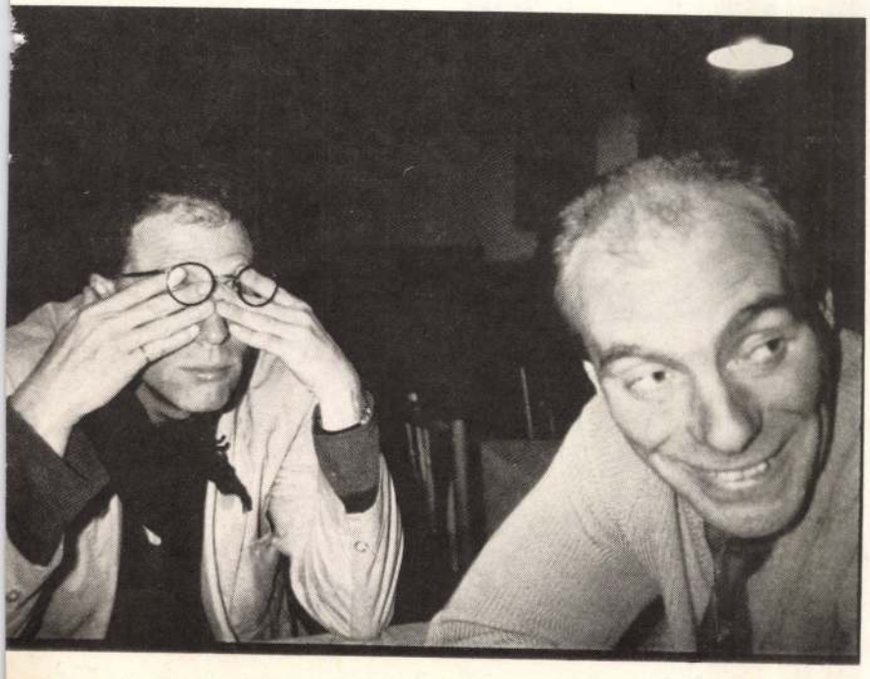

éppen a Playboy Club elnökével. Mint Colin Ford írja (Fotóművészet 81/3.), „a Camerában közölt önarcképén Warhol az orrát fújja (éppen náthás volt), és közben mintha azt dünnyögné nekünk: Még ha el is takarom félig az arcom, mindenki tudja, hogy én vagyok. És tényleg tudjuk".

Warhol modelljei a fotóssal együtt „nakik", innen, több ezer kilométeres távolságból is. A Lugo László képein szereplők azonban tulajdonképpen csak önmaguk között azok. Lugo László modelljei többnyire huszonéves művészek, művészjelöltek vagy a művészet perifériáján élő figurák. Van közöttük néhány ismertebb művész is, akinek arcképe vagy éppen munkáinak reprodukciója, ha nem is a címoldalon, de megjelent a lapokban, mindenesetre úgynevezett „híres ember" nincs közöttük. Nem olyan emberekről van szó, akiknek a nevét hallva eleve kíváncsiak lennénk a magánéletére, hétköznapi, olykor titkolt szokásaira, esendőségére. Mert lehet, hogy titkolnom kellene, engem például egy Füst Milán-fotó eleve izgalomba hoz: a zseniális művész mellett kíváncsi vagyok arra az emberre is, aki fiatalon, makkegészségesen is a halálos beteget játszotta. Kíváncsi vagyok, mert a mű fontossá teszi a lényegtelennek tűnő gesztusokat is. Kétségtelen, hogy nálunk is vannak ilyen vagy olyan értelemben vett sztárok, ha nem is világsztárok, akikről bármennyi (képi) információt szívesen vennénk. Az ő esetükben érvényes lehetne Warhol ironikus megfogalmazása: „Szerintem mindenki tud jó képet csinálni. Jó képnek azt tartom, ami éles, és valami nem híreset végző híres embert mutat. Ez annyit jelent, hogy az ember a megfelelő helyen van a nem megfelelő időben."

Lugo László fotóira sajnos eleve nem érvényes ez a mondás, hiszen híres emberei nincsenek. A hely és az idő attól függően tűnik megfelelőnek vagy nem megfelelőnek, hogy „honnan nézzük" a dolgot. Magánlakások, presszók, a Fiatal Művészek Klubja, az utca — talán így állnak össze a helyszínek. A „nem megfelelő időt" pedig főként asztal melletti beszélgetések kínálják. A helyzet tehát a magyar nakik esetében a következő: nem híres, sőt, ismeretlen emberekről

kapunk képet, amint láthatóan semmi híreset nem csinálnak.

Ez a kép persze — eltekintve attól, hogy valakik, egy bizonyos igen szűk kör számára továbbra is „nakik" az ábrázoltak — mindenképpen szól valamiről. A következő kérdés tehát, kétféle értelemben is: elég „éles"-e a kép, vagy éppen eléggé „rossz" ahhoz, hogy „jó" legyen. Warhol képeit végigböngészve kétségtelenül megállapítható, hogy a felvételek „élesek", s bár igen sok bennük az esetlegesség, spontaneitás, a felvételek ezzel együtt érdekesek. Lugo képein is rendkívül sok a véletlenszerű elem, a be-kilógó kéz, az elmosódott háttér, a félbevágott pohár, sörösüveg, az ábrázolt személy melletti, háttal álló vagy csak félig, negyedig látszó figura, az egymástól elforduló, különbözőképpen cselekvő egyedekből álló pár, egy-egy felvétele túl életlen, vagy éppen zavaró fénypontok bukkannak fel a sötét háttérben. Ezek a tudatosan alkalmazott véletlenszerűségek — mert hogy a fotós tudatosan hagy meg mindent, ami a negatívra került, az nyilvánvaló: mindegyik felvételelén körben ott a fekete csík s a perforáció — egy-egy esetben valóban többlet-információt adnak, azonos módon való ismétlődésük azonban egy idő után zavaróvá válik, hiszen az arc, a mozdulat alapján láthatóan a legkülönbözőbb egyéniségű, szemléletű modelleket kísérik. A fej félbevágása is indokolt lehet egy kifejező pillantás, jellemző fintor esetében, mint mechanikusan ismétlődő megoldás azonban gyorsan elveszíti hatását. Ennek ellenére, jellemző lehet az a kép, amelyet Lugo László fotói megrajzolnak, s ha valóban az, akkor azt sugallja; talán nem is olyan érdekes ez a naki-világ, a kívülálló számára legalább is nem az. A modellek többnyire rokonszenvesek, különösebb érzelmek nélkül néznek a fényképezőgép lencséjébe, arcuk általában elárulja, hogy intellektuális tevékenységet űznek. Mindezzel együtt azonban ezek az arcok, figurák nem eléggé izgalmasak, s természetesen nemcsak azért, mert nem híresek, hanem azért sem, mert nem beszélnek — talán nem is beszélhetnek? — átütő erejű tehetségről, s azt, amit az arcok nem mondanak el, a véletlenek sem tehetik

Méhes Marietta

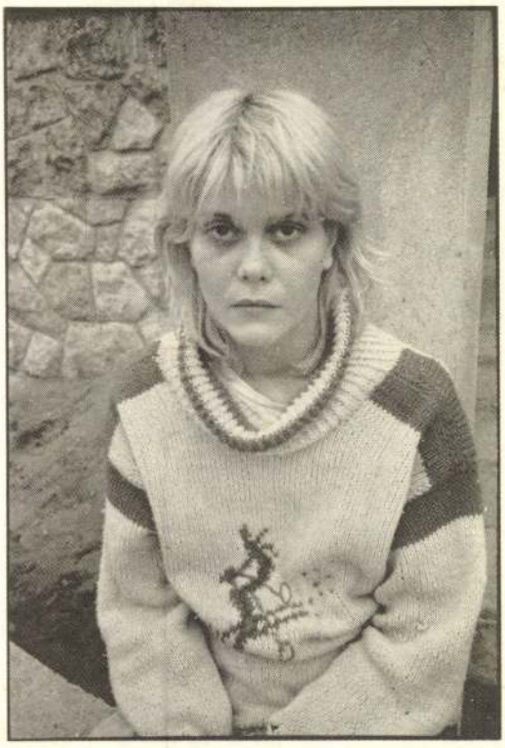

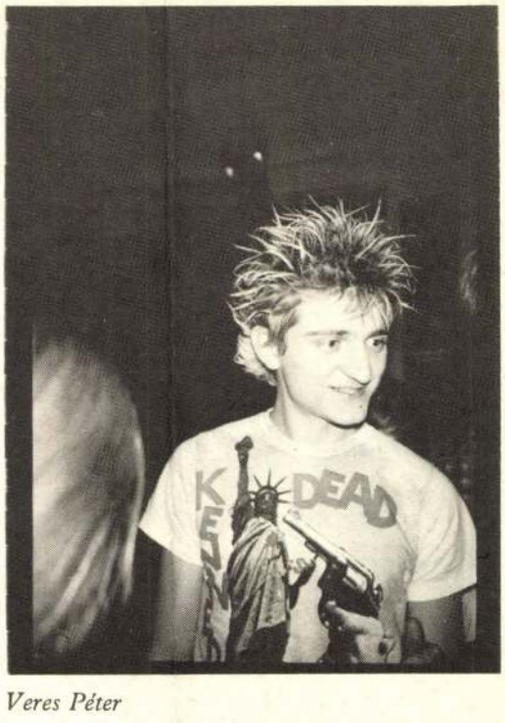

Veres Péter

a képekhez. Azt hiszem azonban, hogy tulajdonképpen jó néhány izgalmas egy van a kiválasztottak között, akikről árn izgalmas képet adhatna a fotós, ha nem ragaszkodna makacsul a választott mód amely, úgy látszik, csak híresség ek s ugyanilyen „híres" fotósok esetében vá be kitűnően. Lugo ugyan mindenütt ot hiszen vonzza a „naki" világ, de láthat nem kerül eléggé közel modelljeihez.

A feltartózhatatlanul bekövetkező új és események hatása alá kerülve mintha k lenne hosszasabban elidőzni egy-egy sz ségnél, hogy a műhöz, a szemlélethez il gesztusokat megkeresse, megfejtse. Az amelyet a portrékon szereplők képviseln egyelőre inkább perifé rikusnak nevezhe mint a művészeti élet valódi központjá a hatvanas-hetvenes években ebből a vi számos alkotó nőtte ki magát s vált jele mesterré, ha azonban ezeket a fotókat vallatnám a modellek perspektíváiról, n bizonyos, hogy értékelhető választ adn Lugo fotói nivellálnak, s azt hiszem, számomra ez okoz leginkább hiányérze

A módszerben lenne a hiba vagy a mó alkalmazásában? Nem tudom. Kétségt vannak véletlenek, amelyek akár zseniá is tehetnek egy-egy képet, de nagyon k van belőlük. Ha pedig éppen ezek hiá az esetlegességek tömegében a fotó adt még zűrzavarosabbá válik, mint a világ Említett recenziójában Lugo így folyta a Buckley-ről írottakat: „...az ő képe arról szólnak, amiről minden más fény mindegyiken önmagunkat látjuk viszon minden kép az időről és az elmúlásról hatalmas tárgyi és tárgyiasult arzenáljá válik az emberi létezésnek..." Úgy ér végső soron minden, ami van, az emb létezés dokumentuma, de nem az a fo hogy mindenképpen gyarapítsuk ezt a arzenált. Elég, ha keveset teszünk hozz de valami fontosat. Elvégre nem azt ak hogy utódaink fotóarchívumok böngés töltsék el azt az időt, amelyet élniük ad majd, hanem azt, hogy megsejtsenek r magunkról valamit. A tökéletesen steri érdektelen, de a véletlenek egyeduralm könnyen azzá válhat.

Magyar Nemzet
1985. IV. 16.

Naki

Lugo László fotói a Liget Galériában

„DE VISSZA az éjszakai életemhez. ... Rendszerint elcsípem egy koktélparti végét, azután több vacsorára is elmegyek, benézek a Le Clubbe, Regine's-hez vagy a Xenonba, és a Stúdió 54-ben kötök ki. Vagy elmegyek egy SoHo megnyitóra, Broadway bemutató előadásra, butiknyitásra, étterem megnyitására. Ha megnyílik, megyek. Ha bezár, akkor is megyek. Csak úgy megyek. Ez a Társasági Kór. ... Minden este el akarsz menni, mert attól félsz, hogy otthonmaradva lecsúszol valamiről."

Andy Warhol írta ezt saját portréfotó kötete előszavában a New York-i Társaságról, azaz „naki-kultúráról". Andy Warhol ismert, mint képzőművész, filmes, lapszerkesztő, de leginkább mint olyan ember, „aki számít". Andy Warhol is „naki". Sőt, nehéz bárkit mondani, aki „nakibb" lenne, mint ő. Mi sem természetesebb, hogy ő készítette el a portréit azoknak az embereknek, akiket „ismerni kell". A Társaságban legalábbis mindenképpen. Rögtön látszik, hogy nem tartozol a Társasághoz, ha egy portré szereplőjéről megkérdezed, „naki" ez?

Persze, hogy „naki".

Aki leginkább ismeri a pesti Társaságot, az *Lugo* László. Ez a találó „naki-kultúra" kifejezés is tőle származik.

Lugo László pont olyan iróniával szemléli a pesti „naki"-kat, mint Warhol a New York-lakat. Megteheti. Nem kívülálló, s ezt nem is titkolja: a Liget Galériában látható portréfotó-kiállításán önmagáról is kitett egy felvételt.

NEM IS PORTRÉKIÁLLÍTÁSNAK nevezi ezt a tárlatot: kulturális antropológusnak tünteti fel magát, aki a részt vevő megfigyelés módszerével tanulmányozza a választott környezetét. Miért is ne? Attól, hogy ő is részese ennek a környezetnek ... Attól megfigyelései még lehetnek pontosak; sőt, talán éppen attól lehetnek pontosak, hiszen érti is azt, amit lát.

Maguk a fényképfelvételek egyébként, hogy műkritikusként körbetekintsek a kiállítótermen, jellegzetes hetvenesnyolcvanas évekbeli fotók. A nagylátószögű objektív és a beépített vaku hátrányait fordítja a maga javára minden ilyen Warhol- vagy Lugo-típusú fényképész: beletörődik az esetlegességekbe, vagy éppen értéknek tekinti azokat, és kizárólag a vele szemközt álló ember személyiségére koncentrál.

Lugo László megfigyelései pontosak a társasági profeszszorokról, és a kallódó srácokról, zenészekről és a csak társasági létükben leledző „odacsapódottakról". Ezekről a mondjuk 18 és 28 közötti ifjakról, akik szenvedélyesen figyelnek arra, hogy mi az új, mi a friss, mi mozdul, mi történik, egyszóval „mivan".

Ez a „mivan"-ság a „nakj" kultúrában szintén alapvető: ez a snobság. Lugo László különös érzékkel szúrja ki a fád arcok mellett épp a sznob arcokat. Aztán, jó antropológushoz híven, utal a helyszínre is, a pesti SoHo-ra.

Végül is leleplezés ez az önés közirónia? Nem: inkább pontos és hiteles tudósítás egy olyan szubkultúráról, amely — akárhogyis — létezik, és amelyik — az új és a friss nevében — tényleg feldob új és friss dolgokat, képeket, zenéket, szövegeket, aktuális művészetet. És — íme — jó fotókat is.

(bán)

A TELEVÍZIÓ MŰSORA

8.08 Műsorismertetés
8.10 Tévétorna
8.15—9.50 Iskolatévé FF
9.50 Extralottó-sorsolás
10.00 Késői szerelem
Amerikai tévéfilm
11.35 Képújság
15.00—16.25 Iskolatévé FF
16.28 Műsorismertetés
16.30 Hírek
16.40 Tévé BASIC-tanfolyam
XVI/13. (ism.)
17.15 Összefüggések
IX/9.
18.05 Képújság
18.15 Legyen a vendégem!
Rátonyi Róbert műsora
19.00 Mini Stúdió '85
19.05 Tévétorna
19.10 Esti mese
19.30 Tv-híradó
20.00 A halál archívuma
NDK-tévéfilmsorozat
21.05 Stúdió '85
22.05 Felkínálom
22.45 Tévéhíradó 3.
22.55 Himnusz

2. MŰSOR

18.23 Műsorismertetés
18.25 Képújság
18.30—19.00 Körzeti adások.
Budapest, Pécs, Szeged
19.00 Találkozás
Konok Tamás
festőművésszel
19.25 A Little Milton
blues band
20.00 „Ha per, úgymond,
hadd legyen per!...”
20.40 Tévéhíradó 2.
21.05 Nyolc halálos lövés
Finn film FF
22.30 Képújság

Lugo László, [grafikus]

L: Vető János

Bán Andrea: Atomi nép képek, avagy... 97-102

Mozgó Világ, Bp. 1983. júl. 1x17.

hogy a Jalta-utániság és -ellenesség kategóriáival jellemezhető térségünk majdnem fél évszázados története; hát még ha a sztalinizmus olyan avatott ismerői vezetnek bennünket abban, amit megéltünk, s épp ezért hol csak csőlátóként, hol mikroemlékek formájában látjuk, amit látunk, sose összefüggéseiben, mint a szerzőpáros. Tájainkon még váratnak magukra azok az autochton fogalmazványok, melyek föltárják a korakádárizmus machvellizmusát; a hruscsovizmus rögtönző-bukdácsoló, eleve csődöt ígérő természetét; a Jalta elleni tiltakozás olyan látszólag pontszerű, a kötet tanulmányai értelmében azonban messze előremutató, nagyon hosszú gyújtózsinórt meggyújtó eseményeit, mint 1956, illetve 1968.

Csupa olyan dolgozat, melyek remélhetően mielőbb alapismeretekké válnak Magyarországon.

Aztán, egészen pontosan a *Kelet-Európa és a német nacionalizmus* (1986) részt olvasván, lelkesedésünk még tart, de töretlensége megtörőben... Mi történt, riadoztam, mi ez a furcsa kielégítetlenségi, magamra-hagyatottsági érzés, ami elfogott? S amint haladok előre a kötetben, egyre jobban elhatalmasodik rajtam. Végül így fogalmazom meg: minden mozzanat, adat, rész-eszmefuttatás igaz, csak *nem ez volt a helyzet*. A sztalinizmusban és a hruscsovizmus természetének ismertetésében fölülmúlhatatlan szerzők az olyan ember szempontjából, akit ők is definiálnak, s a térség alakító elemének tekintenek (amennyiben az értelmiségi magánvélemény alakítani képes volt), eléggé tanácstalanoknak mutatkoznak a rákövetkező immár húszegynéhány esztendőben. A *Vörös tér* elemzése rámutat a Brezsnyev-korszak elemeire, arról azonban nem árulkodik, mi történt a térségben, milyen lényeges átalakulások, továbbtorzulások mentek végbe, melyekből *akár* Gorbacsov is következhet. Így aztán, az utolsó dolgozatokban egy olyan gorbacsovizmus-képet kapunk, ami már akkor sem volt igaz, amikor a dolgozatok íródtak, s végül is kimerülnek abban a (hruscsovi helyzetre igaz) állításban, hogy a gazdasági felgyorsítás elképzelhetetlen a politikai átalakítások nélkül; aztán mintha belátnák, hogy Gorbacsov nem definiálható ennyivel, megírják a *Gorbacsov-cunctator* alfejezetet, s ebben a Nagy Fékezőt jobban értik félre, mint bármikor addig.

Két nagy alakító, változtató jelenségcsoportot nem vesz figyelembe a messziről néző szerzőpár. Először azt, hogy a térségben hatalmas mennyiségű nemzeti, nacionalista, soviniszta, s bizony fasisztoid-fasiszta elfojtás halmozódott fel. (Egyre fokozódó aggodalommal olvastam a könyvet: hát még az antiszemitizmust sem említik meg? De aztán megnyugodtam – azt észreveszik.) Csak úgy eszembe jut, hogy ily mérvű észre-nem-vevést a marxistáknál és a tanalkotó alkalmazóinál tapasztalhattunk. Förtelem, de ez a térség erőterének egyik legfontosabb komponense, – s ezt a tényt – akárcsak a magyar ellenzék is – jó egy évtizede harsogja a Nyugat elzsírosodott fülébe, paradox módon, magára vonva a nacionalizmus diszkrét vádját. Sajnos szinte már túl jó érvei vannak magát tisztázandó: Sütő András szeme például.

A másik tényező, amit Fehér Ferenc és Heller Ágnes elnéz, s ami Kelet-Európa (senki által előre nem látott) robbanásszerű átalakulásához vezetett: a kommunista pártokon belüli reformmozgalmak, melyek – újabb paradoxon – olyan hatékonyak voltak például Magyarországon, hogy az általuk föltámasztott és fölszabadított ellenzék ciklonja úgy elröpítette őket, mint az Óz-ban Dorothy házát az igazi ciklon.

Nem a helyes prognózisokat kérjük számon a dolgozatok kiváló gyűjteményén, csupán azt tesszük szóvá, magunkat ismételve: a kötet csupa igazságot tartalmaz anélkül, hogy ez lett volna a helyzet. Mert ki merné kétségbe vonni, hogy volt realitás az „új Rapalló" alternatívájának. Igen ám, csakhogy a térségben élő (s ott zabot hegyező) magamfajtának a jelzett fejezet olvastán olyan érzése támad, hogy a szerzők azt mérlegelik: vajon ha az embernek három lába volna, akkor gyorsabban futna vagy inkább a két eredeti botlana meg állandóan az újban...? Ezt igazán nem azért mondjuk, mert 1990 nyarán a német egyesülés egészen másképpen látszik végbemenni, hanem azért, hogy mindenfajta gondolkodás megmerevedettségére emlékeztessünk, anélkül, hogy a Reich-rém feltámadásának teoretikus lehetőségét kétségbe vonnánk; mindamellett nem adva neki több esélyt, mint a fentiekben említett harmadik lábnak – a térség viszonyait nemcsak könyvből olvasva...

S ha már paradoxonoknál tartunk, zárjuk egy harmadikkal: minden gondolkodásra (s vitára) kapható főnek nagyszerű, adatgazdag, ötletes, ellentmondásra ingerlő, megbecsülendő és bosszantó dolgozat-gyűjteménye a *Jalta után*. Méltó kézikönyve a négyszögesített fej kerekítésének. □

Kolozsvári Papp László

Fotó: Lugosi–Lugo László Pincér lányok a Quint kávéházban 1986

LUGOSI Lugó László és még 57 p.

hanem *szét-gondolás:* a nyelvi elemeket, a szintaxist többféle, a megszokottól eltérő, új, meghökkentő tartalmakat közvetítő jelentésmező irányába ágaztató, a jelentést *szétsodró költői szillogizmus* technikáján alapuló építkezésről van szó. Kaleidoszkopikus nyelviség ez, felületes olvasásra befogadhatatlannak, megfejthetetlennek tetszik, holott a hagyományos versnyelvvel szemben voltaképpen gazdagabban értelmezhető. Ez az alkotómódszer, a századok óta megszokott, formállogikai minták alapján értelmezhető gondolati, érzelmi, hangulati elemeket ötvöző lírai alakzatokhoz, síkokhoz, a hagyományos ok-okságiösszefüggésekhez a nyelv, a szó, a szintaxis elvont, intellektuális, illetve kifejezetten érzéki dimenzióinak, tehát „eszmei" és „empirikus" rétegeinek olyan jelentésrendszerét kapcsolja, olyan jelentés-szövevényt teremt meg egy-egy metaforában vagy metonímiában, amelyben minden vonatkozási-vonatkoztatási lehetőség egyenértékű és amely csakis az egymásba kapcsolt, egyidejűleg jelentkező képzettársítások együttes hatásában, együtt-jelen-létében – egyszerre különítő és elegyítő olvasatában – fedi föl a jelentések teljes skáláját, a vonatkoztatások, következtetések egymást átfedő, egyszerre széttartó s ugyanakkor a vers központjára, gondolati–érzelmi–erkölcsi magjára mutató sokféleségét. A szöveg így egyidejűleg „entropizál" és „negentropizál", azaz, ez az alkotói eljárás egyszerre mutat a sűrűsödési folyamatra, a sűrűsödési pont felé (l. még: „eszmei mondanivaló") és vezet ki a versből, mutat azon kívülre. A szerteágazó, szétsodort jelentésmezőkön, a szintaktikai hálón – valamely szerves anyag sejtjéhez hasonlóan – folyvást oszcillál a külvilág és a vers belvilága. Nevezhetjük ezt interakciónak, indexfüggésnek vagy lét-paradigmának – az eredmény ugyanaz: viszonyító és viszonyított szerepkörének teljes fölcserélhetősége, s ez minden igazi alkotás sajátja. „csigasűrű, hatalomolaj, pici tűzvészpaci, virágabroncs" – olvashatjuk a meghökkentő szóképeket Balaskó verseiben s emez utóbbi *r* fonémája (ti: r=l) révén a metafora allegorikussá dúsul, így példázva, a jelentés(ek) konkrétságában is, az imént mondottakat.

Ha a balaskói poétikát immár alapelemeire bontjuk, a következő modell írható le: történelmi tudat, tapasztalás + a kulturális mintákban tételezett eszmények + a jelenvaló érzékelése + nyelvhasználat, a kifejezés radikalizmusa. E szervesség révén válik a balaskói költészet *ásathatóvá.* Úgy, abban az értelemben, ahogyan egy régészeti föltárásra használjuk-alkalmazzuk a szót. S hogy így, ekként, annak nemcsak az az oka, hogy Balaskó Jenő negyedszázadon át agyonhallgatott, elnémított, a magyar szellemi életből erőszakkal kirekesztett költő volt – erről az időszakról írja szemérmes megfogalmazással a Kortárs Magyar Írók Lexikona, hogy a szerző *„sajátos publikációs műfaja* (sic!) *a felolvasóest."* Ahogyan a kutatóárok mélyítése során mind újabb és újabb, mélyebben és még mélyebben fekvő karakteres idő- vagy korszakmeghatározó műveltségréteg tárul elénk, hasonlóképpen hatolhatunk Balaskó költészetében a felszíntől, helyesebben a külhámtól, a nyelvi szimulakrumtól, a személyiség, a belső történések, a „belső versek" rétegein át a legmélyebben fekvőig: a magyar, az európai és a világtörténelem mocsok- és törmelékhalmok alatt érintetlenül megbúvó monumentumáig.

S, hogy így van, így igaz, arra nemcsak a kötet egészének szemléletére-hangvételére utaló cím, az *Ilyen éjszakát hagytatok* allegóriája figyelmeztet, de megjelenik e tény félreérthetetlen szövegszerűségben is: *„– Ilyen életet hagytatok, csupa kérdést – s milyen árva válasz ez! / Ilyen éjszakát hagytatok, könyörgést rengeteg virággal, / ilyen éjszakát hagytatok, csupa hajnalt, a végzet illatával, / rajta a táltos enyészet fényes habja, az út;"*. És megjelenik egy olyan, önálló cikluskénti szereplő poémában, mint *A napszekér rúdja,* amelyben Makedón Nagy Sándor alakjának középpontba állításával, élete egyes mozzanatainak, hadjáratainak, uralkodói tetteinek vizsgálatával a történelem és történelembe vetett ember viszonyát, bizonyos történelmi helyzetek, korszakok abszurditását, a történelmi léptékű cselekvés viszonylagosságát igyekszik megmutatni Balaskó Jenő s egyszersmind arra is sort kerít, hogy a birodalmak törvényszerű bukásának eredőit is elénk tárja. Ugyanez a gondolatiság, az átesztétizált, átpoétizált historicizmus munkál a *Kérdéscsokor* című szövegmontázsban (kollázsban?!, dekonstruált textusban?! stb.), amelyben Görgey Istvánnak a váci csatát részletesen leíró visszaemlékezés-részletei elegyednek Balaskó-versrészletekkel, riporteri kérdésekkel, művészetfilozófiai eszmefuttatásokkal, illetve a mű születésének idején, 1987-ben, Görgey alakja, szerepe körül fellángolt vitákra, egyes álláspontokra való éles reflexiókkal. Ilyenképpen az egész szöveghalmaz fölülemelkedik az egyik vagy másik alkotóelem konkrétságán s egyetlen, szerves szimbólumrendszerré nő – a föntebb használt kifejezését adaptálva – a történelembe vetett, eseményeihez hű, eszményeit követő, ezért az események menetében többnyire szükségképpen bukásra ítélt, de erkölcsi, szellemi lényével mindenképpen diadalmaskodó ember jelképévé. Így körvonalaz egy lehetséges jövőt, olyant azonban, amely csakis a megtisztított múlt elemeiből építhető. Jól érzékelteti ezt a szóban forgó montázs egy részlete, amelyben a tv-riporter bumfordi kérdéseinek egyikére, „ – *Kinek dolgozik? A mának, vagy a holnapnak?"*, így válaszol Balaskó Jenő: „ – *Inkább a tegnapnak.* ***Remélhető: lesz még nekünk múltunk."*** (Kiem.: ESZE) Nos, ez a múlt – a teljes, a bevallott, a tisztuló – lassan-lassan kezd alakot ölteni, kezd élhetőbbé és építhetővé válni. S ez a változás szolgáltat igazságot Balaskó Jenőnek. □

Endrődi Szabó Ernő

A négyszögesített kör kerekítése

Fehér Ferenc–Heller Ágnes: Jalta után, Kossuth Kiadó, 1990.

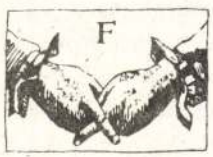

Fehér Ferenc és Heller Ágnes dolgozatainak gyűjteménye, a *Jalta után* két módon is kínál okulást az olvasónak: a levezetés példaértékével, ismert vagy csak általuk ismertetett események olyan rendszerbe állításával, melyre a térségben dolgozó történetírók (vagy „csak" írók) igencsak bujtatottan tettek kísérletet, ha külön tiszteletre méltó kategóriának tekintjük a szamizdatban közlőket. A másik mód pedig: amennyiben átvilágításaik, kisebb-nagyobb próféciáik vitára ingerelnek minket, akik idebent hegyezték a zabot, nem tekintve külön kategóriának, de annál tiszteletreméltóbbaknak, a szamizdatban közlőket.

Sorjában olvasva a tanulmányokat, lelkesedésünk egyre fokozódik: hát persze, >

Lugosi Lugó László fényképein művén

Magyar Tudományos Akadémia
Művészettörténeti Kutató Csoport
Institut des Recherches d' Historie de l' Art
de l' Académie Hongroise des Sciences
Budapest, I., Úri u, 62. Tel.: 160-160, 160-080 H Budapest I. Pf. 27
1250

Lugosi Lugó László
fotóműven

IRODSZER
IRODSZER
KOZMETIKA
ELADÁS
JAKITÁS

LUGOSI-LUGO LÁSZLÓ
BUDAPESTI NEONOK
1986

F. k.: a Műcsarnok igazgatója — Balatonfőri nyomda

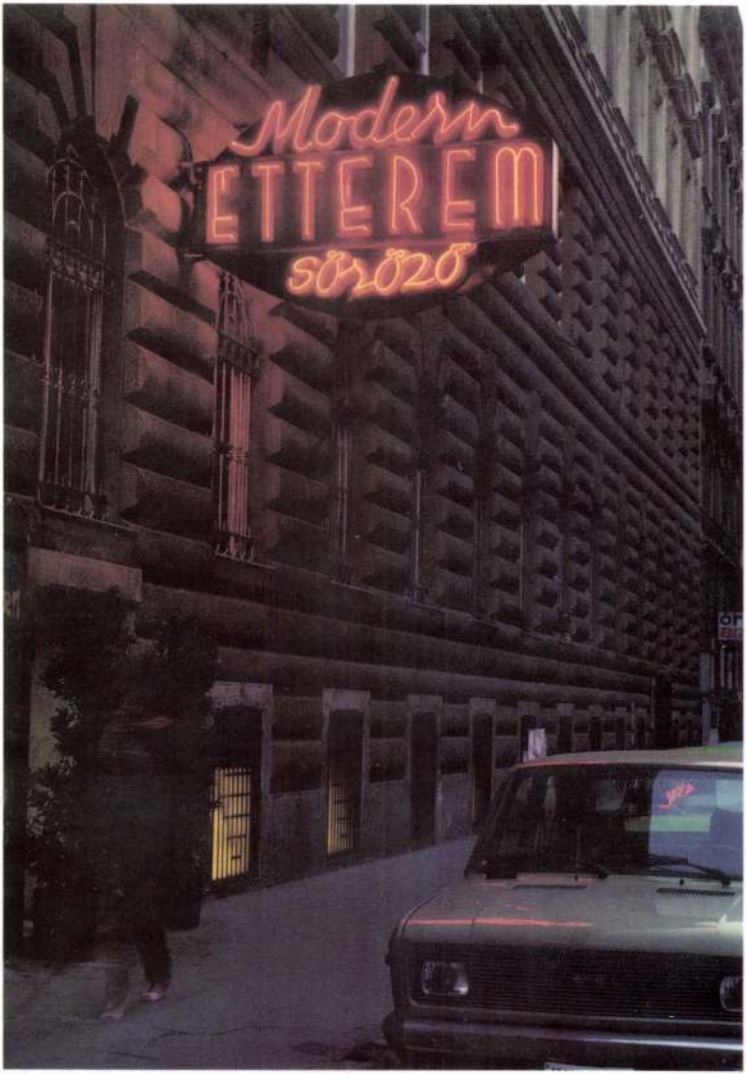
Modern
ETTEREM
SÖRÖZŐ

LUGOSI-LUGO LÁSZLÓ
BUDAPESTI NEONOK
1986

A MAGYAR FOTÓMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE
ÉS A MŰCSARNOK
MEGHÍVJA ÖNT

LUGOSI-LUGO LÁSZLÓ
BUDAPESTI NEONOK

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
A DOROTTYA UTCAI KIÁLLÍTÓTEREMBE
BUDAPEST V., DOROTTYA U. 8.
1988. JANUÁR 21. CSÜTÖRTÖK, 17 ÓRA

MEGNYITJA:

SZEMADÁM GYÖRGY

A KIÁLLÍTAS FEBRUÁR 13-IG
VASÁRNAP KIVÉTELÉVEL,
10–18 ÓRA KÖZÖTT TEKINTHETŐ MEG

F. k.: a Műcsarnok igazgatója – Balatonfői nyomda

ESPRESSO
Jácint
JÁCINT
ELŐZÉKENY KISZOLGÁLÁS
VIDEO

LUGOSI-LUGO LÁSZLÓ
BUDAPESTI NEONOK
1986

F. k.: a Műcsarnok igazgatója – Balatonfői nyomda

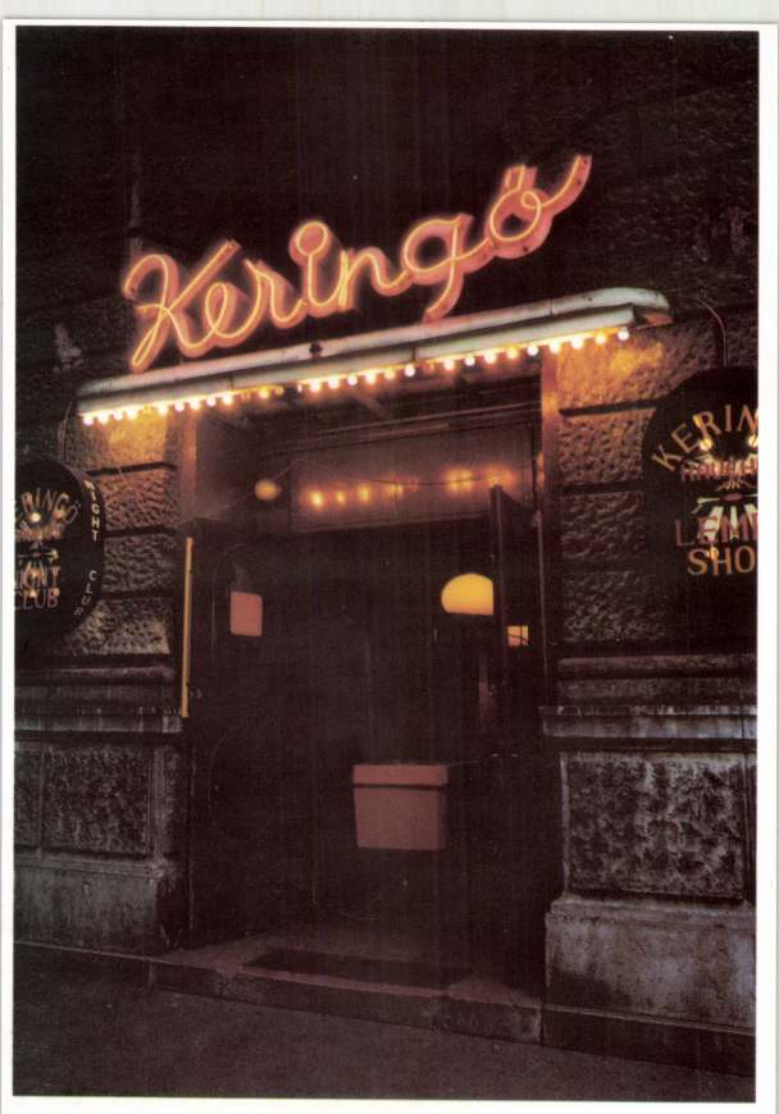
Keringo
KERIN
SHO

LUGOSI-LUGO LÁSZLÓ
BUDAPESTI NEONOK
1986

F. k.: a Műcsarnok igazgatója — Balatonfői nyomda

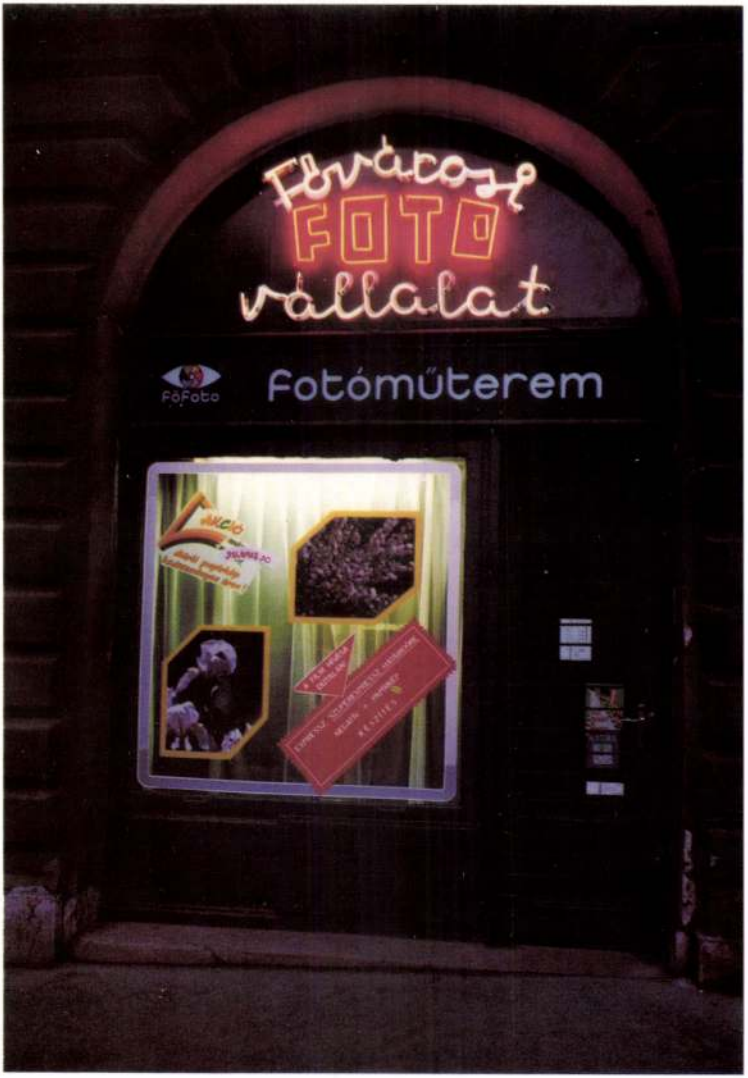
Fővárosi
FOTO
vállalat
FőFoto
Fotóműterem

LUGOSI-LUGO LÁSZLÓ
BUDAPESTI NEONOK
1986

F. k.: a Műcsarnok igazgatója — Balatonfői nyomda

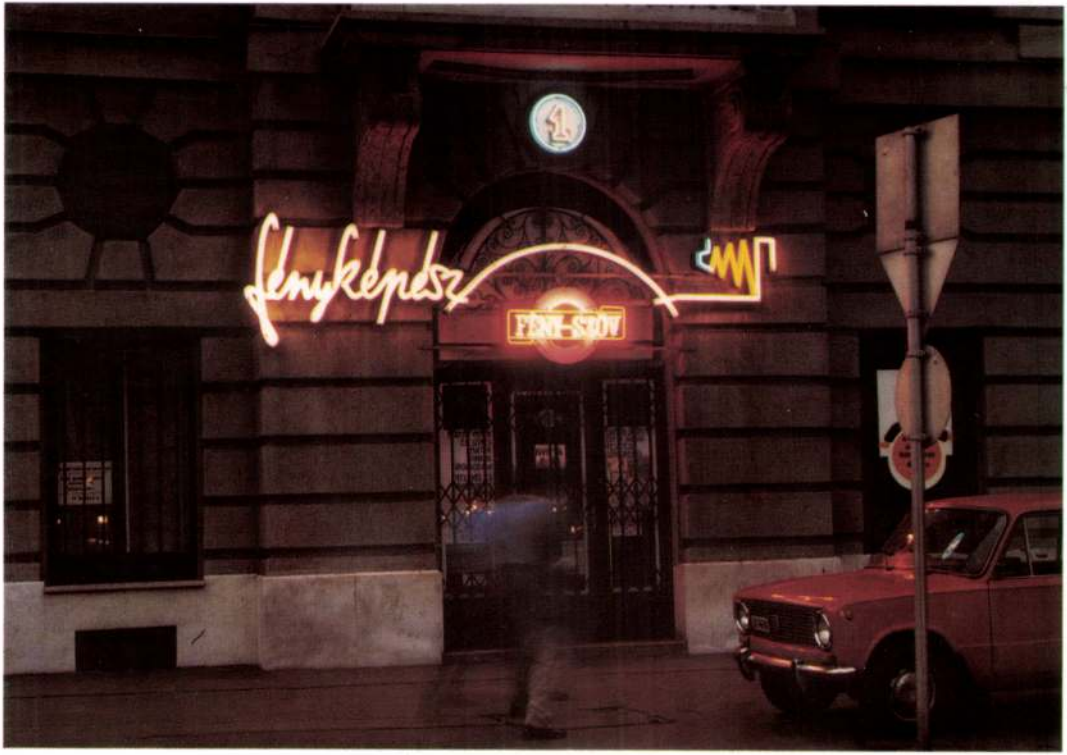
fényképész
FILM-SHOW

LUGOSI-LUGO LÁSZLÓ
BUDAPESTI NEONOK
1986

F. k.: a Műcsarnok igazgatója — Balatonfői nyomda

LUGOSI LUGO László

Nem az ügyfél, a pénz a fontos

A verseny még nem biztosított

Bár a hazai piacon már tizenhárom biztosítótársaság működik, a lakosság még ma is úgy érzi, hogy közöttük nincs igazi verseny, s a terepet változatlanul a két nagy cég — az Állami és a Hungária Biztosító — uralja. Ezt támasztja alá a Teszt Magazin legutóbbi felmérése is. Kartellbe tömörültek a biztosítók? — kérdeztük *Trunkó Barnabástól*, a Magyar Biztosítók Országos Szövetségének vezetőjétől.

— A kartell kifejezés igen hízelgő a biztosítókra nézve, hiszen az már kialakult piaci rendszert feltételez, holott erről még nem beszélhetünk. Az viszont igaz, hogy a két nagy biztosítócég monopóliumát eddig nem sikerült megtörni. A biztosítás költséges üzletág, nem elég egy székházat felhúzni, a hálózat kiépítéséhez magas színvonalú infrastruktúra kell, ahhoz pedig sok pénz. A piacra betörő tizenegy cég viszont — eddig úgy tűnik — az ehhez szükségesnél jóval kevesebb pénzt volt hajlandó befektetni.

— *Mi az oka a tartózkodásnak?*

— A jelenlegi jogi és gazdasági környezet nem csábító a számukra. Egy kicsit csalódottak. A nyolcvanas évek végén azt hitték, hogy itt kedvezőbb adózási rendszer működik majd, s a biztosítási vállalkozásokat jobban fogják segíteni. Ám ez az üzletág sem vonatkoztatható el a gazdasági környezettől. A biztosítók nem elsősorban a beszedett díjakból érnek el nyereséget, hanem az csábító a számukra, hogy a náluk kezelt pénzeket befektethetik. Egyébként sokan azt hiszik, hogy a magyar piacon nem élhetne meg még több biztosító, holott ez nincs így, a szomszédos Ausztriában is ennél jóval több működik.

A Pénzügykutató Rt. munkatársának, *Várhegyi Évának* is az a véleménye, hogy a magyar piacon megjelenő külföldi érdekeltségű biztosítók most kivárásra játszanak.

— Megfigyelhető, hogy elsősorban az élet- és vállalkozási biztosítások terén mozgolódnak. Ehhez nem kell akkora befektetés, kevesebb a kockázat is, s az ezeken a területeken kialakított díjak is jobban igazodhatnak a piaci viszonyokhoz, mint a lakás- vagy autóbiztosításoknál. Úgy tűnik, nekik egyelőre a jelenlét a fontos, s ha a gazdaságban olyan változások lesznek, hogy érdemes lesz az általuk ma még nemigen preferált ágazatokba belépni, akkor azt könnyűszerrel megtehetik. Két-három évig még biztos nem számíthatunk arra, hogy a lakossági biztosítások terén meglevő monopolhelyzet megváltozzon.

A felmérések szerint a lakosság hazánkban legelső helyen az autóját biztosítja. A legtöbb probléma és visszás eset ezért éppen a gépjárműbiztosítások területén akad. A hagyományokból fakadóan a piacot kétmillió szerződésével a Hungária uralja, számottevő szerepe még ezen a területen az ÁB-nek van, a többi négy biztosító csak „epizodista".

— Magyarországon négymillió gépkocsi-biztosítást tartanak számon, s ha ezeknek csak az egy ezrelékénél valami gond adódik, már az is nagy szám — mondja *dr. Sulkó Ágnes*, a Hungária gépjármű-biztosítási igazgatója. — Mi nem ragaszkodunk a monopolhelyzethez, nekünk is jobb lenne, ha megosztott lenne a piac. Az új biztosítók azonban nem igyekeznek erre a területre. 1987-től kezdődően jelentős változásokat élhettünk át. Emelkedtek a gépjárműárak, felbomlott a KGST — az autósok 85 százalékának keleti kocsija volt —, autóforgalmazó, szervizelő cégek mentek tönkre. A régi kapcsolatrendszerek felbomlottak, a károk megtérítése drágább lett. Mi pontosan ugyanattól szenvedünk, mint az ügyfelek. Emelkedtek a biztosítási díjak, s természetes az is, hogy a megemelt összegekért az autósok színvonalasabb szolgáltatást várnak. Meg kell azonban mondani, hogy a jelenlegi körülmények között ez a magasabb színvonalú szolgáltatás még nem biztosított, bár igyekszünk a hiányosságokon változtatni. Az elmúlt években ebben az üzletágban nagyok voltak a veszteségek, drága az infrastruktúra is — komoly számítógépes hálózatot kell kiépíteni —, s ez megmagyarázza, hogy erre a területre miért nem igyekeznek a biztosítók. S akkor még nem is említettem, hogy mennyi az autólopás, amit a rendőrség képtelen felderíteni.

Szász András, az Európa Biztosító Rt. vezérigazgatója viszont úgy véli, hogy a vállalkozói biztosítások terén már kialakult a verseny. Sőt olykor olyan nagy a konkurenciaharc, hogy az ajánlatokban hajlandók akár a matematikailag szükséges díj alá is menni, hogy a jelentős megrendelők ne pártoljanak (el) máshova. Ugyanez figyelhető meg akkor is, amikor az önkormányzati intézmények, iskolák, óvodák „megszerzéséért" folyik az árverseny. Siettette a valódi piaci szereplés kialakulását, hogy szinte valamennyi biztosító érdekelt a vállalkozási szektorban, s rajtuk kívül még 120 biztosítási bróker is ajánlja a különféle cégek kínálatából összeállított „portékáját".

H. É.—I. Cs.

Bodrácska: Nem akartam lemondani

Tisztogatási akció kezdődik a Belvárosban

Harmincszázalékos a bűncselekmények felderítési aránya

A statisztika szerint tavaly javult a főváros bűnügyi helyzete. Minden tíz gyilkos közül hetet lelepleztek. Megszűnt a régi közlekedésrendészet. Január 20-án belvárosi akció indul. Kínos volt a fegyelmi vizsgálat, de a főkapitány nem akart lemondani. A BRFK helyzetéről adott interjút a Népszavának dr. Bodrácska János rendőr tábornok.

— Még nem ismerjük a múlt év pontos adatait, de az előrejelzések alapján azt már elmondhatom, hogy kevesebb bűncselekményt követtek el 1992-ben, mint az előző évben. Tehát amíg 1991-ben 132 ezer bűncselekmény jutott a tudomásunkra, addig ez a szám tavaly 127 ezerre csökkent. Ez azért fontos, mert elértük az alapvető célunkat, lényegében sikerült visszaszorítani a jogsértéseket —, mondta dr. Bodrácska János budapesti rendőrfőkapitány.

Mennyire volt eredményes a felderítés?

— Az ezzel kapcsolatos mutatónk a korábbi 17,1 százalékról tavaly 30 százalék fölé emelkedett. Tehát megduplázтuk az eredményességet. Ezen belül visszaszorítottuk a rablásokat is, 1991-hez képest tavaly 400-zal kevesebb rablás történt Budapesten. Eredményeket értünk el a betöréses lopások területén is. A gépkocsilopások száma sajnos nem változott, mindkét évben mintegy 11 ezer autót loptak el.

Mit kíván tenni a gépjárműlopások megakadályozása érdekében?

— Tovább folytatjuk a már korábban elkezdett, úgynevezett „városkapu" akciókat. A Budapestről kimenő, illetve bevezető mellékútvonalakon ellenőrizzük a járműveket, természetesen a tulajdonjogot is. A rendszeres ellenőrzés érdekében az átszervezéskor bűnügyi nyomozókból és egyenruhás rendőrökből álló kombinált nagy egységet állítottam fel. Egy amerikai céggel tárgyalunk az úgynevezett „láthatatlan" riasztórendszer kialakításáról. A tulajdonos jelzésére a rendőrségi központ „beélesíti" az autóban lévő riasztót, amely akkortól kezdve vészjelzést ad, és a lopott jármű tartózkodási helyét is mutatja. Ezt országosan is be lehetne vezetni. Ha valamennyi érintett szerv összefog, egy-egy riasztót 12—14 ezer forintért lehetne beszerezni. Ezzel a rendszerrel Bostonban az ellopott gépkocsik 94 százalékát szinte azonnal megtalálják.

Miként változtak az életellenes bűncselekmények?

— A gyilkosságok száma nem emelkedett légyegesen, viszont a korábbi szerelemféltésből, a viták hevében elkövetett emberölés helyett előtérbe kerültek a szervezett bűnözőkre jellemző leszámolások, esetenként bérgyilkosságok is. Sok a külföldi áldozat és az idegen elkövető is. Ezen a területen szintén rendkívül fontos a nemzetközi rendőri együttműködés. A tavalyi ötvenkét gyilkosságból tizennégy esetben külföldi volt az áldozat. A felderítési arány 70 százalékos.

Mi az oka annak, hogy a fővárosban garázdálkodó, zsaroló, pénzbegyűjtő, tehát kemény bűnözőket nem a budapestiek, hanem a Pest megyei nyomozók buktatták le?

— Egy Szentendrén elkövetett bűncselekményből indítottak a kollégák. Mi minden technikai és egyéb segítséget megadtunk nekik. Azért nem a BRFK ügye lett, mert, sajnos, nem tudtunk a banda tevékenységéről. De gondolom, az az érdekes, hogy sikerült leleplezni őket. Mindenesetre ez is mutatja, hogy szükség lenne már a rendőrségi törvényre, mert azzal lehetőséget kapnánk a nélkülözhetetlen operatív munkára is. Mindenesetre nagy segítség a tavaly megjelent rendelkezés, amely lehetővé teszi számunkra, hogy operatív információkat vásárolhassunk. Természetesen csak realizálható hírért fizethetünk, de eredményesség esetén jelentős összeget kap az informátor, akinek a személye titokban marad.

Mi az oka annak, hogy az úgynevezett esztergomi maffiaügy időközben összeesett, luftballonná vált?

— Állítom, hogy a vádlottak elkövették a zsarolásokat és a hasonló súlyos bűncselekményeket. Elhúzódott a büntetőeljárás, s közben mód nyílhatott bizonyos csoportok közötti kiegyezésre. A bizonyítás lehetősége megszűnt. Mindenesetre a megelőzés szempontjából így is hatásos volt az eljárás, mert tapasztalhatták, akiket illet, hogy a rendőrség odafigyel rájuk.

A nemzetközi szervezett bűnözés kábítószer-ellenes csoportja, az úgynevezett magyar FBI három helyen működik majd. Az Országos Rendőr-főkapitányság után a budapesti és a Pest megyei főkapitányság keretében is megalakítják ezeket az elit egységeket. Főkapitány úr szerint nem lenne helyesebb, ha csak egyetlen ilyen kitűnően felszerelt egység működne?

— Nem én hoztam a döntést. Azt a feladatot kaptam, hogy március 31-ig állítsam fel a csapatot. De én többet várok majd el tőlük, mint bárki más. Egyebek között fel kell hogy derítsék Budapesten a kábítószer-kereskedőket és -szállítókat, tehát a nemzetközi és szervezett bűnözés ellen eredményeket kell hogy elérjenek. Tudomásul kell venni, hogy a fővárosban a tranzitforgalom mellett megjelentek a kemény drogok árusítói is. Ezzel kapcsolatban még nincs nyílt ügy, ezek operatív információk. De majd ez az egység felderíti őket.

Tábornok úr, a fővárosi rendőrség életében feltehetően komoly zavart okoztak a közlekedési baleseti helyszínelők körében nyilvánosságra került visszaélések.

— Bizony, súlyos gondokat kellett áthidalnunk. Szinte egyszerre kellett a jól képzett, gyakorlott helyszínelőket más területre irányítani.

Az Ügyészségi Nyomozóhivatal megszüntette a helyszínelők ellen a büntetőeljárást. Mi erről a véleménye?

— Az összefonódást rendkívül nehéz perrendszerűen bizonyítani.

Teljesen befejeződött ez az ügy?

— Nem, ugyanis az akkori közlekedésrendészet vezetőjét is feljelentették, ellene még folyik a büntetőeljárás. Amikor majd a bíróság befejezi az ügyet, a jogerős ítélet után döntök az illető további sorsáról. Jelenleg az átszervezett közlekedési főosztályon beosztottként dolgozik. Akiknek az ügyét a nyomozóhivatal visszaadta fegyelmi elbírálásra, azokat a vizsgálatokat is le kell zárni. Az a lényeg, hogy én nem akartam soha, hogy az ügyben érintett közlekedésieknek a fejét vegyék, de a helyzetet rendezni kell, és úgy, hogy soha többé ne fordulhasson hasonló eset elő.

Tábornok úr, mint köztudott, bizonyos bűnözők önt is feljelentették. A vizsgálat zavarta-e az ön tevékenységét?

— Igen. El lehet képzelni, milyen helyzetben érezhettem magam, amikor új főkapitányként több feljelentés is érkezett ellenem. Ezeket iktatták, kivizsgálták. Tehát folyt ellenem a fegyelmi, miközben dolgozni is kellett. Három hónapig tartott, míg végül egyértelműen kiderült, hogy a feljelentők megrágalmaztak, vétlen vagyok.

De önt mégis megfenyítették.

— Valóban, az országos főkapitány úr egy bizonyos belső szabály megsértése miatt fenyített meg. Ennek azonban semmi köze nem volt a feljelentésekhez.

Az elhúzódó vizsgálat alatt nem merült fel önben annak a gondolata, hogy abbahagyja, lemond főkapitányi beosztásáról?

— Nem, ilyesmi soha nem jutott az eszembe. Tudtam, hogy ártatlan vagyok. Hittem a vizsgálat objektivitásában és tisztaságában. Meg kell mondanom, hogy bíztam a volt beosztottam, *Illés Gyula* volt bűnüldözési főosztályvezető ártatlanságában is. Tudomásom szerint Illés Gyula ellen a Fővárosi Nyomozó Hivatal bűncselekmény hiányában ezekben a napokban megszünteti az eljárást. Remélem, hogy végre ez az egész ügy befejeződött, 1993-ban már nyugodtan dolgozhatok, és csak a feladatommal kell törődnöm.

Igazán látványosan és hatásosan teremtett rendet a borzalmas helyzetben lévő aluljárókban. De mi lesz a főváros másik szégyenfoltjával, a Belvárossal?

— Főkapitányi biztos irányításával január 20-ától kezdődően nagyszabású tisztogatást kezdünk el a Váci utcában és annak környékén. Megszüntetjük a feketepénzváltásokat és az engedély nélküli árusításokat, de elfogjuk a zsebtolvajokat is. Utána következik majd a Keleti pályaudvar környéke és azok a helyek, ahol a bűnözők veszélyeztetik a közbiztonságot, az emberek nyugalmát.

Schmidt Attila

Félmillió a nyomravezetőnek

A Heves Megyei Rendőr-főkapitányság nyomozást folytat ismeretlen tettes vagy tettesek ellen, aki(k) 1993. január 10-ére, vasárnapra virradóra megölt(ék) *Zimmer Ernő* és *Zimmer Ernőné* Gyöngyös, Mátrai út 18. szám alatti lakosokat, az áldozatok lakásán. Az ügyben az Országos Rendőr-főkapitányság bűnügyi főigazgatója ötszázezer forint összegű díjat tűzött ki az ismeretlen elkövető(k) nyomravezetőjének.

Kérik, hogy akik bármilyen információval rendelkeznek, jelentkezzenek a Gyöngyösi Rendőrkapitányságon.

(MTI)

Feltúrták az irodákat

Betörtek a LIGÁ-hoz

Vasárnapról hétfőre virradóra vette észre a takarító, hogy betörtek a LIGA Szakszervezetek Városligeti fasorban lévő székházába. Az ismeretlen tettes vagy tettesek teljesen felforgattak két irodát, s elvittek a házipénztárból ötezer forintot. Dolgukat feltehetően nem tudták befejezni, mert bekapcsolt a riasztó.

Az ügyről értesítették a rendőrséget, amely megkezdte a vizsgálatot.

(MTI)

Aki teheti, spórol a fűtésen

(Folytatás az 1. oldalról)

nem is vesznek tüzelőt, olyan drága.

A minisztérium árpolitikájának kulcskérdése a takarékosság. Az új energiapolitikai koncepcióban részletesen kifejtik, hogy a pazarlás visszaszorítása érdekében is jó szolgálatot tehet a tarifaemelés. Meggyőződésük, hogy különösen a szegények pazarolnak megátalkodottan. Bizonyítékuk nincs, de a formális logikát hívják segítségül. A szegények pazarló életmódjának bizonyítéka szerintük az, hogy tartozásaik ellenére sem csökkentik a fogyasztást.

Évente 5,4 millió dollár értékű energiamegtakarítást ígérnek azok a vállalkozások, amelyeknek már odaítélték a német szénsegély bevételeiből folyósított hiteleket. Emlékeztetőül: a német kormány még 1991 telén 50 millió márkával támogatta a magyar gazdaságot. Ezt az összeget jó minőségű tüzelő behozatalára biztosították.

Volt azonban egy feltétele is ennek a segélynek: a németek kikötötték, hogy az importszén hazai értékesítéséből befolyó bevételeket részben új vállalkozások támogatására, részben energiamegtakarítást eredményező fejlesztésekre kell fordítani.

Információink szerint ezek a feltételek már jórészt teljesültek, illetve folyamatosan teljesülnek. Az 50 millió márka körülbelül 2,5 milliárd forintnak felelt meg. Az összeg egy részét kényszerűen a behozott szén ártámogatására fordították, hogy a lakosság meg tudja fizetni. A megmaradt több mint 1,7 milliárd forintból 700 millió az új vállalkozások indulását elősegítő Start hitel garanciaalapjába került, több mint 1 milliárdot pedig energiamegtakarítást eredményező vállalkozások finanszírozására fordítanak.

A kedvezményes hiteleket pályázat alapján ítélték, illetve ítélik oda. A kölcsön igénybevételének feltétele egyrészt az, hogy a pályázónak legalább 15 százaléknyi saját forrással kell rendelkeznie, másrészt az, hogy a fejlesztések ténylegesen kimutatható energiamegtakarítással vagy a csúcsidei villamosteljesítmény-igény mérséklésével járjanak. Ez lényeges eltérés a korábbi, úgynevezett energiaracionálási hitelektől, amelyből azt is támogatták, ha valahol például olajról földgázra álltak át.

Hogy hogyan állnak jelenleg ezek a pályázatok, illetve a hitelek, arról *Pintér Antal*, az IKM főtanácsosa tájékoztatta a Népszava munkatársát. Eszerint 1992. december 31-ig összesen 104 pályázatot nyújtottak be, amelyek közül — műszaki és pénzügyi felülvizsgálat alapján — a szakmai zsűri 57-et fogadott el.

A pillanatnyilag támogatott vállalkozások teljes beruházási értéke 1 milliárd 27 millió forint, amelyből összesen 785 millió forint a szénsegélyből biztosított hitel. A fejlesztések várhatóan két-három éven belül megvalósulnak, megtérülési idejük kettő, két és fél év között van. A közvetlen energetikai megtakarítás évi 41 ezer tonna olajjal egyenértékű, ami 5,4 millió dollárnak felel meg.

Ebben az összegben nincsen benne a járulékos gazdasági haszon: a munkaerő-megtakarítás, a vízzel való takarékosabb gazdálkodás és a környezetvédelmi haszon, elsősorban a levegő szennyezettségének csökkenése.

Az egy esztendő alatt odaítélt 785 millió forint hitellel még nem költötték el teljes egészében az e célra rendelkezésre álló keretet, tehát a folyamat nem zárult le. Sőt ha a több mint 1 milliárd forintot teljes egészében kiadják, az sem jelenti a támogatások végét: a hitelek törlesztéséből befolyó összegeket is energetikai vállalkozások, fejlesztések támogatására fordítják.

N. A.—F. T.

Nógrádi bányászok panaszai

A Nógrádi Szénbányák Vállalat felszámolási eljárás alatt van. Több mint 100 esztendős múltra tehetnek pontot a közeljövőben a gazdaságosságot, a pénzügyi érdekeket szem előtt tartó „szakemberek". A térségben mintegy tízezer nyugdíjas várja, hogy szénjárandóságát megkaphassa, ám erre hosszú ideje nem kerülhetett sor — amint arról *Molnár Tibor*, a nyugdíjasok megbízott képviselője és *Orosz Ferenc*, tíz nyugdíjas szakszervezet elnöke értesítette szerkesztőségünket.

Az illetékes miniszterek soron kívüli döntését kérték, mégpedig azért, mert a vállalat által juttatott 2820 forinton csak mindössze 8 mázsa szenet tudtak vásárolni, holott — vélekedésük szerint — 20 mázsa járna fejenként. Az ügy több mint egy esztendeje a bíróságra van bízva, ám az idős bányászok peren kívüli egyezséget kívánnak. Tárgyaltak is az ügyben valamennyi illetékessel, ám megegyezésre egyikkel sem jutottak. Arra biztatták őket, forduljanak bírósághoz. Még emellett is készek a peren kívüli egyezségre, s bizonyítani tudják, hogy a vállalat a több mint tízezer nyugdíjassal szemben tisztességtelenül és törvénysértő módon járt el.

A fentiek egy, a szerkesztőségünkhöz eljuttatott levélből valók. Megkerestük a Bányaipari Dolgozók Szakszervezeti Szövetségét is. Itt *Bónis János* elnökségi irodavezető elmondta, hogy jogosnak ítélik a nyugdíjba vonult bányászok követelését. A több esztendeje tartó vitában már bírósági tárgyalásra is sor került — így tudják a szakszervezetnél —, s az utoljára már csak 5 millió forintról szólt a vita. A BDSZ szerint a felszámolónak kell rendeznie a tartozást, az idei évre szóló kifizetéseket pedig már az Országos Társadalombiztosítási Főigazgatóságnak. A panasszal élő nyugdíjasok még decemberben keresték meg a szakszervezetet, melynek jogásza meg is hallgatta őket, s felajánlotta képviseletüket is. Erre mindeddig a nógrádiak nem válaszoltak.

A két érintett — a pénzügyi és az ipari — miniszterhez írott nyílt levelet eljuttattuk *Kupa Mihályhoz*, illetve *Szabó Ivánhoz*, s a tárcák sajtóosztályai gyors választ ígértek.

(-kos)

Színházi esték

Falra mászva

Nem lenne muszáj a *Nemzeti Színház* mindegyik fiaskójáról megemlékezni e hasábokon. Elvégre éppen elegendő sikerületlen produkció terem a többi színházban is. Gyenge, unalmas, érdektelen és közepesen silány előadásból bőséges a felhozatal. Hanem olyan istenesen rossz bemutató mégse mindennap születik, mint amilyen a Nemzeti *Don Carlosa!* Kár volna hát szó nélkül felejteni el. Már csak azért is, mert a premier szokatlanul erős hatást gyakorolt a hivatásos nézőkre: alaposan kihozta a sodrából az amúgy béketűrő természetű, sokat próbált színikritikusi kart.

A bemutató — és az első recenziók — után egy darabig úgy festett, mintha rejtegetné a színház a maga kész Don Carlosát. Mostanában azonban újra látható az impozáns agyrém, amelyet *Dieter Löbach* álmodott színpadra. Nem egyedül. Az aacheni vendégrendező neve mellé rögtön odakívánkozik a díszlettervező, *Martin Rupprecht* neve is, mivel ők ketten együtt, mintegy kórusban mondhatják el magukról, hogy falra mászatták a Nemzeti társulatát. A szó elég szoros értelmében. Rupprecht ugyanis egy épület (Escurial?) homlokzatát fektette lejtősen a színpadra, padló gyanánt. Ilyenformán csinos akadálypályát rendezett be a szereplők számára: ajtókkal, ablakokkal, kazettákkal, cirádákkal és egyéb buktatókkal téve változatossá a terepet.

A bomba ötletnek köszönhetően a próbaidőszak vélhetően azzal telt, hogy a színészek járni tanultak. A bemutató után egy hónappal még mindig gyakorlatlannak mutatkoznak. (Don Carlos kettőt bukik, Eboli egyszer rombol, plusz levonások az időtúllépés miatt.) A rendező mindenesetre elégedetten nézheti — ha időzik még nálunk kicsit — a szereplők bukdácsolását. Minden csúszásnál, esésnél dörzsölheti a markát. Nem kárörvendésből persze, hanem művészi szándékának megvalósulása láttán. Tudniillik nyilván kifejezni akart valamit a nyaktörő padlózattal; esetleg azt, milyen nehéz is közlekedni a korabeli, fojtogató levegőjű, agyonintrikált spanyol udvarban. S bizonyára nem jutott eszébe, hogy felnőtt, diplomás színészek netán árnyaltabban, kevésbé direkt módon is képesek efféle képzeteket kelteni. Feltéve, hogy a színpadon a színészi játékkal foglalkoznak, s nem az állva maradásért küzdenek.

Féltucatnyi jobb-rosszabb sorsra érdemes színésznek nincs itt érkezése eljátszani féltucatnyi jelentős, klasszikus hőst. A mit sem sejtő *Friedrich Schiller* helyett inkább csak Dieter Löbachhal van dolguk. Ő pedig szemlátomást igen élénk képi fantáziával rendelkezik, viszont a tetszetős látvány megkomponálásán túl alig-alig látszik gondolni valamit a drámáról, a helyzetekről, a jellemekről. A színészek alázattal, fegyelmezetten tűrik balsorsukat. A legnagyobb tisztelettel *Zolnay Zsuzsát* bámulom, akit nyakmerevítőben küldtek színre, hogy összeszorított szájjal mondja el Olivarez hercegnő szövegét. Nem kis erőfeszítés és fokcsikorgatás árán tesz eleget a kívánalomnak.

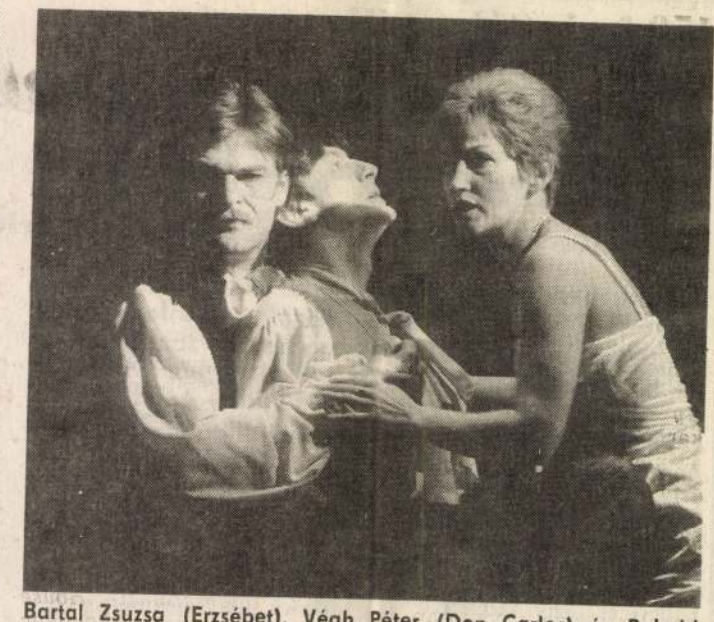

Bartal Zsuzsa (Erzsébet), Végh Péter (Don Carlos) és Rubold Ödön (Posa márki)

Felmerülhet a kérdés, hogy minek köszönhetjük — nézők egyfelől, színészek másfelől — Dieter Löbach kíméletlen vendégeskedését s eme nagyszabású semmitmondás közönség elé bocsátását. De hát a német vendégrendező felbukkanása a Hevesi Sándor téren egyáltalán nem véletlen és előzménytelen. Végtére is *Sík Ferenc* főrendező néhány évvel ezelőtt *Sütő András Álomkommandó* című darabjának megrendezésével szerencséltette az aacheni publikumot. És kölcsönkenyér visszajár.

Stuber Andrea

TELE/VÍZIÓINK

Megint küldjük a nótát

A városokban, kivált a fővárosban élő embereknek, valószínűleg csekély fogalmuk van arról, milyen, mindannyiunk sorsát döntően befolyásoló események zajlanak falun. Mintha miden itt történne az Országház körül, esetleg távolabb, Moszkvában és Washingtonban. Noha természetesen tudom, ezeken a helyeken készül a nagypolitika, de a közelünkben látható, mit fogad el és mit vet ki belőle az egyszerű valóság.

Hogy magam is milyen ridegen távoli, újsághírszerű ismeretekkel rendelkezem a mai „földosztásról", arra a *Megújuló tanyavilág?* című riportműsor hívta fel a figyelmemet. A Hódmezővásárhely környéki, hajdan igen nagy kiterjedésű tanyavilágban járt-kelt Feledy Péter azzal a szándékkal, hogy a földjüket visszaigénylő parasztok maguk mondják el, mi a pillanatnyi helyzet, miként látják személyes jövőjüket. Amikor a kárpótlási hivatal vezetőjét hallgatom a Napkeltében, arra a következtetésre juthatok, hogy elég jól mennek a dolgok, bár vannak azért problémák. A munka oly rengeteg, hogy nem is lehet másként. Feledy Péter „helyzetjelentésében" azonban a dráma nyilvánult meg. Az őrület például: egy család kilenc tagban kapta vissza a birtokát, s húsz kilométernyi távolságban ingázhatnak majd kapálni vagy aratni. Mindehhez a teljes bizonytalanság: miféle agrárpolitika segíti majd vagy sodorja csődbe a gazdákat? Most ugyanis a rögtönzéseket látják, amelyet teljes káosznak fognak fel, és a hozzáértés hiányának.

Milyen könnyen ment egyik napról a másikra elvenni a földet, és milyen érthetetlenül bonyolult visszakapni! — jegyzi meg egy nem is túlságosan idős parasztember, majd széttekint a tájon s azt mondja: ez többé már nem lesz a régi. A kamera elidőz az arcán, veszi a csöndet és a férfi könnyeit.

Ez már nem újsághírismeret, nem puszta információ a magyar mezőgazdaság helyzetéről — ahogyan azt a „szakemberek" mondani szokták, s ahogyan azt mi halljuk és olvassuk. Megijedek: Kiss Lajos, az egykori hódmezővásárhelyi paraszti világ tudós ismerőjének újkori „szegényembere" áll előttem? Miközben nagy tudással, széles látókörrel, ugyanakkor nagyon egyszerűen magyarázza el, hogyan kellene véghezvinni a privatizációt. „Hiszen még a mezsgyét is fölismerem" — mutatja a riporternek.

Ebből az érzelmes mondatból azt is megértem, milyen küzdelmes évek előtt áll a magyar paraszt még akkor is, ha fönt az Országházban minden jól alakul. A mezsgyéket már nemigen lehet fölismerni. Az allék szél- és hófogó fasorai a nagy tagosítással eltűntek. Az Alföld, a Kunság nem Petőfi „végtelen rónája", hanem egyhangú tájnak mutatja magát. A hajdanvolt tanyák gyér bokrai itt-ott még látszanak, de ez feltehetően a felületes munka következménye. Elgondolni is nehéz, hogyan és mikorra valósul meg nálunk a dán vagy amerikai típusú modern farmergazdálkodás, amely az emberi energiákat sem szívja ki idő előtt, és nem teszi rabszolgává a szellemet.

A paraszti élet romantikája végérvényesen eltűnt. Valószínűleg soha nem is létezett másutt, mint a városlakó, felületesebb értelmiség képzeletében. Az utóbbi évtizedekben azonban ostoba előítéletek hamisították meg a valóságot: fantasztikus jólétről, értelmetlen kétlakiságról, a földtől, a nehéz munkától való városba dezertálásról szóltak a történetek. Részben igaz, csak éppen tragikus, családokat, sorsokat szétziláló történetek. Amelyek ugyanakkor nemzeti történetet is hordoztak. Csak elvétve akadt író-szociográfus, aki a folyamatok mélyére nézett, s aki megpróbálta, annak is hamar elvették a kedvét.

A televízió nagy lehetősége, hogy néhanap helyszíni tudósítást adjon onnan, ahol valóban „zajlik az élet". Az újságíró — különösen, aki végigküzdött néhány évtizedet — pontosan tudja, mikor mi rejlett, s ma mi rejlik a felszín alatt. Ehelyett hajnalban kukorékol a lila tollú kakas, és változatlanul „küldjük a nótát".

Kovács Júlia

Az idős sztár és a brunei szultán pénztárcája

Hollywood egyik legöregebb és legnépszerűbb sztárja radikális plasztikai műtétre készül — adta hírül a *Los Angeles Times*. A Talmi Csillogás Városának 80 esztendős üdvöskéje nem filmcsillag, hanem a mozi egykori és mai bálványainak kedvenc találkozó- és lakhelye, a Beverly Hills Hotel.

A szálloda Polo bárjában számtalan produkció sorsa dőlt el, s mindmáig itt adnak randevút egymásnak rendezők, producerek, pénzemberek. A Beverly Hills szobái, lakosztályai, bungalói nem egy tragikus és humoros történetet mesélhetnének szerelmi csalódás, botrányos válóper, avagy egyszerűen goromba kritikák miatt idemenekült nagyságokról.

Howard Hughes, a kissé őrült milliárdos, egy felszállásra képtelen repülőgéptípus tervezője és néhány harmatgyöngye film finanszírozója harminc éven át élt a hotel egyik bungalójában. Itt alkalmazott saját, külön megfizetett londinert az a stúdió, amelyik *Marilyn Monroe-t* foglalkoztatta éppen (képünk). Feladata különleges volt: naponta ébresztenie kellett a forgatásokról notóriusan elkéső sztárt.

A falaktól a telefonokig, a csempéktől a függönyökig, a bútoroktól az ágyneműig csupa rózsaszínű szálloda bizony megkopott, rozoga állapotban van. Most két évre bezárják, s százmilliós költséggel újjávarázsolják.

A törzsközönség kissé aggódik. Attól tartanak, hogy a tervezők, építészek, berendezők „sebészasztalán" marad s örökre eltűnik a patinás intézmény megszokott otthonossága — egy lesz az egyforma amerikai nagyszállók sorában. De azért reménykednek is. A tulajdonos ugyanis a világ egyik leggazdagabb embere, a brunei szultán. A derűlátó érvelések szerint ő — 35 milliárd dollárra becsült vagyonnal a háta mögött — igazán megengedheti magának, hogy ne csak a hotel régi pompáját állíttassa helyre. Hanem a Beverly Hills lelkét is.

(köves)

NAKI-baki

Elmaradt az a bizonyos NAKI?-koncert, amiről kezdetben csak annyit lehetett tudni, hogy a frissen alakult zenekar rögtön a Budapest Sportcsarnokban ad koncertet.

— Az igazi az, amikor a közönség előtt bukik meg valami — mondja *Czverencz Ákos*, a koncert kiötlője, egyébként pedig a *Griff* együttes vezetője. — A NAKI? el sem juthatott idáig. Napokon belül a tévében mondom el — minden érdekelt meghívásával —, kik is buktatták meg a bulit. Előzetesen annyit: ma Magyarországon néhány előadót és zenekart dédelgetnek, a többi akár fel is fordulhat. Itt már nem párturalomról, hanem bizonyos klikkek diktatúrájáról van szó. A fizetett reklámok mellett szükség van médiabeli jelenlétre, az azonban csak keveseknek adatik meg. A rockzenét játszóknak pedig szinte semmi nem jut.

— Voltaképp miért maradt el a szombati koncert?

— Az érdeklődés hiánya miatt. Néhány elárusítóhelyen fogytak a jegyek, a BS azonban csak 3 (!) darabot adott el. Nem véletlenül; az itt rendezett karácsonyi vásár, majd a Piramis-koncertek alatt nem tehettük ki a bulit beharangozó hatalmas vásznunkat.

— Most már lehet tudni, ki az az öt rockzenész, akire tippelni lehetett az előzetesen kiadott kazetta alapján?

— Az énekes *Csengery Attila* a Rock Színházból. A többiek kilétét a NAKI?-könyvből lehet majd megtudni, ami végigköveti az egész ügyet, hogy tanulságos legyen másoknak is az esetünk. Egyébként senki nem tudta kitalálni a zenészek nevét, így nyeremény sincs.

De akkor kié a beígért Peugeot?

(maróthy)

Munkák és napok

Lugosi Lugo László: fotográfus. Elsősorban műtárgyakat, épületeket fotóz, megbízásra. S közben magának is ezt-azt.

Lugo: a társasági ember. A hetvenes-nyolcvanas évek pesti szubkultúrájának egyik főszereplője.

Az évek múlnak, ez a társaság is átalakul, megváltoznak a helyek, az emberek, a hangulatok, így megváltoznak Lugo magának készített fotói is. Korábban, ha kiállítást rendezett naplóképeiből, ott karakterek néztek bele a kamerába, pohárral a kezükben; helyzetek voltak, valami mindig történt.

Új „naplófotói" — egy sor kis méretű, színes polaroid, megtekinthető a Liget Galériában — másmilyenek. Pesti gyárépületek különös fényben, elfelejtett házak, hűvös, posztmodern belsők, apró tárgyak . . . Nincs stiláris egység, a külvilág egynemű átlényegítése, a tárgyak sajátos ténnyel való bevonása — ez Lugót sohasem foglalkoztatta. Ránéz dolgokra, megtetszenek neki képi helyzetek, és azokat körülkeretezi.

Mondom, korábban a „napló" eseménytörténet volt. Ami velünk történt, ezzel a művésztársasággal. A mostani „napló" nem ilyen személyes, nem kell magyarázni a kívülállónak: ki kicsoda a képeken. Ez egy sor pesti feljegyzés, apróságokról. A mostani kötet címoldalára az írható: munkák és napok.

(bán)

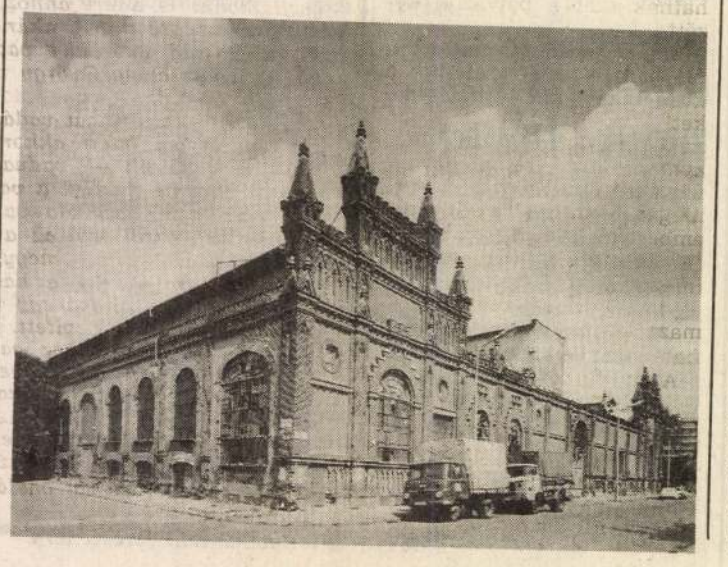

Egy perc Lőte Attilával

Magánélet

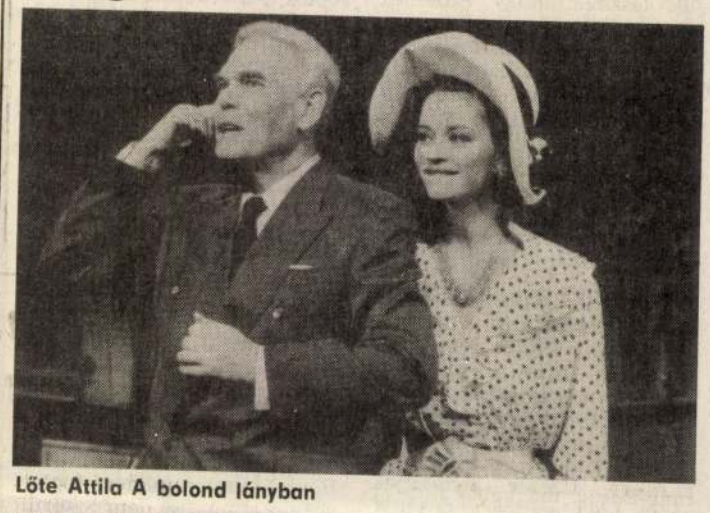

Lőte Attila A bolond lányban

Lőte Attila első rendezésére készül a tatabányai Népház Játékszínben. Márciusban láthatja először a közönség rendezésében *Noel Coward Magánélet* című színművét.

— Keveset játszik, hogy heteket tölthet vidéken rendezéssel?

— Nem erről van szó. Igaz, saját kérésemre nem játszom a Józsefben, és nem lépek színpadra A bolond lány előadásain sem. Viszont továbbra is fellépek a Madách Kamarában a Szénalázban és a Páratlan párosban. Az előbbit éppen az a Noel Coward írta, akitől a Magánélet című darabot választottam. Nagyszerű írónak tartom, kitűnő ismerője a férfi—nő kapcsolatnak. Nos, a darab épp ezt a témát állítja középpontjába. A négyszereplős bulvárvígjáték érzelmes és ironikus is, igazán kellemes órákat ígér. A háromfelvonásos darabot *Göncz Árpád* fordította. Mi két részben játsszuk majd. A szereposztása még nem végleges, de reményeim szerint *Piros Ildikó, Sztankay István* és *Kautzky Armand* mellé megtalálom a megfelelő fiatal színésznőt is. A történethez *Fekete Mari* állítja össze a muzsikát. Egyet biztos ígérhetek: politikamentes előadás lesz, olyan, amelynek láttán magára vagy épp a rokonára, esetleg a szomszédjára ismer a néző. S ha még arra kíváncsi, miért is vállaltam a rendezést, azt válaszolom: egyrészt, mert felkértek rá, másrészt annyi angolszász darabban játszottam már, hogy úgy gondolom, ismerem azt a világot. A nő és férfi egymásrautaltságát illetően pedig aligha különbözünk egymástól.

(várhegyi)

FÉNYKÉPMŰVÉSZET

Drégely Imre: Pisces, 1992

Nagyon sajnálhatjuk, hogy ezt a képet nem az eredeti színesben látjuk. Ott valami különös mélykék ragyogás és aranyló fények fonják be a kompozíciót. A legfurcsább azonban a készítésének és megszületésének története. Nem is tudom, egyetlen képet látunk-e, vagy folyamatábrát. A tizenhat részletfelvétel egy előzetes grafikai vázlat alapján készült, melynek az volt a szerepe, hogy a részek pontos egymáshoz illesztését biztosítsa. A részletképek viszont a legváltozatosabb helyszíneken készültek: műteremben és külsőben, szakfényképészeti tárgy- és közönséges konyhaasztalon. Csak a háttér volt az állandó elem. Az együttes több hétig készült, és ha figyelembe vesszük, hogy egy olyan tizenkét lapos naptár egyik lapját látjuk, melynek képei a zodiák jegyeit ábrázolják, elképzelhetjük azt a több hónapig tartó munkát, mely a sorozatot létrehozta. Ráadásul a részfelvételek Polaroid géppel készültek, mely azonnal kész képet produkál, és amely igencsak alkalmas az ilyen alkotó játékokra. Egészen különös kapcsolat alakul így ki az ötlet és a megvalósítás, a szellem és a tárgy, a rész és az egész, illetve az idő és a kiterített sík között. Nem is tudom: fényképművészetet látunk-e, vagy konceptművet? Mindenesetre a kép eléggé érzéki, és ez tetszik nekem. Egyébként ha szemügyre vesszük például a bal alsó sarokban helyet foglaló kockát, egy teljesen értelmetlen pacát látunk, amely csak a teljes képfelületen kapja meg (nem értelmét, hanem) funkcióját.

LUGO

Kulturális intézetek Magyarországon

LENGYEL INTÉZET

A Nagymező utca és az Andrássy út sarkán, a Lengyel Kultúra Boltja mellett bújik meg régi, csúnyácska épületében a hosszúnevű Lengyel Tájékoztató és Kulturális Központ. Ennek lehetőségeiről, terveiről faggattuk Rafał Wiśniewski igazgatót.

– *Ajándékboltjuk igen kedvelt a városban. Jelentős forgalmat bonyolít le, mindig tele van vevővel. Segíti ez önöket, azaz gazdasági kapcsolatban állnak az üzlettel?*

– Egyelőre ez tartja fenn az intézetet. A volt szocialista országok nagy részében kereskedelmi vállalatként működik a Lengyel Kulturális Központ, míg máshol költségvetési intézményként, bolt nélkül. Nálunk is így lesz 1994-től.

– *A külföldi, idegennyelvű centrumokba általában lámpalázasan lép be az ember, ha nem beszéli az adott ország nyelvét vagy legalább az angolt. Önöknél senki sem jöhet zavarba, hiszen az itteni alkalmazottak közül mindenki beszél magyarul.*

– Nem is értem, miért hozza ezt szóba. Ez a világ legtermészetesebb dolga, ezért vagyunk itt. Bizonyos fokon ki kell elégítenünk az itt élő lengyelek kulturális igényeit, de elsősorban a magyarokért vagyunk, őket kell megnyernünk. Soha nem tartunk tisztán lengyel nyelvű rendezvényeket, mindig van magyar tolmács, gyakran az egész program magyarul zajlik. Programjaink *ingyenesek* és *nyitottak* bárki számára. Nem teszünk különbséget a lengyelül tudók és nem tudók, vagy egyetemisták és nyugdíjasok között.

– *Ön szerint milyen hatással van az intézet működésére a hagyományos lengyel–magyar barátság?*

– Erre talán azzal a példával válaszolnék, hogy a Budapesti Lengyel Intézetet 1939 májusában nyitották meg, tehát nem az elmúlt rendszer kultúrpolitikájának hatására. Egyrészt hagyománytiszteletből, másrészt a könnyebb kimondhatóság kedvéért le is cseréljük a mostani nevünket a háború előttire. Többféle közönség jár hozzánk. Szerencsére egyre többen vannak olyanok is, elsősorban fiatalok, akiknek nincsennek ugyan személyes élményeik országunkról, de azt tudják, hogy nem illik nem tudni mások kultúrájáról, nem illik nem eljönni egy az európai értelmiségi réteg által ismert író vagy tudós estjére. Különféle okok miatt a kortárs Lengyelország jóval kevéssé ismert ma Magyarországon, mint bárhol máshol, ezért intézetünknek egyszerre több funkciót kell ellátnia a szokásosnál. Kötelességünk bemutatni a mai Lengyelországot, törekszünk a tudományos népszerűsítő formára, minden témához szakértőt hívunk előadónak, közgazdászt, szociológust, volt pénzügyminisztert. Ezekre az előadásokra rengeteg érdeklődő jön, látszik, hogy más információs csatornák nem működnek. Bemutatjuk az új kulturális műhelyeket, néha házasságközvetítő szerepet is játszunk, egyetemközi cseréket, látogatásokat segítünk elő. Meghívott szakembereink számára sajtótájékoztatót rendezünk, magyar szakmabelieket hívunk.

– *Mi alapján szervezik a programokat? Kapják vagy kitalálják a tematikát?*

– Teljesen önállóak vagyunk. Nem tudom, hogy minden szempontból jó-e, de előfordulhat, hogy a szófiai és a budapesti intézetben más-más kép alakul ki Lengyelországról, mert mást mutatnak meg róla. Eddig azok a programjaink voltak a legsikeresebbek, amelyeket magyarok találtak ki. Egy lengyel nehezen tudja azt eldönteni, hogy mi érdekel majd egy magyart. A nagy rendezvényeinket házon kívül tartjuk, színházi előadásokat, balettet, pantomimot, olyasmit, amit nyelvtudás nélkül is élvezni lehet. A protokolláris, kötelező ízű műsorokról lemondtunk. Március végén a Bem moziban levetítjük a hét legjobb tavalyi filmet, köztük lesz Wajda *Hamu és gyémánt*jának folytatása. A mozihét alatt a Nagymező utcában filmplakát-kiállítást rendezünk. Az intézetben filmklub működik, tematikus sorozatokat mutatunk be, hetente egy előadással. Márciusban lesz egy Zanussi-bemutató is, melyre maga a rendező is eljön. Szeptemberben Gombrowiczról nyitunk egy kiállítást, előadássorozattal és táncszínházi programmal összekötve.

Sok a zenei rendezvényünk. Ezek fele komolyzene, másik fele dzsessz. Dzsesszistáink általában ragaszkodnak ahhoz, hogy itt, az épületen belül léphessenek fel, mert meghittebb hangulat alakul ki. Nincs büfé, nincs mászkálás, csak a zene. Márciusban érkezik fővédnökségünk alatt a BopArt Orchestra, huszonöt vidéki városban fognak fellépni, Budapesten pedig a Kongresszusi Központban.

– *A mostani nevükben még benne van a ,,tájékoztatás''. Ez az intézet hagyományos szerepére utal?*

– Természetesen mi is folyamatosan indítjuk nyelvtanfolyamainkat, jelképes áron, három szinten. Szeptemberben indulnak a kurzusok, mindegyiken van jó 40–50 hallgatónk, ami szép eredmény, hiszen Budapesten és Debrecenben is működik lengyel tanszék. Könyvtárunk tízezer kötetes, a legfontosabb lengyel napi- és hetilapok, folyóiratok járnak, köztük több színvonalas angol nyelvű is, így gyakorlatilag minden naprakész információt meg lehet szerezni Lengyelországról, lengyeltudás nélkül. Sajtófigyelést is tartunk, újságíró kollégáinkat rendszeresen tájékoztatjuk a lengyel eseményekről. Reméljük, hogy anyagi és technikai akadályaink megszűnnek lassan, és még magasabb színvonalon kínálhatjuk országunk kulturális, tudományos értékeit az érdeklődőknek.

K. Sz.

MARGÓ

Az együttélés emlékműve
(Felolvasószínház)

Tolnai Ottó Könyökkanyara töredékes, a ,,történelmi idő zavarában'' született képsorozat a töredezett világról. Miközben a háttérben Jugoszlávia minden XX. századi európai képzeletet felülmúlóan kegyetlen körülmények között omlik össze, a könyökkanyarban lakó bácskai család életét a házfalon bevágódó kamion forgatja fel. A járműről lekászálódó népes csapat betelepszik a romokon lecsorgó holdfényt ábrázoló képekkel ékesített (,,európai'') lakásba, és élni kezdi a maga megszokott (,,balkáni'') életét, még a medvetáncoltatókkal érkezett mackó is otthonosan berendezkedik. A család anélkül, hogy különösebben meghökkenne, immár az idegen kompániával együtt folytatja hétköznapjait. A polgármester úrrá vedlett elnök elvtárs a házromot kamionostul az együttélés emlékművévé nyilvánítja, és gyümölcsöző terveket kovácsol vele kapcsolatban, a társaság tagjainak pedig javadalmazásképpen kitüntetést, posztokat ígér. Tolnai Ottó ezúttal is a Vajdaságban őt körülvevő, de máshol is közelről ismerős élet ,,reális abszurditásaiból'', a mindennapok tapasztalásaiból vett, ám a józan gondolkodás számára képtelen helyzetekből, ötletekből építi fel szövegét. A realitás és abszurditás efféle elegyének színpadi megszólaltatása nem könnyű feladatot jelent a darab bemutatására vállalkozó színháznak. A Könyökkanyar ezúttal felolvasóesten szólalt meg a Radnóti Színházban Bálint István rendezésében, a debreceni Csokonai Színház előadásában. ,,Van némi tapasztalatom, mit jelent felolvasni engem'' – írta a szerző részvéttel a felolvasószínházi bemutató elé. A felolvasás azonban nem szorult mentségre, ráadásul nem is maradt csak felolvasás: a rendező babaszoba-színházi kísérletet szerkesztett a szöveghez; a színpad előterében berendezett dobozokban barbibabák, játékautók és -állatkák mozgatásával az egymás mellett elbeszélő szereplők akcióit is érzékeltetni próbálta. Ezzel felerősítette a dráma groteszk felhangjait, aláhúzva, hogy a darab alapszituációját fel lehet(ne) fogni így is: vihar a babaszobában, de a babaszobát összedöntötte a kamion, a viharnak pedig útját állja az együttélés emlékműve.

D. A.

Lugosi - Lugo László

2

◇ Lugosi-Lugo László Budapesti neonok című bemutatója a Dorottya utcai kiállítóteremben február 13-ig látogatható.

Népszabadság, 1988. jan. 26.

A nagyok háborúját megnyerték a kicsik

Helyi tévék – földön, égen és két keréken – kettős nyilvánosság felemás helyzetben

Kezdetben volt A tévé. Aztán jöttek a kábelek, rajtuk az égi csatornák, meg a közösségi televíziók adásai, majd a kazettán terjesztett (országos) kábeltévés műsorok. És közben kitört a médiaháború. A tévében (is). Mostanság már kijelenthető: az áldatlan háborúskodás egyetlen előnye, hogy megerősödtek a helyi médiumok. Mert minél nézhetetlenebb A tévé, annál hamarabb nyúl a néző a távkapcsolóhoz, s aki még nincs „kábelvégen" – hallja, hogy ott történnek a dolgok, élőben mennek fontos beszélgetések, talán a sarki cipésszel, és arról esik szó, ami neki szól, még a politikai műsorokban is képtelenség, illetve nem érdemes félrebeszélni, mert a helyi ügyekben mindenki maga is meggyőződhet a tényekről – szóval, aki nincs „kábelvégen", az, ha teheti, bekötteti a kábelt.

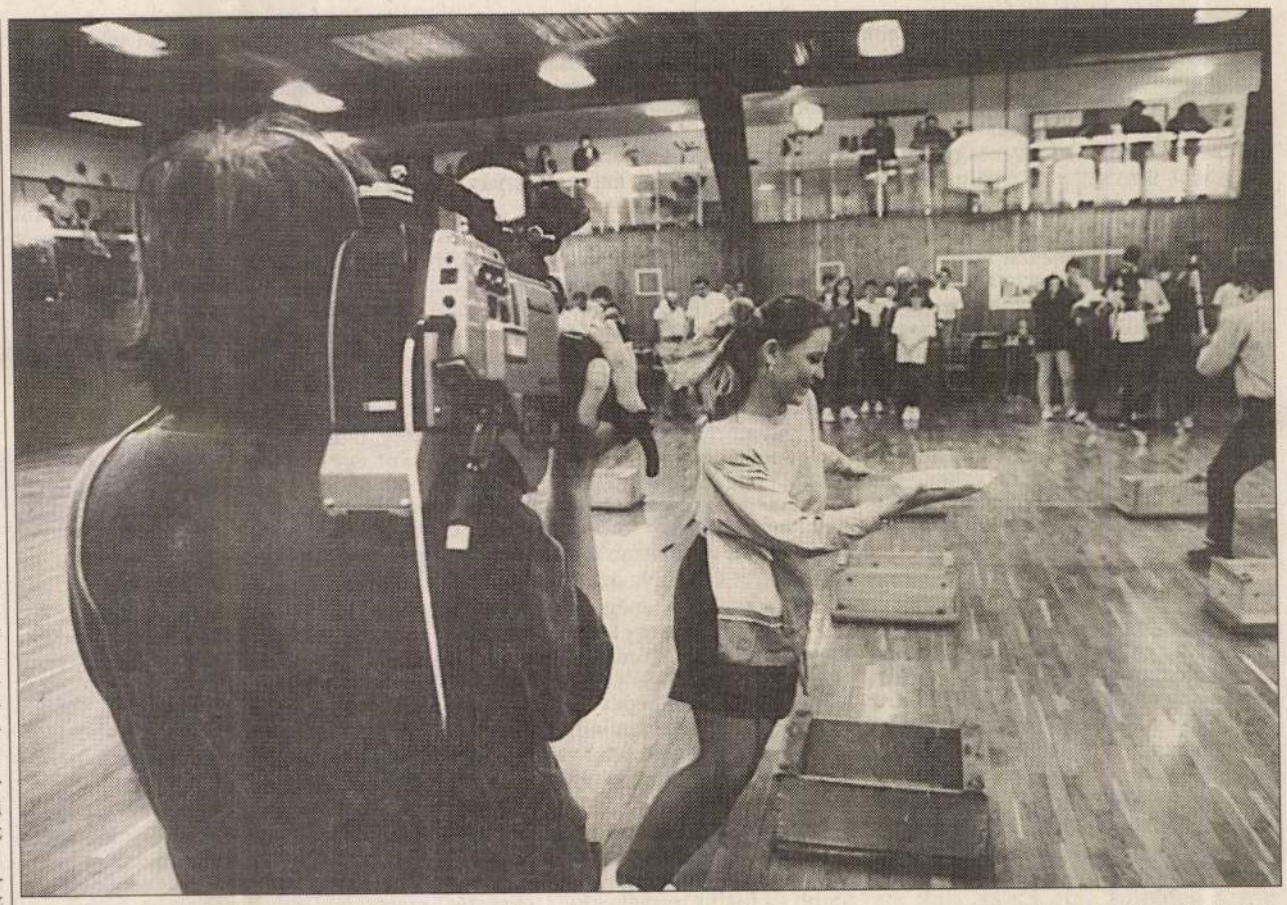

Akcióban a helyi tévé – Zugló, általános iskola

RÉDEI FERENC FELVÉTELE

A kábeltelevíziózás hőskorában, a rendszerváltás előtt a nézőket leginkább a külföldi műholdas adások érdekelték. Nagy kincs volt az első időben a Super és a Sky, majd a nemzetközi viadalokat élőben közvetítő sportcsatorna, az egész nap zenét sugárzó MTV. Az utóbbi években a sok-sok korlátlanul fogható műholdas program mellett egyes társaságok előfizetési díjat követeltek a műsoraikat sugárzóktól. Legutóbb az Eurosport fenyegetőzött adásai kódolásával, amennyiben nem kap díjat programjáért.

– A múlt hónapban nálunk tárgyaló Eurosport-illetékesek belátták, hogy nem követelhetünk pénzt egy adásért, amit évek óta ingyen néznek előfizetőink – mondja *Révay Sándor*, a Magyar Kábeltelevíziós Hálózatok Szövetségének alelnöke, aki az ország „legöregebb" kábeltévéjének, a gazdagréti GLOBAL-nak a vezetője. Ezért közös üzletet ajánlottak a Eurosportnak: oldják meg, hogy a sportcsatorna magyarul is „szóljon", azután ezt kódolják. A néző pedig a dekóderért, azaz az exkluzív adásért már hajlandó lesz fizetni. A „konzervműsoroknak" elkészítenék a magyar verzióit, az élő közvetítéseknél pedig egy „szpíkerrel" több ülne az esemény helyszínén.

Az MTV Europe is szeretne pénzt látni az adásaiból, velük nehezebb megértetni: a fiatalok körében valóban keresett csatorna díját a papák és nagypapák (is) fizetnék, akik nem biztos, hogy hajlandóak erre.

A CNN friss, objektív híreit – különösen mióta ez egyre inkább hiánycikk a közszolgálati televízióban – sokan kénytelenek nézni. De annyian mégsem nézik, mint amekkora pénzt vár ezért a hírtelevízió. Többéves huzavona után jutottak el a megállapodásig, hogy ne kelljen előfizetési díjat adni érte, ehelyett helyi reklámokat játszanak be a műsor adott perceiben. A kábeltévék szeretnének a reklámbevételekből részesedni.

A gyorsan kiépülő kábeltelevíziós hálózatok működéséhez szükséges alapvető jogi szabályozók hiánya is mutatja, hogy miközben a közszolgálati médiáért folyik a harc, a kormányzat nem ismerte fel a kábeltévés piac lehetőségeit és jelentőségét. Az anomáliákra példaként említi *Siklós Gábor*, a Magyar Kábeltelevíziós Szakértők és Tervezők Szövetségének elnöke: a Magyar Televízió az Antenna Hungáriának fizet a sugárzásért, míg a kábeltévék, ha jó minőségben eljuttatják a nézőkhöz a programot, akkor bevételeik után vezetékes továbbközvetítés címén tíz százalék szerzői jogdíjat fizetnek. Elismerik a szerzői jogokat, csak a fizetés mértékével és az alapjával van gondjuk.

– Nincs médiatörvény, nincs kábeltelevíziós törvény. A hálózatok kiépítése nagyon tőkeigényes és sok problémát vet fel. Különösen úgy, hogy tevékenységünket a hírközlés, távközlés fogalomkörébe sorolják, de nem önálló fejezetként, hanem egy-egy magyarázó szövegben elrejtve – fejtegeti Révay Sándor. A szövetség szeretné, ha a szakma bevonásával jogalkotók határoznák meg: mi is a kábeltévé, milyen műszaki követelményeknek kell megfelelnie? Hogy ne lehessen két ingatlan összekötésére azt mondani kábeltévé, miközben egy azonos helyrajzi számon működő ezres lakásszövetkezet hálózata nem az.

– Akad, aki jó pénzért elvállalja, hogy kábeltelevíziós hálózatot épít, föltesz egy parabolaantennát, az ablakon belógat egy vezetéket és továbbáll. Csak törvényi szabályozással lehet föllépni a tisztességtelen piaci magatartás ellen – mondja Révay Sándor.

A társaságok bevételei éppen csak a rendszer fenntartására és minimális fejlesztésre elegendőek. A hálózatok elavultak, és nagy az igény a műszaki fejlesztésre. A vezetékekre mint a vízhálózatra, emeletenként csatlakoznak a lakások, tehát nagyon nehéz a harmadik emeleten mást adni, mint a hatodikon. Ezt oldhatja meg a gazdagrétiek által elindított korszerűsítés, a csillagpontos házhálózatok kiépítése. Ha az előfizetőket külön-külön is eléri majd a kábel, a földszinten lesz egy elosztódoboz, amibe annyi kábel csatlakozik, ahány lakás van a házban, tehát minden előfizető egyénileg állíthatja össze az általa igényelt csatornákat és egyénileg fizethet értük.

Bevezették az üvegszálas technológiát is. Egyelőre a fejállomásokat éri el az üvegszál, amely interaktív, tehát oda-vissza tud jeleket sugározni.

– Az eddigi technikával egy tíz kilométeres kábelnél több erősítőt kellett közbeiktatnunk. Az üvegszálnál nincs szükség erősítőkre, 25 kilométer után is ugyanolyan a kép – ismerteti az új technika előnyeit Siklós Gábor. Hozzáteszi: emellett olcsóbb, mint a hagyományos technika. Jelenleg a XI. kerületi TV 11-nek két stúdiója van, Gazdagréten és a Fehérvári úton. Az üvegszállal az országban először oldották meg, hogy oda-vissza kommunikálva a két stúdióból egy időben nézhetett élő adást az egész kerület.

– Sőt a rendszer idővel alkalmas lehet arra is, hogy olyan aljzatokat szereljünk fel, amelyek az előfizető telefonját, számítógépét is képesek fogadni a hálózaton. Így a díjbeszedő leolvashatja a lakás közüzemi fogyasztását, s lehetőség van arra, hogy a lift elromlását, vagy egy esetleges tüzet jelezzenek az ügyeletnek – vázolja a jövő lehetőségeit Siklós Gábor.

– A kábeltelevíziók egy sokcsatornás műsorszétosztó rendszer üzemeltetésének technikai feltételeit teremtik meg – jelenti ki Révay Sándor. A terjesztés módja miatt a kábeltévések „biciklis műsoroknak" nevezik az országos kábeltévés műsorgyártóktól kapott adásokat. Az utóbbi években így jutott el több millió nézőhöz a hét meghatározott napjain a Tévé Tv, majd a belőle létrejött TV 4, a Szív TV, az Agro TV (ATV) és a többiek. Kezdetben a nézők gyakran kifogásolták a műholdas adások képminőségét, viszont, ha a kazetta nem érkezett meg és a műsor elmaradt, akkor nem tiltakoztak. Ma ez fordítva van: inkább azt keresik, hol foghatók a műsorújságokban közzétett kazettásprogramok, és nem zavarja őket a műholdas adásoknál gyengébb minőség.

A kábeltévékről beszélve mindig az MTV-hez jutunk. A kábeltévések szerint ugyanis egyfajta második nyilvánoság alakult ki a közösségi tévék és a kazettás műsorgyártók programjaival. Hiszen az MTV-ben csökkent a komoly érdeklődésre számot tartó élő adások száma, ezt az igényt egy városi tévé részben kielégítheti. Az MTV hírműsoraival szembeni elégedetlenség miatt például a TV 4 *Baló György* által vezetett Drót című belpolitikai összefoglalóját keresik a nézők.

– Mi kábeltévések nem politizálunk – hangsúlyozza Révay Sándor –, ha minden pártnak lenne saját csatornája, mi mindegyik programját szívesen sugároznánk. De természetesen vannak technikai korlátaink, amelyek feloldása éppen a fejlesztés feladata.

A „biciklis műsorok" készítői között kíméletlen konkurenciaharc kezdődött.

Fenyő Jánostól, a TV 4-et készítő Vico Rt. vezetőjétől – aki korábban kábeltévések előtt kijelentette: vagy az ő műsorát adják, vagy nem kapják a TV 4-et – megtudjuk: hét napra kívánják bővíteni műsorukat. Tavaly még a TV 4, a Szív TV és az ATV heti két-két napon juttatta el négyórás műsorait a kábeltévékhez. Ezt – általában az év végéig – szerződések rögzítik. A Vico ajánlatával egyes hálózatoknak föl kellene rúgniuk ezeket a szerződéseket. A Vico lépéseit a többiek a TV 4 monopóliumra való törekvésének tartják. Fenyő János szerint a másik két cég utasította el az együttműködést, s most a TV 4 növekvő népszerűsége – náluk láthatók Baló György, *Frei Tamás*, *Havas Henrik*, *Horvát János*, *Bethlen János* és *Verebes István* műsorai –, a nézői igények kényszerítették ki műsornapjaik számának növelését, valamint azt, hogy egységes reklámfelület jöjjön létre.

– A közösségi tévék műsorával nem ütközünk, ők főműsoridő előtt sugároznak, nekünk a Szív TV és az ATV műsoridejére van szükségünk – mondja Fenyő. Hozzáteszi: a helyiek eldöntik, vagy őket adják, vagy minket, mert hiába ajánlotta a másik két társaság vezetőjének, hogy függetlenségüket megtartva, műsoraikat nem bekebelezve működjenek együtt.

Gáti Zoltán, a Szív TV vezetője szerint semmi biztosítékuk nem lett volna a függetlenségük megőrzésére. Tavaly januárban, amikor még három kazettás kábeltelevíziós műsorgyártó cég osztozott a piacon, szándéknyilatkozatot írtak alá a piac egyenlő alapon való felosztásáról. Gazdaságilag kedvező lett volna, ha a három műsorgyártó adásait mint reklámhordozót egységesen kezelik, és ezt közös iroda ajánlja ki a hirdetőknek. Emellett a közös technikai problémákat, a kazetták másolását és szállítását is együtt oldhatták volna meg. A műsornapjaikat megtartották volna, és a hetedik napon, hétfőn, készítettek volna egy közös műsort. Mindenki által elfogadott tévés szakembereket kértek fel a technikai-gazdasági feladatok megoldásának kidolgozására. Majd a tárgyalások megszakadtak. Mindkét fél a másikat okolja. Közben a TV 4 önállóan beindította a heti harmadik műsorát. Hétfőn.

– Decemberben még egyszer ajánlatott tett – már csak nekünk – Fenyő János. Kérte a szerződéseink átadását. Ígérte, de még csak írásba sem akarta foglalni, hogy elhelyezi a mi egészségügyi műsorainkat. Természetesen ezt nem vállaltuk – mohdja Gáti Zoltán. – Vállaljuk a versenyt, de önként nem hgyjuk magunkat bekebelezni.

❑

Az ország egyetlen kalóztelevíziója Szombathelyen működik.

– 1990 februárjában indultunk, s egy éve már nem büntetnek minket – mondja *Sibinger János* főszerkesztő. Kétheti egy órával kezdtek, jelenleg heti hetven óra közszolgálati műsort sugároznak. Élőben közvetítik például az önkormányzati testület üléseit.

– Ebből botrányok vannak, de hadd ismerjék meg a választók, ki hogyan képviseli a közösség vagy esetleg a saját érdekeit – hangoztatja a főszerkesztő.

Két éve 80-85 milliós beruházást hajtottak végre, a hitelért a városi önkormányzat vállalt felelőséget, így bár szűkös helyiségekben, de jó technikai feltételek között dolgozhatnak.

– Nyugat-Magyarországon nem az égi csatornák, hanem az osztrák tévé a konkurencia. Egyébként jó a kapcsolatunk a burgenlandi tévével, sokat tanulunk tőlük – mondja Sibinger János.

Ugyanitt, Szombathelyen április közepén rendezték meg a helyi televíziósok országos találkozóját. Az első ízben kiírt filmszemlére száz helyi tévéstúdió három kategóriában száz alkotást nevezett be. A rangos verseny zsűrije – *Szabó István* Oscar-díjas rendező, *Jancsó Miklós* filmrendező és *Horvát János* tévés személyiség – a Riport kategóriában az első díjat a Pilisicsabai Közszolgálati Televízió Elszakadás című filmjének, az Etűdök kategóriában a Sió TV Vízfestmény című alkotásának, az Egyéb kategóriában pedig a Tévé Szombathely Vend keresztek című munkájának ítélte oda.

Mint azt Horvát János mondja, az előzetes szűrést követően, három kategóriában negyven filmet tekintett meg a zsűri, és az ismert eredményeken túl, általános tapasztalat, hogy a Riport kategória mezőnye volt talán a legerősebb, ahol nagyon kemény és kimondottan életszagú, nyolc-tíz perces filmekkel neveztek az alkotók. Azt is hozzáteszi Horvát János, hogy a technikai egyenetlenségek ellenére – hiszen egymás mellett élnek a legkorszerűbb digitális és a hagyományosnak mondható analóg rendszerek – a médiaháború következtében az az Európában példátlan helyzet állt elő, hogy nem annyira a regionális, mint inkább a kimondottan helyi televíziók erősödtek meg. Létrejött egy olyan „csapat", amelyik csak most kezd igazán összetalálkozni a közönségével s persze a helyi hatalommal is. Hiszen ezek a televíziós társaságok legalább részben a helyi önkormányzatok tulajdonában vannak, s azt lehet mondani, hogy kicsiben azért itt is leképeződnek a nagypolitika változásai.

Tatán, a városi televízióban volt az *Ön dönt* című sorozat országos premierje. Az interaktív műsort a korábban az Isaura-sorozatot is forgalmazó brazil Globo cég készítette. Lényege, hogy az egyes epizódok cselekményébe a nézők is beleszólhatnak. Májusban már 22 helyi televízióban vetítik a sorozatot. Az Ön dönt tatai sikerére jellemző, hogy az *Elveszett vagy talált pénz?* című első rész adásideje alatt a kábelrendszerbe is bekötött városi telefonelőfizetők húsz százaléka emelte fel a kagylót és szavazott arról: „hogyan tovább". Miközben az MTV 1-es csatornáján a Columbo ment, a 2-esen pedig labdarúgó-mérkőzést közvetítettek...

– A tataiak 295:292 arányban amellett voksoltak, hogy a főhős adja vissza a pénzt, így az erkölcsileg pozitívabb befejezést vetítettük, ami azért is érdekes, mert a filmet Magyarországon forgalmazó Centro-Film adatai szerint eddig valamennyi országban úgy gondolták a nézők, hogy a főhős nyugodtan elteheti a talált pénzt – mondja *Petzke Ferenc* főszerkesztő, akit a helyi önkormányzat közgyűlésének élő közvetítése közben kaptunk telefonvégre. Egyébként Tatán hétfőnként van közszolgálati adás: egy kulturális ajánlóműsor után a TV Híradót közvetítik, majd helyi híradót adnak, ezt követően pedig rétegműsorokat és riportokat közvetítenek.

❑

Mai szemmel nézve – és a kormánykoalíció rövidlátásától eltekintve – szinte elképesztő a parlamenti ellenzék politikai vaksága. A médiaháborúban elszenvedett vereség tudniillik – vélhetően – nem lett volna ilyen csúfos, ha mindazt az energiát, anyagi erőt és szakértelmet, amit a Magyar Televízió birtoklásáért folytatott – ellenzéki szempontból teljesen meddőnek bizonyult – huzavona felemésztett, nos, ha mindezt a központi tévénél jóval demokratikusabb, ám technikai bázisát tekintve sokkal szűkösebb lehetőségekkel rendelkező helyi televíziók fejlesztésére fordítják, ma ténylegesen kettős nyilvánosságról beszélhetnénk. Akkor ma többnyire nem kazettás konzerveket és helyi illetőségű előadásokat nézhetne az MTV műsoráról kiábrándult közönség, hanem valódi alternatívát – például egész régiókban nézhető, független heti hírműsorokat – nyújthatnának a kábeltelevíziók. A felismerés, persze a választási kampánytól sem teljesen függetlenül, azóta már megtörtént. Fejlődik a technika és a műsoridő is szépen növekszik. Vannak újszerű kezdeményezések, igazán önállónak tekinthető lépések. Csak reménykedhetünk, hogy a mostani és az őszi helyhatósági választások idején várható további figyelem nem a helyi médiaháborúk elszaporodását vonja majd maga után, hanem egy Európában példátlan tagoltságú, ténylegesen a bázisdemokrácia talaján álló, s valóban a legjobb helyi erőket tömörítő, XXI. századian áramvonalas és „áttekinthető" szerkezetű nyilvánossághoz vezet.

Faragó József–Sós B. Péter

A kábelen érkező adások sajátos módja az amerikai típusú HBO mozicsatornáé. Csak dekóderrel fogható a napi nyolc órában sugárzott évi 350 különböző program. Márciusban a Kábelkom vegyes vállalatain keresztül, melyek kilenc városban működnek – Debrecen, Dunaújváros, Eger, Nyíregyháza, Pécs, Székesfehérvár, Szolnok, Tatabánya, Veszprém – a hálózat 225 ezer lakáshoz lett kiépítve, ebből 210 ezren fizetnek elő a kábeltelevíziós adásra és 70 ezren HBO-ra is. A Kábelkom korszerű csillagpontos hálózatot épít ki a városokban. Székesfehérváron, Veszprémben és Nyíregyházán az év második felében fejeződik be a beruházás. Ezzel 16-17-ről 25-re emelkedett a fogható csatornák száma.

Az HBO-t márciusban 31 nem Kábelkom telepítésű hálózaton vehették. (Ezek száma áprilisban tovább nőtt.) Ezeken a hálózatokon a 350 ezernyi potenciális előfizető közül 75 ezren igényelték a mozicsatornát. Az HBO üzleti terve alapján elégedett előfizetőinek számával.

Becslések szerint háromszáz körül lehet Magyarországon a kábeltelevíziók száma, ezek közül 100-150 a nagyobb társaság. Az ország 3,4 millió lakásából 1-1,2 milliót ér el a kábel. Naponta ötmillió ember ül le valamilyen városi vagy települési adást nézni. A Magyar Kábeltelevíziós Hálózatok Szövetsége 53 tagot tömörít, ezek általában nagyobb társaságok és a „hatókörük" körülbelül 400 ezer lakásra terjed ki. Nemrégiben jött létre a Kábel Rendszerek Szövetsége, ők igazából még csak most szerveződnek. A kábeltévék jó része azonban egyelőre nem tagja egyik szövetségnek sem, így róluk pontos nyilvántartás sincs.

Lugosi Lugo László

Csodálatos játék

Beszélgetés Lugosi Lugo László fényképésszel

A SZERZŐ FELVÉTELE

– Létezik-e olyasmi, amit a világon úgy tartanak számon, hogy magyar fotográfia?

– Nem létezik, és ez elég nagy baj. Valamikor a harmincas-negyvenes években volt olyan, hogy magyar vagy magyaros fényképészeti stílus (és ennek megvoltak a térségben a maga megfelelői), de mára ez teljesen eltűnt. Azért lenne jó, ha létezne magyar meg kelet-európai fotó, mert az egész világ afelé tart, hogy a fényképet rögtön valamire fel kell használni. Régebben a fényképezés arról szólt, hogy valamit meg kell örökíteni. A fotózás szellemi tevékenység volt, az ember a saját örömére fényképezett. Ez ma már nem kell senkinek. Pedig itt Kelet-Európában (és mindazokon a helyeken, ami nem Amerika) valamit még meg lehetne menteni a fényképezés eredeti értelméből.

– Az előbb a magyar hagyományt említette: mi volt ez?

– A harmincas-negyvenes évek Magyarországán léteztek fotósklubok, hat-nyolc színvonalas szaklap jelent meg, és olyan emberek, mint Dulovits Jenő, Gyulai Ferenc és mások egymással versengve készítették a jobbnál jobb képeket, melyeket rendkívül színvonalas nemzetközi pályázatokra küldtek be. Ezek az emberek képeslapokat is készítettek, dolgoztak lapoknak is – de a fényképezés alapjában véve a hobbijuk volt. Ez az, amit ma már nemigen lehet megcsinálni; egyszerűen nincs rá idő. Kettős lélekkel, egyfajta szkizofréniában élünk.

– Mire gondol?

– Avedon portréalbumjaira, például. Mindegyiknek a bevezetője azzal kezdődik, hogy a pacák a saját lelkiismeretét nyugtatgatja: miközben profi, reklámfotózásból él, lefényképezte ezeket az embereket is, mert hát valamit azért kell csinálni; csodálatosak a portréi egyébként. Vagy hogy a magam példáját említsem: régebben angolt tanítottam, fordítottam, ebből éltem, és emellett fényképeztem. Ma már a fotózásból élek, és emellett próbálok albumot kiadni, kiállítási anyagot összehozni, magamnak és az örökkévalóságnak.

– A fényképész státusának megváltozása, gondolom, összefügg a fényképezés tömegessé válásával.

– Így van. A fénykép elvesztette a varázsát, használati tárgy lett. A Porst, a Kodak meg a Fuji milliószám ontja a fényképet. Van ebben jó is, persze, de azért elképesztő változásokat hozott. Ráadásul beköszöntött a digitális korszak. Nagyon utálom a digitális technikát, pontosabban azt, hogy ezzel a fényképezés végképp csakis és kizárólag a pénzről szól. A fénykép nem önmagáért készül, hanem hogy rögtön és azonnal valamire felhasználódjék, a képipar kívánalmainak megfelelően.

– Nem lehetséges, hogy mi itt Kelet-Európában a korábbi meg a mostani technikai elmaradásunkból erényt kovácsoljunk? Hiszen itt még tömegkultúra például a fekete-fehér fényképezés, amit Nyugaton a fotósok mostanában kezdenek újratanulni. Kihagyhatnánk egy-két vargabetűt.

– Ugyan már! Mindenkitől azt hallom: Amerikába kell menni, vagy legalábbis úgy kell fényképezni, ahogyan ott, mert az az igazi. Nálunk is megjelent már az első fotóskönyv CD-n. Nincs mese: az erősebb felfalja a gyöngébbet. Tíz év múlva azon fog múlni a dolog, hogy lesz-e még, aki fekete-fehér filmet gyárt, vagy hogy mi magunk meg tudjuk-e csinálni, üvegre, mint a régiek. A digitális olcsóbb, praktikusabb, gyorsabb, a képet számítógéppel tetszés szerint manipulálhatja az ember. De hát a világot soha nem a művészek viszik előbbre, ugyebár, hanem a technikusok: a Sony, a Fuji, a Kodak, az IBM, a McIntosh, és persze a hadiipar. Profitot kell termelni, munkát kell adni az embereknek, ezért aztán újabb és újabb termékekkel, fejlesztésekkel kell előrukkolni, és eldobni a régit. Ha már itt tartunk: nekem mindig lelkifurdalásom van, amikor leöntöm a hívót a csapba, mert tudom, hogy ezzel szennyezem a környezetet. De mit lehet csinálni? Igaz, kitalálták már, hogy miképp lehet közömbösíteni a fotóvegyszerek hatását – ehhez viszont külön iparágat fejlesztettek ki, ami szerintem legalább annyi környezeti kárt okoz, mint az, aminek okán kifejlesztették. Úgyhogy lelkifurdalás ide, lelkifurdalás oda, továbbra is leöntöm a csapba a hívót.

– Ennyi skrupulus hallatán eltűnődöm: lehet így egyáltalán fényképezni?

– Hát, azért valahogy lehet. Néhány éve gondoltam rá egyébként, hogy abbahagyom az egészet, mindazok miatt, amiről eddig beszéltünk. De úgy vagyok vele, hogy a fényképezés nekem valami csodálatos játék, amit nagyonnagyon szeretek. Kinyújtja a gyerekkort a végtelenségig, mert lehet játszani a fényekkel, a filmekkel, az előhívókkal, a gépekkel, a nézőpont kiválasztásával, mindennel. A legundokabb reklámban vagy banki évi jelentésben is meg lehet valósítani egy jó képi ötletet. Alapjában véve valami régies dolgot szeretnék előhozni a fényképezésemben, mindazt, amit a mestereimtől tanultam. Apámnak voltak például festőművész barátai, akiknek a képeit ma már nem nagyon szeretem, de sokat tanultam tőlük arról, hogy a művészet valami konzekvens dolog, amit csinálni kell, és akkor lesz belőle valami. André Kertésztől is iszonyú sokat tanultam, bár egyáltalán nem úgy fényképezek, ahogyan ő. Említettem már a hasadtlelkűség okán Avedont. A fotótechnikában Ansel Adams nevét említhetem, meg Haris László barátomét; ő egyébként egy nagyon fontos dimenziót hozott be a fényképezésről való gondolkodásomba. Amikor 1985-ben elmentem hozzá, hogy tanítson meg fényképezni, leültetett, hogy rendben van, de beszélgessünk, ismerkedjünk: ki is vagy te valójában. A fényképezés ugyanis nem technikai kérdés – Szilágyi Lenke például viszonylag szerény technikával fantasztikusan jó képeket készít. Nagyon sokat tanultam Kardos Sanyi amatőr fotógyűjteményéből is.

– A sor nyilván folytatható, de mi az, amit megtanult?

– Úgy foglalnám össze: csak a fénykép tudja megőrizni, hogy az adott korban milyen volt egy cipő vagy cipőfűző, egy lópatkoló kovács műhelye, a szerszámai, egy hentesüzlet, vagy hogy ma épp milyen ing van rajtam. A fotó ezt a nagyon fontos és szép tulajdonságát kezdi teljesen elfelejteni, az azonnali felhasználás kényszere miatt. Elfelejteni, hogy le kell valamit fényképezni csupán azért, mert az a valami soha többé nem fog úgy kinézni, el fog tűnni. A fényképezés voltaképpen a halálról, az elmúlásról szól. A fény csinál képet a látványról, arról, hogy ott van valami, ami holnap vagy a következő pillanatban már nem lesz ott, vagy nem úgy lesz ott. Mondok egy példát: összel lesz egy kiállításunk Alionával, a feleségemmel, aki szintén fotós; az lesz a kiállítás címe, hogy Eltűnő Budapest. Arról szól, hogy az ötvenes–hatvanas–hetvenes évek hangulataiból mi maradt meg, illetve hogy mit tudtunk ezekből a még meglévő nyomokból lefényképezni. Szemünk előtt, napról napra tűnnek el a helyek, a tárgyak, amelyek ezeket a hangulatokat még őrzik. Vagy mondhatom a mellettünk lévő kis üzletet, ahol két év alatt a negyedik váltás történt: volt trafik, élelmiszerbolt, már nem is emlékszem, micsoda, nem tudom követni. Ezt is meg kellene csinálni valakinek, a mostani átalakulásokat; nekem erre már se időm, se energiám. Meg az az igazság, hogy szeretnék visszatérni a portrézáshoz, mert abban otthonosabban érzem magam, mint a külső felvételekben. Képzőművészeket szeretnék fényképezni, olyanokat, akiket ismerek, meg az ismertek közül olyanokat, akiket szeretek.

– A közvetlen átalakulások fényképezésétől tudatosan tartja távol magát?

– Az én fényképezési módszereim nem riporteri jellegűek. Fotóztam egyébként a tüntetéseken, még nyolcvannyolc–nyolcvankilencben, de nem szisztematikusan. Arra a június 16-ára is, amikor a Műcsarnok előtti tér be volt csomagolva, napokat készültünk Alionával meg Haris Laci és Zátonyi Tibor barátaimmal; mi voltunk a TIB hivatalos fotósai. Egyébként ekkor történt valami, ami miatt hátat fordítottam a riporteri fényképezésnek. Amikor bevittem a negatívokat a TIB Corvin téri székházába, ahol a szervezés zajlott, egy pillanatra beleláttam a politikába, és láttam azt is, hogy a riportfotózás mennyire a politikához kapcsolódik. Ott volt a kezemben a rengeteg tekercs, odaadtam, és azt mondtam: itt van, látni se akarom őket, soha többé nem akarok politikai fényképezéssel, riportfényképezéssel foglalkozni. Mert valamilyen érdek mindig fel akarja használni valamire a képet, legyen az akár a legjobb érdek is, mint ebben az esetben. Ez volt a magyar kalandom a riportfotózással. Voltak külföldi próbálkozásaim is, mert egy időben külföldön akartam nyomulni. Nem disszidálási szándékkal, hanem csak úgy ott lenni egy-két évig, dolgozni, mert hogy milyen jó hely Párizs vagy New York. Itt egyértelműen az bizonyosodott be, hogy ha te vagy Zimbabwében a fronton az első, aki lefényképezi az eseményt, akkor a tiéd a címlap a Newsweekben és még negyvenhat másik újságban, iszonyú gazdag leszel – de ott sem arról van szó, hogy valamit le kell fényképezni, tehát nem maga a látvány, a kép számít, hanem a felhasználás.

Ezeknek az élményeknek a hatására kezdtem a fotóipart átlátni, és kialakult bennem, hogy vannak a fényképezésnek olyan területei, amelyeket nem akarok csinálni, mert nincs közöm hozzájuk. Egyúttal kialakultak azok a területek, amelyeket viszont nagy kedvvel csinálok: a portré, a festményreprodukció és az építészet. Elvállalok mást is, mert egyrészt kell a pénz, másrészt vonz a feladatban rejlő kaland, harmadszor meg nem szeretek nemet mondani, de alapjában véve az említett területeken szeretek fényképezni. Mert mondom: nekem a fényképezés csodálatos játék, kaland, a gyerekkor kiterjesztése. Ezért csinálom, és gondolom, az utolsók egyike leszek, aki még filmre, ezüstre dolgozik, papírra nagyít, ahogyan a régiek.

Szilágyi Sándor

A maják világa

Itt van ez a *kölni Kunstvereinben* most megrendezett, és pünkösdig nyitva tartó szupershow, az idény egyik legköltségesebb és leglátogatottabb nyugat-európai kiállítása, amelyről azonban nagyon nehéz pontosan megmondani, hogy mi benne a fantasztikus, mi a jó. Nem csillognak arany- vagy más nemesfém tárgyak a vitrinekben, és általában véve is hiányzik minden kincseket sejtető szenzáció.

Vagy száz tárlóban két-háromszáz edény, kőből, csontból, agyagból készült használati tárgy, kultikus relikvia, kisebb-nagyobb kerámiaszobor. Ha leszámítjuk a Dél-Mexikóban és Guatemalában látható lépcsős piramisok maradványait és az egykori paloták romjait, illetve a körülöttük található monumentális kőalakzatokat, amelyeket a spanyol inváziót követően sokáig csak a jaguárok látogattak, és amelyeket át- meg átfont az áthatolhatatlan sűrűségű vegetáció, akkor elmondhatjuk, hogy csak ennyi az, ami megmaradt a maják birodalmából, mert hiszen minden más elrohadt ott a közép-amerikai trópusokon. Mégis, mintha a csillagokról tértünk volna vissza, szédülve bukunk ki az ajtón, amikor újra elérjük a kijáratot. A műkritikus a hétszáz oldalas katalógus után nyúl, és azt latolgatja, hogy miképp számoljon be a látottakról esetleg hetven oldalon, illetve, talán tovább rövidítve a terjedelmet, hét oldalon? Aztán becsukja a vaskos kötetet, s inkább arról ír, ami úgy sincs benne a katalógusban, vagyis, hogy mit látott a csillagokon.

Mert ez a fő élménye, s ettől kap enyhe ideglázat. Ezelőtt kétháromezer évvel már olyan archaikus kultúrák virágoztak ott a Yucatán-félszigeten, amelyek csak a régi görög településekhez lehetnének hasonlíthatók. Homérosz világa, Trója ostroma és Odüsszeusz bolyongása a tengeren, s mindez azokkal az alkalmatosságokkal, amelyek a régi görög mondák során előfordulnak – körülbelül ez lenne a megfelelő kulturális párhuzam. Az emberek kicsiny városállamokban éltek, amelyek időnként nagyobb birodalmakká nőttek össze, állattartással és földműveléssel foglalkoztak, rafináltan nemesített kultúrnövényeket termesztettek, és volt már naptáruk, voltak királyaik, templomaik és tudós papjaik.

Csakhogy a hasonlóság sántít. Mert ugyanakkor *nem ismerték a kereket*, ezt az elemi fontosságú dolgot, nem voltak igavonó vagy meglovagolni való jószágaik, és nem rendelkeztek munkába vehető, szerszámkészítésre alkalmas fémekkel sem. Még évszázadokkal azután, igen, még másfél ezer évvel később is, amikor a spanyol hódítók megérkeztek, ismeretlen volt számukra a vas, de még a tiszta réz is, és nem segítette őket a szerszámkészítésben a bronz. Mégsem éltek olyan kezdetleges körülmények között, mint amilyen például az európai kőkorszak volt. Hogyan voltak képesek magas kultúrát kialakítani ezekkel a fantasztikusan elemi, őserdei eszközökkel?

Úgy látszik, az emberiség történelme több megoldást is nyitva tartott, s ezek közül – majdnem véletlenül – éppen az valósult meg, amit mi ismerünk itt, a huszadik század végén. Egy másik lehetőség lett volna, ha Kolumbusz csak sokkal később fedezi fel Amerikát, egy harmadik például, ha a reneszánsz kapuját nem az itáliai városállamok lépik át először, hanem, mondjuk a kínai birodalom. És így tovább. A maják birodalma akár ma is virágozhatna még, de ha odatévednénk, nem éreznénk magunkat sokkal otthonosabban, mint valamilyen naprendszeren kívüli bolygón.

Minden más ütemre járna. A maja írás hieroglifái talán nem lepnének meg annyira, hiszen már az egyiptomiaknál is láttunk hasonlót. De mily nehéz lenne megtanulni például a húszas és a tizennyolcas számrendszer sajátos kombinációját! És mennyire meg lennénk lepve, ha rádöbbennénk, hogy ez az ottani aszimmetrikus kalendáriumra visszavezethető furcsa számolási rendszer ugyanakkor olyan modern lejegyzési rendszerrel dolgozott, amely a „helyi érték" jelölésére is képes volt, ami azt jelenti, hogy a maják néhány kézvonással le tudták írni akár az egymilliót is!

A mai amerikai „vidéket" ismerve talán nem tűnnének szokatlannak a laza településként kialakult nagyvárosok, amelyek néha 120–150 négyzetkilométeres kiterjedést is elértek, miközben lakosságuk meghaladta az ötvenezret. Ugyancsak meglepne azonban a kultuszok és varázsszertartások idegenszerűsége és a rítusok kegyetlensége, amely át- meg átjárta a mindennapokat. A maják a túlvilágot a föld alá képzelték el, és ezzel a barlangszerű Olimposszal véráldozatok és rafináltan kialakított kábítószertechnikák segítségével tartották a kapcsolatot. Ezen a tárlaton is szerepel egy kollekció a számtalan változatban fennmaradt „gombakövekből". Ezek feltehetőleg tényleg gombák „szobrai" voltak, kiegészítve néha egy-egy hallucinatív állatnak a gomba szárához simuló alakjával is. A varangyok váladéka mellett ugyanis éppen bizonyos gombafajták voltak a leghatásosabb kábítószerek, de ismerték a maják az alkoholt is. Erjesztett italaik azonban túl hígak voltak, s ha erősebb hatást akartak elérni (ezt a technikát azonban csak a szertartások során alkalmazhatták), akkor csöveken át azonnal a belekbe vezetve vettek nagyobb mennyiséget magukhoz.

A paloták és a kultuszhelyek mellett mindig volt egy-egy lépcsős emelkedéssel határolt tér is a labdajátékok számára. A kaucsukfa, amely a nyersgumit adja éppen Amerikában őshonos, s a labda a fa váladékából nyert tömör kaucsukból készült. A játék azonban nem hasonlított a mai futballhoz, s nemcsak azért nem, mert a labda mérete ehhez túl nagy volt, hanem azért is, mert a mellel, könyökkel görgetett labdajátékot csak az uralkodócsalád tagjai és az előkelők játszhatták, mégpedig kultikus célzattal. A játék ugyanis arra volt jó, hogy vele az alvilággal építsenek ki kapcsolatot, vagyis olyan varázsszertartás volt, amellyel befolyásolni lehetett az általánosabb eseményeket is. Nem csoda hát, ha a politikai élet is a labdajátékok formájában ritualizálódott. Fontos kérdések dőltek el egy-egy ilyen „meccs" során, s például a foglyok lefejezésére is többnyire egy-egy ilyen játék végső aktusaként került sor.

Ezen a kiállításon Carlos Castaneda, a mexikói mágikus praktikákból doktorált kaliforniai néprajztudós is eszembe jutott. A hetvenes években elementárisnak tűnt az a hatás, amelyet könyveivel a nyugati közvélemény egy részére, különösen a fiatalabb humán képzettségű értelmiségre gyakorolt. Castaneda hőse, könyveinek fő figurája, Don Juan, egy öreg, a maja hagyományokat mindmáig megőrző, a praktizáló indián varázsló volt, akit Castaneda állítólag néprajzi kutatóútjai során fedezett fel, s akinek a tanítását és fantasztikus történeteit aztán öt-hat egymást követő kötetben adta tovább a „művelt világnak". Ezek a kötetek néhány évig egyszerűen a zsákutcába jutott nyugati civilizáció egyetlen alternatívájának tűntek. Boldogságot, lelki békét és varázshatalmat ígértek mindenkinek, olyan tudományt, amellyel a földi lét nyűgeit végre magunk mögött hagyhatjuk.

Később kiderült, hogy Castaneda – talán a sorozat első kötetétől eltekintve – nem néprajzi adatközléssel élt, hanem csak tovább mesélte, amit egy doktori disszertációval elkezdett, vagyis fiktív irodalmat alkotott. Lehet, hogy ez még csak növeli az írói teljesítményét – olvasói azonban biztos receptet, azonnali megoldást, igazi varázshatalmat vártak tőle, s nem lebilincselő fikciót. Amerika és Nyugat-Európa filozófiailag legiskolázottabb fejei és a történelemben is oly jártas, oly racionális gondolkodású felvilágosultjai – úgy látszik – csak arra vártak, hogy valaki megnyissa nekik azt a barlangot, amelyen át a maják animális természetvallásához, illetve ennek a vallásnak a praktikáihoz és mágikus szellemvilágához vezet az út. Hanyatt-homlok rohantak volna vissza a yucatáni őserdők másfél ezer éves kultuszaiba.

Az esetre nincs más magyarázat, mint az, hogy még a maja kultúra oly bizarr építménye sincs annyira távol tőlünk, kései modern emberektől, mint ahogy azt első látásra gondoltuk. Az emberiség múltja egy nagy csarnok, tele áttetsző függönyökkel, amelyek úgy osztják kisebb folyosókra ezt a termet, mint egy labirintust. Elég azonban, hogy egy huzat meglebbentse a színes kárpitokat, és az, ami homályos kép volt, máris teljes élességgel áll előttünk. Ilyenkor a legtávolabbi pont is közelinek és ismerősnek tűnik.

Ilyenkor nincsenek idegen kultúrák. Ilyenkor a maják is mi vagyunk.

De nem folytatom tovább. A tárlat megtekintése után ugyanis betévedtem a Kunsthalléval szomszédos helyiségekbe, ahol a maják mai leszármazottainak az életéről rendeztek bemutatót. Itt megtudhatta az ember, hogy a Yucatán-félszigeten (ma Mexikóhoz tartozik) és Guatemalában, valamint néhány szomszédos közép-amerikai ország határvidékein – vagy *harminc különböző nyelvet beszélve* (körülbelül ennyi városállamuk volt) – összesen mintegy hatmillió maja indián él ma is. Nem könnyen – ezt már egyedül abból a körülményből is sejthetjük, hogy ezt a kiegészítő tárlatot az *Amnesty International* rendezte. Sok maja istenség kultusza mindmáig tovább él a közben felvett kereszténység dacára is, és általában véve is elmondható, hogy a lakosság indián részében nem halt ki a maja identitástudat.

A science fiction-világ tehát, amit a csillagokra helyeztem volna, alig karnyújtásnyira van tőlünk.

Perneczky Géza

A Harmadik Birodalom művészete

Milyen egyszerű lenne, ha a huszadik század művészetének történetét pusztán mint az avantgárd történetét írhatnánk le. E századot azonban sokkal inkább jellemzik azok a törekvések, amelyek a művészet öntörvényű alakulását befolyásolva, azt manipulálva valamely ideológia propagandájának szolgálatába állítják a művészet hagyományos műformáit; a szobrászatot, a festészetet, illetve az építészetet, s ezeken túl az irodalmat, a filmet és a zenét is. A politikai voluntarizmusból születő jelenkori tendenciák tapasztalatai visszamenőleg is újraszínezik a művészet tiszta eszmeiségéről, magasrendűségéről kialakult idealizált képet. A művészet öntörvényűsége is csak a megformálás módja szempontjából maradhatott független a mindenkori megrendelőtől, annak ideológiai, tartalmi elvárásaitól; a képzőművészet csak igen lassan vált kézműiparos tevékenységből intellektuális tevékenységgé. A huszadik század paradoxonja, hogy amíg az avantgárd művészet éppen lehántotta magáról az anyag, a formaprobléma „nyűgét", s eljutott a pőre gondolat megjelenítéséig, a totalitárius művészetek a művészt újra középkori státusában, mesteri mivoltában fogták föl, a művészet pedig újra közösségi funkciót kapott. A művészet ilyen jellegű megítélése pusztán szükséges eszköze volt annak, hogy a társadalom egészét, s annak minden szféráját áthathassa az ideológia.

E kérdések különösen időszerűek ma, amikor a náci művészet és az éppen csak elmúlt szocreál bámulatos hasonlósága fölötti első döbbenetünkből ocsúdunk. Két éve még érdekes volt e hasonlóság megállapítása, ma már üres közhely. Lám ennyit tanultunk néhány hónap leforgása alatt. S ha egyelőre hiányzik is a kellő történelmi rálátás a szocreál megítéléséhez, a fél évszázados múltú náci művészet analogikus példát szolgáltathat.

A **Peter Barker, Harry Burton** és **John Marsh** által szerkesztett és megírt A Harmadik Birodalom művészete című kétrészes angol dokumentumfilm épp ezekre a problémákra világít rá. Sajnos a stáblistán nem szerepel a film készítésének dátuma, s őszintén szólva azt sem tudni, ki a három úr, aki a filmet jegyzi. Számottevő szakemberek aligha lehetnek, a jelentősebb szakirodalmak nem hivatkoznak rájuk. Ettől függetlenül jó filmesek és jó ritmusú, világosan követhető, értelmes összefoglalását adták annak, ami a náci uralom alatti Németországban művészet gyanánt történt. Úgy tűnik, munkájukban leginkább a Frankfurti Egyetem Művészettörténeti Intézetének 18 fős munkacsoportja által elvégzett tanulmányokra, s az ezek nyomán 1979-ben megjelent kötetre (Kunst im 3. Reich) támaszkodtak. A kétszer ötven perces (vagy egyórás?) műsor tagolása és blokkjai sokban megegyeznek azokkal a tematikai, tartalmi hangsúlyokkal, amelyek a tanulmánygyűjteményt is jellemzik. Az eredeti képsorokkal gazdagon illusztrált műsor német, angol és amerikai archívumok anyagára támaszkodott. Ritka képsorok részletei peregnek itt, az első német amatőr színesfilm kockái, Eva Braun optikáján át. Egykorvolt náci középületek, amelyek mostanra csak épp e képek segítségével idézhetők föl. Látványos náci fölvonulások, amelyek ezáltal végleg helyet kapnak a kultúrtörténetben, a császári Rómától a reneszánsz Firenzén át a posztmodern Észak-Koreáig ívelő, a nagyszabású fölvonulásokat létrehozó kultúrák történetét fölsoroló fejezetében. A nácizmus páratlan akaratú és páratlan energiájú művészeti szervezőerővel bírt.

A Nemzetiszocialista Párt második embere, Goebbels egyszersmind felvilágosítási és propagandaminiszter is. Hitler pedig e század politikusainak, uralkodóinak a művészet kérdéseire páratlanul fogékony figurája. Maga is festő, s az építészeti tervezés, a korabeli design lelkes kibice. Személyes ízlése, konzervatív, kispolgári művészetszemlélete éppúgy stílusformáló erő, ahogy egy alacsonyabb minőségű ideálokkal rendelkező diktátor, Sztálin is meghatározó szerepet vitt a szocreál kialakításában.

„Esztétikai véleményt mondani lehetetlen", állítja a film, „Benyomásainkra árnyékot vet az, amit tudunk. Művészet és politika határai összemosódtak, s Hitler épp ezt akarta."

Bojár Iván András

Etus és Ndzsala

Szomszédok a rádióban

Az imént, amikor leültem az íróasztalomhoz, hogy megírjam, mi mindent láttam a TV 2-n péntek este, bekapcsoltam a rádiót. Háttérzenére számítottam, de *Etus szólalt meg benne.*

Etusról már régóta akarok írni. Egy ízben említettem már azt az esetet, amikor Julcsi és Kristóf a parkban sétálnak, leülnek egy padra, s találnak egy gazdátlan pénztárcát, benne 70 ezer forinttal, igazolvány, papírok nélkül. Fiatalok, tanácstalanok, Etushoz mennek. Az ő tanácsára viszik be a pénzt a rendőrségre. A derék rendőrök később természetesen megkeresik és megtalálják a tárca tulajdonosát, visszaadják neki a pénzt, amelyből szerény jutalmat a becsületes fiatalok is kaphatnak.

Horváth Ádámnak, a Szomszédok rendezőjének rossz lehet a lelkiismerete. Erre most jöttem rá, amikor a rádióból megtudtam, hogy Csűrös Karola (Etus) az életben az ő felesége. Rossz kell, hogy legyen, mondom, ha a saját feleségének ilyen nehézsúlyú erkölcsbajnoki szerepet ad. Etus a legutóbb Gyulával (a Gyulárium tulajdonosával) babrált ki; visszavitette vele a jutányos áron vásárolt, eredetileg lopott ikont, mert ha nem viszi vissza rögtön, ahonnan hozta, árkolt szemű nemzeti tyúkanyónk szóba sem áll vele többé. Etus persze magától is sokat követel, ettől tud mások szemében példakép lenni. Karizmatikus kerámikus. Erdélyi menekültet fogad be, s a férje, Szikszai, természetesen '56-ban esett el.

Pénteken este a TV 2-t néztem. A Dallasban végre felolvasták Jock végrendeletét: az olajvállalatot fele-fele arányban felosztják Jockey és Bobby között, s egy év múlva azé lesz az egész, aki a rábízott féllel jobban kufárkodik. Ha pedig netalántán az egyikük időközben elhalálozna, az ő része is a másikra száll át. Jockey, ez a texasi Borgia rögtön emeli is a poharát: „Sokáig élj, öcskös."

A Híradóban Surján László arca volt emlékezetes. Miután a kereszténydemokrata össznacionálé alelnökévé választották, büszkén tért haza Pestre. „Azok a vélekedések, amelyek szerint a KDNP nem felelne meg az európai kereszténydemokrata normáknak, enyhén szólva nem megalapozottak" – mondta a Híradónak a derűs politikus, akinek a szája az „enyhén szólvá"-nál fülön innentől fülön túlig ért. A kereszténydemokrata normáknak a KDNP valóban megfelel.

Amikor az „EUMETSAT" feliratú meteorológiai térkép előtt egy szemüveges negyvenes nő (klipsszel és hamisgyöngy-sorral) éjszakai csípős hidegeket, ámde utána márciusnak megfelelő nappali felmelegedést ígért, eszembe jutott, hogy tizenötödike van. Meddig szalad a nyúl a télbe? Csak a közepéig. Lassan Tél tábornok is visszavonulót fúj, hál' istennek.

A Napzárta előtt Győrffy Miklós arra kérte Kolosi Tamás és Lévai Katalin szociológusokat, hogy „próbáljanak meg a létminimumról beszélni, nem nagyon szakszerűen, de azért valamennyire érthetően". Nem tudom, mennyire volt szakszerű, de érthető volt a megállapítás: a magyar családok nagy része nem a főfoglalkozásából él. Az is érthető: a lakosság kétharmada az átlagjövedelem alatt keres. (A beszélgetők elegánsak, minden bizonnyal a felső hárommillióhoz tartoznak.)

A Belmondo-filmeknél (A profi) önkéntelenül is világpolitikai asszociációim voltak. (Talán nem véletlenül.) A francia titkosszolgálat két évvel korábban átdobta kiváló ügynökét, Jean-Paul Belmondót egy fiktív afrikai országba, hogy megölje annak elnökét, Ndzsalát. A dolog nem sikerül, sőt, közben Franciaország érdeke is megváltozik, immár nem feküdne neki Ndzsala halála. Belmondo börtönbe kerül, a franciák pedig sorsára hagyják. Belmondo tehát megszökik, és elhatározza: franciaországi baráti látogatása alkalmával azért is lelövi Ndzsalát, nem kevés borsot törve a francia közegek orra alá, akik néhai ellenségüket védik néhai kollégájuktól. Az immár barát afrikai elnököt nem is ő puffantja le, hanem egy francia rendőr, tévedésből. A film végén Ndzsala svéd ágyasa helikopterrel érkezik a kastélyba légyottra, Belmondo, stílszerűen, azzal akar elszökni. Elindul a helikopter felé. A jóságos francia rendőrök azonban szitává lövik. Érdekelne, hogyan kommentálná Etus ezeket az aljasságokat.

Gerlóczy Ferenc

Lugosi Lugo László

Lugo képei

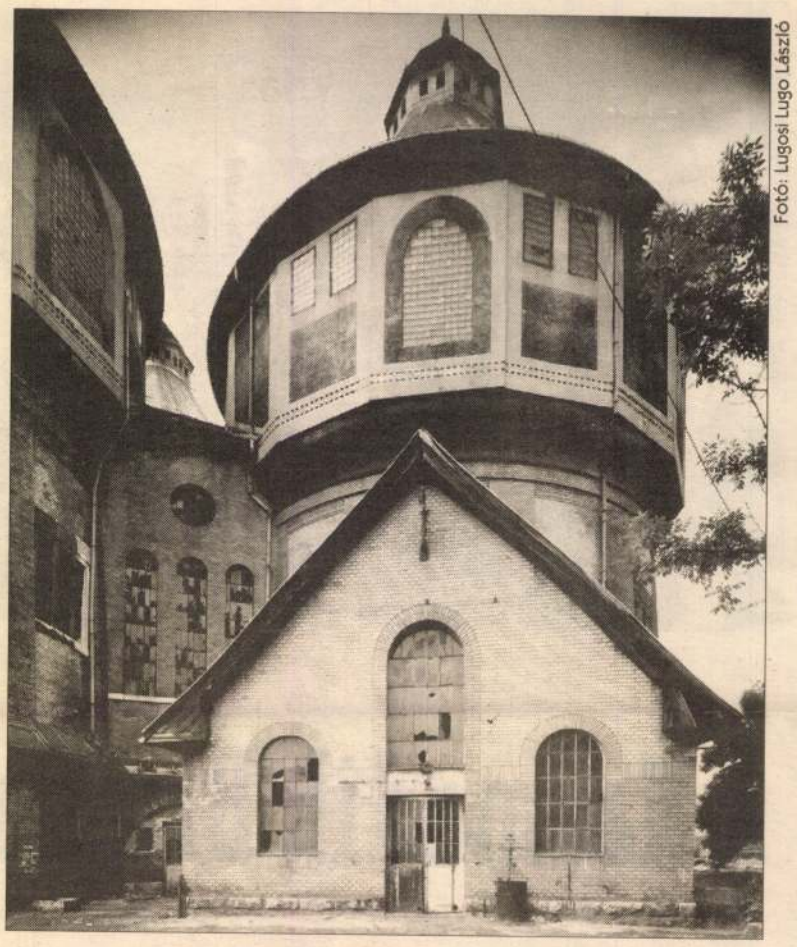

Fotó: Lugosi Lugo László

Kezdjük a hellyel. A Liget egy galéria a Városliget oldalában. Jó pár éve megnyílt már, mégis minden alkalommal, ha a nevét hallod, a hely jut az eszedbe. Itt voltál gyerek. Itt süt még ma is a nap, pedig már iskolába sem kell menned, itt beszélgetsz barátoddal, hat-hét éve minden hétfőn, beszélgetés és körözés, ligetkerülés. Innen nőttek a dolgok naggyá.

Tovább. A *Fotográfia* csak a szótárban lehet azonos a fényképpel. A Fotográfia sérthetetlen (vö. hogyan „peregnek" le a firkálások a képekről, melyek a századforduló Belvárosát mutatják a Szabadsajtó út két oldalát összekötő aluljáróban: ott vannak és mégsem láthatók). A fénykép romlik (gigantposzterek lapos kimúlása).

A Fotográfia ritka, a fénykép terjed, mint a pestis, gondolod, és az a kiállítás jár a fejedben, fenn a Történeti Múzeumban, ami az amerikai nőt (*The American Woman)* hivatott megmutatni?, elrejteni?, kifehéríteni?, megteremteni?, nekünk?, nekik? (A magyarázat kedvéért: a 100 kiválasztott amatőrfelvétel közül 95 fehér nőről készült, öt pedig színesről. Utóbbiak egytől egyig vének.)

S akkor tartozna ide még valami. A Fotográfia nem állít, a fénykép átver. („A fénykép [...] úgy hazudik, hogy lehetetlen tetten érni." *Hajas.*) A Fotográfia nem állít: megmutat. Megmutatja Petőfi Sándort. Selmecbányát 1903-ban. Néhány színes üveget Lugo egyik polaroidján. Egy pár régi sámfát. Aranysárga borral teli üvegkancsót. Egyszerű tükröt fekete kerettel, a keret tükröződik a kancsóban. Valami első háború előtti ital üvegét, a feliratot rajta: Lugoson. Tárgyakat, bár nem csak. Épületet is és épületrészleteket. (Egyik kedvenc képed egy ház ablakának jobb felső részét mutatja, fekete, és mellette a fal látható. Semmi sem indokolja a kivágást. Magától értetődik. Úgy profik, hogy nem erre figyelsz: a Fotográfia míves, szemben a fényképek ordenáré voltával. Azzal, ahogy a szarajevói halott kisfiúról rád folyik a vér a *Time* magazin összeállításában.)

Van aztán egy nagy borostyánfal. Három égő zseblámpa, közte egy repülőgépmakett. Vágás egy férfin. Hogy „Milošević is a pig. Beat him." Azokat látod, amik vannak. Amik számodra attól vannak, *azáltal*, hogy a polaroid gép lencséje elé kerültek. (Ez így talán nem minden esetben igaz: azt a régi gyárat Óbudán, a Nagyszombat utcában élőben is láttad már. Jártál ott. De nem volt más. Talán csak annyiban, hogy nagyként volt nagy. Itt kicsiben, 10x10-es méretben az. Ezt a perspektívát viszont már ismered. Innen a Ligetből.)

Tudod: e képeken minden úgy van, ahogy a gép lencséje elé került. Ezekbe nem lehet utólag belenyúlni. Széttépni lehet csak őket. Megsemmisíteni, ahogy a kancsót, a borostyánfalat, az épületeket. Újlakon vagy Dubrovnikban.

És még egy kép. Frankl Aljona portréja, közvetlenül és domború tükörben. A tükörben meglátod Lugót is, mint Van Eycket az *Arnolfini házaspár* képén. Mondják, hogy ő ott ezáltal tanúskodott. Tudod, hogy ő itt ugyanezt teszi. Esélyt ad a vannak, hogy örökké az lehessen.

Horányi Attila

Lugosi Lugo László kiállítása 1993. január 2–14. között a Liget Galériában volt látható.

Belépés csak papucsban!

Nyíregyháza, Városi Galéria, Selyem u. 12.

A Selyem utca Nyíregyháza legrégibb utcáinak egyike, a Mária Terézia idején meghonosított selyemhernyó-tenyésztésről kapta nevét. A „Sivatag hajója" (Megyei Művelődési Központ) mellett található a város képzőművészeti életének barátságos és egyetlen fészke, a Városi Galéria. Háromszintes homlokzat díszes rózsaablakkal, szamárhátas ívű nagykapu, finom kék-fehér színezés. Az egykoron gazdasági és irodai funkciókat betöltő épületet ifj. Smilák István tervezte az első világháború után. A később lepusztult „bagolyvár" felújítása a nyolcvanas évek végére fejeződött be Kulcsár Attila posztmodern elképzelései szerint.

Fotó: Dárdai Zsuzsa

NYÍREGYHÁZA, VÁROSI GALÉRIA

A galéria 1989-ben kezdte meg működését. Harmadik emeletén található a világviszonylatban is jelentős, ezerhatvanhárom darabból álló kortárs érem- és kisplasztikai gyűjtemény, a Sóstói Nemzetközi Éremművészeti Alkotótelep kollekcióját. A földszinten és az emeleti termekben évi tizennégy-tizenöt kiállítást rendeznek. A galéria fő profilját jelentő kortárs képzőművészet mellett folyamatosan sor kerül múzeumi gyűjtemények (Zsolnay-kerámiák, Vasarely-grafikák, Orosz-ikonok), életmű-kiállítások (Barcsay Jenő, Márfy Ödön, André Kertész, Thomas Antal), helyi képzőművészek, művészeti iskolák (Normantas Paulis, művészeti szakközépiskola, tanárképző), művésztelepek (Iserlohni, Körmöcbányai, Hajdúsági Művésztelep) bemutatására is. Bár a város az ország keleti csücskében fekszik, a képzőművészeti aktualitások iránt érdeklődő polgárok nem maradnak le semmiről. A galéria esetenként megelőzve a fővárost (VIII. Esztergomi Fotóbiennálé. Színezett fotografikák, 1992. november–december) egészséges ösztönnel közvetíti mind a Nyugatról, illetve a főváros irányából, mind a szomszéd területekről – Felvidék, Erdély, Kárpátalja – érkező képzőművészeti értékeket.

1993-ban az évadnyitó Drozsnyik István festőművész posztmodern székszobrainak és egyedi grafikáinak tárlatát követően, többek között marosvásárhelyi képzőművészek, Vasilescu műgyűjtő, Szántó Piroska, az Uharszké Hradistei (Morva-Csehország) művésztelep mutatkoznak be itt.

Télen belépés csak papucsban!

Dárdai Zsuzsa

Geometria Bohemia

Cseh geometrikus művészet

Frantisek Kupka meghatározó szerepe ellenére csak a hatvanas években erősödtek meg a cseh geometrikus tendenciák (Frantisek Hudecek, Vacláv Bostik, Zdeněk Sykora). Bár a posztmodern kor eklektikája az új nemzedékre is hatott, az elemek oldódtak, expresszív, absztrakt és figurális formákkal keveredtek, a korszellem nem morzsolta föl az irányzatot.

A budapesti kiállítás legfontosabb érdeme, hogy hírül adja: Csehés Morvaországban napjainkban is van geometrikus művészet, és a stílus kilenc idősebb és fiatalabb jeles képviselőjének munkáit tálalja.

A művek legtöbbje nem a naturális, hanem a fizika és a matematika által is feltárt természet törvényszerűségeinek absztrahálása. **Stanislav Zippe** univerzumot helyettesítő sötétkamrájában a mindennapjainkban át-, keresztülsuhanó fényegyenesek válnak láthatóvá, **Zdeněk Sykora** vásznain egymásba kapaszkodó, tovasikló hullámvonalak, **Radoslav Kratina** variálható objektjei, mint Mandelbrot fraktális geometriája az anyagi világ ősburjánzásába avatnak, **Jan Kubicek** a vonal és a sík, a fekete és fehér közötti ellentéteket kutatja, akárcsak **Jaroslava Severová**, aki a sötét és világos színek, teli-üres mezők, betű- és számvariációk alapvető ellentéteivel építkezik.

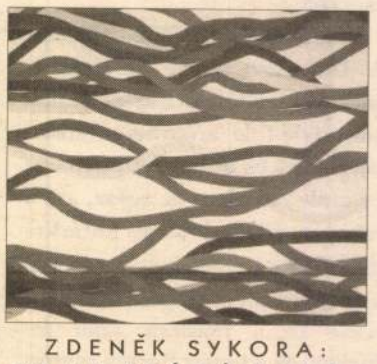

ZDENĚK SYKORA: 90-ES SZÁMÚ VONAL

Kísérletek, kutatások, kombinációk. Menekülés a tudományok objektív világába. Egy lehetőség a művészet életben tartására, a személyes jegyek felsejlése nélkül.

Valóban ez lenne a geometrikus művészt feladata, sorsa?

- dai -

Műcsarnok, Palme-ház, január 8.–február 7.

Lugan, Franz

Maler geb um 1870
in Nimkau (Schlesien)
Magyarországon
is jart –

Singer Künstlerlex

III. k 58 l.

Gyürü bronzból IV. 132

Lugos László rajzoló.

Az egerszalóki templom képe

Egri Képes Naptár. 1867 évf 72 l.

Luganói Bernát

épitész

lásd

Bernardo da

Lugano

alatt

Ha valamely a jelen rendelet alapjá
mazott fizetése birói letiltás hatálya alatt á
figyelembe veendő, az előlegnek e czimen
kedésig az illető foglaltatónak ki nem adha

meghagyásából: Sz
elnöki titkár.

A hivatalos másolat hiteléül:

Komlóssy

eln. irod. igazgató.

MAGYAR KIRÁLYI VALLÁS ÉS KÖ
ELNÖKI

24012 «ÖSZÉGI NYOMDA, B

Luganoi Bernát

1582

lásd

Arch. Közl.

1873. IX. k. 1. f.

33. l. Neppel

Kolozsvárt, 1911 szept

elnök. f.

MDK

Luganói Bernát és János, épitészek

A bártfai szt.Egyed templom pártázatát készitették 1564-ben.

A magyarországi müvészet története I. 329.l.
Bpest, 1961. II. kiadás.

Luganói Bernát és János, épitészek

Bártfán megtelepedtek és ott müködtek./1564,1582./

A magyarországi müvészet története I. 332.l.
Bpest,1961.II kiadás.

Luganoi Bernard nolván M.D.K.

Dolgozott a bártfai erődítményeken
nelyeket sgraffitóval látott el.

K. Divald: Old Hungarian Art. London 1931
187

Luganói Bernát MDK

építész

A bértfai Szt. Egyed templom./1564/

Magy.Müv. Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 297.o.

MDK

Luganoi Já nos

épitész

A bártfai Szt. Egyed templom. 1564.

Magy.Müv. Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 297.o.

Luganai János és Bernát

olan építészek

résztettek a bártfai Szt Egyed templom

oldalkápolnajának pártázatát. (1564)

Balogh Jolán: A magyar renaissance

építészet 38'o.

Luganói ~~Bernát~~

~~és~~ Lajos

építészek

Bártfa 1564

l.

Dívald Mag Múzeum

194. l.

1927

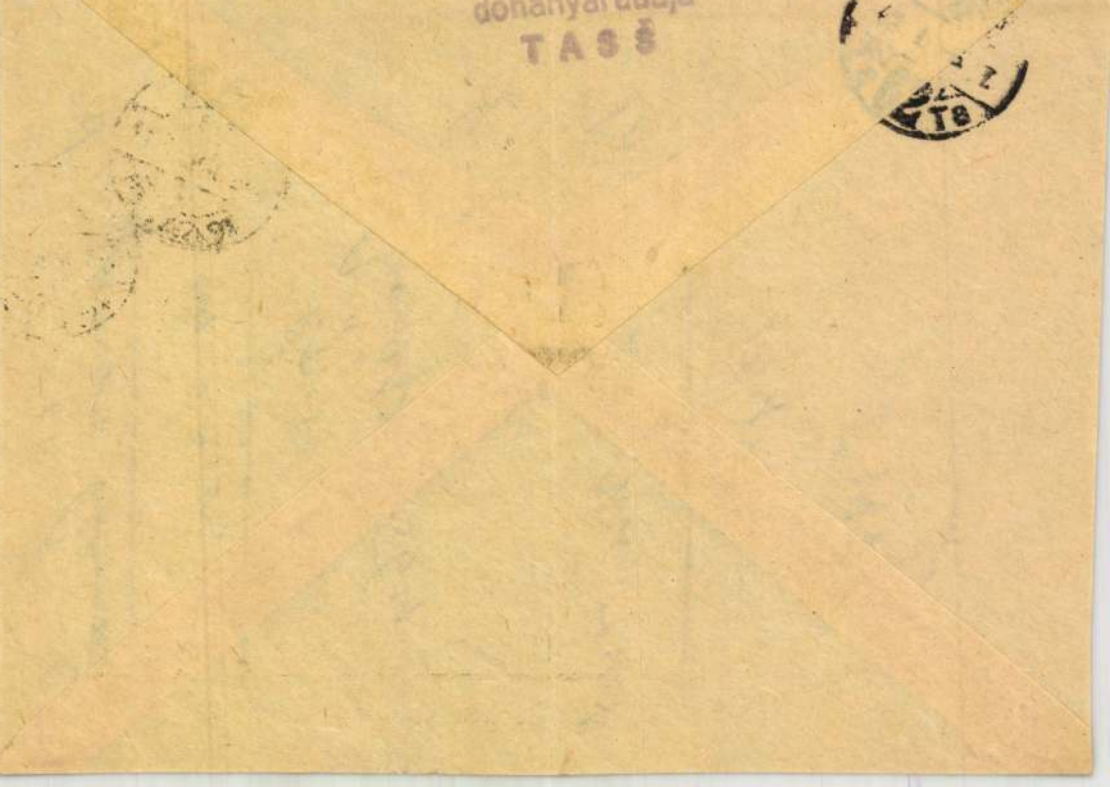
TASS

MDK

Luganói János és Bernát, építészek

A bártfai szt.Egyed templom pártázatát készitették 1564-ben.

A magyarországi művészet története I. 329.1.
Bpest, 1961. II. kiadás.

MDK

Luganói János és Bernát, építészek

Bátfán megtelepedtek és ott müködtek./1564,1582./

A magyarországi művészet története I. Budapest, 1961. II kiadás. 332.1.

Luganói
Lajos

1564

laid
=
Brsolt III 427

.....*műhely.*

őnökség!

.....hó.....n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

.....szamu .....

.....

1 ..... hó.....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Luganoi Lajos

1563.

Lásd

Mg Bartfa II. 34. l.

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számú .....

n.

vi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Lugenivi Lajos

~~Bernat és~~

Lajos

mis
ced
z

olasz könnüvesek

Bártfa 1564

után

lásd

z

Szokolszky Bertalan-

A bártfai sz. Egyed

templom története és

leírása. Eperjes

1898. 14. l

lásd Bernardo

alatt is!

Luganói, Lajos

~~Bernáte~~

Lajos helyebben Giovanni

olasz kőművesek

1564(?)-ben a bártfai

Szent Egyed-templom

déli kápolnáit re-

naissance stylben

renoválták s ez új

kutsoban maradtak

1878-ig

Emlkassaiegylnu

I. k. 242-l.

lásd Myskovszkyt is!

Giovanni
Luganoi János és

Bernat

Bártfai szent Egyed-
templom oldalkápolnájá-
nak pártázata (1564)

Balogh Jolán:

A késő-renaissance és
a kora-barokk művé-
szet.
Magyar Művelődéstört-
III. k. 532, 533. l.

538. l

Lugano, Giovanni

4 1
MAGYAR MÜVESZET
1933.343

Luganói Bernát

gitar

l.

Bernardo da

Lugano

Luganói Péter

alias Petrus Italus

alatt is.

Luganói Péter

épitett

Besztercé 1564

l. Péter luganói

mester

alatt is

Dézsaldt Nagyszeremb

194. l.

Lugarioi Petr

Lásd
a

Om VII. 92 l.

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

.....

y helyettesének
a.

Endrényi Imre, Szeged.

Lugarioi
Peter

1564

laid
2

Brsolt III. 427

.....*mühely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

.....szamu .....

n.

vi ..... hó.....

.....

sajátkezű aláirás és munkásszám.

Luganói Péter

Besztercén a Bártfan is megfordult Luganói Péter az eredetileg Gotikus plébánia –, ma evangelikus templom egyes részeit reneszánsz Vi-lusban épitette át –

GerErd 161.

Vasárnap
29
Kat. F20 Mih. főa.

Hétfő
30
Kat. Jeromos ea.

Kedd
1
Kat. Remig pk.

Újhold 18 ó 41 p.

Szerda
2
Kat. Örangyalok

Csütörtök
3
Kat. Liz. Sz. Ter.

Izr. 1. Thisri 5701.

Péntek
4
Kat. Ass. Sz. Fer.

Mar Heleti p. u.

Izr. 2. Újév 2. n.

Szombat
5
Kat. Placid vt.

Izr. 3. S. Haaszinu

Luganoi Péter építén M.D.K.

1564 ben restaurálja a bentercebányai templomot.

K. Divald: Old Hungarian Art. London 1931.
187.

Luganói Péter

építész

XVI. sz.

Petrus Italus

alá helyezendő

lásd 84.

nyának tervezetét
nem készíthettem.
Mehlo otto biz. mánod-
dövel rendelkezik és ezen
ét hajlandó átvenni;
érem, mísserint különös
arra, hogy nem rendel-
egéderövel, öt a tordai
n kívül, a deési ev. ref.
felállítandó orgo-
és a magyar-valkói
avitási munkáival

Luganói Péter

épitész

mód

Foerk Ármtort

157.1

Luganói Péter

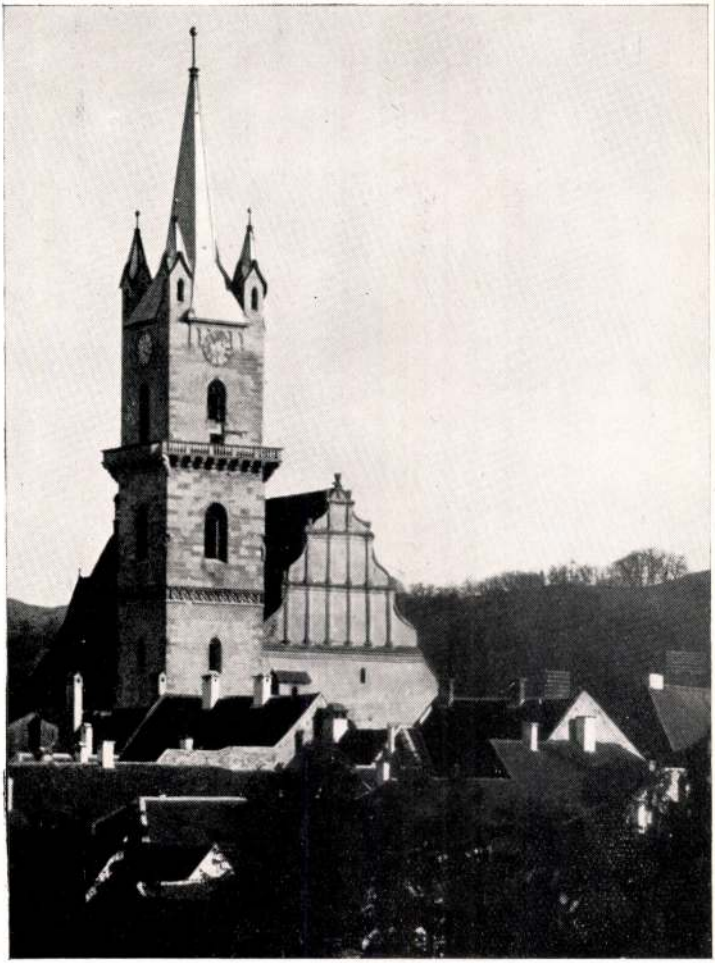

7.) *Pietro da Lugano*: Facciata della chiesa evangelica di Beszterce. Metà del sec. XVI.

Flor-Rimasc VII. tábla

LUGASICH /LUTTASICH/ VENCEL
pesti ötvös mester a XVIII. szában

Budapest régiségei XIX. évf. 1959. 237. l

Luger Camillo

Halálozás. *Luger Camillo* nyug. Már. igazgató h. e hó 1-én elhányt. Temetése f. hó 6-án d. u. 3 órakor lesz a kerepesi temetőben. (Minden külön értesítés helyett.)

Magyar Nemzet

1947. szept. 6.

L u g o E m i l
festő

Fővárosi Lapok.1868.dec.25. /Fővárosi hirek./

TANULMÁNY
RÉTI ISTVÁN FESTMÉNYE

gossága fundamentomal egjut, hatotfel eől, ehez walameni leőweő liuk es Arniek sek kiwantatik azzal tartozom majd megh csinaltatni kiweől az keőfalt megh wakolni es megh fejriteni tartozom, es az ket szeőgletet faragot keőwekbeől tartozom csinaltatni. Ere az munkara magam tartok mesbewereőt (vakoló munkást) es meshordot, az teőb munkast Ostroluczki uram tartozik tartani keőhordasra az meni kiwantatik. Az megh kewezet munkatul ad ennekem eő kegyelme kirtpinzt florenos eőt szaz es hetwen eőth buza negjwen fertalj zoliomi. Item ket masa (mázsa) broncza (juhtúró), Item 10 ako sser es ket wezeő Artany Minden Ablaktul es Aitoktul ad eő kegyelme nekem florenos negjedfelet. Az kaputol ad eő kegyelme tizen eőt florenos. Ez az Comventio leőt az nemzetes Palasti Pal úr Szelenj Janos es Dulo Gabor urak eleőt. Actum in Ostroluka Anno et die ut supra. mjnden ket ablaktul ad eő kegyelme egj korponaj fertalj buzat.

Melchior Osztrolutzky
Abraham Artzt
Kőmives es Kőfarago.

A hátlapon későbbi írással olvasható:
1641.

Contractus cum Fabro Murario, ratione aedificandi castelli Osztroluczensis.

Az épület művészi kiképzéséről, oromfaláról itt szó sincs, de nyilván csak azért, mert az akkor szinte magától értetődött. A sgraffitódíszítésről is hallgat a szerződés, mert ez más mester feladata volt, mint tetőszerkezet is, amelyről szerződésünk szintén hallgat. Hogy sgraffitókkal a felsőmagyarországi reneszánsz épületeket, néha több évvel a kőmívesmunka befejezése után díszítették csak, erre a fricsi kastély példa, mely 1623-ban épült s csak 1630-ban jutott sgraffitóihoz. D. K.

lokzatán két négyszögletes torony ugrik ki; ezek emeletének belső sarkain hengeres erkélyek vannak. A félköríves kapu a hátsó homlokzaton van, amelynek két végéhez hátrafelé nyúlva derékszögben két épületszárny csatlakozik. A kapu felett hármas címer van, tulajdonosai kezdőbetűivel A. B.AB.P—BV.—I.S.— és évszám 1762, az átalakítás éve. A három címer képe: két haránt pólya alatt a csillagos félhold, jobb felé forduló ágaskodó kutya és ugyanígy ábrázolt ágaskodó szarvas. Jóval több nyoma maradt a felsőmagyarországi reneszánsz-stílusnak Necpállon, a Justh-család legrégibb kastélyán, amely ma magtárnak szolgál. A derékszögű négyszögalakú épület főhomlokzatának két sarkán négyszögletes tornyok ugornak ki, sarkaikon sgraffitó-quaderezéssel díszítve. A tető Mansard-fedél, de a déli keskenyebb homlokzaton kiugró négyszögletes erkély párkányán még ma is félköríves és fecskefarkalakú ormok sorakoznak, mint hajdanában az egész épület emeletnyi magas oromfalán. A kastély déli ajtajának párkányán ez a felirat olvasható: Stet Domus Haec Fluctus Donec Formica Marinos Ebibet Vaut Totum Testudo Perambulabit Orbem. A. J(usth). D(e). N(ecpall) A. D. 1673 May. 10.

Ugyanez a felirat van Zólyom megyében az osztrolukai Osztoluczky-család kastélyában, ennek földszinti folyosóján kőbe vésve, de 1636. évszámmal. Ezt a kastélyt a XVIII. században szintén átalakitották, de megvan XVII. századbeli építésének eredeti magyar nyelvű szerződése, amelyet Osztroluczky Miklós dr. ny. főispán szivességéből cikkünk végén egész terjedelmében közölhetünk.

Nyugat felé haladva Pozsony megyében Nagyszombatban is találunk felsőmagyarországi reneszánsz-stílű városi épületeket. Ezekről azonban a szomszédos Nyitra és Trencsén megye átkutatása után számolok be.

Erdélyben, mint Szinte Gábor szíves volt figyelmeztetni, több emeletnyi magas arkaturásan tagolt oromfallal s ezen koronázattal épült emlék van. Gyergyószárhegyen az egykori gróf Lázár-féle kastély 1631-ből nagyjában a sárosmegyei fricsi kastélyhoz hasonlít, oromfalait sgraffitó-alakok díszitették s szép csipkézett ormokból összerótt koronázata is van. A falaknak reneszánsz-stílusunk szellemében való arkaturás tagozása erdélyi erődített templomok falkerítésén nem egyszer fordúl elő. Igy a prázsmári templom magasitott falkerítésén, amelyen az arkaturák a földszinti részen egy, az emeleten kettős félkörívvel záródnak.

A besztercei templom homlokzatát egy kiváló műtörténetírónk német reneszánsz-stílűnek tartja. Valójában ennek fülkés tagozása azonos a felsőmagyarországi reneszánsz-stílusával, csakhogy a csúcsíveskori épület átalakitásánál az építőmester a templom nyeregtetejének megfelelően az oromfalat is lejtősen falazta s minthogy a német reneszánsz a háromszögletes oromfalhoz ragaszkodik, innen a besztercei templomnak ezzel való, de csak ebben nyilvánuló rokonsága. A templomot különben, mint azt a besztercei levéltárnak egy, a XVI. század első feléből fennmaradt bizonyítvány konceptusa nagy dicsérettel elismeri, Luganoi Péter olasz mester alakitotta át, aki akkoriban már lembergi polgár volt s egyike azoknak az olaszoknak, akik nálunk, Lengyelországban és Csehországban a velencei reneszánsz-stílusban gyökerező, de Magyarországon két század folyamán sok önállósággal tovább fejlődő építészeti irányt meghonositották.

*

A feljebb emlitett osztrolukai szerződés szövege szóról szóra igy hangzik:

Anno 1641 die 20 Aprillis.

En Abraham Arcz Selmecz Banian lakozo keömivesseknek egjk mestere wallom ez lewelemnek rendiben, hogj az Nemes es Vitezleő Ostroluczky Menihart urral alkuttam megh hogj eő Kegyelmének Ostrolukán keőbeől hazat csinalok meljnek hoszassaga tizenhatotfel eőlni lesen az selesige penigh tizenketeődfel eől, az falaknak az teomeőrdeőkssige negj czipeleosni (lábnyi) az ket szeögleten egj egj bastiat kereghdedet, az bastiaknak is azon teőmeőrdeőkssige leszen, beleol az szelessige harmadfel eölni leszen, azon bastiakban ket ket bot (boltozat) leszen, padimontomokal es vakolassokal egjetemben, az keőfalnak ma-

jégnél.

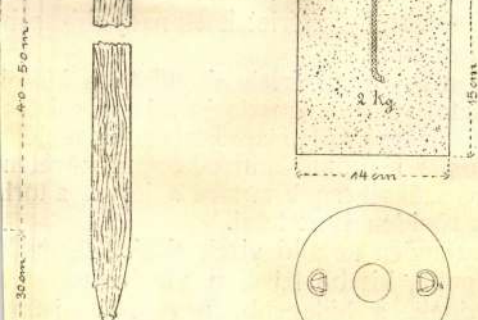

a. Jégcsáklya. 6. ábra. Robbantóporos-szelence.

seknek egyszerre való, illetőleg tökéletes fel-
ra használhatók igen előnyösen, mert az
növelésére a szelencék közötti űrt homokkal
és ekként is a robbantó anyag hatását fokoz-
dig a könnyű szerrel beszerezhető pléh-
bármely robbantó szer befogadására alkal-

– 0·5 *mm* vastag ónozott vasbádogból készült
könnyű kezelhetőségük mellett, azért is
mert megóvják a robbantó anyagot az
stől és elősegítik a töltés biztos és hatásosabb
át.

tóporos szelence (6. ábra) körkeresztszel-
er, melybe a 32 *mm* bő nyakán keresztül
tölcsérrel töltjük a haloxilint, puskaport
robbantó port, ügyelve arra, hogy kezelés
ujtózsinór meg ne sérüljön. Az utóbbi a
nyílásán átvezetve, a töltés közepéig ér és

LUGO László

LUGO László: Through alternative picture-channels: An international motion-picture magazin: Informentel. = Interpress graf. 1984. 3. 70-71. p. ill

-bidac-

Lugosi gör. kat.

templom

Épült 1845—1852-ben, klasszicizáló stílusban

Ki építtette, nem említi

Ivanyi István

Lugos rendezett tanácsú város története. Szabad. Ka, 1907. 154. l.

Igen rossz képpel

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

..... délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Lugos

(Krassó Szörény vm.)

Gör. kath. templom

236. l.

Zádor – Rados

Jakabffy – Kaskó

u.o. 240. l.

Lugos vára

XIII. r.

Szentkl Krassó

158 1.

Dani Mihály
Hrusz

BUDAPEST
VI XI 24-1

Lugosi minoriták

templonia

képe repr.

Kisstiklkath Magy

913. l.

Lugosi gör. k. szeres-
egyhár
klasszicurálni
tepe repr.
Kisstikelkath Magy
1053-l.

Várkonyi, tpl

2

LUGOS

LUGOS

A vegyes „kézműves céh" 1844-ben kapta szabadalmait.[1] A kézművesek között arany- és ezüstművesek is szerepelnek, de 1828-ban ~~ilyenekből~~ csak egy volt.

Die gemischte Handwerker-Innung, erhält 1844 ~~ihre~~ Privilegien. Unter den Handwerkern werden auch Gold- und Silberschmiede erwähnt, im J. 1828 war aber nur einer da.[2]

[1] Orsz. Levéltár. — *Staatsarchiv, Bp.* XIX. században, Bp., 1934.

[2] Kapossy J.: M. o. ötvösök a XVIII—

M.D.K.

Lugonensis, Donatus Czepus (Donatus Stepho Luddonensis) olasz kőművesmester

1559 decemberében, szerződtetik az egri vár újraindulo munkálatainhoz.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 361 old.

Lugonensis, Donatus Czepus kőmüves M.D.K.

1559-ben dolgozik az egri vár épitkezésén

/december/

Bétshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között

Az Egri Muzeum Évkönyve 1964 I. , Eger-1964 178.l.

MD.K.

Donatus Lugonensis v.Luddonensis

E kőműves Luganoból származik.

Détshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár építkezésein 1493 és 1596 között.L.közl.181.o.

Az Egri Múz Évkönyve.I.Eger,1963

Lugoniensis, Donatus Czepus kőmüves-mester M.D.K.

Megállapodását a z 1559. évi számadás ismerteti

Dótsny Mihály: Munkások és mesterek az egri vár építkezésein 1493 és 1596 között
Az Egri Múzeum Évkön ve 1964. I. Eger, 1964 . 182.1.

.I.SSI

1021 LUGO LÁSZLÓ

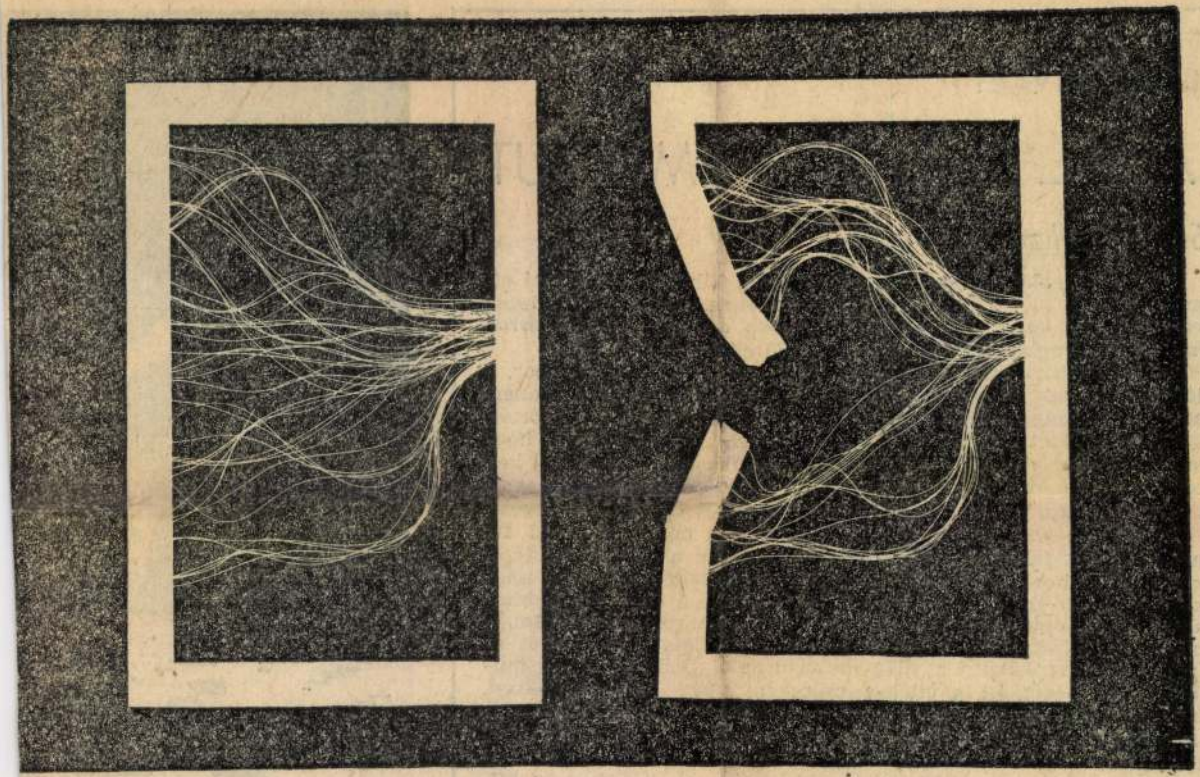

Lugo László: Fotogram

ÉLET ÉS IRODALOM
1982 AUG 13
MAGYAR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

LÁZÁR ISTVÁN:

AMI ÉPPEN AZ ESZEMBE

Szélmalomharcok

Emlékeztetőül leveszem a polcról Zám Tibor *Tanyabejáró* című kötetét, 1977-ből. Amit keresek benne, az a *„Ha energia van, minden van...!"* Alcíme: *Tudósítás a tanyavillamosításról.* Amint a szövegből kitűnik, ezt még 1973 elején írta.

Tanyavillamosítás? Sokkal többről van itt szó. Zám Tibor, a tőle megszokott, konok alapossággal, nemcsak a tanyák, hanem az egész ország energiaszükségletét mérlegre teszi. S ez óriási különbség. Mert amíg a tanyavilágban elsősorban az a tét, hogy az energiát helyben is meg lehet-é termelni vagy távolabbról kell odajuttatni, addig az ország számára az egész energiamérleg a kérdés: a belső szükséglet és a hazai termelés drága egyenlege.

Zám Tibornak ez az írása első olvasásra nem töltött el túl nagy elragadtatással. Olykor magam is hajlok arra, hogy utópikus vagy ahhoz közeli ügyekben prókátorul szegődjem. Ám amikor más teszi ezt, nyilván jobban észreveszem a buktatókat. Most azonban, az újraolvasáskor nem győzök jóváhagyóan bólogatni. S mérgelődni, hogy mennyire falra borsó volt Zám Tibornak ez az írása (is). Igaz, közben a világ megérte az olajszűke új és új hullámait. Mi pedig, itt, a világ e csücskén, némi fáziseltolódással, talán éppen most érjük meg a legsúlyosabban; most, amikor a világpiacon már inkább olajbőség van, mint hiány. És közben az én számomra a múlt nyáron ott volt — Kréta szigete is.

Zám Tibor tanyavillamosítás-cikkének egyik kérdése ez: *Mire való a szél?* És tudtam én, hogy Hollandiában mire való; ismerem azt a néhány műemlék-szélmalmot, amely nálunk árválkodik; olvastam a sűrűsödő tudósításokat a világszerte előtérbe

Lendvai

Lugó László
1021

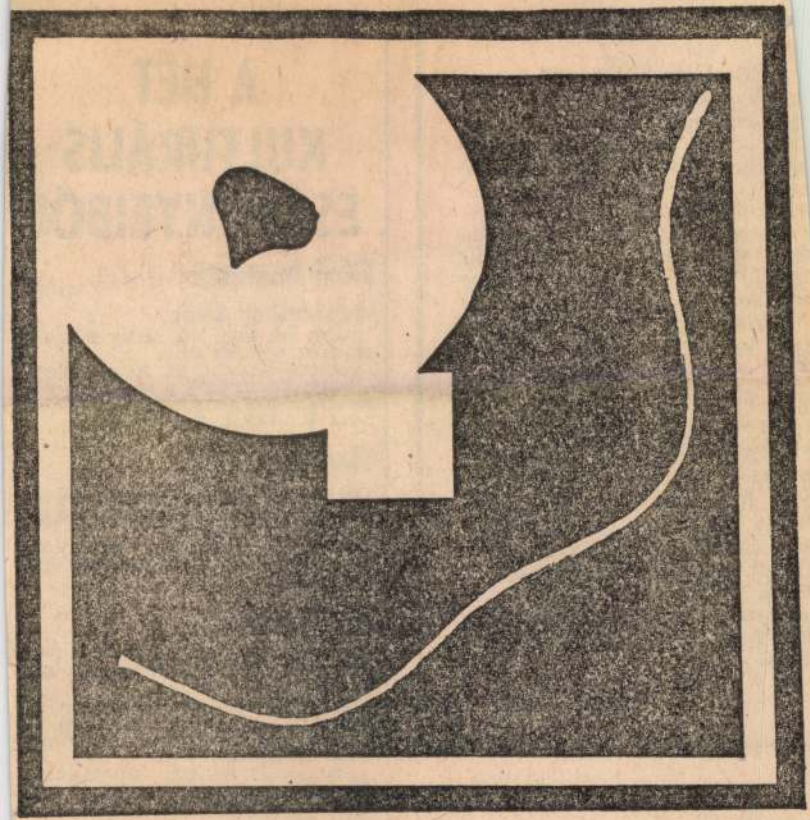

Lugo László: Fotogram

1982 AUG 21
ÉLET ÉS IRODALOM
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

mindezt oly önzet
nyen, közkatona-g
jedelemként, mint
rsai közül. Bármil
en, korszerűtlenül
zent ember volt,
súztatójában Szab
lező megfogalmazta. A
égi megmaradás eszméjének
zentje és megszállottja egysze-
nélyben. Azt hittük, roppant ál-
dozatvállalása mögött erősebb
est, szilárdabb lélek lakozik.
Hogy a tűz, amelyben égett szün-
telen, őt magát nem fogja föl-
emészteni. Nem így történt. A
rászakadó problémák terhét egy-
szercsak nem tudta hordani to-
vább. Itthagyott bennünket, kor-
társait, emésztő bűntudatunkkal.
Most már csak a Példával vigasz-
talódunk, s a reménnyel, hogy a
Bölöni Sándorok sora nem fo-
gyatkozik, hanem jegenyesorként
vezet tovább, előre, az idők vége-
zetéig.

Jávorszky Béla

Filmbemutatok

szeptember 2-án

JOBB MA EGY NŐ, MINT TEGNAP HÁROM. Francia film.

MIRON SZERELME. Bolgár film.

ROHANJ VELEM. Magyar film. Rendezte Markos Miklós.

AZ ÉN FIAM. Koreai film.

Hangversenyek

OLEG JANCSENKO orgonahangversenye a Mátyás-templomban augusztus 27-én.

HUBERT BERGANT orgonahangversenye a Mátyás-templomban szeptember 3-án.

Kiállítások

A KOLLÁZS A MAGYAR MŰVÉSZETBEN, 1920—1945. Kiállítás a Kassák Emlékmúzeumban.

KORNISS PÉTER: VÖRÖS FELHŐ FÖLDJÉN. Kiállítás a miskolci József Attila Környvtárban. Megtekinthető: szeptember 4-ig.

VIII. NEMZETKÖZI ZOMÁNCMŰVÉSZETI ALKOTÓTÁBOR. Zárókiállítás a kecskeméti Erdei Ferenc Művelődési Központban. Megtekinthető: szeptember 12-ig.

MARK DE FRAEYE belga fotóművész kiállítása a Dorottya utcai kiál-

LUGOSI DÖME

VARGA Mátyás

Lugosi Döme; A szegedi Dóm-téri szinpad festője
Szeged, 1939, Szegedi Uj Nemzedék kiad.,
16 l, 2o cm.

1968. kiállítása makó

DR L U G O S I D Ö M F képzőművészeti tárgyu cikkei :

Szegedi festők a XIX.században./Szeged és vidéke 1908.dec,25.40./

A szinészet érmei./Szegedi Szinházi Ujság.1915.nov.26.172./

Szinjátszás és festészet.Szegedi Hiradó.1915.124./

Régi szegedi ötvösmesterek./Szegedi Friss Ujság.1932.IX.22.727./

Egy szegedi festőművész centennáriumára./Rákosi Krebsz Nándorról. Szegedi Friss Ujság.1932 okt.18.735./

A rajziskoláról./Szegedi Friss Ujság 1932 okt.21.738./

A piarista rajzoktatókról./Szegedi Friss Ujság.1932.okt.9.744./

Szent Katalin karja./A dubrovniki szegedi ötvösmüről.Szegedi Friss Ujság.1933 április 18.757./

Illyés Ágoston,az első szegedi rajztanár./Szegedi Friss Ujság 1933 márc.2.741./

A fekete Mária festője./Morvai András XVIII.sz.-beli szegedi arcképfestőről.Szegedi Uj Nemzedék 1935 nov.3.932./

Egyházi müemlékek Szegeden./Szegedi Friss Ujság 1936 dec.25./

Szentgyörgyi István a szobrász és Szeged./Szegedi Uj Nemzedék 1938 okt.9.846./

Varga Mátyás és müvészete./Szegedi Uj Nemzedék.1939 julius 16.980./

DR L U G O S I D Ö M F képzőművészeti tárgyu könyvei.

Katalógus a szegedi mübarátok Köre 1917 évi pünkösdi kiállitásához. Katalógus a szegedi városi muzeum és szegedi éremkedvelők plakett kiállitásához.1919. - A Szeged-alsóvárosi templom és kolostor kincsei 1932. - Egyházi müemlékek Szegeden.1937. - A szegedi DOM szinpad festője Varga Mátyás.1939. -

Lugosi Dőme dr

magyar képrömű-
vészeti tárgyú cikkei

Nincs céd.

LUGOSI Edit *159*
Nagybánya, 1946. december 4.
IA Képz. Főisk. Kvár, textiles

Banner Erdély

LUGOSI EDIT
LUGOSI LÁSZLÓ

Zsehránszky István:
A jelenlét igénye. /Lugosi Edit textil- és Lugosi László ötvösmüvész bukaresti kiállitásáról/
Uj Élet, XXV. évf. 1982. 4.sz. 19.old.

Lugosi Edit. textiltervezőművész

Chikán Bálint: Vázlat egy csoportképhez (1) Körkép a romániai magyar képzőművészekről.

4 Lugosi Edit: Evolúció, vegyes technika, 144 × 85 cm, 1982

4

Művészet, 1987. július 2-old.

Lugosi Edit, textiltervező 1) Folytatás.

a nagybányai régi Főtér Hunyadi emlékházában 3 helybéli képzőművész – Lugosi Edit, Lugosi László, Madarassy György – állítottak ki munkáikat, a máramarosi képzőművészeti Sorozat keretében. Falikárpitjai és textilkompozíciói az anyag tanulmányozása, kísérletek a textília térbeli kompozícióival, a munkák monumentális méretei és jellege, az új lehetőségét szelantja fel.

Tömöry Péter: Nagybányai kiállítás.

Utunk, 1977. VI. 11.

Lugosi Edit, 2) Folytatás.

„Kompozíció" – „Kompozíció II." – „Szürke madár" – „Szürke nap" – „Máramarosi kapú" – (említve

Tömöry Péter: Nagybányai kiállítás.

Utunk, 1977. VI. 11.

Lugosi Edit 3) Folytatás. Utunk, 1977. VI.11.

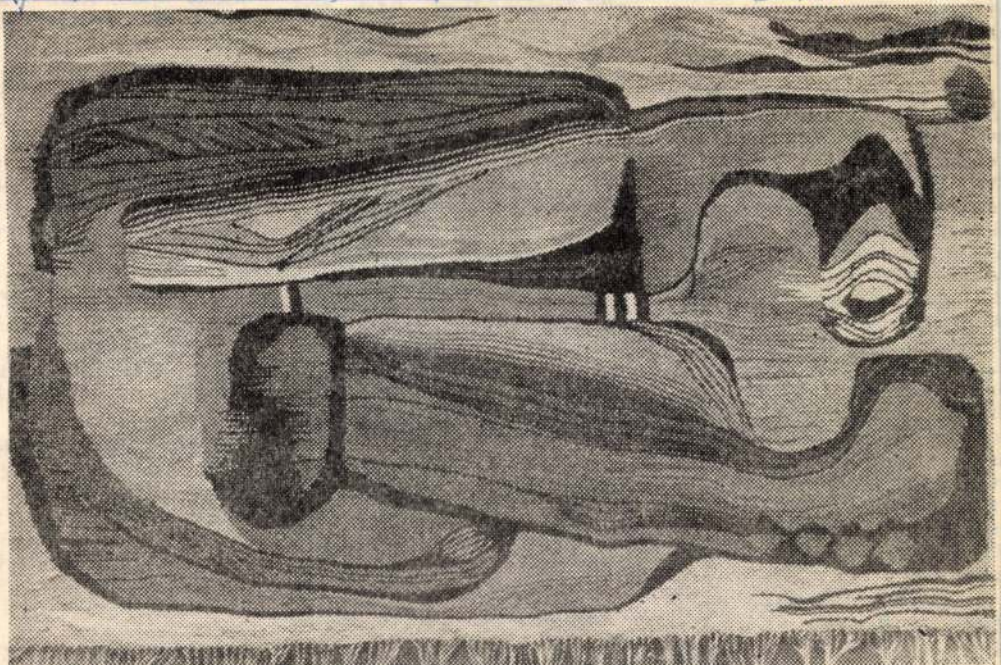

Lugosi Edit: Kompozíció (falikárpit)

ózkodik. Egye meg a fene, nondja jobb híján. Vásárolatott volna valami szeszfélét. A garzonrészlet nemsokára leár, néhány lejt áldozhatott volna italra.

Az igazság az, hogy költezni akaró rosszabbik énjét nár rég száműzte. A garzonészlet minden krajcárnak negálljt parancsolt. Később a élretett garasokkal apróbb lolgokat vásárolt: diványt, sztalt, egy mutatósabb szekényt. Most televiziót venne, le ehhez az szükséges, hogy ejárjon ebédelni az üzemi onyhára. Külön spórolási letőség adódik a tizórainál: sszecsapja a reggelit a tizóráival — megteszi egy fél liter tej. A garzonban lehet, em is látja, de nem is szólja neg senki. Mert olyanok azok z irodából — takarta be maát újra a paplannal —, irigyik. Tavasszal Vargyasné megzólította:

— Zombori, valami cipők ttek az üzletbe, nem érdeel? — s kitartóan nézegette

borinak, ez nem annyira maradék izű. Azaz mégsem. Ki garantálja, hogy nem találkozik össze valami Böske-félével? Rá senki se akaszkodjon: a garzon, az egyszemélyes. A tengerpart különben is...

Elhallgatja a rádiót, hanyatt fekszik, a plafont bámulja.

Felberreg a csengő. El se tudja képzelni, ki tolakszik szabadsága első napján.

A postáslány. Táviratot hozott Palkó Mihálytól. Mielőtt aláírná az átvételi szelvényt, elolvassa: „Holnap érkezem". Ez nagyon rossz. Igaz, padtársak voltak a számfejtő iskolában, de ez nem jelentheti azt, hogy most már nála fog lebzselni vagy öt nap. Ebből semmi se lesz.

— Nézze — mondja a lánynak duruzsolva —, nem lehetne ezt a táviratot visszaküldeni? Esetleg arról tudósítani, hogy nem vagyok itthon?

— Küldjön táviratot neki.

Zombori pénzt ad a lánynak, aki elmegy az aláíratlan

Könnyű felismerni városon a falusi tanítókat: járásunk egy kicsit vontatott, karunkon nagy táska van, ha nem vásárolunk semmit, akkor is, mert úgy hozzánk tartozik, mint a kaszás ujjához a bütyök.

Közösen láttunk életünkben először tárlatot. Csak a véletlenen múlt, hogy ne tárlatnézés nélkül haljunk meg, mint sokan mások. Valami csuprot kerestünk az egyik gyűlés után, úgy mentünk be egy fajanszkiállításra. Így lettünk „tárlatosok". Magunkfajta tanítókhoz híven, a képeket nem értettük, de mentünk. Hallgatagon örvendtünk, hogy egy dologgal többet élvezünk abból, amit az idő ad.

Nem múlt el gyűlés vagy nyári kirándulás, hogy valamilyen tárlatot ne néztünk volna meg. Mi nem értékeltük a látottakat, legalábbis elmarasztaló véleményünk egyetlen kiállításról sem volt. Ámultunk a szakszerű vizsgálódás helyett, s úgy gondoltuk, hogy minden kiállításnak

LUGOSI EDIT
LUGOSI LÁSZLÓ

LUGOSI EDIT szőnyeg- és
LUGOSI LÁSZLÓ szoborkiállitása szept. 22.-től látható a szatmári Galériában. /rövid hir./
Utunk, XXXV. évf. 38./1664./ sz.
1979. szept. 19. 8.old.

Lugosi Zoltán

LUGOSI EDIT faliszőnyeg, - LUGOSI LÁSZLÓ szobor - és MADARASSY GYÖRGY festészeti kiállitása megnyilt a nagybányai muzeumban. /rövid hir./

Utunk, XXXII.évf. 6. /1476./sz. 1977. febr. 11. 8.old.

J.

Lugosi Edit

Tömöry Péter:

Nagybányai kiállitás. /LUGOSI EDIT, LUGOSI LÁSZLÓ és MADARASSY GYÖRGY kiállitásáról/

Utunk, XXXII.évf. 10./1480./sz. 1977. márc. 11. 6.old. képekkel.

Az ostromlott hely,

amelyet Lugosi László inox lemezszobrai és Lugosi Edit plasztikus falitextíliái megjelenítenek (nemrég éppen a szatmári Művészeti Galériában), valahol egy meredek oldalban fekszik, Európa nagybányai partvidékén. A művészházaspárok — a művészet szempontjából — többnyire érzelmi véletlenek. A *Lugosi et Lugosi* összefogás azonban annyira szemléleti természetű, hogy itt, a szatmári Galériában is azonnal a maguk képére alakítják a teret és a néző szemléletét, úgy rendezkedtek be, hogy az egyes darabok (képzeletben továbbfolytatható s csak képzeletben befejezhető) ívei, támpillérei teljesen behatárolják a rendelkezésükre álló űrt, s fokról fokra feltáruljon a maguk-(magunk)-mentésére tervezett Város alaprajza, makettje, architektúrája és zöldövezete. Az aprólékos megtervezettség benyomása percről percre nő, az alapelveket és tételeket azonban megtartják magukban, címekkel nem magyaráznak és nem magyarázkodnak: felesleges is lenne, hiszen az elbeszélés totális hiányára ritkán idézhetnénk ennyire kézenfekvő példát, mint Lugosiék figurációi. Állnak a nyolcvanas évek első égboltozata alatt, s minden érzékszervükkel azokat a hangokat, formákat, disszonanciákat és konszonanciákat, elemi és gondolati erőket, szenvedélyeket és apátiákat érzékelik, amelyek földrészünknek éppen ezen a pontján fájóan (vagy nem fájóan, tulajdonképpen mindegy) közrefognak, beszövik sorsunkat, a férfi (és női) kor dele közelében fogadnak, s az egyetlen választható úton elindítanak.

Lugosi Edit ostromlott vára éppúgy az emberi személyiség, mint a Lugosi Lászlóé. Lugosi Edit hajfonat-daróckötél hágcsókon menekíti, ereszti vagy tartja fogva önmagát, illetve őreit; a hajdani, ápolt, szilárd és hittel teli rend, a tip-top ifjúság gondosan kötött hajfonatai most önállósulva, színt (pirosat) és szerepet cserélve, váltva, játszva vitorla nélküli hajókról csüggenek alá, kiszáradt óceánba, alattomos csúszó-mászókként tekerednek a Város alaprajzára, szárnyszegett vágyakként és lejáratott illúziókként peregnek ki a csipkekézelős gipszkezek ujjai közül, az utolsó Ariadne fonalaként; s a fonalat Lugosi László veszi fel, folytatja csengő tér-orgonasípok hangcső-fürtjeiben (életem egyik legeszméltetőbb művészi élményét idézve: Kemény Zoltán puskaporfüst-patinás tölténytár-dombormű-kompozícióival való párizsi találkozásomat a Modern Művészetek Múzeumában; Lugosi azonban maga metszi, gyártja, hegeszti tükröző-fényes inox-hüvelyidomait), s nem takorodót fújnak, hanem ébresztenek a föléjük borított, velük összetartott hangár-tetőhéjak, lobogó fém-vitorlasíkok; Lugosi még a fény-reflexeket is belejátszatja a domború és homorú formák amúgy is váratlan mélységeket és magasságokat érzékeltető törésvonalaiba, úgyhogy az embernek az az érzése: a makrovilágnak a mikrovilágban való tükröződésének vagyunk szemtanúi, s ebben hol az emberi alak (vagy utalás) válik mindkettő közös mértékévé, hol pedig maga a titokzatos alaktalanság otthonosodik emberivé; ezek a robusztus erőt és hidegfényű szilárdságot sugárzó kisplasztikák rengeteg szájon, üregen át szívják be és bocsátják ki magukból a levegőt (néha úgy tűnik, nem is fémből hajlított, hanem üvegből öntött konstrukciók), posztamensüktől bármikor elszakítható, lebegő emlékművekként világítanak, a zenére emlékeztetve, amelyet magunkkal vittünk ugyan a nagy felfedező útra, de közben elfelejtettünk.

Nyugalmat, befejezettséget, egyensúlyt kereső montáló mozdulatok gyűjteménye ez a kétszemélyes egyéni tárlat (mely remélhetőleg nem reked meg Szatmáron), s tulajdonképpen egy egész művésznemzedék ars poeticáját fokozza fel.

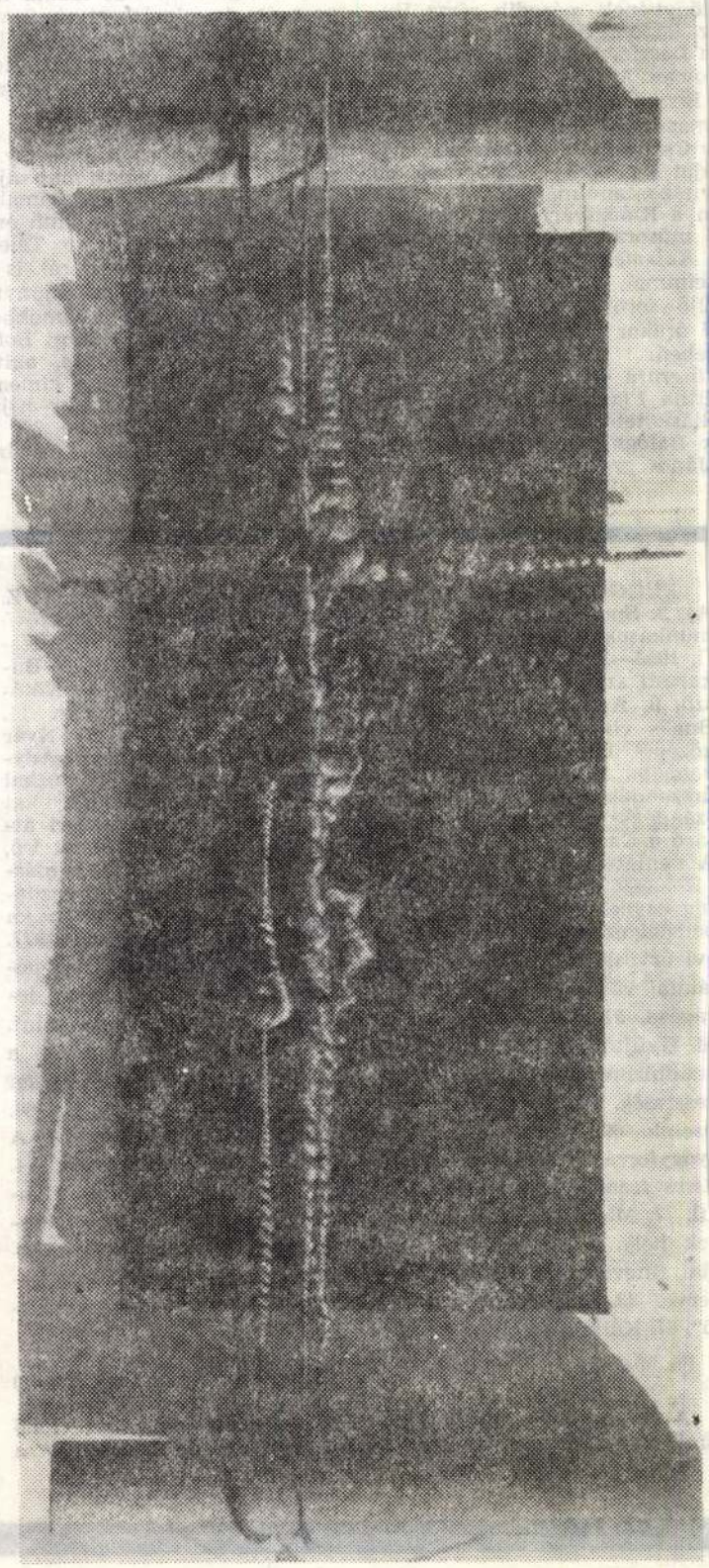

BANNER ZOLTÁN

Lugosi Edit: Felborított egyensúly (szőnyeg)

paszmajan című Korunk Ke-
könyvének második része Bu-
z István, Gáll Ernő, Herédi
n László, Lakó Elemér, Sebes-
ovács Miklós, Sipos Gábor,
Benkő Samu felszólalásainak
mazza. Kiemeljük még e lap-
y Csaba Bethlen Gáborról szó-
ıját és Tóth Sándornak az
vitázó tanulmányát.
n a Kolozsvári Rádió magyar
műsora új sorozatot indított
Kelemen Lajos nyomában,
címmel. A 15 perces, Kolozs-
ülő sorozat minden második
7 órakor jelentkezik Polacsek
ében.
literară 41. számában Nicolae
ttila *Pian la licitație* címmel
lláskötetéről. Ugyanebben a
k Balogh Péter szobrászmű-
János grafikus munkái.

● Az *Életünk* 8-as száma Király László *Tavasz* és *Az almáskert* című versét közli.

● A *Tiszatáj* 9. számában László Gyula *Orbis pictus* címmel ismerteti Mohi Sándor festőművész munkásságát. A számban látható néhány Mohi Sándor-mű is.

● A *Népszava* október 4-i számában Fábián Gyula köszönti a 75 éves Gy. Szabó Bélát. A szám a grafikus egyik munkáját is közli.

● A *Napjaink* 10-es számában Kőháti Zsolt *Drámák a képernyőn* című értekezésében Kocsis Istvánnak a Magyar Televízióban nemrég bemutatott filmnovelláiról is ír.

● 90 éves korában elhunyt Katherine Anne Porter Egyesült Államokbeli írónő, egyebek között a sokat vitatott *Bolondok hajója* című nagyregény szerzője, akit 1965-ben megjelent *Collected Stories* címen kiadott gyűjteményes kötetéért Pulitzer-díjjal is kitüntettek.

● Nemrég töltötte be 70. életévét Jean Rousset svájci kritikus és irodalomtörténész, aki az 1953-ban megjelent *A barokk irodalom*

poema.

● Ez id
több más
Bernini (1
lának 300.
ünnepségel
anyagát tö
kettjei és t

● New
Bill Evans,
1929-ben
1950-ben
együttest
Johnsonna
nyerte el
Grammys-

VILA

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 337-748, 340-726
Lugosi Edit
UTUNK
1980 OKT 17

FÜGGŐLEGES: **1. Az idézet harmadik sora** (zárt betűk: Z, A). 2. Sportban: kivédő. 3. Árasztás. 4. A francia selyemszövő munkások felkelésének (1831—34) színhelye. 5. Svéd államférfi, 1953—1961 között az ENSZ főtitkára (Hammarskjöld). 6. Bukaresti szobrásznő (Manole Gabriela). 7. Garzon fele! 8. Kötőszó. 9. Analizál. 10. ... oldal, Karácsony Benő-könyvcím. 11. Bugás virágzatú, szürkészöld fű. 12. Borókapálinka. 13. Nyár közepe! 14. ... játék: prológus. 15. .... ember nótája: Adyverscím. 19. Jeleket vés. 22. Nemcsak egyszer. 23. Amerikai írszondák közös neve. 26. Trikók. 27. ... felvenni, asszonyokat szándékszik alkalmazni (két szó). 29. ... — szoros, tengeri átáró a Caernarvoni- és a Liverpooli-öböl között. 30. Német író, A nemesség alkonya c. regény szerzője. 32. A vízsz. 37. másalhangzói. 33. Kiharcol. 34. Nagyobb gyümölcstermesztő gazdaság egyik ágazata. 35. Sebhely. 37. Alakja, mérete folytán jól belehelyezhető. 39. Corneille szülővárosa. 41. Jó. 42. Az 1977. évi orvosi Nobel-díj egyik nyertese. (Rosalyn). 44. Ősi mezopotámiai város. 49. A földből kiszedett répa felső részének a levágása. 51. Kettőspont, görög eredetű szóval. 53. Annyi mint. 56. Gyűjtőtábor. 58. Nyálváladék. 60. Zsírkő. 61. ... várna, a buddhizmusban: a tökéletes nyugalom állapota. 62. Anyagi veszteség. **64. Az idézet utolsó sora** (zárt betűk: S, M, L). 68. Oseink. 69. A Fontamara című regény írója (Ignazio). 70. A gyógyforrások belga mitológiai istennője. 72. Cseremiszek. 74. Míres francia operaénekesnő (Mado, 1918—1960). 76. Jel, angoul. 77. Mása egynemű hangzói. 78. Rendszerint vízmosta mereek hely. 79. Pancsa-...: a békés együttélés öt elvének iniai elnevezése. 81. Szigligeti személyneve. 82. Kecskehang, keerve. 83. Zavarosan adá! 84. Felszól! 86. „A nagy varázsó". 87. Kálium és jód vegyjele.

(Készítette Nagy Elek Tibor)

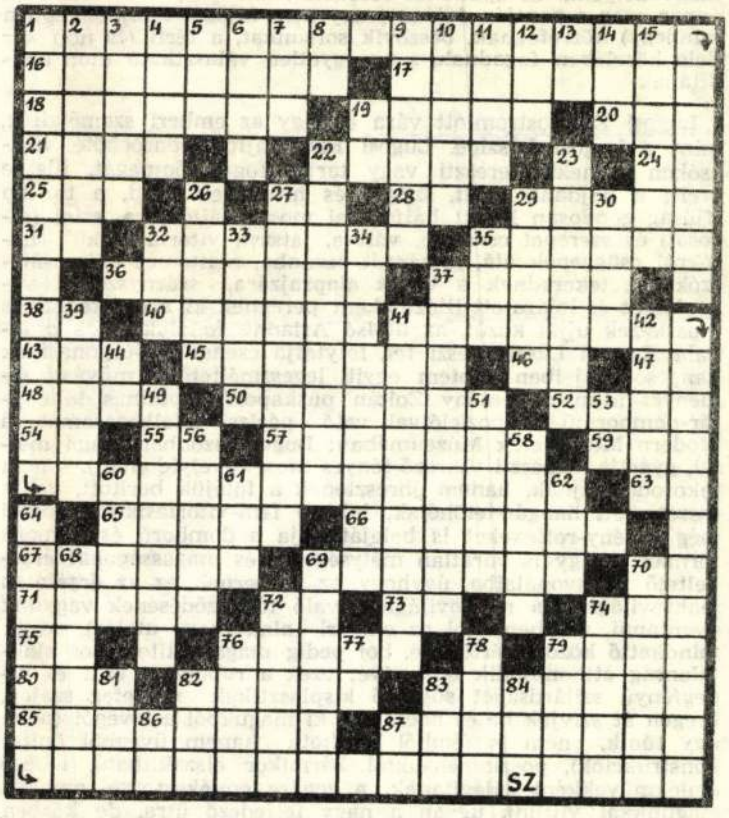

A 40. számban közölt, **Így érlel mindent az idő** című rejtvény megfejtése: **Elment a nyár, de kincseit / a termő őszre hagyta,/ csupa cukor és csupa íz / a langy ősz birodalma. / Járom a határt: szilvafák / gyümölcse mosolyog rám: / és tekintetem megakad / a szőlő kékes hamván.**

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
Az UTUNK előfizetési díja egy évre 52 lej.
A szerkesztőség címe: 3400 Cluj-Napoca,
Str. Dr. Petru Groza nr. 2. Telefon: 0[illegible]

Külföldi olvasóink a következő címen fizethetnek elő:
ILEXIM, departamentul export—import presă;
P.O. Box 136—137. Telex: 1 12 26 Bucuresti.

1021

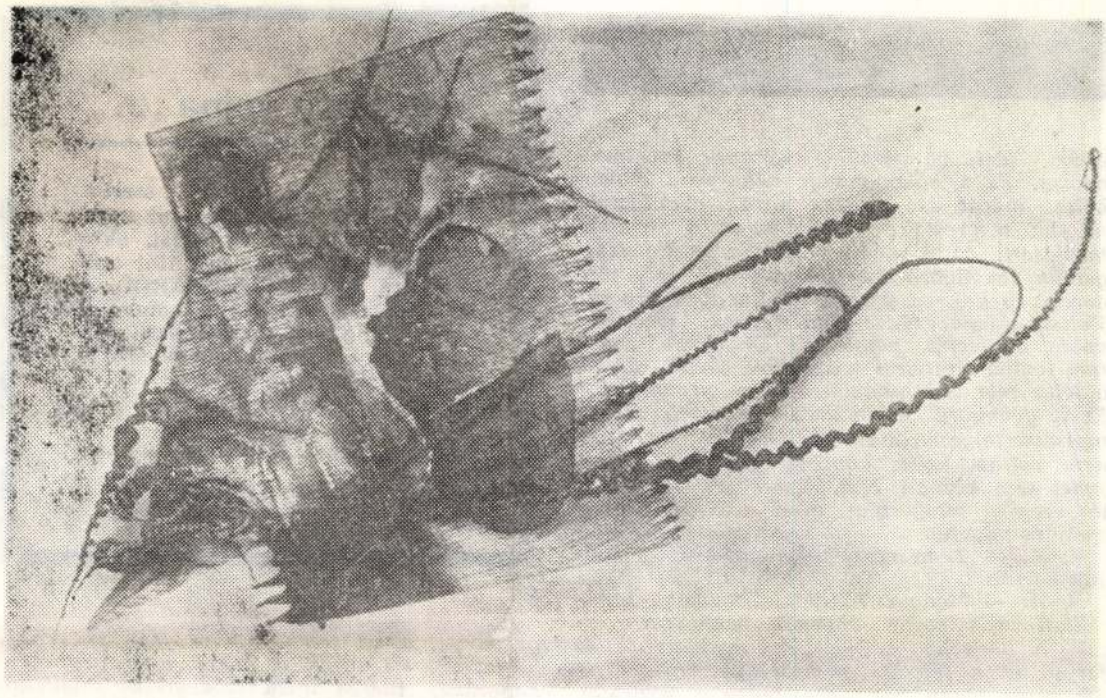

Lugosi Edit: A rombolás (szőnyeg)

Levél egy kiállításról

Lugosi Edit és Lugosi László alkotásait nézegetem. Régi műteremjáró, kiállításnéző emberként nemcsak azt fontolgatom magamban, hogy érdemes volt bemutatkozniuk a fővárosi közönségnek, hiszen a siker kétségtelen — igen sokan nézték meg néhány nap alatt a kiállított munkákat, és mind a kritikusok, mind a pályatársak igen elismerően nyilatkoztak, de régebbi dolgok is eszembe jutnak. Milyen magától értetődő, hogy csupa modern elgondolásból született szobor, falikárpit környez itt, ebben a meghitt, emeleti kiállító teremben, pedig...

Milyen, hogy egyebet ne mondjak, istenkísértés volt ötvenhat múltán Balogh Péter Auschwitz-emlékműterve, az a gipszbe, majd később két talicskányi ólomba „falazott" fájdalom, körülcsavarva korhű zsinegelő anyaggal, szögesdróttal! A monolit tömbben lépkedő alakok belőlünk is vittek valamit a fejük fölé emelve, s nem gondoltuk volna, hogy mégis ittmarad. Lépegetünk előre az időben, de az a gipszből módolt vízszintes vonal, amiről azt hittük, hogy a mindenséget összegezendően feszül fölénk, még nem kapta meg az előjelét, nevezetesen azt, hogy: összeadás, kivonás, szorzás, osztás-e, vagy nem is oszt, nem is szoroz, számításon kívül marad? A szoborkedvelőket csak az ötvennyolcas kiállításon hökkentette az a más beszéd, de néhányan már régen túl voltunk az első műtermi borzongáson, hogy: valaki kiabál, valaki másképpen „ejti a szót" a Griviţa úton! Milyen messzire estek akkor még tőlünk azok a fényes fémherkentyűk, melyekből annyit, sok szépet is, láttunk azóta. Hiszen olyan szobrokhoz kellett szoknunk akkor, melyeknek a felmenőit a tanító urak kalapot emelve köszöntötték, mordan szemlélve, hogy a verebekben semmi fennkölt érzés nincs. Olyan időket éltünk akkor, hogy ijedős némelyek — nekem vallotta be egy szegény hivatalnok — gondosan befogott szájukban nyelvükkel hányták a keresztet a kontyos, sisakos templomocskák előtt. Nem három, csak két világ volt, egyikben mi, a másikban mások.

Félreértés ne essék! Nem attól a szobortól akarom eredeztetni Lugosiék munkáit, hiszen amikor ők önálló művészként az adott világban körülnéztek, már hatvannyolcat írtunk, más szelek csapkodták a műteremajtókat, ablakokat — ha nagyon vizsgálódnánk, kideríthetnénk, valami szegről-végről rokonságot, de mi értelme volna? Szóval rácsodálkozom a napos bukaresti őszben ezekre a fénytől mozduló szép szerkezetekre, lám: ezeknek a mai szobroknak nem lehet köszönni. Nem is akartam, sohasem volt afféle magánszenvedélyem, pusztán csak megállapítom, hogy negyedszázadnyi időben ez is megesett: legjobb darabjaiban gondolativá lényegült a térben építkező ábrázolás, mi több, a kárpitok is kidudorodnak, kihajlanak a fal síkjából, ugyancsak elvont mondandókkal terhelve.

A gondolati, mesterségbeli fegyelem jellemző midkét művész munkáira, a Căminul Artei termében megnyílt egész kiállításra. Lugosi Edit tizenkét falikárpitot, térbe mozduló textíliát, Lugosi László tizenkét fémszobrot mutat be itt. A belső dinamika, a szárnyalás, a felfelé törés igézetében születtek ezek a munkák, érett, felelős művészek alkotásai. Mondtam már: rokonítani őket valakivel oktalanság volna, hiszen régen túljutottak már a mesterségbeli dolgoknak azon a fokán, amikor az embernek még érdemes tűnődnie: vajon merre tartanak, hova érkeznek majd. Kiérlelt mondandóval léptek elénk, az élmény, a gondolat kifejezéséért végzett küzdelem nyomaival, ami alkotásaik hitelét csak emeli: itt készültek, itt öltöztek rozsdamentes acélba, sokféle kelmébe az emberség gondjai; önazonosságunk számos jeleként a magunk zavarait, mozdulatait is felismerni véljük bennük. A nemegyszer elvont szerkezetek, kárpitok az emberi mozdulatok meghittségét sugallják, ezekben a nagyratörő formákban is, mert fogantatásuk, rendeltetésük szerint nem intim szobabelsők, nem szűk terek díszei akarnak lenni, de teret kívánnak — teret felfelé és köröskörül, ahol beszélhet a megnőtt szerkezet, lélegzethez jut a kárpit. Erről egyébként a kiállítást megnyitó neves, fővárosi műkritikus is szólt, s ugyancsak ő taglalta azt is, hogy a vidékiesség, a provincializmus a művészetben már régen nem földrajzi meghatározottságú, hiszen nemegyszer fővárosi illetőségű egyének árulják a mucsai portékát, s lám: vidéki műhelyekben is jelentkezhet országos rangú gondolat, mint Lugosiék esetében, akik Nagybányáról jöttek Bukarestbe kiállítani.

Derékhaddá, középnemzedékké nőtt a tegnap még fiatalként számon tartott, vagy éppen észrevétlenül munkálkodó művésznép, s immár a kastélyok hátsó udvarait, elhagyott völgyeket is szobrokkal népesít be, mert sokszor nem tudja, hova tegye gondolatait. Még az a szerencse, hogy az egykori tiltások fogékonnyá tettek sokunkat a teret, emberi terünket meghatározni akaró kísérletek iránt, és itt vagyunk értő vagy rokonszenvező közönségként az anyagot gondolattá kényszerítő mesterek, mesterlegények számára, akik nem a pénzük, de az életük után futnak, mert úgy nyúltak a véső, a mintázófa után, hogy most aztán Európa lesz a mi provinciánk. Bár megadatnék nekünk legalább egyszer! Addig pedig örüljünk, hogy annyian vannak, és olyanformák, hogy mindenképpen számolni kell velük.

FORRÓ LÁSZLÓ

LUGOSI EDIT

UTUNK
9 NOV 1981
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 21
Telefon: 337-748, 340-726

lákon, ők is valószínűleg siratták az elmúlt nyarat. És a bölénymadár néha-néha elbömbölte magát és azután újra elhallgatott, mintha megrestelte volna magát a csendháborításért. A tó mentén megrészegedve lépegettem, lenyűgöző hatással volt rám ez a tündéri szép hej, ez a mesébe illő gyönyörű táj. Valami nagyszerűt, emberfelettit szerettem volna elkövetni, nemlétező lényekkel szerettem volna szerelmi viszonyba lépni, akinek a lelke tele van csodálatos szép harmonijával. Ez a gyönyörű meleg őszi nap üdítő balzsamossága telyesen áthatotta egész lényemet, és nem voltam képes gondolatajimat és érzésejimet sem közölni, sem kicserélni." — A közlés ezennel megtörtént, most már csak a kicserélés van hátra.

V. A. — Temesvár: Remélem, közölni tudjuk verseit.

B. A. — Medgyes: „Ha egy nagyobb terjedelmű próbálkozást akarnék beküldeni, azt milyen borítékba tegyem, és továbbá hogyan járjak el a feladandó borítékkal?" — Mindenesetre olyan borítékba tegye a kéziratot, amekkorába belefér. A többit megmondják önnek a postán.

K. S. — Brassó: „versben a gondolat a fontos / DE / a gondolatban nem fontos a vers". — Kivéve, ha az ember gondolkodva ír verset.

C. A. — Korond: „Rövid levelemmel azért zavarom a szerkesztőséget, mert a legutóbbi Utunkban felfedeztem egy nagyszerű restaurátort, akinek címét esetleg önök, vagy ha lehetséges, Banner Zoltán hozhatná tudomásomra. Bágyuj Lajosról van szó. Második dolog, amit megemlítenék, ugyanabban a számban két elírás (valószínű sajtóhiba) ragadta meg a figyelmemet (Utunk, 1981. okt. 16. 42. szám). 1. Óngól és lehetőség cikkben a csillaggal jelölt hely magyarázatából kimaradt egy l, és így elég pikáns eredmény született: »Dehel Gábor: Óngól — bűnügyi játék egy bűnügyi lehetőségge« (lehetőséggel helyett). 2. K. Jakab Antalnak a F. Cs. bákói olvasónak adott válaszban az írek franciául beszélnek, sőt írnak is, mert »ír. cimetière« hangzású, illetve írású szövegrész található benne. Egyébként nagyon tetszik már vagy 20. éve az önök lapja." — Örvendünk, adjon Isten még annyit. Az *ír. cimetière* helyett természetesen *fr. cimetière* olvasandó. Kéréséről ezúton tájékoztattuk Banner Zoltánt.

F. Cs. — Bákó: „Hát igen. Azzal a terem *végződéssel a* cinterem *eléggé körmönfontnak bizonyult ahhoz, hogy túltegyen az én műkedvelői lehetőségeimen. Mindezt mellékesen. Nem mellékesen: szerettem volna szakvéleményt hallani az* elcsángál — ciagnac *összehasonlító elemzésével kapcsolatban. P.S. Kérném a* tikmunt *sajtóhibának tekinteni és felcserélni a* tyukmonddal." — A *csángál* esetleges szláv megfelelőinek kérdéséhez sajnos nem tudok hozzászólni. A *tikmun* nem sajtóhiba, mivel az ön múltkori levelének azt a szakaszát, amelyben a szó előfordul, nem idéztük, így a mony nem került sajtó alá.

K. JAKAB ANTAL

Ki

h
„Megye
dasz?!
ber 15-én sem volt
meg: MA kell írni a MÁRÓL,
ettől ma még írhatsz a holnapról, a tegnapjainkról — hát csak azért is —, megy az ember, mendegél az őszben, és lám, jövöget felém..." Úgy megy, mintha jönne.

Ki hitte volna ...

● A *Kriterion Könyvkiadó* gondozásában megjelent Feszt László kolozsvári grafikus albuma, amely két szines, valamint huszonhárom fekete-fehér felvételen nyújt izelítőt a művész munkásságából. A bevezető tanulmányt Ditrói Ervin írta.

● A nagyváradi *Irodalmi Kerekasztal* rendezvény keretében október 27-én Fábián Ernő *Hagyomány és újítás* címmel tartott előadást, november 6-án pedig *A közírás felelősségéről* címmel Gálfalvi Zsolt adott nyilvános interjút Varga Gábornak. A műsort Bölöni Sándor szerkesztette. Közreműködő színművészek: Fábián Enikő, Fekete Károly, Meleg Vilmos és Szentmiklósi József.

● Az *Igaz Szó Irodalmi Színpada* október 25-én Lászlóffy Aladárt látta vendégül. A bevezetőt Láng Gusztáv tartotta. A költő műveiből olvasott föl Zalányi Gyula és Meister Éva, a Nemzeti Színház művésze, valamint Bartha Enikő, Bereczki Péter, Bíró József, Molnár Júlia és Salat Lehel, a színművészeti főiskola hallgatója.

Hibaigazítás. Az *Utunk* 42. száma 2. Országhírének 4—5. sora helyesen így olvasandó: „Bessenyei István, Papp Éva a szatmári színháznál..." A 44. szám 4. oldalán Takács Gábor metszete látható.

●

● Október 16-án, 91 éves korában elhunyt Várnai Zseni, kétszeres *József Attila-díjas* író, költő.

● A *Magyar Nemzet*ben Robotos Imre méltatja Salamon László *Ember, hol vagy* című kötetét.

● A prágai *Magyar Kulturális Központ* szervezésében nagy sikerű szerzői estet rendeztek Galgóczi Erzsébet *Kossuth-díjas* és háromszoros *József Attila-díjas* írónő részvéte-

● A *Moszkva* című irodalmi folyóirat októberi számában megkezdték Jevgenyij Jevtusenko, a világhírű szovjet költő első regényének folytatásos közlését. A regényhez Valentyin Raszputyin írt rövid előszót.

● Október 16-án múlt 75 esztendeje Dino Buzzati (1906—1972) olasz író, újságíró, a világhírű *Tatárpuszta* című regény szerzője születésének. Buzzati 1958-ban elnyeri a *Strega-díjat*, s bár Lampedusa, Malaparte, Moravia és Vittorini kortársa, mégis visszavonult kora zajos irodalmi és irodalompolitikai életétől. A kritikusok és irodalomtörténészek szerint ő ötvözte a legeredményesebben az angolszász romantika és a szürrealista próza leglényegesebb jegyeit.

● A párizsi *Magyar Intézet* keretében Kiss Anna, Ördögh Szilveszter és Simonffy András, valamint a Franciaországban élő Nagy Pál és Pap Tibor részvételével rendeztek irodalmi estet. Ez alkalomból nyílt meg Tandori Dezső költő, író, műfordító rajzainak kamarakiállítása is.

● A frankfurti *Suhrkamp Kiadó* gondozásában két kötetben jelentették meg Bertolt Brecht levelezését. Az első, 887 levelet tartalmazó kötet a drámaíró munkásságával kapcsolatos dokumentumokat öleli fel, s így egyben színháztörténeti szempontból is értékes adatokkal szolgál az utókornak. A második kötet a levelekhez fűzött kommentárokat, a levelek időbeni sorrendjét föltüntető katalógust, valamint a Brechttel kapcsolatban álló személyek és intézmények betűrendes táblázatát tartalmazza.

VILÁG

LUGOSI EDIT
textilművész

8200 Veszprém
Toborzó u. 11.

Lugosi Edit

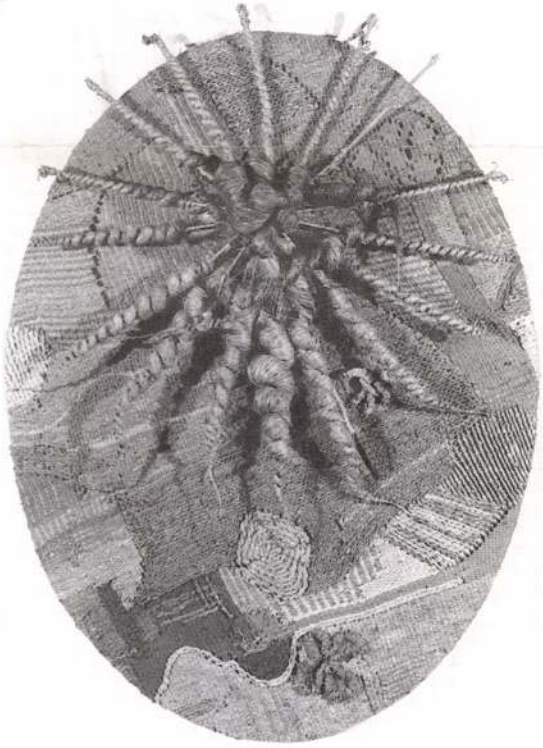

LUGOSI EDIT, TEXTILMŰVÉSZ

1946-ban születtem Nagybányán (Románia). 1973-ban a kolozsvári Képzőművészeti Akadémián textil szakon szereztem diplomát. Tagja vagyok a Művészeti Alapnak, a román Képzőművészek Szövetségének. 1990-ben áttelepültem Magyarországra. Számos egyéni és csoportos kiállításon vettem részt. Monumentális textilmunkáim: Nagybánya, Zilah. Falikárpitok (szövött és festett) készítésével foglalkozom.

EDIT LUGOSI, TEXTIL-KÜNSTLERIN

Ich bin 1946 in Nagybánya (Rumänien) geboren. 1973 habe ich das Diplom an der Akademie für Bildende Künste in Kolozsvár, Fachrichtung Textil erworben. Ich bin Mitglied des Künstlerischen Fonds. 1990 übersiedelte ich nach Ungarn. An zahlerichen Einzel- und Gruppenausstellungen habe ich teilgenommen. meine monumentalen Textil-Arbeiten: Nagybánya, Zilah, ich beschäftige mich mi Wandtextilien (gewoben und gemalt).

MS. EDIT LUGOSI, TEXTILE ARTIST

I was born in Nagybánya (Romania) in 1946. I was awarded a Degree by the Kolozsvár Arts Academy in 1973 after completion of my studies at the Textile Faculty. I am a member of the Arts Foundation and the Romanian Artists Society. I settled in Hungary in 1990. I took part in numerous group and individual exhibitions alike. My large size textile works may be found in Nagybánya and Zilah. I am also engaged in making of wall carpets (both woven and painted).

Lugosi Endre rajza

1021

ről, a Minerva szerzői-
ről, mindenekelőtt Tie-
nemann
váth Já
Gyula n
nulmány
Németh
kum és
gás-a me
végi trag
veníti fe
Péterfy
Jenő néz
és a vita
álláspont
tét az e
kérdés fér

és legizgalmasabb iro-
dalomtörténeti

KÖZNEVELÉS
Budapest

MAGYAR
HÍRLAPKIADÓ
BUDAPEST, IX., Ülői út 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SAJTÓFIGYELŐ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Lugossi Endre
JÖVŐ MÉRNÖKE

1965 DEC 20

1021

A Vásárhelyi Klub életéből

A Vásárhelyi Klub Képzőművészeti Köre februárban rendezi meg Dóczi, Kismányoki, Lugossi és Sulyok, a pécsi Tanárképző Főiskola rajzszakos hallgatóinak kiállítását. A kiállítás anyagából Lugossi Endre Pók című linómetszetét mutatjuk be.

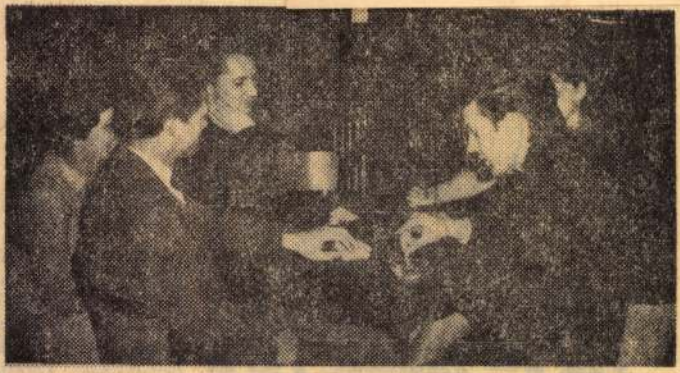

Országos Főiskolai Bridge Bajnokság a Várban
(BME Fotokör felvétele)

Amíg az ember eljut odáig

Lugossy Endre

"Triptichon" vegy.

Nagyló, 1970. aug. 22.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG

1972 SEP 22

Lugossy Endre

borunkre bármennyire ragadom

LUGOSSY ENDRE rajza

TEMETŐK

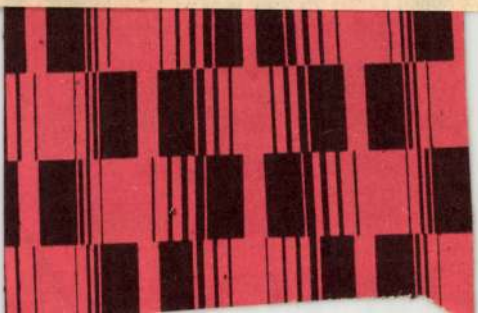

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 AUG 31

MAGYAR IFJÚSÁG

Lugossy Endre

LUGOSSY ENDRE METSZETE

1021

Kerény ...

— Avignonban ismét tapasz... hattuk: a színház nem óhajt meghalni. Naponta legalább húszezer ember látott ilyen vagy olyan színházat, a legszélsőségesebb vállalkozásnak is akadtak nézői. Kár, hogy a művészi rendezvények mind több nem kívánatos jelenséggel párosulnak. Sok a hippi a városban.

Halász Jutka:

— Nem minden hálózsákban éjszakázó fiatal hippi. Sok közöttük a diák, a kis pénzzel érkező színházrajongó. Nekik nem telik szállodára.

Iglódi István:

— Az a jó Avignonban, hogy nagy utánpótlási lehetőséget biztosít a francia színházaknak. Véleményem szerint nálunk is elképzelhető lenne hasonló fesztivál.

Párkány László

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG
Lugossy Endre
1973 AUG 31

1021

LUGOSSY ENDRE METSZETE

Lugossy Endre

„Varázspénz" grafika 40x50 cm

XVI. Veszprém megyei Őszi Tárlat

Veszprém, Bakony Múzeum, 1974

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Lugosi Endre

KÖZNEVELÉS
Budapest
1971 — 20

1021

Lugosi Endre rajza

Szellem? Törvény
érzékibb dolgokban
kapcsolatok alakulá
gus *közérzetében.* E
ríthatatlantól igyek
dulni — feleségemm
ugyancsak pedagóg
hetek óta.

Naphosszakat tölt
előtt. Szemmé akarok válni, hogy
csak a fák összehajló koronáit
lássam, füllé, hogy csak a mada-
rak feleselését halljam. Az idő
múlásával együtt érzem, hogy
idegeim foltozgatása, a maradék-
talan perc keresése: reménytelen
kísérlet. Kéretlenül is képek és
hangok, arcélek és helyzetek buk-
kannak fel tudatomban. Három
év töredékei, amelyek folyamattá
akarnak szerveződni, hogy aztán
újra a végállomásba: a tanévzá-

jelentkeztem először igazgató
nál: itt van az új munkaerő. S
beszélgetés. Szó esik elveim
elképzeléseimről. Után-magab
tosan kifejtettem: *szeretem*
igazságot, s ha kell, ki is ál
érte. Valami olyasféle volt a
lasz: nem szabad heveskedni,
ba könnyen belebukhat az e
ber. Ebben maradtunk, s nyug
vóra tértünk. Ott, helyben, iga
gatóm szolgálati lakásában,
szen az enyém még más c
szolgált. Másnap visszautaztam
Alföldre, hiszen mondtam,
csak a jelentkezés, az első m
zaik.

Lugossy Endre

a „Stúdió Veszprém" kiállításon
műveí szerepelnek.

Napló, 1971. ápr. 14.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 MÁJ 22

Magyar Ifjúság

Lugossy Endre

1021

Lugossy Endre rajza

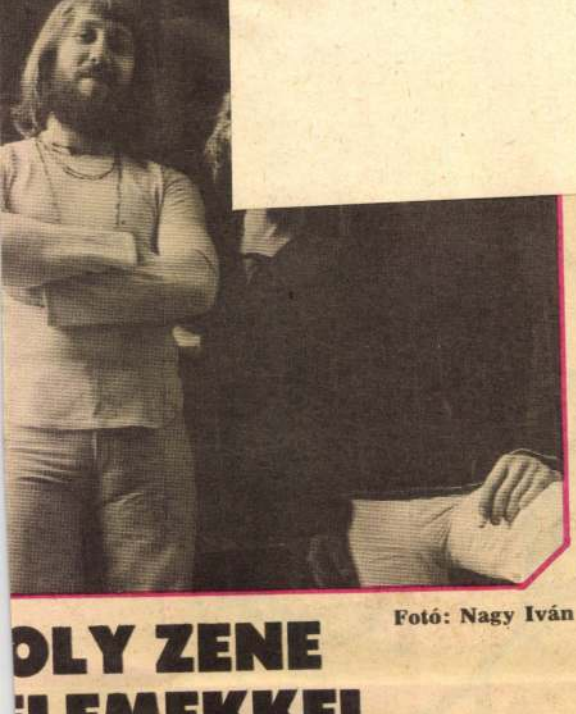

Fotó: Nagy Iván

OLY ZENE ELEMEKKEL

ínpadon és a szép közönség a Theát- yüttest tapsolhatta produkcióért. Veze- Kovács Pétert nem azonnal szóra bír- b segített cipelni, tni a Hammond- a dobfelszerelést, már csak kevés idő maradt az esti felkészüléshez. Ez már afféle örömzene lesz, a két nap alatt itt fellépő zenekarok tagjainak közös, improvizatív bemutatója: a rock-session.

— *Hogyan jött létre a jazz—rock találkozó?*

— Kicsit régebbről kez-

nt sze
tő jól
énveke
Népm
izatot
zene
nnyűz

kedvelők táborában. A hívás nagy érdeklődést tott ki, nyolcvan zen küldte be pályázati „a gát", a magnószal amely egy-egy saját fe gozást tartalmazott. M dosa Pál: Két kis etűd neveztünk be — és nyertük a pályázatot érdekes kezdeményez sajnos azóta sincs foly sa, ám ez adta az ö lehetőséget teremteni azoknak a fővárosi déki együtteseknek, hozzánk hasonlóan rockot játszanak, eg zös, nyilvánosság előt mutatkozásra.

— *A kezdeményezé utat kapott?*

— A Népművelési zet és az Egyetemi S támogatta elképzelés s így megvalósulhat országos találkozó.

— *Kik vettek részt ne?*

— A debreceni As tatabányai És, a koml let, továbbá az Inte

— kérdezték —, hogy a néger zene találkozhatott a country

zötti cseréje. Miként h ges — teszi fel a Bolz — hogy az Ame

Lugosi Endre

az olcsó butorok terveire kiirdetett pályázaton díjjal kitüntetett ebédlő-terve. Repr.

Magyar Iparművészet

1926. 86. l.

Schultze Strahler Max. nydia.

Brioschi Carlo. chioggia-i halászbárkák.

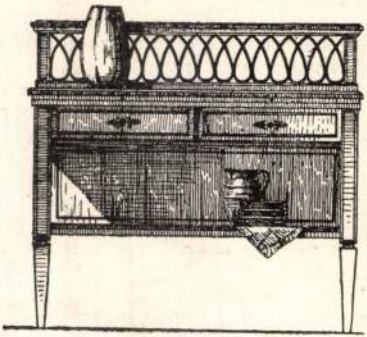

Lugosi Endrének, az olcsó bútorok terveire hirdetett pályázaton díjjal kitüntetett ebédlőbútorterve.

Lugosi Endre MDK

A főváros olcsó butorokra hirdetett pályázatának nyertesei.

Magyar Iparmüvészet 1927. 87.o.

Lugosi Klára, építész

L: Ungár Péter

–: Követségi kírek

Boríb 3

Magyar

Építőművészet, 1983 83/1

MDK

Lugosi Lajos, VIII.o.tan.

Szolnok, Baross utca,ált.isk.

1o7. Május 1. kirándulás.

Magy. Ifj.Képzöm. kiáll. /VIT/ Gyermekrajzok.

Föv. Képtár. 1949 aug.16. -szept.1o. Kat.

LUGOSI László *119, 145,* 60
Zilah, 1944. március 28.
IA Képz. Főisk. Kvár, szobrász

Banner Erdély

LUGOSI EDIT
LUGOSI LÁSZLÓ

Zsehránszky István:
A jelenlét igénye. /Lugosi Edit textil- és Lugosi László ötvösművész bukaresti kiállitásáról./

Uj Élet, XXV. évf. 1982. 4.sz. 19.old.

Lugosi László, szobrászművész

Egyre mélyebbre sülyedünk az új romániai magyar szobrászattal szemben a dosságainkban. Elvenyészett névsor idő- és értékrendi szempontok nélkül: Lugosi László, Szakács Béla – és a többi művész

Bonnet Zoltán: Korondi Jenő + 1 nemzedék. Utunk, 1981. júl. 24. 7. old.

LUGOSI LÁSZLÓ
szobrászművész

8200 Veszprém
Toborzó u. 11.

LUGOSI LÁSZLÓ, SZOBRÁSZMŰVÉSZ

1944-ben születtem Zilahon (Románia).
1968-ban végeztem a kolozsvári Képzőművészeti Akadémián, szobrász szakon. Tagja vagyok a Román Képzőművészeti Alapnak, Képzőművészeti Szövetségnek.
1990-ben áttelepültem Magyarországra. Egyéni és csoportos kiállításokon rendszeresen részt veszek.
Szinpozionok: Siklós, Kecskemét, Nagybánya, Rufford.
Külső és belső tér dekorálásával is foglalkozom - fém, kerámia, kisplasztika, köztéri szobrok.

LÁSZLÓ LUGOSI, BILDHAUERKÜNSTLER

Ich bin 1944 in Zilah (Rumänien) geboren.
1968 habe ich meine Studien an der Kunstakademie in Kolozsvár/Klausenburg, Fachrichtung Bildhauerei beendet.
Ich bin Mitglied des Rumänischen Künstlerischen Fonds, des Verbandes der Bildenden Künstler.
1990 übersiedelte ich nach Ungarn. Ich nehme an Einzel- und Gruppenausstellungen regelmäßig statt.
Symposien: Siklós, Kecskemét, Nagybánya, Rufford.
Ich beschäftige mich auch mit Dekoration des inneren und äußeren Raumes, mit Metall, Keramik, Kleinplastik, Skulpturen an öffentlichen Stellen.

MR. LÁSZLÓ LUGOSI, SCULPTOR

I was born in Zilah (Romania) in 1944.
I have completed my formal studies in 1968 at the Kolozsvár Arts Academy at the Sculpture Faculty. I am a member of the Romanian Artists Foundation and the Romanian Artists Society. I have settled in Hungary in 1990. I regularly take part in both: group and individual exhibitions organized. Symposia: at Siklós, Kecskemét, Nagybánya and Rufford. I am also engaged in external and internal decorating works using media such as metal, ceramics making anything from small statuettes to statues erected on public thoroughfares.

Lugosi László, szobrászművész

A szatmári Galériában Lugosi László inox lemezszobrai és Lugosi Edit plasztikus fali-textíliáinak kiállítása látható. Nyugalmat, befejezettséget, egyensúlyt kereső montáló mozdulatok gyűjteménye ez a kétszemélyes egyéni tárlat s tulajdonképen egy egész művésznemzedék ars poeticáját fokozza fel.

Banner Zoltán: Az ostromlott hely
Utunk, 1980. okt. 17.

Lugosi László rajzai

„Hóra"

rajzai

Igaz Szó 1977/3

250. old

MK SAJTOFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Lugosi Sándor, munkás szobrász és grafikus

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
1981 JUN 4

1021

Munkásalkotók tárlata

Lugosi Sándor gipszből készült szobra. (Fotó: Farkas Dezsőné)

A FIM Alföldi Porcelángyár klubhelyiségében, egy most induló sorozat nyitányaként, megnyílt *„Alkotó kezek"* kiállítás a szaniter gyáregység néhány dolgozójának alkotását mutatja be. A kiállítássorozat célja, amint az a meghívóban is olvasható: *„Bemutatkozási lehetőséget biztosítani azoknak az embereknek, akik mindnyájunk gyönyörködtetésére kínálják fel szabad időben készített alkotásaikat."*

A szándék, ami létrehozta ezt a bemutatkozást, már maga is dicséretes, de példás volt a tárlat megrendezése is. Hat név, hat különböző műfaj szerepel a kiállításon ízléses elrendezésben. *Bogdány László* mutatós és esztétikus intarziaképeivel, *Farkas Pálné* kalocsai hímzésű kézimunkáival, *Fazekas Sándor* nagy ügyességet és türelmet igénylő, gyufaszálból készített épületeivel, a tojásfestő *Hegyi Ida*, *Tóth Béláné* makramé használati és díszítő tárgyaival valóban gyönyörködtetésre késztetik a bemutató látogatóit.

Az alkotók sorából műfajilag kissé „kilóg" *Lugosi Sándor* gipszszobraival és grafikáival. Érezhetően túllépte azt a határt, ameddig az alkotás „csak" a szabad idő hasznos eltöltését jelenti. Ígéretes tehetséget vélhet benne felfedezni a képzőművészetben kevésbé avatott szem is.

Üdvözölve a porcelángyár kezdeményezését, megjegyzésül annyit: a munkáskezek alkotta esztétikai értékek tárlata a jövőben válhatna a közművelődést szolgáló közügyeink egyik általános kifejező formájává.

A kiállítást *Hollós Kamilló*, a szaniter gyáregység vezetőhelyettese nyitotta meg, majd virágot és emlékplakettet adott át az alkotóknak. Az eseményen közreműködött a gyár citeraegyüttese.

CS. M.

SP

SZÚR avagy SZITU

Már csak hármat alszunk, eldől... Minden ellenke- híreszteles dacára ugyan- a szegedi SZÚR-nak, vagy ogyan mi nevezzük, SZI-U-nak, igen-igen komoly tje van. Több fontos kér-ésre hivatott megadni a álaszt. 1. Melyik csapat arad veretlen (mert hi-en hosszú évek óta egyik m játszott)? 2. Melyik apat marad nyeretlen (io-kus, nem)? 3. A vendég-ítékosok (mármint Szirtes dám, Juhász Jácint pél-ául) hoztak-e annyit a szí-észek konyhájára, mint a agyar válogatottéra eled-ig Bálinték? 4. Mi kínál esebb csemegét, a bő más-él órás show-műsor (ope-ett- és musicalrészletekkel, oncz Gézával és Lehr Fe-enccel, a Pátria együttes eatles-számaival, az Óriás-liszkóval, júdó- és karate-emutatókkal, női focival — rendező Seregi Zoltán), agy maga a mérkőzés. Al-ert Flóri bíráskodásával?

Hát — június 7-én kide-ül. Délelőtt 10-től Szegeden, Dózsa-pályán, melyre elő-vételben változatlanul a Ká-rász utcai színházi jegyiro-dán, a Dózsa-pályán, a Saj-házban és a Hírlap vásár-i szerkesztőségében va-

Ki lövi a VE

Már végleges a Népstadion szombati nagy műsora. Eszerin kor kezdődő Magyarország—A bajnoki selejtező előtt két mér rül sor, a jövő, illetve a múlt nek részvételével. Az FTC—Pé országos ifjúsági kupadöntő 16.3 dődik, majd 18.30 órától rend Budapest—Vidék öregfiúmérkő pest és vidék válogatottjába hívtak meg, ők együttesen 1070 sággal büszkélkedhetnek. A fővá patkapitánya Grosics Gyula, a dig: *Grosics, Faragó, Novák, M páti, Várhidi, Bundzsák, Bere Budai II., Hidegkúti, Szusza, Fenyvesi, Albert, Tichy.* A vid sének csapatkapitánya Buzánsz a keret: *Gellér, Szentmihályi, Sipos, Keglovich, Szojka, Mer L., Göröcs, Puskás dr., Monosto Szimcsák, Raduly, Tóth M. és*

Afrikai kánikulában készül noki selejtezőre a magyar labd gatott a tatai edzőtáborban. A nagy szorgalommal, s fegyelme zi a Mészöly—Mezey duó álta zésadagot.

Tenisz

Szentesen, a Kinizsi ligeti teniszpályáin mintegy száz versenyző részvételével ke- rült megrendezésre Csong- rád megye serdülő- és gyer- mekbajnoksága. A színvona- las mérkőzéseken elért ered-

Lugosi László,

Szabad Magyar Néplap, 1951. jún. 14.

LUGOSI LÁSZLÓ RAJZA

azt sem, a másik része
en lopni, a harmadik
megcsalja akit lehet,
salja, meglopja, még a
munkást is, hogy
thesse becstelen, nyo-
lt, az állatokénál is
való életét családjá-
és magának . . .

belénk, mint akkor. De csak majdnem, mert az emlékezésbe belevegyül a nyugtató tudat hogy az már nincs többé".

„Fuit", volt, elmúlt!

Kaposvári Gyula

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Lugosi László festő-művész

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1981 JAN 25

1021

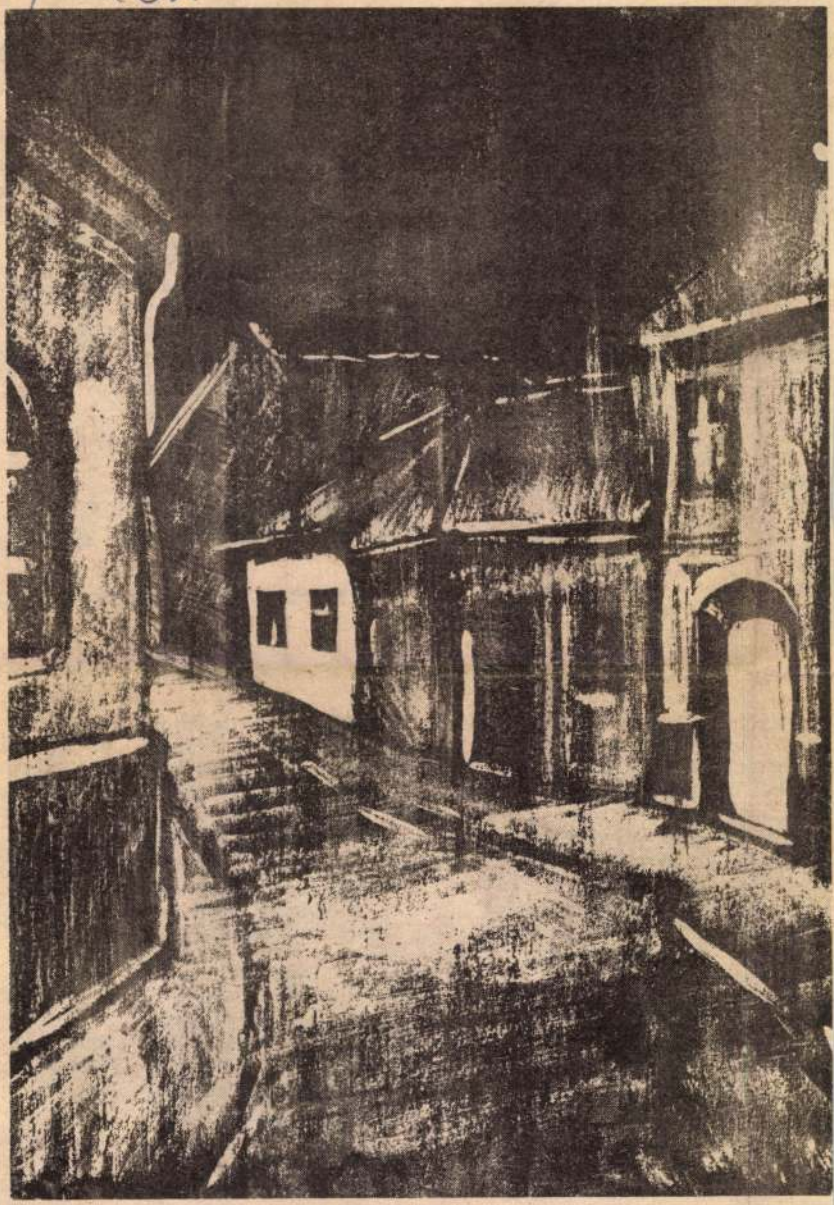

Lugosi László rajza

A kártevők irtásá

serénykedtek a nótár (jegyzők) a körlevelek solásában, bizonyítja Egerben keltezett 1751. 16-i irat: „Intetnek az az végett is, mivel gya megh történik, hogy a bocsájtott Currensek késedelmesen másoltatnak az Nótáriusok által, mind pedig a sok Helysígbeliek az továbbvaló küldését rossz emberekre bízzák... azért az bírák magok kötelességében serényen el járjanak.."

Ilyen szolgabírói utasítást körmölhettek Szolnok megye nótáriusai a pusztákon, a határban elszaporodott kártevők irtásával kapcsolatosan is.

„Anno 1749. dec. 3-án Egerben tartatott Gyűlés alkalmatosságával az ragadozó Farkasok, Rókák, úgy kártévő varjúk, szarkák és verebek iránt a N. Vármegyebeli Helysígeket fel osztván ...az 1750-dikbe való Télen egész ki keletigh practicáltatott (gyakoroltatott), mivel pedig azon rendelés most is megh újíttatott, azért az Helysígek Bíráinak, Tizedesseinek és Hadnagyainak parancsoltatik, hogy a szomszéd Helysígekkel egyetértévén, bizonyos napokat rendellyenek, ...a Farkasok vadászattya módgya szerint a bé állott télen folytassák és a nyers Farkas bőröket Perceptor Uramnak a rendelt árhoz képest presentálni el ne múlassák, különben... egy-egy Tallérra fognak büntettetni..."

Évről évre megtalálhatók az ilyen és ehhez hasonló rendeletek. Ilyen pl. az 1752. december 26-án keltezett is: „A' Farkasoknak, úgy a Ve-

kimutatás kereteben.

A táblázatos kimutatás az eredeti szerint olvasható. S ha összesítjük a helységekre kirótt adatokat, meglehetősen nagy számot kapunk: 43 farkas, 4660 varjú és szarka, 31 455 veréb, „Mellyeknek fe-

is szük. A pénzért b puszta fö falujában jén kívül szál vagy forgácsolv

„NYOLCZVA

Nagykunsági jóslatok száz

Nyolcvan év telt el a XX. századból. S minő nyolcvan év volt ez?

Megoldatlan társadalmi, gazdasági és eszmei gondok sokasága szőtte át a századforduló napi politikai életét, iszonyú háborúk tüzén át győzedelmeskedett a forradalom. A fasizmus őrjöngése után virradt a kelet-európai népekre a felszabadulás és hozta meg a kibontakozás évei után a szocializmus alapjainak lerakását, a fejlett szocializmus építését.

Az elmúlt nyolcvan év történelmi eseményeinek ismeretében ma már igen tanulságos visszatekinteni a századforduló éveire, belelapozni az akkori újságcikkekbe és megnézni, mit írtak, mit gondoltak századunkról az emberek nyolcvan évvel ezelőtt.

A Karcagon megjelenő

Nagy-Kun 7-i számá lalkozott újságíró ra vált. I század, m állunk, ép ja, a harc

Azt má mely cél kező gond gyarok me készülve De biztos, szük a rés

Érdekes a földdel latai: — „ nika vívn a mindenh ipari forg dik száz tabb drág a föld, an században földdel, zs

MTA Művészettörténeti Intézet
könyvtára
Budapest
Úri u. 49.
1014

ETH DÁNIEL bemozdulós, kozel-fenykepesz

A Budapest Galéria tisztelettel meghívja Önt

Lugosi Lugo László

Félúton

időutazás Klösz György fényképeinek nyomában Budapesten 1996-ban

c. kiállításának megnyitójára 1996. október 30-án 18 órakor
a Budapest Galéria Kiállítóházába
(Budapest III., Lajos utca 158.)

A kiállítást megnyitja:
ifj. Klösz György

A kiállítás megtekinthető
1996. november 10-ig hétfő kivételével naponta 10–18 óráig.

LUGOSI LUGO LÁSZLÓ

LUGOSI LUGO LÁSZLÓ: SZÉN

JELENKOR 1995 szept, 721-2

MUJDRICA PÉTER: A MAG

UO. 723-5

Szabó Julia:

A Bauhaus grafikái Pécsek[x]

Jelenkor, 1969. 3sz. 291-296.l

[x] M. tőt ért bibliográfiában 1969-re vonatkozó "kiállítások" cimszó alatt, de kiáll.nál nem szerepel

LUGOSI LUGO LÁSZLÓ

BOJÁR IVÁN ANDRÁS: magyar Lettre
– arc + kép, Lugo

MAGYAR LETTRE INTERNATIONALE

1995 NYÁR, 44

XII.	Telefon: 176-1722
út 11-25.	Fax: 176-7488
	MNB: 232-90149-3283

ámlája számát (OTP v. más bank átutalási
Gazdasági Hivatalba (levélben v. személyesen)

tesítőn szerepel (teljes számot kérjük).

ékes járandóságát átutalni.

FE LUGOSSY LÁSZLÓ

Performansok a Magyar Televízió
archívumában (1992) (25')

Video-Expedition in the Performance-World
Videó-Expedíció a performans-világban

Utropolis Galéria
Kaposvár 1995 jún.

Artpool Művészet-
kutató Központ
Bp 1995 sept.

Új Művészet
Lóska Lajos
Budapest
Bátori u. 10.
1054

Fotó: NÉMETH DÁNIEL bemozdulós, kézel-fényképez

A Budapest Galéria tisztelettel meghívja Önt

Lugosi Lugo László

Félúton

időutazás Klösz György fényképeinek nyomában Budapesten 1996-ban

c. kiállításának megnyitójára 1996. október 30-án 18 órakor
a Budapest Galéria Kiállítóházába
(Budapest III., Lajos utca 158.)

A kiállítást megnyitja:
ifj. Klösz György

A kiállítás megtekinthető
1996. november 10-ig hétfő kivételével naponta 10–18 óráig.

Lugosi Lugo László

A Budapest Galéria tisztelettel meghívja Önt

Hajdú József és Lugosi Lugo László

IPARI TÁJ

c. kiállítására

Megnyitó: 1994. október 25-én 17 órakor
a Józsefvárosi Kiállítóteremben (VIII., József krt. 70.)

A kiállítást megnyitja: BOJÁR IVÁN ANDRÁS művészeti író

•

A kiállítás megtekinthető 1994. november 20-ig hétfő kivételével naponta 10–18 óráig.

Igen, itt végső soron azt láttam, miként ér véget a szemem előtt egyszer és mindenkorra a tizenkilencedik század, most, így a huszadik vége felé. Miként van vége annak az ipari civilizációnak, amely a szénre, a vasra meg a gőzre épült. Amelyet mára felváltott az olaj meg az atom.

És akkor már tudtam, hogy mi a feladatom. Siettem, hogy kész legyek, mielőtt még végleg lebontják az épületeket, mielőtt a környezetvédők végleg rendbetennék ezt az elrontott tájat, amelyet az ipar díszített fel a maga máskülönben funkcionálisan csúf építményeivel. Ezt az ipari tájat.

(Ismeretlen utazó naplója a XX. század végéről)

Felelős kiadó: Zsigmond Attila főigazgató

Lugosi Lugo Láuló

mak és társadalmi hátrányok csökkentésére.

Az eseti bizottság ülésein kemény bírálatok érték a ktb-t, amelynek elnöke és a meghallgatásokon megjelent tagjai közölték: azért sem tudtak megfelelni a kormányhatározatban előírt feladatoknak, mert a ktb először idén kapott pénzt – harmincmillió forintot – működéséhez. Az eseti bizottság tagjai ezzel kapcsolatban csupán azt nem értették, hogy a ktb vezetői az elmúlt hat évben erről miért felejtettek el szólni.

Az eseti bizottság feladatai között szerepelt, hogy ajánlásokkal segítse a ktb munkáját. A bizottság tagjai azonban a kábítószerügyi tárcaközi bizottság megszüntetését javasolják a kormánynak. Nemzeti drogstratégia 1997 végén Magyarországon nem létezik.

• Kovács Róbert – Szentgyörgyvölgyi Arnold

Kábítószer van, drogpolitika egyelőre nincs

FOTÓ: ISZA FERENC

ÍJBA VONUL A RÉGI GDÍJRENDSZER!

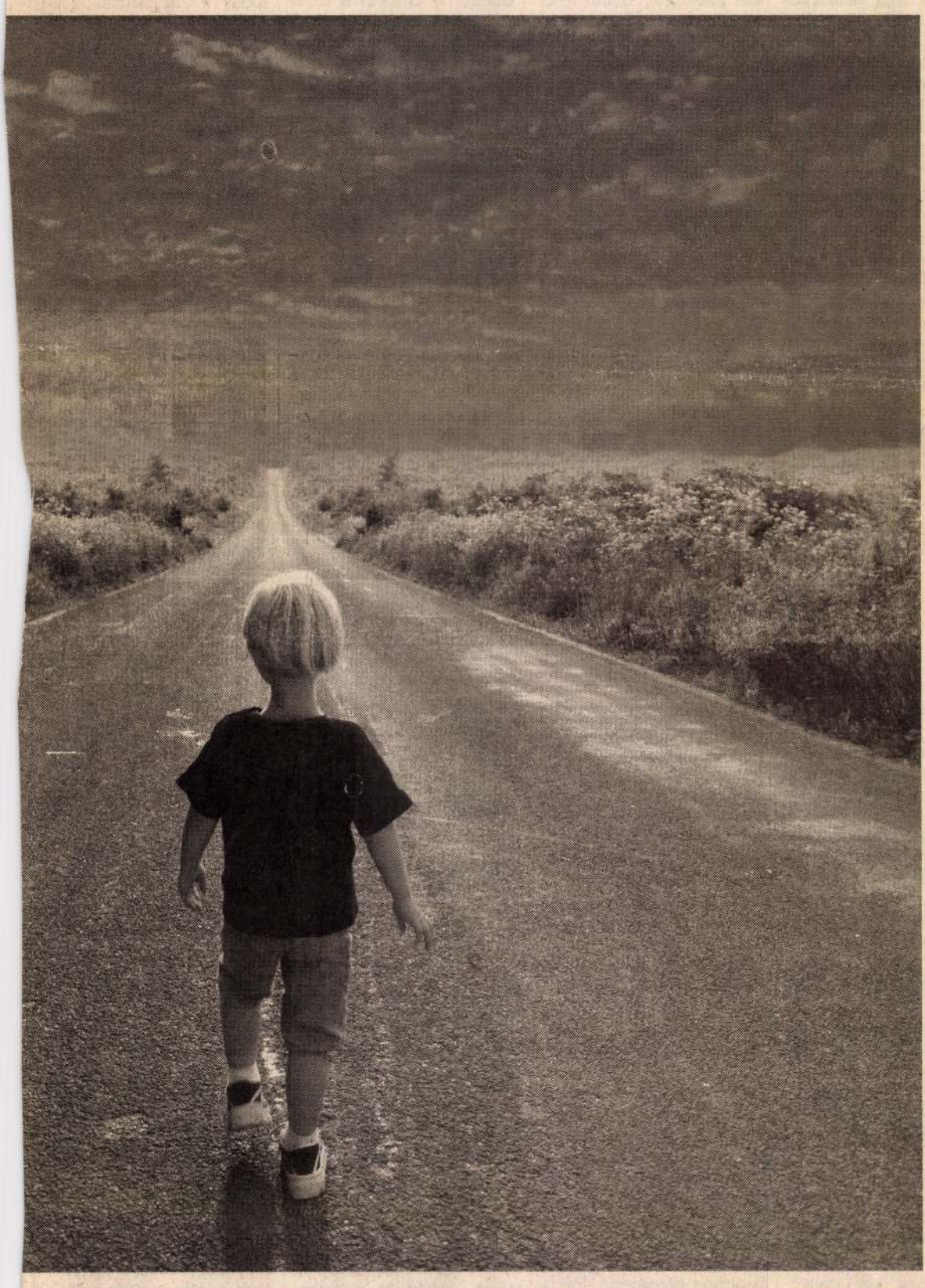

próbálja-e. Az is, melyik pénztárat választja. Döntésében természetesen az lesz a fő szempont, hogy nyugdíjasként minél előnyösebb feltételekkel minél több pénzhez jusson. De ne csak ő, hanem a gyermekei is. Mert nem csupán Kovács János jövőjéről, pénzéről, nyugdíjáról van szó: a nyugdíjpénztárakba fizetett pénz örökölhető lesz, a kamatokkal együtt.

Kovács Jánosnak van még ideje, hogy töprengjen, megismerkedjen egy Magyarországon eddig ismeretlen nyugdíjrendszerrel. De előbb-utóbb döntenie kell.

LÉPÉS A JÖVŐÉRT

ÁLLAMHÁZTARTÁSI REFORM

eform–Lépés a jövőért!

Törvényt sértett a főváros

A számvevőszék hiányosságokat talált az önkormányzat vagyonleltárában

Törvényt sértve kerültek a Fővárosi Csatornázási Művek és a Fővárosi Vízművek tulajdonába a céltámogatással megvalósult közműberuházások – olvasható az Állami Számvevőszék Budapest Főváros Önkormányzatának gazdasági ellenőrzéséről készült anyagában. Amiből ugyancsak kiderül, hogy a BKV tulajdonába is kerültek olyan pályák, alagutak, hidak, egyéb műtárgyak, melyek az önkormányzati törzsvagyon forgalomképtelen részét képezik.

Egyes vagyontárgyak – így a BKV-nál, a Fővárosi Vízműveknél és a csatornázási műveknél – mintegy 100 milliárd forint értékben téves jogértelmezés miatt jogszabályellenesen kerültek ki az önkormányzat törzsvagyoni köréből – derült ki a számvevőszéki vizsgálat során. Az Állami Számvevőszék ugyanakkor hiányosságokat talált többek között a fővárosi önkormányzat vagyonleltárának vizsgálatakor is, csakúgy, mint az ehhez kapcsolódó számvitelben. Ebből következően a vagyonleltárban szereplő tételek együttes összege, illetve annak részletezettsége nem támasztja alá kellő megbízhatósággal a mérleg adott soraiban szereplő értékeket.

Ugyancsak problémákat találtak a céltámogatással megvalósuló közműberuházásoknál. Például a csatornázási és a vízműveknél az elkészült beruházásokat nem a fővárosi önkormányzat, hanem e két cég vette tulajdonba, mely gyakorlat törvényellenes.

Az eljárás ráadásul nem egy, de több törvényi rendelkezést is sért. Mindezek mellett ez a gyakorlat a Csatornázási Művek által lebonyolított két beruházás esetében '95-ben 316,4 millió, 1996-ban pedig 507,7 millió, a Fővárosi Vízműveknél 1995-ben 735,1 millió, '96-ban 239,1 millió forint összegű előzetesen felszámított áfavisszaigénylést tett lehetővé a két társaságnál.

A tulajdonosi jogok gyakorlására az önkormányzati rendelet egymilliárd forint érték felett a közgyűlésre, ezalatt a tulajdonosi bizottságra bízta a joggyakorlást. Emiatt a fővárosi közgyűlés többségi részesedésével működő gazdasági társaságokban az irányításban rendkívül sokan vettek részt – kifogásolták a számvevők. Hiányosságként vetették fel, hogy az önkormányzatot képviselő igazgatósági és felügyelőbizottsági tagok részére nem határozták meg a feladatokat és a velük szemben támasztott elvárásokat. Mint az a vizsgálat során kiderült, a felügyelőbizottságok készítettek éves munkatervet, s azt többé-kevésbé be is tartották, ám a bizottságok tagjai sem saját maguk, sem külső szakértők segítségével ellenőrzést nem végeztek.

A számvevőszék felhívta a fővárosi önkormányzat figyelmét, hogy meg kell szüntetniük az előírtaktól eltérő szabályozást, illetve helyre kell állítaniuk a törvényes állapotot. Súlyosabb mulasztások esetében pedig fontolják meg a szükséges mértékű szankcionálást. A tulajdonviszonyokkal összefüggésben a jelentés megállapítja: az önkormányzati törzsvagyon körébe tartozó és a gazdasági társaságokba apportált eszközök esetében a törvényi előírásoknak megfelelően a tulajdonlást rendezni kell. A fővárosi önkormányzat pedig a céltámogatással megvalósult közműberuházásokat a törvényi előírásokat betartva aktiválja, és vegye önkormányzati tulajdonba.

• I. G.

Az erdei bútorokkal tüzelnek

Vandál kirándulók a Pilisben

Egyre nagyobb méreteket ölt a vandalizmus a fővárosi erdőkben. Az erdészek már nem győzik pótolni a szétvert padokat, asztalokat és szemetesedényeket. A barbár támadásoknak újabban már az erdei tornapályák és játszóterek is áldozatul esnek. A fővárosi erdőket kezelő Pilisi Parkerdő Rt. e célra fordítható anyagi forrásai kimerültek, ezért a cégnél fontolóra vették, hogy a pozdorjává zúzott bútorzatot begyűjtik, újat viszont már nem raknak ki a pótlásukra.

Meglehet, hogy a jövőben a kirándulóknak haza kell vinniük a kiürült elemózsiás zacskót és üdítős dobozokat, mivel nem lesz hová kidobniuk a hétvégi piknik feleslegessé vált maradványait. A fővárosi erdőket gondozó Pilisi Parkerdő Rt. Budapesti Erdészete ugyanis – nyugati mintára – azt tervezi, hogy szemetesedény nélkül hagyja a sétálóutakat. Az elhatározást az elkeseredés szülte, mivel az erdészek már nem győzik pótolni a fából készített, környezetbe illő szeméttartókat. A kihelyezéssel együtt közel 15 ezer forintba kerülő edények ugyanis nem töltik, nem tölthetik be hivatásukat.

A tönkrement szemetesek százszámra kerülnek az erdészet fatelepére. Döntő többségüket egyszerűen szétrúgják, a maradék pedig a tűz martalékává válik – panaszolja Bakon Gábor erdészetvezető. A budapestiek kedvelt kirándulóhelyeinek számító erdők fenntartására, gondozására kapott 14 millió forintból lassan nem futja ilyen „luxusberuházásra" – teszi hozzá. Ebből a keretből csupán a szemétszállítás négymillió forintot emészt fel idén, de valószínűleg még ennyi sem lesz elég a rohamosan növekvő szeméthalmok elszállítására.

A helyzeten a hétvégi „szemétszüret" valamelyest segített, ám az erdészek tapasztalatai szerint ezt sokan éppen arra használják fel, hogy kivigyék az erdőszélre a kacatjaikat, mondván az erdészek majd a többivel együtt úgyis elszállíttatják azokat. Jobb esetben csak a kertben összegereblyézett avar jelenik meg ilyenkor zsákszám az erdőszélen. Mindenesetre a szemétszüretre az erdészet is felkészült: Budakeszi út 91. szám alatti központjukon védőkesztyűvel és gyűjtőzsákkal – valamint jó tanácsokkal – látták el a „szüretelő" csoportokat.

A vandálok azonban nem csupán a szemetestartályokat veszik célba. A Rókahegyen például hiába raknak ki tűzifát a hivatalos tűzrakóhely mellé, ha egyesek – a nehezebb megoldást választva –, inkább padokból s a támfal fadeszkáiból rakott tűzön szeretnék megsütni a szalonnájukat. Hasonló helyzet alakult ki a kevélynyeregi turistaháznál, amely úgy öt éve vált a tűz martalékává – persze nem véletlenül. Erőművészek körében bevett szokás még az erdei tornapályák tönkretétele. A Görgényi úti, fajátékokkal telezsúfolt játszóteret például egy éjszaka leforgása alatt sikerült "amortizálni". Nem volt szüksége több időre annak az ismeretlennek sem, aki – ki tudja miért – pedánsan tűzifává aprította a hármashatár-hegyi Guckler Károly utca valamennyi, fából készült bútorát.

Az elkövetőket minden esetben a pusztítás élménye motiválja, ezt jelzi, hogy a felaprított fát rendszerint a helyén hagyják – mondja Bakon Gábor. Az erdészetvezető úgy véli, hogy amíg nem sikerül a jelenleg rendelkezésre álló pénzkeret többszörösét az erdők fenntartására, megóvására és őrzésére fordítani, addig nem várható, hogy a mára kialakult helyzetben gyökeres változás álljon be.

• Kriván Bence

PESTI TÖRZSASZTAL

Aki újrafényképezi a várost

Budapest. Nem csupán utcák, terek, házak: város, mely lüktet; lelke van. Formálják mindazok, akik benne, érte élnek. Őket, budapesti „törzsvendégeket" ültetjük hétről hétre asztalunkhoz.

Lugosi Lugó László, fényíró, ismét a lehetetlent kísérti; fotoapparátjával most egy „rég" letűnt kor – jelesül a századforduló – egyik legendás alakja, Klösz György nyomába eredt. Egyetlen albumban szeretné egymás mellé tenni korabeli kollégája egykori budapesti képeit és az ugyanabból a látószögből elkapott mai pillanatokat.

• Honnan, milyen szponzoroktól lehet egy ilyen képeskönyv-vállalkozáshoz pénzt szerezni?

Tulajdonképpen pénzkereseti oka volt annak, hogy belekezdtem ebbe a könyvbe. Éppen nem akadt munkám, és kitaláltam, hogy ezzel legalább keresek egy csomó pénzt. A dolog ott futott zátonyra, hogy kiadó ugyan már lenne rá, de pénz még nincs. Most éppen ezt hajtom. Megkerestem a fővárosi önkormányzatot abból az apropóból, hogy jövőre lesz a város egyesülésének 125. évfordulója, Klösz pedig a kiegyezés évében kezd dolgozni. Van ugyan hat év különbség, de majdnem egybeesik a két dátum. Javasoltam, hogy a városháza adja ki ajándékkönyvnek, de addigra már az önkormányzatnak megvolt az elképzelése arról, hogy mit akarnak kiadni. Aztán felhívtam a Budapest Bankot, hogy készítenék egy Budapestről szóló könyvet, de az intézményben megváltoztak a szponzorálási feltételek. A tervem kapott ugyan 400 ezret, de egybe kellene legalább négymillió.

• Mai CD-ROM-os, virtuális valóságos világunkban már nem akkora az ázsiója az egyszerű fényképnek, mint feltételezhetően annak idején volt. Tényleg miféle szerepe volt akkoriban ezeknek a „kimerevített" pillanatoknak?

Klösz korában teljesen más volt a fényképek szerepe. Akkor mindenki szinte őrültként vásárolta a képeket, hiszen ez egy specializált munka volt, kevés ember értett hozzá. Az amatőrség majd csak a századfordulón jön be a Kodakkal, addig a fotózás kifejezetten szakmunkánk számított. Iszonyú mennyiségű felszerelés kellett hozzá. Ha kimentek az utcára fényképezni, vittek magukkal egy egész sötétkamrát, nagy üveglemezeket, vegyszereket, miegymást. Amikor árvizet fényképeztek, akkor egy csónakban volt berendezve a sötétkamra. Ott aztán azonnal elő is kellett hívni a lemezt, máskülönben elvesztette az érzékenységét. A fénykép darabáru volt. Döntő többségének az volt a célja, hogy valaki megvegye, és otthon nézegesse, kirakja a falra, vagy gyűjtse egy albumba. Mindent vettek az emberek. Kelendőek voltak például azok a Sisi-portrék is, amit az udvari fényképészek készítettek. Klösz többek között azért ment le az 1879-es szegedi árvizet fényképezni, mert árvizet fotón addig nem láttak az emberek. Az újságokban metszetek voltak, fotót technikailag lehetetlenség volt kinyomtatni.

A millenniumi kiállításról Klösznek hatszáz képe maradt meg. Az 1873-as bécsi világkiállításra is meghívták, ahol rajta kívül még hat fotós dolgozott. Körülbelül kétezer negatív készült a világeseményről, a másolatokból alig fél év alatt másfélmillió került forgalomba. És ez mind egy szálig el is fogyott. Egyszerűen esemény volt maga a fotó is, hihetetlen újdonság, hogy fényképet egyáltalán lehet csinálni?! A múlt század közepéig nem is lehetett sokszorosítani, addig minden felvétel csak egy példányban létezett. A forgalmazás is csuda módon zajlott. A város különböző pontjain megtalálhatók voltak a fényképészek kirakatai és reklámdobozai, a vitrinekben pedig a fotó-műtermek által jegyzett képek voltak kiállítva. Klösznek például volt egy az Andrássy úton, egy másik a Deák téri templom mellett, a Hatvani utcában. Lehetett vásárolni közvetlenül a műteremből, de voltak viszonteladók is. Van több olyan Klösz kép, aminek a hátoldalán van egy Calderóni bélyegző. Ez a cég volt az első szemléltető eszközöket forgalmazó cég, a távcsőtől a sztereoszkópig mindent meg lehetett találni a kínálatukban, plusz a fotókat.

• Arról lehet valamit tudni, hogy kik voltak Klösz megrendelői?

Dolgozott a Ganznak, a Fővárosi Tanácstól is nagy megrendelései voltak, elsősorban térképekre. De fényképen kellett megörökítenie például a pesti oldal bontását az Erzsébet híd építésekor. Érdekes, hogy amíg kezdő vállalkozó volt, addig ő keresi a munkát, és lefényképez minden útjába eső dolgot. Salgótarjánba elmennek, a Dunakanyarba szintén, a hetvenes évek végéig a saját szakállukra egy sötétkamra kíséretével járják az országot, és útközben tulajdonképpen mindent megörökítenek. A kilencvenes évektől aztán sorra jönnek a zsíros megrendelések. A legjobb évében kétezer forintot kapott a várostól, úgyhogy volt miből megvennie egy fasori telket. Gazdag ember volt. A napfényműtermes, 800 négyzetméteres nyomdája, három villája a bizonyíték erre.

Egyébként az a fantasztikus Klöszben, hogy látom, miként tanult meg fényképezni. Az elején még érezni, hogy nem tudja, hova kell állni, milyen beállítást kell alkalmazni, de a kilencvenes években már lényegében a kisujjában volt a szakma. Aztán a végén egy egész nagy képgyár lett a Klösz féle vállalkozás, a munka java részét már a segédek csinálták. Ezzel egy kicsit le is züllesztették a dolgot.

• Szarvas György

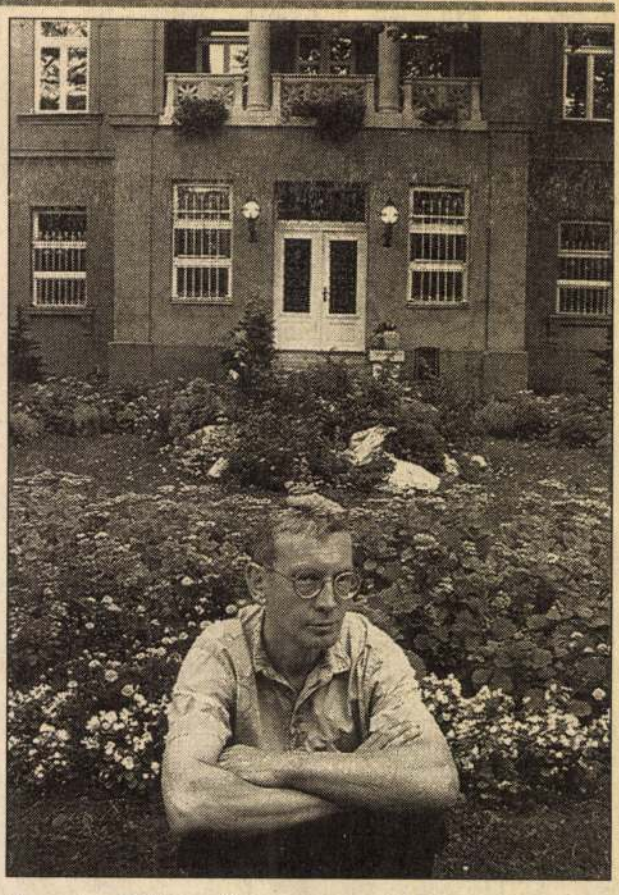

Az egykori Klösz-műterem ma irodaház FOTÓ: MÜLLER JUDIT

Juhász Géza

Margószélesség

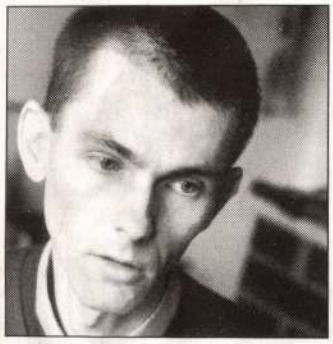

Szakértelem

A szakértőt nyilvános előadása végeztével körbeveszik lelkes tanítványai és más érdeklődő pszichológus hallgatók. Dr. X-né rajzokat mutogat az asztalnál. „Ezen a rajzon egy apagyilkos fiú ábrázolta magát törött ágú fakent, azon pedig egy gyilkos férfi vetette papírra sérült lelkét." Lapozgatja a büntetőeljárások során keletkezett, ám most rendetlenül kavargó, néhol neveket tartalmazó papírokat a pszichológus a tudást szomjúhozó hallgatók gyűrűjében. A fiatalok kérdezgetnek, dr. X-né szürke szavakkal ecseteli, milyen fiatalkori sérüléseket lát ki az évtizednyi büntetésüket töltő tettesek színes rajzaiból. A szakértő elmeséli, levelet kapott a börtönből egy gyilkostól, mint első ember, aki meghallgatta életét. Önkéntelenül szentenciák tolulnak fejembe, a bűnösök áldozatként kezdték és végzik a börtönben, gerjed bennem az együttérzés a férfi gyilkosokkal.

X-né mögött állok, válla fölött nézem szúrós ujjú, életeket igazgató kezét. A szakértő feladata nem az ítélkezés – fejtegeti a kérdezősködő ártatlan ifjaknak –, hogy a gyanúsítottak bűnösök-e, elkövetők-e, ezt a bíróság dönti el, a kriminálpszichológia csak adalékokat nyújt a bírói mérlegeléshez. Harmadmagával végzi ezt az úttörő munkát Magyarországon, közli végül X-né.

A szakértő szedelőzködik. Egy fiú megkéri, mesélje el élete legborzasztóbb esetét. X-nében a mehetnéken felülkerekedik a tanítói hév, lélegzetet vesz.

„Minden eset borzasztó. Mindig az az eset a legborzasztóbb, amivel épp foglalkozom – teszi hozzá. – „Kirendeltek egy ügyben, ahol volt két kistestvér, egy fiú és egy lány. A gyerekek nagyon szerették az apjukat, vele akartak lenni. Ám az anya a válóperben el akarta szakítani a piciket apjuktól. Az anya nagyon beteg, szexuálpszichológiailag rendkívül kóros személyiség volt. Addig kereste a módját, hogyan foszthatja meg a gyerekeket az apától, míg beléjük szuggerálta, hogy az apa nemi erőszakot követett el a kislány ellen. A saját betegsége révén így nagyon sok kárt okozott a gyerekeinek, és persze az apának is a meghurcoltatással."

Döbbent figyelem.

„Hogy mi is a valóság, erre nézve a legegyértelműbb jelet napokkal a vizsgálat elvégzése után kaptam. Az anya visszatelefonált nekem, hogy tiltakozik a szexuális attitűd-kérdőívnek az ellen a kérdése ellen, hogy mit érez a közösülő kutyák láttán. Csakhogy a kérdőívben ilyen kérdés nincsen, hanem az a kérdés van benne, hogy mire asszociál a vizsgálati személy az utcán közösülő állatok láttán. Ez a tévesztés pedig azért volt árulkodó, mivel az anya azzal vádolta az apát, hogy a kislányt kutyával való közösülésre akarta kényszeríteni. Ebből lehetett megállapítani, hogy a gyerekek az anya erőteljes és ismétlődő sugalmazására kezdtek el beszámolni az apa részéről őket ért, meg nem történt erőszakról" – vezette le bölcselkedőn dr. X-né.

„A szakértői vélemény alapján

Várhegyi Éva

Ekotrip

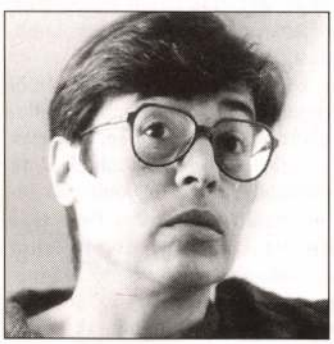

Jó üzleti hírnév

Már megint Simicska Lajos borzolja a kedélyeket. Hogy mit keres legnagyobb magánbankunk leánypénzintézetének az élén.

Tíz évvel ezelőtt a törvényalkotók úgy gondolták, bimbózó bankszektorunkat meg kell védeni az olyan vezetőktől, akiknek nem makulátlan az üzleti hírnevük. Az akkor született pénzintézeti törvény *Személyi és tárgyi feltételek* című fejezetébe ezért bevették azt az előírást, hogy a pénzintézet „ügyvezetését legalább két, jó üzleti hírnévvel és megfelelő szakképzettséggel, valamint gyakorlattal rendelkező (...) vezetőnek kell ellátnia".

Pedig 1991-ben többségünknek még semmilyen üzleti hírneve nem lehetett, se jó, se rossz, hiszen a megelőző évtizedekben nemigen üzletelhettünk. Legfeljebb meggymaggal, amiért viszont a hetvenes években még börtön is járt; és ha külkereskedők voltunk, illett magunkat távol tartani az olyan gyanús ügyletektől, mint a kesudió importja, mert különben hónapokig tartó társadalomelméleti viták kereszttüzébe kerülhettünk az ÉS hasábjain.

A nyolcvanas évek már némi megnyugvást hoztak: a kispolgáriság-vádakkal együtt a vállalkozásellenes politikai kampányok is lekerültek a napirendről. Sőt a politika által is támogatott Demján Sándor az állami kereskedelmet megcsúfoló Skála létrehozásával legalizálta az üzletet mint olyat. Nem kőkorszaki MDF-piacokkal akarta letörni az árakat, mint később Zacsek és társai, hanem valódi piaci eszközökkel: nem átallott a paradicsom hazai csúcsidényében paradicsomot importálni, és azt olcsóbban árulni, mint mások a jóféle magyart. Tojt a hazai nagy- és kistermelők fejére, a szocializmusban elsőként nemcsak hirdette, de tevőlegesen demonstrálta is: a fogyasztó a fontos.

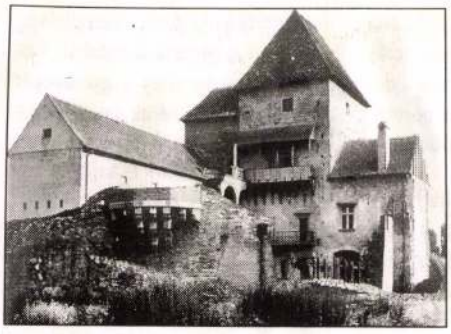

belépőjegy összesen 100 HUF, de mégannyiért takaros brosúra is kapható, abban le van írva minden ilyesmi, lesz itt még sor másolva, hát ezt inkább elhagyom. Labanc: istenem, Ozorára nem ment vonat, pedig ott van közel. Fészek: mint kicsit feljebb.

Ha délről érkezünk, mint az út, a kaputorony és az öregtorony együttese fogad, *welcome unikum:* Magyarországon az egyetlen épségben megmaradt reneszánsz tömb a XVI. század elejéről, már ezért is megéri. A százasban van vezetés is, így nem árt (még mindig csak kinn vagyunk) a falban megszámlálni a megeredt verőereket, s a pár golyót, mit Vak Bottyán ágyúi köptek a labancra, így jól válaszolhatunk a vezető esetleg nekünk szegezett kérdésére. De nem ez a lényeg, hanem az udvar, azért kell odamenni. A halszálkamintájú kőborításáért. S ha valakinek akkora a szerencséje, mint az egykori napigpatrick süvölvénynek, az kifog egy olasz turistacsoportot is, s csodát lát. Azt, hogy negyven ember egyszer csak megbolydul, mint a méhkas, lökdösik egymást, mutogatnak és ordítoznak; egy ilyen kő borította udvar *nekik* hazai pálya, nem bírnak betelni vele, próbálgatják, milyen rajta a járás. Ilyen: ★★★★★

■ **Az út Felsőrácegrespuszta és Sárszentlőrinc között** A gyalogos továbbállt Simontornyáról, a várban akkor épp nem láthatta a környék híres szülöttének, Illyés Gyulának az emlékkiállítását, a prospektus szerint a dolgozószobája játszik, s talán e nemlátás miatt vette Nagydorognak az irányt, csak kortynyi időre állva meg a vajtai Zichy-kastély előtt, tilos a bemenet, megvette valami amerikai papság, csak csütörtökönként délután szabad a járás, ha éppen.

Ha figyelt volna Illyésre, tán másfele megy. Mert helybeni járásban király volt a költő. Tényleg, mi van vele, ha jól emlékszem, nyolc éve is megvan annak, hogy utoljára valaki, el se hiszik: Petri György, ezt nyilvánosan megkérdezni merte, de ami hihetőbb: feleletet nem kapott, pedig nem minden kérdés költői, amit költő kérdez.

Illyés még porbafingó korában, küszöbön kuporodva egy testes könyvet olvasott, aztán uccu neki, vesd el magad, futott át a szomszéd faluba. A *Puszták népé*ben elmeséli: azt olvasta, hogy Petőfi, Petőfi Sándor évekig élt Sárszentlőrincen, ott járt gimnáziumba. Milyen igaza volt Gyuszinak, azt tényleg látni kell. Nem ár érte, a hajadonfőtt, mezítlábas rohanás, bagatell.

Nos, az út Felsőrácegrespuszta és Sárszentlőrinc között még mindig megvan. Csak én most, önkéntes közúti hatóság, kétirányúsítom. Nem fog változni semmi sem. Hisz azóta sem változott. Csak por van ott. A kétirányúsítás egyetlen eredménye: csikicsuki. Lőrincről menet még szinte be sem érünk Rácegresre, az első nagyobb épület az egykori pusztai iskola. Ma bezárva tartott múzeum, ide járt Illyés. A kapun lévő papirosról az eső már sok mindent levitt, a kulcs valakinél a Kölcsey utca valahány alatt, nem kideríthető. Úgy tehetünk, mint az akkori gyerek: álmélkodva benézni tenyérni üvegablakon, mit gondolnak. Sármelléki törpe Párizs–Dakar, még kocsiból is: ★★★★★

■ **Egy (két) hang: Arany János, Ady Endre, Kosztolányi Dezső válogatott versei** Oly könnyű lenne mondani, hogy a kis Gyula gyermeki futása ma már elképzelhetetlen, mer' micsoda más világ van. Alighanem minden ilyes szólás, sommázat eredendően, bár alkatilag is: ostoba. Előttem három kötet, egy sorozat darabjai. Nem viccelődni kell, hogy sohasem késő, inkább örülni. Hiszen arról van szó, hogy miféle válogatások ezek. *Egy (két) hang*, ez a sorozat címe. Az egy a biztos, a kettő az izgalmas. A válogatást ugyanis jó nevű fiatal magyar költők végezték, a kiadó közlése szerint azért, hogy így mindegyik kötet újszerű, friss szemléletet tükrözzön. Jó, tükrözzön. Ennél persze többről van szó, épp olyasmiről, ami az összes résztvevő számára olyan, mint Gyulusnak az a szaladás.

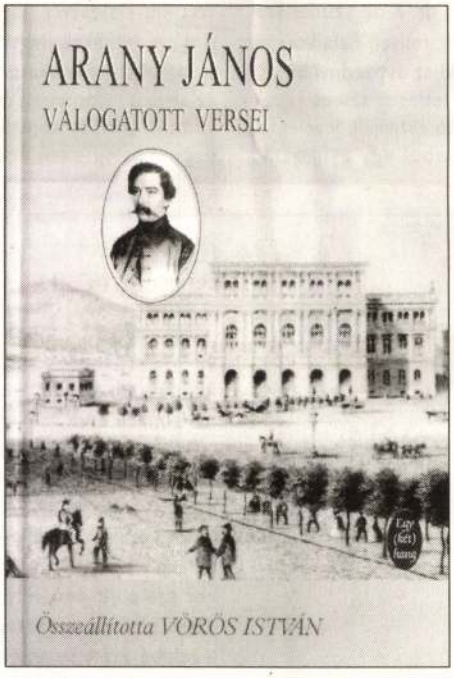

Csak versek (válogatva), aztán egy utószó (a válogatóé). Aranyt Vörös István, Kosztolányit Térey János, Adyt Kemény István válogatta. Azt csinálhatunk velük, ami jólesik. Rámenni, mint egy lexikonra, hogy mi van benne, és mi maradt ki, s melyik miért, gondolva csalfán, hogy magunk mennyivel ügyesebben szemeztünk volna, ha. Vagy mint válogatók, tovább szűkítve a kört, csak önkedvünkre, még így is adódhat felismerés, újdonság. De a legjobb nekiszaladni, mint regénynek, haladva lapról lapra. Eközben talán előbb, de úgyis biztosan eljő a pillanat, venni a bátorságot (a könyvesboltban), mit is írt ez a Vörös. Tán nem is olyan fene reménytelen vállalás, megtudni az utószók előtt, hogy akkor *most* mi van, és mivégre is. Persze melyik jobban, melyik kevésbé, aztán mind eligazít, a hatás kölcsönös, többirányú, mint az előbbi út két sárvízi falucska közt. Kosztolányi segít Téreynek, az meg nekünk (és Dezsőjének), csak elleszünk egymás között. *(Palatinus kiadó 1999-től máig)* ★★★★★

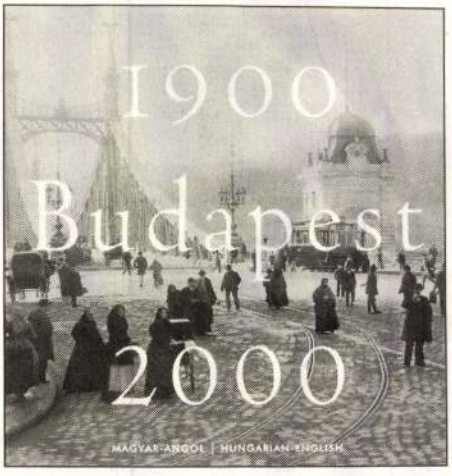

■ **Klösz György és Lugosi Lugo László: 1990 Budapest 2000** A végén minden gyalogút, nekiszaladás elhal egyszer, az ember hazaér és csodálkozik, vagy így, vagy úgy.

Hogy csak egy percre tettem ki a lábamat, és minden mennyire más lett, máshogy csönget a villamos, nézik mit nézek, aztán tovább.

A másik: elmentem már vagy ezer éve, és tessék, ez az a hely, ahol semmi se változik, ahol áll az idő. Hova haza? Hát, Pestre föl.

Tudják, jobban, mint én:

1990 Budapest 2000, Klösz György és Lugosi Lugo László könyve, inkább a Lugóé.

Az ötlet, hogy mondjam csak, gyanúsan egyszerű. Klösz tizenkilencedik század végi fotóit megfotózni újra ugyanúgy ugyanonnan, ugyan már.

A gyanakvás többirányú.

1. Így könnyű. Az idő maga, viszonylag olcsóért.

2. Így azért elég nehéz. Átláthatóvá, bejárhatóvá tenni az időt, ami száz túlontúl is konkrét esztendő formájában csak egy tömb, egy darab, megfogható, de átlátszatlan.

A gyanútlan könyvforgató, hacsak a bőréből nem bújik ki, egyféleképpen kezdheti. Mi változott? Mi változott volna? Semmi se. Épületek jöttek, mentek, hidak emelkedtek s tűntek el, de egyik se vitte túlzásba. S mert a legjobb erők jöttek itt össze, előszavában Esterházy Péter ki is fecsegi a tutti frankót, hogy: „Nem lehet *ugyanoda* állni, csak *majdnem*." Íme az idő maga, ez a majdnem.

A könyv maga viszont, bár ugyancsak az idő maga, mégis több, mint majdnem: kicsi és finom. Nem esik hanyatt az idő előtt, bár sokszorosan biztosítja tiszteletéről. Ötvenhatszor, példásan alapos és szűkszavú jegyzetekkel.

De mi Budapestről se feledkezzünk meg, még neki is kijár, ami jár: ★★★★★ (pezsgő és kaviár). *(Vince kiadó, 2001)*

Turcsányi Sándor

LUGOSI LUGO LÁSZLÓ

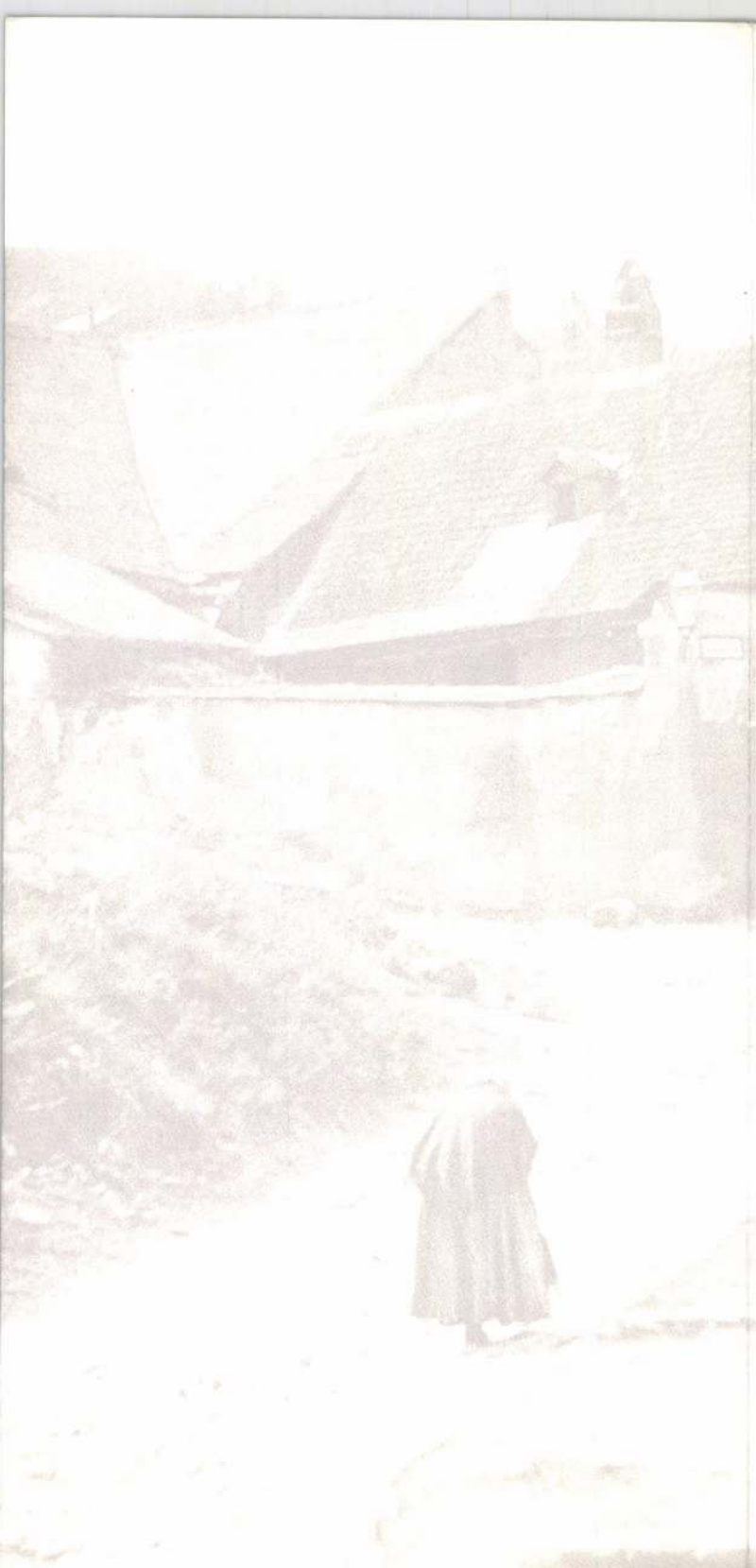

A Petőfi Irodalmi Múzeum

és a Vince Kiadó

tisztelettel meghívja Önt

2003. szeptember 30-án 17 órára

E. Csorba Csilla

SZÉKELY ALADÁR, A MŰVÉSZI FÉNYKÉPÉSZ (1870-1940)

című könyvének bemutatójára

A kötetet ismerteti

Beke László

művészettörténész, az

MTA Művészettörténeti Kutatóintézet igazgatója

és

Lugosi Lugo László

fényképész, szakíró

Helyszín:

Petőfi Irodalmi Múzeum (Károlyi-palota)

Budapest V., Károlyi Mihály u. 16.

FE LUGOSSY LÁSZLÓ

Alternatív fesztivál

Az V. Kis Magyar Performance és Nehéz Zenei Fesztiválra várják péntektől vasárnapig az érdeklődőket Szentendrén.

A város öt helyszínén – Színházterem, Barlang, Művészet Malom, Vajda Lajos Stúdió pinceműhely, Asztor kávéház – a műfaj legismertebb hazai és külföldi előadói vesznek részt. Fellép többek között Bukta Imre, a Kikely Rada Szlovéniából, Pop Iván, a Sajnos Batár, Tomás Ruller Szlovákiából, a Frank Zappa emlékzenekar és az Analóg Indiánok. A moziban többek között Igor és Ivan Buharov filmjei, A Mézga család legújabb kalandjai, indiai videoklipek, fe Lugossy László és Szirtes János Tiszta Lap című filmje, illetve a Macskafogó lesz látható.

A fesztiválhoz kapcsolódóan pénteken a VLS pinceműhelyében Gátlástalan tisztaság, speciális bizonytalanság címmel tematikus kiállítás nyílik, melyet három pesti helyszínen – az Andrássy úti GAG Galériában, az Est Caféban és a Damjanich utcai MAMÜ-ben – is láthat a közönség. A programokra a belépés ingyenes. M. D.

KÉPEK, SZOBROK

KÁTONA LÁSZLÓ

Közös kiállítás Bartl József festő- és Vizsolyi János szobrászművész művei láthatók a Budapest Kiállítóteremben. (Metro)

METRO

2003. okt. 1.

LUGOSI LUGO LÁSZLÓ

Szén

Ültünk 1993-ban a pécsi Kisgaléria irodájában, Pinczehelyi Sándor, Konkoly Gyula meg én.

– Itt vannak ezek a bezárt bányák, éppen mi is az István-aknán vagyunk, a festészeti mesteriskola, azt kellene lefényképezned, gyere ki egyszer, és nézd meg! – mondta Gyula.

– És itt Pécsett egyetlen fényképészt sem érdekel, pedig tényleg megérné – tette hozzá Pinczehelyi.

Két nap múlva elmentem István-aknára. Zuhogott az eső, sár volt, de a látvány elképesztő, igazi kép. Ipari építészet az 1920-as évekből, a leggyönyörűbb fajtából. Készítettem néhány próbafelvételt bent az épületben, és elhatároztam, hogy majd ha lesz időm, lefényképezem a mecseki szénbányászat még álló emlékeit. Mert amikor Pécsre menet vagy jövet kinéztem az autóból, azt láttam, hogy hónapról hónapra tűnnek el az utat keresztező drótkötélpálya tartóoszlopai, a bányászatot felszámolták. És mivel semmit nem tartok fontosabbnak a fényképészetben, mint azt, hogy őrizze meg a múlt látképeit, nem volt nehéz döntenem.

Áprilisban mentem vissza. Valaki körbevezetett a bányászat helyszínein. Fentről, a Dömör-kaputól néztünk le először a tájra, aztán sorra vettük az aknákat, a külszíni fejtéseket, a villanytelepet és a többi kiszolgáló létesítményt. Elmentünk a bányászfalvakba, és ahogy mászkáltunk a környéken, egyre világosabbá vált előttem, hogy itt nem csupán a húszas évek ipari építészetéről van szó. Mert először csalódást éreztem. A látott helyek többsége korántsem volt annyira szépséges, mint az István-akna tornya. Betonból és vasból épült közönséges ipari létesítményeket láttam, amelyek híján voltak minden szépségnek vagy romantikának.

De közben kirajzolódott az is, hogy itt sokkal többről van szó, mint a Pécs környéki bányaépítészetről, sőt, sokkal többről, mint arról a személyes tragédiáról, amit a mecseki szénbányászat megszűnése okozott a bányászok életében. Mert a bányászok zokogtak, és emlékbe mindenki hazavitt egy darab szenet. Nem, itt végső soron azt láttam, miként ér véget a szemünk előtt egyszer és mindenkorra a tizenkilencedik század, most, a huszadik század vége felé. Miként van vége egy olyan ipari civilizációnak, amely a szénre, a vasra, a gőzre épült. Amelyet felvált az olaj és az atom. Mert végső soron a bányákat racionális közgazdasági érvek nyomán zárták be: hiába van még a földben ennyi-meg-ennyi szén, azt onnan már nem érdemes felhozni. Nem éri meg.

És emellett a lefényképezett kihalt ipari tájban az is nyilvánvalóvá vált, amit persze közhelyszinten mindannyian tudunk, hogy a bányászat maga a pokol, bárhol járjunk is a világban. Az angol vagy az amerikai bányász élete és sorsa sem volt könnyebb a komlóinál, legfeljebb több pénzt kapott a munkájáért.

Akkor már tudtam, hogy mi a feladat: igyekeztem lefényképezni ezt a hangulatot, az ipari táj képében megmutatni azt, milyen is lehetett a bányászat. Siettem, hogy még az előtt kész legyek, mielőtt végleg lebontják az épületeket, és mielőtt végleg rendbe tennék azt a tájat, amelyet a bányászat feldíszített a maga máskülönben funkcionálisan csúf építményeivel.

FELUGOSSY LÁSZLÓ

Új művészet

1998. jún.

14.o.

kasza van. A hercegnő 1809-ben rendelte meg egész alakos ülőszobrát Canovánál. Gipszmodellje 1813-ra elkészült. Elisa fesztelenül, mégis méltósággal ül trónszékén, sudár hátával éppen csak érinti a támlát. Fejét – vessük össze ezt a mozdulatot az ókori Vénusz-képekkel! – élénken jobbra veti. A külvilágnak él, kíváncsi és tetszeni akar. Bal könyökével könnyedén trónszékének karfájára támaszkodik és – vessünk ismét egy pillantást a Vénusz-képekre! – alsó karját fölemelve kezét kissé negédes mozdulattal válla felé fordítja. Vagyis eltűnt a hadisten, eltűnt a mellet dédelgető keze – ezzel eltűnt a nyilvánvalóan erotikus tartalom – de szinte változatlanul megmaradt Elisa-Venusz kezének tartása. A beavatatlanok könnyed-kecses mozdulatnak látták, a beavatottak elértették a bele rejtett bókot: a hercegnő oly szép, mint a szerelem istennője.

A márványszobor 1816-ra készült el, csakhogy akkor már nem volt, aki kifizesse. A hercegnő bátyja megbukott, őt pedig elűzték Toszkána trónjáról. Canova úgy segített magán, hogy a márványszobor arcáról lefaragta a személyes jegyeket és mint eszményi arcú Polyhymnia múzsát eladta a szobrot Bianchetti grófnak, aki 1817-ben Bécsbe küldte azt nászajándékul I. Ferenc császár negyedik esküvőjére. Ferenczy Canova római műtermében a gipszmodellt biztosan látta, de valószínűleg ismerte a bécsi márványpéldát is.

A motívumvándorlás harmadik állomása az ő Kölcsey szobra lett. Tudott dolog: ha Ferenczy „plánum adás"-ról beszélt, mindig egy már megvalósult, a közvélemény által szentesített szobornak az adott feladathoz való adaptálására gondolt. Így tett most is Canova művével. Mindenekelőtt elhagyta a láb alól a kecseske zsámolyt, így a költő-politikus alakjának összhatása súlyosabb, férfias lett. Egyszerűbbre formálta a széket is, elhagyta karfáit, aminek következtében a kar immár nem támaszkodott semmire, hanem egyértelműen gesztussá, méghozzá komoly, érvelő gesztussá változott. Abba a

FELUGOSSY LÁSZLÓ

Új művészet

1998. márc.

12.0.

FELUGOSSY LÁSZLÓ

Új művészet

2002. júl.

43.o.

FE.LUGOSSY LÁSZLÓ

Erotika és szexualitás a magyar képzőművészetben, Szerk. Andrási Gábor, Bp. 1999

Szöveg: 80, 99, 108, 11, 112, 113

Kép: 112

Szeretettel meghívom Önt a Várfok Galériába, a Várfok Terembe
2003. április 24-én, csütörtökön 18 és 20 óra között

feLugossy László

Nagy kanál c. kiállításának megnyitójára.

megnyitja: efZámbó István
meglepetés: feLugossy László és Szirtes János akciója

A kiállítás nyitva: május 24-ig,
keddtől szombatig 11 és 18 óra között.

PORTÁL GALÉRIA
1012 Várfok u. 8.

2003. május 24-ig
OLÁH MÁTYÁS LÁSZLÓ
munkája látható.

A galéria gyűjteménye előzetes bejelentkezés alapján látogatható.

FELUGOSSY LÁSZLÓ

VÁRFOK GALÉRIA
Várfok Terem – XO Terem
1012 Várfok u. 14. és 11.
T/F: (+36 1) 489 39 20
489 39 21
213 51 55
e-mail: galeria@varfok-galeria.hu
www.varfok-galeria.hu

Szalóky Károly

Együttműködő partnereink:
Állami Nyomda Rt.
AUDI
Budapest Bortársaság
Café Alkoholos Filc
Dessin Stúdió

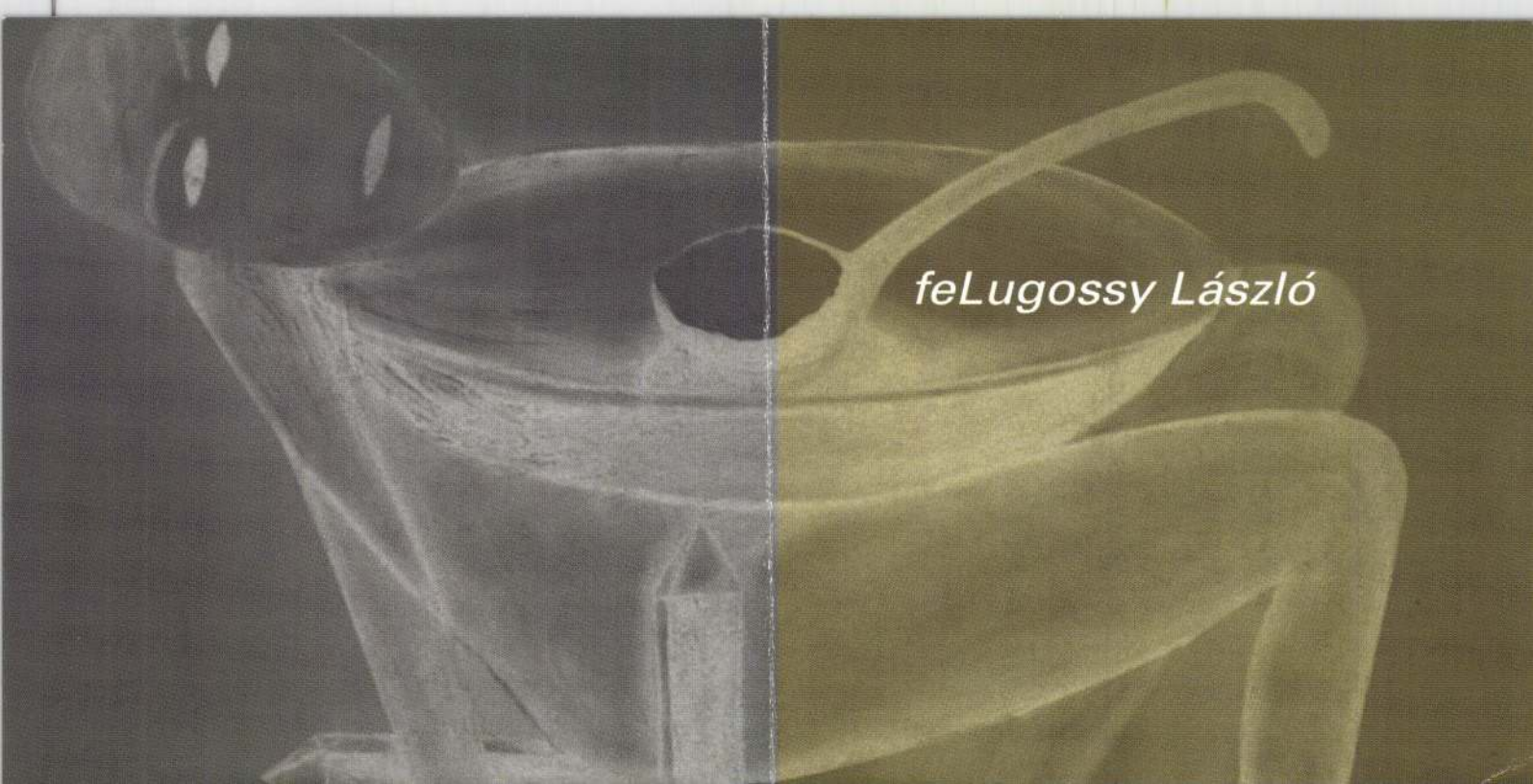
feLugossy László

Lugosi Lugó László

INTERJÚ

Béranya, cigányozik, időhaladék

Megújult a Magyar értelmező kéziszótár

Ha volt könyvsiker az elmúlt évtizedekben, a Magyar értelmező kéziszótár az volt. Az 1972-ben megjelent első kiadást kilenc változatlan utánnyomás követte. Most pedig kikerült a nyomdából a szintén az Akadémiai Kiadó műhelyében megalkotott – hetvenötezer szót tartalmazó – „második, átdolgozott kiadás". Pusztai Ferenc főszerkesztővel és Pomázi Gyöngyivel, a kiadó nyelvi szerkesztőségének igazgatójával az új Magyar értelmező kéziszótárról beszélgettünk. Legelébb az előzményekről.

– Értelmező szótárként is számon tartjuk – kezdte Pusztai Ferenc – a XIX. század első ebbéli nagy teljesítményét, Czuczor Gergely és Fogarasi János hatkötetes művét, A magyar nyelv szótárát. Ilyen léptékű folytatása nem volt, csak Ballagi Mórnak a még ugyanabban az évszázadban, majd Balassa Józsefnek az 1940-ben írott kisebb, kétkötetes munkája. Ezt követte az ötvenes és hatvanas évek fordulóján A magyar nyelv értelmező szótára. Ez a hétkötetes vállalkozás sem volt közvetlen előzménye A Magyar értelmező kéziszótárnak. Hiszen nem tartalmazhatta a hét kötetben elférő részletes magyarázatokat, nem hozhatta az irodalmi példák seregét. De egyetlen vaskos kötetében is tízezerrel több szó volt! Magyar és a használhatóság kedvéért, a napi igények kielégítésére idegen szavak is. A kilencvenes évek elején már nagyon erősen érződött, hogy szükség van a szótár átdolgozására, bővítésére. Hadd említsem meg, hogy e munkában az 1972-es kiadás szerkesztői közül is részt vehetett még Juhász József és Szőke István.

– Kevés ilyen szó akad. Az idő rostáján, persze, kihullt a *békebizottság*, a *békefront*, a *békevédelmi*, a *békeharc*. De megmaradt a *békeharcos*, és a címszavak közé került a *békefenntartó* meg a *béketerv*. Jó néhány szó mellett most ott van a ritka, régies, kiveszőben lévő vagy elavult megjelölés – ezek egyszersmind azt is mutatják, hogy egy szó elhalásának milyen állomásai vannak. Ellenben a *cégbíróság* és az *ítélőtábla* mellől elhagytuk az első kiadás régies minősítését, mert ezek az intézmények ismét életünk részei lettek. De nem csupán a címszavakban van változás. Sok esetben változtak a magyarázatok. Hiszen például a *fétis* szóról időközben kiderült, hogy nemzetközi szó ugyan, de a portugálból nem közvetlenül, hanem francia közvetítéssel került a világ nyelvhasználatába. A régi szótárban trófeagyűjtő harcost és közlekedési járőrt jelentett a *fejvadász*, az újban odakívánkozott a ma már leggyakrabban használatos értelem is: megbízásból jól képzett embereket felkutató személy. A *cigányozik* – azaz mulatozás során cigányzenésszel húzatja a nótáját – mellé is odakerült az újabb jelen-

– Az MTA Nyelvtudományi Intézetének korpusznyelvészeti osztályán Váradi Tamás kollégánk irányításával elkészült a 150 millió szót tartalmazó Magyar nemzeti szövegtár. A számítógép megmutatta szavaink gyakorisági sorrendjét. A rangsor első 2000 helyére került szavak kaptak 1-es jelölést, 2001–10 000-ig tart a 2-v el, 10 001–30 000-ig a 3-mal, 30 001–60000-ig a 4-gyel jelölt szavak sora. A 60 001-gyel kezdődők közé tartozók tartozók kaptak 5-öst. Például az *idő* 1-es, az *időbeli* 2-es, az *időbeosztás* 3-as, az *időérzék* 4-es, az *időhaladék* 5-ös jelzést kapott. Számítógép nélkül erre nem lett volna lehetőség.

– A számítógép más tekintetben is megkönnyítette a munkánkat – vette át a szót Pomázi Gyöngyi. – És meg fogja könnyíteni az elkövetkezendőkben is. Az átdolgozott kiadásnál az időközben szükségessé váló módosításokat gyorsan és egyszerűen végrehajthatjuk. Az adatbázis azt is lehetővé teszi, hogy CD-ROM-on is közreadjuk a kéziszótár anyagát. Terveink szerint már karácsony előtt kapható lesz a boltokban. És reményeink szerint intranetre is rákerül majd a teljes szóállomány, hogy az erre jogosult intézmények, tudományos műhelyek, egyetemek is hozzáférhessenek a szótár naprakész változatához.

Hadd mondjak még valamit a „papírszótárról" – mondta befejezésül Pusztai Ferenc. – A szerkesztők, a tipográfusok dicséretére szól, hogy nagyon szép a laptükör. A dőlt és a kövér betűk jól végiggondolt használatával szinte megmozdulnak a szócikkek. Némi túlzással: domborzatuk lett az oldalaknak. Ez megkönnyíti a szótár használóinak dolgát, megkönnyíti, hogy a mondandó eljusson a befogadóhoz.

DANISS GYŐZŐ

szótár ② fn **1.** Vmely nyelv szavainak jelentős részét betűrendben tartalmazó és ugyanazon a nyelven értelmező v. a szavak idegen nyelvű megfelelőit közlő könyv. I *Nyelvt* Hasonló, de szócikkeiben más jellegű információkat tartalmazó mű. ***Etimológiai* ~.** **2.** *vál* Egyéni szókincs, szóhasználat. ***Ez a szó hiányzik a ~ából.*** **~írás** ⑤ fn Szótár készítése, szerkesztése. **~író** ⑤ fn Szótárírással foglalkozó szakember, kül. nyelvész. **~irodalom** ⑤ fn *Tud* Vmely nyelvközösség v. kor szótárainak összessége. ***A magyar* ~.**
szótároz ⑤ ts (és tn) ige **1.** *Nyelvt* <Szót, szavakat> szótárba fölvesz, ott feldolgoz. **2.** tn Szótárt használ. ***Fordítás közben sokat* ~.** **~atlan** ⑤ mn *Nyelvt* Szótárba még föl nem vett <szó, jelentés, kifejezés>.
szótáritan ⑤ fn *Nyelvt* A szókészlet szótári feldolgozásának elméleti és gyakorlati kérdéseivel foglalkozó tudományág. **~tudomány** ⑤ fn *Nyelvt* Szótártan.

A szótár a szótárban

HIRDETÉS

PALETTA

JÓNÁK TAMÁS festőművész gyűjteményes kiállítása augusztus 13-án, 18 órakor nyílik meg a városligeti Millennium Szalonban (XIV., Olof Palme sétány 1.).

HAJNALVÁRÁS címmel ma este fél nyolctól Szvorák Kati népdalénekes lép fel a Petőfi Irodalmi Múzeum kertjében (V., Károlyi Mihály u. 16.). A műsorban közreműködik Bolya Mátyás – koboz, citera, Gombai Tamás – hegedű, doromb, Mihálydeák Barna – nagybőgő és Nagy Zsolt – brácsa, ütőgardon, dob.

AZ ÁRKÁD GALÉRIÁBAN (VII., Rákóczi út 30.) augusztus 14-én, délelőtt 11 órakor nyílik meg a Magyar Keramikusok Társaságának elmúlt tízéves munkáját bemutató tárlata. Szintén ekkor kezdődik a Gádor-díjas keramikusművészek anyagaiból összeállított kiállítás is.

AZ ÚJPEST GALÉRIÁBAN (IV., Árpád u. 66.) nyílt kiállítás Kovács Ilona és Ambrus Lajos festőművész képeiből. Ez utóbbi tárlatának címe: Ember és természet. Mindkettő augusztus 24-ig látható.

A TEREK című, többek között Hajdú László, Nádler István, Haász István, Mata Attila és Farkas Ádám munkáiból álló kiállítás augusztus 21-től tekinthető meg az Art'éria Galériában (Szentendre, Városház tér 1.).

A X. PRÁGAI QUADRIENNÁLÉN részt vett tervezők installációiból nyílt kiállítás a napokban a Millenáris Parkban (II., Fény u. 20–22.). A tárlatot augusztus 24-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

INTERJÚ

A nosztalgia fényképésze

Lugosi Lugo László fotóművész mostanában főleg városokat fényképez. Legújabb albuma a budai Várat mutatja majd be.

FOTÓ: KOVÁCS BENCE

Lugosi Lugo László a Himalájára készül

A XIX. század utolsó évében fényképezte Budapestet Klösz György. Hogyan jutott eszébe újrafotózni a képeit?

– Az ötlet már nagyon régen jött, vagy 15 éve. A Budapest Anno című könyvet Klösz-képekkel illusztrálták, erről jutott eszembe: megkeresem az eredeti nézőpontot, és lefényképezem, ami arról a helyről ma látható. Egyébként többeknek is eszébe jutott már ugyanez. Erdély Miklósnak is írt arról, hogy Klösz képeit újra meg kéne csinálni. Most többen is utálnak, mert szerintük elloptam az ötletüket, pedig csak ők voltak lusták, hogy az egészet megcsinálják, ne csak részleteit. Sok ellenségem lett a könyv miatt.

Mindenesetre az album nagy sikert aratott.

– Mert divat a nosztalgia, és mert lehet vele játszani, mint a képregényfüzetek Mi a különbség? fejtörőivel. Különben eredetileg én is csak a nosztalgia miatt kezdtem el, és közben megismertem és megszerettem Klösz György munkásságát. Nagyon sokat köszönhetek neki és ennek a könyvnek. Rengeteg ötletet és feladatot adott, tíz évre előre tudom, hogy mit fogok fotózni. Nemrég fejeztem be egy a Klösz-könyvhöz hasonlatos, „régen és most" albumot Athénról, és a tervezés stádiumában van egy-egy könyv Bécsről és Salzburgról.

Érdekes lehetett mai technikával követni az egészen másként dolgozó Klösz beállításait.

– Igen, igen, de szinte ugyanabban a pillanatban nagyon elkezdett érdekelni a kor fényképezési technikája. Módfelett bonyolult technika, úgy hívják, nedves eljárás. Volt egy angol fotós, Samuel Bourne. Ő is nedves eljárással fényképezett Indiában és a Himaláján. 40 személyes karavánnal ment fel a hegyekbe, mert rengeteg mindent magával kellett vinnie. Üveglemezekkel, sok különféle vegyszerrel dolgoztak, kellett sátor, amelyben előhívták a képeket, és maga a fényképezőgép is jó nagy volt. A fejembe vettem, hogy rekonstruálom ezt a 40 fős karavánt, és magammal viszem Zalka Imrét, aki itt, Pesten tudja a nedves eljárást, meg is mutatta nekem, és 4000 méter magasan ugyanezzel a módszerrel megcsináljuk újra azokat a képeket, amelyeket Bourne akkoriban. Csak nagyon alaposan elő kell készíteni. A tervek szerint öt év múlva indulunk.

A Klösz-könyv óta megcsinálta a Zsidó Budapest-albumot, a rengeteg kép készítése közben nyilván különleges viszonyt alakított ki a várossal.

– Szeretem is, meg nem is Budapestet, sokszor nem tetszik az emberek mentalitása, az árusok, az autóvezetők. Viszont gyönyörű város, és rengeteget fotóztam már, és fogom is, sok témát ad nekem. Ezenkívül jól ismerem, és a különféle arcait fényképezhetem. Most a Várat fotózom. Az a koncepcióm, hogy megmutassam, amilyen kicsi, olyan változatos és gazdag, nem csupán az érdekes belőle, amit az eddig megjelent fotóalbumokban látni. Kissé patetikusan megmutatják, hogy milyen fantasztikus történelmi helyről van szó, gótikus ülőfülkékkel és barokk palotákkal. Engem viszont elsősorban az érdekel, hogy a Vár élő organizmus. Ha ott vannak a turisták, őket is láttatni kell. Persze, a történelmi épületek is benne lesznek a könyvben, de a múzeumok is, mert egészen másfajta aspektust adnak a helynek.

BEREMÉNYI SÁRA

HIRDETÉS

Coca-Cola Beverages

A Coca-Cola Beverages (Magyarország) Kft.
dunaharaszti központi raktárába

élelmiszeripari termelő üzemben szerzett tapasztalattal rendelkező

RAKTÁROST

keres.

Olyan, érettségivel rendelkező, megbízható, jó szervezőkészséggel rendelkező, határozott fellépésű pályázók jelentkezését várjuk,
[illegible] élelmiszeripari termelő üzemben szerzett

ANTIKVÁRIUM

A Horváth

Horváth Józsefet, a bolt tulajdonosát, már gyerekkorában vonzotta a Kelet, tanult törökül, arabul, a gimnáziumi évek alatt a latinnal és az ókori szerzőkkel került közelebbi kapcsolatba. Érettségi után azonban mégsem a bölcsészkarra, hanem közgazdásznak jelentkezett, majd a Kultúra Külkereskedelmi Vállalat antikvárosztályán töltött hét évet, miközben elvégezte a könyvtár–latin szakot az egyetemen. 1968-tól e[illegible]

FELUGOSSY LÁSZLÓ

ÚJ MŰVÉSZET

1998/jún.

P-9396

14.o.

FELUGOSSY LÁSZLÓ

ÚJ MŰVÉSZET

1998/március.

P - 9396

12.o.

847. FÜLEP LAJ

Carissimo,

köszönöm szives sorait, és saj
kellett irkálnia. Ami az Izsó-
várni nagyon szivesen várok ny
Jobb szeretném ugyan a Magy[ar]
Egyébként a debreceniek tervez
tudom, lesz-e belőle valami - h
cikket. Hanem Ybl ur! Micsoda
Persze, egy szóval se emliti,
évvel ezelőtt s most fölfedezi,
rosszul is, helyenként még az
Nem tudja megbocsátani, hogy a

LUGOSSY MÁRIA

ÚJ MŰVÉSZET

2000/szept.

P-9765

24.0.

- FÜLEP LAJOSNAK

Bp. 1935. X. 1.

dilettantikus. Átnézvén azonban
érdekelhetné oly darabok miatt,
után nem szerepelnének. Ha felhatal-
nak átnézésre.
ként azért nem gondolhatunk, mert
om, hogy rossz, de messze van a
nem tökéletes zenész, sem nem
r pedig ez oly munkakör - mint tu-
nában maximumot kiván.
kérni, hogy az általa megjelölt
ézal Lajzi
ráfra /talán a Népr. Muzeum költ-

LUGOSSY MÁRIA

ÚJ MŰVÉSZET

2000/július

P-9765

2.0.

VASZ LÁSZLÓNAK

(1 or

Zengővárkony, 1935. VII 18.

pök Ur!

——— Lehet, hogy nagyon rosszkor
se éri Nagyméltóságodat, de azért
ngat. Négy év óta huzódó és minden
ásos állapotban az orvosok megpró-
a kéninjekciókat, melyek 4o °-on
evés eredménnyel - évek óta javallják
, hogy elmehessek, a miniszterhez[1]
ildtem az esperesnek,[2] aki Nagymél-
ztelettel kérem, kegyeskedjék kér-
i a V[allás és] K[özoktatási]

3

LUGOSSY MÁRIA

ÚJ MŰVÉSZET

2000/febr.

P-9765

2.0.

1092. FÜLEP I

Kedves Gyulám,

bizonyára nem felejtetted el,
nélkül hagyni. Feltételezem h
okának kellett lennie hosszu
hónapok óta hetenként kén-ini

LUGOSSY MÁRIA

Új művészet

2001. jún.

22.o.

LUGOSSY MÁRIA

Új MŰVÉSZET

2001. ~~NOV.~~ OKT.

3.0.

LUKÁCS TIBOR

Új művészet

2002. jún.

41. o.

Lux Kálmán MV 2003/5

Káldi Gyula

A BEREGSZENTMIKLÓSI VÁRKASTÉLY ÉLETTÖRTÉNETE

A kárpátaljai ruszinok között még ma is élő hagyomány, hogy a menyegzői vacsorákon az ifjú pár mellett egy széket és egy terítéket üresen hagynak. Lehet, ma már sokan nem tudják, hogy ez a hely a nagyságos fejedelemnek, II. Rákóczi Ferencnek van fenntartva. A hagyomány immár közel háromszáz éve él. Egy hagyomány, amely talán egy régi, ám valóságos esemény emlékképe. A fejedelmet a Kárpátok szegletében nemcsak tisztelték, de szerették is.

Tudjuk és sejtjük, hogy életútjában milyen élményeknek lehetett döntő szerepe. De vajon ezek között számon tartjuk-e azoknak a kastélyoknak, házaknak és tájaknak a megragadó erejét, ahol ifjúként vagy vezérlő fejedelemként megfordult? Ugyanakkor azt se feledjük, hogy nemcsak a környezet hat az emberre, de az ember is alakítja azt.

Tény, hogy egy-egy hosszabb életű épület sorsa, építésének és átépítéseinek ideje, jellege és stílusa – egyszóval építéstörténete – a mindenkori tulajdonos életútjával, törekvéseivel szorosan összefügg. Különösen igaz ez a birtokközpontokat reprezentáló s egyben védelmi feladatokat is ellátó várak, majd várkastélyok esetében. A várkastélyok építkezéseinek hátterében többnyire a nagyravágyás, vagy éppen a kényszerű szükségszerűség is meghúzódott.

Az viszont már mindennapos mai tapasztalat, hogy a számunkra oly fontos várkastélyok nagy része a pusztulás szélére került. A történelem szövete feslett fel több irányból az elmúlt évszázad során. Csak a közelmúlt hozott ebben némi pozitív változást, így immár remélni lehet, hogy a XVI–XVII. században épült néhány kiemelkedő építészeti emlékünk mégis túléli a mostoha évtizedeket. A helyzet azonban a határainkon túlra került várkastélyok esetében egyelőre szinte reménytelen.

A fenti sommás megállapítások példázata a beregszentmiklósi (ma Csinagyijevo)

A kastély képe dél felől (Káldi Gyula felvétele)

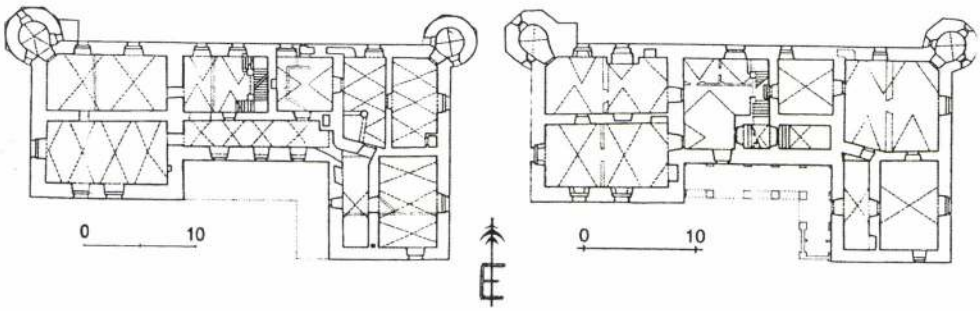

A kastély földszinti és emeleti alaprajza Lux Kálmán felmérése nyomán

várkastélynak az alábbiakban vázolt rövid története.

A mai Kárpátalján, Munkácstól mintegy 8 kilométerre északra, a Latorca szűkülő völgyében áll a Perényiek, Telegdiek, majd Rákócziak egykori kastélya. Környezete sivár; a település főutcája felől igénytelen és végtelenül elhanyagolt blokkház takarja, míg többi oldala mentén lepusztult raktárak és használaton kívüli kisüzemi épületek határolják. Az idők során többször átépült várkastély mára ugyancsak a teljes pusztulás szélére került. E szomorú állapot árnyékából azonban még mindig képes kilépni a küzdelmes és jövőért kiáltó múlt.

Beregszentmiklós település első írásos említése 1263-ból származik, mely szerint IV. Béla király és fia, V. István – aki az 1262. évi pozsonyi, poroszlói és szokoli egyezmények folytán a Tisza melléki részeket s így Bereg vármegyét is irányította – Szent-Miklóst, Szolyvával és Vereckével együtt ekkor Aladár mesternek adományozta.

A jelenleg álló épület építésének első eseménye 1403-ra tehető, amikor Luxemburgi Zsigmond erődítmény építésére adott engedélyt Perényi Imrének Szent-Miklóson. Az épület magját képező Perényi-féle építkezés mibenléte ismeretlen. Csak feltételezni lehet, hogy annak egyes falait a későbbi átépítések során felhasználták. A XV. századi erődített udvarház létére utal az U formájú alaprajz szabálytalansága. Az épület keleti traktusában a falak vonalvezetése kissé esetlegesnek tűnik, ezért ide – az U hosszabbik szárára lokalizálható az első épület.[1]

Telegdi Mihály többszöri tulajdonosváltás után, 1574-ben szerezte meg az uradalmat – így az udvarházat is – Miksa császártól zálog címén. A Bekes Gáspár mellé állt erdélyi főúr életében hamarosan létfontosságúvá vált az épület. 1575. július 8-án, a kerelőszentpáli csatában ugyanis Bekes vereséget szenvedett Báthori István erdélyi vajdától. Telegdinek családjával együtt menekülnie kellett Erdélyből, s itt, Szentmiklóson telepedett le. 1583-ban maga és örökösei számára várépítési engedélyt kapott Rudolf királytól. Az apa 1586-ban történt halála után annak fia, János folytatta az éppen megkezdett építkezést. Az ekkor folyó munkákról öccsének, a kastély új tulajdonosának levélben számolt be, így azok jellegéről és nagyságáról képet nyerhetünk. 1596 ősze azonban gyászt hozott a Telegdi család számára; ekkor meghalt Telegdi János és öccse Pál is. Az épület tehát a Telegdiek építkezése során nyerte el ma is jellemző tömegét és reneszánsz karakterét. Az épület keleti homlokzatán ma is látható két félköríves „lombard" ablaknak a XVI. század utolsó negyedéből származó párhuzamai Észak-Magyarországról és Erdélyből egyaránt ismeretesek (Beckó, Kabold, Sárospatak, Egeres, Gyulafehérvár, Marosillye, Fogaras stb.). A terméskőből rakott két lakószintes épület délkeleti és északkeleti sarkain sokszögű tornyok álltak, pincéje és földszinti helyiségei, valamint az emelet udvar felé eső folyosószakasza is már boltozott volt. A többi emeleti helyiség gerendamennyezetes lehetett. A padlástérben ekkor kialakított védelmi szintnek a megemelt fedélszéket tartó oszlopszerű bázisai s a homlokzati fal lőrései napjainkig jól megmaradtak. Az épülethez már kerített, árokkal és töltéssel védett udvar kapcsolódott, melyben majorsági épületek álltak. Az egész együttest keletről a Latorca, másfelől vizesárok, töltés és palánk védte. A szegletbástyáról és a palánkról 1596-ban történik említés.[2]

A kastélyt 1610-től 1643-ig Telegdi Anna, majd férje Nyáry István birtokolta. 1649-ben Lónyai Zsigmond kapta meg, akinek özvegyét Rákóczi László vette feleségül. A kastély II. Rákóczi Ferenc fejedelem jószágvesztésének időpontjáig, 1711-ig maradt a Rákóczi-család kezén. Ezalatt minden bizonnyal otthonosabbá, szebbé vált. Rákóczi László naplójából tudjuk, hogy a kastély 1657-ben leégett, melyet ezután nagymértékben újra kellett építeni. Egy 1673-as Báthori Zsófia számára készített leltár szerint az épületnek felvonható csapóajtaja volt. Az épülettömb két szára között fabábos nyitott filegoria állt. Ezt később falazott tornác váltotta fel. A következő nagyobb átalakítás 1679-80-ban történt.[3] Az épületben ekkor boltozatok, kémények, kályhák, kőkeretek készültek, s ekkor készülhetett az 1943-ban előkerült, mára már elpusztult Rákóczi-címerrel díszített homlokzati sgraffito is.

A Rákóczi-család életében Munkács és Szent-Miklós jelentős szerepet töltött be. Eszünkbe juthat, hogy I. Rákóczi Ferenc 1670-ben, a Wesselényi-féle összeesküvés után anyja, Báthori Zsófia védőszárnyai alá, Munkácsra menekült. Ott és Szent-Miklóson húzta meg magát addig, amíg anyja egyezséget nem kötött a császári csapatok parancsnokával, Johann Spork generálissal, illetve amíg a jezsuiták kegyelmet nem eszközöltek számára az udvarnál. Özvegye, Zrínyi Ilona és Thököly Imre is gyakran találkoztak itt. A nagyságos fejedelmet, II. Rákóczi Ferencet pedig nemcsak családi kötődése, de a szabadságharc születésének és elmúlásának eseményei is ehhez a tájhoz kötötték. A szabadságharc hajnalán, 1703 júniusában 3000 gyalogosból és 500 lovasból álló seregével Munkács mellett állomásozott, amikor a császári hadak meglepték. Visszavonulván Zavadkára ekkor még rövid időre meghátrálásra kényszerítették. Ez alkalommal a kuruc gyalogság egy része a szent-miklósi kastélyban volt elszállásolva. A nagy küzdelem alkonyán pedig, 1711. február 18-án Lengyelország felé, a száműzetésbe vezető út utolsó magyarországi éjszakáinak egyikét is falai között töltötte a fejedelem. Az elhagyott táj festői szépsége, vadregényessége a fejedelmet is megihlette. Munkács várában jegyezte le a Szent-Miklós környékére is vonatkoztatható sorokat:

„Mert Munkács meredek sziklán épült,

A kastély északkeleti saroktornya

amelyet csak kevés föld takar. Ez a szikla egy síkság közepén emelkedik, jó mérföldre azoktól a magaslatoktól, amelyek aztán a Beszkid hegységig vezetnek. A négy órányira folyó Tisza felől nincsen egyéb, csak rendkívül sűrű erdő, meglepően magas, egyenes

A kastély nyugati szárnya (Sebestyén József felvételei)

A lépcsőház emeleti csarnoka

A padlástér képe

és vastag tölgyekkel, és hatalmas mocsarak, melyeket a munkácsi hercegséggel határos Máramarosi hegyekből lefolyó vizek táplálnak. E vizek folyását a beléjük dőlt fák akadályozzák, és ezért annyira átszivárognak a talajon, hogy az utak csak kemény télen járhatók. A Beszkid hegyekből eredő Latorca folyó a várhegytől egy puskalövésnyire folyik."[4]

A szabadságharc éveiben egy jóval csendesebb, ám szomorú esemény is történt a kastélyban. Az első számon tartott magyar költőnő, Petrőczi Kata Szidónia a huszti várból egészségesebb helyre költözvén végnapjait töltötte itt.[5]

Az emelet déli folyosója

Reneszánsz ikerablak képe a keleti homlokzaton (Sebestyén József felvételei)

A bukás után, 1726-ban a kastély a kincstártól III. Károly gróf Schönborn Lothár Ferenc mainzi érsek birtokába került. Az épületet a második világháború végéig a Schönborn család uralta. A kastély 1729 és 1734 között új fedélszéket kapott, emeleti helyiségeit beboltozták, és ekkor készültek a nyugati homlokzat szalagkeretes ablakai is. Az épületet többnyire raktározási célra használták egészen 1839-ig. A Schönborn család ekkor újra lakhatóvá tette az épületet. E korszerűsítés során fosztották meg homlokzatait faragottkő nyíláskereteinek zömétől, s a tengelykiosztást megtartva kiszélesítették az ablakokat. Saroktornyainak hegyes sisakjait megszüntették, s az épületre egyetlen magas fedélszerkezet került.

Az épület XX. századi és különösen a második világháború utáni története a hanyatlás jegyében telt, jóllehet rövid időre a magyar műemlékvédelem figyelme is ráterelődött. 1943-ban a Műemlékek Országos Bizottsága kutatási és restaurálási munkákat végzett itt, s ekkor mérte fel *Lux Kálmán* az épületet is.

1945 után azután a várkastély a szovjet állam tulajdonába került. Az ezt követő évtizedekben volt benne börtön, községháza, erdészeti központ és katonai raktárbázis.[6] A Szovjetunió felbomlása után a gazdátlanság s az általános szegénység következtében a tetőről a cserép nagy részét elhordták. A fedélszék s a záróboltozatok így évekig áztak. Ennek eredményeként a tető több helyütt megroggyant, bedőlt, s a boltozatok hosszú szakaszon beszakadtak. Az épület így életveszélyessé vált. Úgy tűnt, az épület sorsa végleg megpecsételődött, és a kastély egykor volt éltető birtokosaihoz hasonlóan a földbe temetkezik, s emléke is majd lassan elenyészik. Ilyen pillanatokban élesebb fényben tűnik elő a régi táj, s tűnnek elő a falakba életet sóhajtó történelmi arcok vonásai…

A legutóbbi években azonban váratlanul remény mutatkozott az épület megmentésére. *Bartos József* munkácsi képzőművész a Káhán Mózes Kulturális Művészeti Egyesület nevében az állammal, illetve az azt képviselő helyi önkormányzattal hosszú lejáratú bérleti szerződést kötött az épület művésztelep céljaira történő hasznosítására.

Az egyesület néhány évvel ezelőtt megkereste a Kulturális Örökségvédelmi Hivatalt az épület lehetséges támogatásának ügyében. A kérést a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumához közvetítettük, mely ezek után a határainkon túlra is kiterjesztett támogatási keretéből 2001-ben 1 millió forinttal támogatta az épület megmentését. A támoga-

A XVII. századi tetőcserép alsó része...

és a tetőcserép felső része

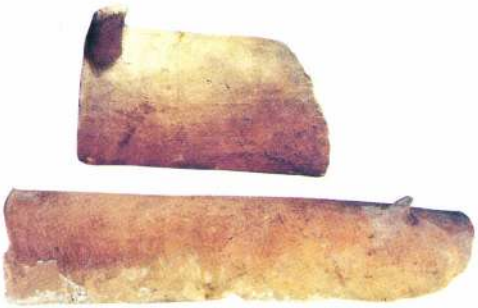

A XVII. századi kúpcserepek (Káldi Gyula felvétele)

tást látva a helyi önkormányzat közmunkával, az erdészet pedig az új fedélszékhez szükséges faanyag biztosításával járult hozzá a tető helyreállításához. A munka ezután megindult, s a tető egynegyede mára újrakészült.[7]

Végezetül talán nem érdektelen beszámolni arról, hogy a XX. század második felében többszörösen feldúlt épület a közelmúltban kisebb meglepetéssel szolgált. A minisztériumi támogatás ellenőrzésére utaztunk szeptember elején Beregszentmiklósra, ahol Bartos József a beszakadt záróboltozat feltöltéséből kiforduló különleges formájú tetőcserepeket mutatott meg. Rövid szemrevételezés alapján – az egy kivételével törött és hiányos cserepek között – három különböző típust lehetett azonosítani. A cserepek egyik oldala érdes, kvarchomok ráégetéssel, míg másik oldala finom agyaggal simított felülettel készült. Egyes darabok felületein ugyanakkor az összerakásra jellemző elkoszolódások határvonalai is jól megfigyelhetők.

A legnagyobb számban (25-35 db) fellelt cserép alsó része leginkább egy lapítódeszka markolatára, vagy éppen egy madár faroktollazatára hasonlít. A cserép meglehetősen nagy méretű volt. Szélessége 20, vastagsága 1,5 cm. Hosszúságát – belső arányaiból következően – 38–45 cm közé lehet tenni. A „faroktollazat" magassága 8,5; alsó szélessége 16,5; nyaki szélessége pedig 13 cm. A cserép felső részén a beakasztókampó egyrészt tekintélyes méretű – 4,5 cm-rel emelkedik ki a cserép síkjából –, másrészt valódi kampó módjára, érzékelhetően meghajlították.

Az alig ismert történeti tetőcserepek sorában szokatlan érdes felületképzés, a cserepek különös geometriája, illetve az elszíneződések nyomai egymásnak némileg ellentmondó adalékkal szolgálnak a tetőre rakás módját illetően. Anélkül, hogy ezeket ismertetve hosszadalmas fejtegetésbe bocsátkoznék, itt és most csak a lehetséges megoldásokat közlöm.

A kézenfekvő és az igazán valószínű felrakási mód a közismert kettős cserépfedés. Ebben az esetben a fellelt cserepek érdes felülete került kívülre. Ennek műszaki szempontból előnyei és hátrányai egyaránt lehetnek, melynek mérlegelése ugyancsak meghaladják e cikk kereteit.

A cserepek felrakásának másik lehetséges s talán kevéssé valószínű módja, a cserép érdes felülete és egyedi farok formája

A XVII. századi cserepezés lehetséges rendszere

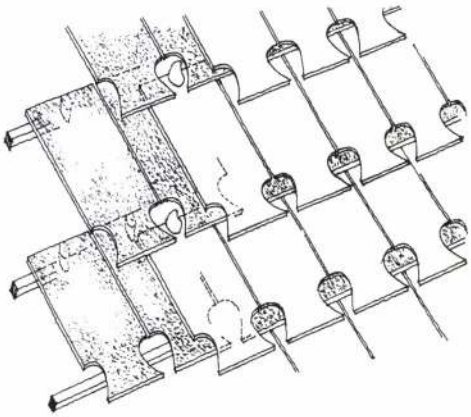

... valószínű rendszere (A szerző rajzai)

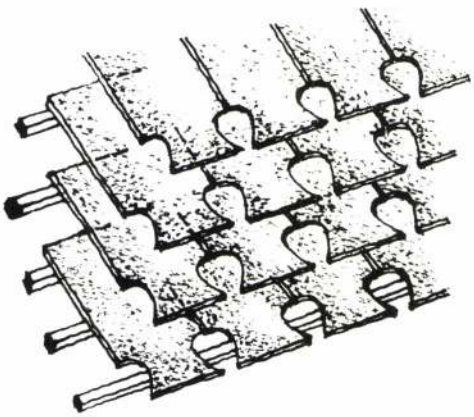

miatt, azok közvetlen funkcionális szerepének feltételezése alapján vethető fel. E szerint az alsó sor hagyományos módon cseréplécekre fekszik. Az alsó sornak így az érdes felülete néz felfelé, melyre azután a következő sort fordítva – tehát kampóval kifelé helyezik el úgy, hogy a kötésben elhelyezett cserép kampóját a két felső cserép „faroktollazata" által képződő háromszögbe akasztják. A tető felső felülete így simított, s az összefordított érdes felületek az egyes cserepek együttdolgozásának hatásfokát pedig megnövelhetik.

E különleges, szép cserép mindenesetre mindkét esetben sajátos texturát és rajzolatot kölcsönözhetett a tetőfelületnek.

Ennél kisebb számban (20-25 db) kerültek elő két különböző méretű kúpcserép töredékei. A nagyobb kúpcserép szélessége ~20, magassága ~8 cm. A valószínűleg egykor ugyancsak 38–45 cm hosszúságú cserép természetesen az egyik irányban szűkül. A cserép szélesebb végén tekintélyes méretű kampó emelkedik ki. Nem kizárt az sem, hogy e cserepek két tetőfelület összemetsződésénél kialakult vápacsatorna elemeiként szolgáltak. Ebben az esetben a kettős cserépfedési rendszerrel egybevágóan a homorú, de érdes felületük fordult a külső sík felé. A kisebb méretű kúpcserepek közül egy épen került elő. Ennek maximális szélessége 11; magassága 5,5; hosszúsága pedig 38 cm. Keskenyebb végétől kb. 6 cm-re 1,5 cm magas beakasztókampó emelkedik ki. Valószínű, hogy e kecses méretű kúpcserepek a saroktornyok fölötti meredek sisaktető élein szolgáltak.

Felmerül a kérdés, hogy a most fellelt cserepek mikor fedhették az épületet?

A cseréptörmelék az 1730-as évek elején és minden bizonnyal tető alatt készült boltozatok feltöltésében feküdt. Mivel ekkor új tető is készült, joggal lehet feltételezni, hogy az előző tető cserepeit az új boltozatra hányták. Azt is láttuk, hogy az ezt megelőző nagyobb felújítási munkák a Rákócziak idején, a XVII. század második felében történtek (1657, 1679–80). Mindezek alapján valószínűsíthetjük, hogy a megtalált cserepek 1657 vagy 1680 és 1730 között fedték, s így a szabadságharc idején is szolgálták a szentmiklósi kastélyt. Talán a nagyságos fejedelem pillantása is megpihent rajtuk…

JEGYZETEK

1. A kérdést, mint ahogy az építéstörténet későbbi mozzanatainak kérdéseit is falkutatással lehetne pontosítani, illetve eldönteni. Az épületkutatásnak ez a módja Kárpátalján ismeretlen.
2. A kastély építéstörténetét *Emődi Tamás* dolgozta fel „A Telegdi család és a reneszánsz művészet néhány emléke a 16. századi Bihar és Bereg vármegyékben" c. tanulmányában – Művészettörténeti Értesítő, 1999. 3-4. szám, 177–198. old. A történeti adatok zömét a szerző engedelmével e tanulmányból vettem át. A kastély történetére vonatkozóan további adatokkal szolgál *Feld István:* 16. századi kastélyok Északkelet-Magyarországon (Sárospatak, 2000). Az épület részletesebb építéstörténete iránt érdeklődők számára mindkét művet jó szívvel ajánlom.
3. MOL. NRA. Farc. 880. No. 18. – Koppány Tibor szíves közlése.
4. *II. Rákóczi Ferenc:* Emlékiratok. Szépirodalmi Könyvkiadó, 1979. 326-327. old. Vas István fordítása.
5. *Józan Lajos* huszti református lelkész kutatásai és szíves közlése alapján.
6. A települést és az épületet érintő, a XX. század második felére vonatkozó adatokat *Tóth Ágnes* kéziratban lévő szociológiai tanulmányából merítettem. A tanulmány 2002-ben készült a Teleki László Alapítvány megbízásából.
7. A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma további szerény pénzeszközök mozgósításával a tető teljes újrakészítéséhez kíván segítséget nyújtani.

Pintér Tamás – Deák Zoltán

A MAGYAR BUJDOSÓK HÁZAI RODOSTÓBAN

A legtöbb magyar utazó – ha Törökországban jár – feltétlenül megnézi a Rákóczi Múzeumot, a fejedelem hajdani ebédlőházát, melyet sok viszontagság után *Möller István* tervei alapján az 1930-as években állítottak helyre. Az ebédlőház mögötti területen – melyet a szultán a bujdosók tartózkodási helyének jelölt ki – a mai napig is állnak még olyan épületek, melyek a magyarokhoz köthetők. Az 1950-es évek elején még állt Rákóczi lakóháza a Macar sokak (Magyar utca) felső végén. Vele szemben, az utca túloldalán volt a magyarok kápolnája, melyet híd kötött össze a fejedelem lakóházával. Az az épület, melyet Mikes Kelemen lakott, közvetlenül Rákóczi háza mellett volt, és egy kis belső lépcsőn keresztül át lehetett menni egyikből a másikba.

Helyszínrajz a 2000 nyarán még fellelhető házak bejelölésével

Mikes Kelemen lakóháza, amely már szintén elpusztult

Messziről nézvést még megvolna az utca, a „Macar sokak", de a házak többségét lebontották, a megmaradtak kisebb-nagyobb mértékben átépültek, és az a sajátos utcakép, melyet Edvi-Illés Aladár akvarelljeiről ismerünk, már odaveszett. A dinamikusan növekvő Tekirdagban nem szokatlan kép az új házak között megbújó, kopottas, romosodó lakatlan épület. Ilyen helyzetben vannak azok a házak is, melyekben Mikes Kelemen, Bercsényi vagy a Forgács család lakott.

Számunkra szokatlan, talán még a középkorig is visszavezethető technikával készültek ezek a házak. A lábazat magasságáig felnyúló alapozás, de néha az egész földszint agyagba rakott, törtkő falazatú, mely legtöbbször gerenda vázszerkezetű. Fölötte az emelet már favázas, zárterkély-szerűen előrenyúló, íves fakonzolokkal alátámasztott. A favázat legtöbbször vályogba rakott vé-

A Bercsényi család első háza, melyet már elbontottak

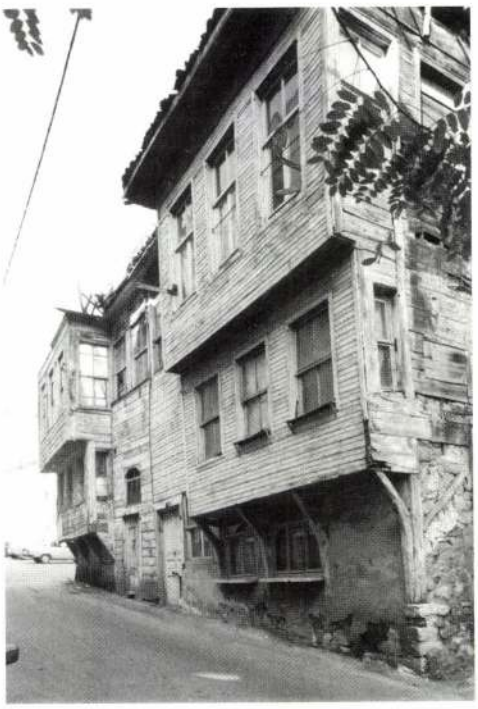

LUKÁTSI ISTVÁN (harangöntő)

Várady J * Dunamellék ref templ 1

Gyoma, 1993

57.o.

2001.03.21. 17:06

LUNK JÚLIA

Új művészet

2002. szept.

22.o.

A SOMOGY MEGYEI MÚZEUMOK
IGAZGATÓSÁGA
TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT ÉS BARÁTAIT

Gonzáles Gábor
Lukácsi László
és
Czebe István

FERENCZY NOÉMI-DÍJAS ÜVEGMŰVÉSZEK
KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

2003. AUGUSZTUS 21-ÉN,
CSÜTÖRTÖKÖN 17 ÓRÁRA

A MÚZEUM I. EMELETI GALÉRIÁJÁBA
(RIPPL-RÓNAI MÚZEUM, KAPOSVÁR, FŐ U. 10.)

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:
Michael Estes Taylor
ÜVEGMŰVÉSZ

A KIÁLLÍTÁST RENDEZTE
H. Bognár Zsuzsa

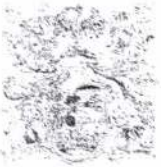

SOMOGY MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:

2003. szeptember 28-ig,
hétfő kivételével naponta 10 — 16 óráig.

RIPPL-RÓNAI MÚZEUM KAPOSVÁR

7400 Kaposvár, Fő u. 10. Tel.: 82/314-011
www.smmi.hu

A kiállítást támogatta:

A NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM IPARMŰVÉSZETI KOLLÉGIUMA

FERENC PÉTER
üvegesműhelye
7400 Kaposvár, Nyár u.23.

Grafika:
MATUCZA FERENC

Felelős kiadó:
DR. WINKLER FERENC
megyei múzeumigazgató

Készült:
Pethő & Társa Nyomdaipari Bt., Kaposvár

LUKÀCSI LÀSZLÒ

Egy literátus ügyvéd a XIX. századi Pesten

Bártfay László irodalmi szalonja az Üllői úton

Sokan ismerik Orlay-Petrics Soma festményét, amely két egymást követő írói nemzedék vezérének első találkozását örökíti meg. Kazinczy Ferenc és Kisfaludy Károly, bár egymást sohasem látták, feszült viszonyban voltak. A találkozás pillanatában Kazinczy kezét nyújtotta fiatalabb pályatársának. „Igen tisztelt férfiú! Barátságodat kérem!" – mondta, majd összeölelkeztek. A megindító jelenetre Szemere Pál születésnapi ünnepsége adott alkalmat. Az időpont: 1828. február 19. A színhely: Pest legdivatosabb irodalmi szalonja, Bártfayék Üllői úti otthona.

A házigazda, Bártfay László kétszázöt éve, 1797. május 6-án született az Abaúj megyei Felsővadászon. Kassán járt iskolába, 1815-ben Zemplén megyébe ment patvariára, „törvénytapasztalatra". Két esztendővel később királyi táblai jegyzővé esküdött fel Pesten, ahol joghallgató lett.

Hivatalos teendői nem akadályozzák az egyetem látogatásában; buzgón jegyzetel Schwartner Márton professzor úr óráin, akinek heraldikai előadásait könyv alakban akarja kiadni. Az ügyvédi diplomát 1823-ban szerzi meg, de akkor már évek óta bizalmi állást tölt be: a gróf Károlyi család titkára.

Bártfay László
FORRÁS: AZ IRODALOM MAGÁNÉLETE

Bártfay a Károlyiak jószágfelügyelőjének, Waldstein grófnak asztalánál találkozik Kisfaludy Károllyal 1819 decemberében. „Ez ismeret óta majd két esztendeig vagy ő nálam, vagy én nála csaknem mindennapos..." A sikeres színpadi szerző barátsága sokat jelent Bártfaynak, aki maga is írogat. Regény- és színműfordításokkal próbálkozik, rövid dolgozatai jelennek meg a Tudományos Gyűjteményben, verseit és Mátyás korában játszódó elbeszélését (Királyi fény és kegyelmesség) Kisfaludy adja közre évkönyvében, az Aurorában. Fő műve azonban naplója, a reformkori magyar élet és irodalom tükre, amely kézirattárakban hevert kiadatlanul, egészen 1969-ig. (Ekkor jelent meg – szemelvényesen – az Irodalmi Múzeum-sorozatban.)

A régi, kopott, de tágas Károlyi-ház, ahol Bártfay László lakik, akkoriban majdnem az egyetlen emeletes épület az Üllői úton. Ide hozza 1826-ban feleségét, Mauks Josephine-t, aki nem [illegible] nagybátyjának, Gosztonyi István[illegible]

ségben maradt, kedves, szeretett ángyommal, kit az Ég első ifjúságomban a legnemesebb érzemenyekkel barátnémmá, testvér-rokonommá tőn.")

Az Aurora-kör, Kisfaludy barátai, követői Bártfayék lakásán találnak otthonra, ahol az összejöveteleknek gyakran ebéd vagy vacsora ad keretet. Megmutatják egymásnak munkáikat, és hol kedélyes, hol vérre menő vitákat folytatnak irodalomról, politikáról. A társaság tréfásan Alsatia-körnek nevezi magát – a régi London korhelynegyedét, Alsatiát Walter Scott regényéből, a Nigel jussából ismerik.

Scott kedves írója a hihetetlenül olvasott Bártfaynak. A literátus ügyvéd tud latinul, németül, franciául, talán angolul is ért. Állandó olvasmánya Horatius, Tacitus, Shakespeare, nagy hatással van rá Cervantes Don Quijotéja, és lelkesedik a romantikáért, Byronért, Victor Hugóért, Lamartine-ért. Szereti a színházat, a zenét, képeket is gyűjt, finom ízléssel.

Szalonjának vendégei közül – mint levelezésükből is kiderül – Kölcsey Ferenchez fűzi a legmelegebb barátság. Pesten járván Kölcsey mindig sok időt tölt velük. „Adieu édes Laczim!... Hidd el, édes barátom, ritkán valék én oly boldog, mint nálatok és veletek" – írja egyik levelében.

Jóban van báró Wesselényi Miklóssal (aki végrendeletét is az ő kezére bízza) és Vörösmarty Mihállyal. Restellkedve jegyzi be naplójába: „Vörösmarty volt nálam s kölcsönkért 10 pengőt; adtam neki. Valóban szomorító állapot, midőn még ő is illyenre szorúl: illy embernek legalább a mindennapi élelem gondjai ellen fedve kellene lennie."

A Bártfay-szalon meghitt hangulata nem kis részben Mauks Josephine-nek köszönhető. „Ő volt a ház angyala. Szelídsége s példátlan jósága tölték el azt, s tevék nyugodalom s béke lakává" – írta a férje.

A verseket olvasó, széplelkű asszony szereti maga körül az írókat, szívesen veszi, ha emlékkönyvébe írnak. Vörösmarty verssel lepte meg: „Ha van erény földön s van díj számodra, szelídség / S szívbeli jóságnak van becse ember előtt, / Úgy te, nemes hölgy, boldog vagy..."

Szívbeli jósága eltökéltséggel párosult, amikor [illegible] leverése után

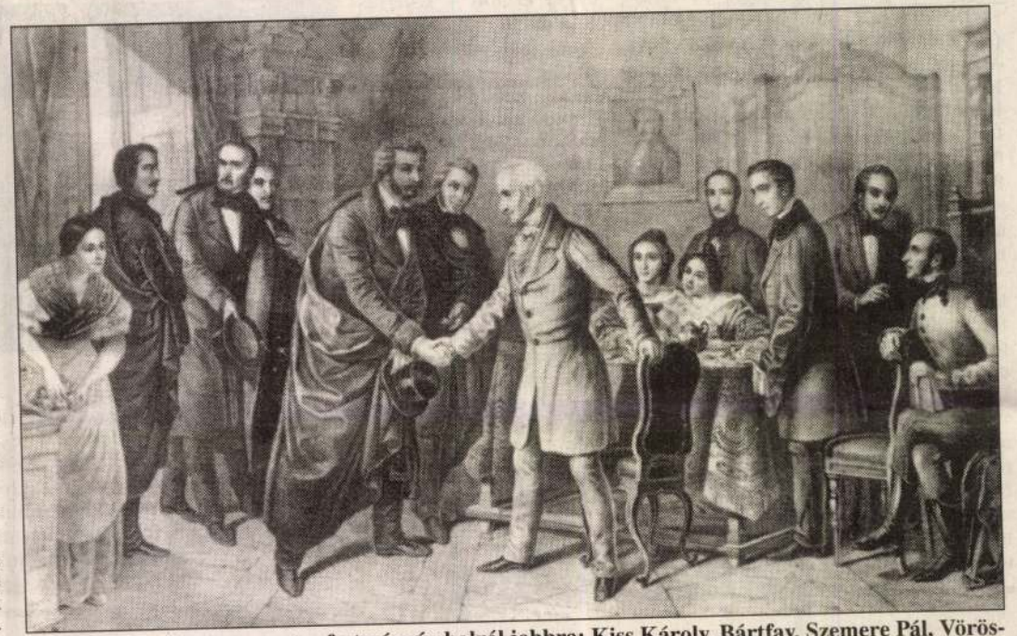

Orlay-Petrics Soma nevezetes festményén balról jobbra: Kiss Károly, Bártfay, Szemere Pál, Vörösmarty, Bártfayné, Szemeréné, Kazinczy, Toldy Ferenc, Kisfaludy, Helmeczy Mihály, Zádor György és Bajza József
FORRÁS: A MAGYAR IRODALOM KÉPESKÖNYVE

képében. Egyenesen Haynauhoz ment azzal a kéréssel, hogy a beteg költő hadd maradjon Pesten, ne hurcolják Kufsteinba. Annyit sikerült is elérnie, hogy csak a hideg idő elmúltával, tavasszal szállították a várbörtönbe...

De térjünk vissza a 30-as évek elejére. Két hónappal Kisfaludy Károly halála után, 1831 januárjában megalakul az „emlékére és munkáira ügyelő társaság". Hol máshol születhetne meg a felhívás összes műveinek kiadására és síremlékének felállítására, mint az Üllői úti lakásban? Bártfay László, akit időközben a Magyar Tudós Társaság levelező tagjává választottak, egyik alapítója és pénztárnoka lesz a Kisfaludy Társaságnak is.

1838. március 9-én, pénteken még örömmel újságolja naplójában: „Ma volt először a légszesz világítás a Nádor születésnapja tiszteletére és igen pompásan bizonyodott." 13-ához viszont már ezt kell bejegyeznie: „Ez vala utolsó éjjelem, mellyet szállásomon tölték, nem sejtve még akkor, hogy olly kegyetlenül szoríttatom ki."

Az árvíz romba dönti az Üllői úti házat. Bártfay saját kezűleg menti meg a Károlyi család levéltárát, az ár martalékául hagyva saját munkáit (Tacitus-fordítását), heraldikai gyűjteményét.

Feleségével a Károlyi-palotába költözik, a mai Ferenczy István utcai szárny emeletén rendezik be otthonukat. A Bártfay-szalonba immár az Athenaeum írói járnak. Naplójában elmeséli, hogyan tréfálta meg a lap szerkesztőit. Elváltoztatott kézírással, Labancz Lipót néven gúnyiratot küldött a szerkesztőségbe. Másnap ártatlan arccal hallgatta meg, mit válaszolt Bajza József ama bizonyos Labancznak. Hogy a tréfát fokozza, tudatta Bajzával, kit rejt a Labancz Lipót név. A szerkesztő azonban nem volt vicces kedvében, és olyannyira megorrolt rá, hogy Bártfaynak engesztelő cikket kellett írnia.

Naplója 1849 után szomorú időkről mesél. A történelem vihara szétszórta az irodalmi szalon vendégeit, már csak Bajzával, Szontagh Gusztávval és Toldy Ferenccel tartotta a kapcsolatot.

Bártfay László 1858. május 12-én halt meg. Josephine 1860-ban követte.

Klösz György meglepetései

Nemcsak Budapest fotográfusa volt

Lugosi Lugo László saját bevallása szerint hat éve kutatja Klösz György (született Georg Kloess) munkásságát. Most már világos, hogy a tavaly megjelent Budapest 1900–2000 albumocska is, melyben Klösz korabeli budapesti fotói mellett Lugosi Lugo ugyanabból a nézőpontból felvett mai párképei szerepelnek, már ennek a munkának terméseként. Előjátéka mintegy a PolgART kiadónál most megjelent nagy Klösz-monográfiának és -albumnak.

Klösz György a XIX. század végén kialakuló főváros egyik legfontosabb fotográfusa volt. Manapság nem is létezhet olyan illusztrált Budapest-könyv erről a korról, amely mellőzhetné az ő képeit. Lugosi Lugo az 1984-ben napvilágot látott Budapest Anno című kiadvány alapján indult el (amely zömmel Klösz-képeket tartalmazott), s újrafényképezte száz év múltán ugyanazokat a helyeket, amelyeket egykor a nagy elől megörökített. Közben egyre több Klösz-titoknak lett tudója, s hat évvel ezelőtt – Kincses Károlynak, a fotómúzeum igazgatójának biztatására – tudatos kutatásba kezdett. Előbányászta a magyar múzeumokban, gyűjteményekben lappangó Klösz-munkákat, megismerte, kikérdezgette a leszármazottakat, s végül kirajzolódott a teljes kép. A kép, mely csaknem négyezer felvételből áll – bár még ma is hetente kerülnek elő újabbak –, s több száz kiadványból, a Klösz György és Fia Műintézet Rt. termékeiből. A kutatót meglepte Klösz sokoldalúsága, s ezt igyekezett is érzékeltetni. A száznyolcvannyolc fényképet tartalmazó albumba többnyire soha nem látott, eddig meg nem jelent meglepetésképeket válogatott: az 1873-as bécsi világkiállítás képeit, az 1879-es szegedi árvíz felvételeit, pesti kuriózumokat, portrékat és műtárgyfotókat, épületekről és épületszerkezetekről, bontásokról, gyárakról, tájakról készült képeket. Mint kitűnik, a mester nemcsak Budapest fotográfusa volt.

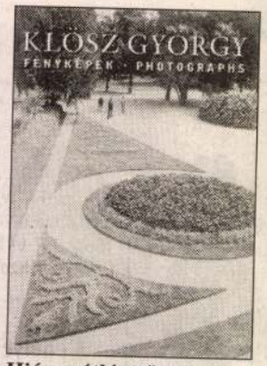

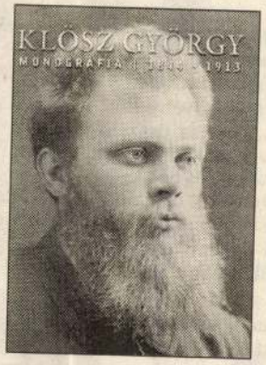

Hiánypótló művek

Klöszről megtudjuk, hogy mint legtöbb szaktársa, a gyógyszerészpályát cserélte fényképészire, s azok közé a nagyjaink közé tartozik, akik idegenből lettek magyarrá. Németországban született, s a kiegyezés évében nyitott műtermet a Hatvani utcában (ahonnan később elköltözött), s 1879-től nyomdászattal is foglalkozott. Lapot adott ki Budapesti Látogatók címmel, nyomdájában pedig új fotolitográfiai módszert dolgozott ki. Színes nyomatú számolócédulák, térképek, illusztrációk, naptárak, leporellók találhatók termékei között. Iparos volt, mesterember, nem művész. Munkáját fia, Pál folytatta. A Klösz-műintézet 1948-ig, az államosításig működött, belőle lett az Offset Nyomda.

Hogy mekkora hiányt pótol Lugosi Lugo László munkája, azt jól mutatja, hogy Klösz György önálló címszóként nem szerepel a Budapest Lexikonban. Az új album nyomataiból egyébként kiállítás látható a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban.

Cs. L.

PALETTA

A PRO MUSICA KÓRUS és az Északlipcsei Kamarakórus ad koncertet május 11-én, délután öt órai kezdéssel Budaörsön, a Jókai Mór Művelődési Házban (Szabadság utca 26.). A Pro Musica repertoárjában Kodály Zoltán válogatott munkái szerepelnek; a lipcsei kóruséban pedig többek közt Brahms, S. R. Meyer, Hajdú András és Bárdos Lajos művei.

FESTÉSZETI KIÁLLÍTÁS nyílik Barcsay Kálmán alkotásaiból május 10-én délután hat órakor Budakalászon, a Kalászi Faluházban (Szentendrei út 9.). A kiállítást megnyitja: dr. Hamvas Ferenc.

A KECSKEMÉTI FOTÓKÖR hetven fényképéből nyílik kiállítás ma délután öt órakor Nagykőrösön, az Arany János Művelődési Központban (Szabadság tér 7.). A kiállítást megnyitja: Csősz Tünde, a Kecskeméti Tisztiklub igazgatója.

A HUNGÁRIA ZONGORANÉGYES lép fel ma este hét órakor az Óbudai Társaskörben (III., Kiskorona utca 7.). Vezényel: Erdős Ákos; többek közt Bach-, Rossini-, Debussy-, Ravel- és Horváth Balázs-művek és átiratok hallhatók.

Benkóék Budaörsön

MUNKATÁRSUNKTÓL

Gyerekeknek és felnőtteknek szóló koncertekkel bővítette májusi–júniusi programját a Budaörsi Játékszín (Szabadság út 26.). A teátrum vendégei a közeljövőben – a játszott előadások ismert színészei mellett – többek között Makk Károly, Psota Irén és a Benkó Dixieland Band.

Makk Károly filmrendezővel beszélget *Szále László* publicista ma este hatkor a Budaörsi Játékszín Dumasarok című sorozatában. A programra a teátrum Kamara Színházába (Károly király u. 3.) várja az érdeklődőket a színidirektor-házigazda, *Éless Béla.*

Négyszögletű kerek erdő címmel a *Görbe Nóra* ad

A lóversenyzéstől a feltalálókig

Nemcsak színházi produkciók, koncertek és gyermekprogramok szerepelnek a Millenáris Park e heti ajánlatában, hanem például előadás a hazai lóversenyzés és a labdarúgás történetéről, valamint beszélgetés a kísérletező és a feltaláló magyarokról.

Ma délután folytatódik a Millenáris Kiállítóterem nagy előadójában a Magyar táj, magyar ecsettel című sorozat, amely ezúttal a hazai lóversenyzés történetéről számol be. Este hétkor, a Fogadóban a 8Chor Kamarakórus énekel néger spirituálékat, gospeleket és ismert könnyűzenei kórusfeldolgozásokat. Fél nyolctól a Teátrumban vendégeskedik a Krétakör Színház – a társulat Büchner Leonce és Lénáját játssza.

Szinte mindennap várható egy-egy előadás, beszélgetés a Kiállítóteremben. Kedd délután a kullancsok elleni védekezésről, szerdán az apró csodákról, mikromágiáról, csütörtökön a labdarúgó-világbajnokságokról lesz szó a nagyelőadóban. Ezeken a napokon este, a Zeneszalonban a zenei és a képzőművészeti sorozatok folytatódnak. Kedden a kamarazenéről, szerdán a kortárs képzőművészetről (vendég: *ef Zámbó István),* csütörtökön pedig a megzenésített versről lesz szó. Péntek délután *Csíder Károly* mester tudását és aranyból készített fuvoláját, valamint *Itzés Gergely* fuvolaművész játékát csodálhatjuk a Zeneszalonban. Vasárnap – a Széchenyi agórában *– Pomezanski György* Felkínálom esték című sorozata folytatódik a hazai innovátorokról.

Koncertekre is várják az érdeklődőket a szervezők. Holnap a Roma Art zenél a Fogadóban, csütörtökön a Pege Quartet a szabadtéri színpadon, pénteken pedig a Hobo Blues Band a Teátrumban. Szombat délután egy hannoveri együttes játszik a Szabadtéri színpadon, este meg a kilencvenes évek legendás jazz-rock zenekara, az In Line Group vendégeskedik a Teátrumban. A Vasárnap esti jazzfórum meghívottja: a Quartet B zenekar.

Szerdán lesz megint a Varga Animációs Filmklub estje a Fogadóban. Ugyanitt, valamint a szabadtéri színpadon a hét végi délelőttöket és délutánokat újra a gyerekeknek szánják.

Sz. K.

SZÍNHÁZMŰSOR

Bárka Stúdió: Filmklub (3). **Budapesti Kamaraszínház a Tivoliban:** Az öreg hölgy látogatása (7). **Budaörsi Játékszín a Kamara Színházban:** Dumasarok (6). **Játékszín:** Az öltöztető (7). **József Attila Színház:** Léni néni (7). **Katona József Színház:** Távoli vidék (7). **Kamra:** Top Dogs (7). **Komédium Színház Kávézó Szalon:** Kovátsműhely (7 – Kováts Kriszta klubja – Vendég: Victor Máté és Kocsák Tibor). **Kolibri Fészek:** Tenyérbe zárt mese (fél 11). **Madách Színház:** Ne most, drágám! (7). **Madách Színház Tolnay Szalon:** Mikszáth különös házasságai (fél 8). **Madách Kamara Színház:** Jelenetek egy házasságból (7). **Merlin Színház:** Wanted Man (7 – angol nyelvű ea.). **Nemzeti Színház:** Az ember tragédiája (fél 8). **Pesti Magyar Színház:** Szentiványéji álom (7). **Piccolo Színház:** Rent-musical (7). **Radnóti Színház:** Az ördög (7). **Szkéné Színház:** Öl, butít (8). **Térszínház:** Állati mesék (7). **Thália Színház:** Ping-Szving (7 – Eszenyi Enikő estje). **Thália Színház Új Stúdió:** Kövek a zsebben (fél 8). **Thália Színház Régi Stúdió:** Szétbombázva (este 10). **Új Színház:** Bolha a fülbe (7). **Vígszínház:** A padlás (7). **Pesti Színház:** Elsötétítés (7 – Kapás-bérl. 6. ea.).

Lugosi Lugo László Magyar Hírlap 2001. V. 28.

A város el- és felfedett arcai

George Kloess a XIX. század közepén született Darmstadtban. Máig titok fedi, hogyan találta meg magának épp a mi országunkat. Talán a gyerekkorában otthon látott metszetek színhelyének akart utánajárni. Mindenesetre a kiegyezés évében érkezett meg a magyar fővárosba, s annyira megszerette az itteni létet, hogy nevét később Klösz Györgyre cserélte.

Rénes Judit

Időközben híres fényképész, sokszoros apa, többszörös nyomdaés villatulajdonos lett belőle. „A kötelesség teljesítésének tudatában" fotózta a különálló, majd az egyesült Buda és Pest életét. A legnyaktörőbb perspektívákból, lovas kocsi tetején rögtönzött műtermében örökítette meg a főváros emblematikus pontjait. Tökéletesen kidolgozott képeivel jócskán rácáfolt a németek állítólagos szenvtelenségére. Messze nem dokumentarista felvételeket, hanem művészi hangulatjelentéseket készített saját koráról.

Lugosi Lugo László a nagy elől, Klösz György képei és saját fotói társaságában Fotó: Habik Csaba

Lugosi Lugo Lászlónak száz évvel később támadt egy gondolata. Régről ismerte Klösz életművét és a neves előddel való alkati hasonlóságát. A kortárs fotóművészet egyik legeredetibb egyénisége szintén igazi lokálpatrióta. Hol a szecesszió emlékezetét kapja lencsevégre, hol letűnt presszók és mesterségek nyomában jár kamerájával. Következetesen rakosgatja össze a régvolt élmények rejtőzködő töredékeit. Most azt vette a fejébe, hogy ugyanabból a szögből, ugyanazokat a tárgyakat fotózza újra. Bevallása szerint nem tudta, milyen kalandos kísérletben lesz része. Az ómódi szekér helyett toronykocsira, zöldséges bódéra, sőt galambürülékkel teli padlásra kellett felmásznia a látvány kedvéért. Így született hatvan fotójából huszonegyet a Kiscelli Múzeumban állított párba Klösz eredeti képeivel.

A párhuzamok sokféle összeés széttartásról mesélnek. Az alkotók közös habitusáról árulkodik a tárgyilagos kompozíció mögött meghúzódó szenvedély. Klösz a korabeli technika miatt kénytelen a fekete-fehér árnyalataival élni, Lugo bőkezűen bánik a színekkel. Klösz képein mindig emberek sürögnek-forognak, Lugo hétvégi felvételeiről távol maradnak az utca alakjai. A legfeltűnőbb különbség azonban a fotó tárgyának csaknem-azonosságából ered. Ahol a „csaknem" különböző rendű és rangú átváltozásainkról szól. A keletkező hiányról és az azt pótolni akaró jelenlétről, ami mellett nap mint nap észrevétlenül megyünk el. Pedig elég csak ezeket a fotókat szemügyre venni, hogy felismerjük a nyomait. Mert Lugo ezúttal is biztos érzékkel ássa ki őket az elillanó idő rétegei alól. Klösz segítségével megmutatja, hogy a nyomok ott vannak a feledésbe merült és az eleven épületeken, az egykor nyüzsgő és a mára elnéptelenedett rakpartokon, a régi és az új hidakon. A felső sor fotóin megelevenedő, egységes városkép valamiféle nosztalgikus rendet tár elénk, melyet alul a mai Budapest különös eklektikája ellenpontoz. A maga szelídségével és harsányságával, néhol szépen megőrzött értékeivel, máskor szemet bántó stílustöréseivel.

Lugo képei kérlelhetetlenül felhívják a figyelmet az enyészetre – de a fejlődésre is. Aki június 10-éig ellátogat Óbudára, általuk rácsodálkozhat egy nyughatatlan, mindenekfölött lenyűgöző város el- és felfedett arcaira.

merri fel, s használja ki. Csak ma- gasabb, csaknem 45 százalék.

A hatósági ár verseny- és EU-szabályozás ellenes

Egységesen tiltakoznak a mobilszolgáltatók

Egyértelmű visszalépésnek és hosszú távon a fogyasztók érdekeivel ellentétesnek vélik a hazai mobilszolgáltatók az egységes hírközlési törvényhez (eht) benyújtott kapcsolódó módosító indítványt, ami hatósági árassá tenné fix telefonról mobilra kezdeményezett hívásokat.

Jelenleg a fix telefonról a mobil hívása szabadáras, abban csak a vezetékes szolgáltatónak fizetett összeget határozzák meg központilag. Nettó értéken ma egy csúcsidőn kívüli hívásért a fix szolgáltató percenként 14,85 forintot, a mobil 23,15 forintot könyvelhet el. Rogán Antal, a Fidesz-MPP frakcióvezető-helyettese ezzel szemben úgy módosítaná a szabályozást, hogy a jövőben a mobilszolgáltatókra eső árbevétel részt is a Miniszterelnöki Hivatal állapítaná meg.

Drózdy Győző, a Pannon GSM vezérigazgató-helyettese szerint ez mindenképpen visszalépés lenne, hiszen a központi szabályozást '98-ban éppen azért szüntették meg, mivel kiderült, hogy a piac sokkal hatékonyabban látja el ezt a funkciót. Ezt a Pannon GSM olyan számításokkal is alátámasztotta, ami szerint, ha a hatósági árképzést a mai napig fenntartották volna, akkor az ár maximuma csúcsidőn kívül 71 forint lenne egy perc beszélgetésre, a jelenlegi 38 forint helyett, ami csúcsidőn belül is ma 63 forint. „A visszatérés a hatósági árhoz – fogalmazott Drózdy Győző – azoknak jó hír, akik nem bíznak a piacgazdaságban".

Ezeken túl – tette hozzá Tompa Ferenc, a Westel Mobil igazgatója – egyelőre az sem világos, hogy pontosan mi szerint állapítanák meg a hatósági ár mértékét a miniszteri rendeletben.

Egyelőre a sietség okát sem ismerjük – fűzte hozzá Marchart Pál, a Vodafone-tól – nevezetesen azt, hogy bár az EHT jövő év elején lép életbe, a vitatott rendelkezést már július elsejétől alkalmaznák. *HL*

Webre hangolt marol

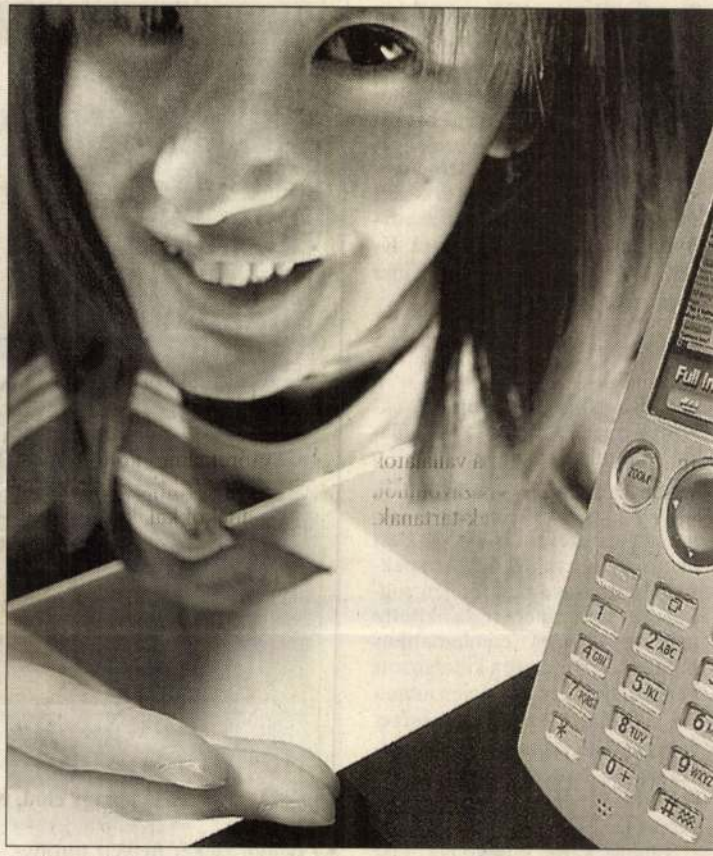

Teljes weboldalak megjelenítésére alkalmas mobiltelefont mutatott b dékkristályos kijelzővel ellátott készülék képes a lehívott színes oldalak

EGÉRFOGÓ

Tudunk ám magyarul is!

Kaptam egy meghívót. Ez a közlés aligha számít nagy hírnek, sőt, a továbbiakban sem ígérek döbbenetes szenzációt, csupán némi kedvetlen tűnődést. A meghívóban magyarok által szervezett, magyaroknak szóló budapesti konferenciára invitáltak. Angolul. Kétségtelen, hogy a tanácskozás hat előadója közül kettő angol nyelvű (nem amerikai, brit) volt, de a többi magyar.

kérdem, bölcs-keserű közép-európai kételkedéssel: hosszabb távon ugyan mi „visszavonhatatlan" a történelemben?) Csakhogy az e-világ résztvevőinek nagy része – és egyre nagyobb része – „egyszerű" ember, aki szórakozást keres a hálón, beszélgetőtársakkal akarja megosztani a gondolatait, netán harisnyát, hűtőszekrényt vagy CD-t kíván rendelni. Ők a saját nyelvüket használják, mi több, az árukat kínálótól is joggal

Törlik a c dicsőség

Az átírt oldalak gyűjteménye

Beszüntette egyik fő tevékenységét a deface-elt, eltorzított honlapok tükrözéseit gyűjtő és ezért cracker körökben meglehetősen népszerű attrition.org, mely ezentúl csupán biztonságtechni-

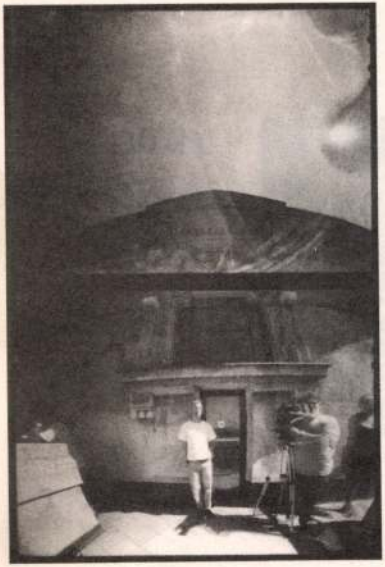

Lugosi Lugo László és Telek Balázs

Basilica

1999. április 7. 17.00

A Szent István bazilika kilátója
Budapest, Szent István tér

a kiállítást megnyitja
Haris László

Nyitva: minden nap 10-16.30-ig
A kiállítás bezár 1999. május 8.

Forgatás a Szent István bazilikán, 1998

A kiállítás témája maga a Bazilika, tehát „téma a témában", elmélyülés, utazás ismerős és ismeretlen részletekben, különböző szemléleteken és alkotói stílusokon keresztül. Lugosi Lugo László egy régi fagéppel készít fotográfiákat a Bazilika belső tereit kutatva. Telek Balázs camera obscura technikával készített képeket állít ki, amelyek többségében új, saját tervezésű, kivitelezésű és szabványú kamerákkal, sőt, mondhatni kamera-rendszerekkel készültek.

XXS Fotográfiák

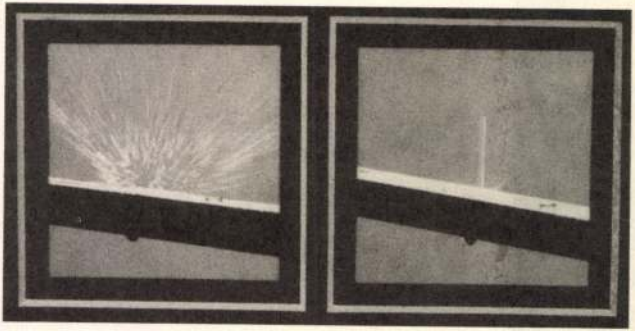

Simon Csilla: Víz

1999.
április 12.
18.00

Bolt Galéria

1085 Budapest, Leonardo da Vinci u. 40.

Nyitva: hétköznap 14-18 óráig
A kiállítás bezár 1999. április 30.

Lugosi Lugó László

Szemadám György: Antik tárnák és válogatott vernissázások.
Pomáz, 1999, Kráter Műhely Egyesület, 39–41.

Lugosi Lugó László

három év borzalmainak története

g és a holokauszt?

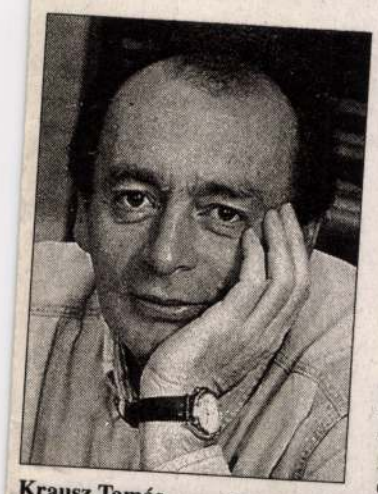

Krausz Tamás Fotó: Pélyi Nóra

– Az utóbbi években ismét éleződik a vita, hogy melyik volt borzalmasabb, a holokauszt vagy a gulag. Ön szerint összehasonlítható-e a XX. század e két, a többinél is nagyobb szégyene?

– Nincs értelme az összehasonlításnak. A gulagot nem megsemmisítő céllal hozták létre, a német koncentrációs táborokat viszont igen. Ez jelentős különbség. Nem népeket és fajokat akartak kiirtani. Ez persze nem menti, hogy rengeteg ember veszett oda a gulag táboraiban. Azonban akiket Sztálin mindenáron meg akart öletni, azokat a börtönökben azonnal ki is végeztette, mintegy nyolcszázezer embert. Bűnét nyilván nem menti semmi, de a gulag és a holokauszt nem ugyanazt a célt szolgálták. A gulagon dolgoztak is az embertelen körülmények között, Auschwitz azonban semmi mást, mint a népirtást szolgálta.

GRÉCZY ZSOLT

gulagot, a könyvben mindenről őszintén, tudományos felelősséggel írtunk. Hozzáteszem, a munkában az ELTE Russzisztikai Tanszéke mellett orosz, amerikai, angol és magyar történészek vettek részt. Aki elolvassa a munkát, tökéletes képet alkothat az ott történtekről.

VILLANÓFÉNYBEN

A blues mesterei

(MH/MTI) Ismét bluesünnep volt Memphisben: kiosztották a műfaj legkiemelkedőbb szakmai elismerését, a W. C. Handy-díjakat. Kettőt kapott B. B. King, hármat Shemekia Copeland, s jutott Clarence Gatemouth Brownnak, Etta Jamesnek és Koko Taylornak is. B. B. King az év előadója lett, és az Eric Claptonnal közösen készített tavalyi Riding With the King című korongját a kortárs blues legjobbjaként ismerték el. Miután idén Grammyt is kapott, aligha vitatható, hogy a Magyarországon többször fellépett, hetvenhat esztendős énekes és gitáros még mindig a blues királya.

Illyés-kiállítás az ozorai várban

(MTI) Illyés Gyula életművét bemutató kiállítással nyitották meg a Tolna megyei Ozorán a Pipo-vár felújított földszinti termeit szombaton. A megnyitó díszvendége volt Illyés Mária, a költő leánya. Az ünnepi alkalomból Dávid Ibolya igazságügy-miniszter, a körzet országgyűlési képviselője mondott beszédet, aki – méltatva a magyar irodalom kiemelkedő alakját – úgy fogalmazott: Illyés Gyula alakjában talál egymásra a magyar katolicizmus és reformáció, a pusztai ember, a gyarapodó parasztpolgár, 1848 és a jövő Magyarországa, a Nyugat folyóirat és a Nemzeti Parasztpárt, Párizs és Ozora. Az ozorai vár felújítása három éve indult, és várhatóan 2002-re fejeződik be a teljes helyreállítás.

Megnyílt a Café Odeon

(MH) Kávéházat nyitott a Budai Várban (I. Hess András tér 5.) a művészfilmkínálatáról ismert Odeon videotéka. Az új kávéházhoz kiállítóterem is tartozik, ahol kortárs művészek alkotásait tekinthetik meg az érdeklődők. A Café Odeon júniustól a komolyzene és a dzsessz rajongói számára is kínál programokat. Ősztől pedig könyvbemutatóknak és közéleti beszélgetéseknek is helyet ad a szombaton megnyílt kávéház.

Ismét Kaláka Folkfesztivál

(MH) Július 5-én kezdődik és öt napon át tart az idei Kaláka Folkfesztivál, amelynek ezúttal is a diósgyőri vár ad otthont. A fesztivál programjában az autentikus folkzene, a dzsessz, a rock, a blues, az etno- és világzene egyaránt megtalálható. A fesztivált idén az Európai Rádiós Unió (EBU) közgyűlésének keretében rendezik, így bizonyos koncerteket valamennyi EBU-tagállam közszolgálati rádióállomásai is közvetítenek. A házigazda Kaláka és a többi magyar zenekar mellett Európa számos országából, de még Ausztráliából is érkeznek vendégek. Diósgyőrben

A város el- és felfedett arcai

George Kloess a XIX. század közepén született Darmstadtban. Máig titok fedi, hogyan találta meg magának épp a mi országunkat. Talán a gyerekkorában otthon látott metszetek színhelyének akart utánajárni. Mindenesetre a kiegyezés évében érkezett meg a magyar fővárosba, s annyira megszerette az itteni létet, hogy nevét később Klösz Györgyre cserélte.

Rénes Judit

Időközben híres fényképész, sokszoros apa, többszörös nyomdaés villatulajdonos lett belőle. „A kötelesség teljesítésének tudatában" fotózta a különálló, majd az egyesült Buda és Pest életét. A legnyaktörőbb perspektívákból, lovas kocsi tetején rögtönzött műtermében örökítette meg a főváros emblematikus pontjait. Tökéletesen kidolgozott képeivel jócskán rácáfolt a németek állítólagos szenvtelenségére. Messze nem dokumentarista felvételeket, hanem művészi hangulatjelentéseket készített saját koráról.

Lugosi Lugo László a nagy elől, Klösz György képei és saját fotói társaságában Fotó: Habik Csaba

Lugosi Lugo Lászlónak száz évvel később támadt egy gondolata. Régről ismerte Klösz életművét és a neves elődével való alkati hasonlóságát. A kortárs fotóművészet egyik legeredetibb egyénisége szintén igazi lokálpatrióta. Hol a szecesszió emlékezetét kapja lencsevégre, hol letűnt presszók és mesterségek nyomában jár kamerájával. Következetesen rakosgatja össze a régvolt élmények rejtőzködő töredékeit. Most azt vette a fejébe, hogy ugyanabból a szögből, ugyanazokat a tárgyakat fotózza újra. Bevallása szerint nem tudta, milyen kalandos kísérletben lesz része. Az ómódi szekér helyett toronykocsira, zöldséges bódéra, sőt galambürülékkel teli padlásra kellett felmásznia a látvány kedvéért. Így született hatvan fotójából huszonegyet a Kiscelli Múzeumban állított párba Klösz eredeti képeivel.

A párhuzamok sokféle összeés széttartásról mesélnek. Az alkotók közös habitusáról árulkodik a tárgyilagos kompozíció mögött meghúzódó szenvedély. Klösz a korabeli technika miatt kénytelen a fekete-fehér árnyalataival élni, Lugo bőkezűen bánik a színekkel. Klösz képein mindig emberek sürögnek-forognak, Lugo hétvégi felvételeiről távol maradnak az utca alakjai. A legfeltűnőbb különbség azonban a fotó tárgyának csaknem-azonosságából ered. Ahol a „csaknem" különböző rendű és rangú átváltozásainkról szól. A keletkező hiányról és az azt pótolni akaró jelenlétről, ami mellett nap mint nap észrevétlenül megyünk el. Pedig elég csak ezeket a fotókat szemügyre venni, hogy felismerjük a nyomait. Mert Lugo ezúttal is biztos érzékkel ássa ki őket az elillanó idő rétegei alól. Klösz segítségével megmutatja, hogy a nyomok ott vannak a feledésbe merült és az eleven épületeken, az egykor nyüzsgő és a mára elnéptelenedett rakpartokon, a régi és az új hidakon. A felső sor fotóin megelevenedő, egységes városkép valamiféle nosztalgikus rendet tár elénk, melyet alul a mai Budapest különös eklektikája ellenpontoz. A maga szelídségével és harsányságával, néhol szépen megőrzött értékeivel, máskor szemet bántó stílustöréseivel.

Lugo képei kérlelhetetlenül felhívják a figyelmet az enyészetre – de a fejlődésre is. Aki június 10-éig ellátogat Óbudára, általuk rácsodálkozhat egy nyughatatlan, mindenekfölött lenyűgöző város el- és felfedett arcaira.

kor, amely

KLIKKELŐ

Pécsett fejleszt az Elcoteq

(MTI) Átadták a finn Elcoteq cég 12 millió euró (mintegy 3 milliárd forint) költséggel elkészült pécsi Szilva utcai új üzemcsarnokát; a 12 ezer négyzetméteres gyártócsarnokkal és ugyanakkora raktárterülettel rendelkező üzemben várhatóan 2002-ben indul a termelés. A további fejlesztés feltétele, hogy javuljon a pécsi gyár közúti elérhetősége, és fontos lenne a cég számára a Pécs–Pogány határába tervezett repülőtér kialakítása is. A világ legnagyobb elektronikai gyártói számára fogyasztói és ipari elektronikai termékeket gyártó cég Pécsett jövőre 500 alkalmazottal kívánja növelni a foglalkoztatottak számát

A pelenkával e-mail cím is jár Kaliforniában

(MH/MTI) Ingyenes internetes honlapot és e-mail címet kapnak az újszülöttek ezentúl a kaliforniai Szilícium-völgyben. Az első pelenkával járó internetes cím célja, hogy a szülők biztosak lehessenek benne: gyermekük élete végéig alanyi jogon elérhető az interneten. A hírt a „namezero.com" internetes címadományozó vállalkozás közölte. A szolgáltatás amúgy csak a babának és szüleinek ingyenes: a költségeket egy babaholmikat előállító cég állja reklámbevételei révén. Az amerikai ötlet nem számít újdonságnak. Egy szakmai konferencián Mojzes Imre egyetemi tanár, egykori kormánybiztos már márciusban (MH, 2001. március 5. 12. old.) felvetette, hogy a személyi számhoz hasonlóan a gyerekek már születésükkor kapjanak e-mail címet.

Növeli árbevételét a Simpletech

(MTI) A Simple Technologies Informatika és Tanácsadó Rt. az idén a tervek szerint 750 millió forint árbevételt ér el, szemben az elmúlt évi 650 millió forinttal – közölte Varga Zoltán, a társaság tulajdonosa, elnök-vezérigazgató. A cég 97 alkalmazottja szoftverfejlesztéssel és tanácsadással foglalkozik. A Simpletech alapvetően pénzügyi, számviteli, könyvelői programokat, vállalatirányítási és egyedi, ezen belül például ingatlan-nyilvántartási szoftvereket készít.

A BT eladta a Yellt

(MTI) A British Telecom a hétvégén bejelentette, hogy sikerült eladnia üzleti telefonkönyvrészlegét, a Yellt – igaz, csak 2,14 milliárd fontért, az eredetileg remélt árnál közel egyharmaddal kevesebbért – egy brit és egy amerikai magáncégnek. A nagy-britanniai székhelyű Apax Partners és az amerikai Hicks, Muse, Tate and Furst pénteken jutott egyezségre a BT-vel. A Yell felöleli az Egyesült Királyságban levő Yellow Pagest és az amerikai bázisú Yellow Pa

Virágkorát éli a

Magyar nyelvű társkeresőből 65 található

Modern korunk állandó rohanásának, illetve a társadalom elmagányosodásának egyik legsúlyosabb következménye, hogy irdatlanul nehézzé vált a társkeresés. Ezt a problémát ismerik fel egyre többen, s indítanak társkeresőket az interneten. Azonban ez a mód csak egy időhatékony, hiszen a személyes találkozás, ismerkedés közvetlen élményét egyáltalán nem képes pótolni.

Molnár Sándor

Nehéz ügy manapság a párválasztás. S nem csupán azért, mert mindenki elsősorban saját magával, pénzével, autójával s munkájával van elfoglalva, hanem mert nincsenek meg azok az intézmények, amelyek valaha szervezetten biztosították az ismerkedést. A falusi bál, a városka főtere, a táncház mára eltűnt vagy átadta helyét a félénkebbek számára nem éppen ideális, túlzsúfolt diszkónak. Ebben a helyzetben segíthet az új médium, az internet, ami megfelelő teret képes biztosítani az ismerkedni vágyók számára. S az egyre nagyobb igényt a világháló mind több szereplője – akár cégek, akár magánemberek – ismeri fel, s használja ki. Csak magyar nyelvű társkeresőből van, igaz, hogy ebből 15 csak alkalmi jellegű (értsd: szexuális kapcsolatok létesítésére specializálódott.

Pszichológusok s szociológusok ma szinte egyöntetűen egyetértenek abban, hogy az internetes társkeresők fontos funkciót töltenek be. Egyfajta hiányt pótolnak egy nagyon kényes, s széles rétegeket – elsősorban a fiatalabbakat – érintő területen. Korunk fejlett nyugati társadalmai ugyanis a magány társadalmai, s az elmagányosodás nem csupán az idős korosztályokat érinti. A Spiegel tavalyi felmérése szerint például a németek 25 százaléka él egyedül, s meglepő módon ez az arány a 20-30 évesek körében a legmagasabb, csaknem 43 százalék.

A hatósági ár verseny- és EU-szabályozás ellenes

Egységesen tiltakoznak a mobilszolgáltatók

Egyértelmű visszalépésnek és hosszú távon a fogyasztók érdekeivel ellentétesnek vélik a hazai mobilszolgáltatók az egységes hírközlési törvényhez (eht) benyújtott kapcsolódó módosító indítványt, ami hatósági árassá tenné fix telefonról mobilra kezdeményezett hívásokat.

Jelenleg a fix telefonról a mobil hívása szabadáras, abban csak a vezetékes szolgáltatónak fizetett összeget határozzák meg központilag. Nettó értéken ma egy csúcsidőn kívüli hívásért a fix szolgáltató percenként 14,85 forintot, a mobil 23,15 forintot könyvelhet el. Rogán Antal, a Fidesz-MPP frakcióvezető-helyettese ezzel szemben úgy módosítaná a szabályozást, hogy a jövőben a mobilszolgáltatókra eső árbevétel részt is a Miniszterelnöki Hivatal állapítaná meg.

Drózdy Győző, a Pannon GSM vezérigazgató-helyettese szerint ez mindenképpen visszalépés lenne, hiszen a központi szabályozást '98-ban éppen azért szüntették meg, mivel kiderült, hogy a piac sokkal hatékonyabban látja el ezt a funkciót. Ezt a Pannon GSM olyan számításokkal is alátámasztotta, ami szerint, ha a hatósági árképzést a mai napig fenntartották volna, akkor az ár maximuma csúcsidőn kívül 71 forint lenne egy perc beszélgetésre, a jelenlegi 38 forint helyett, ami csúcsidőn belül is ma 63 forint. „A visszatérés a hatósági árhoz – fogalmazott Drózdy Győző – azoknak jó hír, akik nem bíznak a piacgazdaságban".

Ezeken túl – tette hozzá Tompa Ferenc, a Westel Mobil igazgatója – egyelőre az sem világos, hogy pontosan mi szerint állapítanák meg a hatósági ár mértékét a miniszteri rendeletben.

Egyelőre a sietség okát sem ismerjük – fűzte hozzá Marchart Pál, a Vodafone-tól – nevezetesen azt, hogy bár az EHT jövő év elején lép életbe, a vitatott rendelkezést már július elsejétől alkalmaznák. *HL*

Webre hangolt marol

Teljes weboldalak megjelenítésére alkalmas mobiltelefont mutatott be T dékkristályos kijelzővel ellátott készülék képes a lehívott színes oldalak n

EGÉRFOGÓ

Tudunk ám magyarul is!

Kaptam egy meghívót. Ez a közlés aligha számít nagy hírnek, sőt, a továbbiakban sem ígérek döbbenetes szenzációt, csupán némi kedvetlen tűnődést. A meghívóban magyarok által szervezett, magyaroknak szóló budapesti konferenciára invitáltak. Angolul. Kétségtelen, hogy a tanácskozás hat előadója közül kettő angol nyelvű (nem amerikai, brit) volt, de a többi magyar.

Szoktam mondani, angolul mindenki tud. Én is. Különösen jól bírják az angol nyelvet annak a kérdem, bölcs-keserű közép-európai kételkedéssel: hosszabb távon ugyan mi „visszavonhatatlan" a történelemben?) Csakhogy az e-világ résztvevőinek nagy része – és egyre nagyobb része – „egyszerű" ember, aki szórakozást keres a hálón, beszélgetőtársakkal akarja megosztani a gondolatait, netán harisnyát, hűtőszekrényt vagy CD-t kíván rendelni. Ők a saját nyelvüket használják, mi több, az árukat kínálótól is joggal elvárják, hogy az eladó tanuljon meg magyarul, norvégül vagy spanyolul, ne pedig a vásárlónak,

Törlik a cr dicsőségl

Az átírt oldalak gyűjteménye

Beszüntette egyik fő tevékenységét a deface-elt, eltorzított honlapok tükrözéseit gyűjtő és ezért cracker körökben meglehetősen népszerű attrition.org, mely ezentúl csupán biztonságtechnikai kérdésekre kíván összpontosítani.

A HORVÁTH & LUKÁCS GALÉRIA

meghívja Önt és Családját

feLugossy László

Munkácsy-díjas festőművész

"Nemdigitális Esettestek"

című kiállítására

Megnyitó:
1997 január 25-én 17 órakor

A tárlatot **Krasznahorkai László** író nyitja meg
Az est folyamán bemutatjuk
feLugossy László "Arckép bemondónővel" című 1992-ben készült videómunkáját,
valamint **Szirtes Jánossal** közösen készített **"Új emlő"** című dokumentumfilmjét.

H-9485 Nagycenk, Kiscenki út 47.
MAGYARORSZÁG (UNGARN, HUNGARY)
tel.: '36 99 360274, 360282,
fax: '36 99 360281
E-mail: galeria@syneco.hu
http://www.syneco.hu/galeria/horvath_lukacs

A kiállítás megtekinthető
1997 február 8-ig, hétfőtől-péntekig 7-17óráig, szombaton 7-12 óráig. A kiállított művek megvásárolhatók.

Horváth & Lukács

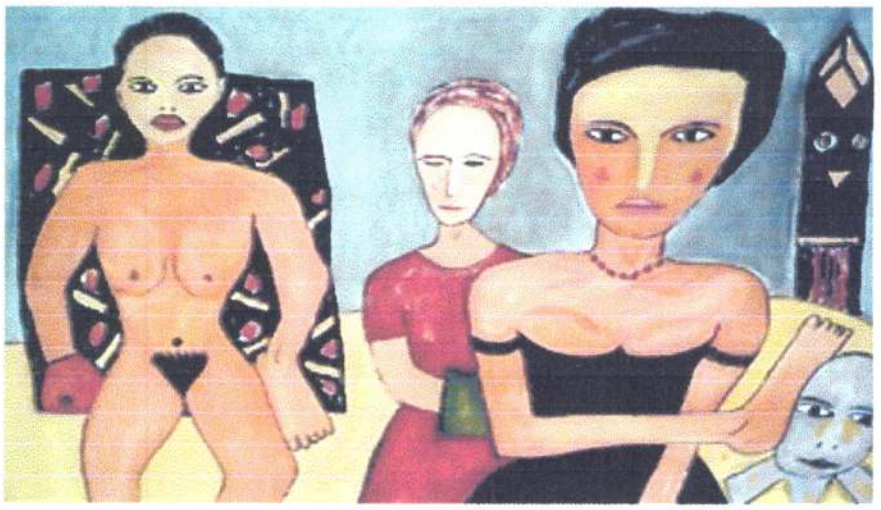

feLugossy László : "Zöld Muff"
75*120 cm, olaj-karton

feLugossy László

MEGHÍVÓ

A SZÉGYENTELENEK

című vígjátékhoz kapcsolódóan

Vörösváry Ákos
Lugosi Lugo László
Prutkay Péter

LÁTVÁNYTÁRI CSENDÉLETEK

című kiállítása nyílik

december 17-én este 18.30-kor
az MTM ÚJ SZÍNHÁZ GALÉRIÁBAN

A kiállítást megnyitja:
Prokopp Róbert
az MTM Kommunikációs Rt.
vezérigazgatója

Nyitva tartás:
1999. december 17. és
2000. február 19. között
10-18 óráig

elgedve alfelében vegyül a nép közé – nos, a regénynek ebben a részében akad néhány megkapó részlet, izgalmas leírás, hangulatos kép, tanúsítván, hogy Updike Afrika-útján nyitott szemmel járt.

Ellellou végül nem végzi olyan csúnyán, mint gondolhatnánk. Módja nyílik rá, hogy kényelmes körülmények között megírja emlékiratait – ez a regény másik érdekessége; az elbeszélő személyének váltogatása révén reménykedünk, hogy megláthatjuk ugyanazt két oldalról. A remény hiábavaló.

Updike a Nyúl-regények után írta ezt a könyvét, majd újabb kanyarral '96-ban az *Isten velünk vonul* című négygenerációs családregényt jelentette meg.

(Európa Könyvkiadó, 1997. 313 oldal, 890 Ft)

Van egy perui író, akinek a neve szintén jól cseng a magyar olvasóközönség fülében; elég jól ahhoz, hogy keresgélni lehessen régebbi, magyarul még meg nem jelent művei között.

Mario Vargas Llosa: Mayta története

című regénye voltaképpen egy retrospektív portrékészítés története. Egy Mayta nevű trockista forradalmár egyéniségének és életének nyomába ered az író, és a mű szerintem egyetlen szembeszökő jellegzetessége, ahogyan megközelítés idősíkját váltogatja: hol flash-back technikával, hol a valóságos jelenben – mármint a nyolcvanas évek elején – nyomoz Mayta után.

Nem tudom... A tetőtől-talpig átpolitizált élet atmoszférája manapság valahogy *passzé*, a titkos szervezkedés valahogy infantilis, a forszírozott forradalmiság már-már parodisztikus. A regény meg unalmas.

(Európa Könyvkiadó, 1997. 364 oldal, 950 Ft)

Mint ahogy az *Isten velünk vonul*, négygenerációs családregény

JAK-est a Műcsarnokban

1998. április 10-én 18 órakor a József Attila Kör estje lesz a Műcsarnok Előadótermében (Hősök tere). A JAK Műfordító Füzetek sorozat legújabb kötetei közül bemutatjuk Herman Brusselmans: *A férfi, aki munkát talált* című regényét.

A kötet fordítójával, Wekerle Szabolccsal Nádasdy Ádám beszélget.

Közreműködik: Vallai Péter

séggel forog. Húszévesen már őszül, harmincévesen már öregszik. Ráadásul egyik keze nyomorék – de életének egy viharos korszakában ez a pörölye, az egzisztenciája.

A Mór dekadens alak egy dekadáló világban. Anyja festő, extravagáns művészlélek, aki elűzi magától egyszülött fiát. És mire megbocsátana neki – meghal. Félig kész utolsó képe, *A Mór utolsó sóhaja* mesél a megbocsátásról, az ambivalens anya-fiú kapcsolatról. A többi, a féltve őrzött gyűjtemény megsemmisül. A Mór a néhány megmaradt – ellopott – kép nyomába ered, amikor kimenekül Indiából.

Bombay egy hatalmas alvilág, bűnözés, rothadás, árulás mindenfelé. A Mór ősei, rokonai közül alig hal természetes halált valaki – mert ez a természetes. És sötét, kegyetlen halált hal maga a város is: robbanássorozat semmisíti meg.

A könyv több is, más is, mint „rendes" családregény. A mesélő élete. Voltaképpen az írás, a mesélés regénye is – a regény regénye –, hiszen a Mór, élete utolsó helyszínén, az életéért ír. Fogva tartja és bizonnyal meg is ölné anyja régi barátja – tán szeretője –, a család nagy ellensége, egy másik, középszerű festő, Vasco Miranda. Addig élhet csak, ameddig a történet tart. Ami ilyenformán szép, kerekded véget ér.

Rushdie eruptív, burjánzó stílusa, amit Greskovics Endre fordítása alázattal és simulékony nyelvi leleményekkel közvetít, az általa teremtett figura személyiségének lényegéhez tartozik. Az író rávetül teremtményére, kölcsönzi neki saját dinamizmusát – de a Mórnak ez „csak" a meséléshez elég. Sorsa, élete saját meséje tükrében a születés pillanatától kezdve lassú hanyatlás.

(Európa Könyvkiadó, 1997. 530 oldal, 1200 Ft)

Alig hinném, hogy Knut Hamsun norvég drámaíró szépírói teljesítményéről lenne ismert a magyar irodalmi köztudatban – még hírhedt nácibarát cikkeiről sem az.

Per Olov Enquist: Hamsun

című filmregénye révén most viszont bizonyára érdeklődés támad majd iránta – egy ügyes kiadó gyorsan piacra dobhatná *Benőtt ösvényeken* című önéletrajzi írását.

A svéd Enquistet persze nem Hamsun írói pályája, hanem a személyisége érdekli elsősorban; ennél jobban pedig Hamsun és Marie házassága, annak is „haláltánc"-periódusa – szóval éppen az, amiért Enquist drámáit is oly nagyra tartjuk: két ember kapcsolatának pokolbéli bugyrai.

Ezt a „házassági haláltáncot" – ahogy Enquist nevezi – egy Nobel-díjas, írói pályáját lényegében befejezett öregember és egy színésznői ambíciókat dédelgető, majd keserűen eltemető középkorú asszony járja. Az egyszerre filmszerű és drámai műben – amely képekre és felvonásokra tagolódik – úgy bugyborékol a szenvedély, mint Enquist nálunk is jól ismert

című könyvében szerepel, tizenegy másik társaságában. Egy hajóúton együtt utazó társaság múlatja így az időt, miközben a lelemények zsidó kicsi pénzre tesz szert.

Gyönyörűséges és hibátlan könyvben jelent meg egy igen színvonalas válogatás Johann Peter Hebel kalendáriumtörténeteiből. A véletlen csinálta kalendárium-író, aki mindig lelkész szeretett volna lenni, és sosem lett az, a Rajna-vidék, szűkebb pátriája egyszerű népének Házibarátja lett, és éveken keresztül – 1804-től 15-ig, majd 1819-ben – írta áttetszően tiszta, fordulatos és szellemes stílusú történeteit a hétköznapok világáról és embereiről. Van közöttük anekdota, rövid novella, vicc, moralitás, példabeszéd. Van bennük mély együttérzés a szenvedők, ártatlanok iránt, kajánság a pórul jártak iránt, szánalom és igazságérzet, erkölcsi emelkedettség és tanítói szándék, humor, irónia, még kárörröm is – szóval minden, ami ezeket az életteli történeteket igazán fűszeressé teheti. De mindenekfölött kíváncsiság van bennük, ez munkál mö-

vett hasznos részei, az időjárás, a mezőgazdasági tudnivalók, az akkoriban közérdekűnek számító információk közé.

A kötet borítója – Tamás Noémi munkája – finoman archaizál, és felkészíti olvasóját a szép belsőre. Minden írás végén kis illusztráció, a kötet végén alapos és informatív utószó valamint jegyzetek. A szöveget szerkesztették – Mosonyi Aliz –, gondozták is – Zsarnay Erzsébet –, a kötetet meg tervezték – Pintér József.

Ezek után azt kellene még tudatni az olvasóval, hogy a válogatás, a fordítás, az utószó, a jegyzetek mind Halasi Zoltán munkája. Pontosabb lenne úgy, hogy egy odaadó, alapos filosz alighanem többéves kutatása és munkája fekszik ebben a *Kincsesládikó*ban; hogy a gördülékeny, szellemes és nemcsak nyelvi fordulatait, de képi világát tekintve is korhűségre törekvő magyarítás több, mint szimpla fordítás. Hogy az egész mindenestül jóval több, mint *még egy* könyv a kiadó listáján.

(Magvető, 1997. 303 oldal, 1390 Ft)

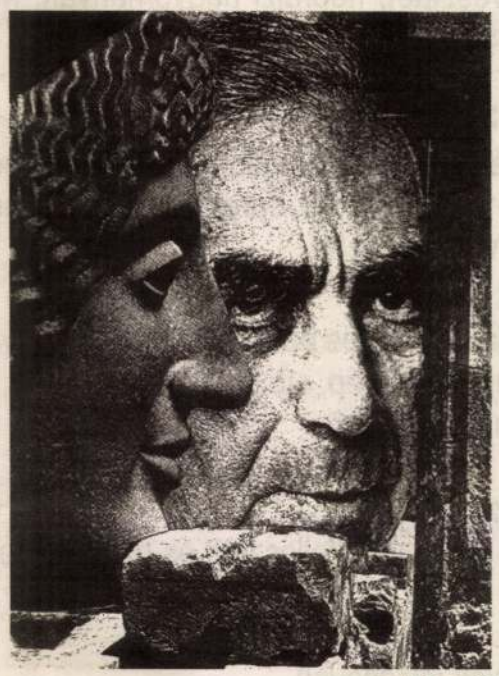

Kass János munkái

Az Írók Boltja (1054 Andrássy út 45.) sikerlistája az elmúlt hetek könyveiből

1. Gabriel García Márquez: Söpredék *(Európa)*
2. Kiáltó szó a pusztában – A holt tengeri tekercsek *(Osiris)*
3. Az orosz irodalom története a kezdetektől 1940-ig *(Nemzeti Tankönyvkiadó)*
4. Ekstázis, álom, látomás *(Balassi – University Press)*
5. Játékfilmek 1931-1997 *(Magyar Filmintézet)*
6. Alain Roger: A Traveszti *(Polgár)*
7. És mégis kopogtatnak *(Nagyvilág)*
8. Kalmár Melinda: Ennivaló és hozomány *(Magvető)*
9. Lelkes Péter: Júliától Stuart Máriáig *(Codex Print)*
10. Okakura Kakuzo: Teakönyv *(Édsesvíz)*

FRANKFURT '99

CD-ROM-pályázat

A művelődési és közoktatási miniszter az 1999. évi Frankfurti Nemzetközi Könyvvásár alkalmából- amelynek központi témája a magyar kultúra lesz - pályázatot hirdet elsősorban Windows- (vagy Windows és Macintosh) rendszerben egyaránt használható, lehetőleg két- vagy többnyelvű CD-ROM-ok készítésére, amelyek alkalmasak a multimediális technika eszközeivel bemutatni Magyarország kultúráját, művelődéstörténetét, ezen belül zenéjét, irodalmát, tánc-, képző- és filmművészetét, néprajzi hagyományait, népcsoportjainak életét, fontos adatbázisait, stb.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- adatlapot, amely az MKM ügyfélszolgálati irodájában szerezhető be (1054 Budapest, Szalay u. 10–14., Honvéd u. sarok), illetve letölthető az alábbi internetcímről: htpp://www.mkm.hu
- a CD-ROM koncepcióját, célját
- pontos tartalmát és a sturktúráját (részletes bontásban: szöveg, nyelvek, mennyi video, hangfelvétel, mennyi állókép, stb.)
- milyen fejlesztői szoftvert kíván alkalmazni
- a szerzői jogok helyzetét
- a szerzők rövid szakmai életrajzát
- referenciát a cégről (egy, a cég által már kifejlesztett és megjelentetett CD-ROM-ot kérünk mellékelni)
- részletes költségvetést (a többi forrás megadásával)
- működő demo változatot (funkciók jelzésével).

A zsűri a legszínvonalasabb tervek megvalósításához maximum az összköltség 1/3-ig nyújt támogatást abban az esetben, ha az 1999. augusztusáig való megjelenést biztosítva látja.

A pályázat leadási határideje: 1998. május 20.

Postacím: **Frankfurt '99 Programiroda** - CD-ROM-pályázat
1054 Budapest, Báthory u. 10.

Inform Stúdió

SINKÓ ISTVÁN:

Blanka csak csodálkozik

■ *Aliona Frank–László Lugo Lugosi: Budapest. Editio, 1997. 23 oldal, ár nélkül*

Frank Aljona és Lugosi Lugo László Budapesten élnek. Van egy kislányuk: Blanka. Sétálnak vele – ma már nem babakocsiban – s meg-megállnak egy-egy szép, fura budapesti bérház, eszpresszó vagy szobor előtt.

– Tetszik? – kérdezi Lugo (vagy Aljona) Blankától. Blanka csak nevet, vagy talán azt is mondja – ma már –: igen tetszik.

– Akkor ezt most lefotózzuk neked.

És lefotózzák neki (hol Lugo, hol Aljona). Mert Lugo (és Aljona) fotósok. Az a mesterségük, hogy fényképeket – minél élesebbeket, szebbeket, érdekesebbeket készítsenek. Blanka (a kislányuk) meg gyerek, akinek az a dolga, hogy sok minden tessen neki, és gyűjtse a begyűjthető élményeket.

Tessék – mondja Aljona (vagy Lugo) – itt egy élmény a kezedbe! Nézd meg! Ez (is) Budapest. Meg ez is ni!

Így szület(hetett) meg a *Budapest* című könyv (for Blanka) Lugosi Lugo és Frank Aljona gépéből rögzítve (4 x 5. Edito 1997).

Hát ezt már Blanka nem érti. Mi az ördögnek kell *Budapest* címen egy dagi-vidám presszósnénit a lapokra exponálni? No meg mit keres itt egy bábukészítő? Miért vigyorog álló biciklijén az a sportos fiatalember ott az óbudai pamutgyárnál? Honnan érthetné majd Blanka a mi múltunkat? Ő csak szenvedő alanya lesz a mi emlékrohamainknak, amikor „jártuk az utat" és „kissrácok voltunk" és *Cseréptörés* volt és egy családregény véget ért. Meg amikor a mi múltunk – mely Budapest félárnyékos közelmúltja – elkezdődött. (Bocsánat Blanka ez már most érthetetlen és nyavalygós.) Apa (és anya) nem nosztalgoromantikus fotósok. Tárgyfotósok – főként. Ez esetben tárgyuk a „múltba érő jelen" (ez afféle kádáriánus megközelítés), Lugo és Ajona persze nem így gondolják. Csináltak egy sereg (expozícióban és kompozícióban, valamint gondolatilag egyaránt) tűéles felvételt egy elmúlófélben lévő, fővárosinak nem nevezhető budapesti részletről. Van köztük hagyományos turistafelvétel (felsőfokon), mint az Iparművészeti Múzeum belsejéről, vagy a Gresham kapujáról készült kép. Van köztük világfotó (azaz egy sajátos látószögből felvett kép, mely bármerre a világon lehetne. (Ilyen például az operaházi szfinx képe.) Láthatók azután – mint az Izabella utcai házbelsők – fantasztikus „metszetek", akárha Piranesi kukkantott volna be a Belváros egy házába és vázolt volna arról látomást. Időutazást is tehetünk velük a búval-széppel terhelt 60-as évekbe a Tik-Tak presszó környékére vagy a Király utcába (kukucs te is ott vagy Blanka!).

Aljona és Lugo azon kevés fotósok közé tartoznak, akik vállalják, hogy a fotó (is) eklektikus műfaj. Akár egy képen belül is számos stílus megjelenhet – és megjeleníthető. Ilyen képe a művészházaspárnak az angyalföldi töltőállomásról készített fotója, mely egyszerre sugallja a 30-as évek bauhausos építészeti – és Neue Sachlichtkeit fotós – szellemiségét és a posztmodern kifejezési formákat. Mellette a divatbábu készítő fényképe maga a szociófotó.

23 fekete-fehér fotó a szépen tervezett kis könyvben (grafika Bárd Johanna). Egy „másként gondolkodó" fotós páros mutatja be a saját Budapest-képét. Mert ez nem a külföldiek Budapestje. Talán még a miénk se teljesen. Ez Lugoé és Aljonáé. Nekünk adták. Meg Blankának.

Lugosi - Lugo László fotókiállítása.
Bp. Dorottya - utcai Kiállítóterem, 1988.
ism. Jósa Ágnes: Skicc II. = Kritika,
88, 8. 48.

45 -- /M.

mennyiben volt Möller segítségére nem tudjuk, ugyan
biakban nem találkozunk.

Steindl a biztosítási munkálatok terveinek rábízott fe
sőbb, 1892-ben lépett vissza. Indokai között döntő szer
Kassán és Bártfán megtehette és megtette, úgy Jáko
templom „ideális" kiépítési tervét.[8] Möller jáki megbí
1895-ig, e feladatáról való lemondásáig tartott.[9] A MOB
ta el a helyzetet, de Möller lemondását tudomásul kell
lek Frigyes vezérépítészi, majd Gyalus László kivitelezés
sét és megbízását javasolta a miniszternek. A miniszter
hívta Möllert, hogy a templomról készített összes tervei
re közvetlenül átadja.[10]

Az akkorra Möller tervei szerint már elkészült jáki i
leltárszerű átadására november 2-án került sor. Az átad
– akit időközben a MOB tagjává nevezték ki –, az átv
MOB segédépítésze és e minőségében Möller utóda vol
vember 14-én a teljes anyagot; az irodafelszerelésen k
felvétele alkalmából készített helyszíni vázlatok"-at és a
egy-egy tervlapját.[11] Az átadás alkalmával felvett jegyzők
lett 123 db olyan vázlatot jegyeztek fel, amely mellé a „S
írták. A jegyzőkönyv megfogalmazásában, a számunkra
nos nem derül ki, hogy közülük hány készült Jákon. Egy
templom" címszóval 24 db szabad lapokra készített he
Végül az a 120 lapos melléklettel ellátott jelentés, ame
terjesztett föl a minisztériumhoz, és amelynek megtörté
zottsági ülés jegyzőkönyvében erősítettek meg sem
ugyanarról a rajzsorozatról van szó, amelyről az átadási

Az OMvH gyűjteményei ma összesen tizenegy azono
továbbá, nagyobb formátumban a templomdomb helysz
vonulási épület tervét, és 1907-ből egy olyan négylapos
lertől, mely a templom nyugati kapuépítményéről kész

Budapest, a szecesszió városa

Mesterek, akiket ma művészeknek mondanánk

Nem mindennapi módon, „mozgó könyvbemutatón" ismertette a Magyar Könyvklub *Gerle* János és *Lugosi Lugo* László A szecesszió Budapesten című albumát. Rövid buszkirándulás alkalmával a sajtó – akárha külföldi kirándulócsoport lett volna – bizony elámult a porszívó elődjére utaló *magyar vacum* feliraton, a *Budapest székesfőváros hirdetőoszlopa* öntudatos jelölésen meg a század eleji paloták szépségén. Mert mi, tősgyökeres budapestiek, ismerjük ugyan a helyet, ahol élünk, csak épp arra nincs időnk, hogy felpillantsunk a házak homlokzatára, rácsodálkozzunk egy táncoló nőalakra vagy burjánzó ornamentikára.

A szecesszió pedig, ha a díszítésről volt szó, igazán nem fukarkodott a káprázta tó ötletekkel. A szállodák, fürdők, üzletházak, mulatók, színházak, bankok, bérpaloták minden kis részletükben visszatükrözik azt a szecessziós törekvést, hogy a természet a maga változatos pompájában áramoljon a „ház szíve" felé. Gazdag mintázatú, mégis egyszerű módon, sorozatban elkészíthető kerítések és korlátok, növényi díszítésű kapusfülkék, környezethez illeszkedő papírkosarak mind a tudatos, az épület egységét szem előtt tartó tervezés eredményei. A fővárosba özönlő falusi népesség, de az értelmiség vonzódása a paraszti kultúrához és a középosztály otthonosságigénye is magyarázza, miért alakultak ki intim terek a nagyváros elszemélytelenítő forgatagában. „Egy város megmaradása hétköznapjainak kedélyén, lehetőségén, gazdagságán múlik. A XIX–XX. század fordulóján Budapest ezeknek olyannyira bővében volt, olyan nagy mennyiségű és sajátosságaival különös ház épült akkor, hogy azt mondhatjuk: Budapest szecessziós város, a szecesszió városa" – írja *Keserü* Katalin a könyv előszavában.

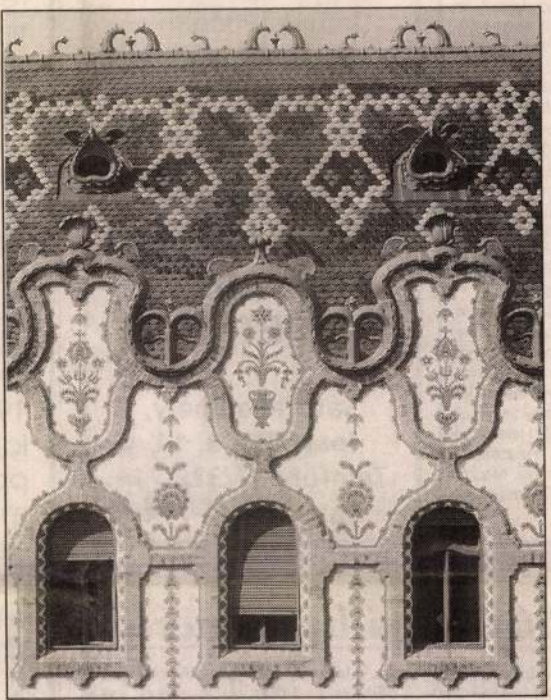

Lechner Ödön és Baumgarten Sándor Posta-takarékpénztárának homlokzata a Hold utcában

Az Iparművészeti Múzeum, amely *Lechner* Ödön és *Pártos* Gyula tervei alapján a millenniumi ünnepségre készült, első látásra még a közvéleményt is megdöbbentette. Az európai hagyományban gyökerező szemlélet ugyanis a múzeumot a görög oszlopcsarnok képével kötötte össze, Lechner terve volt az első, amely egy sajátos nemzeti stílus gondolatát fölvetette. „Mint távoli ideál mindig a magyar nemzeti stílus megalkotása lebegett előttem. Miután egy stílus sem örök től való, mindegyik kezdődött valamikor: ennélfogva éppen úgy lehetséges ma is egy új irányzat keletkezését, egy magyar stílus fölvirágzását megérnünk" – írta Lechner Ödön önéletrajzi visszaemlékezésében. A népművészet tanulmányozása azután az ázsiai népekhez, a keleti rokonokhoz vezérelte az építészt, ahol útmutatást talált arra is, hogyan lehet a népies elemeket a monumentális alkotásokba átültetni. Miközben Lechner építészete szervesen illeszkedett a hagyományokhoz, munkássága összekapcsolódott a technika újításaival is. A legjobb mesterekkel – kiket ma művészeknek neveznénk – dolgoztatott. A Zsolnay gyár szakembereivel együttműködve vett részt az új mázfajták, a homlokzatburkoló anyagok, a faragott kő hatását keltő idomok kikísérletezésében. A sorozatgyártás kezdetén még jó ideig az egyediség érzetét keltő remekművek díszítik Budapest villáit, polgárházait és közintézményeit, az Ajtósi Dürer sori Vakok Intézetét, a fasori református templomot, a Földtani Intézetet és a Zeneakadémiát. Ha még a jövő évszázadban is gyönyörködnénk a kivételes építészeti megoldásokban, szükség volna a század eleji eljárások pontos menetét számon tartó kutatóállomásra, hogy a szecesszió kézműveskultúrájának megcsúfolása helyett eredeti módon történjék a budapesti paloták rekonstrukciója – mondta Keserü Katalin.

(n. tóth)

közművelődéséért

dai gálák

tánc-, a képző- és iparművészet ágában. Az önkormányzatok felismerték, hogy a települések megtartóképessége, közművelődése erősödhet, növekedhet, az itt lakók életminősége is változhat a művészetoktatás jelenlétével. A hangversenyek, a bemutatók, az úgynevezett tanodai gálák iránt megmutatkozó egyre nagyobb érdeklődés legalábbis ezt bizonyítja.

A Lavotta Kamarazenekar meghatározó szerepet tölt be nemcsak Sátoraljaújhely zenei életében, hanem – elsősorban a Nemzeti Filharmónia jóvoltából – a régió zenei közművelődésében is. Minden alkalmat megragadnak arra, hogy népszerűsítsék a XIX. századi magyar verbunkos zenét, amelynek egyik úttörője Lavotta János (1764–1820), aki zempléni földben – Tállyán – nyugszik. Megalapítása óta Dombóvári János a művészeti vezetője.

A Lavotta Alapítvány a verbunkosszerző, hegedűvirtuóz, az első színházi karmester, házitanító Lavotta János emlékének ápolására, műveinek népszerűsítésére jött létre 1991-ben. Tevékenységük során monográfiát jelentettek meg 1994-ben Pusztafedémestől Tállyáig címmel. Kiadták az első Lavotta-CD-t, művészeti díjat alapítottak.

Közvetlen felhasználók és forgalmazók részére ajánljuk az általunk gyártott, OMMF-minősítéssel is rendelkező munkavédelmi és egyéb bőr lábbelik megrendelését kedvező áron.

CIPÉSZ ÉS SZOLGÁLTATÓ IPARI SZÖVETKEZET

Sátoraljaújhely, Ipartelep u. 14.
Telefon: 47/322-714
Fax: 47/322-714

Az 1891-ben SÁTORALJA DOHÁNYGYÁR

sasággá alakulása (után az állam tulajd részvényeket az R. J. R tinacionális dohányip sárolta meg, majd a lajdonban lévő részv sárlásával közel 100 nos lett. A gyár hagy mékei (Kossuth, Mu Reynolds-márkák (C ton, Salem) a hazai galomnak csak néh két képviselték, ezért a birtokában lévő 1998. január 1-jén elc lajdonos a V. TABAC port, melynek tagjai meltetés, elsődleges (fermentálás), cigc és -kereskedelem ellátásával jelentős b sítési részarányt értek

A V. TABAC Sátoral hánygyár Rt. hagyc

A dohányz

Európai hírű a pálházai perlit

Magyarország egyetlen perlitbányája Pálházán található. Az Európában is ritka természeti kincset 1958-tól hasznosítják. A pálházai perlitbányászat – amely tavaly ünnepelte negyvenedik születésnapját – európai rangot vívott ki magának a Perlit '92 Kft.-nek köszönhetően.

Dr. Farkas Géza ügyvezető igazgatótól megtudtuk: a Perlit '92 termelésének jó része Ausztriában és Németországban talál gazdára. Az osztrák piac 75 százalékát birtokolják, a németeknél ez az arány pedig 20-25 százalék. A perlit nyereségességét erősen behatárolják a szállítási költségek. Pálházától számítva 800 kilométeres az a kör, ahová még gazdaságosan eljuttatható. A közút mellett a vasutat és a vízi fuvaroztatást is előnyben részesítik. Nyugat-Európában Svájcban is megvetették a lábukat, keleten Oroszországban, Szlovákiában, de még a Balkánon is ott vannak. 1998-ban érte el a csúcsot a termelésben, árbevételben, nyereségben a Perlit '92 Kft.: ekkor összesen tizenhárom országban találtak vevőt a pálházai perlitre. Pálházán a Gyöngykő-hegyen folyik a perlitbányászat. Az ásvány rendkívül környezetbarát, és széles körben hasznosítható. Az építőiparban hő- és hangszigetelésre, az élelmiszeriparban a csíratlanított perlit szűrésre, a gyógyszeriparban antibiotikumok szűrésénél. Rendkívül keresett a mezőgazdaságban is, a talaj javítására használják. Hollandiában pedig a virágkertészetek veszik igénybe. Igen környezetbarát anyag, ezért is ajánlják hasonló tulajdonságú műanyagok kiváltására is.

– A cég életében új időszámítás kezdődött ebben az esztendőben – hallottuk dr. Farkas Gézától. – Az ír–angol tulajdonosunk, a Navan Rt. helyére új tulajdonoscsoport került. Az angolokkal is szép eredményeket értünk el az elmúlt években, de a cég vezetése úgy döntött: kivonul Kelet-Európából. Az új tulajdonosok keresésénél öt fő szempontot vettünk figyelembe. Ne bomoljon fel az európai perlitpiac jelenlegi egyensúlya (ha Pálháza görög kézbe került volna, akkor 97 százalékos monopolhelyzetre tettek volna szert), a dolgozók eddig kivívott kedvezményei megmaradjanak, lehetőség legyen a termelés további fejlesztésére, 2002-re megfeleljen a perlit '92 az európai környezetvédelmi előírásoknak, és nem utolsósorban olyan befektetőt kerestünk, akinek az az érdeke, hogy a magyar perlit termelése bővüljön. Persze elég tőkeerősek legyenek ahhoz, hogy a görög multikkal fel tudják venni a versenyt. A megállapodás ez év július 4-én jött létre. A Perlit '92 Kft. több mint 90 százalékos tulajdonosa a Duna–Dráva Cement- és Mészművek Kft., a Heidenberger Cement Rt. és a Schwenk Rt. lett. A cél az, hogy az elkövetkezendő 2-3 évben 35-40 százalékkal nőjön a termelés. Ehhez az új tulajdonos megteremti az anyagi feltételeket: több mint 2 milliárd forintot ruház be.

B. Gy.

JUGOSI Srabá Vladimir

ld. Srabá Vladimir

LUGOSSY- féle átvörtönyv

Lugosy - féle Ötvöskönyv

A M. Tud. Akadémia tulajdona. 1928-ban lefényképeztek a debreceni Déri-múzeum részéről.

Zoltai L.: Jelentés Debrecen r. k. város múzeumának ... 1928. évi működéséről. (Debrecen 1929) 19. l.

A m. kir. vallás- és közo

11802 szám.

A Műemlékek Or
lek. Elnökségé

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

Lugosy-féle ötvöskönyv

(Adalék a magyar ötvösség történetéhez

Rómer Flóris: Szárádok 1879 (vagy 1877)
224-235 l.

A M. Tud. Akadémia tulajdona, melynek Lugosy debreceni senior ajándékozta 1840-ben.

Fenti tehát nem ötvös, Zoltai adta a fenti ennet azoknak a jegyzetekhez, melyeket Lugossy senior anyai öseitől örökölt.

Zoltötv Debr 49. l.

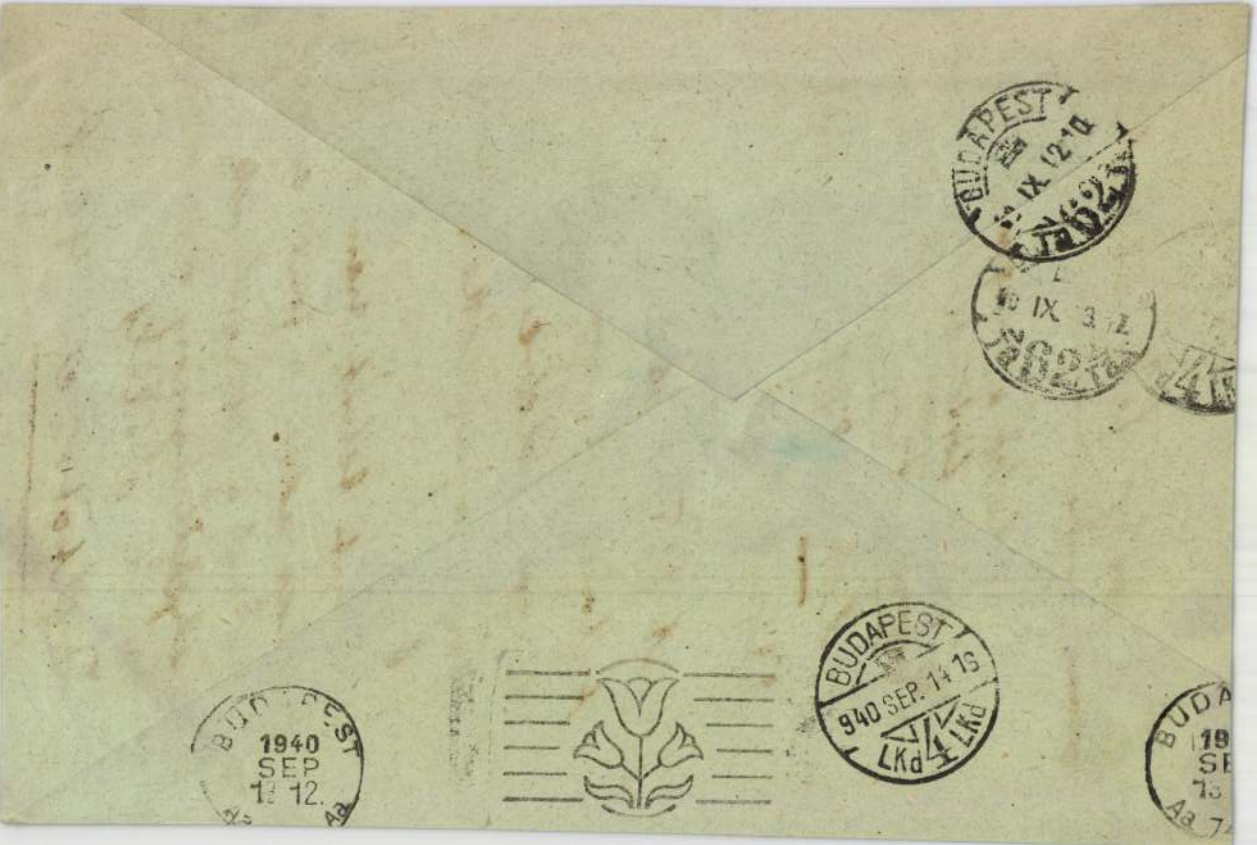
BUDAPEST
IX 12-13
BUDAPEST
940 SEP. 14 13
LKd
1940
SEP

LUGOSSY Béleint épitész

M.D.K.

Lugossy Bálint tervező épitész

Faragó Baba: "Levelek Katához" c. folyt. irásában bejelenti, hogy a lap "Ujjáépités" cimmel uj rovatot indit, amelynek vezetésére a két müvészt, Lugossy Bálint és Pán József tervező épitészeket kérték fel.

Szinház, Bp. 1947. ápr. 16-22. III. évf.
16. sz.

M.D.K.

Lugosy Bálint épitészmérnök

A Szinház munkatársa tervezi a budai Admirál mozi ujjáépitését.
"A Szinház Szeme Füle" c. rovat hiradása.

Szinház, Bp. 1947. juni 1o-16. III. évf. 24. sz.

M.D.K.

Lugossy Bálint

Tervező épitész "Ujjáépités" cimmel ir cikket és illusztrálja a folytatásos rovatot.

Szinház, Bp. 1947. május 13-19. III. évf. 2o. sz.

.

Lugossy Bálint

építész

Világ. 1949

máj. 19

LUGOSSY BÁLINT tervezőmérnök vezetésével épül a MAVAG székházában az a 600 személyt befogadó korszerű színház, amelynek munkálatai kedden kezdődnek.

segélyt bélyegtelen nyugtára fi-

lt alnaplójában kiadáskép számol-

léül:

ető h.

LUGOSSY EDIT textil- és Lugossy László szobrászművész kiállítása január 11-én délután öt órakor nyílik meg a pápai Református Gimnázium dísztermében. A tárlat január 30-ig naponta 10 és 16 óra között tekinthető meg.

LUGOSSY Edit

HN 1996. január 9.

Bd. 8. Wien und die Architektur des 20. jahrhunderts. Hrsg. Elisabeth Liskar. Wien, Böhlau, 1986 7-12. ill.
995. SÁRVÁRI Márta: A budavári sikló. = Ipari Forma, 10, 1986, 3. 15-17. ill.
996. H. SIPOS, Edit: Hungarian Relations with Bauhaus and their Influence in Hungary. = Periodica Polytechnica. Architecture, 30, 1986, 1-4. 97-115. ill.
997. SISA József: Egy eltűnt kastély nyomában. A galgamácsai kastély nyomában. = Műemlékvédelem, 30, 1986, 1. 15-20. ill.
998. SISA, József: Il Neogotico in Europa nel XIX e XX secolo. A neogótika Európában a 19. és 20. században, Nemzetközi tudományos konferencia, Pavia-Milánó 1985. szeptember 25-28. = Művészettörténeti Értesítő, 35, 1986, 1-2. 82-85.
999. STROBEL Árpád: Százesztendős a tatai városháza. = Honismeret, 14, 1986, 6. 29. ill.
1000. P. SZABÓ Ernő: Az épület [Bp., VII. Erzsébet krt. 11. New York-palota]. = Budapest, 24, 1986, 3. 22-24. ill.
1001. SZAKÁCS József: A gyimesi csángók és építészetük. = Műemlékvédelem, 30, 1986, 3. 176-186. ill.
1002. Szalontai Barnabás: Nyírbátor népi építészete. Debrecen, Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Tanszék, 1984 > 1984, 1204. **ism.** SELMECZI KOVÁCS Attila = Hungarológiai Értesítő, 8, 1986, 3-4. 247-248.
1003. SZEKÉR Ernő: [Hozzászólás Szűcsné Mezei Mária: A Balatonfüredi fürdőtelep polgári építkezései c. tanulmányához > 1985, 1338.] = Műemlékvédelem, 30, 1986, 2. 158-159.
1004. SZÉNÁSSY Árpád: Egy budapesti keleti bazár 110 éves története [Haris-bazár]. = Műemlékvédelem, 30, 1986, 3. 209-219. ill.
1005. SZILBEREKY Jenő: Istitia csarnoka [Bp. V. Markó

LUGOSSY EDIT

Edit Lugossy, textile artist
8200 Veszprém, Toborzó utca 11.

Born in Nagybánya, 1946. Her first master was Oszkár Nagy, and later, at the College of Applied Arts in Kolozsvár (Cluj), József Bene and Judit Szentimrei. In 1973 she graduated from the Faculty of Textiles. Worked in Nagybánya as a designer and teacher. Moved to Veszprém in 1990.

Lugossy Edit, textilműves
8200 Veszprém, Toborzó utca 11.

1946-ban született Nagybányán. Első mestere Nagy Oszkár, majd a kolozsvári Iparművészeti Főiskolán Bene József és Szentimrei Judit. 1973-ban textil szakon szerzett diplomát. Formatervezőként és tanárként dolgozott Nagybányán. 1990-be Veszprémbe költözött.

Egyéni kiállításai:

1975. Kolozsvár, Korunk Galéria
1977. Nagybánya, Múzeum, Erzsébet ház
1980. Szatmár, Városi Galéria
1981. Bukarest, Caminul Artei Galéria
1990. Révfülöp, Közösségi Ház
1991. Balatonalmádi, Közösségi Ház
1992. Veszprém, Csikász Imre Galéria
1993. Mannheim, Korbiens Galéria

Fontosabb csoportos kiállításai:

1973. Kolozsvár, Diáktavasz, Ifjúsági Művelődési Központ

1974. Nagybánya, Megyei Tavaszi Tárlat, Festőtelep Galéria
Nagybánya, Maramures Őszi Tárlat, Festőtelep
1975. Nagybánya, Megyei Tavaszi Tárlat, Festőtelep Galéria
Nagybánya, Maramures Őszi Tárlat, Festőtelep
1976. Nagybánya, Megyei Tavaszi Tárlat, Festőtelep Galéria
Nagybánya, Maramures Őszi Tárlat, Festőtelep
Nagybánya, Múzeum (80 éves a nagybányai Festőiskola)
Kolozsvár, Korunk Galéria
Bukarest, Sala Dalles
1977. Nagybánya, Megyei Tavaszi Tárlat, Festőtelep Galéria
Nagybánya, Maramures Őszi Tárlat, Festőtelep
Székelyudvarhely, Múzeumi gyűjtemény
1978. Nagybánya, Megyei Tavaszi Tárlat, Festőtelep Galéria
1979. Nagybánya, Megyei Tavaszi Tárlat, Festőtelep Galéria
Brassó, Művelődési Központ
Bukarest, Ifjúsági Tárlat, Ifjúsági Művelődési Központ
Nagyvárad, Ifjúsági Tárlat, Ifjúsági Művelődési Központ
Szatmár, Ifjúsági Tárlat, Ifjúsági Művelődési Központ
1980. Nagybánya, Megyei Tavaszi Tárlat, Festőtelep Galéria
Nagybánya, Maramures Őszi Tárlat, Festőtelep
Bukarest, Sala Dalles (Országos Iparművészeti Quadrienálé)
Bukarest, Galeria Eforie (Országos Miniatűrtextil Biennálé III.)
1981. Nagybánya, Megyei Tavaszi Tárlat, Festőtelep Galéria
Nagybánya, Maramures Őszi Tárlat, Festőtelep
Kolozsvár, Fiatalok tárlata
Iasi, Fiatalok tárlata
1982. Nagybánya, Megyei Tavaszi Tárlat, Festőtelep Galéria
Nagybánya, Maramures Őszi Tárlat, Festőtelep
Bukarest, Galeria Eforie
1983. Nagybánya, Megyei Tavaszi Tárlat, Festőtelep Galéria
Nagybánya, Maramures Őszi Tárlat, Festőtelep
1984. Nagybánya, Megyei Tavaszi Tárlat, Festőtelep Galéria
Nagybánya, Kultúrház
1985. Nagybánya, Megyei Tavaszi Tárlat, Festőtelep Galéria
Nagybánya, Maramures Őszi Tárlat, Festőtelep
Bukarest, Sympozion 85, Muzeul de Arta
Bukarest, Sala Dalles
Nagybánya, Kultúrház, Országos Kerámia Symposion
1986. Nagybánya, Megyei Tavaszi Tárlat, Festőtelep Galéria
Nagybánya, Maramures Őszi Tárlat, Festőtelep
1987. Nagybánya, Megyei Tavaszi Tárlat, Festőtelep Galéria
Nagybánya, Maramures Őszi Tárlat, Festőtelep
Bukarest, Nagybányaiak tárlata, Sala Dalles
1989. Bukarest, Sala Muzeul Colectiilor de Arta
1990. Ajka, Nagy László Művelődési Központ
1991. Veszprém, Csikász Galéria
Tihany, Múzeum, Iparművészeti Kiállítás
1992. Budapest, Csók Galéria, Nyári textiltárlat
Veszprém, Tavaszi Tárlat, VVE Aula
Budapest, Honvédségi Klub
1993. Veszprém, Honvéd Klub
Budapest, Közlekedési Múzeum, Dinamikus kompozíciók
Veszprém, "Szabadtéri festészet" Csikász Galéria
Veszprém, Városháza, Zonta Klub Kiállítás
Veszprém, Tavaszi Tárlat, Csikász Galéria

Köztéri munkák:

1974. Zilah, Ifjúsági Művelődési Központ; Kompozíció - batikolt függöny
1975. Zilah, Ifjúsági Művelődési Központ; Fény - vitro, 3 nm
1976. Zilah, Ifjúsági Művelődési Központ; Kompozíció - textilkollázs
Nagybánya, Ifjúsági Ház; Tánc - falikárpit, 12 nm
1979. Nagybánya, Ifjúsági Művelődési Központ; Nap - falikárpit, 10 nm
1980. Bukarest, Országos Ifjúsági Központ; Sárkányrepülő - falikárpit
1992. Veszpém, Városi Polgármesteri Hivatal; Genézis - falikárpit, 24 nm
Veszprém, Városi Polgármesteri Hivatal; Hangulatok - falikárpit, 6 nm
1994. Veszprém, Városi Polgármesteri Hivatal; Kereszteződések - falikárpit, 4 nm

LUGOSSY EDIT

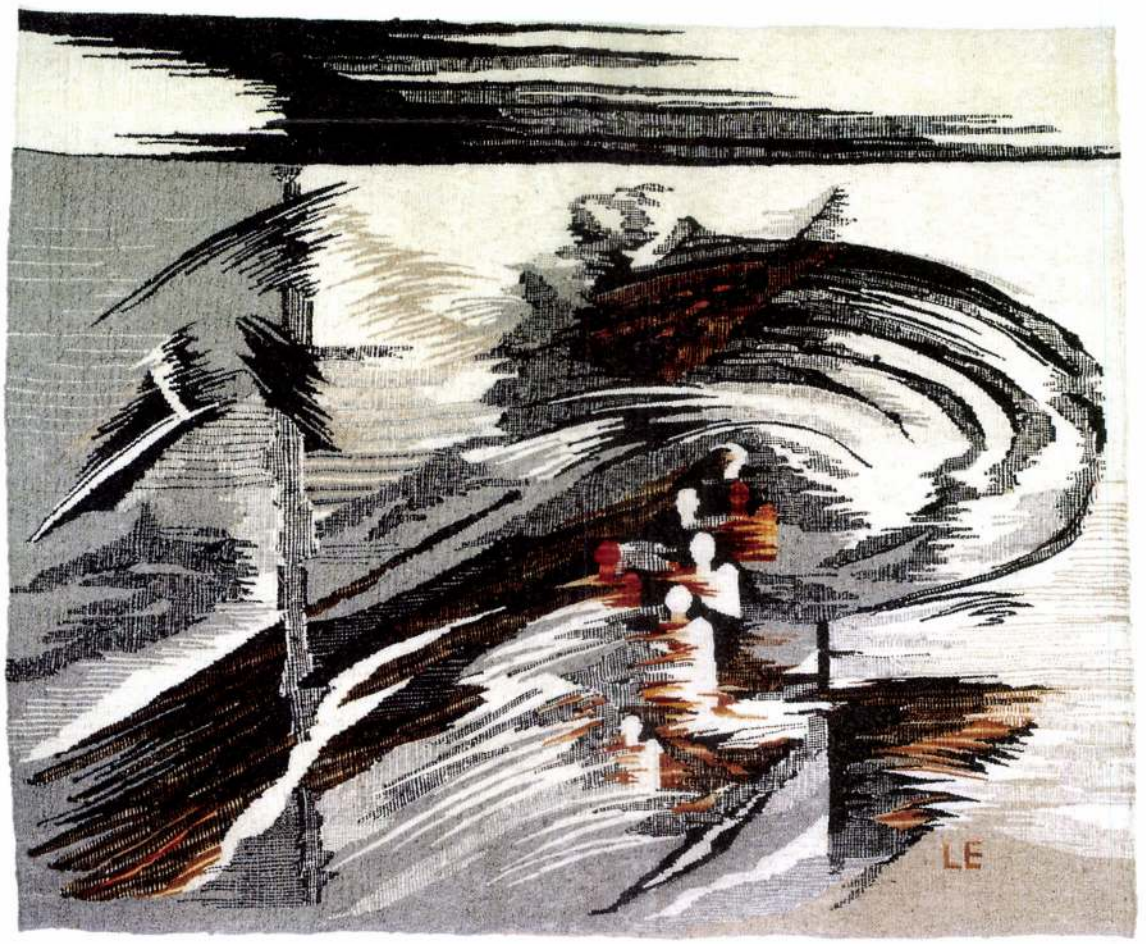

Francia gobelin
180 x 160 cm,1993.

French Gobelin
180 x 160 cm,1993

Lugossy Edit textilterei Veszprémi Művész Cél, 1994

Közgyűjteményekben található munkái:

Székelyudvarhely, Kompozíció - falikárpit (100 x 100 cm), Városi Képzőművészeti Múzeum

Nagybánya, Ikarusz - falikárpit (110 x 220 cm), Máramaros Megyei Képzőművészeti Múzeum

Nagybánya, Világégés - falikárpit (180 x 210 cm), Máramaros Megyei Képzőművészeti Múzeum

Nagybánya, A rombolás szelleme - falikárpit (125 x 210 cm), Máramaros Megyei Képzőművészeti Múzeum

Veszprém, Szürke kompozíció - falikárpit (120 x 80 cm), Laczkó Dezső Múzeum

Pásztó, Grafika, (50 x 30 cm), tusrajz, Csohány Kálmán Baráti Kör

Pásztó, Dombok, (40 x 20 cm), grafika, Csohány Kálmán Baráti Kör

Pásztó, Bujáki táj (30 x 20 cm), tusrajz, Csohány Kálmán Baráti Kör

Buják, Buják, (30 x 40 cm), tusrajz, Csohány Kálmán Baráti Kör

Veszprém, Kompozíció - akrilfestmény (200 x 120 cm), Városi Művelődési Központ

Díszzászlók:

Veszprém Város Díszzászlaja (300 x 140 cm)

Zürichi Magyar Történelmi Egyesület (80 x 80 cm), hímzés selyemre

Equitatus Citus Wesprinuiensis Vexillum Nobis Insurectionis (80 x 70 cm) - hímzés selyemre

Díjak:

1971. Kolozsvár, Diákfesztivál 2. díja

1972. Kolozsvár, Diákfesztivál 1. díja

1984. Nagybánya, Dekoratív symposion 1. díja

1990. Veszprém Megyei Őszi Tárlat 1. díja

1993. Veszprém, Országos képző- és iparművészeti kiállítás 1. díja

Tagság:

1973. Román Képzőművészeti Alap

1980. Román Képzőművészek Szövetsége

1990. Magyar Köztársaság Művészeti Alapja Csohány Kálmán Alapítvány

1991. Veszprémi Művész Céh

1992. Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége

1993. Magyar Textilművészek Alapítvány

Irodalom:

Szőcs István: Kivetítés és bevetítés, Utunk, 1975/4.

Pusztai János: Lugossy Edit, Katalógus, 1975.

Pusztai János: A nagy út, Korunk-katalógus, 1976.

Mihai Driscu: 80 éves a Nagybánya Festőtelep, Arta Plastica, 1977/február

Ioan Moldovan: Tapiserie, sculptura, pictura, Pentru Socializm, 1977. február

Tömöry Péter: Nagybányai kiállítás, Utunk, 1977/10.

Erdélyi Lajos: Látogatában a Lugossy házaspárnál, Új Élet, 1979/24.

Banner Zoltán: Az ostromlott hely, Utunk, 1980/42.

Forró László: Levél egy kiállításról, Utunk, 1981/45.

Chikán Bálint: Vázlat egy csoportképhez, Művészet, 1987/7.

Olga Busneag: A haladás dialektikája, Arta, 1981/1-2.

LUGOSSY István ① fény hejen
② épiten

Lugossy István

In memoriam Latinovits fényképkiállításon részt vett a Móra Ferenc Muzeum kupolatermében.

Magyar Hirlap 1978-74-6
ÁSZ:Tárlatok a Tisza partján

MDK

Lugossy István

Műhely 1967. Fiatalok fotókiáll. Debrecen

Lugossy István

Foto (repr.)

Magvető-almanach. 1967/2. 53. l.

Lugossy István

Foto (repr.)

Magvető-almanach 1967/2. 272. l.

M. D. K.

LUGOSSY István építész

Vétszintes ülepítők MNOT 189/a-1-54

Bercy Zoltánnal

MNOT katalógusa 1958. 251. l.

M.D.K.

Lugossy müépitész

"Ezerszemélyes nyári szinház" cimmel ir a müvész terveiről. A lap két rajzát mutatja be: "Az uj szinház terve" és "Varieté szinpaddal kombinált étterem" cimekkel.

Szinház, Bp. 1946. juli. 3-9. II. évf.
25. sz. 15. lap

~~fe~~ LUGOSSY Lánlói

Szobrász

Lugosi László, szobrászművész.

Chikán Bálint: Vázlat egy csoportképpel (1) Körkép a tanáviai magyar képzőművészekről.

3 Lugosi László: A bölcs, krómacél, 45 × 12 × 8 cm, 1981

Művészet, 1987. július, 2-old.

Kultúra és társadalmi élet

Beszélgetés Lugossy László szobrászművésszel

A Veszprémi Művész Céh a megyében élő képző- és iparművészek érdekvédelmi egyesülete. A tagok között szobrász, restaurátor, grafikus, textiltervező, festő, formatervező, keramikus és üvegművész egyaránt megtalálható. Közös kiállításokat rendeznek, és a tagok munkásságát figyelemmel kísérik. 1995-ben a céh tisztújító közgyűlésén *Lugossy Lászlót*, az Erdélyből áttelepült szobrászművészt választották céhmesternek. A művészt otthonában kérdeztem a társaság lehetőségeiről.

– Művészeink igazán jó eredményeket érnek el hazánkban és külföldön. Tagjai vagyunk a Képző-Iparművészeti Társaságok Szövetségének, az országos szövetséget pedig tavaly beválasztották az Európai Művészek Tanácsába. Sajnos elég szűk anyagi kereteink korlátok közé szorítanak. Hiába próbálkozunk kapcsolatokat kiépíteni bankokkal, jól menő vállalatokkal, kereskedelmi cégekkel. A megye viszont sokat segít, legfőbb mecénásunk a megyei közgyűlés.

– Mi azt látjuk, amit nézőként megtanultunk látni, és ekképpen a látásmódunk szokássá fejlődött. Kiválasztunk mindent, ami nézniva-ló. Ilyen módon a művészet a valóság temetője?

– A művészet elengedhetetlen része a társadalmi létformának. A valóság egy részének ábrázolása, de nem valósághű ábrázolás. A művész egyszerűen az az ember, akinek van egy érzékeny szűrőberendezése, és minden hatást, ami éri, leszűri és megpróbálja visszaadni. Sajnos ma nagyon pénzcentrikusak az emberek, a kultúra iránt kevésbé fogékonyak.

– Az elkövetkezendő időszakban milyen tárlatokat tekinthetünk meg?

– Igyekszünk kapcsolatainkat szinten tartani és bővíteni. A Németországban rendezett Európa-napokon csoportos kiállítás keretében mutatkozhattunk be. A legutóbbi kiállítást a múlt hónapban Székesfehérváron rendeztük, ősszel pedig a Fehérváron élő művészek látogatják meg városunkat. A kaposvári céhvel is szeretnénk kapcsolatokat teremteni. Augusztus végén, illetve szeptember elején várjuk a Dél-Amerikából érkező kortársakat. A kiállításainkat Veszprémben és Balatonfüreden rendezzük meg.

Kövér Edit

LUGOSSY LÁSZLÓ

NAPLÓ (VESZPRÉM)
1997 jún. 11

ocsátani?

meri őt vállalni? Meg tudnak-e benne bízni a hosszú évek absztinenciája után is?

Úgy érzem, hogy ellenszél fúj. És mi van azzal, aki még csak lábadozik? Lehet, hogy éppen mi küldjük vissza egyetlen rúgással a padlóra. Jól tudják valamennyien, hogy mit követtek el. És sokuknak bizony fájó ez. Ne fokozzuk hát a fájdalmukat, ha már segíteni nem tudunk nekik. Jól tudom, hogy sok embertársamra a fentiek nem vonatkoznak, mert vannak megértőek!

Csillag János,
Veszprém

fővárosban

lyásunk. Mindannyian éneklünk, páran táncolunk is előadás közben.

Szeretjük ezt a népzenei kört, melyet Tóth Laci bácsi vezet, s amely mindannyiunknak sok élményt ad.

A Simonyi Zsigmond Énekzenei és Testnevelési Általános Iskola Nyitnikék citeracsoportja nevében:

Kiss Gabriella

nova telepíthető és talajvízmentes. A csőfektetés és -hegesztés gyakorlati alkalmazását tekinthettük meg miniben. Közben sok-sok újabb csoport érkezett, de a látogatók rohamára nagyon jól felkészültek. Számomra a laboratóriumban tett látogatás volt a legérdekesebb, betekinthettünk a tudomány e világába, mikroszkópon láthattunk fertőzött vizet mozgó baktériumokkal, s betekinthettünk a víz vizsgálatába. A Bakonykarszt Rt. udvariasan, családias légkörben közelebb hozta a szolgáltatót és a fogyasztót egymáshoz.

Somfai Tibor Ottó,
Hajmáskér

Az Olvasók fórumában közölt levelek tartalmával nem feltétlenül értünk egyet. Helyet adunk a miénktől eltérő véleményeknek, de nem közöljük a személyeskedő, szélsőséges hangvételű írásokat. A szerkesztőségbe érkező leveleket általában rövidítve – szerkesztett formában – adjuk közre.

Felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy minden, a szerkesztőségünkbe érkezett levél esetében igyekszünk meggyőződni, hogy a névaláírás mögött valós személy áll-e. Névtelenül és álnéven írt leveleket nem közlünk, s azokra nem is válaszolunk.

Lugossy Mária Magyar Hírlap 2000. 11. 25.

Történelmi zárványok

Lugossy Mária kiállítása a Dorottya Galériában
Megtekinthető: március 12-éig

Ha jól számolok, életműve harmadik korszakának újabb darabjaival jelentkezett most Lugossy Mária. Az 1973-ban ötvösként diplomázott művész pályakezdő periódusának kulcsszava a konstruktivizmus volt, záró műve pedig az 1981-es Gyorsuló tér. A második szakasz kezdetét a határozott anyagváltás jelzi: az addig domináns fém helyét a kő és az üveg foglalta el. Vele egyszersmind új szemlélet, amely az egzakt és az amorf, a szigorúan rendezett és a szabadon burjánzó formák ellentétének játékát hozta. Majd az egyre erősödő organikus formációkból egyszer csak világra jött az ember, amely főszereplő lett apálya máig tartó harmadik évtizedében: az üveg- és kőtömbökből sejtelmesen domborodnak vagy lépnek elő a figurák.

E művek láttán akaratlanul is Michelangelo szállóigévé lett szavai jutnak szünkbe: a márványban benne rejlik a szobor, csak ki kell fejteni belőle. De a látszat – ezúttal – csal. Lugossy Mária plasztikái – zömmel – sötétre pácolt réteges üvegből készülnek, még ha történetesen kőnek látszanak is. S ami a lényegesebb: a háttérben – ami többnyire nagyméretű könyv – megjelenő testek pedig bronzból vannak. Nem faragványok tehát, hanem öntvények.

Michelangelo szelleme más formában kísért. Lugossy Mária képzeletét immár évek óta a létezés nagy kérdései foglalkoztatják. Miként a reneszánsz nagyjai, ő is valamiféle szintézisre törekszik: az emberről és az emberi történelemről próbál nekünk áttekintő tablót adni. Mostani kiállításán az új művek egyik – a nagyobb – csoportját Történelemkönyv című sorozatának darabjai alkotják, a másik együttest pedig történelmi rekvizitumok: kőbe süllyesztett vagy kőbe szorult tekercsek (ezek azt szemléltetik, milyen esendően átlényegült formában maradt ránk a múlt).

Személyén túlmutató jelentősége van ennek a programnak: ma, amikor az avantgárd szinte minden stiláris változatában csupán kísérletezik, azaz beéri a részletek vizsgálatával vagy a formák analízisével, az avantgárdból érkező Lugossy Mária határozottan jelzi, hogy mondandója van a világról. Nem is akármilyen. Azt üzeni nekünk, hogy az ember sárból vétetett (az üveg ugyanis homokból készül) és előbb-utóbb porrá válik. Fő témája a mártíromság, vagy még inkább az áldozati sors; az ártatlanul meghurcolt és elpusztított emberek korunkban elképesztővé szaporodó száma irdatlan súllyal nehezedik a kollektív lelkiismeretre, amely őt alkotásra készteti.

Lugossy tehát nem emlékműveket készít, legalábbis nem szabályos mementókat, amelyek alá neveket, dátumokat és eseményeket lehet vésni az oszlopok talapzatára. Az életet jeleníti meg, amelybe a bennünk élő rémek ármánykodásai folytán be van kódolva a vétlen és értelmetlen pusztulás. Szobraiban ezért az emberi alakok soha nem tudnak teljesen megszabadulni az anyaföld matériájától, olykor még arra sem képesek, hogy legalább fejüket kidugják a földből.

A gondolat szép, már ha nem hangzik blaszfémiának e nemes jelző az élet szétbomlásának visszataszító látványát megörökítő ábrázolásokra, amelyekben a megjelenítés sajnos nem ér fel az elképzeléshez. A tetemrehívás drámája nem elég nyers ahhoz, hogy katarzist okozzon, és a lelkierő pátosza sem érvényesül tisztán: Lugossy inkább csak nemes eszközökkel illusztrálja a témát, mintsem megidézné az életet képviselő test és a létet megjelenítő közeg soha nem szűnő feszültségét. Legalábbis az a munkája hatott a legnagyobb erővel, ahol a könyvből kifolyó megdermedt üvegmassza – emberi figurák nélkül is – önmagában sugallja, hogy a világban nincs nagyobb úr a természetnél, minthogy még a mi természetünket is uralja. Ily módon a történelem menetét is döntően meghatározza.

• Vadas József

Ámbár a jövőbe invesztálnak, de elvárják, hogy a tőke
térüljön. A privatizált volt állami nagybankok külföldi tu-
onosai ezzel nem dicsekedhetnek. Nemcsak a K&H lett
szívan veszteséges eladása óta, az ABN Amro tulajdonába
ilt Magyar Hitel Bank hiánya elemésztette már a befekte-
közel felét. A Budapest Bank ugyan nyereséges, de a Gene-
Electric Capital által elvártnál jóval kisebb mértékben,
lásul nagy szerepük van az ingatlan- és üzletrészeladásból
mazó rendkívüli bevételeknek.
magyar piacot régóta ismerő külföldi bankárok és a hazai
világ kutatói a gyenge teljesítmény miatt elsősorban a be-
etők rossz személyzeti politikáját kárhoztatják. Mintha
matra küldenék a helytartókat, úgy helyezik a hazai ban-
élére embereiket, mondják. Óvatosabb feltételezés szerint
ognak mellé, hogy a multinacionális vállalatokhoz hason-
látnak hozzá saját technológiájuk bevezetéséhez, termé-
elterjesztéséhez. De egy banknál nem működik a gyártó-
agnál alkalmazható módszer. Itt nem betanított mozdula-
on múlik a nyereséges termelés, az alkalmazottaknak – fő-
t egy frissen privatizált volt állami nagybanknál – jóval töb-
kell tanulniuk, szinte át kell formálódniuk. Jóval több ener-
kell fordítani az átképzésre. Nem segít eltüntetni a hiányt,
egyre alacsonyabb szinteken is külföldiekre cserélik le a
gyar vezetőket. Az az előnye viszont megvan, hogy garan-
an emeli a bérkiadásokat.
A magyar vezetés lecserélését a külföldi befektető gyakran
orrupció elleni harccal, a lojalitás igényével indokolja. Úgy
k, a helyismeret nem számít, hiszen úgyis a globalizálódó
okra szánt, szabványosított termékeket kívánják elterjesz-
. A többnyire 1-2 éves kiküldetésben Magyarországra jövő
öldi pénzemberek érdekei azonban gyakran a bank folya-
os fejlődése ellen hatnak. Az importált bankárok elsősor-
azzal törődnek, hogy idejüket hasznosnak látszó módon,
ányos tevékenységgel töltsék el. Ezért elődjeik döntését
dre felülvizsgálják és új döntéseket hoznak, amihez új meg-
delések kapcsolódnak. Egymást követik a drága külföldi
lítók és a konzultáns cégek, miközben alig van nyoma an-
, hogy a bank közeledne az eredetileg kitűzött célhoz. Nem
etlenül előny az sem, ha a bank legfelső vezetője egy szót
ért magyarul. Bár a magyar felügyeleti szabályozás szerint
em akadályozza a vezéri szék betöltését, kommunikációs
olémát okoz és a tájékozódást is nehezíti. Talán nem véletl
hogy a legjobb eredményeket felmutató bankoknál (Bank
tria-Creditanstalt, CIB, Magyar Külkereskedelmi Bank,
P Bank, Raiffeisen Bank) magyar vagy magyarul beszélő,
nindenképpen itt élő vezetők állnak, akik meglehetős önál-
got élveznek. (Most eltekintünk attól, hogy milyen más
nyös tulajdonság, például vadászati ismeretek stb. játszott
kor szerepet abban, hogy a bank élére kerüljenek.) A kül-
i befektetők bizalmatlansága miatt nem alakul ki stabil ve-
ői gárda, ami meggyengíti a bankot, és a túlbankosított ma-
r piacon dúló versengésben ez is elég ahhoz, hogy alulma-
anak. A nagy feszítésnél a gyenge láncszem szakad el.
Ellenpélda persze mindenre akad. A Kereskedelmi és Hitel-
k élére – a kudarcok után – a magyar bankvilágban meg-
keresedett, magyarul beszélő vezért kerestek. Rejtő Tibor,
olland tulajdonban levő ING vezérigazgatója legalább en-
a követelménynek megfelelt. Ez sem oldott meg azonban
dent egy csapásra. Rejtőnek még sokat kell tennie azért,
y meggyőzze a belga tulajdonosokat rátermettségéről, ar-
hogy ütőképes lakossági bankot tud kialakítani. Hiszen
csupán a mostani – az állam által vitatott – veszteségre
magyarázatot adnia, hanem a „közelmúltjára" is. Az ING
anis éppen árulja lakossági bankrészét, amely milliárdos
teségeket hozott a várt előnyök helyett. De lehet, hogy
is kell annyira igyekeznie. A személyzeti politikában (bo-
at: a humánpolitikában) az is gyakori hiba, hogy vég nél-
tartanak egyes vezetőket a posztjukon.
Talán a Kredietbank vezetője is ebben reménykedik Bel-
nban.

yünk ketten?

örténet ennyire para- roznak sokat, hogyan kerül egy mackó

Az én világom hangja

Éppen 10 éve kezdődött a kapcsolatom az üveggel, mely először könnyű kalandnak indult és az évek folyamán egyre komolyabbá vált. Mint, ahogy az érzelmeket sem tanuljuk, a feltörő emóciók alakítják, formálják személyiségünket, ilyen kölcsönhatásban alakult ben nem az anyag és a gondolat viszonya.

Az anyag és az anyaság fedezték fel egymást abban a periódusban, melyet "Genesisnek" lehet nevezni. Utnak indult az embrio-forma, bejárva a maga különös tájait, őstengerek, ősanyák és őskövületek hasadékain keresztül, az anyag csodálatos optikai töréseiben megsokszorozva önmagát, egyre növekedve és kiteljesedve a végső kibontakozás felé a végtelen térben. /Primary Rocks/ Míg ezeket a különös tájakat járta az embrió-forma, emberi időléptékünk szerint eltelt 8 esztendő és a sejt emberi formát öltött.

A zárványok mostantól fogva már arcok, testrészek, egy újabb korszak jellemző motívumai: "La présence de L'homme", Maga az anyag átláthatatlanná vált, a lebegés súlyos földi valósággá transzformálodott. Testet öltött az ember, mely eddig csak lehetőségként létezett. Az emberrel együtt a szenvedés vált valósággá, és a cselekvés a passzív létezés helyett. Már nem sodródik, úszik a nagy árral, hanem ő formálja olyanná a dolgokat, amilyenek. A létezés értelme maga a küzdelem lett.

Bp. 1991 jún. 15.

Lugossy Mária

LUGOSSY Mária

A mama kedvenc vaginája

Jeff Bridges filmszínész

Négyszeres Oscar-jelölt. Az utolsó mozielőadás, az Azok a csodálatos Baker fiúk, A Halászkirály legendája, a Nyom nélkül sztárja. A minap töltötte be 55. évét, tudja, hogy kell vagányul öregedni: hosszú ősz hajával, szakállas képével, hedonista nemtörődömségével és fancsali mosolyával úgy fest, mint a Nagy Lebowski. San Sebastianban beszéltünk, ahová életműdíjáért érkezett, néhány nappal azelőtt, hogy forgatni kezdte a Tideland című filmet, amelyben újra összejön Terry Gilliammel.

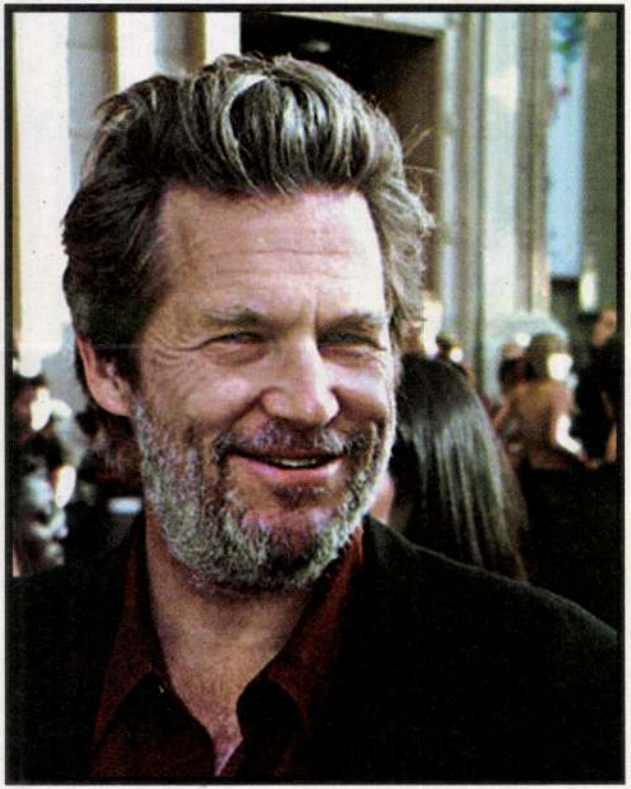

Magyar Narancs: Milyen érzés az első életműdíj?

Jeff Bridges: Utoljára harminc éve jártam errefelé. Éppen akkor kezdtem a pályám, és egy nap felhívott az ügynököm: „John Huston látni akar téged. Kellenél a filmjébe." Kezembe kapom a

MN: *A Nagy Lebowski*val telibe talált. Külön weboldalakat szenteltek neki: azt is megszavazták, hogy ő legyen az USA következő elnöke.

JB: 1987-ben dolgoztunk Texasban Robert Benton *Nadine – Bízz bennem!* című vígjáté-

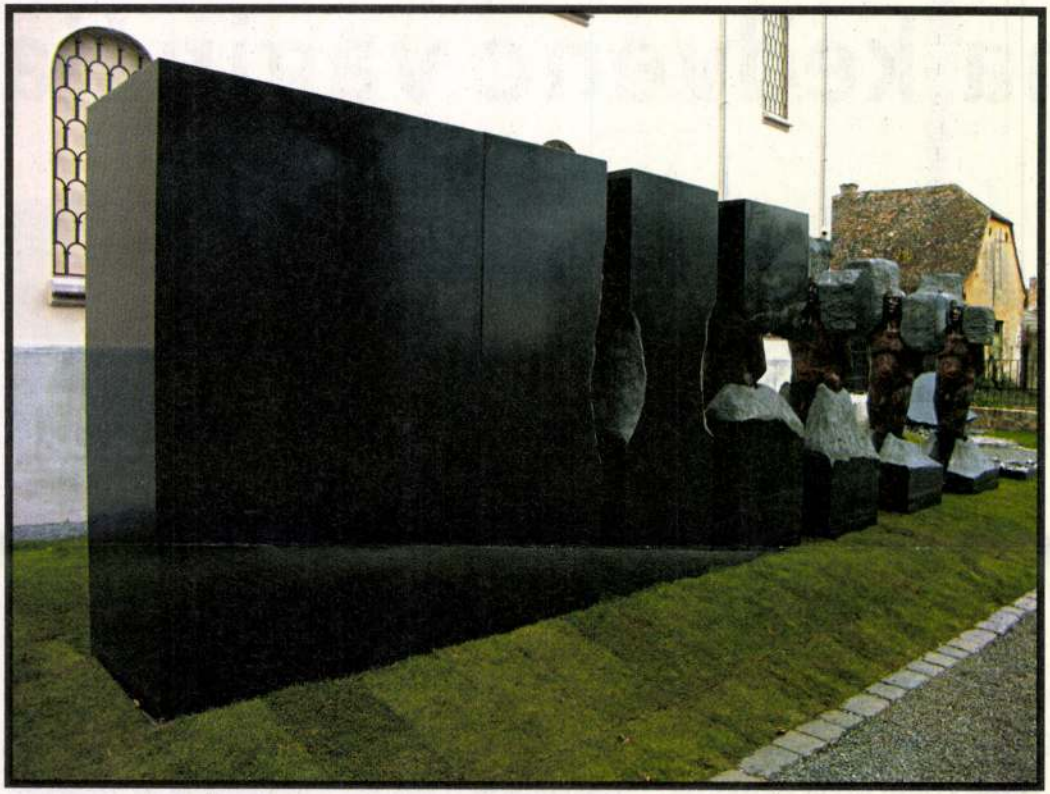

jobbára kitöltetlen arcú, nem nélkül *egzisztáló tárgy*; a merev, ám a folytonos metamorfózisra mindig is hajlandó, arra egyszerre készülő és azt elszenvedni képes *figura/figurina*, vagy mondhatjuk másképpen is: a szervetlen anyagra ráhúzható emberszerű héj, mely alatt gólemmé, bábbá, babává nivellálódhat, átlagolódhat a matéria. Tudjuk, mert nyilvánvaló, hogy van ebben az ideában valami blaszfémia, de azt is tudjuk, hogy a káromlás is a művészet lényegéhez tartozik, vagyis nincs művészet ambivalencia híján. Gondoljunk Giacometti vagy a nagyszerű kortárs lengyel művész, Magdalena Abakanovicz műveire, melyekhez formailag nem, de szellemét illetően Lugossy Mária szobra igencsak közel került – éppen az emberi figura történelemfilozófiai, mondhatnánk metafizikai lényegének értelmezésével.

S végül: ezen a helyen – sajátos módon – a történelem geometriája is megmutatkozik Lugossy Mária művének jóvoltából. Mint az utóbbi években készített szobrai és installációi révén több ízben, a művész most is furcsa, megtekeredett, de mégis logikus viszonyrendszert épített fel. Nem tudjuk pontosan, honnan hová, mi elől és mi mögül, mikor és mitől mozdul a menet, amint azt sem, mi a mi pozíciónk ebben a feszült helyzetben. Vagy: hogy Lugossy Mária figuráinak sorakozójában vajon nem magát az életet szemléljük-e – kívülről –, kirekesztve, elkülönítve tőle, egyúttal le- és kiszorítva; a történelem allegóriáitól körülvéve, vagyis benne a történelemben? Vagyis benne az önmagát író történetben, már ha beállunk vagy kényszerítve beállítanak bennünket az utolsó lény mögé a sorba, hogy aztán magunk is szimbólumokká váljunk...

Hajdu István

Tata, Hősök tere

M. Narancs. 2005. 01. 6. 39.o.

LUGOSSY MÁRIA

Képzőművészet

A mártírium geometriája

Lugossy Mária emlékműve

A szakrális funkciójától évtizedekkel ezelőtt „megszabadított" tatai zsinagóga jó ideje görög-római szobormásolatok múzeumaként működik. Antik istenek és istennők kópiái meredeznek a falak között, gipsztekintetük lukként fogadja be a mindenkori jövőt. Különös párhuzamot von a zsinagógalakóvá lett porosodó, fehér bálványokkal november közepe óta Lugossy Máriának a templomkertben felállított emlékműve.

Az elmúlt évtizedek egyetemes művészettörténete jó ideje zavarban van, és azt hiszem, marad is az emlékművek megítélését illetően, hiszen ezek túlságosan kiszolgáltatottak az időnek, az időbe foglalt politikai aktualitásoknak. Lugossy Mária azonban biztos kézzel emelte ki művét az idő pillanatnyiságának és szaggatottságának ketrecéből, és tette egyszerre metafizikussá és dialektikussá. Másképpen fogalmazva: meg nem rebbenő képpé, egyszersmind végeérhetetlen folyamatot leíró jelenetté formálta a szobrászi ideát.

A szoborcsoport arctalanjainak mozdulatlan és mégis dinamikus sora, az azonosság és azonosíthatatlanság felcserélésének gesztusa egyrészt azt a gonosz ambivalenciát fogalmazza meg, mely a pusztító és elpusztított között feszül, másrészt viszont, s ez adja a mű újító erejét az én szememben, arra a kegyetlen belső ellentmondásra is fényt vet, mely az áldozat, az áldozattá válás és az áldozathozatal hármasságában húzódik meg. Míg a legismertebb s hosszú évtizedekig egyetlen magyar holokauszt-emlékmű, Makrisz Agamemnonnak a mauthauseni koncentrációs

Fotók: Bohus Áron

táborban álló szobra a hősies ellenállás megtörhetetlenségét kívánta sugallani, Lugossy Mária éppen ellenkezőleg, a legendák helyett a hétköznapok és atlaszok sivár végzetére gondolt. Úgy rémlik, műve tervezése során ő is pontosan tudta, hogy a 20. század Közép-Európájának (ha még szabad ezt a szétmállott topográfiai kategóriát használni), tehát *a mi terünknek* történelmi metaforája *a báb*, az emberszabású,

hatalmas, elementáris és pusztító: a szerelem, a megcsalatottság, a szenvedés, a bosszú. És bár Médeia Héliosz napisten unokája, királylány és varázsló, Iaszón pedig nagyszerű görög hős – egy házaspár már-már mindennapi, egzisztenciálisan és érzelmileg mégis világot rengető tragédiája a történet. Mégis – és mégsem. Mert kerüljön bár padlóra mindenki, hulljon darabokra számos élet – gyereket nem ölünk. Vagy mégis. Mégsem.

Ebben a mégis-mégsemben csapódik Médeia; Fullajtár Andrea megszenvedett, mélyről fölszakadó, minden részletében – az állati bődülésekben, a csöndes keserűségben, az okos gyűlöletben és a féktelen szenvedésben – hiteles és kidolgozott alakítása több mint berobbanó visszatérés:

a pálya egyik csúcspontja,

amikor alkat és szerep, rendező és színész ilyen kivételesen szerencsésen, a legjobbkor találkozik össze. Fullajtár itt és most Médeia, a legjobb. Van egy jelenet: Médeia leül, és ölébe húzza két kisfiát. Lágy, anyai arc: csupa föltétlen szeretet. Akkor, abban a pillanatban születik meg benne dés és bosszú Golgotáján, hogy aztán annál nagyobb erővel idézze rémült arca Edward Munch *Sikoly* című képét: a megtorpanás iszonyú ereje ez. Tóth Anita hatalmas hasával animális lény; taszítóan, primitíven értetlen és kegyetlen kültelki szerencsétlen. Mindegyik tökéletes játék a maga nemében.

Csupán rövid intermezzo a színpadon Kreón király látogatása. Bezerédi Zoltán merev bőrkabátjában alig mozdul, csak áll egyik lábáról a másikra, mert ő fogja elkövetni a tragikus vétséget: ad még egy napot Médeiának. Bezerédi Kreónja tudja, hogy hibázik: a jelenet statikusságában is megrendítő vágta az eltökéltségtől, a határozottságtól a tétova szánalomig, a tragikus engedékenységig – és hát ő is, ez is Médeia ellenállhatatlanságát, sodró személyiségét hangsúlyozza.

Csak Iaszón, a férj, ő képes ellenállni. Máté Gábor alakítása mégsem a Médeiáéval szembefeszülő erőből, hanem a tehetetlenségi nyomatékból épül fel és abból táplálkozik. A féktelen szemrehányással, megbántottsággal és elementáris szenvedéssel a gyáva és okos magyarázkodást szegezi szembe; van itt minden, amivel egy férj védekezni szokott:

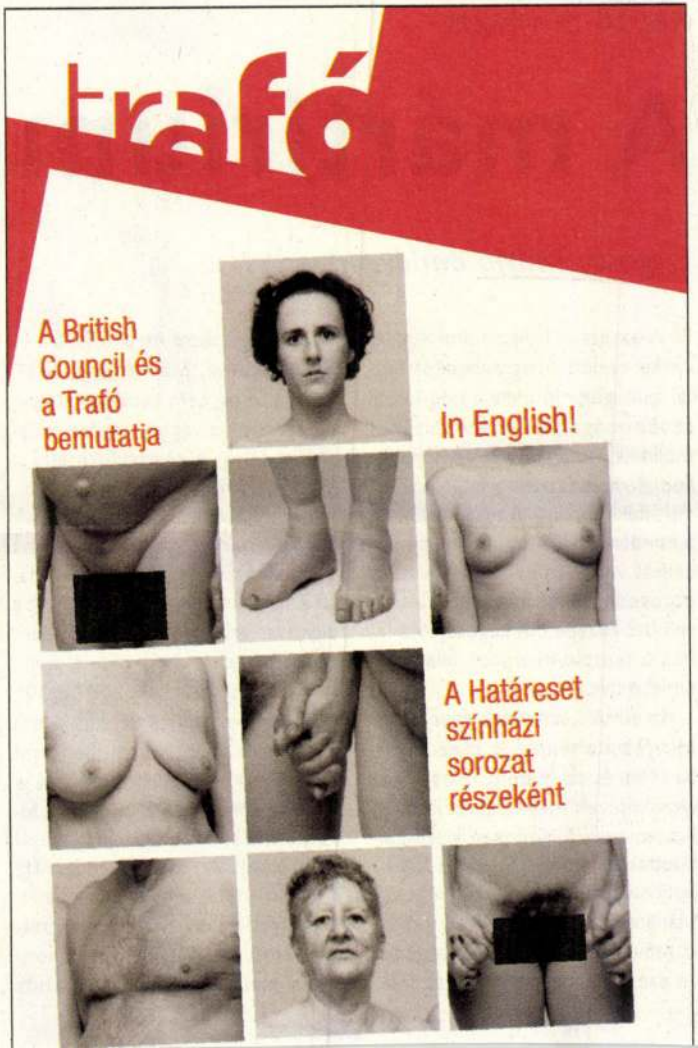

Lugossy Mária éremművén

1021

KRITIKA

Változatok az éremre

Az idei, immár 26. soproni ünnepi hetek egyik kiemelkedő művészeti eseménye a *IV. országos érembiennálé*. A történelmi hangulatú Orsolya téren álló Lábasházban ezúttal *80 művész 302 alkotását* láthatja az érdeklődő. Ez más megfogalmazásban azt jelenti, hogy az érembiennálék közül — az elsőt 1977-ben rendezték — a mostanin vett részt a legtöbb művész, s ebből adódóan, az érmék száma is a leggazdagabb. Ilyenformán nem túlzás azt mondani, hogy a IV. országos érembiennálé *a mai magyar éremművészetről ad érzékletes képet;* jelzi az egyre népszerűbb és elismertebb műfaj belső arányait, stílusait, az alkotók főbb témáit és törekvéseit.

Általános értelemben azt igazolja, hogy az érmészet változatlanul az a képzőművészeti műfaj, amely már jó ideje szinte töretlenül fejlődik, a legtöbb esztétikai, szellemi értéket, érdekességet és újdonságot hordozza. Mentes azoktól a válságjelenségektől, zsákutcáktól, amelyek például a mai magyar — de akár szélesíthetjük a kört: a jelenkori európai — festészetet és szobrászatot jellemzik.

A szakmai elmélet, a kritika és nem utolsósorban a művészetszociológia feladata lesz annak felderítése, hogy az utóbbi évtizedekben miért alakult ilyen kedvezően a magyar éremművészet sorsa, miközben a festészet és a szobrászat bizonyos vonulatai, és változatai egyhelyben topognak, s a legjobb esetben hajdani rituálékat ismételgetnek. Annyi mindenképpen nyilvánvaló, s ezt az eddigi biennálék egyértelműen jelzik, hogy ez a csendes kiteljesedés és műfaji felvirágzás nagyon szorosan összefügg az érem, mint műfaj tartalmi és formai szigorúságával. Legalább ennyire fontos még, hogy a képzőművészek közül leginkább az érmészek alkotnak nagyon is konkrét társadalmi megbízatások alapján.

A hagyományoknak megfelelően a Lábasház különtermében ezúttal is a korábbi érembiennálén Ferenczy Béni díjjal kitüntetett művész egyéni tárlata látható. Mint ismeretes, a III. országos érembiennálén (1981.) ezt a díjat *Lugossy Mária* nyerte el. (Az idei biennálén *Kiss Nagy András* kapta meg a Ferenczy Béni-díjat, s vele együtt a lehetőséget az V. országos érembiennálén rendezendő egyéni kiállításra.)

Lugossy Mária művei a szó hagyományos értelmében voltaképpen nem érmek, hanem *átmenetek az érem és a kisplasztika között.* Megtartják az éremre jellemző szigorú formai zártságot, de a hagyományostól merőben eltérő tartalmakat fejeznek ki. Többségük nem jeles alkalmakra készült. A művész célja nem portrék, történelmi események, vagy éppen táj- és városképek megörökítése, hanem plasztikai problémák érzékletes megfogalmazása és megoldása. (Egyébként Lugossyt épp ez a törekvése emeli a hazai éremművészet megújítói közé!)

Érmei változatos anyagokból készültek, de meghatározó szerepe a krómacélnak, az üvegnek (mostani kiállításán például az optikai lencséknek), a plexinek, az ásványoknak, sőt a higanynak van. Ezekből a tükörsima felületű anyagokból készült érméken a művész nem megörökíteni akar valamilyen jeles eseményt, hanem *az anyag belsejében zajló folyamatokat, mozgásokat, az idő hatalmát kívánja kifejezni;* a nézőben pedig az idő, a történelmi idő képzetét felkelteni. Ezt leginkább éremsorokkal, sorozatokkal tudja elérni. A kiállításon látható művei közül a mondottakra számos példát lehetne hozni, ezúttal csak egyre utalnék, a *Folyamat I—III.* című éremsorozatra. Az első érmén az üveglencse ásványdarabot rejt magában, amely alatt egy apró higanycsepp van. Ez a higanycsepp a második érmén már kiterjedt alakot vesz fel, és megbontja az ásvány korábbi szikár egységét. A harmadik érmén aztán az ásvány már több darabra bomlott állapotban van, és széles higanymező veszi körül.

Azt a változatosságot, és értékgazdagságot, ami a nagyterembe lépő látogatót fogadja, nehéz lenne méltó módon leírni, és részletesen értékelni.

Az esztétikai értékgazdagság és mélységperspektíva leginkább azoknak a művészeknek a munkáit jellemzi, akik a Lugossy Máriáéhoz hasonló törekvések jegyében alkotnak. A dolog természetéből adódóan persze vannak közöttük finom különbségek és színeződések, de az világosan tetten érhető, hogy *Kliesu Lajos, Friedrich Ferenc, Csiky Tibor, Marosán László, Kiss Nagy András, Asszonyi Tamás, Páljános Ervin, Kalmár János* és *Farkas Ádám* ugyancsak az anyag, a tér- és időbeli folyamatok plasztikus képét akarja kifejezni az érméken. Valamennyien tiszta formákból építkeznek, még akkor is, ha érmeik alkalmasint jeles eseményre készültek. Az összefoglalás szándékával most csupán Kiss Nagy András *A jövő emlékei I—V.* című éremsorozatára utalnék, mint a történelmi, de egyúttal kozmikus idő hatásos plasztikai megfogalmazására. (A művész egyébként ezzel az éremsorozattal nyerte el a Ferenczy Béni-díjat.)

Értékes munkák sokasága képviseli a hagyományos jellegű éremművészetet is. *Katona Zsuzsa, Jajesnicza Róbert, ifj. Szlávics László* és *Fritz Mihály* munkái az érem hagyományos műfaji kereteit sem formailag, sem tartalmilag nem feszítik szét. Sőt, néha épp azáltal lesznek hatásosak, hogy *az időszerű mondanivalót, szigorú tartalmi és formai zártsággal közvetítik. Holdas György* anyagukban és formájukban a hagyományostól csupán némiképp eltérő érmei azt igazolják, hogy a hagyományok követése (érem jeles alkalomra) mélységperspektívában nagyon is gazdag műveket eredményezhet. Franz Kafka születésének 100. évfordulójára és az egyes Kafka-művekhez készített érmei (*Földmérő, Gregor Samsa, Férfiház, K. álma*) a nagy író lényegi gondolatait közvetítik eredeti módon.

A hagyomány és az újítás sajátos arányai jellemzik *Liaoti Erika Ez egy álom...* című hajtogatható, rétegezett (leporelló) érmét; *Gáti Gábor* alkalmazott érméit (az érem mint önegyúitó); *Sebestyén Sándor* kisplasztikába hajló műveit (*Radnóti emlékére I. és II.*); s végül *Várnagy Ildikó* hőkezelt műanyagból készült alkotásait (*Tánc III., IV., V. és VI.*), amelyek szellemesen és hatásosan fejezik ki a tánc lényegét.

A múlt év őszén a budapesti Vigadó Galériában *Az érem* címmel rendezték meg a hazai éremművészetet tematikusan bemutató kiállítást. Az érmék sokasága között öröm volt felfedezni *Sz. Egyed Emma* és *Renner Kálmán* munkáit. A látottak ugyanis nyilvánvalóvá tették, amit az első érembiennálék után sejtettünk, hogy a két soproni alkotó munkássága a mai magyar éremművészet élvonalának számontartott, integráns része. A IV. országos érembiennálén kiállított munkáik ezt a meggyőződésünket csak megerősíthetik!

Kloss Andor

■ Ámon László: A FESTŐ

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-780, 310-126

KISALFÖLD

1983 JUL 2

Tandori Dezső

Medárd — vagy egy hónapot tévedek?

Nem tudom a napokat. Könyveket
kellett tudnom helyettük, „nyelveken", más
világok köteteit, így esett
a naptárral is némi meghasonlás:
május? június? emlék? jelenet?
múlat? jövet? Az eredménye sommás,
de csak végül, addig a kezdetet
készíti elő minden kis beomlás:
kié, mié, lehet-e mondani,
tudjuk-e, az idő taglata mi?
Naptár nem kell a messzibb sornak ahhoz,
hogy vegyen-tegyen. Túlzás, hogy „letaglóz",
elkattog csak, hallatlan, szétszedetlen
a nap, az óra, perc, s nincs több egyetlen.

(Egy borús napon)

Csontváry Kosztka Tivadar százharminc évvel ezelőtt, 1853. július 5-én született. Ebből az alkalomból nem méltatást, elemzést közlünk róla: megemlékezésül Kellér Andor 1946-ban írott tárcáját elevenítjük fel, amely egyszerre anekdotikus és egyszerre lényegbe vágó.

olyan megindító, színeiben oly harmonikus, egyszerű, lezárt és kész műalkotás, hogy nem tudunk szabadulni tőle.

Csontváryt — akit gyakori vallomása szerint „égi szózat" sugallt a festésre — nem lehetett az átlagemberek mércéje alá vonni, lebegett föld és ég között, a képzelet és a valóság körvonalaai elmosódtak benne, vagyis futóbolondnak tartották. Különösen sokat, szinte mániákusan foglalkozott Ferenc Józseffel. Nem tudott úgy beszélni, hogy bele ne keverte volna az agg uralkodó nevét a vitába. Egyszer, amikor a király meghűlt, Csontváry, aki különben is imádott táviratozni, sürgönyzött az udvarnak, hogy a királyt vizes lepedőben tegyék ki a napra. Nemcsak a művészetet akarta új utakra vinni, de

Csontváry: MAROKKÓI TANÍTÓ

LUGOSSY MÁRIA (+1)

MAGYAROK CORKBAN Európa idei kulturális fővárosában, az írországi Corkban az *Enlargement* (Bővítés) című programsorozat keretében havonta bemutatkozik az EU tíz új tagállamainak egyike – elsőként, februárban Magyarország. A templomból kiállítótérré alakított Cork Vision Centre-ben Lugossy Mária szobrai és Gaál József festményei láthatók, ugyanitt ajánlják magukat kulturálisan és gasztronómiailag a földrész 2010-es kulturális fővárosának címére pályázó magyar városok, február 9-én pedig az Auer Vonósnégyes ad koncertet. A Triskel Arts Centre-ben a *Jött egy busz*, a *Kontroll* és az *Ébrenjárók* című filmeket vetítik.

M. Navanca 2005.11.10.

6.o.

LUGOSSY Mária

Új Műv. 1993/9.

Lágyan meghajló kemény ív*

Lugossy Mária „érem"-művészetéről • *Wehner Tibor*

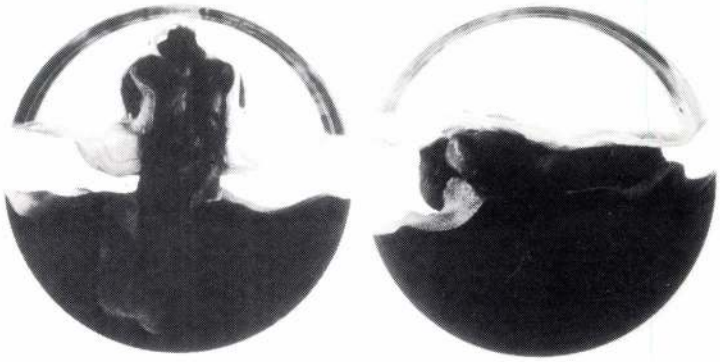

Lugossy Mária: Purgatórium I, II, 1992, bronz, üveg, csiszolt, homokfújt

A modern, XX. századi magyar éremművészetet az ezerkilencszázhetvenes évekig a hűvös kiegyensúlyozottság, a klasszikus értékrend uralma, a hagyománytisztelet, a realista ábrázolás szigorú fegyelme jellemezte. A hetvenes évtized közepén, második felében jelentkező fiatal szobrásznemzedék — az ekkortájt fellépő új festő- és grafikusgeneráció munkálkodásával összhangban — nem csupán a valósághűség megtörésére, az ábrázolási kánon megszegésére, a megmerevedett konvenciókkal való szakításra vállalkozott, nemcsak egy-egy részterület átalakítását kezdeményezte, hanem az éremművészet gyökeres megújításáért szállt harcba, radikális reformot tűzött ki céljául. A fordulatot sürgető szándékok természetesen nem konkrét elhatározások nyomán körvonalazódtak, hanem számtalan tényező által vezérelten, magától értetődő alkotói utak bejárása, tájékozódó- és kutatómunka révén realizálódtak. Két évtized távlatából visszatekintve erre az időszakra megállapítható: az invenciózus művekből építkező átfogó reform megújította az éremművészet anyaghasználatát — addig ismeretlen, az éremtől látszólag idegen anyagokat alkalmazván —, kitágította formarendjét — a tradicionális megjelenéstől távoli régiókba rugaszkodtak el az alkotók —, megsokszorozta kifejezési lehetőségeit — új távlatokat nyitva gazdagította jelentésvilágát —, megváltoztatta funkcióit — kis túlzással leszögezhető: immár minden kisméretű plasztikai forma érem, plakett lehet a fiatal nemzedék munkálkodásának eredményeképpen. Talán a legfontosabb tényező: az elődök, az idősebb mesterek leíró jellegű munkái helyébe a jelszerű, nem-ábrázoló, konstruktív szobrászi megfogalmazások léptek.

Az ezen alkotói szemléletet reprezentáló, a konvenciókat alapjaiban, mélyrehatóan módosító alkotói attitűdöt tanúsító szobrászi törekvések kiemelkedő jelentőségű alkotója Lugossy Mária. E művész — aki 1973-ban kapott ötvös szakon diplomát a budapesti Iparművészeti Főiskolán — a szobrászat minden ágazatában tevékenyen dolgozik: műtermében készül emlékműterv és térberendezés, épületet díszítő szobormű, kis- és középméretű plasztika, és természetesen érem, plakett, illetve az éremkategóriához valamiképpen kapcsolható, rokonítható alkotás. Lugossy Mária éremművészethez való fokozott vonzódását bizonyítja az a pályaképét kísérő momentum, hogy 1977 óta rendszeresen részt vett a magyar éremművészek legrangosabb országos seregszemléjén, a Soproni Érembiennálén; szereplését csaknem minden alkalommal díjjal honorálták a rendezők. Mindennek ellenére munkásságában az éremművészeti törekvések nem kizárólagos hatókörűek: a két évtizedes művészi tevékenység termését vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a műfajok, az alkotóterületek, a szobrászi kifejezési formák egymást inspirálón szinte eggyé mosódnak: az eredmények, a vívmányok újabb és újabb formában, újabb és újabb felfedezésekkel bővülve, friss intenciókkal megtermékenyülve jelennek meg, egy-egy plasztikai probléma kisplasztikában megvalósított kifejtését követően más célzattal és megoldással éremben is feltűnik.

---

*E cikk angol nyelvű változata a londoni kiadású The Medal című folyóirat 21., 1992. őszi kötetében jelent meg, azokban a napokban, amikor Lugossy Mária szobrászművész elnyerte a Nemzetközi Éremszövetség, a FIDEM nagydíját, a szervezet kongresszusával egy időben rendezett nemzetközi éremkiállításán. Lugossy Mária kimagasló jelentőségű művészi elismerése szerencsésen cseng össze azzal a ténnyel, hogy a FIDEM 1994 tavaszán Budapesten rendezi meg soron következő, XXIV. kongresszusát és biennáléját.

Már az első, megbízásra készült, 1978-as keltezésű, kulturális-művészeti díj gyanánt kiadott alkotásának szemrevételezése során megfigyelhető a hagyományos éremfogalomtól és éremformától való eltávolodás törekvése: ez a fekete üvegtestbe foglalt, egymásba záródó nonfiguratív, krómozott rézből kialakított pozitív-negatív forma már messzire rugaszkodott a tradicionális éremeszménytől, a díszdobozba helyezett, figurális motívummal ékesített bronzkorong-konvenciótól. A hetnas évtized első felétől születő alkotások, amelyek meglepő elemekkel bővülnek: kristályokkal, földdel, folyékony higannyal (*Csend I., Vénus gyermeke*).

A geometrikus tömondatokat az organikus maradványok meséi váltják fel, s ezáltal a jelentésvilág is bővül, mélyül: a mesterséges-természetes, a szabályos-szabálytalan, az egyszerű-bonyolult, a teljes-töredékes ellentétpárokkal csak a bizonytalanságba vesző határai jelezhetők a művész által megragadott tartalmi köröknek,

Lugossy Mária: Purgatórium III, IV, V, 1992, bronz, üveg, csiszolt, homokfújt

venes években Magyarországon még e műfajban is meglehetősen ismeretlenül, a „szocialista kultúrpolitika" rendszerében meglehetősen disszonánsan csengett az elvonatkoztatott, nem-ábrázoló megjelenítés, s furcsa, szokatlan volt a különös anyagok feltűnése és összeillesztése, egymást feltételező-kiegészítő szerepeltetése.

Aligha tévedünk, ha nóvumként értékeljük az ezen alkotásokat jellemző kiterjesztett, kitágított plasztikai térformálási igényt is. A térrel érzékeny kapcsolatot teremtenek a fénynyalábokat különlegesen megtörő, visszatükröző, vibráló krómacél felületek, amelyeknek tiszta, áttekinthető, sima felületét csak néhol bontja meg egy-egy felhajlított sáv vagy sarok: gyengéd, lágyan meghajló, finom ívek feleselgetnek az élesen elváló-elválasztó határolóvonalakkal, a kemény anyagokkal (*Díj*). További, bonyolult téri rendszereket, illuzionisztikus látványközegeket hoz létre a művész a krómacél és az áttetsző plexi, illetve üveg összehangolt alkalmazásával (*Organikus struktúra I—IV*). E műsorozatban — Lugossy Mária előszeretettel készít több darabból álló, folyamatokat, elvont történéseket, jelentésmódosulásokat-módosításokat összegző sorozatmunkákat — a geometrikus meghatározottságot, már-már mérnöki szigort sejtelmessé oldja a határokat, kiteljesedéseket bizonytalanná, illékonnyá formáló plexirétegek, plexiformák alkalmazásával a művész. A csillogó fém és a különféle anyagok együttes felvonultatásának, egy műbe való ötvözésének, harmonikus együttessé olvasztásának szép példái a struktúrát, a geometrikus elemeket, szabályos testeket hangsúlyozó művek sorozatát oldó, a nyolcvanas évtized első felétől születő alkotások, amelyek meglepő elemekkel bővülnek: kristályokkal, földdel, folyékony higannyal (*Csend I., Vénus gyermeke*).

A geometrikus tömondatokat az organikus maradványok meséi váltják fel, s ezáltal a jelentésvilág is bővül, mélyül: a mesterséges-természetes, a szabályos-szabálytalan, az egyszerű-bonyolult, a teljes-töredékes ellentétpárokkal csak a bizonytalanságba vesző határai jelezhetők a művész által megragadott tartalmi köröknek, problémahalmaznak, jelentésrétegeknek (*Nyitott sejt*). A közelmúlt éveiben az elvont, absztrakt, organikus testeket, formákat is alkotásba olvasztó műegyüttes egységét megtörve váratlanul felbukkant a figura, az emberalak: a rejtelmes, sötét üvegrétegek alól bronz emberarcok derengenek, bukkannak elő. Az éremművészetben is alkalmazott motívum a kilencvenes évek *Zárványok*-kisplasztikáiban teljesedett ki: az üveghasábokból kibomló, az üveghasábokba záródó portrék — századunk gyászos emberáldozataira emlékezvén — tragikus mementókként születhettek meg, de értelmezhetők ezek a művek a századvég emberének létállapot-tükrözéseiként is.

Hallatlan technikai felkészültség — az üvegkészítésben és a fémmegmunkálásban mesteri jártasság —, precíz, virtuóz technikai megoldások — nagyvonalú kidolgozás és részletgazdaság —, az anyagok és eszközök találékony alkalmazása, eredeti látásmód, a tér könnyed szervezése és talányossá alakítása, racionális és emocionális hatásmechanizmusok egyidejű, együttes életre hívása: talán ezek Lugossy Mária „érem"-művészetének legfontosabb jellemzői. E művész alig húsz esztendeje van jelen a magyar és a nemzetközi szobrászat, képzőművészet, üveg- és éremművészet fórumain, kiállításain, s rendkívül sikeres bemutatkozások, elismerő kritikák, díjak sora rajzolja meg sokrétű munkássága folyamatosan emelkedő ívét. Lugossy Mária szakmai igényessége, művészi érzékenysége, tehetsége az elkövetkező, értékes műalkotások létrejöttének garanciája.

□

Lugossy Mária

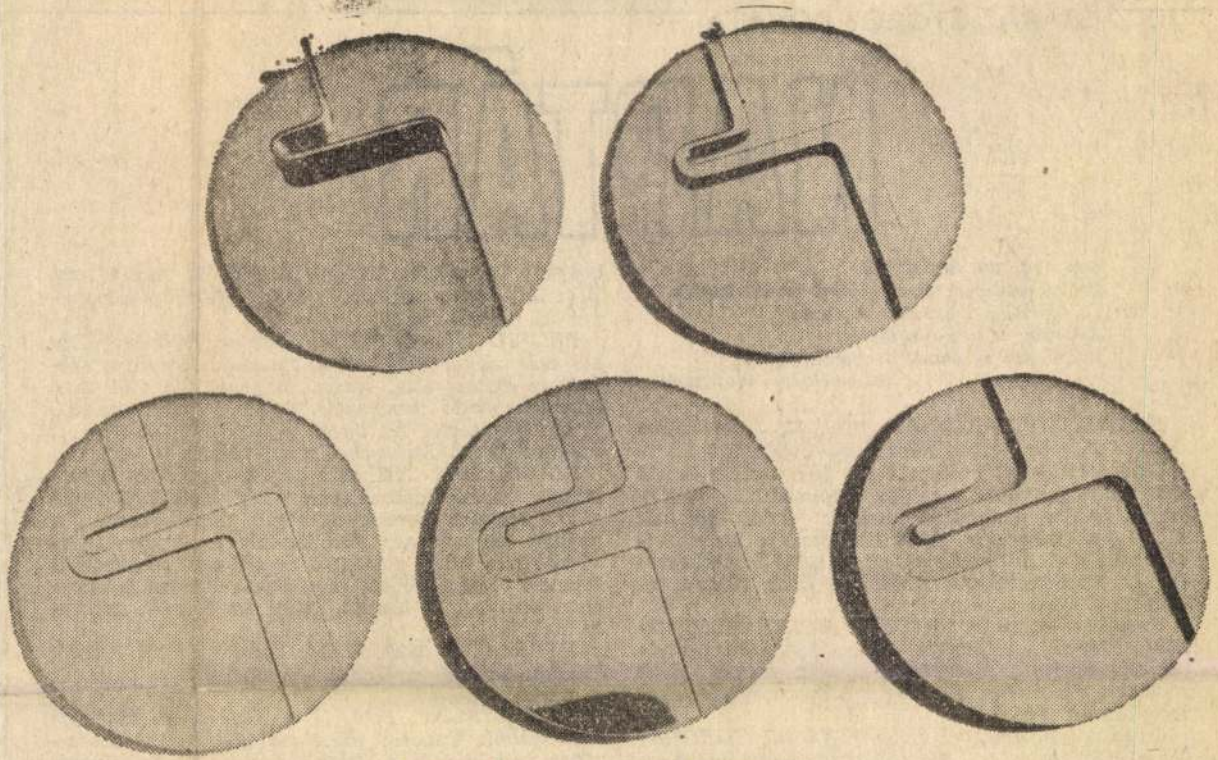

Lugossy Mária: Változó dimenziók

Élet és Irodalom, Bp. 1979. márc. 1o.
XXIII. évf. 1o. sz. 4. lap.

SZÁRAZ GYÖRGY ROVATA

NAPTÁR

Sok van, mi csodálatos,
De az embernél nincs semmi csodálatosabb.
... Gaiát, a magasztos istennőt
Zaklatja, a meg-megújulót,
Évről évre az imbolygó ekevassal...
(Szophoklész: Antigoné)

PEST-MEGYEI HÍRLAP, 1979. II. 7. Mészáros Gyula: „... az utóbbi háromszáz évben 225 állatfaj pusztult ki a földön... 228 féle emlőst és 338 madárfajt fenyeget a végső kipusztulás. Világszerte évente négymillió hektár erdőt írtanak ki... Az emberiség 500 millió hektár szántóföldet veszít el különféle talajpusztulás következtében... Kísértetfolyó a Rajna, az Elba, Magyarországon a Sajó..."

Vasziljev—Guscsev: RIPORT A XXI. SZÁZADBÓL, 1960.: „... felhasználjuk majd a tenger teljes élővilágát... A meleg tengerek színe alatt mintegy 100 méter mélységig hasznos növényeket tenyészt az ember."

Cousteau professzor: JELENTÉS AZ EURÓPA-TANÁCSNAK: „... Az óceánban egész országnyi, több tízezer négyzetkilométeres területeken csak élettelen koralltörmelék található... A legutóbbi húsz esztendő alatt az óceán egész élővilágának mintegy 40 százaléka pusztult el... A földgolyón végbemenő minden szennyeződés, beleértve a radioaktivitást is, végül az óceánokban koncentrálódik. A tenger egyébként hatásos öntisztító képessége ezt a mennyiséget már nem képes ellensúlyozni... Az óceán élővilágának pusz-

hagyott Természet Anyánk Arcán. Ez persze nem baj: létrejött a természet és a teremtett környezet új egyensúlya."

PROFIL 1979. 1. NSZK. Sabine Hübner: „Egy táj csak akkor viselheti el maradandó károk nélkül az ember által rárótt terheket, ha van még benne elegendő természeti elem, lényegében érintetlen vegetáció. Az ilyen »ökológiai sejtek«... megőrzése ma fontosabb, mint valaha is volt."

ELŐRE, 1978. XII. 22.: „Latin-Amerika gyarmatosításának időszakában nagy léptekkel írtották a trópusi őserdőket, mert akadályozták a gazdag ásványkincs kiaknázását... Egyre nyilvánvalóbb, hogy e trópusi őserdők növényzetéből termelt oxigén nélkül még Észak-Amerika lakossága sem tudna létezni, tehát az őserdőt menteni kell."

NÉPSZAVA, 1979. II. 10. Szántó Péter: „Csak Budapesten évi nyolcmillió forintos kárt okoznak a parkrongálók."

ESTI HÍRLAP, 1979. II. 5. Gyémánt Mariann riportjából: Tanácsi illetékes: „Sajnos, a zöldterület védelme és a lakásépítési igények kielégítése nem oldható meg mindig egyszerre..." *Olvasók leveleiből:* „A XII. kerület hegyvidékét már tönkretették. Most a II. kerület következik..." „Kiszakították ennek a hegyoldalnak a tüdejét. Tízemeletes házak épültek egy gondozott szép őszibarackos kert helyén..." *Tanácsi illetékes:* „A Kelemen László utca lakói... a kanadai nyárfasor kivágását követelték, mivel a fák vattaszerű termése beszáll a lakásokba..."

Óra-üveg-idő

Beszélgetés Lugossy Máriával

Lugossy Mária a 70-es évek közepe táján kezdte szobrászati pályáját, amit azonban e rövid idő alatt létrehozott, az elmúlt évtized egyik reprezentánsává tette. Geometrikus indíttatású, de líraian ellensúlyozott művészet az övé. A 80-as években már az üveg felé fordult, s üvegplasztikáival szerezte a külföldi sikereket, elismeréseket. Kiállított a Corning Múzeumban, Japánba a világ húsz legjobb üvegművésze kiállítására hívták meg, és sok egyéni tárlatot rendezett az üvegművészetben számító magángalériákban is.

– A manapság kiállításra járók Önt elsősorban üvegművészként, üvegszobrászként ismerhetik. Holott Ön az Iparművészeti Főiskola ötvös tanszakán végzett, és eredeti szakmájában is könyvelhetett el sikereket. Gondolok itt mindenekelőtt azokra az óráira, óraszobraira, amelyeket több helyen is (például Győrött, Balatonfüreden) fölállítottak az országban.

– Tényleg voltak sikerélményeim az óráknak is köszönhetően. Az egész „óramánia" különben harmadéves koromban kezdődött, de gyökerei még a gyermekkorba nyúlnak vissza. Édesapám orvos, példája nyomán engem is kezdettől fogva izgattak, érdekeltek a tudományok. Amikor gyermekként a felnőttek arról kérdezgettek, mi akarok lenni, szinte gondolkodás nélkül azt feleltem: csillagász vagy kertész. A kettő ugyanis valahol rokonítható szerintem. A főiskolára kerülve egy idő után úgy éreztem, hogy az ötvösség hagyományos tárgyformálása, tradicionális műfajai (a tálak, dobozok, ékszerek, vázák stb.) már nem elégítik ki szakmai érdeklődésemet, kíváncsiságomat. Másra, többre vágytam. A tudományt és a művészetet akartam közelíteni egymáshoz. Erre az első jó alkalom – ha nem is a később megmutatkozó, teljesebb formájában – harmadévben adódott. Tanárunk nem konkrét „megbízást" adott nekünk valamely tárgy elkészítésére, kivitelezésére, hanem – bízva érettségünkben – ránk ruházta a választás jogát, a döntés felelősségét. Mindenki azt csinálhatott, amit akart, amihez kedvet kapott. Én hosszas töprengés után döntöttem úgy, hogy egy órát készítek el.

– Az első rugótól az utolsó csavarig saját maga állította össze az órát?

– Nem értettem annyira az óraszerkezetekhez, hogy erre magam vállalkozhattam volna. Egy órásmester segítségét vettem igénybe ahhoz, hogy egy megvásárolt vekker „teste" az általam tervezett, Omega formájú tokban is működőképessé váljon.

– Ennek az órának köszönhető első közületi megbízása, még főiskolás korában, a 70-es évek legelején.

– Hoffer Miklós építésznek az Ernst Múzeumban föltűnt ez a művem. Fölismerte benne azt a lehetőséget, hogy átalakítás után olyan szobor születhetik belőle, amelyik jól illik az általa tervezett győri Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola előcsarnokába. Hogy pontosabb legyek, nem is szobor, hanem – hogy az ő megfogalmazásával éljek – időoltár. Hoffer megkeresett, összejöttünk, és ez a találkozás nemcsak a pályám elindítását, hanem egy emberi-baráti és művészi kapcsolat kezdetét is jelentette.

– A KTMF épületébe egy négyméteres óraszobor került. Márpedig ha szoborról beszélünk, akkor ott valahol szobrászt is kell találnunk. Hoffer a pályára „állítás" mellett abban is segédkezet nyújtott, hogy a szobrász Lugossy is kibontakozhassék?

– Azt hiszem, valóban ő bontotta ki belőlem az ötvösön „túl" bennem levő szobrászt. Természetesen a szobor fölállításakor, a technikai oldalt figyelembe véve, jó volt, amit a főiskolán már megtanultam, elsajátítottam. Kellett, hogy értsek a különféle anyagokhoz,

tudjak hegeszteni, forrasztani, polírozni. A szobrászi énem viszont a gondolkodásmódhoz, a szobor szellemi megformálásához-megfogalmazásához szükségeltetett. Hogy ne egyszerűen elektronikus óraszerkezet legyen az, ami – a Budapesti Műszaki Egyetem mérnökeinek önzetlen, baráti segítségével elkészülvén – belekerül a nagy méretű tokba, hanem egyúttal korszimbólum is. Az volt a lelkes és minden anyagi ellenszolgáltatás nélkül dolgozó, csak a közös cél érdekében tevékenykedő társaságunk vágya és szándéka, hogy mérnök, szobrász, iparművész, formatervező és zenész együttműködéséből megszülessen egy olyan komplex műegyüttes, amely a 20. század közlekedésének és távközlésének a jelképévé is válhat. Azt hiszem, ezt végeredményben sikerült is elérnünk.

– *Ez az óraszobra volt egyben főiskolai diplomamunkája. Ez többszörösen is szokatlan lehetett. Azért is, mert szobor, azért is, mert beruházási munkaként valósult meg. Olyanként, amihez még főiskolásként jutott. Hogyan fogadták művét a főiskolán?*

– Volt egy lelkes, jóindulatúan támogató táborom. De tagadhatatlan, hogy nem csekély ellenállásba is ütköztem. Sokak számára egyszerűen érthetetlen volt maga a „tett", az, hogy miért kell egy ötvösnek, aki lediplomázhat ékszergarnitúrával vagy cizellált falitálakkal, egy ilyen őrületes ügyet fölvállalnia azért, hogy a pecsétet megkapja a diplomájára. Miért is? Mert túlfűtött voltam és vagyok. Mert egyetemes, a tudományt és a különböző művészeti területeket összehozó-összefogó dolgot akartam csinálni. És éppen főiskolás koromban találtam Hoffer Miklós segítségével erre az – egyelőre meg nem ismétlődő – lehetőségre. Nagy örömömre az óraszobor, még fölállítása előtt, kikerült Milánóba, 1973 őszén egy nemzetközi triennáléra, ahol ezüst diplomával jutalmazták.

– *A főiskola befejezése után tehát mindent rózsaszínben láthatott?*

– Nem egészen. De úgy éreztem, valamennyire sínen vagyok. Megkerestek építészek. Többek között Kővári György, aki a Déli pályaudvar felvételi épületét és utasfogadóját is tervezte. Azt szerette volna, ha a Déli elé tervezek egy olyan nagy méretű órát, amely mutatja az időt, jelzi a levegő hőmérsékletét és ellátja információkkal a pályaudvar környékét is. E nagyszabású elképzelésből aztán nem lett semmi, mert a tervek alapján Kővári úgy találta, hogy az óra túlságosan magas, eltakarja az ő épületének egy részét. Ilyen „megfontolások" alapján fújta le a megrendelést. Viszont amikor utána a balatonfüredi vasútállomást tervezte, és oda szüksége volt egy egyszerű kivitelű órára, az el is készült. Aztán a kecskeméti kórházba is került még egy órám. De sajnos egyik sem volt olyan jellegű és jelentőségű munka, mint a győri, amihez komoly előtanulmányokat is végeztem. Olyannyira beleástam magam az időmérés történetébe, a különféle rendszerű, szerkezetű órák és maga az idő tanulmányozásába, hogy Az időmérő ember címmel készült diplomadolgozatomat a Művészet is megfelelőnek találta és illusztrációkkal kiegészítve közölte is.

– *Művészete teoretikus megalapozását kísérelte meg?*

– Pontosan. Az egyiptomi kultúrától Stonehenge-en át máig próbáltam meg kibogozni-kihámozni a magam számára azt, hogy mit jelent filozófiai szinten és a gyakorlatban az emberiség és azon belül az egyes ember számára az idő fogalma, az idő múlása. Maga az idő az ember cselekedeteinek egyik állandó sarkallója. Úgy érzem, az idő mint filozófiai tényező érzékelhetően megmaradt műveim részeként, alapgondolatként, mozgatóerőként. De átalakult formákban. Ma már nem kötődöm az időmérő szerkezetekhez. Úgy vélem, mérnöki, designeri gondolkodásmód szükséges az órák tervezéséhez, és ezt nálam jobban végzik el mások.

– *A designeri kultúra és magatartás távol is áll Öntől? Nem akart sohasem úgy, olyan ipari formatervezőként dolgozni, ahogyan az nálunk bevezetődött, elfogadott?*

– Nem. Én az óraszobroknál is filozófiailag megalapozottan és szobrászi alapállásból, szobrászi indíttatásból, plasztikai elképzelésekkel közeledtem az idő problémájának kifejezéséhez. Akkoriban, 1973–75 között, pár éves ötvösmúlttal a hátam mögött, az tűnt a legcélszerűbbnek, hogy úgy kezdjek az engem foglalkoztató témakör vizsgálatához, hogy

órákat, óraszobrokat tervezzek és valósítsak meg. Aztán, miután néhány órát megcsináltam-megterveztem, már másképpen, differenciáltabban közeledtem az időkoncepcióhoz.

– A változást a tényleges, geometrikus-konstruktivista irányultságú szobrászati tevékenység hozta, illetve követte?

– Részben. De voltak fontos pillanatai ennek az időszaknak is. Például 1977-ben jött létre – miután férjemmel, Bohus Zoltánnal egy sikeres, jó hangulatú kiállítást rendeztünk Győrben, ahol a fölállított szobrom miatt egyébként is ismert embernek számítottam – kezdeményezésünk nyomán a Rába Vagon- és Gépgyárban az acélszobrászati szimpózium, ahol első szobraim készültek. Győrött olyan kollégákkal – Nádler Istvánnal, Csiky Tiborral, Fajó Jánossal, Heritesz Gáborral, Klicsu Lajossal és másokkal – dolgoztunk együtt 1977–78 nyarán, akikkel kölcsönösen becsültük egymást. Jókat vitatkoztunk, dolgoztunk. Jól éreztük magunkat. De a művészi munka, az önmegvalósítás mellett az ember magánélete sem szorulhat elhanyagolható tényezőként a háttérbe. Ekkoriban még egyetlen gyerekünk volt, aki nagyon elégedetlenkedett „egykeségével". Mi is szerettünk volna még egy gyereket. Aztán 1979-ben megszületett lányom, Eszter. Muszáj erről beszélnem, mert mindez a szakmám szempontjából sem hagyható figyelmen kívül: komoly változásokat jelentett. Terhességem ideje alatt, a gyereket várva szinte kicserélődtem, teljesen megváltoztam. Amikor az első gyermekem, Áron született, még csak harmadéves főiskolás voltam: diák, szerelmes főiskolás. Aki él-hal a szakmájáért, a fantazmagóriáiért és nyitott minden új benyomás befogadására. Annak idején minden erőmet arra fordítottam, hogy szakmailag, filozófiailag fejlődjek, gazdagodjak. Ezért iratkoztam be 1973-ban a továbbképzőre, ahol 1975-ig tanultam. Egyszerűen úgy éreztem, hogy nincs más feladatom, csak tanulni. 1976-ban aztán elkészítettem Kettős fej című krómozott réz kompozíciómat, amelyet Frank János azonnal beválogatott az Országos Képzőművészeti Kiállítás anyagába. Művemet mint hasonló fölfogású munkát az általam nagyra becsült Deim Pál festményei társaságába helyezte el. Ettől valósággal szárnyakat kaptam. Úgy tűnt, minden az „előírásnak" megfelelően alakul, valóban egyenes vonalú a fejlődésem. S tudtam, hogy ezután nekem szobrokat kell csinálnom. Mindegy, hogy hol, sufniban, konyhaasztalon vagy műteremben, de az az én világom. Az Országos Képzőművészeti Kiállításon való szereplés után beküldtem egy munkámat a pécsi Kisplasztikai Biennáléra is. Úgy érzem, már ekkor sem tartoztak műveim a szigorúan vett geometrikus irányzatba. Kovalovszky Mária érzett rá helyesen az 1982-ben szintén Pécsett kiállított, Vénusz gyermeke című plasztikám kapcsán az organikus-lírai vonulat fölerősödésére, amely – és e nagy kör leírása után itt térek vissza lányom születéséhez – az anyaság tudatosodása óta van fokozottabban jelen munkáimban. Érzékenyebb lettem, másként viszonyulok az élet dolgaihoz. Fontossá vált számomra a születés, az anyaság érzése, a család.

– Önt – és erre tanúbizonyság a Tendenciák kiállítássorozatának geometrikus és strukturális irányzatokat bemutató tárlata – a konstruktivisták és a geometrikus alkotók közé sorolták be. Néhány munkája szerint nem is alaptalanul. Elsősorban Csiky Tibor szobrászati fölfogásához állt közel az a fajta szobrászat, amelynek „mintapéldányai" ott, a Tendenciákon jelentek meg, de az egyik a Zrínyi utcában található köztéri plasztikáján is.

– Zoli és Tibor nagyon jó barátok, hasonló fölfogású alkotók lévén közösen is kaptak megbízatásokat. Tibor kétségtelenül rám is hatást gyakorolt, de csak közvetett módon, mert én, mint nő, egyszerűen nem tudok lemondani arról a lírai vagy romantikus felhangról, ami áthatja a sajátomnak vallott konstruktivista-geometrikus fölfogást. Érzek magamban egy olyanfajta kettősséget, ami megmagyarázhatja, miért minősülnek plasztikáim az érzéki, organikus-lírai vonulat és a konstruktivizmus-geometrikusság közötti határesetnek. Kemény vagyok, sziklaszilárd, de érzelmeimnek is utat kell engednem. Egyebek közt, azt hiszem, ezt a fölismerést is a szülésnek, a második gyerek vállalásának köszönhetem.

Főiskolán készített asztali óra 1970

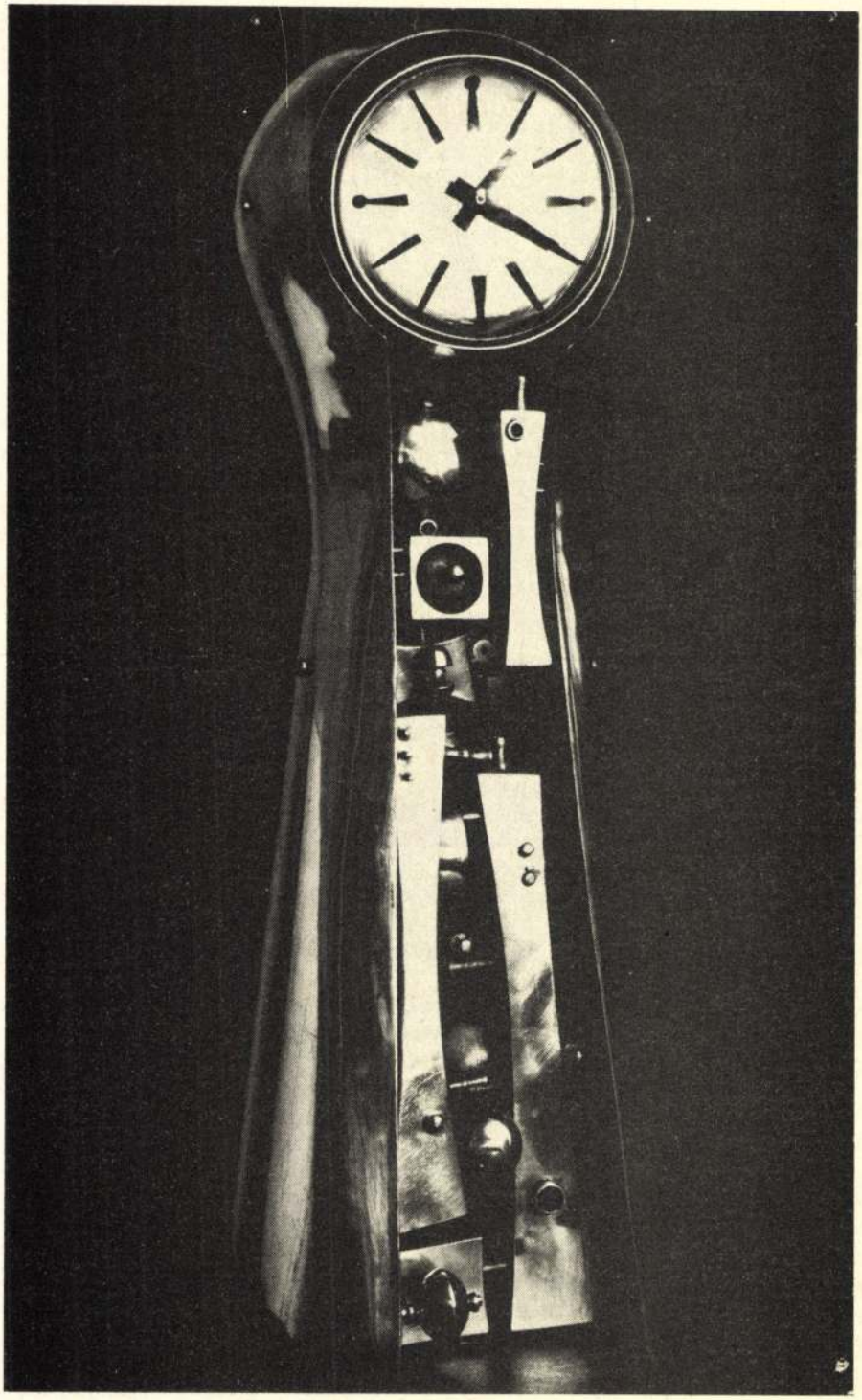

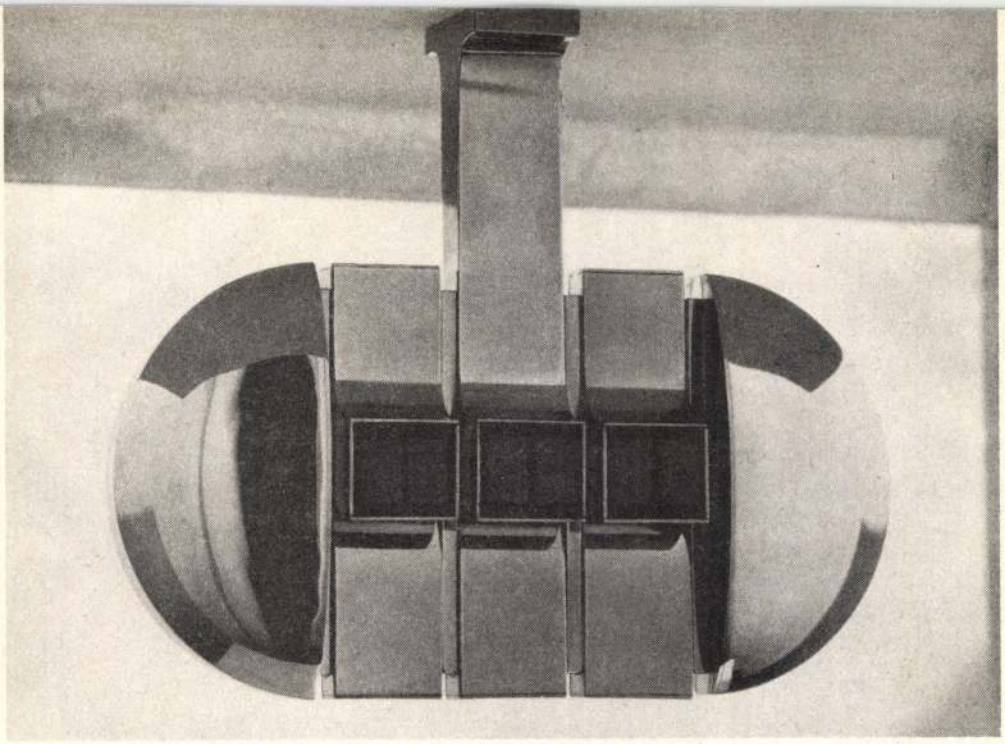

A kecskeméti kórház órája (makett) Fotó: Tahin Gyula

Köztéri óra terve (fotómontázs) Fotó: Bácskai Gábor

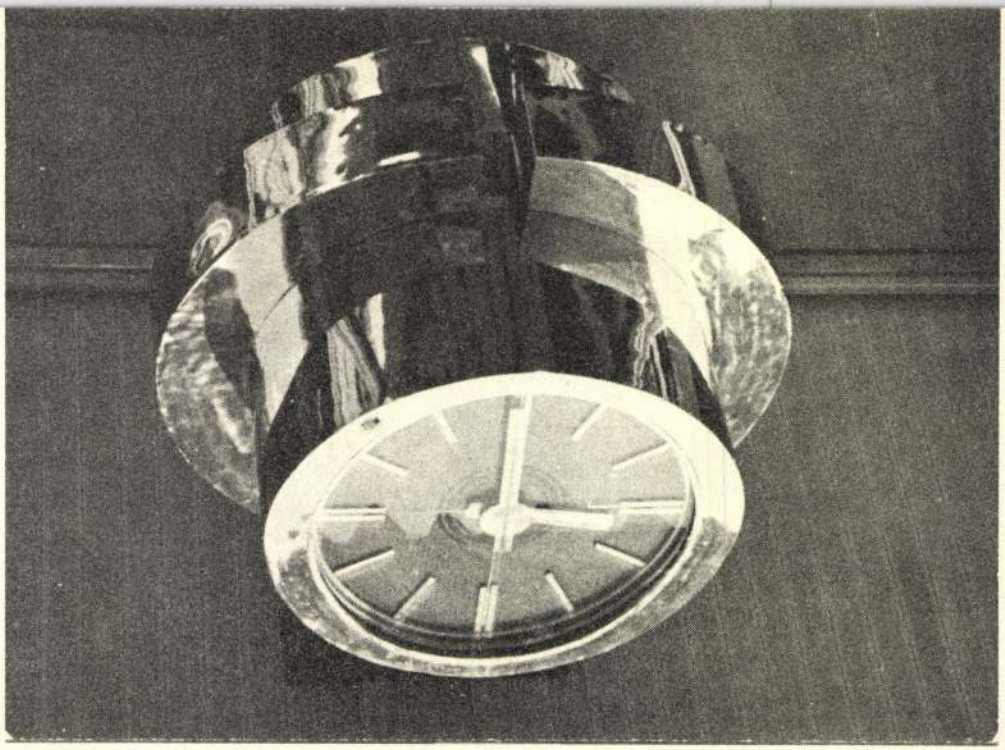

Óra – Balatonfüred

Bácskai Gábor fotói

A balatonfüredi pályaudvar

A Győri Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola órája

Köztéri óra terve

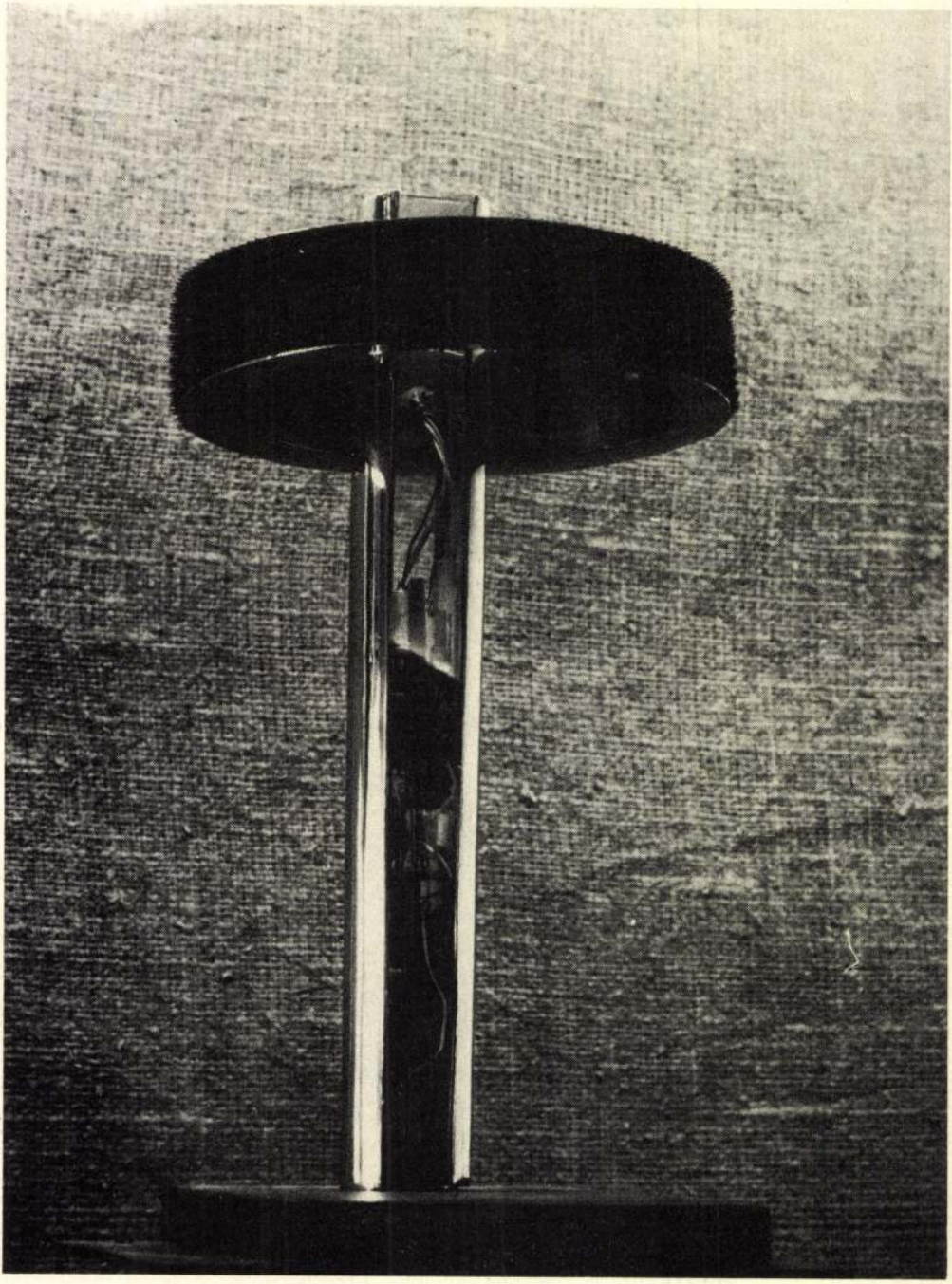

Asztali óra beépített rádióval Bácskai Gáborral közösen készítve

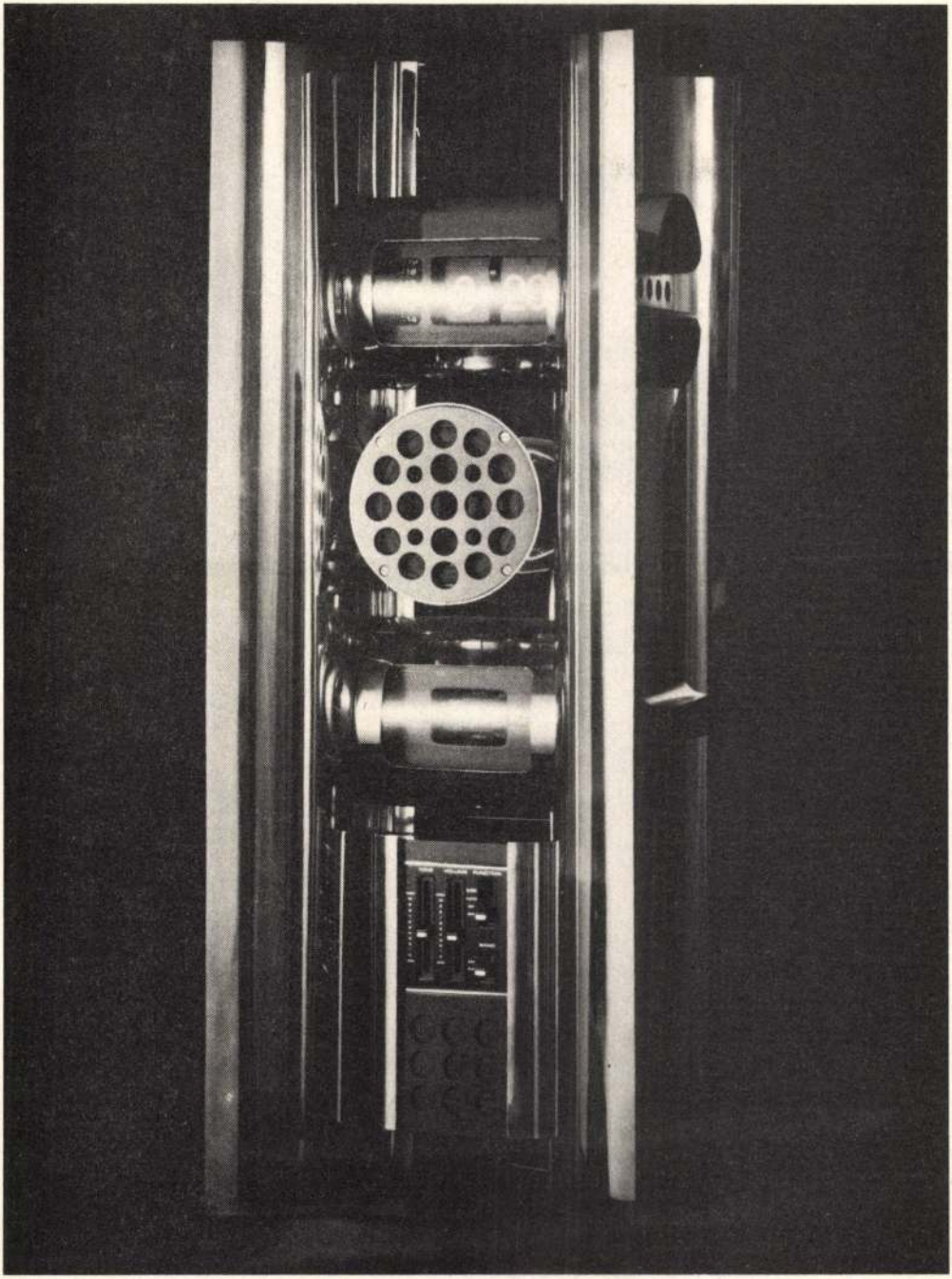

Hasadó kristály I.

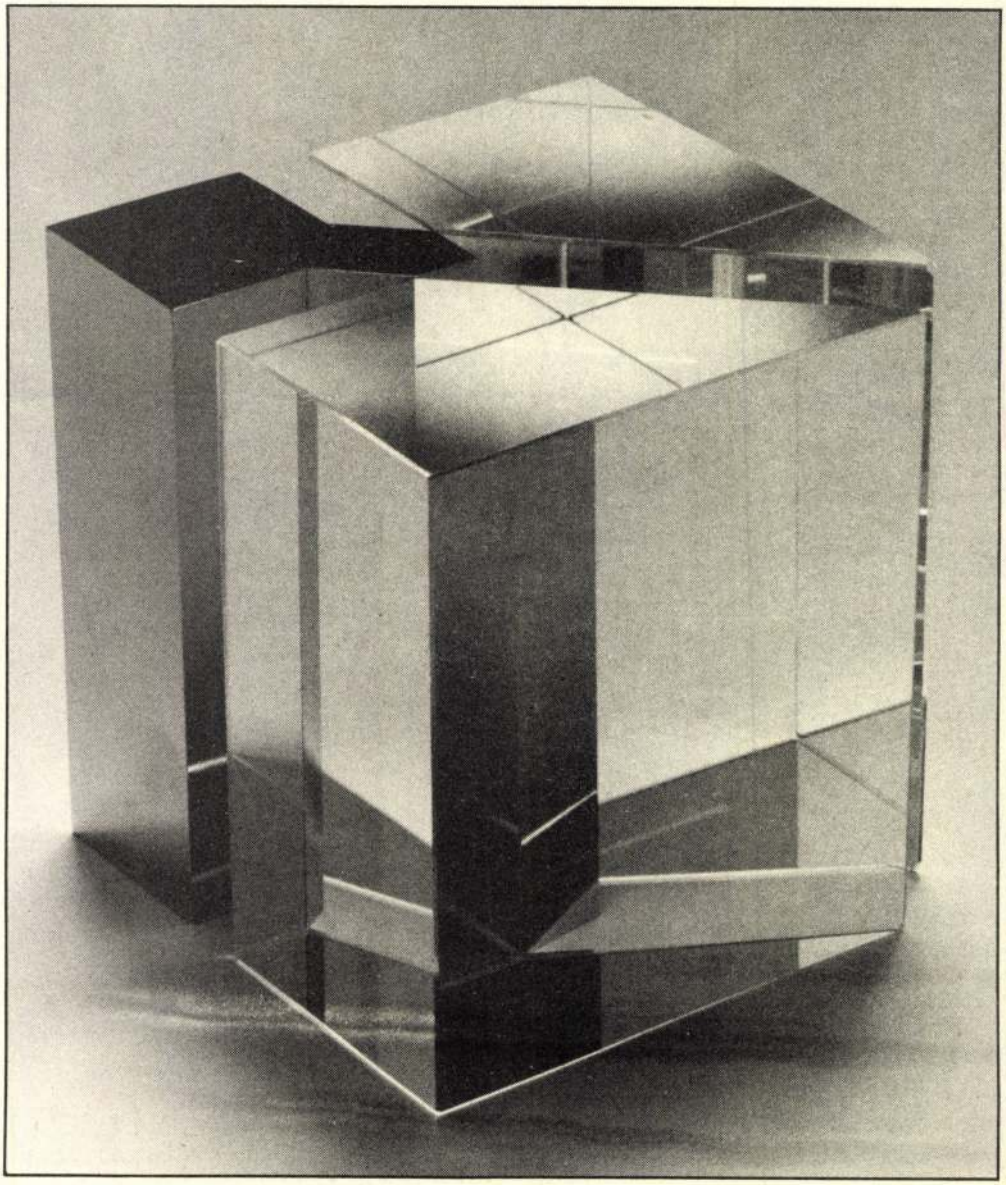

Hasadó kristály II.

Molnár Géza fotói

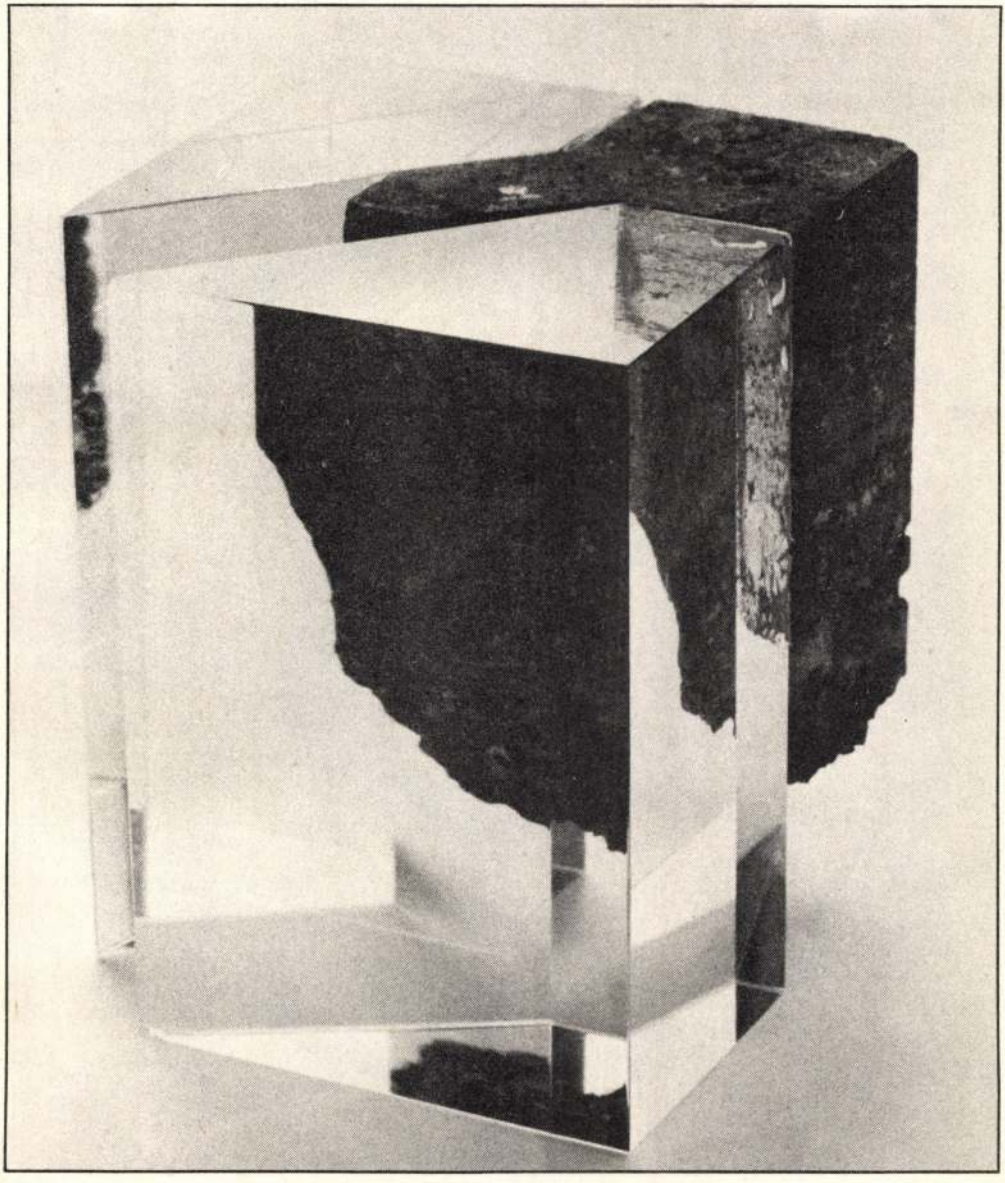

Vénusz gyermeke

Molnár Géza fotói

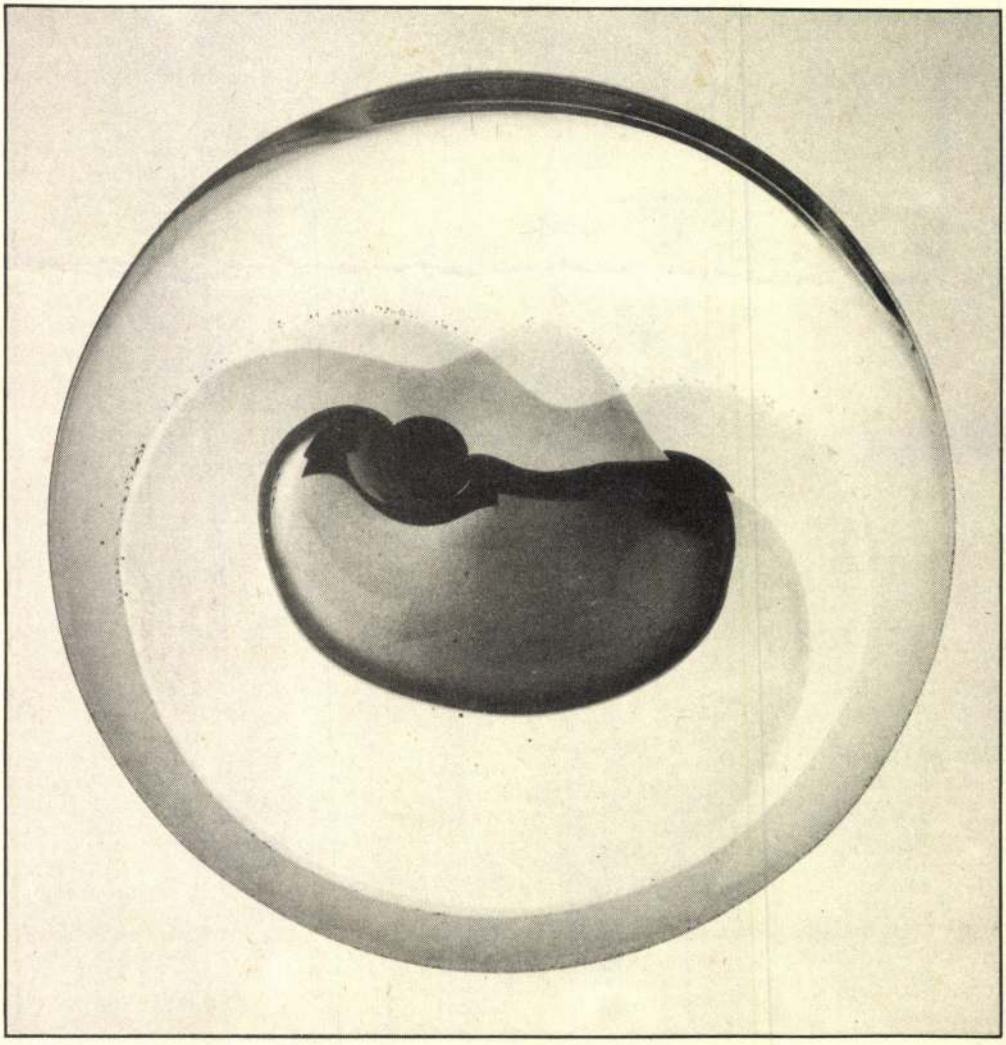

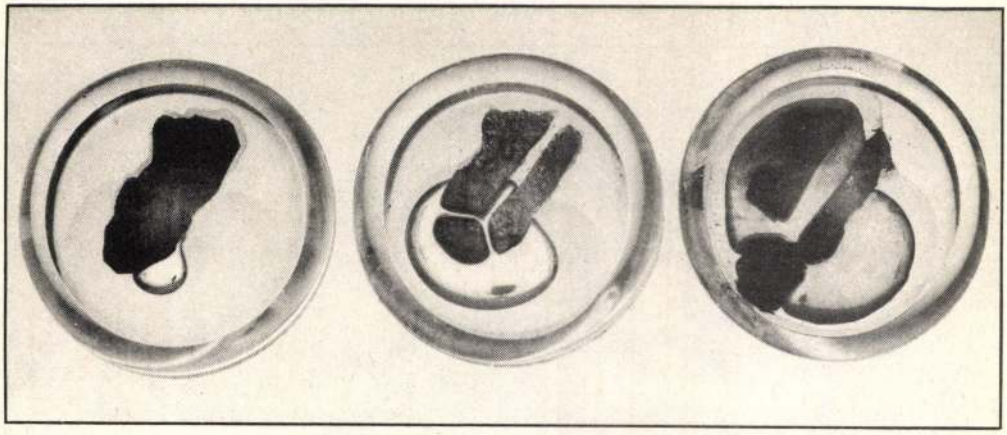

Folyamat I–III.

Földanya

Fotó: Bácskai

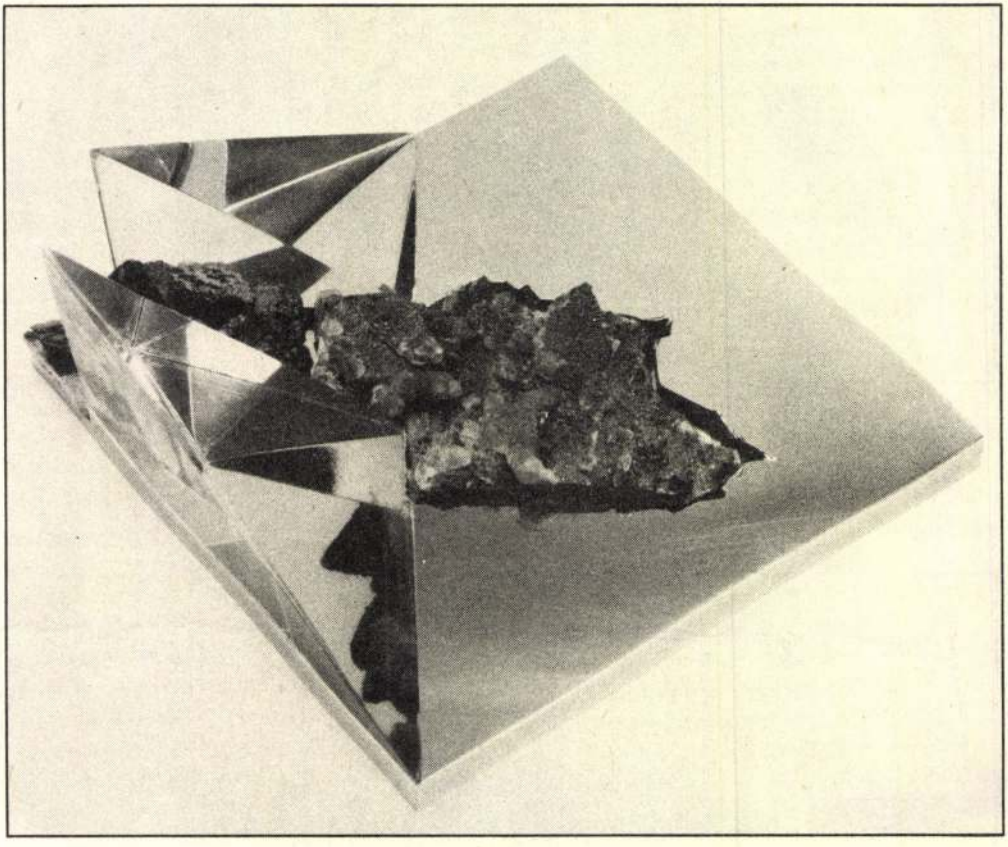

Csend I.

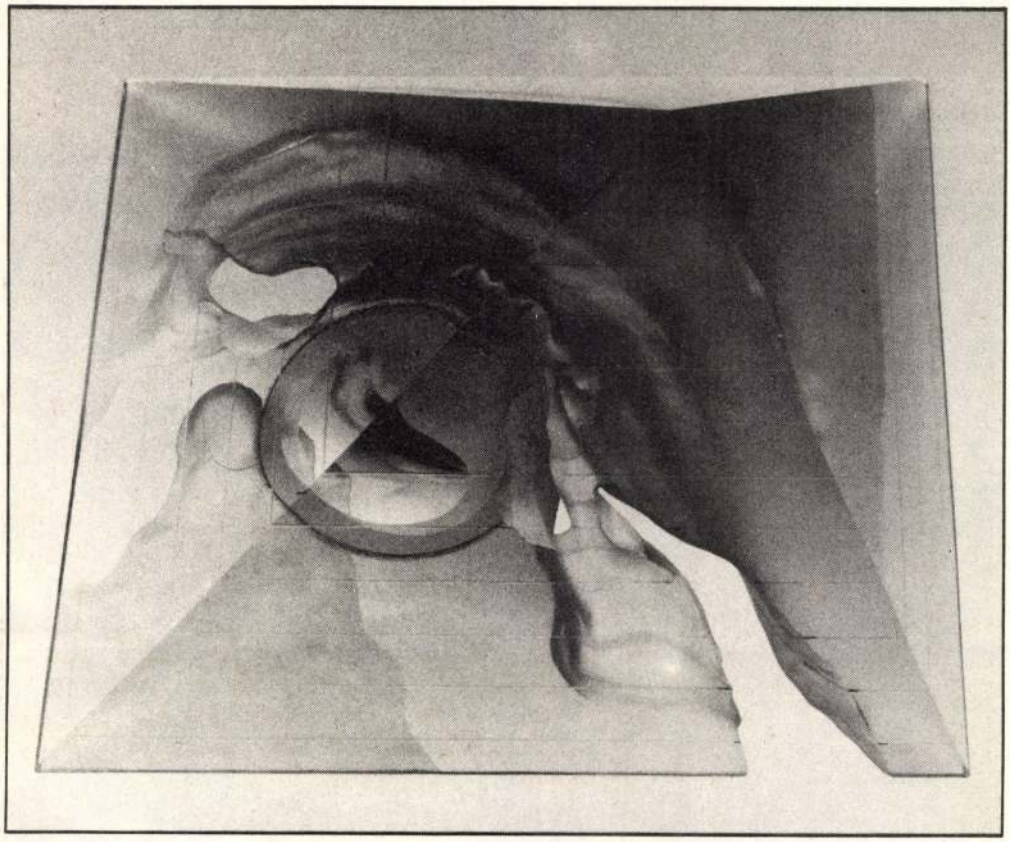

Időpiramis

Csend II.

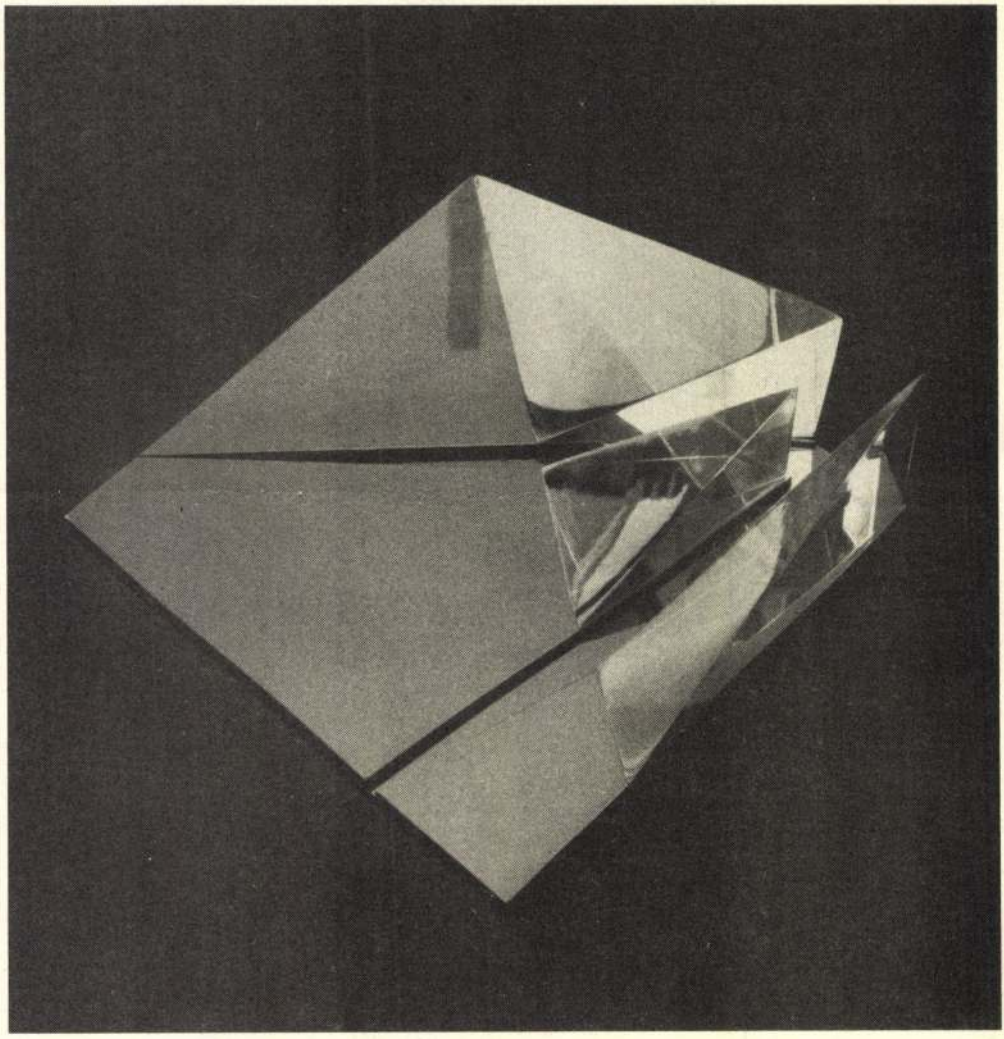

Nyitások

Fotó: Bácskai

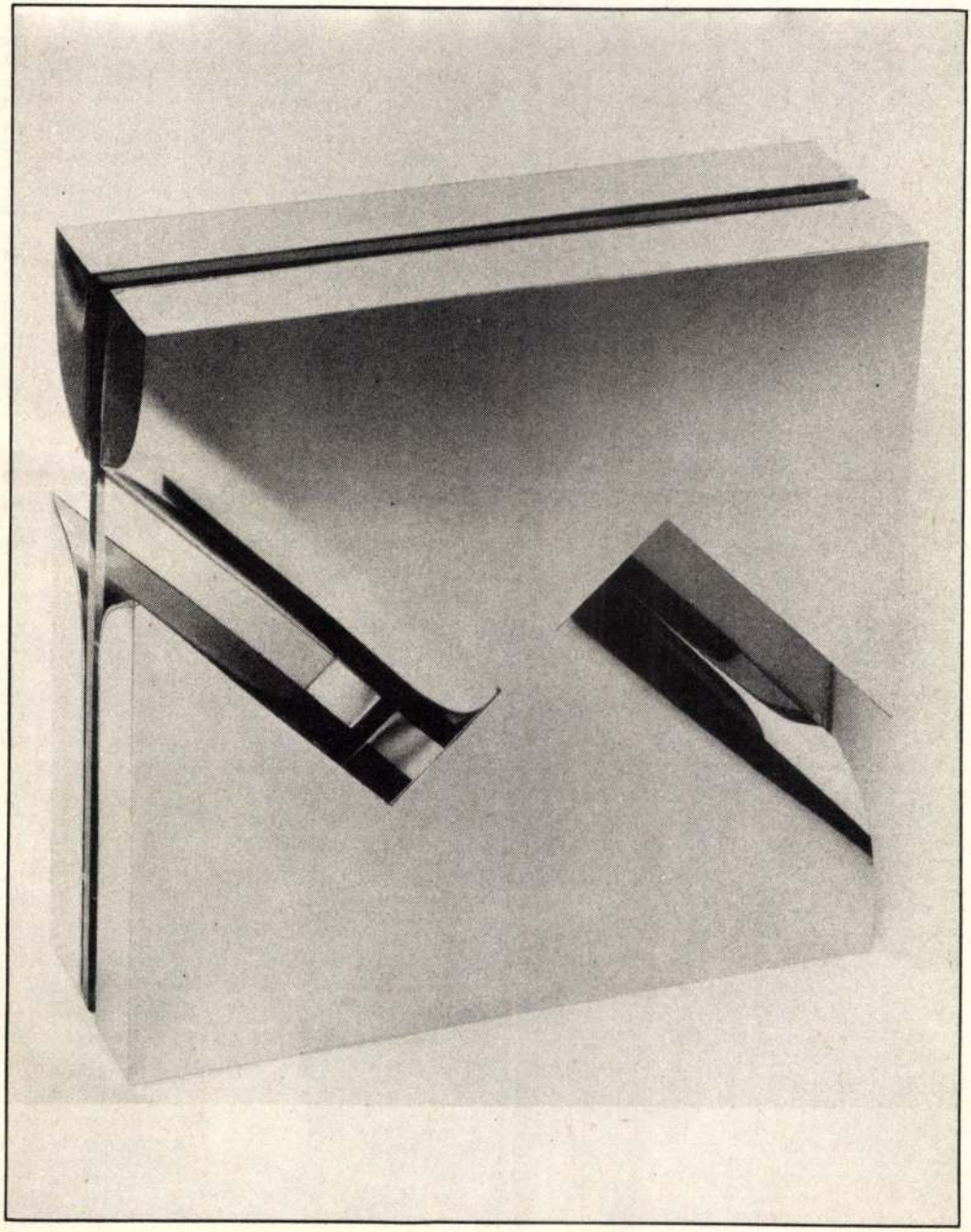

Kettős fej

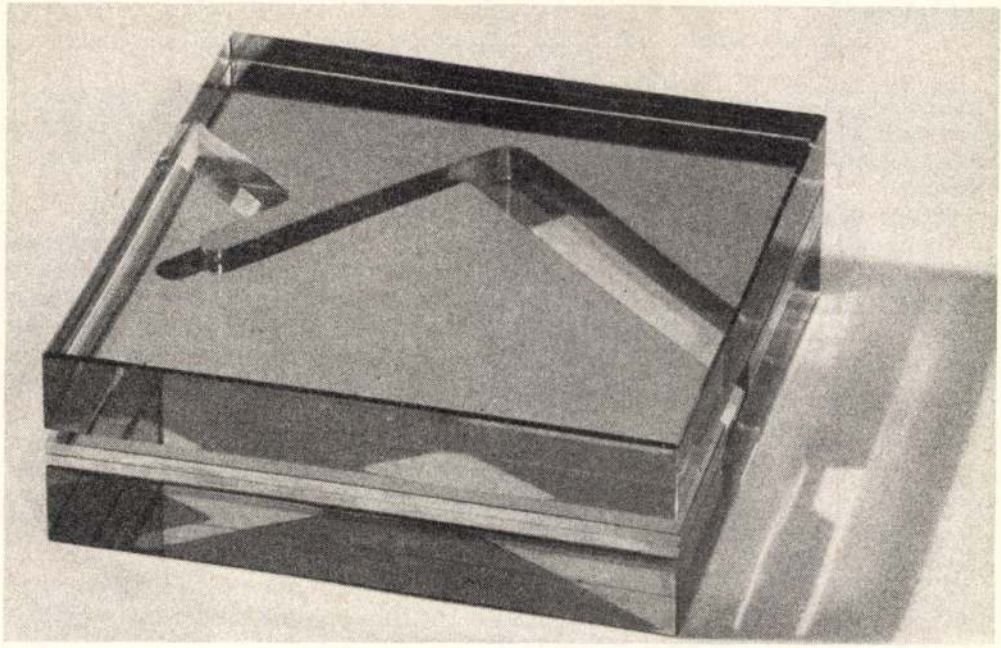

Üveg-fém kompozíció Fotó: Tahin Gyula

– *Netán a szülés, az anyaság, a kisebbik gyerek volt az is, amely a kemény anyagoktól, a fémektől a finomabb, áttetszőbb, játékosabb és érzékibb üveghez vezette?*

– Amikor Eszter megszületett, huszonkilenc éves voltam. Emberileg és művészként is beértem. Átitatódtam és azonosultam a terhességemmel, a várakozással, a meglevő és a születendő gyerekkel, az elkövetkezendő, rám váró eseményekkel, élményekkel. A sokszorozódás, a sejtburjánzás, a megtermékenyülés teljes gondolatkörét át tudtam élni-érezni. Amikor Eszter egészen apró volt, és nem mozdulhattam mellőle, mert háromóránként etetnem kellett, akkor kezdtem félig tudatosan, félig öntudatlanul üveglencséket és kristályokat összerakosgatni. Rengeteget rajzoltam és egyre inkább vágyakoztam a transzparens anyagok után. Azt hiszem, ettől az időtől számítható, hogy az üveggel, ezzel a fantasztikus anyaggal foglalkozom.

– *Választásában nem játszott szerepet az is, hogy férje, Bohus Zoltán szintén üveggel dolgozott?*

– Játszhatott, nagyon is. Akkortájt a legnagyobb élményem az volt, amikor elkészítette a Térspirálját és letette elém. Egy éjszakán keresztül ott volt megvilágítottan, és én néztem, nem tudtam elaludni tőle, annyira magával ragadott. Persze nem hiszem, hogy ez volt az a bizonyos pillanat, amikor elhatároztam magamban, hogy nekem az üveggel kell foglalkoznom. Ilyen elhatározás nincs is. Más, hosszabban és körülményesebben bejárható utakon jut el az ember az ilyen találkozásokig, fölismerésekig. Azt hiszem, az üvegre találásnak – ahogy mondottam – sokkal mélyebb gyökerei voltak. Például a fölgyülemlett hiányérzés a már használt anyagokkal kapcsolatban. A kizárólag fémmel való munka után szükségem volt az új szituációban egy olyan anyagra, amely nemcsak a külvilágot tükrözi vissza, nemcsak egy formát képes megmutatni, hanem be tud hatolni a dolgok legmélyére, utat enged oda a pillantásnak, és átlátható. Fokozatosan kerültem így közel az üveghez. Az egyik stáció az volt, amikor a kristálydarabokat megpróbáltam szembesíteni az iparilag előállított üveglencsékkel. Ez aztán a konstruktív és organikus elvek ütköztetésén túl mást is megmutatott számomra. Amikor ezeket a műveket létrehoztam, el is gondolkodtam a tudatos és a

véletlenszerű, a törvényszerűség és a véletlenszerűség viszonyán az életünkben. Egy emberben hogyan és milyen elosztásban, arányban van jelen e két összetevő? Emberekre egyénileg kiszabott sorsok vannak, vagy máshonnan is irányítják lépteinket? – ilyen kérdések foglalkoztattak.

– Az nem okozott gondot, hogy nem tudott bánni az üveggel?

– Borzasztóan szégyelltem magam az első időkben, mert nem tudtam tisztességesen dolgozni az üveggel, hiszen sohasem tanultam. Ezért aztán készen vettem ipari lencséket egy optikustól. Ezeket a magas technikai szinten előállított ipari üvegtermékeket szembesítettem aztán a természet által rapszodikus-organikusan „előállított" tüneményekkel. Az érdekelt itt, hogy melyik irányítja-befolyásolja a másikat, és egyáltalán: miként hatnak egymásra.

– Akárhogy nézem is, ez még korántsem nevezhető üvegművészetnek. Hagyományos szobrászat ez, ha más anyagokkal is.

– Így van. És azt hiszem, mind a mai napig erről is van szó. Én most sem mondhatom el magamról, hogy tradicionális értelemben vett üvegművészeti tevékenységet folytatok. Szobrász vagyok. De amit Eszter születésekor ösztönösen elkezdtem, azt folytatom, csak már sokkalta tudatosabban. A magamba gyűjtött és fölgyülemlett emóciókat dolgozom föl fokozatosan, érzelmeimen keresztül tisztázva viszonyomat is a világhoz.

– E folyamatnak volt egy, a kisplasztikák műfaji határain túlnyúló terméke, a Gyorsuló tér című térberendezése 1981-ben a Dorottya utcai kiállítóteremben. Ezt az Ön eddigi működése legmarkánsabb összefoglalásának, szintézisének tartják.

– Annyi tapasztalatot szereztem, oly sok új érzés és tudás gyűlt össze bennem, hogy egyszerűen azt éreztem, ezt az összefoglaló munkát feltétlenül meg kell csinálnom. Az ember önmagának állítja föl a mércéket. Ha aztán szellemileg, filozófiailag, formailag és emberileg olyan szintre elérkezik, amit csak egy nagy „ugrással" haladhat meg, akkor ugrania kell, létrehozni a nagyszabású művet. Én 1981-ben, tudva, hogy elérkeztem ehhez a ponthoz, igyekeztem összeszedni magam. És adva volt a lehetőség. Kihasználtam. Nem támogattak, de nem is ellenezték elgondolásomat. Ahogy én a világról gondolkodtam, bele tudtam sűríteni a Gyorsuló térbe. Már régebben is erőteljesen foglalkoztatott a tér–idő–mozgás hármassága, amelynek kapcsolatrendszerét – ahogy megmozdul a tér és átfolyik az időbe, légiessé, semmivé válik – egy pillanatra összpontosítva próbáltam megragadni a festett fa, a vas, az alumínium, az üveg és a fény együttesével. Fél évi kemény munkámba került építményem elkészítése. S e megfeszített, szellemi és fizikai koncentrációt kívánó alkotás után mindössze két hétig szemlélhették meg az érdeklődők a Gyorsuló teret. Azt hiszem, megértheti: ezután kissé szkeptikusan úgy vélekedtem, hogy kár is volt megcsinálnom ezt a művemet. Barátaim azzal vigasztaltak, hogy nincs igazam, érdemes volt dolgoznom, majd egy-két év múlva érik be a „termés", akkor mutatkozik meg az eredmény. Az idő nem az én kételkedésemet, hanem barátaim bizakodását igazolta. Teljesen váratlanul a kiállításomra 1981-ben minisztériumi nívódíjat kaptam, majd 1983-ban a Munkácsy-díjat indoklása szerint e kiállításomra is.

– Mi következhetett a Gyorsuló tér után?

– Ekkora összpontosítás után természetesen némi ellankadás, ujjgyakorlatok következtek. Úgy éreztem, nem kevés időnek kell eltelnie, hogy én egy, a Gyorsuló térhez mérhető művet alkossak. Ekkor arra volt szükségem, hogy visszavonuljak a legbenső világomhoz, és ismételten foglalkozni kezdjek a sejtekkel, a csillagászattal, mindazzal, ami érdekelt. És egy darabig nem is akartam a nyilvánosság előtt szerepelni. Bezárkóztam, gyűjtögettem, tanultam, műhelytanulmányokat folytattam. Tulajdonképpen ha csak rajtam múlott volna, a műterembe visszavonultan dolgoztam volna. De még 1981-ben egy meghívás folytán lehetőségem nyílt rá, hogy a kasseli üvegművészeti kiállításon megjelenjek néhány piramisformájú munkámmal. Ezekre ott fölfigyeltek néhányan, és ettől kezdve meghívások sorozata érkezett és érkezik hozzánk.

– Ez bizonyos mértékig a művésztől független folyamatosságot kíván. Ilyenkor nem lehet helye rosszkedvnek, terméketlen időszakoknak. A meghívások kihívások is. A galériák – hiszen itt elsősorban róluk van és lehet szó – újat, jobbat várnak, fejlődést akarnak, vagy éppen egy bevett dolog sokszorosítását, a konzerválódást.

– Az elzárkózás magatartásformája valóban nem tartható hosszabb távon. A külföldi invitálások, elvárások, a bizonyítás lehetősége és kényszere viszont fölpörgette az időt, munkára ösztökélt, ösztönzött. Komoly erőfeszítéseket jelentett, hogy össze tudjam hangolni az elmélyült, kutató jellegű munkát a határidőre történő „szállításokkal".

– Így viszont veszélybe kerülhet a művekből és az Ön személyiségéből is következő szerves fejlődés, a kívánatos folyamatosság.

– Mindig belső, sohasem külső indíttatásra születtek meg munkáim. Ha a két irányból érkező „fölhívások", impulzusok szerencsésen összhangba kerültek, akkor vállaltam a kiállításokon való részvételt. Ellenkező esetben kénytelen voltam nemet mondani.

– Az utóbbi időben ismét kezdi az idő problémáját boncolgatni. Gondolok itt olyan műveire – Roncsolt piramis, Amfiteatrum –, amelyek a geometrikus-organikus „ellentétén" túllépve az Önt addig is foglalkoztató problémakör új, művészettörténeti és kultúrszociológiai földolgozását adják a maguk érzéki módján.

– Az idő motívumának visszatérése természetes dolog. Nem gondoltam, hogy az óraszobrokkal lezártam az idő problémájának a körbejárását. Az csak a kezdet volt, amit mindenképpen folytatnom kellett. Érdekes módon jutottam el az Ön által említett alkotásaimhoz. Ismételten tanulmányozni kezdtem az egyiptomi és most már más ősi – perui és mexikói – kultúrákat, művészeteket. Az izgatott és az izgat, hogy mi az, ami korhoz, divathoz, áramlatokhoz kötött, ami elbomlik, fölszívódik az időben, és mi az, ami átnyúlik, átszivárog az időn, maradandó, tartós, örökérvényű. Nagy és fontos kérdések ezek. Olyanok, amelyek az óraszobrok után is nyitottak maradtak bennem. Ezért tovább éltek, erősen foglalkoztattak. Amikor az üveggel kezdtem dolgozni, szinte önkéntelenül, ösztönszerűen hívódott elő a piramisforma. Azzal viszont, hogy az üveg transzparenciája révén beleláthatok piramisom legbensejébe, a titkokat rejtő részekbe is, megsejdíthetem a halhatatlanságnak dolgozó emberi létet. Ha viszont én helyezek, szervitek bele őshüllőként, őssejtként, őskőzetként, organikus zárványként valamit – s ez a motívum sok munkámban kísért –, akkor az megőrződik, átmentődik, anélkül hogy a befogadó anyag, az üveg véglegesen elzárná előlünk, láthatatlanná és hozzáférhetetlenné tenné, mint a fémek, a kerámia vagy a fa. Ezért és ettől csodálatos, egyedülálló anyag az üveg. Számomra alkalmas arra, hogy vele és általa kifejezhessem az örökkévalóság iránti vágyat.

– Az üveg roncsolása viszont éppen az ellenkező irányba, a tárgy és a (közös) tudat leépülése felé hat.

– Ezek az én kétségeim is. Megőrizzük-e, továbbmentjük-e, tudatosítjuk-e azt a hatalmas tudást, amit az egyiptomi piramisok magukban foglaltak? Vagy csak kiürült formáknak tekintjük, és úgy érezzük, hogy már túlhaladtunk rajtuk. A hagyományok, a megalapozott ismeretek elvetése vagy hasznosítása mint az emberiség egyik lényegi gondja foglalkoztat. Azért választottam az üveget, mert ez az anyag képes arra, hogy tolmácsolja, segítse a kérdéseim föltevését. Választ adni nem tudok. A művész feladata sokkal inkább a kérdések megfogalmazása, nem pedig a válaszok megadása.

Gyárfás Péter

Levél a szerkesztőségnek

A Mozgó Világ 1986. 10. számában Újra világol *címen Budai Katalin alapjában jószándékú írásában tévedést tájékozatlanságra halmozva a magam és több nemzedéktársam munkásságának történetét, következésképp a tényeket megmásítja, s ezáltal legszemélyibb tulajdonunktól: tevékenységünk becsületétől foszt meg. Kérem, helyreigazító nyilatkozatomnak szíveskedjenek helyt adni.*

Ha Budai Katalin valaha is kezébe veszi az Újhold első, 1946 júliusában megjelent számát, az impresszumon ezt olvashatja: „Mándy Iván, Pilinszky János, Rába György *közreműködésével szerkeszti és a kiadásért felel:* Lengyel Balázs." *Nyilvánvaló, hogy „lapjukhoz társul hívni", s ahogy Budai Katalin a továbbiakban fogalmaz, „gondolkodni, irodalmat csinálni" az induló Újhold nevében csakis ebből a négy személyből álló szerkesztő bizottság „szólíthatott". Magyarul: közmegegyezésből, s miként a későbbi számok impresszuma jelzi, „a munkaközösség nevében"* csak *ez az összeállítású csapat kérhetett kéziratot és szerkesztett. A szerkesztőként föltüntetett Lengyel Balázs felesége, Nemes Nagy Ágnes szintén részt vett ebben a tevékenységben, amit költői tehetsége és kritikai érzéke is indokolt.*

Az Újholdat tizenegyen alapítottuk. Az alapításkor hét költő, három prózaíró és egy kritikus volt jelen. A választás vitáját elkerülendő, azt jelöltük szerkesztőnek, aki egyedül képviselte műfaját, a kritikát. Így lett az Újhold szerkesztője Lengyel Balázs. Minden más keletkezéstörténet a mesék birodalmába tartozik.

A Mozgó Világ említett cikke az Újhold igazi alapítóit és szerkesztőit befogadott írósuhancokká fokozza le. Ezzel szemben ideírom, a fölsorolt nevek közül, akik közt a valóságos szerkesztők vannak, többen már 1945 előtt publikáltak, mégpedig a következő folyóiratokban: Pilinszky János (Napkelet, Magyar Csillag, Ezüstkor, Vigília), *Mándy Iván* (Diárium, Tükör), *Vidor Miklós* (Magyar Csillag, Ezüstkor, Vigília), *Rába György* (Nyugat, Magyar Csillag, Vigília); *az utóbbi három szerzőnek akkor már önálló könyve is megjelent.*

Lakatos István figyelemre méltó verseit 1947 júliusától a Válasz *közölte, az Újholdban csupán az utolsó, 1948. február–májusinak jelzett számában olvasható először és utoljára a neve,* Jég *c. verse előtt. Ha korábban nem jelent meg az Újholdban, nyilván kettőn állt a vásár. Ami Lakatost illeti, Kabdebó Lóránt monográfiája idézi 1947. május 3-án Szabó Lőrincnek írt levelét, melyben még elmarasztalja az Újholdat és íróit. (l. i. m. 63. o.) Egy év sem telt el, és a fiatal írókra jellemzően föllobbanó indulat helyett a levélírót kölcsönös becsülés és rokonszenv fűzte az Újhold munkatársaihoz. De 1947 őszétől Lengyel Balázs feleségével együtt ösztöndíjasként huzamosan külföldön tartózkodott, s így nem ő, hanem a Gyárfás Miklós és Örkény István szerkesztette Újhold közölte Lakatost. Monográfiájában Kabdebó oktalanul kijelenti kettejükről, hogy „nem a líra szakemberei" (i. m. 53. o.). Ha ez az állítás igaz, akkor túlértékelték a költőt, akit közlésre méltattak – ha nem igaz, a kijelentésnek megvan a magyar nyelvben a neve. Egyébként Gyárfást korábban a Magyar Csillag két egymást követő évfolyamában közölte, mégpedig egy-egy verssel Illyés, aki talán mégis tudta, ki „a líra szakembere". Örkény esztétikai érzékét aligha kell a közvélemény előtt megvédenem. Csakugyan „hevert" az említett vers, de a többi 18 szerzővel együtt, mert tartoztunk a nyomdaköltséggel, s a nyomda visszatartotta a könyvnapra szánt – ezért májusi! – számot, amely végül csupán 1948 júliusában került forgalomba, amikorra adósságunkat kínkeservesen kifizettük.*

Lator László – Budai Katalin hiedelmével ellentétben – sajnálatosan sosem írt az Újholdba. Költői felfogása miatt azonban így is az Ujhold mozgalmához érthető. Szerkesztői tevékenységemet a munka során kialakult ellentétek miatt önként fölfüggesztettem már a második

LUGOSSY Mária

Smohay-díj/Smohay Prize 1981

Életrajz/Biography

1950-ben született Budapesten
1969-1973 Magyar Iparművészeti Főiskola, Budapest
1973-1975 Magyar Iparművészeti Főiskola
Továbbképző Intézete, Budapest

Egyéni kiállítások/One-man exhibitions

1980 Kék kápolna, Balatonboglár (Deim Pállal)
Magyar Intézet, Warszawa (Bohus Zoltánnal)
1981 Dorottya utcai Kiállítóterem, Budapest
1982 Fekete Sas Patikamúzeum, Székesfehérvár
1983 A III. Országos Érembiennálé díjazottjainak kiállítása, Lábasház, Sopron
1984 Modern Hungarian Medals (Medals and Anti-medals), Goldsmith's Hall, London
Christ Church, Oxford
1986 Galerie Ingrid Mensendiek, Düsseldorf
Coleridge Gallery, London
Galerie d'Amon, Paris
1987 Museum des 20. Jahrhunderts, Wien
Galerie Trois, Genf

Kiállított műve/Exhibited work: Zárványok I-VI. (1990)
bronz, üveg
37 x 29 x 42 cm
61 x 45 x 45 cm
61 x 39 x 42 cm
61 x 39 x 42 cm
61 x 39 x 42 cm
61 x 39 x 42 cm

In memoriam ... (1982)*
krómacél, plexi
6x8x50 cm

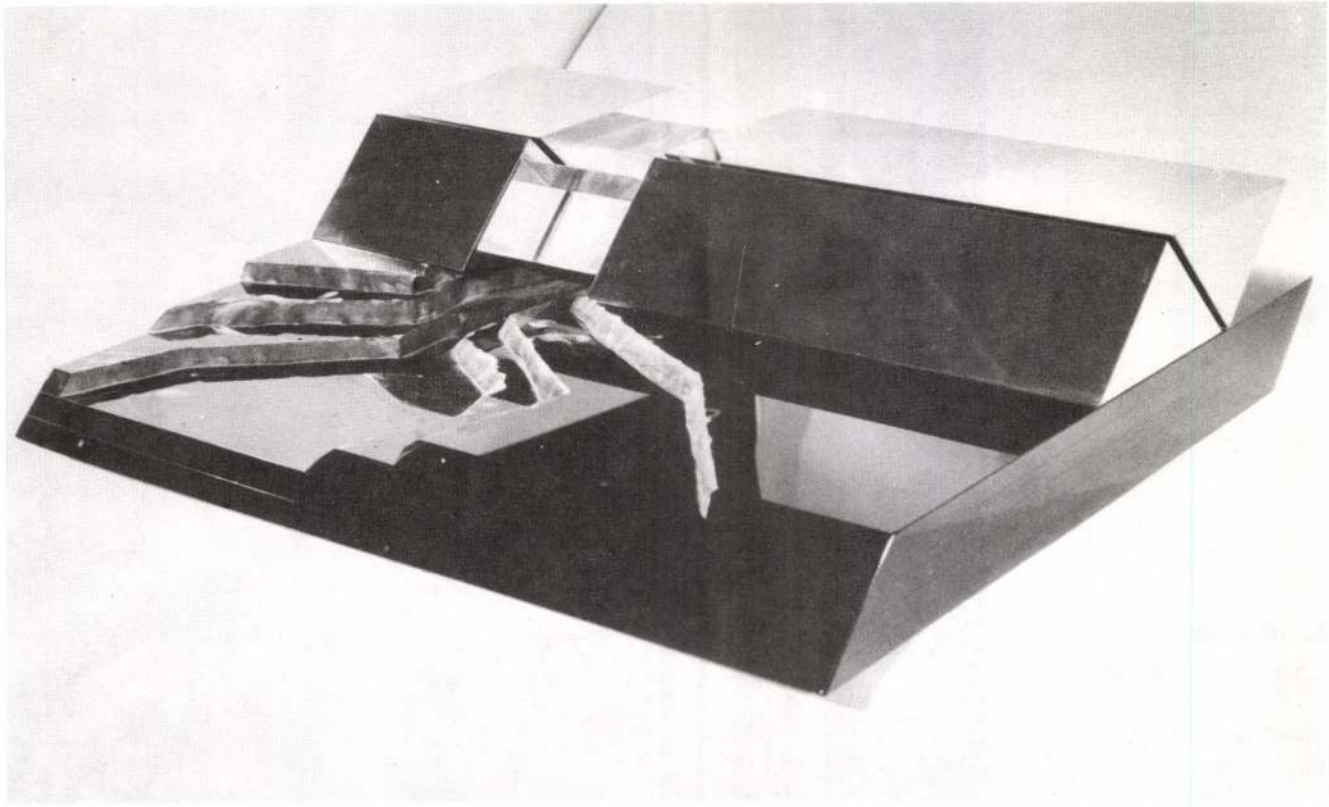

KŐNIG Frigyes

Smohay-ösztöndíj/Smohay Scholarship 1981

Életrajz/Biography

1955-ben született Székesfehérváron
1975-1982 Magyar Képzőművészeti Főiskola, Budapest
Jelenleg a Magyar Képzőművészeti Főiskolán tanít

Egyéni kiállítások/One-man exhibitions

1980 Magyar Iparművészeti Főiskola, Budapest
(Hantos Károllyal és Kovács Dénessel)
1983 Vizivárosi Galéria, Budapest (Kovács Dénessel)
1984 Ifjúsági- és Úttörőház, Székesfehérvár
1985 István Király Múzeum, Székesfehérvár
1987 De Humani Corporis Fabrica, Városi Könyvtár, Makó
Horváth Endre Galéria, Balassagyarmat
1988 Miskolci Galéria, Miskolc (Lengyel Andrással)
1989 Gyermekkori monumentumok, Dorottya utcai
Kiállítóterem, Budapest
1990 Tervek Egy Meg Nem Épülő Templomhoz,
Magyar Építőművészek Szövetsége Székháza,
Budapest
Arcképek, Budapest Galéria, Budapest
1991 Magyar írók - Irodalmi arcképek,
Petőfi Irodalmi Múzeum Budapest

Kiállított műve
/Exhibited work

Quodlibet (1991)*
olaj, vászon
116 x 138 cm

LUGOSSY MÁRIA

1950. május 9-én Budapesten született. 1968—1973. között tanult a budapesti Iparművészeti Főiskolán, Engelsz József és Pölöskei József növendékeként. Kiállítását megrendezték 1977-ben Hajdúszoboszlón és a Budapesti Helikon Galériában, valamint Egerben. Szobra áll Győrben és Balatonfüreden.

Lakcíme: Budapest II., Mártírok útja 41.

Változó dimenziók (érem), I., 1977, acél, 10 cm ∅
Változó dimenziók (érem), II., 1977, acél, 10 cm ∅
Változó dimenziók (érem), III., 1977, acél, 10 cm ∅
Változó dimenziók (érem), IV., 1977, acél, 10 cm ∅
Változó dimenziók (érem), V., 1977, acél, 10 cm ∅
Acélplasztika II., 1977, acél, 100x100x25 cm

Magyar Iparművészeti Egyetem, Bp. Múzeum 1978. V.5-28.

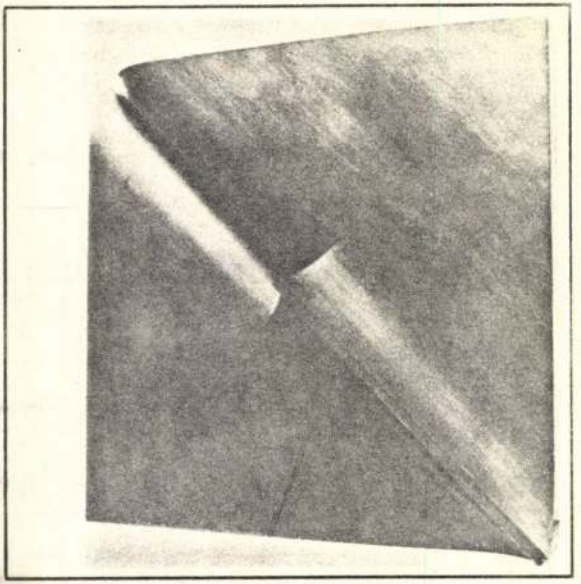

Lugossy Mária, Munkácsy-díjas szobrászművész 3) folytatás.
Sinkovits Péter: Díjak és mesterek - Beszélgetés Lugossy Máriával.

4 Lugossy Mária: Az idők kezdetei/The beginnings of time, rétegelt, ragasztott síküveg, beépített optikai lencsékkel. 20 × 75 cm. 1987

4

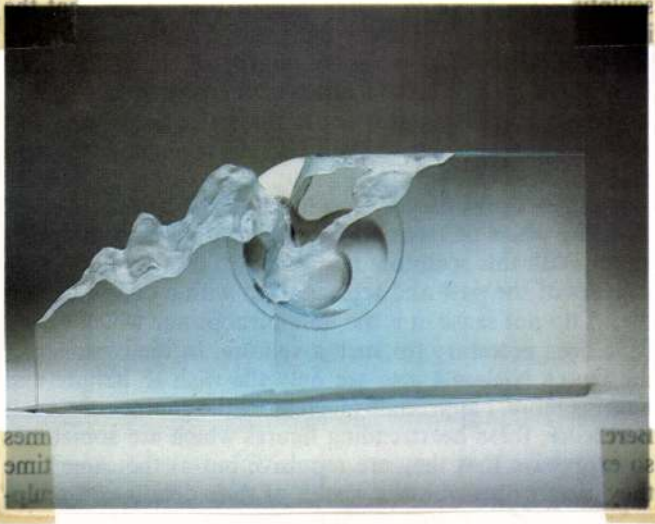

Művészet, 1988. febr. 14-old.

Lugossy Mária, Munkácsy-díjas szobrászművész 1) Folytatás.
Sinkovits Péter Díjak és mesterek. Beszélgetés Lugossy Máriával.

2 Lugossy Mária: Tektit II,
rétegelt, ragasztott, homokfúvott síküveg, beépített optikai lencsével,
2 16 × 50 × 39 cm, 1987

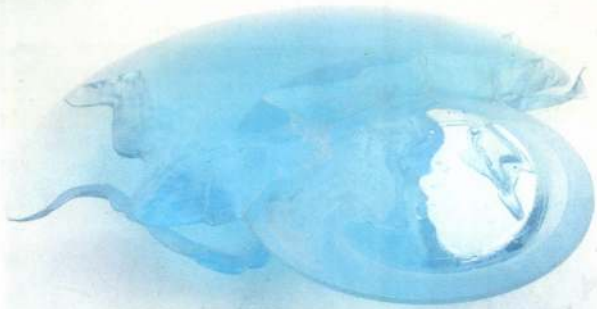

Művészet, 1988. febr. 14-old.

Lugossy Mária, munkácsy díjas szobrászművész 2) Folytatás Sinkovits Péter: Díjak és mesterek. Beszélgetés Lugossy Máriával.

3 Lugossy Mária: Kozmo-genezis (Úszó sziget)/Cosmo-Genesis (Floating island),
rétegelt, ragasztott, homokfúvott síküveg, higany, paraffinolaj,
177 × 14 cm, 1987

3

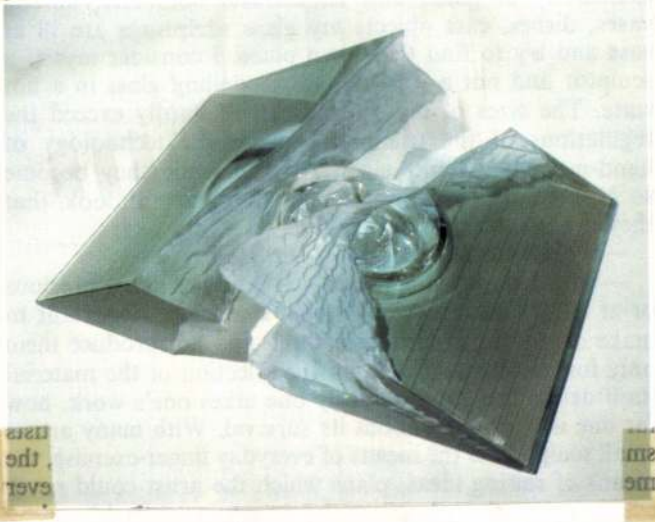

Művészet, 1988. febr. 14-okt.

Győri László: Beszélgetők

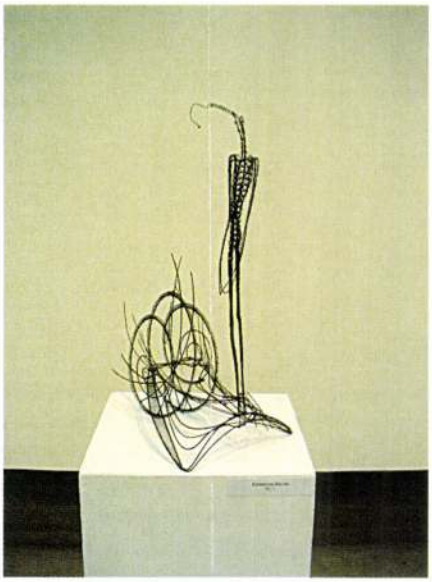

Csemniczky Zoltán: No. 1.

Kungl György: Bánatfestők *(Fotók: Sarkantyú Illés)*

lehatárolást. Egyrészt ott vannak azok az alkotások, amelyeknél nem is a forma és a kompozíció az, ami elsőként szemünkbe ötlik, hanem a mű anyagi mivolta, szinte kiáltóan. Durva és sima, vagy a kettő együtt: ki tagadná ezek szobrászati jelentőségét? De vannak olyan művek is, amelyeknél még ezek a szempontok is háttérbe szorulnak, és szinte közvetlenül árad felénk minden, ami a logikán és az esztétikán is túlnő: az anyagi köntösbe öltözött irracionalitás, a „transzcendencia". Feltűnő még ehhez kötődően, hogy sok alkotás inkább egy nézetre készült, formájuk, szemléletük alapján a törzsi művészet kultusztárgyaival való összevetést kínálják. Ezek a jel- és bálványszerű szobrok érdekes színfoltját képezik a kiállításnak.

Mit takar ez a sokszínűség a számszerűség szempontjából? Magyarországon mintegy félezer szobrászról tudunk. Ennek majdnem fele tagja a társaságnak. Tudatosságuk, aktivitásuk a szobrászat népszerűsítését célzó akciójuk miatt nem fogalmaznék úgy, hogy a szobrászok egyik fele itt található, a másik a társaságon kívül. Inkább a centrum irányába helyezném őket, hiszen nyitottak, a belépő tagok propagandára, kiállítási lehetőségekre számíthatnak.

Elmondhatjuk, hogy a szakma színe-javát képviselik. Nyilván vannak jelentős értékek a társaságon kívül is, de ez nem ellentmondás a jövő tekintetében, ha a nyitottságukat vesszük. A lényeg az, hogy rangot jelent idetartozni.

Én a jelentőségüket nem is annyira a tagok egyenkénti kiemelésében látom (természetesen egy más jellegű megközelítésben ez is fontos), hanem inkább a közös fellépésben, abban a kínálatban, amit felmutatnak korszakunkban, amikor külföldhöz viszonyítva némi fáziskésésben van a befogadó közeg a valós plasztikai értékek felismerésében, illetve azok kiválasztásában, legyen a helyszínük köztér vagy intim hangulatú kiállítóhely.

(Szombathelyi Képtár, 2004. IX. 9–X. 10.)

Gádor Magda: Merengő, 2004, *festett gipsz, 20×20×40 cm*

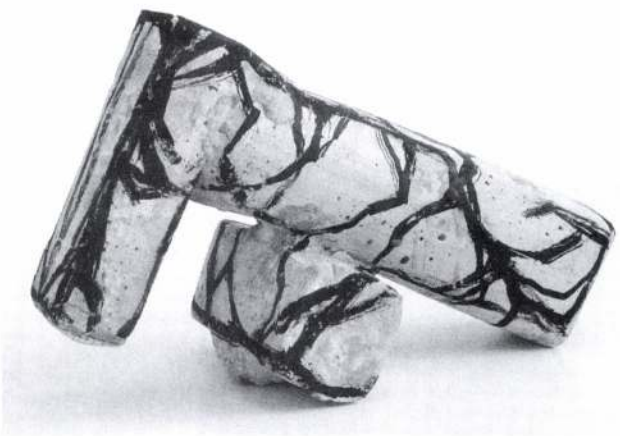

VirtuArtNet

www.virtuartnet.hu

Kortárs művészeti galéria az interneten

BÁN BÉLA EMLÉKKIÁLLÍTÁSA I., „JÖVŐIDEJŰ EMLÉKEZET" – BARTHA ÁGNES TŰZZOMÁNC KÉPEI, „FEJEZETEK" – KÁPOLNAI LÁSZLÓ KIÁLLÍTÁSA, „KORPUSZOK, ANGYALOK, KUTYÁK" – FIÓK LÁSZLÓ FESTMÉNYEI, GULYÁS GYULA KIÁLLÍTÁSA, „HAZATÉRTEM, BARÁTOM!" – KAZINCZY JÁNOS ANTAL KÉPEI, „VISZONYLATOK" – DÁVID LEHEL KIÁLLÍTÁSA, DRÉGELY LÁSZLÓ EMLÉKKIÁLLÍTÁSA I.-II.-III.

100-nál több művész 1500-nál több alkotásából válogathat: festmények, grafikák, szobrok, érmék, kerámiák, ékszerek, üvegből, zománcból és textilből készült műtárgyak állandóan változó és bővülő kínálata

Iroda és bemutatóterem: 1025 Bp., Törökvészi út 36/c

Bejelentkezés: 200-53-57 vagy 06-20-911-74-75, e-mail: gabor@virtuartnet.hu

Vásároljon az internetről – Nyitva 24 órán keresztül!

tekintse meg honlapunkat az interneten:

WWW.UJ-MUVESZET.HU

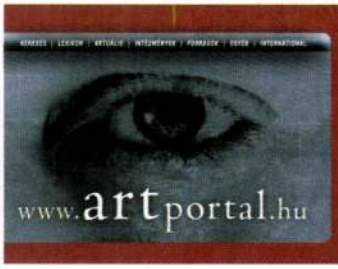

www.artportal.hu

Olvassa az artportal-on az ÚJMŰVÉSZET cikkeit!

SZOBORVARIÁCIÓK

Jégkorszak

Lugossy Mária kiállítása

KOVALOVSZKY MÁRTA

Lugossy Mária: Jégkorszak II., 2004

A történet, amelybe ezen a kiállításon belépünk, évtizedekkel ezelőtt kezdődött, és most alig sejtető jövőbe fut ki. Valóban régi történet ez, amelynek eredetét a múlt század 80-as éveinek elején kell keresnünk, amikor *Lugossy Mária* kicsiny kompozíciója, a *Vénusz gyermeke* megszületett. Két egymás felé fordított, domború lencse apró „higanytavacskát" foglalt magába, a „tó" partján acélgolyó remegett. Az anyagok és a formák eleganciája mögül Lugossynál korábban ismeretlen erő tört felszínre, csaknem észrevétlenül formálva át a részleteket. A higanyból így lett tavacska, az acélgolyóból gyöngyszem, az élet kezdete, a csillogó lencsékből burok, amely a belezárt életet óvja. A metaforikus gondolkodás első jelei voltak ezek, mellettük azonban még valami más is mocorgott a Lugossy-szobrok mélyén; a 80-as évtized elejétől a természeti világ eleven mozgása, szabadon lélegző, rejtélyes forrásokból táplálkozó, váratlan látványokat dédelgető, titokzatos fényeket felvillantó univerzuma lett művészetének tárgya. Ahogyan a 70-es évtized végére elsápadtak a neoavantgárd sugarai, úgy szembesült a szobrász egy árnyékosabb, bonyolultabb, diszharmonikusabb tartomány képével és mozgatóerejével, a keletkezés, elmúlás, létezés, alakulás és pusztulás hevesen gomolygó, egymással megküzdő és egymásba kapcsolódó folyamataival, a parttalan időben lejátszódó, soha véget nem érő, mindig újrakezdődő körforgás lélegzetelállító és lenyűgöző erejével.

Hosszú időn keresztül ezt az erőt elsősorban a história gazdag mélységei jelentették Lugossy számára, az egymásra boruló, egymásba omlott rétegek érzékeny archeológiájával közelítette meg és igyekezett birtokba venni tárgyát. De fokozatosan ráébredt, hogy a történelem maradványai úgy hevernek az időben, akárha egy tájban: egyszerre részei nemcsak az időnek, hanem a térnek is, a történelemnek és a természetnek is. Kilépve elszigetelt magányukból, feloldódnak a közös létezés sűrű közegében.

Az ezredforduló körül jött el az a pillanat, amikor Lugossy szobrászi gondolkodásának fókuszába a természet került. A sokszor szimmetrikusan megnyíló mélyedések, e sötétben lüktető barlangok öblén megfeszülő üvegsíkok tükre meg-megcsillantja a korábbi kompozíciók keményen villogó, hibátlan fényét, a diszciplinált ragyogást, hogy azután átadja a helyét valami másnak, az emberi lét érintését őrző matéria ellenállhatatlan csábításainak. Elénk gördülnek a kövek, szikladarabok, megrendítő emlékként bújik meg bennünk egy valaha volt kéz bronzemléke, egy felemelt ujj bronzárnya, egy lehajló hát bronzlenyomata. De a bronz mind csak emlék, árny, lenyomat, mert a szertefoszló élet,

Lugossy Mária: Jégkorszak IV., 2004

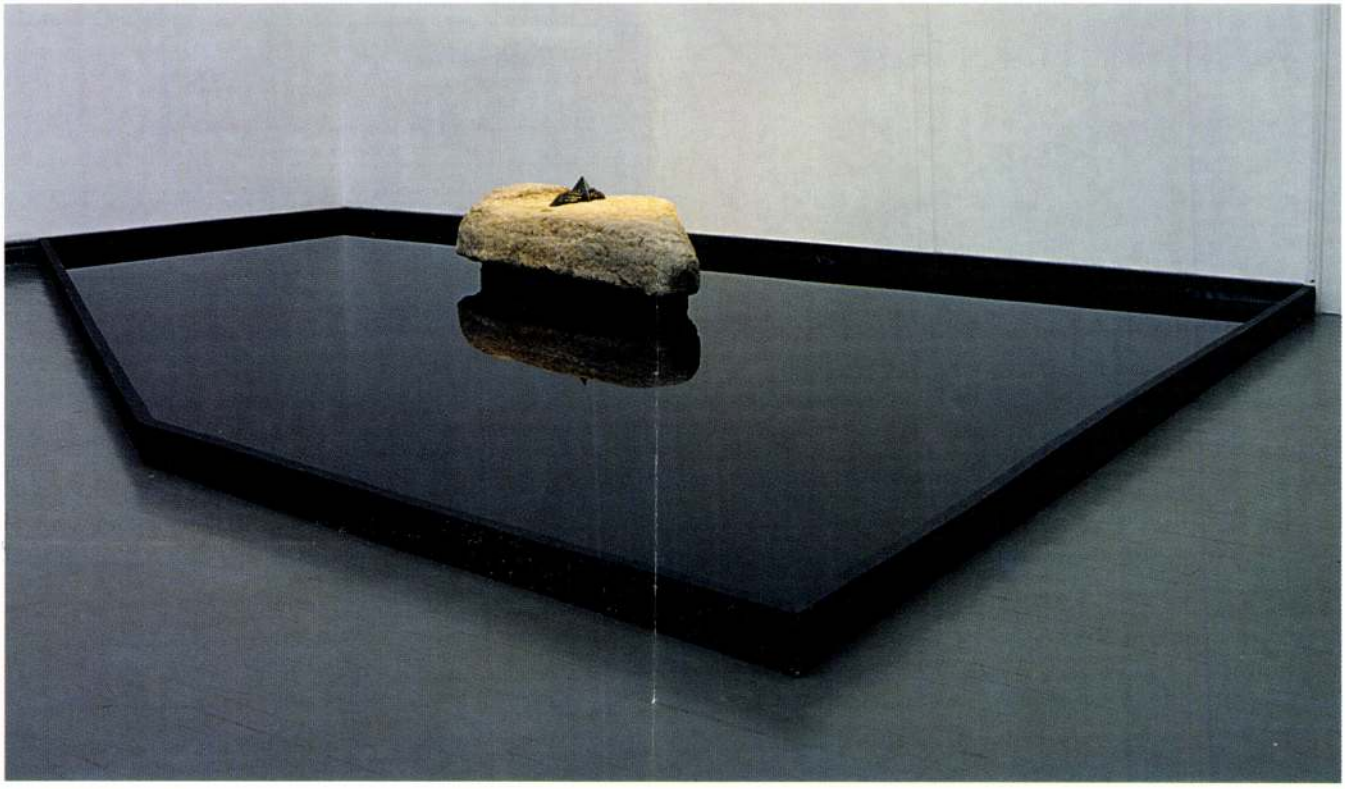

a tünékeny lét halványuló valóságát elsodorja a kövek robusztus ereje. A gyengéden mintázott vagy óvatosan formába öntött részletek szelíden, engedelmesen esnek a természet által alakított kövek lenyűgöző fogságába, hogy azután végképp eltűnjenek. Az utolsó terem kövei úgy fekszenek előttünk, mintha meteoritok csapódtak volna be a szobába, valahonnan a világegyetemből hozva a híreket, egy még alig ismert, csak töredékeiben látott és csak korlátozott képzeletünket felkavaró másik valóságból. Érzékelhetjük, hogy Lugossy szobrászata határvidékre érkezett; ahhoz az egyszerre monumentális és bensőséges tartományhoz, amely egy ember nélküli – ember előtti? ember utáni? – természet nagyszabásúnak ígérkező vízióit kívánja megragadni, kitérve a szépség és a fegyelem/önfegyelem csábítása elől.

Azt gondolom, hogy ennek a lépésnek megtételéhez nem csupán következetes munkára és személyes művészi bátorságra volt szükség, de arra a nézőpontváltásra is, amely az 1990-es évek közepetájt következett be a magyar művészetben. Mintha felülről, a magasból, egy eddig idegen, de szédítően vonzó messzeségből pillantanánk meg a jól ismert tájat, talán az űrből vagy egy másik égitest távolából néznénk a jeleneteket, alakokat, tárgyakat. Meredek és váratlan látványokkal kell farkasszemet néznünk; aki felidézi magában Köves Éva, Szűcs Attila vagy Révész László valamelyik festményét, tudja, miről beszélek. Ha valaki azt hinné, kizárólagosan festészeti jelenség ez, könnyen tévedhet; markáns nyomait megtalálhatjuk másutt is, az irodalomban például.

Krasznahorkai László legutóbbi könyvében (*Rombolás és Bánat az Ég alatt*, Magvető, 2004) leírja, hogyan közelítette meg egy végtelenül emelkedő lépcsőn a hegy tetejére épült kínai kolostort, hogy oda belépve és onnan körültekintve meglásson és megértsen valamit, ami eddig zárva volt előtte. A könyv 19. lapján ezt olvassuk: „... ugyan mit gondolsz, mit találsz ott, kérdezték kínai barátaim, nincs ott már semmi... én meg most az elhagyatottságnak éppen ebben a távlatában láttam biztosnak, hogy jól jövök, hogy ide kellett jönnöm, hogy pont ezeken a sáros utakon és pont ezen az életveszélyes szerpentinen..."

Ismételjük meg: jól jövök – ezt Lugossy Mária is mondhatta volna.

(Műcsarnok, 2004. X. 1–XI. 7.)

Lugossy Mária: Jégkorszak III., 2004

Lugossy Mária: Jégkorszak I., 2004

(Fotók: Berényi Zsuzsa)

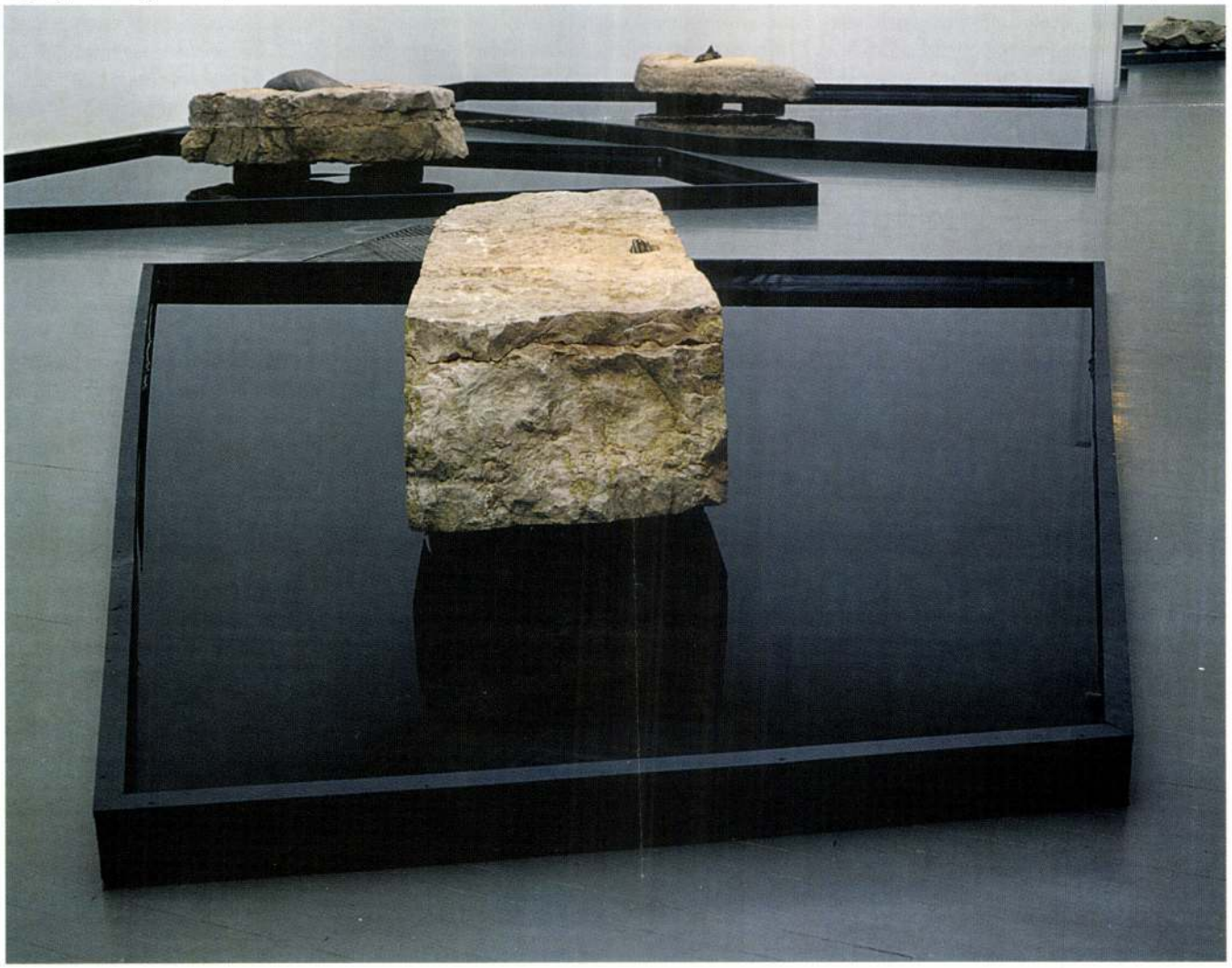

Az üres üveg és a szomj

Tony Cragg szobrai a Knoll Galériában

GERMÁN KINGA

„Engem annak a húrnak módosult szemlélete foglalkoztat, amely a természet és a mesterkéltség között feszül, hisz oly nehéz ezeket egyértelműen megkülönböztetni." (T. Cragg)

Tony Cragg: Titkos gondolat, 2002
bronz, 105×80×57 cm

Tony Cragg (1949) brit művész napjaink legnevesebb szobrászainak táborához tartozik, munkásságának már művészettörténeti besorolása is megtörtént: Cragg alkotásait az *Új angol szobrászat (New British Sculpture)* kontextusába szokás elhelyezni és egyszerre említeni *Bill Woodrow, Antony Gormley* vagy *Richard Deacon* művészetével. Ő azonban sokoldalúságának, frissességgel bíró alkotófázisainak és a világszerte már több mint 25 őt képviselő galériának köszönhetően kollegáit sok szempontból meghaladni látszik. 1977 óta Wuppertalban él, ahol talán Németország legnagyobb műhelyét tartja fenn és ott immáron több munkatárs segítségével kivitelezi elképzeléseit. Professzorként tanított már Metzben, Düsseldorfban és Berlinben, tiszteletbeli tanárként 1996-ban Budapesten, ahol ugyanabban az évben munkái a Műcsarnokban kerültek bemutatásra.

Jelenleg a Liszt Ferenc téri Knoll Galériában nézhetjük meg négy alkotását. Ez a galéria – mint ismeretes – nemcsak magyar művészek nyugat-európai bemutatását vállalja, hanem kiemelt alkotóinak kelet-európai „turnékat", bemutatókat is szervez. Tony Cragg munkái így járták be az utóbbi években fél Európát, s lettek Magyarországon is egyre ismertebbek. Talán erre az ismertségre épített Hans Knoll, amikor a jelenlegi válogatással, különösebb háttérinformáció nélkül mutatja be Cragg szobrait. A számbeli redukció indokolt, hiszen e szobrok teret igényelnek, de talán a ritkán látható Cragg-rajzok vagy előzetes tervek párhuzamos bemutatása az üres falrészek síkján még teljesebb képet adhatott volna a művek geneziséről. Az viszont, hogy a látogató a galéria termeiben nem olvashatja el, mi is az egyes művek címe és technikája, mikor készültek, lehet a puszta szoborra koncentráló kurátori attitűd, de lehet egyszerű figyelmetlenség is. Pedig Tony Cragg számára a címek jelentőséggel bírnak, fontos kiegészítői az egyes alkotásoknak.[1]

A galéria központi terébe lépve, ellenfényben tornyosul elénk a számtalan üvegből (boros, befőttes, ecetes, gyümölcsleves) összeállított asztal. Hétköznapi használati tárgyakból állította össze Cragg ezt az asszamblázsát, mely hatalmas és mégis törékeny komplexumként foglalja el saját helyét. A gyűjtés, a válogatás, az additív kompozíciós rögzítés és az elemek végső egymáshoz illesztése révén lesz érzékelhető az alkotói folyamat. Felhívja a figyelmet a művészet és a használati tárgy különbségére, és egyben megoldást ajánl: egymásra talál itt a profán funkció és az esztétikai igény. Cragg már a 80-as évek elején foglalkozott az üveggel, pontosabban az „edénnyel" mint motívummal. 1992-ben aztán már Duchamp-ra és Tatlinra utalva, például biciklivel kombinálta e banális tárgyakat.[2] Tony Cragg tehát annyiban „duchamp-ista", hogy kész ipari termékeket is belevon művészetébe. Azonban abban már túllép Duchamp-on, hogy nem elégszik meg az intellektualizáló kontextualizálással, hanem még mindig és újra hisz az egyéni kifejezés és megformálás aktusának szükségszerűségében. Művészként eszköztára összeállításában ezzel a hozzáállással emelt be olyan anyagokat a művészetbe, amelyek addig nemigen tartoztak oda. A kasseli Documentán való részvételével[3] a 80-as évek elején egy csapásra ismertté vált műanyag „objet trouvé" kombinációival. Társadalomkritikai hangot ütött meg a háztartási hulladékból készített nagyméretű, „kirakós" módszerrel és egységes színválasztással kivitelezett mozaikszerű falreliefekkel. Cragg szobrokkal filozofál, szobrokkal politizál, és szobrokkal hívja fel például arra a figyelmet, hogy európai kultúránkban mindent kisajátítunk, minden egyenértékűen rendelkezésünkre áll, mindent fel- és elhasználunk, majd kidobunk, esetleg újrahasznosítunk. Ennek a megközelítésnek több köze van a konceptuális művészethez és az arte poverához, mint a dadaisták és szürrealisták tárgyművészetéhez, akik az objekteket még öncélúan használták.

Cragg kiemelt figyelemmel kutatja a természet adta formációk mikro- és makrostruktúráját, tiszteli a természeti formákat és anyagokat, de ugyanakkor szeret „beavatkozni" és nem szokványos módon, kreatív válaszokkal kiegészíteni a számunkra adott világot. Már a 80-as évek közepén elkezd egydarabos, nagyméretű szobrokat készíteni, miután megtanulta a fémöntés technikáját és rájött arra – nem utolsósorban a pop art hatására –, hogy például egy túldimenzionáltra nagyított mosószeres üveg intenzív jelenléttel és elidegenítése révén különleges hatással bír. 1990-ben, „early forms"-sorozatában először készít olyan köztéri bronzszobrokat, melyek egyértelműen organikus elemeket használnak s könnyeden hajtogatott, üres tereket magukba foglaló anyagként jelennek meg.

Tony Cragg: Megfogalmazás (balra fordulás, jobbra fordulás), 2002, *bronz, 114×127×119 cm*

Aztán a vertikálisan „fűzött" elrendezések érdeklik, melyek közül hadd említsem meg a budapesti Ludwig Múzeumban látható *Katedrális (Minster)* cím alá foglalt munkákat. A *Racionális lények (Rational Beings)* című sorozata osz-

Krómacél és zárvány

Első kiállítását 1974-ben az Építőművészek Szövetségében rendezte. 1977-ben a Helikon Galériában, 1980-ban a Varsói Magyar Intézetben (férjével, Bohus Zoltánnal együtt) állított ki. 1981-ben a Dorottya utcai tárlatán építette fel a Gyorsuló teret. 1982-ben mint előző évi Smohay-díjas a székesfehérvári Fekete Sas patikában rendezhetett hommage-kiállítást. Sok egyéb mellett részt vett a padovai úgynevezett „Bronzetton", szerepelt Düsseldorfban, Stockholmban, majd a Glaskunst '81 tárlatán, Kasselban.

Amikor ezt a cikket írtam, Lugossy Mária nagyszabású üvegkiállításra készült. Az NSZK-beli Essen Üvegmúzeum hívta meg — Bohus Zoltánnal együtt — önálló kiállításra. Az utolsó pillanatban elkészült műveket még láttam, de azonnal csomagolni kellett, fényképezésre már nem volt idő, futó emlékem meg kevés, hogy beszámoljak ezekről a — megint egy új Lugossyt reprezentáló — remek üvegplasztikákról.

Amint most végigkísértem a szobrász munkásságát, egyre jobban úgy érzem, itt az ideje — bármilyen fiatal is még —, hogy gyűjteményes, retrospektív kiállítást rendezzen.

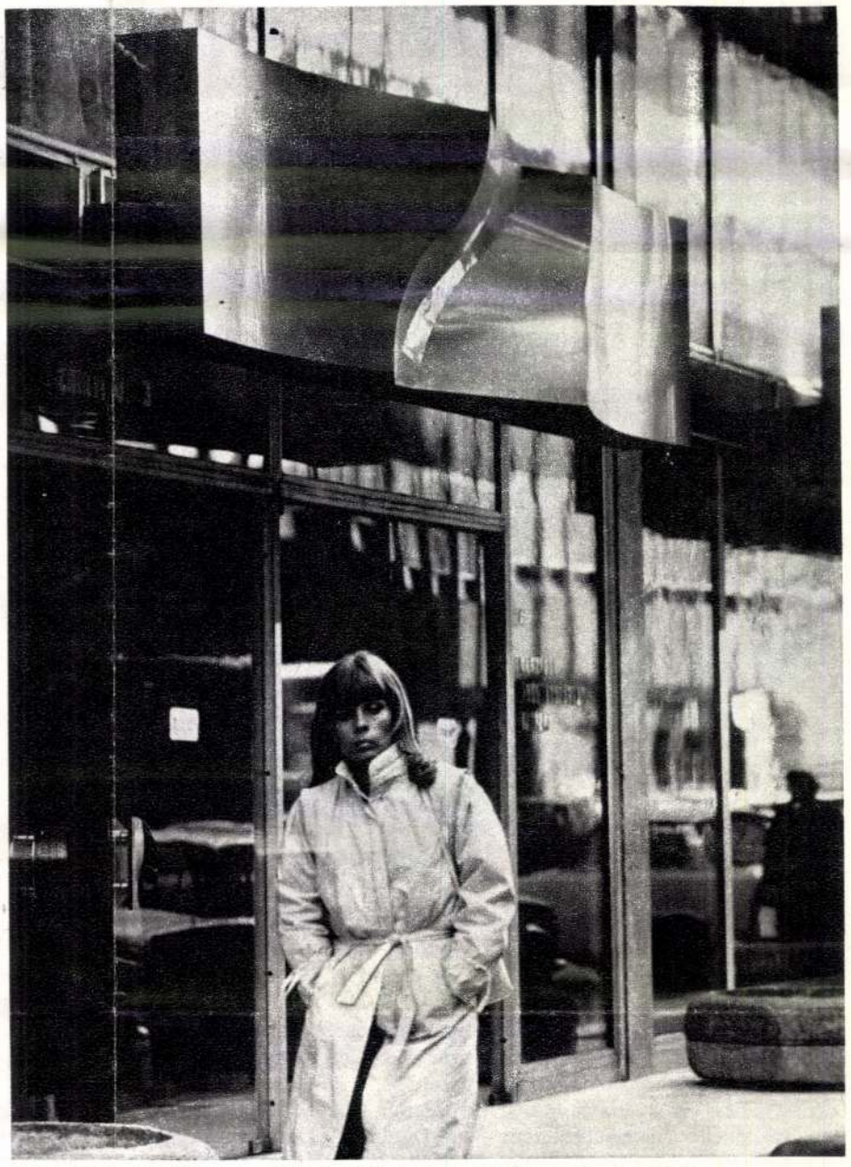

Krómacél frízek a Zrínyi utcai Belvárosi Gyógyszertári Központ kirakata fölött

Acélplasztika, 1977

Krómacél előtető a Vörös Sün ételbár bejárata fölött

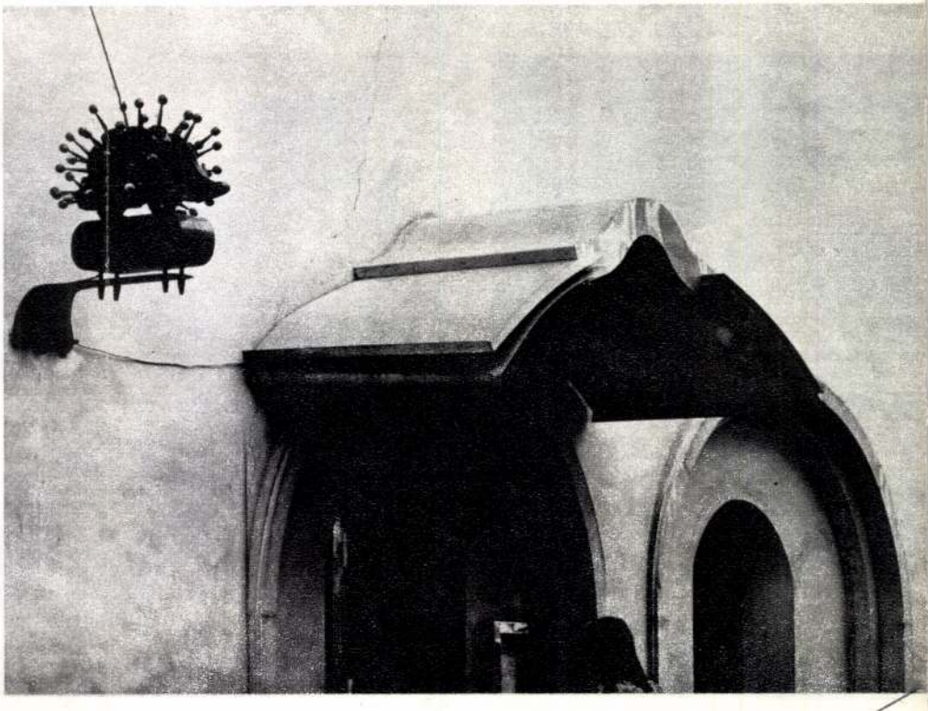

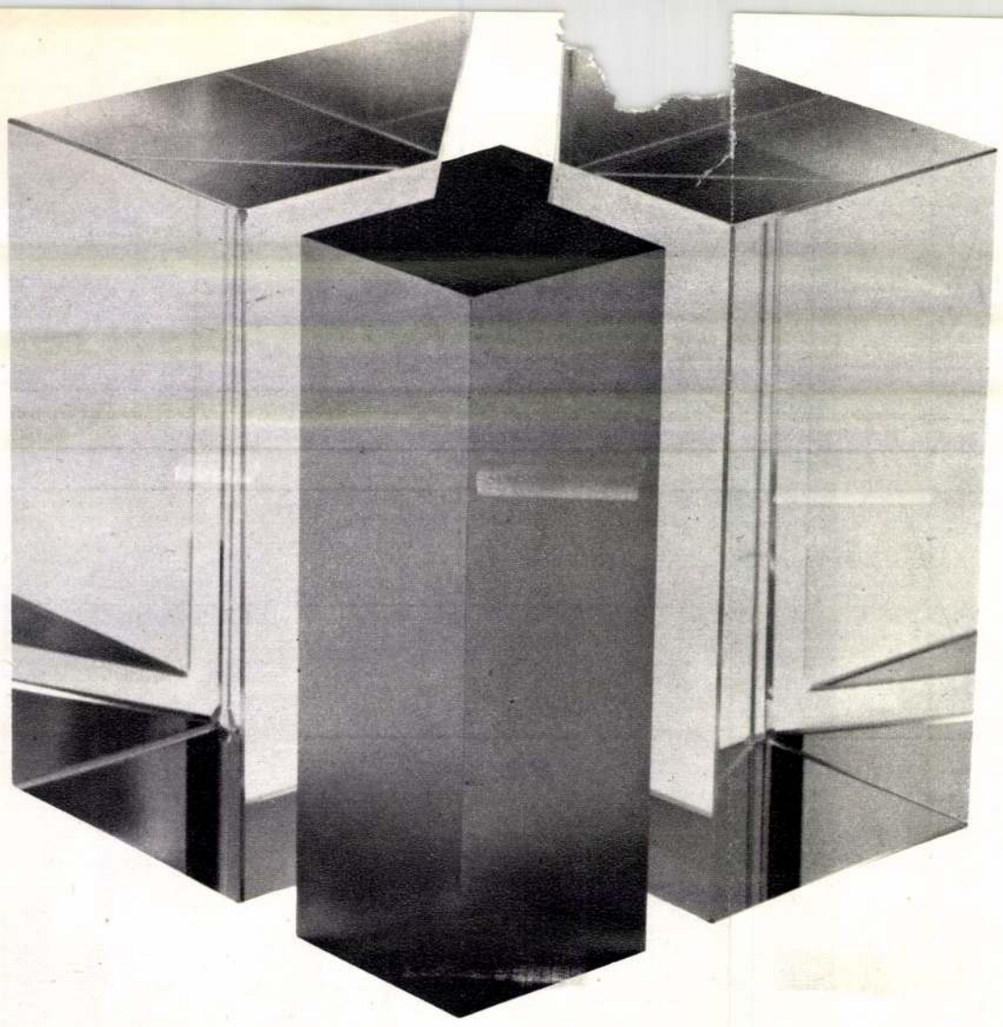

Hasadó kristály, 1981. Optikai üveg, acél. A Művelődési Minisztérium tulajdona

ben végül is a dinamikát képviseli a *Csend I.* (1980), akármennyire állókép ez még. Az anyagnak itt is tartalma van, mint Lugossynál mindig; megkapó ez a krómacél-, plexi- és kvarcitegyüttes. A tendencia hangsúlyozottan aszimmetrikus, a prizmák erőteljesen a bal felső sarok felé irányulnak; pontosabban szaladnak, rohannak. Valami készül.

A Csend I. és a Csend II. az előképe Lugossy legnagyobb szabású művének, a *Gyorsuló térnek*. A 65 köbméteres, összetett komplexum fából, acélból, alumíniumból és kivilágított üvegből készült. A Dorottya utcában állította ki 1981-ben. Műfajának, az installációnak megfelelően három fal közé szorította. Több ez már, mint plasztika, mert a negyedik dimenziót, az időt is sugallja. Prizmákból épített utcáiba beléphet a látogató, így még közvetlenebb kontaktusba kerül az alkotással. A gyorsulást az anyagok cserélgetése, kiszámított sorrendje érzékelteti, egy minden határon túli gyorsulást, inkább már robbanás előtti pillanatot.

A fenti rövid műelemzésekkel Lugossy pályaívén sikerült ugyan néhány kardinális pontot megjelölnöm, de hely hiányában teljességgel nem térhetek ki sokágú művészetére. Mégis valamennyit a köztéri munkáiról. A szép, hengeres krómacél órát bizonyára sokan látták a *balatonfüredi* vasútállomás falán — mindaddig, amíg a tűzvész el nem pusztította, sajnos. Lugossy (Jovánovics Györggyel együtt) a várnegyedbeli *Vörös Sün ételbár* homlokzatával példázta, hogyan lehet modern krómacél előtetőt műemlék épülettel harmóniába hozni. Markáns hatású három — ugyancsak krómacél — frize a Zrínyi utcai *Gyógyszertár Központ* kirakata felett, a meglehetősen szűk utcában is. Voltaképpen fekvő hasábok ezek, melyekből csak valamennyit vágott ki síkgörbe felületekkel a művész. Ökonomikus, hiszen alig avatkozott bele a szabályos mértani testbe. Csak fényképünk tudja megmagyarázni az itt is döntő *hogyant*.

Lugossy Mária 1973-ban fejezte be tanulmányait az Iparművészeti Főiskolán. 1975-ig mesteriskola hallgatója volt. 1977-ben elnyerte az országos érembiennálé egyik díját, 1980-ban a jabloneci ékszerkiállításon oklevelet, 1981-ben a szegedi Stúdió '81 második díját, majd a soproni érembiennálé Ferenczy Béni-díját. Ugyanabban az évben ő lett az újonnan alapított székesfehérvári Smohay-díj első kitüntetettje. 1982-ben pedig *Gyorsuló tér* című kiállítása a Művelődési Minisztérium nívódíját kapta.

Bácskai Gábor felvételei

Csend I., 1980. Kvarcit, krómacél, plexi

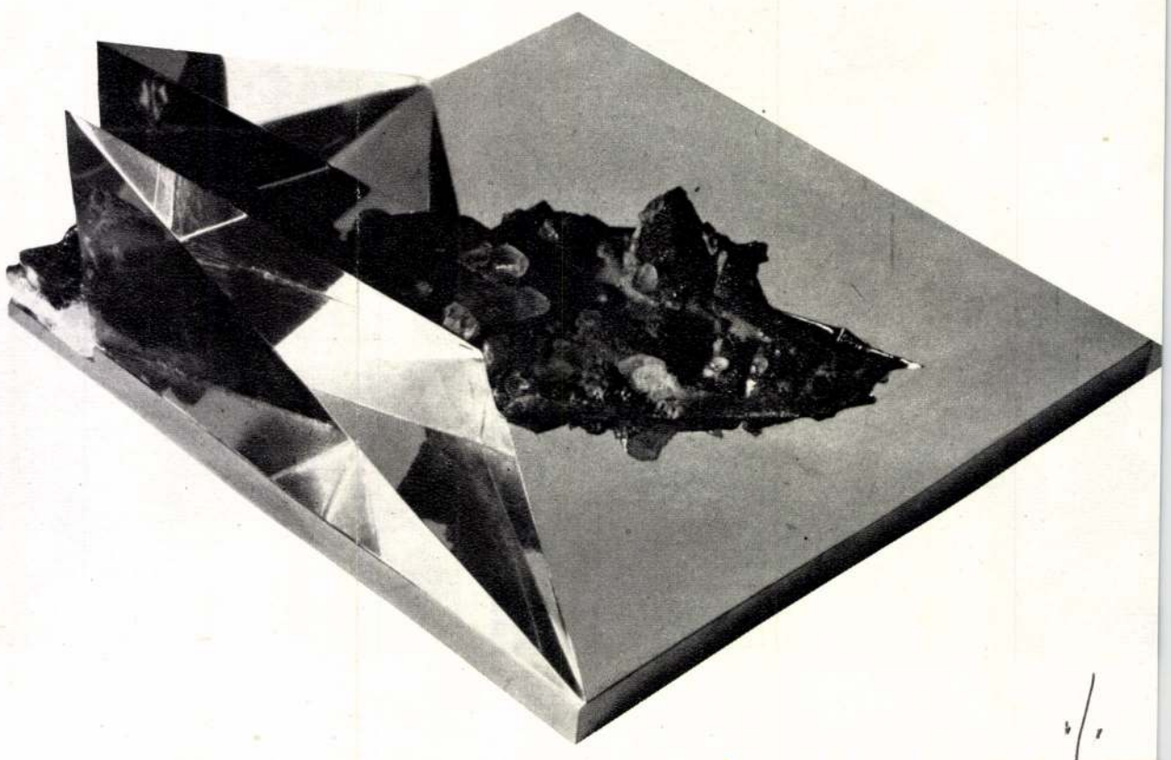

tavaszán a főváros fölmondott Krúdynak, s Óbudán, a Templom tér 15. sz. házban (ma Dugovics Titusz tér) kapott egy — mondhatni — „szükséglakást". Leánya, *Krúdy Zsuzsa* írja, hogy amikor el kellett hagyniuk a szigetet, apja valósággal belekomorult a kényszerű változásba.

Az óbudai, kisvárosi környezet azonban nem idegen számára, bár addig inkább csak mint a pestiek „Grinzing"-jét, vidám kiruccanásokból ismerte. Most megkedvelte lakóhelynek is. Összebarátkozott a környék kisembereivel, régi társasága is utána húzódott, s megtalálták kedves törzsvendéglőjüket a Mókus utcai Kéhlinél. Az esti beszélgetések során és a sétákon bontakozik ki Krúdy előtt Óbuda világa, az itteni élet megrekedtsége, az emberek gondja és reménykedése. Cikkeket ír „az ódonságok városá"-ról, a romantika csalóka fátyla és a csinált nosztalgia mögött föltárva a való életet és problémáit:

„*Óbuda az álom és a szegénység városa, ahol százesztendőnél alig ifjabb házakban és emberemlékezet óta zárt kapuk mögött olyan egyhangúan mendegél az élet, mintha elakadt volna az élet forrása valahol a múlt időkben...*

— *Majd megváltozik minden, ha egyszer hidunk lesz — vigasztalták magukat az óbudaiak, amikor mind kevesebbet kérdezték meg véleményüket. A fejlődő, virágzó, meggazdagodott Pest mintha csak kegyelemből tartaná a szegény rokont. Holott az igazi főváros maga Óbuda lett volna, mert már így volt több mint ezer esztendő előtt, amikor a római konzulok, majd Attila, a hunok kiralya, de leginkább Árpád vezér uralkodott és trónolt székhelyén, Óbudán...*

A mostani Óbudának sorsa egyezik a régen letűnt városok sorsával. Nézzük meg őt, mielőtt elbúcsúznánk tőle."

Az ő élete is búcsúzóra hajlott. Betegség, folytonos anyagi szükség szorítása közepette hajszolta magát munkára. Ismét összegyűlt tartozásai miatt fölmondták ezt a lakást is, kikapcsolták villanyát, s egy magányos gyertya lángjával hunyt ki fáradt élete 1933. május 12-ének hajnalán.

Életében és műveiben Krúdy bekalandozta az egész országot. Kedves tájai mellett azonban Budapest áll érdeklődésének és vonzalmának középpontjában. *Gedényi Mihály* Krúdy-bibliográfiáját lapozva feltűnik, milyen sok címben fordul elő Pest és Buda neve. Meglepő talán, hogy a Vár alig ködlik fel írásaiban — történelmi regényeit nem számítva; mintha ennek világa és hangulata túlságosan távoli volna az ő ifjú élményeit és nosztalgiáit őrző századvégi Pest-Budától.

Szerelmi és lumpos kalandozásai során Krúdy bekóborolja a főváros környékét is: hölgyeivel kirándul a budai hegyek búvóhelyeire, a zugligeti Fácánba vagy a Kamaraerdőbe és a budafoki Kutyavillába, ismerős az alagi lóversenypályán, s ott van „a kékszalag hősé"-nek, *Szemere Miklósnak* pestszentlőrinci lövészünnepélyein is (a mostani strandfürdő helyén).

De nemcsak a város külső képe, a városrészek más-más levegője, szokásvilága elevenedik meg, az álomszerűségbe hasító érzékletességgel. Megnyílnak előttünk szertartásos, de szerelmi fészket is rejtő polgári otthonok, kedélyes nyilvánosházak és előkelő félvilági szalonok, nem szólva a zajos bohémtanyákról és a Krúdy-hősöket megpihentető kocsmák hosszú soráról, az Üllői úti Arabs Szürkétől a ligeti Zöld Vadászig és a Stefánia-végi fiákereskocsmától a tabáni Mélypincéig.

Kora Budapestjének történelme és társadalma tárul elénk, sok nevezetes szereplőjével, sajátos krúdys megvilágításban: közéleti emberek: *Podmaniczky Frigyes, Kossuth Ferenc, Tisza István, Károlyi Mihály, Hock János, Vázsonyi Vilmos;* színészek és primadonnák: *Újházi Ede, Varsányi Irén, Jászai Mari, Blaha Lujza, Küry Klára* és *Pálmay Ilka;* vagy a félvilág híresség ei: *Mágnás Elza* és *Pilisy Róza*, a pesti kaméliás hölgy. Szinte belátha tatlan arcképcsarnoka a szá-

zadeleji magyar világnak; a
dy-kötetek névmutatója
könyvvé terebélyesedne. Talán legérdekesebbek azonban írói portréi; Adyról és Bródyról írt memoárregényein kívül tömérdek jellemző részlet, miniatűr arcképvázlat van szétszórva műveiben. Irodalom- és sajtótörténeti értékük van ezeknek, mert csevegésbe oldott remek jellemzéseket kapunk a kor író-újságíró világának életéről és emlékezetes alakjairól, elfeledett vagy elvetélt, különös sorsú tehetségekről. Irodalmunk félmúltjának panoptikuma tárul ki előttünk.

A nyilvánosság szereplői mellett azonban Krúdy figyelme élesen irányul a névtelenekre is. Ahogy műveiből összeállítható, a történelembe ágyazva, a pesti élet krónikája a századfordulótól a harmincas évekig, úgy zsúfolódik bennük a főváros társadalmának szinte minden rétege, a mágnáskaszinó különceitől a külvárosi kocsmahősökig, előkelő, rátarti, de szerelemre éhes úrinőktől ártatlan, szende leánykákig, s mellettük a „nép": csarnoki kofák, hordárok, kocsisok

rekkel együttérző azonosulását háborús cikkei mutatják leginkább: őket sújtja igazán a világra szabadított téboly. Hasonló hang szólal meg a következő nehéz évek publicisztikájában is. Mindent összevéve: bámulatos gazdagságú, sokszínű antológia kerekednék a Krúdy-életmű budapesti vonatkozású részleteiből. (A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár kiadványa is példázza ezt.)

Egységben látva Krúdy hatalmas Budapest-freskóját, megértjük, hogy a réginek eltűnő életformája vonzza őt, az újat, a csillogást pedig éli és élvezi, de bírálóan figyelő szemmel s mindinkább kiábrándultan. Innen szemlélet- és ábrázolásmódjának kettőssége: nosztalgiája ábrándos időtlenségbe ködösíti a városképet, az élet valóságát, de a múltba visszavetített jelen romantikus idillje mögül keserű bírálat, elégedetlenség és kiábrándultság sajog: „*Pest a múltjában élt, mert senki se látta a jövőt.*"

Leányával 1932-ben

1021

FRANK JÁNOS

LUGOSSY Mária

Krómacél és zárvány

Lugossy Mária plasztikái

Akárhogyan számolom is, évtizednyi pálya sem áll *Lugossy Mária* mögött, pedig *oeuvre-je* — számában, értékében — akár egy öreg, érett mesternek is dicséretére válnék. Ráadásul a Lugossy-plasztikák nemcsak invenciót kívánnak, hanem férfi számára is nehéz, szaporátlan iparosmunkát is. Műveit áttekintve a bőség zavara fog el, pedig kezdet óta ismertem, kiállításait figyelemmel kísértem, egyes darabjait pedig születésük után máris láthattam a műtermében. Sokféle dolgot csinál: kisplasztikát, plasztikát, monumentális komplexumot, órát, ékszert (a művésznek ötvösdiplomája van), érmet és fotográfikát. Nemcsak a műnemet és a méretet váltogatja, hanem anyagait is: a tükörfényesre polírozott krómacélt a lomha vassal, alumíniummal. Majd az átlátszó anyagok szerelme következett, az üveg, optikai üveg, plexi, kristály művek sokasága. És mindezek kombinációja. Őnála fejlődésről mint olyanról nem lehet beszélni. Ha visszagondolok az 1975-ös műcsarnoki jubileumi kiállításon bemutatott zsengéjére, a *Kettős portré*ra, arról is csak azt mondhatom: érett, teljes mű. Tehát mindig is „fejlett" volt, és mégis mindenkor más és más, nemcsak műfajban és anyagokban, hanem formában s vele együtt tartalomban is. Alapvető a rideg, biztonságot sugalló, nyugtatóan hűvös fém, a krómacél iránti vonzalma. Ezeket a tárgyait az ékszerész, az orvosi műszerész precizitásával dolgozza ki. Szigorú művész szigorú plasztikái ezek, s ahogyan ő parancsol saját magának, úgy pattog alkotásainak szuggesztív parancsa is. Először a konstrukti-vitás jegyében alkotott, geometrikusan, szögletesen, azóta már a görbe, a körív, az érzésvonal is eszköztárába tartozik. A szigorúsága sem dogmatikus, egy valami azonban idegen tőle: a líra. Ez nincs ellentétben magasfokú érzékenységével, hiszen éppen ennek köszönheti, hogy szinte minden találata biztos. Művei rendkívül bonyolult gondolatokat, gondolatsorokat hordoznak, még gyakorlati hasznú munkái, mint az órák, épülethomlokzati fémplasztikák is katartikus hatásúak. Amennyire változatos alakjuk, annyira rokonértelmű mondanivalójuk. Lugossy Mária formanyelve egyedi, nem találnám meg ősét sem a magyar, sem a külföldi szobrászatban, követőinek, utánzóinak sem jósolok nagy jövőt.

Határozottan függőleges hangsúlyú, mintegy hetvenfokos szögben határozott kézzel kettévágott, mattított fémdúc az *Elmetszett henger* (1976). Ez a korai munka a művész egyik legjellegzetesebb darabja; sem magasabb, sem alacsonyabb, sem vastagabb, sem vékonyabb a kelleténél —, a metszése ott van, ahol lennie kell. Az óezüst szürkéjére utal az acél *Kapcsolat* (1977), ez az egyszerűnek látszó, a pozitív és negatív forma profiljából összetett, rafinált, súlyban és fajsúlyban is jelentékeny fekvő darab. Fekvő — tehát fölülnézetet követelő — tárgy, fémből és plexiből összeállított kövér gyűrű a *Szaturnusz* (1975), továbbá a horizontális lencsealak, a fém-üveg *Utópia* (1976). Ennek kései — de már tiszta üveg, optikai üveg — utóda a *Vénusz születése* (1982), ez a bikonkáv lencse, amelynek felső féltekéje negatív domborművet ad. Az önmagába visszatérő kettős hullámvonal a gótikus mérmű halhólyag-motívumát juttatja az eszembe. Az üvegek közé tartoznak a *Zárvány-sorozat* darabjai. (Zárvány: kőzetbe zárt, idegen szerves vagy szervetlen maradvány.) Ilyen a *Folyamat I.—II.—III.* (1981) is, ahol az üvegkorongba kristályt és higanyt zárt a művész, s az anyagok különböző adagolásával illusztrálja e hármas mű címét. Az értékes és nehezen megmunkálható optikai üveget hasáb formában is felhasználja az acéllal kombinált háromdarabos, *Hasadó kristály* (1981) című, variálható s minden felállásban sokat mondó objektumán. A Hasadó kristály nyugalmával szem-

Vénusz születése, 1982. Optikai üveg. **Molnár Géza** felvételei

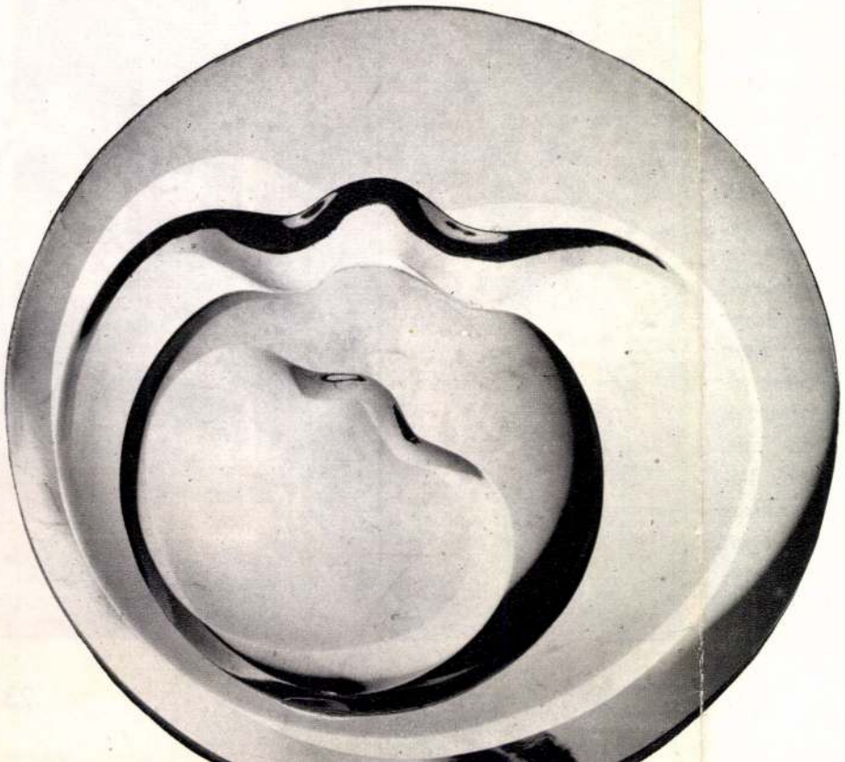

Szaturnusz, 1975. Krómozott réz.

Lugossy Mária, iparművész

A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítását Szegeden, az új Ifjúsági Házban rendezték meg. – A mával való szembesülésre ösztönöznek Lugossy Mária üveg- és témplasztikái; mérnöki tisztaság és precizitás jellemzi a műveket. (említve).

P. Szabó Ernő: Stúdiókiállítás Szegeden.
Magyar Ifjúság, 1981. szept. 22.

Lugossy Mária

Pécsi Planszlikai kiállítás

Magyar Nemzet 1983. VIII. 11.

TÚL A KÁ

KÉPZŐMŰVÉSZETI VILÁGHÉT MAGYARORSZÁGON

Ezúttal ...nét fiatal alkotót mutatunk be olvasóinknak. Bár *Lugossy Mária* nem szerepel önálló tárlattal a világhét programjában, törekvései szervesen tükrözik annak központi gondolatát. Érmeit a Magyar Nemzeti Galériában láthatjuk, valamint Sopronban az első hazai érembiennálén, ahol elnyerte a KISZ központi bizottságának alkotói díját.

Ötvöshöz jöttem vagy *szobrászhoz?*

A Százados úti műteremben — kiállításra várva — tér- és kisplasztikák sorakoznak. Találgatom, melyik polcon őrzi az ékszereket, díszdobozokat. A szerszámok (csiszolókorong, hidegvágó, hegesztőpálca stb.) végül is elárulják foglalkozását. Bár végzettsége szerint ötvös, egy merész (számára természetes) fordulattal mégis a szobrászat felé vette útját.

Aki a műveiről készült fényképek alapján most veszi először szemügyre Lugossy Mária munkáit, talán egy kissé meghökken. Mi ebben a szobrászat? — veti fel önkéntelenül. S hirtelenjében nem is gondol arra, hogy ezt a szembesítést nem lehet elintézni egyetlen kérdéssel. Hiszen a fiatal alkotó mértani szerkezetű plasztikái úgy hordozzák a valóságot, mint a mikroszkóp lencséje alá helyezett növényi rost vagy állati sejt képe. Természetesen, nem *Rodin* Gondolkodójával vezet el bennünket művészetébe — hogy azonosuljunk a könyöklő figurával, próbáljuk magunkat beleélni a töprengés lelkiállapotába —, hanem *környezetünk tárgyi világát idézi fel.* Azt a maga nemében egyedülálló kultúrát, amely lecsiszolt formáival — mint nemes egyszerűségű tőmondatokkal — képes számunkra kézzelfoghatóvá tenni mindazt, amit *elemeire szedhetünk és tovább építhetünk.* Művészete csomópont a főiskolán elsajátított ötvösmesterség és a fantáziadús formatervezés határán. Tartalmazza mindkettő fegyelmét és precizitását, túllép a megcsontosodott hagyományok díszdobozos szépelgésén, egyben *funkciót* keres, talál és ad, de nem a meglelt forma kedvéért — sokkal többért.

Lugossy alkotásai csupán az első pillantásra tűnnek hidegnek. Krómacél anyaguk sugallja ezt az érzetet. Vallatva geometriai játékosságukat, a formák végül is *beszédesek* lesznek. Térplasztikái felidézik a hullámzó domboldalakat, órái a múló idő emlékművei, a Saturnus gyűrűjével belelátunk az immár tárgyiasuló világűrbe, az Elmetszett henger a mikrovilágból nyújt áttekintést. Tárgyai krómacélban leszűrt tanulságok, sokatmondó címekkel: Utópia, Folyamat, Áttörés, Kitörés. Az utóbbi kettő egyben programja is munkásságának: *kitörni a megszokottból, áttörni a hagyományok helytelen felfogásából táplálkozó előítéleteken.*

Műveit látva *nehéz túljutni előítéleteinken.* Pedig más körülmények között — például az utca forgatagában — minden fennakadás nélkül elfogadunk dolgokat. Nem berzenkedünk, *tényként könyveljük el a szokatlan látványt.* Mint ahogy — profán hasonlattal élve — az elsőbbségadás kötelező tábla alakját sem a véletlen szülte a kereszteződésekben, hanem az emberi szem felfogóképessége alakította ilyenné. Az élére állított háromszög lefelé mutató szögével figyelmeztet az összpontosításra és óvatosságra, vagyis *jellé* válik, amit ösztönszerű beidegződéssel elfogadunk. Lugossy Mária alkotásai is ilyen jelek. Azaz, mégsem teljesen azok, mert nemcsak kiszolgálnak, nemcsak a feladatot határozzák meg, hanem *gondolatokat is ébresztenek.* Nézzük az órák esetében!

Az idő fogalmába sok minden belefér. Múlása hatóerő, szigorúsága kérlelhetetlen. A különböző méretű és szerkezetű órákkal az a célja, hogy *a pillanatnyi információközlésen túl felhívja a figyelmet a vissza nem fordítható, örökké változó időre, amely éle-*

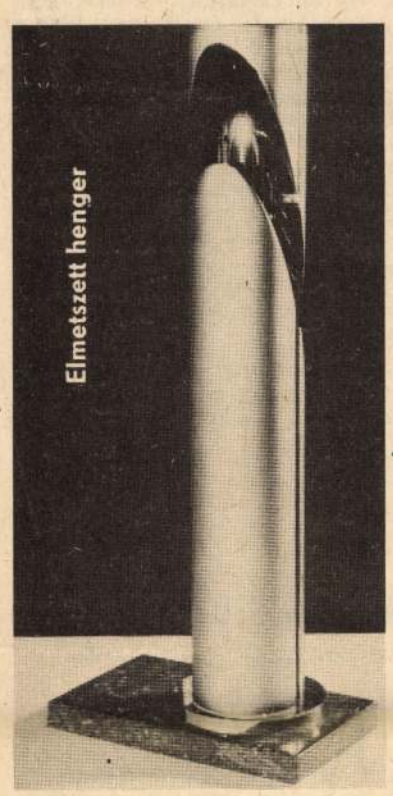

Elmetszett henger

Saturnus

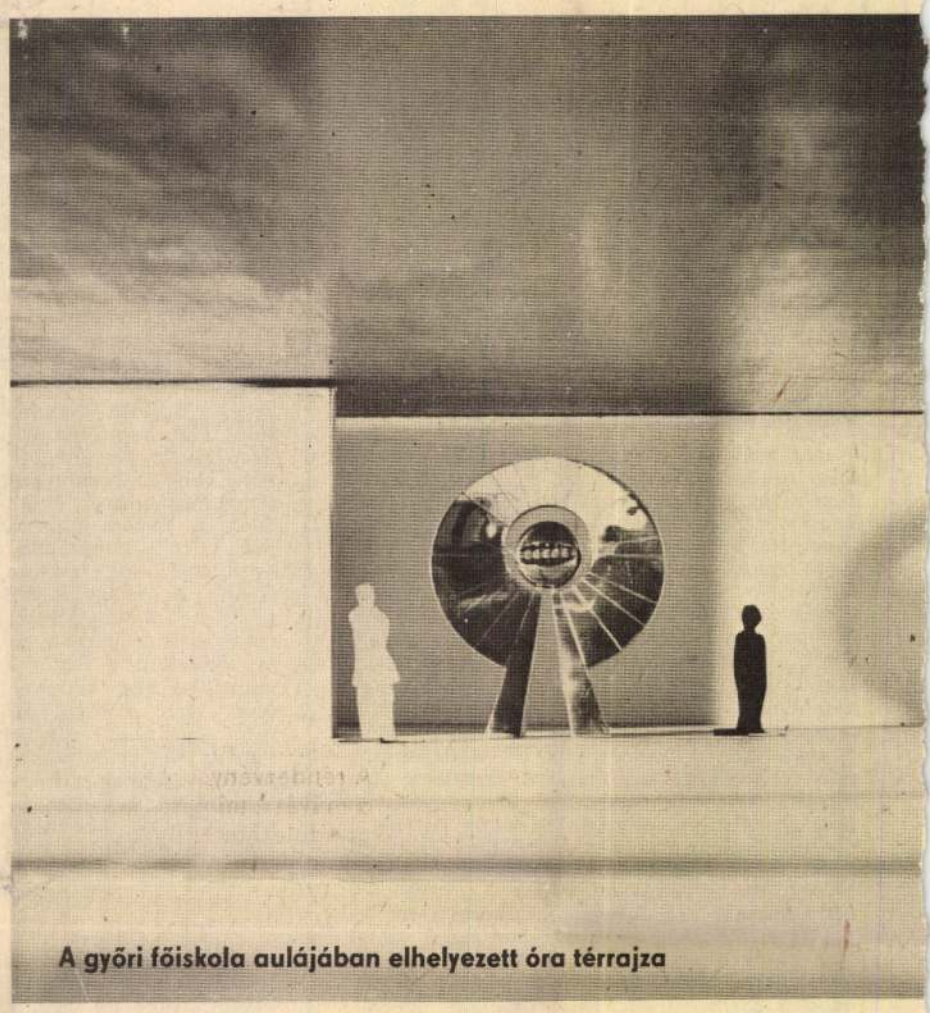

A győri főiskola aulájában elhelyezett óra térrajza

**Lapunkban a „szezon végén" is zajlik a dinnye-vita.
A levelek hangulatán is érződik, hogy felbőszültek az ellentáborok.
Mintha éreznék: közeledik a vita vége. Közeledik is.
Hamarosan egy szexuálpszichológussal és egy orvossal
közösen készített interjút közlünk.
Ehhez is kérjük olvasóink segítségét.
Írják meg, mit kérdeznének, mire kíváncsiak!**

sen felháborító! Merem állítani, hogy mi is tudtuk, mit vállaltunk, mikor összeházasodtunk, s kétlem, hogy házasságunk valamikor is pokollá válhatna. Ha okom lenne arra, hogy bizalmatlan legyek, annak csak én lehetnék az oka. Kétlem ugyanis, hogy amíg szexuális téren ki tudjuk egymást elégíteni. bármelyikünk is úgymond »beleőrülne« az egyhangúságba. E hölgy kislányának én is csak azt tudom javasolni, hogy nagyon vigyázzon szülei tanácsával!"

Soha lányban ne bízz!

„Ha csak azt mondom rád, hogy dinnye vagy, akkor még dicsérlek is. Csak jó érzésem tiltja, hogy azt mondjam rád, hogy olyan vagy mint egy fehér elefánt. Ritka, de nagy állat. No nem azért, mert »volvós-mamival« nem mentél melegedőre, hanem azért, hogy bíztál egy nőben, hogy hittél abban, hogy »őszinte« érzéseidre »őszinte« választ kapsz. A mai lányok mind szélhámosok! Ha látják, hogy valaki szerelmes beléjük, csak azt lesik, hogy valamivel megbántsák azt a fiút, vagy valahogy visszaéljenek az érzéseivel. Balatonszemesen én is megismerkedtem egy lánynyal, akinek a becenéve Judy — ugyanúgy, mint a tiednek. Első látásra szerelem! Azt mondta, idáig minden fiúnál többet jelentettem a számára. Mégis becsapott és szent meggyőződésem, hogy a többi lány is mind ilyen. Most ezekben az újságokban közölt levelekben is arról beszélnek — írnak —, hogy bárcsak több olyan srác lenne, mint te. De ha találkoznak hozzád hasonlókkal, mind úgy viselkednek, mint a te Jutkád, meg az én Judym. *Mindamellett, hogy még mindig nagyon szeretem őt:* négy szócskát üzenek, jelszava életednek ez legyen, s így elkerül a lelki kín: *soha lányban ne bízz!*

Nicolaudis Theodorakis
Budapest II.,
Felvinci út 16."

Kettősség-hármasság; miért ne?

„Volt egyszer egy fiú és egy lány. Romantika ide, romantika oda, nagyon imádták egymást. Mindketten elsők voltak egymásnak. Teltek az évek, amikor elvégezték az iskolát, összeházasodtak. Boldogan éltek a házasságban is, nagyon szerették egymást, de idővel jelentkezett az a bizonyos harmadik. De nem ám akármilyen harmadik, hanem ez is őrült nagy szerelem volt, nem lehetett kihagyni. No most hogy lehetett egyszerre két férfit szeretni? Úgy, hogy a férjét szerette, mert minden téren tökéletesen megértették egymást — igaz, szexuális téren voltak kis döccenők, de rendbejöttek — és ezután igazán minden rendben volt. Csakhogy a szerelmet nem lehet megtagadni, sem erőltetni, ezért elkerülhetetlen volt ez az újabb szerelem. Egyszerre kettő. Igen, volt ilyen, van ilyen, bármilyen hihetetlennek tűnik. Már az, hogy egyszerre két őszinte szerelem. Igaz, így kétfelé kellett koncentrálni, de nem volt megosztva a szerelem, hanem külön-külön teljes szerelem volt. S ez ma is.

Ez az én történetem. Közel vagyok a harminchoz, életemben két férfi volt és van. Boldog házas vagyok és boldog szerelmes. Nem találok benne semmi rendkívülit. Boldog is vagyok.

Igaz mese"

Jutkák voltak, dinnyék lettek

„Lehet, hogy kicsit korosabb vagyok a többi és előttem szóló levélíróknál (28 éves), úgy érzem, hogy el kell mondanom a véleményemet. Nem azt mondom, hogy Jutkának igaza van, de azt sem, hogy X dinnye.

Érettségi után dolgozni mentem, ahol ismeretségi köröm bővült. Közelebbről is megismerkedtem fiúkkal, szórakozni, táncolni jártunk, egy jó párral szexuális kapcsolatom is volt. Szimpatikusak voltunk egymásnak és jól éreztük magunkat — együtt. Különösebb csalódás sohasem ért, mert nem vártam komolyabb érzelmeket. Aztán elérkezett az idő, megismerkedtem egy rokonszenves férfit. Eleinte szintén csak jóbarátok lettünk, később vált komollyá a kapcsolat, annyira is, hogy nyolc éve megesküdtünk. Kétéves kisfiam van. Amikor komolyabban akartuk egymást megismerni, őszintén elmondtunk mindent. A férjem nem háborodott fel, hiszen neki is több kapcsolata volt. Csak azt kértük egymástól, hogy ezután nyíltan és őszintén éljünk. És ez így is lett. Sok olyan kolléganőm van, akinek férjén kívül nem volt ismeretsége és a házassága boldogtalan. Becsapja, megcsalja a férjét, mert most akarja keresni az igazi kapcsolatot. A férj ugyanezt teszi. Nem állítom, de úgy érzem, hogyha még függetlenül megismerkedtek volna jobban az élettel és másokkal, akkor most nem lenne válságban a házasságuk. Én tudtam és tudok különbséget tenni és ezért élünk boldogan. Nem bántam meg semmit a házasságom előtti dolgokból.

Egy hűséges és boldog anya"

„Tulajdonképpen most már én is elítélem Jutkát, de sajnálom is, mert én is ugyanebben a cipőben jártam.

Sajnos egy fiú sem tudta megadni a kielégülést (mind szexuálisan, mind emberileg), amit kerestem. Állandóan az új szerelmet hajszoltam, ami semmi jóra nem vezetett. Egyszer úgy éreztem, ez már az igazi, s pont ő okozta a legnagyobb csalódást. Ez volt az a pillanat, amikor rádöbbentem, mekkora dinnye vagyok. A több hetes kezelés után szinte teljesen megváltoztam.

Ennek már 6 éve, azóta elvégeztem a külker. főiskolát, boldog feleség és anya vagyok. Férjem és kisfiam nélkül el sem tudtam képzelni életemet. Néha elgondolkozom, mi lett volna, ha akkor 20 éves fejjel nem ért volna az a »fene nagy csalódás«.

Jutka! Vigyázz, nehogy későn jöjj rá te is, milyen kis hülye vagy!! Te pedig X egyáltalán nem vagy dinnye, szeretném a fiamat úgy felnevelni, hogy ugyanilyen »dinnye« legyen.

Egy volt Jutka
SM-né Budapest"

„A lap állandó olvasója vagyok (betűről betűre) úgy, hogy egyből feltűnt a cikk, s tartalma nagyon érdekes volt. Amikor az utána kialakult vitát is olvastam, határoztam el magam az írásra. No de rátérek a kérdésre. Hogy dinnye vagy-e? Jelenlegi megítélésem és véleményem szerint NEM. Hogy miért írtam azt, hogy jelenlegi? Én 26 éves vagyok, s jelenleg a Szovjetunióban dolgozom az orenburgi gázvezeték építésénél. 1973-ban én is katona voltam, leszerelés előtt egy fél évvel elküldött az a lány, akit nagyon szerettem. Akkor vártam, hogy jöjjön a »hercegnő«. S én akkor nem hagytam volna ki. Leszerelés után kerestem. Testi kapcsolatokat találtam (elég sokat és sok helyen), de érzelmit nagyon sokáig nem. Akkor ezek a kapcsolatok kielégítettek, s úgy éreztem, ez nekem jó, s kollégáim véleménye is az volt (főleg a nősöké), hogy jól csinálom. Azért titokban kerestem az érzelmi kapcsolatot.

Egyébként a lányoknál én mindig addig mentem, ameddig az a lány engedte. S ha úgy adódott, hát nem voltam dinnye. Ilyen helyzet mellett természetes, hogy az elsők között jelentkeztem Orenburgba. Két hónappal kiutazásom előtt megismertem valakit. Jártunk együtt, a lelki kapcsolat mellett testi is kialakult. Nagyon szeretjük egymást. Már a menyasszonyom. Másfél éve vagyok kint s félévenként találkozunk. Csak levél útján vagyunk kapcsolatban, mégis maximálisan megbízunk egymásban. És most már »dinnye« vagyok. Rájöttem, hogy az a testi kapcsolat, amely érzelem nélkül jön létre, nagyon hitvány dolog. Hidd el X., hogy te is fogsz találni egy érzelmekben gazdag kapcsolatra vágyó lányt. Hogy nem holnap? Nem baj, lényeg az, hogy eljön. És ez a fő.

Persze katonafejjel hajlamos az emberfia az elkettyenésre. De az ital nem megoldás. Keress valami hasznosabb elfoglaltságot!

Leszerelés után biztosan eljön az az idő, hogy bátran válaszolhatod magadnak: »nem voltam dinnye«. Kívánom neked, hogy minél hamarabb eljöjjön az a nap.

Kőszegi Ferenc
295600 Huszt
Pf. 68.
Szovjetunió"

Az érem másik oldala

„Jutkával kapcsolatban igazad van! Én sajnálom az ilyen lányokat, nem tudják, mit vesztenek. Szerintem az maga egy külön öröm, hogy tudom: az a lány csak tőlem várja és kapja meg a kielégülést, amelyet megelőz a lelki kapcsolat. De azért elgondolkoztató, ha teljesen kielégíted azt a lányt, mi a véleményed, keres más partnert is? Nagyon szeretném, ha ezt a kérdést megvitatnánk.

A volvós nővel (nagyon nem tetszik nekem ez a megjelölés) kapcsolatban úgy látszik, hogy Te féltél attól a nőtől. Nem írtad, hogy valami nem tetszett rajta, ezért feltételezem, hogy nem volt csúnya. Szerintem azóta a hölgy már boldogan él egy hozzád korban hasonló ifjú társaságában. És az ifjú naponta száz imát rebeg a lelki üdvösségedért, amiért átengedted neki a hölgyet.

Valljuk be, mindannyian sokszor vagyunk úgy, hogy egyszerűen egy nő után vágyunk. És bizony örömmel vennénk, ha egy kedves szóval hívna valaki. Dinnye vagy, és kész!

Gombos Imre
Bp. XII., Kővágó u. 10."

B. Z.

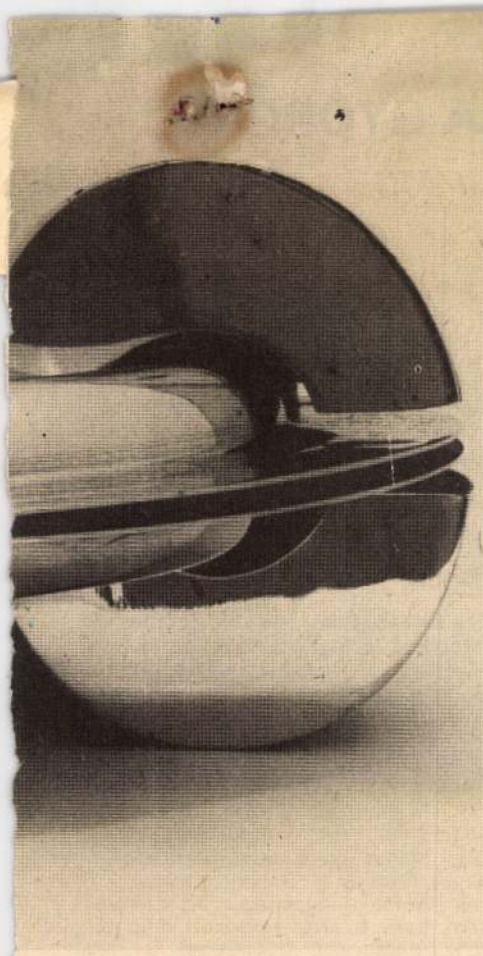

tünk, fejlődésünk legszigorúbb sarkallója.

Amikor belevág ebbe az elszántságot nem nélkülözhető, előkép nélküli járatlan ösvénybe, harmadéves főiskolás. Első terve az utcai terelőoszlopokat idézi, de már itt is kibontja az óra belső szerkezetét. *A mechanika látványával avat a lüktetés részesévé.* Térbe helyezve még csak kiindulópont, de már felsejlik törekvéseinek szobrászjellege. És *Hofer Miklós* építész biztatására elkészíti diplomamunkáját a győri Műszaki Főiskola aulájába. A három és fél méter magas, vasvázon nyugvó, sárgarézből készült, napkorongra emlékeztető plasztika közepén sisakrostélyszerű nyílásban jelenik meg a számlap. Hatása lenyűgöző, akár a Déli pályaudvarhoz tervezett kolosszusé, amelyet szabadalmaztathatna is. A fejrésznél elhelyezett gyűrűn mint a fényújság körbeszaladó betűi jelennek meg az órák, a percek, a hőmérsékletet jelző számokkal együtt. Ez az elképzelés azonban csak *terv* maradt. Egyharmados (két és fél méteres) változata a VILATI segítségével mégis elkészült: a miskolci ötvös kvadriennálén és a tavaszi nemzetközi vásáron mutatták be.

De miért is fontosak számunkra ezek az órák? Mindenekelőtt *térszerű feladatuk* miatt. A szobrászi igényű formatervezés eredményessége ugyanis ma már nem a műtermek fantáziabirodalmában dől el, hanem ott, ahová szánják. Legyen bármilyen műalkotásról szó: *korunk művésze nem csupán díszít, hanem társadalmi és esztétikai mondanivalójával irányít és eligazít is egyben.*

Úgy, ahogy Lugossy Mária is megpróbálja *gyakorlatba átültetni* ezt a gyakran még csak szándékában jelentkező feladatot. Az órák mellett például *földplasztikával.* Abból kiindulva, hogy a föld is éppen olyan hasznos anyag lehet a szobrász számára, mint a kő, a bronz vagy a beton. A különböző nagyságú mélyedések és magaslatok kiképzése olyan *térszemlélet* kialakítását teszi lehetővé az épülő kecskeméti kórház ötezer négyzetméteres kertrészében, amely *egyedülálló* lesz hazánkban.

Elbeszélve törekvéseit, munkáit, úgy tűnik, mintha ez a mindösszesze öt esztendeje végzett alkotó lecövekelt volna a nagyobb méretek mellett. Érzelmeket azonban nemcsak órakonstrukciókkal, földplasztikával vagy a győri Vagon- és Gépgyárban készített térplasztikákkal lehet kelteni. *Kisebb léptékű művekkel is.* A soksok elképzelés és terv között mindenekelőtt ezek a könnyebben megvalósíthatók. Kevésbé anyagigényesek és pénzben is jobban zsebhez méretezettek. Az utóbbi pedig egyáltalán nem megvetendő szempont egy pályakezdő számára, aki máris olyan névjegyet tett le a közös asztalra, hogy lehetetlenség elismerő szó, biztató tekintet nélkül elmenni mellette. S mégis, *a két-három arasznyi munkák tükrözik leginkább gondolkodásának megtermékenyítő hátországát.* Bár alaptermészete a nyugtalanság, ez nem holmi szétszórtsággal párosul. Ellenkezőleg: mint egy zongorista, aki bemelegítés gyanánt végigskálázza hangszerének minden billentyűjét, *tudatosan készül valamennyi feladatára.* A már említett Kitörés biológiai érdeklődésének a tükre. Az Elmetszett henger a külső és belső világ kapcsolatának ábrázolása. A Saturnus gyűrűjének lemeze a végtelenség érzetét sugallja. És Lugossy Mária, akinek mindennapjait a család, a munka mellett átfogja a mikro- és makrokozmosz bűvölete, így is irigykedik a csillagászokra. Hogy miért? Mert ők a mélységtől a magasságig *mindenhová betekinthetnek.* Mert nekik *világegyetemre kiterjedő szabadjegyük van.*

Ez lenne hát boldogító nyugtalanságának kiindulópontja? De hiszen már a felsorolt művekből és az elmondottakból is kiderülhet, hogy *ez az érdeklődés és a vállalt program együttesen is több pályatárs életcélja lehetne.* És még meg sem említettük *érmeit.* A nemzetközi éremkiállításra (FIDEM), valamint a soproni első magyar érembiennáléra készítetteket. Lugossy Mária ebben a műfajban sem tagadta meg önmagát. Kísérlete szokatlan: krómacél formáival egy organikus metszetben lejátszódó *folyamatot* elevenít meg. A négydarabos sorozat utolsó tagján egy kondenzorlencse utal a növekedésre.

Megkapóan egyszerűek ezek az érmek. Lugossy Mária a saját anyagaival és eszközeivel alakítja ki *a legemberközelibb tárgyakat.* Vallja, hogy a gondolatszülte formának és a technikai kivitelnek egyaránt fontos szerepe van minden munkájában. Azért, hogy az alkotó módján *a befogadó is beleérezze magát* óráiba, plasztikáiba, érmeibe.

A többi már *kásahegy.* Már ami — kedvelt szólását idézve — a vállalás mellett arra is vonatkozik, hogy ötvösnek vagy szobrásznak tartsuk. Végül is, döntse el ezt maga az olvasó. A krónikás mindenesetre az *utóbbira* voksol.

Molnár Zsolt

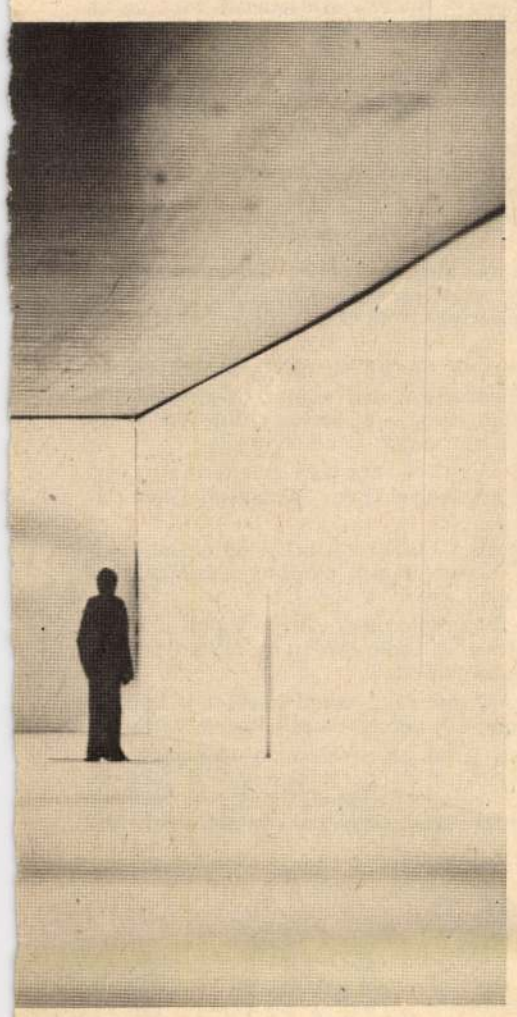

Szeptember 17-től 25-ig
harmadik alkalommal rendezik meg hazánkban
a képzőművészeti világhetet.
A rendezvénysorozat alkalmából
a művész, mint a társadalom hasznos tagja
gondolathoz kapcsolódva
— újabb tárlatok, kiállítások százait nyitják meg.
A mozikban
több képző- és iparművészeti témájú filmet vetítenek,
kiadóink újabb művészeti könyveket jelentetnek meg,
országszerte gyakoribbak lesznek
a találkozók az alkotókkal.

SAHEGYEN

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728
1977 SEP 1 6
Magyar Ifjúság

MO

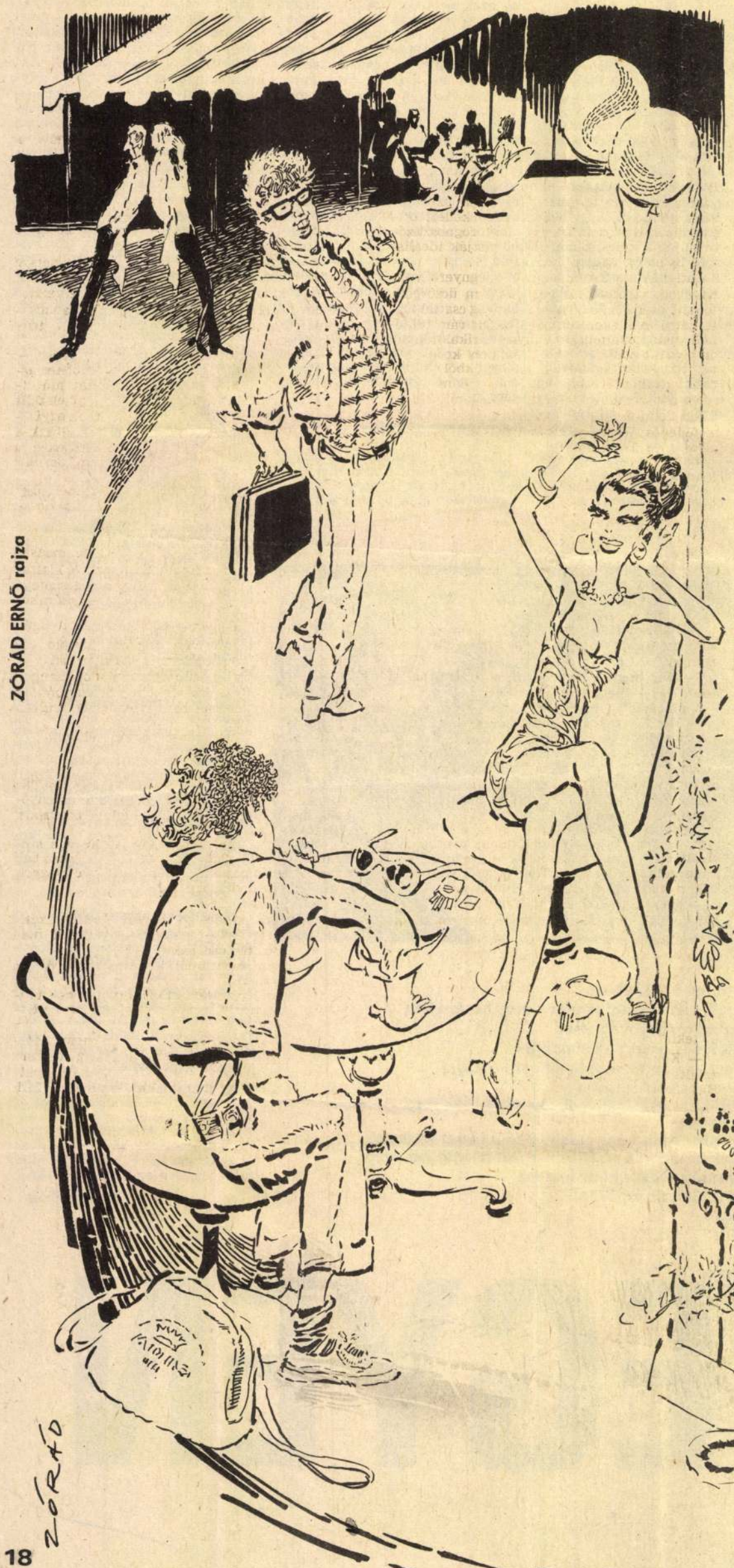

ZÓRÁD ERNŐ rajza

M
vág
virágágyá

Délelőtt a lakot
tem vele, abból a telefon
legalább húsz éve állítottak oda. A tá
készüléket azóta átszerelték, a környező családi házakat lebontották és elköltözött a környékről, meg az életemből is Éva, akivel órákig beszélgettem innen arról, hogy mennyire szeretjük egymást és ez már így marad örökre.

Az akkori társaságból csak Móric maradt meg, a többiekkel kötött barátságunk és szerelmünk elvérzett a társadalom horizontális mozgásában. A gimnáziumban is egymás mellett ültünk az utolsó padban, órák alatt a nőkről és Rudi bácsi válogatottjáról társalogtunk legszívesebben. Móric minden reggel tíz perccel előbb indult el, három megállóval lejjebb találkoztunk. Behemót termetével, fekete műanyag keretes szemüvegével eredeti figurának látszott, ahogy reggel nyolc húsztól nyolc harmincig újságot olvasott a buszmegállóban.

A környék szanálása egybeesett az érettséginkkel, talán, hogy gyerekkorunkból még radikálisabban kirángasson bennünket a sors és meglássuk, hogy az élet tényleg nem olyan, amilyennek a gimnáziumban tanítják. Dolgozni kezdtünk. Mi itt kaptunk lakást, az egyik újonnan felhúzott házban, Móricék másikat választottak. Többnyire csak telefonon érintkeztünk, mégis a legjobb barátom maradt. Telefonbarátom.

— Honnan hívsz? — dörmögött a vonal túlsó végéről.

— Fülkéből és csak két forintom van összesen — türelmetlenkedtem.

— Annyi idő alatt éppen elmondhatod, mi baj van. Majd gondolkodom rajta, és ha legközelebb megint felhívsz, elmondom, mire jutottam.

— Nagyon bonyolult, és nem telefontéma.

Móric káromkodott. Tudtam, ha most tovább erősködöm, beadja a derekát. Kattant a készülék, leesett a második forintos is.

— Itt vagy? — kérdezte óvatosan; hangja megtelt reménnyel, hogy esetleg nem kap választ.

— Persze — hűtöttem le és hallottam, hogy sóhajt. — Van három percünk eldönteni, hol igyunk meg egy üveg sört.

— A fene egye meg! Akkor legyél a Parkban hatkor. A fene egye meg, neked mindig problémáid vannak?!

Újra káromkodott, majd kattant a telefon, pedig még két percet beszélhettünk volna.

Sikeres fickónak érezhettem magamat, hiszen Móricot már egy korsó sörre se lehetett könnyen lecsalni valahova. Pedig ez volt az egyetlen lehetőség, hogy össze lehessen vele fut-

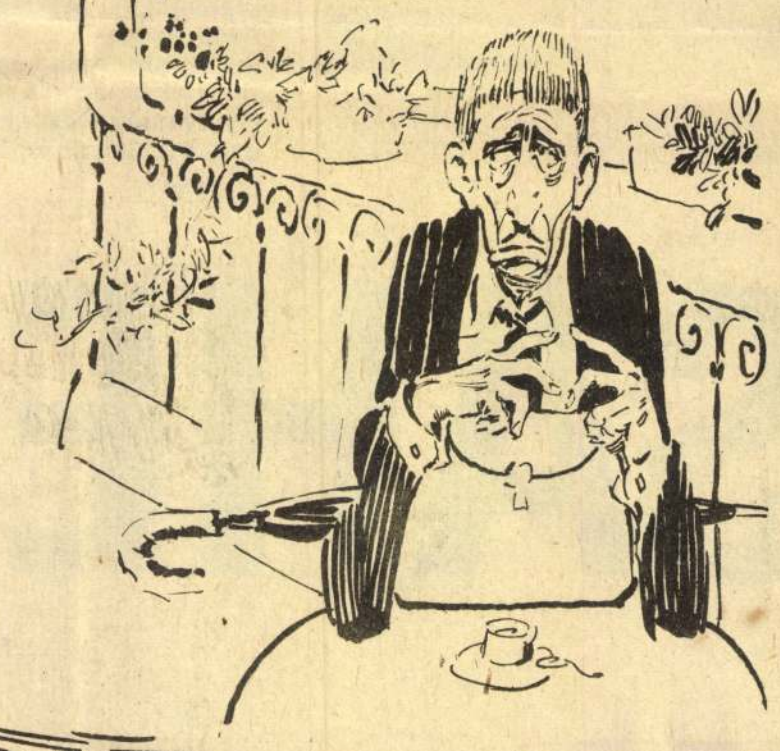

Lugossy Mária

Evolució

Lugossy Mária: Evolúció, vas, plexi, 15×4×80 cm, 1978 (fotó Hegede)

---Kiállitások.
Müvészet,1979.március /3.szám/ 47.oldal.

Lugossy Mária

nohránműrész

fiatal műrészek kiállítása Stúdió '82
(miniatűr plantila)

Kritika
1983 III.

LUGOSSY Mária

LÓSKA Lajos: Magyar szobrászat 1970-1980.
= Uj Forrás, 1981.
57.p.

ugati áramlata, a konverzió.
ermekéért reszkető, fájdalomtól
ő, vagy az anyaság fényében fel-
ztosuló Szűz Máriák, expresszív
ıyölő Szent Györgyök, aposto-
más szentek – melyek egész
vét változó jelentésrétegekkel
ísérik – mutatják, mennyire nem
hálás külsőségek átvétele nála
mennyire a legmélyebb emberi
: látja a Biblia történeteiben,
ire saját belső problémáit, ér-
válságait éli át a vallásos témá-

6–40 között művészete új for-
t vett. Noha már korábban is
kozott különböző csillogó és
ott mázak előállításával, az
ba való vésés mintázási lehető-
el és tematikus jellegű alkotá-
trehozásával, a döntő élményt
cia gótika és Bizánc művésze-
ösztönzéséből merítette. Ide
ető vissza későbbi népies alko-
ık kompozíciós rendje és tema-
ak egyszerűsödése. A törekvést
ori hivatalos kultúrpolitika is tá-
ta, mert a nacionalista magyar-
várta tőle. Ennek tulajdonítha-
ıy Kovács Margit, Gádor István
1949-ben elhunyt Zilzer Haj-
s a magyar történelemmel ösz-
gő kerámia alkotásokat hozott

ács Margit már 1926-ban meg-
Hertha Buchertől a korongolt
ka ismeretét, szeretetét. Ennek
e csak az 1930-as évektől fog-
c a korongolt figurákkal. For-
ıyszerűek, zártak. Tulajdonkép-
korongolás – ez az ősi fazekas

csonoznessen. Ezért a földfesteket és a fedőmázt hol együtt, hol pedig külön-külön, egymás kiegészítéseként alkalmazza.

Domborműveit újabban terrakottaszerűen oldja meg, mint például a genfi Organisation Mondial Météorologique részére 1959-ben készített reliefjét, vagy az 1958-ban készített *Hej halászok, halászok* c. reliefjét. E terrakottakompozícióban párizsi korszakának expresszionista hevülete tör elő különös erővel. Expresszionizmusa nemcsak az ábrázolások vertikális nyújtásával jut kifejezésre, hanem az ábrázolások tematikájában és szenvedélyességében is megmutatkozik. Hasonló megoldású a *Júdás csókja* c., az Iparművészeti Múzeumban levő kompozíciója is. Júdást árulása miatt kínozza, gyötri a lelkiismerete. E lefojtott, elsősorban morális síkon végbemenő szenvedés különös mozgalmasságot ad Kovács Margit művének.

Brestyánszky könyve a művészi és emberi problémákkal vívódó Kovács Margit portréját rajzolja meg. A művész hosszú és küzdelmes utat tett meg a szülői háztól napjainkig, művészete kiteljesedéséig. A könyv tulajdonképpen pályakép, a művészi kiteljesülés hiteles és pontos ábrázolása irodalmi módszerekkel. Fő érdeme az, hogy hiteles, megbízható képet fest Kovács Margitról, a művészről és az emberről egyaránt. Nem szépít, nem takargat, őszinte, közvetlen, lendületes. A szép színes képek csak emelik a kötet ünnepélyességét.

Köszönet illeti mind a szerzőt, mind a Kiadót azért a szép és fáradságos

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK ÖNT

LUGOSSY MÁRIA

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA A

A VIGADÓ GALÉRIÁBA (BUDAPEST V., VIGADÓ TÉR 2.) 1997. FEBRUÁR 13-ÁN 17 ÓRÁRA.

MEGNYITJA: FRANK JÁNOS MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

MEGTEKINTHETŐ: 1997. FEBRUÁR 13-TÓL MÁRCIUS 2-IG, HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10-TÓL 18 ÓRÁIG

VIGADÓ GALÉRIA

A KIÁLLÍTÁS LÉTREJÖTTÉT TÁMOGATTÁK:
MŰVÉSZETI ÉS SZABADMŰVELŐDÉSI ALAPÍTVÁNY MAGYAR ALKOTÓMŰVÉSZETI KÖZALAPÍTVÁNY
MAGYAR ALKOTÓMŰVÉSZEK ORSZÁGOS EGYESÜLETE

A Városi Művészeti Múzeum
tisztelettel meghívja Önt és Családját

LUGOSSY MÁRIA
és
BOHUS ZOLTÁN
üvegművészek

kiállításának megnyitására

1998. július 17-én, 18 órára
a Városi Képtárba
(9021 Győr, Király u. 17., Esterházy- palota).

A kiállítást megnyitja:
LÓSKA LAJOS
művészettörténész

Megtekinthető:
1998. június 18- tól augusztus 16- ig,
hétfő kivételével naponta 10- től 18 óráig.

MEGHÍVÓ

LUGOSSY Mária

LÓSKA Lajos: Üvegplasztikák Tihanyban. = Uj Müvészet, I. évf. 2. sz. 1990

38-39.p.

38.p. Szinbiózis III. c. müvének képe

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Lugossy Mária, iparművész

ÉLET ÉS IRODALOM
1981 MÁJ 2 3

1021

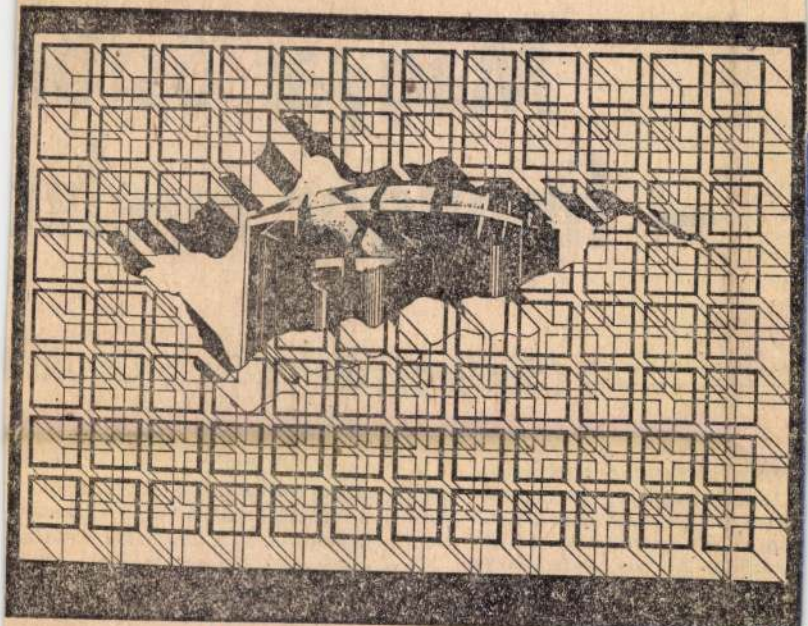

Lugossy Mária: Tér-struktúra-tömeg

Magyar őstör
— finnugor nyelvt

(Széljegyzetek László Gyula

haza kapcsán a nyelvészek említette „viszonylag kis terület" valóban pontatlan megjelölés, de talán úgy kell érteni, hogy az egy nagy terület, például Kelet-Európa kis részére korlátozódik. Nagyon különös, hogy a könyvecske szerzője ténylegesen kis területekre kívánja zsúfoltatni a finnugristákkal az

az bizony hangváltozás a javából amely szavaknak az egyik nyelvbő a másikba való átvétele során me het végbe, és a tudomány ezt hang helyettesítés néven tartja számon A hangváltozások tényét természe tesen csak a nyelvészetben járatlan személyek vonhatják kétségbe. El gondolkoztató, hogy finnugor hang

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-426

Lugossy Mária
képzőművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 AUG 15

1021

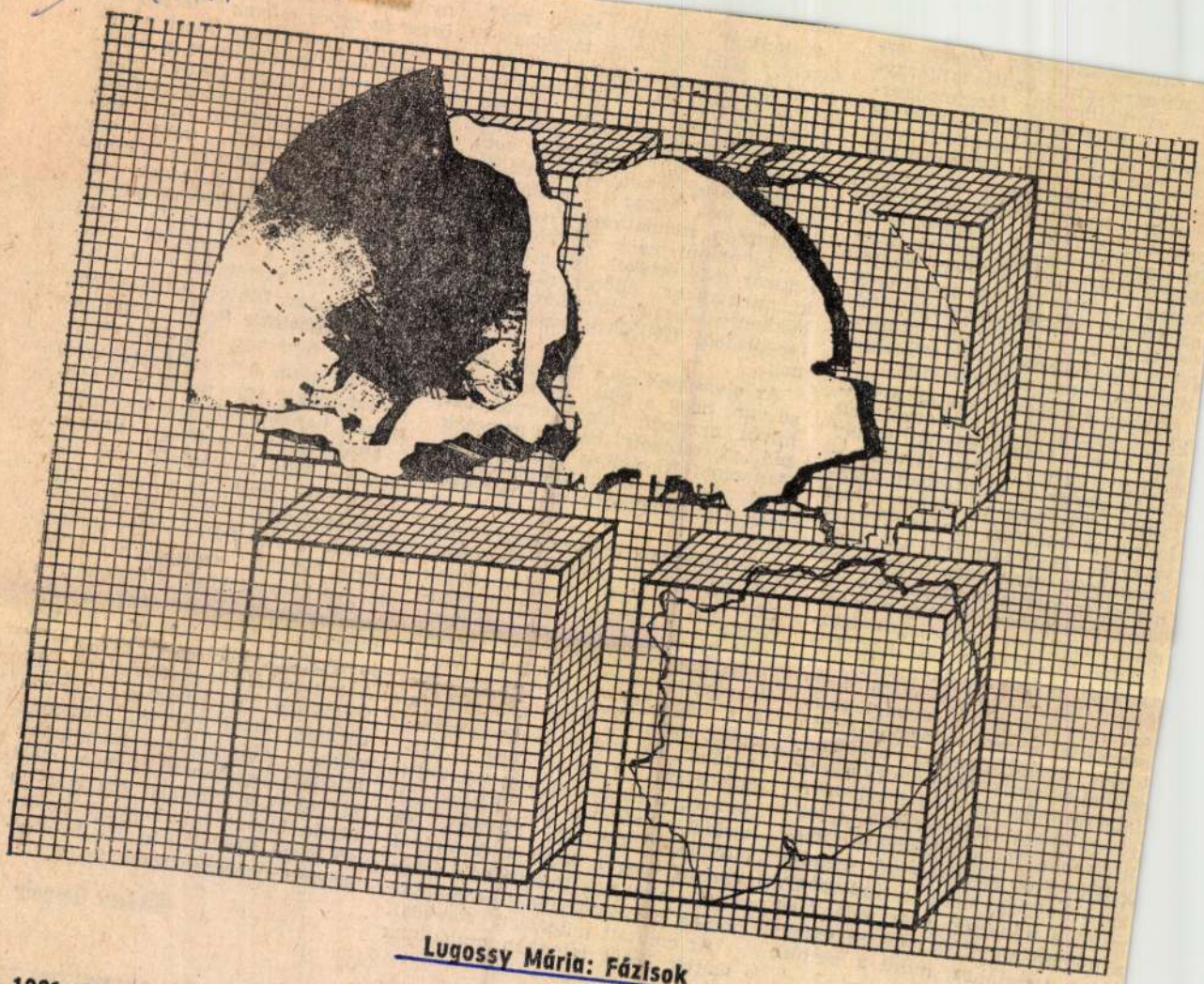

Lugossy Mária: Fázisok

1981. AUGUSZTUS 15.

lek szükségességében minden érdekelt egyetértett, önálló tantárgyként szorgalmazták. Megfeledkezve arról, hogy önálló tantárgyként egyszer már csődöt mondott; nem gondolva arra, hogy újrabevezetése aligha lehetséges a mai, már amúgy is zsúfolt tanmenetben. Éppen ezért ennek az *Anyagok* című füzetnek az a legfőbb erénye, hogy létező (mellesleg, de nem mellékesen: szintén elengedhetetlenül szükséges) tantárgyhoz kapcsolódva tanít meg a látvány mindinkább elengedhetetlenül szükséges információinak értékelésére.

Ahhoz azonban, hogy ez a tankönyv elérje célját, szakítani kell egy olyan beidegződéssel, amely még a szellemi életben is uralkodó. Nemhogy az oktatásban. Eszerint a művészet az emberi elme legmagasabbrendű megnyilvánulása. Ami magában rejti azt, akár kimondják, akár nem, hogy hozzá képest az ipar, a technika és a velük kapcsolatos tudomány produkciója mégiscsak másodlagos. Közgondolkodásunkban és köztudatunkban erősen tartja magát ez a hierarchia. Annak ellenére, hogy ma már tudjuk: az anyagi valósággal foglalkozó tudomány éppen olyan bizonytalansági együtthatókkal dolgozik, mint ahogy a szellemi valóság szülöttei meghatározó szálakkal kötődnek az élet realitásaihoz. Ha e tudásunkat cselekedeteinket meghatározó szemléletre váltjuk, mind a tudomány, mind a művészet nyer vele. Meg a holnap munkása, akinek egészséges tudatához mind a kettőre szüksége van.

Antonioni tegnap vagy ma? Györffy Miklós kitűnő tárgyismerettel és felkészültséggel követi végig az *Éjszaka* és a *Nagyítás* rendezőjének útját. Teheti, hiszen szerencsés és termékeny pillanatban írta meg ezt a pályaképet: nem a fölényes utókor kései távlatából, de nem is a viharos premierek másnapján, indulatosan. A „tegnapi" Antonioni ma is élő filmjeiből sokszor más értékek emelkednek ki, mint akkor, döbben rá; meghökkentő jellegük tovatűnt, lassan megbízható (fél)klasszikussá válnak.

Az olvasónak az a különös érzése van, hogy a kötet szerzőjének hűvös, nyugodt, kizökkenthetetlenül „visszafogott" hangja nemcsak Antonioni filmjeihez illik pompásan, hanem óramű-pontossággal jelzi (sőt, értelmezi) az eltelt időt is...

Györffy csak egyszer esik ki hűvös szerepéből, midőn megkérdi: „mi is ennyire megöregedtünk volna?" Könyvének ki nem mondott válasza mégis megnyugtató, mert meggyőző elemzések sorával bizonyítja, hogy Antonioni filmjei alig öregedtek. Csak mára más arcukat mutatják (s ezt is annak a nézőnek, aki tud és mer más szemmel nézni...) Ez a könyv — hátterével, a hamar változó két évtizeddel — részben a filmes „új hullámok", Godard, Forman és Jancsó, meg a tegnapi Antonioni hatása alatt nagykorúvá váló értelmiségi nemzedék tudat-krónikája.

Az említett művészeti forradalmárok közül mindben csalódtunk kább emberi gondokra és emberábrázolásra fogékony *néző*. Sehol sem „isteníti" a mestert. A *Napfogyatkozás* „esztétizáló elit-jellégére" éppúgy filhívja a figyelmet, mint a *Zabriskie Point* Amerikaképének felszínes, banális ábrázolásmódjára. A remekműveket és a kudarcokat ugyanazzal a fegyelmezett hanghordozással tárgyalja.

Művészportré esetében, különösen, ha újító rendezőről van szó, talán nem mindig ez a hang a legszerencsésebb. Most az. Györffy könyve a Szemtől szembe sorozat egyik legjobb darabja, s a filmtárgyú kötetek közül alighanem a legsikerültebb. Talán csak a bibliográfia, a forrásjegyzék pontatlanságaiért, hiányaiért kár, s az Antonionival oly sajátságosan, ellentétesen párhuzamos francia rendező, Alain Resnais érdemelt volna alaposabb bemutatást. Mindezt azonban zárójelben; mert kitűnő ez a pályakép, hát még ha abban bízhatnánk, hogy az akadozó hazai filmkönyvkiadás is megszívleli sikerének tanulságait.

Bikácsy Gergely

1981. AUGUSZTUS 15.

40 oldal

Melléklet: Budapest

Ára: 37 Ft

NÉPSZABADSÁG

1996. október 22., kedd

ORSZÁGOS NAPILAP

54. évfolyam, 247. szám, második kiadás

Göncz: Az emberi méltóság lázadása volt 1956 októbere

Készül az ország a forradalom megünneplésére

A forradalom emléknapjain ég majd az örökmécses lángja Lugosi Márta szobrászművész alkotásán, melyet holnap avatnak fel a Parlament előtt. A szobrot az '56-os Emlékbizottság állította vezetője, Mécs Imre személyes közreműködésével

VELLEDITS ÉVA FELVÉTELE

Az ország az 1956-os forradalom és szabadságharc 40. évfordulóját ünnepli. A Belügyminisztérium színháztermében ma *Kuncze Gábor*, a Néprajzi Múzeumban *Magyar Bálint* ad át kitüntetéseket. Ünnepi megemlékezést és fáklyás felvonulást tart a Budapesti Műszaki Egyetem és a Műegyetem 1956 Alapítvány. Az elesett hősök emlékére gyászszertartást és ökumenikus tiszteletadást celebrálnak a történelmi egyházak vezetői a Magyar Szentek Templomában este hatkor. Az ünnep előestéje díszelőadással zárul a Vígszínházban, melyen beszédet mond *Göncz Árpád* köztársasági elnök. Október 23-án reggel kilenckor katonai tiszteletadással vonják fel a Magyar Köztársaság lobogóját a Kossuth téren. Szerda este a Parlament előtt ünnepi műsorral emlékeznek a szabadságharc 40. évfordulójára. Az ünnep előtt tegnap kitüntetéseket adtak át, a kitüntetettek névsorát az 5. oldalon közöljük.

A köztársasági elnök televíziós interjúja

MTI-JELENTÉS

Az 1956-os forradalomról le kell hántani a fölös legendákat, az ünnepségeket emberközelbe kell hozni, megszüntetve protokolláris jellegét, elfogadva azt a gondolatot, hogy ez elsősorban azok ünnepe, akik részt vettek benne. Mindezt *Göncz Árpád* köztársasági elnök mondta az ünnep előtt adott televíziós interjúban hétfő este.

A forradalmat értékelve az államfő egyetértett Bibó Istvánnal, aki szerint 1956 az emberi méltóság lázadása volt. – Ezért volt egységes, ezért volt, hogy egymás mellett lehetett találni a munkástanácsokban kommunistákat és nem kommunistákat. Nemigen gondolkozott valaki azon, hogy aki egy oldalon állt, honnan jött – fejtette ki. Nézete szerint az országot dühös állapotban találta a forradalom éve, így 1956-ot mindenekelőtt Sztálin csinálta, majd Rákosi, az utolsó fázisában pedig Gerő. – Utána pedig 1956 alakított bennünket, a hihetetlen tömegmozgásával – tette hozzá.

Az elnök szerint a több évtizednyi hallgatás, elhallgatás, kollektív emlékezetkiesés után mára kialakultak 1956 körvonalai. Ennek ellenére a további kutatások nyomán fény derülhet új részletekre, ezek azonban az egészről alkotott képet nem befolyásolják.

– 1956 Magyarország legitimációja Nyugat-Európában, illetve a világban – jellemezte röviden a forradalom nemzetközi megítélését Göncz Árpád. Ugyanakkor emlékeztetett arra, hogy a bukás után tulajdonképpen ugyanaz játszódott le, mint 1849-ben, vagyis az ellenérdekelt nagyhatalmak egyetértettek a status quo fenntartásában. Beszámolt arról is, hogy az utóbbi hónapokban külföldi útjai során minden tárgyalópartnere elismeréssel szólt a negyven évvel ezelőtti folyamatokról, s ők maguk hozták szóba 1956-ot. Az államfő szerint ennek az is oka lehet, hogy Nyugat-Európa mai politikai vezetői az akkori diákvezetők közül kerülnek ki, akik annak idején tüntettek a szovjet követségek előtt.

Az ellenzék bennfentes információk kiadásával vádolja a kormányt

Vastagh: Tizenegy privatizációs ügyben eljárás indult

SZDSZ-figyelem

VELLEDITS ÉVA FELVÉTELE

A gazdaság és a politika összefonódása és a kormányon lévő pártok üzleti holdudvara volt a téma hétfőn az Országgyűlésben. Az ellenzék bírálta a miniszterelnököt az ÁPV Rt. volt vezetőinek kiválasztásáért, Dávid Ibolya, az MDF frakcióvezető-helyettese lemondásra szólította fel Hornt. A koalíció képviselői visszautasították a vádakat, és arra hívták fel a figyelmet, hogy az ÁPV Rt. botránya ügyében Horn példa nélküli intézkedéseket hozott.

Hétfőn az Országgyűlésben a napirend tárgyalása előtt *Dávid Ibolya*, az MDF frakcióvezető-helyettese a gazdasági élet és a politika szereplőinek összefonódásáról beszélt. Dávid szerint a lobbyk igyekeznek bevonni a kormányon lévő pártok holdudvarát üzleti köreikbe. Dávid emlékeztetett arra, hogy a Fotex – mint mondta – a forint leértékelésekor jelentős árfolyamnyereséget ért el abból, hogy igazgatósága pénzügyminisztert adott a kormánynak. Úgy vélte, ugyanez a bennfentes információ tartja életben a Tocsik- és Vektor-ügyet, amikor olyan információt szereztek az ÁPV Rt.-től, melyet még az érintett önkormányzatok sem ismertek. *(A koalíció... folytatás a 4. oldalon)*

1956

Hogyan élte végig az ország a megelőző évtizedet szinte a létminimum alatt? Hogyan futottak végig a szikrák Sztálin csizmáján, amikor lángvágóval elvágták, hogy ledönthessék a szobrot? Miért tiltották be Az eltüsszentett birodalom című filmet? Mi történt a forradalom napjaiban Szegeden, Somogyban, Zalában? Hogyan értékelik orosz és amerikai szakemberek országuk tanácstalanságát a magyarok dolgában? Egyebek között ezekről a kérdésekről szól Ezerkilencszázötvenhat című összeállításunk mai számunk 17–25. oldalán. Tudósok és művészek, politikusok és „hétköznapi" emberek elemzéseivel, emlékezéseivel adózunk október forradalmának.

Pető: Orbán nyilatkozata aljas és gyalázatos

Az SZDSZ politikusait és a párt parlamenti frakcióját felháborította *Orbán Viktornak* az 1956-os forradalomról megemlékező hét végi beszéde. A Fidesz elnöke egyebek mellett azt mondta: a mostani koalíciót a kádári hatalomnak a megtorlások ideje alatt mutatott ideológiája kapcsolja egybe.

Pető Iván pártelnök szerint ez a nyilatkozat aljas és gyalázatos, érthetetlen és egyben indokolhatatlan. Szerinte a beszéd színvonala a magyar politikai közéletben eddig soha nem látott mélységet súrolt. *Mécs Imre* elmondta, őt halálra ítélték 1956-ban, egy évig ült a siralomházban. Ezért kikéri magának, hogy Orbán vagy bárki más így nyilatkozzon. Szerinte ez nem torzítás, hanem felháborító, képtelen hazugság. Pető tájékoztatása szerint az SZDSZ parlamenti képviselői újra kitöltötték a vagyonnyilatkozatot, s ezen a héten hozzáférhetővé teszik a mostani, az 1994-es, illetve akinek van, az 1990-es bevallását. A pártelnök a jövő héten a többi parlamenti pártot is csatlakozásra hívja fel az akcióhoz. Végezetül az SZDSZ vezetője bejelentette, hogy a *Rajk László* lemondása után megüresedett országgyűlési helyre a párt ügyvivői testülete tesz majd javaslatot.

Lapunk információi szerint az SZDSZ frakciójában nagy felháborodást keltett, hogy *Horn Gyula* kormányfő minden előzetes egyeztetés nélkül hozta nyilvánosságra a „tiszta kezek bizottsága" felállításának tervét. Különösen azt kifogásolták, hogy Horn megemlítette, kiket látna alkalmasnak más pártok tagjai közül a bizottságban. Információink szerint felmerült, hogy az SZDSZ-nek ezek után joga lenne az MSZP-ből Horn Gyulát delegálni a bizottságba.

Zs. A.

Kabul kapujában folynak a harcok

HÍRÖSSZEFOGLALÓNK

Tegnap egy ideig úgy tűnt, hogy a radikális tálibok elfogadják a Kabulhoz közelítő ellenségeik tűzszüneti ajánlatát, de hamarosan kiderült, hogy meghiúsulnak a fegyvernyugvási javaslatok. Ezzel egy időben az afgán fővárosba érkezett *Norbert Holl* ENSZ-közvetítő. Nem sokkal később súlyos harcok robbantak ki az előzött kormányerők és a tálibok között. A háborúskodókat elválasztó frontvonal alig 20 kilométerre van Kabultól.

Teheránba érkezett vasárnap a pakisztáni miniszterelnök különmegbízottja, hogy tárgyalásokat folytasson az afganisztáni helyzetről – közölte az *IRNA* hírügynökség. A diplomata hangsúlyozta, országa kész közösen fellépni Iránnal az afgán válság rendezése érdekében.

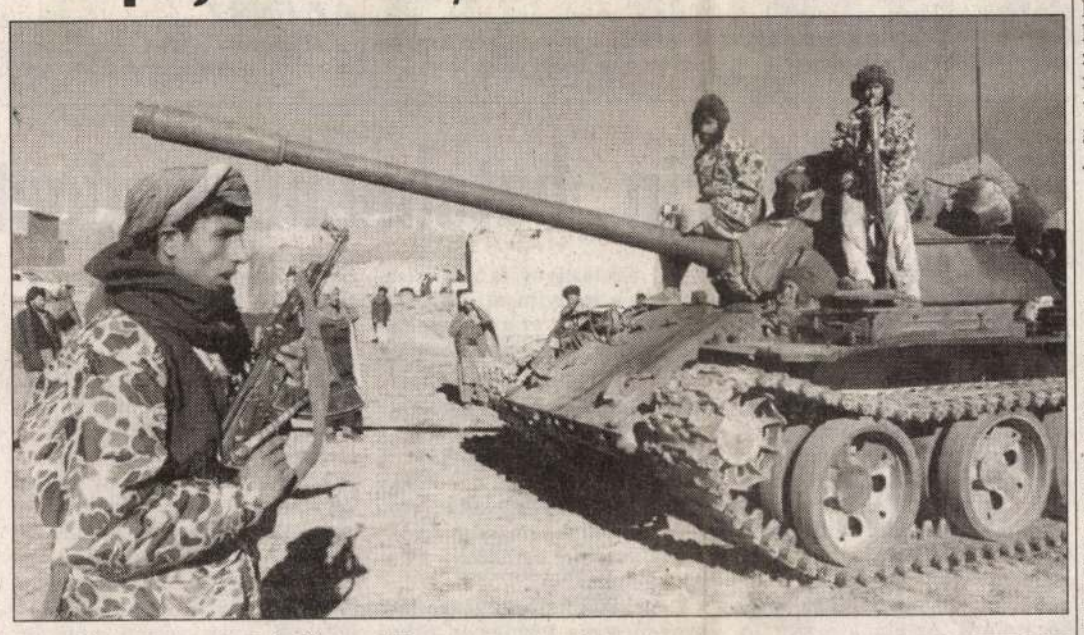

Húsz kilométerre az afgán fővárostól

REUTERS-FOTÓ

Nem marad el sürgős szívműtét

MUNKATÁRSUNKTÓL

Életmentő beavatkozást nem kell elhalasztani a SOTE Ér- és Szívsebészeti Klinikáján. Legalábbis amíg az Országos Egészségbiztosítási Pénztár nem válaszol a népjóléti miniszter tegnapi levelére, melyben *Szabó György* arra hívja fel az önkormányzatot: különítsen el pénzt az akut beavatkozások finanszírozására.

Dr. Nemes Attila, a klinika igazgatója lapunknak elmondta, a klinika nem kapja meg az egészségbiztosítótól a szükséges orvosi eszközök anyagi fedezetét.

A pénztár viszont nem vállalja a felelősséget. *Székely Tamás*, az OEP főosztályvezetője a tegnapi *Híradónak* úgy nyilatkozott: az átutalt 100 millió forintból 30 millióért a kórházak bőrgarnitúrát vásárolnak. *(Nem marad el... folytatás az 5. oldalon)*

Ismét Helmut Kohl lett a CDU elnöke

BONNI TUDÓSÍTÓNKTÓL

A német kereszténydemokraták tegnap Hannoverben megerősítették a CDU elnöki tisztében az ellenjelölt nélkül induló *Helmut Kohlt* (képünkön a *Reuters* felvétele a kancellárról), aki 1973 óta áll pártja élén. A kétnapos kongresszus küldöttei egyúttal régi adósságukat pótolva megszavazták, hogy mostantól a párttisztségek legalább 30 százalékát nőkkel kell betölteni. Egyelőre eddig terjedt a jelszavaiban magát a következő évezred pártjaként beállító CDU reformkészsége, jóllehet a nyitónapon nagy beszédet tartó Kohl szónoklatának leggyakrabban visszatérő kifejezése éppen a reform volt. Az előadás egyetlen szenzációja egyébiránt az volt, hogy Kohl közvetve beismerte: nem tartható korábbi ígérete arról, hogy az ezredfordulóig a felére csökkenti a most négymilliós munkanélküliséget.

A pártelnök a beszéd elég szűkre szabott külpolitikai részében hitet tett az európai integráció elmélyítése, az EU keleti és déli kiszélesítése mellett.

Japán voksolás – a helyzet változatlan

Hasimoto valószínűleg továbbra is koalíciós kormányzásra kényszerül

A Hasimoto Rjutaro vezette Liberális Demokrata Párt 239 képviselőt (a korábbinál 28-al többet) küldhet a parlamentbe, ám nem ért el abszolút többséget, így koalíciós kormányt kell alakítania, valószínűleg előző partnereivel, köztük a Szociáldemokrata Párttal.

Úgy tűnik, a hét végi választás nem sok újat hoz a távol-keleti szigetországban: szinte ugyanaz a csapat marad, ugyanaz a konzervatív politika, ugyanaz a kormányfő. *Hasimoto Rjutaro* most keresi azt a két tucat képviselőt, akikkel megtoldva saját Liberális Demokrata Pártja (LDP) 239 mandátumát, biztonságosan kormányozhat az 500 tagú parlamentben. A választások tétnélküliségét, pontosabban az alternatíva hiányát jelzi a rendkívül alacsony, 60 százalék alatti részvétel is.

A japán baloldal még mindig a kilencvenes évek elején történt összeomlása következményeivel, az érdemi választási lehetőség hiányával, az ideológiai vákuum jelenségével küszködik. A legnagyobb ellenzéki erő, a Shinsinto, illetve az LDP platformja nem mutatott nagy különbséget. Most a kérdés: az újjáalakuló kabinet megtartja-e választási ígéreteit, mindenekelőtt a mindenható bürokrácia, a hatalmas államapparátus szárnyainak radikális lenyesését. E tekintetben Japán és Magyarország gondjai egyeznek, mint ahogy abban is, hogy az utóbbi pár évben a gazdaság mindkét államban gyakorlatilag stagnált. Igaz, egy „apró" különbséggel: az egy főre számított japán bruttó hazai termék a magyarénak csaknem a tízszerese. Japánnak is megvoltak a tőzsde- és bankbotrányai. Az infláció tavaly ott gyakorlatilag megszűnt, s az idén is csak 0,1 százalékosnak jósolják. A hitelkamatok már olyan alacsonyak, hogy lassan annak fizetnek, aki hitelt vesz fel. Ezzel együtt a tőke külföldön keres mozgásteret, mert otthon a költségek, munkabérek, adók nagyon magasak. A második világháború előtti ötödik helyről a világkereskedelem harmadik helyére (Tokió az USA után a világ második gazdasági hatalma) magát feltornázó Japán idén is ázsiai sereghajtó marad, talán másfél százalékkal nő a GDP-je, ebben is emlékeztetve Magyarország szerényebbnél is szerényebb középeurópai térségi helyezésére. Persze, ahogy mondják, szeretnénk mi Japán helyzetében lenni... Kérdés, a japánok mit szólnának a cseréhez?

D. P.

Aknák a transzformátorházban

Kelet-Szlavóniában még 13 feltáratlan tömegsír vár vizsgálatra

ÚJVIDÉKI TUDÓSÍTÓNKTÓL

A következő egy-két nap eldől, megkezdik-e végre működésüket Bosznia központi állami szervei és sor kerül-e november végén a tervezett helyhatósági választásokra. Szarajevóban tegnap két vágányon futottak a diplomáciai erőfeszítések; az egyiken *John Kornblum* amerikai külügyi államtitkár-helyettes, a másikon a nemzetközi összekötő csoport puhatolta a felek véleményét e két kérdésről. A washingtoni közvetítő meghívását *Momcsilo Krajisnik* ezúttal sem merte visszautasítani, s tegnap újra bemerészkedett Szarajevóba, igaz, páncélkocsiban és IFOR-kísérettel. A kollektív boszniai elnökség szerb tagjától a nyugati közvetítők fokozott együttműködést reméltek azután, hogy *Izetbegovicnak* megígérte, nem akadályozza tovább a testület munkáját.

A béketeremtők nyolc elrejtett aknát találtak egy szerb területen levő, jelenleg néptelen muzulmán falu transzformátorházában. A szerbek célja az volt, hogy elrettentsék a visszatérni készülő menekülteket.

❑

A kelet-szlavóniai Ovcara tömegsírban minden valószínűség szerint vukováriak és a vukovári kórházban gyógyított sebesültek vannak eltemetve – tájékoztatott tegnap *Ivica Kostovic*, a kormány humanitárius ügyekben illetékes alelnöke. A kutatásokat a hágai Nemzetközi Bíróság szakértői végzik már két hónapja, a nyilvánosság teljes kizárásával, az azonosítás pedig a zágrábi egyetem klinikáján folyik. A szakértők munkáját csak a horvát kormány, valamint a szlavóniai szerbek megbízottjai ellenőrizhetik, a média részéről pedig csak egy angol tévéscsoport működhet a feltárás helyszínén. Az áldozatok azonosításáról bővebben csak december elején várhatók részletek. Kostovic tájékoztatása szerint Vukovár és Kelet-Szlavónia területén még 13 eddig feltáratlan tömegsír volna, több ezer áldozattal; ezek kihantolása még el sem kezdődött.

D. Z.

Robert Frowick boszniai EBESZ-képviselet-vezető a november végére kiírt boszniai helyhatósági választások tavaszra való elhalasztását javasolja, s döntéséről ma tájékoztatja az Ideiglenes Választási Bizottságot – jelentette hétfőn a Beta belgrádi hírügynökség. A testület minden bizonnyal igent mond majd Frowick javaslatára.

Nicaraguában Aleman vezet

MUNKATÁRSUNKTÓL

Becslések szerint még napokig is eltarthat, amíg hivatalos végeredmények állnak majd rendelkezésre a vasárnapi nicaraguai elnökválasztásokról. A szervezési, technikai és lebonyolítási nehézségek, illetve az összeszámlálás elhúzódása miatt Managuából csak részeredményekről számoltak még be a hírügynökségek. Ezek alapján a jobboldali, populista programmal indult *Arnaldo Aleman* látszik vezetni a baloldal képviseletében indult *Daniel Ortega*, az 1979–1990 közti sandinista forradalmi rendszer vezetője előtt, s a *Reuter* adatai szerint Aleman előnye olyan jelentősnek bizonyulhat, hogy még második fordulóra sem lesz szüksége.

A sandinista mozgalom vezetője egyelőre annak ellenére korainak vélte a vereség elismerését, hogy az előzetes (a szavazatok immár több mint harmadának összeszámlálása után kiadott) becslések alapján Aleman előnye körülbelül tízszázalékosnak látszik. A két jelölt egyébként igen heves, személyeskedésektől sem mentes kampányt folytatott egymás ellen: Aleman például a hajdani, polgárháborús veszélyt felidéző forradalmi korszak visszatérését jósolta Ortega megválasztása esetén.

A finnek zöme ellenzi az eurót

KIKÜLDÖTT MUNKATÁRSUNKTÓL

A finn euroválasztások kimenetelének a kormány örülhet is meg nem is: a szavazatot szerzett hat pártból öten az ötpárti koalíció tagjai, ám az EU-val szemben leginkább kritikus ellenzéki Középpárt a vártnál jobb eredményt ért el. *Paavo Lipponen* szociáldemokrata miniszterelnök elmondta: csalódott pártja választási szereplése miatt.

Lipponen beismerte, hogy nem számított az ellenzék ilyen arányú sikerére, és hangsúlyozta, hogy többet kell törődni a közvélemény euroszkeptikus részének meggyőzésével. *Esko Aho*, a Középpárt vezetője szerint az állampolgárok erős nemzeti politikát igényelnek az EU-n belül. Megjegyezte, hogy a finnek többsége egyelőre ellenzi a közös pénz bevezetését.

Noha az Európai Parlamentbe vasárnap beválasztott tizenhat képviselő közel fele „EU-ellenesnek" számít, mindez korántsem jelenti azt, hogy Finnországban komolyan megkérdőjeleznék az uniós tagságot. Elég arra gondolni, hogy a skandináv állam csatlakozási szerződését a Középpárt által vezetett kormánykoalíció írta alá, és a most megválasztott egyik legismertebb kétkedő, *Paavo Vayrynen* volt külügyminiszter nyújtotta be a finn felvételi kérelmet. Az egyetlen, EU-tagságot nyíltan ellenző politikai csoport a szavazatok mindössze két százalékát kapta, így nem küldhet euroképviselőt Strasbourgba.

Pócs Balázs

Litván választások: jobbra át!

A vasárnapi litván parlamenti választások első részeredményei alapján a *Vytautas Landsbergis* vezette konzervatívok visszavágtak a posztkommunistáknak a négy évvel ezelőtti vereségért. Bár a több mint 2000 szavazókörzetből csak mintegy 1050 adatait sikerült feldolgozni, a számítások azt mutatják, hogy a Sajudis utódjaként létrejött Haza Szövetség a voksok mintegy 29 százalékával biztosan vezet. A végső erőviszonyokat azonban korai volna még megjósolni, mivel a mostani hét végén – pártlisták alapján – a 141 képviselői hely közül alig 70-nek a sorsa dőlt el. A fennmaradó 71 honatyát a november 10-i második fordulóban egyéni körzetekben választják meg.

A zenetörténészből a litván függetlenség jelképévé vált Landsbergis maga is igen mértéktartóan nyilatkozott, hangsúlyozva, hogy a Haza Szövetség győzelme nem átütő, így koalíciós tárgyalásokra lesz szükség. Az új kormányfő – az előzetes információk szerint – az a *Gediminas Vagnorius* lesz, aki 1992-ben az utolsó Sajudis-kormányt vezette. Landsbergisnek a parlament elnöki széke juthat, ez jó ugródeszka lehet az 1998-as elnökválasztásokhoz.

Szalai Zoltán

Le Pen jelöltje nem szalonképes

PÁRIZSI TUDÓSÍTÓNKTÓL

A középpárti szavazók támogatásával a kommunista jelölt vereséget mért a szélsőjobboldali Nemzeti Front emberére egy tesztértékűnek tekintett pótválasztáson Franciaországban.

A gardonne-i körzetben *Bernard Tapie* volt mandátumáért versengtek a jelöltek. Tapie-t súlyos vesztegetési vádakkal több perben elítélték, lemondott mandátumáról, s az ismert politikus-üzletember várhatóan rövidesen börtönbe vonul. A mandátumára kiírt szavazás első fordulójában a mérsékelt bal- és jobboldali pártok egyaránt vereséget szenvedtek a kommunista és a le penista jelölttel szemben. Az első forduló eredményeit figyelembe véve a baloldali pártok egyöntetűen *Roger Mei* kommunista polgármester támogatására hívták fel a választókat, s – közvetett módon – lényegében ugyanezt tették a jobbközép pártok is.

A körötte kialakult széles körű koalíció oka az, hogy a mérsékelt pártok testületileg úgy ítélték meg: *Jean-Marie Le Pen* legutóbbi rasszista kijelentései súlyos veszélyt jelentenek a demokratikus berendezkedésre nézve. E koalícióra támaszkodva aztán Mei a második fordulóban a voksoknak több, mint 60 százalékát megszerezve jutott be a nemzetgyűlésbe.

TÁVIRATI STÍLUSBAN

KÉTSZER ÖSSZECSAPTAK a biztonsági erők Algír központjában egy szélsőséges iszlám rohamosztaggal, amely elsáncolta magát az egyik belvárosi negyed villájában. Az összetűzésekben életét vesztette Ali Buszetta polgármester is. *(AFP)*

MEGKEZDŐDÖTT Varsóban annak a négy férfinak a pere, akiket Piotr Jaroszewicz egykori lengyel miniszterelnök és felesége meggyilkolásával vádolnak. Jaroszewiczet, aki a hetvenes években töltötte be a kormányfői posztot, 1992-ben saját otthonában brutálisan megölték. *(Varsói tudósítónktól)*

AZ ENSZ megkezdte alkalmazottainak kimenekítését Zaire keleti részéből, ahol összetűzések robbantak ki a zaire-i hadsereg és a tuszi népcsoporthoz tartozó banyamulengék között. *(Reuter)*

Borisz Jelcin „hatalmi négyszöget" javasol

A duma kommunista elnöke, Gennagyij Szeleznyov is megerősítette: Borisz Jelcin kézben tartja az ország irányítását. Az elnök régi ellenfele, Alekszandr Ruckoj viszont visszatért a nagypolitikába, hiszen Kurszkban megnyerte a kormányzói választásokat, így a felsőháznak is tagja lett.

A szívműtétre készülő *Jelcin* a barvihai szanatóriumban félórás beszélgetést folytatott *Szeleznyovval*, aki később kijelentette: az elnök élénken reagált felvetéseire, látszott, hogy tisztában van az országban zajló eseményekkel, s kétségkívül képes a szükséges döntések meghozatalára. Az elnök javasolta, hogy az államfő, a miniszterelnök és a törvényhozás két házának elnöke ezentúl tartsanak rendszeres konzultációkat. A „hatalmi négyszög" az ország előtt álló sorskérdéseket vitatná meg, s Jelcint betegsége idején hivatalvezetője, *Anatolij Csubajsz* képviselné.

A nemzetbiztonsági tanács soros ülésén a testület új titkárát, *Ivan Ribkint* bemutató *Csernomirgyin* kormányfő megerősítette, hogy Moszkva békés eszközökkel kívánja megoldani a csecsen válságot. Ugyanakkor kizárta, hogy az ország területi egysége vita tárgyát is képezze. A „koalíciós" csecsen kormány élén álló *Aszlan Maszhadov* kijelentette, hogy a szeparatisták készek az együttműködésre a nemzetbiztonsági tanáccsal, illetve a moszkvai kabinettel, de szerinte a helyzet megoldása attól függ, hogy az oroszok betartják-e a nyár végén született megállapodásokat.

A kurszki terület lakossága 78 százalékos többséggel kormányzónak választotta *Alekszandr Ruckojt*. Az Afganisztánban a Szovjetunió Hőse címet kiérdemelt repülőtábornok Jelcin oldalán alelnök volt, ám 1993-ban a Legfelső Tanács oldalára állt, és az októberi összecsapásokat követően hónapokig börtönbe került. Megfigyelők szerint éppen a hatalom részéről elszenvedett üldöztetés miatt nyert ilyen nagy különbséggel.

Horváth Gábor

Lugossy Mária

Magyar iparművészet az
ezredfordulón 2003

118.l.
121.l.

- TOLNAY KÁROLYNAK

[engő]V[árkony], 1938. XI. 13.

an Eyck"-et[1] - és örömmel olvastam
k hirét.[2]
p.[oste] r.[estante] Rinának ide
nilag irja meg, megkapta-e.[3]
le azzal vigasztaltam magam, hogy
a Maga nem-jöveteléért azonban

ülep

LUGOSSY MÁRIA

Új MŰVÉSZET

2002/jan

18.o.

größere Bürgerhäuser. Voll. nach dem Tod des Baumeisters József Bullant (22. 11. 1827) auf Grundlage eines eig. Planes das Ofner Bürgerspital zum Hl. Johannes Nepomuk (1828–29; ehem. Margit körút 68, im 2. WK stark beschädigt, 1947 abgerissen). – Unklar, ob ident. mit *József (Joseph) E.* (* um 1804), der 1823 als Kupferstecher-Student der ABK Wien belegt ist (vgl. Pataky, 1951) und 1846 die durch Bombardierung beschädigten Altarbilder der Hl. Anna-Kirche in Buda restaurierte. 🏛 DUNAFÖLDVÁR: Friedhofs-Kap. und Gruft des Dechantpfarrers Radnics, 1861.

🕮 *Pataky*, 1951. – Religio v. 30. 10. 1861, 2. Halbjahr(35) 285 (zu 2); *J. Kapossy*, MűvÉrt 1:1952, 135 (zu 1); Magyarország műemléki topográfiája, IV, VI (Budapest 1, 2), Bp. 1955, 1962; *G. S. Zakariás*, in: Tanulmányok Budapest múltjából, XII, Bp. 1957, 279–311; *id.*, Magyarország művészeti emlékei 3, Bp. 1961; *Á.Gy. Balogh*, Építés-Építészettudomány 27:2000 (3–4) 308 s., 317. – Budapest, StA: Entwürfe. D. Komárik

Eckermann, *Borghild*, dt. Malerin, Graphikerin, * 20. 3. 1942 Wilhelmshaven, lebt in Köln, Brüssel und Waddewarden/Friesland. Stud.: Pädagog. HS Oldenburg und Flensburg; FHS für Kunst und Design Köln (u.a. bei Stefan Wewerka). 1987–89 Künstleratelier der Stadt St. Augustin, 1991–95 der Stadt Siegburg. 1996 Dr.-Theobald-Simon-Kunstpreis, Bonn. – Gestisch monochrome Malerei, z.T. auf Tüchern. Bei der Ausst. „Hängung" 1998 in Siegburg versucht E., mit hängenden monochromen Tüchern den jeweiligen Raum durch Farben neu- bzw. umzudefinieren 👁 *E:* 1987 Jever, Gal. in der Bücherstube / 1989 Sankt Augustin, Stadtbücherei (K: G. Ch. Rump/R. Lewandowski) / 1991 Wil-

LUGOSSY MÁRIA

ÚJ MŰVÉSZET

1996/ÁPR

48.o.

nár úrnak Debrecen Magoss György tér 9.

várad

. 1212.sz.

zéket.

Lugossy Mária

A Kispesti Vigadó Galéria meghívja Önt és kedves családját

„Európa -Szoborpark" Kispesten

Válogatás a Kőkapui Nemzetközi Művésztelep anyagából

című kiállítás megnyitójára 2004. augusztus 26-án 17-órára.

A kiállítást megnyitja: Wehner Tibor művészettörténész

A kiállítás helyszíne: Kispesti Vigadó Galéria és kertje 1191 Budapest, Fő u. 20.
Megközelíthető: a 3-as metró Határ úti megállójától az 50-es villamossal 4. megálló vagy a 42-es villamossal az Ady E. út felől.

Az Európa Szoborpark alkotói:

Arnal, Luis (F);	Bányász Éva;	Boros Tamás;	Cardenas, Solano (F);	Cecere, Saverio (I);	Csóti Gábor;
Ézsiás István;	Herera, Octavio (F);	Galgóczy György;	Horváth László;	Kazinczy János Árpád;	Kilar, Stephan (F);
Kiss László László;	Lantos Ferenc;	Lipcsei György (SK);	Márkus Péter;	Nemes Ferenc;	Nem's, Judith (F);
Rodriguez, Martha (F);	Simó Enikő (Ro);	Szlaukó László;	Tirnován Ari Vid;	Várnagy Ildikó;	Zalavári József

Az Európa Szoborpark tárlatának vendégművészei:

Barabás Márton; Csurgai Ferenc; Dargai Lajos; Gaál Tamás; Haraszty István; Lugossy László; Nikmond Beáta; Lugossy Mária

A kiállítás kurátorai: Ézsiás István szobrász, Muha Mária kulturális menedzser és Rózsa Zsuzsa művészet-szervező

pokat? Sörösplatnit. Számolócédulát,

1021

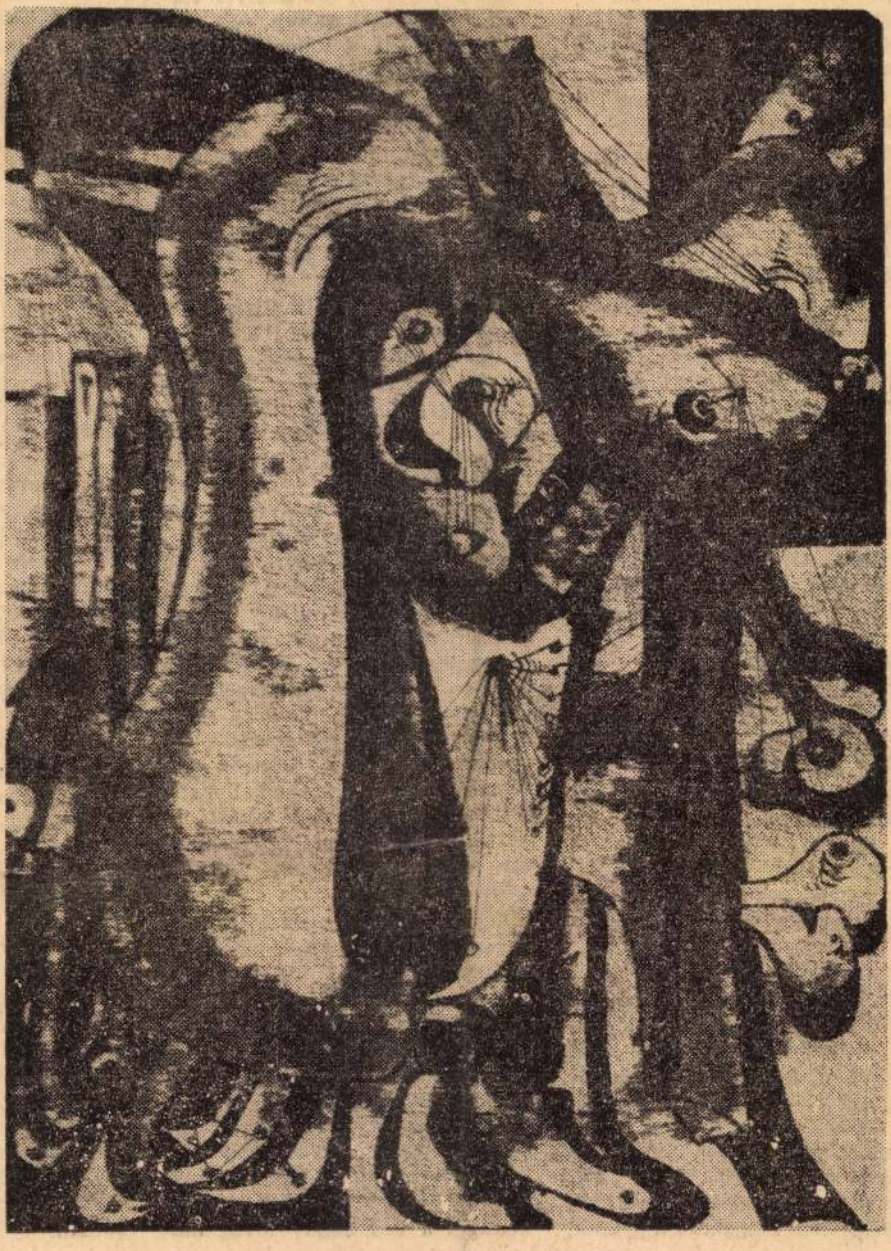

Lugossy Mária: Kompozíció

időkben s még annyi filmben — konfliktusba került a kapitalizmussal is. És szüntelen vereségeivel: sok filozófusnál többet mondott el az elidegenedésről. Biztos voltam benne, hogy e „kisember" mulatságos konfliktusba kerül majd a szocializmussal is, s természetesen itt is vereséget vereségre szenved — *de egészen más tanulságokkal*, mint nagyszerű elődje. Elszomorodva láttam: hogy ugyanolyan tanulságokkal. Chaplin az elgépiesedett világgal s a gépek uraival vívott öntudatlan harcában úgy vált *mulatságossá*, hogy ellenfeleit *nevetségessé* tette. Sajnos, a kis borbély is ezt tette: a kisvárosi direktórium tagjait mutatta be ostoba fajankóként. Úgy „deheroizált", hogy önmagát emelte — könnyes meghatódottsággal — hőssé. Az ellenforradalmárok terveiről, egy ruhásszekrényben kuksolva, mindent megtudott. A néző kénytelen volt arra gondolni: vagy éjjel-nappal a ruhásszekrényben tartózkodott, vagy pedig az ellenforradalmárok kizárólag akkor szövik terveiket, amikor a kis borbély a szekrényben van.

Hogy miért hozakodom elő most, hosszú hetek után egy finom tollú újságíró-író gyöngén sikerült tévéfilmjével? A lelkifurdalás késztet rá. Közben rájöttem, hogy nem is olyan gyönge film ez, amelyről tapintatosan hallgatni kell. Azt is pontosan tudom, mikor jöttem rá. Amikor bemutatták kitűnő költőnk, s talán legkedvesebb mai novellistám szimbolikus értelmű tévéjátékát a két Don Quijotéról. Őszintén megvallva, csak annyit értettem meg a történetből — hogy szilmbólum. Illetve, valahányszor megérteni véltem: elhessegettem magamtól a gyanút,

[illegible] nek még rá — gy[illegible] lálkozna[illegible] hány sz[illegible] kában, [illegible] dult a [illegible] met tisz[illegible] százötve[illegible] szonyok[illegible] vetett a [illegible] börtön [illegible] szabadulást kért a falu lakosaitól. A néhány éve tartott drámai falusi népszavazás eredménye: a börtönajtó húsz év után sem nyílik meg a tömeggyilkos előtt. A valóság olyan sűrítetten tragédiai, hogy szinte minden lehetőséget megad a művészeknek továbbköltésére. Kivéve egyet: a valóság megváltoztatását. Mégis, a szerzők — a tévé egyik legtehetségesebb író-dramaturgja s egyik legjobb rendezőnk — nem a lelkekben lappangó drámákat bontják ki, hanem (egy didaktikus politikai-bűnügyi dráma primitív izgalmassága érdekében) hajdani náci besúgóként állítják elénk a falucska polgármesterét. A tömeggyilkosság és a népszavazás valóban megtörtént; a német tiszt is létezik, s a Marzabotto nevű falu is — polgármesterestül. Nem tudom, mit szólna hozzá a polgármester. ha megtudná, hogy a történet kerekdedsége végett, a közeli Budapesten, egy dramaturgiai megbeszélésen: árulóvá nyilvánították.

Egyszóval, ahogy elnéztem ezt a gonosz német tisztet, aki hajszálpontosan olyan, amilyennek egy gonosz német tisztnek lennie kell; azután az anyját, akiről eszembe jutott, hogy bizony az alma nem esik messze a fájától. a tökéletes zsarolót, az annyira ismert csapdát, a megtévedt apa és tiszta lelkű fia oly gondosan kiszámított konfliktusát — egyszerre gyengéd szeretet támadt bennem a bús képű lovag mo-

szatírát. A marzab[illegible] m[illegible]s cselekménysoroz[illegible] [illegible]lt hogy a *Vé*[illegible] törté[illegible]n [illegible]

[illegible]gelnt és elmond[illegible] viccet, bejön Wolne[illegible] mond egy zsidó vic[illegible] mindegyik fajtából [illegible] bet. Nem csoda, h[illegible] sorshoz szokott aris[illegible] egyre inkább kétség[illegible] végül teljesen össze[illegible] lassú összeomlását - [illegible]ző ajtókon hetven p[illegible] járó viccmondók köz[illegible] — eszembe jutott, [illegible] mai lehetőség feszül[illegible] *vallomásban*, s ha [illegible] ták is: mégiscsak n[illegible] ták, s még a lehets[illegible] tusok körvonalait i[illegible] Igaz, hogy nem volt[illegible] kívül jó tévéjáték, *egyszer egy borbély*, szépségű parabola s[illegible] a *Don Quijote vagy* [illegible] De mégis épkézláb [illegible]

Talán sikerült be[illegible] az olvasónak, hogy [illegible] műhelyében egyre j[illegible] kok születnek. Hog[illegible] lyen sorrendben [illegible] egymás után — a fi[illegible] méleteinek, továbbá [illegible] időbontás törvényei[illegible] ben — nevetséges [illegible] Ki tudná csalhatat[illegible] teni, hogy a fejlődés[illegible] nézni vagy innen.* hogy [illegible] van. Már[illegible] foglalkoztat, vajon [illegible] kell következnie, [illegible] legutóbb bemutato[illegible] kei is felszínre keri[illegible] zelni nemigen tud[illegible] kodom.

M.D.K.

Lugossy Mária

"Tanulmány" c. képének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. szept. 13.
XIII. évf. 37. sz. cimlap

Lugossy Mária

"Kompozició" c. képének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. ápr. 25.
XIV. évf. 17. sz. 14. lap

Lugossy Mária, [ ]

L: Bukta Imre

P. Lüvsy: Határon innen, határon túl 7.

Népszabadság, Bp. 1979. ápr. 27

Lugossy Mária

"Változó dimenziók" I-IV

Soproni Szemle 1978/4 XXXII. 371. old

Lugossy Mária

Bohus Zoltán, Fajó János és Lux Antal mentek elsőként dolgozni a Rába Müvekhez. A három müvész kezdeményezését igen nagyra értékeli a kritika.
Az üzemi munka a müvészek részéről azt jelenti, hogy ők "adják elképzeléseiket és a Rába adja a TMK műhelyt!
Az üzemben készült kisebb méretü krómacél plasztikák kerültek bemutatásra a kiállitáson. Ezek később nagyobb méretekben épületeket diszithetnek, vagy mint szobrok a közterek szépségét szolgálhatják.
Az eddigi munka eredményei alapján a cikkiró nagy jövőt lát a müvészek ezirányu törekvéseiben. Fenti c. kritikát lásd: Fajó János nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. juli. 1. XXII.évf. 26. sz. 12. lap.

/1

Lugossy Mária

Vadas József: "Művész az üzemben" címmel beszámol a Rába Művekben készült és a Józsefvárosi Kiállitóteremben bemutatott művekről. "Tizéves szimpozion-mozgalmunk" címmel hirdeti a tárlatot az Ördögh-brigád név alatt működő képző- és iparművészcsoport. Tagjai: Blaski János, Lantos Ferenc, Fajó János, Bohus Zoltán, Lugossy Mária és Lux Antal.

Több évvel ezelőtt -néhány művész összefogásával- alkotótábor létesült Győrött. Bizonyos idő mulva azonban rájöttek, hogy jóval komolyabb eredményeket érhetnek el a nagyipar közreműködésével.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. juli. 1. XXII. évf. 26. sz. 12. lap.

Lugosi Mária, szobrászművész

a Művészházban rendezték meg a magyar szobrászati kiállítást, melyen a művész műve szerepel: a Rába gyárban készült egyik szobra.

Művészeti magazin.

1978. VI. 15. Televízió, 21.45 (Gné).

Lugossy Mária, ötvös, iparművész

Bohus Zoltán feleségével, Lugossy Máriával együtt Hajdúszoboszlón, Győrött, Egerben, Salgótarjánban mutatkoztak be műveikkel.

Frank János: Obeliszk és dob.
Élet és Irodalom, 1978. jún. 3.

Lugossy Mária, ipermüvész

1975. dec. elején volt egy közös kiállításuk Győrben Fajó János-Bolms, Zoltán-Lugossy Máriával. akkor egy rádiv kerekarztal beszélgetés kapcsán vetődött fel a probléma, hogy a Rába Vagongyárban a müvészek a müvészi kemléletmódjukat kifejtlvetik.

Müvészeti magazin

1978. VI. 15. Televízió 21.45 / Gué.

Lugossy Mária

Lugossy Mária fémplasztikáinak kiállítása a Helikon Galériában október 20-án nyílt meg.

— : Kiállítási naptár
Művészet, 1977. október – 48 lap.

Lugossy Mária szobrászművész

Szept. 11-én nyílt meg Sopronban – a 700 éves város jubileumi cseményeinek keretében, – az első országos érem-biennálé. – A nagyjitón díjakat osztottak, melyben a művész is részesült.

Láttuk, hallottuk.

1977. szept. 18. Petőfi 15.33 Áné.

Lugossy Mária

Lugossy Mária acél-üveg
térformái a plakett, illetve
az érem új lehetőségeit tár-
ják fel.

Sarósdy Judit: Érmek Liszabonnak.
Új Tükör, 1978. augusztus 27-26. lap.

Lugossy Mária

Alapos gondoskodás vizsgálja Lugossy Mária egy sík meghajlításának egyszerre, tükörképként bemutatott ellentétes módjait.

Nagy Ildikó: Magyar szobrászati kiállítás?
Művészet, 1978. november – 30. lap.

Lugossy Mária

Lugossy Mária ötvösművész és Bohus Lottán szobászmű-vész kiállítása Hajdúszoboszlón a Kisgalériában megnyílt.

—: Kiállítási naplár

Művészet, 1977. augusztus - 48. lap.

Lugossy Mária

A Mücsarnokban Mészáros Géza festőművész és Molnár Edit fotóművész kiállitása november 20.-ig,
a Fiatal Művészek Klubjában Gyimesi Julia kiállitása november 3.-ig,
a Helikon Galériában Lugossy Mária ötvösművész kiállitása november 13.-ig,
a Miskolci József Attila Könyvtár kiállitótermében Banga Ferenc grafikus kiállitása november 26.-ig,
a Rózsa Ferenc Kollégium Klubjában Bálint Ferenc festőművész uj fotómontázsainak kiállitása november 2.-től /XI., Bercsényi utca 37./ tart nyitva, -közli a lap a kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. okt. 29. XXI.évf. 44. sz. 8. lap.

Lugossy Mária

"Az érem agóniája" cimmel Vadas József ir a Magyar Nemzeti Galériában rendezett - nemzetközi éremszövetség jubileumi tárlatáról, a FIDEM negyvenéves évfordulójának alkalmából.
A külföldi müvészek felsorolása mellett két magyar müvészt emlit meg, akik ugyan nem éremmel, hanem kisplasztikával szerepelnek a kiállitáson: a magyar Pierre Székely és Lugossy Mária.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. szept. 17.
XXI. évf. 38. sz. 12. lap.

Lugossy Mária,

„Acélplasztika II.", acél, 100x100x25 cm.
1947. /repr./

Művészet, 1978. 11. 30. old.

Lugossy Márta

Lugossy Márta fénykompozíciót mutatta be a tárlaton.

P. Szabó Ernő: Határvestek.
Új Tükör, 1979. április 29-4 lap.

Lugossy Mária

Bohus Zoltán és Lugossy Mária kiállítást rendezett a miskolci Diósgyőri Vasas Művelődési Központban.

— Kiállítások.
Művészet, 1979. március – 47 lap.

Lingossy Mária

„Divergencia"
(repto)

Sárosdy Judit: Erinek Liszabonnak.
Új Tükör, 1979. május 27 - 26. lap.

Lugossy Mária

Óracsináló szobrász

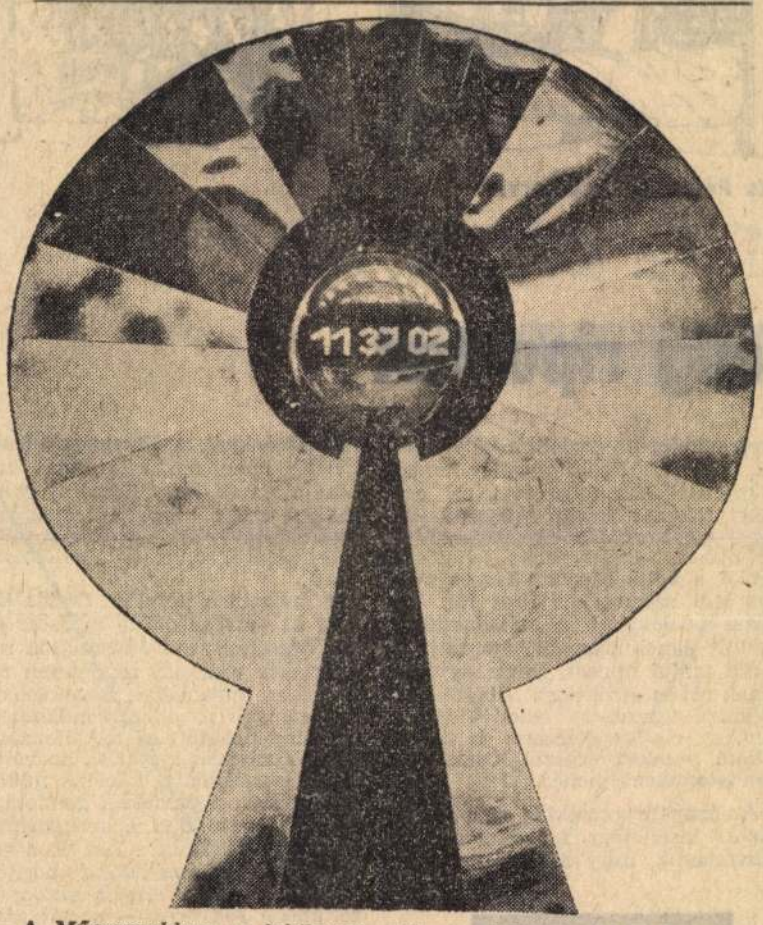

A Műcsarnokban, a jubileumi képzőművészeti kiállításon akadt meg a szemem Lugossy Mária Kontaktus című kettős fejre utaló rozsdamentes acél szobrán. Még csak nem is a mű merőben új formanyelve kapott meg, hanem az a megfoghatatlan valami — amit a kritikusi szemérem olyan ritkán enged kimondani —, a tehetség. Lugossy művészetének elsődleges jegye. Később tudtam meg, hogy a diplomája szerint ötvös. A képzőművészeti gimnáziumban érettségizett, még abban az évben fölvették az Iparművészeti Főiskolára, 1973-ban végzett, 1975-ig mesteriskola hallgatója volt.

Amikor a Százados úti műterme felé menten, arra gondoltam, könnyű lesz a dolgom, ilyen fiatal embernek legfeljebb — bár, akármilyen jó — három-négy darabja lesz, félóra alatt „felgyűjtöm". Tévedtem, akkora oeuvre-t láttam — részben fényképen, persze —, hogy egy idős mesternek is díszére vált volna. Posztimpresszionista festményekből nem kuriszt ennyit megfesteni, de Lugossy Mária rendkívül bonyolult, más és más gondolatokat hordozó műveket alkot. Nemcsak invenciót kívánnak ezek, hanem — még férfi számára is — rengeteg, nehéz, szaporátlan iparosmunkát. Műveinek többsége tükörfényesre polírozott, rozsdamentes acél kompozíció, anyagát gyakran kombinálja üveggel, plexivel. Geometrikus, szögletes minden, de Lugossy nem dogmatikus, a görbe, vagy az érzésvonal sem idegen tőle. Anyaga, ez a rideg acél biztos, nyugtatóan hűvös hatású, szobrászi magatartása is egybevág a fémével. Alakjában különböző, de mégis ugyanazt mondja az átlósan komponált cső-lámpatesttel egyesített Kitörés, a fekvő, amorf korong, az Utópia, az ugyancsak fekvő — tehát földülnézetet kívánó — kövér gyűrű, a Saturnus, vagy az oly határozottan függőleges hangsúlyú, a közepén negyvenöt fokos szögben, még határozottabban elvágott duc, az Elmetszett henger, és az egy- vagy kétoldalas, négyzetméteres térplasztika.

A művész látogatásom előtt érkezett Győrből.

— A Győri Vagon- és Gépgyárban gyári művésztelepet szerveztünk Fajó János, meg férjem: Bohus Zoltán, Csiky Tibor, Ezsiás István, Győri László, Haraszty István, Lux Antal, Misch Ádám, Nádler István és én. Ez már a második nyarunk volt Győrött. A gyár helyet adott nekünk a tmk-csarnokban, szerszámot, gépmunkát, sőt anyagot is. Mi meg az egyik munkánkat ajánlottuk fel a városnak. Az idén, már helyi építészek tervei szerint a városképbe illő szobrokat, plasztikákat csináltunk, melyeket el is helyeznek majd a szabadban. Kapcsolatom Győrrel régi: 1975-ben itt volt kiállításom Bohussal és Csikyvel együtt, még előbb, 1973-ban itt állították föl az órámat — diplomamunkám volt — a Műszaki Főiskola előcsarnokában. A kvarcóra szerkezetét a Műegyetemen készítették.

(Csaknem négy méter magas vas építmény, csillogó sárgaréz borítással (képünk). Kétoldalas, két homorú napkorong keretezi a pufók elektronikus számkijelzőt. Óránként — hogy a szüneteket közölje — harminc másodperces szignált játszik, Huszár Lajos fiatal zeneszerző művét.)

— Hogyan jutott eszébe egy ötvösnek — szobrásznak — az óracsinálás?

— Az ingaóra járt az eszemben. Kérdeztek mások is, értek-e az óra szerkezetéhez: hát, ha el kellene magyaráznom az elektronikus óra működését, ugyancsak bajban lennék. Viszont az az érzésem, hogy ha csak félig-meddig mérnök volnék, elfognának a gátlások. Így intuitív maradhattam. Szó volt róla, hogy rendelnek tőlem egy hétméteres órát is, a Déli pályaudvar elé, sajnos drága lett volna, de ennek a két és fél méteres kiállítási változatát azért elkészítettem, be is mutattam a miskolci ötvöstriennálén.

(Olyan ez az óra, mint a gomba, csakhogy a nagyon hosszú szára nem középen van, hanem oldalt. A gombakalap peremén futnak körbe a számok, úgy, mint a villanyújságon — tehát a térség minden oldalán látnánk, mennyi az idő. A gomba szára elöl-hátul nyitott, üveg védi persze, kilátszik, mi van a hasában: a legszebb műtárgy, az elektronika.)

— Nem akarok bókolni, ez a két óra életmű.

— Van még. Az egyik hengeres, fényes órámat megláthatja a balatonfüredi vasútállomáson, még most készítettem modellt egy svájci óragyár pályázatára. Spirál rugón álló asztali órát, kiküldtem. Digitális szerkezetet majd ők csinálnak hozzá, ha nyernék.

— Végül is ötvös, van ékszere is?

(Vannak. Szépek, szögletesek, elegánsak, tárgyilagosak.)

— Látom, jól érzi magát a kis méretek között is.

— Hogyne. De van valami, amit újabban még jobban szeretek, mint az órákat. Ez — így neveztem el — a földplasztika; miért ne lehetne a föld is szobrászati anyag? Kipróbáltam, először megcsináltam — tulajdonképpen egy fekvő reliefet — 1:1000 léptékben földből. És most már megbízást is kaptam, a kecskeméti kórház kertjét. Körülbelül 5000 négyzetméteres lesz, 1980-ra készül el, a formáimat beültetik fűvel.

— Tervei?

— Októberben kiállításom lesz a Helikon Galériában, benne a győri tmk-ban készült nagy térplasztikámmal.

Frank János

SZEKRÉNYESY JÚLIA:

Sz

Az idén lépett harmadik évadjába az Agriai Játékszín. Boldog gyermekségét éli tehát, azt a kort, amelyben a bájos haszontalanságok álorcája mögött rendszerint már szépen kifejlett formában húzódnak meg a későbbi, alig javítható hibák. A program tetszetős, a megvalósítás könnyű bódultságot ígér a hálás egri közönségnek. A hagyományápolás bűvös jelszavára még a legzordabb irodalomtörténész is elérzékenyül, a jól bevált kabarétréfák, valamint a közéleti bátorságot mímelő be-

ÉLET ÉS IRODALOM Bp. 1977. 12 aug. 6.
XXI. évf. 32. sz. 12. lap.

A tuloldalon lásd: Stefanovits Péter: "Szinpadtervek" c. művét.

Stefanovits Péter

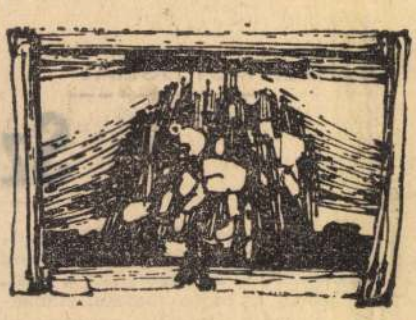

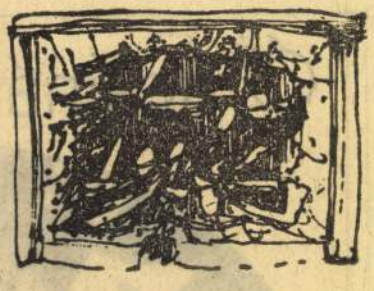

Stefanovits Péter: Színpadtervek

Élet és Irodalom, Bp. 1977. aug. 6.
XXI. évf. 32. sz. 11. lap.

KÖNYVESZSÁK

Helyzetjelentések

nem mindig az irodalom kályhájától indul el: Petőfi nyomát keresi a mai koltóiak tudatában, az „erdélyi Németh László" (Balázs Ferenc) egyik próféta-társát faggatja az otthoni érvényesülés lehetőségeiről, a költő Horváth István magyarózdi szociográfiájához fűz érdekes adalékokat, a balladakutató Ráduly János ürügyén bemutatja a tudós tanító típusát. Neves egyéniségek révén érzékelteti a nálunk is időszerű igazságot: lehet vidéken élni, az elszigeteltségben is lehet alkotó munkát végezni. Csak éppen istentelenül nehéz.

Az árnyalt portrékból az a sajátságos kisebbségi mondanivaló is kikerekedik, hogy a romániai magyarság inkább a faluhoz kötődik, az elmaradottságot. A jószemű riporter azt sugallja, hogy feloldható az ellentmondás: a daloskörök, színjátszó együttesek, ifjúsági klubok; az öntevékeny kisközösségek, az ízlésformáló és állandósított rendezvények, intézmények segítségével. A stílusos írásokból kiviláglik, hogy a nemzetiség úgy is élhet nyelvében és szokásaiban, ha kitágítja szemhatárát, ha alkotó módon használja fel hagyományait és lehetőségeit. A *Viznyugattól vízkeletig* ilyenformán izgalmas krónikája annak, hogy Románia-szerte miként megy végbe a legnagyobb nemzetiség — Balogh Edgár találó kifejezésével élve — „önösszeszedése".

A harmincesztendős *Dudás Károly* az összehasonlító módszer híve. Becserkészvén Jugoszlávia magyarlakta vidékeit, részletesen fejtegeti az anyanyelvi közművelődés eredményeit és ellentmondásait is, de mindenekelőtt az foglalkoztatja, hogy a vajdasági, bánáti, horvátországi és szlavóniai falusiak miként gyűrkőznek a *gazdasági* gondokkal. Nagy az adó, kicsi a kezdeményezőkedv, omladozik a ház és a régi világ. A szürkés-fekete borítójú kötet számtalan elesett ember — feltűnően sok öreg — sorsát zárja magából, a *Szakadó* mégsem fest sötét, árnyalatlan képet elénk. Már csak azért sem, mert fel-feltűnik egy szépbeszédű halász, egy tanító, egy ügyes gazda, s életével példázza, hogy van remény.

Van esély a kitörésre, ha sikerül lépést tartani a világgal, ha sikerül szót érteni a helyi közösséggel. Persze, a különböző nyelven megszólaló riportalanyok nem feltétlenül a sajátos önigazgatási modellt illusztrálják. Azt az elemi és elementáris erejű igényt fogalmazzák meg, hogy a köznapi tudat szférájában élőknek kétszeresen szükségük van a legalábbis egyenlő feltételekre: hogy átléphessék az árnyékukat, és hogy akár a legszemélyesebb ügyüket is demokratikusan intézhessék. Gondolom, ennek a

[redacted]

nez körül. Könyve látszólag nem illik a faluképek sorába. Csakhogy a riporter Beszkárt-szociográfiát ír, márpedig a nagyhagyományú budapesti közlekedési vállalat új dolgozói túlnyomórészt mostanában integrálódtak a nagyvárosba. A BKV üzemi újságjának hajdani munkatársa nem azért keresi fel őket, mert kötete csak így kerülhet a kritikusi skatulyába. A sokat kérő és aránylag keveset adó szervezet a munkaerőínséges időkben az átmeneti típust vonzza: azt, aki már alkalmazkodott városi körülményeihez, de még képtelen élni a metropolis kínálta tartalmas lehetőségekkel.

A *Végállomástól végállomásig* riportjai felölelik mindazokat a témákat, amelyek az erdélyi és a vajdasági nemzedéktárs írásaiban föllelhetők: kereszt- és hosszmetszetet tár fel, egy-egy ponton mélyrétegekbe fúr, a gazdasági okokat és a kulturális következményeket is felvillantja, ráadásul egységes hangvételű. (Kár, hogy ilyen mondatok olvashatók benne: „Az ideális persze az lenne, ha legalább az összetartás *terén* olyan erővel *rendelkezne* a forgalmi brigádok többsége, mint a 74-es »bagázs«." A másik két válogatásban efféle pongyolaságra nincs példa.)

●

A szerzők 1945 körül, a riportok 1971—77 között születtek. Azt a folyamatot tükrözik, amikor az agrárjellegű szocializmus ipari szocializmusba vált át — a Kárpát-medencében. Igaz, furcsa folyamat, furcsa „-tól -ig" ez, legalábbis a három valóságkutató értelmezésében.

Csak a legutóbbi évtizedet élték meg tudatosan, következésképpen nem háborítja fel és nem vigasztalja őket a felszabadulás előtti helyzet: együtt látják a visszahúzót és az előremutatót, az elveszendőt és a bevezetendőt, az elesettet és a feltörekvőt. Egymás mellett látják az *átmenetiség* megannyi mozzanatát, de egymás után láttatják. Szigorúan, a kedvező végkifejletben reménykedve.

„Tólig" riportjaikat a történelmi valóság szerint rendezték kötetté.

Libertás lobogón vérük száradott." De lehet idézni a *Szenci Molnár zsoltárai* című háromszakaszos költeményt is, melynek sorai ugyanígy leckét mondanak fel: „rommá gyalázott templomok üszkén / sárral tapasztott viskók zugában . . ." „Ínségben, vészben, pogány had ellen / fegyverünk voltál, megtartó pajzsunk . . .". A nem *megélt*, hanem *olvasott* divatos történelmiség így fordul önmaga ellen: Déva vára sztereotípiája leomlasztja a Dévavára-jelképet. Vagy visszatérve a *Gyökérhez*: a sztereotíp eszmei mondanivaló (csak addig él a fa, amíg táplálja a gyökér) a más részeiben szép verset teszi érdektelenné.

Kerék Imre húsz éves út után — a küszöbön áll. Lehetséges, hogy majd belépve, olyasmi is előkerül a batyujából, amit szégyellt fölmutatni. Csak arra kérem, ne a gombostűre tűzött lepkét hozza, hanem a sárba törött lepkeszárnyat; ne csak a „figefa" virágját, hanem a nadrágjába akadt bogáncsot is. Csak arra kérem, hagyja kívül az idegen kacatot; csak arra, hogy ne törölje le lábáról az út porát. A szürke is szín.

Veress József

Lugossy Mária

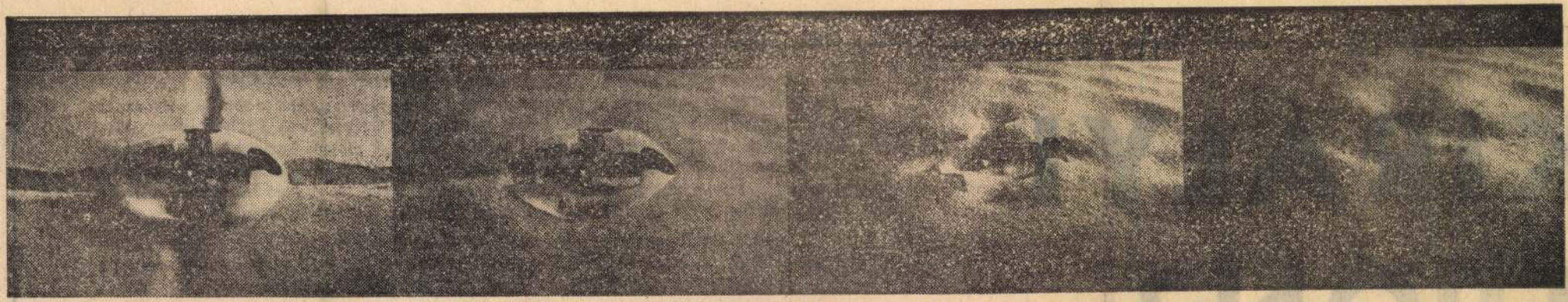

Lugossy Mária: Idő

Élet és Irodalom, Bp. 1977. juni. 25. XXI. évf. 26. sz. 15. lap.

A szél selyemből és acélból volt. A tengerszint fölé dómtorony-magasságban emelkedő krétasziklák jégkori élekkel hasítottak a horizontba.

A koronaszerű, fehér sziklaperemen túl, ködben, szürkén, aknásan hullámzott a tenger.

A Sassnitz révéből Trelleborg felé hajózó vonatkomp ködduda-kája megsérült." „Nem. Nem láttuk egymást. Ha a karomat kinyújtottam, azt se láttam már, olyan sűrű lett a köd." „Aztán?" „Nem tudtam, hol vagyok és hol van ő. Keresem. Egyszer csak előttem állt. De csak az arcát láttam. A testén, a ruháján végigfolyt a köd." „A kezét se látta?" „Nem láttam a kezét, lépteként érte." „Megijedtem." „Megijedt a férje nevétől, mely a saját neve is? A mai életben megtörténhet, hogy valaki beleütközik a saját nevébe... irritálhatja, üldözheti a neve, ez a tabu, amit önmaga helyett kell mondania másoknak, akik szintén nevet viselnek, és akik tulajdonképpen csak a nevük sze-

ORAVECZ IMRE:

Oratbi alapítása

láng alatt a látomással

KÁDÁR PÉTER RIPORTJA:

KIRÁLYI TRÓN?

Felvételre készülnek az érettségizettek; az egyetemeken és főiskolákon június végéig tart a vizsgaidőszak. A tizenötezer helyre harminchatezernél is többen pályáznak. A bölcsészkaron négyszeres, az orvosi egyetemeken háromszoros a túljelentkezés. Ötvenhat felsőfokú intézményben 110 ezer hallgató ad számot ismereteiről. A számok mögött emberek vannak és temérdek munka, kitartás, szorgalom. A továbbtanuló fiatalok javarésze hivatástudattal készül a választott szakra. A jövő humán és műszaki értelmisége öt-hat éven át bizonyít, mire jogot kap — az induláshoz.

A következő monológok egy-egy ember véleményét tükrözik. Keskeny rétegek szószólói ők, de léteznek. És a tünetekről akkor is szólni kell, ha legszívesebben csak négyszemközt beszélnénk meg az orvossal. Minél egészségesebb egy szervezet, annál gyorsabban tiltakozik minden rendellenesség ellen.

Lehet ez a riport vitairat is. Ám nem hiszem, hogy a fülsértő vélemények esetenként ne érdemelnének figyelmet. Erről aligha lehet vitatkozni.

1.

nyesebbek, többet várnak az élet-

srácnak egy garzont. Ott ünnepel-

az Alföld jobban beválna. Voltam

pozícióban levő rokonok pumpolá-

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
Lugossy Mária,
ÉLET ÉS IRODALOM
újságírás
1981 MÁJ 30
1021

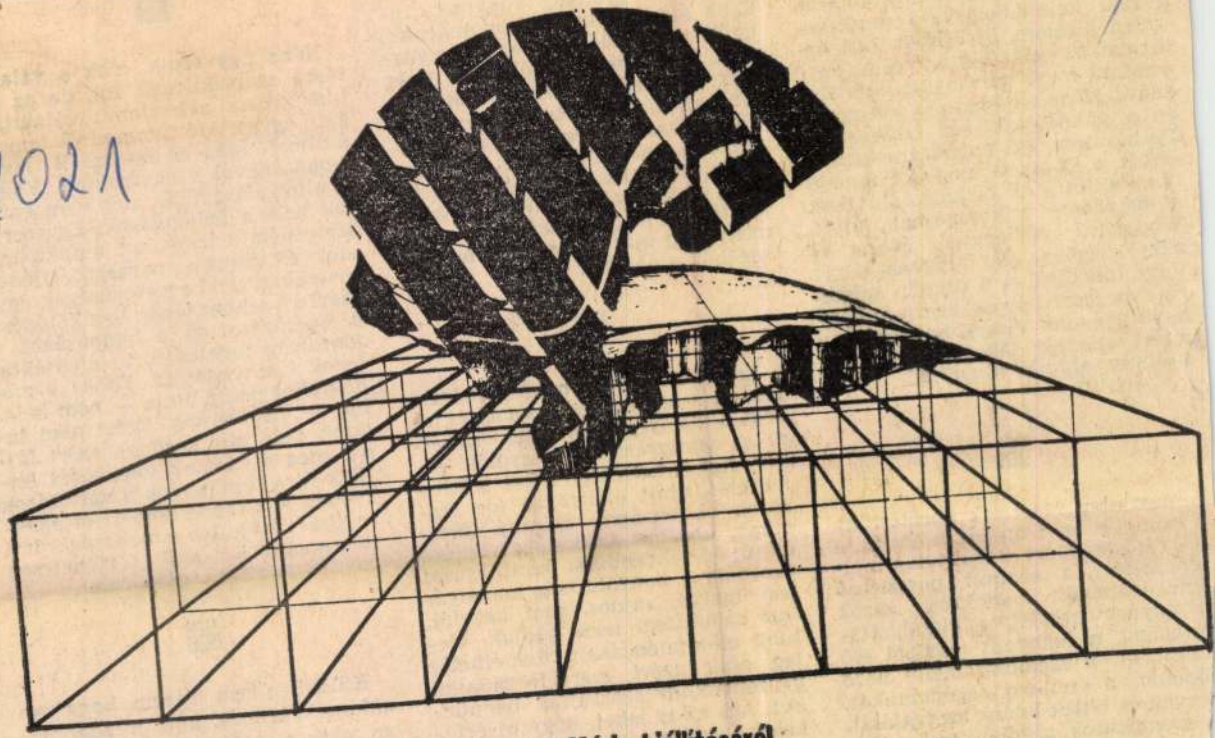

Lugossy Mária kiállításáról

sünk, apám iránymutató korkotásai, szelíd versengésünk a vasárnapi ministránsruhákért, félelmem. S.-ék kutyájától és általában a sötéttől, fontosságom biztos tudata, a falu ítéleteiben való rendíthetetlen bizalom, örökösnek hitt értékeim, az egyértelmű jó és az egyértelmű rossz naív nyugalma. Hát ennyi. Hirtelenjében ezt jelenti, ha én a szőlőcsőszködést emlegetem. De barátom, aki Tarnócára készül, életét a Pasaréti meg a Pozsonyi úton töltötte el, birkagyapjút csak a belvárosi trikotage-ban látott, Woolmark védjeggyel. Mégis el akar szegődni. Ne higgyek neki? Vagy tűnődjek el a titkon, miszerint az igazi kérdés nem az, hogy hová vágyunk vissza, hanem hogy miért vannak sóhajos, egyszerűsítő, visszaindító vágyaink.

Miért is?

Mert elég. Mert sok körülöttünk a színlelés, az irigység, a csalás, a lökdösődés. Mert meguntuk a mellébeszélést, a semmit passzírozó értekezleteket, balkörmű gazok mennybemenetelét, a kiszolgáltatottságot, a fonnyadt testéből élő titkárnőt, a szemünk mellé néző főnököt, a szellemi segédmunkát, szavak és tettek konok szétválását, a szempontok alapján szerveződő

gunkban ismertük fel és utáltuk meg mindezt. A változtatásra pedig sokan gyöngék vagyunk. Inkább menekülünk. Vízimolnárnak, bojtárnak, szőlőcsősznek — betyárnak. Legalábbis elméletben. Mert igaz: a puszta felismerés még senkit sem indított vissza Tarnócára. Csak elszalonnázgatunk az árokparton, csak eljátszunk a gondolattal, hogy kis Zsigulijával a feneke alatt, fővárosi lakásával a feje fölött hogyan lábolhatna ki, most meg már az értelem felelősségéből, a nép fia.

Szerencsére még nem Tarnócán, hanem a menekülés gondolatát indikáló környezetben lehet vizsgálni az „emigrációba" készülők lelkét. Azt a kollektív rossz lelkiismeretet, amit előnyökre (de legalább viszonzásra) számító türelmünk, korábbi értékeink feladása és új értékrendünk konfliktusai okoznak. A bonyolultság homályában tartva, sajnos, sem kezelni, sem minősíteni nem tudjuk életünk ellentmondásait. Remélhetőleg csak azért, mert forradalmi győzelmekhez szoktattak bennünket. Ám az is lehet, hogy új értékeink intézményrendszerét hiányosnak látva, bizonytalannak

dáshoz" még a messziről jövők mohóságával viszonyulunk. Vagy is elfogadásainkba még nem épültek bele a lemondások. Egyszerre szeretném a bonyolult munka örömét és anyám parasztkertjének nyugalmat adó egyszerűségét, egyszerre a szabadságot és a kötődést, a kockázatot és a biztonságot, a fontosság tudatát és a jelentéktelenek könnyedségét. Ehhez a mohósághoz pedig nincs — nem is lehet — ideológinák. Ezért nem tudunk vele mit kezdeni, ezért fájdul meg a szívünk tőle, ezért lettünk újra érzékenyek a változások közben is állandó emberi értékekre. Ezért zsákutca a mohóság iránti tolerancia is, ami történetesen most éppen Tarnócára vezet.

Különben sem hiszem, hogy van akkora Tarnóca, ahol mindannyian, akik ma időnként odatartunk, elférnénk. Sőt, egyáltalán nem hiszem, hogy van Tarnóca.

Lugossy Mária

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1969 SEP 13

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Simon István: Ho apó embersége (3. oldal)
Nemes György: A Batoryn (4. oldal)
Véleményünk szerint (11. oldal)

1021

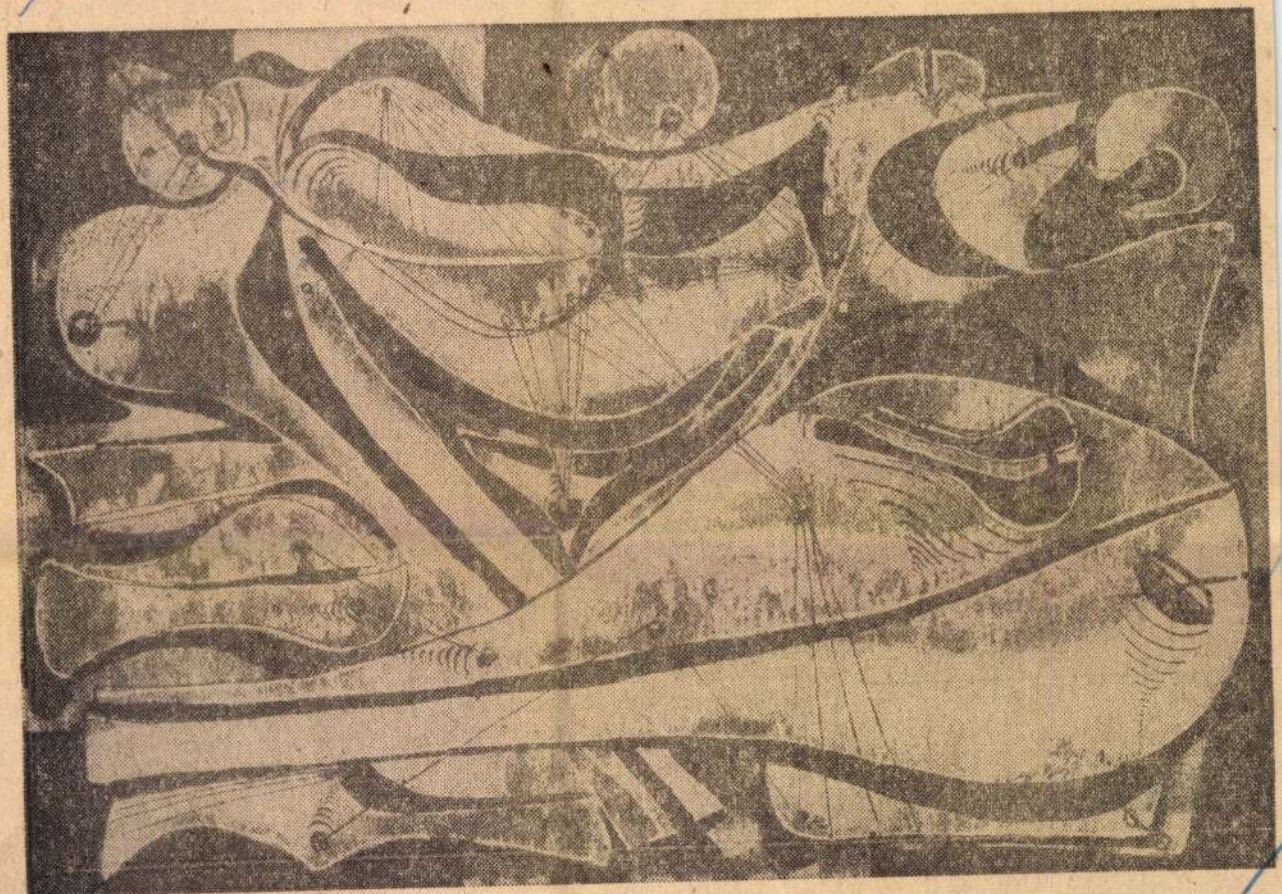

Lugossy Mária: Tanulmány

, Frankfurtban

nagyobb lesz a résztvevők száma, mint eddig bármikor. Az idén ott lesznek Frankfurtban az afrikai és a latin-amerikai országok könyvkiadói is.

A frankfurti vásáron minden évben jelen vannak a világ legnagyobb könyvkiadói is — mint vásárlók és mint eladók. Már a vásár előtt megkezdődtek azok a tárgyalások, melyeknek alapján külföldi kiadók itt fogják lekötni — várhatóan szép számú — szépirodalmi és tudományos könyvünket. A tavalyi vásáron több mint negyven magyar könyv talált külföldi kiadópartnerre. Az idén — a vásár növekvő arányaihoz igazodva — gazdagabb lesz a magyar pavilon, mint az előző években: mintegy ezer könyvet állítunk ki. A közös kiadásokon kívül sor kerül szerzői jogok lekötésére is. Megrendezik Frankfurtban a tudományos folyóiratok kiállítását, a könyvvel foglalkozó plakátok kiállítását, és a szép könyvek versenyét: Magyarország valamennyin részt vesz.

YÖRGY

dító tényei közt reálisabban látják Bölöni éles eszét, tartózkodását a túlzott parolázástól és szép

PÉNTEKI

EGY HUMORALISTA

Néhány hónap híján tizenkilenc éves voltam, mikor irodalmi kávéházakban járatos pártfogóm az öregek asztalához vezetett. Emlékszem, este kilenctől hajnali háromig ültem az asztaluknál, s úgy, hogy egyszer se mertem megszólalni. Akkor is csak bólogattam, ha, mint kötelet a fuldoklóknak, segítő kérdéseket dobtak felém. Aztán látva, hogy menthetetlen vagyok, csak egymáshoz szóltak, s én ültem magamba hullva, a szócsaták, ugratások, versidézetek villogó nyilai alatt. Lábam elzsibbadt, szerettem volna keresztbe rakni, s nem mertem. Hátam belefáradt az egyenes tartásba, s nem mertem az asztalra könyökölni. S fölállni, hazamenni se mertem, mert akkor szóra kellene nyitni a számat, köszönni kellene... Erre az első „irodalmi éjszakámra" gondolok most, vendégségben egy budai lakásban, egyetlen öreg a fiatalok között, akiknek arcát kutatva, látom, ők nem szótlanul, de a társalgást vezetve ülnének az öregek asztalánál. Jó hát, hogy ismerős érkezik, mikor megint nyílik az ajtó, s bár fiatalember az érkező, mégis „régi ismerős", évek mögé kell nyúlnom, emlékeim közé. Hét-nyolc esztendeje, hogy utoljára találkoztunk, de akkortájt minden éjszaka egymásba ütköztünk a

„Hazánkba szakadt hazánkfia vagyok" — mondja, mikor a fiatalokról beszél, akiket, azzal biztatnak, hogy övék a jövő. „Majd ha megöregszünk" — feleli ő a biztatásra, aztán közli velünk, hogy: „Tegnap keresztülment rajtam egy úthenger. Mit tettem erre én? Ma keresztülmentem egy úthengeren".

Igaz is, mi mást tehetünk, ha átmegy rajtunk egy úthenger? Másnap mi megyünk át egy úthengeren. Elhiszem neki. Mindent elhiszek, amit mond, ha csupa képtelenséget is, mert olyan képtelen dolgokat közöl velem, mint immár hatvankét esztendeje, mindennap az élet. Az se bolondság, amit a bolondok mondanak neki, a bolondok, akiket meglátogat az elmegyógyintézetben. Az egyik azért van ott, mert „Hidat terveztem a Dunára. Hosszában". A másik: „Kaptam egy írógépet, belettem egy indigót, most már két írógépem van."

Idézni még csak tudom őt, de ha magyarázni is próbálnám, úgy járnék vele, mintha egy vers „tartalmát" próbálnám elmondani. Bírálói leírták már Kafka nevét, s leírták, hogy szürrealizmus. Őt hallgatva, én is gondoltam Kafkára, s arra is, hogy a költészet után most már a dobogót is megszállja, s győzelmesen azt

Lugossy Mária, [ ]

Lugossy Mári Borít 1

Látóhatár, Bp Kimoldal

Lugossy Mária, szobrász

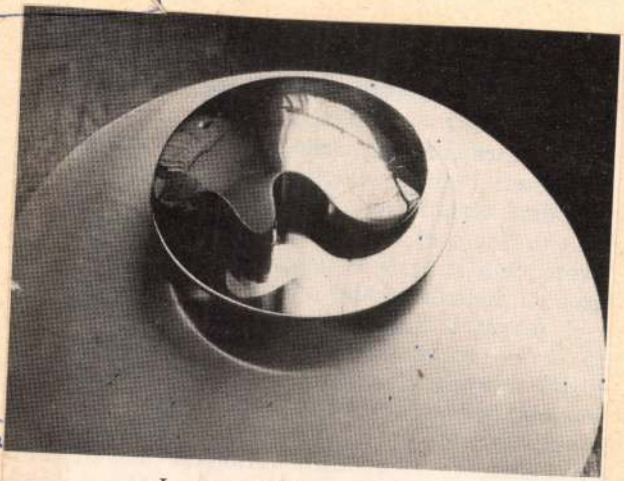

Lugossy Mária: Utópia

Lugossy Mári

Látóhatár, ~~[illegible]~~, Bp. 1977. július

120

Lugossy Mária, szobrász

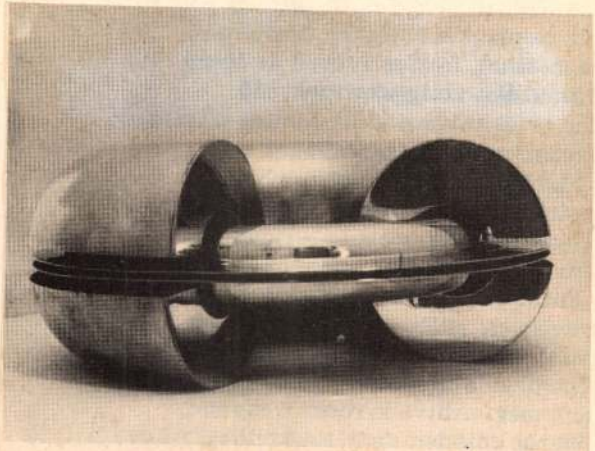

Lugossy Mária: Szaturnusz

68.

Lugossy Mária:
Látóhatár
[redacted], Bp. 1977. július

Lugossy Mária, iparművész

a helyi műcsarnokban megnyitt a IX. győri, művésztelep IX. kiállítása, melyen a művész alkotása szerepel, magas szinten, elhihető erővel alkotja meg konstrukcióit.

Salamon Nándor: A győri művésztelep IX. kiállítása.
Tolnamegyei Népújság, 1977. dec. 11.

LUGOSSY Mária

FRANK János: Átlátszó és áttetsző : Lugosy Mária és Bohus Zoltán pályaive. = Uj Horizont, XVIII. évf. 3.sz. 1990 38 - 44.p . ill.

LUGOSSY Mária

BOHUS Zoltán: Galériák Zilföldön =
Uj Horizont, XVIII. évf. 3. s. 1990. [redacted]-51. p.

Buczkó György 50. p.
Lugossy M. 51. p.

új magángyűjtőket még a múzeumok és a múzeológusok egy része is ellenszenvvel, jobb esetben gyanakvással nézegette. Nem a barátot, hanem a riválist a szuperalacsony műtárgyárak fölhajtóját látták benne. Nem akarták megérteni, hogy az érték-fogalom hitelét, a nemzeti műtárgyállomány védelmét éppen velük, és csak velük összefogva lehet megoldani. Ebhez az új gyűjtőgenerációhoz tartozik Deák Dénes úr is, aki azonban nem elégedett meg ezzel a pozícióval, és mára mecénásává lett egy városnak, egy múzeumnak. Ajándékozási gesztusában nyilván szerepe volt annak, hogy Ő is tanuja volt a régi nagy gyűjtemények szétesésének, sokszor nyomtalan felszívódásának, s félt tőle, hogy egyszer az övé is ilyen sorsra jut. Másrészt azonban az ajándék mégis és elsősorban ajándék. Deák Dénes úr manapság ritka és utánozhatatlanul elegáns gesztusával gazdagabbá tett egy várost, és gyűjteményével gazdagította a "közt", azaz mindannyiunkat. - És nagyon fontos, hogy mutatkoznak már annak is jelei, hogy gesztusa valóban vonzó példát jelent mások számára.

Szóljunk végre a gyűjteményről is. Az 1986-os első ajándékot 1988-ban követte a hasonló nagyságrendű kiegészítés. Ekkor költözött a képtár is végleges helyére a belváros közepén egy műemlék épületbe, az Esterházyak egykori, elegánsan felújított palotájába. A képtár ma mintegy százötven művet tartalmaz, s e százötven mű árnyaltan, finoman nyújtja keresztmetszetét századunk magyar művészetének a gödöllői szecessziótól, Kőrösfői Kriesch Aladár, Nagy Sándor ritka szép képeitől a hatvanas-hetvenes évek finom-elegáns avantgárdjáig, Vaszkó Erzsébet, Deim Pál és mások munkásságáig. A képtárba belépő látogató az első szobában láthatja Czóbel Béla eleven hitelességű portréját Deák Dénesről. Ugyanitt van Tihanyi Lajos egyik fő műve, a Leopold Magdáról 1914-ben festett arckép. Nem véletlen, hogy - mint a gyűjtemény "rangjelző" darabja - ez a kép került a képtárat hirdető plakátra és a katalógus címoldalára is. Ugyanitt láthatjuk még Ferenczy Noémi egy korai vázlatát és Fémes Beck Vilmos unikumnak számító kisbronzát. A következő szobában

Lugossy Mária ötvösmüvész

A Győri Petőfi Sándor Ifjusági Házban rendezett kiállitást Lugossy Mária, Bohus Zoltán, és Csiky Tibor.
A három müvész kiállitása december 23.-ig tart nyitva.
Az orosházi Szántó Kovács Muzeumban Várnai László kiállitását december 14.-én nyitják meg, -közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. dec. 13.
XIX. évf. 5o. sz. 8. lap.

Lugossy Mária

A Zománcművészeti Biennálét, a salgótarjáni József Attila Művelődési Központban rendezték meg, amelyről "Falrahányt zománc" címmel Vadas József ir.
A kiállitáson szereplő művészek munkáját részletesen ismerteti kritikájában, a nevek felsorolása mellett:
Katona Áron, Kákonyi István, Iványi Ödön, Somogyi Gábor, Fabók Gyula, Petrilla István, Lugossy Mária, Bohus Zoltán, Asztai Csaba, Mayer Berta, Szatmári Béla.
A részletes kritikát lásd: Fabók Gyula nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. dec. 6.
XIX. évf. 49. sz. 13. lap.

Lugossy Mária

Óra a Közlekedési és Távközlési Főiskola számára.

Ipari Művészet, 1973/2. sz. 30. l.

Lugossy Mária

1021 1977 JUN 2 5

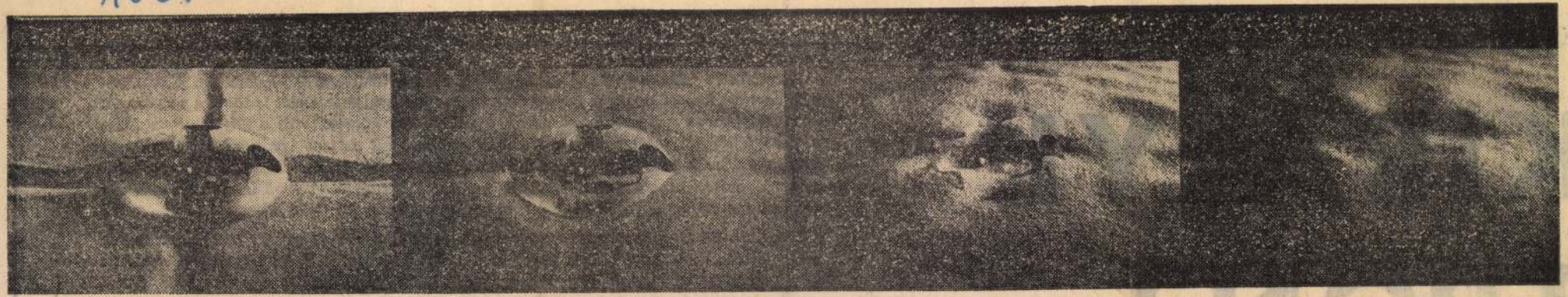

Lugossy Mária: Idő

KÁDÁR PÉTER RIPORTJA:

KIRÁLYI TRÓN?

Felvételre készülnek az érettségizettek; az egyeteme
géig tart a vizsgaidőszak. A tizenötezer helyre harminch
A bölcsészkaron négyszeres, az orvosi egyetemeken hár
venhat felsőfokú intézményben 110 ezer hallgató ad s
mögött emberek vannak és temérdek munka, kitartás,
talok javarésze hivatástudattal készül a választott szakra. A jövő human
értelmisége öt-hat éven át bizonyít, mire jogot kap — az induláshoz.

A következő monológok egy-egy ember véleményét tükrözik. Keskeny rétegek szószólói ők, de léteznek. És a tünetekről akkor is szólni kell, ha legszívesebben csak négyszemközt beszélnénk meg az orvossal. Minél egészségesebb egy szervezet, annál gyorsabban tiltakozik minden rendellenesség ellen.

ELET ÉS IRODALOM
Budapest
SÁJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRMONTÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

inkább emlékeztet a régi temetők évszázadok alatt felhalmozódott kőerdejére. Itt is említhetnénk Sass Valéria nekropoliszát és ide tartozik Ortutay Tamás spirál formában telepített ligetterve. Mind közül a legvonzóbb talán Rajk László álomszerűen finom és szabad tája a képet uraló, acélrudak szorításában vergődő életfával, melynek tövéből eleven víz csordul, hogy vékony, de el nem apadó ereivel behálózza az egész sírkertet.

A bírálóbizottság által kiemelt, első helyre sorolt három munka lényegében egyik, az előbb felsorolt típushoz sem tartozik.

A három közt a legegyszerűbb Deim Pál és Pirk Ambrus közös munkája. Ők egy nagyvonalú eleganciával rendezett kert gyújtópontjában helyezik el emlékművüket. Az egész roppant csöndes, nem történik semmi rendkívüli; csak egy téglányi formájú ládát látunk, melynek megnyílt oldalából mintegy kiömlik – egyetlen szétválaszthatatlan, egyformára préselt alakok tömegeként – az ártatlan holtak megrendítő serege. Oltár és tömegsír; megbékélt, emelkedett csend, és örök, feloldhatatlan vád. (Megjegyezném, hogy a kompozíció egyszerűsége, s a helytől valójában függetlenül is érvényesülő plasztikai ereje, egyértelmű mondanivalója szinte bárhol másutt is megállja a helyét.

Lugossy Mária és munkatársai – Hámori Béla, Szász Péter – a pályázat talán „leggrandiózusabb" tervét mutatták be. A járószint alá süllyesztett vörös gránit tér egy barokk katedrális pompájával öleli magába a forradalom vezéreinek és névtelen halottainak sírjait, emlékét. Szentély és zarándokhely, amely egyszerre szolgálja a fennkölt emelkedettség kollektív érzetét, s egyszerre képes az intim, egyéni bánat hátterét is nyújtani. Érdeme a műnek az is, hogy csak ott, az adott helyen, a 301-es parcellában képzelhető el: oda van kitalálva. – Ugyanakkor sajnálnunk is kell ezért, mert igazán nagy kár, hogy ezt a remek munkát így nem lehet máshol felállítani.

Befejezésül a pályázat nyertes művéről kell szólnunk, s akkor leszünk a legpontosabbak, ha szó szerint idézzük a bírálóbizottság közösen kialakított véleményét:

„A zsűri Jovánovics György modelljében látta azt az ígéretet, mely a legteljesebben, legsokrétűbben, legmélyebb szimbolikával valósítja meg az emlékművet. Ez a terv egyesíti magában a síremléket és az emlékművet, a közösségi jelet és a csak a művészre jellemző önálló formavilágot, a plasztikus körüljárhatóságot és a bejárásra kényszerítő zarándoklatot.

Jovánovics pályamunkája a helyszín és az események tanulmányozásával, az ott található motívumok felhasználásával készült, és a sírkert és az emlékmű tárgyi elemeit úgy formálja meg, hogy ezek az objektumok együttal, emelkedettebb szinten a tragédiára és annak történelemformáló titokzatos hatalmára is emlékeztessenek. A pályamunka nem szokványos emlékmű vagy csupán hősiességet jelképező obeliszk terve, hanem rituális út. Kezdete a parcella központi helyén, 1956 milliméter mélyen a földbe süllyesztett fekete gránitoszlop. Innen vezet az út ahhoz az építményhez, amelynek alsó szintje megmunkálatlan kövekből áll, és szűkfolyosót képez. E folyosón áthaladva jut a látogató újra a szabadba, az Angyal István végakaratát jelölő rusztikus kőtömbhöz, melyen „ajtó" körvonalai – a halál kapujának jelképe – láthatók. Útközben a mártírok nevét olvashatjuk a földre fektetett kövekre vésve. A faragatlan kőépítményt felül fehér kőlemez zárja le. E választóvonal fölött „egy másik világ" kezdődik, az utókor emlékezete. Ennek főmotívuma a lepellel letakart szarkofág és mögötte az oszlop. Mindkettő fehér, feladatuk nem a gyász, hanem a tisztaság és a kegyelet kifejezése.

Valójában archaikus nekropolis, a pogány temetkezési hely és az utókor számára tiszta, fehéren világító jelkép kettősségéről van szó, és ez a kettősség képviseli '56 örökségét. Az épületegyüttes egyszerre utal ősi, öntudatlan mélységekből táplálkozó szakrális szertartásokra és arra az átszellemültségre, mely csak az elvont gondolkodás sajátja. A formák és felületek ellentétei misztikus feszültséget okoznak. Aki az alvilág szűk folyosóján (a vesztőhelyre vivő börtönfolyosón) végigmegy (melyről az egykori halálraítéltek mind megemlékeznek) a kékre festett kapuhoz (amelyen át a holttesteket elvonszolták), az átélheti az egykori állapotokat. Ez a „halál kapuja" a síremlék-szimbolika alapvető eleme: a látogatónak szembe kell néznie azzal a „bizonyos" ajtóval. A pályamunkához tartozik még a parcella határait kijelölő fekete oszlopok rendszere. Ezek arra hivatottak, hogy a helyet elkülönítsék, és a szertartás meg az emlékezés színterévé avassák."

LUGOSSY Mária

Képes Krónika 1973. febr. 24. IV. 18.25 (11) Kgy.

Lugosi Mária ötvösmüvész

- A belső épitészek után pillantsunk be az ötvösök kiállitására is. 1021

Lugosi Mária diplomamunkája ez a csillogó sárgaréz lemezekből formált óraplasztika. A Győri közlekedési és Távközlési Főiskola előcsarnokában jelzi majd az időt és az előadások végét a diákoknak.

- Reprezentativ étkészlet volt a diplomamunkája Balogh Mihálynak. Nikkelezett és krómozott alpakkából készült. Jó példa arra, hogyan lehet modern formákból elegáns, egyszerü és jól használható asztali tárgyakat tervezni.

- A fiatal ötvösmüvészek diplomakiállitásától Péter János müvével bucsuzunk, amely egy hangszer kiállitás cégére.

Ez a sárgaréz és vas verkli-emberke müködő hangszer is. Dicséri tervezője mechanikai ismereteit, játékos fantáziáját és kedvesen groteszk humorát.

- Amikor az Iparmüvészeti Főiskolára jártunk, sajnos egy szomoru tényt idéző kiállitással is találkozhattunk. A Főiskola Emlékkiállitás keretében állitott emléket Borz Kovács Sándornak a fiatalon elhunyt ipari formatervező müvészének. Kérem tekintsék meg a kiállitásról készitett filmünket.

- Borz-Kovács Sándor az Iparmüvészeti Főiskola Épitészeti Tanszékének tanársegédje 33 éves volt. Munkái, szakma szeretete ujitó kedve friss szellemet sugároztak. Butorai, lámpái a szépség örömével ajándékozták meg azokat, akiknek otthonába kerültek.

Azon túl, amit megvalósitott további eredmények igéretét hordta magában, amelyeket már csak volt munkatársai és általa sok szeretettel nevelt új generáció válthat majd valóra.

Lugossy Mária

Térplasztikája, a Gyorton épülő Közlekedési és Távközlési Főiskola anlájába készített óra csnepel az Iparművészeti Múzeum „Ötvösök diplomamunkái" c. kiállításán

Magyar Nemzet 1973 február 17

4. old

Lugossy Mária
Ötvös

Lugossy Mária a Győri Közlekedési és Táv Közlési Műszaki Főiskola alógsamokában egy 2 méteresnél és nagyobb órát lerverett.

Lugossy Mária: Az időmérő ember.

MŰVÉSZET, 1973. december - 38. oldal

fe LUGOSSY László

PATAKI Gábor: A székesfehérvári István Király Muzeum uj állandó kiállitása. = Uj Művészet, II.évf.1.sz. 1991

25.p.

fe Lugossy László: Sex talk, olaj, papír, 100×150 cm

1976. jan. 29. P. 12.33 – Rué –
Győri stúdiónk jelentkezik.
Városépítés és az ember

- 2 -

– Ragyogók ezek az ötletek. Hadd kapcsolódjak a beszélgetéshez, én ugy érzem, hogy Lugosi Mária a Müszaki Főiskolán levő első alkotásából immáron győrivé vált, és azt hiszem, hogy ezek a fotók, amelyeket itt láthatunk, ezek az épületekhez odaálmodott álkotások eezek nagyon sok gondolatot kell hogy ébresszenek bennünk. Már csak azért is, mert ez az uj város magával hordja saját gyermekbetegségét. Abban igaza van, hogy messze nem győri ez a város még, általában egy uj város. És ha sikerül győrivé tennünk, emberhez hozni ezt a várost, ugyanis a környezet emberformáló hatása

- Visszatérve arra, hogy honnan lehet a természetet egy kicsit közelebb hozni a városokhoz, a városi uj lakótelepekhez? erre többé-kevésbé ötlet is született már
Azért mondom, hogy többé-kevésbé, mert ulajdonképpen csirájában van még az egész. Lugosi Máriának az ötlete a terve, az ugynevezett ~~dő~~ földplásztika

- Mivel minden lakótelepünkre annyira jellemző a betontenger szoritása, és a függőlegesek és vizszintesek szinte feloldhatatlan monotóniája, éppen ezért egy évvel ezelőtt azon kezdtem gondolkozni, hogy ha a földet tekintenénk szobrászi anyagnak, mivel ebben a technikai korban az ember már fantasztikus dolgokra képes és hegyeket el tud hordani onnan ahol siksá~~g~~ra van szüksége, és hát sikságot tud teremteni ott, ahol arra van szüksége, és itt van Brazilia városa példának, ahol mesterséges tavat hoztak létre, mert nem volt nekik megfelelő természeti környezetük.
Ha már a XX. század művészének ilyen lehetőségei vannak, akkor miért ne tekinthetnénk ~~k~~ mi is anyagunknak a fém, a fa, a kő mellett magát az anyaföldet, és miért ne lehetne lakótelepeken mesterséges tájakat létrehozni füvel, ~~f~~ fával, virággal benőtt plasztikus tájakat, tavakkal, kis folyókkal, amiknek levegőszennyeződést és zajszürő szerepük is lenne.
És ugyanakkor pszichikailag vizuálisan mindenféle szempontból hatna az emberre és feloldaná ezt a fantasztikus merev rendszert is.

- Még egy nagyon lényeges tulajdonsága lehetne az ilyesféle mun-

káknak, ahhoz, hogy a 10. emeleti ablakból is valamilyen esztétikus hatást kapjon a lakó, ahhoz

- Ezeknél a földpalsztikáknál bennük járva, beléjük hatolva egészen más élményben van részünk, mint a lakóházak 8-10. emeléetéről lepillatva relief-szerü hatást kaphatnánk.

- És az anyagi oldala?
- Ez az ami nekem vesszőparipán, mivel minden egyes épitkezésnél külön gond a kitermelt föld és hulladék elhordása, viszont a földplasztitkák létrehozásánál célszerü ezt a kitermelt földet és hulladék anyagot kupacba összehordani, tartósitásuk nem probléma a XX. században és füvel, virággal való beültetésük sem probléma

- Milyen funkciót szánna ezeknek a földplasztikáknak?
- Ezeknek a földpalasztikáknak télen és nyáron más és más funkciót lehetne adni ezekneka mondjuk amfiteátrálisan kialakitott földplasztikáknak szinte közösségformáló szerepük lenne, mert külön gond ugy érzen a lakótelepeken, hogy közösségek nem tudnak szerveződni, mert az emberek a saját kis lakásukba vannak beszoritva és legfeljebb presszók, vagy kocsmák állnak rendelkezésre a társas összejövetelekre, viszont nyáron és kellemes időjárásban az emberek szabad levegőn találkozhatnának és gyülhetnének össze, akár kis előadásokra, vagy intimebb baráti jellegü beszélgetésekre és esetleg éppen a gyerekek tudnánk nagyon jól felhasználni a kis mesterséges tavakat - befagyva korcsoláyzásra, kis dombok szánkózásra lennének alkalmasak, és Győrnél is pontosan ez van, hogy hegyek nincsenek a közelben és ezek a kis mesterséges dombok ezt az illuziót is nyujtani tudnánk.

- Hogy érzi: ezeket a térplasztikákat ki lehet alakitani ezek között a szük városrészek között? szük utcábakban? Hogy lehet ezt kialakitani?

- Ez tervezés kérdése, és ha felmerül egy-egy uj lakótelep tervezése, akkor már a költségvetésben szerepelnie kellene ilyen jellegü dolgoknak és az épitésszel állandóan egyeztetve, és ugy alakitva a házak elrendezését, hogy közte maradjon hely ilyen jellegü dolgokra.
De még most is látom a lehetőségét Ady-városban, hogy utólag betervezni ilyen plasztitkákat

- Gondolom elsősorban a gyermek-játszóterek körül
- Elsősorban

Lugossy Mária

Az Esztergomi Vármuzeumban 1975. szeptember 3o.-ig megtekinthető az itt felsorolt müvészek kiállitása, -közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovata: Bohus Zoltán, Buczkó György, Csiky Tibor, Kecskeméti Sándor, Lugossy Mária, Tóvölgyi Katalin és Tuza László

Élet és Irodalom, Bp. 1975. aug. 9.
XIX. évf. 32. sz. 8. lap.

Lugossy Mária

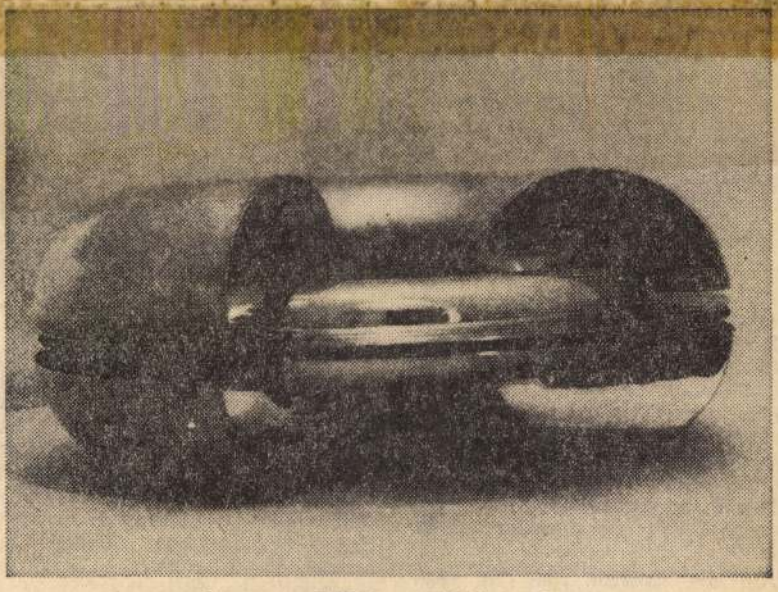

Lugossy Mária: Acélplasztika

Élet és Irodalom, Bp. 1976. márc. 6. XX.évf.

LENGYEL IRODALMI DÍJAK 1975

lo. sz. 6. lap.

A legrangosabb lengyel irodalmi hetilap, a Zycie Literackie (Irodalmi Élet — az ÉS lengyel szinte kizárólag a science-fiction élő klasszikusaként ismernek, hosszabb ideje foglalkozik iroda-

nem a támogatás által illuzórikussá tett ár és érték alapján döntött. És ez még hagyján. Az állattenyésztési kampány úgy ment végbe, hogy a férőhely- és létszámbővítés elszakadt a takarmánybázistól, és a feldolgozástól, az élelmiszeripartól. Most küszködünk — még éveken át — az aránytalanságok csökkentésével.

Nehéz napirendre térni néhány „bűneset" felett — az ügyesség és az ügyeskedés határán. S ha egy-egy magánakció a meggymag vagy a szénpor hasznosítására szabálytalan, miért „szabályos" az, hogy kezdeményezés híján annyi minden kerül ebek harmincadjára? Belenyugodtunk, hogy sok mindent csak a magánkisüzem tud gazdaságosan előállítani. De aggódunk, ha a szorgalmas vagy ügyes maszek sokat keres. Hová vezet ez? Szükségleteit kielégítve, mit kezd — munkával szerzett — pénzével? Beruházza? Üzeme túllépné a megengedett méretet. Magára költi? Hivalkodása vihart kelt.

Ám azt sokszor már fel sem vetjük, hogyan lehetne a vállalkozó kedvet, rugalmasságot *a vállalatokon belül* felkelteni. Miért van annyi „nehéz emberünk"? Hallgatom őket rádióban, tévében, személyesen. Azt mondják: az érdekeltség hiánya — és az irígység teszi tönkre őket. Aki feltalál egy fémmegmunkáló gépet, azt a [illegible] vállalatnak kell véleményez-

dekeltséget van az üzemi kollektíva és az újító között. 4. A kutatás, a tervezés és a kivitelezés elszakadt egymástól; a tervező a túltervezésben érdekelt, a kivitelező igen laza munkáért is megkapja prémiumát.

●

Másfél-két éve újra felbukkant az aggály, hogy a szocialista fejlődést a háztáji, a családi kisárutermelés hátráltatja. A jórészt doktrinér viták és javaslatok keltette zavar gyakorlati kárai közismertek. Bertha Bulcsu is említi a sertésállomány, a tejtermelés visszaesését. A tulajdonosi szemlélet sok szempontból visszahúzó hatású? Igen. Ám a szocialista fejlődést a magántulajdonhoz kötődés erejénél jobban hátráltatja a köztulajdonhoz kötődés gyengesége. Az erkölcsi ráhatás itt kevés. Refrénként térek vissza arra, hogy a munkahelyen végzett munkát, elért valódi teljesítményt kell a szabályozásnak és a társadalmi értékrendnek jobban az anyagi és az erkölcsi ösztönzés középpontjába állítani.

Gazdaság, gazdaság, gazdaság..: Szürke vagyok? Fáradt vagyok. Hónapok óta vitázom humán barátaimmal, kik látva mindazt, amiről Szász Imre írt, aztán Bertha Bulcsu, s látva még sokkal többet, rossz közérzettel úgy érzik, hogy dolgainkba követhetetlen, sőt irracionális elemek ke-

letes közérthetőség
atosan elveszítet
onszenvét.

miért van?

zád történelmi fo-
lmilag minden ed-
vellálták, a fejük-
szellemi örökség
inősége szerint pe-
ginél jobban meg-
periséget. A mun-
etes differenciáló-
n a tudományos
a kentaur-mű-
hozta létre. A
elmélyülés, úgy
ényezi, hogy mind
m", mind a „ma-
evésszámú hozzá-
okává lesz: egy
zavers vagy egy
folyamatot leíró,
dell az emberek
e számára egysze-
tlan. A kultúra,
osan egyetemes-
amely műveltség,
érdése volt — fo-
a helyét a mo-
amely elsősorban
árggyá vált szel-
álata. A kultúra
dennapokba, és a
eveszik a kultúra
sszeolvadás a ha-
túra agóniája —
még nem alakult

ban hódít híveket
e fiction, mely
fecsérli genetikus
domány és az iro-
az irodalmi pony-
ai, tudományos,
tikus szubkultú-
nciái közt. Tör-
mányosság és az
t mindenesetre
iszonyt folytat a
rténettel, a ka-
nyel, a történel-
ccsel, az egzoti-
horrorral, a futu-

Lugossy Mária

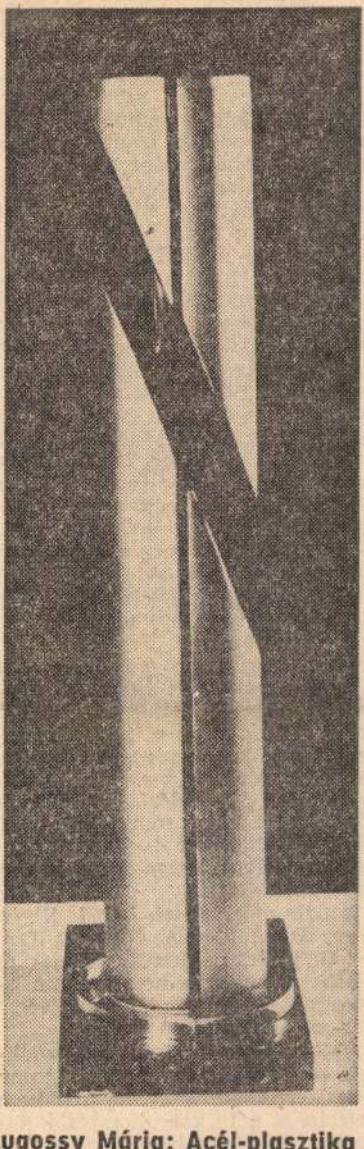

Lugossy Mária: Acél-plasztika

dományos szükségletei szerint
ja, formálja át őket — de ily
egészséges kételkedést hinthet
megtépázhatja a technika önhi
gét, a mindentudás gőgjét, a t
mányos-technikai forradalom
font dicsfényt, mely a társad
forradalom szükségességét le
el.

A tudományos fantasztikus
vek kisebb, de fontosabb csopo
nak konfliktusában a techn
mindenhatóság iránti szkepszis
jeződik ki. Az intrika, az üze
var, az ismeretlen erők ellenál
itt nemcsak véletlenszerű ten
kus elem, nem a cselekményt
nyolító-visszatartó szerzői önk
Azt fejezi ki, hogy a fejlett tec
ka nem szabályozza automatik
a társadalmat, épp ellenkez
feltételezi, elengedhetetlenné,
szersmind lehetségessé teszi
egyes ember tevőleges beavatk
sát saját sorsa alakításába.

A kérdés sem az, hogy mil
tudja kezelni az ember a mű
apparátust, hanem hogy lehe
ges-e a tárgyi civilizáció — a
különült, tárggyá vált emberi
— és a mindenkor esendő, va
gos, élő ember közötti harmón

A technikai egzotikum, mely
pillantásra a sci-fi műfajteremt
vének látszik, háttérbe szorul a
sadalmi, pszichikai, erkölcsi m
vumokhoz képest, legfeljebb b
lis „couleur localként" kap szer
A történetet nem kell a távol
vőbe, sem pedig messzi világ
helyezni.

A tudományos fantasztikum
málisan-tematikusan birtokba
a jelent és a múltat is, tartal
val viszont a jelen felé fordul
szen tulajdonképp mindegy,
az irodalom az egyes ember dö
sének összetevőit, az embercso
tok, a társadalom életlehetős
milyen viszonyok kulisszái k
vizsgálja.

Minden művészet tartalmaz
ális elemet. Még a legrealist
művek sem lehetnek a valóság
anytalan és hozzátevés nélkül

Élet és Irodalom, Bp. 1976. febr. 28.
XX. évf. 9. sz. 5. lap.

R 28.

áramlatok, irányzatok térhódításá-

ÁKNAK?

l van, tudom: ők nagyhatalom
k évszázadokig, mi meg...
ink kellett „kapaszkodnunk"
lépést tartsunk velük, a fej-
sel. A francia még ma is vi-
yelv, holott a gyarmatok jó-
e már lemállott az anyaország-
s az Egyesült Államok gondos-
tt arról, hogy háborús szövet-
ei, az angolok és franciák el-
tsék, az NSZK pedig megnyer-
békét. A magyart meg mind-
tizenhat millió ember, ha be-
abból is csak tízmillió itt-
a többi kisebbségben vagy
pórában. Márpedig a nyelvnek
ant szerepe van a kultúrák
jében; hiába nemzetközi a ze-
önmagában nem képes léket
l a közöny, az érdektelenség
. *A kultúrák cseréje érvek és*
ények cseréje is. A magyar
lás évszázadokon át érvet is,
ényt is kapott (s bizonyos mér-
en kap is) a franciáktól. Adna
ívesen (volna is mit), de kel-
-e nekik egyáltalán?

szerelem eddig meglehetősen
dalú volt, s ez ebben az évben
nciák számára is nyilvánvaló-
esz: a *France-Hongrie Társa-*
— a Magyar PEN Clubbal és a
rvkiadói Egyesüléssel karöltve
bileumi vándorkiállításon mu-
be francia nagyüzemekben és
rosokban, munkás- és diák-
óknak: mit adott ki a felsza-
lás óta Magyarország a francia
lomból. A kiállításból kitetsz-

het: a francia irodalom java termékeit nagyobb példányszámban jelentettük meg magyarul a szocialista Magyarországon, mint amennyi példányt tulajdon szülőhazájukban megértek. Pedig a franciák ötször annyian vannak, mint mi.

A *Nouvelles Littéraires* című irodalmi hetilap utóbbi számai mintha végre némi érdeklődést tanúsítanának a külföldi kulturális kapcsolatok iránt: egész cikksorozat foglalkozik a kérdéssel, hogy vajon mi lehet az oka a francia kulturális befolyás (ahogy ők mondják: „kisugárzás") világszerte tapasztalható csökkenésének. Magyarokat is megszólaltat a lap („Reménytelen küzdelem" címen): nyilatkozott *Déry Tibor, Illyés Gyula, Szabó Magda,* sőt, e sorok íróját is megtisztelték véleménye kinyomtatásával. A riporter — *Claude Furet* — jól látja: most már a franciákon volna a sor, hogy érdeklődést mutassanak a másik fél iránt, de ő is meglehetősen szkeptikusan ítéli meg ennek esélyeit. Nem csoda, hiszen még tulajdon érdeklődése is csupán annak szól: *ők* miért vesztettek befolyásukból, s nem annak: *nekik* mit adhatna a kulturális érdeklődés kölcsönössége. A „Vigyázó szemetek Párizsra vessétek"-et természetesen ő is idézi, de tegyük mindjárt hozzá: mint *Berzsenyi Dánieltől* való sort... Vagyis, képletesen szólva: Prága még mindig Romániában van.

Irodalmunk jelesei közül Illyés, Déry, Szabó Magda, Örkény, Kardos G. György, Mészöly Miklós és néhány társuk már nem egészen ismeretlen a francia könyvpiacon. Még azt a véleményt is megkockáztathatom, hogy a francia kiadóknak — egyébként nem túlságosan heves — érdeklődését ma már nem pusztán a politikai pikantéria határozza meg (habár kétségtelen,

hogy ez az ösztöke
érvényesen a sutba

De balszerencsén
műfajnak az áttele
több gonddal, a
munk a világszín
hogy eléri, de talá
Természetesen a
A sors fonák fintor
a téren látszik szi
nek a frontáttörés.
nyira a műfordí
miatt (ezeket a M
nyolcadik éve mű
helyében ma már
hogy), mint inkább
ségnek a verssel
szembeni, általáno
nye miatt.

Pedig az irodaln
na érdeklődés.
Nouvelle Revue F
rangosabb francia
Dérytől és Déryről
gyar költőtől verse
velles teljes egészé
gey Gábor huszon
ciklusát, az *Interj*
és a *Temps parall*
hét magyar költőt
Action Poétique
mel olvastuk a
Kormos István egy

Frontáttörést nem
lassú beszivárogta
kedhetünk — írta
ÉS-ben *Boldizsár*
a lassú beszivárog
megindult, amiről
tokon kívül a *M*
Feuillets de Spa
újuló magyar kül
núskodnak. Most
ben, *Jean-Luc M*
vállalkozása: a
válogatott Radnóti
forcée (Erőltetett
a nagy magya

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 10 28

Lugossy Mária

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

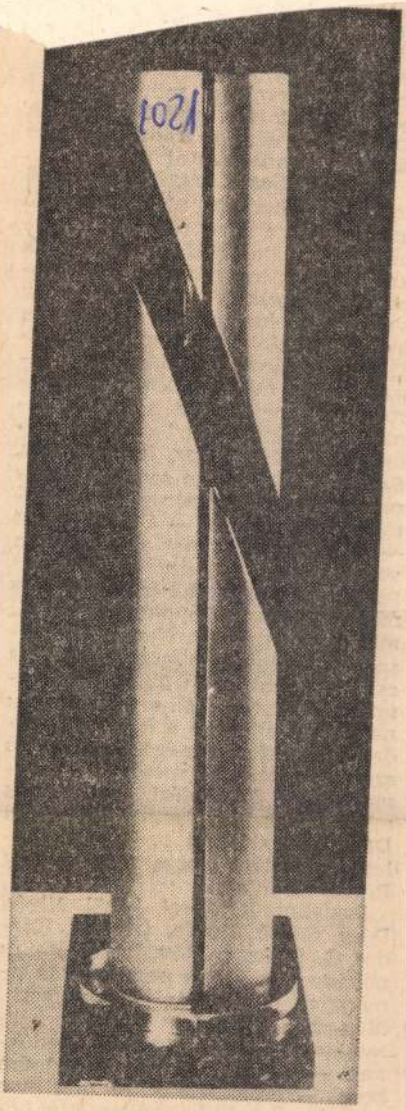

Lugossy Mária: Acél-plasztika

ják: „Kisugár[illegible]
pasztalható csökkenésének. Magyarokat is megszólaltat a lap („Reménytelen küzdelem" címen): nyilatkozott *Déry Tibor, Illyés Gyula, Szabó Magda,* sőt, e sorok írója is megtisztelték véleménye kinyomtatásával. A riporter — *Claude Furet* — jól látja: most már a franciákon volna a sor, hogy érdeklődést mutassanak a másik fél iránt, de ő is meglehetősen szkeptikusan ítéli meg ennek esélyeit. Nem csoda, hiszen még tulajdon érdeklődése is csupán annak szól: *ők* miért vesztettek befolyásukból, s nem annak: *nekik* mit adhatna a kulturális érdeklődés kölcsönössége. A „Vigyázó szemetek Párizsra vessétek"-et természetesen ő is idézi, de tegyük mindjárt hozzá: mint *Berzsenyi Dánieltől* való sort... Vagyis, képletesen szólva: Prága még mindig Romániában van.

Irodalmunk jelesei közül Illyés, Déry, Szabó Magda, Örkény, Kardos G. György, Mészöly Miklós és néhány társuk már nem egészen ismeretlen a francia könyvpiacon. Még azt a véleményt is megkockáztathatom, hogy a francia kiadóknak — egyébként nem túlságosan heves — érdeklődését ma már nem pusztán a politikai pikantéria határozza meg (habár kétségtelen,

Lugossy Mária

Részt vett a tárlaton
Lugossy Mária is.

Kocsogh Ákos: Ötvösök és fémművesek Miskolcon
Népszava, 1976. november 12 - 5. oldal.

Lugossy Mária

Bohus Zoltán, Borsfai László, Demcsik Attila Kalmár Zsolt, Kardos Botond, Kiss Éva, Lugossy Mária, Papp László, Soltész György müvészeket a harmadik csoportba osztja, ők az ujitók.
Végül még egy negyediket is emlit, az eklektikus müvek alkotóit: Laczák Géza, Magyarcsek Mária és Rozgonyi Béla müvészeket.
Részletes V ad minden müvész nevének megemlitése mellett azok alkotásairól, egyszer kiemeli elismeréssel, másszor elmarasztalással.
Vadas József: „Képtől - gépig" c. kritikáját lásd: Péri József nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. okt. 3o. XX. év 44. sz. 12. lap.

V képet

Lugossy Mária

A Kossuth Müvelődési Házban rendezték meg az I. Miskolci Országos Ötvösmüvészeti és Fémmüves Kvadriennálét. "Képtől - gépig" cimmel Vadas József számol be a tárlatról, melyet három kiállitásként emlit, a bemutatott müvek csoportositása szerint. Az első az ötvösmüvészeké: Bartuschek Ilona, Máté János, Muharos Lajos, Péri József.
A második rész kiállitóinak müveit inkább a zománcmüvészeti vagy a kisplasztikai biennálén kellett volna bemutatni:Ásztai Csaba, Papp Zoltán, Schlosser Béla, Zétényi János, Zidrics Ilona.
Folytatását lásd a 2.-es sz. cédulán.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. okt. 30.
XX. évf. 44. sz. 12. lap.

Lugossy Mária, iparművész

L. Bohus Zoltán

– : Hír

14 sor

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. dec. 7.

Lugossy Mária, [ ]

L.: Bohus Zoltán

R. Gy.: Lepattogzott zománc 6.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975 nov. 29.

Lugossy Mária iparművész

Az esztergomi Vármúzeum kiállítóterében látható „anyag és formá" c. fiatal iparművészek kiállítása, melyen szerepelnek munkái.

-györke-: A vármúzeum és a közművelődés. Dalgosók Lapja (Komárom), 1975. nov. 15.

Lugossy Mária

Az esztergomi Vármúzeum „Anyag és forma" kapcsolatát idéző kiállításon szerepelnek művei.

Losonci Miklós: Kiállítótermekben.
Pest Megyei Hírlap, 1975. aug. 26.

Lugossy Mária

A III. Kománcművészeti Biennálén szerepeltek munkái.

P. Szűcs Julianna: Salgótarjáni III. Kománcművészeti Biennálé, Palócföld, 1976, 2. 27. old.

LUGOSSY Mária

KOVALOVSZKY Márta: Halál és medicsőülés. =
Vigilia, 1990. 10. sz. 773. p.

Lugossy Mária, szobrász

L: Vigh Tomás

L. Kovácsai V: Napj ainh éremű vénete 1307 –

Élet és Tudomány, Bp. 1980. okt. 10. XXXV/41.

Lugossy Mária

Szerepelt a harmadik érembeinnálén Sopronban

Némiképp ellentétesnek tűnik viszont e gondolattal a zsüri döntése, ha a fődíj odaítélésére gondolunk. Lugossy Mária „érmei" mívesek, de kérdés, hogy a míves szépség elegendő-e az éremművészet műfajában. Művei az ötvöstárgy témához állnak közel, de formatervezési elképzelésekhez is sorolhatók. Érdeklődéssel várjuk 2 év múlva esedékes önálló kiállítását Sopronban.

Magyar Hirlap 1981/10/6/6

Róser: Sopron, Lábasház

Lugossy Mária, iparművész

Megnyílt a pécsi kisplasztikai biennálé, mely 1967 óta a hatodik országos seregszemle. – Lugossy Mária, Csiky Tibor, Bohus Zoltán, Kigyós Sándor az alumínium és a krómacél hideg fényét, racionalitását kiaknázva teremt ívekkel és törékvésekkel szabdalt téri rendet

Tandi Lajos: Jegyzetek a kisplasztikai biennáléról.
Délmagyarország Napló, 1979. júl. 29.

Lugossy Mária: iparművész

a II. érembiennálé Sopronban megnyílt. Az első biennálé 1977-ben volt. – Szerepel e biennálén Lugossy Mária hideg ezüstel szerkesztett krómplexi kombinációi (említve) Papp Zoltán „szerelt" érmei. (említve).

~~1977~~
Salamon Nándor: II. országos érembiennálé Sopronban.
Népújság (Tolna), 1979. okt. 7.

Lugossy Mária, szobrán

L: Holló Hajos

Maróti Zsuzsa: Gyári gyűjtemény 4.

Esti Hirlap, Br. 1981. jan. 3

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1976 MAR 6.

Lugossy Mária

1021

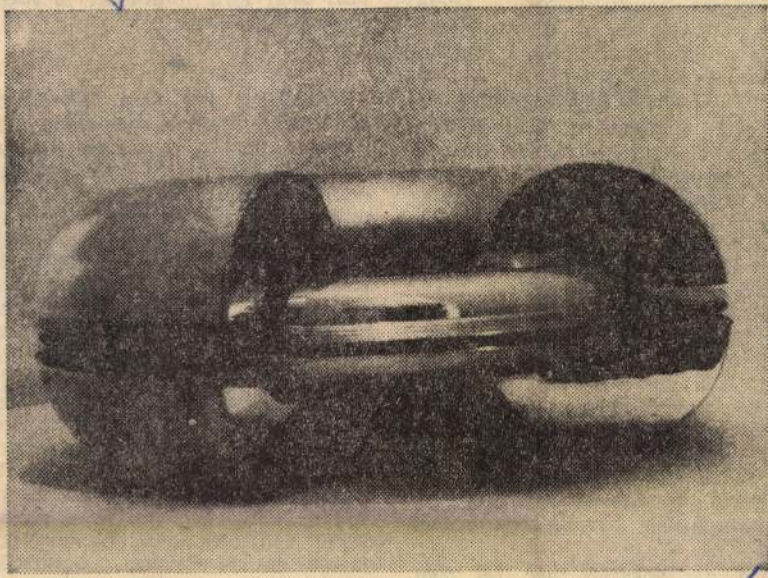

Lugossy Mária: Acélplasztika

…számbővítés elszakadt a takar-
…ánybázistól és a feldolgozástól,
… élelmiszeripartól. Most küszkö-
…nk — még éveken át — az
…ánytalanságok csökkentésével.
Nehéz napirendre térni néhány
…üneset" felett — az ügyesség és
ügyeskedés határán. S ha egy-
…y magánakció a meggymag
…gy a szénpor hasznosítására
…abálytalan, miért „szabályos"
…, hogy kezdeményezés híján
…nyi minden kerül ebek harmin-
…djára? Belenyugodtunk, hogy
…k mindent csak a magánkisüzem
…d gazdaságosan előállítani. De
…gódunk, ha a szorgalmas vagy
…yes maszek sokat keres. Hová
…zet ez? Szükségleteit kielégítve,
…t kezd — munkával szerzett
pénzével? Beruházza? Üzeme
…lépné a megengedett méretet.
…gára költi? Hivalkodása vihart
…lt.
…Ám azt sokszor már fel sem
…jük, hogyan lehetne a vállal-
…kedvet, rugalmasságot a vál-

termelés hátráltatja. A jórészt doktrinér viták és javaslatok keltette zavar gyakorlati kárai közismertek. Bertha Bulcsu is említi a sertésállomány, a tejtermelés visszaesését. A tulajdonosi szemlélet sok szempontból visszahúzó hatású? Igen. Ám a szocialista fejlődést a magántulajdonhoz kötődés erejénél jobban hátráltatja a köztulajdonhoz kötődés gyengesége. Az erkölcsi ráhatás itt kevés. Refrénként térek vissza arra, hogy a munkahelyen végzett munkát, elért valódi teljesítményt kell a szabályozásnak és a társadalmi értékrendnek jobban az anyagi és az erkölcsi ösztönzés középpontjába állítani.

Gazdaság, gazdaság, gazd ság…

Lugossy Mária

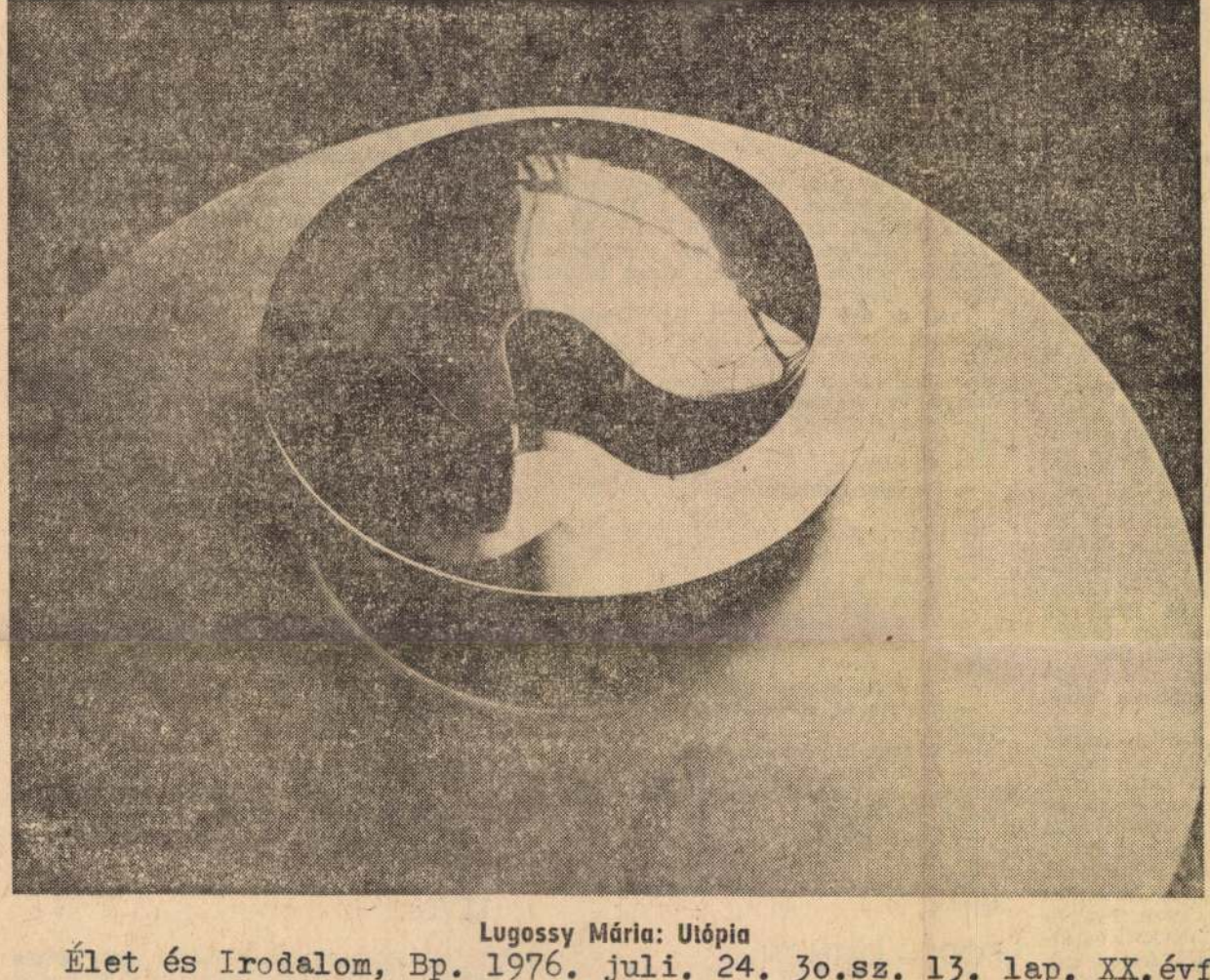

Lugossy Mária: Utópia

Élet és Irodalom, Bp. 1976. juli. 24. 3o.sz. 13. lap. XX.évf.

BESZÉLÉSE:

ÖR

tudása van", jelen-
" csodálkozik Tarfi
lre, majd meglátja",
t hogy a túróba ne
rzett, falusi csirke
is: Bódiné virágos
hogy mestere a női-
inak, hiszen szeret-
hangokat hallat (az
hallatszik a hajnali
a), és aki mester az
n elkészíti majd Sz.
salátáját, a salátát,
in is visszajelentke-
májában. — Ezeket
atag és idegbeteg
vasárnap délelőtt
tőkön őszi napsütés
asszony misére ké-
es", gondolta Tarfi,
ög".
s, paprikás csirke,
. Bódiné konyhatu-
ndolta Tarfi a csir-
va, „mi lenne, ha
hogy a másik fajta
m megismerni?" ...
s volt, a pongyola
nbján, és Tarfi már
élt, csak fővárosi
sze" egykori barát-
szintén festett-szőke
t és teljesen agya-
ékes, Tarfi úgysem

parton sétált, és várta, hogy vizihullát hozzon a víz).

— Azt hittem, meghal — jelentette ki Bódiné (aki ezek szerint minden percben várja a férje halálát, „huhh", borzongott meg Tarfi, „lehetséges, hogy ezért eteti három ember helyett? Bódiné házastársi életének koronája lesz, amikor özvegyi ruhát ölthet, és hátralevő éveiben „szegény férjem"-ről mesélhet az ismerősöknek?...)

— Jöjjön beljebb — lehelte Bódiné.

A LÁTOGATÁS

Tarfi óvatosan surrant végig a pihenő osztály folyosóján. Benyitott a 216-ba. Az ablak melletti ágyon... Bódi Endre. Alszik.

Az éjjeliszekrényen: Bódiné „ellátmánya". Kompót, csokoládé, keksz, virág, befőttes üvegben levesmaradék.

Tarfi az ágy szélére ült. Bódi kinyitotta a szemét, elmosolyodott, kezet nyújtott.

— Hogy van? — kérdezte Tarfi suttogva (csendóra van, a másik oldalon szívbajosan hortyog egy bajszos férfi).

— Mozdulatlanul kell feküdnöm — mondta Bódi.

— Az helyes.

— De éjjel felkelek.

— Minek?

— Cigarettázni.

— Honnan szerzi?

— Hozott a feleségem.

— Tilos, hiszen tudja...

— Volt nálunk mostanában?

— Nem.

— Miért nem?

— Majd ha maga hazajön.

— Menjen át. A feleségem rendes aszszony.

— Tudom. Mindennap bejön?

— Igen. Tele az éjjeliszekrény. A múltkor meg egyébként is rendbehozott, a kezével, a takaró alatt.

— Ügyes asszony.

— Az.

Kifelé menet Tarfi nem köszönt a portásnak.

BÓDI – OTTHON

„— Három Dolorral tud csak elaludni" — kor tilos a töltött káposzta", emeli fel a hangját Tarfi, „olyan jól evett pedig, már örültem...", Bódiné leül, Tarfi mereven áll, a halottat nézi, felordít, „tilos, érti, tilos a káposzta, a só, a feleség, az atyaúristen is tilos, érti?!"...

Leült.

— Van még? — kérdezte.

— Micsoda? — nézett fel Bódiné.

— Káposzta.

...Tarfi eszik, lassan, komótosan. „Nagyon jófzű", gondolja, erős paprikák is lapulnak benne, borsos töltelék, piros „szaft", amott szalonnabőrke... Bódinéra néz, aki a konyhaasztal másik oldalán ül, kezében zsebkendőt gyűröget, „jó, Lacika?" kérdezi. „Jól fog állni neki a fekete ruha", gondolja Tarfi.

Fogy az étel, a kenyér.

— Volt már itt az orvos? kérdezi Tarfi.

— Igen. Azt mondta, várható volt.

Tarfi kettévágja az utolsó töltelékct.

— Mikor lesz a temetés?

— Egy hét múlva gondoltam — mondta Bódiné. — Addigra mindent el tudok intézni.

— Köszönöm szépen — tette le a kanalat Tarfi. — Nagyon jó volt, és még holnap is jó lesz, meg holnapután, mert, kedves Gizi asszony, a töltött káposzta annál jobb, minél régebbi.

Bementek, leültek.

— Iszik valamit? — kérdezte Bódiné.

— Nem. Azaz... Kérek.

Bódiné a pohárszékhez ment. Bódi Endre csendesen feküdt a lepedő alatt.

— Likőr jó lesz?

Bódiné tálcára teszi a poharakat meg az üveget.

— Süteményt kér?

— Nem.

Bódiné leült, kifújta az orrát.

— Sokat dohányzott és mindent sózott — mondta a zsebkendőjébe. Tarfi bágyadtan figyelte Bódi Endrét, „meleg van", gondolta, és az üvegért nyúlt.

LEVELEK

Néhány nap múltán díszes parte-cédula érkezett Tarfi levélszekrényébe: Bódi Endre, „a leggondosabb és leghűségesebb férj, éle-

Lugossy Mária

MŰVÉSZ

1021

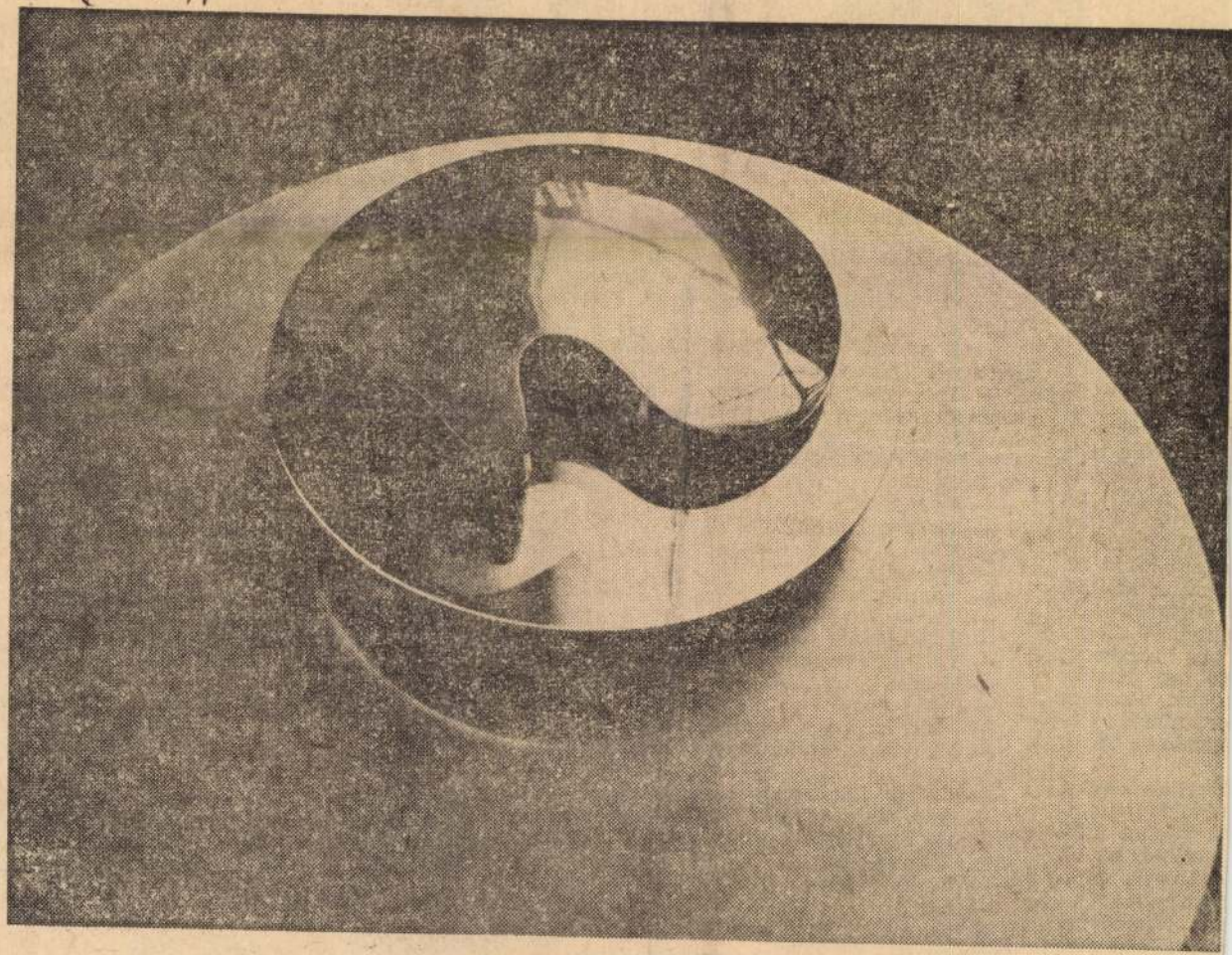

Lugossy Mária: Utópia

ZÉLÉSE:

ÖR

sa van", jelen-
ódálkozik Tarfi
najd meglátja",
gy a túróba ne
, falusi csirke
Bódiné virágos
mestere a női-
hiszen szeret-
okat hallat (az
tszik a hajnali
; aki mester az
készíti majd Sz.
áját, a salátát,
visszajelentke-
ában. — Ezeket
és idegbeteg
sárnap délelőtt
n őszi napsütés
ony misére ké-
gondolta Tarfi,

paprikás csirke,
diné konyhatu-
ta Tarfi a csir-
„mi lenne, ha
a másik fajta
negismerni?" ...
olt, a pongyola
n, és Tarfi már
csak fővárosi
egykori barát-

utáni órákban (amikor Tarfi még a Tiszaparton sétált, és várta, hogy vízihullát hozzon a víz).

— Azt hittem, meghal — jelentette ki Bódiné (aki ezek szerint minden percben várja a férje halálát, „huhh", borzongott meg Tarfi, „lehetséges, hogy ezért eteti három ember helyett? Bódiné házastársi életének koronája lesz, amikor özvegyi ruhát ölthet, és hátralevő éveiben „szegény férjem"-ről mesélhet az ismerősöknek?...)

— Jöjjön beljebb — lehelte Bódiné.

A LÁTOGATÁS

Tarfi óvatosan surrant végig a pihenő osztály folyosóján. Benyitott a 216-ba. Az ablak melletti ágyon... Bódi Endre. Alszik.

Az éjjeliszekrényen: Bódiné „ellátmánya". Kompót, csokoládé, keksz, virág, befőttes üvegben levesmaradék.

Tarfi az ágy szélére ült. Bódi kinyitotta a szemét, elmosolyodott, kezet nyújtott.

— Hogy van? — kérdezte Tarfi suttogva (csendóra van, a másik oldalon szívbajosan hortyog egy bajszos férfi).

— Mozdulatlanul kell feküdnöm — mondta Bódi.

— Az helyes.

— De éjjel felkelek.

— Minek?

— Cigarettázni.

— Honnan szerzi?

— Hozott a feleségem.

— Tilos, hiszen tudja...

— Volt nálunk mostanában?

— Nem.

— Miért nem?

— Majd ha maga hazajön.

— Menjen át. A feleségem rendes asszony.

— Tudom. Mindennap bejön?

— Igen. Tele az éjjeliszekrény. A múltkor meg egyébként is rendbehozott, a kezével, a takaró alatt.

— Ügyes asszony.

— Az.

Kifelé menet Tarfi nem köszönt a portásnak.

ÉLET ÉS IRODALOM
1976 JUL 24
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 130-068, 387-748, 340-726
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP

Tarfi
kor
hang
örül
a h
káp
tilo

...Tarfi eszik, gyon jóízű", gondolja, erős pulnak benne, borsos töltelék, piros „szárd", amott szalonnabőrke... Bódinéra néz, aki a konyhaasztal másik oldalán ül, kezében zsebkendőt gyűröget, „jó, Lacika?" kérdezi. „Jól fog állni neki a fekete ruha", gondolja Tarfi.

Fogy az étel, a kenyér.

— Volt már itt az orvos? kérdezi Tarfi.

— Igen. Azt mondta, várható volt.

Tarfi kettévágja az utolsó töltelékct.

— Mikor lesz a temetés?

— Egy hét múlva gondoltam — mondta Bódiné. — Addigra. mindent el tudok intézni.

— Köszönöm szépen — tette le a kanalat Tarfi. — Nagyon jó volt, és még holnap is jó lesz, meg holnapután, mert, kedves Gizi asszony, a töltött káposzta annál jobb, minél régebbi.

Bementek, leültek.

— Iszik valamit? — kérdezte Bódiné.

— Nem. Azaz... Kérek.

Bódiné a pohárszékhez ment. Bódi Endre csendesen feküdt a lepedő alatt.

— Likőr jó lesz?

Bódiné tálcára teszi a poharakat meg az üveget.

— Süteményt kér?

— Nem.

Bódiné leült, kifújta az orrát.

— Sokat dohányzott és mindent sózott — mondta a zsebkendőjébe, Tarfi bágyadtan figyelte Bódi Endrét, „meleg van", gondolta, és az üvegért nyúlt.

LEVELEK

Néhány nap múltán díszes parte-cédula

MAGYAR HÍRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 DEC 2 0

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Lukács Ágnes

TŰNŐDVE

1071

Lukács Ágnes rajza

zettebb *munkavégzés*. Hogyan? Úgy, ahogy *Benke Valéria* írja a Népszabadság november 26-i számában: meg kell teremteni a dinamikus egyensúlyt a kritika és a konstruktív cselekvés, az utasításnak fegyelmezetten engedelmeskedő munkavégzés és a tervezői, döntési folyamatban részt vevő önálló gondolkodás között.

Véleményt alkotni, kritizálni és a döntésből részt kérni — olyan gyakorlat, mely, ha jól működik, a társadalmi viszonyok keretei között elérhető *legkedvezőbb szintre* emelheti a kollektívák tevékenységét és

1021

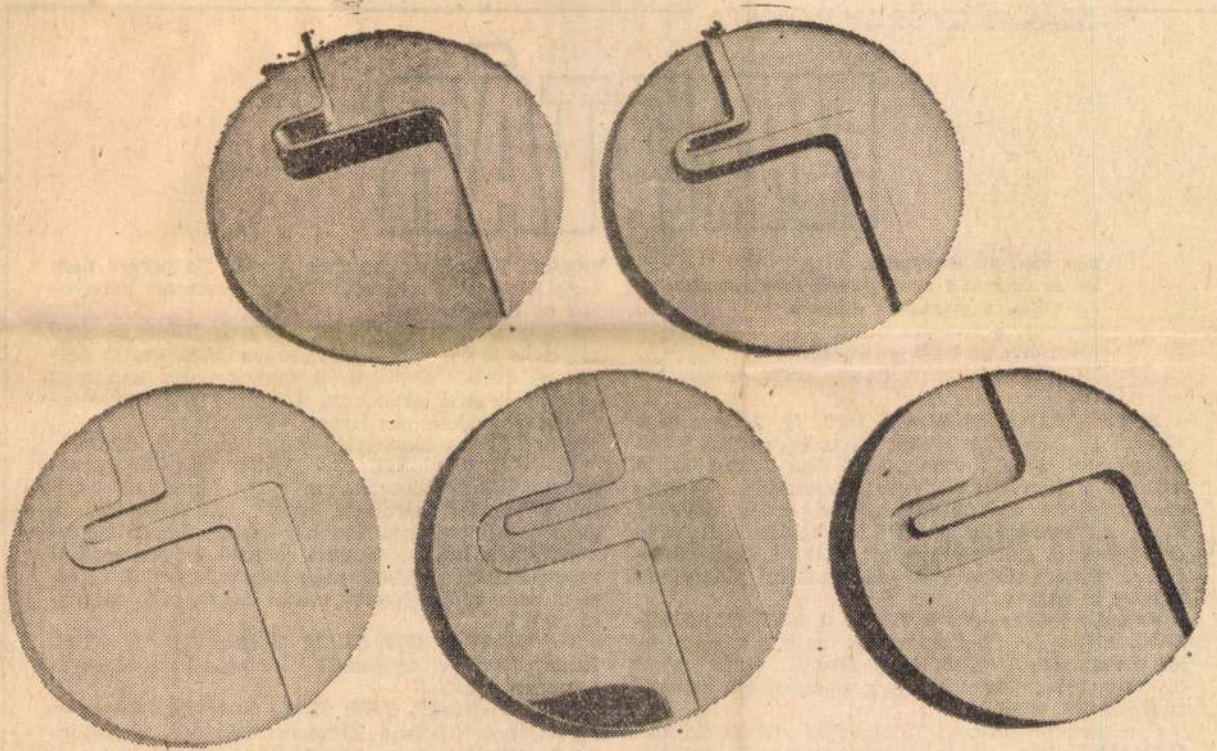

Lugossy Mária: Változó dimenziók

SZÁRAZ GYÖRGY ROVATA

NAPT

Sok van, mi csodálatos,
De az embernél nincs semmi csodálatosabb.
... Gaiát, a magasztos istennőt
Zaklatja, a meg-megújulót,
Évről évre az imbolygó ekevassal ...
(Szophoklész: Antigoné)

PEST-MEGYEI HÍRLAP, 1979. II. 7. Mészáros Gyula: „... az utóbbi háromszáz évben 225 állatfaj pusztult ki a földön... 228 féle emlőst és 338 madárfajt fenyeget a végső kipusztulás. Világszerte évente négymillió hektár erdőt írtanak ki... Az emberiség 500 millió hektár szántóföldet veszít el különféle talajpusztulás következtében... Kísértetfolyó a Rajna, az Elba, Magyarországon a Sajó..."

Vasziljev—Guscsev: RIPORT A XXI. SZÁZADBÓL, 1960.: „... felhasználjuk majd a tenger teljes élővilágát... A meleg tengerek színe alatt mintegy 100 méter mélységig hasznos növényeket tenyészt az ember."

Cousteau professzor: JELENTÉS AZ EURÓPA-TANÁCSNAK: „... Az óceánban egész országnyi, több tízezer négyzetkilométeres területeken

hagy
baj:
zet
PÉ
táj
kül az ember által rárótt terheket, ha van még benne elegendő természeti elem, lényegében érintetlen vegetáció. Az ilyen »ökológiai sejtek«... megőrzése ma fontosabb, mint valaha is volt."

ELŐRE, 1978. XII. 22.: „Latin-Amerika gyarmatosításának időszakában nagy léptekkel írtották a trópusi őserdőket, mert akadályozták a gazdag ásványkincs kiaknázását... Egyre nyilvánvalóbb, hogy e trópusi őserdők növényzetéből termelt oxigén nélkül még Észak-Amerika lakossága sem tudna létezni, tehát az őserdőt menteni kell."

NÉPSZAVA, 1979. II. 10. Szántó Péter: „Csak Budapesten évi nyolcmillió forintos kárt okoznak a parkrongálók."

ESTI HÍRLAP, 1979. II. 5. Gyémánt Mariann riportjából: Tanácsi illetékes: „Sajnos, a zöldterület védelme és a lakásépítési igények kielégítése nem oldható meg mindig egyszerre..." Ol-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 840-526
1979 MÁR 1 0

ÉLET ÉS IRODALOM

Lugossy Mária,
iparművész

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK, MŰCSARNOK
MEGHÍVJA ÖNT

LUGOSSY MÁRIA

KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGTEKINTHETŐ:
1981. JÚNIUS 2-ÁN, KEDDEN DÉLUTÁN 5 ÓRÁTÓL

DOROTTYA UTCAI KIÁLLÍTÓTEREM
BUDAPEST V., DOROTTYA U. 8.
NYITVA: JÚNIUS 2 – 20-IG, 10–18 ÓRÁIG
VASÁRNAP SZUNNAPI

81 1543 – FNYV 1

KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNY
IGAZGATÓSÁG
Budapest, XIV. Dózsa Gy. út
1406 Bp. Pf.4

BUDAPEST
1981
máj.
26
Se 76 Se

DIJELŐLEGES

1o
T

Kiss Sándor

Budapest

Majakovszkij u. 51.

1o72

Lugossy Mária

Részt vett Monzában/Olaszországban
a szobrászbiennálén.

Magyar Hirlap 1980/10/19/8

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1979 JAN 6

Lugossy Mária
1021

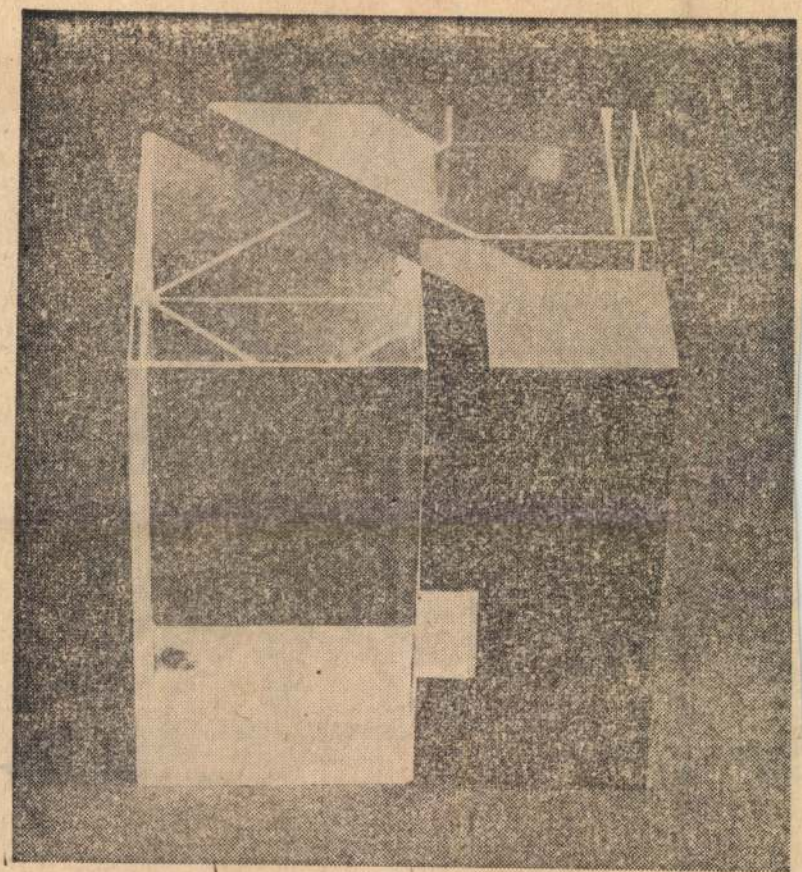

Lugossy Mária: Optikai üveg

1021

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1978 NOV 24
KISALFÖLD

Lugossy Mária
szobrai a győri
Műcsarnokban

A győri Műcsarnokban pénteken délután megnyílt az idén nyáron harmadszor Győrben működő művésztelep szobrásztagozatának kiállítása. A tizenhárom kiállító: Bohus Zoltán Csiki Tibor, Lugossy Mária, Lux Antal, Győri László, Haraszti István, Hefter László, Heritész Gábor, Ézsiás István, Fajó János, Misch Ádám, Nádler István és Nádler Tibor acélból, bronzból, fából, üvegből, műanyagból készített szoborterveit, tanulmányait mutatja be a tárlat.

Képeinken: Lugossy Mária (fönt), Haraszti István (középen) és Csiki Tibor alkotása.

Előtérben az eszmei, politikai teendők

Az MSZMP Központi Bizottsága 1970. februári határozata a női egyenjogúság addig elért vívmányainkra épült és meghatározta mindazokat az eszmei, nevelési és szociális teendőket, amelyek azóta meggyorsították és elősegítették a nők helyzetének további javulását, változását. A párthatározat gyakorlati érvényrejutásán fáradozni a területen az egész társadalom feladata, de irányítása, ellenőrzése és segítése a pártra vár.

Hogy ennek mennyiben tettek eleget, vitatta legutóbbi ülésén az *MSZMP Csorna városi Bizottságának végrehajtó bizottsága.*

„A nőpolitikai határozat végrehajtását a városi pártbizottság és a pártalapszervezetek folyamatosan és fontos politikai feladatként végezték" — mondta szóbeli tájékoztatója kezdetén *Groschner Ottó*, városi titkár.

A városi párt-vb átfogóan négy esetben tárgyalt nőpolitikai témát, *több üzemi, intézményi, szövetkezeti párt- és állami vezetőt számoltatott be arról*, miként valósulnak a Központi Bizottság határozatából megfogalmazott helyi tervek és feladatok. Tizenhat esetben foglalkozott főként a nőket érintő, de társadalmi gondot is jelentő ügyekkel, mint a gyermekintézmények bővítése, népesedéspolitikai feladatokból adódó teendők, a szolgáltatás javítása stb. *Nagy erőfeszítéseket tett a város, hogy ezek a gondok fokozatosan megszűnjenek, csökkenjenek.*

Eredményeként sokat javult Csornán a nők élet- és munkakörülménye, egyre jobban érvényesül az egyenlő munkáért, egyenlőre bérelve az ipari üzemekben, szövetkezeteknél. *Megszűnt a nők foglalkoztatásának gondja, sőt egyes területeken munkaerőhiány jelentkezik.* Tervszerűvé vált a nők politikai és szakmai képzése. Sokan szereztek politikai ismeretet és szakmát. A nők termelőmunkában való részvétele, helytállása, munkássá válásuk Csornán is hozzájárult ahhoz, hogy *erőteljesebb lett a közéleti tevékenységük.* Külön méltatás kapott, hogy a párt, a tanács a népfront és a KISZ választott testületeiben lelkesen és eredményesen végzik a rájuk bízott társadalmi feladatokat. *Mind közül a legkedvezőbb a helyzet az ifjúsági szervezetek vezetésében*, ahol a titkároknak 51,3, a vezetőségi tagoknak 53,3, a bizottsági tagoknak pedig 64 százaléka asszony és leány.

A beszámolóban és vitában az eredményeket megerősítő adatokon kívül elhangoztak olyan példák is amelyek negatívak, nehezítik az előrelépést. *Például egyes-en lévő kismamákkal való fokozott törődés a politikai és gazdasági szervek részéről nem hozta meg még a várt eredményt.* Szembetűnő jelenség, hogy a dolgozó nők közül néhányan a munkakörülményeik könnyítését úgy értelmezik, hogy 30—40 százalékos teljesítményt nyújtanak . . .

A nők közéleti tevékenységének értékeléséről szólva vetették fel a vitában, hogy sokkal szélesebb ennek területe, mint általában elismerik, értékelik. Többségében nők dolgoznak például iskolai szülői munkaközösségekben, és a Vöröskeresztben. *E helyeken is sokat tesznek társadalompolitikai céljainkért.*

A nők termelésben elfoglalt arányához, felkészültségükben történt kedvező változás nyomán úgy értékelték a párt-vb tagjai: *megteremtődött a feltétele annak, hogy az eddiginél többen kerüljenek vezető tisztségbe a nők köréből.* Különösen a magasabb gazdasági, politikai tisztségekből, beosztásokból hiányoznak. Az előrelépés „titkát" minden tekintetben *elsősorban az eszmei, politikai teendőkben látja a testület*, mert szerinte még mindig visszahúzó erő a rossz szemlélet — a nők és a férfiak körében egyaránt!

Horváth Irma

Tájrendezés

Kiszabadítják az elburjánzó növényzet sűrűjéből a tihanyi félsziget ritka geoló-

zelítésére a környezetbe jól illő falépcsőket épített. Kicserélik, helyreállítják az er-

Lugossy Mária

LUGOSSY MÁRIA ÉS BOHUS ZOLTÁN krómacélból, vasból, műanyagból készült kompozicióit, plasztikáit, díszítő elemeket mutatnak be a tegnap nyílt közös kiállításukon Dunaújvárosban, a Uitz-teremben.

Magyar Hirlap 1978/296/1o

Lugossy Mária, szobrán

L: Lóránt Zsuzsa

Rózsa Gyula: Petőfi-vers, kalickában 7.

Népszabadság, 8 p. 1979 aug. 31.

Lugossy Márta

neve említve Horváth György:
A Művészeti Alap vásárlásai'79
Kiállitás a Műcsarnokban c.cikkében
/A cikket lásd Deim Pál-nál!/

Magyar Nemzet 1980.jan.20.

Lukovicz Ky Endre

művei szerepeltek a szentendrei uj művésztelep kiállitásán

Vác, Vak Bottyán Muzeum kiállitóterme
Görög templom, 1978. jul. 7-3o.

-katalógus a könyvtárban-

Lugossy Mária

müve szerepel a pécsi kisplasztikai biennálén - emlitve.

Horváth György cikkét lásd:Szentirmai Zoltánnál.

Magyar Nemzet 1979.szeptember 2.

Lugossy Mária

és Bohus Zoltán tárlata nyilt meg diósgyörött.

Fém és üveg disztárgyakat állitott ki.

Magyar Hirlap 1979/63/8

Lugossy Mária

"Optikai üveg" c. munkáját bemutatja a lap.
Repr.

Fenti képet lásd: Felvidéki András rajzának hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. jan. 6.
XXIII. évf. 1. sz. 4. lap.

Lugossy Mária iparművész

Lugossy Mária és Bohus Zoltán műveinek kiállítása e hóban látható Miskolcon, a Diósgyőri Vasas Művelődési Központban.

Lugossy Mária: Evolúció, vas, plexi, 15×4×80 cm, 1978 (fotó Hegede)

Művészet, 1979. márc. 47. old.

Lugossy Mária notrázmárén

Tűzőr 1979 máj 27

Sárosdy Judit: Ermek Lisszabonnak

Lugossy Mária

Rékassy Csaba a miskolci József Attila Könyvtárban január 11.-ig,
Galántai György a pécsi Ifjuségi Házban jan.7.-ig,
Lossonczy Tamás a Mücsarnokban január 7.-ig,
Németh Nelli az Óbudai Galériában december 31-ig,
Gyrmathy Tihamér a tatai Müvelődési Központban december 31.-ig,
Kovács Johanna a százhalombattai DKV-irodaházban december 20.-ig,
Bohus Zoltán és Lugossy Mária a dunaujvárosi Uitz teremben, december 15.-től,
Erdélyi Dániel és Lábas Zoltán a Bercsényi Klubban december 12.-től, mutatja be müveit.
Ficzek Ferenc a Fiatal Müvészek Klubjában dec.8-tól
Pfannl Egon épitész emlékkiállitása a Magyar Épitőmüvészek Szövetségében megtekinthető dec. 12.-ig.
Elet és Irodalom, Bp. 1978. dec. 9. XXII. évf. 48. sz. 8. lap.

Pfaunl Egon épitész

Lugossy Mária

Háy Ágnes: "Animációs film" kiállitása a MOM Művelődési Központban megtekinthető március 28.-án.
Marosvári György: "Idő-térkép" c. grafikai kiállitása a Csepeli Papirgyár Ifjusági Klubjában március 25.-ig,
Czinke Ferenc: "Szuronyunkon őszirózsa" c. kiállitása a szécsényi Helytörténeti Muzeumban március 21.-től tart nyitva.
Prutkay Péter grafikai kiállitásán a Nemzeti Galéria Műhely-sorozatában március 28.-tól,
Karátson Gábor a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállitótermében március 29.-től mutatja be müveit.
A kiállitóművészek nevének folytatása a 2.-sz. cédulán következik.

Élet és Irodalom, Bp. 1979.márc.24. XXIII.évf. 12. sz. 8. lap.

Lugossy Mária

Kozó Erzsébet textilkiállitása a tatai Megyei Művelődési Központban március 30.-tól,
Egyed László kiállitása a Fiatal Művészek Klubjában március 30-tól,
Bohus Zoltán és Lugossy Mária a diósgyőri Vasas Galériában április 12.-ig mutatja be alkotásait, mint a lap közli a kulturális eseményeket ismertető rovatában.
A lapban felsorolt többi kiállitó művész neve az 1.-sz. cédulán szerepel.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. márc. 24.
XXIII. évf. 12. sz. 8. lap.

Lugossy Mária, [ ].

□ LUGOSSY MÁRIA kiállítása holnap, kedden délután 5 órakor nyílik a Dorottya utcai kiállítóteremben. A Kiállítási Intézmények, Műcsarnok rendezésében megnyíló tárlat június 20-ig tekinthető meg.

2.

–: □ Lugossy Mária

Esti Hírlap, Bp. 1981. június 1.

Lugossy Mária, iparművész

A Műcsarnokban megnyílt kiállítás címe: „Művészet, és társadalom 1945–1980." A termek egyik oldalán a társadalom, politikai jellemzői, a másik oldalán ugyannek az elmúlt 35 évnek a művészi megnyilvánulásait tárja elénk a kiállítás.

Szerepel a tárlaton a művész „Együtt" című kettős fejű műve. (említve) frő, dac, védettség, értelem sugároz az acéllemezből.

Molnár Zsolt: Kiállított történelem.
Magyar Ifjúság, 1980. ápr. 18.

Lugossy Mária, szolnok

L: Lóránt Zsuzsa

Rózsa Gyula: Sokányolatú kiállítás 7.

Nipszabadsá Bp. 1981 júl. 29

Lugossy Mária újságírónak

1983-ban Munkácsy díjat kapott.

Magyar Nemzet 1983. IV. 7.

Lugossy Mária, iparművész

A Vigadó Galériában rendezett „Tárgyak, alkotások" c. kiállítás az Iparművészeti Vállalat 25. éves fennállását van hivatva reprezentálni. – Láttatók e kiállításon Lugossy Mária művei, alkotásai.

Láttuk-hallottuk ...

1980. V. 15. 17.10 15.J-né/.

Lugossy Mária

A kulturális eseményeket ismertető **rovatá**-ban közli a lap:
Lugossy Mária és Bohus Zoltán iparmüvészek az Egri Kisgalériában december 17.-től,

Piroska János festőmüvész a hódmezővásárhelyi Medgyessy Teremben december 2o.-tól,

Tamás Noémi, Körösényi Tamás, Eskulits Tamás és Lóránt Zsuzsa a Ferencvárosai Pincetárlaton mutatja be müveit.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. dec. 31.
XXI. évf. 53. sz. 8. lap.

Lugossy Mária

KIÁLLÍTÁS NYÍLT Salgótarjánban Lugossy Mária és Bohus Zoltán munkáiból. A József Attila Művelődési Központ üvegcsarnokában az ismert ötvösművésznő és festőművész ezúttal térplasztikákkal mutatkozik be a közönség előtt.

Magyar Hirla 1978-31-3

Lugossy Mária

ötvösmüvész és Bohos Zoltán közös tárlata nyilt meg a celldömölki Kemenesalja Müvelődési Központban.

Magyar Hirlap 1978-54-lo

Lugossy Mária, iparművész

Vita, interju, jegyzet a kultúráról.

Az adásban Fábián László művészettörténész négy iparművésszel beszélgetett: Bohus Zaltán, Droppa Judit, Lugossy Mária, Szenes Zsuzsával, – akik fémmel, üveggel, textillel dolgoznak és munkáikat közterekről, vagy az iparművészeti boltokból is ismerhetjük.

Gondolatjel.

1980. IX. 14. Kossuth 14.05 (Sz. Lné).

Lugossy Mária, iparművész
Boglárlellén, a Piros Kápolnában láthatók a művész művei.

A másik kápolnában ott már sokkal szerencsésebb az elrendezés. Jól lehet, m egérdemelte volna az, hogy Lugósinak a szobrai, azok... plasztikái, ... Ezek nagyon kis méretü plasztikák. Egy tenyérnyiek, két tenyérnyiek, és jobbára vizszintesen fekvő... Pedig ha az ember veszi a fáradságot és közelebből megnézi, akkor rendkivül gondosan dolgozó, nagyon kulturált müvésznőnek a dolgaival találkozik. Olyan munkákkal, amelyek kemények, szigoruak, de ugyanakkor gondolati bázisuk van, illetve gondolatukat tudnak nyitni. Még furcsább, hogyha azt mondom, hogy ezek a nagyon kicsiny szobrok ezek monumentális alkotások. Lugosi meg tudta valósitani azt, hogy egészen kis méretü pla ztikákon olyan fajta emlékmüveket alkosson meg, amelyek nem emlékmü tervek, hanem saját határaikon belül immáron kész kompoziciók.

Láttuk, hallottuk...
1980. IX. 12. Kossuth 14.35

LUGOSSY MÁRIA

Lugossy Mária két müve szerepelt Milanoban kiállitáson.

Arte ungherese contemporanea,
Milano Palazzo Reale,
Dicembre 1979 - gennaio 1980.

Katalogus 20.-21.sz., 1 kép.
Firenze, é.n. sztl. o., képek.

Lugossy Mária, iparművész

Az új megyei kórház gyógyító övezetében látható Lugossy Mária dekorativ digitális órája. |említve|

Heltai Nándor: Szobrok, festmények, kerámiák az új megyei kórházban.

Petőfi Népe, 1980. aug. 10.

Lugossy Mária, ötvösművész [ékszer...]

Kiállít az Iparmův. Múzeumban.

— : Mai magyar iparművészet — II. 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. jan. 17.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR KIADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 438-068, 337-748, 340-776

1978 MÁR. 8

KÖZALKALMAZOTT
Budapest

Lukács Ágnes

Nemzetközi Nőnap

1021

Lukács Ágnes metszete

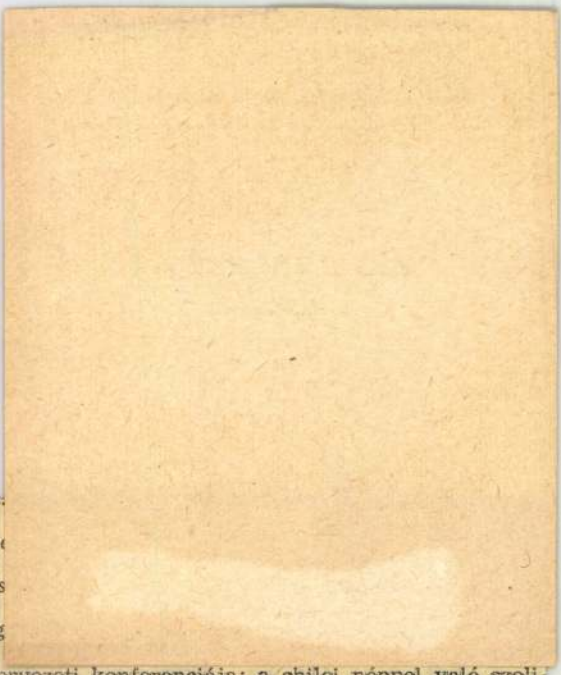

yezőjévé válik.
elemmel szembe
siteni a munka
sadalmi haladás
eban."

Az SZVSZ a leg
iókban, mint a
nzetközi szakszervezeti konferenciája; a chilei néppel való szoli-
itás nemzetközi konferenciája; a Ciprussal való szolidaritás nem-
közi konferenciája; a dél-afrikai néppel való szolidaritás pánafri-
szakszervezeti konferenciája; a koreai néppel való szolidaritás
nzetközi szakszervezeti konferenciája. Nagy jelentőségű volt a chi-
dolgozókkal és néppel való szolidaritás nemzetközi szakszervezeti
ttságának létrehozása az SZVSZ kezdeményezésére. A szövetség
idaritását nyilvánította Spanyolország, Portugália, Görögország
ozóival abban az időszakban, amikor ezekben az országokban
szta diktatúrák tomboltak, a dolgozók széles tömegeit szüntelenül
mozgósítja, hogy támogassák azon latin-amerikai országok né-
ek harcát, ahol fasiszta katonai rendszerek uralkodnak.
szövetség nagy erkölcsi és anyagi segítséget nyújt a tőkésország
sztrájkolóinak, a fejlődő országok szakszervezeteinek, a háborús
kmények és elemi csapások által sújtott dolgozóknak és lakos-
ak.
SZVSZ Főtanácsának 27. ülésszakán, amely 1977 áprilisában

Lugossy Mária, szobrok

A GYŐRI MŰVÉSZTELEP tizedik, jubileumi kiállítása csütörtökön nyílt meg a Xantus János Múzeum képtárában. Negyvenöt alkotó csaknem száz munkáját — képeit, szobrait, grafikáit — állították ki, s a megnyitón átadták a városi tanács alkotói díjait Lugossy Mária szobrász- és Marosfalvi Antal festőművésznek.

8.

Bp. 1978. júl. 7.

Lugossy Mária /Bohus Zoltánné/

"Obeliszk és dob" cimmel Frank János ir Bohus Zoltán müvészetéről, munkájáról, kiállitásairól.
Cikkében megemliti Z. Gács György nevét, az Iparmüvészeti Főiskola üvegtanszékének vezetőjét, feleségét, Lugossy Máriát, aki férjével Bohus Zoltánnal több kiállitáson vett részt és Csiky Tibort, akivel 1976.-ban együtt készitett rozsdamentes acélkompoziciót, a Belvárosi Telefonközpont Martinelli téri homlokzata részére.

Fenti cikket lásd: Bohus Zoltán nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. junius 3.
XXII. évf. 22. sz. 12. lap.

Lugossy Mária
ötös

Lugossy Mária diplomamunkáját Engelsz József és Pálóthai Németh József irányításával készítette.

Lugossy Mária: Az időmérő ember.
MŰVÉSZET, 1973. december - 38. oldal

Ingossy Mária

A2 Iparművészeti Főiskola diplomadíjas ötvös hallgatója.

Ipari Művészet, 1973/2. sz. 30. l.

Lugosi Mária

„Anyag és forma" c. kiállítást az esztergomi Vármuzeumban rendezték, melyen szerepelnek munkái. Állólámpája modern, sárgarézből készült, kék fényű.

Nézőpont,

1975. VIII. 29. 16.05 D.

Lugossy Mária

Ékszertervező, részt vesz a kiállításon.

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
Kecskemét, 1975. jún - júl.

Lugossy Mária ötvösművész

A Csepel Galériában megnyílt az Iparművészeti Főiskola továbbképzős hallgatóinak kiállítása, melyen szerepelnek munkái - megismerhetjük az alkalmazott művészet körébe tartozó plasztikáit, - két fémkompozíciója, nyakékei (említve)

Láska Lajos: Fiatal iparművészek kiállítása.
Népszabadság, 1975. febr. 11.

Lugossy Mária, ötvösművész,
[i szobrász]

A Csepel Galériában mutatkozott be.

Lóska hajos: fiatal iparművének
kiállítása 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 11

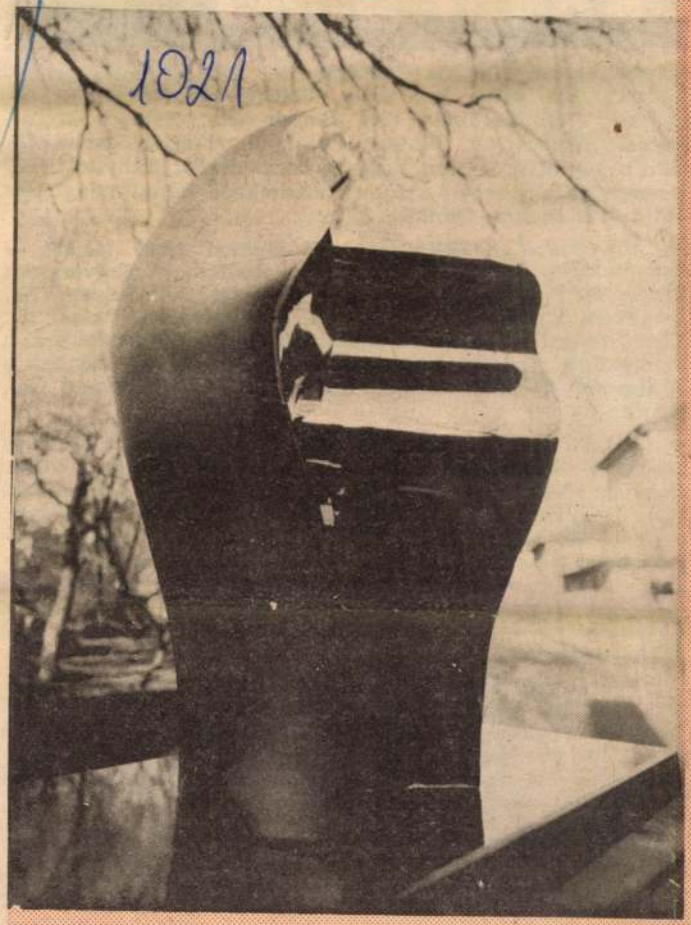

Lugossy Mária: Kontaktus

Ötvös- és üvegművészet

Kiállítás Celldömölkön

A díszítőművészet mai formáit, új lehetőségeit kereső iparművészeket hívott bemutatkozásra Celldömölkre a Kemenesaljai Művelődési Központ.

Lugossy Mária ötvös órákat, kisplasztikákat, ékszereket készít. Diplomamunkája a monumentális óra, amely a győri Műszaki Főiskolának készült. Bohus Zoltán az Iparművészeti Főiskola üvegszakán tanít. Díszítőfestői oklevelet szerzett. De foglalkozik fémdomborítással, szobrászattal is.

Kiállításuk a Kemenesaljai Művelődési Központban március 3-án nyílik és március 21-ig tekinthető meg.

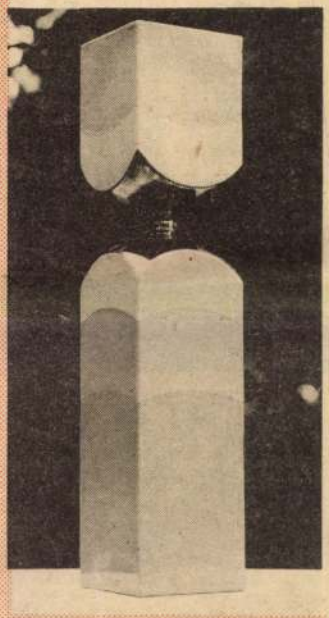

Bohus Zoltán: Csuklópont

NB II. további eredményei: Tatabánya—Vasas 1:2, Csepel—Bp. Honvéd 0:0, MTK-VM—Kaposvár 2:0, Szeged—FTC 2:2, Pécs—Rába ETO 4:0, ZTE—Újpest 2:2, Békéscsaba—MÁV Előre 2:0, Videoton—DVTK 0:2 (!).

A bajnokság állása:

1. MTK-VM	23	13	7	3	42-19	33
2. Bp. Honv.	23	14	4	5	44-15	32
3. Ú. Dózsa	23	11	10	2	60-32	32
4. Vasas	23	12	7	4	45-27	31
5. Videoton	23	11	7	5	55-32	29
6. FTC	23	9	8	6	43-37	26
7. Diósgyőr	23	7	11	5	28-25	25
8. Tatabánya	22	8	8	6	33-28	24
9. Pécsi MSC	22	8	6	8	31-28	22
10. B.csaba	23	8	6	9	29-37	22
11. Dunaújv.	23	6	9	8	38-39	21
12. Csepel	23	9	5	10	35-41	21
13. Haladás	23	7	7	9	32-41	21
14. ZTE	23	4	9	10	24-45	17
15. Rába ETO	23	3	10	10	23-35	16
16. MÁV Előre	23	7	2	14	29-54	16
17. SZEOL AK	23	5	3	15	28-54	13
18. Kaposvár	23	3	5	15	22-52	11

1. é4, c5 2. Hf3, é6 3. d4, cd: 4. Hd4:, Hf6 5. Hc3, d6 6. Fé2, Fé7 7. 0—0, 0—0 8. Fé3, Hc6 9 f4, Fd7 10. Vé1, Hd4: 11. Fd4:, Fc6 12. Vg3, g6 13. Vé3?, (13. Fd3!, Hh5 14. Vf2, Hf4: 15. Vf4:, é5 16. Vf2, éd: 17. Vd4:, Va5 kiegyenlített hadállással.) 13. —, Hd7? (13. —, Va5!) 14. Bad1, Va5? 15. Vd2!, Vc7 16. f5, é5 17. Fé3, Hf6 18. Fh6, Bfd8 19. fg:, hg: 20. Fc4, b5 21. Fb3, b4 22. Vg5!, Hd5? (22. —, d5!) 23. Hd5:, Fd5: 24. Bf6!, Fb3: 25. Bg6:+, Kh8 26. Fg7+, Kg8 27. Fé5:+!, fg: 28. Vg6:+, Kf8 29. Fg7+ — és a sötét feladta (1:0).

Tapiszentkereszt (10). Az egyforma pontszámúak holtversenyét a Buchholz-számítás szerint döntötték el. A március 4—5-én sorra kerülő megyei döntőben az egyéni verseny végeredménye alapján az 1—4. helyezett úttörő fiú és leány, és az 1—2. helyezett kisdobos fiú és leány sakkozó indulhat.

Hírek

Sárváron 25 fiú és 13 leány sakkozó részvételével rendezték meg a városi és járási ifjúsági egyéni bajnokságot. A fiúknál Balázs Béla, Farkas Tibor és Enzsöl Imre, míg a leányoknál Fekete Imelda, Horváth Ágnes, és Erős Beatrix végzett dobogós helyen.

A városi és járási asztalitenisz csapatbajnokságban 1. Vagongyár, Sárvár (Wider, Sulyok és Magyar), 2. Szeleste, 3. Káld. A Tizek bajnokságát Wider Sándor (Sárvár) nyerte Magyar József (Sárvár) és Szele Tivadar (Szeleste) előtt.

Rábapatyon a Falusi Spartakiád községi asztalitenisz versenyén harmincan indultak. 1. Gyürü Zoltán, 2. Sali József, 3. Csonka Ferenc.

A Sárvár városi alapfokú kosárlabda-bajnokságban tíz férfi és három női csapat vesz részt. A férfiaknál az Állami Gazdaság, a nőknél a Tinódi Gimnázium csapata vezeti a mezőnyt, az eddig lejátszott négy, illetve két forduló mérkőzései után.

A városi alapfokú teke-csapatbajnokság I. csoportjában a BOV, a II. csoportban a Rába SC csapata áll az élen.

Kosárlabda

NB II. női: Sabaria—Soproni KSE 72:51 (33:23) — Szombathely, 200 né
Szőllősi (14), H
Csere: Hérincs
Edző: Hajdinák
lönösen védeke
Hajdinák, Bocs

Universitas
Szombathely, 1
Szabó (6), Kov
— Csere: Misz
Edző: Polgár
II. félidő 9. pe
rutinosabb ha
Stánitz.

NB II. fé
(39:42) — Szo
versitas: Kör
(10), Horváth
Pusztai, Kacs
mas mérkőzé
zaiak megérd
ellen. Az Un
hátrányát. —
jobbja volt.

VAS NÉPE
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 336-088, 387-748, 340-726
1978. MÁR.
SZOLGÁLAT
MAGYAR HÍRLAP

Soproni Textiles—Sabaria 97:84 (39:43) — Szombathely, 200 néző, jv.: Föleki, Gilly. — Sabaria: Horváth Z. (6), Major (25), Németh (13), Horváth V. (6), Vajda (8). **— Csere:** Varga (6), Prelogh (8), Kardos (12), Bakó, Őri. **— Edző:** Hollósy Tibor. A Sabaria az utolsó négy percben védekezési hibák miatt vesztett. **— Jó:** Major, Prelogh.

ZTE—Sabaria 108:42 (71:25). — Zalaegerszeg, 300 néző, jv.: Schwarc és Kovács. — Sabaria: Vajda (2), Horváth Z. (4), Németh (11), Horváth V. (6), Bakó (9). **— Csere:** Varga (4), Pünkösty (6). **— Edző:** Hollósy Tibor. A tartalékos Sabaria teljesen esélytelenül állt ki a bajnokség egyik aspiránsa ellen.

— pm —

Lugossy Mária, szobrászművész

A Vigadó Galériában látható „Az érem" c. kiállítás, melyen a gyönyörű arabeszkeket készítő Lugossy Mária emblematikus tömörségű műveivel szerepel. E művek valóban megújítani látszik a mai magyar éremművészetet.

Vadas József: Vert érem.
Élet és Irodalom, 1982. nov. 26.

Lugossy Mária

Lázár Sándor: Képzőművészeti
Szemle

Tekintet, 1984. 1. sz.

Lugossy Mária

Szuromi Pál: Triptichon
Országos tárlatok kegeden
és Vásárhelyen

Művészet, 1982. január

Lugossy Mária

Frank János: Lugossy Mária: Gyorsuló tér

Művészet, 1983. június

Lugossy Mária

Nagy Zoltán: Magyar üvegszobrászok kiállítása a Pécsi Üvegmúzeumban

Művészet, 1982. október

Lugossy Mária

L.L.! Az üveg és ami mögötte van

Művészet, 1982. augusztus

Lugossy Mária

Acsay Judit: A vágy titokzatos tárgya

Művészet, 1983. február

Lugossy Mária

D. Szabó Erzsi: Magyarok a XII. Páriesi Bizmálin

Művészet, 1983. február

Lugossy Mária szobrász

Nagy Zoltán: Helyben járás
Pécsi Országos Kiplasztikai Biennálé

Művészet, 1983. november

Lugossy Mária

Kovalovszky Mária: Nyelvlecke

Művészet, 1982. október

Lugossy Mária

Nagy Zoltán: Nemzeti tárlatok – a közelmultban is ma

Művészet, 1982. augusztus

Lugossy Klára
Kiállítás az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1984. VIII. 23.

Lugossy Mária, Zoltán

Ösztöndíj képzőművészeknek

Székesfehérváron tíztagú kuratórium döntött a Smohay János-alapítvány képzőművészeti díjának és ösztöndíjának odaítéléséről. A [illegible] alapítvány kezelője, a Székesfehérvári [illegible] Múzeum díjakat szeptember 27-én, a képzőművészeti világhét székesfehérvári rendezvénye alkalmából nyújtják át. (MTI)

–: Ösztöndíj képzőművészeknek 8.

Népszabadság, Bp. 1981 szept. 9

Lugossy Mária, [ ]

L: Fajó János

Vadas József: Szoborjárás

12

Élet és Irodalom Bp. 1983. júl. 29. XXVII/30

Lugossy Mária, [szobrász]

L: Farkas Ádám

Vadas J: Lapos plantikák 13

Élet és Irodalom Bp. 1983 aug. 12. XXVII/32

Lugossy Mária, nadrán

L: Kéri Ádám

Frank János: Tendenciáink Madridban

12

Élet és Irodalom Bp. 1983 '4.

XXVII/44

Lugossy Mária
kiállítása a Kulisban Galíciában

Magyar Nemzet 1985. IV. 12.

Lugossy Mária
Séta az új szabadtéri kápolnánál

Magyar Nemzet 1985. 11. 23.

Lugossy Mária i szobrász

L: Vigh Tamás

Frank János: Smohay 12-13

Élet és Irodalom 8 p. 1984. márc. 16 XXVIII/11

Lugossy Mária, szobrász

L: Deim Pál

Vadas József: Generál ár 13

Élet és Irodalom Bp. 1984. ápr. 20 XXVIII/16

Lugossy Mária szobrászművész

Az Országos Képzőművészeti Kiállítás ápr. 8.-án nyílt meg. — Tömörség és nagyvonalúság, szinte puritán egyszerűség és hallatlan műgond jellemzi Pátzay László és Lugossy Mária plasztikáját.

Lugossy Mária érmei is szerepelnek a kiállításon.

P. Szabó Ernő: Visszanézni a csillagokra, Magyar Ifjúság, 1982. máj. 22. 34. old.

Lugossy Mária, szobrász

L: Telcs Ede.

Frank János: Négy kiállítás nyomán Londonban 13.

Élet és Irodalom 1984. ápr. 20. XXVIII/16

Lugossy Mária, [formaknező]
[szobrász]

L: Mezey László

13.

Vadas József Designne várua

Élet és Irodalom Bp. 1984 jún. 22. XXVIII/25.

Lugossy Mária, szobrán

L. Z. Gács Gy.

Vadas József: Átlátszó tithok 12.

Élet és Irodalám Bp. 1984. okt 5 - XXVIII/40

Maria Lugova, festőművész (Bulgária).

A hajdúböszörményi művésztelep a Hajdusági Galériában nyitotta meg tárlatát.

A bolgár művésznő légiesen könnyednek, szeszélyesen, vibrálóan hajlékonynak látta és láttatta az alföldi akácokat: „Impressziók III." c. (említve).

Székelyhidi Ágoston: A Hajdusági Nemzetközi művésztelep tárlata.
Hajdu-Bihari Napló, 1981. aug. 4.

Lugossy Márta, ötvös

● *NYITOTT MŰHELY. Közönség-művész találkozó lesz ma délután 3 órai kezdettel a salgótarjáni József Attila Művelődési Központban. A vendégek: Lugossy Márta ötvös- és Bohus Zoltán festőművész.*

– o Nyitott műhely

8.

Esti Hírlap, Bp. 1978 febr. 6.

Lugossy Mária

Magyar Nemzet
1984. IX. 27.

Üvegszobrok

Kiállítás az Ernst Múzeumban

A LONDONI magyar napok egyik eseménye volt a tavasszal öt kiváló magyar művész üvegplasztikáinak bemutatója. *Lugossy Mária, Bohus Zoltán, Buczkó György, Mészáros Mari* és *Kertészfi Ágnes* munkáit most, örömünkre, itthon is láthatja a közönség.

Persze, nem fog örülni e közönségből az, aki *Üvegszobrok* címszó alatt üvegnippeket vár — lapátagancsú szarvastól labdán egyensúlyozó fókáig, netán nyulánk testű női aktig. Minderről az *Ernst Múzeum* néhány termében szó sincs. Az üvegszobrok itt üvegplasztikák, azaz — noha a szó ugyanazt jelenti — a *plasztikum*, a formázás felől megközelített... De hát ez nem is igaz, hiszen az üveg *üvegszerűsége*, anyagszerűsége felől kiinduló... Mit mond az *Idegen szavak szótára* a „plasztikum"-ról? Abban az értelemben, ahogyan én az előbb használtam, nem is ismeri. „Plasztikusság" címszó alatt pedig a térhatásúság, a szoborszerűség és társai szerepelnek — amely tulajdonságokkal voltaképpen minden szobornak rendelkeznie kellene. Végső soron tehát nem tudom megmagyarázni a különbséget másképp, csak olyan elnagyoltan, hogy ezek itt nem nippek — ezek *szobrok*.

Szobrok, de *hogy* szobrok! Lugossy Mária ellapított gömbje *(Földanya)* nyilván forgás közben, formálódás közben lapult el, miközben a folyékony üveg megszilárdult, s benne földrészek jegecesedtek ki. Egykor forró anyag megfagyott mozgását őrzi ez az üvegszobor, melyben tengerek tajtékja és az ég bárányfelhői egyaránt tükröződnek. Miközben fő nézetét keresem, a körkörösen karcolt üveglap árnyékot vet mélyrétege ugyancsak körkörösen karcolt üveglapjára; mozdulatlan az egész, s mégis mozog. Azután *Jéakorszak II.* című kompozícióján földrészek szétszakadása van üvegbe foglalva — csiszolt és nyers, fényes és matt felületek egyensúlya adja e mű szépségét. *Utópia* című munkája szilárdság és cseppfolyósság ellentétét mutatja fel: a folyásában visszatartott üveg megtorpanó lendülete raizolódik ki előttünk egy fémlapon. Hogy ezek az üvegmunkák éppoly tökéletes kivitelűek, mint Lugossy Mária acélkonstrukciói szoktak lenni, talán mondanom is fölösleges — de itt is vannak már acéllal kombinált üvegöntvényei, melyekben oly természetesnek hat a kemény fém és a lágy üveg összedolgozása, mintha nem is volna nagy művészi merészség...

AZ ANYAG SZÉPSÉGÉT másképpen mutatja fel nekünk Bohus Zoltán. Réteges üvegek optikai játékában gyönyörködtet el — a *Kettős forma* és a *Kettős prizma* meglepő árnyékvetései, az ugyancsak kétrészes, asszimetrikus *Formula* tükrös sávjai, a csodaszép *Ködkarcoló* mélyéről felsejlő, szivárványos kékség, úgy vélem, megúnhatatlan, nem is beszélve a *Térspirál II.* című kompozíció előre nem sejthető, térbeli meglepetéseiről, melyeket az anyag sűrűsödése és elvékonyulása, majd ennek színárnyalatokban tettenérhető következményei okoznak, bezárva a nemesen elegáns formákban.

Mészáros Mari mintha Schaár Erzsébet nőalakjainak magányát mesélné tovább — üvegjégcsapok, megpörkölődött üveglapszélek szó szerint és jelképesen is megvalósított közegében. Kertészfi Ágnes önnön halványkékségüktől elidegenített üveglemezei kissé Vilt-esek például az *Üveg IV.*). Buczkó György finommívű üveghasábjai és -kockái beépített szerkezeti elemeikkel, szigorú szerkezetükön belüli játékosságukkal hatnak.

IGAZÁN AZONBAN az 1978-ban elhunyt mester, Z. Gács György *A kocka felbontja önmagát* című, 1974-es sorozata magyarázza meg Buczkó György munkáit, ad hozzájuk összehasonlítási alapot. Mert (ellentétben a tavaszi londoni kiállítással és helyes hazai megfontolásból) az Ernst Múzeumban láthatók *a mesterek kísérletei is, az előzmények*, e fiatal, s máris eredményes határterületi működés: a térben látott, s a térbe helyett üveg bekebelezéséé a szobrászat világába. Z. Gács György *Tükröztetése* még csak az 1973-as évszámot viseli, oly fiatal ág az üvegszobrászat; nyers, selejtes üvegtömbre üveglapokból csavart „nyakat", s arra üveggyertyafejet rakott fel a művész, a mögéjük állított homorú tükör pedig mindenféle játékot eljátszik nekünk — és velünk. Vilt Tibor a tőle megszokott iróniával használta az új anyagot: *Egy adag vize* (1970) a vastartóoszlopokra helyezett üveglapokkal...: itt a víz bontotta fel önmagát. Schaár Erzsébet üvegházai, üvegfalak közé zárt, kietlen belső terei, sokféleképpen, de mindig ugyanarról a tájdalomról beszélnek-e könnyű anyag ólomsúlyát érzékeltetve, a hasadó üveg sikolyát megőrizve. Az ő üvegei bánatkristályok.

Ember Mária

Közülük csak néhányat említünk. Ilyen a MOM-fiókgyáregység létesítése; a Híradástechnikai Vállalat üzemegysége; az új könyvtár; az új egészségügyi központ; a már említett labdarúgópálya és tornacsarnok; új ABC-áruház; bölcsőde, óvoda és az iskolahálózat kibővítése; utak, járdák építése; a szennyvízhálózat kialakítása, a gáz bevezetése; OTP-lakások építése; a lőtér kialakítása; a vasút felújítása. Éppen most, a jubileumi ünnepség keretében avatják fel a Molnár C. Pál emlékházat. Az európai hírű festő, Battonya szülötte ugyanis szülőföldjének adományozta művei egy részét. (Battonya egyébként külön képtárat rendezhetne be — a terv meg is valósul a közeljövőben — a nagyközségnek ajándékozott művészeti alkotásokból, a Vasarely, Bornemisza, a Rómában élő Prokop, a „hamburgi" Mitró Jolán, a „monacói" Riez Béla, azután Molnár György vagy a battonyai születésű Tóth Pál műveiből.

És nem említettünk még több, épülőben levő létesítményt, például a fürdőt (termálvízzel), vagy azt a külön „falut" a községen belül, amelyről fél Európa sajtója beszámolt: az első magyar SOS-Gyermekfalu létesítéséről Battonyán.

Negyven esztendő nem sok egy település történetében; azt azonban kézzelfoghatóan tanúsíthatja: Battonya élni tudott azzal a lehetőséggel, amelyet a felszabadulás biztosított.

Vámos Imre

[illegible] dolgok, amihez az ő döntése szükségeltetik. Éltünk a máséban. Gyerekfejjel vettem magam mellé az asszonyt. Élni lehetett, mert én a munkától sohasem ijedeztem."

„Az anyám szakácsné volt a Sárvári Endrénél — idézi a gyerekkorát Oszip Tibor —, kint a pusztán, egy szép kúriában. Az anyám tehát belső cseléd volt és másoknál jobban javadalmazták. Én a nagyapámékkal éltem a faluban, a Dombegyházi úton laktunk. Iskolát is végezhettem, végül négy polgárit, de nekem nyarára cipőm nem volt, a nagyapám egy fatalpra bőrszíjat szerelt és ebben a saruban jártam. Játszottunk a süvöltvény társaimmal és dolgoztunk hol s mikor, mit kelett. Néha elkódorogtunk a Korona vendéglőig, ahová a gazdák dolgaik végeztével napközben is betértek, sört ittak, biliárdoztak vagy kártyáztak s ez kívülről nézve nagyon érdekes volt. De hát eszünkbe sem juthatott, hogy bemenjünk fasaruban vagy meztélláb, hanem álltunk a társaimmal és bámészkodtunk befelé."

„Negyvenben aztán titkos toborzóemberek biztattak — meséli Tóth István —, hogy szökjek át Magyarországra és jöttem is többedmagammal... Természetes, hogy rögtön behívtak, beöltöztettek angyalbőrbe, holott már odaát letöltöttem a katonaidőmet. Néhány hónapig katona voltam, átképeztek. Amikor leszereltek, cselédnek álltam. Hajnalban befogtunk, a sötétség leszálltáig kifogni nem lehetett. Fuvarozott és szántott, vetett, aratott az ember fia. Paszporttal utánam jött a feleségem, a tanyában jutott egy szoba kettőnknek meg a születő lányainknak. Hiába volt nekem a szülőfalumban saját földem, házrészem, az önállósulásra gondolni sem lehetett.

Lugossy Mária

K. K.: Lugossy Mária
Művészet, 1981. június – 60 kép.

XI. Országos Grafikai Biennálé, Miskolc, 1981

Borsod-Abaúj-Zemplén megye és Miskolc megyei város tanácsa, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége, a Kiállítási Intézmények és a Miskolci Galéria 1981 decemberében nagyobb alapterületen rendezi meg Miskolcon a Galériában és a Herman Ottó Múzeumban a XI. Országos Grafikai Biennálét. A biennáléval egyidőben kerül megrendezésre a miskolci József Attila Könyvtár kiállítótermében a szlovák grafikusművészek kiállítása.

Célunk, hogy a XI. Biennálé teljes és pontos képet adjon a kortárs magyar autonóm grafika jelenlegi helyzetéről, eredményeiről, alkotói útjairól, kísérleteiről, a hazai és az európai művészetben betöltött szerepéről. Bemutatkozási fórumot biztosítunk ezért a sokszorosított grafikában meglévő valamennyi alkotói módszernek: a hagyományos, kézműves jellegtől a legújabb sokszorosító próbálkozásokig. Tematikai és technikai szempontból teljes körű, országos és a jelen valóságát híven tükröző összetett képet

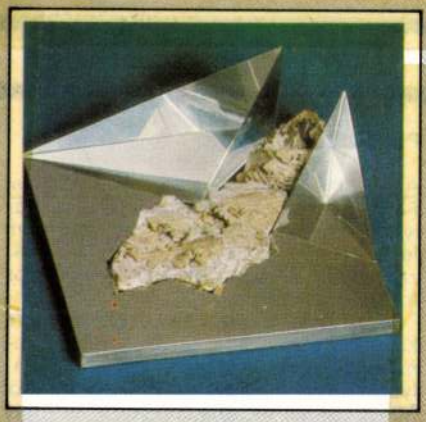

Lugossy Mária

Lugossy Máriát újkonstruktivista szobrászként, éremművészként és ékszerkészítőként ismerheti a hazai közönség. Ezt azért érdemes előrebocsátani, mert a tárlat, bár első pillanatra különbözik a felsorolt tevékenységi formák produktumaitól, végső soron szervesen ráépül korábbi munkáinak – kisplasztikáinak, érmeinek, kristályok felhasználásával készült modern vonalú ékszereinek – formavilágára.

Lugossy ügyesen építette, rendezte be a teret: a terem padlójából növesztette ki hatalmas 4x6 m-es kompozícióját. A tárgy belefúródik, belehasít a térbe – ki akar törni belőle, mégis direkt anyagszerűsége avatja kozmikussá. Harsognak, kelletik magukat a különböző acél-, alumínium- és üvegrészek. A matéria dicsérete a szobor – egy felnagyított kristály.

A nagyméretű konstrukció a kisplasztikák kiérlelt formavilágából alakult. Ezt dokumentálják gondolati és formai előképei, a négyszög alapú, felnyílt sarkukkal az ég felé mutató kisplasztikák.

A bejárattal szemben üresen maradt falat rajzok kinagyított fotói fedik; érzékeltetve egy-egy téma megszületését, kiteljesedését.

A berendezett kiállítótermet szemlélve sorra elénk tárulnak a szobrászt foglalkoztató kérdések: a nagy, már-már kozmikus léptékek, a szikár, de monumentális formák. A produkció az anyag végtelenségének, a szerkezet erejének és szépségének meggyőző bemutatása.

L. L.

Dorottya utcai kiállítóterem,
1981. VI. 2–VI. 21.

Lugossy Mária: A csend,
krómacél, plexi, 11x11 cm, 1980
(fotó Tahin)

1021

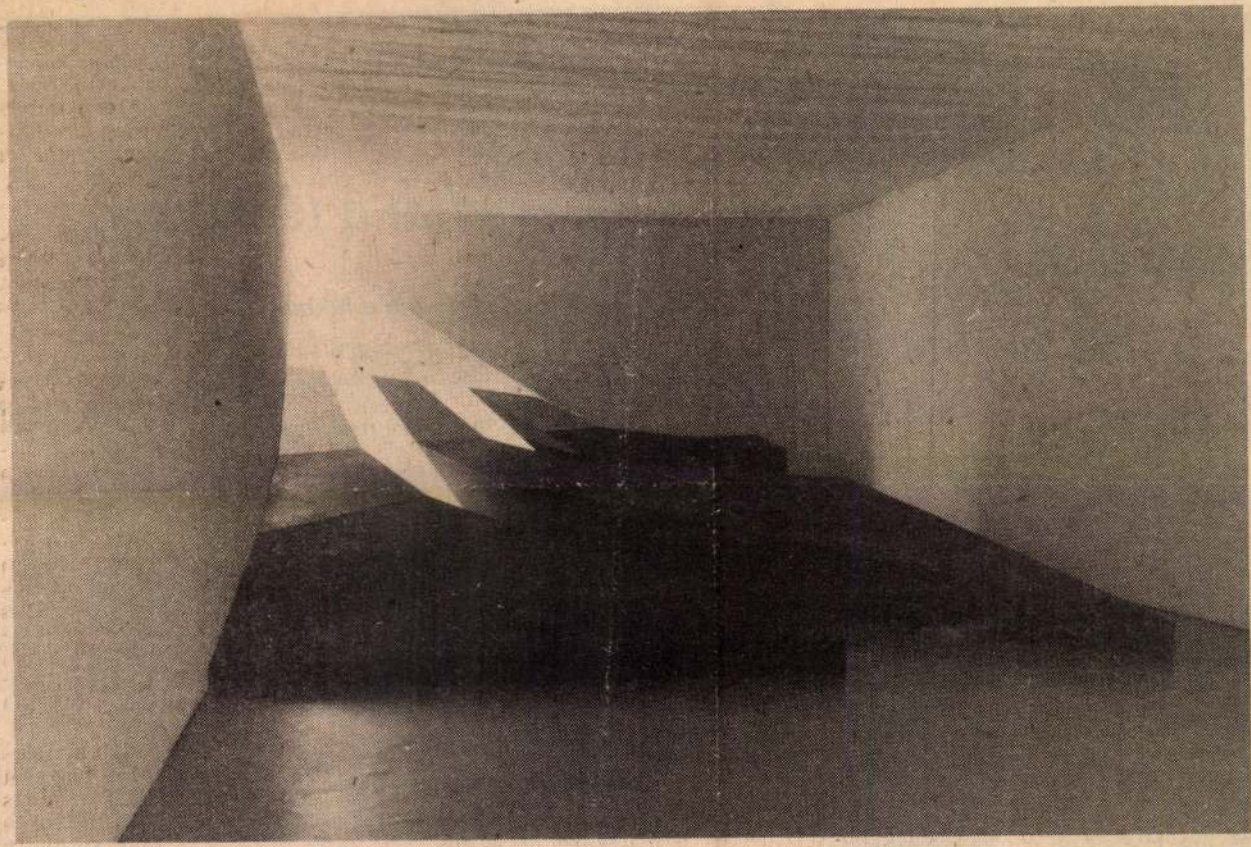

Lugossy Mária: Gyorsuló tér

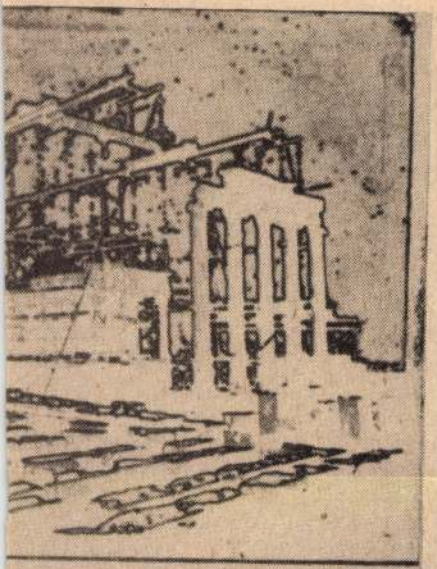

CSOÓRI SÁNDOR:

Megszeli

Megszelidült a te
Nem csikor
mint roskadásig megrakott parasztszek
Húsosodnak az ághegyek: ujjaim
fényes rokonai,
feszülnek, toporognak a márciusi
kékségben izgatottan;
ha beszélni tudnának, csupa nedvesség volna
minden szavuk,
csupa csobogás, víz-keringő távoli zaja,
mint ahogy hegyekből megindult
zuhogás vagyok én is,
krisztusi üdeség a köves rét fölött
Odakínálom bőrömet az első rigónak,
csípjen bele,

SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1981 DEC 2 3
ÉLET ÉS IRODALOM
Tungsay Mária
Apakhunczov

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 140-726

Lugossy Mária, Munkácsy-díjas szobrászművész

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1983. OKT 15

1021

1983. OKTÓBER 15.

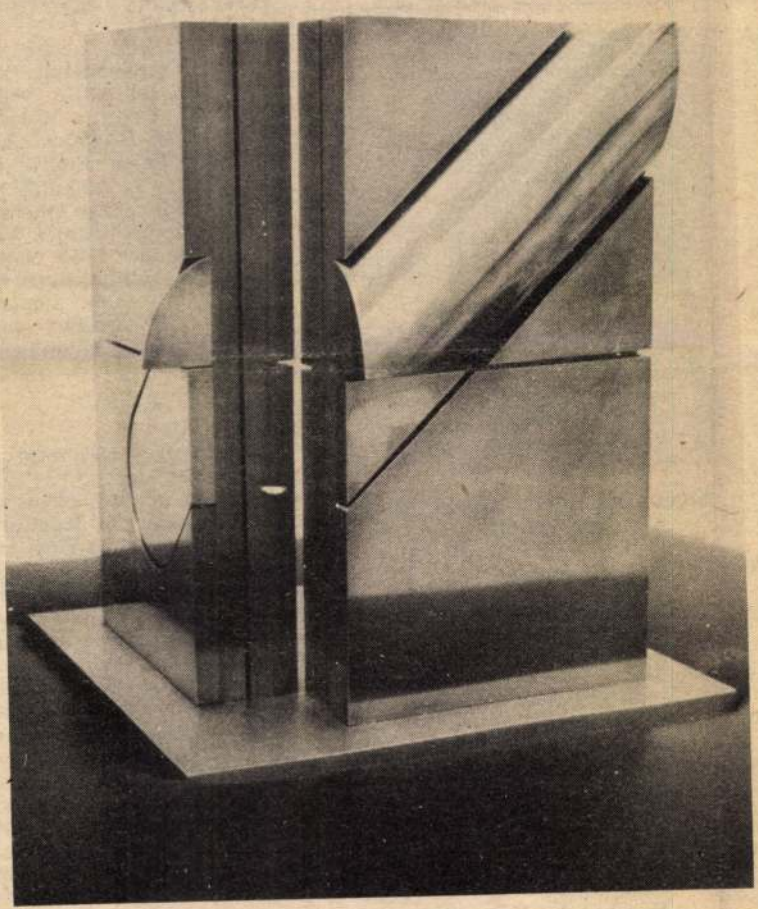

Lugossy Mária kompozíciója

k

zenti kallódók

A cső avagy kié a tér?

t. A
stor-
hu-
fény
nsu-
tár-
pa-
rül-
yak.
ben
por-
sin-
a

lenc
ösz-
cát.
igyi
az-
go-
most
ab-
ket
keres.
tre sze-
ddig?

járni —
a csőre.
ül meg-
Ez a cső
ket, hol
ngébben,
ünk.

ább tíz-
Magdi, a
Kismano.
zett csi-
st pénz-
Szimfó-
bban a
t, föliz-

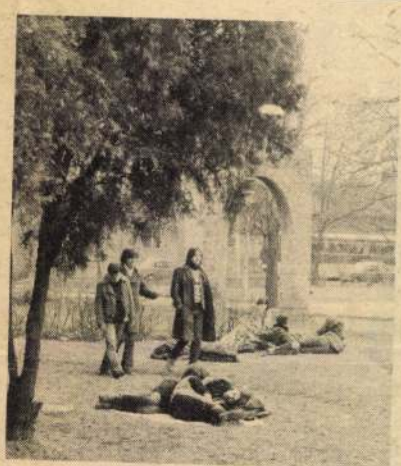

Felvételünk nem a riport színhelyén készült

het, de kérdezd meg a többieket, ők sincsenek ezzel másként. Szóval, inkább itt lötyögünk. Ha elzsibbadunk, mászkálunk egyet.

— Esetleg beülünk a Matyiba, vagyis a Mátyás pincébe — teszi hozzá Csilla — megiszunk egy kólát...

— Szeszt?

Cinkos mosoly villan, jelezvén, azt is, ha úgy adódik. Rum, bor és diana — összedobják rá a pénzt. Andrást és Katit faggatom: nem szólnak érte az iskolában? Ismét cinkos mosoly: az emberhegy eltakarja, akit

örökzöld témát jelent számunkra, kedvenceink közé tartozik József Attila, Villon, Hajnóczy Péter, Moldova, Jókai, most Brechtet „kaptuk föl". Fejes Endre Angyalarcúját is sokunk elolvasta. Már előre kinézzük, milyen magyar filmet vetítenek, Sándor Pál, Gothár Péter... a minket is érintő témákat, az énünk megtalálásához, kifejezéséhez vezető úton segítő alkotásokat szeretjük.

* * *

„Miénk itt a tér, mert mi nőttünk itt fel..." — jut eszembe a néhány évvel ezelőtti popszám, s legelőször én is azt mondanám: tér kell a fiataloknak! A „sztori" után — mivel szakmám szerint arra vállalkoztam, hogy mások helyett keressek érvénnyel kimondható szavakat — most az elmondottak, az ellentmondások halmazában eligazodva valamiféle konklúziót kéne levonnom. Nehéz a dolgom, hiszen a sommás ítéletek, kinyilatkoztatások egysíkúak, s többnyire a mának szólnak, pedig a holnaputánt kell szem előtt tartanunk. Tény: az efféle csőre járás még nem bűn. (Igaz, fertőző góccá válhat.) Ezek a kunszentmártoni fiatalok épp olyanok, mint a többiek

Mária Lugossy

In der modernen Galerie von Pécs auf dem Széchenyi-tér in der Innenstadt war bis Mitte August die VIII. Ungarische Kleinplastik-Biennale zu sehen. – Zwirn und Plexiglas, die der Kunstschmiedin Mária Lugossy aus Chromstahl, Glas, Kristall und Plexiglas.

Aszalya Gállos: VIII. ungarische Kleinplastik-Biennale,
Budapester Rundschau, 1983. aug. 15. 10-old.

Lugosi Mária, ötvös

1977.II.6.Petőfi, 11.4o/KJné/

Láttuk, hallottuk....

- Jegyzet.
A VILATI-ban áll egy óra. Ez a bejelentés aligha válthat ki önmagában meglepetést vagy sajnálkozást. Ha azonban hozzátesszem, hogy egy fiatal müvész kitünő munkája vár nagybani megvalósitásra a Villamosautomatika Intézetben akkor érdemes néhány megjegyzést füzni a dologhoz.

Lugosi Mária ötvösnek már főiskolai diploma munkája is egy nagyméretü, Győrben felállitott óra volt. Ujabb órája krómacélból, üvegből, elektronikus berendezéssel készült és a fényujság elvén körbefutó sávon mutatja az időt. Formai megoldása fizikai világképünk időről szóló tudásunk elegáns és szimbolikus megjelenítése.
A városi térbe kivánkozó mü kétméteres, a tervhez képest egyharmados modelljét a VILATI kollektivája készitette el megbizás nélkül, csupán fantáziát látott benne.
Tavaly az első miskolci ötvös kvadriennálén be is mutatták, de megrendelő máig sem jelentkezett.

Lugossy Mária

Kiállítása az Ernst Múzeumban

Népszabadság, 1984. VIII. 28

Lugossy Mária

Szimposzionkiállítás a Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1983. VII. 23.

- Lugossy Mária

Mélt atás.

Senkovits Péter: Absztrakció geometrikus ...
Művészet, 1981. február – 50. lap.

Lugossy Mária

Közös tárlaton szerepel a józsefvárosi kiállítóteremben.

Magyar Hirlap 1981/5/5/6

I.S.:Műanyagok a képzőművészetekben

Lugossy Mária, Munkácsy-díjas szobrászművész 1.) Folytatás

A IV. országos érembiennálé megnyílt Sopronban, az Orsolya téren álló lábasházban. A hagyományoknak megfelelően a különteremben az előző érembiennálé Ferenczy Béni-díjjal, kitüntetett művész egyéni tárlata* A III. orsz. érembiennálén 1981-ben ezt a díjat Lugossy Mária nyerte el. — Lugossy Mária művei a szó hagyományos értelmében nem érmek, hanem sajátos és hallatlanul izgalmas átmenetek az érem és a kisplasztika között, bár megtartják az éremre jellemző rigorú formai zártságot. A művész célja nem portrék, történelmi események megörökítése, hanem a plasztikai problémák érzékletes megfogalmazása. Épp ez a törekvés emeli a hazai éremművészet megújítói közé.

(* látható)

Klass Andor: A IV. országos Érembiennále.
Hajdú-Bihari Napló, 1983. aug. 13.

Ugossy Mária, Munkácsy-díjas szobrászművész 2.) Folytatás.

A művész érmei változatos anyagból készültek, de meghatározó szerepe van a krómacélnak, az üvegnek, – mostani kiállításán pld. az optikai lencséknek, – a plexinek, az ásványoknak, sőt a higanynak is. Ezekből a tükörsima felületű anyagokból készült érmeken a művész az anyag belsejében zajló folyamatokat, az idő hatalmát kívánja kifejezni: a nézőben pedig a történelmi idő képzetét felkelteni. A „Folyamat I–III." sorozat első érmén az üveglemez ásványi darabot rejt magában, amely alatt egy apró higanycsepp van, a második érmén már kiterjedt alakot vesz fel a higanycsepp, a harmadik érmén contán az ásvány már több darabra esett állapotban van és kiterjedt higanymező veszi körül. (emlitve).

Kloss Andor: A IV. Országos Biennále.

Hajdú-Bihari Napló, 1983. aug. 13.

Lugossy Mária, Munkácsy-díjas szobrászművész

a Műtárnokban és a Hungexpo BNV területén aug. 14.-ig látható az a kiállítás, amely szobrászatunk díjnyertes eredményeit mutatja be.—

Emlékezetes művek maradnak Lugossy Mária tisztázott acélkompozíciói. /említve/.

L. M.: Művészeti szimpóziumok.
Kisalföld, 1983. júl. 30. 9.-old.

1.) Folytatás.

Lugossy Mária, Munkácsy-díjas szobrász-éremművész

Megnyílt Sopronban a IV. országos érembiennálé az ~~[illegible]~~ Orsolyá-téren álló Lábasházban. A hagyományoknak megfelelően a különteremben ezúttal is az előző érembiennálén Ferenczy Béni-díjjal kitüntetett művész egyéni tárlata látható. A III. országos biennálén (1981) ezt a díjat Lugossy Mária nyerte el: – Lugossy Mária érmei a szó hagyományos értelmében nem érmék, hanem sajátos és hallatlanul izgalmas átmenetek az érem és a kisplasztika között, bár megtartják az éremre jellemző szigorú formai zártságot. A művész célja mindenekelőtt a plasztikai problémák érzékletes megfogalmazása; épp ez a Vörekvés emeli a hazai éremművészet megújítói közé.

Kloss Andor: Érembiennálé a soproni Lábasházban.
Békés Megyei Népújság, 1983. júl. 23. 12-old.

Lugossy Mária, Munkácsy-díjas szobrász-éremművész 2.) Folytatás.

Érmei változatos anyagból készültek, de meghatározó szerepe van a krómacélnak, az üvegnek (optikai lencséknek), a plexinek, az ásványoknak, sőt a higanynak is. A „Folyamat I–III" sorozat első érmén az üveglencse ásványi darabot rejt magában, amely alatt higanycsepp van. Ez a higanycsepp a második érmén már kiterjedt alakot vesz fel és megbontja az ásvány korábbi szikár egységét. A harmadik érmén aztán az ásvány már több darabra esett állapotban van és kiterjedt higanymező veszi körül. – Ezekből a tükörsima anyagokból készült érmeken a művész az anyag belsejében zajló folyamatokat, a mozgásokat, az idő hatalmát kívánja kifejezni – a történelmi idő – képzetét felkelteni. /említve/.

Klos Andor: Érembiennálé a soproni lábasházban.

Békés Megyei Népújság, 1983. júl. 23. 12-old.

Lugossy Mária, ívegművész

L: Csiky Tibor

Frank János: 3. Fellbachi Kisplasztikai Triennále' 13.

Élet és Irodalom Bp. 1986. szept 5. XXX/36

Lugossy László

VII. Budapesti Nemzetközi
Kisplasztikai Kiállítás

Magyar Nemzet 1987. IX 4.

Lugossy Mária

Bocz Gyula "A hegyeket megfaragó szobrász, csigaházhoz igazodó alakzatait" kiemeli a kritika. Elismeri, hogy "nem egyszerű dolog a természet követése", amit azzal is bizonyitani kiván, hogy összehasonlitja Mitsui Sen japán származásu művész, -bár kitünő megmunkálásu, de /kissé iskolás kompozicióval.

Nádler István és Nádler Tibor valamint Lugossy Mária és Bohus Zoltán "a technikailag is bravuros, szellemes fém- és üvegkompozicióknak, -e neokonstruktivista alkotások/a legjobb művelői.
nak /

A 6. biennálén valamennyi művésznév és a Vadas-kritika Szabó Iván nevénél található. Élet és Irodalom, Bp. 1979.szept.1. XXIII. évf. 35. sz. 12. lap.

Lugossy Mária, Munkácsy-díjas szobrászművész

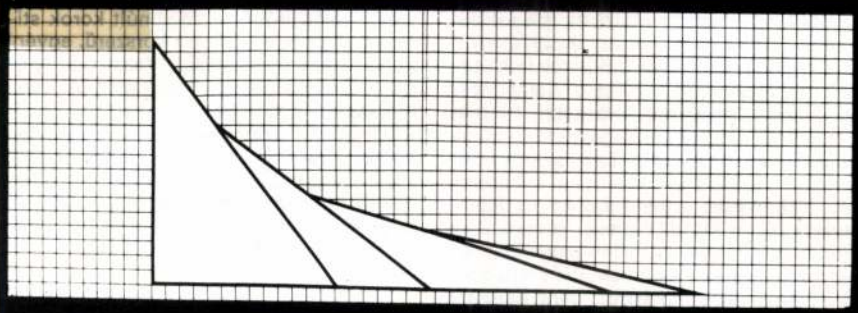

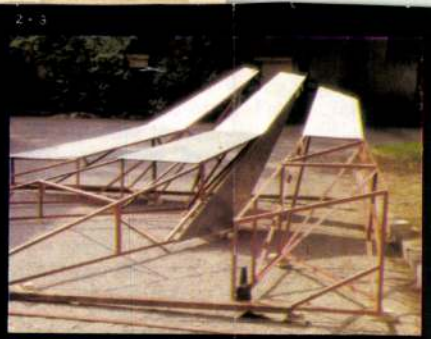

1 Lugossy Mária: A gyorsuló tér síkmetszete – kirakati fogadófal-grafika
2–3 Lugossy Mária Gyorsuló tér című műve építés közben

Művészet, 1983. jún. 26. old.

következetesen síkb
dásáról. A barnák,
gondosan válogat
ragad meg *Kertben*
pozícióján. Barnás h
ású jele hasít bele,
kontúrjai, belőle ki
rággal... Minden g
lyozott rendben, a
felhasználásával kés
alkotás, de az eleme
szürrealisztikus. Inne
a *Vörösberény*. Min
dagógus művésztel
jó évtizedet töltött
ségben. Talán ennek
nem igyekszik képér
tájat adni. Inkább
érzéseinek és a közs
emléki-népiépítészet
sajátos összhangját
ez a kép, szűkszavú
mellőzve a feleslege
zetes dunántúli tájtö
tett templomig itt
anélkül, hogy bőbes

Az 1967-es brüs

Lugossy Mária, Munkácsy-díjas szobrászművész

Művészet, 1983. jún. 27. old.

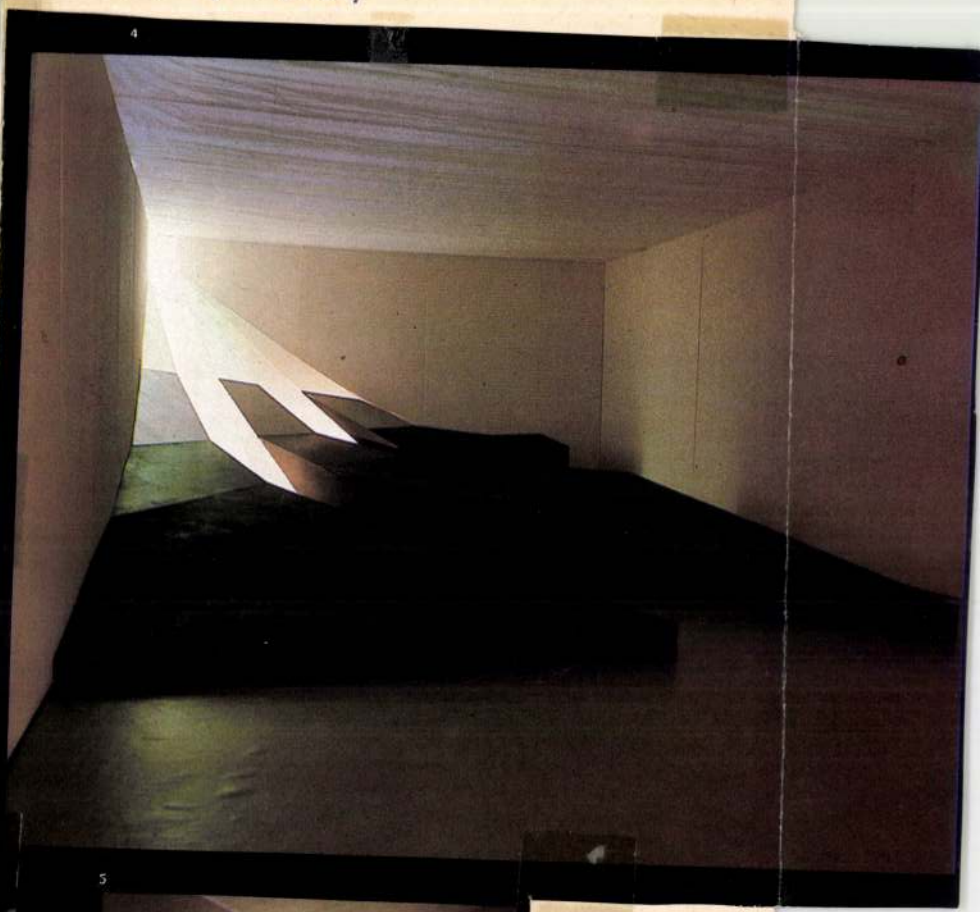

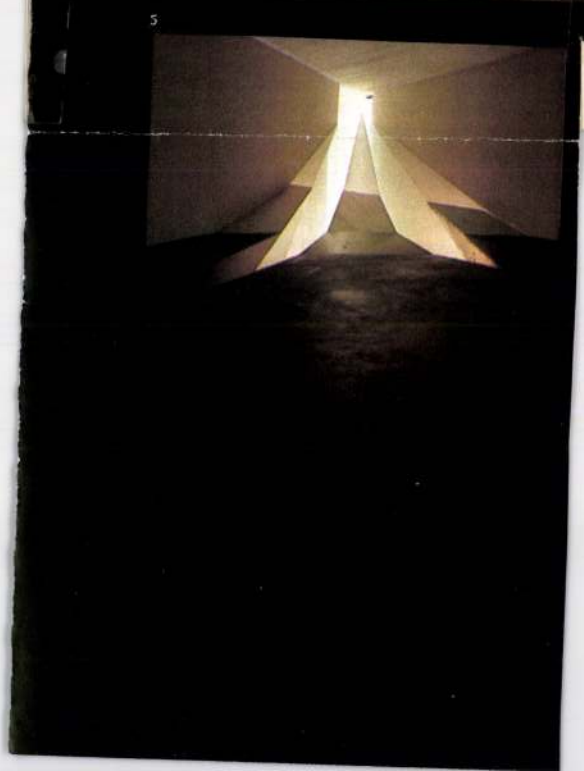

1/2

hiánya. A művészek és a művészeti teoretikusok ilyenkor szoktak azon siránkozni, hogy egyre tágul a művészet és a közönség közötti szakadék. A közönség nem siránkozik, legfeljebb az egyszeri János bácsi „bölcsességével" nyilvánítja ki a véleményét, aki az állatkertben a zsiráf ketrece előtt kalapját feltolva jelentette ki: „márpedig ilyen állat nincs is!"

És ugyanezek a János bácsik, Jánosok és Júliák, Jancsikák és Juliskák Schéner Mihály csikó-hal-huszár, pók-zsiráf állatai láttán nem tamáskodtak, nem is ámuldoztak a fene nagy tisztelettől kerekre táguló szemekkel, hanem egyszerűen elhitték a művésznek, hogy a csoda létezik. Méghozzá nem is előlük hét pecséttel elzárt titok formájában, hanem általuk és bennük. Hitték, de nem az értelmük számára megragadhatatlan képtelensége miatt, hanem mert kezdték magukban is

Lugosi Mária
Emlékkiállítása Miskolcon

1977. XI. 18. 21.34. Kossuth
Láttuk, hallottuk...
- A Helikon Galériában láthatók Lugosi Mária kiállitása, Amelyről Molnár Zsolt mondja el véleményét.

- Hogy mennyire félrevezető lehet egy kiállitás plakátja, annak egyik legszemléletesebb példáját Lugosi Mária Helikon Galéria-beli bemutatkozása szolgáltatja. A falragasz ötvösművészként tünteti fel, holott mi sem áll távolabb tőle, mint a hagyományos ötvösség diszdobozos, hamutartós mütyürkézése, mindennapi játéka. Való igaz, Lugosi Végzettsége szerint ötvös, de egy merész, számára természetes fordulattal a szobrászat felé vette útját. A fiatal müvész térbeli szobrász, ha nem

is hagyományos értelemben. Munkássága környezetünk tárgyi világát igyekszik gazdagitani. Lakótelepeinket szemlélve feltünik a beton, a vas az üveg együttesének ridegsége. Lugosi plasztikái - noha ő is üveget párosit krómacéllal - egészen másként hatnak ránk. A nagy francia költő, Bodler jegyezte meg egyhelyütt. "Az egész látható világegyetem nem más, mint tárház, tele képekkel és jelekkel, amiknek a helyét és viszonylagos értékét a képzelet szabja meg, táplálék fajta ez, amit a képzeletnek kell megemésztenie és átalakitania." Különösen érvényes ez Lugosi plasztikáira. De hozzá kell tennünk, hogy tömondatos alkotásai nem csak a képzelet szülöttei. Ellenkezőleg. Nagyon is a realitás talaján állnak. A kéozőmüvész bizakodó jelentéstétele és felhivása ez egy emberségesebb tárgykultura kialakitásáért. Lugosi Mária müvei nem kisérletek. Kiérlelt alkotások. Megmunkálásuk precizitását az ötvösségből mentette át, gondolati és formakincsét a dizány térhóditása jellemzni. Müvészete ezért csomópont az ötvösség és a formatervezés között, de tartalmilag több a kettő szintézisénél. Önáló, szuverén világ, amely az újólag felfedezett és egyre nemesebbé váló anyagok, a krómacél, az üveg, a föld segitségvel környezetünk értékeinek felfedezésére szólit. Egy értő és tudatos müvész arra hivja fel a figyelmet, hogy környezetkulturánk alakitásában a képzelet mellé fel kell zárkóznia a rációnak is.

1984. IV. 9. Kossuth 4.25

1021

Jó reggelt!

- Hazai vonatkozású esemény Nagy-Britanniában. Aczél Endrét halljuk Londonból.

- Ma délelőtt 10 órakor nyitja meg Veres Péter külkereskedelmi miniszter a Mai Magyarország londoni kiállitást az el-

Lugossy Mária Munkácsy-díjas festőművésznő

só ilyet tizenkét év óta. A mai Magyarország elsősorban azoknak az ipari és mezőgazdasági javaknak a szemléje, amelyet országunk a birteknek felajánlani tud, de a rendezvénysorozat, amelybe illeszkedik, több ennél. Ma délután a Brit Gyáriparosok Szövetségében, holnap pedig Manchesterben, a nagy közép-nyugati iparvárosban, egy sorozatnyi előadássorozat hangzik el a magyar gazdaságpolitikáról általában, illetve számítástechnikáról, gépiparról, atomenergiáról, vegyiparról, innovációs kísérletekről, s mindezeknek az együttműködés számára adódó lehetőségeiről. Ez a rendezvénysorozat egyik fele. A másik a szellemi javak cseréjét gazdagítja, amennyiben anyagi javaink szemléjében egyidőben London talán legszebb kiállítótermében, a Goldrisében megtekinthető a Modern magyar grafikművészek kiállítása, valamint Lugosi Mária kisplasztika sorozata nem messze onnan egy Czóbel életmű részlet kerül a britek elé és Koszta Rózália festményeiből láthatnak kiállítást az arra kíváncsiak.

Lugossy Mária

Ruzicskay György festőművész a gyulai Dürer teremben március 13.-ig,
Kovács Tamás fotóművész "Tárgyak arca" címmel a soproni Lábasházban március 26.-ig,
Vankóné Dudás Juli festő a Marcibányi téri Ifjusági Házban január 28.-tól,
Csekovszky Árpád iparművész a Műcsarnokban február 3.-tól,
Bohus Zoltán és Lugossy Mária plasztikáit február 4.-től,
Rajk László és Szegő György épitészek a pécsi Ifjusági Házban február 4.-ig mutatják be műveiket, -közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. jan. 28.
XXII. évf. 4. sz. 8. lap.

Lugossy Mária, Munkácsy-díjas szobrászművész

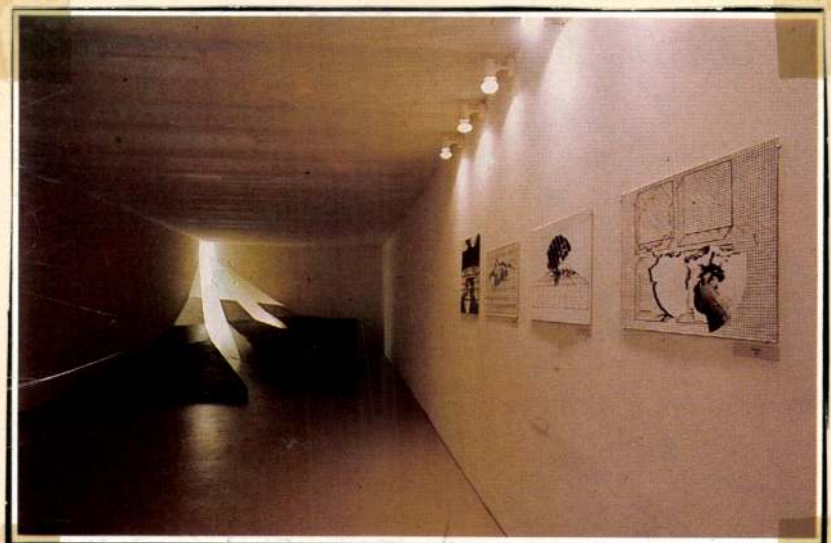

Lugossy Mária: Gyorsuló tér, fa, acél, aluminium, üveg, 250x400x600 cm, 1981
(fotó Molnár G.)

Művészet, 1983. jún. hátsó borító

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 339-748, 340-726

Mária Lugossy

DAILY NEWS

1984 APR 10

1021

Ungarische Tage in London eröffnet

Budapest, 9. April (MTI) — Der ungarische Außenhandelsminister Péter Veress eröffnete am Montag im Kensington-Zentrum in London eine ungarische Ausstellung mit dem Titel „Ungarn heute". Es ist seit zwölf Jahren die größte Warenschau der Produkte der ungarischen Industrie und Landwirtschaft in Großbritannien.

46 ungarische Unternehmen stellen Erzeugnisse in den Bereichen des Maschinen- und Gerätebaus, der chemischen und der Lebensmittelindustrie sowie langlebige Konsumgüter zur Schau. Ungarische Wirtschaftsexperten halten Vorträge über die Wirtschafts- und Finanzlage Ungarns sowie über das ungarische Wirtschaftslenkungssystem.

Im Rahmen der Ungarischen Woche werden in London auch ungarische Filmtage veranstaltet. Sechs in Großbritannien bisher nicht gezeigte Streifen werden aufgeführt. Außerdem wird in London eine Ausstellung von Mária Lugossy und Béla Czóbel gezeigt.

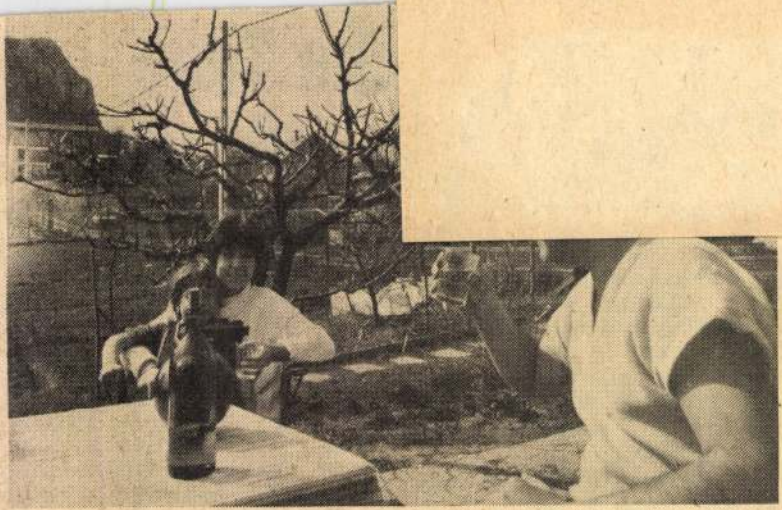

FOTO MTI — KRISZTINA KIRALY

Petrus meinte es am Wochenende gut mit den Schrebergärtnern, die bei Temperaturen um die 20 °C die Frühjahrsbestellung in Angriff

leményesség, a vállalkozókedv és a műveltség. A dzsentrit idealizáló látta, s a harmincas években ezért hirdette meg a lemondást, az erkölcsi újméltósága ellen tör".

Rónay László

Üvegtárgyak – az eldugott galériában

M. Nemet 1991. nov. 2. 11.p

Ha szelíden akarok fogalmazni, azt mondom, *szerények*. Olyan szerények, hogy amikor végre kiállítási alkalomhoz jutnak, az alig tíz napig nyitva tartó tárlat elhal, bezár, eltűnik anélkül, hogy a sajtó hírül adta, a kritikusok érdemben méltatták volna, és azok a tárlatlátogatók, akik pedig szívesen gyönyörködnek a ritkán látható üvegtárgyakban, véletlenül és csak kis számban szereztek tudomást arról, hogy az Árkád Galériában (az egykori Fényes Adolf Teremben) üvegtervezőink munkáit megnézhetik. Elsősorban a galéria gazdáinak a dolga volna, hogy kellőképpen közzétegyék, mikor milyen tárlatot rendeznek helyiségükben, ezzel – vagy ezzel is – bizonyítva szervezőkészségüket, s ha nem teszik, azt már nem lehet szerénységnek nevezni, mint a művészek esetében. Az már hiba. Az Árkád Galéria a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének saját kiállítóterme, így ez a hiba még kínosabb, hiszen nem csupán arról van szó, hogy a szövetség a legeldugodtabb helyen lévő galériát mondhatja magáénak – az első emeleti gangról nyíló kiállítótermet *véletlenül* nem lehet megtalálni –, de jogosan kérdezhetjük: *vajon megfelelően menedzseli, képviseli-e a saját galériáját a művészek szövetsége?* Így azután senki se csodálkozhat azon, hogy Londonban nagyobb a magyar üvegtervezők híre és megbecsülése, mint idehaza. *Nagyobb visszhangot is kelt, ha kiállítanak.* Rangos galériák szívesen vállalkoznak arra, hogy munkáikat bemutassák, s név szerint ismerik, emlegetik a legjobb üvegtervezőinket. Pedig hát maguk a művészek ott sem képviselik magukat nagyobb hírveréssel.

A kiállítás rendezésénél maradva csak sajnálhatjuk azt a másik szerénységet – ügyetlenséget? –, hogy a tárlaton két művész is képviselteti magát üvegablakokkal, de a fotók, illetve a terv alá nem írták oda, melyik épületet és hol díszítik ezek a – feltehetően nagy méretű – munkák. Így sem a kritikus, sem az érdeklődő látogató nem tudja beazonosítani ezeket az ablakokat és nem nézheti meg őket a valóságban. Fotók, papírtervek alapján pedig nem lehet megítélni és megcsodálni üvegablakokat.

Amit viszont látni lehet ezen a tárlaton is, meggyőzhet bennünket arról: *joggal váltak ismertté* a magyar üvegművészek egy olyan, művészetekben, kortárs kiállításokban csöppet sem szűkölködő világvárosban, amilyen London. A bemutatkozás korántsem teljes. Hiányoznak a részvevők közül a szakma olyan elismert művészei, mint *Bohus* Zoltán, *Lugossy* Mária, *Szabó* Erzsébet vagy az üvegművészet nagy öregje, *Báthory* Júlia, akinek a keze alatt nemzedékek tanultak. Ám ennek ellenére is igen sokféle útját, lehetőségét vonultatja föl a szakmának ez a tárlat. *Buczkó* György „félelmetesen" szép üvegbaltái a pécsi kisplasztikai biennálé után most végre Pesten is láthatók voltak. Amíg Buczkó az üvegnek ezt a rusztikus, barbár erejét, vad szépségét mutatja föl nekünk, addig más tervezők az anyag dekorativitására hívják föl a figyelmet. *Horváth* Márton az eozinmázas felületekkel, a romantikus, lágy formákkal a század eleji szecesszió hangulatát idézi föl. Ezt az utat követi *Szmetana* Ágnes is, aki nőiesebb világot teremt ugyanezekkel a formaeszközökkel. Mélyebbre hatol az üveg falában az a megmunkálás, amellyel *Vida* Zsuzsa készítette el több színű, többször kiégetett üvegjét. A bonyolult technikai megmunkáláshoz szerencsésen olyan egyszerű testet választott, amilyen a henger: s így egyszerre láthattuk kívülről és belülről is az egymásra égetett színeket, plasztikus rétegeket.

Bohus Zoltán egymásra ragasztott síküvegjeinek a világát többen is eszünkbe juttatják, de igazán megújítani *Lukács* László tudta, aki hallatlan pontossággal és fegyelemmel építkezik az üveglapokból: egymásra halmozza, legyezőszerűen szétteríti őket. Lapokat ragasztott ösze *Sigmond* Géza is, csakhogy ezekre a lapokra előbb játékos, színes ábrákat rajzolt és így a hűvös-elegáns hatás helyett a mesék tiszta világát, derűjét teremtette meg velük.

Megint más technikát képvisel *Kiss* Miklós, aki szürke hutakész üvegplasztikáival – éppúgy, mint *Fábry* János – egyszerre érzékelteti az üveg plasztikai lehetőségeit és a forró megmunkálás technikai szépségeit. Ugyanezt a képlékenységet emeli ki *Kertészfy* Ágnes is, csakhogy itt a megmunkált üveg simaságát az anyag rusztikusságával állítja szembe. Két különböző anyag: a kő és az üveg viszonya izgatja *Polyák* Jánost, és ezen a téren még bizonyára több érdekeset fog föltárni, bemutatni, mint amire itt e kis tárlat lehetőséget nyújtott. Az öntött üveg rücskös felületét, lágyságát érzékelteti a művészházaspár, *Melchner* Mihály és *Tóth* Margit egy-egy élő figurával: a kaméleonnal és a madárral. Az élőlények puhaságát, törékenységét itt a képlékenyen kezelt üveg jelképezi: ezt hozzák hol összhangba (mint az öreg, málladozó falon ülő kaméleonnal) – hol ellentétbe az építészeti elemekkel (mint a kemény, mértanivá szigorított épületelemek közé szorult madárral). S ezzel a szimbólummal, túl az anyag mondandóján, egy életérzést, egy korunkra jellemző gondolatot is sikerült nekik megfogalmazniuk.

(fekete)

LUGOSSY Mária

Lugossy Mária, iparművész

Ernst Múzeum,

Üvegszobrok,

1984. szept. 23-ig.

Finnországban, Rihimaki város Finn Üvegművészeti Múzeumában 1982-ben rendezte meg a Műcsarnok a „Magyar üvegszobrászat" c. kiállítást. Sikeres volt. Most magyarországon mutatják be ezeket a műveket. A kiállítók: Lugossy Mária, Mészáros Mari és még többen.

Műcsarnok és Kamaratermei, 1984. szeptember.

LUGOSSY MÁRIA

említve

Sik Csaba: Geometrikus és strukturális törekvések.
Óbudai Galéria

UJ TÜKÖR 1980/XVII/44.sz.3-4.o.

Ungarn/

No.6. Éva Szentléleky-Korokn
sek
/Ungarische Bucheinband

LUGOSSY MÁRIA

emlitve

Nagy Zoltán:VII.Országos Kisplasztikai Biennale
Pécsi Galéria
UJ TÜKÖR 1981/XVIII/33.sz.3.o.

ncia, quam habent euntes
exercitui nostro. Item ex
t publice proferri in omnes
m Hungarie, donec fueri-
ıpediri: quam sentenciam
regno Hungarie, et terris
occupandum concedatur,
protectionem sedis aposto-
ırum cupiditas, que nobis
postolice sedis devocio ad
non solum inferiores, ve-
canonibus late sentencie
ıt, et diebus singulis ine-
steret, se mortis periculo
inciderunt, detineri: quia
garie ei esset incognitus,
es in excommunicationem
ı vestram devotissime de-
ignemini revocare, et nos

ÉLŐ MŰVÉSZET
MEGHÍVÓ

A Műcsarnok meghívja Önt
1989. december 14-én csütörtökön 19 órától

Lugossy Mária
estjére

Megnyitót mond:
Frank János

Műcsarnok
Kamaraterem,
Budapest, Hősök tere

Esti tárlat.
Egyetlen este látható kiállítás
Lugossy Mária műveiből.
Filmek, videók, diák
Lugossy Mária munkáiról kiállításairól.
Lugossy Máriával beszélget:
Frank János

Az esthez nyújtott támogatásért köszönetet mondunk
a Magyar Televíziónak és
a Promontorvin Borgazdasági Vállalatnak.

LUGOSSY Mária

Lugossy Mária, Munkácsy-díjas szobrászművész

A borítón/On the cover Lugossy Mária: Cosmo-Genesis (részlet/detail)

MŰVÉSZET

1988. február, Szám

'88.2

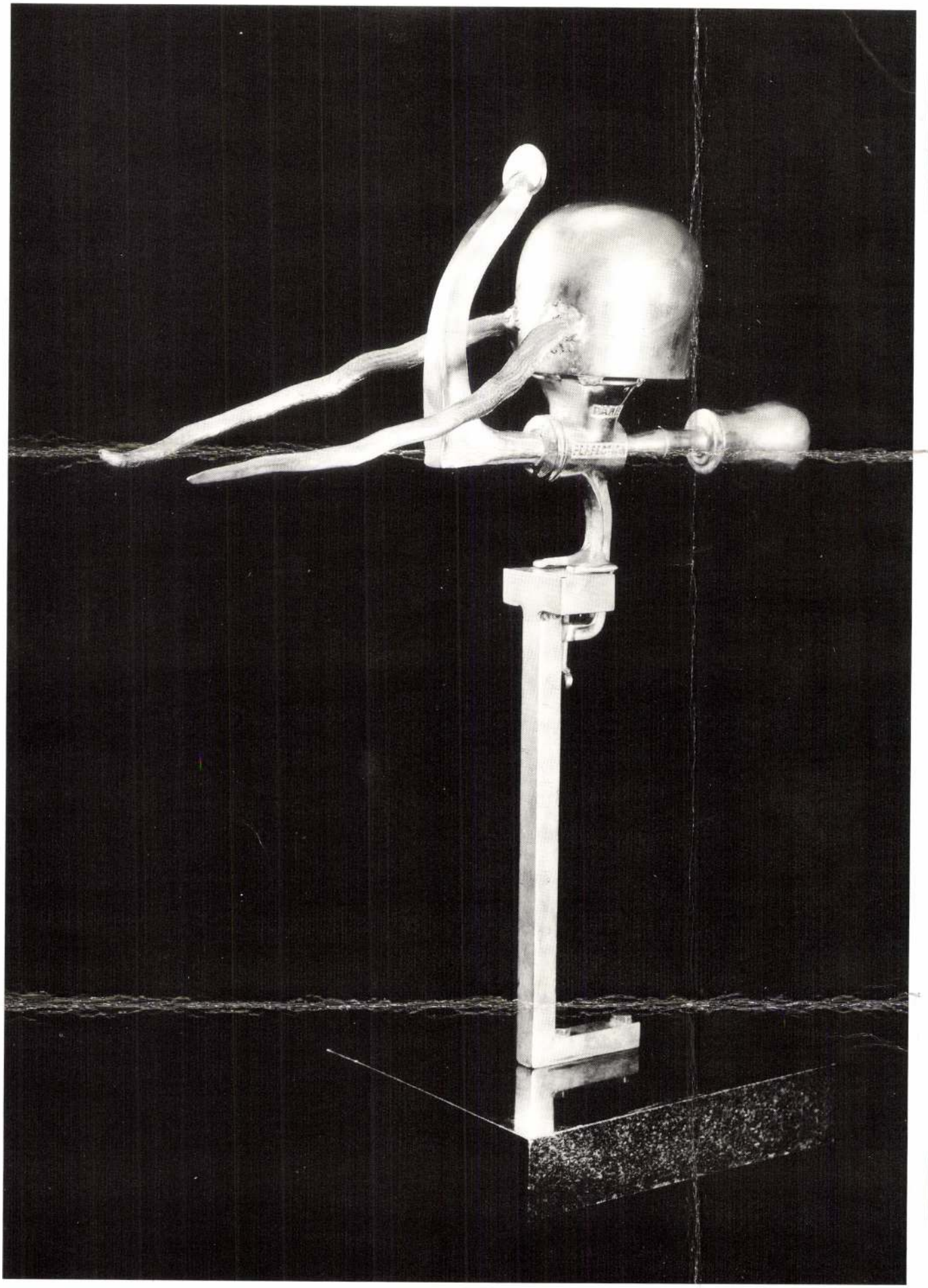

Daniel Spoerri: Az éjszaka harcosa, bronz, 87 × 22,5 × 100 cm, 1983

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK ÖNT

LUGOSSY MÁRIA

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA A

A VIGADÓ GALÉRIÁBA (BUDAPEST V., VIGADÓ TÉR 2.) 1997. FEBRUÁR 13-ÁN 17 ÓRÁRA.

MEGNYITJA: FRANK JÁNOS MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

MEGTEKINTHETŐ: 1997. FEBRUÁR 13-TÓL MÁRCIUS 2-IG, HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10-TŐL 18 ÓRÁIG.

VIGADÓ GALÉRIA

A KIÁLLÍTÁS LÉTREJÖTTÉT TÁMOGATTÁK:
MŰVÉSZETI ÉS SZABADMŰVELŐDÉSI ALAPÍTVÁNY MAGYAR ALKOTÓMŰVÉSZETI KÖZALAPÍTVÁNY
MAGYAR ALKOTÓMŰVÉSZEK ORSZÁGOS EGYESÜLETE

LUGOSSY Mária

Ziill. Bp. Kircelli Múz., 1995

ism. P. Szűcs Julianna: Az ész nem jár mindig bajjal. = NSzb 1995 ápr. 24. 23.

tulajdonában maradó műemlékek jegyzékét vitatta meg, az MTA Építészettörténeti és Elméleti Bizottságával közösen. 1992-ben megvizsgáltuk, miként használta fel az Országos Műemlékvédelmi Hivatal a topográfiai munkákhoz nyújtott anyagi támogatást, továbbá a Magyar Képzőművészeti Főiskolán alapítandó interdiszciplináris (művészetközvetítő) szak kérdésében alakítottunk ki állásfoglalást.

1992. december 9-i ülésén a Bizottság foglalkozott az *Acta Historiae Artium* kérdésével. Az ügynek az adott aktualitást, hogy az Akadémia erőteljesen szorgalmazza az általa kiadott folyóiratok tevékenységének megújítását, illetve hogy az *Acta Historiae Artium* addigi szerkesztője, Rózsa György nem sokkal korábban benyújtotta lemondását. A Bizottság helyébe Marosi Ernőt javasolta, aki időközben már meg is kapta szerkesztői kinevezését.

Budapest, 1993. január 31.

Sisa József
az MTA Művészettörténeti
Bizottság titkára

[* A beszámolóban az érintett intézmények mai elnevezését használtam.]

LUGOSSY Mária

90 2. 36, 37, 38
3. 71

91. 11. 38-41

Új Művészet

LUGOSSY Mária

Szimbiózis III, kétrészes rétegelt, ragasztott, homokfuvot
polirozott siküveg, 5ox32x15 - 90.2.38

Új Művészet

LUGOSSY Mária

Primary Rocks V.,(Őskőzet),199o,üveg,37x6oxl8 - 91.11.4o

Gyorsuló tér,1981,fa,acél,aluminium,üveg,4oox6oox25o - 91.11.41

Zárványok,1989-9o,üveg,bronz,96x96x22 - 91.11.41

Új Művészet

A ST.ART Galéria bemutatja

Lugossy Mária

Könyvek című kiállítását

Megnyitó: 1999. május 5-én (szerdán) 18 órakor
Megnyitja: **Boros Géza művészettörténész**
A kiállítás megtekinthető: 1998. május 26-ig, hétfőtől péntekig 10-18 óráig.

ST.ART Gallery is presenting the exhibition

Mária Lugossy

Books

Opening: 5. May 1999. (Wednesday) at 6 p.m.
Introduction: **Géza Boros art-historian**
The exhibition through 26. May 1999. Monday-Friday 10.00 a.m.-6.00 p.m.

Támogatóink/Sponsors: Borház, Parád Kristáy Manufaktúra Kft., Tokodi Üveggyár Kft.

Gallery for Contemporary Art H-1075 Budapest, Madách Imre utca 5. Tel./Fax: (36-1) 342-2342

Lugossy Mária, Történelem II. üveg-bronz, 1999.

LUGOSSY MÁRIA

A MŰCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

LUGOSSY MÁRIA

SZOBRÁSZMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁRA 2000. FEBRUÁR 11-ÉN, PÉNTEK DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA **KOVÁCS PÉTER** MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

DOROTTYA GALÉRIA

Budapest V., Dorottya utca 8.

A kiállítás megtekinthető 2000. március 12-éig,
hétfőtől péntekig 10–18 óráig,
szombaton 10–14 óráig, vasárnap zárva.

MŰCSARNOK
KUNSTHALLE

Lugossy Mária érmei

Medaillen von Mária Lugossy

Lugossy Mária 1968 és 1973 között tanult a budapesti Iparművészeti Főiskola ötvös szakán, majd 1973–1975 között a főiskola Továbbképző Intézetének hallgatója volt. 1973-tól szerepel kiállításokon. 1977-ben egy krómacél éremsorozattal vett részt az I. Országos Érembiennálén Sopronban, és azonnal díjat is nyert. Az eddig megrendezett 16 biennále közül tíz alkalommal állított ki, és hatszor kapott díjat, 1981-ben nagydíjjal tüntették ki. 1979-től hét FIDEM kiállításon szerepelt: 1992-ben Londonban a nagydíjat, 1998-ban Hágában a Finn Éremművész Szövetség díját nyerte el. Számos további nemzetközi éremkiállításon vett részt és nyert díjat, 1990–1992 között pedig a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége Éremszakosztályának vezetője volt, mégsem mondhatjuk róla azt, hogy éremművész.

Érmei – immár harminc éve – minden kiállításon feltűnést keltenek, és élményt jelentenek, holott megjelenésükben nagyon is különböznek az érem hagyományos fogalmától, miközben a funkciónak maximálisan megfelelnek. Lugossy-érmet kapni valóban kitüntetés, bár ritkán készít kifejezetten díjérmet. A hagyományos funkció és a merészen újszerű forma együttese jellemezte már diplomamunkáját is, és ilyenek azok a nagyszabású emlékművei is, amelyek az utóbbi években készültek. A hagyományhoz való viszonya tehát kettős: a formai, technikai, műfaji újításoknak a művészet klasszikus értékeiről vallott hit a fedezete. Mindennek pedig olyan – a szó tradicionális értelmében vett – szép és megrendítő művekben ad testet, amelyeknek a mégoly frivol és cinikus mai néző is behódol.

Diplomamunkája egy négy méteres, álló omega formájú, elektronikus szerkezetű „óra-szobor" volt 1973-ban, amely az akkor épült Győri Közlekedési és Műszaki Főiskola számára készült, kísérő tanulmánya *„Az időmérő ember"* címmel nyomtatásban is megjelent.[1] Ebből kitűnik, hogy a maga választotta témát a megformáláson túlmenően elméletileg is kidolgozta. Az időnek és az idő mérésének a történeti, filozófiai vonatkozásai foglalkoztatták, hogy az általa készített óra ne csak mérje, hanem szimbolizálja is az időt.

Már ez az első munkája is jól mutatja szándékait: egyrészt azt, hogy minden tárgyat plasztikai formaként, szoborként értelmezzen, másrészt azt, hogy minden műalkotás mélyén megkeresse a releváns filozófiai utalásokat, művével magára a létezésre kérdezzen rá. Ezek a karakterjegyek egész munkásságát meghatározták, és ma is eleven inspirációt jelentenek számára.

Az ötvös diploma és a szobrászi pályakezdés természetesen vonta maga után, hogy érmeket is készítsen, de kellett hozzá az alkalom is, amelyet az 1977-ben első ízben megrendezett soproni Országos Érembiennále jelentett. A Biennále jelentőségét és hatását a modern magyar éremművészetre aligha lehet túlbecsülni. Nemcsak arról volt szó, hogy egy nagy hagyományú, a magyar művészetben jelentős, és akkor már közel száz éve európai színvonalú műfaj képviselőit fogta össze, hanem sokkal inkább arról, hogy lehetőséget adott egy új generáció bekapcsolódására az éremművészetbe, és ezáltal arra a paradigmaváltásra, amelyet ez a generáció magával hozott. A váltás lényege az volt, hogy a fiatal művészek egy csoportja az éremművészetet nem a műfaj hagyományai, hanem a modern szobrászat új irányai felől közelítette meg és értelmezte.

Az első biennálén az újítás már az érmek anyagában is szembetűnt. A hagyományos bronz (és ezüst) mellett megjelent a krómozott sárgaréz és a krómacél, ez utóbbi Bohus Zoltán és Lugossy Mária munkáin. Rajtuk kívül Csiky Tibor, Laczák Géza és Szöllőssy Enikő képviselték az évtized magyar szobrászatának geometrikus – konstruktivista irányát, azt az új szellemiséget, amelyben a műalkotás rendező elve nem a kompozíció, hanem a konstrukció vagy a struktúra, megjelenési formája pedig a sorozat.

Az 1970-es években kibontakozó magyar új-geometrikus művészet csak fenntartásokkal és jobb híján nevezhető konstruktivistának, mert lényegében tér el a 20-as évek avantgárd irányzatától. A klasszikus konstruktivizmus alapja a szintézis, a jövőbe – természetesen egy utópisztikus jövőbe – vetett hit, amelyben az ember ura és formálója a világnak. Az új konstruktivista irányoknak ez a hit már nem adatott meg. Nekik már csak az analízis jutott: nem a teremtés, hanem a regisztrálás, a megismerés. A művek nem világmodellek többé, hanem egyszerű mozgások, szabályosan ismétlődő rendszerek, folyamatok logikusan következő fázisait mutatják be, tiszta formákkal, elemi kapcsolódásokkal és elmozdulásokkal. Olyan minimális történések ezek, amelyek során

[1] LUGOSSY Mária: Az időmérő ember. *Művészet* 14 (1973) : 12, 38–39.

egy kezdő helyzetből elinduló mozgás apró, következetes változások során hoz létre egy új helyzetet. A ráció öröme, a logika igazsága a művek hatásának alapja – ez válik vizuális élménnyé. Ezért olvashatunk olyan címeket az I. Országos Érembiennále katalógusában, mint: *Geometrikus mozgás I. – II., Az anyag mozgása I. – VIII.* (Csiky Tibor) vagy *Oldható kötés I. – III.* (Bohus Zoltán).

Lugosssy Mária a *Változó dimenziók I.– V.* című sorozattal *(1. kép)* szerepelt ezen a kiállításon.[2] A mű jól reprezentálja a magyar új-konstruktivizmus sajátosságait. A sorozat darabjain egy meredeken lefutó, derékszögben többszörösen hajlított, plasztikus vonal öt fázison keresztül fokozatosan negatívba fordul át, miközben a forma nemcsak mélyül, hanem ki is szélesedik. Így, bár az érmen a pozitív és a negatív minőségek felcserélődnek, a motívum változatlanul főszereplő marad, a hangsúlyok tolódnak el. Ez a rendkívül puritán, szűkszavú formai történés különleges pontosságot kíván a művésztől. A mozgás elindul egy pontról és logikus fokozatokon át el kell jutnia egy másik pontig, de úgy, hogy a hatás, a végeredmény mégis meglepő legyen. Itt nemcsak az érmek sorrendje kötött szigorúan (mert ez természetes), hanem a beállításuk is, amit a rendezők és a fotósok gyakran eltévesztenek.[3]

Az új-konstruktivista periódus Lugossy művészetében 1980-ig tartott, és alapvetően két szempontból vizsgálható: az anyagok és a plasztikai formák szerint. A periódus fő anyaga a krómacél. Keménysége és csillogása megfelelt a belőle kialakított, éles vonalakkal határolt formáknak, a logika és az egyértelműség igényének. Mellette azonban már 1977-ben megjelent az optikai üveg, majd a plexi is az érmeken, de még nem főszereplő egyik sem. Ezek a transzparens anyagok ekkor még nem bontják meg az egyértelműséget, csak megnyitnak egy teret, és ebben a gesztusban már felsejlenek a következő periódusban kiteljesedő formai, térbeli és érzelmi tartalmak. Az évtized végén a *Csend I.*-ben (1980) felhasznált kvarcittal és a *Térkristály*-ba (1980) foglalt galenittel belépnek az érmek világába az ásványok, azok a természet-darabok, amelyek a továbbiakban meghatározóak lesznek Lugossy érmein, és döntően átformálják egész világát. A *Térkristály* című műben egy krómacél rudacskákból alakított „kristály"-os konstrukció vesz körül egy kis darab ásványt. Az anyagoknak ez a fajta szembesítése sajátosan jelentkezik az *Hommage à Pogány Frigyes* érmen (1982), amely sárgaréz és pirit. Kemény, fémes hatású ásvány szembesül itt a melegebbnek, „lágyabb"-nak tűnő fémmel. (Az anyagok hatása annyira megtévesztő, hogy a JPM leltárában az érem anyagaként bronz és krómacél szerepel.) A nyolcvanas években néhány érmen felhasználja a krómozott rezet, majd a kilencvenes években a fémek közül a bronz lesz az állandóan visszatérő anyag. Az anyagválasztás szorosan összefügg az érmek sugallta tartalmakkal és formai megoldásokkal, az egymásra hatás kölcsönös.

A *Változó dimenziókkal* egyidőben készült a *Mikroszkopikus metszet I. – V.* című sorozat *(2. kép)*. Darabjainak mindegyikén azonos osztást figyelhetünk meg, a metszések egy függőleges és egy átlós vonal mentén történnek. Az I. számú érem háromrétegű, ragasztott krómacél, a plasztikai játékot a feltáruló rétegek mélységei adják. A II. és III. számú érmek felső rétege optikai üveg, ami a fényhatások révén elbizonytalanítja a formákat és a tereket. A IV. érem két optikai lencséből áll, a metszések mentén kis krómacél csíkokkal. Csillogásuk „megbolondítja" az egyébként is vibráló felületeket. Az V. érem tulajdonképpen ugyanilyen, de a felső lencse domborúbb, az érem magasabb. (Valószínű, hogy ez a darab később készült, mert a sorozat bemutatásakor csak négy érem szerepelt a kiállításon. Ezek együtt kerültek be a Galéria gyűjteményébe 1983-ban, míg az V. számú csak 1989-ben.) Az érmek elkészítése nemcsak pontosságot, hanem kivételes türelmet is követel (az optikai lencse nagyon kényes, gyémánttal vágják, nagyon lassan), de a megmunkálás igényessége a művek hatásában bőven kamatozik. Az optikai üveg révén a sorozaton feloldódik a geometrikus osztások keménysége, a látvány behízelgőbb lesz. Hasonló oldódást figyelhetünk meg néhány további érmen is. A *Diagonális mozgás I–III.* (1979) darabjain az egymáson lévő két krómacél réteg közül a felső egy átló mentén felhajlik. Ez a hajlás, vagy inkább lendület, finom kis eltéréseket mutat az egyes érmeken. A felhajló ívek megnyitják az érmet a mélység felé. Az ily módon felkínálkozó teret a *Konvergencia és a Divergencia* érem-páron (1979) plexi tölti be. A felhajló finom ívek lekerekítettek, az érmek formavilága a geometrikustól az organikus felé mozdul el. Az *Organikus struktúra I–V.* (1979) sorozat címében is kifejezi ezt a törekvést. Az I. és V. számú darabok krómacélok, a II., III., IV. számúakon a krómacélhoz plexi társul. Az érmeket hullámzó formák osztják, meglehetősen rafináltan. Az V. darab három, egymáson elcsúsztatott krómacél korongból áll, amelyek rögzítettek, nem mozdíthatók. A fedőlap sima, a hullámmozgás az érem oldalán tér vissza.

Az 1970-es évek végén Lugossy Mária több díjéremre kapott megbízást. A kulturális munkáért járó *KISZ-díjból* (1977) sok példány készült. Rétegesen ragasztott „üvegdoboz" foglal magába egy, vele egybeépített, gömbölyű, krómozott réz tárgyat, mely a doboz felnyitásakor maga is felnyílik, és két, egymásba illő pozitív-negatív plasztikát mutat meg. A díj becsukva is szép, az üvegen áttetszik a belsejébe zárt érem. A *Szilikátipari*

[2] Bár a kiállítás katalógusában csak a sorozat első négy darabja van feltüntetve, a teljes sorozat volt kiállítva. Az öt darab egyszerre készült, így teljes a mozgássor.

[3] Az érmek helyes sorrendjét és pontos beállításukat az a felvétel mutatja, amely az *Élet és Irodalom* 23 (1979) : 10, 4. oldalán látható.

nívódíjon (1979) egymással szembefutó, majd felhajló 3-3 krómacél szalag fog közre plexivel kitöltött tereket, hasonlóan a *Konvergencia* éremhez. Az *Ipari formatervezési nívódíjhoz* három variációt *(7. kép)* készített (1980). Az egyszerűbbet és elegánsabbat fogadták el, ez került sokszorosításra. A II. számú változat *Erőhatások (8. kép),* a III. számú *Reflexiók (9. kép)* címen szerepelt kiállításokon. Ezek az érmek, de még inkább a *Zemplén Jolán-díj* érem (1980, kétrétegű krómacél korongra helyezett prizmák) az évtizedet lezáró nagy térinstalláció, a *Gyorsuló tér* témáját és formai megoldását készítik elő, akárcsak a *Csend I. (3. kép)* és a *Csend II. (4. kép)* (1980). Közös vonásuk, hogy a négyzetes vagy kerek alapra helyezett, meredeken emelkedő formák az egyik oldalon egy pontban futnak össze, határozott irányú, dinamikus mozgás képzetét keltve. Közülük ötöt *(Térkristály, Csend I., Csend II., Reflexiók, Erőhatások)* be is mutatott 1981-ben a Dorottya utcai kiállítóteremben a *Gyorsuló tér* installáció kísérő darabjaiként. Az érmeket úgy is felfoghatjuk, mint a nagy műhöz készült kis modelleket.

A Gyorsuló tér „rámpa módjára emelkedő, egymás mellé sorolt romboid, később háromszög alaprajzú hasábok aszimmetrikus építménye. Tendenciájuk egy pont irányába tör fölfelé, hogy az élek végül egyetlen közös csúcsban találkozzanak." – írta le a művet Frank János.[4] Az installáció anyaga feketére festett fa, vas, alumínium, üveg, fény; ebben a sorrendben, vagyis a súlyostól haladva a könnyű, a sötéttől a világos felé. A mű alapgondolatáról így írt naplójában a művésznő: *„A felfogható létezés peremén történt Ős-Robbanás hevében kristályosodott ki Tér – Idő – Mozgás prizmánk. (...) Kiállításom célja a Tér – Idő – Mozgás megragadása. Az egymásra torlódó elemek a felhasadó Tér részei. Az anyagok váltása és térbeli, időbeli egymásutánisága a gyorsulás kifejezési szándéka. Az Energiával feltöltött Tér kisülésének pillanata dermed látvánnyá, azaz a robbanást megelőző, feszültséggel teli állapottá."*[5] Lugossy Mária mindig is érdeklődött a természettudományok iránt, gyerekkorában csillagász akart lenni. Ebben a műben egy olyan fiktív kozmoszt szimbolizált, amelyben a természettudomány ihletése egyesül a transzcendenciával. A mű fordulatot hozott egész művészetében, és így az érmeiben is.

Az 1970-es évek végére kiürült a konstruktivista kelléktár, de még inkább kiveszett mögüle a rációba vetett hit, az a fedezet, amely a karteziánus gondolkodás utolsó fellobbanásaként az új-konstruktivista tendenciákat éltette. Ha eddig Lugossy a logika, a rend, az egyensúly, a szabály, a perfekció kifejezésére törekedett, ezután magára a létezésre – mindenfajta, biológiai és kozmikus létezésre – kérdez rá. Az új kérdésekhez új anyagot is választ. *„A kizárólag fémmel való munka után szükségem volt az új szituációban egy olyan anyagra, amely nemcsak a külvilágot tükrözi vissza, nemcsak egy formát képes megmutatni, hanem be tud hatolni a dolgok legmélyére, utat enged oda a pillantásnak, és átlátható. Fokozatosan kerültem közel az üveghez."* – mondta egy interjúban a művésznő.[6] Az 1980-1989 közti, általa „Genezis" korszaknak nevezett periódus fő anyaga az optikai vagy a rétegesen ragasztott (csiszolt, homokfúvott) üveg. Fő témája pedig a keletkezés, a kozmikus jelenségek és azok lenyomatai. A szobrok olyan címeket viselnek, mint *Autogenezis, Keletkező lét, Őssejt, Őskőzet, Tektit,* és az érmek, a maguk kisebb formátumában, szintén hozzájárulnak ehhez a kozmikus világhoz.

Az új korszak jellegzetességei az egymásban élő formák. Kezdetét a *Vénusz születése (5. kép)* (1980) és a *Vénusz gyermeke (6. kép)* (1980) érmek jelentik. Hátterük egy személyes élmény: lányának születése. *„Átitatódtam és azonosultam a terhességemmel, a várakozással, a meglévő és a születendő gyermekkel, az elkövetkezendő, rám váró eseményekkel."* – mondta a már említett interjúban.[7] Az érmeken megjelenik egy jellegzetes hullámvonal, amely több más darabon is visszatér (*Zárt sejt,* 1983; *Nyitott sejt,* 1983.), és az organikus világ, az élet, a születés szimbóluma lesz. Üveglencsében üveghabokból születik meg Vénusz – egy őssejt a tengerben – , az ő gyermeke pedig két optikai lencse által bezárt, kis higanytavacskában úszkáló acélgolyó. Ez az együttes olyan különös és olyan szuggesztív, hogy minden anyagot más entitásként élünk meg: a higanyt víztükörnek, az acélgolyót gyöngyszemnek.

A korszakot a lekerekített formák jellemzik, az üveglencsék és korongok kisebb lencséket vagy ásványokat zárnak magukba. A kulcsszó a zárvány, a nagyobb formába rejtett másik forma, amelyet az üveg kemény, de vízként átlátszó közegén át érzékelünk. A *Folyamat I.– II.– III. (10. kép)* (1981 vagy 1982) azt mutatja meg, hogy mi történhet ebben a bezártságban. Az I. számú érem belsejébe higanyt és egy ásvány darabot tett. Előzőleg erről az ásványról két bronzöntvényt készített (azonos méret, azonos forma), és a másik két érmen ezeket tette a higany mellé. A higany az érmek belsejében „dolgozni" kezdett, a bronzot idővel széttördelte, „megette", de az ásvány épségben maradt.

Az üvegbe helyezett ásvány felidézhet geológiai alakzatokat, képződményeket (*Geoda,* 1984), és az üveg önmagában kifejezhet csodálatos tájakat. 1985-ben háromrészes sorozatot készített *Debussy: A tenger* című szimfonikus mű vázlatai alapján. Amilyen érzékletes a zene, olyan kifejezőek ezek a – már nem is érmek, hanem

[4] FRANK János: Lugossy Mária: Gyorsuló tér. *Művészet* (1983) : 6, 27.
[5] FRANK János: i. m. 26.
[6] Óra – üveg – idő. Beszélgetés Lugossy Máriával. (kérdező Gyárfás Péter). *Mozgó Világ* (1987) : 1, 115.
[7] Óra – üveg – idő. i. m. 115.

inkább – kisplasztikák. Az üveg varázslatos anyag, megmunkálása révén képes arra, hogy megjelenítsen hullámzó vizet és meredek sziklafalat, az onnan visszacsapódó tarajos hullámokat, vagy a parti fövenyt. Ezek a művek természeti mozgásokat fejeznek ki, egyszerre poétikusan és erőteljesen, képesek arra, hogy egy-egy pillanatba kimerevítve megidézzék nekünk még „a tenger és a szél párbeszédét" is. De az üveg megidézheti a világűrben keringő égitesteket is. A *Planéták* (Planéta I. – II. – III., 1987) lapos, homokfúvott korongok, bennük kicsiszolva kis lencseformák, a harmadikon a homokfúvott rész átlyukasztja a korongot.

Ebben az eget – földet – tengert egybefogó üvegvilágban egyszer csak újfajta zárvány jelenik meg: az emberi test. Az emberi test hordozza a sors, a történelem, a létezés terhét. Nyomában a varázslatos üveg-világ elhomályosul. Más lesz az üvegnek, mint anyagnak a hatása. A zöld, tiszta, transzparens üveg a keletkező életet foglalta magába, de most átlátszatlan, sötét üveg lép a helyébe. *„Amíg zöld és átlátszó, addig üveg az üveg, amikor sötét, akkor már olyan, mint a kő."* – mondta a művésznő egy interjúban.[8] A szépség mellé társul a dráma, a tragédia, a fenséges vagy keserű bukás.

A gondolat szobrok, emlékművek során érlelődik. Az első mű 1989-ben készült, az 1956-os forradalom mártírjainak emlékére kiírt pályázatra. A szoborterv: sötét üveghasábból kitörni akaró, egyszerre emelkedő és zuhanó bronz figura. A következő művek a történelembe zárt ember emlékművei. Sötét tömbökből előbukkanó, behunyt szemű arcok (*Kristályéjszaka: Anna Frank emlékére,* 1991), vagy üveghasábban eltűnő, belevesző áldozatok menete (*Minden idők áldozatai,* 1991–1992). Corpusok, ember-piramisok, rabszolgák különféle alakzatokba rendezett, személytelen sorai idézik meg a mindenkori történelem örök kárvallottjait, de az arctalan, fenyegető tömeget is (*Klónok,* 2003).

Az érmek, akár csak a korábbi periódusokban, a kis méret adta lehetőségek között követik a gondolatot, és éppen ebből adódóan alkalmasak arra, hogy a transzcendencia irányába vezessék azt. A történelem idővé lényegül, amelyben az emberi élet végessége előhívja a legfőbb kérdést: létezik-e megváltás?

A válasz talányos, de inkább keserű. Az *Időbe zárva I. – II.* (1989) még csak az arcot mutatja meg, amint egyre mélyebbre merül az érem sötét üvegében. Az emberi test az *Emmanuel I. – II. – III.* (1991) sorozaton jelenik meg. Az első darabon két, füstszínű üveglencse zár magába egy fekvő emberi torzót. A következő érmen az üveghéjak, mint egy kagyló, finoman felnyílnak. Bár a torzó mérete mindig azonos, itt nagyobbnak látszik, mert a lencsék nagyítóként működnek. Az utolsó darabon a két lencse teljesen elválik egymástól, már nem is érintkeznek, a test áll, „feltámadt." A *Purgatórium I. – V.* sorozat *(11–12. kép)* (1992) figurájának nem adatik meg az üdvözülés. Az I. – IV. darabok egy-egy világos és sötét üveglencséből állnak, („menny és pokol"), a bronz emberalak négy fokozaton át lebeg köztük, míg az utolsón, az V. érmen elnyeli a sötét félteke, csak a kontúrja rajzolódik ki. (Az üveg és a bronz határán szilíciumkarbid réteg van, ami különleges csillogást ad az éremnek.)[9] Más érem is készült még a sötét-világos féltekék közé zárt ember témájára (*Menny és pokol,* 1997), mígnem a *Kafkai világ I. – II. (14. kép)* (2003) ismét visszatér a földi pokolba.

Nem vigasztalóbb az *„1000 év" I. – V.* sorozat sem *(13. kép)* (1998). Az első darabon a négy égtájat jelképező négy sarok között egy lepellel letakart formát látunk, mely a következőkön fokozatosan kiterjed, és az V. érmen élesen bukik ki a megkövesedett csont. (Az érmek üvegből készültek, a megkövesedett csontot egy ásványborzén vette.)

Az ásványok évtizedek óta foglalkoztatják. *„Egyszerre organikusak és geometrikusak. Az idő formálja és rombolja őket."* – mondta Lugossy az iránt érzett vonzalmáról a fenti interjúban.[10] Mindig érintetlenül hagyja őket, úgy építi bele az érembe, hogy hozzájuk igazítja a formát, megteremti a környezetüket. Míg a figurális sorozatok elsősorban megrendítőek, ezek az érmek szemet gyönyörködtetőek. Alkotó és néző gondtalanul belefeledkezhet a természetes és a mesterséges szépség, a füstkvarc és a sötét üveg hasonlóságába és különbözőségébe (*Asteroid,* 2003 *(15. kép)*, vagy a *Kristálylét I. – IV.* (2007) sorozaton a szinte meteorként becsapódó ásvány (sárgás kőzetben meglapuló gránit) és a vele egybeforrt, változatosan kialakított üveglencse összetartozásába.

Lugossy Mária pályája egy nagy, elektronikus órával az „időmérő ember" jegyében indult, és az elvont „idő" kifejezésével folytatódott. A kozmosz, a keletkező élet, a geológiai korok lenyomatain át a történelmi időhöz érve, ma az ember időbe-vetettségéről szól. Ezt a nagy ívű gondolatsort követhetjük nyomon szobrain és érmein egyaránt.

Nagy Ildikó
Magyar Nemzeti Galéria

[8] A megtévesztő szépség. Interjú Lugossy Máriával és Bohus Zoltánnal. (Kérdező: Nagy Gergely.) *Műértő* (2000) : július – augusztus, 31.

[9] A sorozat első három darabja szerepelt a FIDEM XXIII. kiállításán Londonban, 1992-ben, ahol a művésznő elnyerte a nagydíjat. A II. számú érem a British Museum tulajdona.

[10] A megtévesztő szépség. i. m. 31.

LUGOSSY MÁRIA ÉRMEINEK JEGYZÉKE

Lugossy Mária érmei szétszóródtak a világban, különféle köz-és magángyűjteményekbe kerültek. Őrzési helyük felkutatása, minden adat összegyűjtése, egyelőre beláthatatlan feladat. A jelen összeállítás a feltüntetett katalógusok, illetve a művésznő személyes közlése alapján készült, és kiindulópont kíván lenni a további kutatáshoz. Néhány mű besorolása (érem vagy kisplasztika) vitatható. Az éremkiállításokon bemutatott műveket éremnek tekintettem, egyetlen kivétellel. Ez a *Változatok szorongásra* című sorozat, amelynek a Nemzeti Galériában lévő darabjait nem az Éremtár tartja nyilván. Ezúton köszönöm meg Foki Lívia és Nemes András (Soproni Múzeum), Polgár Katalin (Szombathelyi Képtár) és Nagy András (JPM) szíves segítségét.

Rövidítések:

Album	Maria Lugossy. Medals and Plaquettes. (1980 – 1999) Fotóalbum, összeállította: Lugossy Ferenc.
Berlin 1988	Konstruktion – Struktur – Utopie. Der Neue Konstruktivismus in Ungarn. Berlin, Haus der Ungarischen Kultur. Kiállítás: 1988. október 26. – december 2.
Dorottya 1981	Lugossy Mária kiállítása. Dorottya utcai kiállító terem. 1981. június 2. – 21.
Ernst 1984	Üvegszobrok. Kiállítás az Ernst Múzeumban. 1984. augusztus 23. – szeptember 23.
Helikon Galéria 1985	Válogatás negyven év érmeiből. Kiállítás a budapesti Helikon Galériában. 1985. március 21. – április 14.
I.	Irodalom
IKM	Szent István Király Múzeum, Székesfehérvár
J.	Jelezve
JPM:	Janus Pannonius Múzeum, Pécs
K.	Kiállítva
K. sz. n.	Katalógus szám nélkül
London 1984:	The Modern Hungarian Medal. Medals and Anti-medals. London, The British Art Medal Society. Kiállítás négy helyszínen: Wolverhampton, Art Gallery, 1984. február 18. – március 24.; London: Goldsmiths' Hall, 1985. április 5. – április 19.; Oxford, Christ Church, 1985. május 6. – június 4.; Gateshead, Shipley Art Gallery, 1985. július 21. – augusztus 19.
Ltsz.:	Leltári szám
MKISZ	Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége
MMÉm II.	Modern Magyar Éremművészet II. 1976 – 2000. Kiállítás az MNG-ben. 2004.
MNG	Magyar Nemzeti Galéria
O. É. B.	Országos Érembiennále
Pécs 1981	VII. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécsi Galéria, 1981. július 12. – augusztus 30.
Pécs 1983	VIII. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécsi Galéria, 1983. július 10. – augusztus 14.
Pécs–Kaposvár 1985	Lugossy Mária és Bohus Zoltán kiállítása. Pécsi Galéria, 1985. január 11. – február 3.; Kaposvár, Somogy Képtár, 1985. február 8. – március 3.
PIM	Petőfi Irodalmi Múzeum
PIM 2003	Érem és Irodalom. Kiállítás, 2003. január 30. – március 20.
Sopron 1982	A III. O. É. B. díjazottjainak kiállítása, Sopron, Lábasház.
Stúdióüveg 1993	Stúdióüveg. Kiállítás a Szentendrei Képtárban. 1993. május 4. – július 4.

MEDAILLEN VON MÁRIA LUGOSSY

Resümee

Mária Lugossy (1950), Goldschmied, Bildhauer, Medailleur, beendete ihre Studien 1973 an der Hochschule für Angewandte Kunst, nimmt seither an Ausstellungen teil. Ihre ersten Medaillen fertigte sie 1977 und zeigte sie im selben Jahr auf der I. Landesbiennale für Medaillen in Sopron. Sie gewann auch gleich einen Preis mit ihnen. In der Folgezeit nahm sie an zahlreichen ungarischen sowie internationalen Ausstellungen teil und gewann Preise, unter anderem 1992 in London den Großpreis der FIDEM-Schau. Ihre bildhauerische und medailleurkünstlerische Tätigkeit ist von Anfang an eng verbunden.

Am Anfang ihrer Laufbahn war sie eine markante Persönlichkeit jener jungen Künstlergeneration, die in der ungarischen Bildhauerkunst die geometrische, neu-konstruktivistische Richtung vertraten und dem Minimal Art nahestanden. Die ersten Medaillen von Lugossy bilden Serien, bei denen man die Phasen irgendeines elementaren Geschehens, Bewegung verfolgen kann. Logische Veränderungen, puritaner Formen vermitteln dem Zuschauer die Freude und Wahrheiten der Ratio (Változó dimenziók / Sich verändernde Dimensionen I.-V., 1977; Diagonális mozgás / Diagonale Bewegung I. – III., 1979). Hauptmaterial der Medaillen war zu jener Zeit der Chromstahl, den ergänzt bald das optische Glas und Plexi. Ende des Jahrzehntes erscheinen die Kristalle (Csend / Ruhe I., Térkristály / Raumkristall – beide 1980), die eine völlig neue Formenwelt mit sich bringen, und die Medaillenkunst von Lugossy bis heute bestimmen.

Die konstruktivistische Periode schloss eine großangelegte, einen ganzen Raum ausfüllende Installation (Gyorsuló tér / Beschleunigung des Raumes, 1981) ab. Der Gedanke und die Formensprache der aus Prismen gebauten, asymmetrischen Komposition reifte auf Medaillen (Térkristály / Raumkristall, Csend / Ruhe I. und II., Reflexiók /Reflexionen, Erőhatások / Kraftwirkungen – alle 1980), die im Ausstellungssaal neben dem großen Werk auch vertreten waren.

Die ersten Medaillen der neuen Periode entstanden ebenfalls 1980, aber bereits im Zeichen der organischen Formgebung. Ihr Hauptmaterial ist das Glas (optische Linse beziehungsweise laminiertes, verklebtes Glas), ihr Hauptthema ist das Leben, die Geburt, die ineinander lebenden Formen (Vénusz születése / Geburt der Venus, Vénusz gyermeke / Kind der Venus – beide 1980; Zárt sejt / Geschlossene Zelle, Nyitott sejt / Offene Zelle – beide 1983). Eine weich geschweifte Wellenlinie erscheint auf ihnen, die das Symbol des organischen Lebens ist. Die Medaillen charakterisieren abgerundete Formen, die Glaslinsen und Scheiben schließen kleinere Linsen oder Minerale ein (Planéta / Planet I.-III., 1987; Folyamat / Prozess I.-III., 1982). Das Thema der Einlagerungen durchzieht die Werke der nächsten Jahrzehnte und kann genauso geologische Formen zitieren (Geóda / Geode, 1984), wie die Planeten des Weltalls (Asteroid, 2003). In den 1990er Jahren erscheint aber als neuartige „Einlagerung" auf den Medaillen: der menschliche Körper. Die in die Glasformen eingebauten kleinen bronzenen Menschenfiguren tragen die Last des Schicksals, der Geschichte und des Seins. Die wunderbare Welt der Medaillen wird düster, zur Schönheit gesellt sich das Drama, die Tragödie. Lugossy interessiert sich für die äußersten Fragen des menschlichen Lebens, und die Antwort führt zwangsläufig zur Transzendent (Emmanule I. - III., 1991; Purgatórium / Purgatorium I. - V., 1992; Menny és pokol / Himmel und Hölle, 1997) Die Medaillen von Lugossy zeugen nach den Abdrücken des Glaubens an die Ratio, des Kosmos, des entstehenden Lebens, der geologischen Epochen jetzt vom Menschen in der Zeit.

LUGOSSY MÁRIA ÉRMEINEK JEGYZÉKE

1. **„1000 ÉV." I.,** 1998.
Réteges, ragasztott, homokfúvott üveg. 130 × 130 mm.
K.: XII. O. É. B. Sopron, 1999. Kat. sz.: 165.

2. **„1000 ÉV" II.,** 1998.
Réteges, ragasztott, homokfúvott üveg. 150 x 150 mm
K.: XII. O. É. B. Sopron, 1999. Kat. sz.: 166.

3. **„1000 ÉV" III.,** 1998.
Réteges, ragasztott, homokfúvott üveg. 130 × 130 × 80 mm.
K.: XII. O. É. B. Sopron, 1999. Kat. sz.: 167.

4. **„1000 ÉV" IV.,** 1998.
Réteges, ragasztott, csiszolt, homokfúvott üveg. 130 x 130 × 60 mm
K.: XII. O. É. B. Sopron, 1999. Kat. sz.: 168.

5. **„1000 ÉV" V.,** 1998. *(13. kép)*
Réteges, ragasztott, csiszolt, homokfúvott üveg és megkövesedett csont. 130 × 130 × 80 mm
K.: XII. O. É. B. Sopron, 1999. Kat. sz.: 169.

6. **ASTEROID,** 2003. *(15. kép)*
Füstkvarc, réteges, ragasztott, csiszolt, homokfúvott sötét üveg. Átm.: 140 mm
K.: XIV. O. É. B. Sopron, 2003. Kat. sz.: 160. (Az anyag megjelölése téves); „Határok és határesetek", Párizs, 2003. Kat. sz. n.; MKISZ éremszakosztályának kiállítása. Budapest, Árkád Galéria, 2006. Kat. sz. n.

7. **ASTEROID II.,** 2004.
Füstkvarc, réteges, ragasztott, csiszolt, homokfúvott üveg. 135 × 70 mm.
K.: XXX. FIDEM kiállítás. Colorado Springs, 2007. Kat. sz.: HU 29.

8. **ASTEROID III.,** 2007.
Füstkvarc, réteges, ragasztott, csiszolt, homokfúvott üveg, 140 × 80 mm.
K.: XXX. FIDEM kiállítás, Colorado Springs, 2007. Kat. sz.: HU 30.

9. **BARABÁS (BARABBAS),** 1995
Réteges, ragasztott, homokfúvott üveg és bronz.
K.: XXIV. FIDEM kiállítás, Budapest, MNG, 1994. (R.: a katalógusban másnak a nevén, és teljesen rossz beállításban)

10. **CSEND I.,** 1980. *(3. kép)*
Krómacél, plexi, kvarcit, 110 × 110 mm, magasság: 45 mm
J.: a hátoldalon: LM '80
Sopron, Soproni Múzeum. Ltsz.: 83.19.1.
K.: Dorottya 1981. Kat. sz. n.; Sopron 1982. Kat. sz.: 6.; IV. O. É. B. Sopron 1983. Kat. sz.: 19.; London 1984. Kat. sz.: 148.; Helikon Galéria 1985. Kat. sz. n.; Pécs – Kaposvár 1985. Kat. sz. n.; Berlin 1988. Kat. sz.: 49.

11. **CSEND II.,** 1980. *(4. kép)*
Krómacél, plexi, 110 × 110 mm, magasság: 50 mm
J.: a hátoldalon: LM '80
Sopron, Soproni Múzeum. Ltsz.: 90. 10. 1.
K.: Dorottya 1981. Kat. sz. n.; Sopron 1982. Kat. sz.: 7.; IV. O. É. B. Sopron, 1983. Kat. sz.: 20.; London 1984. Kat. sz.: 149.; Berlin, 1988. Kat. sz.: 50.
~~(Feltehetően ez is Sopronban van.)~~

12. **DIAGONÁLIS MOZGÁS I.,** 1979.
Krómacél, 120 × 120 mm.
MNG ltsz.: MM 83.106.
K.: XVIII. FIDEM, Lisboa, 1979. Kat. sz.: 684.; III. O. É. B. Sopron, 1981. Kat. sz.: 136.; IV. O. É. B. Sopron, 1983. Kat. sz.: 17. (összevonva a sorozat II. számú darabjával); London, 1984. Kat. sz.: 143.; MMÉm II. MNG 2004. Kat. sz.: 179.

13. **DIAGONÁLIS MOZGÁS II.,** 1979.
Krómacél, 120 × 120 mm
MNG ltsz.: MM 83.107. (a leltári karton III.-nak jelöli, de ez hiba)
K.: XVIII. FIDEM Lisboa, 1979. Kat. sz.: 685.; III. O. É. B. Sopron, 1981. Kat. sz.: 137.; IV. O. É. B. Sopron, 1983. Kat. sz.: 17. (összevonva az I. számú darabbal); London 1984. Kat. sz.: 144.; MMÉm II. MNG 2004. Kat. sz.: 180. (tévesen III. számmal jelölve).

14. **DIAGONÁLIS MOZGÁS III.,** 1979.
Krómacél, 120 × 120 mm
K.: XVIII. FIDEM Lisboa, 1979. Kat. sz.: 686.; III. O. É. B. Sopron, 1981. Kat. sz.: 138.; IV. O. É. B. Sopron, 1983. Kat. sz.:18.; London 1984. Kat. sz.: 145.

15. **DIVERGENCIA,** 1979.
Krómacél, plexi. Átmérő: 110 mm.
K.: XVIII. FIDEM, Lisboa, 1979. Kat. sz.: 683.; IV. O. É. B. Sopron 1983. Kat. sz.: 16. (párja a KONVERGENCIA – lásd ott)

16. ELJEGESEDŐ VILÁG, 1995
Réteges, ragasztott, homokfúvott üveg és bronz
Fotó az albumban.

17. EMMANUEL I., 1991.
Réteges, ragasztott, homokfúvott, füstszínű üveg és bronz.
Átmérő: 180 mm, a bronz test: 100 × 80 × 50 mm
K.: VIII. O. É. B. Sopron, 1991. Kat. sz.: 181.
Magántulajdon

18. EMMANUEL II., 1991.
Réteges, ragasztott, homokfúvott, füstszínű üveg és bronz.
Átmérő: 180 mm, a bronz test: 100 × 80 × 50 mm
K.: VIII. O. É. B. Sopron, 1991. Kat. sz.: 182.
Magántulajdon

19. EMMANUEL III., 1991.
Réteges, ragasztott, homokfúvott, füstszínű üveg és bronz.
Átmérő: 180 mm, a torzó: 100 × 80 × 50 mm
K.: VIII. O. É. B. Sopron, 1991. Kat. sz.: 183.
Magántulajdon

20. ELSÜLLYEDT VILÁG I. (Eltűnt világ címen is), 2002.
Üveg, ásvány, 130 mm
K.: XXVIII. FIDEM kiállítás, Párizs, 2002. Kat. sz. n.

21. ELSÜLLYEDT VILÁG II. (Eltűnt világ címen is), 2002.
Üveg, ásvány, 130 mm.
K.: XXVIII. FIDEM kiállítás, Párizs, 2002. Kat. sz. n.

22. ERŐHATÁSOK 1980. (IPARI FORMATERVEZÉSI NÍVÓDÍJ – Variáció) *(8. kép)*
Krómacél, 150 × 150 mm, magasság: 70 mm
K.: Dorottya 1981. Kat. sz. n.; Pécs 1983. Kat. sz. n.
R.: Erőhatások címen: Művészet, 1983. XXIV. évfolyam, 11. sz. 13. old. Ennek alapján azonosítottam.

23. FOLYAMAT I., 1981 vagy 1982 *(10. kép)*
Optikai üveg, higany, ásvány. Átmérő: 100 mm.
K.: IV. O. É. B. Sopron, 1983. Kat. sz.: 22.

24. FOLYAMAT II., 1981 vagy 1982 *(10. kép)*
Optikai üveg, bronz, higany. Átmérő: 100 mm
K.: IV. O. É: B. Sopron, 1983. Kat. sz.: 23.

25. FOLYAMAT III., 1981 vagy 1982 *(10. kép)*
Optikai üveg, bronz, higany. Átmérő: 100 mm
K.: IV. O. É. B. Sopron, 1983. Kat. sz.: 24.

26. FÖLDRENGÉS I., 2004.
Rétegesen ragasztott, homokfúvott üveg, bronz, 142 × 75 mm.
K.: XXIX. FIDEM kiállítás, Seixal (Lisszabon), 2004. Kat. sz. n.

27. FÖLDRENGÉS II., 2004.
Rétegesen ragasztott, homokfúvott üveg, bronz, 142 × 75 mm
(Bár elküldték a fenti kiállításra, nem volt kiállítva, nincs benne a katalógusban)

28. GENEZIS, 1983
Optikai üveg, krómozott réz. Átmérő: 125 mm., magasság: 30 mm
K.: IV. O. É. B. Sopron, 1983.; Ernst 1984. Kat. sz. n.

29. GEODA, 1984
Optikai üveg, ásvány
Fotó az albumban

30. HOMMAGE A DEBUSSY (A Tenger) I., 1985
Rétegesen ragasztott, homokfúvott üveg, 140 × 137 mm, magasság: 60 mm
MNG ltsz.: MM.88.42.
K.: V. O. É. B. Sopron, 1985. Kat. sz.: 134.

31. HOMMAGE A DEBUSSY (A Tenger) II., 1985.
Rétegesen ragasztott, homokfúvott üveg, 135 × 135 mm, magasság: 87 mm
MNG ltsz.: MM.88.43.
K.: V. O. É. B. Sopron, 1985. Kat. sz.: 135.

32. HOMMAGE A DEBUSSY (A Tenger) III., 1985
Rétegesen ragasztott, homokfúvott üveg, 135 × 135 mm, magasság: 87 mm
MNG ltsz.: MM.88.44
K.: V. O. É. B. Sopron, 1985. Kat. sz.: 136.

33. HOMMAGE A HUXLEY, 2000–2003
Üveg. 125 × 125 mm, magasság: 65 mm.
K.: PIM 2003. Kat. sz. n.

34. HOMMAGE A LEEUWENHOEK, 1998
Üveg, 156 × 70 mm
K.: XXVI. FIDEM kiállítás, Scheveningen, Leiden. „Modern Art Medals. A Retrospectiv" – címen. Kat. sz.: 51. (a magyar kollekcióban)
Megjegyzés: a művésznő erre az éremre kapta a finn éremművész szövetség díját.

35. HOMMAGE A POGÁNY FRIGYES, 1982
Sárgaréz, pirit. 131 × 131 mm
J. n.
Pécs, JPM ltsz.: 85.179 (téves anyag megjelöléssel)
K.: IV. O. É. B. Sopron 1983. Kat. sz.: 25.

36. IDŐBE ZÁRVA I., 1989
Homokfúvott üveg és bronz.
Fotó az albumban.

37. IDŐBE ZÁRVA II., 1989
Homokfúvott üveg és bronz.
Fotó az albumban

38. IPARI FORMATERVEZÉSI NÍVÓDÍJ, 1980
(7. kép)
Krómacél, plexi. 110 × 110 mm, magasság: 34 mm (más méretek is előfordulnak, ez az MNG adata)
J.: LM '80
MNG ltsz.: 2003.6. – P
K.: III. O. É. B. Sopron, 1981. Kat. sz.: 140.; IV. O. É. B. Sopron, 1983. Kat. sz.: 36.; London 1984. Kat. sz.: 147.; Berlin, 1988. Kat. sz.: 47. (téves datálással, más mérettel); MMÉm II. MNG, 2004. Kat. sz.: 183.
Megjegyzés: évente 25 példányt osztottak belőle. Egy példány a Szombathelyi Képtár tulajdona, tévesen Szilikátipari nívódíjként leltározva. Ltsz.: P. 85. 11.

IPARI FORMATERVEZÉSI NÍVÓDÍJ – Variáció, lásd: ERŐHATÁSOK

IPARI FORMATERVEZÉSI NÍVÓDÍJ – Variáció, lásd: REFLEXIÓK

39. JÖVŐ, 1999.
Üveg, bronz, higany, 180 × 200 × 110 mm
K.: XXVII. FIDEM kiállítás, Berlin/Weimar, 2000. Kat. sz.: 26. (a magyar kollekcióban) (Párdarabja a MÚLT)

40. KAFKAI VILÁG I., 2003.
Bronz, üveg. Átmérő: 140 mm
K.: XIV. O. É. B. Sopron 2003. Kat. sz.: 158.; „Határok és határesetek", Párizs, 2003. Kat. sz. n.

41. KAFKAI VILÁG II., 2003.
Bronz, üveg. Átmérő: 140 mm
K.: XIV. O. É. B. Sopron 2003. Kat. sz.: 159. „Határok és határesetek", Párizs, 2003. Kat. sz. n.

42. KISZ-díj, 1977.
Réteges, ragasztott, csiszolt üveg és krómozott réz. 110 × 110 mm, magasság: 50 mm
K.: IV. O. É. B. Sopron 1983. Kat. sz.: 34.

43. KONVERGENCIA, 1979
Krómacél, plexi. Átmérő: 120 mm
MNG ltsz.: MM 89. 175
K.: XVIII. FIDEM kiállítás, Lisboa, 1979. Kat. sz.: 682.; III. O. É. B. Sopron 1981. Kat. sz.: 141.; IV. O. É. B. Sopron, 1983. Kat. sz.: 15.; MMÉm II. MNG 2004. Kat. sz.: 182.

44. KRISTÁLYLÉT I., 2007.
Réteges, ragasztott, homokfúvott üveg és ásvány.
Átmérő: 150 mm , magasság: 70 mm
Serge Lechaczynski tulajdona
K.: XVI. O. É. B. Sopron, 2007. Kat. sz.: 108.

45. KRISTÁLYLÉT II., 2007.
Réteges, ragasztott, homokfúvott, füstszínű üveg és gránit (azzal a sárgás kőzettel együtt, amivel a természetben előfordul.) Átmérő: 150 mm, magasság: 70 mm
K.: XVI. O. É. B. Sopron, 2007. Kat. sz.: 109.

46. KRISTÁLYLÉT III., 2007.
Réteges, ragasztott, homokfúvott, füstszínű üveg és gránit. Átmérő: 150 mm, magasság: 70 mm.
K.: XVI. O. É. B. Sopron, 2007. Kat. sz.: 110.

47. KRISTÁLYLÉT IV., 2007.
Réteges, ragasztott, homokfúvott, füstszínű üveg és gránit. Átmérő: 150 mm, magasság: 70 mm.
K.: XVI. O. É. B. Sopron, 2007. Kat. sz.: 111.

48. KRISTÁLYSTRESSZ
Üveg, ásvány.
K.: Budapest, Műegyetem, Selye János kiállítás
Megjegyzés: a művésznő közlése

49. MENNY ÉS POKOL, 1997
Réteges, ragasztott, homokfúvott üveg és bronz.
Átmérő kb.: 200 mm
Fotó az albumban.

50. MIKROSZKOPIKUS METSZET I., 1977
(2. kép)
Krómacél, átmérő: 120 mm
J. n.
MNG ltsz.: 83.105
K.: Pécs 1981. Kat. sz. n.; IV. O. É. B. Sopron 1983. Kat. sz.: 6.; Berlin 1988. Kat. sz.: 41.; Stúdióüveg 1993. Kat. sz.: 58. (egy számon összevonva az I. – IV. darabok); MMÉm II. 2004. Kat. sz.: 171.

51. MIKROSZKOPIKUS METSZET II., 1977
Krómacél, optikai üveg, átmérő: 120 mm

J. n.
MNG ltsz.: 83.104
K.: Pécs 1981. Kat. sz. n.; IV. O. É. B. Sopron 1983. Kat. sz.: 7.; Berlin 1988. Kat. sz.: 42.; Stúdióüveg 1993. Kat. sz.: 58. (egy számon összevonva az I. – IV. darabok); MMÉm II. 2004. Kat. sz.: 172.

52. MIKROSZKOPIKUS METSZET III., 1977
Krómacél, optikai üveg, átmérő: 120 mm, magasság: 25 mm
J. n.
MNG ltsz.: 83.100
K.: Pécs 1981. Kat. sz. n.; IV. O. É. B. Sopron 1983. Kat. sz.: 8.; Berlin 1988. Kat. sz.: 43.; Stúdióüveg 1993. Kat. sz.: 58. (egy számon összevonva az I. – IV. darabok); MMÉm II. 2004. Kat. sz.: 173.

53. MIKROSZKOPIKUS METSZET IV., 1977
Krómacél, optikai üveg, átmérő: 120 mm, magasság: 40 mm
J. n.
MNG ltsz.: 83.99.
K.: Pécs 1981. Kat. sz. n.; IV. O. É. B. Sopron 1983. Kat. sz.: 9.; Berlin 1988. Kat. sz.: 44.; Stúdióüveg 1993. Kat. sz.: 58. (egy számon összevonva az I. – IV. darabok); MMÉm II. 2004. Kat. sz.: 174.
Megjegyzés: feltehetően a IV. sz. érem egy példánya van a Soproni Múzeumban. Ltsz.: 2008.28.1.

54. MIKROSZKOPIKUS METSZET V., 1977 (?)
(2. kép)
Krómacél, optikai üveg, átmérő: 120 mm, magasság: 55 mm
J. n.
MNG ltsz.: 89. 174.
K.: Berlin 1988. Kat. sz.: 45.; A magyar művészet századai a múzeumi gyűjtés tükrében. Új szerzemények a Magyar Nemzeti Galériában 1985 – 1992. MNG 1993. Kat. sz.: 330.; MMÉm II. 2004. Kat. sz.: 175.
Megjegyzés: több katalógus szerint a JPM-ben is van egy sorozat, de a múzeum közlése szerint nincs. Valószínű, hogy a sorozat V. darabja később készült, mint az I. – IV.
Mikrorétegek I. –II. címmel a Soproni Múzeumban van két darab a sorozatból, mindkettő jelezve bal oldalt: LM. (Az I. mérete: átmérő: 106 mm, ltsz.: 78.5.1.; a II. mérete: átmérő: 118 mm, ltsz.: 78.5.2.)

55. MÚLT, 1999
Üveg, bronz, 180 × 200 × 90 mm
K.: XXVII. FIDEM, Berlin/Weimar, 2000. Kat. sz.: 25. (a magyar kollekcióban.) Párdarabja a JÖVŐ

56. NYITOTT SEJT, 1983.
Csiszolt optikai üveg, krómozott réz. Átmérő: 137 mm, magasság: 30 mm
K.: IV. O. É. B., Sopron 1983. Kat. sz.: 29.; Ernst, 1984. Kat. sz. n.; Helikon Galéria: 1985. Kat. sz. n. Párdarabja a ZÁRT SEJT.

57. ORGANIKUS STRUKTÚRA I., 1979
Krómacél, átmérő: 100 mm.
K.: II. O. É. B., Sopron, 1979. Kat. sz.: 128.; IV. O. É. B. Sopron 1983. Kat. sz.: 10. (tévesen plexit is jelölve anyagként);

58. ORGANIKUS STRUKTÚRA II., 1979
Krómacél, plexi, szerelt. Átmérő: 98 mm
MNG ltsz.: MM 81.401. (tévesen I.-nek jelölve)
K.: II. O. É. B. Sopron, 1979. Kat. sz.: 129.; IV. O. É. B. Sopron 1983. Kat. sz.: 11.; MMÉm II. 2004. Kat. sz.: 176. (tévesen I.-nek jelölve)

59. ORGANIKUS STRUKTÚRA III., 1979
Krómacél, plexi. Átmérő: 98 mm, magasság: 25 mm
MNG ltsz.: MM 81.402 (tévesen II. –nek jelölve)
K.: II. O. É. B. Sopron, 1979. Kat. sz.: 130.; IV. O. É. B. Sopron 1983. Kat. sz.: 12.; MMÉm II. 2004. Kat. sz.: 177. (tévesen II.-nek jelölve)

60. ORGANIKUS STRUKTÚRA IV., 1979
Krómacél, plexi. Átmérő: 100 mm.
K.: II. O. É. B. Sopron, 1979. Kat. sz.: 131.; IV. O. É. B. Sopron 1983. Kat. sz.: 13.

61. ORGANIKUS STRUKTÚRA V., 1979
Krómacél, szerelt. Átmérő: 114 mm, magasság: 35 mm
MNG ltsz.: MM 81. 403
K.: II. O. É. B. Sopron, 1979. Kat. sz.: 132., IV. O. É. B. Sopron 1983. Kat. sz.: 14.; MMÉm II. 2004. Kat. sz.: 178.

62. ORGANIKUS ZÁRVÁNY, 1983
Optikai üveg, ásvány. Átmérő: 100 mm, magasság: 40 mm
K.: IV. O. É. B., Sopron 1983. Kat. sz.: 26.; Ernst, 1984. Kat. sz. n.

63. ORSZÁGOS SZILIKÁTIPARI TRIENNÁLÉ DÍJA, 1979
Krómacél, plexi. Átmérő: 110 mm, magasság: 30 mm
MNG ltsz.: 2003.5 – P

K.: III. O. É. B. Sopron 1981. Kat. sz.: 139.; IV. O. É. B. Sopron 1983. Kat. sz.: 35.; London 1984. Kat. sz.: 146.; Berlin 1988. Kat. sz.: 48.; MMÉm II. 2004. Kat. sz.: 181.
Megjegyzés: egy példány a Szombathelyi Képtárban. Ltsz. (helyesen): P. 85. 12. (összecserélve az Ipari Formatervezési nívódíjjal.)

64. PLANÉTA I., 1987
Réteges, ragasztott, csiszolt, homokfúvott üveg. Átmérő: 140 mm, magasság: 50 mm.
J.: Lugossy 87
Sopron, Soproni Múzeum. Ltsz.: 87.13.2.
K.: VI. O. É. B. Sopron, 1987. Kat. sz.: 179.

65. PLANÉTA II., 1987
R éteges, ragasztott, csiszolt, homokfúvott üveg. Átmérő: 140 mm, magasság: 50 mm.
J.: Lugossy 87
Sopron, Soproni Múzeum. Ltsz.: 87.13.2.
K.: VI. O. É. B. Sopron, 1987. Kat. sz.: 180.

66. PLANÉTA III., 1987
Réteges, ragasztott, csiszolt, homokfúvott üveg. Átmérő: 140 mm, magasság: 50 mm.
J.: Lugossy 87
Sopron, Soproni Múzeum. Ltsz.. 87.13.3.
K.: VI. O. É. B. Sopron, 1987. Kat. sz.: 181.

67. PURGATÓRIUM I., 1992
Bronz és réteges, ragasztott, csiszolt, homokfúvott üveg. (Az alsó fél füstszínű, a felső zöld, az egész sorozatban.) 155 × 60 mm
K.: XXIII. FIDEM, London 1992. Kat. sz.: 37. (a magyar kollekción belül)

68. PURGATÓRIUM II., 1992. *(11. kép)*
Bronz és réteges, ragasztott, csiszolt, homokfúvott üveg, 160 × 150 mm, magasság: 50 mm
K.: XXIII. FIDEM, London 1992. Kat. sz.: 38. (a magyar kollekción belül)
A British Museum tulajdona

69. PURGATÓRIUM III., 1992.
Bronz és réteges, ragasztott, csiszolt, homokfúvott üveg, 130 × 150 mm, magasság: 50 mm
K.: XXIII. FIDEM, London 1992. Kat. sz.: 39. (a magyar kollekción belül)

70. PURGATÓRIUM IV., 1992.
Bronz és réteges, ragasztott, csiszolt, homokfúvott üveg.

71. PURGATÓRIUM V., 1992. *(12. kép)*
Bronz és réteges, ragasztott, csiszolt, homokfúvott üveg.
J.: jobbra oldalt: LUGOSSY
A művész tulajdona
Megjegyzés: a művésznő az I. – III. darabokra nagydíjat kapott Londonban, a FIDEM kiállításon. (A sorozat reprodukálva az Új Művészet 1993. 9. sz. 51–52. oldalán, hibás sorrendben.)

72. RABSZOLGASÁG, 1993.
Üveg, bronz, 150 mm
K.: XXIV. FIDEM Budapest, 1994. Kat. sz.: 95. (téves reprodukcióval)

73. REFLEXIÓK, 1980 (IPARI FORMATERVEZÉSI NÍVÓDÍJ – Varáció) *(9. kép)*
Krómacél, üveg, 120 × 120 mm, magasság: 70 mm
K.: Dorottya 1981. Kat. sz. n.; IV. O. É. B., Sopron 1983. Kat. sz.: 33. (méret: 110 × 110 x 50 mm)

74. REFLEXIÓK II.
Üveg, 145 × 142 mm, magasság: 70 mm
Szombathelyi Képtár, ltsz.: P. 85.10.

75. REFLEXIÓ, 1980
Üveg, 110 × 110 mm, magasság: 65 mm
Az Ipari Formatervezési Tanács tulajdona.
K.: London 1984. Kat. sz.: 150.
Megjegyzés: feltehetően azonos a REFLEXIÓK -kal

76. SEJTMETSZET, 1983
Optikai üveg, krómozott réz, Átmérő: 200 mm, magasság: 70 mm
K.: Ernst, 1984. Kat. sz. n.

SZILIKÁTIPARI NÍVÓDÍJ: lásd: ORSZÁGOS SZILIKÁTIPARI TRIENNÁLÉ DÍJA

77. SZIMBIÓZIS, 1983
Üveg. Átmérő: 126 mm
K.: IV. O. É. B. Sopron 1983. Kat. sz.: 30.

78. TEREK I., 2003
Üveg, réz, 200 × 150 mm, magasság: 60 mm.
K.: III. Biennale internacional de Medalha Contemporanea, Seixal, Portugália. 2003. nov. 22. – 2004. jan. 17. Kat. sz. n.

79. TEREK II., 2003
Üveg, réz, 150 × 85 mm.
K.: III. Biennale internaconal de Medalha Contemporanea, Seixal, Portugália, 2003. nov. 22 – 2004. jan. 17. Kat. sz. n.

80. TEREK III., 2003

Üveg, réz, 150 × 80 mm.
K.: III. Biennale internacional de Medalha Contemporanea, Seixal, Portugália, 2003. nov. 22. – 2004. jan. 17. Kat. sz. n.
Megjegyzés: a sorozat egy darabja Kovács Gábor tulajdona, a másik kettőt a művésznő átalakította, figurákat rakott rájuk.

81. TÉR HÁRTYÁK, 1983
Rétegelt, ragasztott üveg. Átmérő: 120 mm
K.: IV. O. É. B. Sopron 1983. Kat. sz.: 31.

82. TÉRKRISTÁLY, 1980
Krómacél, galenit. 150 × 150 mm, magasság: 50 mm
K.: Dorottya 1981. Kat. sz. n.; Sopron 1982. Kat. sz.: 5.; Pécs 1983. Kat. sz. n.

83. TÉRI RÉTEGZŐDÉS, 1983
Réteges, ragasztott, homokfúvott üveg, 120 × 120 mm
K.: IV. O. É. B. Sopron 1983. Kat. sz.: 32.

84. VÁLTOZÓ DIMENZIÓK I., 1977. *(1. kép)*
Krómacél, esztergált, ragasztott. Átmérő: 100 mm
K.: I. O. É. B. Sopron 1977. Kat. sz.: 154.; Műcsarnok, Magyar szobrászati kiállítás, 1978. Kat. sz. n.; IV. O. É. B. Sopron 1983. Kat. sz.: 1.

85. VÁLTOZÓ DIMENZIÓK II., 1977. *(1. kép)*
Krómacél, esztergált, ragasztott. Átmérő: 100 mm
K.: I. O. É. B. Sopron 1977. Kat. sz.: 155.; Műcsarnok, Magyar szobrászati kiállítás, 1978. Kat. sz. n.; IV. O. É. B. Sopron 1983. Kat. sz.: 2.

86. VÁLTOZÓ DIMENZIÓK III., 1977. *(1. kép)*
Krómacél, esztergált, ragasztott. Átmérő: 100 mm.
K.: I. O. É. B. Sopron 1977. Kat. sz.: 156.; Műcsarnok, Magyar szobrászati kiállítás, 1978. Kat. sz. n.; IV. O. É. B. Sopron 1983. Kat. sz.: 3.

87. VÁLTOZÓ DIMENZIÓK IV., 1977. *(1. kép)*
Krómacél, esztergált, ragasztott. Átmérő: 100 mm.
K.: I. O. É. B. Sopron 1977. Kat. sz.: 157.; Műcsarnok, Magyar szobrászati kiállítás, 1978. Kat. sz. n.; IV. O. É. B. Sopron 1983. Kat. sz.: 4.

88. VÁLTOZÓ DIMENZIÓK V., 1977. *(1. kép)*
Krómacél, esztergált, ragasztott. Átmérő: 100 mm.
K.: Műcsarnok, Magyar szobrászati kiállítás, 1978. Kat. sz. n.; IV. O. É. B. Sopron, 1983. Kat. sz.: 5.
R.: Élet és Irodalom, 1979 márc. 10. XXII. évf. 10. sz. 4. lap. Ez a helyes beállítás.
Megjegyzés: a sorozat egy darabja a Soproni Múzeum tulajdona, ltsz.: 2006.7.1.

89. VÉNUSZ GYERMEKE, 1980 *(6. kép)*
Optikai üveg, higany, acélgolyó, átmérő: 120 mm
Székesfehérvár, IKM, ltsz.: J.82.2.1.
K.: Pécs 1981. Kat. sz. n.; IV. O. É. B. Sopron 1983. Kat. sz.: 21.; London 1984. Kat. sz.: 151.; Helikon Galéria 1985. Kat. sz. n.

90. VÉNUSZ SZÜLETÉSE, 1980 *(5. kép)*
Optikai üveg, csiszolt, homokfúvott. Átmérő: 200 mm., magasság: 80 mm.
J.: Lugossy 80
Düsseldorf, Kunstmuseum

91. VÉNUSZ SZÜLETÉSE II., 1980 (?)
Optikai üveg, csiszolt, homokfúvott. Átmérő: 200 mm
K.: London, 1984. Kat. sz.: 152.

92–93. VONZÓDÁS ÉS ELTASZÍTOTTSÁG I. – II., 1993
Üveg, bronz. Átm.: 150 mm
K.: XXIV. FIDEM kiállítás, Budapest, MNG 1994. Kat. sz.: 96.
Megjegyzés: a művésznő nem emlékszik arra, hogy ilyen című érme lett volna.

94. ZÁRT SEJT, 1983
Optikai üveg, krómozott réz. Átmérő: 125 mm, magasság: 30 mm
K.: IV. O. É. B., Sopron, 1983. Kat. sz.: 28.; Ernst 1984. Kat. sz. n.
Megjegyzés: a Nyitott sejt párdarabja.

95. ZEMPLÉN JOLÁN DÍJÉREM, 1980
Krómacél, plexi. 100 × 40 mm
K.: IV. O. É. B. Sopron, 1983. Kat. sz.: 37.; XXVI. FIDEM kiállítás, Scheveningen/Leiden, 1998. „Modern Art Medals. A Retrospective" címmel rendezték meg. Kat. sz.: 29. (a magyar kollekcióban)

Összeállította: Nagy Ildikó

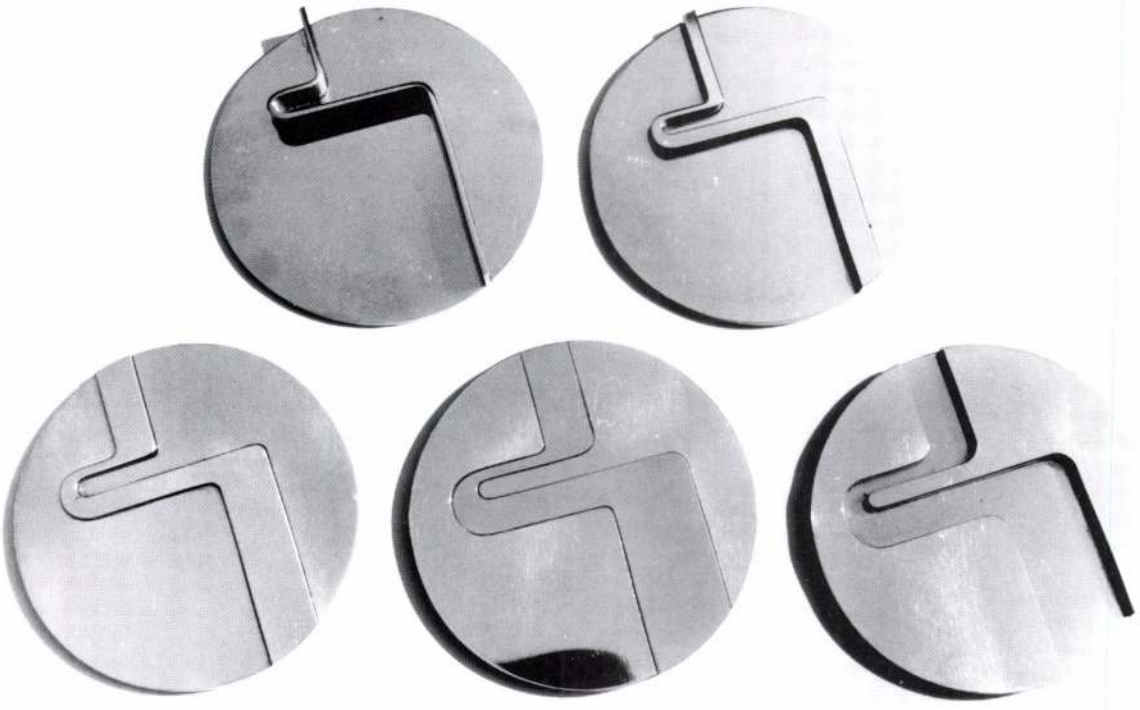

1. kép Változó dimenziók I–V. Kat. sz. 84–88.

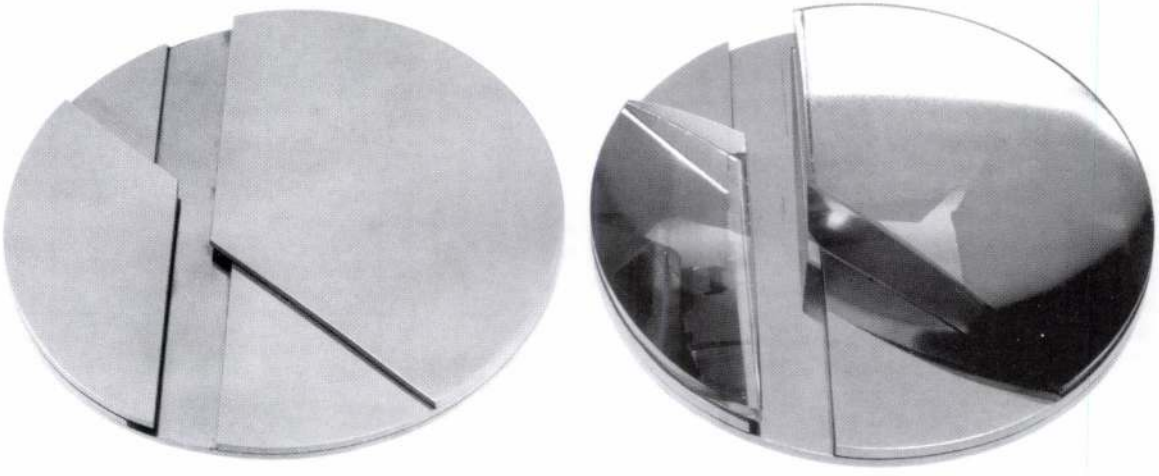

2. kép Mikroszkopikus metszet I. és V. Kat. sz. 50. és 54.

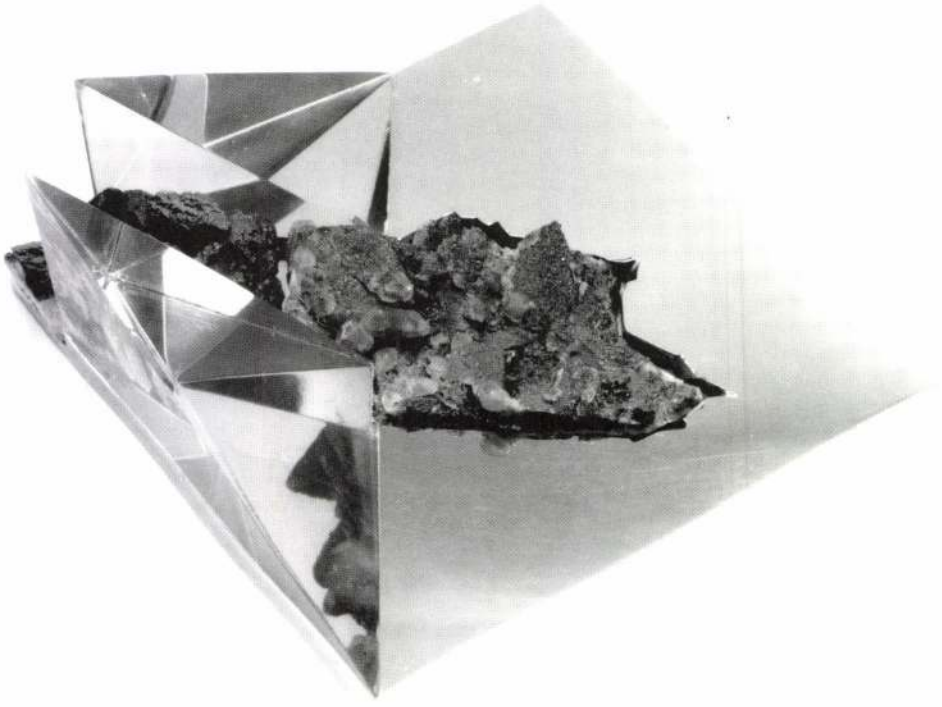

3. kép Csend I., 1980. Kat. sz. 10.

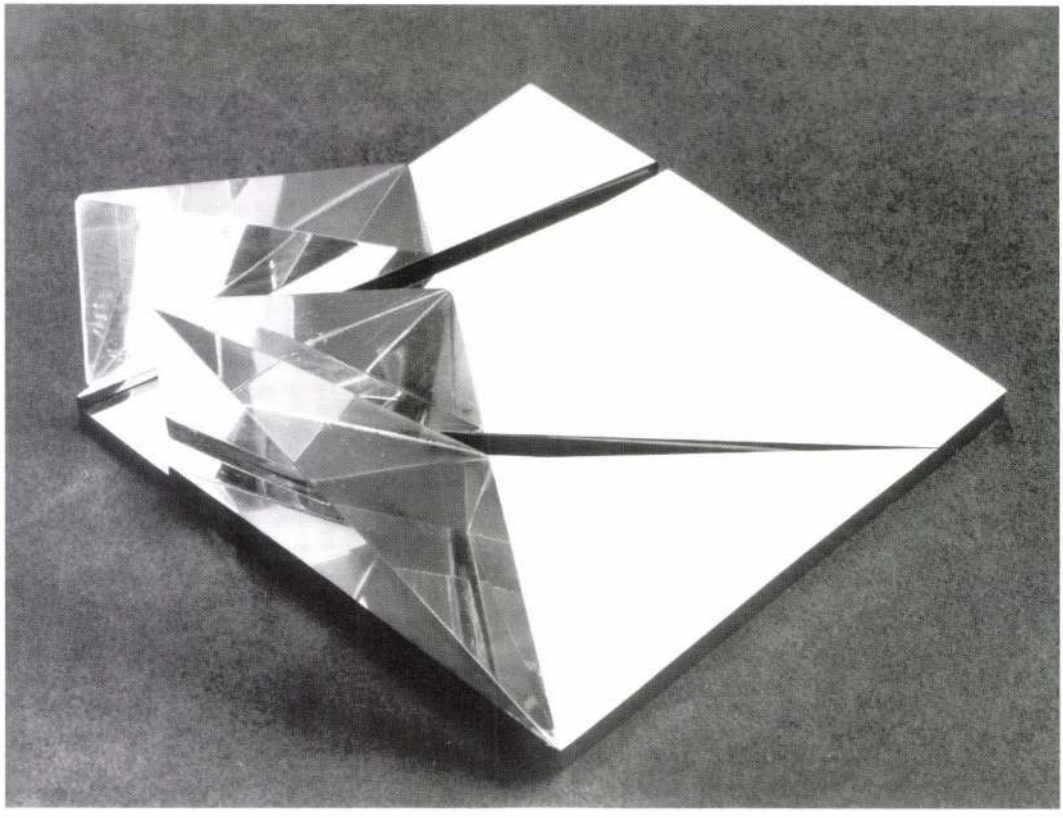

4. kép Csend II., 1980. Kat. sz. 11.

5. kép Vénusz születése, 1980. Kat. sz. 90.

6. kép Vénusz gyermeke, 1980. Kat. sz. 89.

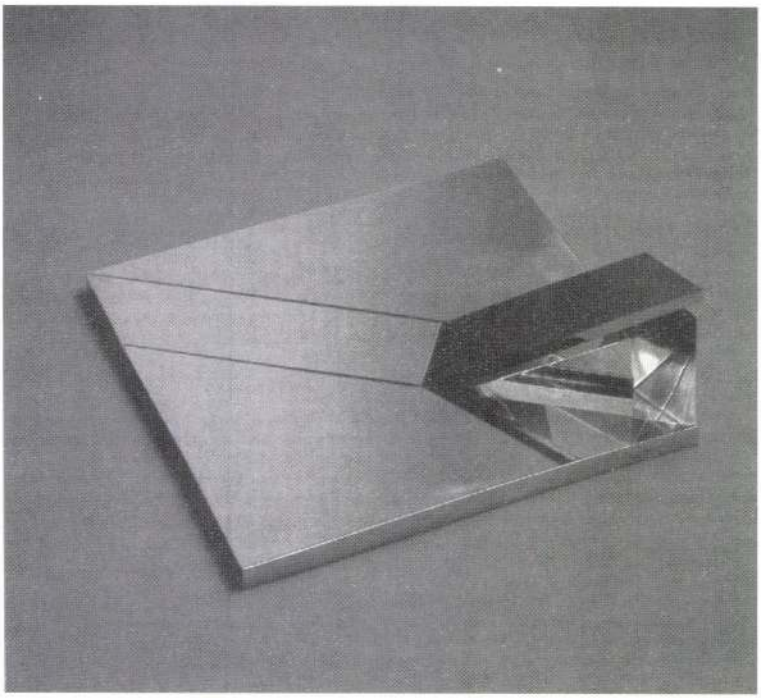

7. kép Ipari Formatervezési Nívódíj, 1980. Kat. sz. 38.

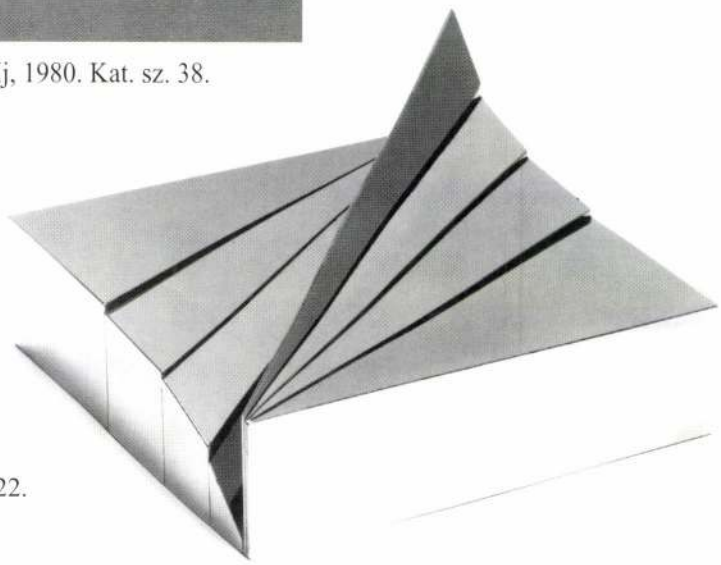

8. kép Erőhatások, 1980. Kat. sz. 22.

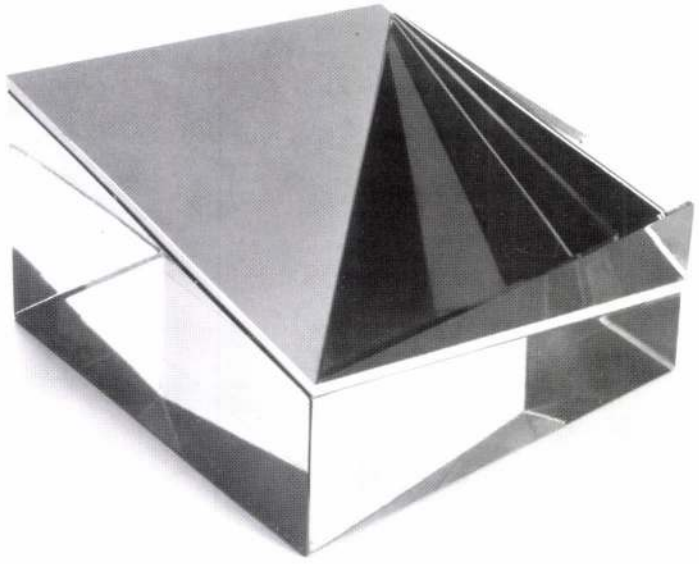

9. kép Reflexiók, 1980. Kat. sz. 73.

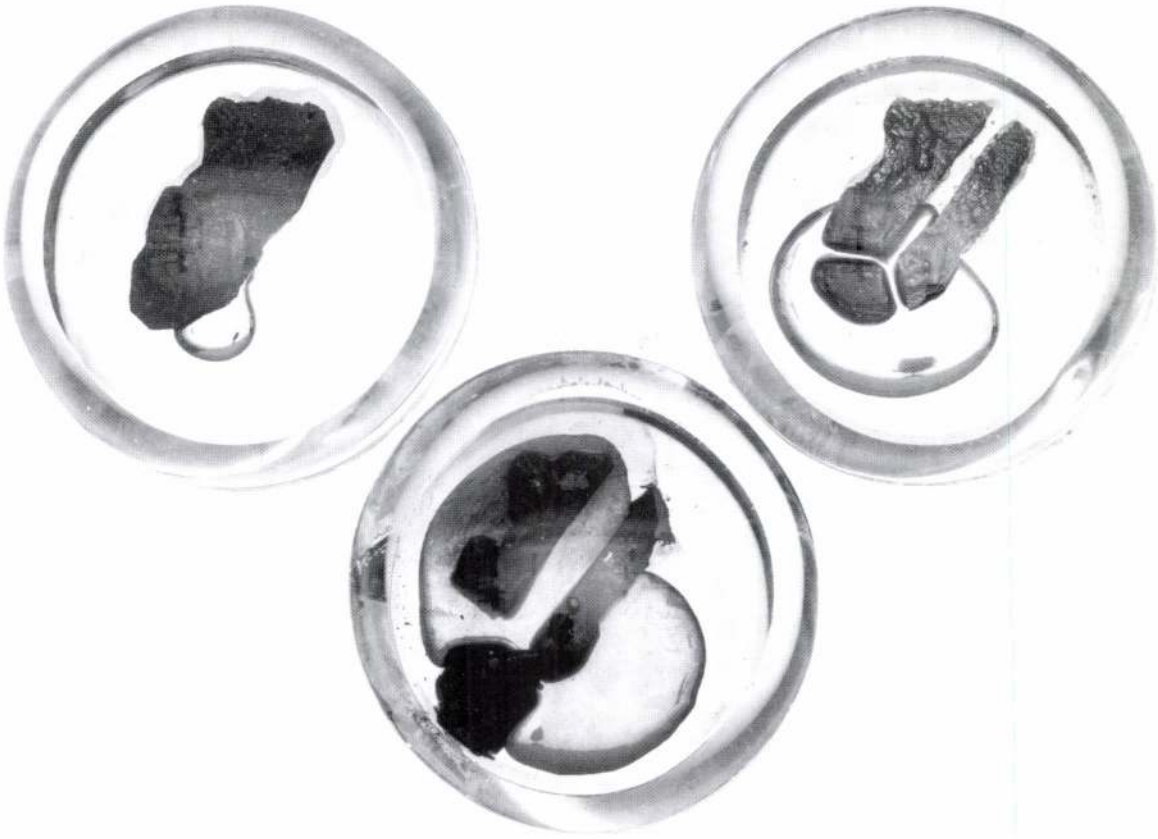

10. kép Folyamat I–III., 1981 vagy 1982. Kat. sz. 23–25.

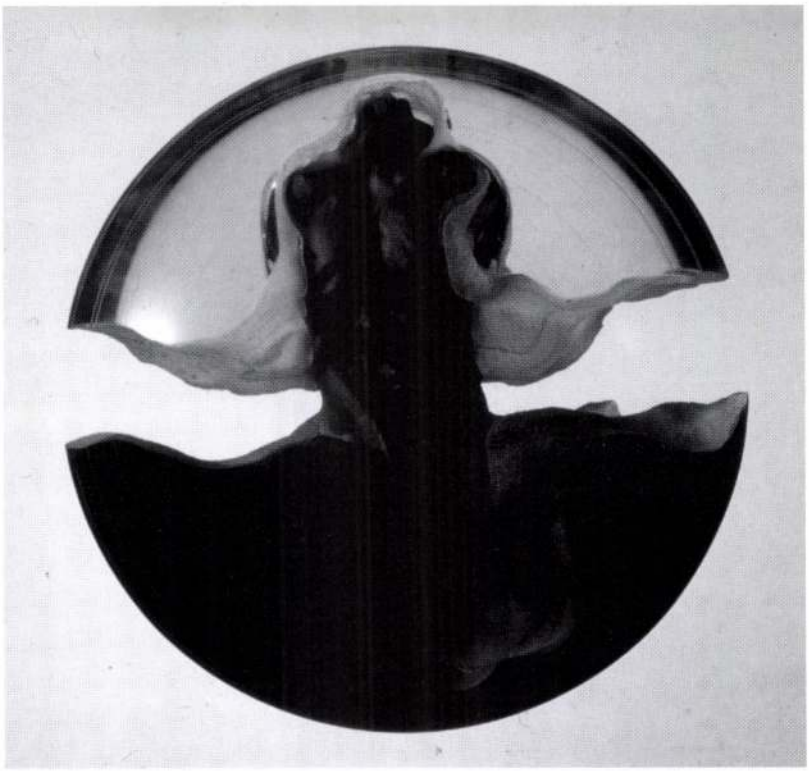

11. kép Purgatórium II., 1992. Kat. sz. 68

12. kép Purgatórium V., 1992. Kat. sz. 71.

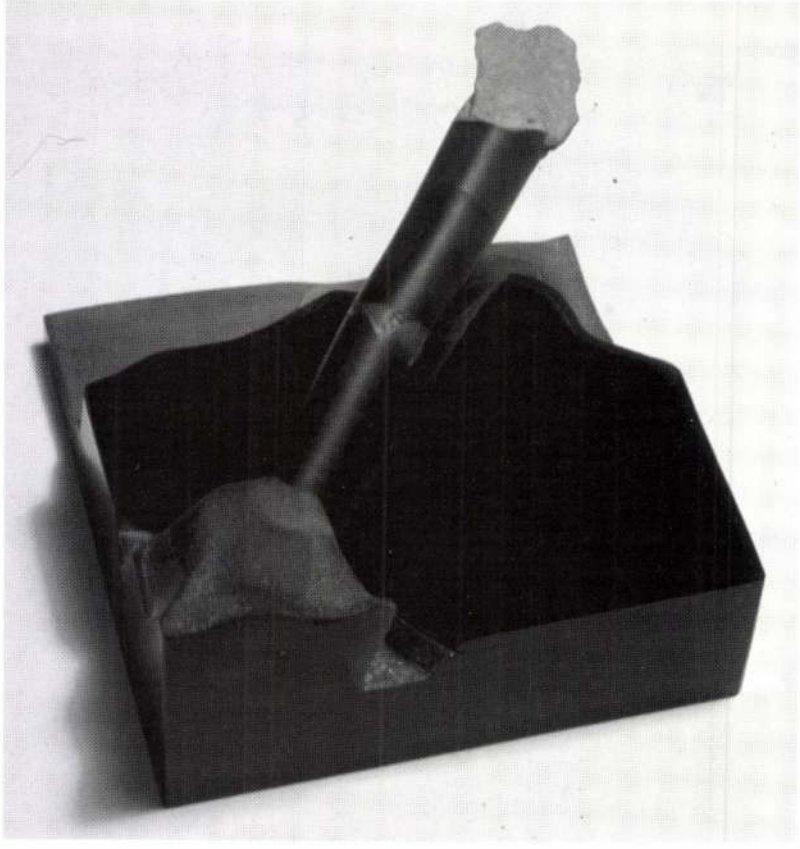

13. kép "1000 év" V., 1998. Kat. sz. 5.

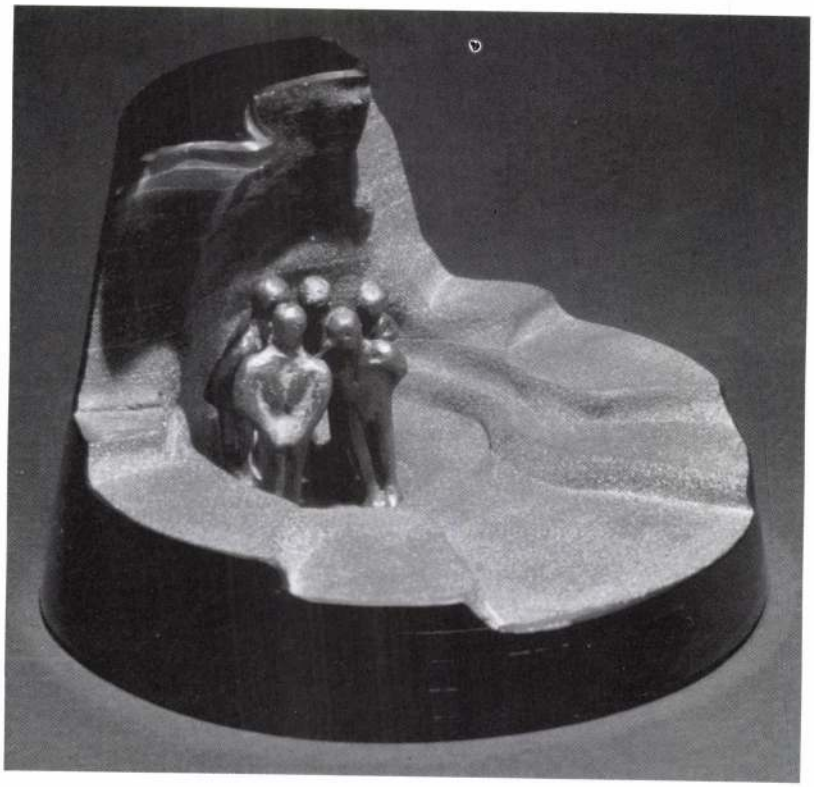

14. kép Kafkai világ I., 2003. Kat. sz. 40.

15. kép Asteroid, 2003. Kat. sz. 6.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1982 JAN 8

ÉLET ÉS IRODALOM

Lugossy Mária

1021

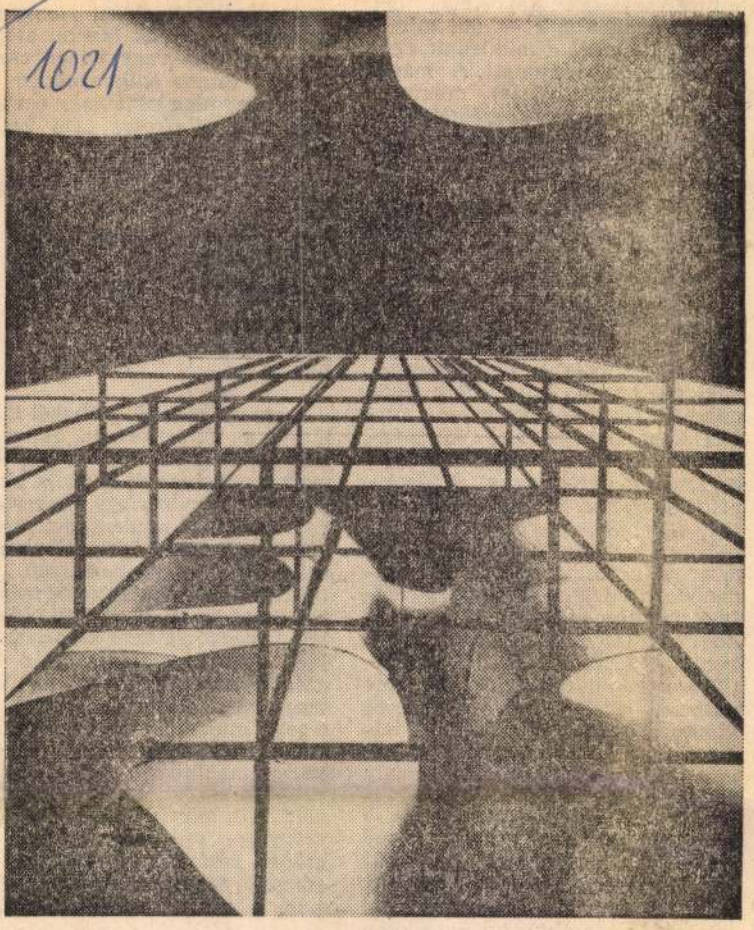

Lugossy Mária: Ambivalens tér

1982. JANUÁR 8.

zunk, ünnepen pihe
zunk, hol gyereket
termelékenységet
gazdasági-bűnözünk
nyájan. Le ezzel a
bemosó többesszám
lap (a Népszabad
azonban az egyes első személyt kifogásolja. Hogy megbeszéléseken és fehér asztaloknál ilyen kijelentések hangzanak el vezetői szájakból: „Az én gyáram", „Az én gazdaságom", „Az én munkásaim", „Az én titkárságom" stb. Le ezzel a dzsentrigőgös egyesszámmal!

Az újságolvasó itt könnyű helyzetben van. Nem kell igazságot osztania — mindkét követelésnek igaza van. Legfeljebb ama gyanújának ad hangot, hogy azért jogos mindkét követelés, mert ez a kétféle személyes névmás tulajdonképpen egyféle. A többesszám és az egyesszám: ugyanannak az éremnek két oldala. Az első akkor terjedt el, amikor egy hamis kollektivizmus jegyében úgy látszott, hogy mindent közösen csinálunk, mindenhez közünk van, csak személyiségünkhöz nincs, mert az is a kollektívumé: az „én" csak a „mi"-ben létezik. Nem csoda, ha ez identitászavart okozott, amelyből személyiség-önfelfújással igyekeztek kimászni azok, akik pozíciójuk miatt ezt megtehették, annak a hamis egoizmusnak jegyében, amely szerint a „mi" csak az ő „én"-jükben létezik. Hogy ez még nagyobb identitászavar, nem kétséges. Hogy a névmáshasználat csak nyelvi tünete a zavarnak, ez is nyilvánvaló. A zavar azonban ezen a „nyelvi szinten" is eloszlatható: nyugodtan mondhatja bárki, hogy „én", hogy

ha az egyetlen akit ez eerdek
stop vaalasz fizetve stop vaam
mikloos

MINDEN KEZDET NEHÉZ

A szemközt levő épületből kikö
tözött a minisztérium. A palot
nem lehetett túl rossz állapotba
mert csakhamar új gazdája akad
az oldalszárnyban egy külkeresk
delmi vállalat rendezkedett be. A
ablakból heteken át figyeltem a b
szélgető-kávézgató-nevetgélő „b
nyolítókat", alig hihető, de még v
röspecsenyézést is láttam. Mind
talán megbocsátható karácsony t
ján, szilveszter előtt. Már cs
azért is, mert úgy tetszik, az új es
tendő meglepetéseket tartogat. 19
legelső munkanapján teherautó á
meg a ház előtt, markos rakod
jellegzetes formájú asztaldarabok
emeltek le róla. Az asztallap oly
zöld volt, mint a Népstadion gye
szőnyege, esti világításnál. Ne
sokkal később pingpongütőt sz
rongató dolgozók léptek be a k
pun. A munka megkezdődött.

—zil—

LUGOSSY Mária

Magyar ezém
Lugossy M
Csóbel
Uj m. üveg

Frank János

Végy kiállításunk Londonban.

~~[ezém, üveg, Lugossy Mária, Csóbel]~~

[benélgele Dobai Ágnessel]

Élet és Irodalom, 1984. ápr. 20. (16) 13.

alatti vasutat saját múzeumává alakította át: több mint 5000 rajza fejezte ki álmait, félelmeit, reményeit és lidércnyomásait a földalatti kocsijain.

Barry Blinderman, a kiállítás kurátora, így emlékezik vissza: „Amikor a 80-as évek elején a földalattin utaztam, Keith Haring valamelyik krétarajzának látványa szinte mindig felvillanyozott, csillapította a városi elidegenedés átható érzését... de legalábbis segített átvészelni a napot. Keith egy csodálatos képnyelvezetet talált fel, amely egyszerre ragadja meg az ősi rituálék titkait és a technicista társadalom rögeszméit. Hitt a bevésett képek varázsában és meggyőzően képviselte a mitológia jelentőségét a kereszténység utáni korban." A legkorábbiak a tusrajzok ezen a rajzokat, festményeket és műtárgyakat felvonultató kiállításon (1979–85). Több mint kéttucat „földalatti művet" is bemutatnak, és érdekesek az általa díszített tárgyak, így ruhák, a saját autója és egy bölcső. Haring termékeny volt élete utolsó napjaiig, röviddel azelőtt, hogy meghalt AIDS-ben, rengeteg falfestményt fejezett be, két pop-üzletet nyitott (New Yorkban és Tokióban), kifestő füzeteket, műanyag hűtődobozokat és egyéb tárgyakat készített különböző korú gyerekek számára.

Manhattan, Uptown...

Idén ősszel a legnagyobb kiállítás New Yorkban a Metropolitan Museumban rendezett *Mexico Splendors of Thirty Centuries* (Harminc évszázad mexikói csodái), az utóbbi fél évszázad legátfogóbb bemutatója Mexikó művészetéről. Az anyag a prekolumbián kortól (kitűnő, nagyméretű légifelvételek mutatják be a különböző lelőhelyeket) az alkirályi korszakon át a XX. századi

LUGOSSY Mária

Üvegszobrok, Ernst Mueum, 1984 augusztus 23-szeptember 23. / [a kiáll.rend. és a akt.szerk.Dobai Ágnes] ; [bev. Kovács Péter]. - Bp. : Műcsarnok,1984 [16] p. ill. ∈

Vilt
Schaár
Bohus
Z.Gács György
Buczkó GyörgyK
Kertészfi Ágnes
LuGossy Mária
Mészáros Mari

LUGOSSY Mária

3. 58,59

Új Művészet 1992

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 FEB 1 9

1021

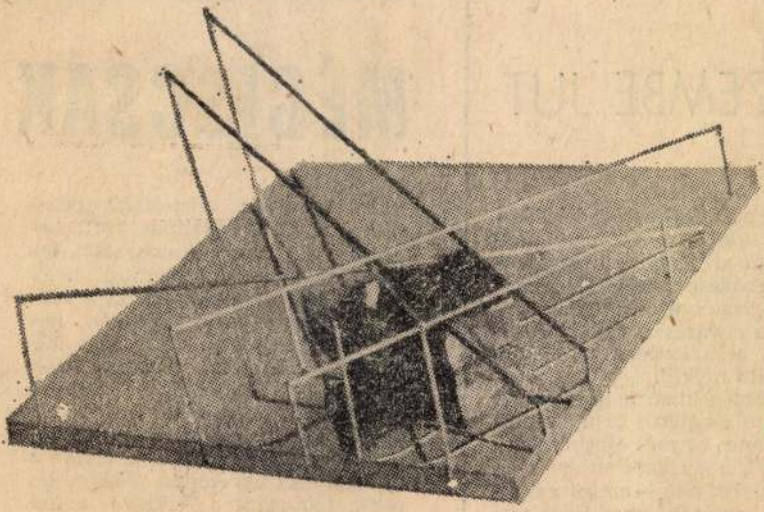

Lugossy Mária: Térkristály

ESZEMBE JUT

ıhol településfejlesztési kérdése-
szabott időben tézisszerűvé for-
t ejtettem arról, hogy közigazga-
-átszerveződése a községek, pon-
ın. Annyira, hogy itt önkritikus
társ- és a városkörnyéki közsé-
tt ismét arra kellene törekedni,
illó tanács nélkül.
ğon a községekben a legnagyobb
a legtöbb magukra az állampol-
bb általános anyagi-tárgyi viszo-
ıég tetézi, hogy közéletileg is ők
ek szemléleti oka — amint azt rö-
n — az, hogy tanácsrendszerünk-
ítő funkciók közül túlságosan az

LENGYEL BALÁZS:

MÉGISCSAK

A Lesznek-e olvasóink? című cikkre (Élet is Irodalom, 1981. november 21.) annyi hozzászólást, levelet kapott a szerkesztőség, hogy máris vitát nyithatott volna a kérdésről. Egy vitában azonban, bevett szokás szerint, illik, hogy ellentétes nézetek nyilatkozzanak meg, vagy legalábbis különböző megközelítések és álláspontok rajzolódjanak ki benne. Az újságírásban éppen az egyet nem értés a közügy. Az egyetértés, a helyeslés pedig többnyire a cikkíró kellemes magánügye, megfigyelésének, érvelésének megerősítője csupán.

FONTOS

AZ UTAZÁSA?

REPÜLJÖN BRITISH AIRWAYS - ZEL!

JA, HA CSAK ÚGY UTAZGAT...!?

Érdeklődjön egyedülálló ajánlataink
iránt az utazási irodákban!

BRITISH AIRWAYS

A VILÁG KEDVENC LÉGITÁRSASÁGA

LUGOSSY Mária
M. Hűlap 1997. ajn. 6.

AKC

2.5

AJÁ

Kain

1065 B
Bajcsy
Telefo

NAK

Bővült a Széchenyi Akadémia

Második közgyűlését tartotta tegnap délután a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia az MTA Dísztermében. A hivatalos rendezvényt Szabó Magda akadémiai székfoglalója követte, amelyen részt vett Göncz Árpád köztársasági elnök is.

Az írónő az egykori Széchenyi alapította tudóstársaság jeles tagjáról, Vörösmarty Mihályról beszélt, akit — mint mondta — legalább százötven éve értenek félre. Mészöly Miklós elnöknek és Domokos Mátyás, az irodalmi szakosztály vezetőjének köszöntője után kihirdették az új rendes, levelező- és tiszteleti névsorát, amelyet az alábbiakban teszünk közzé.

IRODALMI SZAKOSZTÁLY: Csorba Győző, Esterházy Péter, Nádas Péter, Orbán Ottó, Tandori Dezső

KÉPZŐMŰVÉSZETI SZAKOSZTÁLY: Festőművészek: Gyarmathy Tihamér, Keserű Ilona, Kontraszty László, Molnár Sándor, Schéner Mihály, Veres Pál, Klimó Károly, Maurer Dóra

Szobrászművészek: Haraszty István, Jakovits József, Paurer Gyula, Asszonyi Tamás, Ligeti Erika

Grafikusok: Balogh István, Baranyai András, Gross Arnold, Pásztor Gábor, Szemethy Imre, Kovács Tamás, Orosz István

Textilművészek: Bódy Irén, Hajnal Gabriella, Háger Rita, Solti Gizella, Szenes Zsuzsa, Kecskés Ágnes, Péreli Zsuzsa

Ötvösművész: Péter Vladimir

Üvegművészek: Báthory Júlia, Horváth Márton, Lugossy Mária

SZÍNHÁZ- ÉS FILMMŰVÉSZETI SZAKOSZTÁLY: Ascher Tamás, Gábor Miklós, Fábry Zoltán, Jancsó Miklós, Makk Károly, Székely Gábor, Szőts István, Zsámbéki Gábor

ZENEI SZAKOSZTÁLY: Durkó Zsolt, Farkas Ferenc, Jeney Zoltán, Kurtág György, Petrovics Emil, Szöllősy András, Vidovszky László

Tiszteletbeli tagok: Csernus Tibor festőművész, Eugene Guillevic költő, Határ Győző író, Ted Hughes költő, Ligeti György zeneszerző.

• B. P. P.

sak egy ötös lesz — ezen a héten már több mint
MILLIÓT fizet
Szerencsejáték Rt.

Lugossy Mária, Munkácsy-díjas szobrászművész

A Lugossy Mária – Bohus Zoltán művészházaspár nem lakik a telepen csak műtermet kérelnek itt. Naponta kijárnak este 6-ig dolgoznak aztán hazamennek. – „Óriási szerencsénk volt. Ahogy elvégeztük 1971-ben a főiskolát, megkaptuk ezt az üres műtermet. Nekünk, kívülállóknak úgy tűnik, összetartanak itt az emberek. Ha kell, megvédig a telepet, harcolni is tudnak érte. Külön öröm minden nap kijönni a telepre, csönd, nyugalom, madárcsicsergés fogad. Télen-nyáron kint lehetünk a szabadban és a kislányunkat is kihozhatjuk. Szomszédaink azt is elviselik, hogy gyakran egész éjszaka dolgozunk."

Hollós László: 70 éves a Szőrzados úti művésztelep.
Budapest, 1983, júl. 10–13-old.

A Műcsarnok tisztelettel meghívja Önt

Lugossy Mária szobrászművész

könyvbemutatójára 2004. október 5-én, kedden 16 órára

A könyvet bemutatja **Sinkovits Péter**
művészettörténész az Új Művészet főszerkesztője
a művész és a szerzők jelenlétében

MŰCSARNOK – ELŐADÓTEREM

A Műcsarnok tiszteletével meghívja Önt

Lugossy Mária szobrászművész

kiállítására 2004. október 5-én, kedden 16 órára

A kiállítást bemutatja **Sinkovits Péter**

művészettörténész az Új Művészet főszerkesztője

a műveiről és a szerzők jelenlétében

MŰCSARNOK – ELŐADÓTEREM

A Műcsarnok tisztelettel meghívja Önt

2004. október 5-én, kedden 18 órára

Lugossy Mária

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

Jégkorszak című kiállítására.

A kiállítást megnyitja

Kovalovszky Márta

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

Megtekinthető 2004. november 7-ig, hétfő kivételével 10–18, csütörtökön 12–20 óráig

Műcsarnok, Budapest, Hősök tere · www.mucsarnok.hu · info@mucsarnok.hu

MŰCSARNOK
kunsthalle | budapest

nka
Nemzeti Kulturális Alapprogram

Szobrok és utcák – 1956 emlékei

Az 1956-os forradalom, mint „forradalom" első emlékeit 1989-ben állították Budapesten. Ezek legtöbbje még emléktábla és kopjafa volt. Szobor – mivel az hosszabb alkotási időt igénylő munka –, ekkor még nem születhetett. Amúgy is jellemző volt a szabad emlékezés első éveiben az olcsó jelállítás, ami általában emlékkövet, emléktáblát és kopjafát jelentett – voltak köztük persze igényesek, esztétikailag egyáltalán nem „olcsónak" számítók.

Az első köztéri 1956-os kőemlékmű 1991-ben jelent meg a Széna téren. Helyén egyébként épp az idén állítottak impozáns krómacél emlékművet, amely lobogó lyukas zászlót stilizál. *Árvai Ferenc* műve. Még 1991-ben helyezte el a Kossuth téren a Pofosz az 1956. október 25-i sortűz áldozatainak sírra emlékeztető követ is.

A következő évben, 1992-ben állították fel a Rákoskeresztúri új köztemető 301-es parcellájában *Jovánovics György* mártíremlékművét, egy hatalmas bronz-, mészkő- és gránitkompozíciót. Nem aratott osztatlan tetszést, különösen a régi ötvenhatosok körében nem, akik másmilyen, hagyományosabb formavilágban képzelték el a forradalom monumentumát.

Kilencvenháromban készült a Bakáts téri emlékmű, *Czinder Antal* munkája, amely pesti kockaköveken fekvő, lepellel leterített áldozatot ábrázol. A mögötte álló oszlop jelképesen felmagasztosítja halálát. Ugyanez évben állították fel Kispesten is az 1956-os emlékművet, amely a szokásostól eltérő szimbolikát használ, kőtömböt szétfeszítő fagyökeret formáz. *Péterfy László* műve.

A 1956-os emlékek sorában feltétlenül meg kell említeni *Ócsai Károly* tabáni alkotását. Az emlékmű, egy mészkő obeliszk 1996-ban csak részben készült el. Az alkotáshoz a művész időközben egy hat négyzetméteres, három és fél tonnás süttői mészkő domborművet készített. Az eddig töredékes emlékművet idén október 15-én a domborművel kiegészítve adták át.

Az ötvenedik évfordulón, 1996-ban több nagyszabású mű készült. Ekkor adták át például *Varga Tamás* Nagy Imre-szobrát a Parlament közelében. A kompozíció egy hídon állva ábrázolja a forradalom miniszterelnökét. Ugyanekkor avatták a Kossuth téren a forradalom lángját: a Batthyány-örökmécses eszmei párja. A megtört fekete gránittömbön egész évben ég a gázláng, október 23. és november 4. között jóval intenzívebben, mint az év más napjain. Az alkotó *Lugossy Mária*. Az ötvenedik évfordulón került a Corvin mozi elé Pesti srác realisztikus szobra: egy kisfiú puskával. *Győrfi Lajos* egy valóságos kis hősről mintázta. A hagyományosabb ízlésűek számára is szerethető szobor.

Az 1996-ot követő években alig készült ötvenhatos szobor. Érdekes megoldás volt a Kossuth téri sortűz emlékére a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium falán elhelyezett installáció: a lövedékek becsapódásának helyét bronzgömbökkel jelölték meg.

Az idei szoborállítások közül kettőt már említettünk. Volt azonban még egy: Budafokon a Városháza előtt szombaton avatták fel *Szervátiusz Tibor* alkotását, egy kőtömb előtt álló, fájdalomtól gyötört asszonyalakot.

Utcanevekkel rosszabbul állunk, mint szobrokkal. Mindössze tizenegy elnevezés őrzi 1956 emlékét, ebből kilenc személynév. Érdekes módon nem legnevesebb vezetőké. Utcát kapott Angyal István a Ferencvárosban, Kéthly Anna az Erzsébetvárosban, Kósa Pál és Rajki Márton Újpesten, Erdész József, Géczi József és Mansfeld Péter a XVII. kerületben (utóbbit, a 18 évesen kivégzett forradalmárt a II. kerületben is jelölték, de ott végül is nem szavazták meg), Herhoff György Óbudán, Nagy Imre pedig tér lett a Fő utcai bíróság mellett, ahol elítélték. Róla egyébként minap Csepelen művelődési házat is elneveztek. Van ezenkívül Október 23. utca a XI. kerületben és Ötvenhatosok tere Kispesten, az említett Péterfy-alkotással. A Parlament melletti Vértanúk tere, ahol a Nagy Imre-szobor áll, már 1936-ban is Vértanúk tere volt, majd 1945 után Ságvári tér lett. Amikor 1990-ben visszakapta eredeti nevét, annak jelentéstartalma természetesen az 1956-os vértanúkkal is bővült.

Cs. L.–R. Gy.

Nagy Imre szobra a Kossuth térnél

FOTÓ: BÁNHALMI JÁNOS

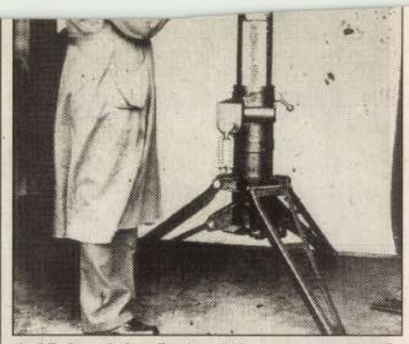

A lőelemképző. Az ötletet egy görgős fotel adta

hadsereg hadrendjében még az 1950-es években is szerepelt a – célkövetést lokátorral végző – tökéletesített Gamma-készülék.

A korabeli sajtóban lelkes cikkek jelentek meg a légvédelmi lövegeket vezérlő „irtózatos gépagyról" és arról, hogy az egyik leglényegesebb, a célsebesség meghatározását végző szerkezeti egység konstrukciós ötletét egy elromlott görgős fotel szolgáltatta.

A Gamma fiókvállalatot nyitott Svédországban, a híres Bofors fegyvergyárral folytatott együttműködése nyomán a svéd szociális vívmányokat a magyar cégnél is bevezették. A Magyarországon egyik legnagyobb jövedelmű Juhász István szakértelme, embersége révén munkatársai körében roppant közkedvelt volt. Bravúros sportteljesítményei éppúgy hozzátartoztak személyiségéhez, mint mozgalmas magánélete, közismert, bohémos nagyvonalúsága. Olykor a vállalati futballcsapat külföldi mérkőzésére repülőgéppel vitte magával a szurkolókat, máskor a Nemzeti Színházat társulattal együtt bérelte ki üzeme dolgozóinak szórakoztatására. A vállalatnál foglalkoztatott, világtalan Szikszay Lászlót hatékonyan támogatta a vakok számára kifejlesztett (írógép, rajzolószerkezet) találmányainak megvalósításában. A háború alatt megannyi dolgozóját mentette meg a frontszolgálattól, a háború végén pedig eredményesen gátolta üzemének leszerelését és Németországba hurcolását.

Az államosított Gamma Művek még évtizedekig a magyar ipar egyik büszkesége volt. A cég privatizálva ma is működik. A budapesti Fehérvári úton ma is állnak a régi üzemi épületek és a Gamma által építtetett szolgálati lakások.

Laczik Bálint

Lugossy Mária '9

Népsmab. 2001 Okt. 22.

extra hetek

Szinte lehetetlen felsorolni minden extra felszerelést, melyekhez a Ford extra hetek alatt kedvezményes áron juthat hozzá. Ha bármelyik Ford Focus modellhez legalább 100 000, 200 000, vagy 300 000 Ft értékben extra felszereltséget rendel, akkor 50 000, 100 000, illetve 150 000 Ft engedményt kap.* Mindezen felül a Ford Focust most 2 790 000 forint-tól megvásárolhatja.**

* Az ajánlat a 2001-es modell éves készlet erejéig tart.
** Az ajánlat háromajtós 1.4-es Ambiente modellre vonatkozik
A képen látható autó extra felszereltséget tartalmaz.

Ford Ivanics
TÖBBET KÍNÁLUNK

fordfocus Ford

1116 Bp., Méhész u. 2-4. Tel.: 226-2232, www.ivanics.hu

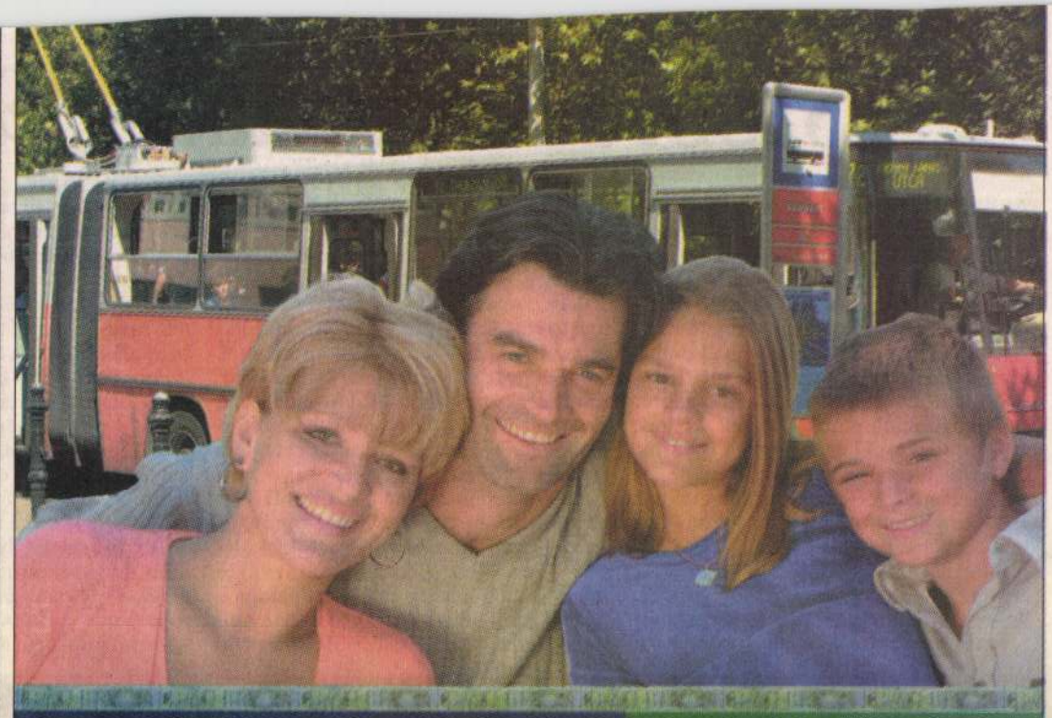

HASZNÁLJA OKOSAN!

HÉTVÉGI CSALÁDI JEGY

A NAGY KÖZÖS UTAZÁSOKHOZ

A legkülönfélébb jegy- és bérletkonstrukcióinkat igényeihez maximálisan igazodva fejlesztettük ki.

Nincs is más dolga, mint okosan használni azokat.

Ha Ön családjával egy kellemes hétvégét szeretne eltölteni Budapesten, ne habozzon, hiszen a BKV Rt. ezekre a szép napokra is gondolt.
A hétvégi családi jeggyel Ön és családja gazdaságosan utazhat **hétvégéken és ünnepnapokon a megjelölt első munkaszüneti napon 6 órától az utolsó munkaszüneti napon 22 óráig**. A jegy vásárlása korlátlan számú utazási lehetőséget biztosít **akár 7 fő* számára is**.

* 1 vagy 2 felnőtt, a többi 14 éven aluli gyermek. A 6 éven felüli gyerekek a hétvégi családi jegyet érvényes diákigazolványnyal együtt használhatják.

BKV RT

MOZGÁSBA HOZZUK A VÁROST

www.bkv.hu bkvrt@bkv.hu

Lugossy Mária.

Kisplasztikai kiáll. Fellbrohban

M. Hirlap.
1986. VII. 2.

Lugossy Mária

Kisplasztikák a Műcsarnokban.

M. Nemzet
1987. X. 9.

Lugossy Mária

Magyar kulturális események Ausztriában

Bécsi emlékdíjjal tüntették ki Lugossy Máriát

Lugossy Mária iparművésznőt a Jutta Cuny-Franz-emlékdíjjal tüntették ki Bécsben. A díjat a Huszadik Század Múzeumában adta át dr. Walter *Schuppich*, a bécsi városi tanács képviselője, Bécs ügyvédi kamarájának elnöke.

Jutta Cuny-Franz Ausztria neves, üveggel dolgozó fiatal művésznője volt, aki három évvel ezelőtt tragikus körülmények között, gépkocsibaleset során halt meg. A díjat emlékének megőrzésére alapították, és minden második évben a nemzetközi művészvilág olyan kiemelkedő magyar művésznője kapja, aki üvegből formálja alkotásait.

A héten magyar napokat rendezett a bécsi Collegium Hungaricum közreműködésével Kelet-Tirol fővárosában, Linzben a város tanácsa, népfőiskolája és a római katolikus egyház helyi művelődési központja. Az érdeklődők elsősorban hazánk kulturális életével ismerkedhettek meg. *Groszmann* Ferenc, a bécsi Magyar Intézet igazgatója nagy érdeklődéssel fogadott előadást tartott a hazai politikai, gazdasági és kulturális reformtörekvésekről. Hetekig nyitva tartó kiállítást rendeztek a dél-magyarországi kortárs képzőművészek festményeiből, grafikáiból és kisplasztikáiból. Sorozatban mutattak be filmeket hazánk tájairól. Népszerű volt az alkalmi főzőtanfolyam magyaros ételek készítésével. Linz városi tanácsa és társadalmi, kulturális intézményei rendszeres kapcsolatra törekszenek, különösen Csongrád és Békés megye szervezeteivel, nagyobb létszámú tanulmányi utakat terveznek magyarországi látogatásokra.

Budapest, Kossuth tér – A forradalom lángja

FOTÓ: HORVÁTH PÉTER GYULA

Lugossy Mária képzőművész alkotása 2008. okt. 22 21. oldal

volt. Vegyes
uborkásüveg
büszkén. Sa
lete vészesen

Apám rég
meglepett ele
csokornyakke
csomagolt, r
búcsúzni jött,
Az újságpapír
mit tett le az as
még sokáig pus

A nagy rúd
paradox módon
lak közé e vészt
néztük. Ennivalé
magára.

Jakovits József: Harcos, 1956

Lugossy Mária

- Országos képzőmű-i kiállítás

- nem megemlítve

Fejér Megyei Hírlap
1984. márc. 31.

Lugossy Mária

Emlékezetes mü marad Szőllőssy Enikőacélból préselt Babilonja, Lugossy Mária tisztázott acélkompoziciói. A tehetsége is, mint Friedrich Ferencné, Dunaujvárosban és Győrött bontakozott ki.

Losonczi M: Találkozás,megbeszélés, mühely
Művészeti szimpozionok eredményei."

Hajdu-Bihari Napló 1983. aug.9.

Lugossy Mária

A párizsi Amon galériában megnyílt Lugossy Mária és Bohus Zoltán üvegszobrászok kiállítása. A két magyar művész színes és áttetsző üvegből készült fényes és maratott, geometrikus és szabálytalan plasztikái a megnyitón nagy elismerést keltettek.

Ö

Magyar Nemzet 1986. IV. 7.

Lengossy Mária

Jegyzetek az V. országos évenbiennáléról

Népszava 1985. X. 4.

Lengossy Mária

Az „én múzeumom" Székesfehérvárott

Magyar Nemzet
1986. 1. 27

Lengyel Móric

Válogatás negyven év emléből.

Népszava. 1885. IV. 12

Lengyel Mária

3. Nemzetközi Kisplasztikai
Triennálé Fellbachban

Magyar Nemzet
1986. VII. 2

Ligossy Mária

Smohay - dij 1 1982

Magyar Nemzet 1986. IX. 23

Lugossy Mária

kiállítása a Műcsarnokban

Népszabadság, 1987. VIII. 11.

Lugossy Mária

P. Kucs Julianna: Felosztó rendek ellen
Kiállítás a Józsefvárosi Galériában

Népszabadság, 1987. IX. 9

Lugossy Mária (üveg, fém, szobrászat

üvegérme

→ Bálint E.

MŰVÉSZET 1985/10/31

Lugossy Mária szm

NDK 1984
érentiáll.

→ Ferenczy Béni

MŰVÉSZET 1985/5/54

Lugossy Mária (ügyvéd) ipam.
fen

1984 v. Londoni Kiállítás (Kö-zös
85.

→ Gorka Géza ip

MŰVÉSZET 1985/10/L

Lugossy Mária

"Organikus struktúra" ill. ezen

→ Samu Géza

MŰVÉSZET 1985/7/21

Lugossy Mária, ohós

L: Sass Géza

Vadas József: A másik ere 12

Élet és Irodalám · Bp. 1985 szept. 27. XXIX/39

Lugossy Mária üvegszobrász

MAGYAR ÜVEGSZOBRÁSZOK kiállítása nyílt meg a párizsi Amon galériában. Lugossy Mária és Bohus Zoltán Munkácsy-díjas művész színes és áttetsző üvegből készült fényes és maratott, geometrikus és szabálytalan plasztikáit nagy elismeréssel fogadta a francia közönség.

Népszabadság, 1986. 10. 17

Ligossy Mária

P. Kücs Julianna: Hol a tolerancia mostanában? Benzoniások két kiállításról

Népszabadság, 1986. 1. 11

Lugossy Mária iparművész
(üvegtervező)
és fia

Balus Zoltán ipm alcotótársa
és felesége

→ Balus Zoltán ipm
Művészet 1985/3/34, 35

Lugossy Mária iparművész
(üvegtervező ipm.)

→ 2. Gács György festőm.

lsd. (Művészet 1985/3/25. old
28. old
29. old

Lugossy Mária

Székesfehérvári Gók István Képtár
„Kortárs művészet Magyarországon

Népszabadság, 1985. XII. 23

VÍZIVÁROSI GALÉRIA 1027 Budapest II. Kapás utca 55. Telefon: 201 6925

LUGOSSY MÁRIA

2001. október 5-27.

Grafikák, szoborinstalláció

Megnyitó: 2001. október 5-én, pénteken 18 órakor
Megnyitja: Hajdú István művészeti író, a Balkon c. folyóirat főszerkesztője

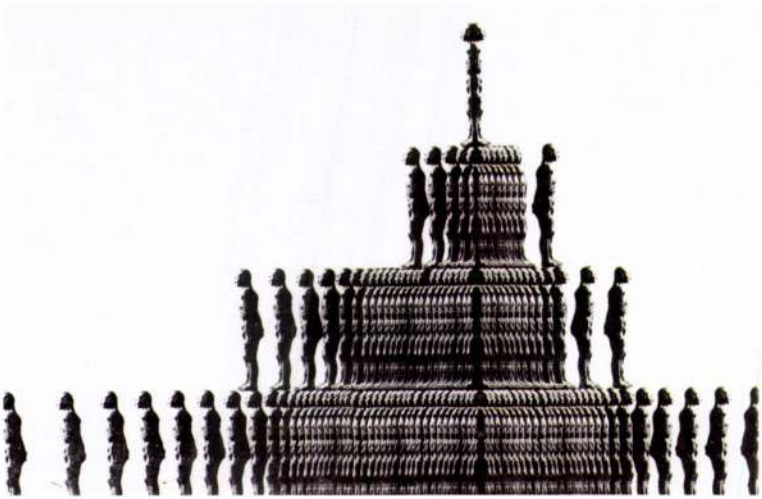

Lugossy Mária – Emberpiramis, vegyestechnika, 1994

„Emberpiramis" 1994

Több, mint 12 éve gyarapodnak,menetelnek,tömörülnek végeláthatatlan sorokban a bábuemberek,a történelem névtelen klónozottjai,a diktatúrák áldozatai. A pincehelyiségből átalakított Galéria remek lehetőséget kínál arra,hogy (történelmi) rálátásból is szemlélhessük az arasznyi figurákat, de mint ahogy a lépcsőn felfelé haladva a bábuember fokozatosan eléri az életnagyságot, így elkerülhetetlenül szembesülünk a ténnyel is, hogy ők is itt vannak köztünk, mai békésebbnek hitt és remélt korunkban.

NYITVA TARTÁS: keddtől-péntekig 13-18 óráig; szombaton 10-14 óráig

VÍZIVÁROSI GALÉRIA

Lugossy Mária

1950-ben született Budapesten

Tanulmányok:
1968–1973 Magyar Iparművészeti Főiskola
1973–1975 MIF. Továbbképző Intézet

Egyéni kiállítások:
1977 Helikon Galéria, Budapest
1981 „Gyorsuló Tér", Dorottya Galéria, Budapest
1986 Coleridge Gallery, London
Galerie D'Amon, Párizs
1992 Dorottya Galéria, Budapest
1993 NIKI Gallery, Tokyo
1995 Kiscelli Múzeum, Templomtér, Akadémiai székfoglaló kiállítás
1997 Vigadó Galéria
1999 Simmon's Gallery, London
2000 Dorottya Galéria, Budapest
2001 Tatai Vármúzeum
Mesterműi Galéria, Veszprém

Díjak:
1981 Ferenczy Béni-díj, Sopron
Smohay János-díj, Székesfehérvár
1983 Munkácsy-díj
1993 A Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia levelező tagja
1997 Nagy Imre emlékplakett

Művei közgyűjteményekben:
Magyar Nemzeti Galéria
István Király Múzeum,Székesfehérvár
British Museum, London
Musée des Arts Décoratifs, Párizs
Kunstmuseum, Düsseldorf
Corning Museum,New York
Rijksmuseum, Amsterdam
Suntory Museum of Art, Tokyo
Yokohama Museum of Art

Köztéri munkák:
A II. VH. székesfehérvári áldozatainak emlékműve, Székesfehérvár
A Forradalom Lángja,Budapest, Kossuth tér
Millenniumi Emlékmű, Veszprém

A Vízivárosi Galéria támogatói:
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma,
Nemzeti Kulturális Alapprogram,
Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága,
II. kerületi Önkormányzat Kulturális Bizottsága

VÍZIVÁROSI GALÉRIA

LUGOSSY Mária

Cím/Adress:
1024 Budapest, Mártírok u. 41.

Szül. év, hely/Date and place of born:
1950. Budapest

Tanulmányok/Studies:

Magyar Iparművészeti Főiskola	1968–1973
Bp. Továbbképző Intézet	1973–1975

Díjak/Prizes:

I. Országos Érembiennálé, Sopron, a KISZ KB díja	1977
III. Országos Érembiennálé, Sopron	1981
Ferenczy Béni-díj, I. díj	
Smohay János-díj, Székesfehérvár	1982
Fiatal Képzőművészek Stúdiója, Szeged, II. díj	
Munkácsy díj, Budapest	1983
Glass-symposium, Immenhausen, NSZK, I. díj	1984
Le verre au féminin en Europe, Glerie	1985
Transparence, Brüsszel, I. díj	
Award of excellence, The Sculptor's Society of Canada, John B. Aird Gallery, Toronto	1985
Közönségdíj, 3. Triennale Fellbach, NSZK	1986
VI. Országos Érembiennálé, Sopron	
A Művelődési Minisztérium díja	1987
Jutta Cuny Franz emlékdíj, Bécs	

Művei közgyűjteményekben/Works in public collections:
Bp. Magyar Nemzeti Galéria
Pécs Janus Pannonius Múzeum
Székesfehérvár István Király Múzeum
London Britisch Museum
New York Corning Museum Of Glass
Paris Musée Des Arts Decoratives
Lausanne
Glasmuseum Frauenau
Musée Du Verre, Sars-poteries
Stadt Fellbach
Kunst Museum Düsseldorf
Bakonyi Múzeum, Veszprém

Köztéri munkái/Mural works and works at public places:

Győr Állóóra (sárgaréz) Közlekedési és Távközlési Főiskola	1973
Balatonfüred Pályaudvar, Óra (krómacél)	
Budapest, Gyógyszertári Központ, 3 dombormű, krómacél	1979
Kecskemét Óra, krómacél, kórház előcsarnoka	1980

Egyéni kiállítások/One man exhibitions:

Helikon Galéria Budapest	1977
Dorottya utcai Galéria Budapest	1981
Galerie Ingrid Mensendiek	1986
Coleridge Gall. London	
Galerie D'Amon Paris	1986
Wien, Galeric Trois, Genf	1987
Habatat Galleries	1989

Csoportos kiállítások/Group exhibitions:

Kassel Glaskunst'81	1981
Lewy Galerie, Hamburg	1981
Essener Glasgalerie	1983
Ernst Museum, Luzern	1984
Csók Képtár Székesfehérvár	1985
World Glass Now '85, Sapporo	1985
International Nes Art Form, Chicago	1986
Horgan, Dortmund	1987
Tihanyi Museum, Bohus Z., Buczkó Gy.-vel közösen	1988
Wien, Frauenau	1988

Szimpozionok/Symposiums:

Rowen, Immenhäusen, Hergiswil	1984
Sars-poteries	1986
London	

Irodalom/Bibliography:
Frank János: Óracsináló szobrász, Élet és Irodalom, 1977. augusztus 6., 12. 1.

I. Tihanyi Üvegtriennálé, Tihanyi Múzeum, 1990. VI. 2–X. 31.

KERTÉSZFI Ágnes

Cím/Adress:
Pécs, Mártírok u. 41.

Születési év, hely/Date and place of born:
1952 Pécs

Tanulmányok/Studies:
Budapesti Iparművészeti Főiskola 1977
1982 óta a Pannonglas RT. Ipar
Nagykanizsai Üveggyárának tervezője

Művei közgyűjteményekben/Works in public places
Párizsi Magyar Intézet
István Király Múzeum, Székesfehérvár
Glasmuseum, Ebeltoft
Iparművészeti Múzeum, Budapest
Bakonyi Múzeum, Veszprém
Corning Museum, New York

Köztéri munkák/Mural works and works at public places:
Pécs, Bástya u. 3. díszüvegezés 1986
Capri Cukrászda lámpái, üvegfala – Pécs, Citrom utca 1986
Kossuth utcai OTP fiók üvegezés – Pécs 1987
Pécs, Szikra Nyomda irodája – rogyasztott üvegablak 1988
Pécs, Pannon Volán 1988
Szigetvár, Kórház „Csobogó" 1988
Nagykanizsa OTP 1989
Barcs, Országos Kereskedelmi Bank 1989
Paks, Főiskola 1989

Egyéni kiállítások/One man exhibitions:
Agrártudományi Egyetem, Aula, Gödöllő 1976
Művelődési Ház, Tök 1977
Műszaki Egyetem, Bercsényi Kollégium, Budapest 1978
Főpróba I. Pécsi Galéria, Pécs 1984
Főpróba II. Helikon Galéria, Budapest 1984
Kölcsey Galéria, Debrecen 1984
Budapest, Fészek klub 1986
Madách Galéria, Vác 1986
Pécsi Kisgaléria, Pécs 1987

Csoportos kiállítások/Group exhibitions:
Határesetek, Iparművészeti Múzeum, Budapest 1979
A kéz intelligenciája, Műcsarnok, Budapest 1980
Coburger Glaspreis für moderne Glasgestaltung in Europa
Az üveg, Vigadó Galéria, Budapest 1982
Szilikátipari Triennálé, Művelődési Központ, Kecskemét 1982
VIII. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécsi Galéria, Pécs 1983
Chevider, Valencia 1983
Glass that work, Arango, Florida 1983
Corning Museum, New York 1983
Országos Iparművészeti Kiállítás, Műcsarnok, Budapest 1983
Új Magyar Üveg, Coleridge Gallery, London 1984
Üvegszobrok, Ernst Múzeum, Budapest 1984
Coburger Glaspreis, Coburg 1985
Szilikátipari Triennálé, Művelődési Központ, Kecskemét 1986
Magyar napok, Tokio 1986
The International Exhibition of Glass Craft '88, Kanazawa 1988

Válogatott irodalom/Bibliography:
The Corning Museum of Glass 1983
GlasNow 1983
Sinkovits Péter: Üvegterek, Művészet 1985 március
Acsay Judit: Mértani szekrenciák (Fészek, Művészet) 1987
Ildikó Nagy: „New hungarian glass"-at Picadilly
Acsay Judit: Kertészfi Ágnes – katalógus előszó 1987
Kovács Orsolya: Hagyomány és lelemény, Művészet 1988/7.

Kiállított művei:
Atlantisz
rogasztott színtelen síküveg 12 x 50 x 50 cm
Felrobbant kultúra/Exploded Culture
rogasztott füstszínű síküveg 18 x 45 x 45 cm
Zöld váza/Green Vase
rogasztott színtelen síküveg 29,5 x 21 cm
talapzat 23 x 23 cm

Frank János: Motion, Space, Kinetics, The New Hungarian Quarterly, No. 85. Spring (Mária Lugossy) pp. 174–175.
Kovalovszky Márta: Lugossy Máriáról, IV. Országos Érembiennálé (katalógusszöveg), 1983.
Nagy Ildikó: 3 Glaskünstler, aus Ungarn, Essener Glassgalerie (katalógus bevezető), 1983.
Terrence Mullaly: Between the medal and sculpture (katalógus bevezető), The British Art Medal Society, London, 1984.
Frank János: Krómacél és zárvány, Budapest (havi szemle), 1985/5. 24–26. l.
Robert Loeffler: Maria Lugossy: Glass sculpture, Arts Review, London, 21. November 1986.
Gyetvai Ágnes: Túl az üveghegyen, Magyar Nemzet, 1986. szeptember 9.
Sinkovits Péter: Díjak és mesterek
Művészet 1988/2.
Frank János: Zárványok 1989.
Élet és Irodalom 1989. dec. 17.

Kiállított művei:

Kezdetek/Beginnings
rétegelt, ragasztott, csiszolt, polírozott síküveg ϕ 80 cm m: 16 cm

Szimbiózis III./Symbiosis
kétrészes, rétegelt, ragasztott, homokfúrott, polírozott síküveg
50 x 32 x 15 cm

Őskőzet IV./Primary rocks
rétegelt, ragasztott, homokfúvott, polírozott síküveg
35 x 45 x 20 cm

Lugossy Mária Munkácsy-díjas szobrászművész
Salamon Nándor: Díjazottak, Feldolg. Sopron,
Lábasház.

Lugossy Mária: Zárvány I, üveg,
46 × 38 × 15 cm, 1988
(fotók Adorján Attila)

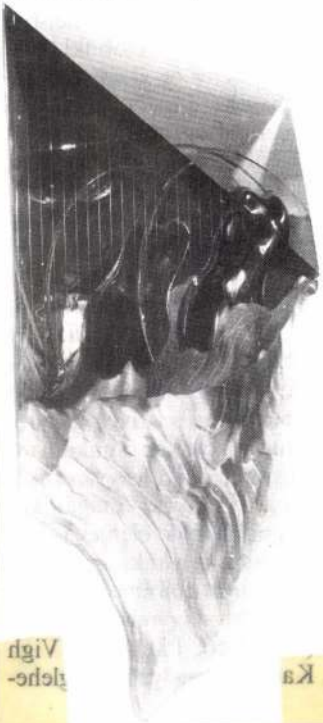

Művészet, 1988., 11-12, 1-old.

Lugossy Mária

i parmenőrén

Munkácsy Mihály Díjat Tapott

Esti Magazin
1983 IV. 1.
Kossuth 183 o

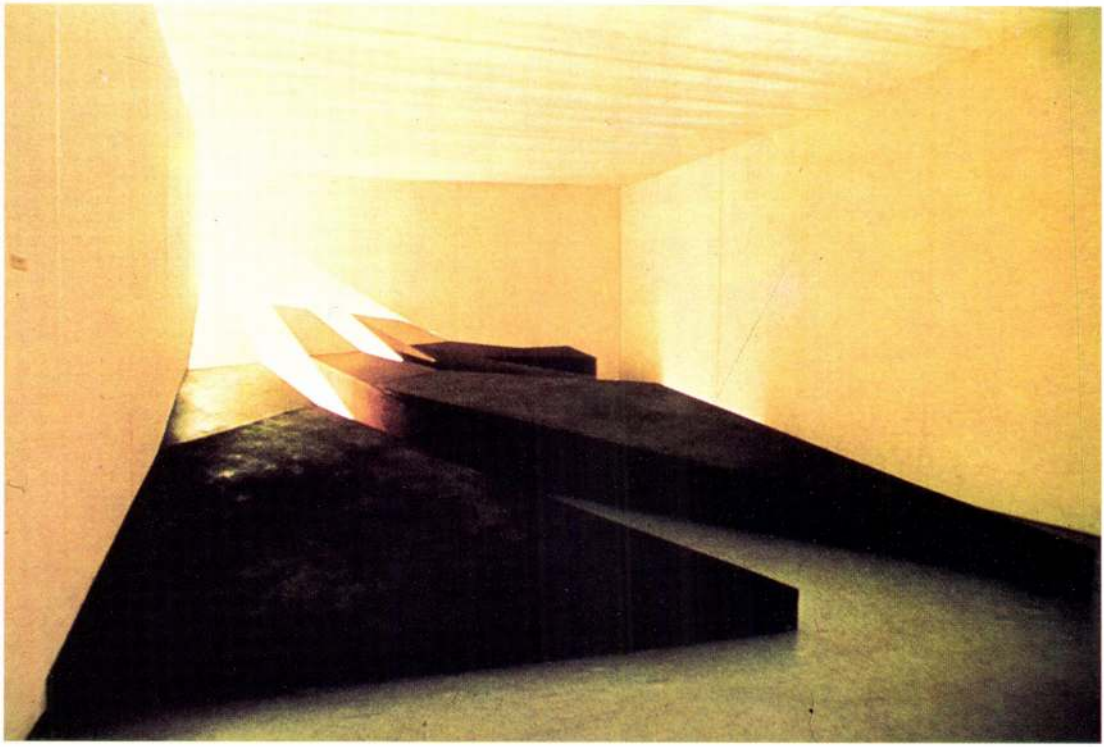

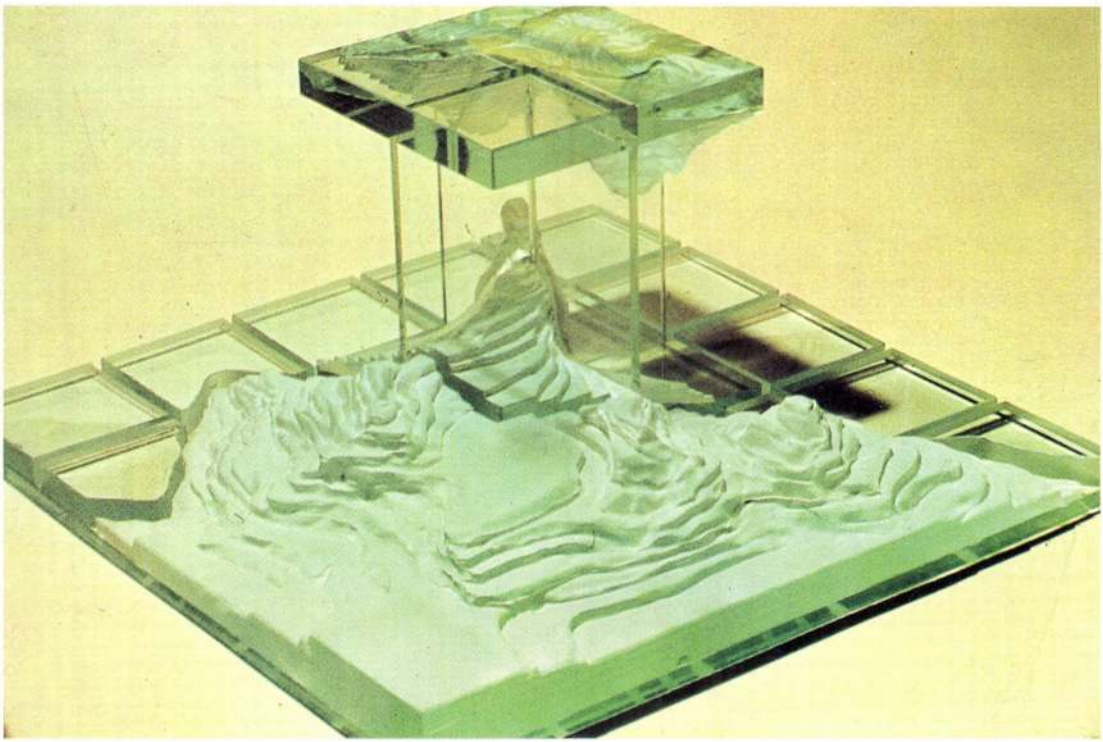

Lugossy Mária: Gyorsuló tér, 1981

MOZGÓ VILÁG 1502 BUDAPEST PF 205

Lugossy Mária: Kristály tér, 1985

MOZGÓ VILÁG 1502 BUDAPEST PF 205

Lugossy Mária, iparművész 2.) Folytatás.

Rideg Gábor: Plasztikák két szólamban. Műfaji biennálé, Pécsett és Soproniban.

7. „Kiállítási enteriőr", előtérben Lugossy Mária: „Változatok a szorongásra" című sorozatával.

/repr./

Művészet, 1989., 11-12., 72-old.

Lugossy Mária, iparművész 1.) Folytatás.

Rideg Gábor: Plasztikák két szólamban. Műfaji biennálék Pécsett és Sopronban

1. „Változatok a szorongásra I," bronz, üveg, 7x24 cm, 1989. (repr.)

2. „Változatok a szorongásra III.", —"— —"— 7x19 cm, 1989. (repr.)

Az entrópia fogalmára rímel Lugossy Mária sorozatának a címében is vállalt gondolata; elgondolkozhatunk azon, vajon a kettő között, nincsen oh-okozati kapcsolat. A „Variációk a szorongásra" c., négy részből álló műegyüttes azonban nem annyira az alkotás folyamatát, mint inkább a lelkiállapot időben és térben való terjedésének fázisait jeleníti meg.

Művészet, 1989., 11-12., 70-old.; 73-74-old.

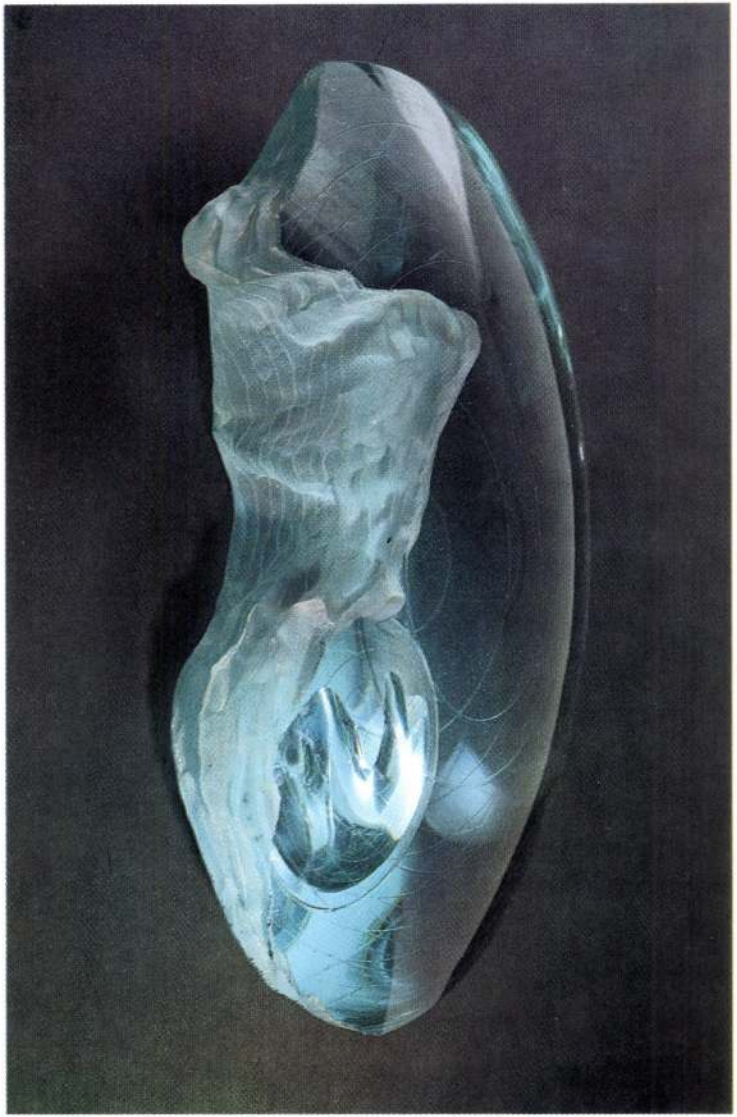

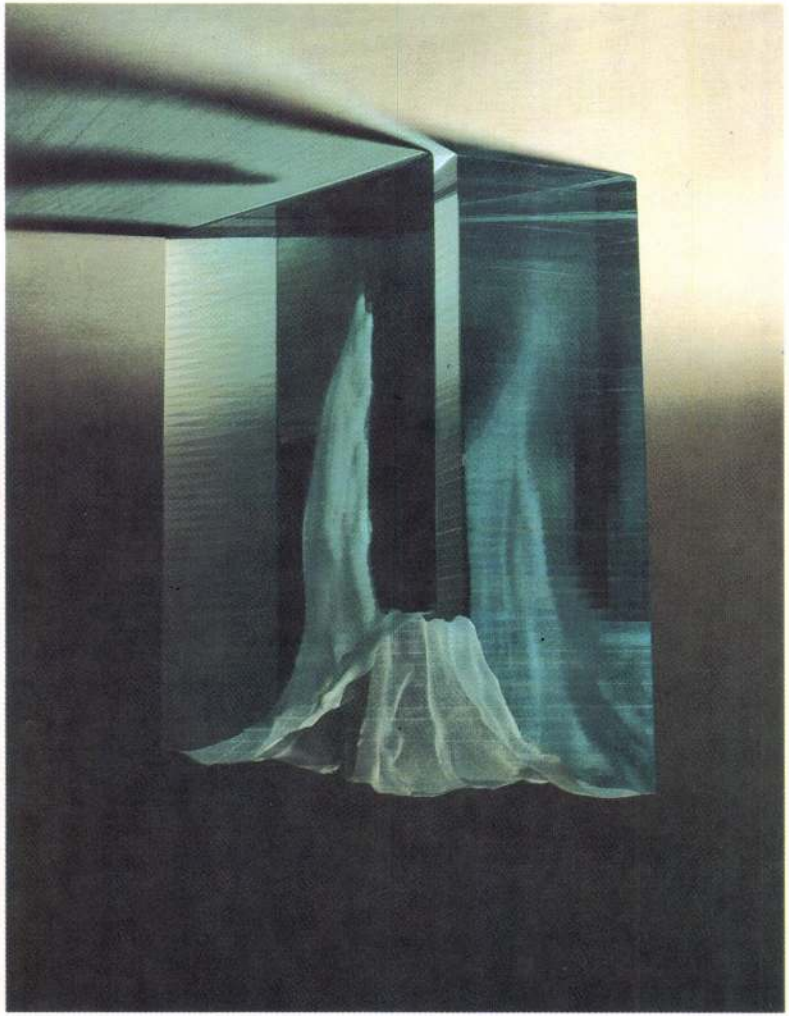

Lugossy Mária: Keletkező lét

MOZGÓ VILÁG 1502 BUDAPEST PF. 205

Lugossy Mária: Cseppkő, 1986

MOZGÓ VILÁG 1502 BUDAPEST PF. 205

ÉLŐ MŰVÉSZET
MEGHÍVÓ

A Műcsarnok meghívja Önt
1989. december 14-én csütörtökön 19 órától

Lugossy Mária
estjére

Megnyitót mond:
Frank János

Műcsarnok
Kamaraterem,
Budapest, Hősök tere

Esti tárlat.
Egyetlen este látható kiállítás
Lugossy Mária műveiből.
Filmek, videók, diák
Lugossy Mária munkáiról kiállításairól.
Lugossy Máriával beszélget:
Frank János

Az esthez nyújtott támogatásért köszönetet mondunk
a Magyar Televíziónak és
a Promontorvin Borgazdasági Vállalatnak.

Kiállító művészek:

Borsos Miklós
Vigh Tamás
Lugossy Mária
Kiss Nagy András
Tornay Endre András
Kiss György

A kiállítást rendezte:
BARANYI JUDIT

Megtekinthető:
1988. április 10-ig
Hétfő kivételével naponta 10–18 óráig

Cím: Budapest XIII., Rajk László u. 95.

A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja
és a Budapesti Tavaszi Fesztivál Rendezősége
meghívja Önt és kedves családját
1988. március 19-én 12.00 órára
a Duna Galériába

„NAGYDÍJASOK"

a Soproni Érembiennálék díjazottai
kiállításának megnyitására

Megnyitja:
VIGH TAMÁS
a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke

88-61 ARTUNION Nyomda – Dorog

DUNA GALÉRIA

szerényebb terveiktől is. A család nagyobb reményű jövőjét méltatlan tények árnyékolják be: szenvedélybetegségek, pszichoszociális és lelki zavarok, idealista elképzelgések és ernyedt cselekvési ösztönök teszik lehetetlenné a hagyományok folytatását. Czakó Gábor különös panoptikumot teremt szereplői személyiségeiből, egy pszichoanalítikus körültekintéséhez és elemző szenvedélyéhez hasonlatosan teremti meg a regénybeli Püspöky-familia múltját, idős és ifjabb nemzedékét. Szereplői enervált életképtelenségét kedélyes, irónikus humorával védelmébe is veszi Czakó, valamiféle kizárólagos állapotnak tekinti, amelyet szereplői csak úgy tudnak elfogadni a maga elnehezítő valóságában, ha közben extrém vágyaiknak, bohém szokásaiknak, pénz- és sikerahítatuknak, vagy éppen agyérelmeszesedéses üldözési mániájuknak, depressziójuknak is engednek. Czakó Gábor emberszemlélete humánus, jellemhibáikkal, lelki fogyatékosságaikkal együtt kívánja elfogadtatni, sőt szimpatikussá tenni szereplőit. Mindez valójában persze kritikus vagy ravaszkodó erkölcsi egyensúlyjáték, amelyet korábbi műveiben (*A szoba, Emberkert, Megváltó*) tragikus alapkérdéssé növelt. A szatírikus humorba, csevegő anekdotizmusba rejtett, írói, erkölcsi küldetéstudat ugyan közvetett formában, de kevésbé didaktikus kritikával, bölcs könnyedségében bukkan fel újra a stílusforma átváltozásaiban.

Czakó Gábor derűsebbé vált emberszemléletének, erkölcsi szimbólumrajzának a szellemes, sodró lendületű változata a *Luca néni föltámadása*. Kedélyes családtörténete különös kontrasztként állítja középpontba egy nagymúltú família vegetációját, illetve hajdani dicsőségük, hagyományaik védelmére tett rehabilitációs kísérletét. E becsvágy és a valóságos tények szembesítése gerjeszti a tragikomikus jelenetek sorát. Az egymást követő generációk már saját hétköznapi egzisztenciájukat sem tudják megőrizni, nemhogy magasztosabb családi eszméket mentenének át az idő, a változások sodrában. Az utolsó tettrekész családtag az egyik legidősebb nagynéni, aki betegágyában döbben rá családja zilált állapotára, enyészetére. Elhatározza, hogy a számos veszteséget, válást, méltatlan könnyelműséget megélt famíliának ő lesz a megmentője, oly módon, hogy a határon túl is felkeresi a még élő rokonokat, s pénzzé tett vagyonával is segíti és összefogásra buzdítja őket. A legtöbb rokon azonban elcsodálkozik, sőt felháborodik e hirtelen föltámadáson. Az az unokahúg, aki több éven át ápolta Luca nénit betegségében, kifejezetten kifosztva érzi magát: „Fáradságos hangyai alázattal gyűjtögette erszényébe Luca napjait. A sajátjaival együtt, mint azt a két, rágógumival összetapasztott húszfillérest, mely idejövet a vonatfülke asztalkájának alumíniumperemei között gurigázott önmagával. És miközben az ő napjai korrekten fogytak, a szemérmetlen vénség fogta magát, és az egyik pillanatról a másikra visszafelé kezdett élni." (68—69.) Egy másik nőrokon hasonlóképp felháborodik, hogy Luca ily hirtelen és drasztikus akarattal próbál beavatkozni életükbe: „Örök rejtély marad előttem, miért kellett Lucának föltámadnia. Nem volt neki ugyanilyen jó, vagy ugyanilyen rossz az ágyában? Hogy jön ahhoz, hogy más rovására bőgjön, beleártsa magát az életünkbe és a rokonság életébe? Úgy hiányzott ő minékünk, mint a Titanicnak a jéghegy." (251—252.) Luca mit sem észlel a rokonság ellenállásából, de amit utazása során tapasztal, az végzetesen lehangolja: „— Azért nem vezet az én utazásom sehova, mert az egész nem megy ki semmire — sóhajtotta Luca... — A család. A családunk nem tart semerre." (79.) Az érzelemszegény, önző mentalitás a családok elsorvadásának oka minden bizonnyal: „— A családok azért hullottak széjjel, mert a mai ember úgy él, és talán úgy is van nevelve, hogy ne lásson ki abból a pillanatból, amelyikben éppen él. Nem számít neki senki, saját maga se... — Ezt az egyet nem bírom megszokni, hogy utálnak. Még az is, aki belőlem él. Elhülyült az ország." (80—81.)

Mint említettük, a családregényforma imitáció is Czakó számára, valójában a modern kor életminőségét, létfeltételeit elemzi általa. Az alternatív gondolatok, polémiák összegzéseként szereplői kedvezőtlen, nyugtalan közérzetét is diagnosztizálja: „Termeszemberek. Fölosztották egymás közt a létezést; a munkát, a gondolkodást, a tudást, a személyt, az igazságot, az értelmet, a megismerést, a szabadságot, a jogot. A szeretetet is megpróbálják jóságra, empátiára, toleranciára hasogatni. Az osztozás néhol arányosabbra sikeredett, másutt hisztérikus kisebbségek erőszakoskodnak a

többség fölött — mindenütt egyaránt tudják, hogy rossz. Mire megy az, akinek pár paragrafussal több a joga a többinél, ért valamit polimerekhez vagy a szögeléshez, és összes kapcsolata az érdeken nyugszik szeretet helyett?" (172—173.) Az az elsorvadás, amelyet ki-ki szűkebb környezetében felfedez, létfontosságú értékeket kezd ki, cserél fel cselekvés- vagy jelentésimitációkkal. Ez a folyamat nem kíméli a nyelvet sem, mert kommunikációs szokásainkból hiányzik az igazság. S egyszer csak e közegben ellehetetlenülését véli felfedezni maga az író is? A regény egyik szereplője az alkotás légüres terének, nihilisztikus voltának okát így magyarázza: „— Manapság már nem is lehetséges írónak lenni-... — Mióta? Azóta, amióta nincsen nyelv, amióta a szavak nem a dolgok megnevezésére, mágikus megragadására, költői varázslatára, a lényeg föltárására szolgálnak, hanem hazugságra. Elkurvultak. A huszadik század legnagyobb politikai fölfedezése az volt, hogy nemzetinek lehet nevezni a népirtást, szocialistának, ami közösségellenes, győzelemnek a vereséget, fejlődésnek a világtól való végzetes elmaradottságot, haladásnak a vadság korába való visszatérést, megújulásnak a reakciót, és fordítva és újra fordítva, és pillanatról pillanatra váltogatva." (182—183.) Tehát ebből a századvégi létből — viszonyítási pontként — éppen a nélkülözhetetlen állandóság hiányzik. A kor valamiféle mobilhoz hasonlatos, melynek mozgása, játéka éppen azok számára zavaró vagy kellemetlen, kiknek e látványt szánták. A könnyed derű mögött tehát újra felbukkan Czakó Gábor regényében a tragikus, szerencsésebb esetben a tragikomikus életminőség. Mindezek ellenszeréül lehetséges, hogy az önirónia, a szatírikus szemlélettel kell védekezni?

(Szépirodalmi, 1988.)

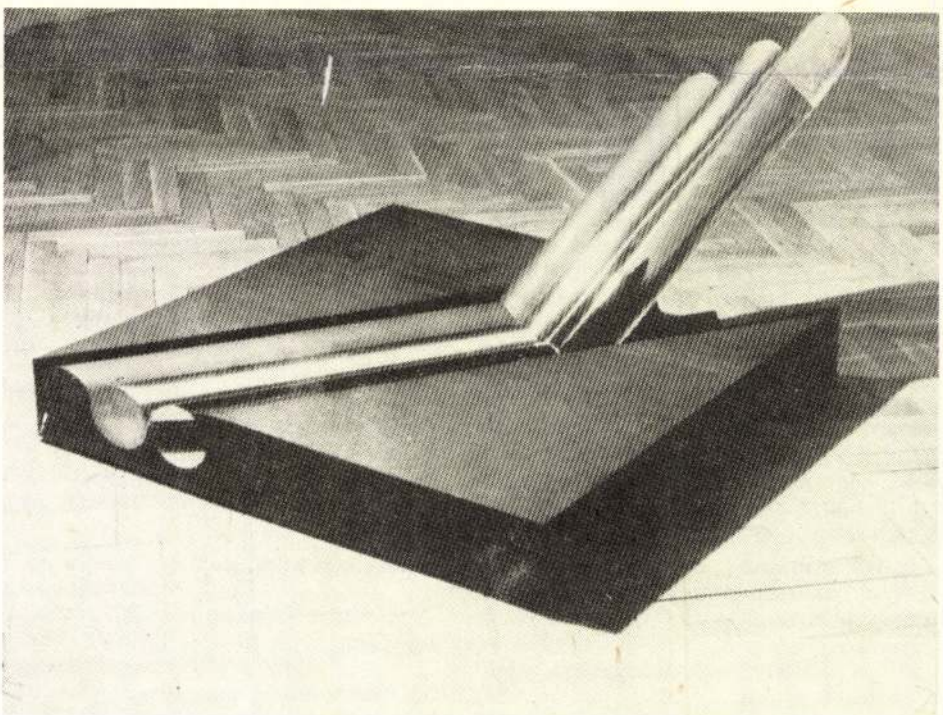

1152

Evolució (1978)

LUGOSSY Mária

CHIKÁN Bálint: Érmek, szobrok, épületek. = Magyar Hirlap, 24.évf. 141.sz. 1991. 11.p.

nak, mint a kész művön. Az amerikai *Famous család* terve a távol-keleti jin és jang motívumhoz, az örök ellentét jelképéhez kapcsolódik, s ezért egyike a „jó és a rossz" összefonódását megidéző műveknek. Felállításra ajánljuk *Lewis Bangham* fémlemezekből alakított, áttört „panaszfalát", mely a pályázat egyik legvisszafogottabb, leginkább „racionális" terve. A pályázat egyik nagy eseménye *Haraszty István* bizarr „ipari-technikai" mementója. Az építmény egyszerre emlékeztet börtönre, harangtoronyra és a bérházakra is, amelyekben élünk, és amelyek ablakaiban azért meg-meggyújtottak egy-egy gyertyát a hallgatás éveiben is. Haraszty elképzelése szerint a temetőbe látogató beléphet a rituális toronyszerkezet-mobilba, és maga gyújthatja meg a lángot, mely épp annyi idő alatt ér fel a magasba, míg a látogató is megjárja a maga stációit. E jelentős csoportból kiemeljük továbbá *Bakos Ildikó/Sáros László* tervét, amely megrendítő módon ötvözi a bejárandó emlékhelyet a közösségi jellel, a lyukas zászlóval. Az egyre szűkülő folyosó a kivégzettek és a gyász útja. Az egyik legmegkapóbb elképzelés *El Kazovszkij/Karlóczy Zsolt* terve, amelyet két festményen mutat be: kopár dombra helyezett keresztvágatú, a semmibe tekintő ablakot és benne fej-urna szimbólumot képzelt el, melyhez zarándokút vezet. *Keserü Ilona* terve két lágyan hullámzó, természeti alakzatot sejtető párhuzamos fal, mely lendületes formájával és keskeny folyosójával gyászkanyon, fölénk magasodó peremein az áldozatok neveivel: hirtelen kezdődik és ugyanilyen váratlanul ér véget, a tragikusan rövid életű forradalom életerejének formája. *Schrammel Imre/Schrammel Zoltán* komor oszlopcsarnoka Stonehenge építményét idézi (néhány más pályaműhöz – például *Szervátius Tiboréhoz* vagy *Kecskeméti Sándoréhoz* – hasonlóan). A függőlegesen álló kerámiafigurák mintha összepréselt halotti testek lennének, tragikus kariatidákként tartva a lapos, rusztikus követ. Mind Keserű, mind a két Schrammel tervét érdemesnek tartjuk a kivitelezésre. A rusztikus követ *Szöllősy Enikő* a térbe emeli fel: a lebegés felerősíti a kő jelképszerűségét, s egyben valami archaikus fenyegetést is kifejez.

Négy olyan pályamunkáról is szólunk, melyet nem sorolhatunk be egyik csoportba se. *Rajk László* tervében a helyszín természetes, burjánzó növényzetét szeretné megőrizni, benne az életet jelentő patakocskákkal és rozsdásodó vashantokkal. A szívszorító hátteret a rudak rácsszerkezetébe szorított, kiszáradt fatörzs alkotja, ahová az összes patak összefut, mintegy reménytelenül-reménykedve öntözve a feltámaszthatatlant. A zsűrinek azonban kétségei voltak a tekintetben, hogy a felnagyítás nem válna-e kárára a műnek. A bírálóbizottság figyelemre méltónak találta továbbá *Csete György*nek és építészhallgatóinak magyaros-gótizáló harangtornyát, *Harsay Ilona/Simonffy Katalin* templomot feltételező, alakos bőr oltároszlopát, valamint *Kovács Attila* bizarr, félelmetesen monumentális „Kába-követ".

A zsűri Jovánovics modelljében látta azt az ígéretet, mely a legteljesebben, legsokrétűbben, legmélyebb szimbolikával valósítja meg az emlékművet. Ez a terv egyesíti magában a síremléket és az emlékművet, a közösségi jelet és a csak a művészre jellemző önálló formavilágot, a plasztikus körüljárhatóságot és a bejárásra kényszerítő zarándoklatot. Pályamunkája a helyszín és az események tanulmányozásával, az ott található motívumok felhasználásával készült, és a sírkert és az emlékmű tárgyi elemeit úgy formálja meg, hogy ezek az objektumok egyúttal, emelkedettebb szinten a tragédiára és annak történelemformáló titokzatos hatalmára is emlékeztessenek. A pályamunka nem szokványos emlékmű vagy csupán hősiességet jelképező obeliszk terve, hanem rituális út.

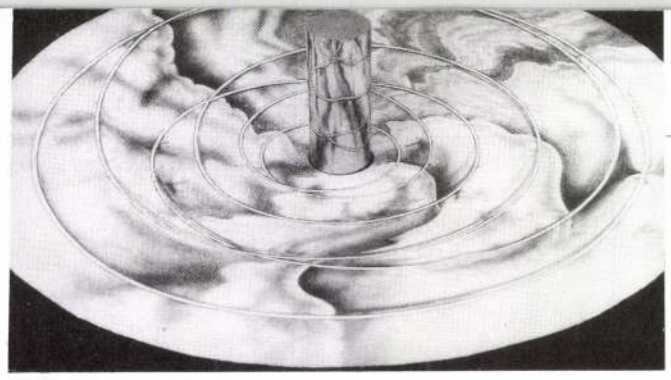

Orosz István (fotó Somfai István)

Kezdete a parcella központi helyén, 1956 milliméter mélyen a földbe süllyesztett fekete gránitoszlop. Innen vezet az út ahhoz az építményhez, amelynek alsó szintje megmunkálatlan kövekből áll, és szűk folyosót képez. E folyosón áthaladva jut a látogató újra a szabadba az Angyal István végakaratát jelölő rusztikus kőtömbhöz, amelyen egy ajtó körvonalai – a halál kapujának jelképe láthatók. Ütközben a mártírok nevét olvashatjuk a földre fektetett kövekre vésve. A faragatlan kőépítményt felül fehér kőelem zárja le. E választóvonal fölött „egy másik világ" kezdődik, az utókor emlékezete. Ennek főmotívuma a lepellel letakart szarkofág és mögötte az oszlop. Mindkettő fehér, feladatuk nem a gyász, hanem a tisztaság és a kegyelet kifejezése. Valójában az archaikus nekropolisz, a pogány temetési hely és az utókor számára tiszta, fehéren világító jelkép kettősségéről van szó, és ez a kettősség képviseli 56 örökségét. Az épületegyüttes egyszerre utal ősi, öntudatlan mélységekből táplálkozó szakrális szertartásokra és arra az átszellemültségre, mely csak az elvont gondolkodás sajátja. A formák és felületek ellentétei misztikus feszültséget okoznak. Aki az alvilág szűk folyosóján (a vesztőhelyre vivő börtönfolyosón) végigmegy (melyről az egykori halálraítéltek mind megemlékeznek) a kékre festett kapuhoz (amelyen át a holttesteket elvonszolták), az átélheti az egykori állapotokat. Ez a „halál kapuja" a síremlék-szimbolika alapvető eleme: a látogatónak szembe kell néznie azzal a „bizonyos" ajtóval. A pályamunkához tartozik még a parcella határait kijelölő fekete oszlopok rendszere. Ezek arra hivatottak, hogy a helyet elkülönítsék, és a szertartás meg az emlékezés színterévé avassák.

A zsűri ugyanakkor kívánatosnak tartja, hogy a több objektumcsoportból álló tervezet összesített makettja is elkészüljön. Ez szükséges a végső döntéshez. Nemcsak a bonyolult térszerkezet kívánja a tisztázást, hanem fontos lenne azért is, mert a terv a jelenlegi fázisában bírálható: a felső szinten álló és az ott álló oszlop a kis maketten a jelenlegi elhelyezésben nem megoldott. A zsűri azt reméli, hogy a problémák a maketten végzett további munkák során megoldódnak. Ezt ígéri Jovánovicsnak a pályaművéhez csatolt írásos programja is, amely a végleges megoldást nagyon tisztázottan és részletesen tartalmazza.

A második helyen említett pályamunkáknak komoly esélyük volt mindvégig a pályázat elnyerésére, mert koncepciójukban egyértelmű és részleteikben is megoldott, meggyőző művek. A zsűri tagjai külön is elismerésre méltónak találták azt, hogy Deim/Pirk terve az emlékmű körüli kertrendezés legtisztább és legharmonikusabb megoldásával szolgált. Lugossy/Hámori/Szász pályaműve ugyanezen a helyen átgondolt és részleteiben is kialakított kultikus teret formál. Deim/Pirk pályaműve az oltárok fölépítését idézi. Fő motívuma tömör, asztalszerűen négyszögletes forma, amelynek az előterében a sírban nyugvó mártírok egymás mögött sorakozó körvonala jelenik meg. A két forma, a fekvő hasáb és az előteréhez csatolt figurális alakzatok csoportja egyszerű és tiszta térszerkezetet alkot, olyat, amely az újdonság erejével hat, noha nagyon kézenfekvő. A pályázóknak sikerült megteremteniök a csend és a mártírokhoz való elfogódott közeledés szintézisét.

Lugossy/Hámori/Szász pályamunkája mozgalmas és érzelmileg is magával ragadó, kész műalkotás. Fő erénye, hogy a barokk művészetig visszanyúló hagyományokat, melyekkel a képzőművészet az élet és a halál drámai ellentmondásait ábrázolta, bátran és egyéni erővel eleveníti meg. A terv fő motívuma egy fekete, csillogóan fényes hasáb, amely előtt, a felső részén bronzfigura lebeg. Emelkedő mozdulatát a teste körül örvénylő felhőszerű formák borítják még részben árnyékba és fékezik le emelkedését. Ennek a közismert ábrázolási módnak a pályaműben úgy adnak új hangsúlyt, hogy az előtérben örvénylő formák egy-egy élesen metszett síkkal határolódnak le, és így a naturális alakzatok váratlanul a modern művészet elvont formáiba ütköznek. A pályaműben tudatosan választották ezt az eklektikus nyelvet, mert így alkalom adódott arra, hogy az anyaghatásban rejlő lehetőségeket bravúrosan kihasználják, és ne csak a hagyományokba öntsenek új életet, hanem egyúttal a nyolcvanas évek posztmodern művészetét is gazdagítsák.
Budapest, 1989. november 3.

(A zsűri tagjai: *Beke László, Keserü Katalin, Kovács Péter, Nagy Ildikó, Perczel Károly, Perneczky Géza, Radnóti Sándor, Szabó Péter, Széll Jenő, Zsigmond Attila.*)

Berhidi Mária

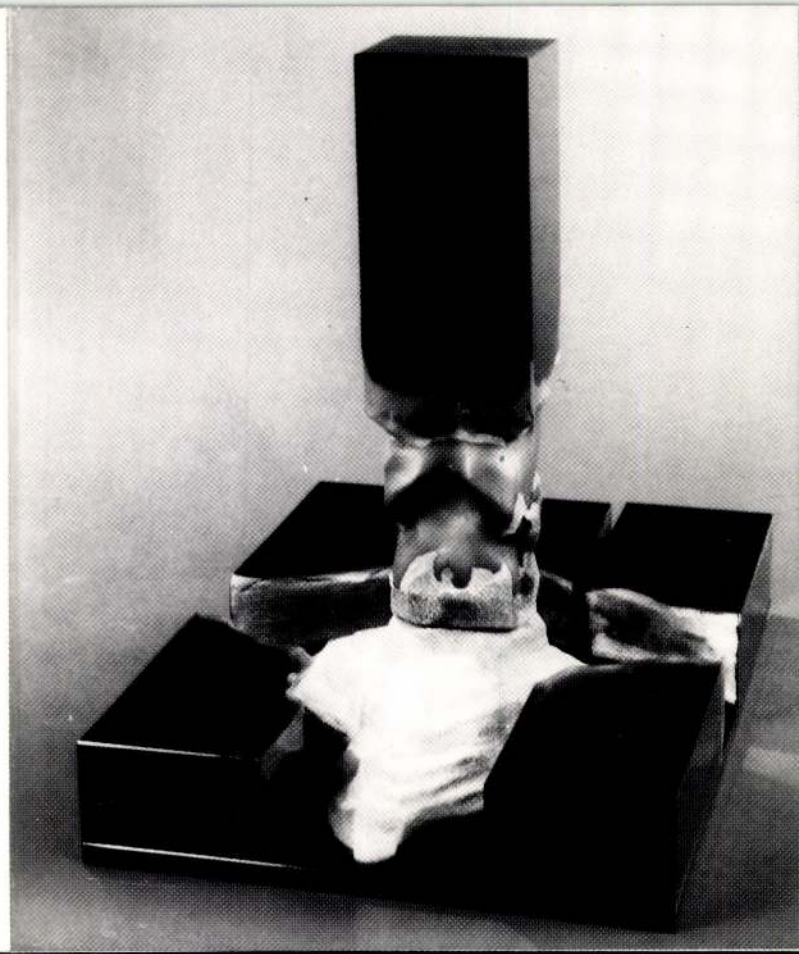

Atlas Copco

ZÁRVÁNYOK / INCLUSIONS

LUGOSSY MÁRIA

Gutenberg

MŰCSARNOK
DOROTTYA STREET GALLERY

MÁRIA LUGOSSY

INCLUSIONS

OPENING:
FRIDAY, 5 P.M. MAY 8, 1992

OPENING SPEECH BY
JÁNOS CSOKITS
POET

ADDRESS: BUDAPEST V., DOROTTYA UTCA 8.

OPEN TILL JUNE 6, 1992, DAILY 10-18 H
CLOSED ON SUNDAYS

MŰCSARNOK
DOROTTYA UTCAI KIÁLLÍTÓTEREM

LUGOSSY MÁRIA

ZÁRVÁNYOK

MEGNYITÓ:
1992. MÁJUS 8. PÉNTEK 17 ÓRA

MEGNYITÓT MOND
CSOKITS JÁNOS
KÖLTŐ

BUDAPEST V., DOROTTYA UTCA 8.

NYITVA: JÚNIUS 6-IG NAPONTA 10-18 ÓRÁIG
VASÁRNAP ZÁRVA

ugossy Zoltán

Magyar

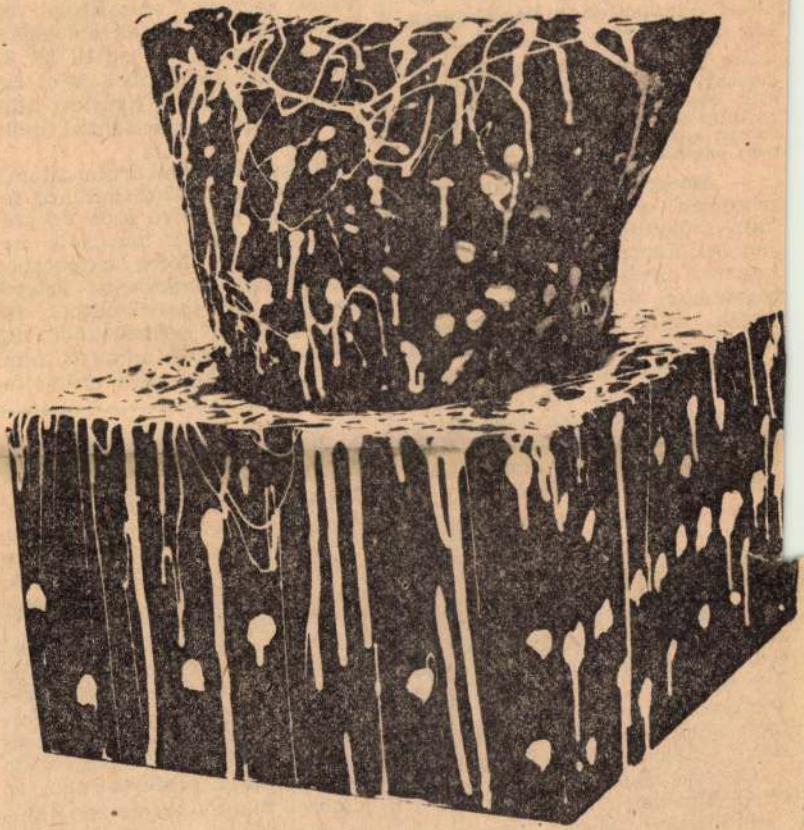

Lugossy László: A zsákolók emlékműterve

— **Szergej Geraszimov** világszerte ismert filmrendező, a Szovjetunió népművésze, a szovjet kulturális élet kiemelkedő személyisége nyolcvanéves korában csütörtökön elhunyt. Ő rendezte többek között Az ifjúgárda, a Csendes Don, a Falusi orvos című filmeket.

— **Elhunyt Dörner Henrik,** az MSZMP Bács-Kiskun megyei bizottságának tagja, a Duna—Tiszaközi Állami Építőipari Vállalat nyugalmazott vezérigazgatója, életének 61. évében, szívroham

gyar Tudományos Akadémia kongresszusi termében.

Alberth Béla professzor elnöki megnyitójában emlékezett a társaság nyolc évtizedes tevékenységére, a magyar szemész-egyéniségekre. Ezután diplomát és emlékérmet adott át Nagyezsda *Pucskovszkaja* professzornak, az odesszai Filatov szemészeti intézet nyugalmazott igazgatójának és Fritz *Hollwich* professzornak, a münsteri szemészeti intézet nyugalmazott igazgatójának, a Nemzetközi Szemészeti Akadémia

1021

LUGOSI LÁSZLÓ RAJZAI

k a világ

ÚJ FILMEK

Hölgy

Neil Simon Furcs mű darabját néhány évvel ezelőtt nagy sikerrel játszotta a Szigligeti Színház is. Azóta a komédia filmváltozatát is láthattuk. A világ hírű broadway-i szerző Richard Dreyfus számára írt filmjét, Hölgyem, isten áldja, H. Ross rendezésében a a napokban mutatják be a premiermozik.

Karácsonykor lesz a Psyché bemutatója. A forgatókönyvet Weöres Sándor könyve a rendező Bódy Gábor. A főszerepeket Patrícia Adriani, Cserhalmi György és Udo Kier játsszák.

Ugyancsak a közeli napokban kerül a mozikba Tadeusz Wilkos kedves, színes gyermekfilmje, a Mackó Misi a világűrben. A lengyel—francia bábmesefilm kitűnő szinkronizálással kerül a minden bizonnyal hálás kisközönség elé.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
1980 DEC 14

Kemény anyagból, krómacélból és rézből formált, kristályosan metszett kisplasztika igényű plakettekkel jelentkezett eddig a kiállításain Lugossy Mária. Művei formai tisztasága alapján nem volt nehéz megállapítani róla, hogy az egyik legművesebb szobrászunk, kompozíciói szakmai szabatossága, finomsága gyakran az ékszerművesek bravúros technikájára is emlékeztetett. Tevékenysége némiképp átmenetet alkotott az ötvösség és a szobrászat között, hiszen a kemény anyagba applikált üvegtestek prizmájának fénytörései a kristályos metszésű kompozícióinak dekoratív jelentést is adtak.

E kisplasztikai méretű műveken is érződött azonban, hogy Lugossy Mária nem elégszik meg a finom művű és elsősorban dekoratív értékeket sugárzó művek készítésével. Ha fel is használta a visszatükröződés, a fénycsillámlás dekoratív lehetőségeit, a mű számára valamiként transzcendentális értelmű plasztikai jel létrehozása volt, mintha a tér, a fény, a kozmikus visszatükröződések modellálására törekedett volna tiszta konstrukciójú kompozícióiban. Az is érződött, hogy mindinkább ki akar törni a plakett és a kisplasztika műfaji és méretbeli korlátaiból és a művei belső eszmei töltésének, programjának megfelelő méret és forma után vágyik. Lugossy Mária új művében kilép a kis méretek adta lehetőségek köréből és művészete belső eszmei magjának megfelelő kompozíciót alkot — mégpedig olyant, amelyet nem lehet a művészettörténet hagyományos műfaji kategóriái szerint minősíteni: nem monumentális szobor, sztereometrikus térkonstrukció, hanem annak a kozmikus tér- és fényélménynek a nagyszabású modellálási kísérlete, amelyre már metaforikusan a kisplasztikáiban is kísérletet tett.

Lugossy nagy élménye a tér-idő-mozgás. Egymásba áthatása és eggyéválásuk, egymásba hatolásuk pillanatát akarja plasztikai műben szimbolizálni és állandósítani. Mégpedig olyan méretű műben, amely megteremti a maga fiktív „kozmoszát", és a teremnyi méretű, tudatosan lehatárolt térben lejátssza a súlyos tömeg és a fényenergia dinamikájának konfliktusát. Az energiasűrűsödés drámai erővel tömöríti a teret egy pontba, mégpedig olyan vehemenciával, amely magába foglalja a térrobbanás potenciálját is. Feszített tér, de nem sztereometrikus értelemben, nem is a konstruktivista plasztika lehetőségein belül, hanem az energiával telítődött tér kisüléseit szimbolizálván. Míg kisplasztikáin gyakran a konstruktivitás poézissel vagy dekoratív fényvisszaverődésekkel párosult, e nagy térkompozícióban egyértelműen a transzcendentális ihlet uralkodik és keresi plasztikai-formai realizálásának lehetőségét.

Németh Lajos

KIÁLLÍTOTT MŰVEK

Emlékmű terv, 1978
makett fotó, 50 × 60 cm
(Ópusztaszeri pályázat, Schneller Vilmossal)

Tér, struktúra, tömeg, 1979
fotó-grafika, 50 × 60 cm

Fázisok, 1979
fotó-grafika, 50 × 60 cm

Tektonikus projekció, 1979
fotó-grafika, 50 × 60 cm

Ambivalens tér, 1979
foto-grafika, 60 × 50 cm

Térkristály, 1980
plenit, krómacél,
5 × 15 × 15 cm

Csend I., 1980
kvarcit, krómacél, plexi,
4,5 × 11 × 11 cm

Csend II., 1980
krómacél, plexi,
5 × 11 × 11 cm

Reflexiók, 1980
üveg, krómacél,
7 × 12 × 12 cm

Erőhatások, 1980
krómacél, 7 × 15 × 15 cm

Gyorsuló tér, 1981
fa, acél, alumínium, üveg,
250 × 400 × 600 cm

LUGOSSY MÁRIA KIÁLLÍTÁSA
DOROTTYA UTCAI KIÁLLÍTÓTEREM
1981. JÚNIUS 2—21.
A KIÁLLÍTÁST RENDEZTE: DOBAI ÁGNES
A KATALÓGUST TERVEZTE: KEMÉNY ZOLTÁN
A FOTÓKAT KÉSZÍTETTE: BÁCSKAY GÁBOR, MOLNÁR GÉZA
ISBN száma 963 01 3183 8

Lugossy Mária a Magyar Iparművészeti Főiskolán végzett. Első önálló kiállítása 1974-ben volt a Magyar Építőművészek Szövetségének Székházában. Köztéri művei több magyar városban is megtalálhatók, mint pl. Budapesten, Kecskeméten, Győrött stb. Számos hazai és nemzetközi elismerésben részesült, 1983-ban Munkácsy-díjjal jutalmazták addigi munkásságáért.

Pályafutása során többféle anyagot is használt művészi törekvéseinek kifejezésére. Kezdetben fémekkel foglalkozott melyeknek felületét rendszerint tükörfényesre dolgozta ki. Idővel érdeklődése folyamatosan a nehezen megmunkálható matériájú üveg felé fordult. Több alkotásában is ötvözi az üveget és a különböző fémeket /higany, bronz, króm stb./, így hozván létre különös, egyéni harmóniát sugárzó műveit.

Lugossy nemcsak hazánkban, de külföldön is ismert sőt elismert, megbecsült művész. Munkái Neww York-tól Tokió-ig számos nagy közgyüjteményben megtalálhatóak.

Mostani tárlatán legújabb alkotásaiból láthatunk válogatást, melyeknek fő anyaga a bronz és az üveg. Az eleddig nonfiguratív alkotásokat készítő művész most a klasszikus értelemben vett figuratív szobraival jelentkezik.

Dobai Ágnes

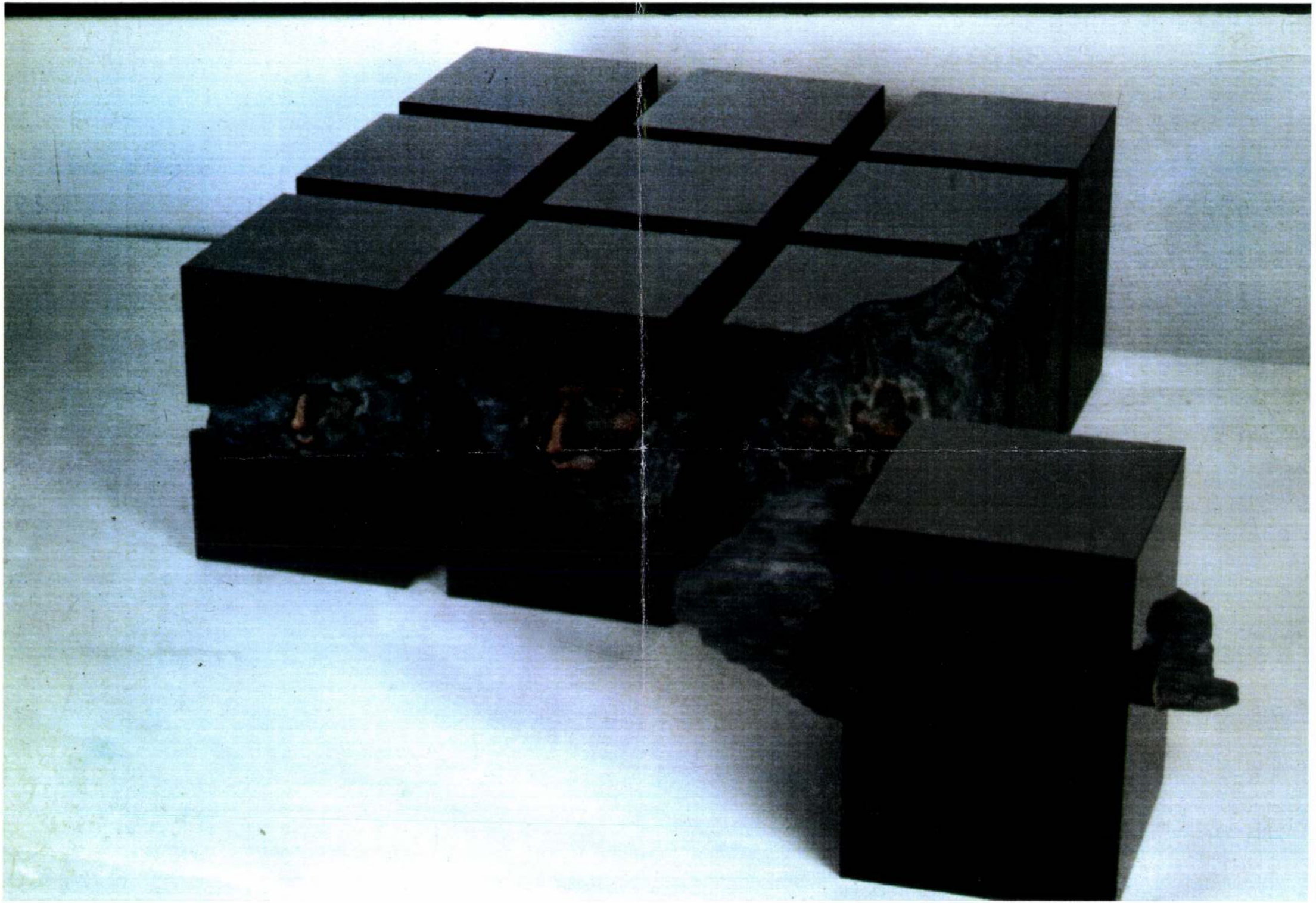

LUGOSSY MÁRIA: KONFRONTÁCIÓ

1989-90.

LUGOSSY Mária 2000/4.

re kell egy kékharisnyának a „beszélgetés". A színészek többsége három-négy figurát is alakított, Bertalan Ágnes az özvegy, Hollósi Frigyes a kiadó, Fekete Ernő Lavoisier, Tóth Zoltán a hóhér szerepében tetszett.

Katona József Színház: Hamvai Kornél: Hóhérok hava

Rendezte: Ascher Tamás; díszlet: Khell Zsolt; jelmez: Szakács Györgyi; zene: Márkos Albert; koreográfus: Bodor Johanna; dramaturg: Fodor Géza, Veress Anna; asszisztens: Tuwald György, Gerzsenyi Bea.

Szereplők: Gazsó György; Bán János; Básti Juli; Bertalan Ágnes; Csányi Sándor; Elek Ferenc; Fekete Ernő; Hollósi Frigyes; Kiss Eszter; Kocsis Gergely; Kun Vilmos; Nagy Zsolt; Pelsőczy Réka; Rajkai Zoltán; Somody Kálmán; Szabó Győző; Szirtes Ági; Tóth Anita; Tóth Zoltán; Vajdai Vilmos.

Rózsa Gyula

Mi van az üveghegyen túl?

Az üveg, mint tudjuk, kétlelkű anyag. Súlyos, mint a szikla, de áttetsző, ha éppen nem átlátszó. Kemény, alig karcolható, de védtelenül, menthetetlenül törékeny. Melegen a legalakíthatóbb, legengedékenyebb, legalkalmazkodóbb matéria, de kihűlve már alig formálható, csak a legbrutálisabb maratásnak, köszörülésnek és csiszolásnak engedelmeskedik.

Lugossy Mária újabb szimbolikus üvegmunkáinak nincs sok köze az anyag esztétikumához. A művész ötvösnek tanult és ötvösként indult, s néhány, inkább az ipari dizájnhoz, mint a fémművességhez húzó díszóra után konstruktív fémplasztikákkal, majd hamarosan fém-üveg plasztikákkal, végül nonfiguratív üvegplasztikákkal hívta fel magára a figyelmet. A hetvenes-nyolcvanas évek sajátos magyar miliőjében és értékrendjében történt mindez, akkor, amikor avantgárd a neoavantgárddal nálunk már összemosódott, amikor a klasszikus konstruktivizmus fölött még mindig lebegett valami ostoba és értelmezhetetlen, ámde enyhe hivatalos bizalmatlanság, következésképpen fölragyogott körötte a nem hivatalos értékrend szolidaritása és lelkesedése is. Ebben az állapotban a neotörekvések betörései mindkét pólust zavarba ejtették. Konzervatív oldalon újabb, még nyugtalanítóbb jelenségként kellett szembenézni a neoavantgárddal, miközben még a fél évszázados, nálunk fél évszázadot késett klasszikus izmusokat sem sikerült érzelmileg feldolgozni, a minden újításra nyitott félnek pedig – amelynek a reakcióit az előzőek akciói szükségszerűen végig befolyásolták – sürgősen át kellett dolgoznia az esztétikai, s kivált az azt mindig meghatározó morális értékrendet.

Lugossy kisplasztikái jól érezték magukat ebben a légkörben. Tiszta, mármár steril geometrikus kompozíciói, egy méltatóját orvosi műszerekre emlékeztető krómacél művei nem kényszerítették a nézőt annak eldöntésére, hogy a késői konstruktivizmus vagy a minimal art körébe sorolandók-e. Bizonyos, hogy technikailag igen gondos, precíz és alapos művek voltak, amelyek szellemiségükben is pedánsan ragaszkodtak a térmértan szabályaihoz. Az üveg bevonulása kezdetben csak ezeket a tulajdonságokat fokozta, vele kombinálva a fémek még hidegebben fénylőek, a síkok és negatív formák még éteribbek, egészben a kompozíciók csillogóbbak és látványosabbak lettek. Azt, hogy filozófiai igényt jelentettek volna be és erkölcsi aspirációik is lettek volna, csak akkor kezdte bárki is felfedezni, amikor az üveg, s vele együtt

a világértelmezés uralkodóvá vált Lugossy munkásságában. A megbontott kubusforma, a lapokra csiszolt, felnyitott gúla, a többszörösen bemetszett téglatest elviseli a Hasadó kristály, a Csend vagy a Nyitások címet és gondolatiságot, anélkül, hogy megsértené a minimal artos vagy iparművészeti tartalmakat. Amelyek – mindkettő a maga módján – végtelenül szűkösek, azaz végtelen asszociációs lehetőséget kínálnak a nézőnek.

A folyamat akkor lett kevésbé zavartalan, amikor – a nyolcvanas évek eleje ez – a volt ötvös, immár üvegszobrász szabadjára engedte üvegműves eszközeit, s velük egy időben szimbolikus hajlamait. Kivált a híressé vált üvegérmeiben, amelyek nem feltétlenül csak a nagyközönség soraiban avatták rendkívül népszerűvé. Az üveg hevítve engedékeny, mesterkézben – és Lugossy kétségkívül mestere a technikának – varázslatos átalakulásokra képes. Azt azonban nemcsak a konstruktivisták tanítványától, tegnapi minimal artostól szokás számon kérni, hogy él-e vagy visszaél a lehetőséggel. Azzal, hogy Lugossy ásványokat, érceket és kristályokat helyezett el plakett formájú üvegburkokban, úgy, hogy a betétek megőrizték természetes állapotukat, tulajdonképpen csak a levélnehezék-készítők bravúrját ismételte meg a professzionális iparművész nívóján. Üveglencséi – legyenek bronzzal, más színű üveggel, ásvánnyal bélelve – valóban tetszetős, szellemes, nemegyszer kihívó nonfiguratív dísztárgyak. Ám az üveglencsében mozgó, hullámzó higany már önmagában is provokálja az *anyaggiccs* határait, az a higany pedig, amelyet azért öntöttek az üveglencsébe, hogy a melléje zárt ásványt kémiailag fokozatosan felfalja, túlcsordul ezeken a határokon (Folyamat).

Egész kis cselekménysor az üvegmedálban: dramaturgiája a folyadékkal töltött levélnehezékek dramaturgiájára, vagy a szintén folyadékkal töltött emléktárgyak, jobbára tollak történéseire emlékeztetne, ha nem volna a művek címe és aspirációja immár Vénusz gyermekei, Folyamat vagy Purgatórium. A filozofikussá, mitologikussá, univerzálissá emelkedett utalások azonban elkápráztatják a publikumot, és elaltatják az intellektuális és az ízlés-éberséget. Az egykor szűkszavúságával tüntető, mélyértelműen zárkózott Lugossy kis novellákat és dramoletteket ad elő, de minthogy egyelőre csak nonfiguratív formákkal és tetszetős anyagokkal operál, kevéssé feltűnő, hogy történetei olcsón érzelmesek és eszmei mondanivalói laposan banálisak. Nem először fordul elő a modern művészetben, hogy a nemesnek tudott anyag, a technikás kivitel és a sokféleképpen értelmezhető nonfiguratívitás csupán leplezi a közhelyet, és jótékonyan fölértékeli a dekoratívat.

Önleleplezővé a folyamat akkor vált, amikor Lugossy áttért a figurativitásra. Vallomásai szerint ez a legutóbbi évtized- és rendszerváltáskor következett be, midőn különböző emlékműpályázatok ösztönözték az ábrázoló szobrászatra. Megint csak el kell ismerni: e téren is elsajátította a szakma fogásait. Lugossy kitűnő szakember, igazi hivatásos; ő, aki pályájának első két évtizedében csak nonfiguratívként, azon belül is geometrikus absztraktként nyilatkozott meg, már régen fölényes mintázónak, perfekt aktszobrásznak bizonyul. Igazán sajnálatos, hogy ezekben az erényeiben sem bízik annyira, hogy le tudna mondani azokról a halmozott hatásokról, amelyek iparművészeti munkáiban indokoltak voltak. Hogy szobrászata túltelítődik, azt a februármárciusban kiállított könyvsorozatánál jobban mutatja – mert érettebb, teljesebb, kevésbé monoton – például a Földanya című kompozíciója, ezt megelőző tárlatán láthattuk a kiscelli templomban.

A Földanya nem lehet több huszonöt évesnél. Legfeljebb jól konzervált harmincas. Ívelt, izmosan telt hát, ígérően lankás csípő, zengő, keménységében is gyöngéd tompor – ennyi látszik a részint torzó, részint lepellel borított, szépséges fekvő aktból. Érzékiségét növeli – noha nem kell azt már növelni – a körbekeretező lágy drapéria, amelynek a redőző könnyedsége végig a leggömbölydedebb részeket kontúrozza. És amely sajátos módon éppen a combok közére, a sokkal

kevésbé föld- és sokkal inkább anyaképességre irányítja a figyelmet hirtelen megsokszorozódó, egyfelé tartó fodrozódásaival. Egyszóval a figura bravúrosan érzékmozdító. Ám titokzatos és bizonytalanságérzetet keltő rétegelt földön hever, talán akkor is lebegne, öntöttvas matériája ellenére is, ha ez a rétegelt domborzat nem egymásba préselt-olvasztott üvegtáblákból készült volna. De azokból készült az üveghegy, törékeny és mégis súlytartó, sejtelmes és mégis egyértelmű, éles élekkel fenyegető és mégis békülékenyre csiszolt, más-más módon áttetsző, de áttetsző fekete és zöld üveglemezekből, amelyek maguk is tömbösek és lebegőek egyszerre.

Öntöttvas plusz üvegplasztika, naturalizmus plusz konstruktivitás, stilizálás plusz erotika, mitológiai műveltség plusz a legérzékibb aktszobrászat – ez az a hatásmennyiség, amit már igen nehéz magunkban elrendeznünk. Ami aztán a káprázat után marad, egy kívánatos nőtest nem feltétlenül intellektuális élménye. Az újabb könyvciklus darabjai ennél unalmasabbak. A szobrász most erudícióra utaló könyvalakokat rétegel és csiszol füstszínű üveglemezekből, s az üvegtestbe olvaszt és ragaszt mészkődarabokat, de főleg arasznyi férfiaktokat. Ugyanazt a némileg stilizált bronz férfiaktot, leginkább az Oscar-díj plasztikájára emlékeztető figurát helyezi el hol hármasával, hol nagyobb sorozatban a megolvasztott üvegtestben, amely a sajátos (homokfúvott?) megmunkálás révén belül érdes, kemény, átlátszatlan kőzetnek, kívül simítani való, felfényezett, gyönyörű felületnek mutatkozik. A mondanivaló – nagyon is – nyilvánvaló. Történelemkönyv I.: a könyvből alaktalan fehér kő lóg ki, mert az emberiség históriája súlyos és alaktalan. Történelemkönyv IV.: az Oscar-figurák mélyen belesüppednek a nyitott könyvbe, alig látszanak, mert a történelem felfalja az embert. Tóra-tekercs: a figurák még jobban beleolvadnak a tekercs alakú üvegtestbe, mert a tanban az ember feloldódik. A gravitáció könyve: a könyvoldalakból súlyos kődarab tart lefelé, mert a törvények mindenek felett uralkodnak.

Az anyagkombinációk megragadók, a technikai kivitel példás, a gondolati tartalom közhelyes – együtt vannak a feltételek. A szobrásznak, aki elhatározta, hogy túljut az üveghegyen, aki az emlékműplasztika kedvéért stílust váltott, és akinek azóta már el is készült néhány politikai monumentuma, biztosítva van a köztéri pályafutása. A magyarországi közszobor-illetékesek mindig ilyen teljesítményt honoráltak, korszakoktól, rendszerektől és ideológiáktól függetlenül.

Hogy csak egy analógiára utaljunk: Olcsai Kiss Zoltán, a Kerepesi temető mártír-emlékművének szobrásza évtizedekig a sévres-i porcelángyárnak dolgozott, s ugyancsak ötven körül járt, amikor áttért a monumentális feladatokra. A reprodukciók tanúsága szerint hajdan bravúros Don Quijote-figurákat mintázott mázas, festetlen porcelánból.

Lugossy Mária kiállítása. Dorottya Galéria, Budapest, 2000. február 11.–március 12.

Barna Imre

HU

B.-nek véleménye van „a dolgokról". A múltkor is dühöngött valamin. Miért nem írod meg, kérdezte A. Ő meg szokta írni, pénzért persze. Mindenféle betűszókat is használ: GDP, MPP, FTC. Mi és ők, sapienti sat. Eurokonform. Mire B., hogy az ilyesmi őt nem érdekli. Mire A., hogy akkor ne dühöngjön. Vagy ha még-

is, akkor igenis kérje meg az árát. Értelmiségi volna, vagy mi.

A.-nak igaza van, B. mégsem hallgat rá. A.-t a tények érdeklik, gondol róluk ezt-azt, és szakavatottan, ügyesen, praktikusan elbütyköl a gondolataival. B. nem a tényeken töpreng, hanem azon, hogy mit gondol róluk más. És hogy miért, és hogy mire megy vele. „Szerinted mit gondol a Tito?" faggatta réges-rég, ötvenhat után az apját az anyja, és az apja meg ezen dühöngött, mert honnan tudhatná ő, hogy mit gondol a Tito. Kár, hogy nem tudhatta, gondolja vénülő fejjel azóta is B.

A művészet, az persze más. Az eleve az Istenről szól. Hogy mi következik rá, B.-re nézve abból, hogy milyen és miért olyan, amilyen, és miért és hogyan van, ami van.

Hogy mi ez az egész. És főleg: mit gondol magáról.

B., ha dühöng, akkor is erre gondol.

Jancsót is ezért bírja most újra nagyon, ezért nézi meg az újabb, káromkodós Jancsó-filmet is. Jancsónak lámpást adott a kezébe az Úr Pesten, Jancsó a lámpást meglóbálta, és jól bevilágított vele a temetőbe. Felidézte a régi szimbólumait, és egy vidám sírgödör szélén angyali hófehérben nagyot, jóízűt káromkodott. Az *Anyád*...-nak meg már szinte a címében is. Kapa és Pepe, az okos (buta) meg a buta (okos) bohóc tovább nyomják a dumát, a hófehér Miki bácsi szótlanul lebeg fölöttük az ezredvégi napfogyatkozásban. Eszmékről, katek- és más izmusokról persze szó sincs már. Kapának és Pepének a Szabadságszobor – Grunwalsky premier plánjában rémületesen szürreális – Gólem-fejét kell körbedumálnia ahhoz, hogy a Kishorthy-síremlékből szovjet hősi izévé lett szimbólum fáradt, bár kihagyhatatlan poénja azért elhangozhassék. Úristenről ezúttal a címben sincs szó, annál több a láthatatlan szúnyogokról. Az Isten, mondhatni, az ő hiányukban van jelen. Csapkod *tehát* a Kapa meg a Pepe. Káromkodnak: anyád!

Jancsó felszabadult. Szabadságának egy életmű a fedezete.

Megy most az *Anyád*... előtt két kisjátékfilm is. Az egyik egy hulladékból animált, ellenállhatatlanul mulatságos Óz-változat a Diáksziget esti meséinek szókimondó stílusában. A mesét egy Rákóczi téri kislány adja elő. A figurák – egy kivágott Playboy-maca, egy túl okos madárijesztő, egy „homoszexuális, pedofil és szodomista" bádogköcsög meg egy túl bátor vécékefe – elszántan masíroznak, trágár nótácskát dalolnak, és nem és nem tudják, ki is az az Óz. Hogy ki? Hát egy vodkásüveg megszemélyesítette ukrán Maffi-Óz, ki más volna. Jól összevereti a vidám cimborákat, Dorothyt pedig megtartja magának.

A másikban – *uristen@menny.hu* – igenis színre lép az Isten. Tudniillik becsapja a mennyország kapuját a huzat, ő pedig ijedtében leejti a kulcsát a földre, és kénytelen utána ereszkedni, hogy megtalálja. Magyarországon, persze. Szimpatikus, egyszerű fiatalember, csak a beszéde kacifántos kissé, de aztán apró földi örömök: sörözés, cigizés, meg egy – magát kezdetben amúgy szintén Istennek nevező – alkalmi jó barát tanácsára erről is leszokik hamar. Tesz egy-két csodát, bár nem túl nagyot (meghitt táncra perdíti rajtakapott tolvaj-áldozatával a bolti kidobóembert, ilyenek), aztán az újdonsült jó barát társaságában, merthogy a nyolcadik kerületi Angyal utca 28. előtt leszúrták szegényt, megtér a mennyekbe. A mennyország kulcsa nem lett meg, de segít egy hivatásos lány: „Hát hülye vagy? Mé' nem kopogsz be?..."

És persze Scherer Péter, vagyis a Pepe ott a kapus.

A két kisjátékfilm egyébként is nagyon passzol az utánuk... vagyis hát előttük jövőhöz. Az alkotók – Stefanovics Angéla, Kálmánchely Zoltán és Végh Zsolt –, Open Film Fesztiválok, Független Film- és Videoszemlék, illetve a legutóbbi Filmszemle sokszorosan (a szórólapjuk szerint 2001-ben, 2002-ben, sőt 2003-ban is!) díjazott alkotói alig-huszonévesek ugyan, de hát a tavalyi Berlinalén Jancsó is valami fiatalfilmes-kategóriában futott a maga hetvennyolc évével, ha

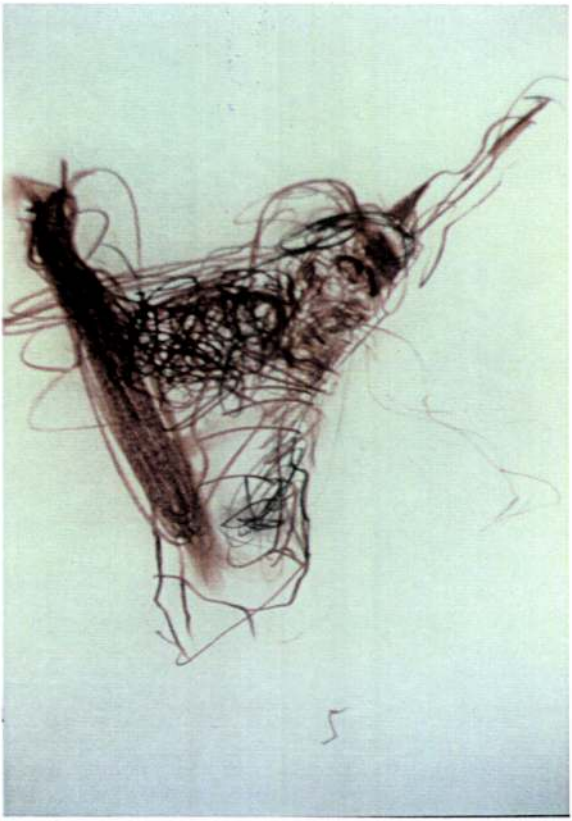

Konig Péter

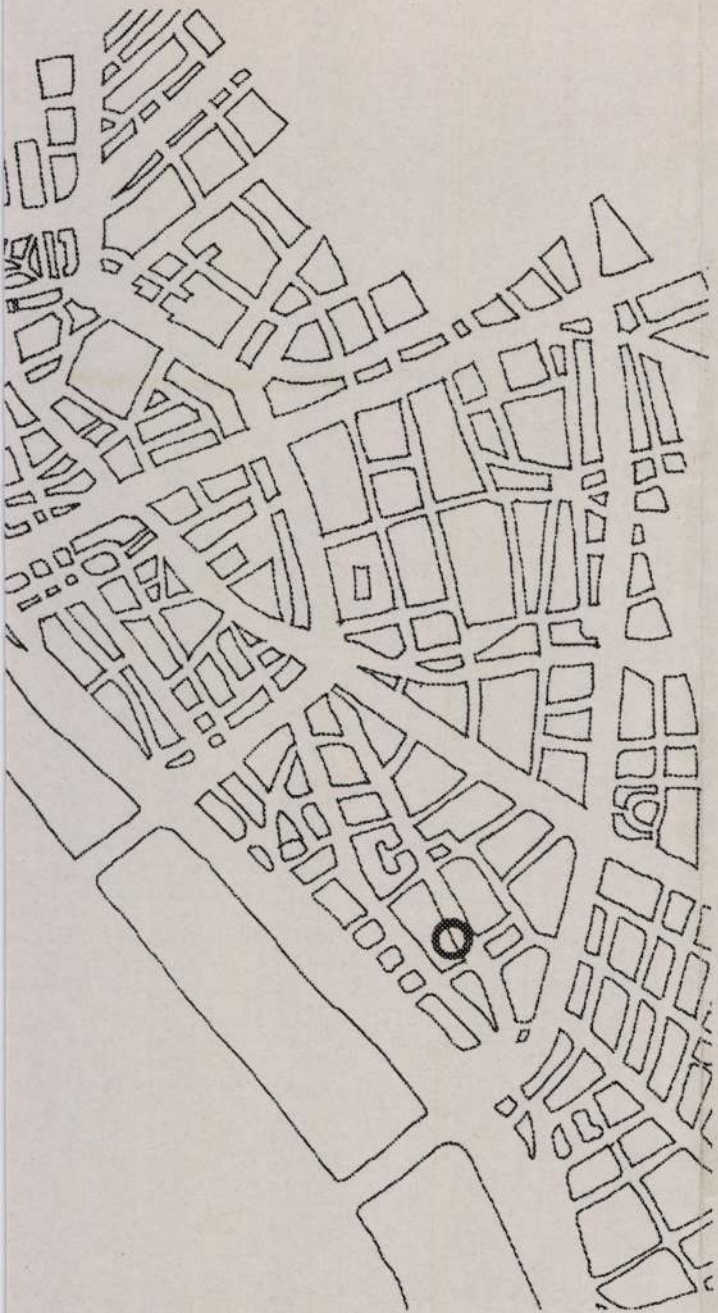

ERLIN GALÉRIA

1092 Budapest, Ráday u. 49.
Telefon/fax: 216-5280

Meghívó

LUGOSSY MÁRIA
szobrászművész
és
KOVÁCS PÉTER
festőművész
kamarakiállítására

Megnyitó:
1994. március 8-án
19 órakor

A kiállítás nyitva:
1994. március 8-tól 25-ig

ERLIN GALÉRIA

1092 Budapest, Ráday u. 49.
Telefon/fax: 216-5280

ERLIN GALÉRIA

Tervez és kivitelez építészeti és belsőépítészeti megbízások alapján iroda- és banképületeket, kulturális és kereskedelmi létesítményeket.

Vállalja a kapcsolódó képző- és iparművészeti munkák tervezését és kivitelezését: táblaképek, fa-, kő- és bronzplasztikák, murális munkák (freskó, szekkó, szgraffitó, gobelin, üvegablak), művészi grafika, textil, ötvösmű, egyedi üveg és kerámia műfajokban.

Vállal arculattervezést, reklámgrafikai munkákat nyomdai előkészítéssel, valamint kerttervezést, közterek tervezését, utcabútorok, köztéri szobrok és műtárgyak tervezését és kivitelezését.

Rendszeresen bemutat kvalitásos kortárs képző- és iparművészeti alkotásokat a Ráday utcai galériában kamarakiállítások formájában.

LUGOSSY Mária

FRANK János: Zárványsk = Élet és Irodalom, 1989. dec. 15. 13.

[Hkp. Lugossy-est bevezetője, Műcsarnok Kamarasorom]

XX. 12. 45. u / Mesterek

LUKÁCSY Sándor: Losonczy Tamás és Losonczy Ibolya művészete.
Életünk, 1989/4. 369–371. ill.

? L. I. (1906–1992)
· L. T. (1904–)

Bildhauer Mária Lugossy

Das Budapester Frühlingsfestival bietet den Rahmen für den Versuch, Rechenschaft abzulegen von die Malet Bildhauer, Graphiker und Medailleure Ungarns in den vergangenen zwei Jahren schufen. — Mária Lugossy zeichnet sich erneut durch die sehr disziplinierte abstrakte Plastik aus Chromstahl und Glas aus: „Hommage à Frank Lloyd Wright."

K. Rücke: Spiegel des Heut und Heute?
Daily News, 1964. März. 24.

Lugossy Mária, Munkácsy díjas szobrászművész

A Budapesti Tavaszi Fesztivál keretében márc. 16-án a Műcsarnokban megnyílt Az Országos Képzőművészeti Kiállítás. Kovács Péter művészettörténész részt vett a szobrászati anyag zsűrizésében. – Mindjárt az első teremben látjuk Lugossy Mária emlékmű-tervét, – Kovács Péternek a kedvencei közé tartozik ez a mű.
(említve).

Képzőművészet '84

1984. III. 29. TV-műsor (Zné).

Lugossy Mária, Munkácsy-díjas szobrászművész

Az Ernst Múzeumban, mától egy hónapig látható üvegből a magyar üvegszobrászat kiemelkedő alkotásaiból. Olyan művészek, mint K. Szűcs György, Schaár Erzsébet, Vilt Tibor, Bohus Zoltán, vagy Lugossy Mária miért nyúltak a gőgös üveghez? Talán hogy kipróbálják az üveget, annak fényét áteresztő, vagy fénytörő, fényvisszaverő effektusaival játszanak, bizonyítanak, hogy e speciális anyag egy különös keret az egyéni mondanivaló kifejezésére.

TV-Híradó 1.

1984. VIII. 22. Televízió 1-műsor, 20.00 | Gy. Zné. |

1984.VIII.28. TV-1. 21.20.

1021

Studió '84

- 1982-ben Finnországban, Richimü város finn üvegmuzeumában rendezte be a Műcsarnok a Magyar üvegszobrászat című kiállitást. A tárlatnak nagy sikere és sajtóvisszhangja volt. A résztvevők közül többen azóta is rendszeresen szerepelnek külföldi kiállitásokon. Most Magyarországon az Ernst Muzeumban kerülnek bemutatásra ezek a müvek. A válogatás nem az egész üvegszakmát képviseli, hanem ennek egy ágazatát, az üvegszobrászatot. Bizonyitva, hogy az üveget ma már a képzőművészet eszköztárába sorolhatjuk. A tárlaton többek között Lugossy Mária, Puczkó György, Saár Erzsébet, Mill Tibor és Zégács György munkáit láthatják. /Zene/

- Hol állitott ki először magyar művészekkel?

- Körülbelül egy hónapja Eisenstadtban. Az Esterházy kastélyban volt egy hatalmas kiállitás. S aztán Eisenstadttól nem messze egy hétnapos szimpóziumot tartottunk, ahol szinténegyütt dolgozhattam magyar művészekkel és Megvallom őszintén, hogy azok a szakmai tapasztalatok, amelyeket ott szereztem és a baráti kapcsolatok rendkivül fontosak voltak a számomra. Ezt nem udvariasságból mondom. Ezek a müvek a festészetnek, a képzőművészeti érzékenységnek, valami friss utját mutatták.

- Ön sokat utazik. Ahogy mondta, rendszeresen fülkeresi az európai és az amerikai galériákat. Véleménye szerint a mai magyar festészet milyen helyet foglal el, vagy hogyan illeszkedik a nemzetközi mezőnybe?

- Számomra az igazi különbség, hogyha New Yorkban, Kölnben, Düsseldorfban vagy másutt járok, a művészek kezét szinte mindenhol megköti, hogy üzletet kell csinálniok.

Itt viszont a művekben a valódi életet, a művészek valóságos érzéseit, személyiségét fedezem fel.

- Szóval Ön szerint a magyar művészeti élet teljesen mentes az üzleti szemlélettől?

- Igen, bár átfogó ismereteim nincsenek. Tudom, gazdasági problémákkal küzdenek Önök. A művész szempontjából én ezt mégsem találom olyan súlyosnak. Sőt, azt mondanám, hogy ez az állapot furcsa módon még kedvezhet is az alkotóknak. Lehet, hogy a végén még Budapestre fogok emigrálni. /Zene/

- A közép-európai és magyarországi képzőművészetre 1980. öl táján jutott el az a hatás, ami a 70-es évek végétől nyomon követhető a nyugat-európai, dél-európai, valamint az egyesült államokbeli festészetben. Az 1983-84-es őszi tárlaton láthattunk már munkákat az uj tendenciákból. Erről ad most egy teljesebb áttekintést az Ensz-muzeumbeli kiállitás. /Zene/

Lugossy Mária

Balatonfüredi üvegművészeti
kiállítás

Magyar Nemzet 1985. IV. 5.

Lugossy Mária

Kiállítási Igazgatóság

Magyar Nemzet 1985. VIII. 29.

LUGOSSY MÁRIA

emlitve

Salamon Nándor: Érembiennálé.Sopron,
Lábasház

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf.35.sz.4.o.

LUGOSSY MÁRIA

említve

Acsay Judit: Hordható művészet.Jó
Józsefvárosi Kiállító Terem
UJ TÜKÖR 1982.XIX.évf.48.sz.4.o.

ŐDÉS
éb jogviszony létesitéséhez

ettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri

. . . . . .

orolás

Lugossy Mária, iparművész

Megnyílt a Műcsarnokban az Orsz. Képzőművészeti Kiállítás, ahol láthattuk Lugossy Mária műveit.

Losonci Miklós: Országos Képzőművészeti Kiállítás. Kalai Hírlap, 1984. máj. 31.

Lugossy Mária, iparművész

A Műcsarnokban ezúttal másodszor kerül sor az elmúlt esztendők legjelentősebb alkotásai közül kiválogatott művek gyűjteményes bemutatására. – A fiatal Lugossy Mária izgalmas acél-üveg alakzata állítja meg a látogatót. /említve/.

-Bányai-: Több esztendő munkáiból.
Magyar Papíripar, 1984. máj. 5. 6. old.

Mária Lugossy

Auch kleine Gegenstände können im Effekt, in ihrer künstlerischen Qualität monumental sein – das beweist eine Ausstellung im Berliner Haus der Ungarischen Kultur, die die zeitgenössische ungarische Medaillenkunst vorstellt. – Zu den 29 Ausstellern gehören auch die bedeutendsten Gegenwartskünstler: Tamás Asszonyi, Miklós Borsos, Róbert Csikszentmihályi, Tibor Duray, József Szabki, András Kiss Nagy, Erika Ligeti, Mária Lugossy, Tamás Vigh.

Gábor Nemes: Medaillen, Gemälde, Graphiken.
Budapester Rundschau, 1984. jún. 11. 9.-old.

Lugossy Mária, Munkány-díjas szobrászművész

Mária Lugossy

Medals of 40 years. Helikon Gallery, till 14 April 1985.

„Child of Venus," medal, 1982, glass, metal, mercury

| repr. |

Műcsarnok és Kamaratermei.

1985. április.

Lugossy Mária, Munkácsy díjas szobrászművész

Éremválogatás.

40 év ismeiből.

A Helikon Galériában 1985. márc. 21-ápr. 14-ig látható e kiállítás. Azoknak a művészeknek a munkait is bemutatja, akik a neokonstruktivizmus és a minimal art formavilágát vitték be az érem-művészetbe: Csiky T., Bohus Z., Lugossy M., Heriterz Gábor.

Műcsarnok és Kamaratermei,
1985. márc.

Hírek.

Lugossy Mária, Munkácsy-díjas szobrászművész

~~iparművész~~

Glasgowban 1985, okt.4–nov. 10 közt magyar művészeti hónapot rendeznek a skót és brit kulturális intézmények. A mai magyar képzőművészetet 18 művész képviseli, köztük van a művész műve is.

Műcsarnok és Kamaratermei
1985 okt.

LUGOSSY MÁRIA

HOLLÓS László: Művészkert : 70 éves a Százados uti művésztelep. = Budapest, 1983/7. 13.p.

Visszaemlékezés a művésztelepre és jelen helyzetéről:

Külső szemlélők

A *Lugossy Mária—Bohus Zoltán* művészházaspár nem lakik a telepen, csak műtermet bérelnek itt. Naponta kijárnak, este hatig dolgoznak, aztán hazamennek.

— Óriási szerencsénk volt. Ahogy elvégeztük 1971-ben a főiskolát, megkaptuk ezt az üres műtermet. Egy lavórral, rezsóval, merülő forralóval kezdtük, most meg már lassan kezdünk kiszorulni innen. Nekünk, kívülállóknak úgy tűnik, összetartanak itt az emberek. Ha kell, megvédik a telepet, harcolni is tudnak érte.

Mindenkivel köszönő viszonyban vagyunk, de a közösség életében nem veszünk részt. Ahhoz itt kellene laknunk. Különben is nehéz a közeledés. Nemrég benézett hozzánk Bencsik Istvánné, és áthívott magukhoz. „Borzasztó, hogy tíz év alatt még egyszer sem ültünk le beszélgetni" — mondta. Külön öröm minden nap kijönni a telepre, kész kirándulás. Csönd, nyugalom, madárcsicsergés fogad. Kedvesek, „emberszabásúak" az épületek, csodálatos a park, „békebeli" a hangulat. Télen-nyáron kint lehetünk a szabadban, és a kislányunkat is kihozhatjuk. Szomszédaink azt is elviselik, hogy gyakran egész éj-

LUGOSSY MÁRIA

Kiállítás

VÍZIDISZNÓÉK

Kortárs szobrok a Városligeti-tavon

A millenniumi múltba révedő rendezvények sorában üdítő kivétel az a szoborkiállítás, melynek a *Művészettel az új évezredbe* címet adták a szervezők. A századfordulós építési lázban, a gazdagodó polgárság aktív részvételével felépülő városrész szívében, a csónakázó tavon kiállított művek szándékuk szerint előre, egy új, de éppoly rohamosan fejlődő és polgárosuló korba tekintenek. Egy olyan korba, amikor a meggazdagodó rétegek nem észveszejtő árú fogyasztási cikkekbe ölik pénzüket, hanem a köz számára is élvezhető szellemi értékek létrejötte fölött bábáskodnak mint mecénások. Például köztéri szobrok szponzorálásával.

Fotó: Sióréti Gábor

A haza haszna

A huszonhárom kortárs művész által létrehozott szobrok kilépnek az elit művészet templomából, a múzeumból, és művészeti látvánnyá formálják a Városligeti-tavat. A műélvezet ingyenes, megtekinthető akár a Műjégpálya melletti kutyasétáltatás közben, bámulható a Kós Károly sétány hídjáról, vagy hűsítő italokkal felfegyverkezve az Á kávézó teraszáról. Romantikus lelkületűek, jó kondícióban levők és persze azok is, akik csupán a gyönyörködés céljából szeretnének közelebb kerülni a művekhez, bérelhetnek csónakot, hozzá térképet, a térkép alapján kalauzoló fülhallgatós magnót, és indulhat a vízi tárlat bejárása. Aki akar, szavazatával elősegítheti az egyik mű továbbélését: a közönségdíjas alkotást a főváros megvásárolja, majd valamelyik terén állandó közszemlére teszi. A szoborkiállítás persze turisztikai látványosság is egyben, s miközben a megállás nélkül automata fényképezőgépet kattingató és videózó külföldi turisták hadait kerülgetjük, gondoljunk arra, hogy az itt elköltött pénzükből valamilyen módon – még ha igen áttételesen – mi, a köz is gazdagodunk.

Tükröződések

A kiállító szobrászok nagy része a középgenerációhoz tartozik, s ez a tény talán indokolhatja azt is, hogy a Westend City bevásárlóközpont kb. félórás műsort adó, rendkívül ötletes vízszobrához hasonló látványosságban nemigen lesz részünk, sőt akadnak olyan alkotók, akik a környezettel való interaktív viszony helyett önmaguk reprezentációját, vagyis korábbi műveiket gondolták volt elhelyezni. Őróluk szót se többet.

Az üveg megfagyott folyadék – ott raboskodik, mint élettelen zárvány Lugossy Mária gránittömbjében. Ő *Rhea*, a Föld és az Ég istenének nászából született gyermek, aki Krónos, az idő istenének érintésére vár, esetünkben hiába, hisz a vízpart fölé benyúló árnyas fák megvédik a felmelegedéstől. Buczkó György nem elbújtatja, hanem magasba emeli áttetsző üvegplasztikáját, a *Vízprizmát*, ezt a kissé megdőlő, belül üveglapokkal tagolt és vízzel feltöltött akváriumot: a benne fodrozódó víz megtöri és varázslatosan szétteríti a felülről érkező fényt. A szél apró hullámokat kavar, melyek ott tükröződnek, mint megannyi elillanó fénygyűrű Fajó János minimalista, mégis érzéki, két félkörívből álló acéllemezén is. A szél lebegteti Bodóczky István óriási sárkányát, melynek színes vásznai játékosan libegnek a lehetőségek metszéspontján, a leszállás előtti pillanatban. A hazai mobilszobrászat jeles képviselője, Harasztÿ István egy terpeszben álló, hatalmas mozgó szobrot, egy a szél hatására a szárnyait billegtető *Szélmadar*at állított ki, amely *A stabilitás víztükre felett percről percre változtatja nézetét.*

Locs-pocs

Móder Rezső – akit a zavaros ideológiával felszerelt kultuszpolitika szégyenletes módon megalázott – ötdimenziós acélszerkezete a szoborkiállítás legkomplexebb darabja. Címében – *Bartók, Kodály, Kassák és Munkácsy beszélgetnek Szent István királlyal az Acélgyárban* – egyértelműen, bár igen egyénien utal az ezeréves államiságra, egyben meg is nevezi a felfüggesztett acélszobrok szereplőit, amelyek ezen túlmenően még zeneszobrok is: kocogtatja őket a szél, sőt a zenei programok keretében az Amadinda együttes is. Mindemellett még mint különleges szökőkút is üzemel. Keringető szivattyú permetezi Galántai György két, felfelé forduló, saját méretével megegyező talp-etalonját, ezt az örök érvényű darabot (a művész szerény interpretációja), amely ebbe a sajátos kontextusba helyezve leginkább egy vízihul la vidám lubickolását idézi. A szerelem is le het halálos: a vágyakozó, majd szétpukkan vízbuborékokból kialakuló szívet egy vastes szúrja át, egy hatalmas nyílvessző, melynel végén tűznyaláb lobog (SI-LA-GI). A művészt tovább inspirálták a vízben rejlő lehetőségek: a 220 darab színes betű, mint megannyi szétesett szótörmelék, rejtett értelmű tavirózsa lebeg és úszkál a víz felszínén.

Persze mi, emberek is bemerészkedünk néha a vízbe, mint ahogy Fehér László vasrajzai, a kép síkjából kilépő *Fürdőzők* is e hétköznapi örömnek hódolnak, megfontoltan és öregesen. Míg ők a vízben áztatják virtuális testüket, a víziállatok (úgymint *vízicsiga* vagy *hattyú*) inkább a felszín fölött tartózkodnak. Nem merészkedtek a vízbe a rózsaszín magyar vízidisznók se (Pinczehelyi Sándor), inkább egymás hátára állva mozdulatlanul várják a csodát, hogy az árvíz elől megmeneküljenek. A túlélési gyakorlat eme minősített esetét pedig Budapest épülésére és szépülésére, valamint a fővárosi disznótartás korlátozott voltára való tekintettel megvásárolta a Malacka Bt., korábban a Tilos az Á, majd az Á kávézó üzemeltetője. Így kell élen járni a polgári mecenatúrában.

- decker -

A kiállítás személyesen augusztus 20-ig tekinthető meg, virtuálisan a www.lakeart.hu website-on
Zenei programok a vízi színpadon este 9-től (a jegy ára 2000 Ft): július 6-án: Danubia Ifjúsági Szimfonikus Zenekar (esőnap: másnap); július 15-én: Képzőművész-zenekarok koncertje (esőnap: másnap); július 22-én: Viviente Fúvós Quintet (esőnap: másnap); július 29-én: Amadinda együttes (esőnap: másnap); augusztus 6-án: Wogram Jazz Quartet (Németország); augusztus 19-én: Lajkó Félix (esőnap: másnap); további információ: www.tilosaza.hu

Geröly Tibor *GI-2017/18/200*
elnök

1078 Budapest, István u. 42.

Tisztelt Elnök Úr

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumához az országos hatáskörű kulturális tevékenységet folytató társadalmi szervezetek 2000. évi működési támogatására beérkezett pályázatokat a külső szakértőkből álló szakmai értékelő bizottság elbírálta, melynek javaslata alapján megszületett a döntés.

Ennek értelmében sajnálattal közlöm, hogy az Ön által képviselt szervezet pályázatával nem tudtunk foglalkozni, mert a kiírás feltételeinek nem felelt meg.

Kérem tájékoztatásom szíves tudomásulvételét.

Budapest, 2000. május 22.

Üdvözlettel:
Óváry István
főosztályvezető

Nemzetközi Kulturális Örökség Minisztériuma
Várhegyi Attila államtitkár úrnak

Budapest

Tisztelt Várhegyi Úr!

Múlt év ősze óta létéért küzdő egyesületünk életbenmaradásáért Lezsák Sándor úr a parlamentben is szót emelt. Az interpellációban elhangzó érvekre Ön válaszolt. Halvány reménnyel töltötte el tagságunkat véleménye, miszerint internet figyelésére is fölhívta figyelmünket. Többen szóvátették: vajon ennyire tájékozatlan a kulturális vezetés? Nekünk 27 év után még egy írógépre sem, nemhogy számítógépre telt volna.

Aztán pályázati lapot kaptunk. Nem minősítem. Majd az elutasítás, melynek egy másolatát visszaküldöm, miután egyik tagtársunk saját költségén száz példányban sokszorosította és a tagság körében kiosztotta.

Most már a lakbért sem tudjuk kifizetni. Telefonunkat két éve csak hívni lehet, az egyesületből telefonálni nem, mert miből fizetnénk?

A Kulturális Örökség Minisztériumának értékelő bizottsága mennyire ismeri munkánkat? Mint a Nemzeti Kulturális Alapprogram Kuratóriuma, ahonnan ugyancsak sorozatos elutasítás az osztályrészünk? Ne vegye zokon kérdéseinket, de a pályázatok elutasításánál még erre sincs jogunk.

Tisztelt Államtitkár Úr!

Ha módja van segítsen. Meglepődnénk a támogatáson, mert a Minisztérium erre évek sorozatában nem volt hajlandó.

A Parlamenti támogatást első ízben a múlt évben utasították el. Idén már nem is kértünk. Önnek sem a magam akaratából írok, de néhány tisztségviselő még nem veszítette el a minisztérium támogatásába vetett hitét.

Budapest, 2000. június 20.

Tisztelettel:
Geröly Tibor

Vass Imre a Kultuszminisztérium munkatársa július végén telefonon jelezte, hogy kérésünket nem tudják támogatni. Újabb kérvény benyújtását indítványozta. Megállapodtunk, hogy elutasító álláspontjukat levélben közli. Én erre nem vállalkoztam. Augusztus 31-ig válasz nem érkezett.

G. T.

Művészetbarátok Egyesülete

Nemzeti Kulturális Alapítvány Igazgatósága
Határozat száma: 42539

*Sajnálattal tájékoztatom, hogy a Nemzeti Kulturális Alapprogramhoz benyújtott és a fenti azonosító szám alatt nyilvántartott KÉPZŐMŰVÉSZETI ALKOTÓTÁBOR SZERVEZÉSE MOSDÓSON célú pályázata – a Képzőművészeti Kollégium 2000. 05. 26-i döntése alapján – **nem részesült támogatásban.***

A szakmai kollégium döntése végleges, felülbírálatát kérni nem lehet.

Budapest, 2000. 06. 05.

Lugossy Mária
Kollégium-vezetője

Nemzeti Kulturális Alapprogram Igazgatósága
Határozatának száma: 42540

Művészetbarátok Egyesülete

*Sajnálattal tájékoztatom, hogy a Nemzeti Kulturális Alapprogramhoz benyújtott és a fenti azonosító szám alatt nyilvántartott HATODIK ALKALOMMAL RENDEZENDŐ KÁRPÁT-MEDENCEI KÉPZŐMŰVÉSZETI ALKOTÓTÁBOR SZERVEZÉSE LAKITELKEN célú pályázata – a Képzőművészeti Kollégium 2000. 05 26-i döntése alapján – **nem részesült támogatásban.***

A szakmai kollégium döntése végleges, felülbírálatát kérni nem lehet.

Budapest, 2000. 06. 05.

Lugossy Mária
Kollégium-vezetője

Nemzeti Alapítvány
Művészetbarátok Egyesülete
1388 Budapest

Örömmel értesítem, hogy a Nemzeti Alapítvány Kuratóriuma pályázatát elfogadta, és megítélt az Önök két programjára, együttesen 100.000 azaz egyszázezer forintot.

A döntés szerint az összeg az Ön(ök) által szevezett tábor, nyári program étkezési, szállás-, utazási és angyagköltségeire használható el.

Budapest, 2000. május 25.

Üdvözlettel: Vezér Amália
irodavezető

Budapest VII. kerület
Erzsébetváros Polgármesteri Hivatal

Tisztelt Elnök Úr!

Örömmel értesítjük, hogy a Budapest VII. kerület Erzsébetváros Önkormányzatának Művelődési Bizottsága kedvezően értékelte pályázatát.

A megjelölt tevékenység támogatására 50.000 forintot ítélt meg

Budapest, 2000. június 26.

Üdvözlettel: Kun Cecília
irodavezető

PROGRAMOK

Szeptember 7-én, csütörtökön 17.30 órakor a Gutenberg Galériában (VIII. Kölcsey u. 2.) **Gálfy-Bódi Tamás** kiállítását Mátyás B. Ferenc író nyitja meg. Megtekinthető szeptember 30-ig.

Szeptember 12-én, kedden 17 órakor a Nagy Balogh Kiállítóteremben (XIX. Templom tér) **Józsa Angéla** kiállítását Geröly Tibor nyitja meg. A tárlat október 7-ig tekinthető meg.

Szeptember 14-én, csütörtökön 17 órakor a **Balatonalmádi** Közösségi Házban **Fülöp Lajos** vetítettképes előadást tart negyven évi alkotómunkájáról. Házigazda Láng Miklós.

Szeptember 15-én, pénteken 17 órakor a Magyarok Háza (V. Semmelweis u. 1-3.) Bartók-termében **Silvia Liiva** észt grafikusművész és **Kelemen Kristóf** szobrászművész kiállítását Gyulai Liviusz Munkácsy-díjas grafikusművész nyitja meg. Bevezetőt mond **Lembit Luht** az Észt Köztársaság Nagykövetségének ideiglenes ügyvivője. Házigazda **Rajnai Miklós.** A kiállítást Kollmann J. György szervezte. A tárlat szeptember 29-ig tekinthető meg.

Szeptember 15-én, pénteken 18 órakor **Mosonmagyaróváron** a Flesch Károly Kulturális Központban (Engels u. 14.) **Franz Werner** (Stockeron, Ausztria) és **Pintér Éva** kiállítását Geröly Tibor nyitja meg. A tárlat szeptember 29-ig tekinthető meg.

Szeptember 27-én, szerdán 17.30 órakor a Várlak Egyesület Klubjában (I. Bem rkp. 6.) évadnyitó klubösszejövetel. **Az államalapító Szent István**, Tóth Sándor újságíró gondolatai. **Magyarok fénye** címmel zenés, irodalmi történelmi főhajtás Magyarország 1100 éve előtt. Szent István himnuszok, népdalok, históriás énekek valamint megzenésített versek hangzanak el a **Krónikás Ének-zene iskola határon túli hallgatóinak** előadásában. **Fohász** Európa békéjéért. Saját szerzeményét **Barkász Gedeon** tangóharmónikán adja elő.

Szeptember 30-án, szombaton egész napos **kirándulás a Balaton-felvidékre.** (A Somogyiak Baráti Körének közös rendezvénye.) Indulás 7.00 órakor a Keleti pályaudvar Kerepesi úti parkolójából. **Tihany, Keszthely, Badacsony** megtekintése. Jelentkezés szeptember 15-ig a MAFILM Szakszervezeténél (szerdán-csütörtökön 10-15 óra között. Telefon: 251-5666/374, XV. kerület, Gyarmat u. 174. F épület 5. szoba. Bejárat a Gyarmat utcai kapun.) **Részvételi díj 2000 forint** (utazási költség, idegenvezetés díja, Tihanyi Apátság belépődíja). Programszervező **Simon László.**

Október 2-án, hétfőn 17.30 órakor a Művészetbarátok Galériájában (VII. István utca 42.) **Bak Péter Róbert** 50. születésnapi kiállítását Geröly Tibor nyitja meg. Megtekinthető november 3-ig, hétfőn, kedden, csütörtökön, pénteken 14-től 18 óráig.

Október 3-án, 18 órakor látogatás az Uránia Csillagvizsgálóba. (I. Sánc u. 3/b. Megközelíthető a 8-as és 112-es autóbusszal a Ferenciek teréről.) **A csillagos ég az ezredforduló előtt** címmel **Zombori Ottó** előadása. Utána távcsöves csillagnézés.

Október 4-én, szerdán 17.30 órakor a Várlak Egyesület Klubjában (I. Bem rkp. 6.) az **Aradi vértanukra** emlékezünk. Szóvívő Jáki Ferenc.

Október 10-én, kedden 17 órakor a Nagy Balogh János kiállítóteremben (XIX. Templom tér) az Akkord Domus Kft-vel közös rendezésben **Kristófi János** (Nagyvárad) festőművész kiállítását Várallyay Réka művészettörténész nyitja meg. Megtekinthető november 3-ig.

Október 11-én, szerdán 17.30 órakor a Várlak Egyesület Klubjában (I. Bem rkp. 6.) **Balázs Mester történetei terített asztalról és környékéről.** Dr. Dravecky Balázs gasztronómiai történész előadása.

Október 18-án, szerdán 17.30 órakor a Várlak Egyesület klubjában (I. Bem rkp. 6.) a **Richard Wagner Társaság Bayrentheri-Estje.** Video-program. Házigazda Erdősi Mária ügyvezető elnök.

Október 23-án, hétfőn 17.30 órakor a Pataky Művelődési Központ Színháztermében (X. Szent László tér 7-14.) **Művészetbarátok 2000** címmel kollektív kiállítás ünnepélyes megnyitása.

Október 25-én, szerdán 17 órakor a Várlak Egyesület Klubjában (I. Bem rkp. 6.) **Fedetlen fejjel** címmel **Pásztohy Domokos** szerzői estje. Költészetét dr. Bakonyi István irodalomtörténész, a Vörösmarty Társaság elnöke ismerteti. Verseit a szerző mondja el.

* * *

TÁJÉKOZTATÁSUL

Aki már tagdíjat fizetett az megkapta, vagy a jelen lapban találja tagsági igazolványát.

Aki "adósunk", annak postautalvány került az újságba.

Aki nem tagja az egyesületnek, az a Művészet és Barátai befizetési lapját kapja kézhez.

Az Egyesületnek és az Alapítványnak küldött adomány is levonható az adózandó összegből, de ehhez igazolást csak úgy adhatunk, ha a befizetési lapra a cím mellé az adószám is rákerül.

HÍREK

Szervátiusz Jenő emlékkiállítását szeptember 8-án, 17 órakor Demeter Ervin nyitja meg a Vármegye Galériában (V. Vármegye u. 11.), mely október 12-ig látogatható.

A **Jászok Egyesülete** alkotóinak tárlata szeptember 14-én, 17 órakor nyílik a Közszolgálati Dolgozók Klubjában (VII. Puskin u. 4.), melyet szemptember 22-ig lehet megtekinteni.

A **Független Magyar Szalon** Képzőművészeti Egyesület VIII. Országos és Nemzetközi Kiállítását szeptember 16-án, 11 órakor Bihari József elnök nyitja meg a Pataky Galériában. A tárlat október 6-ig tekinthető meg.

GYÁSZHÍREK

Nagy József és **Gombás Kálmán** életének 87., **Orosz László** 73., **Molnár Dénes** (Marosvásárhely) 52. évében elhunyt.

* * *

Bodor Tibor színművész 80. életévében meghalt.

Emléküket kegyelettel őrizzük.

ÜGYELET

Bak Péter Róbert: okotóber 3-án, 9-én és 16-án 14-től 18 óráig.

Geröly Tibor: szeptember 7-én, október 2-án, november 6-án 16-tól 18 óráig.

Tárkányi Imre: szeptember 21-én, október 19-én, november 16-án 14-től 18 óráig.

MŰVÉSZET ÉS BARÁTAI

A Művészetbarátok Egyesületének lapja

Megjelenik minden páratlan hónapban július kivételével.
Készült a Művészet és Barátai Alapítvány támogatásával.

ISSN 1217-14-09

Felelős kiadó és szerkesztő:
GERÖLY TIBOR

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., István u. 42.
Postacím: 1388 Bp. Pf. 60, Telefon: 322-6926
Szerkesztőségi órák azonosak a programunkban közölt ügyeletek idejével.

Készült 1500 példányban
a BIRÓ family Kft Nyomdaüzemében.
Felelős vezető: Biró Endre ügyvezető igazgató

Szobrok a Városligeti-tó vizén

Művészettel az új évezredbe

■ P. Szabó Ernő

Régen – vagy talán sosem – gyűlt egybe annyi ember Budapesten egy kiállítás megnyitóján, mint ahányan a Városligeti-tó partján voltak szombaton este a Művészettel az új évezredbe című tárlat megnyitója alkalmából. Néhány perccel a sötétség beállta után fénycsóva gyúlt, s a tó vizén csónak jelent meg. Benne *Dés László* szaxofonozott, s ahogyan elhaladt a tó vizén felállított szobrok között, a zene mintha azt jelezte volna futamaival, visszatérő motívumaival, variációival, hogy a különböző művek a különös helyszínen végül is nagyszabású, izgalmas együttessé álltak össze, amelyek egyes részei egymással, a nézőkkel, de az együttes maga a sajátos, történelmi hangulatú környezettel is párbeszédet folytat.

Éppen ez volt a kiállítás megrendezésének egyik fő motívuma: a magyar államalapítás millenniuma tiszteletére olyan bemutatót létrehozni, amely úgy tekint vissza a múlt, a tradíció felé, hogy közben elsősorban a magyar társadalomban, kultúrában, művészetben meglévő értékeket, teremtő energiákat mutatja meg, hiszen a hagyományok őrzése mellett épp ez az energia a megújulás záloga.

Hagyomány és megújulás – keresve sem lehetett volna jobb helyszínt találni a kortárs szoborkiállítás számára, mint a Városligeti-tó felületét. A honfoglalás millenniumára, 1896-ra alakult ki az a nagyszabású épületegyüttes, amely otthont adott az ezredéves kiállításnak. A millenniumi emlékmű a Budapestre látogató turisták számára ma is idegenforgalmi vonzerő, de történelmünk jelképe is. Páratlan műemléki egység – kevés európai nagyvárosban tanulmányozható oly zavartalanul a történelmi építészet és térképzés kapcsolata, mint a Városliget szélén, a Hősök tere környékén.

Ezzel az együttessel folytat párbeszédet a szoboregyüttes. Különleges látványosság a kiállítás: a többnyire maradandó anyagból, fémből, kőből, üvegből készült, többméteres művek mintha legyőznék a nehézkedés törvényeit: nem a földön állnak, hanem – látszólag – a tó vizén lebegnek, mintegy a vízfelszínből nőnek ki. A különleges látvány huszonhárom jeles magyar művésznek – a szobrászokén kívül festők, grafikusok művei láthatók – köszönhető, s a koncepciót kidolgozó *Sawyer Miller Groupnak*, az ötletet adó, szervező *Bodó Katalinnak*, s a rendező *Jerger Krisztina* művészettörténésznek. S persze a számos támogatónak, közöttük a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának, amelynek képviseletében a megnyitón Budapest főpolgármestere, *Demszky Gábor* és helyettese, *Schiffer János* mellett *Horváth Pál*, a PanTel Rt. vezérigazgatója és *dr. Medgyessy Péter*, az Inter-Európa Bank Rt. elnöke köszöntötte a megnyitó résztvevőit.

Hagyomány és megújítás

Fotó: Nagy Zoltán

A lassan fölerősödő fényeknek köszönhetően a szavak után hamarosan maguk a szobrok vették át a főszerepet, s ahogyan a megnyitón történt, a következő hetekben, egészen augusztus 20-ig várják a látogatókat. A kiállítás kiválóan áttekinthető a tó fölött átívelő hídról, a mellette álló épület teraszáról, de a látogatók nemcsak a partról nézhetik, hanem a vízre épített stégen sétálva, illetve csónakázva is megtekinthetik a műveket. Első esetben érzékelhetik, hogy a kiállítás tengelyét négy nagyméretű alkotás, *Móder Rezső* mozgó, világító, zenélő szobra, *Si-La-Gi* Előjáték című, a vízből feltörő buborékokra és gázlángra komponált műve, s közöttük Friedrich Ferenc Viszony című „acélrajza" és *Haraszty István* Szélmadara képezi. A csónakba ülők a kisebb méretű művek finom részleteit is megcsodálhatják, a parton, a stégen sétálók közvetlen kapcsolatba kerülhetnek *Fehér László* Fürdőzőivel vagy éppen *Várnagy Ildikó* Hattyújával, *Lugossy Mária* kő-üveg plaszikájával, amely Rhea történetét idézi meg. Az ég istene, Uranos, és a föld istennője, Ghea lánya mindaddig élettelen zárványként raboskodott kagylóbörtönében, míg Kronosz, az idő istene ki nem szabadította.

A kiállítás egyes művei a tárlat bezárása után helyet kaphatnak közterületeinken (a közönségszavazat legsikeresebb művét a fővárosban állítják föl). Addig is a Városligeti-tó a szobrok mellett zenei, színházi produkciókkal is várja az érdeklődőket. A vízi színpadon július 3-án az osztrák Triology trió, 6-án a Danubia Ifjúsági Szimfonikus Zenekar lép fel, július 15-én képzőművész-zenekarok koncertjére, 22-én a Vivente fúvósquintett, 29-én az Amadinda együttes, augusztus 6-án a német Wogram dzsesszkvartet, 19-én *Lajkó Félix* fellépésére kerül sor.

LUGOSSY MÁRIA

Lugossy Mária

NÉPSZABADSÁG **BUDAPEST** 2000. FEBRUÁR 15., KEDD

Az idő könyve és a forradalom lángja

Lugossy Mária tárlata a Dorottya Galériában

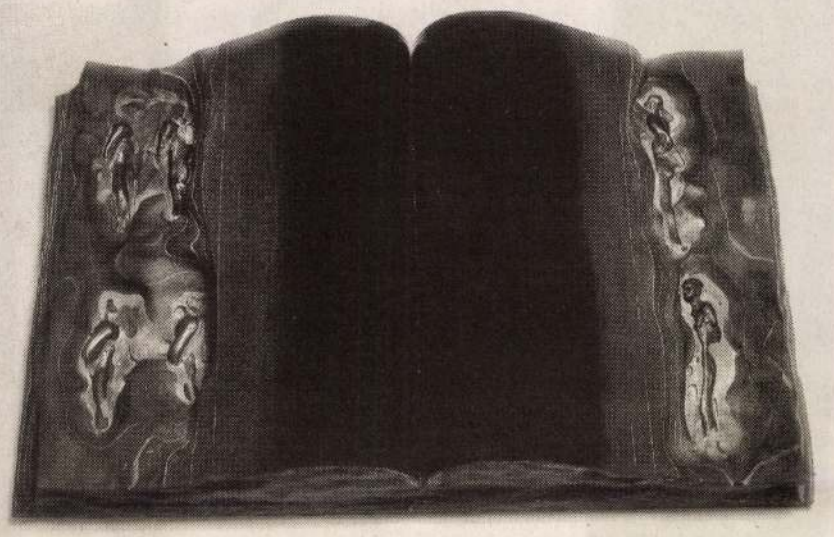

A művésznő alkotásaiból: Történelemkönyv II. és Tóratekercs

Az iparművészeti főiskola ötvös szakán 1973-ban végzett művésznek, Lugossy Máriának több önálló és csoportos kiállítása volt Egertől Londonon át Tokióig számos helyen. Budapesten naponta láthatók alkotásai. Például a Nyugati téren az általa tervezett óra alatt naponta több százan találkoznak, beszélnek meg vörös rózsás randevúkat. A művésznőnek nemrég nyílt tárlata a Dorottya Galériában.

– Hogyan kapta meg a Nyugati téri órára a megbízást?

– Eredetileg a Déli pályaudvarhoz terveztem meg. Hét méter magas órát állítottunk volna fel, olyan eszközt, amelyet még a Vérmezőről is tisztán lehetett volna látni. A tervek a hetvenes években készültek el, a fényújság akkoriban még új dolog volt. A terv végül nem valósult meg, mert a pályaudvar épületének tervezője nehezményezte, hogy az óra eltakarná az épületet. Az ügy ezzel kudarcba fulladt, viszont a terveket egy cég megtartotta, és az órát a beleegyezésem nélkül a nyolcvanas évek elején a Nyugati téren felállította. Persze nem teljesen a terv szerint dolgoztak, mert az eredetinek a kicsinyített mása áll a téren, amit sokszor teleragasztanak plakátokkal. Csak annyit sikerült elérnem, hogy egy kis táblára ráírták, formatervezte: Lugossy Mária. Egyébként amikor még a Képzőművészeti Főiskolára jártam, az akkori tanárom, *Engels József* azt mondta, tervezzen mindenki valamit. Ekkor jött az óra mint ötlet. Kettőt is megálmodtam, ezeket ki is állították. *Hoffer Miklós,* a győri Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola épületének tervezője a kiállítás után megkeresett, és megkérdezte, hogy van-e kedvem diplomamunkaként órát tervezni, amelyet elhelyeznének a főiskolán. A négy és fél méteres funkcionális szobor azóta is az iskola dísze.

– Kizárólag órákra specializálódott?

– Nem, én terveztem például a Kossuth téri örökmécsest, vagyis a forradalom lángját. A nyilvános pályázaton azok a művészek indultak, akik 1988-ban a 301-es parcella emlékműpályázatára beadták a modelljüket. A Budapest Galériában megrendezett kiállítás kudarcba fulladt, ugyanis áramszünet volt a megnyitón. Végül 1996-ban elkészültek a tervek, és a Kossuth téren kellett felállítani a modellt. Miután megnyertem a pályázatot, a megvalósításra másfél hónapom volt. Sokat rohangáltam, anyagokat hozattam az ország különböző tájairól, műszaki munkákat felügyeltem, a lánghoz szükséges gázt a Néprajzi Múzeumból vezettettük be a villamossínek alatt. Végül sikeresen fellobbant a láng október 23-án. Elnyertem a lehetőséget 1994-ben a székesfehérvári második világháborús emlékmű tervezésére is. A főtéren álló harangnak története van. A háború idején ugyanis az egyik templomot felgyújtották a németek, és a tűz megolvasztotta a templom harangját és tartórúdjait. A harang megrepedt, majd lezuhant, de jelképes szimbóluma lett a fehérvári csatáknak. Ezért része az emlékműnek, bár soha többet nem fognak vele harangozni.

– Nemrég tárlata nyílt a Dorottya Galériában, ott másféle műveket látni.

– A kiállításon mobil könyveket láthatnak az érdeklődők. Annak idején a Vasarely múzeumban rendeztek egy tárlatot Nemzetközi Művészkönyv címmel. Ezek az alkotások olyan könyvek, amelyeket lapozgatni nem lehet, hiszen bronzból és hasonló kemény anyagokból készültek. Ezeket a műveket szeretnék egyszer könyvtárrá bővíteni. Állítólag Angliában társaságot is alapítottak, ahol összefogják, kiállítják ezeket az alkotásokat.

– Vannak új tervek, megbízások?

– A veszprémi óváros terére írtak ki egy pályázatot – millenniumi emlékmű tervezésére. Mészkővel dolgoztam, mert szerintem a tájhoz ez illik leginkább.

– És mit faragott?

– Ezt nem árulom el, legyen meglepetés. Elmesélem inkább egy másik tervemet. Tíz éve kezdtem el foglalkozni figurákkal, arcokkal. Érdekel a tömeg. Az emberek, akikről soha nem emlékeznek meg, mégis léteztek minden időben, minden korszakban. Az előképem ezekhez az alakokhoz a kínai cseréphadsereg volt, és egy Pompejiben megrendezett kiállítás, amelyen gipsszel kiegészített emberi testrészeket és koponyákat mutattak be üvegkalickába helyezve. Ezek az áldozatok egy lávakitörés következtében hunytak el. Akkor döntöttem el, szeretném megjeleníteni az őszinte szürke tömeget. Sőt, a tömegemet el tudnám képzelni mozgólépcsőn, repülőtéren, katonai teherautón, de akár a Dunába is masírozhatnának. És szeretném egyszer az álmaimat is megformálni, kiállítani.

Buliczka Tünde

Hajléktalanszálló bosszúból?

„Ezt a helyiséget humanitárius célokra, hajléktalanok segítésére kívánjuk használni. Társaságunk kizárólag a vasárnapi és ünnepi étkeztetéseket tudja megoldani. Az önök segítségét kérjük ahhoz, hogy napi étkeztetésüket meg tudjuk oldani" – olvasható a Bartók Béla út 106–110. szám alatti toronyház földszinti sarokhelyiségének ablakán.

Belátni nem lehet, mert az üvegre öntapadós fóliát ragasztottak. Nem jön válasz a kopogásra, de végül nagyot zökkenve kinyílik az ajtó. Húsz-egynéhány ágyban fekvő ember között találom magam, ők a hirtelen rájuk tört napfénytől hunyorognak, én a félhomályhoz próbálok hozzászokni. Körös-körül emeletes ágyak, és a padlóra fektetett matracokon is kuporognak néhányan.

– A főnök bent van – vezetnek egy apró helyiségbe, ahol *Pásztor István* lakik a barátnőjével. A huszonéves férfi felel az itt lakókért és a rendért, ő tartja a kapcsolatot a tulajdonossal is, aki legközelebb a hónap végén várható. *Stipta Sándort* jó ideje nem látták errefelé, nem is keresték, hiszen mindig ő jön, ha dolga van. Pásztor István túlságosan siet, nem ér rá elmondani, mi a helyzet az állítólag dacból vagy bosszúból megnyitott szállóval. Dolga van – közli kurtán.

A toronyház lakói beszédesebbek. Azt mondják: Stipta Sándor így akart bosszút állni az ittenieken, akik nem engedték, hogy játéktermet nyisson. Nyilvánvaló, hogy nem teng túl benne a szociális érzék, hiszen amíg azt hitte, játéktermet nyithat, szó sem volt hajléktalanszállóról – érvelnek többen is. Van, aki attól fél, betegséget kap a hajléktalanoktól, és olyan lakó is akad, aki ingatlanszakértővel becsültette fel, hogy a nem kívánt szomszédság miatt mennyivel csökkent lakása értéke. Azt állítják, az eredmény mínusz másfél millió forint.

– Ki akar olyan házba költözni, ahol hajléktalanszálló van? – méltatlankodik egy középkorú nő. A szintén házbeli *Szilvássy Kálmánné* a kapu melletti koszt, a falon éktelenkedő vizeletnyomot mutatja: ez még semmi ahhoz képest, ami a múltkor volt itt. Egy ideig nem is használta ezt a kaput, megkerülte a házat. Nem a hajléktalanokkal van baja, hanem azzal, ahogyan ide kerültek és amilyen körülmények között élnek. A melegedőnek nevezett, éjjel-nappal működő helyiségben van ugyan vécé, de nem működik.

– Nem engedem használni, mert nincs víz, nem lehet leöblíteni – magyarázza később Pásztor István, akit a szomszéd kocsmában találok meg. A szálló tulajdonosától havi harmincezret kap, abból elvan valahogy. A tébécéseket nem engedi be, a többiek jöhetnek, mondja. Hogy miért nincs víz? Hát azért, mert a közös képviselő szétszedte a csövet. Most mindenki ott végzi a dolgát, ahol tudja.

A kocsmában sem örülnek a hajléktalanoknak, de a sarokban villogó nyerőgépek miatt valószínű, hogy a játékteremnek se lenne nagy sikere. A szállón lakók legalább átjárnak ide néha.

A melegedőben lehet ugyan főzni, de víz nélkül az sem könnyű. A szálló megnyitása után, tavaly októbertől idén januárig egy vendéglőből hordták az ételt. Székely káposzta, rizses hús volt a menü akkoriban, igaz, csak vasárnaponként és ünnepnapokon. Stipta Sándor maga fizette az adagonkénti kétszázötven-háromszáz forintot, az ő autója járt az ételért. Szép dolog volt a Sanyitól – mondják a vendéglőben, de azt nem árulják el, hol lehet elérni állítólag közelben lakó barátjukat. Lehet, hogy elment melegebb éghajlatra, játéktermekben érdekelt – teszi hozzá sokat sejtetően egyik ismerőse.

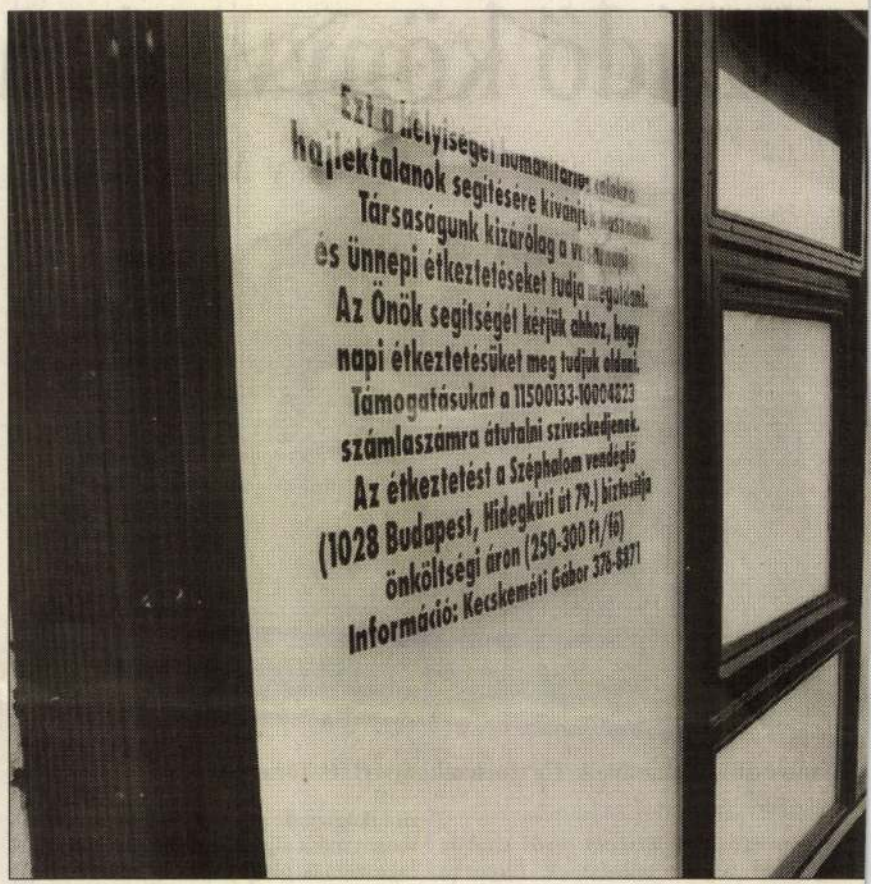

Bartók Béla út 106–110.: eredetileg játéktermet akartak kialakítani a földszinte

A XI. kerületi önkormányzatnak és a közigazgatási hivatalnak sem sikerült a hajléktalanszálló tulajdonosára bukkannia. Pedig az önkormányzat kétszer, két különböző címre is kiküldte a levelet, amelyben felszólította a vállalkozót, hogy azonnal kérjen működési engedélyt a szállóra, vagy zárja be a melegedőt. A postás azzal hozta vissza a leveleket, hogy a címzett ismeretlen.

Egyelőre tehát nincs mit tenni. A lakók szerint az önkormányzat magára hagyta a házat, mondván: a szerencsétlen embereket nem akarja az utcára tenni, de a vállalkozóval sem akar ujjat húzni. *Kövesdi Gabriella*, a városrész szociális és egészségügyi irodájának vezetője viszont azt hangsúlyozza, szeretnék elérni, hogy megszűnjön az embertelen körülmények között működő szálló.

A lakók nem értik, miként lehet hónapokig húzni az ügyet, hogyhogy senki nem illetékes abban, hogy lakatot tegyen a melegedő ajtajára. A hajléktalanokat a máltaiak közeli intézményében lehetne elhelyezni, tehát a leginkább érintettek, a szerintük kicsinyes bosszú eszközeként felhasznált hajléktalanok még jobb helyre is kerülnének.

Csakhogy olyan egyszerűen nem lehet bezáratni a szállót. Meg kell várni, hogy a kiküldött levelek célba érnek-e végre. Ha nem, akkor harminc nap múlva – ebben az esetben március közepén – elrendelik a szálló hatósági bezárását.

Üzenet Indonéziából: áprilisig maradnak

Az éppen Indonéziában tartózkodó Stipta Sándort mobiltelefonján sikerült elérnünk. A vállalkozó azt mondta: senkin nem akart bosszút állni, ő csak azt szerette volna, hogy néhány ember ne maradjon az utcán a téli hidegben. Korábban is támogatta már a rászorulókat, és bizonyítani is tudja, hogy egyebek között gyerekeket segítő alapítványoknak adott pénzt. Hosszú távon egyébként nem hajléktalanszállóban gondolkodik, hanem bérbe akarja adni az ingatlant. A szerencsejáték-szervezéssel foglalkozó ismerősei már nem érdeklődnek a helyiség iránt, és még nem tudja, mire használja majd az épületrészt. Az azonban biztos: ahogy megígérte, csak áprilisig maradhatnak a hajléktalanok.

feLugossy László: Tehénnet/elvált bemondónő

ha igényli, hangot is kap hozzá • ha igényli, hangot is kap hozzá • ha igényli, hangot is kap hozzá • ha igényli, hangot is kap hozzá • h

STUDIO 1900
GALÉRIA
SZABÓ ÁGNES
BUDAPEST XIII
BALZAC U 30

PRINTED MATTER
NYOMTATVÁNY

MAGYARORSZÁG
026
FORINT

feLUGOSSY LÁSZLÓ: ANTITÉVÉ

2000 MÁJUS 7-JÚNIUS 2

MEGNYITÓ: MÁJUS 7 VASÁRNAP 17h

ANTAL ISTVÁN (JUSZUF) BEVEZETŐJÉVEL

NYITVA: H–P 11–18 TEL: 3-295-553 FAX: 3-209-415

ÚJ MŰVÉSZET
SZERKESZTŐSÉG
Budapest
Nagymező u. 4
1065

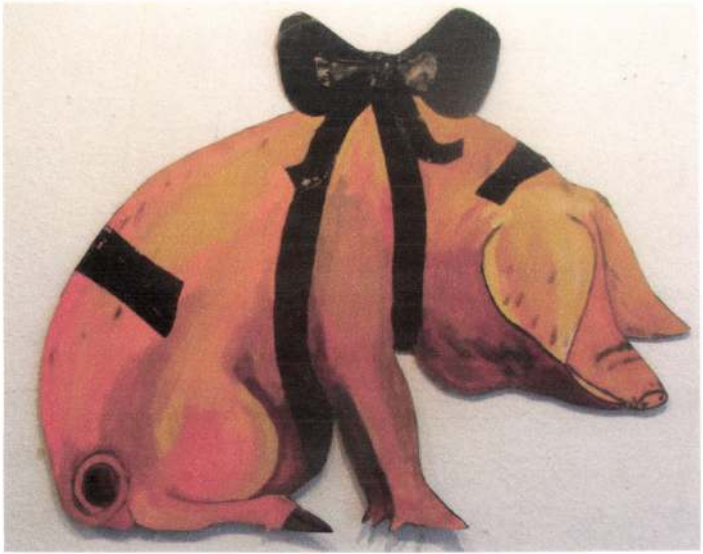

MEGHÍVÓ

A MissionArt Galéria szeretettel meghívja

feLugossy László

művei a 70-es, 80-as évekből

című kiállítására és a

Kék pánik kávéház

című könyvének dedikálására.

Az eseményre folyamatosan, 17 és 24 óra között kerül sor. Megtekinthető: március 3-ig.

A kiállított művek (lista a hátoldalon) megvásárolhatók.

MŰTÁRGYLISTA

Látcső
papír, vegyes technika, fólia, 90x46 cm
Pantalló I-II.
papír, olaj, fólia, 90x46 cm
Koszorú, kenyerek
papír, olaj, fólia, 85x148 cm
Horgolt ufó
papír, vegyes technika, 60x83 cm
Háborús kép
papír, szén, műanyag, fólia, 70x100 cm
Háborús nő élete
papír, szén, műanyag, fólia, 70x100 cm
16 Fésű
papír, szita, 100x70 cm
15 Fésű
papír, szita, 100x70 cm
Vallásos lény
aranyszínű toll, fekete karton,
100x70 cm
Macskanő
karton, vegyes technika, 70x49 cm
Amnézikus
karton, vegyes technika, 100x72 cm
Rajz
vegyes technika, papír, 42x30 cm
Rendes...
papír, szita, 70x50cm
Baba I-II.
karton, vegyes technika, 100x33 cm
Ajándék
karton, olaj, 82x72cm
Magyar Buddha
karton, vegyes technika, 99x70 cm
Népművészeti gyomor
vegyes technika, 70x100 cm
Aranypárnahús
papír, vegyes technika, 70x50 cm
Vers egy színes női lábhoz
tempera, karon, 100x45 cm

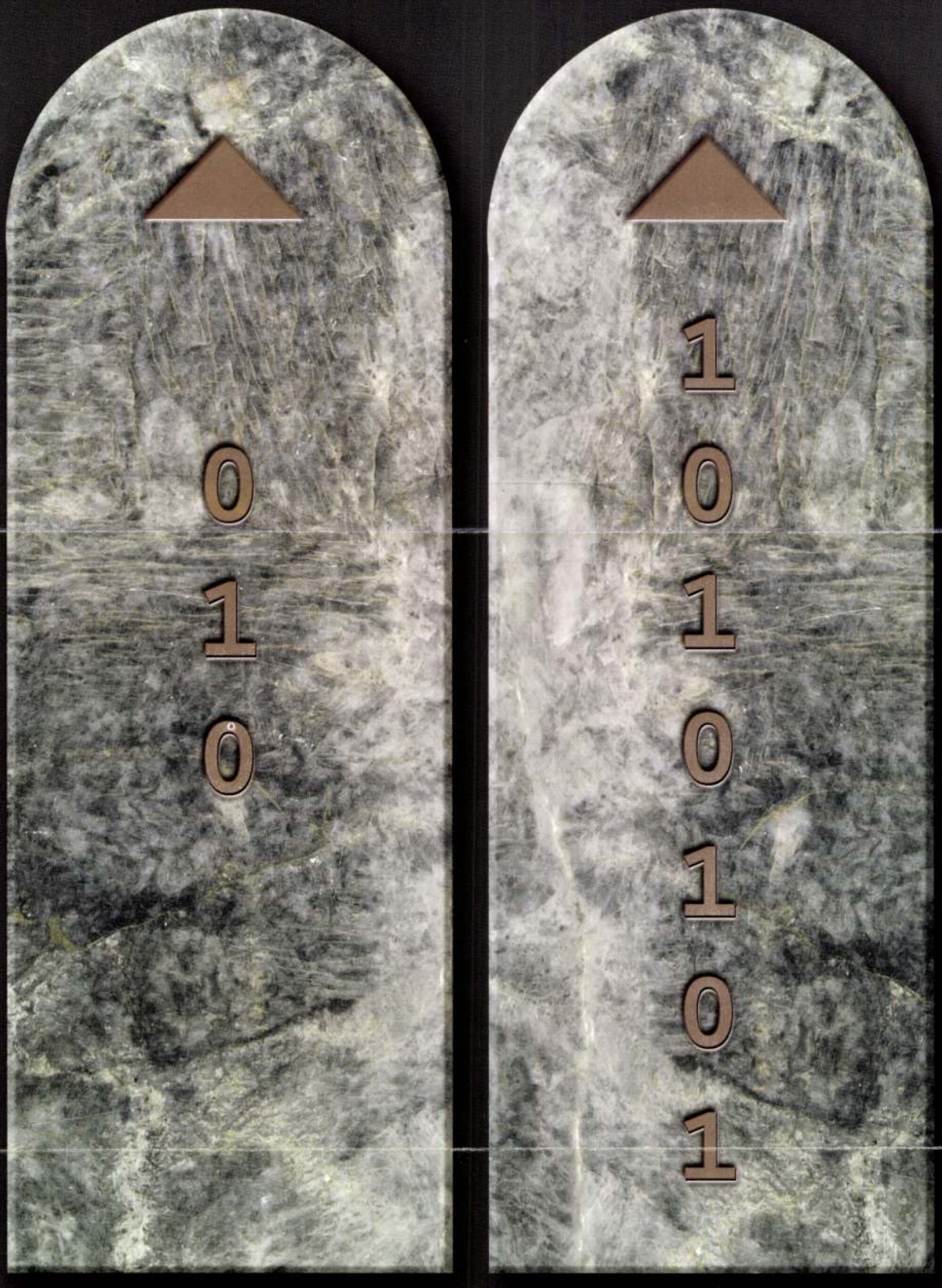

A VAJDA LAJOS STÚDIÓ KULTURÁLIS EGYESÜLET tisztelettel meghívja Önt

feLugossy László

című kiállításának megnyitójára

1999. június 6-án (vasárnap) de. 11 órára

A VLS Pinceműhelyébe (Szentendre, Péter-Pál u. 6.)

A kiállítást megnyitja: Krasznahorkai László író.

grafika: G.

VLS PINCEMŰHELY

(Szentendre Péter-Pál u. 6.)

A kiállítás megtekinthető:
1999. június 6-tól július 1-ig
hétfő kivételével 10-től 18 óráig.

www.mennybemenetel.hu

www.djgiccs.hu

Fe-Lugossy László: www.dj giccs.hu
Olaj, vászon 100x70, 1999.

Az Illárium Művészeti Galéria szeretettel meghívja Önt

Fe-Lugossy László

OFF JÖVŐ

című kiállításának megnyitójára
1999. október 29-én 19 órára.

A megnyitó alkalmából Fe-Lugossy László suttog valamit felvételről.

A kiállítás november 26-ig tekinthető meg,
hétköznap 10 és 16 óra, szombaton 10 és 14 óra között.

Illárium

Művészeti Galéria

H-1081 Budapest, Köztársaság tér 15.
Tel./Fax: 210-4883

KANGOL STORE ÉS A LONDON STORE
BUDAPEST V., SEMMELWEIS U. 14. TEL.: 337-7453

SCHERMANN VILLANYSZERELŐIPARI ÉS KERESKEDELMI BT.
H-1089 BUDAPEST, VAJDA PÉTER UTCA 13. TEL./FAX: 210-2866

NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM

FŐVÁROSI KÖZGYŰLÉS KULTURÁLIS BIZOTTSÁGA

feLUGOSSY LÁSZLÓ

Vannak változások, ha vannak...

Ha a szívem tiszta
és egyszerű lesz, mint
egy gyermeké, azt hiszem,
nem lehet ennél nagyobb
boldogság.
Kitaro Nisida

Életünk 2006/11-12

Minden változik. Minden átalakul.
Keresetlenül és keresetten, jól vagy rosszul, de minden változik.
Változik a környezet, a benne élő ember, az étkezési szokások,
változik a reggel, a nyár, a lepedő, az arckrém
és még a piskótatekercs is megváltozik.
Változik az ég, a bűn, az örömök könnye, a koncentráció, a közlekedés,
a szárnyalás, a szerszámkészlet, az idegbaj, a nemi betegség.
Változik a kérdések felvetése,
a válaszok választalansága.

Változnak a partok, a hegyek, a körülmények, a benzinárak,
a törvények ős szavai, a kertelés, a nyelv jelene,
a viharok és a madarak röpte egy keveset mindig változik.
Változik a kudarc, a derű, a hősiesség pedig simán változik.
A némaság, a mindent betöltő közöny, a jóakarat, a barátság, az elhivatottság,
a paradoxon, a nagy betűs Szerelem, az elementáris energia, az átadás,
a soha jobbkor, a rokonszenv, a meggyőződés, az éhhalál, a tévésorozat, a magány,
az áthallás, a hallgatás zaja és csendje, változik az idill hangulata,
ahogy a temetkezési szokások is változnak, na meg a gravitáció, meg a levitáció
kiejtése, egyébként a beteljesülés gyönyöre is, amikor a kéj fellebbenti fátylát.
Az ösztön összetörve hever az ismeretlenben, a tudások elavulnak
és új tudások jönnek, az én meggörbül és hamar megöregszik.

Változik a hagyomány, a józanság szeretete, a mérték, az arány,
a hátterek kivehetősége, a gyökerek, a görcsök, a gyerekek gyereksége.
Változik a hörcsög, a hangya, a lesipuskás, a karma, a megerősítés.
Az erőszak folyamatosan keményedik. Az ünnep valódi szépsége eltűnőben.
A kegyetlenség és kegyelem is állandóan változik.
Mert egyre jobban változik minden, a bőség, a lendület, az energia íve,
a tudat mélye és felszíne, a csattanás, meg hogy a láthatatlanban minden
összefügg, változik a paraméter, a rekord pedig fintorogva változik.

Változik a hozzáállás, a hozzáélés, a szórakozás tehetsége. Csupa látszat
lesz minden, hízelgő mámor és kábulat, de változik a hazugság, a hírnév

MÓZSI FERENC

Szétdúlt szándék

HÚSVÉT HELYETT

bálvány és bárány
hitelesített akarat
közszemlére kitett
görcs szétdúlt szándék

a család széthullt csokor
szálanként keressük a vázát
születendő szimbólumok

sorshúzás

a szerencse halogatása
regő rejtem rejtelem
felbérelt bizalom
a madár reppenőben
a tojáshéj kifejező
kitörő öröm

hány és hány módozat
a valóság vacogó variánsai
több témára zúzott morzsa
a kétség leegyszerűsített vétke
prolongált program

pattanásig feszülőben

Harcos I.

Torony

és a hatalom hármas egysége. Az anyagi világban minden változik.
Mert így van kitalálva, így van megalkotva, így van hervadásra ítélve.

Hatalom, hazugság, hírnév nagy bizonytalansága önmagát bizonyosságnak
képzelve kockáztatja a mindenséget. Mindezek által változik az árok széle,
a suttogás rejtélye, a szenvedély elevensége, a lélek megható rezdülése,
a szerénység ihlete, a női rongyok színe és a vigasztalódás eredménye.

Aztán változnak a tanulságok, az okok és az okozatok, a figyelem ereje.
A reménytelenség és a manipuláció tömegessége nyilvánvalóan összefügg.
Változik az ármányosság, az aljasság. A romlottság is nagyon komolyan változik.
Változik a szavak értelme, a gagyi nagysága egyre nő
és pszichésen már marha bosszantó.
Változik az atom szerkezete, a lényeg behelyettesítése, az összetévesztetett
ölelések pótléka, sajnos a primitívség bunkósággá változik.

Változik a közös lélek, a világosság, a szembenézés, a halál külsősége,
a halandóság nehézsége, a technika ravasz súlya, a bölcsesség időtlensége.
Az univerzális melegsége is kihűlni látszik.
A kozmosz popzenéje, a homály rettenete mind-mind változik.

Az idő jótékonyan múlik bennünk, hogy egy pillanatra se lehessünk
önmagunk, hogy nagyon vagy semmiképpen ne érezzük ezt a változást.
Változik az agymosás mennyisége és minősége, az a bódulat, melyben
élünk és a halál természetesen keresztezi utunk, valódi helyzetünket megváltoztatni
nem igazán tudjuk, hatalom, hazugság, hírnév változtat meg minket,
visszafelé pedig út már nem vezet.

(Ja, és a telefonálási szokások is hogy megváltoztak, meg a morál,
meg a birkabégetés.)

Ui. Azt mondják, hogy majd a nagy közös kómában újra összeolvadunk.

Elhangzott 2006. június 16-án, Szombathelyen a Bloomsday alkalmából.

BALOGH ROBERT

Bizonyos értelemben*

„Minden csoport tartalmaz egy üres tagot (identitástagot). Az üres tag kombinációja egy másik taggal egyenlő a másik taggal, vagyis az üres tag megőrzi a másik tag azonosságát... az a lényeg, hogy egy tag működhet anélkül, hogy számítana."
P.W.–J.H.W.–R.F.: *Változás*

Első nap, a munkahelyemen, rögtön reggeli után a szigorú nővért a folyósón találtam, a szekrénye előtt.

– Hé, maga – kezdte, és rám mutatott –, jöjjön csak ide, fiacskám! Segítsen nekem! Mit néz így! Nem ez a dolga?!

Egy létrát hozatott velem, föl-le kellett mászkálnom, ő parancsolgatott, ezt tegyem ide, ezt oda, de ne ilyen hányaveti módon! Rendesen igazítsam meg, sarkosan! Direkt élvezte, hogy ugráltathat valakit. A Főnéni mentett ki a kezei közül, az irodába vitt, elnézést kért, hogy még nem szólt a szigorú nővérről, de ő, miután a rendet feloszlatták egy női börtönben dolgozott fegyőrként, több ezer leányanya, utcalány meg isten tudja, még ki mehetett át a keze alatt, és ilyen lett a modora. Az ápolónők is panaszkodtak rá, ha nem tetszik neki, ahogy az ágyat vetik, egyszerűen széthajigálta az ágyneműt.

– Ő ilyen, nem lehet rajta változtatni, az angyalok türelme is kevés hozzá néha, de mi mást tehetnénk vele? – fejezte be a magyarázkodást egy gyors mosollyal a Főnéni.

A legtöbb nővér örült, ha beszélgettem kicsit velük, de a bizalmatlanságukat is megtapasztalhattam. Ha a szekrényükben rakodtak, és éppen arra jártam, felajánlottam a segítségem, rendre elhárították. Reggelente mindig akadt valaki, aki szerint tőle az éjjel elloptak valamit az otthonban. Számolgatták a fehérneműt, a párnacihákat vagy a sosem használt konyharuhát... Az egyik nővér nem tudott rendesen lehajolni, a botjával bökdöste a szekrénye alsó polcain a ruhákat. Lehajoltam, hogy segítsek neki, de arrébb taszított a botjával:

– Maga csak ne turkáljon az én holmim közt! Maga nekem gyanús! Amióta idejár, több hálóingem eltűnt! Mire kell az magának?!

Állítom, hogy csak férfi alsókat tartott egy polcon, észrevette, hogy felfedeztem a titkát, hetekig olyan szúrós szemekkel nézett rám, mint ahogy egy gyerekgyilkosra szoktak a bírósági sorozatokban. Az élénk, apró néninek csak egy kis figyelemre volt szüksége, senki nem akarta már meghallgatni, pedig készségesen beszélt bárkiről és bármiről. Az egyik hallgatag, komor nővértársáról azt mesélte, hogy tanárnő volt, de mikor még élt a nagy Sztalin Viszarjovics, kora reggel megállt a háza előtt egy fekete autó, és betuszkolták, senki nem látta, elvitték Szibériába, fát vágott öt éven át, se ítélet, se egy levél, se semmi, csak favágás télen hóban-fagyban, nyáron egész nap a szúnyogok

* Részlet az *Elveszett* regényből, mely az *Irodalmi Jelen* regénypályázatán harmadik helyezést ért el.

fe Lugossy László

Beszélgetés egy Zárító Istvánnal

Morgó Világ 1985/4

Je Lugossy László

Je L. L. [illegible]

Morgó Volaný 1985/12

Fekete Lugossy László

Kiállítás Székesfehérvárott

Magyar Nemzet, 1986. okt. 14.

Lugossy László

Kiállítás Kelesfehérvárott
a Sól István Galériában

Magyar Nemzet 1987. 1.23.

fe Lugossy László [illegible]

"Biztonság" együttes

→ Ef Zámbó István

MŰVÉSZET 1985/5/17

fe Lugossy László

Szentendrei művészek kiállítása tekinthető meg a hónap végéig a Miskolci Galériában. A tárlatot fe Lugossy László és ef Zámbó István előadása nyitotta meg tegnap, március 6-án.

Magyar Nemzet 1987. III. 7.

fe Lugossy László grafikus

fe Lugossy László: Montázs

fe Lug

Élet

10.

XXIX/14

neveről elnevezett cukrászdába? Azt hiszem, nem hinne rövidlátó szemének az első magyar népköztársaság elnöke, mert a falról annak a Ferenc Józsefnek szép színes képe nézne rá, aki ellen politikuspályája kezdete óta harcolt, mint a magyar függetlenség elszánt bajvívója.

Hiszen rendben van, hogy nosztalgiázunk, mint Kosztolányi, aki az első háború utáni ájulatban meghatva gondolt a „végtelen békére", mikor „öregapóként ült nagy trónusán az agg király", de némi stílusérzék akkor is kötelező volna, ha már Károlyi nevét választjuk cégérnek.

Ám ha nemcsak nosztalgiáról, hanem valami eredeti ötletből származó új divatról van szó, úgy volna még néhány javaslatom a továbbfejlesztésre. Egy József Attiláról elnevezett cukrászdában kiakaszthatnánk Horger Antal képét, az Ady Endre presszó pedig

Hogyan lehet ezt tovább fokozni?

Nyilván kell *vezérfőszerkesztői* rang is, hogy a főszerkesztők se maradjanak le (a vezérigazgató mintájára, ami szintén divattá kezd válni újabban kiadói körökben), vagy lehetne: *főfőszerkesztő*. Aztán *főfőszerkesztő-helyettes*. Aztán *helyettes főfőszerkesztő*. Aztán *főhelyettes főfőszerkesztő*. Aztán *főfőhelyettes főfőszerkesztő*.

És így tovább.

A-I

SZAMÁRFÜL

Egyre gyakrabban találkozor rosszul fogalmazott, hanyag, valót lanságokat tartalmazó, bosszantóa pontatlan fülszöveggel. Egyik ily legutóbbi „gyöngyszem", pontos

Lugossy László

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gyakori kiállító

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1981 NOV 22

1021

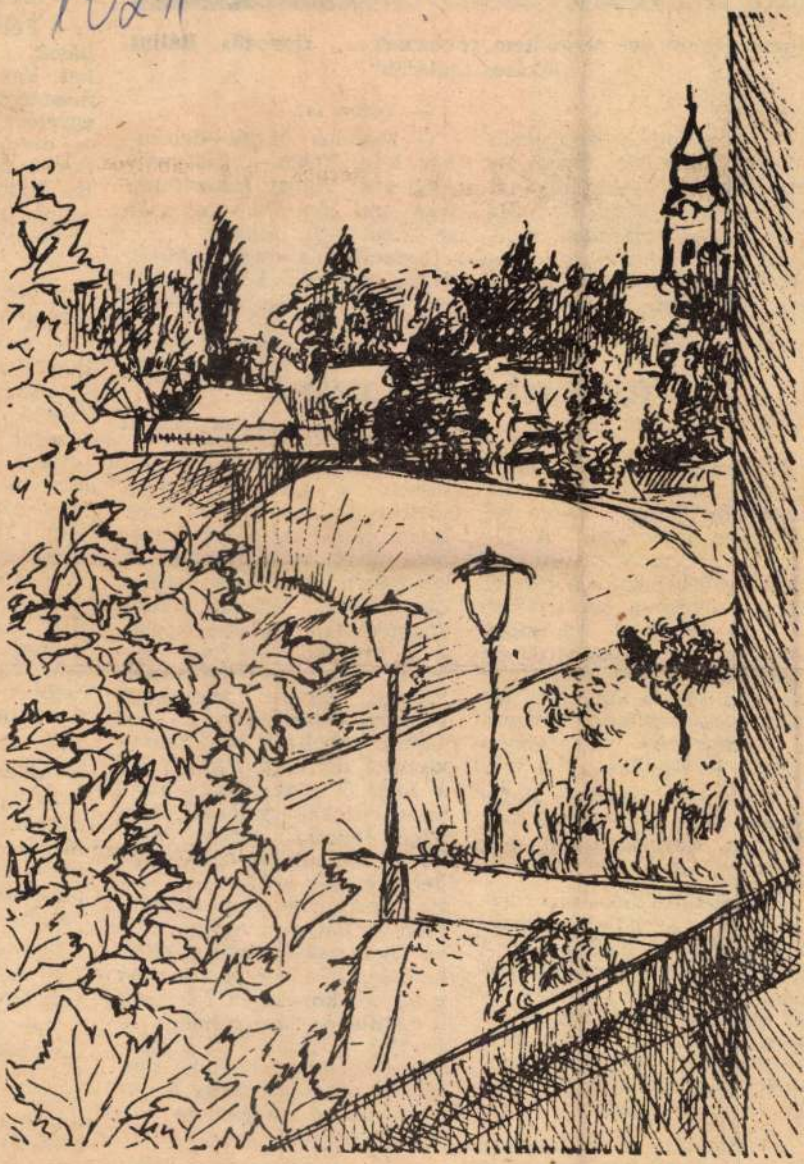

Lugossy László raiza

Huszonhárom éve szegőd szol

— ...?

— Itt szemben vízkiv munkák folynak. Azon uszályon van televízió. nézzük vagy beszélgetünk. meg „itthon" maradok, hallgatom a rádiót, vagy olvasok. Amikor delet harangoznak, ebédelni megyek. Az mennem kell. Jönnek.

Nyakába akasztja táskáját, fejébe nyomta bundasapkáját. Még egyszer visszaint.

Nem jutnak Gyűrűfű sorsára

A község határában farakodók szorgoskodnak. Az emelőgép piheként kapja fel a vaskos fatörzseket. A Tiszazug Termelőszövetkezet mintegy 600 hektáron termel fát — főleg nemes nyárfát —, ami évente 2—2.5 millió forintot hoz a konyhára. Az elszállítás másfél hete tart, naponta 30—35 köbméter fát raknak az autókra, amelyek a környékbeli megyékben rakják le terhüket.

Tábla állja utunkat. Rajta fekete betűkkel: Tiszainoka. Minden csendes, sehol egy lélek.

Elöregedő-félben van Tiszainoka — vallják sokan. Egyre többen elköltöznek a faluból, másutt keresnek boldogulást. Talán Gyűrűfű — az elnéptelenedett község — sorsára jutnak? Ezt cáfolja — Tiszakürt, Nagyrév, Tiszainoka közös tanácsának elnöke — Papp Károly.

— Hatodik esztendeje, hogy a három községet közös tanács irányítja. Ilyen esetben arra kell törekedni, hogy mindenhová egyformán jusson a javakból. Jelen esetben azt mondhatom, hogy Inoka van a legjobb helyzetben, pedig a legkisebb. (A községben mindössze ötszázötvenheten élnek.) Saját vízműve van, ott létesült először öregek napközije. Az óvoda ötven gyereket tudna fogadni, minden jelentkező kedvező választ kap. Jó kis élelmiszerboltjuk van. Szórakozásra ott a klubkönyvtár, a presszó. Igaz, a szolgáltatással örökös gondunk van. Nincs fodrász, cipész, szabó... Mi adnánk iparengedélyeket, de senki nem jelentkezik érte. Azt elértük, hogy a Patyolat mozgó felvevőhelyeket létesített. Meghatározott időben és napokon a három községben felveszik a tisztításra váró ruhákat, és leadják a készet. Ezt a szolgáltatást megkedvelték Inokán is, sőt kérik, hogy a felvevő jármű „állásideje" legyen hosszabb.

— A körzetesítés miatt Kürtre járnak a gyerekek. Iskolabusz hozza, viszi őket.

Hazajönnek
sik...

— *Az e*
mással van

— A ker
húsellátás
— veszi át
rolyné, a
Kenyér re
érkezik, n
kor van a
lom. Által
fogy. Tejb
hétvégén
Tőkehúst,
és csütör
Két vagy
kapunk, a
ten. Van,
cseppen e
marhahús

— *Az*
kívül láto

— Tartu
rámiát —
kósná —
utazgatni,
pulóverei
haruhá, t

— *Men*

— Átla
rint havo

Nem di
eredménn
Petyus J
naszkodik
szinte ko
különben
zett szór
a faluban
„beugran

LUGOSSY LÁSZLÓ

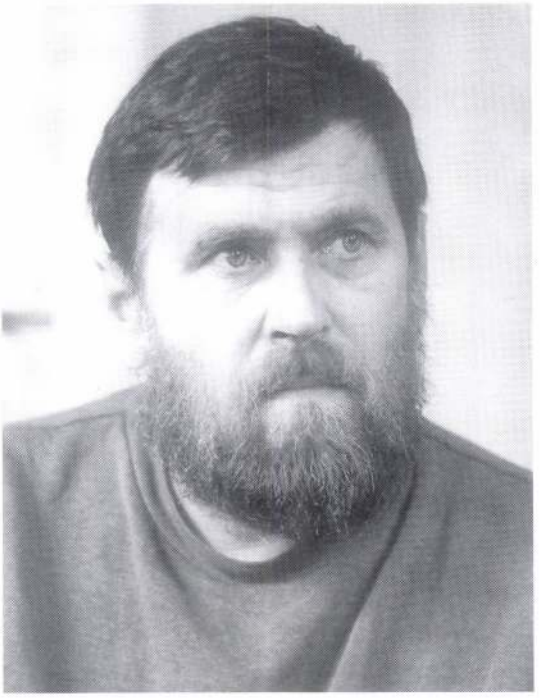

László Lugossy, sculptor
8200 Veszprém, Toborzó utca 11.

Born in Zilah, 1944. Graduated in 1968 from the Faculty of Sculpture at the Academy of Fine Arts in Kolozsvár (Cluj, Romania). He settled in Hungary in 1990.

Lugossy László, szobrász
8200 Veszprém, Toborzó utca 11.

1944-ben Zilahon született. 1968-ban a kolozsvári Képzőművészeti Akadémián végzett szobrász szakon. 1990-ben települt Magyarországra.

Egyéni kiállításai:

1969. Nagybánya, Művelődési Ház
1975. Kolozsvár, Korunk Galéria
1977. Nagybánya, Erzsébet Ház
1980. Szatmárnémeti, Városi Galéria
1981. Bukarest, Művészetek Otthona Galéria
1990. Révfülöp, Közösségi Ház
Badacsonytomaj, Művelődési Ház
1991. Balatonalmádi, Közösségi Ház
1992. Veszprém, Kisgaléria
1993. Mannheim, Korbiens Galerie

Fontosabb csoportos kiállításai:

1968. Nagybánya, Máramaros Megyei Tavaszi Tárlat, Festőtelep

1969. 1970-1972-1973-1976-1979-1980-1981-1982-1983-1984-1986-1988
Nagybánya, Máramaros Megyei Tavaszi Tárlat, Festőtelep
1970. Szabadka, Városi Múzeum képtára
1971. Pitesti, Fiatal Képzőművészek Szalonja
1975. Bukarest, Fiatal Képzőművészek Szalonja
1976. Bukarest, 80 éves a nagybányai festőiskola
Bukarest, Dekoratív művészek országos szalonja
Festőtelep
Kolozsvár, Korunk
1977. Székelyudvarhely, Múzeum
1978. Iasi, Fiatal Képzőművészek Szalonja
1979. Brassó, Fiatal képzőművészek országos tárlata, Művelődési Központ
Nagyvárad, Ifjúsági Tárlat, Ifjúsági Művelődési Központ
Szatmárnémeti, Ifjúsági Tárlat, Ifjúsági Művelődési Központ
Siklós, Nemzetközi Kerámia Symposion, Siklósi vár
1980. Bukarest, Országos Festő és Szobrász Szalon
Bukarest, Diszítőművészek Quadriennáléja
Nagybánya, Máramaros Őszi Tárlat, Festőtelep
1981. Kolozsvár, Fiatalok tárlata, Ifjúsági Művelődési Otthon
Nagybánya, Máramaros Őszi Tárlat, Festőtelep
Iasi, Fiatalok tárlata, Ifjúsági Művelődési Ház
1982. Nagybánya, Máramaros Őszi Tárlat, Festőtelep
1983. Máramarossziget, Festészet és szobrászat, Városi Múzeum
1984. Bukarest, Desing Biennálé
Nagybánya, Országos Kerámia Biennálé
1985. Bukarest, Sympozion 85., Muzeul de Arta
Nagybánya, Országos Kerámia Symposion
Nagybánya, Máramaros Őszi Tárlat, Festőtelep
1986. Bukarest, Desing Biennálé
1987. Nagybánya, Máramaros Őszi Tárlat, Festőtelep
Bukarest, Nagybányai Képzőművészek Tárlata, Dalles Terem
1988. Ruffort, Kerámia Stúdió, Craft Center
1989. Minó, Szél a kerámiában, Kerámiakiállítás
Nagybánya, Máramaros Őszi Tárlat, Festőtelep
1990. Ajaka, XII. Ajkai Őszi Tárlat, Nagy László Művelődési Ház
1991. Veszprém, Veszprémi Művész Céh-kiállítás, Csikász Galéria
Tihany, Iparművészeti kiállítás, Tihanyi Múzeum
1992. Budapest, Budatétény Galéria - Szobrászrajz Biennálé
Tihany, Rotary Klub, Park szálló
1993. Veszprém, Honvéd Klub
Budapest, Közlekedési Múzeum, ART-MA
Veszprém, VE Aula
Győr, XXV. Győri Művésztelep kiállítása
Balatonalmádi, Balatoni tárlat, Padlás Galéria
Veszprém, Zonta Klub Kiállítás, Városháza
1994. Budapest, Kisszobor kiállítás, Vigadó Galéria
Budapest, Nemzetközi éremkiállítás, Nemzeti Galéria

Köztéri munkák:

1974. Zilah, Víz - vitro, 3 nm., Zilahi Ifjúsági Központ
1974. Zilah, Ritmus - aluminium relief, 530 x 320 cm, Zilahi Ifjúsági Központ
1976. Zilah, Tánc - vörösréz relief, 200 x 60 cm, Zilahi Ifjúsági Központ
1976. Zilah, Evolúció - vörösréz relief, 600 x 60 cm, Zilahi Ifjúsági Központ
1976. Zilah, Genézis - vörösréz relief, 80 x 80 cm, Zilahi Ifjúsági Központ
1976. Zilah, Ritmus - farelief, 60 x 80 cm, Zilahi Ifjúsági Központ
1991. Veszprém, Országcímer - brozrelief, 60 x 80 cm, Polgármesteri Hivatal
1991. Veszprém, Veszprém Város címere - broznrelief, 60 x 80 cm, Polgármesteri Hivatal
1992. Veszprém, OMVH - bronzrelief, 30 x 40 cm,
1993. Veszprém, Gizella Múzeum - bronzrelief, 65 x 80 cm,
1993. Veszprém, Érseki Hivatal - bronzrelief, 35 x 45 cm,

Emlékérmek, plakettek:

1990. Veszprém Megye Emlékplakett - öntött bronz
1990. Veszprém Pro Comitatus - öntött bronz
1991. Balatonalmádi Orvosi Kongresszus - fajansz
1991. A Veszprémi Ménállomás 1891 Létesítése
1991. Veszprém. Márkó. Bánd. Herend 1991. városi emlékplakett - öntött reliefplakett
1992. Vetési Albert Gimnázium, Veszprém - öntött bronz
1992. Veszprém Város Hagyományőrző Egyesület Kitüntetése - öntött bronz

LUGOSSY LÁSZLÓ

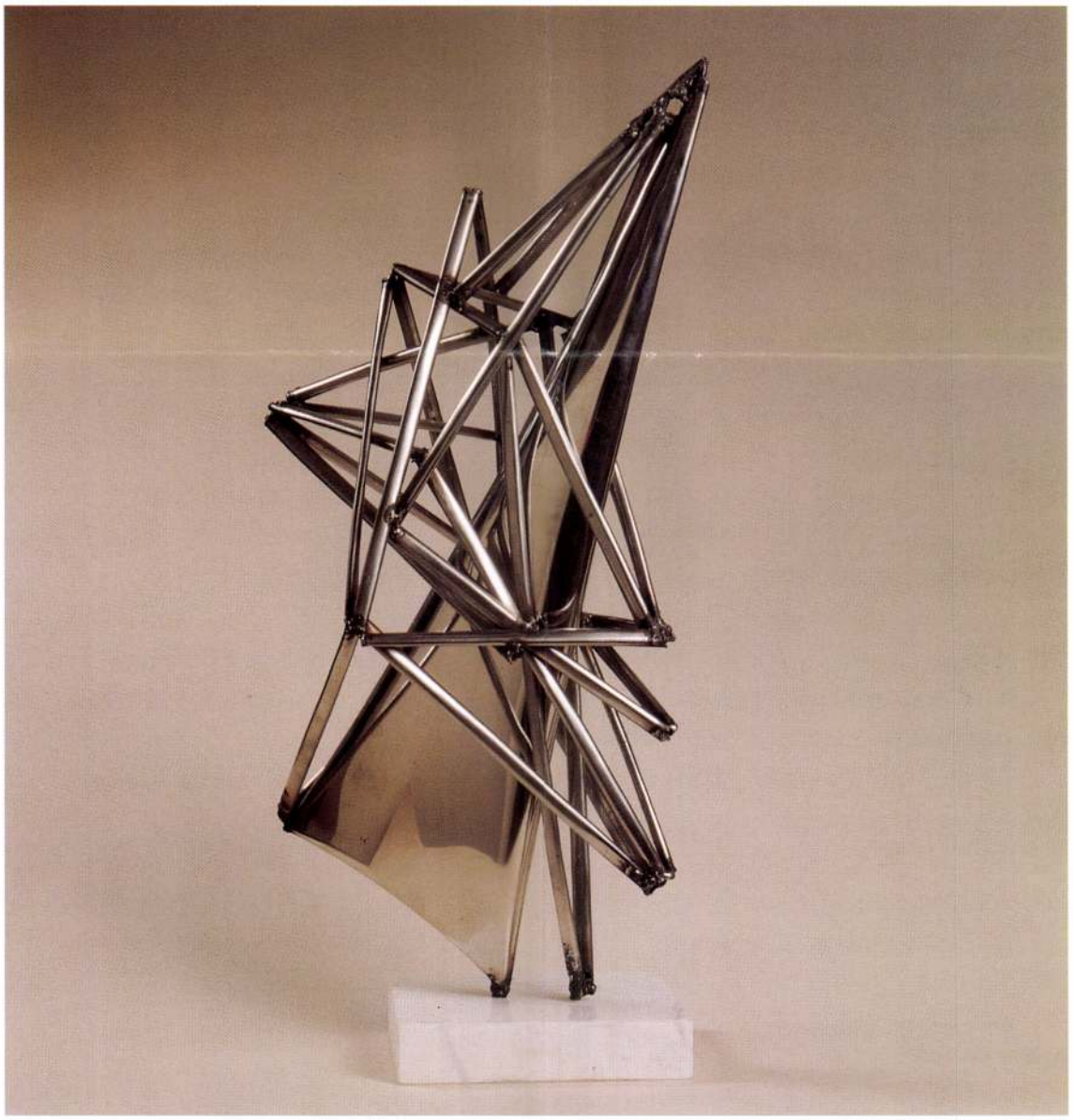

Környezetvédett
hegesztett krómacél, 55 x 20 x 20 cm,1993.

Environmentally protected
welded chrome steel, 55 x 20 x 20 cm, 1993

Lugossy László szobrán
Veszprémi Művész Céh, 1994

1992. Veszprém a Királynék Városa - vert érem, ezüst, aranyozott
1992. Pro Urbe Vesprimiensis - vert érem, ezüst, aranyozott
1992. Gizella Regina, Veszprém-díj - öntött bronz
1992. Dolgozó Szamaritánusok Magyarországi Szövetsége - öntött bronz
1993. Kisfaludy Sándor Emlékplakett - öntött plakett
1993. Ramassetter Vince Emlékplakett - Sümeg, öntött bronz
1993. Dudar közoktatásáért - öntött bronz
1993. Balatonalmádi Városért - öntött bronz
1993. Balatonalmádi Város Díszpolgára - öntött bronz
1994. Veszprém Vármegyei Nemesi Insurgens Huszáregyesület, kitüntetés - öntött bronz

Közgyűjteményekben található munkái:

1974. Pitesti, Consiliul Culturii, Dinamika; bronzszobor, (80 x 22 x 11 cm)
1974. Pitesti, Mizunámi Ceramic Museum, Széllovas; mázas fajansz (20 x 10 x 8 cm)
1976. Nagybánya, Megyei Képzőművészeti Múzeum, Ketten; bronzszobor, (42 x 10 x 10 cm)
1977. Székelyudvarhely, Városi Képzőművészeti Múzeum, Kompozíció; bronzszobor (31 x 14 x 9 cm)
1978. Iasi, Consiliul Culturii, Győzelem (45 x 50 x 25 cm), hegesztett krómlemez
1979. Siklós, Pannon oszlop (70 x 20 x 15 cm), samott
1979. Siklós, Király és királynő (80 x 30 x 207 cm), samott
1979. Siklós, Niké (40 x 20 x 157 cm), samott
1979. Siklós, Gyökerek (70 x 30 x 25 cm), samott
1980. Nagybánya, Megyei Képzőművészeti Múzeum, Kompozíció -krómlemez szobor, (30 x 20 x 15 cm)
1981. Nagybánya, Megyei Képzőművészeti Múzeum, Párbeszéd - krómlemez szobor, (52 x 11 x 7 cm)
1981. Bukarest, Nemzeti Múzeum, Virág egy győzelemért (100 x 45 x 30 cm), hegesztett krómlemez
1983. Kecskemét, Kerámia Gyűjtemény, Felszabaduló energia (250 x 120 x 60 cm), samott
1983. Kecskemét, Kerámia Gyűjtemény, A menyasszony (30 x 20 x 15 cm), porcelán
1983. Kecskemét, Kerámia Gyűjtemény, Emléktábla a hősöknek (45 x 30 x 5 cm), samott-porcelánrelief
1983. Kecskemét, Kerámia Gyűjtemény, Hármas kompozíció (70 x 40 x 40 cm), samott hamumázzal
1993. Győr, Győri művésztelep gyűjteménye, Kompozíció; öntött vas, króm (50 x 15 x 10 cm)
1993. Veszprém, Megyei Laczkó Dezső Múzeum, Kompozíció; krómlemez (42 x 17 x 11 cm)

Díjak:

1985. Nagybánya, Kerámia Szimpozion 2. díj
1993. Veszprém, Veszprém a művészetben - részvételi díj
1993. Győr, Nemzetközi Művésztelep nívódíj

Tagság:

1968. Román Képzőművészeti Alap
1977. Román Képzőművészeti Szövetség
1990. Magyar Köztársaság Művészeti Alap
1990. Csohány Kálmán Baráti Kör
1991. Magyar Képző- és Iparművészeti Szövetség
1991. Veszprémi Művész Céh
1992. Magyar Alkotóművészek Egyesülete

Irodalom:

Szőcs István: Kivetítés és bevetítés, Utunk, 1975/4.
Pusztai János: Lugossy László, Katalógus, 1975.
Pusztai János: A nagy út, Korunk-katalógus, 1976.
Mihai Driscu: 80 éves a Nagybánya Festőtelep, Arta Plastica, 1977/február
Ioan Moldovan: Tapiserie, sculptura, pictura, Pentru Socializm, 1977. február
Tömöry Péter: Nagybányai kiállítás, Utunk, 1977/10.
Erdélyi Lajos: Látogatában a Lugossy házaspárnál, Új Élet, 1979/24.
Banner Zoltán: Az ostromlott hely, Utunk, 1980/42.
Forró László: Levél egy kiállításról, Utunk, 1981/45.
Dan Grigorescu: Cronica plastica, Romania Libera, 1982/2.
Chikán Bálint: Vázlat egy csoportképhez, Művészet, 1987/7.
Olga Busneag: A haladás dialektikája, Arta, 1981/1-2.
Clemens Jökle: Megidézett vitalitás, Napló, 1993/236.
Csoma György: Képzőművészek a szebb városért, Bányavidéki Fáklya, 1984/május.

te Lugossy László, grafikus

L: Kéri Ádám

Vadas József: 101 nagykutya 12

Élet és Irodalom Bp. 1985 jún. 28 XXIX/26

Je Lugossy László, grafikus

L: Pátzay Pál

Vadas József: Limlom és Turul 12.

Élet és Irodalom Bp. 1985. okt. 25. XXIX/43

Lugossy László: festőművek

Szentendrei fiatal képzőművészek alkotásaiból nyílt kiállítás tegnap Szolnokon, a találaton szerepelnek Lugossy László festményei.

Szolnok Megyei Néplap, 1983. nov. 19.

fr Lugossy László

Kiállítás Svédországban

Magyar Nemzet 1987. III. 14.

Lugossy Mária

kiállítása Tornatóban

Népszabadság, 1986. VII. 30

LUGOSSY LÁSZLÓ

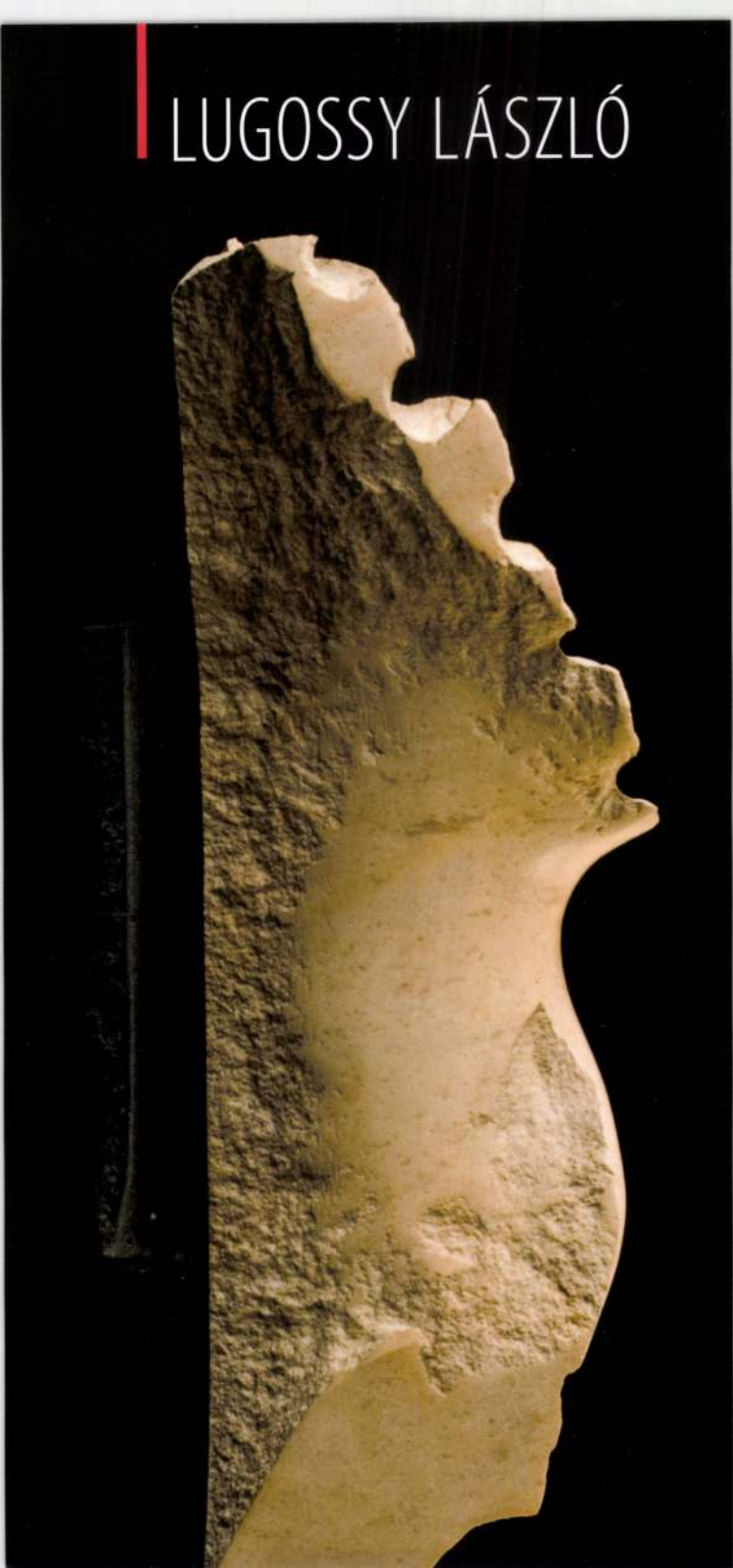

A veszprémi Művészetek Háza tisztelettel meghívja Önt

Lugossy László

szobrászművész

kicsi kövek / small stones

című kiállítására

a Csikász Galériába

(Veszprém, Vár utca 17.)

megnyitó, katalógusbemutató:

2009. február 6. 16 óra

a kiállítást megnyitja:

Hegyeshalmi László

a veszprémi Művészetek Háza igazgatója

megtekinthető: 2009. március 28-ig

vasárnap kivételével, naponta 10-17 óráig.

Információ:

Művészetek Háza

8200 Veszprém Vár u. 17.

+36 88 425 204

arthouse@invitel.hu

A Művészetek Háza kiemelt kommunikációs partnere a Veszprém Televízió.

címlapon: mészkő / limestone 12x36x11cm

Lugossy László, igazművész

L. Holdas György

Dunay csilla: Díjból játnótér 17.

Nemszabadság. Br. 1979 júl. 1.

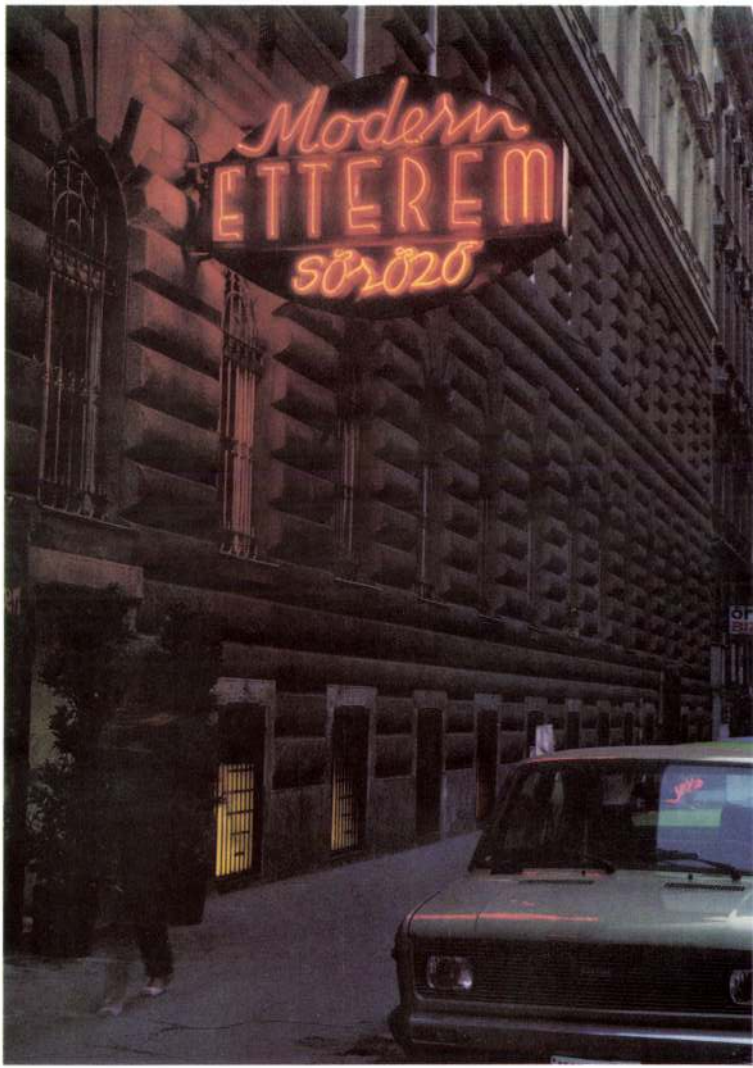
Modern
ETTEREM
SÖRÖZŐ

LUGOSI-LUGO LÁSZLÓ
BUDAPESTI NEONOK
1986

A MAGYAR FOTÓMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE
ÉS A MŰCSARNOK
MEGHÍVJA ÖNT

LUGOSI-LUGO LÁSZLÓ
BUDAPESTI NEONOK

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
A DOROTTYA UTCAI KIÁLLÍTÓTEREMBE
BUDAPEST V., DOROTTYA U. 8.
1988. JANUÁR 21. CSÜTÖRTÖK, 17 ÓRA

MEGNYITJA:

SZEMADÁM GYÖRGY

A KIÁLLÍTAS FEBRUÁR 13-IG
VASÁRNAP KIVÉTELÉVEL,
10–18 ÓRA KÖZÖTT TEKINTHETŐ MEG

F. k.: a Műcsarnok igazgatója — Balatonfői nyomda

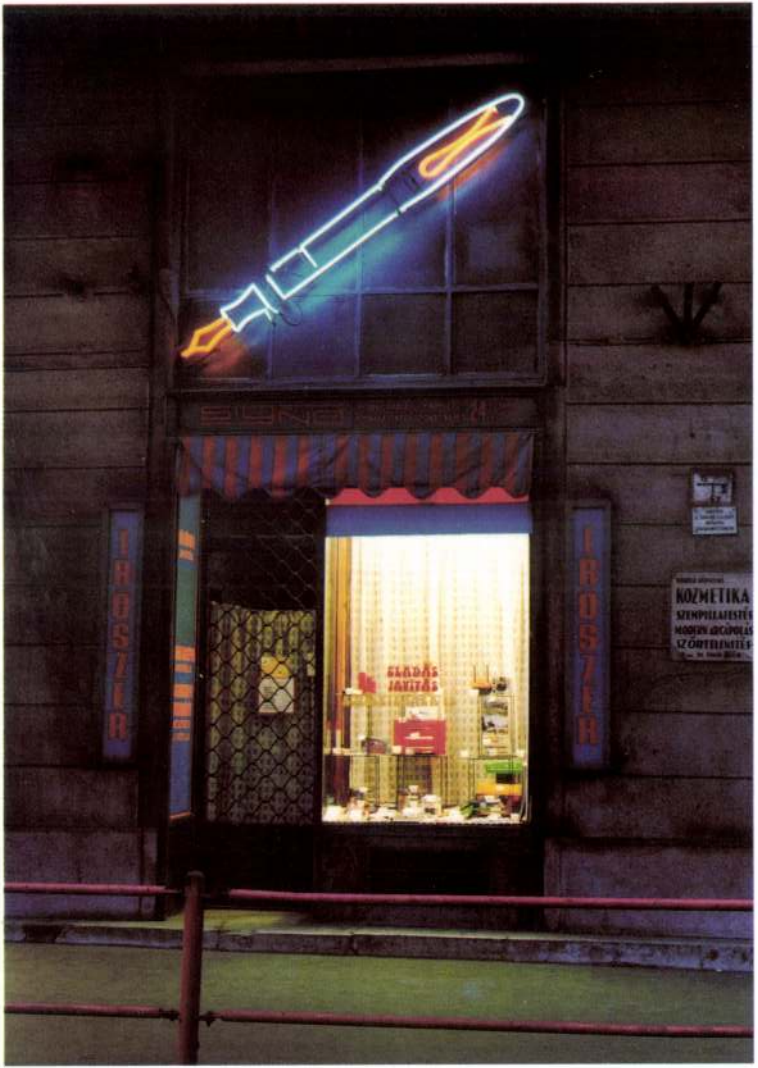
TROSZER
TROSZER
KOZMETIKA

LUGOSI-LUGO LÁSZLÓ
BUDAPESTI NEONOK
1986

F. k.: a Műcsarnok igazgatója — Balatonfői nyomda

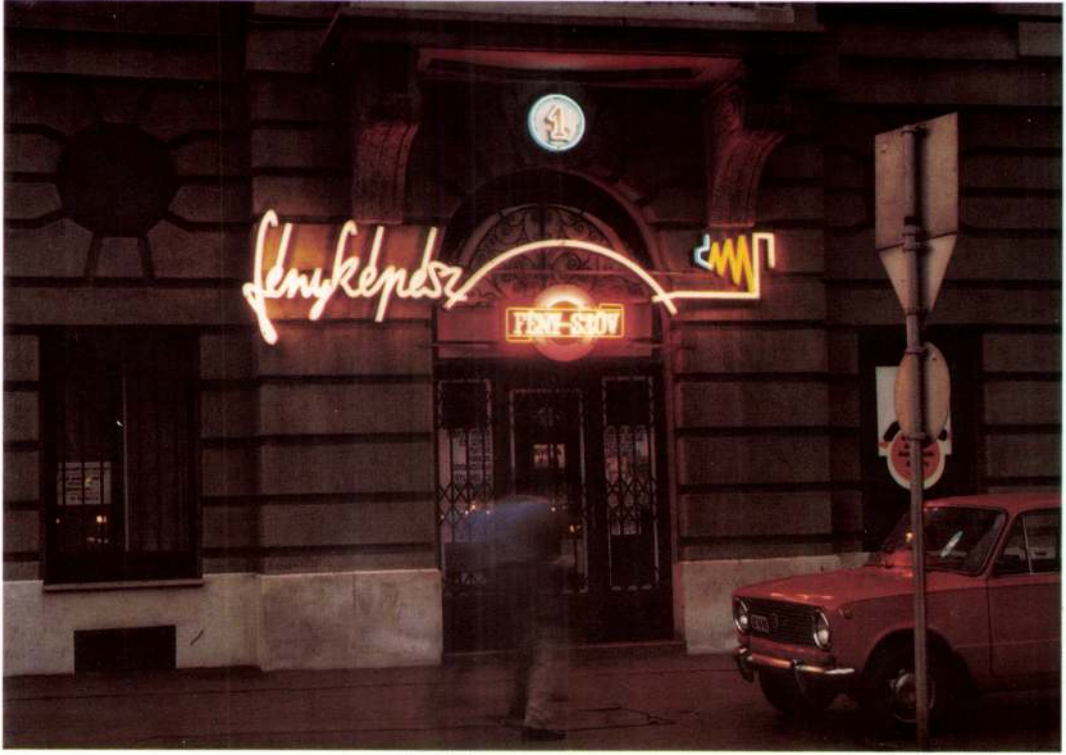
fényképész
FÉNY-SZÖV

LUGOSI-LUGO LÁSZLÓ
BUDAPESTI NEONOK
1986

F. k.: a Műcsarnok igazgatója — Balatonfüredi nyomda

ESPRESSO
Jácint
JÁCINT
ELŐZÉKENY KISZOLGÁLÁS
VIDEO

LUGOSI-LUGO LÁSZLÓ
BUDAPESTI NEONOK
1986

F. k.: a Műcsarnok igazgatója – Balatonfői nyomda

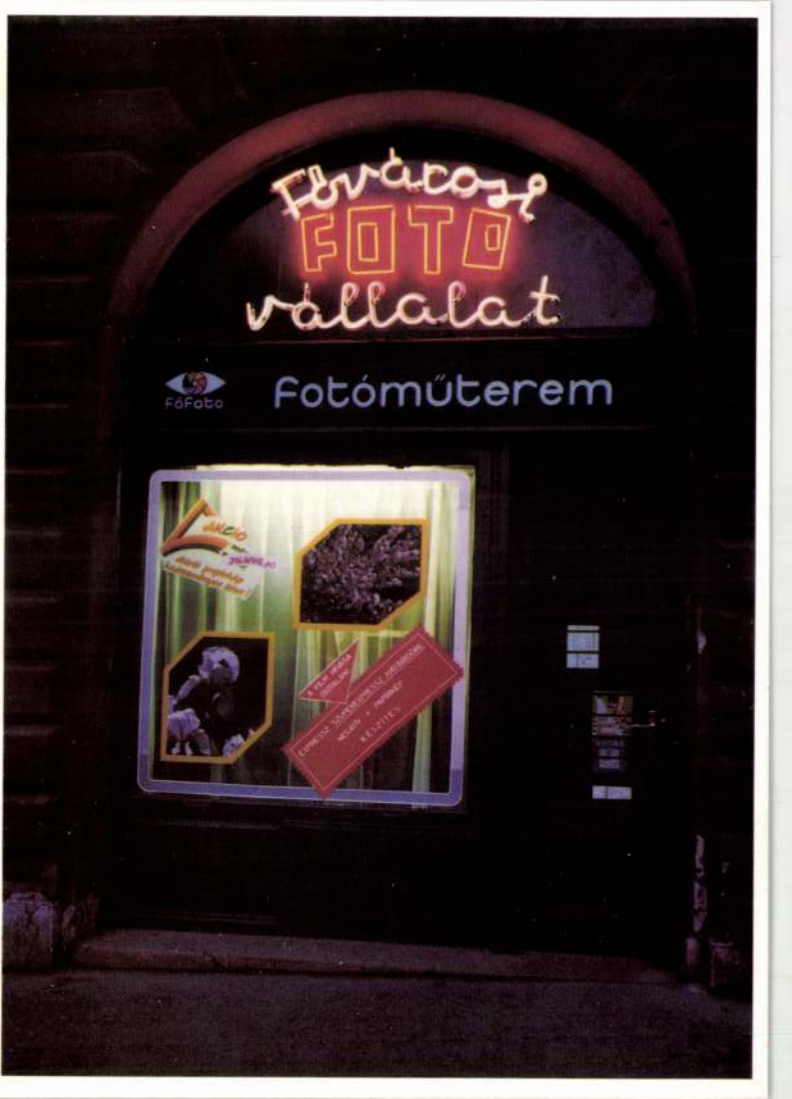
Fővárosi
FOTO
vállalat
FőFoto
Fotóműterem

LUGOSI-LUGO LÁSZLÓ
BUDAPESTI NEONOK
1986

F. k.: a Műcsarnok igazgatója — Balatonfői nyomda

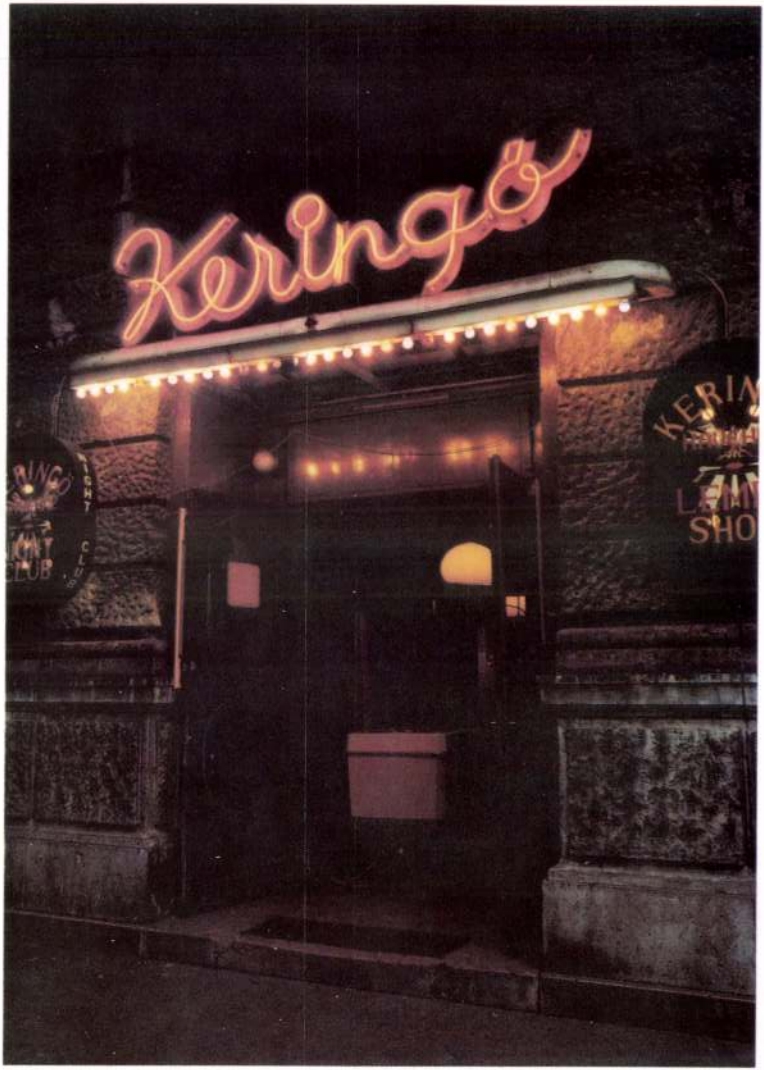
Keringo
KERIN
SHO

LUGOSI-LUGO LÁSZLÓ
BUDAPESTI NEONOK
1986

F. k.: a Műcsarnok igazgatója — Balatonfői nyomda

1021

Lugossy László rajza

LUGOSSY LÁSZLÓ

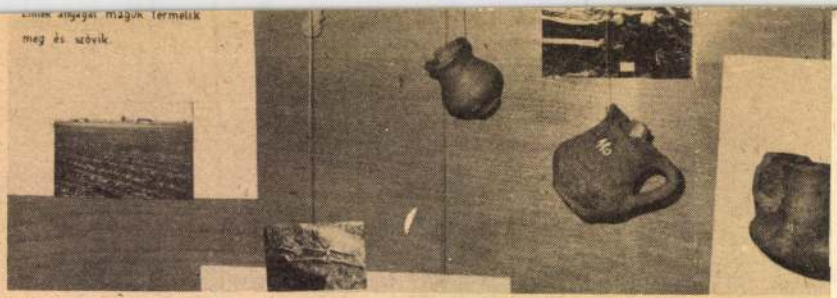

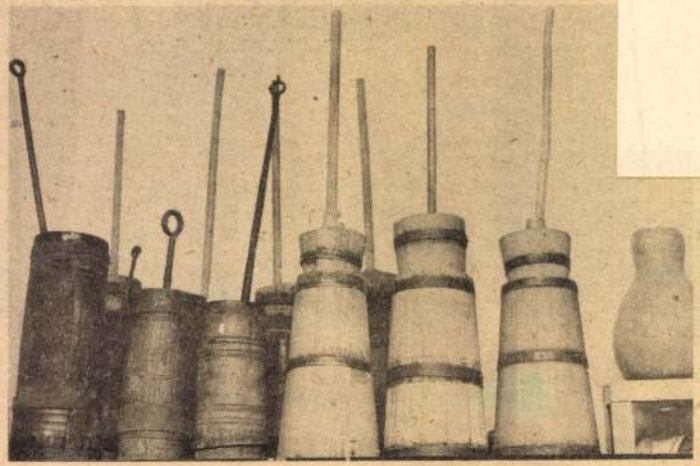

Helytörténeti gyűjteménnyel gazdagodott Jászágó. Macsi Sándor, az általános iskola igazgatóhelyettese sok év alatt összegyűjtötte a község és a környék néprajzi és régészeti tárgyait. Az iskola egyik termében látható kiállítás a tanulásban is segíti a gyerekeket

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1981 DEC 20

SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

ki-ki saját céljának megfelelő tanfolyamon tanulhasson.

Ezen az úton elindulva elérhetőbbnek tűnik, hogy a nyelvtanulás nemcsak szolgáltatás, hanem értelmes gazdasági beruházás is legyen. Addig azonban továbbra is sokak számára csak elfecsérelt idő, pénz és energia.

Kozma Eszter

LUGOSSY LÁSZLÓ

szobrászművész

8200 Veszprém
Toborzó utca 11.

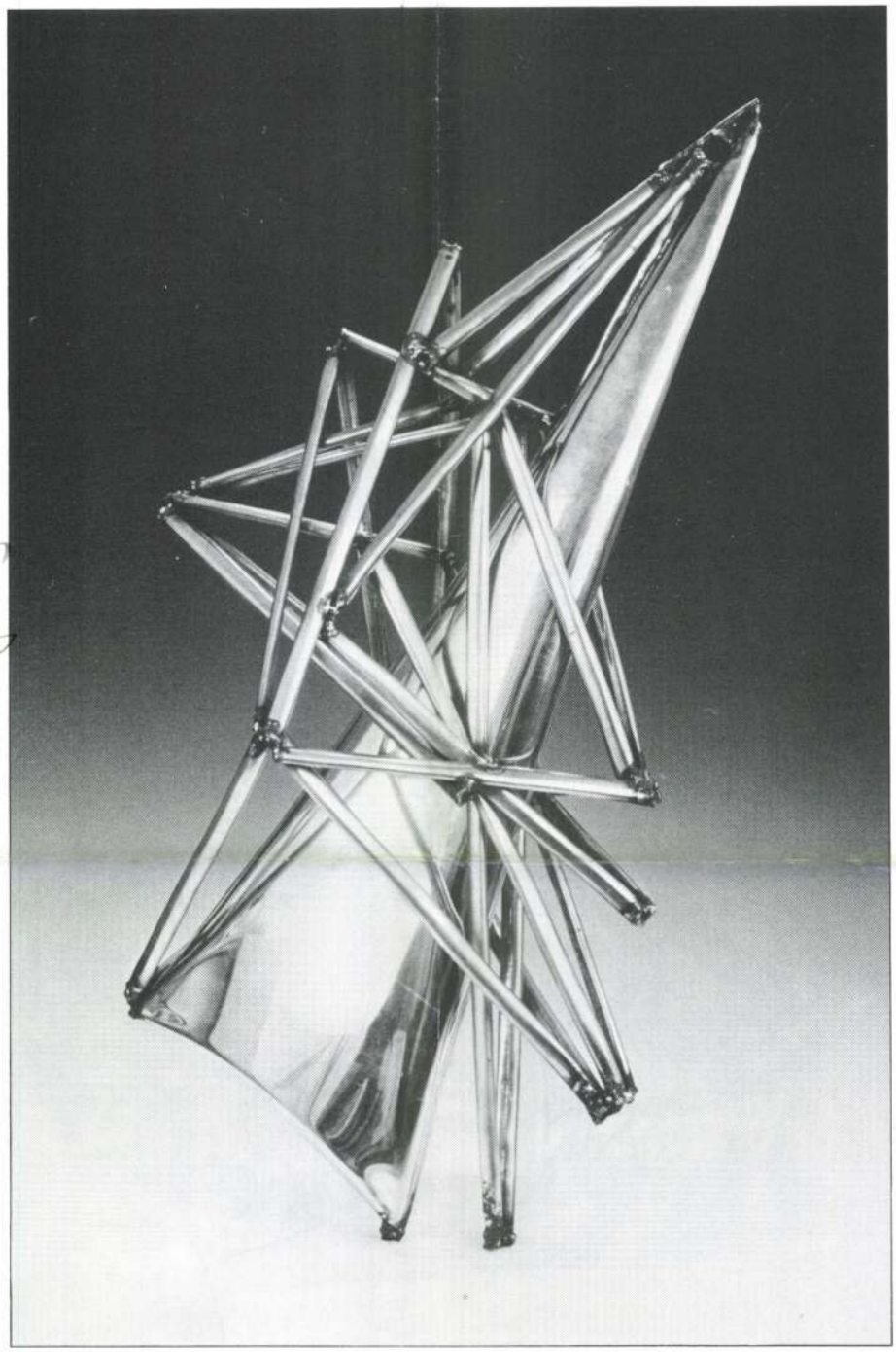

1944-ben Zilahon született. 1968-ban a kolozsvári Képzőművészeti Akadémián végzett szobrász szakon. 1990-ben települt Magyarországra. Egyéni kiállításai: Nagybánya, Kolozsvár, Szatmárnémeti, Bukarest, Révfülöp, Badacsonytomaj, Balatonalmádi, Veszprém, Mannheim. 60 fontosabb csoportos tárlaton vett részt. 11 köztéri alkotása Zilahon és Veszprémben található.

Er ist 1944 in Zilah geboren. 1968 absolvierte er im Fach Bildhauerei die Akademie für bildende Kunst in Kolozsvár. 1990 siedelte er nach Ungarn um. Seine selbstständigen Ausstellungen: in Nagybánya, Kolozsvár, Szatmárnémeti, Bukarest, Révfülöp, Badacsonytomaj, Balatonalmádi, Veszprém, Mannheim. Er nahm an 60 wichtigeren Gruppenausstellungen teil. In Zilah und Veszprém sind 11 seiner Werke auf öffentlichen Plätzen aufgestellt.

Born in Zilah, 1944. Graduated from the Faculty of Sculpture at Academy of Fine Arts in Kolozsvár. Settled in Hungary in 1990.
One-man exhibitions: Nagybánya, Kolozsvár, Szatmárnémeti, Bukarest, Révfülöp, Badacsonytomaj, Balatonalmádi, Veszprém, Mannheim. Participant in 60 significant art-exhibitions. 11 public place sculptures in Zilah and Veszprém.

GORDANA KOVAĆIĆ

szobrászművész

Varaždin, Csajeva 13.
Horvátország

1966-ban született Varaždon. 1983—85: tanulmányok a zágrábi iparművészeti iskolában. 1985—89: a zágrábi Művészeti Akadémia hallgatója, Zlatko Keser, Eugen Kokot és Miro Vuco tanítványaként. 1989—90: festészeti tanulmányok Kasselben, a Gesamthochschule-ban Dorothee van Windheim osztályában.
1990—91: előadások a párizsi és a bécsi Művészeti Akadémián.
1987—1994: 25 csoportos és egyéni kiállításon vett részt hazájában és külföldön.
1991 óta Varaždon él és dolgozik.

Sie ist 1966 in Varaždon geboren. Von 1983 bis 1985 Studien an der Zagreber Kunstgewerbeschule, 1985 bis 1989 studiert sie an der Kunstgewerbeakademie in Zagreb als Schülerin von Zlatko Keser, Eugen Kokot und Miro Vuco. 1989—1990 Malereistudien an der Gesamthochschule in Kassel, als Schülerin von Dorothee van Windheim. 1990—1991: Vortrage an der Pariser und Wiener Kunstakademie. 1987—1994: stellt sie in 25 Gruppen- und Einzelausstellungen im In- und Ausland aus.
Seit 1991 lebt und arbeitet sie in Varazdon.

Born in Varazdin, 1966.
1983—1985: studied at School of Industrial Arts in Zagrab.
1985—1989: studied at Academy of Arts in Zagrab, student of Zlatko Keser, Eugen Kokot, Miro Vuco.
1989—1990: studies of painting in Kassel, in 'Gesamthochschule', in the class of Dorothee van Windheim.
1990—1991: lecturer at Academy of Arts in Paris and Vienna.
1987—1994: participant in 25 group and one-man exhibitions in Croatia and abroad.
Has been living and working in Varazdin since 1991.

Hegyi Lóránd

Tér – Objekt – Installáció I.

Megjegyzések a magyarországi installációs művészethez

A 80-as évek legelején feltűnő új művészeti impulzusok – hasonlóan a nyugati országokhoz – Magyarországon is elsősorban a festészet területén jelentkeztek. Azonban a nyugati modelltől eltérően Magyarországon az akkori középgeneráció néhány tagja, Bak Imre, Birkás Ákos, Nádler István, Hencze Tamás lépett fel kezdeményezőként. Ez egyrészt azt eredményezte, hogy a 60-as és 70-es évek avantgarde pozíciói látensen nem kis mértékben továbbra is hatottak – azaz a műalkotás továbbra is „projekt" maradt –, másrészt pedig fékezte a 80-as évek elején fellépő fiatal művészek lázadását. A magyarországi Új Festészet esztétikai ízlése alapvetően a korábbi évtized értékrendje által meghatározott keretek között maradt (szinte mindvégig hatott a purizmus, az érzékiségellenesség, a reduktivizmus), s a fiatalok közül csupán kevesen lépték át ezeket a teljesen belsővé vált ízlésbeli korlátokat (Kelemen Károly, Koncz András, Szirtes János, Wahorn András, Mazzag István). A magyarországi Új Festészetben sokkal inkább az újonnan felfedezett programok és esztétikai stratégiák szintjén zajlott le a művészeti szemléletváltás – a posztmodern fordulat –, mint a vizuális megjelenítés síkján. Bak, Birkás, Hencze festészete egy posztmodern „projekt", egy intellektuális átértékelő folyamat vizuális eredménye, melynek képi megjelenítésében korábbi értékfelfogások, ízlésmozzanatok, képalkotó módszerek is tovább élnek.

Az új installációs művészetre általánosan ugyanez a kettősség jellemző. Mind az individuális mitológiai, mind a posztgeometrikus-eklektikus installációkban megfigyelhető a látens párbeszéd a megelőző másfél évtized avantgarde művészetével, miközben a programok szintjén egy alapvetően „poszt"-állapot tematizálásáról van szó. Az irányzatok utáni, az avantgarde „projektek" utáni, a modernista „stratégiák" utáni állapot feldolgozásáról, melyben történelem, művészettörténet, mítosz, természet rendkívül jelentésgazdag metaforává válik.

Az új installációs művészet egymástól eltérő megnyilatkozásait a különféle stílusjegyek által tematizált problémakörök különböztetik meg egymástól. Az egyik ilyen tematikai csoportba olyan művészeket sorolhatunk, akik a személyes lét és a természet, természeti vagy „félig természeti" környezet viszonyát dolgozzák fel installációikban. Samu Géza fából készült, fehérre festett (átszellemített) vagy a természetes színt megtartó installációi poetikus természetvíziók, melyekben a kis beavatkozások (pl. kis ágak beépítése oda, ahol maguktól nem nőnek; vagy a fa kérgének ornamentális átalakítása stb.) nyomán egy merőben funkciótlan, de éppen ezáltal kreative és szabadon, játékosan, „cél nélkül" újraformált, „megismételt" természet jelenik meg. Kalmár István 80-as évek elején készített ág és textil installációi némiképp hasonló szellemben értelmezték át a természetet: a természeti környezet rituális hellyé, szakrális „épületté" vált, melyben az élet alapkérdéseit tematizálta a művész.

Szirtes János performance- és installációs művészete, valamint festészete szorosan összekapcsolódik egymással. Nála is a rítus az alaptéma, s a természet – illetve a természeti népek „barbár" ritusai – hordozzák az üzenetet. Harc, fenyegetettség, ősi félelem és az akadályok leküzdése, az élet alapvető veszélyeztetettségének tematizálása telíti drámai tartalommal Szirtes János művészetét. Míg korábban egy ijesztő, vad, barbár expresszivitás uralta installációit, addig az utóbbi években a felhasznált elemek egyre egyszerűsödnek, a rítus egyre áttételesebbé válik, s a transzcendens tartalom transzperszonális alakban jelenik meg. A performance-eken megjelenő korom és tükör (tükörkép), illetve lenyomat a teremtés, önmagunk eltárgyiasítása, illetve egy transzcendens valóságban való feloldódás metaforájaként értelmeződik. A bekormozott üveglapon megjelenő lenyomat a mássá válás, az átlényegülés misztériumát sejteti.

Szirtes János gyakran dolgozik együtt feLugossy Lászlóval, amit nyilvánvalóan a közös mítosz iránti érdeklődés tesz lehetővé. feLugossy László installációi egy ősi, primitív, a mítosz és a hétköznapi valóság egységén alapuló világot tárnak elénk. A feketére festett, falra erősített, primitív jelek és formák térként vesznek körül bennünket, egyszerre sugallva egy ősi, barbár kultúra telephelyét, rituális architektúráját és az álom valószerűtlenül érzéki valóságát. Installációi environmentként értelmezik át a teret. Nem valóságos teret szerveznek, hanem a képből (a tér primitív és szimbolikus képeiből) teremtenek egy szellemi – rekonstruálható és poetikusan átélhető – teret.

Pinczehelyi Sándor installációiban a természet alapvetően más értelmezésben jelenik meg. A politikai és gazdasági emblémákkal, illetve szimbolikus jelentésű színekkel átértelmezett természeti formák (valóságos természeti tárgyak) a társadalmi, történelmi környezet metaforáivá válnak. A magyar nemzeti színekkel átfestett erdő, a szimbolikus jelentés egyszerre ironikus és analitikus felfogásában válik Pinczehelyi vizsgálódásainak kiindulópontjává. A hasábfákból összeállított ötágú csillag vagy az utcakőből felhalmozott gúla (a barrikád) az eredeti tárgy, illetve anyag politikai, eszmetörténeti tartalmakkal való „megterhelését" fokozza a végletekig – s a végletek itt egymásba csapnak át, hiszen drámaiság és irónia, pátosz és távolságtartás egyaránt lehetségessé válik. Pinczehelyi installációinak alapanyaga a szociális, történelmi valóság, a hétköznapi környezet, melyben az egykor magasztos jelentéseket (és nagy, heroikus utópiákat) sugalló szimbolikus formák hétköznapi, kopott, közönséges tárgyakká minősülnek át.

(A tanulmány folytatását következő számunkban közöljük.)

összes munkája néhány napon belül elkelt. Hamburg városa megbízta a művészt, készítsen egy plexivel borított scanner-chrom reprodukciót Hans Makart 5,2x9,5 m méretű történelmi festményéről, az *V. Károly császár bevonulása Amszterdamba* című, 1878-ban keletkezett képről. A hamburgi Kusnthalléban kiállított eredeti mű neonnal megvilágított másolata ma a belvárosban látható.

Raynaud azonban nem akar kikötni a jövedelmező festményinstallációknál. „Ez csak egyik, igaz nagyon fontos szakasza művészetemnek" – mondja. „Ugyanúgy izgatnak azok a bányászsisakok, amelyek lámpáiba képzeletbeli régészeti leletek fotóit montíroztam. Jelenleg pedig sokat dolgozom számítógép-képernyők tudományos-szintetikus képeivel."

A makro- és mikrokozmosz különösen érdekli Raynaud-t. Az egyik „rollerbox"-ban, amely a művész párizsi, a Montmartre-on található műtermében áll, a férfi és a női kromoszómák színes, sematikus ábrázolásainak cibachrom levonatait úgy helyezte el egymással szemben, hogy a láda becsukásakor egyesüljenek. Az emberi szervezet volt a témája már annak a műnek is, amellyel Raynaud a párizsi művészeti vásáron, a FIAC 89-en szerepelt. A hat bőrönd-objektben az emberi test keresztmetszetei szerepeltek, diákon. Az alkotás Raynaud meglepetésére 50 000 frankért kelt el. Ma háromszor annyit ér.

Raynaud-t tehát nem csupán az elmúlt idők nosztalgikus feldolgozása foglalkoztatja. Sokkal jobban érdeklik az ipari tárgyak, mint például a nála mindenütt jelen levő „rollerbox-ok". Ezen a ponton illeszkedik művészetem a legteljesebben – mondja – perfekcionizmusra törekvő korunk esztétikájába. Ezt a vonzalmat Patrick Raynaud kétségtelenül a sötét vágószobából mentette át, mint ahogy a pátosszal szembeni mély ellenszenvét is.

Jutta Martens

Hírek – röviden

Róma: Veszélyben a De Chirico Alapítvány

Téves szakvélemény

(lásd a 15. oldalt)

„Az államnak azonnal el kell ismernie a Giorgio és Isa de Chirico Alapítványt", – mondja Paolo Picozza.
Ő, mint megbízott elnök, aggódik e magánintézmény fennmaradásáért, amelyet az özvegy, Isabella Far de Chirico és az 1978-ban elhunyt festő egykori első asszisztense, Claudio Bruni négy évvel ezelőtt hoztak létre, azzal a céllal, hogy összeállítsanak egy teljes műkatalógust, és a hamisítványokat megkülönböztessék az eredeti művektől.
Jelentős vállalkozás ez, mivel de Chirico, a metafizikus festészet legnagyobb mestere, műveivel feladta a leckét gyűjtőknek és művészettörténészeknek egyaránt. Változtatta festői koncepcióit, váltogatta a stílusokat, variálta és másolta saját képeit, kiváló lehetőséget kínálva ezzel a hamisítóknak.
Az alapítvány (törzstőkéje 140 000 márka) birtokában van a művész tíz képe, kereken száz litográfiája és teljes archívuma: hétezer fotó, eredeti és maga de Chirico által is hamisnak tartott művekről. A Via del Babuinon lévő helyiségekben dokumentumok mellett kéziratokat és könyveket is őriznek. Háromtagú szakértőbizottság – közöttük Claudio Bruni és a neves római művészettörténész, Maurizio Calvesi – díjtalanul bírálja el azokat a műveket, amelyek eredete kétséges.
Bruni, aki a többkötetes műkatalógust készíti, a de Chirico művek legjobb ismerőjének számít. Mégis éppen ő lett az oka az alapítvány körüli botránynak. Ugyanis 1989 júniusában eredetinek ítélt öt lapot egy száz darabból álló akvarellsorozatból, amiről azóta kiderült, hogy de Chirico hatvanas évekbeli stílusában készült hamisítvány.
Az eset ez év elején vált ismertté, és hatására a tizenöt tagú Alapítványi Bizottságból legtöbben – a művész egyik unokahúga és unokaöccse is – megvonták bizalmukat az alapítványtól.
„Igazságtalanul" – védelmezi Picozza a helyettesét, hiszen Bruni a többi akvarell felbukkanása előtt követte el tévedését, amikor pedig felmerült benne a gyanú, hogy a képek hamisak, azonnal feljelentést tett.
Az alapítvány – Picozza meggyőződése szerint – a súlyosan beteg, nyolcvan év feletti özvegy halála után, csak akkor tud tovább működni, ha államilag elismert intézménnyé válik. Erre vonatkozó kérelmüket benyújtották.

Rita Imwinkelried

fe. LUGOSSY László

1947, Kecskemét

Lakcím/Address/Adresse:
H-2000 Szentendre, Kelta köz 1.
Műterem/Studio/Atelier:
Art-éria Galéria,
H-2000 Szentendre, Városház tér 1.

A nyolcvanas évektől kezdődően fe L.L. - minden eddigi "módszerét" és kifejezésformáját továbbfejlesztve - egy sajátosan új vizuális eszközrendszert és egy kiegyénült, már-már struktív fogalmi topikát hoz létre. Ez azonban nem mélyről jövő, ösztönös komplexitásigénye rovására történik; művészetét, ha tetszik, továbbra is "expanzív" tendenciák jellemzik, bár ez az expanzivitás megmarad - gondolom, a jövőben is - a maga "lacai" szelídségében, mely ellenkezne mindenfajta direkt, kategórikus, didaktikus én(ki)terjesztéssel. Keserű Katalin izgalmas portrétanulmányában ("A valóság túl van a tényeken"; Mozgó Világ, 1982/11.) elsőként vázolja fel azt a meglepő verbális-akriptív metaforákat, melyet azóta is "működésében" figyelhetünk meg fe L.L. képtárgyain és zenei produkcióiban. Duzzad, Relatíve, Finom, Aránylag, Tessék, Tessék-puha stb. - ezek a nem véletlenül nem-főnévi nyelvi formációk mintha az eltárgyiasítás "főnéviségét" igyekeznének felpuhítani, mintha a jelenségészlelés tisztán érzületi szféráját próbálnák tágítani. Mintha fe L.L. a metaforák, toposzok, satöbbik kultúrához (mint külsőlegeshez) kötöttségét igyekezne megszűntetni; de az ebből adódó homályosságot, bizonytalanságot nem valami nagyon-is-tudható, megnevezhető tartalom átírásos megjelenítésére alkalmazza, inkább a létezés valódi titkait próbálja ezzel "felmutatni".

Amit Keserű Katalin fe L.L. minimal-jeiről, jelszerű tárgyairól, kifele-ható aktivitásának nem-tárgycentrikus irányultságáról ír, az feltétlenül igaz erre a periódusra, ám azóta, véleményem szerint, lényeges változások (is) tapasztalhatók.

fe L.L. már a hetvenes évek végén elkészíti első festett papírkivágásait - bárányok, sertések, birkák, tyúkok, tűsarkú cipők, fák stb. -, s ezek a grafikákon, vegyes technikájú kompozíciókon is megjelennek: egy speciális (és relatív) természet/művészet/ember-viszony komplexitásában. A természet- és természetességóvó gesztusok naív-utópisztikus fogyasztásellenességét mintegy érzületileg ellenpontozza az ábrázolás (szintén gesztusjellegű) naturalisztikus iránya, a privát (mű)természet létrehozásának euforikus öröme (1978). Ez a viszonyulás vagy szemlélet a későbbiekben csakugyan tragikusabb és szkeptikusabb felhangokkal telítődik (ezt már Keserű Katalin is regisztrálta), de a megvalósítás/létrehozás "öröme" megmarad - talán éppen a topika bővíthetősége folytán -, az adott jelentésközeg tartalmaitól függetlenül (1980).

Illusztrációként (is!) fe L.L. egy akkortájt keletkezett dadaisztikus szövegéből idézek - a kezdés: "Tóth néni mondja a kutyájának: Arborétum (fordítom) Arborétum"; a zárás: "Az emberek többsége gyűlöli az emberek többségét, és ez az élvefogyasztás".

CSAJKA GÁBOR CYPRIAN

fa Lugossy László

Új Vegyes. Szentrende, 1986

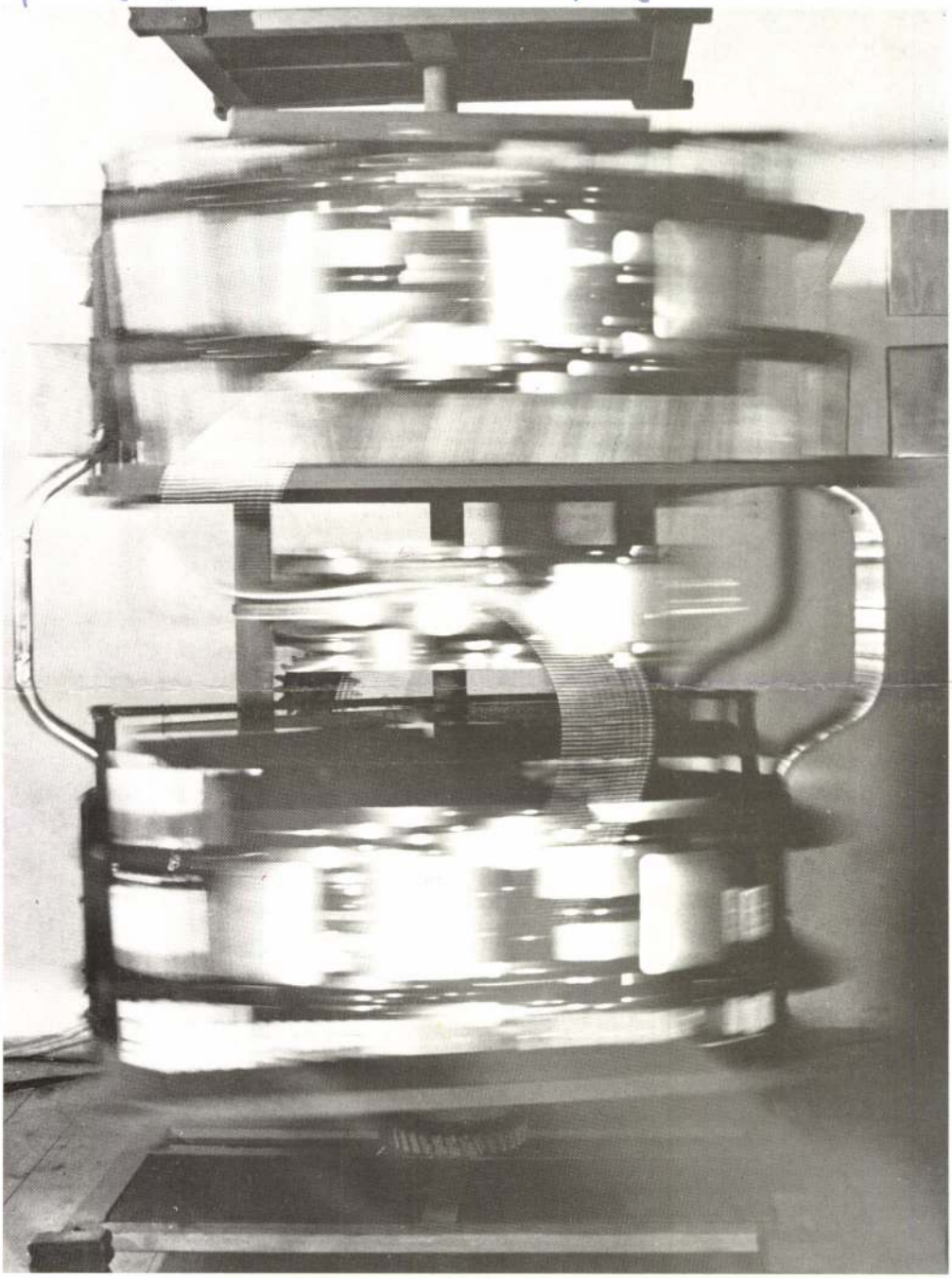

Szextolmács/Sex-interpreter/Sexdolmetscher
kátránypapír, vegyes technika/tar-board, mixed media/Teerpapier, Mischtechnik
100x200 cm, 1986

Beginning with the early 1980s, LÁSZLÓ LUGOSSY has created, by further developing his previous "methods" and modes of expression, a unique new visual vernacular and a personalized, almost structive conceptual topic. But this did not come about to the detriment of his fundamental and instinctual need for complexity. His art continues to be guided by "expansive" tendencies, though these tendencies remain László-gentle as before, in opposition to all kinds of direct, categorical, didactic self-expansion.

Katalin Keserű was the first to note (Mozgó Világ, 1982/11) the surprising verbal-scriptive metaphore-useage which to this day is "active" in Lugossy's objects and musical productions. Swells, Relative, Fine, Relatively, Please-soft, etc.--these non-nounal linguistic formations try to "soften up" the "nounality" of our too materialistic world; they attempt to expand the purely sensual sphere of our awareness of phenomena. Lugossy seems to want to free metaphor, topos, etc., from its reliance on culture (as something external), thus trying to get at the real secrets of life. What Katalin Keserű wrote about Lugossy's minimal signs and sign-like objects, the non-object-centered tendency of his expansive activities is unequivocally true of this phase of the artist's career, though since then (in my opinion) certain essential changes have also made an appearance.

By the late Sixties, Lugossy had made his first painted paper cutouts (sheep, hogs, hens, high heeled shoes, trees, etc.) and on these graphic works and mixed-technique compositions too they appear in the complexity of a special (and relative) nature-art-man relationship. He counterpoints emotionally the naive-utopistic anticonsumerism of the "gestures" of nature with the naturalistic tendency of his representation (which is also in the nature of gestures), and the euphoric bliss of the creation of private (art)-nature.
This attitude is later embued with tragic and sceptical overtones (which Katalin Keserű noted too), but the joy of creation remains, perhaps because of the expansion of his artistic topic, independently of the given sphere of significance.

As illustration (too:) let me quote from a piece of didacticism Lugossy wrote at the time (1980). The start: "Mrs. Tóth says to her dog: Arboretum (I translate) Arboretum". The finish: "Most people hate most other people, and this is consuming live."

GÁBOR CYPRIAN CSAJKA

Beginnend mit den 80er Jahren schafft fe Lugossy - alle seine bisherigen "Methoden" und Ausdrucksweisen weiterentwickelnd - ein eigenes neues visuelles System seiner Ausdrucksmittel und einer auf seine Person kristallisierten, fast strukturierten Begriffstopik. Dies erfolgt aber nicht aus der Tiefe, es entwickelt sich zum Nachteil seiner Komplexitätsansprüche; seine Kunst wird, um sich so auszudrücken, weiterhin von "expansiven" Tendenzen charakterisiert, obwohl diese Expansivität bei ihrer eigenen "Lacaer" Milde bleibt - ich denke, auch in der Zukunft -; sie würde jeglicher unmittelbaren, kategorischen, didaktischen Ich-Erweiterung widersprechen. Katalin Keserű skizziert in ihrer spannenden Porträtstudie ("Die Wirklichkeit ist schon über die Tatsachen hinaus": Mozgó Világ, 11/1982.) als erste die überraschende verbal-skriptive Metaphorie, die wir seitdem in ihrem "Funktionieren" auf fe Lugossys Bildgegenständen und in seinen musikalischen Produktionen beobachten können. "Quillt", "Relativ", "Fein", "Einigermassen", "Bitte", "Bitte-weich" usw. - diese nicht-substantiven sprachlichen Elemente versuchen die "Substantivform" des Objektes aufzulockern, als wolle man die reinen Gefühlssphären der Ereignisempfindung erweitern. Als würde fe Lugossy versuchen, die Bindung der Metaphoren, Toposen und der anderen an die Kultur (als zu etwas Aussenstehendem) aufzuheben; aber die sich daraus ergebende Nebelhaftigkeit, Unsicherheit werden von ihm nicht zum Darstellen des gutbekannten, benennbaren, umschriebenen Inhalts benutzt, sondern er versucht damit die wirklichen Geheimnisse des Daseins zu zeigen. Was Katalin Keserű über fe Lugossys Minimal-Zeichen, zeichenhafte Gegenstände und über die nichtgegenstandszentrische Richtung seiner nach aussen wirkenden Aktivität schreibt, gilt bedingungslos für diese Periode; seitdem aber, sind - meiner Meinung nach - (auch) wichtige Veränderungen feststellbar.

fe Lugossy fertigt schon zu Anfang der siebziger Jahre seine ersten bemalten Papierschnitte - Lämmer, Schweine, Schafe, Hühner, Schuhe, Bäume usw. - und diese erscheinen auch auf den Graphiken, Kompositionen mit gemischter Technik: in einer speziellen (und relativen) Komplexität der Natur/Kunst/Mensch-Beziehung.
Die naiv-utopischen, sich gegen das Konsumieren auflehnenden Punkte der Natur- und natürlichkeitsschützende Gesten sind mit der naturalistischen Richtung (ebenfalls gestenartig) des Darstellens, durch die euphorische Freude des Schaffens der eigenen gefühlsmässig ausgehobenen (Kunst-) Natur (1978) verbunden. Diese Beziehung oder Betrachtensweise wird später zwar von tragischeren und skeptischeren Tönen gefärbt (das hat auch schon Katalin Keserű registriert), aber die "Freude" des Verwirklichens/Schaffens bleibt - vielleicht gerade durch die Erweiterbarkeit der Topik - unabhängig vom Inhalt des gegebenen Deutungsmediums (1980).
(Auch) zur Illustration zitiere ich einen von fe Lugossy damals geschaffenen dadaistischen Text-Anfang: "Tante Tóth sagt zu ihrem Hund: Arboretum (übersetze) Arboretum", der Abschluss: "Die Mehrheit der Menschen hasst die Mehrheit der Menschen, und das ist das lebendige Verspeisen".

GÁBOR CYPRIAN CSAJKA

fe LUGOSSY László

A bürokráciaellenes gyászhivatal, 1990, vegyes technika
300x400x500 - 90.1. 48

Új Művészet

fe LUGOSSY László

Jelenkor, XXXI.évf.3sz. 1988

BÁN ANDRÁS

Ön-élet-rajz

Kommentár fe Lugossy Lászlótól(ról)

„1947-ben születtem Kecskeméten. A középiskola elvégzése után fényképészetet tanultam. A képzőművészet az egyik pillanatról a másikra került az életembe, és állandósult. Ekkor 17 éves voltam. Furcsa módon egy temetést ábrázoló rajz volt az első munkám. A véletlenszerű indulás után tudatosan kezdtem foglalkozni a művészettel.

A hatvanas évek közepén több barátommal, köztük ef Zámbó Istvánnal létrehoztuk Kecskeméten a Purgatórium elnevezésű klubot, ahol kiállításokat, irodalmi műsorokat, beat koncerteket szerveztünk, és ezekben a programokban közre is működtünk... Később ezt a klubot bezárták, de mi tovább próbálkoztunk magánlakásokban.

Nagyon mozgalmas időszak volt. Ekkor született meg a szabadtéri kiállítások ötlete is, amelyeket 1968-tól 1977-ig rendeztünk meg Szentendrén.

Kecskeméti éveim alatt nagy hatással volt rám Tóth Menyhért festészete. Mivel abban az időben elég kevés információ állt rendelkezésemre a modern művészetről, ösztönösen kísérletezni kezdtem kifejezéseim lehetőségével. A rajzolás és festés mellett használtam a fotót, amit éppen tanultam. Emellett szövegeket írtam, melyekben megpróbáltam megfogalmazni tevékenységemet, létemet, lehetőségeimet, személyességemet, viszonyaimat. Elképzeléseim ekkor kezdenek tágulni és mélyülni. Ebben az időben alakult ki és érlelődött elhatározássá, hogy mindig a legszabadabban fogom magam kifejezni. Természetesen és spontán módon, vállalva ennek következményeit. Az önkifejezéssel és nyitottsággal életformát és magatartásformát szerettem volna megvalósítani, ami többé-kevésbé sikerült csak.

A hetvenes évek elejétől készítek tárgyakat, amelyeknek időtállósága kétséges, de – véleményem szerint – a nem létező műtárgyak is léteznek. Számomra a művészet nem annyira esztétikai kérdés, inkább erkölcsi, etikai probléma. A művészet az önálló gondolkodásra késztetés egyik lehetősége. A művészség nem státusz. Ha a művészet elhatárolódásra inspirál, akkor elhatárolódom tőle.

1947-ben születtem. Közeledésre születtem, aminek a végtelenbe tágulás az iránya. Nagy távolságokat akartam beélni, de ezek a távolságok egy kozmikus viszonyhoz képest mérhetetlenül nevetségesek. Ha visszanézek, nem a múltat látom, csak aktuális emlékeimet észlelem. A jövő ösztönösen érint. Azzal is kifejezem magam, ha megnyilvánulásaimat negligálom. Önmagam konkrétuma és kétsége vagyok. Az előbbiek rejtélyek villanásai, az utóbbiak felfedezések és absztrakciók halmaza. Artikuláció vagyok, a lehetséges artikulációk egyike. Vannak pillanatok, amikor ezektől az artikulációktól is elhatárolom magamat. Ellentmondásaim nem véglegesek. Artikulációimat nem szabályozom és azok sem irányítanak engem. Önvisszaható vagyok, állapotom jelenlét, minden kizárólagosság nélkül. Egyetlen életem van, de olyan, mintha több lenne. Az eredet és a leképezés kapcsolata teszi ezt.

1947-ben születtem. Mivel nem vagyok kitalált személy: létezem: Apám és anyám génállományának egy másolat-variációja vagyok. Egyfajta reprodukció. Az is lehet, hogy mutáns. Egyetlen reprodukció sem tökéletes, de én is képes vagyok önmagamat reprodukálni. Van nevem, ami már jelzi a nemem. Van külsőm, ami belsőmet is kifejezi. Tehát puszta létem már alkotás. Tartozom valahová, mégha ez egyoldalú is

lehet. Tudok egy nyelvet, amin gondolkodni, de hazudni is lehet. Van környezetem és vannak gondjaim. Vannak félelmeim és vannak tévedéseim. Vannak ösztöneim, de szeretni is képes vagyok. Életem során többezer embert ismertem meg, és kerültem valamilyen viszonyba velük. Vannak, akikkel még találkozhatok, és vannak, akikkel már soha. A legtöbb emberről már csak emlékeim vannak. A legtöbbjüknek én is csak emlék vagyok. Az emlékek elmúlnak, és ez lesz elmúlásom abszolút kiteljesedése."

*

Amikor *Lugossy László* – önmagát kreatívnak érző, önmegvalósítását kereső – fiatalember neve elé odakerült a „fe" filozófikus névelő, ez a választás egy mágikus hecc során valamiféle névtetoválás volt. Azóta Laca (fe Lugossy László) sok újabb szürreáliába bocsátkozott, de a két betű maradt, intézményesült (és a művészvilág hivatásos arszlánjai pontosan tudják: kis f, kis e, egybeírva, a végén nincs pont – s tükörképe ott található *ef Zámbó István* nevében.)

Egyik depressziós pillanatában átborzongott Laca hátán, hogy ez az ő életműve, minden morzsa számít: két betű a neve előtt, a „műterem" káosza, egy megcsinált – vagy lemondott – buli az Egyetemi Színpadon avagy Hollandiában, egy alkalmi installáció, ami esetleg kép lesz a következő önálló kiállításon, és így talán egy műgyűjtőhöz kerül, egy rosszul exponált fotó, halvány xerox, elmosódó videó. Minden hecc túlélheti őt, arcátlanul esztétikai objektummá válik, értékelhető; amíg formálódik, addig az agresszió és a szorongás alanya, ahogyan tárggyá lőn, egyszeri és esendően fennséges.

Megkísértette a profizmus: *A. E. Bizottság*. Sokszor örömzenéltek már így együtt annakelőtte: Öcsi (ef Zámbó), Laca, András (akkor még *WahOrn Rex* Pomázról, ami a világ közepe), *Bernáth(y) Sándor* és még néhányan. A nevük és a stílusuk buliról bulira változott. Aztán alkalmilag összejött a Bizottság (eredetileg Központi Bizottság, majd Albert Einstein Bizottság). Az első számaik közül mindjárt sláger lett némelyik *(Megint itt van a szerelem)*; más szlogenek csak egy estét értek meg a maguk természetes dada létében *(Néni kérem, hol lehet itt pecsételni?)*.

A Bizottság bejött, *valami* lett, ettől a szerepek az arcukra fagytak, és másról szólt a depresszió. Laca fölvette a kontraszelektív téeszelnök provinciális alkoholista mosolyát és borostáját, András lett a szépfiú, Öcsi kitalálta magának a digós napszemüveget... gyerekek, kell ez? Bejött, sorba minden bejött. A bulik elég balhésak voltak, de jók is, igazi rajongóik voltak, a nagylemezek elmentek, hívták őket mindenhová.

Laca kedélyes depressziói, említettem volt, ettől kezdve másról szóltak: lehet-e a mágiát intézményesíteni? és etikus dolog eladni a tiszta dadát (méghozzá ilyen olcsón)? Kell vállalni azt, hogy egy rossz struktúrában én vagyok az alternatíva?

Lényegében ki ez a Laca? Egy Naki. (A „Naki" kifejezés kultúrantropológiai kategória, közös barátunk, Lugó (Lugosi László) vezette be a szakirodalomba; a jelentése: ha egy fotón meglátod Lacát vagy más Nakit, könyökköddel bökjed meg a szubkultúra melletted álló tagját és kérdezzed meg: „na, ki ez?".) Jelen van. Nélküle nem tudjuk elképzelni.

Laca 1947-ben született, Szentendrén lakik, művész, és a mi generációnkból az egyik legfontosabb. Vannak sikereink, vannak halottaink, retardált állapotunkban még mindig nem tudjuk, kik vagyunk, mit csinálunk holnap, és a hátralévő tizenöt évben, és mennyit érünk (mihez képest?)?

Úgy tudom elképzelni, ha lenne egy kis kabarénk, egy saját intellektuális szórakozóhelyünk, jó zsúfolt és olcsó, Laca minden este ott ülne, néha fellépne, Öcsike kísérné – ha épp itthon van Svédországból – a szája sarkában cigi. És Laca remek lenne. Minden este más, és kedves, és néha hozna magával háttérnek egy festett disznót nejlonzacskóban. (Mire kijárod az engedélyt, találnál helyet, vendéglátóst, aki nem rabló, nem az adott társadalmi szorítás szerint cselekszik – szóval a nyitásra az összes gyereknek elmenne a kedve.)

Úgy tudom elképzelni, ha lenne egy kis lapunk, egy avantgard bulvárlap, mondjuk ezer példányban, mondjuk a Lugó szerkesztené és én, soha nem tudnánk, a következő számhoz mit hoz Laca: egy szabadverset, asszociativisztikus sorokkal az azonosulás meg nem szűnő kríziséről, a beletörődés provokálásáról; egy manifesztumot a szellemi önkielégítés ellen; egy szelíd rajzot: archaikus seggeket, emblematikus vágyakat, szofisztikus létkérdéseket (= ondológia); egy kazetta-mellékletet, ezt mind elénekelve? Mindig hozna valamit. (Mire kijárod a lapengedélyt, a papírt, a nyomdát, a terjesztést, találnál főszerkesztőt, akiben megbíznak – szóval az indulásra az összes gyereknek elmenne a kedve.)

Most pedig úgy képzelem el: Laca otthon ül, nézi a tévét, és mást lát, mint mi.

MÉHES KÁROLY

Különleges kiképzés

Akik a feladatot elsőre megértik, azokat rögtön
eltüntetik. Örülhetnek, ha megúszák a
kötelet. A maradék tovább úszik. Vastag
könyvek címeit olvassák föl. Csak a tébolyult
röhögést jutalmazzák, a többiek neve máris
különféle listákon szerepel.
A kosztnál sem ismernek pardont. Ünnepre
nyers húst adnak. A fanyalgók pórul járnak.
A többi napirendi pontnál hasonló az eljárás.

Mire a tél beköszönt, egyetlen fő marad.
Vakon cselekszik. A társakra, kik sorban
eltűntek mellőle, nem emlékszik. Egyedül
alszik a hatalmas, kiürített hálóteremben,
vigyázzfekvésben, nyitott szemmel.
Főnökei egyre inkább únják a vele való
foglalkozást. Mikor egy januári napon
jégtörés közben lezuhan az ötödik
emeletről s szörnyethal, mindenki
föllélegzik. A környéken a megbízott
emberek kezdik gyűjteni a jelentkezőket
a következő tanfolyamra.

LOSONCZ ALPÁR

JUGOSZLÁVIAI SZEMLE

A belgrádi BIGZ kiadónál megjelent Sinkó Ervin drvari naplója. A naplóból ezidáig a belgrádi *Književnost* és a zágrábi *Gordogan* című folyóirat közölt részleteket. Hangsúlyozom, hogy ez a könyv Sinkó drvari naplójának első teljes kiadása. Magyar nyelven (erről lásd a könyv 441. oldalát) a *Híd* 1961/7–8. számában olvashattuk e napló egyes részleteit. A már 1971-ben sajtó alá rendezett kézirat azonban csak 1976-ban látott napvilágot, ám foghíjasan (míg a magyar nyelven megjelent napló a közreadó Bosnyák István elgondolásaként a *Honfoglalás előtt*, addig ez a kiadás egyszerűen a *Drvari napló* címet viseli).

Ez a legújabb kiadás az 1976-ossal szemben tartalmazza Sinkóné Rothbart Irma naplóját is. Továbbá magába foglalja azokat a részleteket is, amelyekről az 1976-os kiadásban a következőket találjuk: „A jelen kötetből kimaradt napló jegyzetei Bosansko Grahovo 1942. júl. 4. keltezéssel kezdődnek és Zbjeg 1944. június 7. keltezéssel végződnek, s mintegy öt nyomtatott ívet tesznek ki".

Hadd emlékeztessek: a napló a sinkói szubjektivitás autentikus megnyilvánulási formája. Moszkvai és párizsi jegyzeteiből készült például az egyik, a sztálinizmus jelenségrendszerét legkorábban feltáró mű, az *Egy regény regénye*, amelynek kiadását nemrégiben kaptuk kézhez. A *Drvari napló* utószavából (szintén Bosnyák István munkája) tudom, hogy Sinkó Ervin voltaképpen „nyers dokumentumnak" tekintette a naplót, amelyet hasonló módon kívánt átdolgozni, mint moszkvai és párizsi jegyzeteit, azonban a halál megakadályozta ebben.

Rothbart Irma naplója, amely, mint mondtam, kimaradt az 1976-os kiadásból, szerves folytatása Sinkó Ervinének. Sinkó ugyanis az antiszemita usztasa pogromok elől menekülve 1941 második felében a boszniai Drvarból Dalmáciába ment, így élettársa naplója éppen távollétének időszakára vonatkozik. „Mici" jegyzetei a folytonosságot megőrizvén rendkívül fontosak Sinkóék életútjának, valamint a drvari eseményeknek a megértéséhez. Ezenkívül, mint az utószóhoz csatolt függelék írója kiemeli, ezek a feljegyzések hasonló szellemiségről tanúskodnak, mint az élettárs naplója. Ezért lehetnek a drvari kommün szintén etikai imaginációval átszőtt kritikai krónikája. A jelzett időszakban Sinkóné, a drvari partizánorvos napról napra menti a „vállalt kincset", az élettárs kéziratait tartalmazó bőröndöt, „éjjeli szolgálatra járva egy hatalmas bőröndöt cipel magával, melyet a nagyobb biztonság reményében ott tart kórházi ágya alatt".

Az imént említett, az 1976-os kiadásból szintén kimaradt részben Sinkó Ervin a Drvarba való visszatérésre, valamint a kommün felszámolása utáni időszak eseményeire reflektál, „minden idealizáció", utólagos igazolás nélkül, az erkölcsi ellentmondások felvázolására vonatkozó kivételes érzékenységgel. Ez a baloldali etikai érzékenység itt feltétele annak a krónikási hűségnek, amely ugyanakkor sajátos módon közvetítődik a sinkói szubjektivitással és a vallomásosság intimitásával. Az említett rész így nemcsak a „történések", „sorstöredékek" szolgálatszerű lejegyzése, hanem a „közvetlen" és a „közvetett" vallomásosság sinkói ötvözésének megnyilvánulási formája is. A napló ezen részének ismerete nélkül Sinkó-képünk aligha lehet teljes. Ez a tény kétségkívül sürgeti az 1976-os magyar kiadásból kimaradt részek megjelentetését.

A belgrádi *Treći program* legutóbbi száma Sartre 1939-ben és 1940-ben írott naplórészleteit közli, amelyeket örökbefogadott lánya adott közre négy évvel ezelőtt. Sartre-t ugyanis ebben az időben Elzászba mozgósították, így feljegyzései – amelyek a „Jegyzetek a háború bolondságairól" címet viselik – a ráérő katona-filozófus-író reflexiói. Ezek a szövegek azonban csupán egy részét képezik Sartre akkori feljegy-

A pécsi Művészetek Háza azt bizonyítja, hogy a közösség az igazi kultúrát, az igazi művészetet akarja és tudja támogatni, s nem lehet elfogadni azt a divatos általánosítást, amely szerint ma Magyarországon csak a rossz ízlés nyerhet teret, csak az értéktelen kaphat szabad utat és csak az olcsó szórakoztatás a közönség igénye.

A szocialista állam és vele együtt az egész társadalom a jövőben is vállalja a kulturális alkotás támogatását és kész előmozdítani a művek befogadását, mégpedig a legszélesebb közönség köreiben. Érték és kulturális demokrácia – ezek a mi művelődéspolitikánk alapvető elvei és ezeket akarjuk érvényesíteni mindenki, de különösen a felelős értelmiség segítségével. Köszönetet mondok Baranya megye és Pécs város vezetőinek és közönségének, hogy ezt az alkalmat felhasználhatom nyílt hirdetésére annak, hogy a szocializmusnak úgy kell a kultúra, mint egy falat kenyér. Fejlődésünk a minőség érvényesítésétől függ s ennek fő forrása a művelt, tehát a művészetet is szerető, emberséges ember. Örülök, hogy itteni barátaimmal részt vehettem ezen az ünnepségen, és szólhattam a művészet nélkülözhetetlenségéről.

Példák sokasága kínálkozik most előszámlálásra a Pécsi Balett megalapításától a Művészetek Háza megnyitásáig. Valamennyit most felsorolni sem tudnám. De nem is kell talán, hisz a legtöbbje beírta már magát a magyar művészet évkönyveibe. Egy soron mégis hadd menjek végig. A képzőművészet „baranyai története" ugyanis jól mutatja, hogy nem a vakszerencse, hanem egyedül és csakis az átgondolt tevékenység vezet komoly kultúrát építő eredményre – ebben is, mint másban. Jó két évtizede ez a megye és ez a város tisztes, de nem különösebben kiemelkedő képzőművészeti kultúrával rendelkezett. Itt élt Martyn Ferenc. Körülötte még néhány alkotó. Volt már, állt már a Zsolnay Múzeum. Aztán előbb apró, majd egyre nagyobb lépések jöttek sorban: Gegesi Kiss Pál adományaként a városba került Forgács Hann Erzsébet szobrászi életműve. Ezt követte Tompa Kálmán igen jelentős magángyűjteményének megszerzése. Majd sorban a többi. S a hatvanas évek végére megnyílt a Janus Pannonius Múzeum Modern Képtára – immár nem városra, nem megyére, de országra szóló közgyűjteményeként századunk modern magyar festészetének, szobrászatának, grafikájának. Ezt követték az önálló gyűjtemények a Káptalan utca szépen felújított műemlék-házaiban: a Vasarely-, az Uitz-, a Nemes Endre gyűjtemény, Martyn Ferenc műveinek, Amerigo Tot szobrainak állandó bemutatója, Csontváry festményeinek hatalmas állandó tárlata. Velük, s általuk Pécs és Baranya megye vitathatatlanul létrehozta az ország – Budapest után – második képzőművészeti centrumát, mely sok dologban, például a magyar aktivista művészet gyűjtésében, bemutatásában, feldolgozásában – vitathatatlanul az első helyet birtokolja.

A művészeti élet azonban nem elsősorban a múzeumokban zajlik. Tudták ezt jól Baranya megyében s tettek róla, hogy eleven műhelyekkel, jó körülményekkel, pezsgő szellemi élettel kössék magukhoz a képzőművészet élő, munkálkodó alkotóit. E gondolat jegyében jött létre a villányi hegység egy felhagyott kőbányájában a Szobrász Szimpozion, Siklóson pedig, nem sokkal utána, a Kerámia Szimpozion. És egyre több művészi tehetség ért be itt helyben, s mind többen vállalták állandó otthonuknak ezt a környezetet, ezt a közösséget, ezt a megyét. Így él ma Baranyában hatvannál több alkotó képzőművész, Budapest, és Szentendre után a legnagyobb létszámú művész-kolóniát alkotva az országban. És ne feledjük a kiállításokat sem: Pécsett, előbb a Janus Pannonius Múzeumban, később a Pécsi Galériában két műfaj – a kisplasztika és a kerámia – lelt otthont biennáléjának, országos kiállításának. És mindezt felsorolva még meg sem említettem a megyében épült műtermeket, a Pécsi Grafikai Műhelyt, nem szóltam arról, hogy csak az utolsó tíz évben száznál több szobrot állítottak fel a baranyai városok és falvak terein. Nem folytatom. Hiszen nem leltárt akartam én készíteni, hanem egyetlen szálon végigfutva – mint ígértem – felmutatni: mire képes a tudatos kultúrateremtő és pártoló tevékenység egy városban, egy megyében.

Felmerül persze a kérdés: lehet-e követni és lehet-e folytatni jövőre és azután ezt a példát, ezt az utat? Hiszen – ne tagadjuk – szigorú, takarékos évek jönnek. Nagy gazdasági nehézségeink vannak s azokról nem lehet nem tudomást venni. Ebben a helyzetben, nyilvánvaló, mindenkinek – minden embernek és minden közösségnek számba kell vennie a lehetőségeit és megjelölnie prioritásait. Nemcsak hivatalos, de személyes meggyőződésem is mondatja velem, hogy a kultúráról, a kultúra emberformáló és közösségteremtő szerepéről egy ilyen nehéz helyzetben sem mondhatunk le, mert ezzel emberi és nemzeti azonosságtudatunk fontos összetevőjéről, erősítőjéről mondanánk le.

SZABÓ B. ISTVÁN – A kiszabott műsoridő nagyon ritkán bizonyul olyan szűkösnek, mint a mai beszélgetésen. Gondolom, valamennyien úgy érezzük, hogy még alig mondtunk el valamit Béládi Miklósról, még nagyon sok lenne a mondanivalónk, és máris kifutottunk az időből. Mégis, azt hiszem, hogy kirajzolódott ebből a beszélgetésből néhány meghatározó, a tudósi, a kritikusi és az emberi karaktert meghatározó, fontos, állandó vonása. A beszélgetésből kitűnt, hogy ilyenek: a műveltség, az irodalomértés, az érzékenység, az érzelmi azonosulás az irodalommal, a tehetség. Továbbá elvi kérdésekben, minőség- és értékügyekben a megvesztegethetetlenség, mert valóban kérlelhetetlen és megvesztegethetetlen volt. Ebből adódóan a tárgyszerűség, elfogulatlanság, nyitottság minden értékre, a biztos mérték. Tovább is sorolhatnánk azokat a vonásokat, amelyeket ki-ki fölidézett itt most, amikor Béládi Miklós kötetére és munkásságára tekintett. Ennél többet, *minősítő jelzőket* nem is igen mernék mondani, hiszen maga Béládi Miklós rendkívül takarékosan és rendkívül szigorúan bánt a minősítő jelzőkkel. Egyszer már leírtam a munkáiról szólva, hogy szinte érezni lehet minden egyes mondatában, hogy nála minden jelző becsületbeli kérdés; nem található a műveiben könnyű kézzel odavetett, vagy éppen az alkalom által elragadtatottan fölértékelő minősítő jelző. Azok az állandók jellemzik a munkásságát, amelyek itt a beszélgetésben is felszínre bukkantak, és főleg az, amire az új kötet címe is mutat, hogy az *értékek* változására figyelt fel egy olyan korszakban, amikor nagyon sokan az értékek széthullásáról, az értékek válságáról, az értékek elsüllyedéséről, devalvációjáról beszélnek. És ez: a változó értékekre figyelés maga is értékőrzés, amely hosszabb időre is érvényes, mint ameddig – sajnos nagyon rövidre szabott ideig – Béládi Miklós személyesen képviselhette ezeket az elveket.

A Kossuth Klubban lezajlott, és a Magyar Rádióban 1987. június 13-án elhangzott beszélgetés rövidített, átdolgozott változata. Szerkesztő: Linka Ágnes.

SZERVÁC JÓZSEF

Kedvedre szerzett költemény

(Kérted: elégiák helyett
szerezzek hetyke éneket,

fickósat, asszony-öklelőt,
szemérmetes világ előtt

legyen a vers egy meztelen
faun! Akartad. Ím legyen.)

Ma olyan csillagos az ég!
Egyikük: akár kis bibéd.

Amaz a kettő: két vacak
tükörkép bimbaid alatt.

A többi másra sem jó: fénylő
köldöködbe bázári ékkő.

Nézd azt a málészájú Holdat!
Úgy sandít rám, mint te, ha jól vagy!

Az égboltból, ha kettő lenne,
rápasszítanám fenekedre!

Vibrálása az éhes Űrnek,
mint mikor nedveink vegyülnek!

Testem a Göncöl fényes rúdja!
Öledben vérem alagútja

szédít egy másik Mindenségbe,
Jól vagy? Jól. Ez a legbékébb béke!

(Akartad: írjak örömökről.
Bennem, lásd, egy vásott kölyök nől

egyre kajlábbra, serdül egyre
kölykebbé, egyre gyerekebbre,

osztódva oszlom, míg a végin
harmat leszek öled pihéin.)

szerűvé tegyék saját demokratikus hagyományait (paraszthábor, a klasszikus humanizmus valóságos ideológiája, igazi demokratikus tendenciák 48-ban és ezt megelőzően stb.)." Jól tudta, amit német vonatkozásban *A történelmi regény*ben így fogalmazott meg: „A német történelem meghódításával a német forradalmi demokrácia a maga nemzeti vezető szerepét, nemzeti jellegét teszi konkréttá". A múltban, a hagyományban, a történelemben való megkötöttség egyben megkötöttséget jelent a nemzet szívében.

S nemcsak az időben – a térben való megkötöttséget is fontosnak vette: a történetiség gondolata mellett (nem utolsósorban az orosz forradalmi demokraták esztétikáját visszatükrözve) megjelent írásaiban a népiség elve. Nemcsak a múlttal, de a nemzet jelenével is kötelességnek tekintette a szoros eggyéforrást. Vallotta, hogy „a költők igazi nagyságát a nemzeti élettel való összeforrottság teszi". Jellemző rájuk „a népi humanizmus", „a nép izzó szeretete", „a kor nagy népproblémáiban való gyökerezettség", az hogy „a nép szenvedéseinek és reményeinek egész körét" át tudják fogni. Művészetük – ahogy ezt a Thomas Mann nyomán „szent irodalomnak" nevezett orosz irodalomról írta – „a nép legigazabb fájdalmainak, szenvedéseinek, vágyainak és küzdelmeinek hű tükörképe".

A nemzeti gondolat belső tartalmait konkretizáló két alapelvre – a történetiségre és a népiességre – épült fel már a történeti regényről szóló 1935-ös munkája, magyar vonatkozásban pedig 1939-es Ady-tanulmánya. Hangsúlyozta Adynak a magyar hagyományokban való gyökerezettségét, azt, hogy „költészetében megelevenedik az egész magyar múlt". S kiemelte egyben a költő népiségét, azt, hogy „a magyar nép legmélyebb fájdalmainak, legigazabb reményeinek adott kifejezést". A nemzeti gondolat két lényegi összetevőjét – a történetiséget és a népiséget – hangsúlyossá téve a nagy nemzeti költőt konkretizálta, vette észre benne. Jelentőségét nézve már pusztán ezért is az Ady-irodalom úttörő, nagy állásfoglaló, értékelő tanulmányai közé tartozik írása. Visszapörölte (a leghitelesebben, mert erjesztő, előrevivő gondolatok révén) az úri Magyarországtól magyartalannak bélyegzett, s ha nem is ténylegesen, de hatásában, szellemi jelenlétében hozzá hasonlóan száműzött költőt a nemzet számára.

(Folytatjuk)

a nem néma nembeliség előterének – tekintette ekkor már a nemzetben létet. Egyértelműen megfogalmazta: „Még akkor is, amikor a gazdaság integrációs folyamata eljutott a világpiac kialakulásáig, közvetlenül, gyakorlatilag, ható tényezőként továbbra is fentmarad a nemzet, sőt a nemzetiségek stb. nembelisége".

„Minden igazi nagy irodalom és így igazi nagy képviselőiben a magyar is a nemzet lelkiismerete" – hangoztatta a harmincas évek közepétől kezdve már folytonosan Lukács. Meggyőződése volt, hogy nincs elvont emberiség; minden nembeliség „csak történelmi, társadalmi és egyéni konkrétságában válhat a művészet számára termékennyé: mindig egy nép és benne egy osztály valamiféle állásfoglalásának hangot adó sarja válhat meghatározott környezete meghatározott fejlődési fokán az emberiség szócsövévé". Ha hierarchizáltan is, de azonos sorba került be, egyazon ontológiai-antropológiai láncnak lett része egyén, nemzet és emberiség. Éppen ezért nagy erővel foglalkoztatták már az érett marxista gondolkodót „a nemzeti fejlődés és a nemzeti jellem nagy kérdései". Vallotta, hogy mind a marxista teóriától, mind pedig az annak jegyében folyó forradalmi gyakorlattól elválaszthatatlan ez a problémakör. „A marxizmus nem tagadja meg ... a nemzeti lét fontosságát a történelemben" – fogalmazta meg számos változatban. Meggyőződése volt, hogy ellentétben az epigon esztéták szűklátókörű felfogásával, igazi egyetemesség csak ott jön létre, ahol a költőnek még legszubjektívebb élményei is mélyen át vannak hatva a nemzeti sors, a közélet nagy problémáitól.

Realitásnak tekintette ekkor már Lukács a *nemzeti jelleget* is. Hiszen „minden nemzet történetében vannak objektív problémák és azoknak objektív megoldásai", így szükségszerűen adottak oly tulajdonságok is, melyeket „tipikusan nemzetinek tekintenek ... milliós tömegek évszázadokon át, mert tipikus nemzeti problémákra adtak tartós érvényű választ". Vallotta, hogy az így létrejött nemzeti jelleg rányomja bélyegét a munkásmozgalomra. „A munkásmozgalom nemzetközisége ellenére minden ország munkásosztályának megvannak a maga eltörölhetetlen, jó vagy rossz, nemzeti tradíciói – írta –, amelyek a munkásosztály ideológiájára, harci formáira, szervezkedési módjaira döntően kihatnak". Feladatának látta például „a marxi életmű sajátos német gyökereinek feltárását s ezen keresztül annak tisztázását, hogy Marxot milyen erős szálak kötik a haladó német fejlődéshez ..., hogy Marx műve a gondolati felépítéstől egészen nyelvezetéig milyen mélységesen német".

S nemcsak a forradalmi teória, de a forradalmi gyakorlat szemszögéből is nélkülözhetetlennek tartotta a nemzeti gondolattal való számvetést. Programként hirdette a kommunista eszme és a nemzeti gondolat egybeforrasztásának szükségességét, „haza és emberiség" forradalmi demokratikus követelményének ezt a modern szocialista változatát. Nyilvánvalóvá kívánta tenni, hogy a szocializmus sehol sem importcikk, de szervesen nő ki egyfelől az egyes nemzetek történelmi útjából, múltjából, másfelől pedig a jelen problémák valóságából, a dolgozó nép legjobbjainak törekvéseiből. A nemzeti tudatot konkrétizálva kiemelt helyet kapott gondolatai közt egyfelől a történetiség, másfelől pedig a népiség eszméje.

„A fasizmus elleni harcban a feladat nemcsak a fasiszta történelemhamisítások leálcázása – írta Lukács 1935-ben *A történelmi regény* című tanulmányában –, hanem ezen messze túlmenően a német forradalmi demokrácia hagyományainak tudományos és költői helyreállítása, tudományos és költői bizonyítása annak, hogy a forradalmi demokrácia eszméi nem nyugati import voltak, hanem szervesen nőttek ki Németország osztályharcaiból, hogy éppen a legnagyobb németek nagysága mindig a legszorosabban ezeknek az eszméknek sorsához kapcsolódott". Így lehet csupán szerinte közelhozni a néphez az új gondolatokat: be kell gyökereztetni őket a múltba. Nem véletlen, hogy szinte szóról szóra megismételte ezt a tételt Magyarországgal kapcsolatban is. „Mi a szocializmust nem importáruként akarjuk Magyarországra behozni – írta –, hanem azt akarjuk, hogy a magyar nép hosszú, dicsőséges és eredményekben gazdag múltjából szervesen nőjjön ki". A kontinuitás, a szerves folytatás elve hatott ott benne. Kifejeződött ezen keresztül (Thomas Mann szavait idézve) Lukács „kontinuitás és tradíció iránti érzéke". Bírálta a német baloldal reprezentánsait, mivel „nem voltak képesek arra, hogy ... a német nép előtt vonzóvá és nép-

orgonája, a Bach-muzsika
oltalmában, te láthatatlan,
ihleted látható csupán,
és külön-együtt minden láthatóval,
és mellünkön, mint Jézuson,
szívünk megnyugszik,
szivecske minden vércsepp,
ülünk verdeső koszorúsan
a zene irgalmában,
megélednek a szobrok,
mi meg szobor szerint
az örökmécses-piros félhomályban,
Mária betlehemi tekintete alatt,
amint a glóbusz-egyenlítője-kígyót
mezítláb sötét semmibe lépi
aranykonty-koronásan.

ÁGH ISTVÁN

Mile Nedelkoszkinak Szkopjéba

Mikor a Nyugati pályaudvaron
a Puskin expresz kupésarkában
kivilágítatlan egyesegyedül
belédgubancolódtál, mint egy
ősmagyar fekete puli, te makedon
jóra terelő kis dühös kan,
akit egy egész vonat visz haza
utitárstalan az Alföldön át
Szkopje–Athén felé,
korán ott hagytalak, mert
elviselhetetlen a nyelvtelen
megértés, csodálatod hazám iránt,
emlékeztetlek, abban a csicsás
presszóban nem szolgáltak ki engem
józanul, törd össze hát magadban
szép emlékezeted látszatát,
lehet földrengés Budapesten is,
miként már lelkekben morog,
úgy szakadhatnak alá a födémek,
oldalt, egymáson és haránt
a körutak fölporzó üzekedésben,
hogy a kurva ajándékboltok
a világvégi kéjtől fölsikoltanak,
ti azt hittétek atomháború
július, július,
és fölszállnak a madarak,
gyürődésekbe gyűrődik az ember,
felejts, ahogy hazádat elfeledtem,
inkább otthon terelj, vigyázz!
csak föl ne akaszd magadat, hogy
magasból láthasd Makedóniát!

Sáry Lászlónak Szigligeten

E lélekűző, mérgező, gyilkoló
alúl elől föl a hegyi templom-
mentsvárba! ahol orgonasípok
védenek, nem damaszkuszi
szablyák, ez nem katyúsák

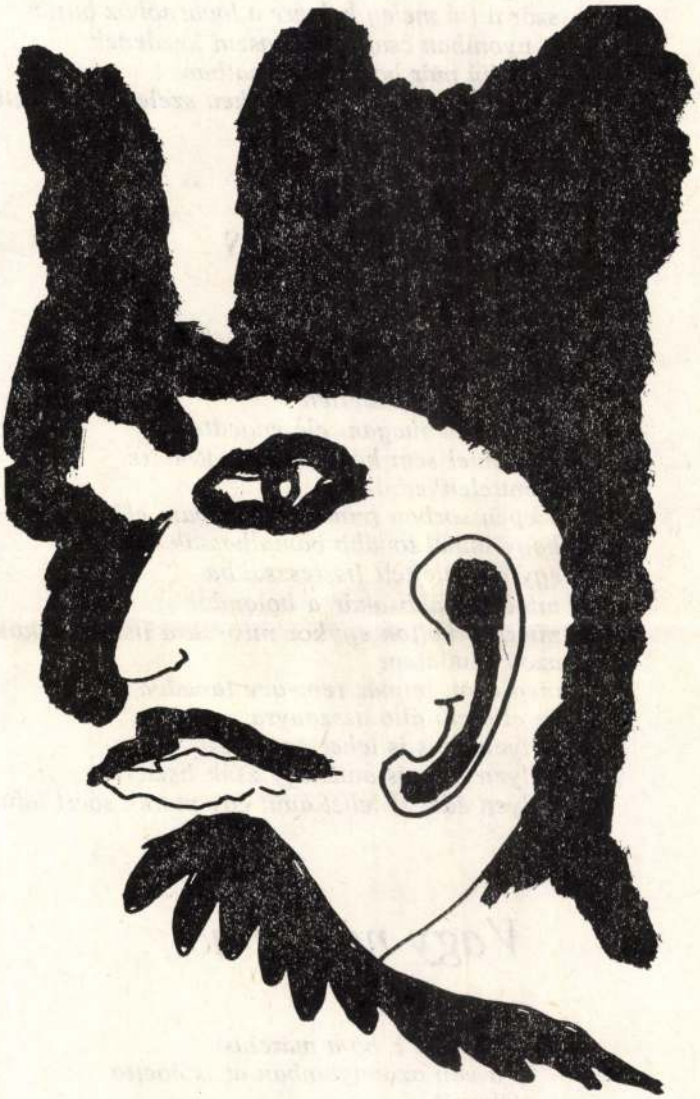
Fell

(ilyen korban szoktak a cirkuszosokhoz szökni a gyerekek)
és pányvára eresztve a magányos hárshoz köti
a harmat közben mint nagy buja virágot
áztatja ronggyá a TREVIRAsátor színes ponyváját
a fiú indulna vissza
de benn egy vad keményen a rácsnak pattan
a dresszőr a fiú meleg helyére a lovarnőhöz bújik
és azon nyomban csattogva baszni kezdenek
áll künn a fiú már bokáig harmatban
a vadak puha rózsaszín zsiletteken szeletelik magukat

Milyen édes

álltam a sorban az albán péknél
a petőfi utcában
és szépen észrevétlen
mindenkit magam elé engedtem
semmivel sem könnyebb mint előre
szemtelenkedni
szépen sorban mindenkit magam elé
hogy minél tovább bámulhassak
egy ott felejtett liszteszsákba
minél tovább akár a bolondok
miért is voltak egykor pirosak a liszteszsákok
azon tűnődtem
meg azon immár remegve tapadva
az előttem álló asszonyra
milyen édes is lehet a női test
milyen édes is amit egy zsák lisztért
milyen édes is lehet amit egy marék sóért adnak

Vagy nem a hó

megeredt a hó a márciusi
s a nap azonnyomban át is égette
selymét
vagy nem a hó nem a nap
nem piros zsákban a lángliszt
egy angyal ejtette alá
az átvérzett ejtőernyőt
bugyogóját

ki ne ütné a másikat
mikor maga is hazudott
jártak benne a robotok
de a játékból kimaradt

most mondhatná hogy ő a nagy
de egész testében vacog.

Ne siessen ha elkövet

Lesz hogy megint gyönge leszek
zavarba hozok valakit
aki nagy gépen utazik
jobban teszi ha megijed

én erősen is tévedek
kerülöm a csihi-puhit
de a levegő ekrazit
a türelem meg sistereg

ne siessen ha elkövet
úgy is elmozdulok kicsit
ezek nem azok a kocsik
magától jár a szerkezet

s ha nem tudja hogy mit tegyek
számoljon előbb háromig.

állnak a falnál hogy hogyan?
ki lőtt? mi van? miért? kivel?
de minden színben annyian
hogy csak az Úristen felel

s inkább élve temeti el
mint vállalja hogy megfogan.

A vers határán is lovak

Az ötvenéves Ágh Istvánnak

A szó szalad a test beszél
a valóság a szó alatt
a vers határán is lovak
a hallgatásban is veszély

az álom az ösztönig ér
óvd Isten a barbárokat
az az erős aki szabad
az a vakmerő aki fél

a naptárban tombol a tél
pirosbetűsek az utak
annyi ország amennyi zab
és éhesebb ha visszatér

bocsásd meg Uram hogy remél
holott tudja az igazat.

Mindig az elején szakad

Gyerek-nép játszik válogat
eldönti hogy ki a nagyobb
szégyellhetik a csillagok
hogy nem ragyog a kirakat

mindig az elején szakad
katonák királyok papok
senki sem tudja hogy ki volt
csak odaveszik a csapat

fe LUGOSSY László És 1992. jan. 17.

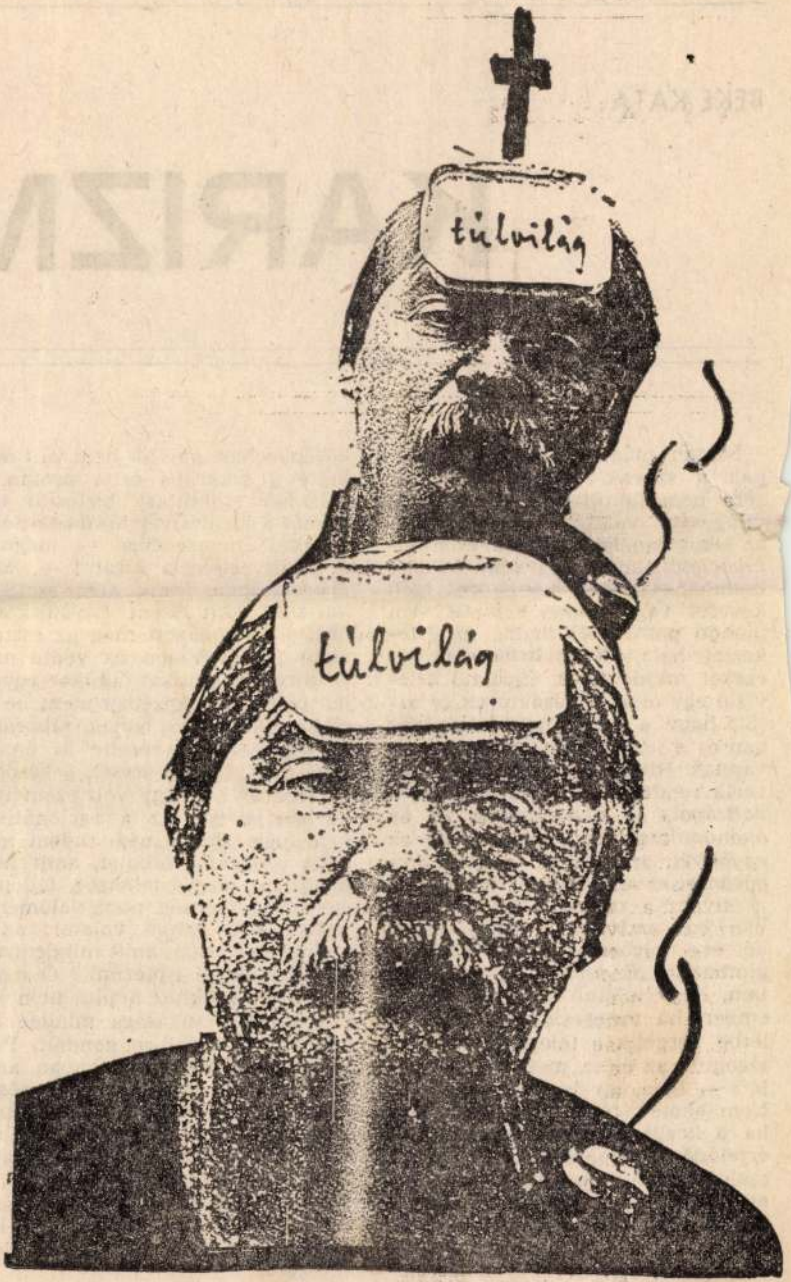

fe Lugossy László rajza

BEKE KATA:

KARIZM

Lassan mágikus jelekké torzulnak a szavak. Évjáratok hosszú sora nem tanult meg értelmesen, világosan, választékosan beszélni az iskolában, legfeljebb *a kommunikációtól* tanult nagyképű és üres mondatokat. Igen sok szóval igen keveset vagy éppen semmit sem mondó politikusok hada, az értekezleti halandzsanyelv és a mindezeket mindenhová eljuttató televízió egy országot szoktatott le arról, hogy a szavaknak jelentésük van és a jelentéseknek árnyalataik vannak. Hivatásos megszólalók keverik rendre össze a *válságot* és a *váltságot*, az *ökumenikust* és az *ökonomikust*, az *egyenlőrét* és az *egyelőrét*, az *odát* és az *ódát; kegyeletteljes* karácsonyi ünnepeket is kívánt a minap valaki; „Bánk bán *bosszankodott*", írta le vagy két éve dolgozatában egy értelmes gimnazista. És amikor elmagyaráztam, hogy inkább *kétségbeesik* az ember, ha meggyalázzák, az őrületbe kergetik a feleségét, ha összeomlik az élete, megvonta a vállát: — Igen, így is lehet mondani. Nem tehetett róla: beleszületett abba a korba, amikor nem magától értetődő meggondolni a szavakat, csak oda kell csapni azt, ami éppen az eszünkbe jut. És persze, hogy a leglaposabb kifejezés jut eszünkbe, még inkább a nyelvi készáru, az idők változásaival változó ügyeletes panelek és frázisok.

Az újkeletűek közül itt van például *a karizma*. A *karizmatikus* középkorban, amikor nem vált még ketté a szakrális és a profán, a politikai stabilitást biztosító karizmát a királyi vér hordozta nemzedékről nemzedékre — meghalt a király, éljen a király! —, Magyarországon pedig arra szállt a karizma, akit Szent István koronájával koronázott meg az esztergomi érsek. Vajon az védte meg I. Imre királyunkat, amikor egyetlen pálcával a kezében ment be az ellene készülődő hadak táborába, és kézen fogva vezette ki onnan vezérüket, lázadó öccsét, a későbbi II. Andrást? Avagy volt személyes karizmája is? Az a racionálisan nem elemezhető „nem tudom mi" az a titokzatos többlet, amit nem magyaráz meg a tehetség, fellépés, egyéniség, szépség, noha valamenynyiből van benne valami; az személyes varázs, amit mindennap jainkból is jól ismerünk? Ó mag és a fegyverükhöz nyúlni nem k pes katonák sokasága minden b zonnyal az előbbire gondolt. Pr fán évszázadainkban azonban, am kor a királyság karizmája rége elkopott már, csak erről a szemé lyes karizmáról lehet szó a politi kában. De a stabilitás és az állam rend nem erre épül, hanem a ha talommegosztás és a demokráci technikáira: ami személyhez kö tött, az igencsak bizonytalan ter mészetű.

A karizmatikus politikus ritk jelenség hát. Jobbára szükség sin rá, még rendkívüli időkben s

fe LUGOSSY László

fe LUGOSSY László: Atavisztikus levelet.
= Uj Fonás, XXIV. évf. 1. sz. 1992 84–89. p
2. sz. 76–81. p

?

vrodalom?

lap

tiszta

– egy vízesés párafelhője, amiben a napsütés szivárványként jelenhet meg – a hegytetőn a friss fehér hó – egy tavaszi virágba borult gyümölcsfa – a frissen meszelt szoba illata – eső után az este még nem létező gombák süvegére tapadt fenyőtüskék – az éleire vasalt paplanhuzat – a tenger hullámainak fehér habja – egy éppen kipattanó rügy – a katicabogár lábán egy harmatcsepp – a tegnap született kiscicák farkincájának hajlékonysága – a frissen vágott pázsit illata – a legelső lélegzetvétel – a friss hajtás zöld színe – egy üveg mézen átvillanó fénysugár – a tavaszt hozó szél tavalyi avart röpítő ereje – az izzó hamu vöröses pulzálása – első átgondolt gondolat – a legeslegelső bármi, ami később megszokottá válik

fe Lugossy László
&
Szirtes János

performance

1995. április 28-án,
pénteken 21 órakor
A Műcsarnok nagytermeiben,
XIV. Hősök tere

fe Lugossy László

A Pécsi Galéria
tisztelettel meghívja

az art-éria galéria Szentendre

kiállításának megnyitására
a Széchenyi téri kiállítóterembe
1992. június 13-án,
szombaton este 6 órára.

A kiállítást
„**Meztelen Mágnes**" címmel
Fe LUGOSSY László
és **Ef ZÁMBÓ István**
performance-val nyitjuk meg.

A kiállítás megtekinthető
július 5-ig
naponta 12–18 óráig,
szombaton 10–18 óráig.
Kedd szünnap.

Pécsi Galéria, H-7601 Pf.:162 Tel.: 72/15-623

Lóska Lajos
művészettörténész
Budapest
Felsőzöldmáli u. 61–65.
1025

art.éria
galéria

fe LUGOSSY László

Idolumok c. kiáll. Vác, Görög templom, 1993

ism. SZABÓ György: Ködös tények. =
Cs 1993. június 4. 13.

fe LUGOSSY László

BÁN András: A személyiség rajzolatai: Négy budapesti kiállításról. = MN XLVII 107. 1984. május 9. 7. p.

Bp. Ferencvárosi Pincetárlat, Kéri Adám
Studió Galéria, Egyed László
Berecsényi Klub, fe Lugossy László

? Probster János rajzai

Századok 1984 (118)

Fügedi Erik

A KÖ

Középkori társadalo
zott, a köznemesség vizs
elsősorban az ország poli
tanulmányban a közneme
találtam magam szemben
lévén szó, a feldolgozás
kiindulásnál el kellett h
vonatkozó adataiból moz
követve[2] én is olyan for
rendszer keretében mutatj
Verbőczy István Hármask
Verbőczy közismert tö
érvényesíteni a kozneme
kiolvasható gyakorlattal

LUGOSSY LÁSZLÓ
1021

fe Lugossy László műve

...kus szerepet töltenek be legendaképző fantáziánkban. Még csak nem is száraz paleoherpetológiai szempontból érdeklődik irántuk, miként hazánkfiai, báró ifjú Nopcsa Ferenc, majd Tasnádi Kubacska András vagy Kádár Zoltán.

...azonban időről időre kieresztette orrlyukain. Ez a kipufogás vegyült a levegővel egyesülve lángcsóvává, ami tehát nem a szörny haragjának jelzése, mindössze vegetatív jóllétének, harmonikus oxidációjának bizonyítéka. Egy ilyen gázzal bélelt baziliszkusznak persze már a vére is különleges volt: ösz-

...álló sárkányokat is le kellett győznie. Még a boldogító páros repülés időpontját is roppant körültekintéssel kellett kiválasztania. Csak a szép, fuvallatmentes időben alapíthatott családot, mert a szél vagy a vihar e jelentéktelen fajsúlyú monstrumoknak esküdt ellensége.

Mindezen felül a sárkányok javára említi Dickinson azt a tényt, hogy — a közhiedelemmel ellentétben — aranyukat egyáltalán nem kapzsiságból, nem gazdagodási vágyból gyűjtötték oly szorgalmasan rakásra, mint ahogy gyűjtötték, hanem azért, mert ágyaztak vele. Ez a fém ugyanis igen puha, s a kényes bőrű behemótoknak kényelmes fekvésük esett rajta.

Sajnos, szögezi le a szerző művében (melynek nagy sikerű német kiadásáról terjedelmes méltatást közölt augusztus 23-án a bécsi Presse), az ember, ahogy megokosodott a Földön elterjedtében, meglehetősen hamar felismerte, hogy a sárkányt egyetlen szúrással el tudja pusztítani, ha belétalál (a sok közül) valamely légkamrájába. A kísérletező kedvű emberek — nem utolsósorban egy György nevű római katonatiszt eljárását követve — addig döfködték le a lányaik kezéért folyamodó sárkányokat, míg rá nem döbbentek, hogy döntő többségüket kipusztították.

Az arany persze elolvadt a kezük között; csupán a beláthatatlan monda- és mesekincs szállt rájuk, mint a sárkányok öröksége. Az az egy-kettő, amelyik a tűzokádókból hírmondónak megmaradt, ma már legföljebb napozni járhat egy-egy elhagyott hegyi tó partjára, de csak akkor, ha előzőleg meggyőződött arról, hogy semmiképp nem eshet bántódása.

(iszlai)

Szerelmi dráma

IDEIGLENES PARADICSOM

„Klári: Sokszor az az érzésem, te itt Budapesten, kétezer kilométerre a városodtól sokkal jobban otthon vagy, mint én, aki itt születtem. Mert közös dolgaitok vannak. Engem meg kiközösítettek.
Jacques: Melletted hogy ne lettem volna otthon?
Klári: Nélkülem ugyanígy otthon volnál.
Jacques: Nem lettem volna."

(Részlet a filmből)

IDEIGLENES PARADICSOM

Színes magyar film
Írta és rendezte: KOVÁCS ANDRÁS
Operatőr: Illés György Zeneszerző: Vukán György
Főszereplők:
André Dussollier, Frajt Edit, Szabó László, Christian van Cau
Készítette a Mafilm Dialóg Stúdió
és a Magyar Televízió 1981-ben
Bemutató: 1981. szeptember 24-én.

Az Elnöki Tanács *Barabás Tibor* Kossuth-díjas írónak, eredményes munkássága elismeréséül, hetvenedik születésnapja alkalmából a Szocialista Magyarország Érdemérmet adományozta. A kitüntetést *Korcsog András* minisztériumi államtitkár adta át.

Hibaigazítás

Ez évi 35. számunk 8. oldalán *Márton András*, 36. számunk 13. oldalán *Mikó F. László* rajza téves aláírással szerepelt.

1981 SEP 19
ÉLET ÉS IRODALOM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

Je Lugossy László

Wahorn András kiállítása

az Óbuda galériában

Mogyor Nemzet 1984. VII. 20.

Ifj. Lugossy László
kiállítás a Pécsi Galériában

Mogyorósbánya 1985. III. 22.

Ifj. Lugossy László
Kiállítás a Fiatal Klubban

Magyar Nemzet 1984. III. 29.

Fe. Lugossy László

Kiállítás a Liget Galériában

Magyar Nemzet 1985. X. 1.

Fe Lugossy László

Kiállítás a Liget Galériában

Magyar Nemzet 1985. X. 1.

fe. Lugossy László

kiállítása Turkevén
a Tisza menzeumban

Népszabadság, 1987. IX. 16

Fe. Lugossy László

Ürösiduj Ákos unegán gyűjteménye

Magyar Nemzet 1985. XI. 13.

fe Lugossy László fotógrafikája

fe. LUGOSSY László

ÉS 1991. nov. 8

Marosi Ernő s.k.
igazgató

fe. Lugossy László

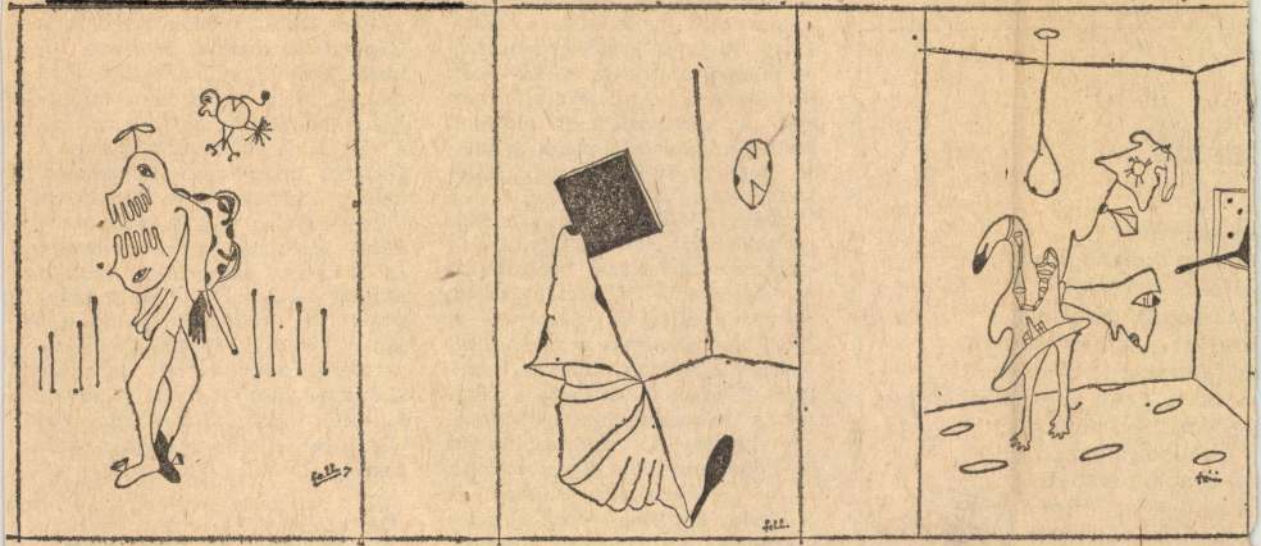

fe. Lugossy László rajza

Élet és Irodalom, Bp.
1977. JÚNIUS 18.
XXI. évf. 25. sz. 11. lap.

Forman filmjének is. Az őrültekháza: gépezet, mely ellenállhatatlan erővel idomít mindenkit — mint életmódra, csak olyan ember vállalkozhat, aki nem ismeri el magára érvényesnek a törvények hatalmát. Három ilyen főembertípust ismerünk: a bűnözőt, a vagányt és a forradalmárt. A bűnöző elutasítja a Törvényt, de eközben a legalitás síkján mozog: a törvényt mint törvényt sérti meg és rendjénvalónak tartja, hogy ezért — ha nem védekezik elég körültekintően — a Törvény alkalmazza ellene a maga kodifikált rendszabályait. A Gépezet ellen harcoló bűnöző maga is tiszteli a Gépezet hatalmát, eszményei merőben negatívak és ezért nem alkalmas annak a kihívásnak a megtestesítésére, amelyért Forman elkészítette a filmjét. A forradalmár a törvénnyel egy másfajta, magasabbrendű törvényrendszert helyez szembe. Ez — ha nem akar elveszni az ábrándok ködében — sohasem lehet magányos lázadók munkája. Forradalmár nem létezhet forra- val hívja, meg... és mozgásképességétől tott McMurphyt, amikor t... irgalmas szeretettel megfojtja és a tőle tanult módon kiszökik a Gépezet karmaiból, és lassú futással eltűnik a fák között, Forman a maga szemérmes, anyagszerű módján felmutatja nekünk a derűlátás esélyeit: nemcsak a Gépezet működése folyamatos, hanem a lázadás is az. Az egyenlőtlen erőviszonyok és a gyakorlatias ész bölcs tanácsai ellenére „a törvény szövedéke mindig fölfeslik valahol" — a McMurphyk és Indiánok kontinuitásában feslik föl, abban a végetnem-érő, diadalokkal tarkított kudarc-sorozatban, amely nélkül ma már csak antropológiai értelemben lehetne emberiségről beszélni.

Eőri Tamás

laléna

-é a tenger?
k nem mormognak
falban erüniszek;
örjöngését sétáltatja
creflexei; akkor mondd,
alogánycsonk a szájban.
s ne figyeld, hogy pupillám
pacsvereség bolyong,
; üdvözöljön szád
t a tenger; tested
is remegés, s bőrödön
int szabad ütemek
d zuhanjon délibábként.

Je Lugossy László
Kiállítás a Bercsényi Klubban

Magyar Nemzet 1984. V. 9.

Lugossy László festő

kerepel a kentendre: Barbakánon okt. 6-án megnyílt kiállításon

Kánthó Imre: kabadtéri tárlat kentendrén

Textil Élet 1968 X. 14

fe Lugossy László

kiáll. Uni de formis c. Bp.,Home Galéria, 1993

ism. S.R.L.: Uni de formis. = Magyar Hirlap, 1993. május 6. 18.ill.

Fe LUGOSSY László

képei ld. Folyam, 1990.2.sz.

Jogszabályok

A Magyar Tudományos Akadémia
főtitkárának
10/1984. (A. K. 10.) MTA-F. számú
utasítása

az egyes kutatói munkakörökben dolgozók határozott idejű munkaviszonyban történő foglalkoztatásáról, a kutatóintézeti vezetők megbízási rendjéről

Az egyes kutatói munkakörökben dolgozók határozott idejű munkaviszonyban foglalkoztatásáról szóló 1964. évi 34. számú törvényerejű rendelet és a végrehajtásáról rendelkező 7/1969. (XI. 4.) MüM számú rendeletben foglaltak alkalmazására — az

fe LUGOSSY László

fe Lugossy L.: Kipi-koporsók a Mizi-muzeumban : 'térülések fordulások ef Zábó István kapcsán. = Uj Forrás,23.évf. 2.sz. 1991 35-36.p.ill.

Iconographie des 17. und 18. J
1975. Bd. 1. 557 S, Bd. 2. 651

BALOGH, Jolán: Katalog der ausländ
Bildenden Künste in Budapest X
1975. Bd. 1. Textband 307 S, B

RÓZSA, György: Sclachtenbilder au
Budapest, 1987 124 S, 141 Abb

KISS, Ákos: Pannonische Architekt
Budapest, 1987. 192 S, 119 Abb

VOIT, Pál: Franz Anton Pilgram 16

POGÁNY-BALÁS, Edit: The Influence
on the Great Masters of the Re
115 S, 263 Abb. 25 x 17 cm

GERSZI, Teréz: Von Leonardo bis C
aus dem Museum der Bildenden K
248 S. 106 farbige Tafeln 32 x

MORAVÁNSZKY, Ákos: Die Erneuerung
der Österreichisch-Ungarischen
230 S 250 Abb. 24 x 22 cm

ÉRI, Gyöngy – JOBBÁGYI, Zsuzsa: Sc

fe LUGOSSY László

RETUR NÉLKÜL – WITHOUT RETURN TICKET

Hegedűs 2 László	Kecskemét ——→	Székesfehérvár
fe Lugossy László	Kecskemét ——→	Szentendre
Orosz István	Kecskemét ——→	Budakeszi
ef Zámbó István	Kecskemét ——→	Szentendre

KIÁLLÍTÁSA A KECSKEMÉTI KÉPTÁRBAN
EXHIBITION IN THE GALLERY OF KECSKEMÉT
Megnyitó 1992 április 10. 16 órától
Opening: 1992 April 10, 4 p.m.

A kiállítás megtekinthető 1992 május 10-ig hétfő kivételével naponta 10-18 óráig
Exhibition is open until 1992 May 10 between 10-18 except for Mondays

FILMVETÍTÉSEK

április 22. szerda 19 órától
Hegedűs 2 László: Vázlatok, 1979
Orosz István: Holdasfilm, 1978
Álomfejtő, 1984
Apokrif, 1984
Ah Amerika! 1984
Vigyázat lépcső! 1989

április 28. és 29-én 19 órától
ef Zámbó István és fe Lugossy László filmjei
28-án Jégkrémbalett

29-én
fe Lugossy László patafizikus /portréfilm/
fe Lugossy László: Önuralom

A kiállítás KECSKEMÉT MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
ÉS AZ IBUSZ RT kecskeméti irodájának támogatásával készült.

This exhibition was sponsored by the Municipality of Kecskemét
and the Kecskemét bureau of IBUSZ Share Company

IBUSZ RT kecskeméti irodájának belföldi ajánlatai:

Országjáró társasutazásokhoz, kirándulásokhoz biztosítunk:

— külön autóbuszt

— szállást, különböző kategóriájú szállodákban, fogadókban

— étkezést, tájjellegű ínyencséget, borkóstolót

— belépőjegyet színházba, sportrendezvényre, múzeumokba.

Ha saját közlekedési eszközt vesznek igénybe az utazáshoz, programot, szolgáltatásokat külön is rendelhetnek IBUSZ irodáinkban.

Egyéni, csoportos üdülések egy vagy több hetes turnusokban

— hegyvidéken

— vízparton

— gyógyüdülő helyen.

Rendezvények előkészítésével, kivitelezésével bízhatják meg irodánkat:

— konferenciák, továbbképzések,

— közgyűlések, találkozók,

— szakmai tapasztalatcserék stb.

VÁRJUK MEGRENDELÉSEIKET:

iBUSZ
HUNGARIAN TRAVEL COMPANY

IBUSZ RT
UTAZÁSI IRODA
6000 KECSKEMÉT
Széchenyi tér 1-3.
Tel.: 76/22-955, 20-799
Fax.: 76/20-557
Telex: 26-212

RETUR NÉLKÜL
1992 -04- 10
THOUT RETURN TIC

iBUSZ

IBUSZ

A MAGYAR ÁLLAMVASUTAK HIVATALOS MENETJEGYIRODÁJA
AMTLICHES REISEBÜRO DER UNGARISCHEN STAATSBAHNEN

Jegykiadóhely:
Ausgabestelle:

Az érvényesség első napja:
Gültig ab:

Érvényes hónapig
Gültig Monate

Ár:
Preis:

A ..... sz. nemzetközi menetjegyhez csatlakozik.

Fk.: dr Bárth János

fe Lugossy László: Férfi bemondónő
a zeneszobában
/installáció/ 1988

László fe Lugossy: Male announcer-woman
in the music-room
/installation/ 1988

H-2000 Szentendre, Kelta köz 1.

KECSKEMÉTI
KÉPTÁR

fe LUGOSSY László

ARS HUNGARICA
XIX.évf.1.sz. 1991 22.p.

TANULMÁNYOK
Hegyi Lóránd: Kalligráfia, absztrakt expresszionizmus, informel Magyarországon 1958–1970 között 3
Keserü Katalin: Pop art Magyarországon 15
Hegyi Lóránd: Struktúraelvű és geometrikus művészet Magyarországon 1968–1980 között 29
Andrási Gábor: A Zuglói Kör (1958–1968) 47
Mezei Ottó: A Szürenon és kisugárzása 65

DOKUMENTUM
Molnár Sándor: A festői elemek analízise (1962) 85
(Sajtó alá rendezte: Andrási Gábor)
Dokumentumok a Szürenon és kisugárzása című tanulmányhoz
(Összeállította: Mezei Ottó) 111

Fr Lugossy László
Kiállítás a Pécsi Galériában

Magyar Nemzet 1984. VIII. 4.

Új, festői látásmód

Fe Lugossy László videóiról

Miért ellenállhatatlan hatású egy jelenet? Mitől eleven egy – többnyire – egyszemélyes „szegény színház"? *Fe Lugossy László* videóklipjei ilyenek: nincs bennük semmilyen különös bűvésztrükk. A helyszínek többsége zárt tér, néhány kellék egy szereplővel, akit közelről vagy teljes alakjában látunk (meglehet, mindez a stáb szerény lehetőségeivel magyarázható). A jeleneteket egy kamerával rögzítették – *ef. Zámbó István* és *Wahorn András* – 1986-ban, s a felvevőgép dokumentumhűséggel rögzíti a monodrámákat. Fe Lugossy írja és játssza a drámai hatású videódarabokat.

Az *Emberhamisítás*ban például – technikai szempontból – egyszerű folyamat játszódott le: a kamera fölfelé ívelő mozgás után állandó távolságban maradt. „Érzéketlen", alul- és elölnézetből szemléli (szemléljük) a cselekményt. A drámai hatás, úgy látszik, ebből az ellentétből fakad: a nyugvó – szenvtelen – kameraállás és a szereplő érzelmi telítettségének ellentétéből.

Ehhez hasonló technikai megoldással találkozunk a *Fohász*ban vagy a James Joyce-t bemutató klipben is. Fe Lugossy kifejező alakítása miatt a jelenetek szinte robbannak, a néhány szóra, ismétlésre egyszerűsített szóbeli közlés gazdag képzettársítási láncot gerjeszt. A legfontosabb képi jelek elférnek egy kis helyen is, mint ahogyan fe Lugossy egy szóval, berregéssel vagy más metanyelvi eszközzel is tökéletesen kifejez egy érzést, élethelyzetet.

Az üveglap például technikai segédeszköz, miként a biológus számára az a mikroszkóp tárgyasztala. Itt azonban nem felülről látjuk a vizsgálandó tárgyat, hanem alulról. A fej-kéz-tárgy hármasa akár egymástól függetlenül is elhelyezkedhet, de a manipulálás – egymással való kapcsolatba hozásuk – sem zavarja a látványt. A vetítés természetéből fakad, hogy a néző a film megtekintésekor nem tartja természetellenes módon a fejét, hanem megszokott nézőszögének megfelelően – az eredetihez képest 90 fokkal felfelé forgatva – látja a képet. Szokatlan, de valósághű ez a kép, amelybe belesimul az eredeti jelenet függőlegese, a mélység elhanyagolhatóvá válik. A fej legtöbbször beúszik a képbe. Az asztalra merőleges testhelyzet feloldódik (eltűnik a szűk képkivágás és a fekete ruha miatt). Ez a (viszonylagos) nézőpont-nélküliség képes fölidézni az időnkívüliség képzetét, illetve az egy kiragadott pillanatban lejátszódó történéseket. Síkszerű – festői – hatású kép keletkezik! Új, szokatlan látásmód ez a videóművészetben. A filmművészet örökbecsű példája *Ejzenstejn* lépcsősora, az alábukdácsoló gyerekkocsival. *Bódy Gábor* pár másodpercig él ezzel a lehetőséggel a *Psyché*ben. Az említett két esetben kritikai jelentése volt e perspektívának, fe Lugossy viszont gyakran és más tartalommal használja – önálló kifejezőeszközt teremtett belőle. A videózás bensőséges légkörének kiválóan megfelel ez a látvány és a közeli, félközeli képkivágás. A filmkészítők általában a hagyományos térábrázolást és látószöget részesítik előnyben.

Az üveglap tartalmi szempontból is érdekes. A néző elidegenítésének eszköze: átlátszó, de észlelhető, szilárd anyag. A tárgy, a kéz

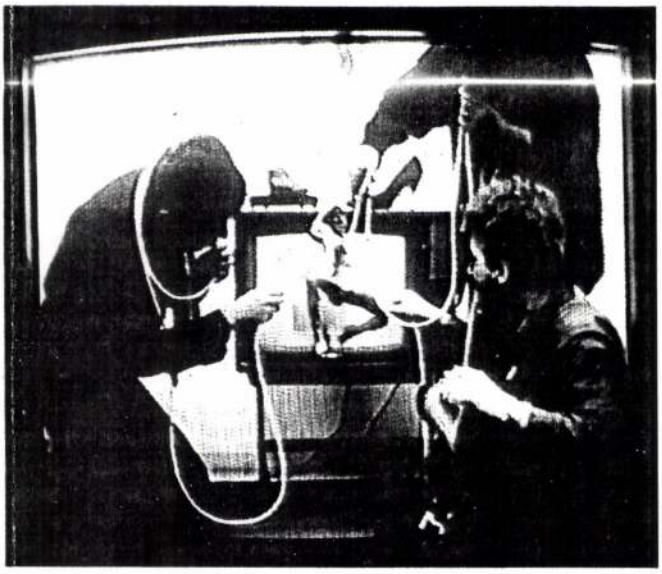

Fe Lugossy László: Hideg bárány, 1987

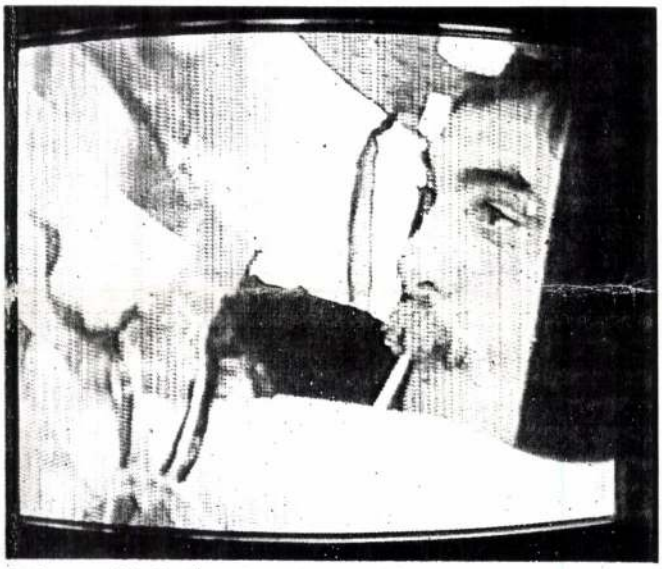

Fe Lugossy László: Önuralom, részlet, 1988

Fe Lugossy László: Mishima

fe LUGOSSY László
M. 1989/3

Fe Lugossy László: Áttételes szex, 1986

Fe Lugossy László: Hideg bárány, 1987

Fe Lugossy László: Istenem, istenem

mozgása megtörik az üveglaphoz érve, a fény is megcsillanhat a felületén. Azaz megkétszereződik a néző elszigeteltsége: a képernyő „mögött" egy újabb üvegfal feszül. Ez a viszony képtelenné fokozódik egy későbbi, 1988-ban készült videóklipben. Dús lombú fa látható, majd feltűnik fe Lugossy napszemüveges arca. Cigarettázik, a füst íve visszacsapódik – tehát újra üveglap mögött van a kamera –; később hajat vág, a fürtök az üveglapra hullanak. A hajszőnyeg sűrűsödik, lassan elmosódik az arc és a lomb képe. A néző és a szereplő tekintete még látszólag sem találkozhat. Köztük van a felvevőgép lencséje, a képernyő, az üveglap, a napszemüveg, a hajszőnyeg. Áthatolhatatlan fal nő közéjük, az elszigeteltség teljes. Művész és közönség viszonyáról ezt lehet mondani 1988-ban.

Az üveglapon kívül a tárgyak, kellékek is szerepelhetnek elidegenítő effektusként. Fe Lugossy a szereppel való belső azonosulás ellenére is bizonyos távolságot tart, ami nem zavaró. Mint ahogy a japán bábszínházban sem zavarja a nézőket a bábot mozgató ember. Az ő mutatványait sem zavarja az elidegenítés és távolság. Sőt. Szellemi hullámzást, feszültséget kelt e tartáskülönbség.

Az *Ars poetica*ban például injekciós tűvel szurkálja önmagát. Érthetetlen, tagolatlan hangon kíséri az aktust, összekötözött lábbal fetreng a földön. Az egészben van valami kimódoltság, az összhatás kétszólamú. Van, amikor a jajgatás nem egyidejű a szúrással, látszik, hogy a vér művér az ingen. A néző ítélete meginog: móka az egész vagy tényleg fájdalmas a tűszúrás? A jelenet más hatást kelt másodszori megtekintés után. A szerepbeli figura és a személyes művészi én kettőse nem azonosul teljesen. Érzékelhetővé vált a metakommunikatív közlés: „Úgy teszek, mintha utánoznám az emberi szenvedést, pedig fáj, nagyon fáj." Ez a stilizáltság, túljátszás és tartózkodás kelti a nem helyénvalóság képzetét. Így már más tartalmat kap a jelenet: az önmaga kínját kiteregető s azt műalkotásra (fogyasztási cikkre – pénzre) váltó művészi magatartásmód kegyetlen szatírájává válik. Az Ars poeticában is megfogalmazott emberi kiszolgáltatottságérzés nem új keletű. *Verlaine* értelmezésében (Gaspard Hauser énekli) így hangzik: „Későn jöttem? Korán? Miért? / Mit keresek én e világon?"

Hauser lebegő valóságérzete mögött szorongás húzódik meg; a civil társadalom lelki meddőségébe belerokkant, helyét, hitét, őseit és Istenét vesztett ember létérzése.

Fe Lugossy videóklipjeiben e bonyolult lelki szövedék egy-egy fonalát ragadja meg. A művek hangvétele sokszínű, a néhány másodperces bohóctréfától kezdve a lírai, tragikus mélységig ível (*Misima, James Joyce,* Fohász). A humor legtöbbször az avantgárdból, a popkultúrából átvett eszközök meghökkentő hatásából, a tárgyak újszerű rendeltetésének bemutatásából ered (a tévé domesztikálódik, a tölcsér mikrofonná, a lámpa Istenné válik). A videóklipek műfajközisége, eklektikája ellenére a dráma műfajával tartanak közeli rokonságot, a cselekmény jelenidejűsége, célra irányultsága, a helyzetekben meglévő konfliktus miatt. Rendkívül figyelemreméltó, hogy megszületett egy új, festői látásmód, amely a video meghitt hatását, mozgókép mivoltát egyesíti a vetített kép síkszerűségével, a festmény artisztikumával.

Fe Lugossy – mint minden alkotó – számol az emberi szabadságot fenyegető veszéllyel. Az emberi viszonyokat kritikusan mérlegel-

ve lehangoló végeredményre jut: a környezetével és önmagával meghasonlott ember képtelen valóságos érintkezésre, kommunikációra. Elszigetelt lénnyé vált, titokzatos, animizált tárgyak veszik körül.

E világszemlélet anyagi következménye lehet, hogy videóklipjeiben többszörös falat von maga (a művész, az ember) és a másik ember (a befogadó) közé, hogy festőművészként átlátszó műanyagba burkolt figurákat állít ki. A pusztulás mégsem olyan egyértelmű. A kiállítótermekben látni felszabadult, burok nélküli jeleket is, a videófelvételeken megidézett léthelyzetek is az emberért, az emberhez méltó életért perelnek; még akkor is, ha a szemgyönyörködtető harmóniát a groteszk és a rút kiszorítja. Fe Lugossy László keresi önmaga – a XX. századi ember – helyét, hitét, őseit és Istenét.

Galambos Margit

Fe Lugossy László: Antivideóklip Capitain Beefheart zenéjére (rekonstrukció), 1986

Fe Lugossy László: Antivideóklip Capitain Beefheart zenéjére (rekonstrukció), 1986 (fotók Sulyok Miklós)

Úthengerbicikli és facsaróhárfa

Lois Viktor műveiről

Lois Viktor nem mobilszobrász. Újabb munkái valójában nem szobrok, hanem *tárgyak*. Mobilok annyiban, amennyiben mozgó vagy mozgatható tárgyak. „Polgári" funkciójuk van – járművek, hangszerek –; esetükben nem maga a mozgás, a hagyományosan vett statikus szobor el- vagy megmozdulása válik megkülönböztető tulajdonsággá. A legtöbb mobil ugyanis – véleményem szerint a *Calder*-, sőt még a *Tinguely*-féle is – festői módon bánik a mozgó formákkal, míg Lois művein nyoma sincs ennek a szemléletnek. Tinguely mindenféle (elsősorban ipari) hulladékból, kibelezett masinákból, civilizációs kacatból olyan „csúnya-szép" tárgyegyütteseket hoz létre, melyek a talált tárgyakat kompozíciós elemekként – tehát elvont „önérték"-ként felfogott részletformákként és lokálszínekként – építik egybe. Művészetének eredetére világít rá, amikor a konstrukciót egy deszkákból összerótt láda(?)fedél függőleges síkjára rögzíti (*N°5*, 1960); a tárgy így kép (pontosabban relief) -szerűen falra akasztható, akárcsak *Schwitters* vagy *Arp* 20-as évekbeli assemblage-ai.

Ezzel szemben Lois valóságos-profán funckiókhoz keresi meg a mechanika törvényeinek engedelmeskedő tárgyelemeket. És fordítva is történhet: egy véletlenül talált tárgyban (objet trouvé) ismer rá egy új funkcióra vagy egy konstrukciós (és nem kompozíciós!) probléma megoldására. Válogatását, az alkalmasnak tartott dolog kiválasztását tehát elsősorban nem esztétikai

Lois Viktor: Szöcskebicikli, fém, gumi, műanyag, 150 × 100 cm, 1986

fe. Lugossy László

Szentendre,
Kelta köz 1. 2000

1947-ben született Kecskeméten.
Fényképészetet tanult. Képzőművészettel 18 éves kora óta aktívan foglalkozik. Autodidakta. Az 1968-ban induló szentendrei Szabadtéri Tárlatok egyik fő szervezője. A szentendrei Vajda Lajos Stúdió alapító tagja. A képzőművészet mellett irodalommmal, zenével is foglalkozik. Tagja volt az A. E. Bizottság zenekarnak. Önálló produkcióit Inkaszámtan címen mutatja be. jelenleg az Új Modern Akrobatika zenekarral lép fel. Ismert performance művész.
Tagja a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának, az Art-éria Galériának és a Szentendrei Grafikai Műhelynek.

Önálló kiállításai:
1980 Vajda Lajos Stúdió, Szentendre
1984 Ifjúsági és Úttörőház, Székesfehérvár
1985 Liget Galéria, Budapest
Pécsi Galéria, Pécs (Wahorn Andrással és ef. Zámbó Istvánnal)
1986 Uitz Terem, Dunaújváros (Wahorn Andrással és ef. Zámbó Istvánnal)
1987 Liget Galéria, Budapest
Västerås Kunstmuseum, Västerås (Wahorn Andrással és ef. Zámbó Istvánnal)

1947 born in Kecskemét
studied photography, autodidact
1965 has been working as an artist
1968 founding member of the Open-air Exhibitions in Szentendre and later the Lajos Vajda Studio
practises literature and music
member of the A. E. Bizottság Band
"Inkaszámtan" is the title of his indiridual actions
at present member of the "New Modern Acrobatics" Band, well-known performance artist
member of the Art Fund of the Hungarian People's Republic, the Art-éria Gallery and the Graphic Workshop in Szentendre

One-man shows:
1980 Lajos Vajda Studio, Szentendre
1984 Youth Cultural Centre, Székesfehérvár
1985 Liget Gallery, Budapest
Pécsi Gallery, Pécs (with András Wahorn, István ef. Zámbó)
1986 Uitz Room, Dunaújváros (with András Wahorn, István ef Zámbó)
1987 Liget Gallery, Budapest
Västerås Kunstmuseum, Västerås (with András Wahorn, István ef. Zámbó)

Graft. Bp. Ernst, 1988

1

2

3

2

3

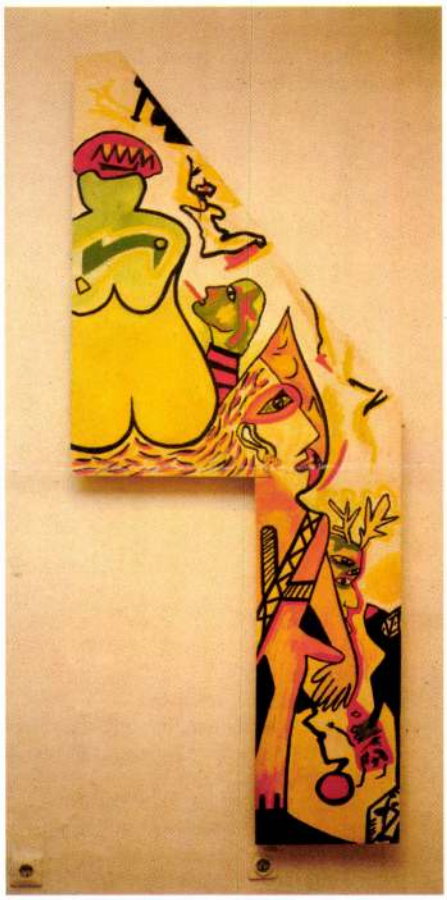

1. **Batu Kármen, (Röhögés, Bégetés),** akció, Liget Galéria, 1987., (ef. Zámbó Istvánnal, Szirtes Jánossal)

2. **Batu Kármen, mint erogén totem,** vegyes technika, installáció, 200×300 cm, 1987.

3. **Batu Kármen c. kiállításról,** részlet, festett pozdorja, Liget Galéria, 1987.

1. **"Batu Carmen" (Guffav, Bleat),** 1987
action. Liget Gallery (with István ef. Zámbó, János Szirtes)

2. **"Batu Carmen" as an Erogenic Totem,** 1987
mixed technique, installation, 200×300 cm

3. **"Batu Carmen" (detail from the exhibition)**
painted wood-fibre, Liget Gallery, 1987

Matyófalvi Gábor (MATYÓ)

Szentendre,
Muskotály u. 18. 2000

1947-ben született Budapesten.
1968 óta él Szentendrén, mint autodidakta képzőművész. 1969-től állította ki első szobrait a szentendrei templomdombi Szabadtéri Tárlatokon.
Alapító tagja volt az 1972-ben megalakult Vajda Lajos Stúdiónak.
1975–83 között tagja volt a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának. Dolgozott az 1977-ben Leninvárosban működő Kísérleti Műhelyben, ahol műanyag szobrokat készített. 1978–85 között hosszabb szünetet tartva évente csak egy-két szobrot készített. Ez az időszak a saját kezű hajóépítés, a tengeri vitorlázások korszaka volt. 1980 óta a Szentendrei Grafikai Műhely és a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának tagja.

Önálló kiállításai:
1975 Budapesti Műszaki Egyetem, Budapest
1978 Lila iskola, Budapest

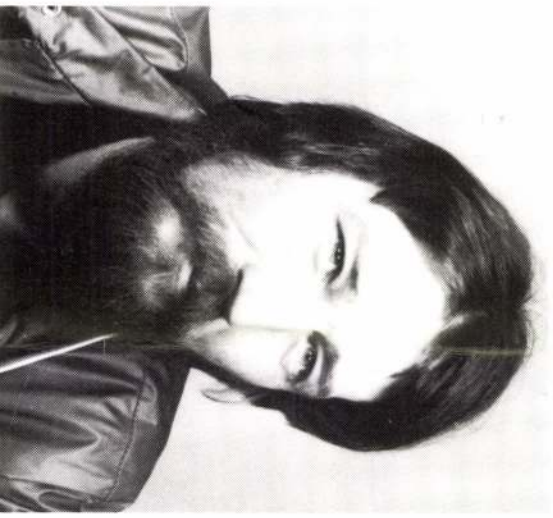

1947 born in Budapest
1968 lives in Szentendre, autodidact
1969 takes part in exhibitions, his earliest sculptures were exhbited in the Oper-air Exhibition in Szentendre
founding member of the Lajos Studio
1975–83 member of the Young Artists' Studio
1977 works in the Experimental Workshop in Leninváros made some synthetic sculptures
1978–85 made only a few sculptures, because he built s ship and sailed a lot
1980 member of the Graphic Workshop in Szentendre, and the Art Fund of the Hungarian People's Republic

One-man shows:
1975 Technical University, Budapest
1978 "Lila Iskola", Budapest

1

fe LUGOSSY László

TARTÓS BÉKE

Laca, Soma, Zsiráf, Soma

Nagy élményben volt részem az elmúlt héten. Tizen-valahány éve töröm a fejem, hogy a metró mozgólépcsőjén miért nem állnak a jobb oldalra az emberek (mint a világon mindenütt, ahol az idő pénz), hogy a másik oldalon sietni lehessen! És íme, megjelent a kis felirat a mozgólépcsőn: „Kérjük, álljon a jobb oldalra!"

Mégiscsak vannak változások. Mostanáig feltehetően ideológiai megfontolások akadályozták ezt a felszólítást. Mint ahogy megnyugodva tapasztaltam a múltkor valamelyik koncerten, hogy az egyik együttes és a közönség két szám között „lezserül" egyperces néma csenddel emlékezett meg a néhány kisebb kelet-európai országban élő „művészkollégák" sorsáról — s a rend fenntartóinak szempillája se rebbent.

Egyetlen kiemelkedő művészi produkciót láttam az elmúlt héten: Somogyi Gyöngyi (Soma) — termete királynői, haja fekete és göndör, mint az ében — szokatlanul jó hanggal, színpadi jelenléttel festette alá a szándékos kakofóniába csúszó Matuska Silver Sound programot, Bernáth(y) Sándor új művét. Soma nagyobb hatást ért el, mint az UV-fény és a háttérvetítés a közösülő oroszlánokkal. Lehet, hogy elfogult vagyok, valósággal beleszerettem — végre egy „jelenség" megint —; azt hiszem, nem vagyok egyedül. Persze Felugossy Laca együttese és a Csokonai Vitéz Műhely kilenc kóristalánnyal, valamint a Budapest Service furcsa hanghatásaival jól elszórakoztatta a viszonylag gyér közönséget a Petőfi Csarnokban, de hát ezt tőlük már megszoktuk.

És Soma volt a sztár a Zsiráf szentendrei Embersport koncertjén is — ilyet se láttam még andergrand eseményen: visszatapsolták! Pedig dzsessz-számokat énekelt, Darvas Ferenc kíséretével. Jól passzolt az egyvelegbe: volt — színházszerűtlen — porszívós „performance" és sikoltozó költő, volt mongol pásztor szinten felhangokon fütyülő népművész és volt (a Flash együttes előtt) a külföldi avantgárd egyik híressége, a Frigóból Mike Hentz (egyszer kamionnal egy hatalmas követ vitt fel a Himalájára), aki a magyar rádióval énekelt duettet.

Különben az egész „földalatti", avantgárd művészet, mint valami mozgólépcsőn, jön ki, a felszínre. Tulajdonképpen az avantgárd „engedélyezése" megszüntette az avantgárdot. Van, aki az egyik oldalra áll, és megpróbálja a régi módszert: kísérletező hatások, furcsaságok, valaha-tilos-volt hangulatok újraidézése. És van, aki vidáman siet „kifelé": általában a szórakoztatóipar valamelyik lépcsőfokán kikötve. Máshol nem látom, de a „fiatal művészetben" egyértelmű a váltás. A hetvenes évek nagy korszaka, a „csak-azért-is-megcsinálom" attitűdből dolgozó Hajas, Szentjóby, Erdély után jött egy rockhullám, ugyanebből a nemcsak szórakoztatóművészi hozzáállásból (a Trabant, az URH, a Vágtázó, a Bizottság stb.) a 80-as évek elején.

A mostani helyzetet jól jelzi például éppen Soma, aki az egyik koncerten rongyokban fetreng a padlón és hörög, mint egy hippi, és pár nappal később diadémokkal ékesítve búg, mint egy démon. A furcsaságok mai kavalkádjában a legjellegzetesebb figura rajta kívül talán Király Tamás, ikebanaszerű modellszínházával, amint felüdíti a fodrász Európa-bajnokság nézőit.

Jellemző az is, hogy egyre kevesebben mennek el az eseményekre (panaszkodnak is erre, a jelenlevőkön keresztülnézve, néha a sztárok). Amint a hatalom vállat von — vállat von a közönség is.

Ha bármit lehet mondani — minek mondjunk bármit?

Ráadásul nem is lehet bármit mondani.

Kozma György

Fe. Lugossy L.

ÉS 88 11. 12.

Fe Lugossy László

közmegegyezésre

ztendeje költő, hiszen országos ›ban (Herczeg Ferenc *Új idők*-›en) való első verses megjele-sének dátuma 1943. De régóta *smert* költő is, hiszen azzá vált, :onyos „költőietlen" funkciók llalásával együtt, Pécsett — rtha Bulcsu kifejezésével élve a „hatvanas évek aranyfüst ra-ogásában". Kötete, a *Tűzbenéző* ílön ciklusba tömöríti a példák-›z — Balassi, Kodály, Illyés — a fegyvertárs egyívásúak, élők s holtakhoz — Szántó Tibor, Si-ıon István, Csorba Győző, Bertók ászló és Weöres Sándor — írott kézfogó" verseit. Ismétlem, la-os elemzés volna, ha Pákolitz Ist-án kötetét a névsor alapján — ad redukcionizmussal — vizslat-ıám; azt az álláspontomat azon-›an meg tudnám védeni, ha köl-önk versmodelljét, világszemléle-ét, költői létmódját — nyelvben is gondolatfűzésben megnyilvánuló ellegzetességeit, a „költői" és „prózai" elemeinek váltogatását — a nevekből kirajzolódó „felet-tes" kulturális körhöz való tuda-tos vagy öntudatlan odatartozni akarással is magyaráznám.

★

Gyurkovics Tibor bő évtizeddel fiatalabb, mint egykori pécsi fegy-vertársa, akinél kétségkívül *is-mertebb*. Úgy látszik, ez is szük-séges a konszenzushoz: kötete, a *Lóhalálában* csukottan is többet sejtet, mint társaié. A színes bo-rító, a nagy formátum, a válasz-ott betűnagyság, a szövegtükör, a szellős szedés — függetlenül könyvművészeti tényezőktől — je-enleg nyomatékosan jelzi, hogy a kiadó élköltőt jelentet meg. Mindez ünnepélyes reprezentációt sugall, ami Gyurkovics Tibort is-merve, aligha összhangzik majd a költemények feltételezhetően gro-teszk *szótépésével*. Nem csalatko-zom, Gyurkovics Tibor, a maga-bízó, a minden műfajban otthon-os, írásban, szóban és pódiumon egyaránt elsodró lendületű író ver-sei most is távol esnek a berek-költészet zöngeményeitől. A „fe-leftes" költői tudat is, magabízó-nyin, Majakovszkij; hozzájuk tár-sul a magyarság-elv két példája, az őstörténész László Gyula és az erdélyi magyarságot megtartó Sütő András, valamint egy leltár, a hajdani „kilencek", akiket már csak így, egy költői üzenet formájában lehet összeharsonázni.

★

Rózsa Endrének legalább van emléke arról, hogy milyen *anyag* az, ha költők egymás között kiállítják egymásról a költőség bizonyítványát. Petrőczi Évának — úgy látszik — ez a kebelbeliségen alapuló konszenzus nem adatott meg. Egy évtized választja el Petrőczi Évát Rózsa Endre nemzedékétől, de a különbség majdnem mérhetetlen. Petrőczi Éva csillagként — minő költői action gratuite — Jékely Zoltánt választotta, sugallva azt — mi több: dacosan állítva —, hogy egy mester kézfogása elegendő a költőség öntudatának külső hitelesítésére. Rajta kívül, „póri irály"-ként, még néhány példakép, döntően Erdélyből: Szenczi Molnár Albert, Kós Károly, Szabédi László, Molter Károly és egy-egy — inkább tájékozottságot, mintsem érdemi hatást jelentő — világirodalmi név, mint például Sylvia Plathé.

Petrőczi Éva versei egyébként versformátlan, „értelemre" lüktető, egymásból egymásba átfolyó hasonlóságok. Emlékköltészet. Az élmények ugyanis fájdalmasak, s hiába a pécsi születés, az ő Pécse már nem az „aranyfüstös" város, hanem inkább az egyetlen otthon távoli emléke. A költemények a kívül maradás, a belső száműzetés, a csonkulás, a „holttá pólyázás" létállapotát jelzik; ám bármennyire őszinte is a hangvétel, ott a kérdés: ez a sok hiány-motívum vajon nem utal-e egyszersmind a költőség külső-belső legitim mivoltának gyengeségére is.

★

Költőink közül Fábri Péter a legfiatalabb; igaz, *fiatal* első kötete, az 1972-ben megjelent *Fosztóképzőkkel* idején volt: tizenki-

Lugossy László festő 1.) Falytatás

1977. ápr.-ban nyolc művész – köztük Lugossy László és Zámbó István festők – felkerestek a Tiszai Vegyi Kombinátot, kérték a gyár támogatását programjuk megvalósításához, melynek tartalma röviden: a műanyagok alkalmazhatósága a képzőművészetben. A gyár gazdasági vezetősége és a szakszervezet fogékonynak bizonyult, szerződést kötöttek és a munka megindult.

Csajka Gábor: Művészek és gyárak.

Magyar Ifjúság, 1978. máj. 12.

Fe Lugossy Lajtó
Szimpozionliállítás a Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1983. VII. 23.

fe Lugossy László, grafikus

fe Lugossy László: Régi rajz valahonnan

fe Lugossy

Élet i

4

XXVIII/37

kori cikkből maig kierződik.

★

A cikk keletkezésének idején 1946-ot írtunk. A személyi kultusz eszmevilága még csak csíráiban jelentkezett, a marxizmus felé tájékozódó értelmiségnek volt annyi mozgástere, hogy kortársakat és mestereket egyképpen válasszon. A marxizmus akkor nemcsak Horváth Mártont, de Lukács Györgyöt is jelentette, s nem véletlen, hogy a Kosztolányi-bírálattól Lukács György határolta el magát a legélesebben. Nem esztétikai, hanem politikai tévedésétől, türelmetlenségétől. S ha még azt is meggondoljuk, mennyi volt az önkéntes előreszaladás, neofita túlbuzgalom a cikkben, csak csodálhatom, hogy ma, utólag, mintegy ráálmodod az egész fiatal, a marxizmus felé tájékozódó értelmiség egyetértését.

let erkölcsi parancsát.

Ne haragudj, kérlek — itt a védelmed már-már inkriminál. Épp a dogmatizmus, a vulgarizálás gyakorlatának kiindulópontja volt az, hogy egy voluntarisztikus igényrendszerrel helyettesítette a valóságos történelmi elemzést, hogy nem a marxizmus *historizáló*, hanem az osztálytudat *szubjektív* radikalizmusát követte. Az elkötelezettségnek ugyanis nem hitbéli mintegy teológiai dimenziója a fontos, hanem a tartalma, melyről te magad bizonyítod, mennyi tévedés, torzulás foglalata lett. Röviden: *az etikai radikalizmus* fogalmában összefonódik az, amit fenti passzusodban szétválasztani igyekszel. A dogmatizmusnak, szektásságnak *feltétele* és nem *ellentétele* volt az a morál, melynek mentségére hivatkozol.

Lugossy László, festő

Fiatal képzőművészek műveiből nyílt kiállítást a Fészek Művész Klubban. Ez alkalommal Bényáth Sándor, Pinczehelyi Sándor, Bukta Imre, Wahorn András, Balogh István Vilmos, Lugossy László, és Somogyi Győző munkái láthatók a kiállításon.

Stúdió '82

1982. III. 2. Televízió 1. /5. Gy./

fe Lugossy László

szeretettel

Magyar Imre 1983. X. 19.

fe Lugossy László

Kiállítás [illegible]

Magyar Nemzet 1983. VIII. 9.

fe Lugossy László, grafikus

L: Wahorn András

69-72

Szentgyörgyi Tibor: „Már megint itt van a reggeli"

Mozgó Világ, Bp. 1983 júl. IX/7.

Lugossy László

R. Kücs Julianna: Ha én nyúvesz lennék,
Vörösváry Akos gyűjteménye
a Bpest Galériában

Népszabadság, 1985. X. 15

Lugossy László, festő

A Magyar Nemzeti Galériában a hó végéig látható a Fiatalok Stúdiójának jubileumi kiállítása. – Még 1944 nyarán alakult meg a stúdión belül a kísérleti műhely, melynek tagjai jövőt szeretnének. – A művész is tagja a műhelynek.

Losonci Miklós: A Fiatalok Stúdiójának jubileuma.

Pest Megyei Hírlap, 1974. dec. 6.

fe Lugossy László, grafikus

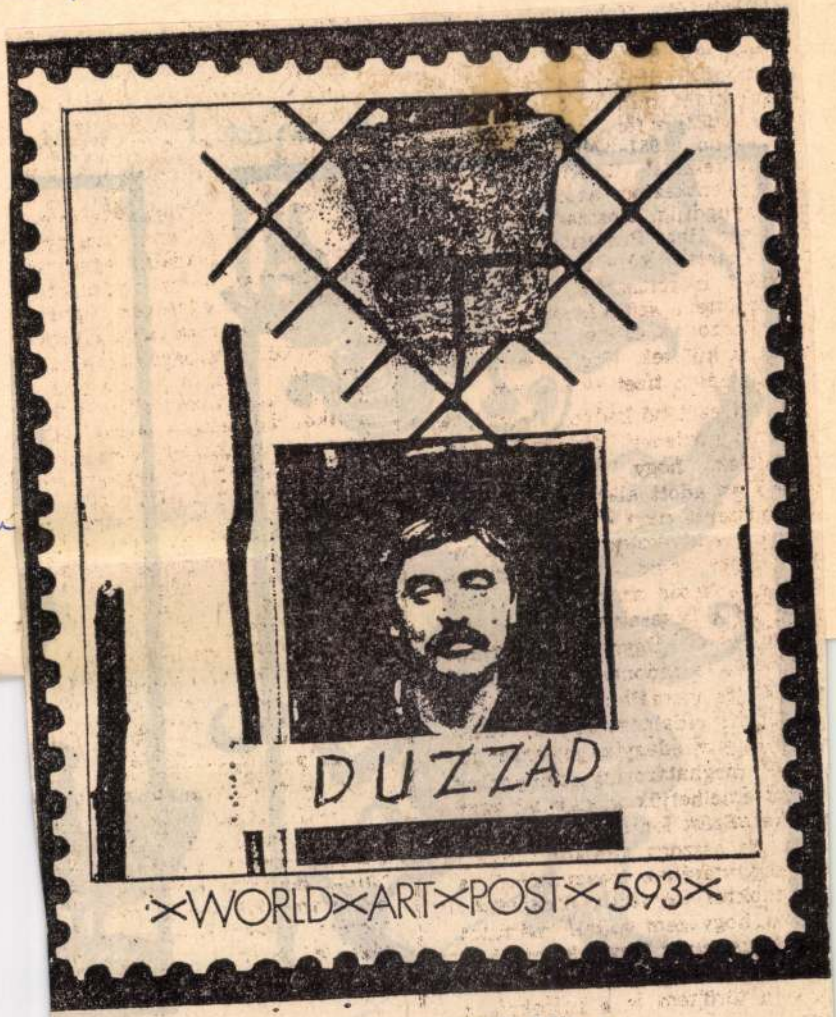

fe Lugossy László: Bélyeg

6.

XXVII/1

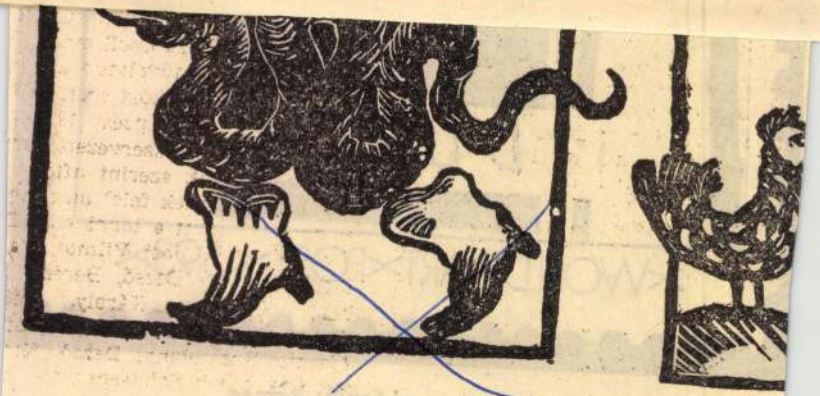

Keresztes Dóra metszetei

Lukovszky László

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Grafikusművész

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1979 ÁPR 13

1021

IG 4

Lukovszky László rajza

skáláig

elyen

ne, s a gyártók ígérik, hogy javítják az alapanyagok minőségét. A sátoraljaújhelyi gyár csak kis mennyiségű és speciális importanyagot használ fel, ezek nélkülözhetetlenek a gyártáshoz. Meglepően jó az exportmutatójuk, 25 százalékos import szükségeltetik hozzá.

Az idei tervek 26 százalékos tőkésexport-növekedést irányoznak elő, s ezekhez a piaci lehetőségek adottak. Belső kooperációban, az ELZETT más gyárainak 106 millió forint értékű alkatrészt gyártanak még, ugyancsak tőkés értékesítésre. A

Biztonsági be

Az MMG Automatika Művekben
szerű mérő- és szabályozóberen
termékeinek mintegy huszonöt sz
tonság szempontjából igen fontos
darabonként szigorúan ellenőrizn
násbiztos szintmérő berendezések

Lugossy László

Rudnay Gyula emlékkiállitása a siófoki Művelődési Központban május 25.-től,
Porscht Frigyes: "Olasz városok" c. grafikai kiállitása a Marcibányi téri Művelődési Központban május 25.-től tart nyitva.
Bernáth/y/ Sándor, Bukta Imre, Lugossy László a Csepeli Papirgyár Ifjusági Klubjában juni.3-ig,
Huzelláné Csanak Éva a Fényes Adolf Teremben junius 3.-ig,
Pataki Ferenc a móri Lamberg Kastélyban juni.10-ig
Elgár Ildikó keramikus az Iparmüvészeti Muzeumban junius 17.-ig,
Szily Géza a szolnoki Damjanich János Muzeumban május 27.-től mutatja be müveit a fenti kiállitó termekben.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. május 26. XXIII.évf. 21. sz. 6. lap.

fe Lugossy László festőművésznek;

Munkácsy-díj

Népszabadság, 1990. márc. 15.

Lugossy Lánló, [ ]

L: Zámbó István

–: Hír 8.

Népszabadság, Bp. 1980 júl. 5.

Lugossy László

Szentendrei képzőművészek alkotásaiból
nyilt tárlat Egerben, melyen a Vajda
Studió tagjai állitottak ki, köztük a müvész is.

Magyar Hirlap 1980/7/5/9

képpen felkerül a fejfára, mint a székely kopjafákra. Csakhogy a székely kopjafák jelrendszerét ismerni kell, beavatatlanok előtt titkot őriznek, itt a bájosan együgyű rigmusok, a helyesírást nem tisztelő versikék készségesen elárulnak a halottról mindent.

— Stan Patras, a Ion fia, nálunk sok a Stan, meg kell különböztetnünk őket egymástól, 1935-ben faragta ki az első fejfát — magyarázza a kurátor, maga is Stan nevű, jóval soványabb és megviseltebb arcú, mint a faragómester volt. Én ugyan a naiv művészt személyesen nem ismertem, de telt arcának vonásait kifaragta a saját fejfájára. Meg is írta előre a maga sírversét. Ebből a sajátságos önéletrajzból tudom meg, hogy édesapját elvitték az első világháborúba, ahonnan nem tért vissza. Három gyermekét hagyta itthon, Patras akkor tizen-

hozzánk: második, harmadik és negyedik fokú égési sebek a felső karon, mindkét faron. Az egész test bőrfelületének huszonhét százaléka elpusztult. A beteg erős sokkhatást szenvedett el."

Ionica Covaci Szaploncán lakott, a 885. házszám alatt. Öten voltak gyermekek a háznál. Apjuk az erdőirtásnál dolgozott, távol otthonától, így a házban az asszony parancsolt, megszokott ez Szaploncán, a szomszédos falvak úgy csúfolják, hogy itt még fennmaradt a matriarchátus. Kétségtelen, hogy az asszonyok fontos szerepet töltenek be a falu életében, és mivel ők járnak el messze városok piacaira a csergékkel, a pénzt — és vele a falu gazdasági életét — ők tartják a kezükben. Nem volt abban semmi szokatlan, hogy Covaciné fiát, Ionicát a tanév befejezése után munkára adta a juhászokhoz. A bojtár-

gyei bíróság a két juhászt húszhúszévi nehéz tömlöcre ítélte különös kegyetlenséggel elkövetett gyilkosságért. A legfelső törvényszék az ítéletet megerősítette. A nagybányai román lap többször visszatért az ügyre. Éles hangon emelte ki, hogy mind a két juhász az egyik vallási szektához tartozott. A lap számára, a propaganda számára csak ennyi volt a fontos! Az okokra és az összefüggésekre már nem volt kíváncsi ...

Kint, Szaplonca szélén van az a másik temető, ahová a bojtárgyermeket tették. Köves, rossz út vezet ide, körös-körbe néma kukoricások. Átugrom a léckerítésen. Idős férfi előz meg és egy tizesztendős formájú legényke, aki nagyapjának szólítja a városi öltözetű, de szemmel láthatóan falusi embert. A családi sírjukat akarják rendbe tenni,

rendelték, csakhogy kinek volt már kedve az efféle perlekedéshez? Elment a kedvünk a földektől.

Arra rezzenek, hogy egy falusi asszony is ott áll mellettünk a jeltelen sírnál. A mezőre igyekszik, a temetőn át rövidíti az utat. Ileana Pop a neve, megmondja, és az öreg segédjegyzővel egy régi gyilkosságot kezdenek felemlegetni. A bojtár halála felkavarta a múltat Szaploncán ... Egy ember, azt is Ion Turdának hívták, mint a gyilkos juhászt, megölte a feleségét, és az erdőben elégette ... Mikor történt? Talán a két háború között, véli a segédjegyző. Később, javítja ki az asszony, a gyilkosságot a magyar csendőrök nyomozták volt ki.

Minden gyilkosság kiderül egyszer. És a falu nem felejt.

— A feleséggyilkolás óta nem esett nálunk erőszakos halál —

Szemében könny gyül meg, harminc esztendő múltán is. Szabadkozik, hogy meggyengültek az idegei, nyolcvanhárom éves, nagy idő az...

Már őt sajnálom?

Abban a mellékutcában, amely ebből a faluszéli temetőből a cinteremhez, majd onnan az országútra visz, a Stan Patras egykori háza előtt hajtok el. Megismerem száz közül, a gerendákon színes faragások. Megismerhetném az autókról, amelyek itt is minden szabad helyet elfoglaltak. A kocsikban csergék, fehérek, bordóvörösek, zöldek, feketék. A turisták vásárlás után, hazaindulás előtt eljöttek a faragóember házába is, nehogy valamilyen látnivalót elmulasszanak. Nyomnám a féket én is. Mégsem állok meg. Csak egy pillantást vetek a cifra falakra, s az a cigány bojtárgyermek jár az eszemben.

ÉLET ÉS IRODALOM

Szerkeszti a szerkesztőbizottság, elnöke: BATA IMRE
Szerkesztőség: Budapest, V., Széchenyi utca 1. 1054. Telefon: 153-3122, 153-3287, 153-3500, 111-3221
Kiadja a PALLAS LAP- ÉS KÖNYVKIADÓ VÁLLALAT. Budapest, VII., Lenin krt. 9—11. Levélcím: 1096. Postafiók: 226. Tel.: 141-4320, 142-9350
Felelős kiadó: NÉMETH JENŐ vezérigazgató. 90—4324. Szikla Lapnyomda, Budapest. Felelős vezető: DR. CSÜNDES ZOLTÁN vezérigazgató

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapkézbesítési és Lapellátási Irodánál (HELIR). Budapest, XIII., Lehel utca 10/A. 1900
közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 219-98636 / Postabank Rt. 021-02799 pénzforgalmi jelzőszámra.
KÉZIRATOKAT ÉS RAJZOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA!
INDEX: 25-44. HU ISSN 0424—8848

MEGJELENIK
MINDEN
PÉNTEKEN
16 OLDALON

FE LUGOSSY LÁSZLÓ:

Részlet a Részlet című vadregényből (a vasárnapi kalapács)

Tóth néni mondja a kutyájának: Arborétum
(fordítom) Arborétum

Namármost vannak kuriózumok, például van a Böjt kuriózum, és így tovább, taktikailag egyre keményebben.

Tóth nénit fordítani, a kutyát nem fordítani, vagy Tóth nénit nem fordítani, és az Arborétumot fordítani, kell a modern kor nekünk. Kell, hogy minden modern legyen, modernmodern, mivel hetedik nap estefelé megteremtődött a vasárnap este. Csöpi néni felvette a deciliterbundát és a fundamentumsálat, kicsit pikirt.

Találgatom, nem-e gyanús.

Kell a viszony is, az apró kis viszony, már-már keresztbe foltos.

Én most visszahozom Tóth nénit és a kutyáját most.

Fordítom: Először is tavasz van. Lágy hangulat furkál, nem a kéremszépen Tessékpuha, Tessékcsiga. Göröngygalamb.

Kétfedelű egypupú kártyavégből. Nesze modern!

Fordítom a kutyát: Nesze modern, modernmodern, no persze csak nosza-nosza.

Tessékcsiga!

Én vagyok a színe és a viszálya, amennyire csak lehet. Minden kizárólagos, minden valamirevaló. Arborétum. Tökszáraz vízipuska, még a kézi vízitusa is pornedves. Paralel.

Tóth néni mondja a kutyájának: Arborétum.

Meglehet, hogy nem így mondja, de ez az értelme. Minőségileg így van biztosítva, állás.

Tóth néni mondja a kutyájának: Arborétum (fordítanám, de nem lehet, fordítanám, de nem vagyok asszony, fordítanám, de nem vagyok kopasz, fordítanám de nem vagyok fordító). Tévedés ne essék.

fehér víz fröccsen üvegpohár habzik róka nyávog macska huhog koldus kéreget kölcsön kéreget meszelőnyél porlik cérna lovagol hús darálódik a megvilágítás mosolyog

Tört időket élünk.

Sápadni, villamosszék, karcsú tejvarrógép, én belesápadni. Patikuszsír, kivágni, tépni, szakítani, motorszakítani, tágulni. Én zsugorodni, rondulni és nyitogatni, a számat nem nyitogatni.

A lakatlan sziget érzése csomó, puha csomó.

Hirtelen nagy mosoly akarok lenni, férfelni, okos aki férfelni, én is férfelni hirtelen nagyon mosolyogni, hangyahüppögés. Nem állandósulni, én nem állandósulni, ugyanis amott selyemsamott. Megvilágosodni, majd elsüllyedni effektusfehéren vagy Schönberg-barnán. Nem kinyilatkoztatni, én nem kinyilatkoztatni, mások fanyalogni. Akaratos vagyok, kékatléta, rózsaszín bélyegpohár. Nem könnyű könnyűnek lenni, de könnyű lenninek maradni, és tájékozódni.

Én ábrándozni és zokni.

Mentesülni, a jövő nélkülem nem jövő, műtermészetrajz. Megismétlődni nem akarok, méhpárna és létrakedd, mindennapi kapcsolatárkád. Mozogni, most már nem akarok mozogni, a halál mozgás, a halál nem mozgás.

Mi lenne, ha Tóth néni nem mondaná a kutyájának, hogy Arborétum?

Akkor nem fordítom a kutyának, hogy Arborétum, ez igaz.

Az emberek többsége gyűlöli az emberek többségét, és ez az élvefogyasztás.

(kb. 1975)

LUGOSSY László
ÉS XXXIV. évf. 19. sz. 1990. május 11.

FILM

FÉRFIAS NEVELÉS
Színes szovjet film

A félelem gonosz dolog. Különösen, ha ok nélküli, ha levezethetetlen, ha irracionális. Amikor csak úgy behúzódik egy sarokba valahol belül, és süket a józan ellenérvekre. Nem csinál nagy felfordulást, nem rombol, nem öl. Néha még el is szundít — megteheti —, ébredés után újra övé a terep. Nincs más dolga, mint hogy nőttön nőjön.

Begencs Kurbandurdijev, a *Férfias nevelés* gyermekszereplője vagy nagyon ért a szorongáshoz, vagy nagyon tehetséges kis színész. Úgy

tud félni, hogy már nem is szánalmat kelt, hanem — mint az gyakran megesik — idegesíti, bosszantja félelme szemtanúit. Apja meg is elégeli, s dönt: a hat kislánytestvérével együtt nevelkedő fiúból végre (férfi)embert kell faragni. Arra való a sztyeppe. A kis Csaman tehát kénytelen-kelletlen csatlakozik apjához és nagyapjához, mint legifjabb birkapásztor. A türkmén rendezőpáros, Uszman Szaparov és Jazgeldi Szeidov ügyesen gombolyítja a fonalat, jó ritmusú, hatásosan összeválogatott jelenetekkel érzékeltetik a kisfiú magáratalálását. Még a legnehezebbet is el tudják érni: a rideg, barátságtalan környezet elfogadhatóvá, már-már megszerethetővé vált nemcsak a főhős, de a nézők számára is. Szaparovék értenek a hangulatteremtéshez. Csupán egy valami nem sikerült nekik: a *Férfias nevelés* — ifjúsági film létére — aligha fogja lekötni a gyermekek figyelmét. Kisfiú és kiskutya ide vagy oda, a srácok valószínűleg unni fogják a végeláthatatlan rónát és a végeláthatatlan birkanyájat.

Stuber Andrea

ÁDÁZ HAJSZA
Színes japán film

Nyilván jól emlékszik a kedves olvasó a hetvenes évek legdivatosabb filmtípusára, a leleplező szándékú olasz politikai krimire. Szinte egy hét sem múlhatott el anélkül, hogy politikai gyilkosságok, korrupciós összefonódások nyomára lelt, lelkiismereti válságba jutott államügyészek vagy rendőrfelügyelők az igazság kiderítése közben konfliktusba ne keveredtek volna az államhatalommal. Szató Dzsunja most bemutatott filmje nem véletlenül juttatja eszünkbe ezeket a régen feledésbe merült, változó színvonalú alkotásokat. A letagadhatatlanul olasz minta alapján készült japán változat magányos hőse szintén a hatalom embere, államügyész. Furcsa és sokáig érthetetlen vesszőfutása akkor kezdődik, amikor egy ismeretlen nő az utcán rendőrkézre juttatja azzal a váddal, hogy betörést és nemi erőszakot követett el. Az ellene szóló tények, az ismeretlen ellenfelek által körültekintő alapossággal összehordott hamis bizonyítékok csapdájából csak úgy menekülhet, ha az ellene forduló hatalmi gépezet elől szökve, önmaga próbálja kinyomozni az igazságot.

Az izgalmasnak induló film — arányosan a megvádolt ügyész által megfejtett újabb és újabb összefüggésekkel — egyre követhetetlenebb és bonyolultabb lesz, bűnügyi történetként pedig mind élvezhetetlenebb. Az elvarratlan cselekményszálak, a magyarázat nélkül maradt epizódok egyáltalán nem ejtik zavarba a rendezőt. Mintha csak egyetlen cél lebegne a szeme előtt — újabb fordulatot adni az eseményeknek. Amikor pedig már minden lehetőséget kimerített és a történet megfenekleni látszik, deus ex machinaként kétszer is hatalmas barnamedveront ki az erdőből és ismét van izgalom, van miért tovább menekülnie hősének. Végül különös disszonanciát okoz az a körülmény is, hogy ezt az összetéveszthetetlenül európai stílusú krimit hagyományos japán gesztusokkal és művészi eszközökkel játsszák végig a színészek.

G. P.

TÖREKVŐ TANERŐ
Színes francia film

Claude Berri rutinos filmrendező. Valószínűleg legmélyebb álmából felkeltve is képes egy jól bejáratott poénokra felépített átlagos filmvígjátékot összehozni. Most sem talált

ki semmi rendkívülit, nem újította meg a komédia filmes műfaját, csupán jó iparosként — megbízható színvonalon — legyártotta legnépszerűbb terméke soron következő egységcsomagját. Ezúttal egy iskolai környezetben játszódó történet kínál alkalmat a rendezőnek arra, hogy cserélhető címkéjű figuráit és alaphelyzeteit csatasorba állítsa. Az ismerős vígjátéki szituációk kiindulópontja ez alkalommal a gyakorlattal egyáltalán nem rendelkező új tanító megérkezése az iskolába. Az olajozottan működő „gépezet" különböző tréfás kalandok és vidám megpróbáltatások egyre fárasztóbb áradatát zúdítja a nézőre. Az aranyos gyerekek csínytevéseinek, a szakmai járatlanság állandó baljós következményeinek monoton egyformasága a vetítési idő múlásával mind szembetűnőbb. Kiaknázatlanok maradnak viszont — talán mert a rendező semmit sem akart kockáztatni — a témában rejlő és jelzésszerűen felvillantott szatirikus vonások. A csetlő-botló, jóakaratú, ámde gyámoltalan és folyton grimaszos vigyort vágó figura amolyan biztos sikerrel kecsegtető jutalomjáték. Coluche, ez a maga körül állandóan botrányt kavaró kitűnő színész nem is kelt csalódást. Népszerűsége és hírneve egyébként még nagyobb azóta, hogy 1981-ben önjelöltként indult a köztársasági elnöki tisztségért folytatott küzdelemben. Politikusi rátermettségét nem ismerhetjük, de komikusként minden igényt kielégítő profi alakítással örvendeztetett meg bennünket. Minden gesztusa, arcának minden rezdülése élmény, akárcsak a magyar hangjaként fergeteges teljesítményt nyújtó Balázs Péter szinkronja. Végül is Coluche játékáért érdemes megnézni ezt a könnyen feledhető későnyári bemutatót.

Gáti Péter

HANGLEMEZ

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ VERSEI

Szép centenáriumi meglepetés a *Hungaroton* új Kosztolányi-lemeze. *A szegény kisgyermek panaszai*ból Szacsvay László, *A bús férfi panaszai*ból Máté Gábor mond részleteket. Szacsvaynak kétségtelenül látványosabb feladat jutott. A tizenkilenc elszavalt vers zöme antológiadarab, vagy az lehetne. Az ifjú Kosztolányi legnagyobb művei közé tartoznak. Ezért is ámultam, hogy mennyire új élményt nyújt általuk a művész. Kivált amint mesél, amint megformál minden egyes hangulatot. Amint elmeséli azt a szín- és érzésvilágot, amely a ciklusban ott él. Nemcsak a *Mostan színes tintákról álmodom* ... látomásos színtobzódását, hanem az emberek, az érzelmek sokszínűségét is. S a halál farsangtalan, sötétablakos színét. Meg a nyíladozó szerelem légies, s a rosszleányok igencsak földi — de annál izgatóbb — világát. Azután a lehóhérolt rút varangy színeit. És a Bácska couleur locale-ját. S elénk varázsolekként egy örömeivel, bánataival és tragédiáival együtt oly gyönyörű világot, amelyről hihetnők: nem egyszerűen rég letűnt, hanem talán sohase létezett. Holott megannyi valóságelemből álmodta vissza Kosztolányi ...

A bús férfi panaszai más meglepetésekkel szolgált. Máté Gábor — a ciklus összetétele folytán — kevés gyakran szavalt versből válogathatott, s még e szerény lehetőséget sem igyekezett egészében kihasználni. Hogy így jó néhány darab akadt, amely nem lehetett versenyképes *A szegény kisgyermek panaszai* lemezre került részleteivel, legföljebb kezdetben zavaró. Aztán kezd bennünket — Máté Gábor kristálytiszta szavalatait hallgatva — izgatni a kevésbé ismert Kosztolányi-költészet.

A *Beírtak engem mindenféle Könyvbe* ... soraiból eredő áthallás József Attila versében, a *Levegőt!* nevezetes helyén, eddig sem volt titok. Máté szavalatával ez még

tisztábban érezhető. Kosztolányi *Szabadká*ját is az ő szavalata tette számomra igazán érzékletessé. Legnagyobb élményem azonban — e lemezoldalt hallgatva — az volt, hogy az *Annyi ábrándtól remegett a lelkem* ... szapphói strófáiban fölfedeztem — nemcsak a formát, de az érzelemvilágot tekintve is — a feleségéhez már halálos betegen írott nagyszerű *Februári óda* előhírnökét. *(Hungaroton)*

Melczer Tibor

KIÁLLÍTÁS

FE LUGOSSY LÁSZLÓ KIÁLLÍTÁSA
Liget Galéria

Elkoptatott fordulat, hogy ef Zámbó István, fe Lugossy László vagy WahOrn András *képzőművészeti* kiállításai kapcsán állandóan zenei társulásukat, az A. E. Bizottságot emlegetjük, ám én sem kezdhetem másképp. Közhely ide, közhely oda; azzal, hogy érzéseik, mondanivalójuk terjesztéséhez — jobb híján nevezzük így — a rock eszköztárát is igénybe vették, a mai képzőművészet hatókörét jóval meghaladó népszerűségre tettek szert. A zenei tevékenység alkotói pályájuk elválaszthatatlan részét képezi, ugyanakkor „csaliként" is működik, hiszen olyanokat is kiállításlátogatókká tehet, akiknek az ilyesmi eszébe nem jutna. „... A szépség tarajos hullámai ..." söpörhettek végig azokon a Bizottság-hívőkön is, akik betértek fe Lugossy László kiállítására a Liget Galériába. Volt itt minden, a koncertekről jólismert birkák rajzban és kivágva, *Több szappan* a belépőknek, festékkel „felújított" kisplasztika, „enviromentek", apró krokik és összetett megoldások. Fe Lugossy szolid elszántsággal vette birtokba az egy helyiségből álló galériát; elhozta különböző ötleteket próbálgató újdonságait, de a kiállított művek javából formailag *szentélyt*, szellemében *mitoszt* formált.

Hogy minek emelt oltárt az *Azonos lények, különböző szenvedélyek* című „triptichonnal", s mit rejt az *Amatőrfrigyláda*? Úgy tűnik, fe Lugossy változatlanul a szabályokká merevedett logika ellen és az új felfedezésekkel kecsegtető szabad aszszociálás mellett tesz hitet. Ugyan változatlanul az *abszurd* hatáelemeivel dolgozik, de a három művész közül talán ő használja ezt a legesetlegesebben. Alkotásaival nem valami többletet akar sugallni, csak megérint egy-egy, a véletlenek találkozásából adódó hangulattal, s ezzel jókedvre derít. Jó kedvre derít, mert a *valóságkitágítás* végül is optimizmust sugároz.

Torma Tamás

ZARÁND GYULA FOTÓI
Műcsarnok

Zaránd Gyula jó tíz esztendeje él Franciaországban. Eveken keresztül Budapest egyik elismert fotósa volt, aztán Párizsban próbálta bizonyítani tehetségét. Kiadóknak készített illusztrációkat egy-egy remekműhöz, majd fényképeken örökítette meg Franciaország tájait. Közben Pierre Cardin színházi fotósa volt, jelenleg pedig az Atlas sajtóügynökségnél dolgozik.

Párizs és a franciák című kiállításának anyagát sok hónapos körút-

FE LUGOSSY László
Uj Tükör, XXI. évf. 36. sz. 1985

HETI AJÁNLAT

ja során gyűjtötte. Néha ugyan ráfeledkezik egy középkori épületmaradványra, Párizs lenyűgöző eleganciájára, a Szajna-parti fákra, a Notre-Dame holdfényben pompázó hatalmas épülettömbjére, a nantes-i kikötő forgatagára, Etretat vadregényes szikláira, a Jura hegyvonulatára... Csakhogy Zaránd nem csupán szépet, igazat is láttat. Érzékenyen s tárgyilagosan vetíti elénk a kétezer esztendős Párizs hétköznapi, olykor rendezetlennek tűnő zűrzavaros világát is. A földön heverő, italozó hippik hozzátartoznak Párizs képéhez, a pigalle-i lányok, az utcai zenészek, meg a szemetes sztrájk, a feminista tüntetés is. Mert a monumentális fémmonstrum, az Eiffel-torony, a Louvre tömérdek kincse, a grandiózus Diadalív, a romantikus Szajna látványa lenyűgözi és varázslatba ejti az odavetődő idegent. A fotóművész szenvedélyesen és objektíven tárja fel számunkra egy másik arcát is a városnak, mert ez *is* Párizs. S ahogy Zaránd fotóiról Patrick Fleury írta, „... sohasem tapasztalható a hamis értékeket hordozó dolgok megjelenítése..., az élőlények és környezetük belső tartalmának szüntelen kutatása jellemzi." *(Képünkön a Notre Dame fákkal című kép)*

Csorba Mária

XXIV. ALFÖLDI TÁRLAT

Békéscsaba,
Munkácsy Mihály Múzeum

A hetvenes évek derekától ritkábban rendezik meg az alföldi tárlatokat, de a műfajt, s a résztvevőket tekintve nagyobb nyitottsággal.

Ezúttal is vegyes összeállítás került a közönség elé. Domináns a festők jelenléte, mégha találkozunk is érett grafikákkal, eredeti plasztikákkal. Ha megpróbálunk valamiféle

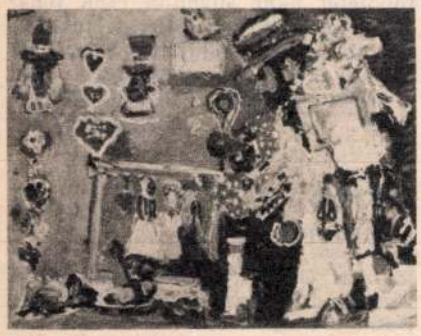

szemléletbeli, stiláris egyneműséget vagy hasonulási tendenciát keresni a művek között, nem sokra jutunk. Érzékelhető azonban, hogy egymással rokonszenvező, vagy azonos korosztályú művészekből — gyökereik nyomán — többen kötődnek egymáshoz. Megtalálhatók a hódmezővásárhelyi hagyományokat követők és megújítani akarók, a rajzi-festői finomságokra épített ironikus, lírikus, nosztalgikus hangvétel képviselői, a meditatív művészi vizsgálódás művelői vagy a konstruktív, expresszív alkotások kedvelői. Mindegyiküknek megvan a saját módszere, stílusa, technikája, de ezen a kiállításon a tisztességes művészi színvonal közös nevezőjére kerülnek.

Területi, földrajzi határok nélkül szerveződött az alkotógárda, de a gerincet a Békésben élők, az innen elszármazottak vagy bármilyen módon ide kötődők jelentik. Szemléletesen példázza ez a kiállítás, hogy az alföldi képzőművészet ma már korántsem határozható meg „tájjellegű" művészetként. A díjazottak (Tenk László, Tóth Ernő, Varga Géza, Veress Gábor) között egyéni arculatú, *fiatal* alkotókat találunk.

Az 1960 óta zajló Alföldi tárlatokat két év múlva huszonötödször rendezik meg. E sorozat „újragondolása" mindenképpen elkövetkezik. Segítséget adhatna egy retrospektív kiállítás az eddigi 24 tárlat anyagából válogatva. Mert az Alföldi Tárlatok érdemes tradícióként gazdagítják e táj kultúráját. *(Képünkön Schéner Mihály Adakozás című festménye)*

Cs. Tóth János

FOLYÓIRAT

HADTÖRTÉNELMI KÖZLEMÉNYEK

Amiről Beránné Nemes Éva ír a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum folyóiratának idei első számában — *A MOKAN-KOMITÉ TEVÉKENYSÉGE* — mint téma nem ismeretlen az olvasó előtt. Valamit szinte mindenki hallott róla, sokan olvastak is, különösen mostanában. A felszabadulás negyvenedik évfordulója alkalmából több fényt kapott a magyar ellenállás történetének ez a fejezete is. Beránné Nemes Éva tanulmánya azonban több szempontból kiválik a MOKAN-komitéról szóló szakirodalomból. Néhány utalásból, adatból, s egy rövid leírásból kiderül például, hogy vakmerő bátorsággal, szó szerint az életét kockáztatva a szerző is részt vett a komité akcióiban: másodmagával a frontvonalakon át ment az egyik szovjet parancsnokságra — a német ütegek állását rögzítő térképpel. Tanulmánya mégsem személyes emlékeire és élményeire épül. Forrásai elsősorban a levéltárak dokumentumai, az archívumok iratai és természetesen a szakirodalom adatai. Gondolom, hajdani emlékei mindenekelőtt az adatok értékelésében, kritikájában segítették. Mindenesetre létrejött így az objektívnak és a személyesnek olyan egyensúlya, amely lehetővé tette, hogy Beránné Nemes Éva sok új adattal hiteles, tárgyilagos és nagyon szemléletes képet rajzoljon föl a MOKAN-komité tevékenységéről, bemutatva a szervezkedés folyamatát. Az ellenállás terve a miskolci-diósgyőri munkások között született meg. De rögtön a kiterjesztés gondolatával együtt. A tanulmány leírja, hogyan bővült a csoport, miképpen vontak be előbb értelmiségieket, később az ő segítségükkel katonatiszteket is. Részleteiben is megismerjük tehát azt az akciócsoportot, amelynek következtében a MOKAN-komité a vidéki ellenállásban a legnagyobb méretűvé, és tevékenysége nyomán a legjelentősebbé tudott válni.

Ökrös László

KAJÁN

VISSZAJELZÉS

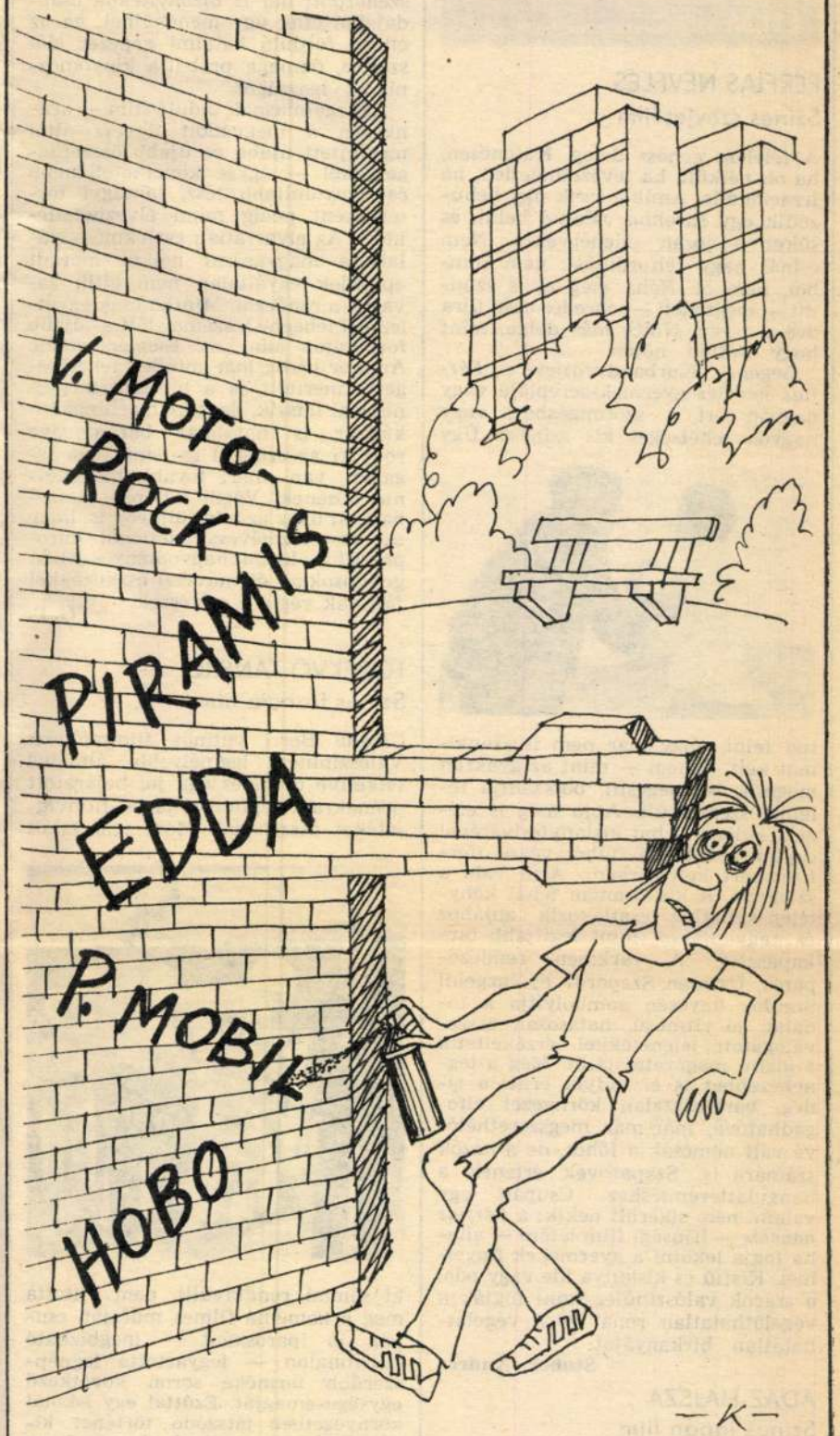

ÚJ TUKÖR / Képes kulturális hetilap

Szerkesztőség: Budapest VII., Lenin körút 9–11. 1073
Telefon: 221-285, 429-350, 222-408
Főszerkesztő: **BENJÁMIN LÁSZLÓ**
Főszerkesztő-helyettes: **FEKETE SÁNDOR**

Kiadja: **LAPKIADÓ VÁLLALAT**
Budapest VII., Lenin krt. 9–11.
Felelős kiadó: **SIKLÓSI NORBERT**, a Lapkiadó Vállalat vezérigazgatója
HU ISSN 0133–1361

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Hírlap Irodánál (Postacím: Budapest V., József nádor tér 1. – 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215–96162 pénzforgalmi jelzőszámára. Előfizetési díj: negyedévre 120,– Ft, ½ évre 240,– Ft, 1 évre 480,– Ft.

85.1783 Athenaeum Nyomda, Budapest, rotációs mélynyomás. Felelős vezető: Szlávik András vezérigazgató. INDEX: 25 817. Meg nem rendelt fényképekért és kéziratokért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

KORTÁRS

IRODALMI
ÉS KRITIKAI
FOLYÓIRAT
XXXIII. ÉVFOLYAM

EZER-
KILENCSZÁZ-
NYOLCVANKILENC
JÚLIUS

7

Vas István: Azután – Nehéz szerelem IV.
Ágh István: Kidöntött fáink suttogása
Pályi András: Kövek és nosztalgia
Beney Zsuzsa, Buda Ferenc, Kiss Anna,
Orbán Ottó, Rapai Ágnes, Szarka József,
Tandori Dezső és Tolnai Ottó versei
V. Salamov: Pugacsov őrnagy utolsó csatája
V. Szeljunyin: Gyökerek
A. Latinyina: A harangszó még nem ima
Kolimai magyar lágerversek, 1946–1953
Bónis Ferenc: Beszélgetés Bartók fiaival
Jókai Anna és Földes Anna vitacikke
Marno János: Konrád György regényéről
Wehner Tibor: fe Lugossy László grafikái

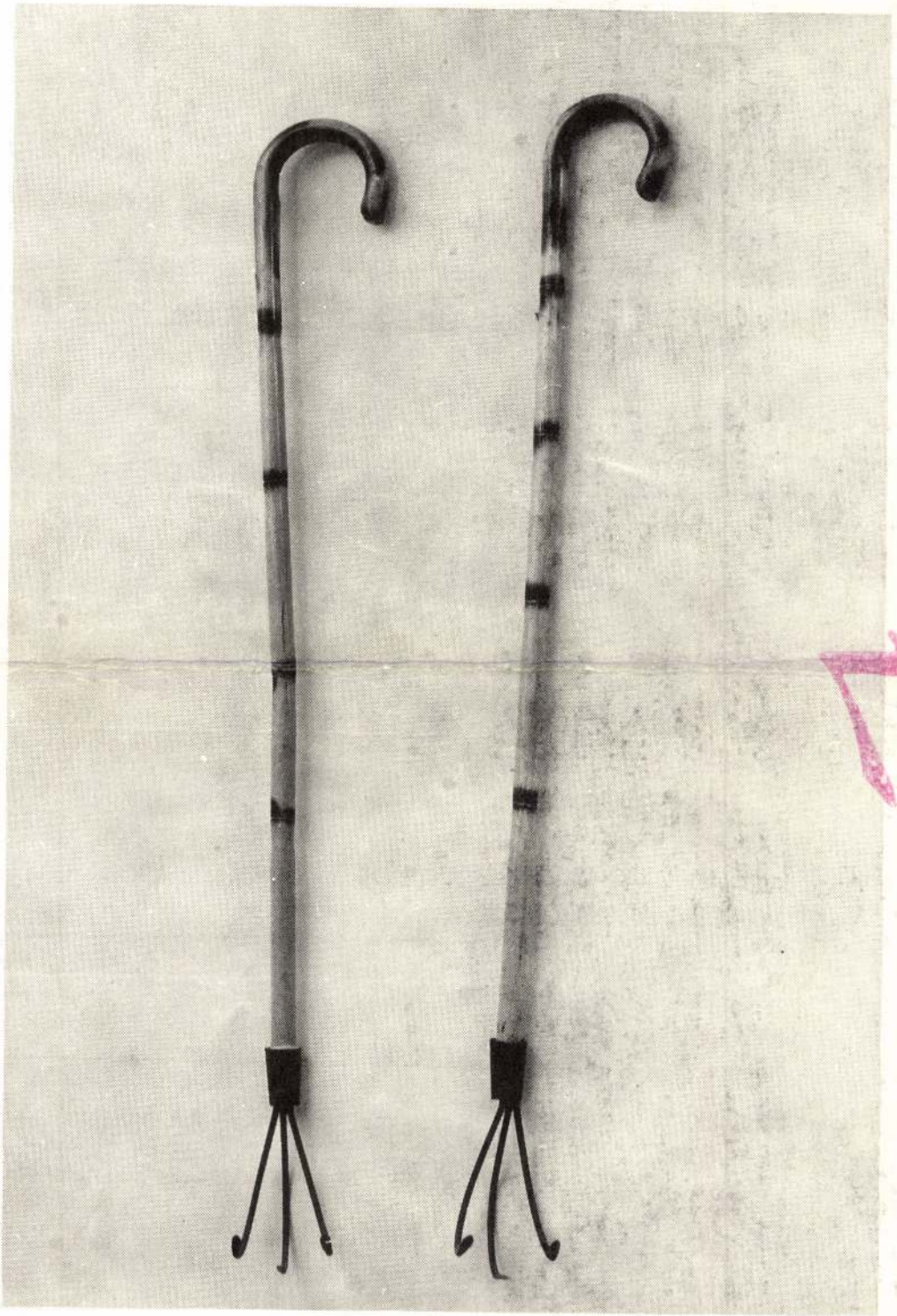

A Szentendre legújabb kori művészetének történetét feldolgozó kutató minden bizonnyal nagyon nehéz feladat teljesítésére vállalkozik majd; az eseményeket, a hagyományoktól kissé elrugaszkodott egykori műveket rendőrségi iratokból, kihallgatási jegyzőkönyvekből, bírósági ítéletekből, hangulatjelentéseknek minősített bizalmas beadványokból kell rekonstruálnia. Hallgatni fognak a múzeumi adattárak és leltárkönyvek fe Lugossy László első, a hatvanas-hetvenes

Wehner Tibor

A nagy átalakulás

fe Lugossy László alkotásairól

évtizedfordulón megszületett és bemutatott alkotásairól is; az okok és a nyomok az összegabalyodott esztétikai és belügyi frontok között keresendők. A kezdeti alkotások reprodukálásának nehézségei azonban nemcsak a progresszív törekvéseket sújtó nehéz időkkel, a harmadik „té"-vel – (tiltás) – szentesített diszkriminatív intézkedésekkel, hanem fe Lugossy – és kortársai – művészetfelfogásával, az új minőségeket és új megjelenési, létezési feltételeket vindikáló műtárgytípus megteremtésével – esetenként gyors megsemmisülésével, önfelszámolásával – magyarázható; a képtelen képekkel, a tárgyszerűtlen szobrokkal, a provizórikus jelleggel – az egy-egy, adott helyhez való kötődéssel –, a furcsa anyagokkal, a meglepő kombinációkkal és megmunkálási-összeállítási módozatokkal. Az egyéni pályakép – és a laza szerveződésű művészcsoportosulás, a szentendrei Vajda Lajos Stúdió története – pontos feltérképezésének akadálya továbbá, hogy fe Lugossy Lászlónak – és néhány társának, így elsősorban ef Zámbó Istvánnak és Wahorn Andrásnak – nem kizárólagosan a képzőművészet a munkaterülete: a zene, a film, a video, az irodalom, a happening, a performance, a színház közegében, és ezek egymáshoz kapcsolódó, különleges formációkat alkotó együttesében is rendkívül otthonosan mozognak. Ezért hát figyelmeztetnünk kell az Olvasót: bemutatásunk, vázlatos áttekintésünk – a kiállítótermekben fel-feltünedező műveket tárgyalván – egyoldalú és csonka lehet csak, csupán részleteket, összetevőket ragadhatunk meg. A rendszer homályos, feltáratlan marad.

Szalad az idő: fe Lugossy László első fellépése óta már húsz esztendő telt el, s tevékenysége, törekvései révén lassan egy furcsa, önálló tartomány határait megjelölő életmű körvonalai bontakoznak ki. Fe Lugossy a hivatalos fórumokat messze ívben elkerülve a magyar művészettől eleddig oly idegen dadaista-szürrealista-neoprimitív örökség tanulságait kamatoztató, elemeit sajátos kompozíciókba vegyítő-építő műegyüttest hozott létre. A példaadó mesterek: Tristan Tzara és Marcel Duchamp, s az alapelv: minden műalkotás lehet. A gyűrött, roncsolt kartonlap csakúgy, mint a hulladékból kiemelt falemez vagy a hidegen villódzó neoncső, s a szabvány műanyag tölcsér, az elhomályosult, szakadozott fólia, a törött szék, a vadonatúj, csillogó alumínium vizesvödör. A kartonokból ugyanis falhoz támasztható – vagy falra szögezhető – kivágott figurák születnek, a préselt lemezekből és a tárgyakból objektumok – a köznapi lét antiemlékművei, a hétköznapok oltárai –, a fóliák alatt pedig

mindketten kaptunk egy-egy cherbourgi esernyőt ajándékba. Strassbourgban nem volt megemlékezés, de a szállodában a polgármester ajándéka várt bennünket. Szép út volt, minden túlzás nélkül. Apámat ismerve feltételezem, hogy ő sem talált volna kifogást a megemlékezések és a zene ellen. Ez volt a lényeg: hiszen a zenének olyan fejedelmét hoztuk haza, aki talán egy évszázadig is fénylő pontja marad Európának és az egész világnak.

– Szóljunk még néhány szót a Bartók-kutatásról, amelyben mostanság a zeneszerző mindkét fia erős aktivitást fejt ki. A centenárium évében jelent meg ifj. Bartók Béla három munkája: a Napról napra *című életrajzi vázlat, a* Bartók műhelyében *című tanulmánykötet és a* Családi levelek *gyűjteménye. Várható-e ezek folytatása? Hisz elmondatlan mondanivaló sok akad még.*

B. B.: Mondanivaló is van, anyag is van. A centenárium óta sok minden összegyűlt, mely mindhárom témában kitenne egy-egy kisebb kötetet. Két dolog kell hozzá: hogy legyen, aki megírja – ez még megvolna –, meg hogy legyen valaki, aki kiadja. Nem mondhatnám, hogy sorbaállnának nálam evégett. Persze kiadó nélkül is megírhatom, később esetleg akad valaki, akit érdekel. Ami erőmből és időmből telik, azt igyekszem még összeállítani.

– Remélem, hogy ezek a szavak eljutnak a könyvkiadókhoz is, akik örömmel élnek az itt felkínált lehetőséggel.

Úgy tudom, Péter, a te aktivitásod is erősen megnőtt az utóbbi években, amikor is átvetted az amerikai Bartók-archívumot és vele az ottani kéziratok fölötti rendelkezési jogot.

B. P.: A kéziratok átvétele lehetővé tette, hogy megkérjem a kiadókat: amikor utánnyomást készítenek elő valamelyik Bartók-műből, szóljanak nekem, hogy a korrekcióban segítségükre lehessek. Az eddig kiadott kottanyomtatványokat immár egybe lehet vetni a kéziratokkal, és meg lehet jelölni a nyomdahibákat. Eddig négy művet sikerült így korrigálni, kezdve a Mikrokozmosz-sorozattal. Egy-egy hiba azért persze mindig becsúszik, legutóbb épp egy magyar szövegbe, melyet magam írtam. Mégis elmondhatom, hogy az új kottaszövegek lényegesen pontosabbak, mint a régiek. A régi Mikrokozmoszban mintegy 75 hibát találtunk – persze, nem nagy hibákat.

– Hadd idézzem befejezésül Kodály Zoltán szavait: „Bartók diadalmas, végleges hazatérésének feltétele a zeneileg művelt ország. Ennek munkálására kell összefogni minden tényezőnek."

Bartók most már velünk van – mint ahogy velünk volt mindig, akkor is, amikor amerikai földben nyugodott. Rajtunk a bizonyítás sora, hogy jó lelkiismerettel elmondhassuk: mi is vele vagyunk. Ennek megvalósításán kell munkálkodni mindannyiunknak. Úgy gondolom, tervnek – feladatnak elég lesz a következő centenáriumig.

ragasztócsíkokkal, szalagokkal és kapcsokkal szabdaltan és újra összeillesztetten simulnak egymáshoz, rétegződnek egymás fölé a rajztöredékek; a megkötözött bárányok és az emberek. Látszólagos összevisszaság, hanyag rendezetlenség, lepusztultság – alapvető jellemvonásai ezek fe Lugossy műalkotásként elhelyezett, prezentált térberendezéseinek, amelyek a kiállítások zárása után élettelen elemeikre esnek szét. Az alakítatlan, készen vett tárgyak szereplésük lezárultával érvényességüket vesztik, s az újabb felhasználásukig meglapulhatnak a lomtárban, ám a képszerűvé alakított-kidolgozott részletek új életre kelnek. Mint az *Azonos lények, különféle szenvedések* című sorozat bárányai, amelyek a kiegészítő motívumok, a rendszer összefüggései közül kiragadottan is az elhibázott, felesleges áldozathozatal megdöbbentő erejű összegzéseiként rögződnek meg emlékezetünkben. Ugyanígy nehezen felejthető megjelenítés a *Nemzetközi haldokló* térdet hajtó figurája által megidézett végső dráma, riasztó a *Dojóérzékiség* hátsó feléről szemlélt, elpuhult, kontrollt vesztett alakjának révén sűrített életérzés, s a *Viszontimádkozások* kompozíciója által tükrözött, redukált emberi viszonyrendszer.

Az apró, bogárszerű motívum-hemzsegéssel díszített, kivágott figura-kartonok, a meg-megcsillanó fóliába burkolt papír-géz-ragasztószalag-kollázsok, a gondosan megrajzolt, majd összetépett bárányok, a bumfordi ösztönlények grafikai ábrázolásai, az oltárszerű tárgyegyüttesek után fe Lugossy László műhelyében napjainkban kátrányképek készülnek. A művész a körvonalai által nyers, egyszerre állati és emberi formákra emlékeztető farostlemezekből és szekrényajtókból összeállított alapot sűrű, sötét, fekete kátránnyal vonja be, s azután e réteget fellazítja; a fekete sugárzást foltokban oldja szürke és barna, áttetsző, finom árnyalatokká. A festői hatásokban tobzódó foltokban és formációkban – akár a körvonalakban – mintha alakok bukkannának fel, de valahogy nem logikusak, nem olyanok, mint amilyennek lenniük kéne; a testek egy-egy megfoghatatlan átmenet révén tárggyá alakulnak át, amelyből előbukkan egy fej, de ennek tulajdonképpen már nincs szerves kapcsolata az egésszel – hogy is van ez? A fe Lugossy-művek homályos kapcsolódásokkal, lágy borzongatásokkal, óvatos agresszivitással teremtik meg önmagukat: az alkotói és a befogadói esendőség biztos tudatában a teljes bizonytalanság közegébe kalauzolnak. A művész nagy és elmosott váltásokkal – mit keresnek a cuclik a tévéképernyőn?, és mit az éles kampók a botok végén?, és miért Hi-Fi az edény? – vagy apró csúsztatásokkal – embert állattá, állatot emberré formálva – tárja fel a dolgok pillanatnyi-végső lényegét: élőlény, tárgy, forma, szerkezet, fogalom egy szempillantás alatt átalakulhat valami mássá, amiről csak azt tudjuk, hogy már nem az, ami korábban volt, s amiről már nem tudhatjuk, mi is valójában.

Egyébként fe Lugossy László tűnékeny alkotásai majd szétrobbannak a szomorúságtól.

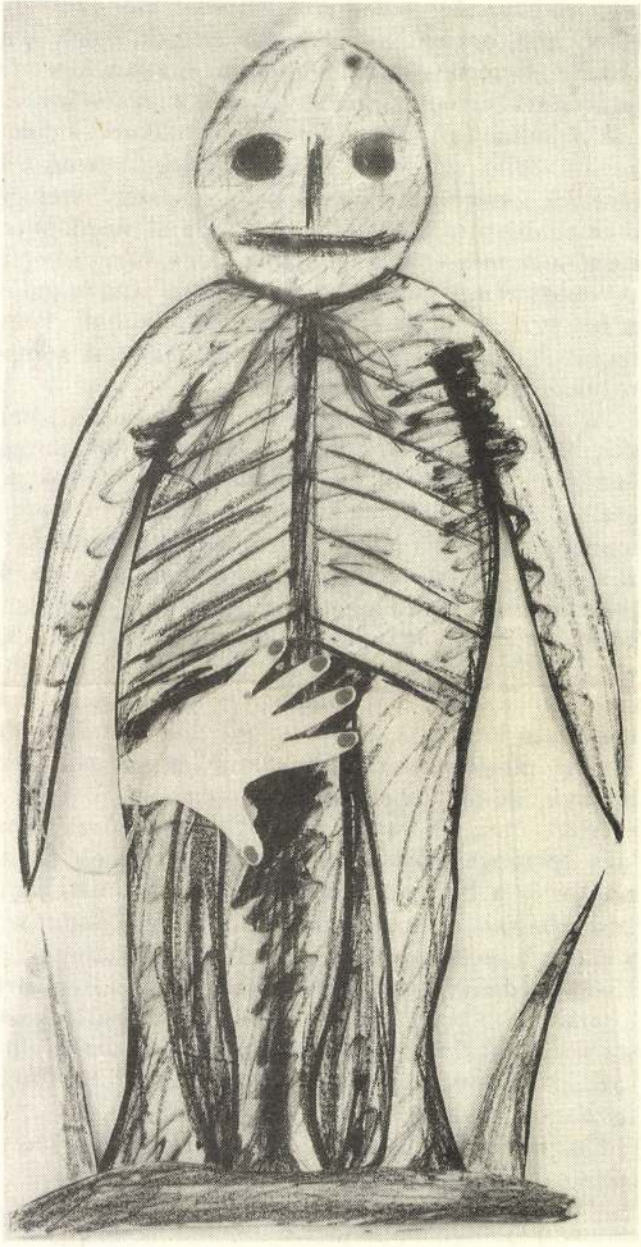

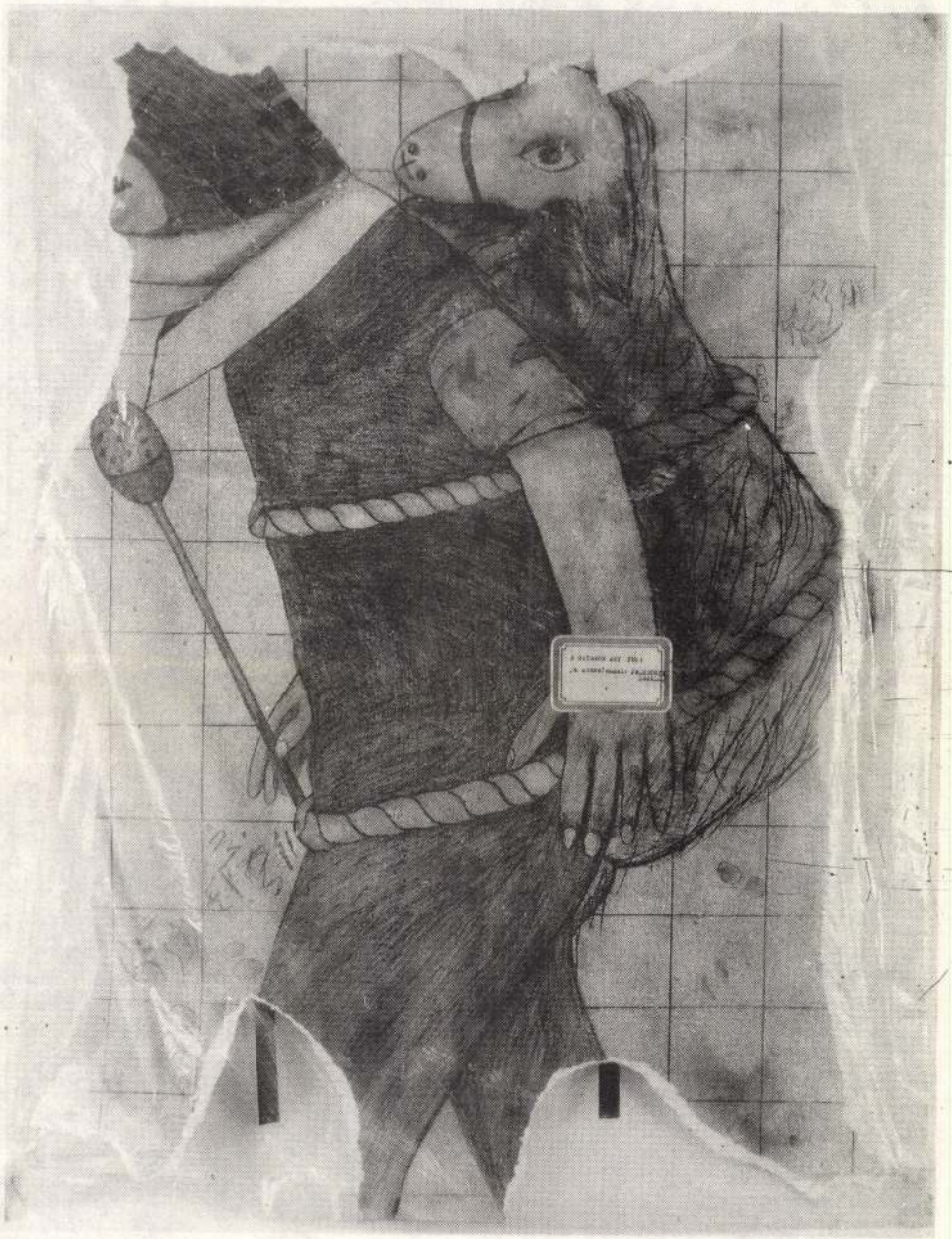

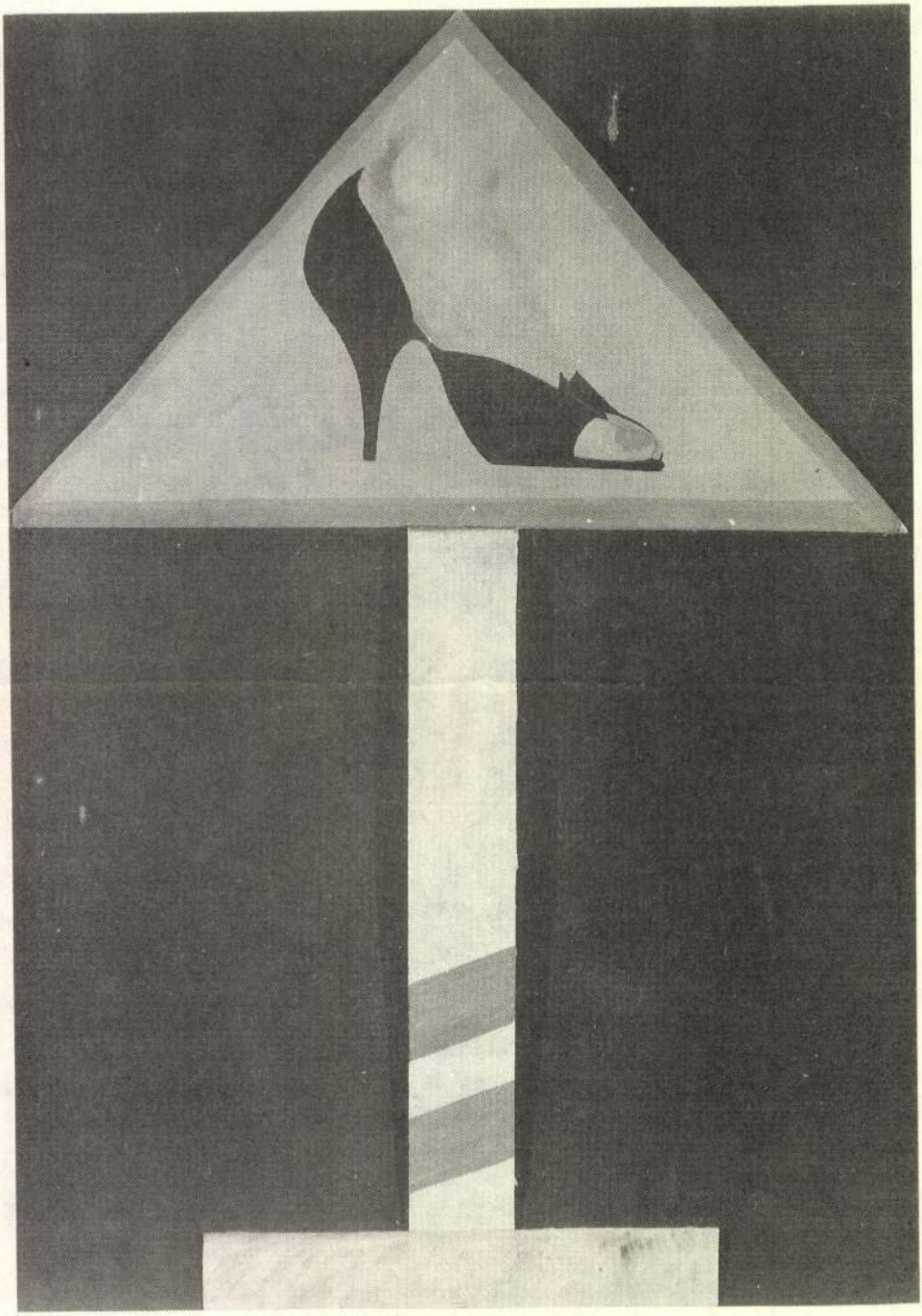

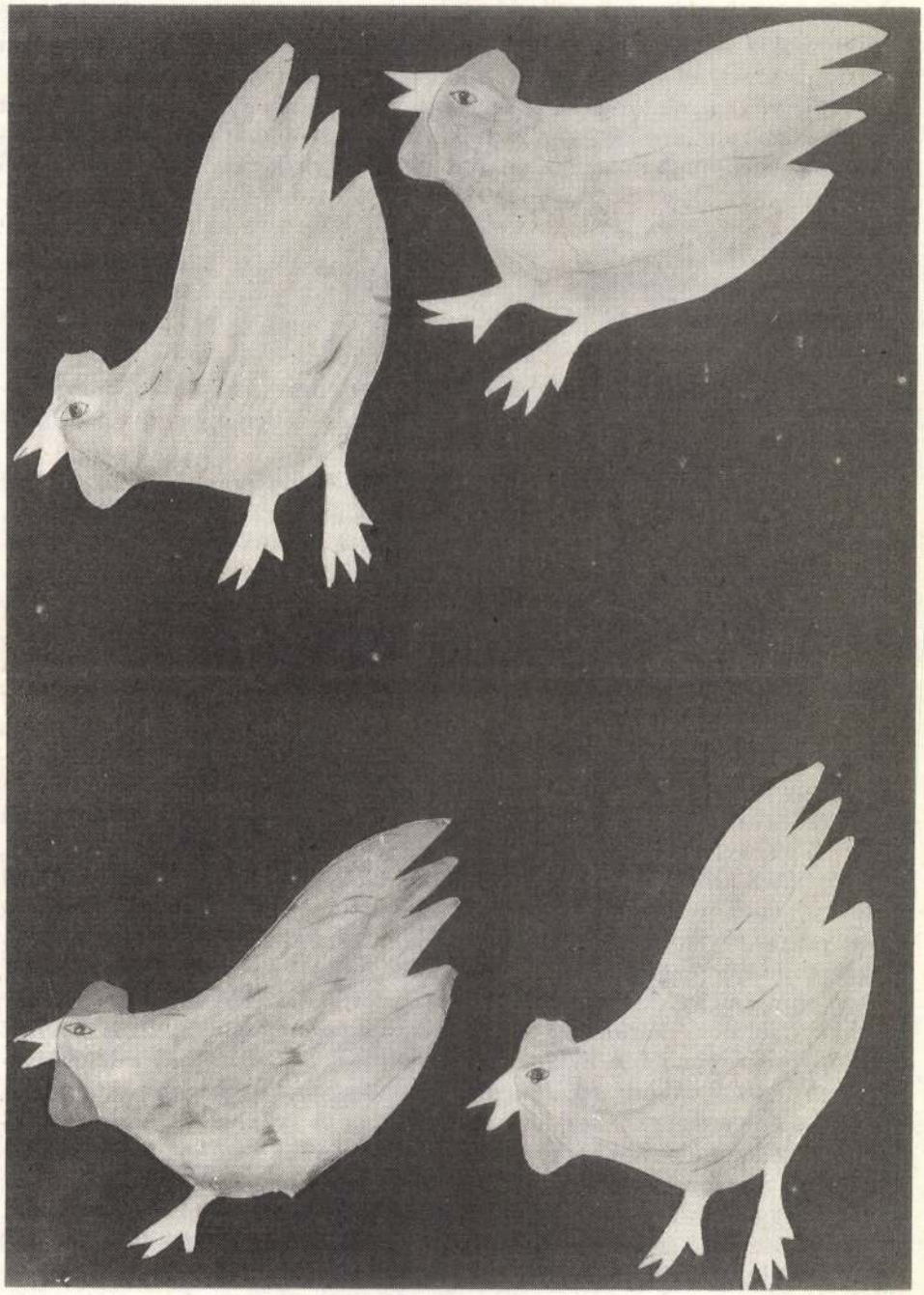

Mostanában minden szó, amit kimondásakor érvényesnek érzünk, rohamos gyorsasággal elavul – hacsak nem találja meg a „nyilatkozó" azt az egyetlen pontot, ami semmi változónak nincs kitéve. Így van ez az Írószövetség létével és jövőjével kapcsolatos vélekedésekkel is. Bizonyos, hogy a még télvíz idején megfogalmazott „kritikus" gondolatok ezen a nyáron már más formát öltenének, s egyben-másban módosulnának is. Amit pedig én most, április első

Jókai Anna

Valami valódit

napjaiban írok, abban a tudatban teszem, hogy mire ezek a sorok megjelennek, talán már megint más lesz a lehetséges; és esetleg egészen mást diktál majd a szükségszerűség.

Ezért az ember a jelenünkben ennyire képlékeny praktikumhoz kötődő „stabil" javaslataival félő, hogy nevetségessé válik. Hacsak meg nem keresi azt a szellemi fogódzót, amelybe – a gyakorlat idegesítő hullámveréséből kikiemelkedve – belekapaszkodhat. Kell lennie valami változatlanul érvényesnek a folyton változóban. Kell lennie valaminek, az érdeken kívül, ami hatszáz-egynehány írót egybetart. És kell lennie valaminek, ami íróember számára vonzóvá és indokolttá teszi, hogy szerepet vállaljon a szövetség vezetésében. Ha azonban ez a valami puszta karriervágy, hatalmi élvezkedés vagy politikai „megbízás" – hát régen rossz. De komikus és megalázó az is, ha a vezetés ravasz szolgát játszik, aki elismeri (ugyan kénytelen-kelletlen) urának a politikát, de agyafúrt módon arra irányul minden igyekezete, hogy ezt az „urat" kicselezze, az ostor elől elugorjon, és közben kicsikarja a „gazdától", amit lehet. S ha ez sikerül neki, már roppant elégedett! Ha azonban az idő engedi, sőt készteti is erre: lehetnek a „választottak" fényhordozók is. A Magyar Írók Szövetségének történetében volt példa mindenre. Én két olyan periódusát ismerem (az egyiket dokumentumokból, a másikat átéltem), amikor a Szövetség több lett önmagánál – s a terepszínűvé fakított társadalmi környezetből mozgósító színeivel kiragyogott. Az 1956 előtti rövid időszakra és – szűkre fogva a dátumot – körülbelül a hetvenes évek végétől 1987 áprilisáig terjedő birkózó évekre gondolok. Ekkor a „megalkuvások történetét" a „szabadságvágyak története" váltotta fel. A példás büntetés egyik esetben sem maradt el. Mégis: a szövetségnek – tagjainak és a majdan megválasztott tisztségviselőknek – el kell dönteniük – s közelesen kell eldönteniük! –, melyik nyomvonalon kívánnak maradni, illetve haladni. A Szövetség Janus-arcú. Az egyik arca: amelyet egykor az államhatalom formált, működtetett és érdekei szerint támogatott. Ez az, ami „zsdanovista szerkezet", „monolitikus felépítés" címén mind a mai napig támadható, és ezt olykor korrigáló, serkentő indulattal, olykor pedig éppen az „egész" megsemmisítését célzó hátsó szándékkal meg is teszik. De van egy másik arca is ennek a „társulásnak"; nem a szélesre húzott szájú bohócpofa – hanem a dühös-kesergő, rádöbbent és rádöbbentő, a kényszeres

53. fe Lugossy László: Ruhakép

vászon, vegyes, 143x19o cm

A SZEGÉNYEKET TÁMOGATÓ ALAPÍTVÁNY

meghívja Önt és családját
1990. december 5-én 14 órára
a Magyar Nemzeti Galéria III. emeletén rendezendő
kiállítására

A kiállítást megnyitja *MÉSZÖLY MIKLÓS*
(aki a 10 évvel ezelőtti kiállítást is megnyitotta)

A KIÁLLÍTÁS KÉPEIT
1990. december 8-án 11 órakor

AUKCIÓRA BOCSÁTJUK,
melynek bevétele a SZETA számlájára folyik be.

30.000.

fe KUGOSSY László

HEGYI Lóránd: Tér - Objekt - Installáció I. : Megjegyzések a magyarországi installációs művészethez. = Art 1990.2. /magyar kiadás/ 8.p.

(Dieser Abschnitt erschien als Aufsatz 1938 in der Zeitschrift für Deutsche
schaft, Jg. I, S. 56 ff.)

[140] Essais de Messire *Michel de Montaigne*, Livre I, chap. 19, Paris 1927, Bd. I, S. 114, deutsch: *M. d. M.* Gedanken und Meinungen über allerlei Gegenstände, 1793, Bd. I, S. 124.

[141] *Lessing*, Werke, Tempel-Klassiker, Bd. 6, S. 292, 307.

[142] *Goethe*, Sämtl. Werke (Insel-Ausg.) Bd. XV, S. 346.

[143] *Eckartshausen*, Aufschlüsse zur Magie, München 1789, Bd. II, S. 41.

[144] *Novalis*, Schriften, herausgeg. von Kluckhohn, 1907, Bd. I, S. 19.

[145] Vgl. Anm. 100.

[146] „Die Natur aphoristisch" (1782, apokryph), *Goethe*, a. a. O. Bd. XVI, S. 10.

[147] *Hebbel*, Sämtl. Werke, Histor.-Krit. Ausgabe, 1902, Bd. VI, S. 266.

[148] *Schopenhauer*, Die Welt als Wille und Vorstellung, 4. Buch, § 54. Sämtl. Werke 1911, Bd. I, S. 324, 331.

[149] *Bachofen*, Versuch über die Gräbersymbolik der Alten, 1857, S. 226.

[150] Zitiert bei *Willy Pastor*, Max Klinger, 1919, S. 109.

[151] *Rilke*, Das Stundenbuch, 1918, S. 65, 86, Ges. Werke, 1927, Bd. III, S. 246 f., 273.

[152] *Nietzsche*, Also sprach Zarathustra, Werke, herausgeg. von A. Bäumler, Bd. IV, S. 78.

[153] *V. van Gogh*, Briefe an seinen Bruder, Bd. II, 1928 (2. Aufl.), S. 399.

Das Ende der christlichen Bildkunst

[154] *C. D. Friedrich*, Bekenntnisse, S. 205 f.

[155] Vgl. *Schinkels* Nachlaß, Bd. III, 1863, S. 153 ff.

[156] Romantisch mißverstanden hat die Zeichnung Wolf Hubers *Hubert Schrade* in seiner
christlichen Kunst", 1932, S. 293 f. Vgl. meine Besprechung in der

fe LUGOSSY LÁSZLÓ: ÉS 1990.dec.14. 12.p.

Captain Beefheart, a mágikus mutáns

Ez a mély és férfias, rekedtes orgánum jelenti számomra a zene és a költészet lényegét. Beefheart beszédhangja is ragyogó zenei élmény. A gitárok sziporkázóan ötletesek és levegősek, állandóan bontják a stabil ritmust, remek disszonanciát teremtve. A dob és a basszus érzéki, rhythm and blues-os lüktetéssel hozza a feszültséget, s ezt kiegészíti a független marimbajáték meg Beefheart vad és improvizatív szaxofonja — nem igazán szóló és nem igazán kíséret, különös zenei szimbiózissá sűrűsödik az érzés. Mezetlen staccatói a Hold-áramkörben visszalebegnek a földre, hordozzák az univerzum magányát és a kitárulkozás gyönyörét. Egyszerűen és fenomenálisan, szenvedélyesen és egzaktan.

Captain Beefheart és mutáns rock zenéje — ő nevezi így a New Musical Express-nek adott interjúban — ma már a rocktörténet klasszikusának számít, mint Jimi Hendrix, Janis Joplin vagy Jim Morrison, jelölve a másságot, az eredetiséget, a címkézhetetlenséget, és azt is, hogy a különbözőség önnön tartalmával maga lehet a csoda.

Beefheartnak az élet komponálja a diszharmóniát, s erre ő ironikus varázslattal válaszol, a lélek és a szellem elementáris mélységeit hordozva, a szabadság ideológiamentes közegében. Valódi ifjúsági zene. Normálisan transzcendens és rendesen reális. Nem engedi az Élet-Halál kérdéseit önmagukon belül eltorzítani, vagy jelentésüket semmissé tenni. Bár közvetlenül szó sincs ilyesmiről, mert ez a zene elég absztrakt ahhoz, hogy kifejezései ne manipuláljanak. A közelség, a közvetlenség, a közhelytelenség visszakapja eredeti jelentését, a dolgokról leválik a művi, a koholt, a hamis, ettől csökken a befogadó idegbaja, érzékenységével pedig egyenes arányban nő türelme, jóindulata. Néha még azt is érezheti az ember, hogy értelme lehet az életének.

Captain Beefheart a zene ösztönös pszichopatája, őszinteségével, szabadságával, a konvenciók felrúgásával, költészetével önkéntelenül gyógyítja önmagát és közönségét, mert kinyit újabb dimenziókat, alternatívákat tár fel.

Beefheart 1941-ben született Los Angelesben. Eredeti neve Don Van Vliet; ezen a néven ragyogó képzőművész, a kortárs művészet fontos személyisége.

Az utóbbi időkben ritkábban jelennek meg lemezei, mert a visszavonulás gondolatával foglalkozik. Utolsó lemeze 1988-ban jelent meg Ice Cream for Crow (Fagylalt a varjúnak) címmel, amihez érdekes video-antiklipet készített.

Captain Beefheart zenéje kihívás és kockázat, költészet és irónia, fontos és nem mindennapi, maga a mutáns mennyország. Lemezei: SPOTLIGHT KID — TROUT MASK REPLICA — SHINY BEAST — ABBA ZABA — TOP SECRET — DOC AT THE RADSTATION — ICE CREAM FOR CROW — LICK MY DECALS OFF, BABY.

A Shiny Beast a Lemezbörze helyett című rádióműsorban hallható (december 22., 15.05, Bartók.)

gakorlo-
n határ
meretek
loncnak.
en mon-
tt néző-
gyénítés
yon ne-
nn-i gaz-
letűzdelt
t eszem-
ször. (A

ő osztá-
em egé-
riasztó,
az író
helyett.

ség, s a
deklődé-
rónő av-
kiadóval,
dobják

szájba-
ölt betűs
mondani
legújabb
sokat il-
etekben.)

hagyrészt egy gyerekről szól, ezért bőven él gyereknyelvi fordulatokkal, idézi a gyerek selypegését. *Fordításban* ez ilyen töménységben ez egész egyszerűen émelyítő. Tapasztalatom szerint a (tájnyelvi, argó stb.) speciális elemeket jelentősen vissza kell venni egy fordított szövegben, ha nem akarjuk, hogy elébe álljon a szövegnek. Vagyis a fordítás hűséges, és ez itt baj. Például tucatnyiszor szerepel a „Nem akajom! Nem akajom!" kiszólás, amelyet talán standard formára kellett volna hamisítani. *(Európa, 766 oldal, 100 forint)*

Horváth Tamás: A láthatatlan fészek

Tíz évvel ezelőtt egy barátom egy újságíró ismerőséhez igyekezett, hogy elkérje kínai tárgyú „kosztümös" regényét. Lelki szemeim előtt ezervalahány oldalas kézirat jelent meg. Lehet, hogy mindig ilyen vékony volt, de nekem az az érzésem támadt, hogy a könyv stílusában szólva, „olyan, mint a tizenhétszer újracsiszolt jádekő", amely megmunkálás közben tizedére zsugorodott. Hibátlan, kellemes, elgondolkodtató könyv.

Vang Csienről, a császári főasztrológus fiáról, a hadsereg legfiatalabb tábornokáról, a „tengcsui hősről" szól. Pihenni utazik egy távoli tartományba, mert fejsebe nehezen gyógyul. Súlyos sebesülése kilódította nyílegyenes pályájáról. Lassan emészti tanítómesterének, a császár öccsének árulását és

sodik fele, az idősödő Bro-
deck-házaspár portréja a náci szálláscsináló albérlővel, később a brit tudósító lakóval (persze felderítő volt az istenadta), lehangolóan nyálas és esetlen.

Mivel az amúgy sem vastag könyv fele a magánéleti bonyodalmakkal foglalkozik, az az érzésünk, hogy a könyv vendéglátástörténeti szempontból nem támaszkodik elegendő forrásra.

„Bécsi vagyok, s ha az nem lehetek, senki nem vagyok" — mondja 1938-ban egy kivándorlását intéző bécsi bankár. A Sacher, vele együtt Bécs maga a folyamatos hagyomány. Ez világlik ki a könyvből. Szerintem a szerző ellenére (is). *(Európa, 268 oldal, 98 forint. Bartos Tibor fordítása)*

Magyar Nők Lapja Magazin

A népköztársaság idején a negyedéves magazin nem sokban különbözött az anyalaptól, legfeljebb — ha jól emlékszem — hosszabb írásokat is közölt. Mindenesetre: ugyanazoknak szólt, akiknek maga a lap.

Az 1990/4-es szám teljesen új koncepciót mutat: „sok kép, kevés szóval". Szemlátomást részben egy másik közönséget vesz célba. A magyar sajtófotósok legjobbjainak kínál lehetőséget arra, hogy dédelgetett képeiket új fényben tálalják, új szempontok szerint csoportosítsák, fotóriporter helyett fotóművészként lépjenek fel (a kettő között

Az egész
leginkább
rom testv
szerelmes
meresztet
hogy Ma
mákkal"
egyszerre
rendűség

Ez a m
szórakozt
valahogy
egyetlen
walesi c
jelenik m
talabb, v
snassz fi

A ford
matos
Egyébké
sen áll,
replője
repel Ni

Az all
telméről
latok mi
könyvkr
koztató,
váratlan
író műv

Nem kunszt, művészet!

tyák ellen, amellyel jövőre meghívtak a Szkénébe. Tabutémákat, a figurákban lévő ellentmondást keressük. Ebben a darabban olyan

Fe Lugossy László, festő-grafikusművész, 4.) Folytatás,
Galambos Margit: Új festői látásmód. Fe Lugossy László videoiról.

„Áttételes sex", 1986. |repr.|

„Hideg bárány", 1987. |repr.|

„Istenem, istenem", |repr.|

Művészet, 1989., 3, 33-old.

Lukovszky László

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Grafikusművé,

1980 DEC 30

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

1021

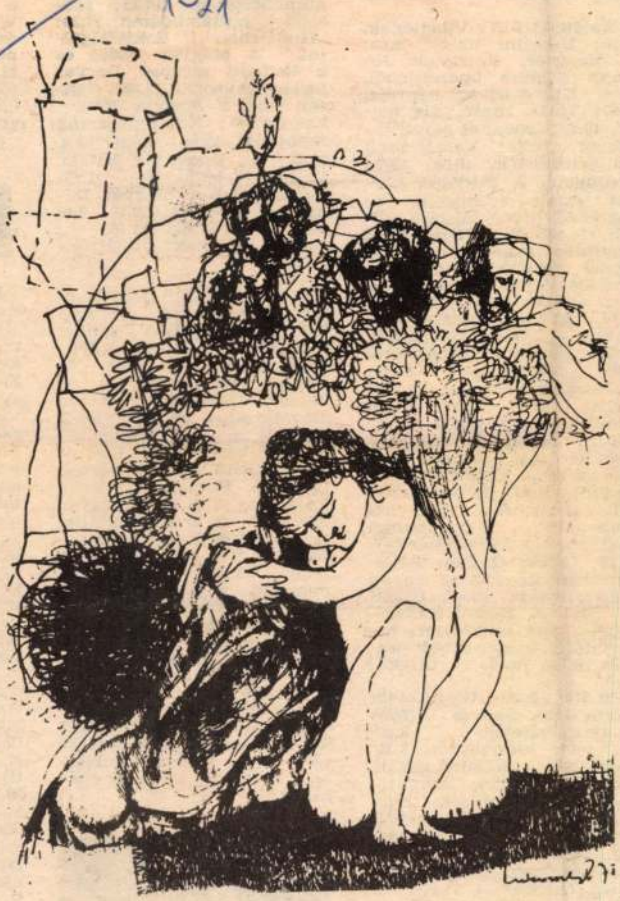

ÁLOMLESŐK

Lukovszky László grafikája

DECE
SZ

Kossuth: 8.56: Beszé
A denevér.
hann Strau
9.44: Kis magyar néprajz.
9.49: Tarka mese, kis mese. 10.05: Irodalmi rejtvényműsor. 10.35: Válaszolunk hallgatóinknak. 10.50: Mikrofonlánc. A miskolci körzet stúdió válogatása az esztendő portréműsorai közül. 11.20: Az Állami Népi Együttes zenekara játszik Berki László vezetésével, Kovács Apollónia népdalokat énekel. 12.30: Házunk tája. 12.45: Operaslágerek. 13.15: Dzsesszmelódiák. 14.15: Híres előadóművészek felvételeiből. 15.48: Kritikusok fóruma. 16.05: Arany János dalai Ádám Jenő feldolgozásában. 16.31: Elbert János és dr. Székely György beszélgetése a Világszínház elhangzott ciklusáról. 17.07: Művészlemezek. 18.15: Hol volt, hol nem volt... 18.40: Pataky Kálmán operafelvételeiből. 19.16: Gloria Gaynor hangversenye az 1980-as sopoti dalfesztiválon. 20.00: BUÉK — 1981! A Rádió Kabarészínházának szilveszteri bemutatója. 24.00: Éjféli óraütés. 0.10: Rock és diszkó!

Petőfi: 8.05: Gyurkovics Mária és Bartha Alfonz operettfelvételeiből. 8.20: Tíz perc külpolitika. 8.33: Időcsobbek hullámhosszán. 9.28: Tudományos könyvespolc. 9.33: Fúvószene táncritmusban. 10.00: Zenedélelőtt. 11.30: A Szabó család. 12.00: Lakatos Sándor népi zenekara játszik. 12.33: Tánczenei koktél. 13.20: Véleményem szerint. Nemes György írása. 13.30: Színes szőttes. 14.00: A pécsi körzeti stúdió műsora a Nádor kávéházból. 14.35: Slágermúzeum. 15.32: Komolyan vett képtelenségek a világsajtóból. 15.52: Vidám beszélgetés egy komoly papagájjal. 16.17: A beat kedvelőinek. 17.12: Ötödik sebesség. 18.33: A magyar

...zonestek a Magyar Rádióban. 19.30: Nemzetiségeink zenéjéből. 19.55: Slágerlista. 20.33: A csinovnyik halála. Csehov jelenetei. 21.25: Sanzonestek a Magyar Rádióban (2. rész). 22.17: Zenés játékokból. 23.10: Az Unlimited énekegyüttes felvételeiből.

3. műsor: 8.08: Don Juan. Részletek Mozart operájából. 9.10: Corelli: Tizenkét szonáta Op. 4. 10.50: Szudáni népzene. 11.03: Az apostol. Petőfi Sándor elbeszélő költeményének rádióváltozata. III. (befejező) rész. 12.02: Romantikus zene. Közben: 12.52: Postludium. Tóth Bálint versei. 13.05: A Romantikus zene folytatása. 13.50: Magyar irodalmi arcképcsarnok. 14.10: Opera-művészlemezek. 15.00: Dzsesszfelvételekből. 15.30: Süssmayr: A nagypapa névnapja — kantáta. 16.03: Bach: Das Wohltemperierte Klavier. Glenn Gould zongorázik. IV/2. rész. 17.00: Popzene sztereóban. 18.20: Szimfonikus zene. 20.10: Kódexeink nyomában. 20.30: HI-FI Varieté. 21.30: ÚJÉVI MESE. 22.10: Magyar zeneszerzők. Kósa György műveiből. 22.42: Romantikus operákból.

JANUÁR 2., PÉNTEK

Kossuth: 6.05: Kellemes ünnepet! 8.05: Öt kontinens hét napja. Külpolitikai negyedóra. 8.21: A Nyitnikék postája. 8.57: Olvastam egy novellát. 9.22: Régi híres énekesek műsorából. 9.44: Minek nevezzelek. Petőfi Sándor versei. 10.03: A három autó. Zdenek Sverák

...alek a
énekeg
23.00:
Tibet.

Kossz
asszon
Gyerm
nőttek
kor.
Zeneak
A Ma
vízió
rának
tinéja.
anyan
hangv
tatása.
rán s
Johan
laiból.
gyelm
14.10:
rom
gorázi
felsőol
Zenei
17.30:
mekm
volt, h
Mai
18.40:
Károly
Új
20.17:
Vaida
Hallga
tow: M
vígope
kamar
Viktor
Shake
Szabó

Pető
zsava
sok,
szolun
9.33:
operet
10.37:
külön
loknak

FE.LUGOSSY László

Acsay Judit: Ef.Zámbó István, Fe. Lugossy László és Szirtes János kiállitása : Miskolci Galéria. In. Uj Tükör, XXV.évf. 43.sz. 1988. 3.p.

Budapest, 1990

Fe Lugossy László
festőművén

„Mindent ízzéstől"

P. Szabó Ilmő
ünc

Uj Tükör
1986 ap. 27.

T 25

Csajkovszkij: Szerenád. Amerikai balettiskolások proc

Lugossy László: Azonos lények, különböző szenvedések, 1979
SERFŐZŐ ZSOLT FELVÉTELEI

lukciója

Fe Lugossy László festő-grafikusművész 1) Folytatás
Balambér Margit: Új festői látásmód. Fe Lugossy László videóiról.

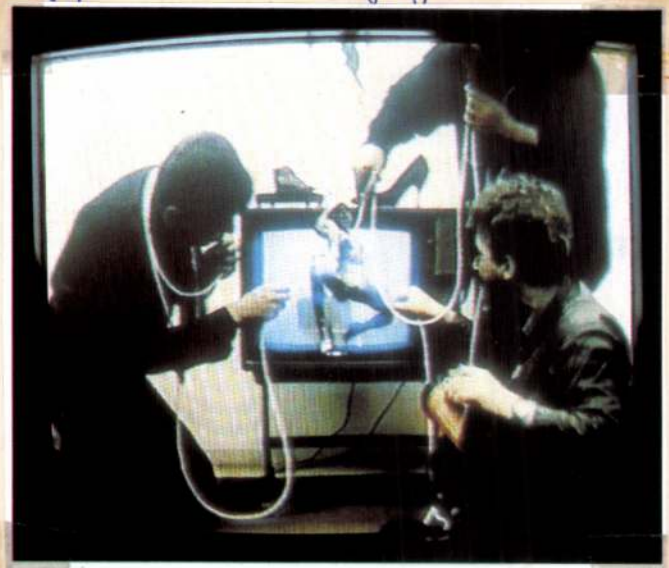

Fe Lugossy László: Hideg bárány, 1987

Művészet, 1989., 3., 32-old.

Fe Lugossy László, festő-grafikusművész 2.) Folytatás.
Galambos Margit: Új festői látásmód. Fe Lugossy László videóiról.

Fe Lugossy László: Önuralom, részlet, 1988

Művészet, 1989., 3., 32-old.

Fe Lugossy László, festő-grafikusművész 6.) folytatás (vége).
Szalambos Margit: Új, festő látásmód. Fe Lugossy László videóival.

Fe Lugossy László: Antivideóklip Capitain Beefheart zenéjére (rekonstrukció), 1986 (fotók Sulyok Miklós)

Művészet, 1989., 3., 34-old.

Fe Lugossy László, festő-grafikusművész 3.) Folytatás.
Galambos Margit: Új festői látásmód Fe Lugossy László videóiról.

Fe Lugossy László: Mishima

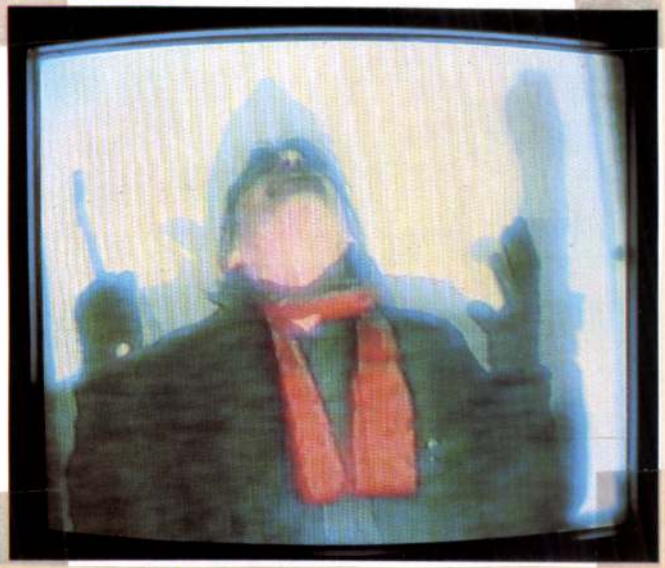

Művészet, 1989., 3., 32-old.

Fe Lugossy László, festő-grafikusmáverek 5. folytatás.
Szalambos Margit: Új festő látásmód. Fe Lugossy László videóról.

Fe Lugossy László: Antivideóklip Capitain Beefheart zenéjére (rekonstrukció), 1986

Művészet, 1989., 3., 34-old.

fe LUGOSSY László

a kötetzáró elbeszélés /"Az utolsó hajó"/ teljesen váratlan reményt csillant fel. Krasznahorkai mondatai, melyek gyanúsan hasonlítanak egyik teremtményének "tehetetlenül sodródó, már középtájt el-elfulladó, kilométeres szülemények"-hez, s anélkül, hogy lustán, kataraktikusan áramlanának, át vannak itatva iróniával: dühös túlfűtöttségei annak, ami a felszínen jeges hűvösségűnek hat. Az iróniából származik az energia, amely az áthatolhatatlan nyelvi gépezet működtetéséhez szükséges. Ez mozgatja az egymásba láncolódó parentéziseket, és a végtelenül egymásba kapcsolódó mellékmondatokat. Van még egy lépés hátra a "Kárhozat"-ig /mely egyébként annak a figyelemreméltó, Tarr Béla által rendezett filmnek is címe, amit a szerző mint forgatókönyvíró jegyez/, bár Krasznahorkai az egyik elbeszélésében arról beszél, hogy az ellenállás értelmetlen. Az indoklás visszavételként is olvasható: "legyőzni csak azt lehet, amit megért az ember". Ez pedig magában rejti: a küldetést.

/Fordította: Miszoglád Gábor/ /Megjelent a Frankfurter Allgemeine Zeitung 1989. június 20-i számában/

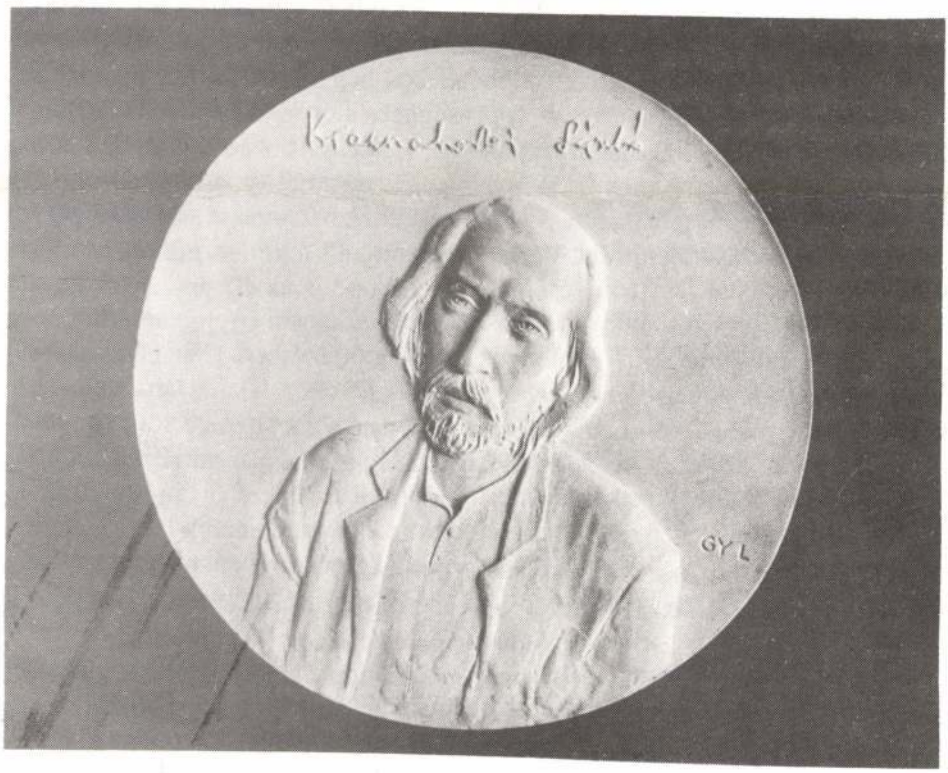

Gregor Dotzauer

A bűn összefüggései

/ A Kegyelmi viszonyok c. kötetről/

Még mindig az értelem maradékai tapadnak azokhoz a fogalmakhoz, melyek hálójában Krasznahorkai alakjai foglyul esnek. Bűnhődés, bűn, kegyelem és megváltás olyan összefüggést alkotnak, amely látszólag habozik teljesen átváltani a profánba. Nyugtalanító nyomatékkal csábít arra, hogy az ember érintetlennek tartsa ezeket az összefüggéseket. Mindazonáltal mégsem így van. Pusztán a megmenekülés iránti vágy semmiképp nem szavatolja a megmentést beteljesítő instanciát. A személyes isten "végképp feloldódott abban a homályban, amelyből újra kikeresni a hit friss aktusára volna szükség". Persze az elátkozottság feltételezett veszteség csupán, és ebben rejlik az a szarkasztikus fordulat, amelyet a szerző a dolgoknak ad. Ugyanis a jóság likvidált kényszermechanizmusának nincs köze semmiféle nosztalgiához. És az a feltételezés, hogy itt valamiféle "ellenséges, vagy közömbös Istenről" lenne szó, éppenséggel a meg nem erősített harag támadását vonja magára. Krasznahorkai passiójátékokat rendez az ürességben. Alakjai tárgynélküli princípiumok felé küszködnek, vagy még abszurdabban: abban a hitben, hogy ismét használhatják eme princípiumok hatalmát, a szörnyűségig fokozzák emberi teljesítményüket. Vétkeznek az eltűnt Isten ellen, mintha ennek révén kikényszeríthetnék "szörnyűséges és heroikus harcuk ellenpólusát". Nem a lelkiüdvösség elvesző reménye miatt szenvednek, hanem egy olyan erő hiánya miatt, amely egyáltalán kijelölné helyüket a világtörténésben. Isten elvesztésével az ember nem annyira az Eget veszítette el, mint inkább a talajt a lába alól. A kegyelmi viszonyok az 1954-ben született szerző első német nyelvű könyvpublikációja, mely a "mindinkább elsötétedő világ miatti aggodalmat" variálja, amit a Sátántangó című regény keletkezése idején íródott hat elbeszélés enyhén eltolódó szemszögből közelít meg. Egy vadőr egyszerre csak az emberek lakásai elé helyezi ki csapdáit. Férfiak és nők egy csoportja a kéjnek adják át magukat. Valaki gyilkosságot követ el. Az író figurái "a minden slendriánságában is jól szervezett káosz" ellen lázadnak. Továbberősítik a "leépülést", az "elfajulást" és a "szétesést": vagy úgy, hogy brutalizálják a dolgokat, "épp tökéletességükért sértve fel sérülékeny épségüket", vagy úgy, hogy ezt a sérülékenységet a tökéletes gyengeség felé monumentalizálják. Amennyiben a keresztény tanítás szerint a kegyelem nem megszünteti, hanem tökéletesíti a természetet, akkor Krasznahorkai alakjai magát a természet értelmetlen dinamizmusát viszik a végsőkig. Sátáni tettükért azzal az elmaradhatatlan következménnyel fizetnek, hogy az így kikényszerített kegyelem csupán árnyéka lesz az egykorinak.

A fiatal magyar irodalomban már most is nagy tehetségként számon tartott író prózája csak félig annyira fertőzött teológiával, mint amennyire ez az előzőkből következhetne. Egyszerűen csak nincsenek más fogalmak. Maguk a szövegek

ÁMOR ÉS MÁMOR

fe. Lugossy László, az új magyar képzőművészet markáns képviselője, aki az új médiumok – a heppening, a video stb. – képzőművészeti használatának is egyik hazai apostola.

A FESTMÉNY, AMELY FE. LUGOSSY VIDEÓJÁNAK ALAPJÁUL SZOLGÁLT

A szerelem nyilasa és a szerelem nyílása közötti ékezetnyi különbség volt a csattanója gyerekkorom legnépszerűbb viccének. Miközben egymás fülébe sugdostuk a mágikus és ocsmány szavakat, nem sejtettük — és nem is sejthettük —, hogy a Freud utáni lélektan és a huszadik századi művészetelmélet kulcsfogalmait tiszteltük meg szörnyű grimaszokkal. A libidót és a kreativitást.

Az Önuralomban Lugossy a Mámor-szigetet keresi két pincérlány, egy kenyércímke-búvár és egy börönd pénz társaságában. Azt a nem (feltétlenül) létező szigetet, amely felé az irányt csak a fent említett ékezet mutathatja meg.

Humanista deviánsok vallomása az Önuralom. Nosztalgiától és önsajnálattól mentesen beszél a létminimumhoz szükséges i-deák és dolgok hiányáról — és ezért könnyen félreérthető. Úgy gondolom, hogy fe. Lugossyt nem az életkörülményeink érdeklik, mint oly sok kollégáját manapság, hanem azoknak a speciális körülményeknek a súlya, amelyek abból fakadnak, hogy ő személy szerint létezik. Dunakanyari egzisztencialistaként él, aki egyik nap Camembert sajtot eszik, máskor meg disznózsírt. Nem vitás, hogy a dadaistáktól veszi a mintát, de ő már nemcsak Tzara formákat romboló trükkjeit ismeri, hanem Frank Zappa lemezeit is, aki a nagy elődök gesztusait a kommersz kultúrába emelte át.

Egy videobeszélgetésünk során Bódy Gábor a vidékiséget és a szexualitást jelölte meg az egykori Bizottság imágó fő jellegzetességeként, miközben „zavart" beszélgetőpartnere egy-egy rózsaszín plasztikmellet nyomkodott.

Bódy nem tévedett, mert Lugossy figurájában tényleg keveredik Don Juan a falu bikájával. Tevékenysége mégis a Don Quijote-i élet őrült költészetét sugallja.

Mámor-sziget egyébként megjelenik a történet végén, de nincsen benne köszönet. Nem nyújt vérpezsdítőbb látványt, mint a Búsképű lovag szélmalmai.

Dulcinea (és mindennemű ékezete) a nehézlovasoknak nem adja meg magát.

Antal István

DALMŰ A KARM

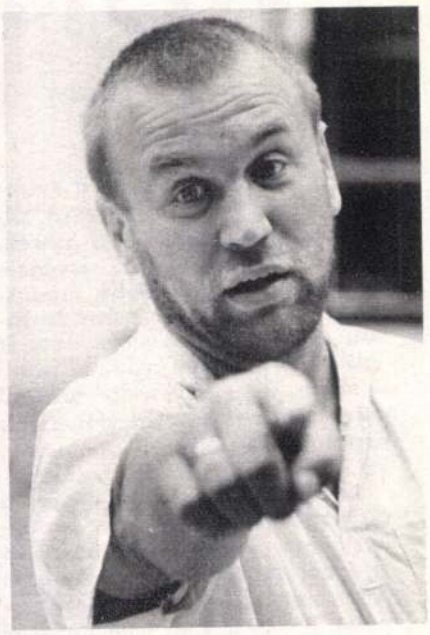

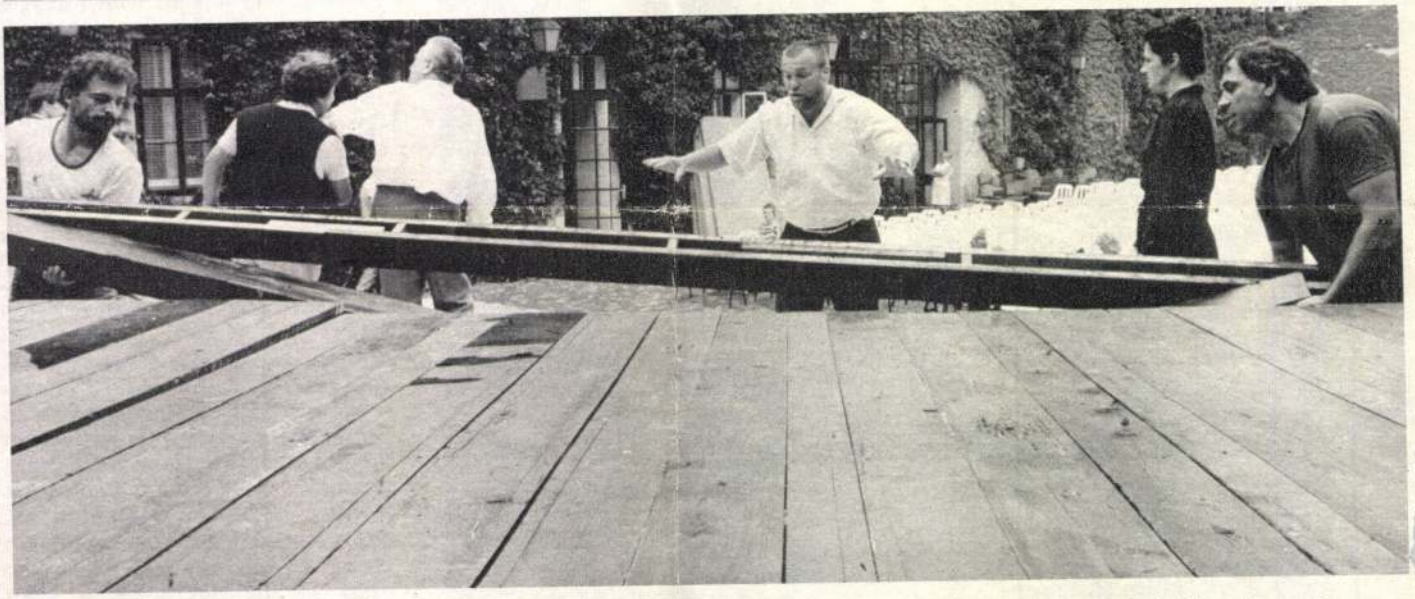

„Gyerekek! Egy hét próbaidő van. Ha most nem, sohasem tudjuk megcsinálni – biztatja énekeskollégáit Gulyás Dénes, aki első sikeres operarendezése, a Rómeó és Júlia után most Leoncavallo Bajazzók című dalművét állítja színpadra a Várszínház Karmelita Udvarában. A tegnapi kánikula után hűvös szélben és olykor megeredő esőben didergek a szépséges várbeli udvar nézőterének első sorában. Mellettem Gulyás Orsolya másfél éves hölgy. Kezdetben néma csöndben, bölcs nyugalommal figyeli ő is operaénekes édesapját, ahogyan dolgozik. Hogy ki ez a művész, akinek a vezetésével a próba folyik, azért hangsúlyozandó, mert a látvány, a légkör olyan meghitten természetes és ideális, hogy az ember hazai pályán képes nem tudatosítani a jelen időben, mit lát. A messziről érkező „híres embertől" meg hasra esik. Most megint csak az derül ki, milyen fölösleges a sok nagyképű hókuszpókusz. Nem hallok mélyenszántó elméleteket. „Csak" a tehetség van jelen. A személyiség. Egy örökmozgó, energikus fiatalembert látok, aki egy ugrással fönn terem a színpadon és csillogó szemmel mondja: „Ez az, gyerekek, ez az!" Ha egy mozgás irányt téveszt, átöleli az énekest, s vele együtt olaszul énekelve tereli a megfelelő helyre. Kis szünetekkel harsányan végigénekli a próbát. Mindenkit megölel, így, a szeretetével adja az instrukciókat. Meg a kedélyével, a humorával: „Gyerekek, ezt azért próbáljuk meg még egyszer. Van rá huszonhárom másodpercetek. Nem. Erre elég inkább huszonkettő."

A kórus a nézőtér felől jókedvűen dalolva vonul föl a színpadra. Nekik szól: „Olyan nyüzsgést produkáljatok, amilyet akkor szoktatok, amikor instrukciót adok. Szegény Tóth Jancsi azért üti a dobot, hogy titeket elhallgattasson."

Alakul a jelenet. A másfél éves ifjú hölgy egyre hangosabban bele-beleénekel. Gulyás Dénes leugrik a színpadról: „Szevasz, Orsi! Ne zavard a próbát!" Fölrepíti a pici lányt a levegőbe, megpuszilja, majd komoly arccal: „Gyerekek, nem lehet, menjetek haza, dolgozunk. Így nem tudunk."

Aztán rákezd az eső. A színpadon szemrebbenés nélkül folytatják a munkát. Majd tíz perccel később Gulyás Dénes lekiált a nézőtéren szolidárisan ázó művészeti titkárnak: „Seben Ági! Esőt nem kértünk!" Ám a próba nem marad abba. Jutalom: az eső kis idő múltával eláll, mintha a nap is kisütne. Gulyás Dénes fölvillanyozódik: „Majd meglátod, milyen jó lesz!" – ígéri a nézőtérre betévedt, érdeklődő kollégának. „Lesz itt minden. Fáklyák, artisták, bohóc. Tóth Jancsi megígérte, hogy tüzet fog nyelni!"

Szünet után előkerül egy impozáns narancssárga tölcsérszócső. A rendező megkönnyebbülten suttogja bele: „Csak arra kérlek benneteket, hogy csönd legyen, mert zajban nem tudjuk érvényesíteni a zsenialitásunkat.

Jálics Kinga

Képeinken: Gulyás Dénes, Karizs Béla, Pitti Katalin, Tóth János (Fotó: KONCZ ZSUZSA)

Je Lugossy Lauló

Bp. Liget G. 1985

Tonna Tamás: Je Lugossy Lauló Kiállítása.
= Új T. 85. szept. 8. 3.

fe LUGOSSY László

Wahorn András és ef Zámbó István közös kiáll. Pécsi Galéria 1985
(bán): Budapesti és pécsi bemutatók. = M. Nemzet, 1985. március 22. 5.

WAHORN András---
ef ZÁMBÓ István---

d

41

Amikor 275 évvel ezelőtt, 1713-ban Esterhá
a kismartoni ferenceseknél halotti prédikáció búcs
a szónok nemcsak Magyarország nádorától, a bi
hercegétől, a török elleni harc nagyhírű katonáj
csúzott, hanem a kiemelkedően jelentős mecén
Hosszasan sorolta, hogy az elhunyt hol épített ter
kat és kolostorokat, fölemlítette a Magyaro
Ausztriában és Stájerországban emelt nagy szám
szenteknek állított kőoszlopot és szobrot, szólt
templomi berendezésekről, a felékesített kegyk
a Mária tiszteletet ápoló illusztrált könyvekr
Az egyházi szónok, mint szokás volt, csak az eg
tett alapításairól szólt, ám az Esterházy Páltól
tett világi funkciójú alkotások száma is legaláb
gazdag, mint az egyházaiké. Esterházy Pál szem
nek igen pozitív vonása vonzódása a művész
s ezalatt a képi kifejezés iránti érzékenysége épp
tendő, mint irodalmi próbálkozásai és zeneszerz
kenysége.

A főrangú Esterházy Pál (1635—1713) kora eg
jelentősebb mecénása volt Magyarországon. S
miként kortársai számára is, mecénásnak lenni,
szetek mecénásának, nem csupán egyéni vo
valamely művészeti ág vagy műfaj kedvelését je
hanem annak lehetőségét is, hogy a művészet segí

önmaga és családja társadalmi rangját, előkelő
gazdagságát megjelenítse, a külső szemlélő szá
láthatóvá tegye. Ebben az értelemben mecénási te
sége — kortársaihoz hasonlóan — társadalmi el
által sugallt, bizonyos mértékig kötelező erejű g

fe LUGOSSY László

Frank János: Triumf - a lakhatatlan. = ÉS XXXIV. évf. 28.sz. 1990. 13.p.

. És klasszikus mu-
nek tartom *fe Lugossy László* en-
vironmentjét a *Bürokrácia ellenes*
gyászhivatalt. Nyílt allegória ez. A
teremben katonás, sőt hivatalnoki
rendben állnak a szárukon két
vasvillában végződő létrák, gyász-
zászlók párosan, vagy szólóban,
baljós fekete kabátok csüggenek
a falon, nagy kerek fonottkosár,
teli kilós kenyerekkel, oltár —
vagy irodai írópult? —, fölötte la-
tin kereszt, hosszúkás veknikkel
kirakva. Kibelezett rádióféle, ta-
lán a lehallgató poloskákat szedték
ki belőle. Félelmetes és gyönyörű
ez az együttes: apokrif székesegy-
ház. Lehet, hogy fe Lugossy iszo-
nyatot akart kelteni, de tehetsége
elsősorban katarzist, tiszteletet vált
ki belőlünk.

1990 -05- 21

nyok. Nagy emberek. Sajtó alá rendezte Szemere Samu. [Bp: 1938], Pantheon. 253,[3] p. 20 cm.
Egységár: 100.Ft

4/284
ALFÖLDY Zoltán - SÓS József: Hőgyes Endre élete és munkássága. Bp. 1962, Akad. K. 197 p. 24 cm.
Egységár: 50.-Ft

5/10
Államigazgatási kézikönyv.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1977 JUN 18
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Lugossy László

1021

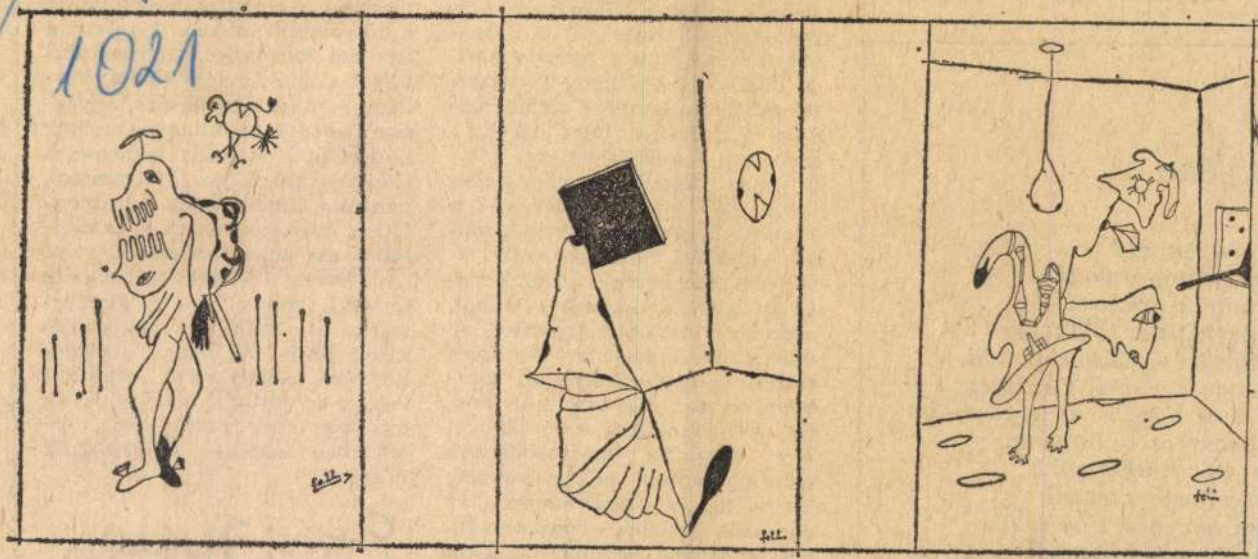

fe. Lugossy László rajza

haza: gépezet, mely ellenállhatatlan erővel idomít mindenkit —

daléna

-é a tenger?
ok nem mormognak
falban erüniszek;
őrjöngését sétáltatja
creflexei; akkor mondd,
salogánycsonk a szájban.
n s ne figyeld, hogy pupillám
pacsvereség bolyong,
n; üdvözöljön szád
t a tenger; tested
as remegés, s bőrödön
int szabad ütemek
ad zuhanjon délibábként.

ber vállalkozhat, aki nem ismeri el magára érvényesnek a törvények hatalmát. Három ilyen főembertípust ismerünk: a bűnözőt, a vagányt és a forradalmárt. A bűnöző elutasítja a Törvényt, de eközben a legalitás síkján mozog: a törvényt mint törvényt sérti meg és rendjénvalónak tartja, hogy ezért — ha nem védekezik elég körültekintően — a Törvény alkalmazza ellene a maga kodifikált rendszabályait. A Gépezet ellen harcoló bűnöző maga is tiszteli a Gépezet hatalmát, eszményei merőben negatívak és ezért nem alkalmas annak a kihívásnak a megtestesítésére, amelyért Forman elkészítette a filmjét. A forradalmár a törvénnyel egy másfajta, magasabbrendű törvényrendszert helyez szembe. Ez — ha nem akar elveszni az ábrándok ködében — sohasem lehet magányos lázadók munkája. Forradalmár nem létezhet forra-

es
to
ir
a
G
tá
m
sz
a
G
h
lé
la

„a törvény szövedéke mindig fölfeslik valahol" — a McMurphyk és Indiánok kontinuitásában feslik föl, abban a végetnem-érő, diadalokkal tarkított kudarc-sorozatban, amely nélkül ma már csak antropológiai értelemben lehetne emberiségről beszélni.

Eörsi István

Lugossy László, festő-grafikumüvész.
Lőrke Lajos: SZAFT-os művészet.

Művészet, 1988. júl., 45-old.

Részlet a kiállításról fe. Lugossy László munkáival

lékeztető, totem jellegű, rusztikus faplasztikákat állított ki, melyek a népi építészet ácsolt szerkezeteivel, illetve az ezt szobrászati stílussá egyénítő modern művészek, Brâncuşi, vagy kortárs magyar példával élve *Tornay Endre András* munkáival rokonithatók.

A másik szobrász, Lois Viktor a hétköznapi használati tárgyak alkatrészeiből – mosógépdob, targoncakerék, zongoratőke stb. – készíti munkáit. Kapcsolódik tehát *Haraszty István* napjainkra már példát és tradíciót teremtő mobiszobrászatához, de szemléletbéli egyezéseik és anyaghasználatuk révén gépszobrai inkább *Galántai György* masszívabb, groteszkebb, szintén gép-

Regős István: Bűneset, olaj, vászon, 137 × 200 cm, 1987

Elekes Károly: Gerinc, installáció, vegyes technika, 240 × 200 × 100 cm, 1987 (fotók Sulyok Miklós)

FE.LUGOSSY LÁSZLÓ

FE.LUGOSSY LÁSZ

emlitve ld.Pinczehelyi Sándor

P.Szabó Ernő: Többféle realizmus.Fészek Galéria

UJ TÜKÖR 1982.XIX.évf.10.sz.3-4.o.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA
Mikrofilmtár és Fotolaboratórium
Budapest, V. Akadémia u. 2. Telefon:113-400

sfilmfelvétel Tónusos kisfilmreprodukció Pozitív film

kfilm Tekercsfilm 6x6 6x9 9x12

9x12 13x18 18x24 24x30 30x40

21x30 30x42 Példányszám:

gyítás 21x30 30x42

A megrendelés napja Határidő

és pontos címe (olvashatóan, nyomtatott betűkkel kérjük kitölteni)

FE LUGOSSY LÁSZLÓ

emlitve ld. Wahorn András

P.Szabó Ernő: Egy kicsi együtt repülés

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf. 44.sz.27.o.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Lugossy László, fotó-
grafikusművész
ÉLET ÉS IRODALOM
1984 SEP 14
1021

fe Lugossy László: Régi rajz valahonnan

pátosza, hanem a
gondolat adja. Me
nem is egyszer a j
között voltál, akik
ták a kortárs magy
puit Szabó Lőrinc é
ló, Füst Milán és T
Lajos és Örkény el
hogy ama Kosztolá
mét, a kizárólagoss
kesztését részben sz

Váratlan fordulat tehát a tanulmányodban, amikor a hajdani és szerinted is téves Kosztolányi-cikkről azt írod: „Nem esztétikai értékelés, de világnézeti-irányzati állásfoglalás volt. Történelmi szerepét ez minősíti s nem a benne kísértő esztétikai tévedés, torzulás."

Az esztétikai tévedés mégis játszott itt valamely történelmi szerepet, ám nem úgy, hogy a kéz Ézsaué, de a hang Jákóbé volt. Ama Kosztolányi-bírálatba te beleérzed egy egész nemzedék útkeresésének szenvedélyét, s úgy tünteted fel, mintha szükségszerű lett volna az a türelmetlen gesztus s kirekesztő indulat, mely az egykori cikkből máig kiérződik.

★

A cikk keletkezésének idején 1946-ot írtunk. A személyi kultusz eszmevilága még csak csíráiban jelentkezett, a marxizmus felé tájékozódó értelmiségnek volt annyi mozgástere, hogy kortársakat és mestereket egyképpen válasszon. A marxizmus akkor nemcsak Horváth Mártont, de Lukács Györgyöt is jelentette, s nem véletlen, hogy a Kosztolányi-bírálattól Lukács György határolta el magát a legélesebben. Nem esztétikai, hanem politikai tévedésétől, türelmetlenségétől. S ha még azt is meggondoljuk, mennyi volt az önkéntes előreszaladás, neofita túlbuzgalom a cikkben, csak csodálhatom, hogy ma, utólag, mintegy ráálmodod az egész fiatal, a marxizmus felé tájékozódó értelmiség egyetértését.

a múltból nem létező rendőrspicl
alakját „rántotta elő fikciójáh
amikor minden bűntelenségb
mintegy varázsszóra, bűnt kov
csolt.

★

Te az új értelmiség magatartásá
ban a türelmetlenséget, a kizárá
gesztusait *etikai radikalizmus*kér
jellemzed. A Kosztolányit bírál
cikkben azt látod, hogy: „Ner
pusztán dogmatizmust, szektásságo
s vulgarizálást rejtett az magában
hanem mindenekelőtt egy újfajt
morál igényét; magában hordt
társadalometika és individuáletik
nem szűnő vitáját, az elszigetel
életekkel szemben az elkötelezet
lét erkölcsi parancsát."

Ne haragudj, kérlek — itt a vé
delmed már-már inkriminál. Épp
dogmatizmus, a vulgarizálás gya
korlatának kiindulópontja volt az
hogy egy voluntarisztikus igény
rendszerrel helyettesítette a való
ságos történelmi elemzést, hog
nem a marxizmus *historizáló*, ha
nem az osztálytudat *szubjektív* ra
dikalizmusát követte. Az elkötele
zettségnek ugyanis nem hitbél
mintegy teológiai dimenziója a for
tos, hanem a tartalma, melyről
magad bizonyítod, mennyi tévedé
torzulás foglalata lett. Röviden:
etikai radikalizmus fogalmába
összefonódik az, amit fenti pas
szusodban szétválasztani igyeksz
A dogmatizmusnak, szektásságn
feltétele és nem *ellentétele* volt
a morál, melynek mentségére h
vatkozol.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 JAN 21

ÉLET ÉS IRODALOM

Lugossy László

1021

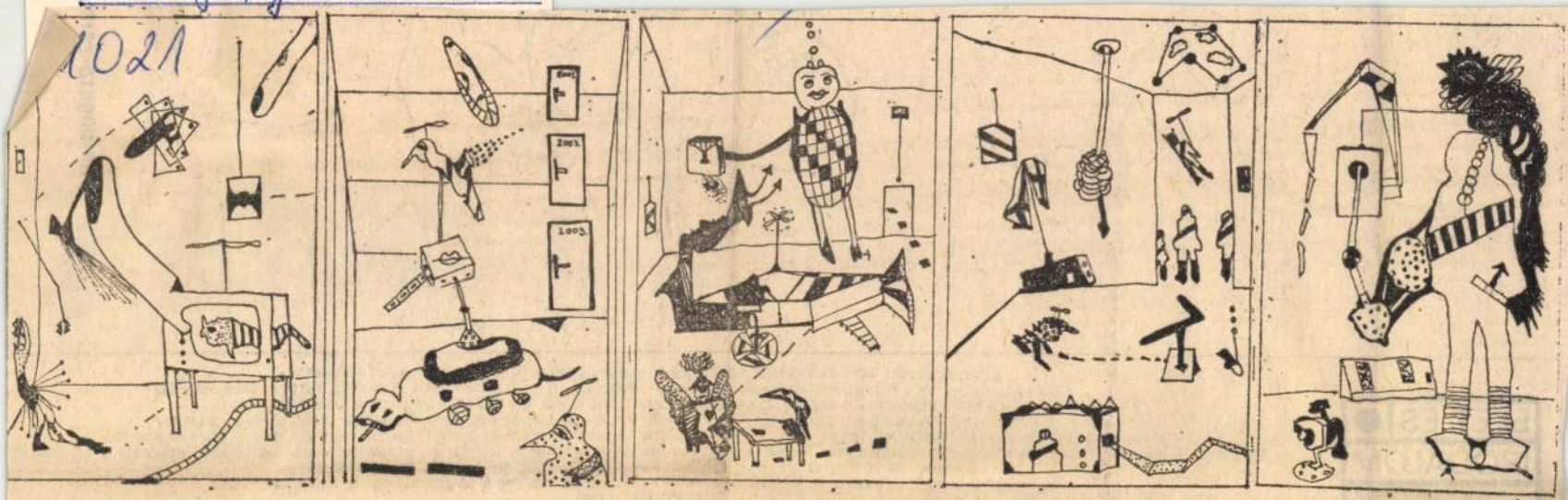

fe Lugossy László: Film

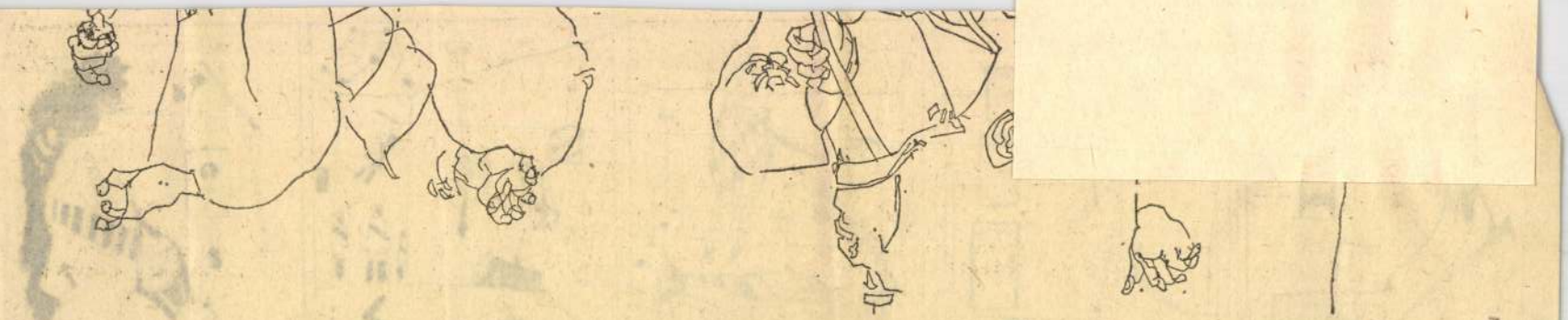

ÉLET ÉS IRODALOM
IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

Főszerkesztő: JOVANOVICS MIKLÓS, helyettes főszerkesztő: FARAGÓ VILMOS
Szerkesztőség: 1054 Budapest, Széchenyi utca 1. Telefon: 111—424, 310—920, 314—164; 19 óra után 113—221
KÉZIRATOKAT ÉS RAJZOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA
Kiadja: LAPKIADÓ VÁLLALAT Budapest VII. Lenin krt 9—11. Levélcím: 1906 Postafiók 323 Telefon: 221—285
Felelős kiadó: SIKLÓSI NORBERT igazgató 76—231 Szikra Lapnyomda, Budapest. Felelős vezető: Roder Imre igazgató
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető: a helyi (Budapesten a kerületi) kézbesítőhivataloknál és kézbesítőknél. Külföldön terjeszti a „Kultúra" Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat, H—1389 Budapest, Postafiók 149
Előfizetési díj: egy hónapra 10 forint, negyedévre 30 forint, fél évre 60 forint, egész évre 120 forint
INDEX: 25 244
HU ISSN 0424—8848

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Fe Lugossy László

1978 JAN 14

1021

fe Lugossy László: Fotómontázs

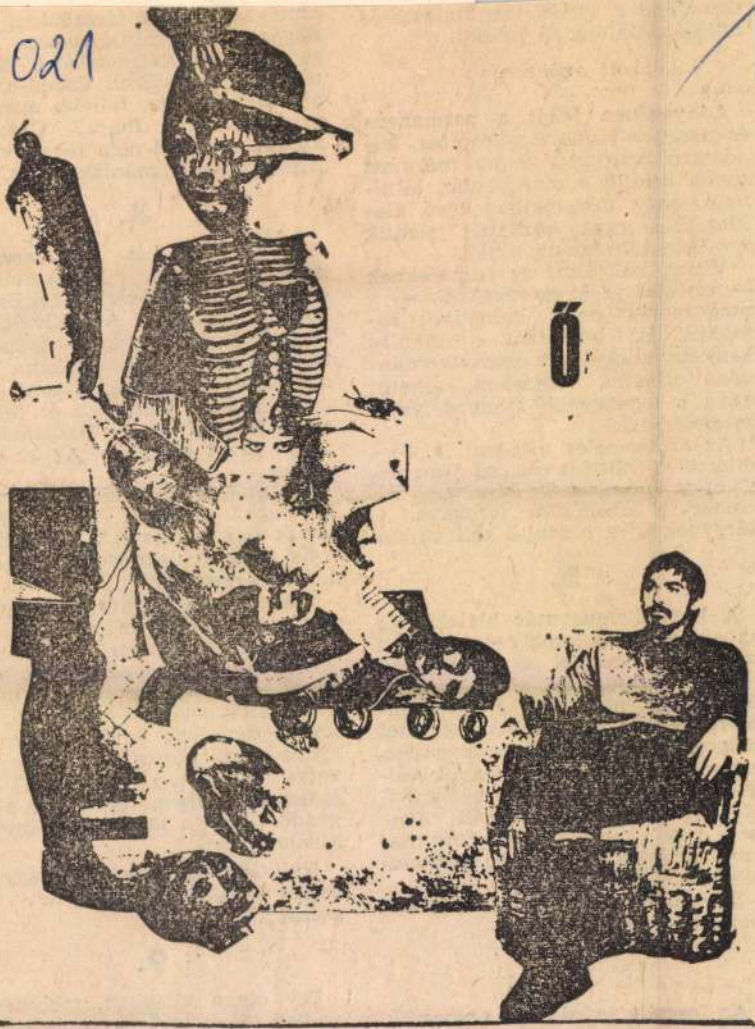

Ő

szersmind a történelem
felelős alakítója. És viszo

4.

Lényegében tehát a
és tömeges ismeretgyara
adatáról van szó. S ha
innen nézzük a mai isko
való, hogy folyamatban
kítgatásai csak kezdetei
egy igen-igen hosszú útnak
Vissza kell adni az em
— elsősorban a gyerekeknek — a megismerés nagy kalandját, romantikáját; lehántani a tanulás kényszerjellegét. Az ember eredendően csinálni, teremteni, alkotni akar, s legnagyobb szenvedélye a megismerés.

Az árutermelés mindent a fordítottjává változtatott; az ismeretszerzést munkaerő *képzéssé*. Az embert a közoktatás *tárgyává*. A tárgynak újra *alannyá* kell válnia.

5.

A kapitalizmus már kialakította az olyan iskolát, mely specializált munkaerőt *termel* a specializált termelő apparátus kiszolgálására. De nekünk nem csak olyan munkaerőkre van szükségünk, akik jól dolgoznak a termelés rendszerében, hanem olyanokra, akik maguk válnak a legfontosabb termelőerővé. Minőségüktől közvetlenül függ nem csak a termelési szervezet, hanem az egész társadalom mindenoldalú alkotóképessége.

Ezt minden bizonnyal másképpen kell csinálni.

6.

Az osztálytársadalom nemcsak

erőket kell a nevelés feladataira koncentrálnunk. A kiválasztás, képzés, javadalmazás — felmérhetetlenül nagy feladatgubanc. Önállóság és felelősség. S ami ebből következik: önállóságra és felelősségre nevelni tudás. Iskolában, iskolán kívül és túl; végig az egész életen.

Mi ennek a rendszere, módja, lehetősége? Hogyan és kik között oszlik meg munka és felelősség?

És az összefüggések még felderítetlen szövevénye!

Hiszen ha a nevelés nem egyszerűen csak egyike legfontosabb feladatainknak, hanem — mint ez nyilvánvaló — éppen a *legfontosabb*, energiatermelésnél és nyersanyagfeltárásnál is fontosabb, akkor kézenfekvő, hogy az „embertermeléssel" közvetlenül vagy közvetve foglalkozó összes pályákra (egészségvédelem, sport stb.) külön gonddal kell a legalkalmasabbakat kiválogatnunk.

Nyilvánvaló, hogy elég nagy értéksorrend-átcsoportosításra van szükség.

9.

Egy olyan világban, melyben a *szabad idő* a testi és szellemi erő-

Lugossy László

Polipropilén szál, szinezett poliuretán hab fémvázra gézzel felerősitve, kisplasztika, 60 cm

Gajda József: Müanyagok a képzőművészetben.
Művészet, 1978. november/ 8.oldal.

fe Lugossy László, [ ]

fe LUGOSSY LÁSZLÓ 1947-ben született Kecskeméten. Képzőművészettel, irodalommal, vizuális színházi kísérletekkel és filmmel is foglalkozik. 1968 óta a Szentendrei Szabadtéri Kiállítások egyik szervezője, a Vajda Lajos Stúdió alapító tagja. A Vajda Stúdió kísérleti színházának eseményszervezője. Versei most jelennek meg először.

— : —

Bosíló: 2

Mozgó Világ, Bpest 1978. október

IV/5.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748/340-726

JÚN 24

ÉLET ÉS IRODALOM

Lugossy László

1021

fe Lugossy László: Négy évszak

IRODALOM

s — ahogy Pet-
— jelképe lett,
ről érkezik, ha-
etején pillantja
nt, igaz ugyan,
yre véve inkább
émséges kiméra,
k szerint asszír
világjáró velen-
hazavittek, amit
y aztán megsze-
alatt, szárnya-
előlépett orosz-

g oroszlánok né-
a várost, amely
udta őrizni füg-
De ezalatt sok
t, háborúk dúl-
lem megtépázta
lynőjének hatal-
zlánok azonban

minderről nem vett
mást. Templomok f
ragták be, házak kerí
tették vagy a tenyé
tekbe, afféle házőrzők,
is oly gőgösen néznek el a lá-
togató feje fölött, mint a város
fénykorában. Egyik-másik meg
is kopott, jónéhányuk mészkő-
farkát leharapta az idő, de a
vedlett oroszlánok is megőriz-
ték nyugalmukat és előkelősé-
güket. Mint a régi urak az ása-
tag írók divatját, „hanyag
eleganciával" állják a változó
idők divatját, az sem érdekli
őket, ha fityegőt csinálnak be-
lőlük kulcstartónak, már min-
dent láttak, nem érheti őket
meglepetés, s gőgjük azt se en-
gedi meg, hogy nyelvet öltse-
nek a neveletlen utasra. Néha

és pompa. Velence oroszlánjának lenni! — ez a nagy dolog, még akkor is, ha sokezer van belőlük. A távolt rokon csak olvassa Aesopus meséit, épüljön a tanulságból, Velence oroszlánja az időből olvas, a történelemből, évszázadokat lapozva.

Aki ezt megérti, azzal a tisztelettel nézi őket, ami a történelemnek kijár. Ha Velencében járok, némelyiknek köszönni is szoktam. Olyannal is találkoztam már, amelyik alig észrevetően biccentett, de a legtöbb tovább nézte a tengert, tűnődve, múlhatatlan nyugalommal.

noz.

— Jó ez nekünk, bízzátok ránk — felelték.

Rájuk bízták, és most is nőttön nőnek és olyan lombkoronákkal díszítik ezt az én kis utcámat, hogy az ember az ablakából szinte már nem látja a szemben álló házat. Pedig az igazán közel van. Az olyan szép, régi ház, az egykori városháza Budavárában, amit szinte folyton karbantartanak. Most is állványok támaszkodnak falának és kőfaragók kopácsolnak kődíszein. Mert a ház patinás volta

ző juharlomb mögött éppen ezt a házat tudom.

De maga a juharfa is — főként ilyenkor, tavasszal, nyáron — akárhányszor leköti figyelmemet. Nézem, csak nézem... Egy-egy ága, amelyet sűrű lomb ruház fel — ott, ahol a legsűrűbb —, csak elkezd himbálódzni. Csupa ingás-bingás, borzolódás, remegés, rázkódás — majd csendesedés és lenyugvás. Pedig egész idő alatt nem fújt sehonnan szél, sehonnan fuvallat. És

Ami pedig a várbeli madarak lombsátor-garniszállóját illeti, azt — mindentől függetlenül — szintén megszavazom.

Juharfa az ablakom alatt, kívánom, még sokáig lássalak.

Dénes Lajos

Bőrömig borzongat minden esőcsepp,
s unszolna a csönd, ahogy hallgatom,
mondjam, amit még el kell mondanom,
növesszek testet e petyhüdt időnek.

De a szavakból többé nem terem
se való lét, se képzelt szerelem,
mint hamuból se válhatik parázs.

Időnet csak a fölizzó cselekvés
szabja sorsomra: s kazlat gyújt — vagy elvész,
mint tóba fulladó villámcsapás.

fe Lugossy László

fe Lugossy László: Négy évszak

Élet és Irodalom, Bp. 1978. juni. 24.
XXII. évf. 25. sz. címlap.

ÁRA: 2,50 FT

A tuloldalon lásd: Dallos Jenő rajzát.

mert az a bizonyos szabvány bizony szigorú és értelmes elő-

helyi kiadványok elérhetetlenségével, a nem hivatásos kiadók

a földrajztudományok kandidátusa

Dallos Jenő

álnéven, hogy a politikai viszonyokat tanulmányozza. Több-

a Svájci Keleteurópai Könyvtár igazgatója

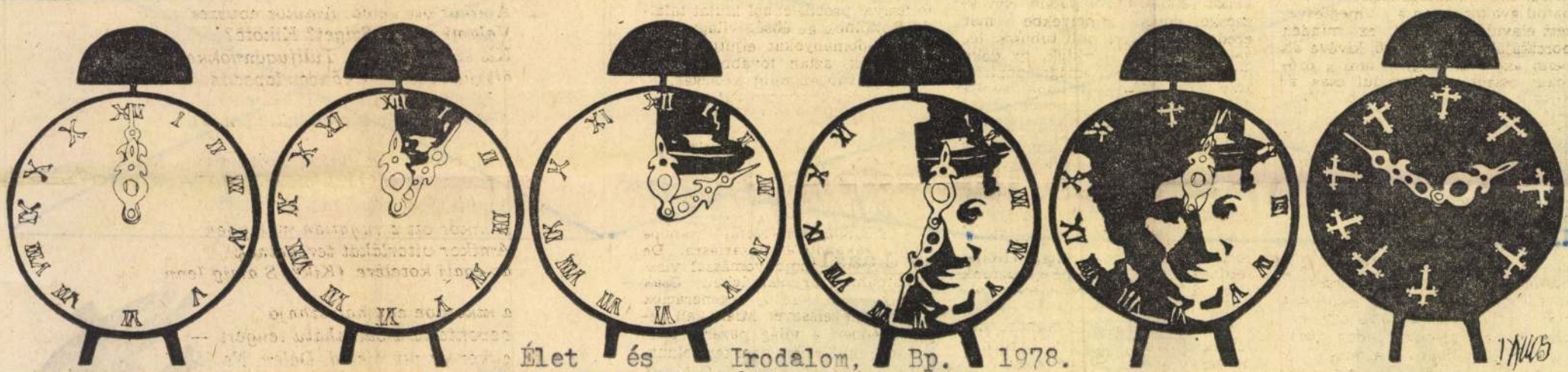

Dallos Jenő: Idő

Élet és Irodalom, Bp. 1978. juni.24, XXII.évf. 25. sz. 2. lap.

CSÁNYI LÁSZLÓ:

Oroszlánok Velencében

Az oroszlánokat Velencében „háziállatként" tartják. A hagyomány jó ezeréves, még abból az időből származik, amikor a velenceiek Szent Márkot választották patronusuknak, akit az oroszlán jelképez. Az időpontot is tudjuk: 828-ban két velencei kalmár, Buon és Rustico Alexandriában járt, s némi borravaló fejében sikerült megszerezniök az evangelista tetemét. Az elszállítás körülményeit inkább a szükség, mint a jóízlés szabta meg, a szent tetemet ugyanis disznóhús közé csomagolták, amelytől — mint a templom egyik mozaikján látható — undorral fordult el a mohamedán őr. Márkkal együtt az oroszlán is Velencébe került, szárnyakat kapott, s a legszebb és a leghatalmasabb város — ahogy Petrarca nevezte — jelképe lett, Aki a tenger felől érkezik, hatalmas oszlop tetején pillantja meg az oroszlánt, igaz ugyan, jobban szemügyre véve inkább vad szörny, rémséges kiméra, mely a tudósok szerint asszir munka, mert a világjáró velenceiek mindent hazavittek, amit értek. A szörny aztán megszelidült a kezük alatt, szárnyakat kapott s előlépett oroszlánná.

Közben pedig oroszlánok népesítették be a várost, amely 1797-ig meg tudta őrizni függetlenségét. De ezalatt sok minden történt, háborúk dúltak, a történelem megtépázta az Adria királynőjének hatalmát, az oroszlánok azonban minderről nem vettek tudomást. Templomok falába faragták be, házak kerítésére ültették vagy a tenyérnyi kertekbe, afféle házőrzőnek, s ma is oly gőgősen néznek el a látogató feje fölött, mint a város fénykorában. Egyik-másik meg is kopott, jónéhányuk mészkőfarkát leharapta az idő, de a vedlett oroszlánok is megőrizték nyugalmukat és előkelőségüket. Mint a régi urak az ásatag írók divatját, „hanyag eleganciával" állják a változó idők divatját, az sem érdekli őket, ha fityegőt csinálnak belőlük kulcstartónak, már mindent láttak, nem érheti őket meglepetés, s gőgjük azt se engedi meg, hogy nyelvet öltsenek a neveletlen utasra. Néha a távoli kelekótya rokonra gondolnak, aki azt állítja magáról, hogy az állatok királya, de ők tudják, hogy az múló dicsőség, mint minden hatalom és pompa. Velence oroszlánjának lenni! — ez a nagy dolog, még akkor is, ha sokezer van belőlük. A távoli rokon csak olvassa Aesopus meséit, épüljön a tanulságból, Velence oroszlánja az időből olvas, a történelemből, évszázadokat lapozva.

Aki ezt megérti, azzal a tisztelettel nézi őket, ami a történelemnek kijár. Ha Velencében járok, némelyiknek köszönni is szoktam. Olyannal is találkoztam már, amelyik alig észrevetően biccentett, de a legtöbb tovább nézte a tengert, tűnődve, múlhatatlan nyugalommal.

F. Lugossy László

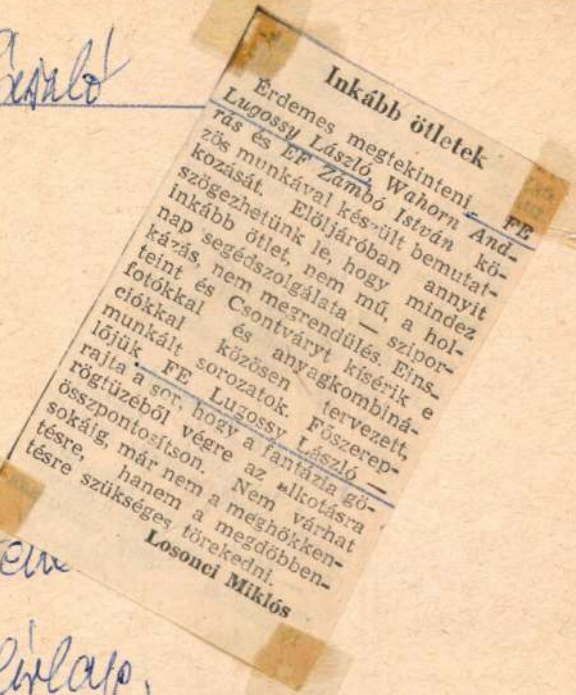

Inkább ötletek

Érdemes megtekinteni FE Lugossy László, Wahorn András és EF Zámbó István közös munkával készült bemutatkozását. Elöljáróban annyit szögezhetünk le, hogy mindez inkább ötlet, nem mű, a holnap segédszolgálata — sziporkázás, nem megrendülés. Einsteint és Csontváryt kísérik e fotókkal és anyagkombinációkkal közösen tervezett, munkált sorozatok. Főszereplőjük FE Lugossy László — rajta a sor, hogy a fantázia görögtüzéből végre az alkotásra összpontosítson. Nem várhat sokáig, már nem a meghökkentésre, hanem a megdöbbentésre szükséges törekedni.

Losonci Miklós

Losonci Miklós
szobrok, Szentem

Pest Megyei Hírlap,
1978. máj. 31.

A Kispesti Vigadó Galéria meghívja Önt és kedves családját

„Európa -Szoborpark" Kispesten

Válogatás a Kőkapui Nemzetközi Művésztelep anyagából

című kiállítás megnyitójára 2004. augusztus 26-án 17-órára.

A kiállítást megnyitja: Wehner Tibor művészettörténész

A kiállítás helyszíne: Kispesti Vigadó Galéria és kertje 1191 Budapest, Fő u. 20.
Megközelíthető: a 3-as metró Határ úti megállójától az 50-es villamossal 4. megálló vagy a 42-es villamossal az Ady E. út felől.

Az Európa Szoborpark alkotói:

Arnal, Luis (F);	Bányász Éva;	Boros Tamás;	Cardenas, Solano (F);	Cecere, Saverio (I);	Csóti Gábor;
Ézsiás István;	Herera, Octavio (F);	Galgóczy György;	Horváth László;	Kazinczy János Árpád;	Kilar, Stephan (F);
Kiss László László;	Lantos Ferenc;	Lipcsei György (SK);	Márkus Péter;	Nemes Ferenc;	Nem's, Judith (F);
Rodriguez, Martha (F);	Simó Enikő (Ro);	Szlaukó László;	Tirnován Ari Vid;	Várnagy Ildikó;	Zalavári József

Az Európa Szoborpark tárlatának vendégművészei:

Barabás Márton; Csurgai Ferenc; Dargai Lajos; Gaál Tamás; Harasztÿ István; Lugossy László; Nikmond Beáta; Lugossy Mária

A kiállítás kurátorai: Ézsiás István szobrász, Muha Mária kulturális menedzser és Rózsa Zsuzsa művészet-szervező

Cugossy László

Lugossy László

grafikusmúzeum

Nemzetközi Ki állítás a Pécsi Galériában.

A mai Tanú,

Dunántúli Napló

1982 jún. 20.

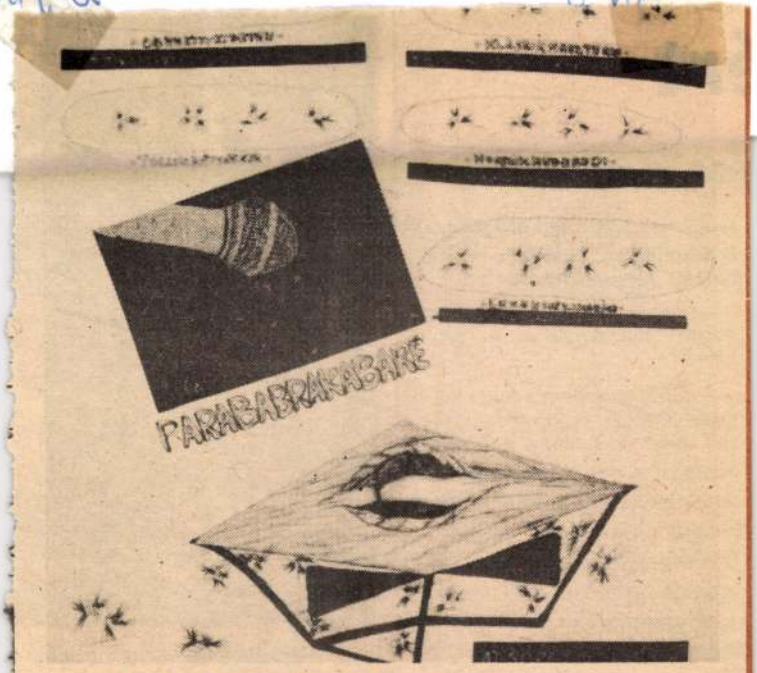

Lugossy László: Parababrakabaré

ése kívánatos

ben történő felhalmozódása egyértelműen indokolja a terhesség megszakítását.

– *Tehát egyértelműen hasznosnak mutatkozik ez a szűrési forma?*

– Úgy gondolom, hogy ezen több lépcsős szűrőhálózat módot nyújt arra, hogy a velőcsőzáródási rendellenességgel született magzatok száma a minimumra csökkenjen, hiszen ez jelenleg évi 250–300 károsodott magzat megszületését jelenti, akik családjuk és a társadalom számára nagy gondot jelentenek.

Kurucz Gyula

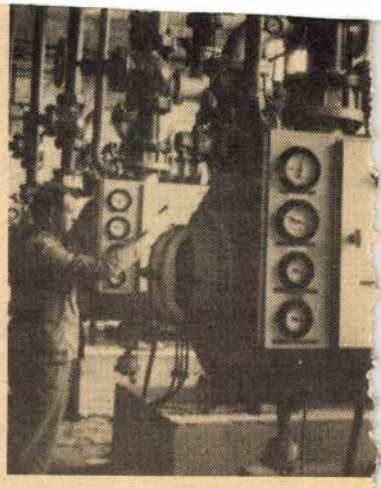

Nagy teljesítményű gépek segítik e

fe LUGOSSY László

GÖBÖLYÖS N. László: Kismárosi magyar New York :
Mozaikok az"élni veszélyes"performance-tól.
= Kurir, II.évf. 96.sz. 1991 16.p. ill.

Lugossy László, 2) Folytatás

A művészek első kiállítása gépek mellett, ipari csarnokokban volt látható. A múlt év decben Leninvárosban, a V-stúdióban rendezték meg kiállításukat, most a Dorottya u.-i kiállítóteremben láthatók műveik. — A művész munkáit a minden lehetséges elvének alkalmazása hatja át.

Gajka Gábor: Művészek és gyárak.
Magyar Ifjúság, 1978. máj. 12.

Lugossy László

a Vajda Lajos Amatőr Stúdió tagjaként mutatkozott be művével a szentendrei művelődési központban rendezett közös kiállításon.

Magyar Hírlap, 1943. júl. 13.

Lugossy László

A Fiatal Képzőművészek Studiójának nyolc tagja kiállitást rendezett -"Képzőművészeti kisérleteink müanyagokkal" cimmel- a Dorottya utcai kiállitó teremben.
Vadas József: "Természetes müanyagok" c. beszámolójában ismerteti a tárlaton szereplő alkotásokat és felsorolja a nyolc művész nevét: Aknay János, Bereznay Péter, Bernáth Sándor, Bukta Imre, Holdas György, Lugossy László, Matyófalvy Gábor és Zámbó István. Némelyik művésznél utal az elődökre, igy Aknaynál Deim Pált, Bukta Imrénél Borsos Miklóst, Holdas Györgynél Attalai Gábort emliti. Fenti c. kritika Bernáth Sándor nevénél található. Élet és Irodalom, Bp. 1978. febr. 18. XXII.évf. 7.sz. 13. lap.

Lugosy László

A sepsiszentgyörgyi művészek 1971. jún.-ban a Szabadtéri Múzeumban rendezett kiállításra szánt vett műveivel.

A Hét, 1971. jún. 11. 2. cf. 24 m. 9p.

fe Lugossy László

„A valóság túl van a tényeken"

fe Lugossy Lászlóról

Nem magas, inkább alacsony. („Kis közepes termet vagyok. Ázsiai típus".) Fekete, kevés ősz szállal. Általában feketében jár; laza, elnéző mosolyféle a kerek arcán. „A mosolyhoz kell a legtöbb ihlet" – írta egy levélben. Tehát menet közben is megszállja az ihlet. Elmerülve jár: gondolkozik. Mások az ihlet jöttekor alkotni kezdenek. Lugossy megy tovább. Miért? Íme, néhány válasz, tulajdonképpen történet:

Pomázon láttam először, mikor elment barátja, Wahorn András háza előtt. Hova mehet még Pomázon ezenkívül? Egyenesen a szomszéd cipőboltba. A cipőbolt poros kirakatán át messziről látszik, hogy ott csupa elképesztő fazonú lábbeli kapható, hogy ún. rendes, hordható cipőt e pomázi boltban vásárolni nem lehet. Lugossy bement. Nem vett cipőt. Mint később mondta: nem lehet ott cipőt kapni. Nyilván nem is venni akart, csak nézelődni. Nézni szereti a tárgyakat. Nézelődéssel tölti az időt. Otthon is. Egyszerű cipőnek elképzelhetetlen konstrukciójú és színű, ti. halványlila, selyem, tűhegyes orrú és sarkú cipők vannak itt-ott elhelyezve a lakásban. Az ilyenek hatása bizonyos ideig teljesen betölti. Meg aztán minek is lépjen akcióba? Minek vegyen cipőt, amikor az ő esetében sose gondol az ember a cipőre. Vannak, akiknél automatikusan a cipőjükre nézünk. Lugossynak viszont olyan a járása, mint egy macskának. (Mondhatnék elegánsabb vadat is, de így érthetőbb.) Cipője hozzánőtt. Tárgyként nincs szüksége rá.

„Valami állatfejet rajzoltam a cipőmre... akár én is lehetnék" – írta. – „Persze nem látja senki." S valóban: mindig kevesen látják, amit rajzol.

Mintha a rajz nem lenne túl fontos számára. Iskolázottságnak nyoma sincs rajtuk. Mint egy elemista rajzai. Mindenesetre felidézik a tárgyak képét, és szavak is vannak rajtuk, pedig látszólag nincsenek összefüggésben az ábra tárgyi elemeivel. Nyilván ebben az összefüggésben rejlik a lényeg, a gondolat. Konceptes lenne Lugossy? Nem, nem hiszem, hogy elvből tagadná a tárgyat. Legfeljebb unja a gondolat tárgyiasítását, és érzi a kivitelezhetetlenségét. (Valójában nem is rajzolt a cipőjére, csak képzeletben?) De végül is csinál egyet-mást, ám valamiképpen azt fejezve ki, hogy nem érdemes. Ismeretes ritka kompozicióinak egyike, a NEMZxÉS. Négy fekete zászlóból áll, míg Lugossy „lelki szeme előtt" olyan város képe lebeg, ahol „duzzadnak" a fekete zászlók mindenütt. Mi ehhez képest az a négy, amit elő tud állítani az ember?

Van egy gyermekmondóka, mely a látvány hasonló teljességét, vonzó és titokzatos képét fogalmazza meg:

„Tóbiás, az óriás és Barnabás, a pléhvitéz
mentek, mentek, mendegéltek,
míg egy nagy városba értek.
Nagy városnak minden háza
be volt vonva talpig gyászba.
Miért?"

A válasz mindig titok marad. A válasz ez: „Mert Tóbiás, az óriás..." Meséinkben is felbukkan a kép, a talpig gyászba öltözött városé, míg meg nem jön a szabadító. Elemi erejű a látomás. De Tóbiás és Barnabás csak mennek, mennek. Mint Lugossy. Szívükben a város varázslatos képével. Nincs mese. Ők a „szabadítók" vagy mi magunk, noha nem *történik* semmi. Nem *csinál* senki semmit. Látszólag. Vagy a pusztulás képe lenne? Inkább a zűrzavarra következő csendé. A folytonos törekvés az újra és a még újabbra felpörgetett és robbanásra kész tárgyerdő-masszát eredményez. Ez jelzi életünket. Nem ez a teljesség. Még az érzések sincsenek benne, csak a mennyiség. Lugossy lemond az aktivitásról, hogy megtalálja az érzések birodalmát. A teljesség sejtelme tehát benne van.

Vannak hangszalagra rögzített elbeszélései meg nem történt eseményekről, nem létező dolgokról, amelyek – vagy a hangulatuk? – élővé válnak bennünk. Miből áll ez a hangulat, érzés, teljesség?

Hevenyészve létrehozott tárgyai azt sugallják, hogy mindaz ál, ami konkrét. *Tacepao* című művének kalapácsai fából készültek, festve, mégis olyanok, mint az igaziak. De nem lehet velük kiszögelni a véleményt, ami maga is csak olyan, mintha vélemény, mintha kínai lenne. Persze itt sem csak arról van szó, amiről a pszeudo elméletében, hogy ti. amit létrehozunk, az nem az igazi, hanem csupán illúziója annak, amit látunk. De ez is benne van. „Az illúzió is kommunikáció" – írja Lugossy. A *Tacepao* tehát tacepao, ami bárhol kiszögezhető, vagy nem, de nem mond semmit. Mert a vélemény konkrétan nem fogalmazható meg. A konkretizálás lehatárolás, a dolgok egyik oldala, s az összes kapu bezárul, az összes többi lehetőség megszűnik, ha egyértelművé akarjuk tenni azon dolgokat, melyek maguktól nem egyértelműek. Éppen ezért Lugossy egyes műveiben csak jelzi, hogy van mondandója bárki számára, de ez a jelzés fontos. (A jelzés miléntje utal a mondandó jellegére, a többit ki-ki hozzágondolhatja.)

Miért fontos a jelzés? Lugossy mondandója nyilván nem fogalmazható meg plakátban, egy mon-

Magyar Világ 1982/11

kihullunk a cérnásdobozból, ülök királykék nadrágomban, OUT OF THE BLUE, csöpög a békazöld takony, meg üt a guta, hát ilyesmi is lehetséges, még ez se ment be, megyek, kinyitom a véceajtót, s már megint nagyon szomorú vagyok, sehol a sok szép partizánlány, gyertek, gyertek, bekecsek, gatyák áporodott szagában gáncsot vetünk ennek a kikölnizett versnek, csak semmi izgalom, itt a fásli, hozd a biztosítótűt, aztán jön a pipahuja, most még egy kicsit terrorizáljuk a verset, költő vagyok naponta egy-két percre, na de ez tök mindegy az éj leple alatt befon a narratív szövet, egyre hurkásabban, egyre vastagabban
halló pannónia,
kétéves lehettem, ültem a bilin keményen, azóta is csillog az ü az ürüléken, mint orrszarvú fején a csipke, egyre jobban fáj az ötvennégyes, még csak egy kicsit, itt lehet valahol, milyen ismerős környék, ez volna a tizenhatos, mintha rémlene valami, hogyne, hogyne, csak tessék, tessék, erre, erre, ERRE mindjárt mEGvirRad

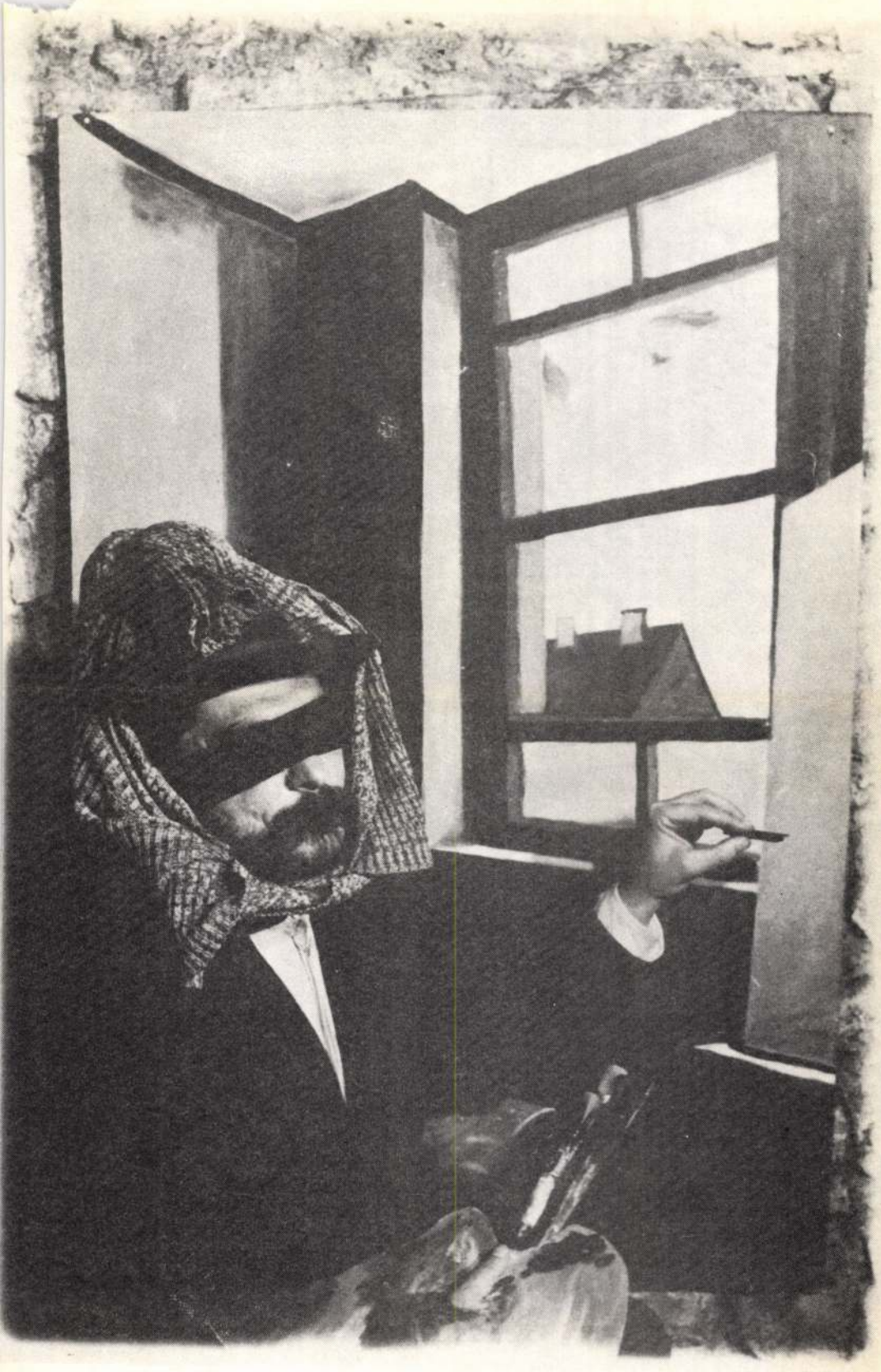

FINOM

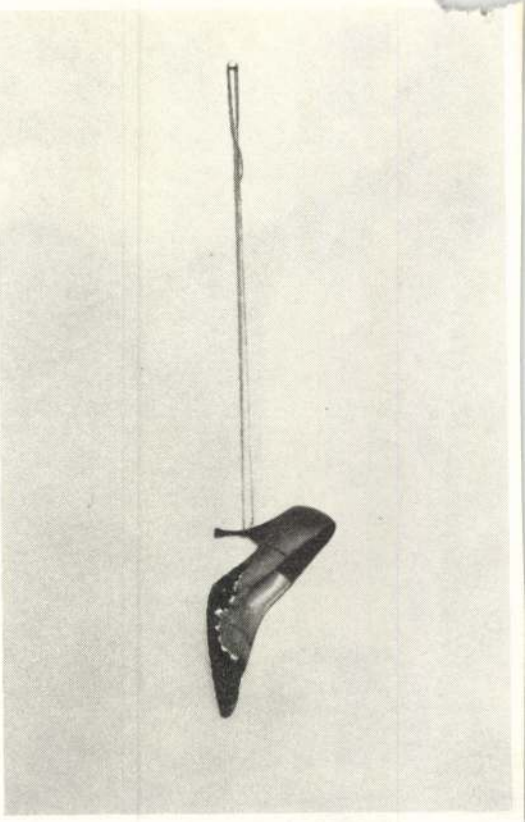

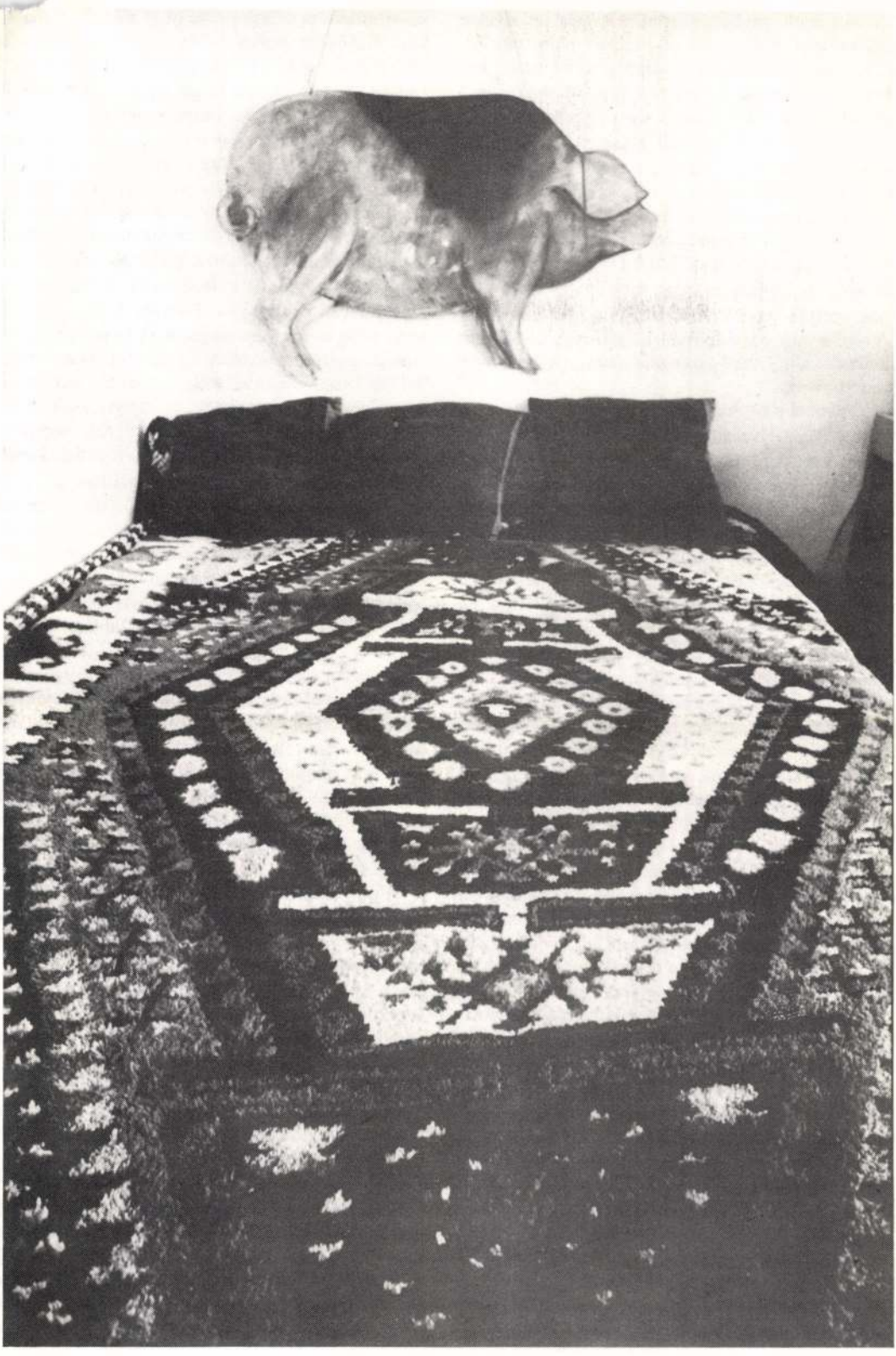

datban, kiáltványban, egy műben, még ún. nyitott műben sem, noha a *Tacepao* eléggé nyitottnak látszik. Annak a valaminek felfedezésére késztet, ami bennünk lappang a témával kapcsolatban. Ez a mondandója. Ha a saját érzéseit fogalmazná meg, az szükségszerűen művészi előadást, nyelvet igényelne. Lugossy azonban nem igényli azt az erőfeszítést és előzetes iskolázottságot, ami az ún. modern művek megértéséhez kell. Az élettől elidegenedett Grand Art, éppen elidegenedettsége miatt nem kenyere. Mondandói az élettel kapcsolatos érzések, homályos, konkrétan nem megfogalmazható képek, melyek legfeljebb elemeikben érhetők tetten. A rajz, a tárgy, a hanglejtés, a mozdulat, a szó azért kell neki, hogy mind gazdagabban tárja fel az elemek rejtett arcait.

„Tetszett, amit írtál" – válaszolta egy olvashatatlan levélre. A levél volt a fontos, a gesztus; egy kapcsolat jele. Ám ehhez kell a gesztus vagy a levél. Mail art? Itt már nincs szó művészetről. A tetszés szerint értelmezhető, vagy csupán illúziókat nyújtó kommunikációs rendszerek helyett elemi erejű és jelentésű, formában minimális, de tartalmában az összes lehetséges érzelmi-tudati asszociációkat hordozó megnyilvánulási formákat keres. Értelmezésnek nincs tere művei életében. A NEMZxÉS című kompozíció kiállításon való összeállításának mikéntje egyáltalán nem érdekelte. Jeleivel nem valamely összefüggő gondolatrendszert akar közvetíteni, hanem, mint egy érintéssel, világokat kibontani nézőjében. Talán az övéhez hasonlót, de ez sem biztos, inkább szabadon, amilyenre képesek vagyunk. Éppen ezért jelei, alapelemei nem konkrét, körülhatárolható jelentésűek, mint voltak egykor Szentjóby Tamás titkos tudományoktól örökölt elemei. Lugossy „minimaljei" bizonytalanabbak, s rendkívül összetettek, mivel nem konvencionális értelmükben használja őket; társításuk ismeretlen oldalaikat tárja fel. Ezért tűnnek titokzatosnak. A NEMZxÉS című kompozíció sem a hagyományos logikára épül, miszerint a fekete = gyász, halál stb. A legalapvetőbb, tudatunkban leginkább kikristályosodott értelmű jeleket azért használja, hogy nagyobb legyen a megdöbbenés azok más lehetőségeinek felfedezésekor. A játék a fekete zászlókkal új érzeteket, értelmet kínál; a fekete csupán egy nem létező szín, s duzzad, miként a felirat mondja, tehát él.

Ezt példázzák azok az intuitív élőzenei kísérletek és zenés produkciók is, amelyeket a Bizottság együttes tagjaként ad elő. Mint egy vad a ketrecben, a közönség felé fordított fejjel, mosolyogva jár-kél a színpadon, néha határozott, hiszterikus mozdulattal megrázva magát. Ugrál, vergődik, hihetetlen formációkat vesz fel a teste: kicsavarodik, összeroskad, föltornyosul. Nyakán lila kendő. Közben szöveget mond, nem állítanám, hogy énekel. Néha sikolt. Különféle köznapi dolgokat mond, melyeknek látszólag semmi közük egymáshoz, illetve sokat ismétel valamit, amiből mégis történet kerekedik ki attól, ahogyan előadja: napi ismétlődéseink (életünk) története s napjaink (érzékeléseink) összevisszaságainak története. Vagy kifejezetten prózát olvasva, mint 1982 januárjában Ef Zámbó és Wahorn kiállításának megnyitóján a *Sóvárgósdit*, amikor minden emberfajt felsorolt és hihetetlen kombinációikat, akik mind azonosak lennének vele, s ezek a kombinációk mind létre is jöhetnek, különösen itt, Közép-Kelet-Európában. Előadta tehát, hogy az egész világ benne van, mégis, vagy éppen ezért, valami alapvető bizonytalanság csengett ki a szövegből. A jóleső összevisszaság, a minden mindennel összefügg érzése mellett a helyreállíthatatlan „rend", Gauguin *Honnan jövünk? Kik vagyunk? Hová megyünk?* végleg megválaszolhatatlan kérdései; s e kérdések állításként hangzottak el. S ez nagyjából pontos kép korunkról. (Talán éppen kezébe került Kiszely István *A föld népei* c. monumentális könyve, amelyben a szerző rendszerezni akar, de hogy ez mennyire nem megy, arra maga adja a legjobb példát, midőn Esztergályos Cecília képét *Kelet-balti nordikus német nő* felirattal látta el. Ez a könyv is – noha a tisztázás igényével – a tisztázhatatlanságról szól.) S amivel Lugossy szövege több, azazhogy ma nem az elkülöníthetőség a lényeg, hanem az ellenkezője. Ebből kell kiindulnunk, akkor nem lesz értelme semmiféle szembeállításnak sem, ami minden harc alapja. Ebből a káoszból, ami már nem pszeudo, nem is tagadás, emelhetünk ki alapvető fogalmakat, értékeket, s hozhatjuk kapcsolatba őket egymással eddig nem figyelt összetevőik feltárásával.

Milyen alkotások ezek a színpadi produkciók? Vizuális költemények, de nem az avantgarde módján. Sem vizuális, sem poétikai műveltség nem kell megértésükhöz, s csak előadva léteznek. Lugossy maga válik alkotássá, mert gondolatai és érzései formálják külsőjét, mozgását stb. Body art? Már ezen is túl: nincs külön művészet és élet. Nos, ez látszólag butaság, hiszen ezzel mindenki így van (vagy szeretne lenni), mindenki van valamiképpen, valahogyan mindenki az, ami; ami belül, az kívül. Lugossy mégis produkciót csinál belőle, tehát mondandója van, ez fejeződik ki a mindenféle tevékenységében. Mit emel ki a káoszból? *Duzzad, Relatíve, Finom, Aránylag* – vagy *Talaj*, ami több művének is felirata, mindig egy láboson. Ezek a legbiztosabb fogódzók, s lehet, hogy még van több ilyen. Vegyük a *Talaj*t. Ünnepélyes asztalnál, mint az utolsó vacsoránál, ül a Bizottság, az asztal közepén a lábos. „Kislábasok, kisfazekak. Kistányérok, kispoharak.

Kisvillák és kiskanalak. Kések, kések, hatalmas kések!" – idézhetnénk a Bizottságtól. Vagy megemlíthetnénk Wahorn *Mindenki megesz valamit* című grafikáját. Megszokott értelmezés szerint: a talaj valóban az utolsó, amit elpusztíthat a falánk emberiség. A Bizottság tagjai olyan ünnepélyesen ülnek, mint akármely bizottság tagjai, amely elpusztít valamit. De ez itt egy merész kísérlet is: a talaj mint étel – képtelenség. Fordítva is az. Akkor mi hát? A logikus következtetés végső rémképe helyett szagok, ízek, láboscsörgés stb., amit megenni nem lehet. (Nincsenek evőeszközök az asztalon.)

Lugossy munkáiban ennek az „anyagtalanodásnak" megvannak az előzményei: egy kiállítás, ahol a terem falai mentén keménypapírból kivágott és megfestett háziállatok sorakoztak (1978). Később, a *Pihenj* című sorozatban voltak láthatók ugyanők, leütve, csomagolva (1980). Minden megfogható mástól függ, elpusztítható. Ezzel szemben a történést jelentő ige – „duzzad" – önmagában leli értelmét, forrását, életét. A „relatíve" s az „aránylag" a tények labilissá vált birodalmát jelzi, világunkat, amelyben élünk; a „finom" és a többi viszont érzetekre utal, amiket nem lehet megkérdőjelezni. Egyik sem főnév, egyik sem állítás, konkrétum. Lényegében hasonlóan a „minimalizálódott" képzőművészethez, Christo földrésznyi területeket uraló egy-egy formájához, amely ugyancsak érzetet fogalmaz meg *(finom* vagy *duzzad)*, végtelen mennyiségű azonos anyaggal.

Próbáljuk meg a művészettörténeti kategorizálást: Lugossy „művészetének" gyökere – saját szavai szerint – a Dadában, Tristan Tzara kiáltványaiban keresendő. A logika, a nagybetűs és közhelyes fogalmak, a semmit nem jelentő szavak, az elméletek, rendszerek, a „formai eszmék" helyett „a dolgok lappangó erejének" megmutatására irányuló szándékban, abban az állító kérdésben, hogy „Hogyan is lehetne rendet teremteni a végtelen és alaktalan variációk káoszában, ami az ember?", s végül abban a szabadságban, mely minden önkényes meghatározás elvetéséből születik. Nyilván nem véletlenül kerül elő korunkban ismét a dadaizmus. Ma is mondhatjuk ugyanis, amit Tzara: „Türelmetlenül élni szerettünk volna, s megcsömörlöttünk az úgynevezett modern civilizáció minden formájától, alapjaitól, észjárásától, nyelvétől", hiszen mi sem változott: az első világháború és napjaink beláthatatlan kimenetelű háborúi azonosak. S ahogy a Dada sem műalkotásokban gondolkodott, úgy ma is élő reakció a groteszk és az abszurd, a gesztus, a „szabálytalanság" felhívó ereje. Lugossy műveiből viszont hiányzik az erőszak. Az állandósult rombolás közepette inkább a lehetőségeket mutatja fel a másban, az ismeretlenben.

Lugossynál a megvalósítás lehetősége kiesik. Művészet akkor? Az, ha hozzásegít felismernünk a kifulladt, kiüresedett vagy veszélyesen egyértelműsített dolgok, fogalmak új, rejtett értékeit; ha ezzel felszabadít a kategóriákból alakuló elméletek mindig zárt, ezért pesszimizmus felé hajló rendszereinek uralma alól. Amiként teszi ezt Esterházy Péter is hősével, a fakó férfival, ki azon tűnődve, „hogy mi is az a boldogtalanság", rájön, hogy egy szó: „a fakó férfi, szívében heves reménységgel ismételgette: »egy szó, csak egy szó, de hát csak egy szó«". Lugossynak is megvan e képessége, ő is őriz valamit az ember titkából. Miként az a lény, akinek képe bennem motoszkált, míg Lugossyra gondoltam: Kipling *Magányosan sétáló macskája*, Jékely Zoltán utolérhetetlen fordításában, ami talán Lugossynak is kezébe került, hiszen gyerekkorunkban jelent meg. A vége így hangzik: „időről időre, különösen, ha a hold felkél s leszáll az éjszaka, ismét csak az a macska, aki magányosan sétál s akinek minden hely egyforma. Ilyenkor aztán kiszökik a ringó-rengő rengetegbe, vagy a nyirkos, vad fákra, vagy a nyirkos, vad háztetőkre s vad farkát csóválva, járkál a maga vad csapásain." Érdemes meglesni, odafigyelni rá.

Keserü Katalin

Szerepcsere

Annak a népszerű elképzelésnek, amely a család hibás funkcionálása esetén a bűnöst az apában vélte tetten érni, a női tudat lett a leghangosabb szószólója. Az egyenjogúság propagandájának hatása beért. Azt gondolom, hogy amikor családi kapcsolatrendszerről beszélünk, az általános érvényű tételek és feltételezések keretében figyelmesebben differenciálnunk kell a különböző rétegek- és különböző életkorú szülők családi kapcsolatairól összegyűjtött anyagokat, mert csak a precíz feltárás segítségével remélhetünk reális bepillantást.

A félreértések az értelmiségi szerzők gondolkodásában rejlő sztereotípiák rovására is írhatók. Általános vagy legalábbis elterjedt vélemény például, hogy míg az anyaság elsősorban biológiai kapcsolat, az apaság szociális képződmény. Azt gondolom, hogy miként az apai funkciók közül biológiai a nemzés aktusa, úgy az anyaságból biológiai történés a terhesség és a gyerekszülés (vagy a szoptatás, amely egyre ritkább és egyre rövidebb ideig tartó kapcsolat anya és gyerek között). Az anya további családi kapcsolatának alakulása az apasághoz hasonlóan, olyan szociális tevékenység, amely az adott korszak társadalmi szokásainak függvénye. Mint minden egyéb funkció, a gyakorlással erősödhet, és gyakorlás híján elsorvad. Amikor a társadalom nem ezt a szerepet honorálja, akkor a vele születettnek vélt tradicionális anyasági érzelmek elhalványulnak. A sok helyütt idézett kisiparos családmodell nosztalgikus ábrázolása hagyta feledésbe menni pl. az arisztokrata családok gyakorlatát, ahol a szülők, az anya csakúgy, mint az apa, rendszerint kevés figyelmet és érzelmet szentelt a gyerekeknek. Voltaire kiváló intellektusú barátnőjéről feljegyezték, hogy kedvenc ölebe kölykeivel többet foglalkozott, mint saját gyerekeivel. Egy magyar női szerző a kommunák előnyei között kiemeli, hogy a szülők nem kénytelenek vér szerinti gyermeküket szeretni, ha más gyermekeket rokonszenvesebbnek találnak. Feltételezhető tehát, hogy az anyaság miléntje éppúgy társadalmi termék, szociális képződmény, mint sok egyéb emberi magatartási forma. A hazai közvélemény még a tradicionális polgári anya eszményképének hatása alatt él, és megpróbálja elhárítani azokat a szembetűnő jelenségeket, amelyek ennek a képnek a korrigálására kényszerítenék.

Az emancipált nő

A „kinti" élet nemcsak a női szexuális morált változtatta meg. E téren, ha nem is nevezhető még általánosnak, gyakran észlelhető, hogy a dolgozó nő úgy válik férfifogyasztóvá, ahogyan nőfogyasztó volt a dolgozó férfi. A női főnökökhöz beosztott férfiak hasonlóan bedobják a játszmába erotikus vonzerejüket, ahogyan ez a beosztott nők részéről elfogadott. És ezt a kihívást a női főnökök éppoly természetességgel fogadják, mint férfikollégáik.

Az emancipált nő társadalmi védelmét jogszabályok biztosítják. A jogszabályok szelleme és gyakorlata – elsősorban a családjogé – azt sugallja, mintha a dolgozó anya jogi védelem nélkül tehetetlen kiszolgáltatottja lenne a férji, illetve az apai önkénynek. A helyzet hosszú ideig valóban ilyen volt. A közvélemény és a jogi gyakorlat azonban ma is úgy reagál, mintha a válások növekvő számának, a családi gyermeklétszám forrása az apai felelőtlenség volna. E vonatkozásban a helyzet az elmúlt másfél évtizedben nagyon megváltozott.

Ma nálunk a társadalmi nyomás egyidejűleg két ellentmondó feladat teljesítését sürgeti a nőktől. Egyik, hogy minél nagyobb számban, minél nagyobb időtartamban társadalmi

Részlet *A házastársi kapcsolat és a gyermek–szülő viszony változásának tendenciái* című tanulmányból.

PETŐFI

17.00: HÍREK. Időjárás

17.05: Napóra

Petőfi — érdekes

Beszél: Szegő Miklós. Szerkeszt: Faragó Judit. Dolgozik: Balázs László, Erdélyi István, Mersva Sándor. Zenél: Maloschik Róbert

Telefonjaink: 138-8666, 138-8777

18.00: Sport

Közvetítés a Pécsi VSK Co-Order—Enichem Priolo Ronchetti Kupa női és a Tungsram—BVC Brno Szuper Liga férfi kosárlabda-mérkőzésekről

Riporter: Deák Horváth Péter és Novotny Zoltán

18.40: Drogambulancia

Molnár Tamás műsora hívható a 138-7200-as telefonszámon

A Szocio-műhely éjjel-nappal hívható telefonszáma: 138-7973

19.00: HÍREK. Időjárás

19.05: Népdalkörök és citerazenekarok felvételeiből

Km. a szabadi asszonykórus, a sándorfalvi citerazkr, a bagi népdalkör, az ócsai citerazkr és a sárbogárdi népdalkör

19.30: Kölyökrádió

Szerkeszti és vezeti: Müllner Dóra. Zenei munkatárs: Marczis Miklós. Felelős szerkesztő: Fenyő Katalin

Az adás idején hívható szám: 138-7600

20.00: Életreform-magazin

Dénes Gábor műsora

Téma: a reinkarnációs hipnózis és a vízöntőkori újjászületés.

Vendég: dr. Daubner Béla, Ferencsik István, dr. Bálint Sándor

Zenei szerkesztő: Palásti Pál. Riporter: Fekete Gábor

20.40: Edith Piaf énekel

21.00: HÍREK. Időjárás

21.05: Hatodik érzék

Kapcsolatkeresés egy rejtett világgal, Parapszichológia, okkultizmus, mágia, telepátia, természetgyógyászat, csodás jelenségek — földi életünkben

A műsort Bariczki Erika, Doszpod Béla, Hollós János, Kondor Katalin és Jónás István készíti

Véleményekkel, élményekkel az adás idején hívható telefonszám: 138-7110. Országos meditáció: 138-7927

00: Újdonságainkból

Aktuális zenei csemegék

Szerkesztő: Divéky István

0: Jazz

eMeRTon bigband játszik. Km. Bert n, Antti Sarpila és Ernie Wilkins

HÍREK. Időjárás

Sporthíradó

Szerkesztő: Fülöp László

3.10: Napforduló

Műsorvezető-szerkesztő: Molnár Dániel. Zenei szerkesztő: Szőke Cecília. Bemondó: Mohai Gábor

23.15—24.00: Fejtámasz

Bepillantás az alternatív kultúra aktualitásaiba

Szerkesztő: Báron György

(Lásd a 21. oldalon)

.10: Magyar és idegen nyelvű vízjelző szolgálat

(Csak középhullámon)

10—4.50: Napforduló

Az MR éjszakai műsora

Óránként: HÍREK. Időjárás

0.10—1.00: Jazz-show.

Módos Péter és Réti János összeállítása

4.03: Határok nélkül (ism.) **4.33:** Magyarnóták, csárdások

BARTÓK Január 15

6.00: Muzsikáló reggel

Műsorvezető: Petrányi Judit. Bemondó: Szlotta Judit. Szerkesztő: Vass M. Katalin

6.00, 6.30, 7.00, 7.30, 8.00: Hírek, időjárás. 6.50: Nyelvészérvek. Szathmáry István rovata

9.00: Műsorajánlat

9.05: Pódium

Ivo Pogorelich zongorázik

1. Ravel: Gaspard de la Nuit — zongoradarabok Aloysius Bertrand prózaversei nyomán — a) Sellő (Ondine), b) Az akasztófa, c) Scarbo, 2. Prokofjev: VI. szonáta

10.00: HÍREK. Időjárás

10.05: A HÉT ZENEMŰVE

Dohnányi: c-moll zongoraötös op. 1.

Batta András előadása

10.35: Dvořák: Hazám

— nyitány

(Bajor Rádió szimf. zkra, vez. Rafael Kubelik)

10.46: Gluck: A rászedett kádi

Egyfelvonásos opera. Szövegét Pierre René Le Monnier írta. Vez. Otmar Suitner. Km. a Bajor Állami Opera zkra és énekkara. Karigazgató: Wolfgang Baumgart

A kádi — Walter Berry, Fatime, a felesége — Anneliese Rothenberger, Zelmira — Helen Donath, Nuradin — Nicolai Gedda, Omar, kelmefestő — Klaus Hirte, Omega, a lánya — Regina Marheineke

(Az ismertetőt lásd 21. old.)

11.40: Népdalkórusok, hangszerkettősök

12.00: HÍREK. Időjárás

12.05: Hangverseny délidőben

A Berlini Filharm. Zkr hangversenyeiből. Vez. Szaulusz Sondeckisz és Christopher Hogwood. Km.: Andreas Blau — fuvola, Lothar Koch — oboa

1. Ludwig Auguszt Lebrun: d-moll oboaverseny (23 p), 2. Sosztakovics: Kamaraszimfónia (24 p), 3. Martinů: Konyha revű (15 p), 4. Frank Martin: Sonata da chiesa (16 p), 5. Gounod: I. szimfónia (28 p) (hgf.)

13.52: Régi táncmuzsika

(Camerata Hungarica Czidra László vezetésével)

14.00: HÍREK. Időjárás

14.05: Háború és béke

(Lásd: hétfő, B. 14.05)

(VIII/8. rész: holnap, B. 14.05)

14.58: Szervánszky Endre összes rádiófelvétele

Az MR szimf. zkra játszik

1. Fuvolaverseny (Kovács Lóránt, vez. Erdélyi Miklós) (23 p), 2. Hat zenekari darab (vez. Németh Gyula) (16 p)

Szerkesztő: Magyar Kornél

(XII/4. rész: jövő kedd, B. 15.00)

15.38: A kölni Musica Antiqua Együttes két XVII. századi szonátát játszik

16.00: HÍREK. Időjárás

16.05: Színi-tanoda

Hogy volt?! — A Hamlet a Katona József Színházban

Szűcs Katalin műsora. Szerkesztő: Marschall Éva. Rendező: Simonyi János

16.35: Operaslágerek

Rossini-, Offenbach-, Thomas-, Borogyin-, és Puccini-művekből

Szerkesztő: Kertész Iván

17.00: Metronóm

Zenebarátok órája

Az Európa Cantat 1992. évi programjairól — Kotta- és könyvajánlat — Bemutatjuk a Magyar Continental Singers-t — Nemzetek muzsikája a gregoriántól a spirituálékig — Luthertől a Luther-kantátáig — Tisztelgés Mozartnak, muzsika gyermekeknek

Felelős szerkesztő: Kocsár Miklós. Szerk.-műsorvezető: Vass M. Katalin

17.50: Most olvastam

Jegyzetek és vélemények új könyvekről

Szerkesztő: Kőrösi Zoltán

18.00: HÍREK. Időjárás

18.05: A magyar zene évszázadai

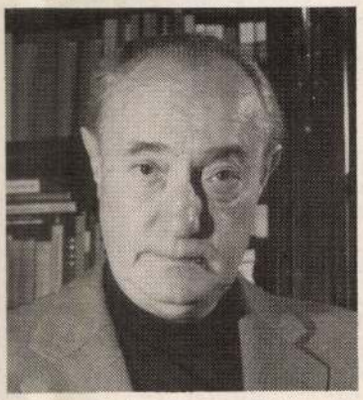

85 éve született **Ferencsik János**

Bónis Ferenc műsora

19.35: Beethoven: c-moll vonósnégyes op. 18. No. 4.

(Guarneri vonósnégyes)

20.00: HÍREK. Időjárás

20.05: Kapcsoljuk a Budapest Kongresszusi Központot

A Magyar Rádió gyermekkórusának, énekkarának és szimfonikus zenekarának oratórium estje

Vez. Paul Sacher. (Karigazgató: Reményi János, Erdei Péter)

Km.: Csavlek Etelka, Andor Éva, Németh Judit, Fülöp Attila, Fried Péter — ének, Papadimitriu Athina, Kulka János, Bács Ferenc, Kertész Péter, Bács Katalin — próza

Honegger: Johanna a máglyán

Kb. 21.45: Hangszerszólók

22.00: HÍREK. Időjárás

22.05: Hallgassuk együtt!

Wagner-művek

Kroó György műsora

23.00: Rádiójáték-Szín a Pinceszínházban

Az utolsó pohár

Írta: Harold Pinter. Fordította: Bátki Mihály

Nicholas — Cserhalmi György, Gila — Varga Mária, Victor — Ternyák Zoltán, Nick — Rutkai Veronika

Dramaturg: Mesterházi Márton. Rendező: Balikó Tamás (1989)

23.21: Jazz

Toots Thielemans felvételeiből

24.00: HÍREK. Időjárás

0.05: Századunk zenéjéből

Az Északnémet Rádió szimf. zkrának hangversenye. Vez. Muhai Tang. Km. Christiane Edinger — hegedű

1. Ruzicka: Öt töredék (14 p), 2. Bartók: Hegedűverseny (Edinger) (38 p), 3. Sibelius: V. szimfónia (31 p) (hgf.)

1.30: Két divertimento

1. Haydn: B-dúr divertimento No. 42. (Consortium Classicum), 2. Mozart: D-dúr divertimento K. 205 (Collegium aureum Kamarazkr tagjai)

2.00:HÍREK. Időjárás

2.03: Szózat

SZERDA

18.05 Bartók

Találkozás Ferencsik Jánossal

Ha élne, most lenne nyolcvanöt esztendős a magyar zenei előadóművészet történetének korszakot teremtő mestere, *Ferencsik János*. Ha élne... Nyolc esztendeje immár, hogy nincs köztünk; az opera- és koncertbarátok legifjabb nemzedéke már nem is őriz róla személyes emléket.

Karmesteri pálcája varázspálca volt, a nagyság illúziójának eszköze. Aki meghallgatta valamelyik produkcióját, a hatása alá került; elhitte, hogy az adott műnél és az adott előadásnál semmi nem lehet fontosabb. Hiányát azért is érezzük oly fájdalmasnak, mert kitűnt: nincs utóda. Az illúzióknak hozzá fűződő ünnepnapjait felváltották a realitás hétköznapjai, melyeknek józan fényében jobban látjuk önnön hiányosságainkat. Meg azt is, hogy Ferencsik halálával egy nagy korszaka zárult le a magyar zenekultúra történetének.

Ám a technika varázsa, kis időre, jelenné változtathatja az immár befejezett múltat. Így idézzük fel, hangszalagok segítségével, Ferencsik János messze tűnő alakját. És az emlékeiből feltáruló még messzibb múltat: Bartók és Kodály képét, Fritz Busch és Toscanini művészetét, Budapestet és Bayreuthot, hét évtized zenetörténetté formálódó mozaikképeit. Megismerhetjük, mindenekelőtt, magát Ferencsiket: életének és pályájának *külső* történetét. És persze, *belső* életét is: zenei felvételeinek tükrében. Megtörténhet hát a csoda, melyet a jubileumi műsor ígér: találkozás, másfél órára, Ferencsik Jánossal.

Bónis Ferenc

MISKOLC (1116 kHz és 66,80 MHz, Kékes 71,21 MHz) **HÉTFŐTŐL PÉNTEKIG 6.55:** Műsorismertetés, hírek, időjárás. **7.15:** Észak-magyarországi krónika, **7.30:** Önt illeti a mikrofon... Az önkormányzatok életéről **7.45:** Gazdaságközelben **8.00:** Hírek, tudósítások, helyi és országos lapszemle **8.15:** Jogászunk válaszol. A mikrofonnál: dr. Timár László **8.30:** Arcképcsarnok... A stúdió portréműsora **8.45:** Ablak az országra **8.55:** Műsorösszefoglaló. **15.00—17.00:** Kereskedelmi adás, a hét minden napján.

SZOMBAT 9.00: Műsorismertetés, hírek, időjárás, lapszemle **9.10:** Hova menjünk, mit csináljunk? — programajánlat **9.30:** Visszapillantó **9.45:** Napjaink kérdései. Paulovits Ágoston jegyzete **10.00:** Észak-magyarországi krónika **10.30:** Mikrofonlánc. Riporter: Karcsai Nagy Éva **10.40:** Sport **10.55—11.00:** Műsorismertetés. A zenét szerkesztik a hallgatók. (Tel. 45-510)

VASÁRNAP 8.30: Műsorismertetés, információk, időjárás **8.45:** Riporternapló. Társadalmon belüli társadalom... **9.35:** Szlovák nyelvű műsor **9.55—10.00:** Műsorismertetés **18.30:** Mérkőzésen, versenypályán. Vasárnapi sportmagazin — Műsorismertetés

(A hét szerkesztői: Tolnai Attila, Mács Ildikó, Szemes István, Jakab Mária, Csonka László)

CSÜTÖRTÖK Január 16

Ma este	19.00	20.00	21.00	22.00
Tv1	15: Most. A sokoldalú fiatalok műsora	35: Egészséget mindenkinek! Dr. Czeizel Endre műsora	05: Az élet nélküle. Amerikai tévéfilm	
Tv2	00: Testestől-lelkestől. NSZK-tévéfilmsorozat	00: Körzeti tévéstúdiók műsora	00: Össztűz. Aktuális közéleti vitafórum	45: Ragadozók pavilonja. Szlovák film
SUPER	30: Belső kiadvány. Hírmagazin	00: Sportmagazin	30: Kelet-európai riportok	45: Tőzsdeszemle
TV5	00: Turisztikai magazin	00: Nem kell álmodozni!	30: A század haladása	
SAT1	20: Szerencsekerék	15: Igaz csodák	15: Hunter. Amerikai krimisorozat	15: Tévétükör — riportműsor
RTL PLUS	15: Jump Street 21	15: Mini playback-show	15: A nagy szabadság. NSZK-sorozat	15: A blue jeanses zsaru. Amerikai kalandfilm
PRO7	00: A kemény fiúk. Amerikai akciófilm-sorozat	15: A férfi, aki király akart lenni. Angol kalandfilm		35: A különleges osztag. Osztrák akciófilm-sorozat
TELE5	35: Hopp vagy Top	15: Koffer Hoffer	10: A papirember	
3SAT	30: Térjünk a tárgyra!	00: Az öreg. Krimisorozat	00: Sport	25: Manhattan. Amerikai film
OSZTRÁK 1	30: Híradó	15: Népzenei kívánságműsor	30: Szerelem, hazugságok és gyilkosság	
OSZTRÁK 2	00: A tartományok ma	15: Belföldi jelentés	00: Vigyázat, kultúra!	30: Klub 2.

17.30: Szextetthely

A Francis által meghirdetett kiadó szobára — különös módon — csak fiatal nők érkeznek. A házmesternő „becsempészett" bájitalától a hölgyek igen otthonosan érzik magukat, s egyikük a házigazdának is ad az italból...

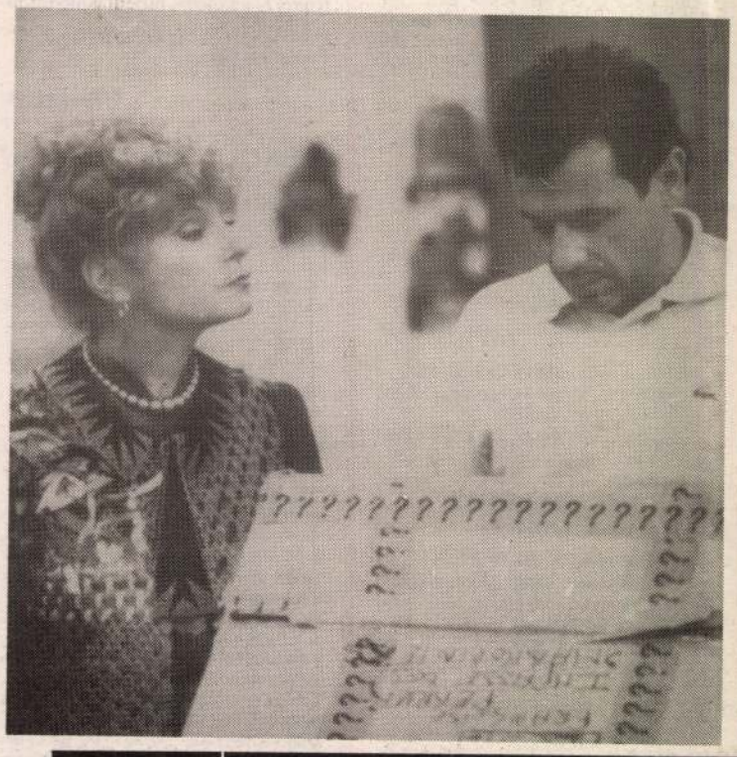

MAGYAR TELEVÍZIÓ

5.45: JÓ REGGELT, MAGYARORSZÁG!

5.47: FALUTÉVÉ
Tizenhárom perc szolgáltatás

6.00: A REGGEL
Közérzeti hírműsor
A műsor telefonszáma: 112-9415

8.30: Közjáték (5')
(Ismétlés: ma, 23.00)

8.35: Verkli (30')
Válogatás a magyar könnyűzene közelmúltjából
Közreműködik: a Hobo Blues Band. Szerkesztő-rendező: Salgó Zoltán

9.05: Walt Disney bemutatja (ism. — 103')
Kacsa-mesék. Armstrong. Amerikai rajzfilmsorozat (ism.) — **Az ifjú Harry Houdini.** Amerikai film 2/2. rész — **Gumimacik.** Aranykalitka. Amerikai rajzfilmsorozat

10.50: Képújság

16.00: Délutáni egyenleg
Napi képes hírösszefoglaló (10')

16.10: A romantika a lengyel festészetben
Lengyel ismeretterjesztő film (ism. – 15')
Írta és rendezte: Antoni Dzieduszycki. Fényképezte: Wojciech Ruminski

16.25: Testlesen
Dán ismeretterjesztő film (ism. — 21')
Rendező: Felicia Verstaendig
Desmond Morris magatartáskutató ebben a rövid talk-show-ban nagyon szórakoztatóan elemzi az emberi testet, a test különböző részeit, azok funkcióit, és azt, hogy e funkciók hogyan alakultak ki.

16.45: Képújság

16.50: Töredék A mulandóság fölé
Sirató (ism. — 23')
Sírjeleink: gazdagon faragott, ikonográfiailag rendkívül változatos, mintázásukban a népművészet és a primitív szobrászat lapidáris megoldásait idéző emlékek. Kőfaragó munkák. A kialakult típusok évszázadokon át alig változtak.
Operatőr: Abonyi Antal, Németh Attila. Rendező: Olasz Ferenc

17.15: A gyógyszer: használ vagy árt?
Német dokumentumfilm-sorozat
XIII/7.: **Kórokozók a bélben** (13')
Az emésztés folyamatával, rendellenességeivel ismerteti meg nézőit a film.

17.30: Folyt. köv.

Szextetthely
Francia tévéfilmsorozat
42. rész: **Kiadó szoba** (24')
17.55: Reklám

18.00: Pénzvilág
Hírek, tények, információk (9')

18.10: Menedzser Magazin (43')
Élő közvetítés a Rubin Menedzser Klubból
Főszerkesztő: Gyökér András. Felelős szerkesztő: Kósa Somogyi György. Műsorvezető: Kondor Katalin. Rendező: Péterfalvi László
Az adás idején hívható telefonszám: 132-3350

18.55: Közlemények, előzetesek

19.00: Mini klip mix (9')

19.15: Most
IS A sokoldalú fiatalok műsora (25') Rendező-szerkesztő: Oláh Gábor. Producer: Oláh Zsuzsa

19.40: Esti mese
Trombi és a tűzmanó — Éjféli kísérlet (ism. — 8')

19.50: „Zengő ábécé" (3')
(Ismétlés: vasárnap, Tv1 18.45)
19.55: Reklám

20.00: HÍRADÓ (25')

20.25: TELESPORT
20.30: Reklám

20.35: Egészséget mindenkinek!
Dr. Czeizel Endre műsora
A természetes fogamzásgátlás (30')
Szerkesztő: Kővári Péter. Rendező: Kárpáti György. Gyártásvezető: Nyári István

21.05: Az élet nélküle
Amerikai tévéfilm (91')
Írta: Michael O'Hara. Zene: Mark Snow. Fényképezte: Robert Steadman. Rendező: Waris Hussein
A sikeres, boldog házasságban élő és hamarosan apai örömök elé néző üzletember felesége a szülőágyon meghal. A csapás súlya alatt megroppant férfi nehezen talál kapcsolatot újszülött kislányával, ám barátai segítségével végül magára eszmél az apa szerepében.
Scott — Gary Cole (Csernák János), Diane — Joanna Kerns (Kútvölgyi Erzsébet), Sue — Mary Page Keller (Orosz Helga), Bill — George Coe (Horváth Sándor), Dr. Yamura — Maryedith Burrell (Szabó Éva), Margaret — Colleen Dewhurst (Tolnay Klári)
22.35: Reklám

22.40: AKTuális (20')

23.00: Közjáték (ism. — 5')

23.05: Videóvilág (45')
fe Lugossy László patafizikus
Rendező-operatőr: Medvigy Gábor. Szerkesztő-producer: Kopper Judit

23.50: KÉSŐ ESTI HÍRADÓ (5')

23.55: BBC HÍRADÓ (30')

TV tévé

18.00: Műsorismertetés
18.05: **Srácskarika**
Maja, a méhecske
18.33: **A természet világa**
Angol ismeretterjesztő sorozat
XX/10. Az erdő lelke II.
19.00: **Power kapitány**
Amerikai sci-fi sorozat
XXII/19. „A béke városa"
19.30: **TV-tévé autó-motormagazin**
Dávid Sándor műsora
20.00: **Játék az igazsággal**
Angol filmsorozat VII/7.
21.00: **Trans World International**
Amerikai jégkorongbajnokság
21.25: **Civilpálya**
Az önkormányzatok műsora
22.00: Műsorzárás

Ismétlés: vasámap 8.00—12.00 óráig

A részletes műsort a Teletext 90. oldalá olvashatják!

OTP BANK
mely mindenhol megtalálható

MAGYAR TELEVIZIÓ

PÉNTEK Január 10

JÓ REGGELT!

6.00—9.00: NAP-kelte
Reggeli információs magazin (180')
Producer: Gyárfás Tamás
Főszerkesztő: Székely Ferenc
(Csak a Budapest Tv2 adó sugározza, valamint a hozzá tartozó átjátszóadók.)

12.00: Szieszta
A szegedi stúdió szórakoztató információs déli-délutáni regionális műsora (250')
12.00—13.00: *Nyugdíjasoknak*
13.00—14.00: *Háziasszonyoknak, kismamáknak*
14.00—14.30: *Fiataloké a képernyő*
14.30-tól: *Szórakoztató, közérdekű információk, zenével, kvízekkel, programajánlattal.*
Déli videókrónika: **13.00—13.15**
Munkaközvetítő szolgálat: **13.30, 14.30, 15.30**
Főszerkesztő: Bán János.
Rendező: Hell István

KELLEMES DÉLUTÁNT!
Műsorvezető: Radványi Dorottya

16.20: Műsorelőzetes — Időjárás

16.30: Délutáni filmajánlat
Mezítláb az ágyban
NDK tévéfilmsorozat
VII/4. rész (61')
Írta: Ingrid Föhr. Fényképezte: Winfried Kleist. Zene: Bernd Wefelmayer. Rendező: Peter Wekwerth

tévé

20.00: Műsorismertetés
20.05: **Itt és most** — Magazin. Műsorvezető: Kis Gaál Anna
Benne: — Divat — Mozielőzetes — A Tv-tv vendége — Nemzetközi konyha — Trans World International. Különleges sportok — Testbeszéd
21.00: **Az előkelő alvilág.** Olasz bűnügyi film. Rendezte: Romolo Guerrieri. Szereplők: Enrico Maria Salemo, Luci Salce, Françoise Fabian
22.55: **Karácsony Betlehemben.** Izraeli film
23.30: **Omega-show**
24.00: Műsorzárás
Ismétlés: vasámap 20.00—24.00 óráig

*
A részletes műsort a Teletext 190. oldalán olvashatják!

Megszületik Schönék kisbabája. Ezzel szinte egyidejűleg egy ismerős házaspár leánygyermeke — szülei halálos autóbalesete folytán — árván marad. A főorvosék úgy döntenek, hogy magukhoz veszik Laurát. Josi barátnője, Heidi és volt szeretője, Jochen egymásra találnak.
Dr. Hans Schön — Jörg Pankin (Végvári Tamás), Josi — Renate Blume-Reed (Császár Angéla), Nagyi — Gudrun Okras (Győry Ilona), August — Gerry Wolff (Kézdy György), Clemens — Andreas Jahnke (Bolba Tamás)

17.30: Gyerekeknek
A rongybabák kalandjai
Amerikai rajzfilmsorozat
XIII/8.: Kaland a szuperrobottal (24')

17.55: Műsorelőzetes

18.00: Híradó (12')

18.15: TELESPORT (20')
(A stábot I: szerda, Tv2 18.15!)

JÓ ESTÉT!
Műsorvezető: Radványi Dorottya

18.35: Ötöd-ölő
Technomark telefonos játék (15')

19.00: Két férfi, egy eset
NSZK bűnügyi tévéfilmsorozat
Halálos tévedés (59')
Írta: Detlef Müller. Fényképezte: Peter Ambach és Christof Hof. Zene: Nikolaus Glowna. Rendező: Frank Strecker
Négy évig tartó börtönbüntetésének letöltése után Kurt Brocker új életet kezdett. Családja, barátai és volt védőügyvédje, dr. Franck társaságában ünnepli születésnapját, amelyet egy titokzatos ajándékozó zavar meg...
Dr. Franck — Rainer Hunold (Dörner György), Matula — Claus Theo Gärtner (Balázsi Gyula), Brocker — Günter Mack (Fülöp Zsigmond), Herta — Ulrike Bliefert (Szabó Éva), Breitingné — Jocelyne Boisseau (Andresz Kati)

20.00: (H)arcképek
50 perc képzőművészetről
Szemadám György műsora
Vendégei: fe Lugossy László, Keserű Katalin, El Kazovszkij
Szerkesztő: Wiegmann Alfréd. Rendező: M. Lukács Ágnes. Producer: Bakos László

19.00

Két férfi, egy eset

Halálos tévedés

20.50: A tudomány határain
Tudományos ismeretterjesztő magazin
A lombikbébi (30')
Hazánkban sok ezer nő számára a mesterséges megtermékenyítés kínálja az egyetlen lehetőséget a teherbe esésre. A Róbert Károly Kórházban lombikbébiprogram folyik. A film ennek gyakorlati, etikai és vallástörténeti aspektusait próbálja megvilágítani.
Szerkesztő: Kis Gaál Anna. Rendező: Pásztory János. Producer: dr. Juhász Árpád

21.20: Rockpódium
A Griff együttessel
Közvetítés a Petőfi Csarnokból, felvételről (36')
Szerkesztő: Korbuly Béla. Vezető operatőr: Kocsis Sándor. Rendező: Bodnár István. Producer: Szeles Péter

22.00: Esti egyenleg
Napi képes összefoglaló (20')

22.25: Napzárta előtt... (20')

22.45: Falfúró
Magyar film (1985 — 91')
Írta: Fekete Ibolya, Grünwalsky Ferenc, Szomjas György. Fényképezte: Grünwalsky Ferenc. Zene: Karácsony János. Rendező: Szomjas György
Géza nős, két gyereke, szép felesége van, s egy lakótelepen lakik. Gyárban dolgozik, hazamegy, televíziózik, s másnap kezdi elölről a taposómalmot. Egy szép napon azután gyökeresen megváltozik az élete. Elhatározza, hogy meggazdagodik: falfúró lesz...
Géza — Bán János, Erika — Szirtes Ágnes, Éva — Szatler Renáta, Gyula — Ujlaki Dénes, Gondnok — Andorai Péter
Továbbá: Erdős Mariann, Dörner György, Gáspár Sándor

Reklámok: 17.58, 18.12, 18.55, 21.55, 22.23

"Vár a világ!"

Stúdióinkban bevált módszerekkel, jól képzett tanárok vezetésével kedvező áron tanulhat
angol, német, francia, spanyol, olasz és magyar nyelveken.
Beszédközpontú nyelvtanfolyamainkat
január 27-én indítjuk.

KATEDRA NYELVISKOLA
Oktatás: 7 tudásszinten Buda és Pest központi kerületeiben.
Beiratkozás és szintfelmérés:
Közgazdasági Egyetem Veres Pálné Oktatási Épülete Budapest V., Veres Pálné utca 36. Tel.: 202-4272
1992. Január 13-14-15-16-án 16.00-20.00-ig
- Heti 2x2, 4x2, 1x4, 5x2 órás öt és tíz hetes tanfolyamok a nap minden szakában.
- Tanfolyamdíjak 4190 Forinttól.

Részletes tájékoztatónk a következő lapszám címoldalán!

VELÜNK MEGTALÁLJA A KÖZÖS NYELVET!

ANGOL NÉMET, OLASZ ÉS FRANCIA TANFOLYAMOK II. 3-TÓL A
Belvárosi Nyelviskolában
KISCSOPORTOS BESZÉDKÖZPONTÚ OKTATÁS HATÉKONY MÓDSZEREKKEL AZ ALAPOKTÓL A NYELVVIZSGÁIG, DÉLELŐTT, DÉLUTÁN ÉS ESTE. ANGOLBÓL GYERMEKCSOPORTOKAT IS INDÍTUNK.
TANDÍJ: 6200 FT (60 ÓRA, HETI 2X2 VAGY 1X4 ÓRA).

BEIRATKOZÁS: JANUÁR 6-24-IG, 15-19 ÓRA KÖZÖTT
VII. RÁKÓCZI ÚT 4. I. EM. 3. (AZ ASTORIÁNÁL).
TELEFON: 1211-827.

OTP Bank, mint mindig.

OTP BANK

PÉNTEK Január 10

Külföldi tévéműsorok

SUPER CHANNEL

6.30: Tőzsdeszemle
6.40: Bennfentesek
7.05: Sporthírek
7.35: Új fókusz
8.30: Financial Times
9.00: Egyveleg
9.30: Szuperbevásárlás
10.00: Győzelem Morris Cerullóval
10.30: Egyveleg
11.50: Zenei hírek
12.00: Szuperbevásárlás
12.30: Halló, Ausztria, halló, Bécs!
13.00: Japán üzleti hírek
13.30: Túl a holnapon. Tudományos magazin
14.00: Egyveleg — felrázva
14.50: Zenei hírek
15.00: Körözve
16.00: Hullámhosszon
17.50: Zenei hírek
18.00: Wyatt Earp. Western-sorozat
18.30: Kém vagyok. Filmsorozat
19.30: Belső kiadvány
20.00: Golfmagazin
20.30: Teniszmagazin
21.00: Vad Amerika. Természetfilm
21.30: Spiegel-tévé
22.00: BBC hírek
22.30: Sporthírek
22.45: Tőzsdeszemle
23.00: III. Richard (2. rész)
1.00: Zenei hírek
1.10: Kék éj
1.40: Szuperbevásárlás
2.10: Egyveleg. Klipek reggelig

CNN

7.00, 8.30, 10.00, 13.00, 14.00, 15.45, 17.00, 18.00, 19.30, 20.30 és 5.30: A nap hírei
7.30: Pénzvilág (ism.)
8.00: A nagyvilág hírei
9.45: CNN hírstúdió
12.30: Jelentés a részvénypiacokról
13.30: Üzlet ma. Aktuális gazdasági hírek
15.00: Larry King (ism.)
16.00: A világ mai napja
17.30: Crier és társai
19.00: A nagyvilág hírei
20.00: A világ üzleti hírei. A CNN és a Financial Times gazdasági magazinja
21.00: Nemzetközi óra. Esemény-összefoglaló
22.00: A nagyvilág hírei
23.00: A világ üzleti hírei (ism.)
23.30: A show-business világa
24.00: A világ ma
1.00: Pénzvilág
1.30: Interjú ismert közéleti személyiségekkel
2.00: A CNN esti fő híradója
3.00: Larry King élőben
4.00: CNN világhírek
5.00: A show-business világa (ism.)

TELE5

6.30: Vadmacska (ism.)
6.55: Jó reggelt, Bino! Gyermekműsor
9.30: Otthon a Tele5-tel
10.35: Vadmacska. Brazil teleregény
11.00: A vadnyugat. Amerikai filmsorozat
11.30: Ruck Zuck (ism.)
12.00: Hopp vagy Top? (ism.)
12.35: Tartományok magazinja
13.00: A modell és a detektív (ism.)
13.45: **Bim Bam Bino.** Gyermekműsor
17.50: A modell és a detektív. Amerikai krimisorozat
18.45: Ruck Zuck
19.15: Hírek
19.35: Hopp vagy Top?
20.15: Slágerek a vásznon
21.15: Szabad a ring!
22.00: Hírek
22.15: Halálos repülés (ism.)
23.55: Arany (ism.)
2.00: Wordnews Tonight. Az ABC angol nyelvű híradója
2.30: Ruck Zuck '90
3.00: A vadnyugat (ism.)

TV5

7.00: Francia híradó
7.40: Francia nyelvlecke
8.00: Apró érdekességek
8.05: Kanadai híradó
8.30: Válogatás a One World Channel műsorából
8.55: Európai hírek
9.55: Egészségére! (ism.)
11.25: Divány. Beszélgetés
11.50—11.55: Hírek
16.15: Nem kell álmodozni (ism.)
17.15: Valóság a fazék alján. Főzési tanácsadó
17.40: Kim és Clip. Játékos vetélkedő gyermekeknek
17.55: Francia nyelvlecke
18.10: Szójáték. Szórakoztatóműsor
18.30: Hírek
18.55: Apró érdekességek
19.00: Harmincmillió barát. Magazin az állatok jogairól
19.30: Belga híradó
20.00: Totálkép. Francia dok.-film
21.00: Francia híradó
21.30: 1990 sztárjai. Varietéműsor
23.00: Médiasud. Sajtószemle az arab világról
23.35—0.35: Közvetlenül. Magazinműsor

3SAT

9.05: Képújság
13.00: A ZDF délutáni magazinja
13.45: Térjünk a tárgyra! (ism.)
14.15: Két nyakkendő. Georg Kaiser revüszíndarabja
16.05: A húszas és harmincas évek dallamai
17.00: Minihíradó
17.10: Wickie és az erős emberek. Rajzfilmsorozat
17.35: Berry őrmester... és a szelíd bestia
18.00: Tőzsdei hírek
18.25: Tippek és trendek
19.00: Ma. A ZDF híradója
19.20: 3SAT-stúdió
19.30: Külföldi magazin
20.00: Rosa és Rosalind. Osztrák családsorozat
20.40: Hamvazószerda. NSZK dokumentumfilm (FF)
21.00: Körkép
21.45: Kulturális hírek
21.51: Sporthírek
22.00: Osztrák híradó
22.25: Oldalpillantások — revü
22.05: ... és a boldogság keresése. Amerikai dokumentumfilm
0.10: A svájci tévé hírmagazinja, majd: hírek címszavakban

SCREENSPORT

8.00: Eurobics; majd: rögbi
9.30: Díjugratás
10.30: Eurobics
11.00: Röplabda
12.00: Jégkorong
14.00: Kosárlabda
15.00: Eurobics
15.30: Teke; majd: golf
17.30: Belga motorsport
18.00: Slmagazin
19.00: Kosárlabda-bajnokság
19.30: Jégmotorverseny
20.30: Sportmagazin
21.00: Start!
22.00: Forma—1
22.30: Kosárlabda-bajnokság
24.00: Ökölvívás

EUROSPORT

9.00: Párizs—Fokváros rali
9.30: Golfversenyekből (ism.)
11.30: Kosárlabda (ism.)
13.00: Teremfoci (ism.)
14.00: Párizs—Fokváros rali
14.30: Kosárlabda (ism.)
16.00: Autó- és motorsport
16.30: Albertville-i előzetes
17.00: Fedettpályás labdarúgás
18.00: Kick box
19.00: Autó-motor magazin
19.30: Fedettpályás labdarúgás
20.30: Németországi rali (ism.)
21.00: Párizs—Fokváros rali
21.30: Sporthírek
22.00: Ökölvívás
23.30: Teremfoci
0.30: Párizs—Fokváros rali

PRO7

6.20: Richmond Hill. Ausztrál akciófilm-sorozat
7.05: Trick 7. Rajzfilmshow
8.35: Muppet-show
9.05: Harry csodálatos birósága. Amerikai vígjátékshow
9.30: Doogie Howser (ism.)
9.55: Ben Cropp. Trópusi őserdők Ausztráliában
10.50: A tenyeremen hordozználak. Német játékfilm
12.20: A keményfiúk (ism.)
13.15: A nagy vonatrablás (ism)
15.05: Perry Mason. Amerikai detektívsorozat (FF)
16.05: Igazságszolgáltatás Amerikai krimisorozat
17.00: Trick 7. Rajzfilmshow
19.05: Egy colt minden esetre. Amerikai akciósorozat
20.00: Híradó
20.15: Magas fenyves. Osztrák népi film
22.05: Maskarádé. Amerikai kémfilmsorozat
22.55: **A zöld barettesek.** Amerikai játékfilm
1.25: A különleges osztag
2.10: M.A.S.H. Amerikai vígjátéksorozat
2.45: Veszélyes útvonal (ism.)
4.25: A bajnokok. Angol akciófilm-sorozat

RTL PLUS

6.00: Az RTL reggeli magazinja
8.30: A kalapács. Krimisorozat
8.55: Út a mennyországba. Családsorozat
9.45: Gazdagok és szépek. Családsorozat
10.10: Versenyfutás a halállal. Kalandfilmsorozat
11.00: A vadrózsa. Teleregény
11.45: Gemini Man. Amerikai sorozat
12.30: Mister Rettenetes. Kalandfilmsorozat
13.00: Egy apával több. Családsorozat
13.30: A kaliforniai klán. Családsorozat
14.20: A springfieldi történet. Családsorozat
15.05: Dallas. Amerikai sorozat
15.55: CHiPs. Krimisorozat
16.45: Kockázatos
17.10: Játékshow
17.45: Az RTL videóshow-ja
18.00: A vadrózsa. Teleregény
18.45: Hírek, sport
19.20: A csendes-óceáni repülőezred. Amerikai akciófilm-sorozat
20.15: James Bond — Tűzlabda. Angol thriller
22.25: Iskolás lányok. NSZK szexfilm
0.05: A három bajor szoknyavadász. NSZK szexkomédia
1.25: **Nincs kegyelem, Mr. Dee!** Amerikai akciófilm
3.00: A korbács és a test. Olasz—brit horrorfilm
4.20: Lányok a IX. kerületben. Francia sorozat
5.35: Órák után. Fiatalok magazinja Amerikából

SAT1

6.00: Jó reggelt a SAT1-gyel!
8.30: Varázslatos Jeannie (ism.)
9.05: Visszatérés az édenbe (ism.)
10.00: Igaz csodák (ism.)
10.55: Hunter (ism.)
11.55: Szerencsekerék (ism.)
12.45: Tévétőzsde I.
13.05: Tévétőzsde II.
13.35: Kalifornia napja alatt. Amerikai családsorozat
14.30: Varázslatos Jeannie. Amerikai vígjátéksorozat
15.05: Falcon Crest. Amerikai családsorozat
16.00: Cagney és Lacey. Amerikai krimisorozat
17.05: Menj az egészre!
18.15: Bingo
18.45: Jó estét, Németország!
19.30: Szerencsekerék
20.15: Bud, a zsiványok réme. Olasz—amerikai filmvígjáték
22.05: Az ördögűző. Amerikai horrorfilm 2.
24.00: Késő esti hírek
0.10: Labdarúgó teremtorna
0.40: Nicki és Karen. Német erotikus játékfilm
2.15: Képújság

OSZTRÁK 1

9.05: Családi kötelék (ism.)
9.30: Orosz nyelvtanfolyam (ism.)
10.00: Iskolatévé
10.30: Honky Tonk (ism.)
12.15: Belföldi jelentés (ism.)
13.10: Mi — állampolgári szolgálat (ism.)
13.35: Isaura. Brazil teleregény (ism.)
14.00: A Guldenburgok öröksége. Filmsorozat
14.45: A holnap mesterei
15.00: Te meg én. Gyermekműsor
15.05: Racoons. Rajzfilmsorozat
15.30: An-tan-ténusz
15.55: Villámhárító
16.05: Wuff! Angol játékfilmsorozat
16.30: Wurlitzer
18.05: Mi — aktívak
18.30: Tanárunk, dr. Specht. Szórakoztató tévésorozat
19.22: Tudományos hírek
19.30: Híradó
20.00: Sporthírek
20.15: Megoldatlan bűnügyek
21.15: Oldalpillantások
21.35: **Zsaroló zsaruk.** Francia filmvígjáték
23.20: Esti sport
23.45: Megoldatlan bűnügyek
23.55: Gyilkos játék. Német—francia krimi (FF)
1.10: Híradó

OSZTRÁK 2

15.50: Művészlexikon
15.55: Tiroli rózsák
17.30: Az oroszlánszelídítő
18.00: Családi kötelékek
18.30: Szerencsekerék
18.45: A Mezőgazdasági Kamara ötperce
19.00: A tartományok ma
19.30: Híradó
20.00: Kulturális hírek
20.15: Diana — egy hercegnő felébred. Portréfilm
21.00: Tudományos magazin
21.15: Schilling. Gazdasági magazin
22.00: Híradó da capo
22.30: Monty Python's. Angol szatíra
0.15: Az animáció klasszikusai
0.35: A Krokodilok utcája. Bábfilm (FF)
0.55: Híradó

SZOVJET

5.30: 120 plusz 30 perc
7.40: Szünidei műsor
8.00: Rajzfilm
8.20: Régi, régi mese. Film
9.55: Gyermekfilmfesztivál
11.00: Hírszolgálat
11.20: Hobbikedvelőknek
12.40: Tőzsdei hírek
13.10: Jegyzet
13.15: Innovációs műsor
13.30: Bridzs
14.00: Hírszolgálat
14.20: A második gyermekkor
14.50: Tengeri farkas. 4. rész
16.00: Szünidei műsor
17.00: Hírszolgálat
17.20: Koncert
17.35: Családom és más élőlények. Film
18.05: Az ember és a törvény
18.45: „VID"-műsor
19.45: Esti mese
20.00: Híradó
20.35: Koncert
20.55: „VID"-műsor
0.30: Szovjet biatlonbajnokság

CSEHSZLOVÁK

1. MŰSOR
8.00: Piac, kereskedelem, pénzügy
8.30: Események, kommentárok (ism.)
9.05: Jáchymov (ism.)
9.50: Screensport (ism.)
10.45: Riporterek stúdiója (ism.)
13.00: Francia nyelvű magazin
15.40: Rockzene
16.30: Katonák műsora
17.10: A nap percei
17.20: A Holland Televízió magazinja
18.25: Piac, kereskedelem, pénzügy
19.10: Esti mese
19.30: Tévénapló
20.05: Stradivari. Olasz film 1. része
21.35: Férfi a Kon Tiki-ről. Svéd dok.-sorozat
22.30: Események, kommentárok
23.05: Az első paradicsom. Angol dok.-sorozat

2. MŰSOR
9.00: Magazin a turizmusról (ism.)
9.25: Vitaműsor (ism.)
15.50: Német nyelvtanfolyam gyerekeknek
16.30: Angol nyelvtanfolyam
17.00: Francia nyelvtanfolyam
17.30: Willy Fogg utazik a világ körül. Spanyol animációs sorozat
18.00: Esti mese
18.20: Spanyolország éve. Dok.-film
18.55: Területi tévéműsor
19.30: Tévénapló
20.05: Halál délután. Tévéjáték
21.50: Híradó
22.18: Sport
22.30: A nők és a dzsessz. Angol zenés film

OTP BANK
és ezzel időt takarít meg.

fe L GOSSY László

Sex talk, olaj, papir, 100x150 - 91.1. 24

Új Művészet

fe LUGOSSY László

Gyászkentaur, 1985, fa, vegyes technika, 100x140 - 91.6.
24

Új Művészet

Új Művészet

fe LUGOSSY László

Ruhaképek I-III,1991, textilek,varrás, (2x) 160x100;
180x1oo cm - 91.12. 51

Új Művészet

fe LUGOSSY László

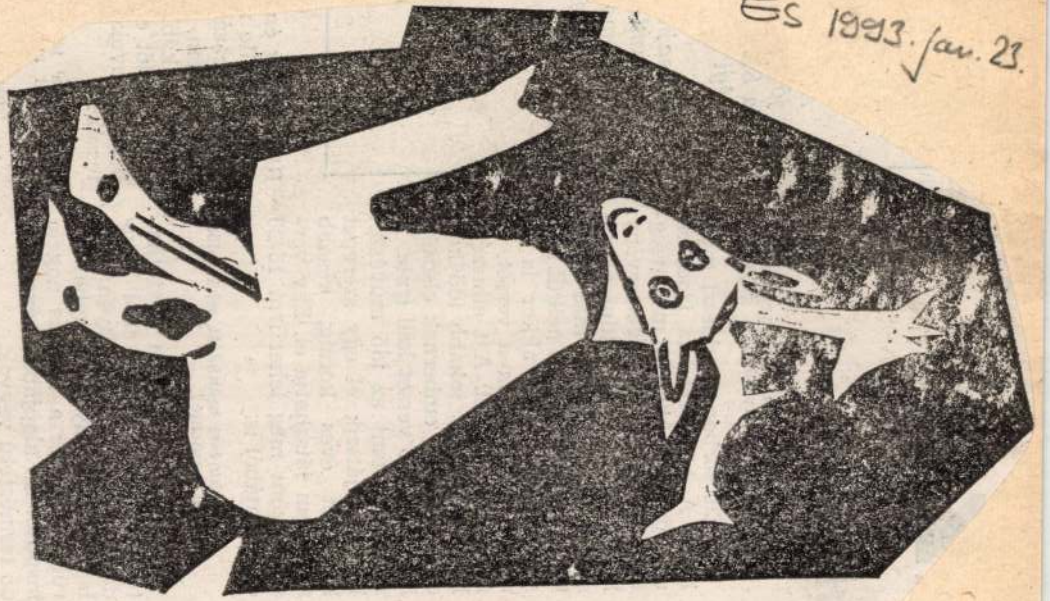

és 1993. jan. 23.

fe Lugosy László rajza

fe LUGOSSI László

Új Művészet, I. évf. 1. 1990

Hogy Dániát és Magyarországot milyen közös szálon rokoníthatnám, nincs túlzottan sok elképzelésem. Bár kétségtelenül felidézhetőek bizonyos azonosságok, mint például az agrárfaktor jelentős szerepe a gazdaságban, a két állam adósságterheinek majdnem egyforma mértéke, a pornó iránti érdeklődés, továbbá hogy kis népek vagyunk. Dánia nemzeti színei piros-fehér, a mienk egy zölddel több, igaz, nem keresztszerű, hanem csíkos elrendezésben. Dánia külhoni birtokaival együtt vagy jó két és félszer akkora területet mondhat magáénak, mint mi, ha azonban e többletből Grönland örök jéggel borított négyzetkilométereit kivonjuk, dán barátaink már csak fele akkora területen érezhetnek földet a lábuk alatt. Őket az Atlanti-óceán vizei, minket baráti országok vesznek körül. Talán ez utóbbi tény adja a legnagyobb különbséget. Hogy a művészeten kívüli dolgokról befejezhessük eszmefuttatásunkat, még annyit tehetnék hozzá az általános ismertetéshez, hogy a dán lányok 43-as lábbéli mérete és szőkeségük édes kontrasztban áll a fekete-barna-szőke-vörös, némi súlyfelesleggel bíró magyar hölgyek bájaival. Végül, hogy dán és magyar napjainkra egyre jobban elfelejti, mi is az a labdarúgás.

Kovács Attila: Nekropolis VI, 1990,
hegesztett vaslemez, 325×200×50 cm
(A javát New York nyugati oldalán már fel is építették)

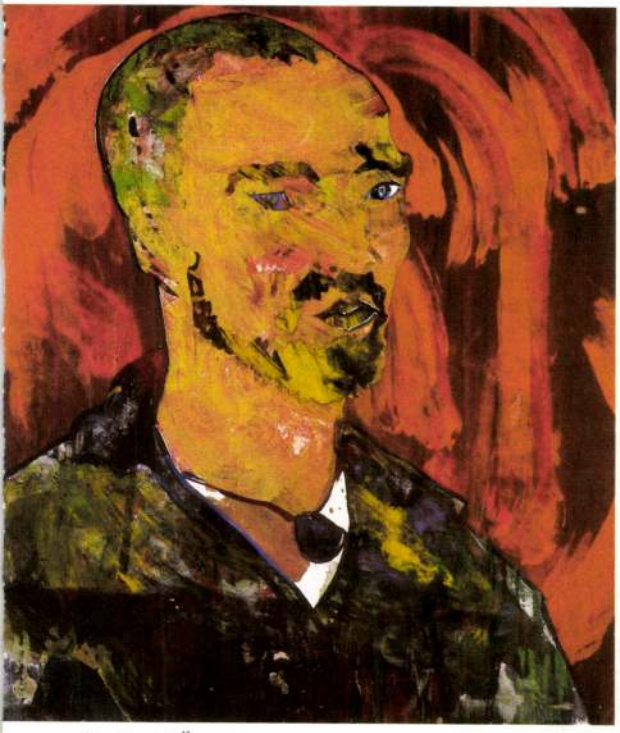

Otto Muehl: Önarckép, Vincent van Gogh, 1989–90, szitanyomat, 100×86 cm

Ugyanakkor Muehl mégsem pornográf művész – bár önmagában véve ez sem lehet elmarasztaló ítélet, hiszen ebben a tradícióban olyan elődök sorakoznak fel, mint *Schiele* vagy *Hans Bellmer* –, mert épp azt ismeri fel, hogy a meztelen, illetve halott ember ekkortájt válik – a sokszorosított képipar kultúrájának eredményeként – a mindennapi élet szerves részévé. S mindazt, amit Muehl bemutat és végrehajt, ennek tükrében kell látnunk. Ne felejtsük ugyanis el, hogy a halállal és a szexualitással kapcsolatos sokszorosított képek bizonyos feszültséggel járnak együtt, s túlmutatnak az etikett határán; Muehl ezt veszi észre, provokációja ezért több és mélyebb a puszta fricskánál, illetve gegnél. Hiszen az európai kultúra *általában* szigorúan magánügynek tekinti mind a szexualitást, mind a halált, s ennek megfelelően az ahhoz kapcsolódó képeket is. A polgári védettségnek ez a birodalma gyakorlatilag az erőszakos halál folyamatos és nyilvános bemutatásánál, illetve a tárgyiasult szexualitás képeinek közlésével ér véget. S ha Muehl akcióin ugyanazokat az elemeket használja, mint amelyek a mindennapi képkultúra konzumvilágában is feltűnnek, akkor arra a közös tudásra, érzéki valóságra utal, amely a korszakban élő emberek sajátja. (Ugyanígy jár el a halál és Erósz képeivel egyébként az amerikai pop art, *Vostell, Warhol, Rauschenberg* is, amikor a konzumkultúra mítoszait emeli át az ellenkultúra közegébe, megváltozott értékrendjébe.)

Ennek a háttérnek az ismeretében és elvetésével együtt kérdezi Muehl, hogy miként tehető a másik ember egyébként újra és újra tárgyként használt teste valóban ismét azzá, ami volt valaha: társsá, sérthetetlen individuummá. Miként ismerhető fel az elmocsarasított női test szorongató látványában, túl a „pszichofizikai naturalizmus" iszonyú radikalizmusán az, hogy a test végső soron *több önmagánál,* a lélek háza, a végtelenség külső burka? A megsemmisítően brutális dekonstrukció végső célja nem más, mint hogy felismerjük: az egyediség és a pótolhatatlanság a *testre* is vonatkozik, amely ebben a kultúrában és ebben a korszakban egyike lett a használati eszközöknek.

Természetesen tisztában vagyok azzal, hogy az utóbbi megállapítást a lehető legkorrektebb leírással vagy értelmezéssel sem lehet teljes mértékben és megnyugtató módon igazolni. Ez csupán egyetlen lehetséges interpretáció, s nem zárkózhatunk el az elől az értelmezés elől sem, mely épp a fenti érvek nyomán riad vissza e munkásságtól, taszítónak és mértéktelennek, fegyelmezetlennek és ízléstelennek tekinti azt. Egy ilyen félelem oldásához – ha nem is eloszlatásához – segíthet hozzá a kiállítás másik alkotórésze, az 1989/90-ben készült, egy Van Gogh-önarckép alapján alkotott variációsorozat. Muehl e művei többszörös értelemben is visszatérést jelentenek a tradícióhoz. Az őrült szenvedéllyel megvert művész vállalt elődként, ősként, egy újabb mítosz tárgyaként és hordozójaként lép elénk. Van Gogh az előd azon az úton, amelyen Muehl is lépked: s egyben példa arra, hogy miként lelhető fel az indulatoktól szétfeszülő személyiség valóságának hiteles rögzítésére alkalmas műforma, az a regulázó eljárás, mely már nem pusztán dokumentumot teremt, hanem autonóm művet hoz létre. Hiszen Muehl hatalmas indulatokat hordozó akciói, ahogy magyar követőjének, *Hajas Tibor*nak a performance-ai is, a közvetlenség katasztrófájának voltak a hordozói, megtestesítői. Arról a kalandról van tehát szó, amely a művészet élményének minden további objektiváció nélküli, közvetlen megragadásában látta a saját fenyegetettsége előli menekülés lehetőségét.

Ám a direkt akcionizmus kalandja mindenütt kudarcba fulladt, s nem lehet elfelejtenünk, hogy a művészetből egy idő után politika lett, az avantgárd frontáttörésének csődje után terrorizmus. A direkt akcióból jött létre az Action Directe, a művészet és élet határfalának átlépésére hivatott kísérlet lezására után feltűnt az élet és halál határfalának semmibevételével kacérkodó és semmivel sem védhető politizálás avantgárdja.

A 90-es évekre Muehl tehát – mondhatja egy lehetséges értelmezés – kijózanodott a balos múlt vad excesszusaiból. Ám ha mindez nem zárható is ki egészen, ennél többről van szó. Arról a felismerésről, amely belátta, hogy a baloldali cselekvés messianizmusának világon kívülisége nem legitimálható többé. A kollektív megváltás nem jön el, bármilyen radikálisan sürgetjük is. Épp elég nagy adomány és kín a művészet tradíciója, amely lemondott a közvetlen élményátadás ígéretéről, s a párbeszédet immár a zárt műalkotás formateremtő fegyelmének keretei közt folytatja.

DÁNIA – MAGYARORSZÁG:

0 : 0

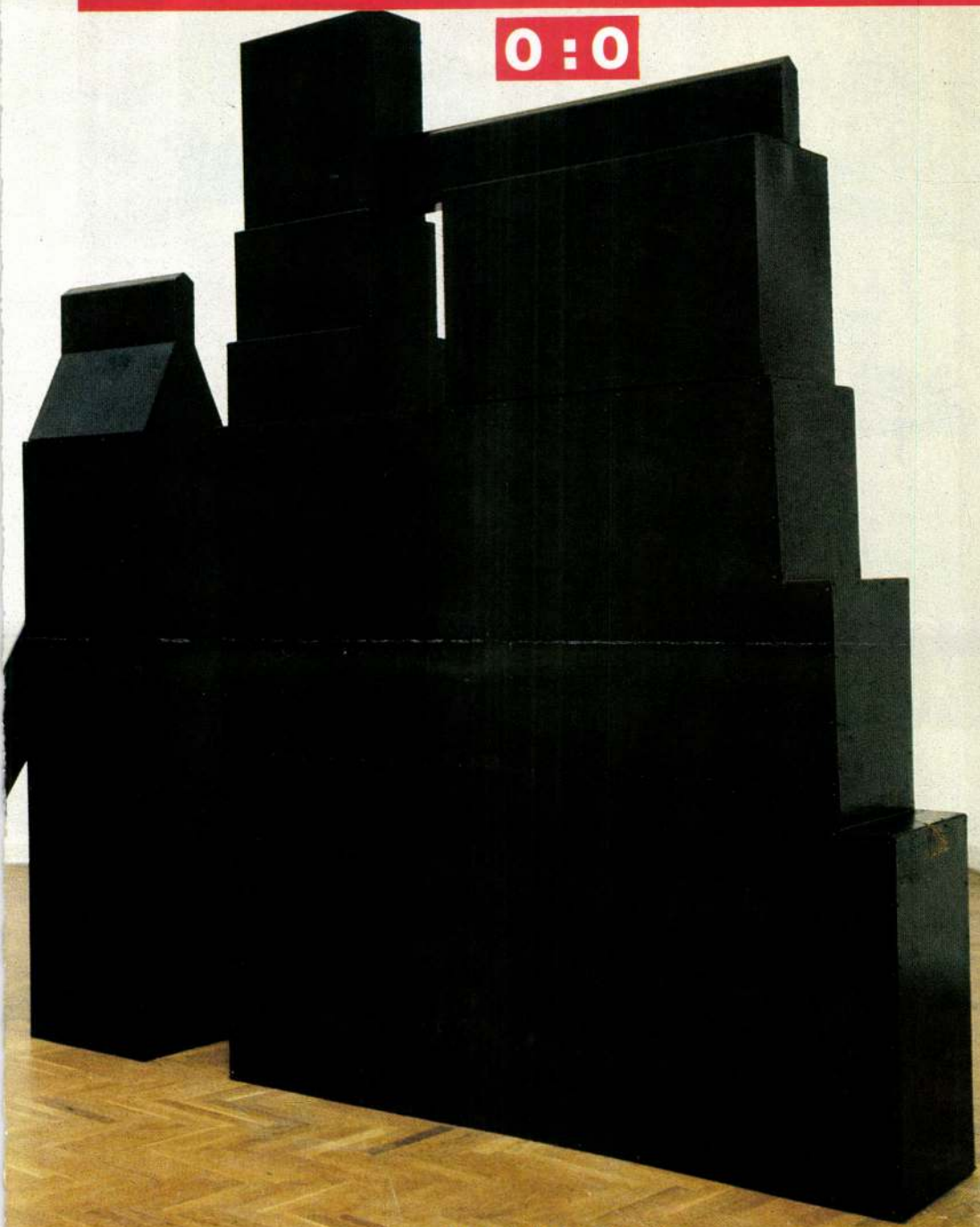

Kiállítás a

ATTALAI GÁBOR *Műcsarnokban*

Bukta Imre: Disznók a tóban, 1989, vegyes technika, papír, 73×102 cm
(Posztmodern malacos bádogtapéta kukoricakörettel)

Vagy-Vagy – idézhetném Kierkegaard-t, akár magyar vagy, akár dán vagy, szinte mindegy, ha e kiállítást nézed. A műveket figyelve akár egy nemzet is lehetnénk. *Halász Károly* úgy rakja le installációja evezőit, mintha dánabb volna a kelleténél, és *Sugár* is eléggé vizesre hangolja environmentjeit, mintha csak az Északi-tengerekről érkeztek volna. *Marlene Landgreen* cselekvéshiányos geometriái pedig akár magyarok is lehetnének, ha nem tekintjük a szép designos kereteket. Folytathatnánk a sort tovább is, ha nem lenne teljességgel felesleges az azonosságok karikírozása, hiszen e kiállítás esetében is csak annak a világjelenségnek lehetünk tanúi, miszerint a csúcsok alján nagyjából mindenütt egyfajta művészi attitűd tapasztalható. Dán, holland, magyar, norvég, görög, albán, cseh, román, portugál, brazil, bolgár és török nagyjából mind azonos művészeti illúziókat kerget, a *csúcsokét*.

Járom a kiállítást, és egyfolytában csak azon gondolkodom, hogy a szenzációs szervező és igazgató, *Néray Katalin* kezébe miért nem húsz évvel ezelőtt adott a sors, legalább egyharmad műcsarnoknyi galériát itt és egy másik harmadnyit – mondjuk – New Yorkban. Minden bizonnyal messze, messze máshol tarthatnánk. Kérdezhetik, hogy hol? A piac létfontosságú erőtereiben.

Napjainkban a csúcsok alatti képzőművészet, így az e kiállításon felvonulóké is – úgy tűnik – elsősorban önnön jelentősége reprezentálásával bajlódik. Amit épp láthatunk, az egyfajta *corporate indentity*. Ez persze a vállalkozások természetszerű velejárója manapság, mégis, jobban illik SONY-éknak, ITT-éknek és SWATCH-éknak, már csak azért is, mert a plafonig érő árukészleteiket eleve a piacra szánják. Elgondolkodhatunk, vajon mi lesz az itteni födémig érő áruval? Hová kerül-

nek a díszletek? Érezni lehet, hogy valami nincs rendben. Minden bizonnyal nem a kiállítók képzettségével, tájékozottságával, esztétikai és reproduktív képességeivel van baj, hanem sokkal inkább azzal, hogy az iskolázott művészet még nem feltétlen éri utol az embert, a befogadó vágyait, de még a művész önnön illúzióit sem, így aztán a tevékenység csupán egyfajta *feltételes kulturális reflexként* érzékelhető. Az elválasztódás ugyan megtörténik, de a gyomorból nincs hová felszívódnia a nedveknek.

A Műcsarnok csábítóan nagy ház, s szép tereivel felkínálkozik, hogy elragadtasson bennünket. Néray Katalin ezt ösztönzi is. Ő az első direktor, aki megengedi, hogy a művészek kifessék a hatalmas falakat. Igazi öröm látni a fénylő, ezüstös ecsetcsapásokat *Kovács Attila Necropolis*a vagy a hatalmas angolvörössel keretezett hidegszürke mezőt *Mikael Thejll* plasztikái mögött. Javasolnék is mindjárt egy bemutatót olyan munkákból, amelyeket a falakra festenének fel a meghívottak.

A kiállítás tárgyai között bolyongva azon tűnődtem, hogy miért nem hatnak rám igazából az egyébként színvonalas munkák. Talán azért nem, mert az úgynevezett színvonal még nem feltétlenül minden. Lassan, lassan beérik a nagy tévedések legdundibb gyümölcse: éspedig hogy a művészetnek mindent meg kell jelenítenie, ami csak feltűnik az imágóban, de netán még azt is, ami soha fel sem sejlett! Így élhetjük aztán meg a tapasztalást, hogy a *kép* korábbi szakrális, majd csak szakrált mítoszaiból a dömping valóságába hull alá. A művész és a megváltó azonosságának fényességéből előbb a Van Gogh-i ember és valóság drámájába, majd minden ragyogását elveszítve ott áll a modern termelő szerepében a padlón, hogy egy szórakozni vágyó világ számára a színpad díszleteit összeácsolja. A színpadépítést Amerika kezdte el, és hatására az egész világ ezt a módit követi. A charleston felfedezése óta az Újvilág diktál. Nem lehet másként – tudjuk. De ezzel együtt nem ártana egy kis *fellazítás*.

Bukta Imre munkáit azért élveztem, mert igazából innen valók. Ő a maga rafináltan kimódolt paraszt-arisztokrata attitűdjével az egész kocsmát kívánja ámulatba ejteni. Előbb fizet egy kört mindenkinek, hogy aztán homokot és kavicsokat szórjon csizmáinkba – elhi-

Mikael Thejll: *Vagy – vagy* (installáció), 1990, festett fal, gliptonit, 800×400 cm
(Éppen nem nagyon értem, mik között is választhatok. Ha *jobb* és *bal* között, akkor különösképpen nem)

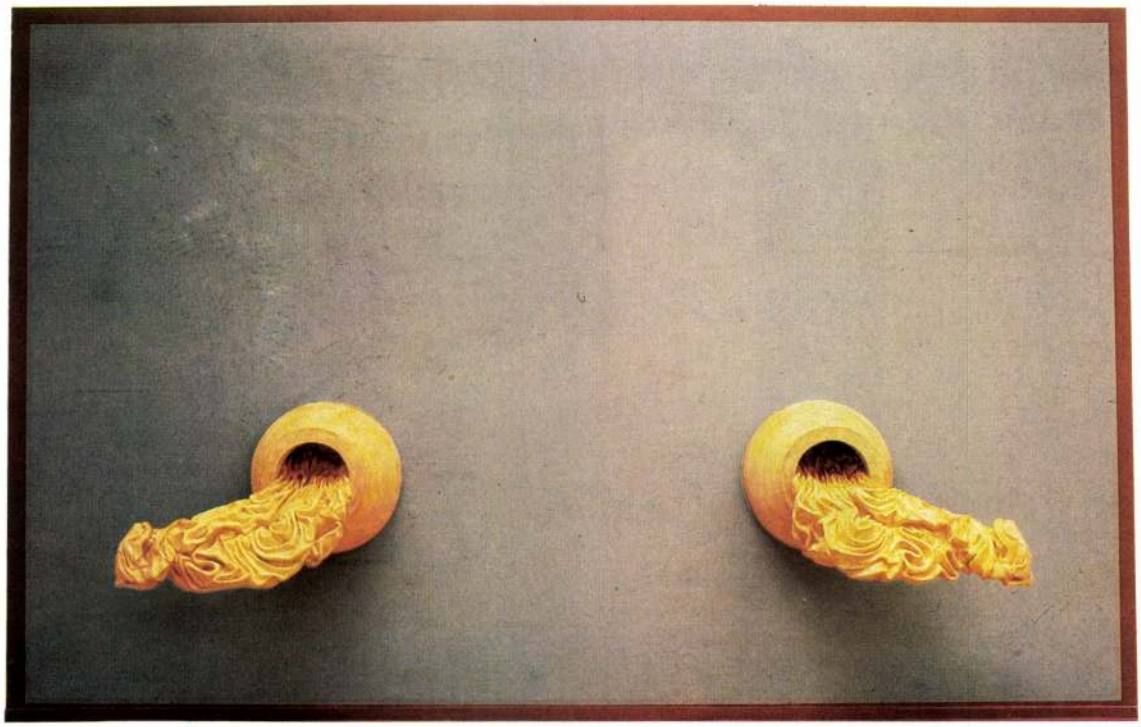

tetvén –, ha még rögösebb lesz az út, talán több reményünk lehet visszatalálni az Úrhoz.

Az út sikere érdekében nem átall kukoricát rakni a maga és az összes fohászkodók térdei alá, hogy végre érezhessünk is valamit abból, amit büntetésnek szoktak mondani, lévén, hogy a megbocsátásról rég leszoktattak már minket, s csak a rablások és kivégzések közötti idők gyönyöreit és szörnyűségeit ismerhetjük.

Bukta bádogmalacai nemcsak röfögnek, csámcsognak és csócsálnak a tengeriben, de disznóságaik után illendően le is zuhanyoznak, és ha így megy tovább, talán még számunkra is példát kínálnak, s kitúrnak bennünket elaggott ólainkból. A földön felsorakozó tsz-irodalámpák jó ellenpont a dán dizájnhoz, amiből itt alig látni valami visszfényt, hacsak nem *Thomas Lahoda* pszeudó-„installációiban", professzionálisan nívós akvarelljeiben, ahol könyvek sora ül könyvespolcokon.

A kiállítást a modern és a konceptuális felfogás dominálja, posztmodern leheletekkel. Ilyen posztmodernbe hajló munkák *Bak Imre* száraz hangulatú tablói, *Sugár János* environmentjei, *Kovács Attila* építményei és *Thomas Bang* asszamblázsai.

Szirtes János Halálos karácsonya barokkos ihletésű, amolyan újkori utolsó ítélet. A kormos panelek előtt hegyezett és éles késekkel

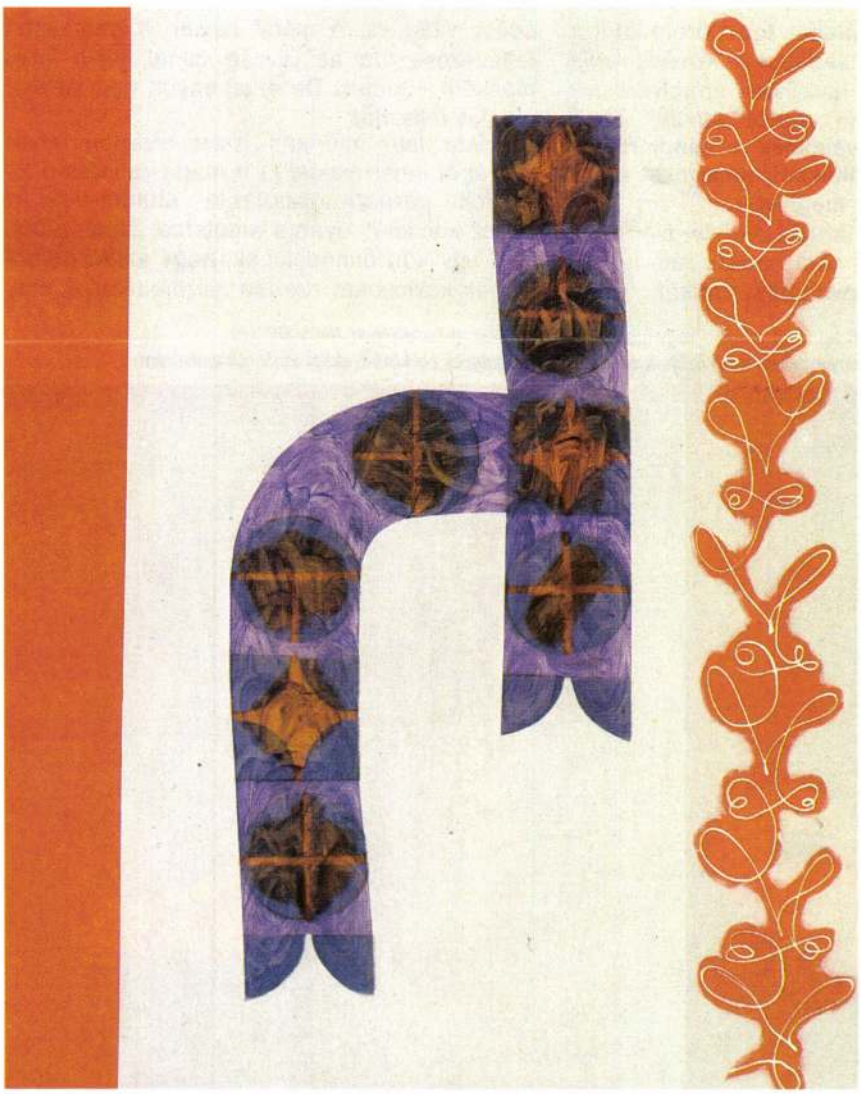

Marianne Landgreen: Dános keret, magyaros motívumok

fe Lugossy László: ▷ A bürokráciaellenes gyászhivatal, 1990. vegyes technika, 300×400×500 cm (Bürokrácia...? Ez egy összkomfortos M. Á. V. bakterházi enteriőr),

Szirtes János: Halálos ▷ karácsony, 1990, (Székek lázadása, Dózsa népe, bukott rektorok), üveg, korom, fa, székek, kések, fenyőfák, akrilfestmények, vászon, 500×1000×1000 cm (fotók Attalai Gábor)

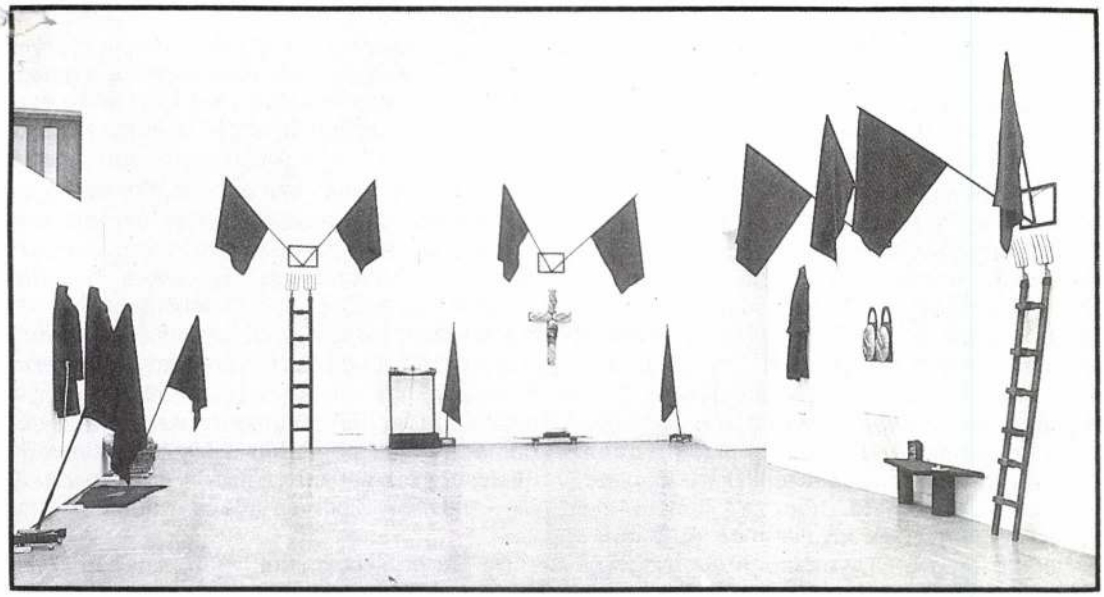

díszített lábú székhalomba úgy hullhatnak le a kitaszítottak, hogy mindjárt halálukat is meglelhetik. Felnyársalódhat a gonosz! Ha csak a székeket nézem, akár egy parasztlázadást is mögéjük láthatok, *Derkovits*ot idéző „Dózsa népét", amint kaszáikkal az uraikra rontanak. A székek alján leltári számok. Formáik az ötvenes éveket idézik. Lehet, hogy éppen a Képzőművészeti Főiskoláról selejtezték ki őket az elaggott szemléletű professzorokkal együtt? Szirtest ismerve, minden bizonnyal, emléket állít a leendő művésznemzedék – a ma növendékeinek. *A szellem lázadása mindig törött szék a rajta ülőknek, és éles kés a tompáknak.*

Kiss Péter, Thomas Bang, *fe Lugossy László*, Halász Károly, *Trombitás Tamás*, *Paul Ingemann*, *Sass Valéria*, *Maria Lavman* poverás

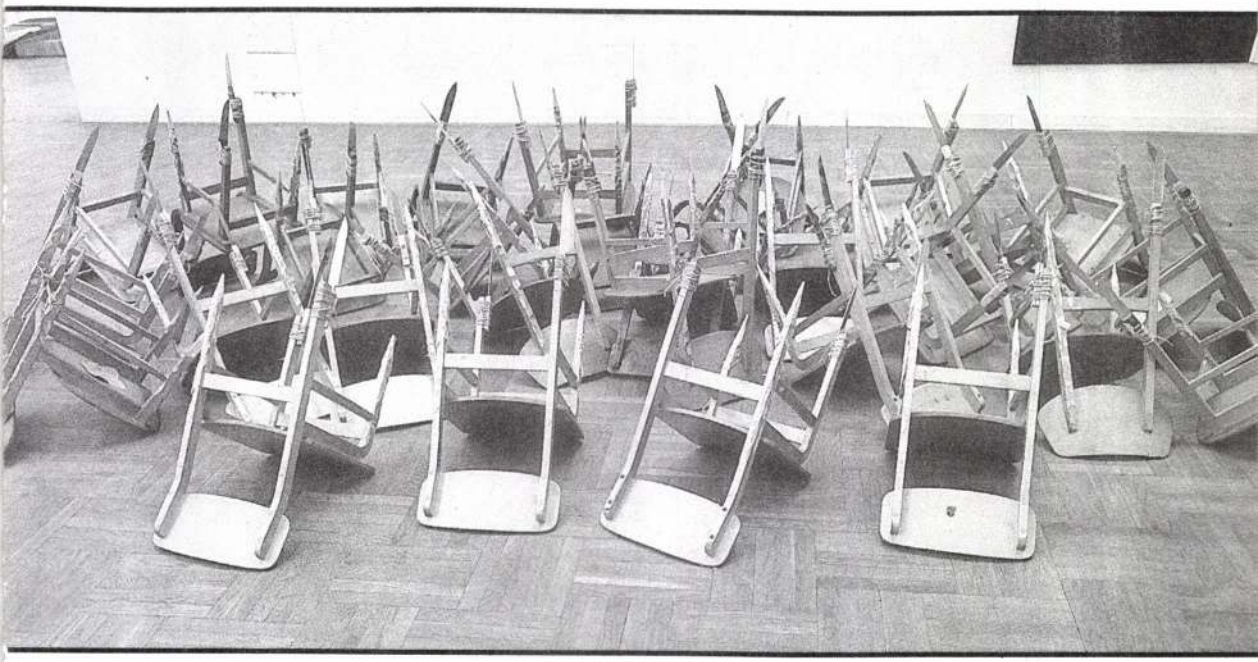

munkái, *Mogens Møller, Claus Egemose,* Marlene Landgreen minimales festményei és *Szilágyi Lenke* fotóportréi a kiállítókról színvonalasan, de már sokszor látott tartalmakat idéznek. *Anne Mette Ruge* alulról megvilágított fotográfiáinak ragyogása finom luminiszcenciával deríti fel közegét, megidézve a már régóta tudott igazságot, hogy a fény igencsak jelentős eleme a festészetnek, s hogy legújabb kori elhanyagoltsága nem tarthat sokáig.

Ha valamiféle sablonos végkövetkeztetést akarnánk kierőszakolni, azt mondhatnánk, hogy *Mikael Thejll* a legdánabb kiállító. E tekintetben már címválasztásával – *Vagy-Vagy* – is kitűnik, nemkülönben a parti őrség naszádjainak vízkiömlő nyílásaira emlékeztető plasztikájával. Leolvasható, hogy az ilyen ember hűvös tengeri szelek fuvallatában él. Bukta a leginkább magyar. Disznókat hizlal, hogy olcsóbb húsból főzhessen magának gulyást. Ő, ha kell, megépíti a házát, veteményest kapál, beoltja a gyümölcsfákat, odaszúr a bökővel, s olykor még egy kis orvvadászattól sem riad vissza. A hazaiak közül ő adja a legjellemzőbb riportázsokat.

Hogy kit nem említettem a kiállítók közül, nem tudom pontosan, azt azonban, hogy ki hiányzott, bizton mondhatom: *Cicciolina!* Pedig itt lett volna a helye, mert ahogy *Jeff Koons* – aki lecsapta a kezünkről – állítja, ő ma a legnagyobb élő művész. Ő a nagy Virgo, aki mélységes feltárulkozásával a legmegejtőbb, legsokatmondóbb artistája a jelen esztétikájának. Cicciolina szinte a kezünk közül siklott ki. Miért? Mert nem vettük észre nagyszerűségét, s kvalitásait a pornóból elfelejtettük átemelni a nagyművészetek arzenáljába. A viszony, ami Koons és Cicciolina között nemzetközi kommunikációvá érik, a mi tudatunkban fel sem merült mint lehetőség, így hát megint csak kihagytuk az orrunk előtt heverő nagy ziccert. Pedig bizonyára van olyan része a csarnoknak, netán egy oldaltermi sarok, ahonnan Cicci fallosz alakú mikrofonjába dúdolhatta volna az esztétika legújabb slágerét. Ehelyett az amerikai szobrász karjain vonult be a Velencei Biennálé falaira, annak sztárjaként.

De hát ne keseregjünk, mert a nagy helyzetek sosem fogynak ki a művészetek bőségszarujából, s dánok is, magyarok is még sok-sok ezer esztendőn át találkozhatnak majd barátságos mérkőzéseken, miközben újra- és újratermelhetik mítoszaikat, s csiszolgathatják korporális identitásukat, tudván-tudva, hogy a legbensőbb lényeg mindig éppoly nehezen adja meg magát, mint bármikor korábban a történelem során.

(Triumf – a lakhatatlan, Kortárs dán és magyar művészet, 1990. június 28.–július 22.)

Meghívó

Szeretettel meghívjuk Önt és barátait a

Merlin Klubba

(1052 Budapest Gerlóczy utca 4. tel.: 117-93-38)

1995. december 27-én szerdán 21 órára

Antal István:

Kettévágott

Földönkívüliek Intercisában
(Dunapentele, Sztálinváros etc...)
- dokumentumfilm -

Főszereplők:
Fe Lugossy László
Breznyik Péter
Szegesdi Róbert
Operatőr: Jósvai Péter
Zene: Dr Máriás Béla
Rendezte: Antal István

>> GOESS FILM produkció <<

Intercisa azt jelenti: kettévágott.
Mint az út, amelyet kettévág egy erőd. Vagy mint a nő, akit szintén kettévág egy erőd.
Az intergalaktikus kontrollcsoport járőre talált egy kazettát egyik rutinellenőrzése során.
Az elektronikus képrögzítéssel készített kazettáról megtudták, hogy a Faar-bolygóról származik, amely korábban egy robbanás következtében megsemmisült. Egy pilótaiskola hallgatói vették fel a képeket és hangokat vizsgafeladatuk során, amelynek feladatait - és itt válik számunkra is érdekessé az anyag - ami bolygónkon hajtották végre.
A Római Birodalom limesén található Intercisába utaztak, mely kolónia
- mivel ők a párhuzamos időt ismerik -
egyszerre éli Dunapentele és Sztálinváros életét is.
A földönkívüliek tehát leszálltak Intercisába. Erről szól ez a dokumentumfilm.

A belépés díjtalan

FE LUGOSSY László

Csehov + Petrusevszkaja az Aluljáróban

— Ténydömping —

A legjobb díszlet.

Fe Lugossy Laca nem sokat lacafacázik: csinál egy olyan helyszínt, ami majdnem olyan, mint egy Fe L. L. kép. Csak éppen térben van elbeszélve. Elöl ül a csehovi három nővér, Olga *(Bakó Márta)*, Másа *(Tordai Teri)* és Irina *(Galambos Erzsi)*, üvegkalickában, magas bárszéken. Hátul meg a petrusevszkajai dácsa, valahol Moszkva mellett, nyolcvan évvel később, lepusztultan, beázó tetővel, esővel, locspoccsal és három mai lánnyal: Szvetlana *(Román Judit)*, Tatjana *(Radó Denise)* és Ira *(Kocsis Judit)*. Van még a díszletben egy mindenféle célokra szolgáló hatalmas asztal, van műfű és műfa, s van egy rinocérosz is, amelynek a hátán időnként belovagol Andrej a Csehov-darabból *(Józsa Imre)*, és hegedül, de néha azt gondoljuk, ez nem is Andrej, hanem Valera (Józsa Imre) Petrusevszkajától. A rinocéroszt hol előre, első sebességbe kapcsolva vontatják át a színen, hol rükvercben. Néha megáll, s olyankor el lehet gondolkozni, vajon nem *Ionesco* darabjából tévedt-e ide, tehát idegen a lányok között (mint *Gregory Peck* a cowboyok között), és Józsa egy dühödt pillanatában ezért dobálja meg sárral.

És van még a díszletben ötven-hatvan bőrönd. Földön, üvegkalickában, oldalt és elöl, valamint magas polcokra halmozva. És majd a játék végén előugrik az egyikből egy nagyon elegánsan öltöztetett fiúcska, hogy elmondjon egy leginkább a *Ványa bácsi* Asztrov-monológjára vagy annak Szonya-monológjával vegyített változatára emlékeztető jövőkép-szöveget.

A legjobb tehát a díszlet, ami ebben a paránvi térben technikai bravúr is. Ebben a roppant sokfélét tudó díszletben azonban csak kevéssé igazolódik az az elképzelés, hogy Csehov és Petrusevszkaja darabja mintegy egymás folytatása, figuráik, alapszituációik egymásra másolhatók, egymásba átjárhatók. Igaz ugyan, hogy Petrusevszkaja annak idején, vagy tizenöt évvel ezelőtt, az úgynevezett *posztvampilovi* nemzedék tagjaként, valóban a csehovi nővérek akkori orosz megfelelőit akarta megrajzolni, és illúziótlan, reménytelen képet festett erről a három lányról (kékben), amiért kapott is bőven a fejére a szovjet kritikától. Ám ha ezt a saját törvényei szerinti drámai anyagot megpróbáljuk egybekapcsolni Csehovval (amint ezt a *József Attila Színház Aluljárójának* előadásában a *Gaál Erzsébet* rendező és *Hársing Hilda* által kialakított szöveg teszi), azonnal kiderül, hogy a) Csehov még így, összeszabdaltan és töredékesen is jobb író, mint Petrusevszkaja és hogy b) itt minden igyekezet ellenére tulajdonképpen *két darab* lesz jelen, nem egymásba olvasztva, hanem *egymás mellett*. Ezen az sem változtat, hogy a csehovi nővérek egy idő után a petrusevszkajai dácsában az ottani öreg hölgyekként jelennek meg, vagy hogy a petrusevszkajai lányok mind átmennek a csehovi darab Natasájába is, egyenként és külön-külön.

„A legjobb a díszlet." (Román Judit, Tordai Teri és Kocsis Judit)

A kísérlet ezzel a lánydömpinggel mindenesetre érdekes; de Gaál Erzsébet munkáira sosem a sablon, a megszokott a jellemző. Mindenesetre kíváncsi lennék, hogyan rendezné meg külön-külön, önálló előadásként a Három nővért meg a Három lány kékben, mert ez a mostani, *A 3 nővér, kékben*, mindkettő és egyik sem.

Takács István

Támadás a történelem ellen

Fodor Gábor Művelődési és Közoktatási Miniszter Úrnak

Hangfogó nélkül

A Magyar Zenekultúra Napja

Szédületesen gazdag zenei kínálattal köszöntött ránk a Himnusz születésnapja (január 22.), amit éppen ezért merészeltem kisajátítani a címben látható módon a muzsika számára. Ha csak azt veszem, hogy a Városháza dísztermében rendezett 3 (!) kiemelkedő színvonalú, különféle műfajokat felvonultató koncertjével a Rádió a szó szoros értelmében megvendégelte Budapest polgárait (hiszen bárki ingyen bemehetett bármelyikre), a hagyományteremtés szándéka mellett a családias gesztus melegétől is javult a szellemi közérzetem. Megint egyszer kiderült, napnál fényesebben, hogy a zenekultúra igenis *húzóágazat* ott, ahol a 100 forintos krumpli luxuscikk a bérből, fizetésből élők számára, miközben *Pauk György* mesterhegedűjét (Mozart-matiné), *Sebestyén Márta* énekét (délutáni népzenekoncert), rézfúvós világsztárjaink örömzenélését (éjféli szerenád) ingyen élvezhetik... De fanyar tűnődés helyett hadd foglalkozzam most már személyes zenei élményeimmel, melyeket az említett sorozat nyitókoncertjén szereztem: az Erkel Ferenc Kamarazenekar és szólistái, *Várjon Dénes*, illetve Pauk György jóvoltából. Csupa gyönyörűség volt már a kezdő Mozart-szimfónia is (A-dúr, K. 201), amit a zenekar elbűvölő gráciával, telten, színesen és csillogóan játszott, hajlékonyan követve tehetséges koncertmestere, *Bedő Eszter* minden apró utasítását. Az egész mű átgondoltsága és a részletek gondos megmunkálása arra vall, hogy a fiatal társaság útlevelet váltott a nemzetközi karrierre; *Áldor Lili* nevelőmunkája, *Rados Ferenc*, *Lakatos György* és *Szabadi Vilmos* intenzív kurzusa meghozta a maga termését. Várjon Dénes közreműködésével szép perceket teremtett az Esz-dúr zongoraverseny (K. 449), de a művel való első találkozás friss elragadtatásában a rokonszenves ifjú pianista még nem ér rá, hogy *saját* kifejezőeszközeivel éljen. Pauk György fellépése a G-dúr hegedűversenyben (K. 216) újabb garancialevél az Erkel Ferenc Kamarazenekar pályaérettségéről.

Ugyancsak az alkalomhoz méltó aurája volt a Magyar Zeneművészeti Társaság hagyo-

fe LUGOSSY László

fe LUGOSSY László

Dolce far niente c. Ricill. 1994

Enigma, 1994/3. 118, 124. p.

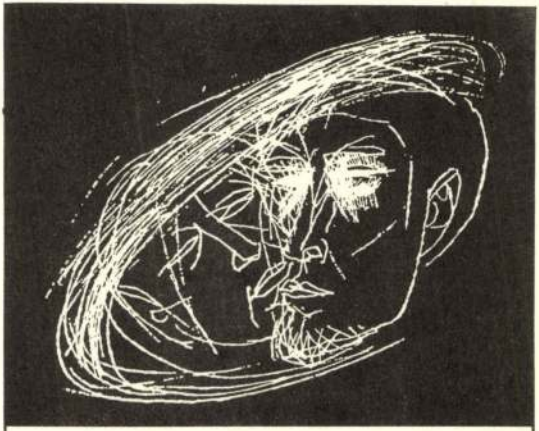

Nagy László

INKARNÁCIÓ EZÜSTBEN

VÁLOGATOTT VERSEK

MŰVÉSZETEK HÁZA – SZABADTÉRI SZÍNPAD

(Veszprém, Vár u. 17.)

1994. július 11. hétfő 19.30 óra

BATU KARMEN

(fe Lugossy Laca és zenekara)

NO KOMMERSZ PATAFIZIKUS ROCK

együttes

hangversenye

KOVÁCS BENEDEK gitár, basszusgitár – fe LUGOSSY LÁSZLÓ ének, beszéd – OLÁH IMÁNUEL dob, basszusgitár – WAHORN SIMON dob, basszusgitár

Belépők a helyszínen igényelhetők.

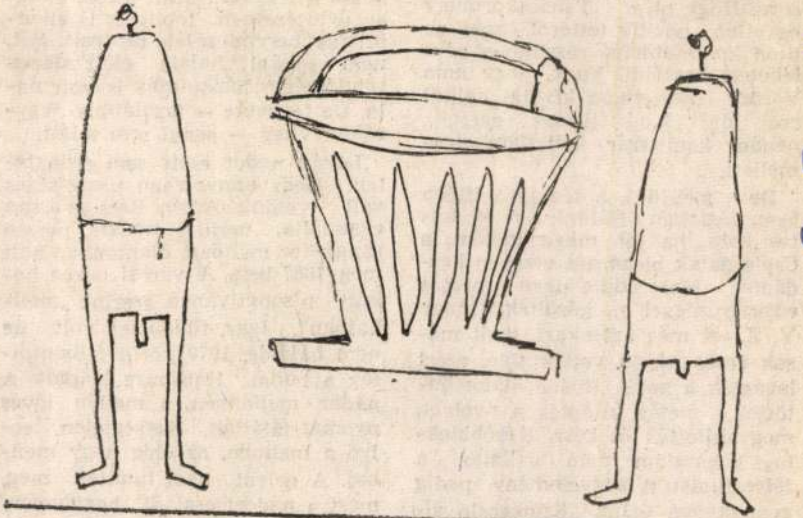

fe Lugossy László

fe Lugossy László rajza

[illegible] katonai segítséget. Ehhez csatlakozott paradoxonok egész sora. Hogy pl. a Tanácskormány egyetlen pozitív tettéről éppen az utód kommunista rezsimben nem lehetett beszélni. Vagy, hogy ama Vörös Hadsereget kivétel nélkül régi „úri" k.u.k. tisztek vezették, néhány komisszár lábatlankodása mellett.

De menjünk a témához illően kronológiában. Nálunk a fehér foltok sora, ha jól meggondolom, a Csele-patak megáradt vizében kezdődött. Mert addig ugye nemes egyszerűséggel közölték, hogy Y. Z. ezt még azt akart, amit mások rossz néven vettek tőle, ezért levágták a kezét, fülébe ólmot öntöttek, netán kitépték a nyelvét, megvakították és kész. Későbbiekben a hatalom nem vállalja a félreállítást. A közvélemény pedig gyanakvóvá válik. „Kimagasló államférfiak tragikus és váratlan halála mindig kivált egy legendakört, ami nemcsak hosszú ideig tart, de az idő múlásával egyre az igazi gyilkos. Mert, hogy került hozzá a fegyver? Mint afféle elmegyógyintézetben többször is ellenőrizték berendezését, tárgyait. Sőt, nem sokkal halála előtt alapos rendőrségi házkutatás is volt nála. De fegyvert — legalábbis jegyzőkönyvileg — senki sem talált.

István nádor esete sem érdektelen. Negyvennyolcban tisztességes volt velünk. Aztán Bécs gyorsan evakuálta, majd száműzte, persze rangjához méltóan, Mentonban halt meg 1867-ben. A városi orvos halotti bizonyítványa szerint „mellbajban". Igaz, tüdőbeteg volt, de nem halálos. 1970 körül felbontották a budai Habsburg kriptát. A nádor mellényén, a mellén lövés nyomát találták. Kétségtelen, golyó a mellben, az elég nagy mellbaj. A golyót nem találták meg, mert a nádort családi hagyomány szerint bebalzsamozták. De nem szakemberek, hanem sebtében az inasa (!). Majd gyorsan Budára szállították, éjjel titokban vitték

Hegyi Lóránd

Tér – Objekt – Installáció I.

Megjegyzések a magyarországi installációs művészethez

A 80-as évek legelején feltűnő új művészeti impulzusok – hasonlóan a nyugati országokhoz – Magyarországon is elsősorban a festészet területén jelentkeztek. Azonban a nyugati modelltől eltérően Magyarországon az akkori középgeneráció néhány tagja, Bak Imre, Birkás Ákos, Nádler István, Hencze Tamás lépett fel kezdeményezőként. Ez egyrészt azt eredményezte, hogy a 60-as és 70-es évek avantgarde pozíciói látensen nem kis mértékben továbbra is hatottak – azaz a műalkotás továbbra is „projekt" maradt –, másrészt pedig fékezte a 80-as évek elején fellépő fiatal művészek lázadását. A magyarországi Új Festészet esztétikai ízlése alapvetően a korábbi évtized értékrendje által meghatározott keretek között maradt (szinte mindvégig hatott a purizmus, az érzékiségellenesség, a reduktivizmus), s a fiatalok közül csupán kevesen lépték át ezeket a teljesen belsővé vált ízlésbeli korlátokat (Kelemen Károly, Koncz András, Szirtes János, Wahorn András, Mazzag István). A magyarországi Új Festészetben sokkal inkább az újonnan felfedezett programok és esztétikai stratégiák szintjén zajlott le a művészeti szemléletváltás – a posztmodern fordulat –, mint a vizuális megjelenítés síkján. Bak, Birkás, Hencze festészete egy posztmodern „projekt", egy intellektuális átértékelő folyamat vizuális eredménye, melynek képi megjelenítésében korábbi értékfelfogások, ízlésmozzanatok, képalkotó módszerek is tovább élnek.

Az új installációs művészetre általánosan ugyanez a kettősség jellemző. Mind az individuális mitológiai, mind a posztgeometrikus-eklektikus installációkban megfigyelhető a látens párbeszéd a megelőző másfél évtized avantgarde művészetével, miközben a programok szintjén egy alapvetően „poszt"-állapot tematizálásáról van szó. Az irányzatok utáni, az avantgarde „projektek" utáni, a modernista „stratégiák" utáni állapot feldolgozásáról, melyben történelem, művészettörténet, mítosz, természet rendkívül jelentésgazdag metaforává válik.

Az új installációs művészet egymástól eltérő megnyilatkozásait a különféle stílusjegyek által tematizált problémakörök különböztetik meg egymástól. Az egyik ilyen tematikai csoportba olyan művészeket sorolhatunk, akik a személyes lét és a természet, természeti vagy „félig természeti" környezet viszonyát dolgozzák fel installációikban. Samu Géza fából készült, fehérre festett (átszellemített) vagy a természetes színt megtartó installációi poetikus természetvíziók, melyekben a kis beavatkozások (pl. kis ágak beépítése oda, ahol maguktól nem nőnek; vagy a fa kérgének ornamentális átalakítása stb.) nyomán egy merőben funkciótlan, de éppen ezáltal kreative és szabadon, játékosan, „cél nélkül" újraformált, „megismételt" természet jelenik meg. Kalmár István 80-as évek elején készített ág és textil installációi némiképp hasonló szellemben értelmezték át a természetet: a természeti környezet rituális hellyé, szakrális „épületté" vált, melyben az élet alapkérdéseit tematizálta a művész.

Szirtes János performance- és installációs művészete, valamint festészete szorosan összekapcsolódik egymással. Nála is a rítus az alaptéma, s a természet – illetve a természeti népek „barbár" ritusai – hordozzák az üzenetet. Harc, fenyegetettség, ősi félelem és az akadályok leküzdése, az élet alapvető veszélyeztetettségének tematizálása telíti drámai tartalommal Szirtes János művészetét. Míg korábban egy ijesztő, vad, barbár expresszivitás uralta installációit, addig az utóbbi években a felhasznált elemek egyre egyszerűsödnek, a rítus egyre áttételesebbé válik, s a transzcendens tartalom transzperszonális alakban jelenik meg. A performance-eken megjelenő korom és tükör (tükörkép), illetve lenyomat a teremtés, önmagunk eltárgyiasítása, illetve egy transzcendens valóságban való feloldódás metaforájaként értelmeződik. A bekormozott üveglapon megjelenő lenyomat a mássá válás, az átlényegülés misztériumát sejteti.

Szirtes János gyakran dolgozik együtt feLugossy Lászlóval, amit nyilvánvalóan a közös mítosz iránti érdeklődés tesz lehetővé. feLugossy Lászó installációi egy ősi, primitív, a mítosz és a hétköznapi valóság egységén alapuló világot tárnak elénk. A feketére festett, falra erősített, primitív jelek és formák térként vesznek körül bennünket, egyszerre sugallva egy ősi, barbár kultúra telephelyét, rituális architektúráját és az álom valószerűtlenül érzéki valóságát. Installációi environmentként értelmezik át a teret. Nem valóságos teret szerveznek, hanem a képből (a tér primitív és szimbolikus képeiből) teremtenek egy szellemi – rekonstruálható és poetikusan átélhető – teret.

Pinczehelyi Sándor installációiban a természet alapvetően más értelmezésben jelenik meg. A politikai és gazdasági emblémákkal, illetve szimbolikus jelentésű színekkel átértelmezett természeti formák (valóságos természeti tárgyak) a társadalmi, történelmi környezet metaforáivá válnak. A magyar nemzeti színekkel átfestett erdő, a szimbolikus jelentés egyszerre ironikus és analitikus felfogásában válik Pinczehelyi vizsgálódásainak kiindulópontjává. A hasábfákból összeállított ötágú csillag vagy az utcakőből felhalmozott gúla (a barrikád) az eredeti tárgy, illetve anyag politikai, eszmetörténeti tartalmakkal való „megterhelését" fokozza a végletekig – s a végletek itt egymásba csapnak át, hiszen drámaiság és irónia, pátosz és távolságtartás egyaránt lehetségessé válik. Pinczehelyi installációinak alapanyaga a szociális, történelmi valóság, a hétköznapi környezet, melyben az egykor magasztos jelentéseket (és nagy, heroikus utópiákat) sugalló szimbolikus formák hétköznapi, kopott, közönséges tárgyakká minősülnek át.

(A tanulmány folytatását következő számunkban közöljük.)

fe LUGOSSY László

Virtuális klónozás

Géneskút

A newtoni fizika korában az ember mechanikus gépként tekintett önmagára és szárba szökkent az anatómia. Az információs korszak hajnalán a paradigmaváltás e téren is tetten érhető: az új szemlélet szerint az ember a gének által hordozott információ, egyesek szerint önző génjei túlélőgépe, semmi több. Ebből aztán sok minden következik a teljes humán genom kódsorozatának felderítésére költött dollármilliárdoktól a génterápián át a virtuális klónokig.

A hárommilliárd dolláros Humán Genom Projekt célja a teljes emberi kromoszómaállomány bázissorrendjének és ezáltal – divatos kifejezéssel élve – az emberi élet programnyelvének meghatározása a DNS-szekvenálásnak nevezett módszerrel. A világszerte több kutatóintézetbe „szétosztott" munkát az amerikai Nemzeti Egészségügyi Intézet koordinálja, a kód – mintegy ötszázaléknyi – már ismert szakasza szabadon letölthető

a GenBank

szervereiről (http://www.nebi.nlm.nih.gov/). Különböző szekvenciaanalíziseket – például homológiavizsgálatokat az ember és más fajok azonos funkciójú génjei között – is végezhetünk ugyanitt, ugyanis a szakirodalmi referenciákkal – évi négyszázezer új közlemény jelenik meg ezen a tudományterületen – is kombinált adatbázisokban a különböző DNS-darabok összehasonlításával értékes pluszinformációkhoz juthatnak a kutatók. A GenBank nem csak emberi gének bázissorrendjét őrzi, megtalálható itt gyakorlatilag az összes eddig ismert állati, növényi és mikrobális DNS-szekvencia is. Jelenleg hétszázmillió bázispárról van pontos információ mintegy tizennyolcezer különböző fajból.

A humán genom nagyjából százezer gént tartalmaz, a négybázis – adenin, timin, guanin és citozin – váltakozása dupla hélix formájában őrzi az emberi lény létrehozásához szükséges információt. Az evolúció a bázissor lassú és véletlenszerű változásának, a mutációknak köszönhetően halad előre, ezeknek azonban csak kisebb része bizonyul előnyösnek, túlnyomó többségük káros, az ilyen mutációt hordozó egyed beteg lesz, és „kiszelektálódik". Genetikai hibák állnak a számos örökletes betegség (mongolidiotizmus, sarlósejtes vérszegénység stb.) hátterében, amelyek génterápiával gyógyíthatóvá válhatnak olyan módon, hogy a hibás – mutációt hordozó – géneket normális – mutációt nem hordozó – génekre cserélik (a különbség gyakran mindössze egy bázispár) laboratóriumi körülmények között, majd a javított génállományt visszajuttatják az egyedbe.

A génterápiának

két alesete van: a szomatikus (testi) sejtek terápiája a kialakult betegség gyógyítására irányul, míg a generatív (ivar-) sejtekbe történő beavatkozás „egyszer és mindenkorra" megszünteti a problémát, hiszen a manipulált egyed nem hordozza tovább a káros gént.

Az új módszerek számos etikai problémát vetnek fel, és a viták újult erővel zajlanak az első sikeres szomatikus klónkísérletet (*lásd:* Klónozás: A fekete bárány, *MaNcs, 1997. március 6.*) követően. A máris széles körben elterjedt genetikai tesztek rutineljárássá válása nyomán tovább szűkül az egyén privát szférája, sérül információs önrendelkezési joga. Kimutathatóvá vált a bizonyos betegségekre (például alkoholizmus, cukorbetegség, Alzheimer-kór) való hajlam, ez pedig oda vezethet, hogy a munkáltatók már a munkavállalás előtt kiszűrhetik

a genetikai kockázatot

hordozó jelentkezőket.

A jobbító szándék gyakran visszafelé sül el. Egy kis görög falu, Orchemenos lakói között sokan hordozzák a sarlósejtes vérszegénységet okozó hibás gént. Egy gén nem okoz problémát, de ha mindkét szülő hibás gént örökít, gyermekük nagy valószínűséggel megbetegszik. Hogy csökkentsék a megbetegedések számát, kutatók letesztelték a falu lakosságát, és mindenkinek tudtára adták, hogy hordozó-e avagy sem. Az eredmény az lett, hogy a nem hordozók kiközösítették a hordozókat, és annak ellenére sem voltak hajlandók házasodni velük, hogy ez számukra nem jár kockázattal. A hordozók így kénytelenek voltak egymással házasodni, és a megbetegedések száma tovább nőtt. A magzat genetikai vizsgálata is morális problémákat vet fel: a plusz Y-kromoszóma olyan rendellenesség, amely nem okoz betegséget, viszont növeli az agresszív vagy bűnöző jellem kialakulásának esélyét. A szülők gyakran elvetetik a plusz Y-kromoszómával rendelkező magzatot. Ami a génterápiát illeti, a humán genomot a világörökség részének tartó UNESCO bioetikusai tiltanák a generatív sejtek manipulációját, ha az nem gyógyításra, hanem a következő generáció genetikai „fejlesztésére" irányul. Ezzel csak az a probléma, hogy igen nehezen megállapítható a határ a „gyógyítás" és a „fejlesztés" között, így félő, hogy akik a plasztikai sebészethez fordulnak, hogy „személyre szabják" saját testüket, hamarosan genetikailag terveztethetik majd gyermekeiket is.

A genetikailag tervezett társadalom rémképe is leányálomnak tűnhet azonban

a virtuális személyiségekhez

képest. A klónozás felvetette az „embermásolási" kísérletek problémáját, az embermásolás azonban nem csupán fizikailag elképzelhető. Amennyiben elfogadjuk a tételt, hogy az örökítőanyag determinál, a személy nem csupán lombikban válik rekonstruálhatóvá és genetikailag, informatikailag manipulálhatóvá, hanem a számítógépben is. Amennyiben néhány évtizeden belül megsokszorozódik – a jelenleg 18 havonta megduplázódó – számítógép-kapacitás, és a humán genom szekvenálása rutinfeladattá válik, karnyújtásnyi közelségbe kerülhet a digitális örökkévalóság. Az agy ezerbillió idegsejtje ezerbillió impulzust vált másodpercenként, így a számítógép-kapacitás fejlődésének jelenlegi ütemét figyelembe véve körülbelül 2020-ban készülhet el az első számítógép, amely képes lehet az emberi test és agy modellezésére, szimulációjára. Ezáltal lehetővé válhat, hogy egy élő vagy már halott személy DNS-állományát megszekvenálva, esetleg manipulálva, és az eredményt számítógépbe táplálva, az „embermodellező" program szimulált személyiséget hozzon létre, amelynek neve infomorf. Az infomorf alkalmas lehet arra is, hogy különféle génterápiai módszereket élőlények helyett először rajta próbáljanak ki, és feltehetően tudattal is rendelkezik majd, mint a *2001 Űrodüsszeia* híres HAL-9000 gépe. A „virtuális klónozásnak" nevezett ötlet ma még a tudományos fantasztikum kategóriájába tartozik – a fonálféreg a legkomplexebb élőlény, amelyet jelenleg számítógépen szimulálni lehet –, de tegnap még Dolly, a birkaklón is oda tartozott.

Bodoky Tamás

(A Wired cikke nyomán: http://www.wired.com/5.01/genome)

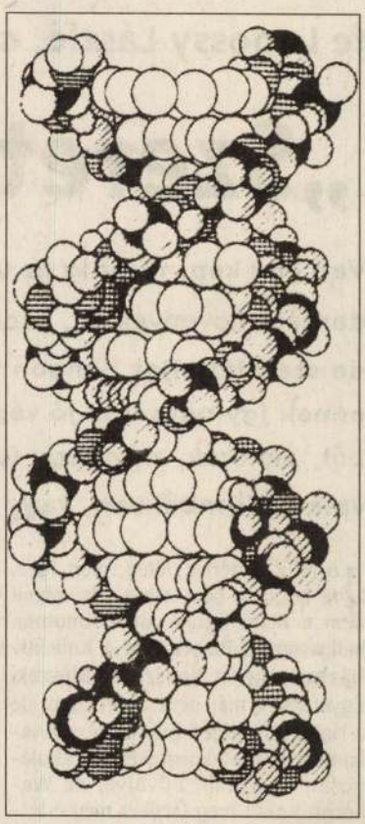

D N S

Dinamikusan fejlődő szakmai lapkiadó keres német, esetleg angol nyelven beszélő **lapmenedzser-hirdetésszervező** munkatársat felsőfokú végzettséggel. Műszaki érdeklődés előny. Jelentkezés: Szűcs Julianna Tel.: 302-8021, 312-1296

fe Lugossy László, csak úgy

„Szeretem magamat zavarni”

Van egy kép, mindig ez ugrik be, egy kert, nagy, rendezetlen földdarab mindenféle növényekkel, Laca meg kilép a házból gumicsizmában, és határozott, de szeretetteljes hangon ordibálni kezd a répáknak, hogy nőjenek már, mert ennek így nem lesz jó vége, pedig a répák óriásiak, a tetejük kilátszik a földből, akkorák, mint egy futball-labda. Kérdeztem is a Krasznahorkait, hogy ez valami filmből van, vagy csak álmodtam. Álmodtad – mondta. Lehet.

Jó ez a történet, főleg, mert igaz, fe Lugossy Laca mindig is valami nem e világi figura volt számomra, hallgattam a Bizottságot a Kollektív Házban vagy a Nehézipari Műszaki Egyetemen, már nem emlékszem, de a Hajógyári szigeti buli után volt valamikor '80–81 környékén, és általánosan el voltam bűvölve, de Wahornt, Kokót meg Öcsikét még értettem is nagyjából, Laca szövegei ellenben olyan elvarázsoltak voltak, hogy csak hangulatok maradtak meg: buddhista szerzetesek, színek, formák, anyagok, teljesen bejött, csak a zenéjüket találtam puhának, akkoriban még keményebb csávó voltam, nehezen viseltem a lírát.

o

Azt álmodtam, hogy az ágyamat úgy tervezték, hogy minden pontja fájdalmat okozzon. Ahogy nézegettem ezt a tervrajzot, az úgy tervrajzát álmomban, láttam a pontokat, amelyek a testem felé fájdalomsugárzással vannak telítve. Fel is ébredtem egy pillanatra rá, mert iszonyatosan fájt a jobb vállam, olyan volt, mintha eltörött volna a kulcscsontom, és a jobb kezem hüvelykujja teljesen el volt zsibbadva. Arra gondoltam, hogy a tervek valóra válnak, ugye az álmok valóra válnak, minden valóra válik, ami kínos. Aztán egy kicsit masszíroztam a vállamat, az ujjamat, és elaludtam. Egy szállodában jártam álmomban, egy hosszú-hosszú folyosón mentem. Nagyon személytelen ajtajai voltak ennek a szállodának, 409-es szoba, 500-as, 501-es, így mentem, félhomály volt a szálloda folyosóján, és ahogy mentem, az 504-es szoba előtt egy kis táblácskát láttam kitéve, amit ki szoktak akasztani a kilincsre, jobb helyeken, hogy kérem, zavarjanak. Na én kopogtatás nélkül bementem, és furcsa módon magamat találtam abban a szobában, úgyhogy fölébresztettem magamat. Szeretem magamat zavarni.

o

A Várfok Galériában már leszedték a képeket, a tulajdonos lábon megvette az egészet, fotókat nézegettünk, meg falhoz támasztott festményeket, *főleg piros ruhás lányok* vannak a képeken, a kezük helyén lábbal. Brutális színek: piros, narancs, fekete, ez egész iszonyatosan erotikus, akár egy fénysorompóval védett vasúti átjáró tilos jelzése, villog a *baszás* szó az agyban. *Szép képek*, mondom is a fotós kollégának, *milyen szépek. Azok*, mondja, *szépek.*

Elsőre megtaláljuk a házat, pedig már sötét van, a kapualjból nekünk ront a Cukor vagy Cefre nevezetű eb, aztán odabent rosét kezdünk inni, egész jó, bár életemben ez az ötödik, esetleg hatodik alkalom, hogy bort iszom, de ide valahogy passzol.

o

Gondolom, a művészetet kéne érinteni valamennyire, jó, érintsük meg, azután szakadjunk el tőle. A lehetséges lehetőségek közül a művészetben találtam meg azt az isteni energiát, amely a saját mélységes energiámban egyesül, mikor az eredmény az anyag segítségével szellemmé változik. Ezt nagyon bírom, hogy különböző anyagok átalakulásával valami olyan dolog jön létre, amely új életet kap, egy szellem köztünk van, és ugyanúgy funkcionál, mint egy szelet kenyér, amit, ha éhesek vagyunk, meg szeretnénk enni. Sohasem érdekelt az erő, mindig az energia volt a fontos számomra, mert az Istentől kapott energiáimat szabaddá kell tennem, úgy érzem, hogy fel kell szabadítanom, de nemcsak láthatóvá, hanem alkalmasint inkább gondolatokká, érzetekké, érzésekké és asszociációkká. Bár látszólagosan a látvány inspirálja a látást, esetleg a katarzist, mégis azt gondolom, hogy amit csinálok, az mindenkié, még a nem látóké is. Mert szeretném, hogy a képeimet, a megélt élményképzeteimet, vagy a tartalmát, mindenki átélhesse, tehát hogy kapcsolatom legyen mindenkihez. Én arra gondolok, hogy itt a látásnak egy belső folyamatáról lenne szó. Az a lényege, hogy ezek a megélt élményképek sugározzanak és kapcsolatot találjanak esetleg mindenkivel. Ezért én igazán vagy hát nem igazán bízom csak a látványban, mert a látvány átver és hülyének néz, a körülöttünk lévő látszatokat erősíti, és ezeknek a látszatoknak a hatalmát növeli, hogy minél könnyebben bekebelezze az agyunkat. A látvány végül is nagyon sok csalásnak az alapja.

o

Kimegyünk a sarki kocsmába, már zárnának, de látják bennünk a lehetőséget, úgyhogy maradnak még egy kicsit, aztán visszamegyünk a műterembe, hogy jobban képben legyünk. Elképesztő dolgok, étolajjal festett képek, disznók, csajok, arcok, koporsók, még jó, hogy nem értek hozzá, csak nézem sorban, ahogy Laca pakolja elém, míg elfárad az agyam. Egy szomorú, nagy bajuszú ember, bajusz nélkül. Ha lenne belőle kicsi, tartanék otthon kettőt-hármat, tök jól mutatnának a nappaliban, ahogy versenyt szomorkodnának a dohányzóasztal alatt.

Laca elképesztő tempóban dolgozik, a műteremben ott áll négy marha nagy kép, amiket az elmúlt napon festett, teljesen késznek tűnnek, ezeken is piros ruhás lányok, tiszták, mint egy harakiri.

o

A szememmel dolgozom, de nem úgy, mint egy sofőr. Amennyit kifelé látok, annyit befelé is látnom kell. Mert ha nem így működne a dolog, akkor már nem is látnék, és ez már a végem lenne, ezzel kinyírnám magam, vagyis, hogy egy hülye szójátékot mondjak, véget állnék csupán. Ezek nagyon komoly dolgok, de nem nagyon szeretem én a komoly dolgokat, mert hülyeségek. Nagyon tudatosan megjátszott hülyeségek. Én az életet szeretem leginkább, amelyben bájosan keverednek a valódi és a hamis dolgok, a komikus és a sírásra hajló tünetek, a szeretni való dolgok és az elutasításra váró szánalmas sötétségek. Leginkább a képmutatást és a képmutatásnak minden formáját szeretem elutasítani. És itt nagyon résen kell lenni, nagyon sok-sok éberségi gyakorlattal lehet csak a képmutatás minden formájának ellenállni. Nem szeretnék felszínes lenni, de rendkívül élvezem, ha laza és könnyed vagyok, mert szerintem fiatalít, amikor az ember megjátssza magát, az annyit jelent, hogy maga alatt vágja az időt. Ami aztán szépen betemeti, egyébként is annyiféle időnk van, hogy érdemes megélni azokat az időket, néha úgy érzem, hogy belekóstolok a jövőbe is, de nem vagyok kiájulva az ő kisded szándékaitól, nagyon jól látni a jövőt, de ki lehet bírni azon élmény nélkül is, tudniillik elég, ha arra gondolok, hogy ebben a jelenben is megvan a jövő.

o

Nem beszélgetünk művészetről, csak lakásról, házról, nőkről meg pénzről, mondjuk nem így, nem ebben a sorrendben. Krasznahorkai László is velünk tart, amikor sorra vesszük a még nyitva tartó helyeket, ő is határozott figura, képes bármire rányomni a bélyegét, ha érti valaki, hogy mire gondolok.

Rakosgatom össze fe Lugossy László portréját, Unicumról Unicumra egyre jobban körvonalazódik bennem a kép, jól érzem magam, ahogy átisszuk magunkat Szentendrén, most meg, amikor leírom, szarban vagyok, mert képtelenség rendes,

Zenith Media is one of the largest media operations in the Hungarian market and has established a reputation at the forefront of media professionalism. Due to recent successes we are looking to expand our operation and seek to fill a number of positions within our deparment.
Media Trainees:
Requirements: College and/or University degree. English and/or German language and computer skills.
Candidates should be confident and outgoing with good analytical skills, interested in advertising and media, enthusiastic and eager to learn with a desire to succeed in a highly competitive enviroment.
If you thing you have what we are looking for then send your CV to:
1022 Budapest, Alvinci u. 16. (Stephanie Bell)

pozitív cikket írni, lévén alapvetően cinikus alkat, aki akkor érzi jól magát, ha odakísérheti az interjúalanyt legszebb ünneplőjében a pöcegödör szélére, aztán leírhatja, milyen büdös volt, amikor kimászott.

Lacán nem találok fogást, lehet, hogy egyszerűen azért, mert jó ember, de ez is milyen idiótán fest így leírva.

✪

Nem szoktak vonzani az igazi és a szép dolgok sem, mert tudom, hogy mit jelentenek, az előbbi a hatalmat, az utóbbi pedig a pénzt, inkább az eredetiséghez vonzódom, az eredeti látásmódhoz, a kockázathoz és a kudarchoz, mert ezek nagyon valósak és emberiek tudnak lenni. Beckett mondta valahol, hogy a művésznek, nem tudom pontosan idézni, de valahogy így hangzott, hogy a művésznek alapvető szükséglete a kudarc. Mert ha nem ez éri, akkor egy mesterember, egy iparos lesz belőle, csak pénzt tud keresni. Nem azt mondom, hogy a pénz nem érdekel, de valamilyen más szinten. Ez is hozzátartozik az életünkhöz, de ha az ember elszállt, és valóban akar élni, akkor szerintem nagyon előnyös egy-két kudarc az életében. Ez hozzátartozik a valósághoz. Nekem annyira kölcsönös viszonyom van a valósággal, hogy már nincs is viszonyom vele. A semmit, azt imádom, mert ha belegondolok, végtelennek érzem magam, a valami meg mindig magával ránt és egy másik valamivé akar tenni. Végül is egy üresség felé megyünk, az a sok valami, ami bennünk van, az kell, hogy szép lassan kikerüljön belőlünk, és így eljutunk a semmihez. Nem tudom, hogy egy ideális állapot-e, de szerintem a lehetőségek legnagyobb lehetősége. Meg kell ezeket a valamiket élni, és nem szabad elszomorodni, ha ezek a valamik elmúlnak. Mert inkább senki vagyok, mint valaki. Mert minden dőreség nélkül szeretek gondolni magamra.

✪

BATES SAATCHI & SAATCHI,
one of the largest Advertising Agencies in Hungary handling hugh profile local and international elinets, is looking for creative-minded people with a minimum of two years experience, for all departments.
If you are interested please send your CV to:
1022 Budapest, Alvinci u. 16.
(Neil Hardwick)

Fotó: Lukács Dávid

FE LUGOSSY LÁSZLÓ ÉS FE LUGOSSY NINA

Jönnek a jéghideg márciusok, fagyott rügyekkel, tehénszerű, mégis miniszoknyát választó csajokkal, amikor öltözni, tetszeni, szülni kell, és az egész massza olyan, mint egy kádban kisütött omlett, égett és nyers, vigyetek innen el.

Látni, hogy van rosszabb, mint sejteni, hogy nincs, egyetek, krokodilok, az összes aprópénzem a tiétek. Képzetekről írni, lefesteni egy szagot, megmagyarázni, emészteni, oldani hajnali tájt. Legyetek jók, ha tudtok.

✪

Azt gondolom, hogy a valódi művészet természetes és lényegi képeket lát. A hamis művészet – mert van ilyen is szerintem – pedig mesterséges, és ideologikus marhaságokat növeszt az egekig, hogy a csúcson képzelje magát, és amikor a természetes lényegi képekről beszélek, akkor azt gondolom, hogy ezek olyan dolgokat hoznak felszínre, aminek sugárzása van, mint a Napnak, nagyon egyszerű dolgok ezek, biztos, hogy egyszerű ember vagyok, bár nem szeretem azt, ha ki akarják mosni az agyamat, és ez mostanság vagy már régebb óta eléggé előfordulhat, nemcsak velem, hanem az emberekkel, hogy ki akarják mosni az agyukat.

✪

Nem igazán tudom, mire futtassam ki ezt az írást, sokkal könnyebb megszeretni valakit, mint megírni róla ezt, talán tisztességesebb azt mondani, hogy amikor ezt a kénytelen-kelletlen vállalt munkát befejeztem, oda lyukadtam ki, hogy megint találtam egy embert, akivel bármikor megint berúgok szívesen.

✪

Most itt visszakapcsolódom az álmomhoz, az jutott eszembe azon az ágyon, amin aludtam, hogy azt még a szocialista asztalos- és kárpitosipar rendszere hozta létre, tehát egy régi, patinás darab, egy heverő, baromi ronda és igazán kényelmetlen, akkor ilyeneket terveztek az embereknek, hogy érezzék, hogy hát amikor alszanak vagy álmodnak, akkor is velük van ez az elképesztően furcsa ideológia. Most azt gondolom, hogy a multinacionális asztalos- és kárpitosipar már szebb, drágább és kényelmesebb ágyakat tervez az embereknek, de szerintem ugyanúgy beletervezik az álmoknak fájdalmakat okozó pontokat, mint az előző szituációban. Tehát itt végül is csak akkor tudod álomra hajtani a fejedet, ha egyszerűen belül vagy, és nem foglalkozol ezekkel a külső hülyeségekkel, mert aludni kell, álmodni kell.

Tőlem csak érzékenységemet örökölhetik a gyerekek, bár azért jó lenne, ha ennél a hendikepnél valamivel többet is tudnék adni, de hát majd eldől. Szeretem, ha a képeimen nevetni tudnak az emberek, mert én is tudok magamon. Én meg jókat sírok, ezek úgy együtt vannak, és szerintem rosszakat sírni meg tilos. Most úgy beszélek itt, mint egy alanyi költő, dumálok magamról, amiket gondolok. Persze én nem így foglalkozom magammal, ha erről van szó, mert ez bizonyos fokig kicsit unalmas és hazug. Tagadhatatlan, hogy sokat foglalkozom magammal, és fejben jókat szórakozom magamon. Sokszor szeretem elérni a teljes szórakozottság állapotát, de nem tudok arról beszélni, meg ha lehetne is, minek, minek folyton dumálni, annyiféleképpen lehet még közeledni magunkhoz és egymáshoz is. Persze ajánlatos dolog az embereknek magukkal foglalkozni, mert így tudnak foglalkozni másokkal is. Ez nem azt jelenti, hogy önzők vagyunk, ez azt jelentheti: szükségszerűség, hogy magunkba lássunk, és meglássuk azt, hogy milyen esendőek, sok-sok hibával, tévedéssel együttjáró lények vagyunk, de meglássuk azt is, hogy tudunk szeretni, tudunk élvezni dolgokat, tudunk viszonyulni emberekhez, így tudunk létezni, egy idő után már érzi az ember, hogy a létezése bár végtelen, de mégis a végéhez fog érni, és azt is érzi, nem lesz itt semmi probléma, hogyha megszűnik, a világ ugyanolyan jól fog működni, vagy nem jól fog működni, nem tudom, hogy most jól működik vagy rosszul, működik vagy nem működik, de itt a hiányunk nem fog gondokat okozni. Én ezt belátom, átérzem, és ezzel készülök az örökre. Na most ez nagyon komolynak tűnt.

Para-Kovács Imre

(A kurzivált részek fe Lugossy László szövegei.)

Emlékmű

Mad in Austria

Botrány a bécsi Soah-kubus körül

Emlékmű, emléktábla, emlékkő – nagyjából ennyi szavunk van a köztéri micsodákra, melyek azt a célt szolgálják, hogy valamire, valakire emlékeztessenek bennünket. Ekként nevezzük azokat a szobrainkat, melyek dicső hősöket ábrázolnak, de azokat a táblákat is, melyek történelmünk egy-egy szörnyű epizódjáról tudósítanak.

Semmi nincs a világon, ami olyan láthatatlan volna, mint az emlékművek.

Robert Musil

Mi, magyarok mintha megoldottuk volna a – ha jól megnézzük, filozófiai és nyelvtudományos mélységű – dilemmát: vajon az emlékeztetés vagy az elriasztás szándékával keletkeztek e köztéri micsodák? Vagy talán a büszkeség és a szégyen tárgya nem világos errefelé: egyszerűbb tehát az „emlékmű" szóval az egészet elkerülnünk. Amúgy sem rajongunk mostanság a köztéri szobrokért; az Átkos legszebb darabjait hamar bezártuk a tétényi szoborparkba, újak felállításáról pedig (néhány kivételt leszámítva, ll. Szulejmánról például ne feledkezzünk el!) csak néhányan álmodoznak.

Jó ideig nem volt több szavuk a németeknek és az osztrákoknak sem, mint a

Denkmal

Amikor 1982-ben a németérettségin testületileg négyest kaptunk, a legjobbak is, mert Anna Seghers hasoncímű novelláját, pont a címét képtelenek voltunk rendesen lefordítani, hiszen a szöveg egyszerre szólt – ha jól emlékszem – egy épületről (műemlék) és egy, a holocaustra emlékeztető tábláról (emlékmű?, mementó?), szóval ekkor szembesültem elő-ször keserűen azzal, hogy 1944-ben a történelem meghaladta a nyelvet. Még akkor is, ha a Németországokban aztán azonnal beindult az emlékezetgyár; aki járt valaha is a megboldogult NDK-ban, tudhatja, egész városokat hagytak romban, csak hogy feledtessék a fasizmust. Aztán az egyesüléssel a *Denkmal*-kérdés gyökeresen új fordulatot vett, s még 1989-ben megszületett a gondolat, hogy a német fasizmus összes európai áldozatára közös emlékmű hívja fel a figyelmet Berlinben. Ekkor került be egy új szó is a diskurzusba: a *Mahnmal*, mely az emlékezés helyett a figyelmeztetést sugallja.

Az önmarcangolás tekintetében kezdetben nem kapkodták el a németekhez való felzárkózást

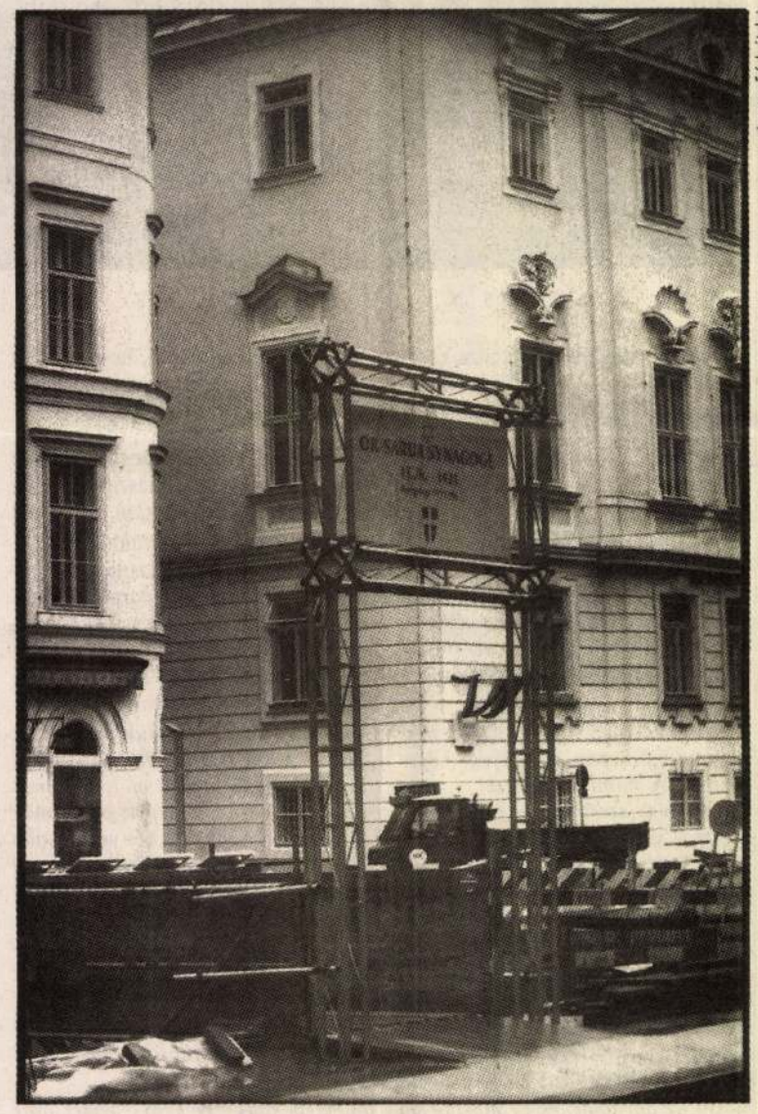

A szerző felvételei

NEVÉT EGY KÖZÉPKORI TALMUDISTÁRÓL

az osztrákok

– bár mára mintha beérni látszanának a nagy testvért. Egészen 1983-ig azzal ámították magukat, hogy felelősségük az Anschluß-szal megszűnt, minden rémség, ami 1938 után történt, a németek számlájára írandó. Így maradhattak meg a hitleráj köztéri maradványai máig szerte Ausztriában. Két emberöltővel a háború befejezése múltán, 1983-ban aztán Bécsben is úgy döntöttek (méghozzá úgy berezelve a Nyugattól, hogy egyhangúan), állíttassék fel egy fasizmus- és háborúellenes emlékmű. Végül 1988-ban, a Waldheim-affért átvészelve, az Albertinaplatzon leleplezték Alfred Hrdlicka *Antifa-Monument*jét (csak ne lankadjunk: nevében még mindig *en general* a fasizmusról és nem az osztrák nemzetiszocializmusról, röviden, nem az osztrák náci múltról és az áldozatokról van szó). Azt az enyhén drasztikus-realisztikus márványszobor-együttest, melyet a későbbiekben „straßenwaschender Jude" (utcafelmosó zsidók) néven híresített el a köznyelv, s küldetését – noha jól el lett dugva a két fő turisztikai látványosság, az Opera és az Albertina közé, és annak ellenére, hogy szinte mindenkinek súlyos kifogásai voltak s vannak vele – bizonyos szempontból mégis teljesítette: szó van róla, s általa szó van az osztrák náci múltról és a jelenkori antiszemitizmusról is, hiszen a szobor nemcsak a fasizmusra emlékeztet, de az antiszemitizmust is táplálhatja. (Hrdlicka, az alkotó nemrégiben maga is kínos helyzetbe került, amikor német belpolitikai kérdésekbe belekotyogva kicsúszott a száján egy antiszemita színezetű mondat. Kapott is érte, nemcsak Németországban, de otthon is – szobrai hitelességét és az osztrák szalonképességet tovább csorbítva.)

1994-et írunk, mikor

Simon Wiesenthal színre lép

a javaslattal, hogy – mivel a Hrdlicka-féle szoboregyüttes nem teljesítette azt a küldetését, hogy a Soah áldozataira emlékeztessen – emeljenek a számukra a bécsi Judenplatzon (magyarul: Zsidó tér) egy külön *Mahnmal*t. A Judenplatzon, Bécs történelmi városrészében, az 1. kerületben, kicsinosított műemlékházacskák között – „azért ott", így Wiesenthal, „mert 1938-ig semmilyen más városrészben nem élt oly sok zsidó, mint a Judenplatzon". A pályázatot kiírták, s 1996 januárjában a nemzetközi zsűri Rachel Whiteread angol szobrásznő tervét látta megvalósítandónak. A tervezett *Soah-Mahnmal* egy „kifordított" könyvtár volna, egy 7x10x4 méteres betonkubus, melynek oldalfalai könyvekkel teli könyvtárpolcokat ábrázolnának, egyikükön egy ajtóval, amit persze nem lehet kinyitni. A betonkubus körül egy üveglapon, mely egyúttal a kubus talapzata volna, annak a 42 osztrák helységnek a neve szerepelne, ahol legalább (sic!) 50 zsidó vesztette el életét a náci

fe LUGOSSY László ÉS 1991. julius 26.

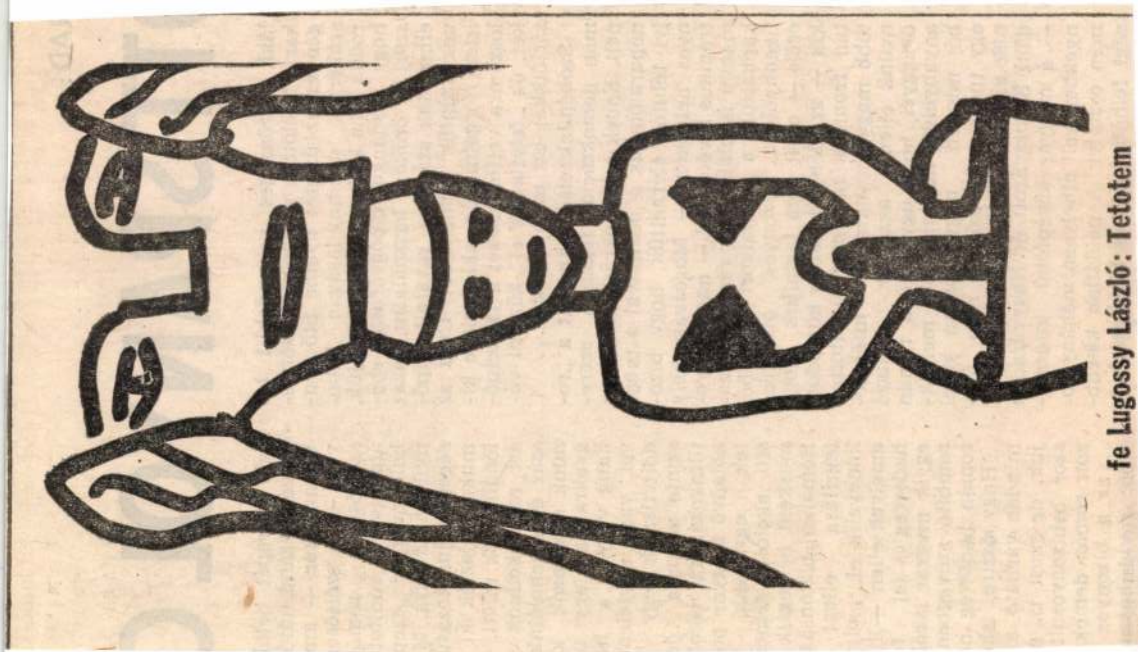

fe Lugossy László: Tetotem

DÓM VENDÉGLŐ, PÉCS

ÉPÍTÉSZ: DÉVÉNYI SÁNDOR

Társtervező: F. Rádóczy László; építette: Bozsér József; faszobrok: Eiter István; üvegablak: Michael Gaussling; királyképek: Ábrahám István; a mennyezet seccóját restaurálta: Tóth Géza. Tervezés-kivitelezés 1987.

A meglevő 9×8×6 m-es térben galériás vendéglő létesült. A galéria a város jelképének, a pécsi Dómnak kb. 1:10 léptékű, montázsszerű makettje.

Fotó: Béres János

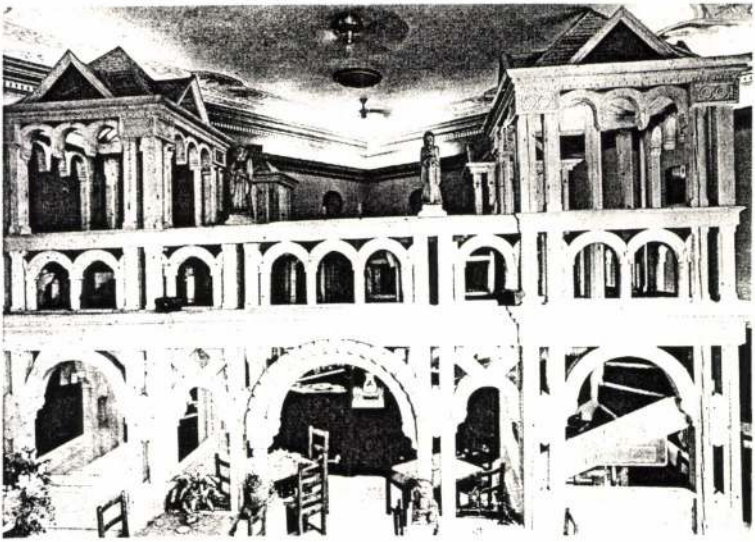

fe LUGOSSY Lánló

Máriás Béla: fe Lugossy Lánló festészetéről:
Bevezetés egy ígyszertelmezésbe. =
Új Symposion, XXII. évf. 10/11 1991 32. p. ill

Klasszikus reggel
és modern este
mintha az agymosás
egésznapos lenne

Hangsúlyt kapok és
hangsúlyt adok cserébe

Én vagyok a szikra
barátom a tűz
Nincs már semmi tiszta
nem tudom mi űz

SOROS ALAPÍTVÁNY

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

MEGHÍVÓ

Időpont: 2000. november 21. (kedd)
Program:
19 óra 30 perc - büfé
20 óra 00 perc - Szirtes János képzőművész, performer kiállításmegnyitója
20 óra 20 perc - koncert: ZU
Nemzetközi mezőnyben kiemelkedő, egyedi dzsungel-jazz-t játszó zenekar Rómából. A Manon Negra legendás fúvósa, Roy Paci vezeti a triót.
21 óra 00 perc - büfé

Kérjük, hogy részvételi szándékát az esemény jelentőségére való tekintettel jelezni szíveskedjen a 267 4491 - es telefonszámon.

fe.Lugossy László
www.djantikultusz.hu
című kiállítása

© LUGOSSY LÁSZLÓ

1085 BUDAPEST, HORÁNSZKY U. 13.II.EMELET
TEL./FAX : (36) - 1 - 267 44 91, (36) - 30 9221 793
WWW.BAZOVSKY.HU BAZOVSKY@BAZOVSKY.HU

KBazovsky HÁZ

FE LUGOSSY LÁSZLÓ

Tisztelettel meghívom Önt a VÁRFOK 14 GALÉRIÁBA
1996 szeptember 5 - én, csütörtökön 18.42 órától 20 óráig

feLUGOSSY LÁSZLÓ

képzőművész

FŐLEG PIROS RUHÁS LÁNYOK

című kiállításának megnyitójára.

Jó idő esetén a galériával szemben lévő ablakából megnyitja:
SZIRTES JÁNOS

A kiállítás szeptember 29 - ig tart nyitva, keddtől szombatig 11 és 18 óra között.
Szünnap : vasárnap és hétfő

VÁRFOK 14 GALÉRIA
H - 1012 Budapest, Várfok u. 14.
Tel. / Fax: 115 - 2165
Szalóky Károly

AZ ATLANTIS GALÉRIA
MEGHÍVJA ÖNT
"ATLANTIS II.- SZENTENDRE" KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1993. MÁRCIUS 25-ÉN DÉLUTÁN 6 ÓRÁRA
Megnyitja:
"Happy Dead Band"

*

A tárlat megtekinthető 1993. március 26-tól május 26-ig
Atlantis Galéria, Budapest, Váci út 156.

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK

Aknay János
Bereznai Péter
Bukta Imre
Gaál József
Jovián György
Kalmár István
KENTAUR
Kótai Tamás
Krizbai Sándor
fe Lugossy László
Lukács Tibor
Magyar Gábor
Márkus Péter
Nagy Árpád
Orbán Attila
Pacsika Rudolf
Pirk László
Regős István
Rényi Krisztina
Sinkó István
Stefanovits Péter
Szirtes János
Szurcsik József
Vincze Ottó
Wahorn András
ef Zámbó István

fe Lugossy László

FE LUGOSSY LÁSZLÓ

Új művészet

2002/jan

29.o.

FE LUGOSSY LÁSZLÓ

Új művészet

2002/DEC

6.0.

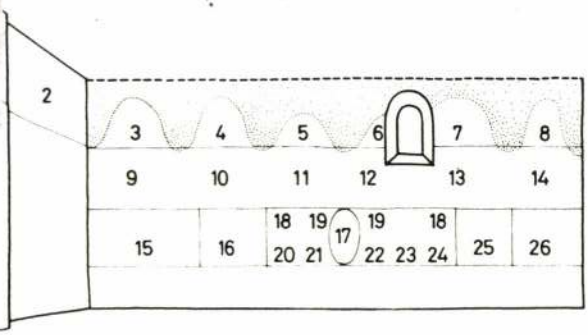

21

20

25 26 27 28

fe Lugossy László

A MŰCSARNOK

a Magyar Kultúra Napja tiszteletére

„HÁZFOGLALÓT" TART

1995. január 20-án,
pénteken 18 – 02 óráig,
amire szeretettel meghívjuk
Önt és hozzátartozóját

18.00

KÖSZÖNTŐ

Török András

Művelődési és Közoktatási Minisztérium
helyettes államtitkár

Kísérleti színházak műcsarnoki fesztiválja
sajtótájékozató

19.00

Pécsi Harmadik Színház:
Szép Levegő
zeneszerző: Weber Kristóf
szöveg-látvány-rendezés:
fe Lugossy László

20.30

Madarász Iván: Musica dell'arte
Előadja: Intermoduláció

21.00

FOGADÁS

Zene, tánc, büfé

Lukács, farekas
(Lucas Farekas)

1525-ben adófizető
polgár Gyulán -

irod
- Veress Gyulaváros

92. l.

Lukács, antalos

1523

Brassó

lásd

Rotherdszárny

153. l.

Müo

b. 50

1 Kōt 8r

Schäfer

Godeh.

Das Handbuch der Malerei vom
Berge Athos
(ἑρμηνεία τῆς ζωγραφικῆς).

Aus dem handschriftlichen neugriechischen
Urtext übersetzt,
mit Anmerkungen von Didron d. A. und eigenen

Lukács ötvös

(Lucas Ethwes)

1525-ben Gyulán ♀ (Santha-
wczya) (adófizető polgár.
laró) volt.

irod

Veress Gyulavárs

92. l.

♀ a Sánta utcá-
ban

Lukács ötvös

(Lucas Ethwes)

gyulai adófizető polgár a nagyutcában 1525-ben.

Irod

Veress Gyulavárs

92. l.

S

F

75·5 × 52·5

72 × 50

73 × 34 Maarlaghy

28

32

91

(NEM) 1 FORMA RAJZOK

FE LUGOSSY LÁSZLÓ

(NEM) 1 FORMA RAJZOK

FE LUGOSSY LÁSZLÓ KIÁLLÌTÁSA

1995. ÁPRILIS 6-21.

MEGNYITÓ ÁPRILIS 6-ÁN,

CSÜTÖRTÖKÖN, 18 ÓRAKOR

KEDD SZÜNNAP, NYITVA 14-18 ÓRÁIG
1146 Budapest, Ajtósi Dürer sor 5.

LIGET GALERIA

Fk.: Reszler Erneszlin

Le Service Culturel, Scientifique et de Coopération,
l'Institut Français et la revue Magyar Lettre Internationale
ont le plaisir de vous inviter
au vernissage de l'exposition des

Projets de couverture de la revue
Magyar Lettre Internationale, tableaux de

ANDRÁS LENGYEL et **LÁSZLÓ LUGOSI LUGO**,

organisée à l'occasion du 30ème numéro de cette revue,
le jeudi 1er octobre 1998, à 16h30
à l'Institut Français.

L'exposition sera inaugurée par **András Bán**, critique d'art.
Ce 30ème numéro sera présenté par **Gergely Angyalosi**,
professeur d'esthétique, tandis que **Péter Esterházy** lira son texte
intitulé "J'accuse".

Les auteurs du 30ème numéro :
Ágnes Heller, Jean-François Lyotard, Maurice Blachot, Péter Esterházy,
Georges Canguilhem, Gábor Klaniczay, André Malraux, Jacques Derrida,
Félix Guattari, Jean Baudrillard, Hanns-Joseph Ortheil, Tzvetan Todorov,
Anne Godard, Serge July, Philippe Delerm, Pierre Bourdieu, Yvette Bíró,
Vilmos Csaplár, Gergely Angyalosi, Sophie Bertho,
Krisztina Passuth, Sándor András, Rada Ivekovic, Lionel Ray,
Krisztina Tóth, SI-LA-GI, Lajos Pressing

Cette exposition précède le colloque intitulé
"Quelle place pour les revues culturelles dans le débat intellectuel en France et en Hongrie?"
organisé à l'Institut Français du 29 au 31 octobre 1998.

L'exposition est ouverte jusqu'au 10 octobre 1998,
de lundi à vendredi de 13h à 19h.
(Galerie de l'Institut Français, Budapest, Fő utca 17.)

LUGOSI LUGO LÁSZLÓ

A Francia Nagykövetség
Kulturális, Tudományos és Együttműködési Osztálya,
a Francia Intézet és a Magyar Lettre Internationale folyóirat
tisztelettel meghívja Önt

LENGYEL ANDRÁS és **LUGOSI LUGO LÁSZLÓ**

a Magyar Lettre Internationale
borítótervei című kiállítására,

amelyet a folyóirat 30. számának megjelenése
alkalmából nyitunk meg
1998 október 1-jén 16h30-kor, a Francia Intézetben.

A kiállítást megnyitja **Bán András**, művészeti kritikus.
A Lettre legújabb számát bemutatja: **Angyalosi Gergely**, az irodalomelmélet professzora.
"J'accuse" című írását felolvassa: **Esterházy Péter**.

A 30. szám szerzői :
Heller Ágnes , Jean-François Lyotard, Maurice Blachot, Esterházy Péter,
Georges Canguilhem, Klaniczay Gábor, André Malraux, Jacques Derrida,
Félix Guattari, Jean Baudrillard, Hanns-Joseph Ortheil, Tzvetan Todorov,
Anne Godard, Serge July, Philippe Delerm, Pierre Bourdieu, Bíró Yvette,
Csaplár Vilmos, Angyalosi Gergely, Sophie Bertho, Passuth Krisztina,
András Sándor, Rada Ivekovic, Lionel Ray,
Tóth Krisztina, SI-LA-GI, Pressing Lajos

A kiállítás a "Milyen szerepet töltenek be a folyóiratok az értelmiségi gondolkodásban?" címmel a Francia Intézetben október 29. és 31. között megrendezendő konferenciához kapcsolódik.

A kiállítás megtekinthető 1998. október 10-ig,
hétfőtől péntekig 13h és 19h között.
(Francia Intézet, Galéria, Budapest, Fő utca 17.)

INSTITUT FRANÇAIS EN HONGRIE

magyar Lettre

PROFI COLOR BT

lap

tiszta

– egy vízesés párafelhője, amiben a napsütés szivárványként jelenhet meg – a hegytetőn a friss fehér hó – egy tavaszi virágba borult gyümölcsfa – a frissen meszelt szoba illata – eső után az este még nem létező gombák süvegére tapadt fenyőtüskék – az éleire vasalt paplanhuzat – a tenger hullámainak fehér habja – egy éppen kipattanó rügy – a katicabogár lábán egy harmatcsepp – a tegnap született kiscicák farkincájának hajlékonysága – a frissen vágott pázsit illata – a legelső lélegzetvétel – a friss hajtás zöld színe – egy üveg mézen átvillanó fénysugár – a tavaszt hozó szél tavalyi avart röpítő ereje – az izzó hamu vöröses pulzálása – első átgondolt gondolat – a legeslegelső bármi, ami később megszokottá válik

fe Lugossy László

&

Szirtes János

performance

1995. április 28-án,
pénteken 21 órakor
A Műcsarnok nagytermeiben,
XIV. Hősök tere

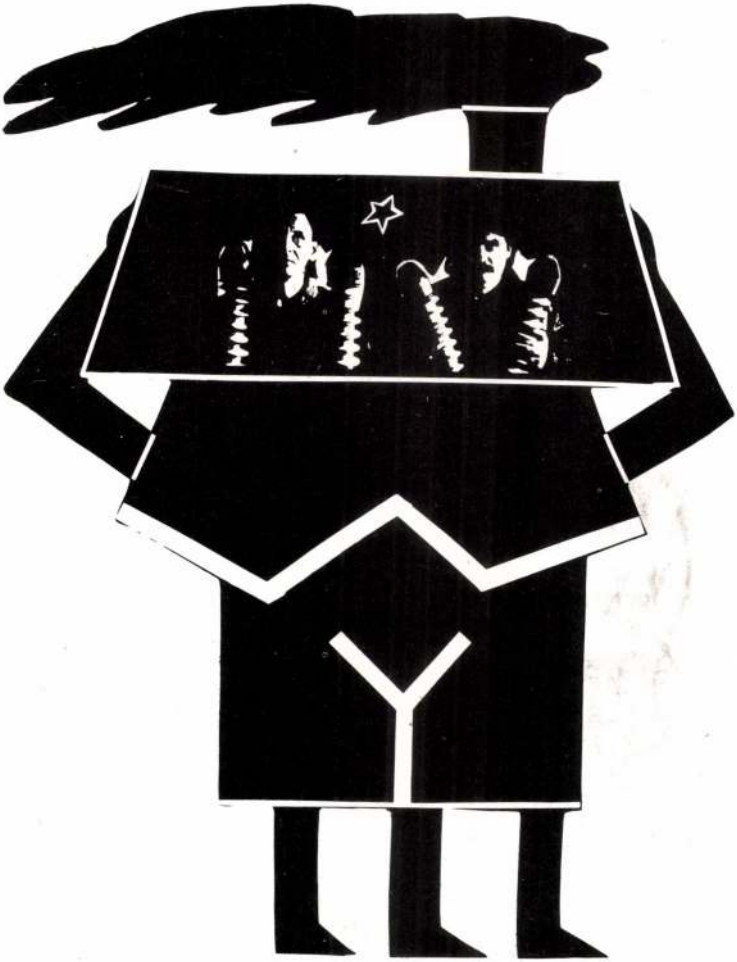

Az István Király Múzeum
meghívja Önt

fe LUGOSSY LÁSZLÓ és
LOIS VIKTOR
kiállítására,
melyet

KRASZNAHORKAI LÁSZLÓ
író nyit meg

1989. május 6-án, szombaton
délelőtt fél 12 órakor
a Csók István Képtárban.
(Székesfehérvár, Bartók B. tér 1.)

A megnyitó napján, délután 4 órakor
zenés akció a kiállító művészek részvételével.

A kiállítás megtekinthető:
1989. május 6-tól június 18-ig,
hétköznap 10-19 óráig, szombaton
és vasárnap 10-18 óráig.
A hónap első hétfőjén zárva.

F. k.: Kovács Péter

DÍJELŐLEGES

Timár Árpád művészettört.

BUDAPEST

Üllői u. 119.

1091

Luzsicza Árpád grafikája

ÖKOLLÉGIUM
ARTGALÉRIA

1035 Budapest, Szél utca 11-13.

Tisztelettel
meghívjuk önt és barátait

Luzsicza Árpád
grafikusművész

kiállításának megnyitójára
2000. október 5. csütörtök 18 óra

Megnyitja:
Kováts Albert
festőművész

A kiállítás megtekinthető
2000. okt. 5-30-ig hétköznap 10-19 óráig

AL-I/187

Nr 026
FORINT

VÉCSEY JÁNOS KÖRNYEZETVÉDELMI SZAKKOLLÉGIUM
1035 BUDAPEST, SZÉL U. 11-13.

LÓSKA LAJOS
MŰV. TÖRTÉNÉSZ
BUDAPEST
FELSŐ-ZÖLDMÁLI U. 61-63
A

1025

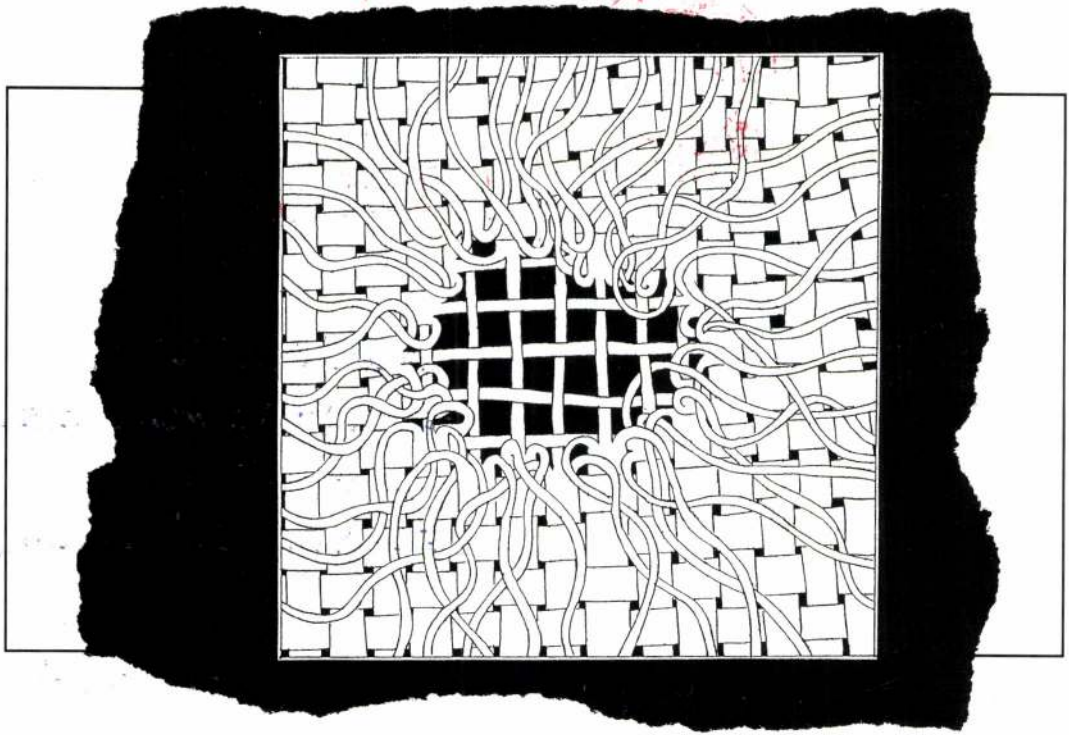

feLugossy László: Antivírus / színes tus, papír 70x100/

STUDIO 1900
GALÉRIA
SZABÓ ÁGNES
BUDAPEST XIII
BALZAC U 30

IF LUGOISY LÁSZLÓ

feLUGOSSY LÁSZLÓ : ANTIVÍRUS

OKTÓBER 29 - NOVEMBER 16 MEGNYITÓ OKTÓBER 29 VASÁRNAP 17-19
STUDIO 1900 GALÉRIA BALZAC U. 30. BUDAPEST 1136
BEJÁRAT A HEGEDŰS GYULA UTCAI OLDALON ☎ 1295 553, 1209 415

fe LUGOSSY László

1990 1. 49
3. 40, 42, 58

91 1. 25, 27, 71
3. 63, 66
6. 21, 23
9. 44, 45, 63
10. 76
11. 72
12. 50, 52, 176

Új Művészet

fe LUGOSSY László

irása Wahorn András: Képek a vágyak és szenvedélyek világából. Bp., 1991. 15 - 70.p. (közben ill.)

Az **ÚJ VIZUÁLIS KULTÚRA ALAPÍTVÁNY**

meghívja

GROTESZK

(komoly festők komolytalan képei,
komolytalan festők komoly képei)
című
kiállításának megnyitójára

1993. március 28-án 17 órakor
(vasárnap)

A kiállítást feLUGOSSY LÁSZLÓ nyitja meg.

Budapest, XIII., Hegedűs Gyula u. 24/b.

STUDIO 1900 GALÉRIA

A kiállítás 1993. március 28-tól
1993. április 9-ig látható
munkanapokon 11 -18 óráig

FE LUGOSSY LÁSZLÓ

fe LUGOSSY László

Uj Forrás 1989.1.sz.

új Forrás

KULTURÁLIS, IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT

A TARTALOMBÓL

Fodor András, Varga Imre, Oravecz Imre, Holló András, Balázsovics Mihály, Fabó Kinga, Győri László, Kukorelly Endre, Rapai Ágnes versei; Győrffy László és Kovács Lajos elbeszélései

Egy nap Fodor Andrással (Vekerdi László)
Beszélgetés Duba Gyulával és Vojtech Kondróttal (Tóth László)

Dr. Lakatos István: Németh László betegsége és halála (I. rész), Rónay László emlékezése Béládi Miklósra

Megjegyzések „A magyar irodalom története 1945–1975" líratörténeti köteteihez (Olasz Sándor)
Komárom megye könyvtermése 1987-ben (T. Sáray Szabó Éva)

Tandori Dezső és fe Lugossy László vallomásai
Szeift Béla és Tandori Dezső rajzai, fe Lugossy László verse

1

HUSZONEGYEDIK ÉVFOLYAM
1989. FEBRUÁR

Szabadságszövegek

Beszélgetés fe Lugossy Lászlóval, egy ülésben

— Kezdetben csak képzőművészettel foglalkoztam, de aztán a festés és a rajzolás, az installációk és environmentek mellett verseket is írtam. („Én szeretem a képeket. A jó képeket jobban, mint a rosszakat.") A versek a képekhez, a tárgyakhoz kapcsolódtak. A festmények, a grafikák címében már eredetileg is volt valami irodalmi jelleg, ezekből a szövegekből próbáltam verseket konstruálni. Aztán a képzőművészettel párhuzamosan, a képektől elszakadva foglalkoztam szövegek írásával, mert ezek tulajdonképpen csak szövegek voltak, persze költői szövegek, amelyeket önkifejezési vágy, igény inspirált. Rájöttem, hogy vannak dolgok, amelyek leírva, szövegben rögzítve jobban érvényesülnek, autentikusabbak mint vizuális megnyilatkozások formájában. Nagyon fontos volt számomra az a tudat, hogy nem voltam elkötelezve az úgynevezett irodalomnak, szabadon csináltam, szabadon csinálhattam bármit, nem befolyásoltak az irodalmi élet szabályai, írott és íratlan törvényei, nem volt függőségi viszony; végül is a fő működési területem a képzőművészet volt. Az írás nem volt kötelező, nem voltam rákényszerítve sem, és ez nagy szabadságérzetet adott. Itt a gondolkozási esélyről van szó; arról, hogy a gondolatok megfogalmazási lehetőségei bármilyen művészeti eszközzel érintkezhetnek, bármivel kapcsolódhatnak. („A hang a legvizuálisabb elem, számomra őstenyészet. Nyomasztó élmény hangokat álmodni, ha az ember nyomott, kínlódó állapotban van, mert az álmok az ébrenlét rendes folytatói, vagy fordítva.") Az önkifejezés sokszínűsége azt jelenti számomra, hogy minden kifejezi önmagát, akár akarja, akár nem. akár művész hozza létre az alkotást, akár nem. Minden elmond valamit az emberről.

— Az első szövegeim keletkezésének ideje az 1960-as évek közepére tehető: ezek naplószerű írások, levelek, versek voltak. Az írásokat később ef Zámbó Istvánnal kis könyvvé szerkesztettük. Egypéldányos könyvvé; rajzokkal, fotókkal, montázsokkal és kollázsokkal együtt jelennek meg ebben a könyvben a szövegek, az akkori beat-kultúra atmoszféráját sugározva. 1972-ben írtam egy hosszabb kisregényt, illetve álregényt. Ez inkább költészeti megnyilatkozás, hiszen ha a műfaját próbálnám meghatározni, akkor költői prózaként minősíteném. Illusztrációkként ef Zámbó csinált hozzá rajzokat. Később, a képzőművészeti kiállításokhoz kapcsolódva akciókat, happeningeket csináltunk, ezeknek is része volt a szöveg, az alkalmazott szöveg: végső soron költői szövegek ezek is. Az előadásokon magnóról, vagy élőben mondtam el azokat a gondolatokat, amelyek más síkon fejezték ki a látható, átélhető, átérezhető akció vagy happening tartalmát, fogalmazták meg lényegét. Az alkalmazott költészetként létrejött irodalomról már ekkor sejtettem, hogy eredeti megjelenési formájától elszakítottan sem veszít erejéből, sőt, más vonatkozásai erősödhetnek fel. („Önpusztításra ítélt foglyok vagyunk, és azt képzeljük, hogy a Művészet Oltárán. Pedig mennyiféle művészet létezik.") Amikor zenéléssel kezdtünk el foglalkozni — ez a munkánk az A. E. Bizottság együttes tevékenységében kulminált — akkor sem a zenéhez írtunk szöveget, hanem a szöveghez választottunk, szereztünk zenéket. Külön dalszöveget, amit később zenésítettünk volna meg, nem is írtam. Ez végeredményben azt jelenti, hogy a társművészeti kapcsolatok megteremtése érdekelt, vagyis hogy a különböző kifejezési formákat hogyan lehet egymáshoz, egymásba kapcsolni. Csináltunk hangjátékokat is, és hosszabb zenei műveket — ezeket is szöveg, hosszú szöveg kísérte. Aztán, amikor koncerteztünk, a szövegek megjelentek, elhangzottak a zenénkkel együtt, és ez tökéletesen kielégített: így minden a helyére került, a szövegnek nem volt szükség más megjelenési formát keresni. („A művészet nem a rejtélyek birodalma. Viszonylag könnyen azonosíthatók a dolgok benne, ha nem a megszokott módszereket akarjuk erőltetni, hanem érzékenységünket megjelenítve, hajlandóságunkat kínáljuk fel.")

— A hetvenes évek közepén-végén azért megjelentek a verseim önállóan is a régi *Mozgó Világ*ban, és ugyanitt egy Wahorn Andrással közös képregényem is: a rajz volt a Wahorné, a szöveg volt az enyém. Amikor aztán a szövegek lemezen is megjelentek, meg nyomtatásban a *Jó világ* című bölcsészindexben, akkor már határozottan úgy éreztem, hogy zene nélkül, akció, happening nélkül is tökéletesen megállják a helyüket. Emellett képzőművészeti írásokkal is foglalkoztam, foglalkozom; művészbarátaim kiállításaihoz írtam, hagyományosnak korántsem nevezhető katalógusbevezetőket — ef Zámbó Istvánról, Szirtes Jánosról —, és a magam kiállítótermi jelentkezéseit is hasonló munkákkal kísérem. És van még egy igencsak összetett formájú megjelenése is az irodalmi jellegű működésemnek: a *Jégkrémbalett* és a most elkészült *Önuralom* című filmek forgatókönyvének megalkotása. („Végül is egy képet nem lehet örökké nézni, mert a nézés vagy megfigyelés alatt a kép is változik, és már nem ugyanazzal a képpel állunk szemben, mint az első pillanatban.")

— Megemlíteném még, hogy 1980 és 1984 között írtam egy terjedelmesebb antiregényt *Háttérnők és hisztériatanulmányok* címmel. Természetesen ez még kéziratban van. 1985-től folyamatosan dolgozom az *Ellenmonopólium* című régiómásolaton: ez különböző töredékek, elbeszélések, versek, naplószerű jegyzetek gyűjteménye. Még nem fejeztem be, lehet, hogy befejezhetetlen. A közelmúlt éveiben az *Új Hölgyfutár revü* című élő irodalmi folyóiratban jelentkeztem többször, volt, amikor hagyományos verssel, volt, amikor vizuális költeménnyel vagy performance-szel. Ez a fórum lehetőséget teremt olyan költői kifejezésre, amit nem a szigorú irodalmi behatároltság jellemez, itt szabadon értelmezhetem a költészetet magát. Itt a költői megnyilvánulások a művészeti eszközök korlátozásaitól mentes alkalmazásával jöhetnek létre. Vagyis egy vizuális akció akár versként is jelentkezhet, illetve versként is értelmezhető. („Sötét menhelyeket fénnyel takarítanak.") Az *Új Hölgyfutárnak* egyébként a közeljövőben jelenik meg a folyóirata, itt várom a *Fények kioltják egymást* című „költeményem" megjelenését. Az *Új Hölgyfutár*-fellépések azt bizonyították be számomra — ismét —, hogy minden erőszakosan igényli a saját kifejezési formáját: van, amit csak képben tudok kifejezni, van, amit zenében, szövegben, mozgásban, filmben tudok elmondani, vagy ezen eszközök kombinációjával. Mindent a saját formájában próbálok megjeleníteni, sűríteni. Ez a változatosság már önmagában is nagyon jó érzés, megfiatalítja az embert, főként, ha olyan próbálkozásba kezd, amelyben addig nem volt járatos. Ez adja a szabadság közeli, egyszersmind belső érzetét.

— A műveimre érkező reagálások nem befolyásolnak, mindig azt csinálom, amit őszintén gondolok, érzek, arra összpontosítok, hogy mit kell kifejeznem: a gondolat és a vélemény egyesítésével. Nem érdekelnek az ellenvélemények. Ha azt érzem, hogy eredeti és őszinte volt, amit csináltam, akkor nem foglalkozom a kritikai fenntartásokkal („Szóltam a Jánosnak, hogy üzenjen a Görögnek, aki ismeri a Hargitai bácsit, aki néhány szót beszél kutyául is, hogy mondja meg a srácoknak, hogy nagyon fontos és várunk mindenkit, hogy mosolyogjunk egyet magunkon.") Úgy érzem, nem vagyok egyedül: Tristan Tzara, James Jayce, Szentkuthy Miklós művei nagyon közel állnak hozzám, és kiemelkedő jelentőségűek számomra Marcel Duchamp elméleti eszmefuttatásai a művészi, művészeti magatartásról, a világ megismerési lehetőségeiről. És érdekel a kortárs irodalom is: nemcsak írok, olvasok is.
(Szentendre, 1988. december 7. Idézetek: fe Lugossy László: Nincs Nyakkendő. Szirtes János érezhető művészete. A Szombathelyi Képtár katalógusa, 1988.)

WEHNER TIBOR

fe Lugossy László 1996 IV. 10

Az erőszak mutánssá tesz

Beszélgetés feLugossy Lászlóval

Kopár a horizont, legföljebb egy fa vagy torony ágaskodik rajta. Egy-egy mezítelen alak az előtérben. Nők, bár nincs haja némelyiküknek vagy éppen két fejük egyike férfira vall. Lábuk csonkban, valamiféle edényben végződik, ellenben kézfej helyett lábfejbe vezet a karjuk. A rajzsorozatot a budapesti Francia Intézetben állították ki. „Állóképeknek" nevezi alkotójuk, mintha televíziós híradásokból kimerevített pillanatképek lennének. Nemcsak a tárlatlátogató, hanem a színházi közönség is láthatta már feLugossy László képeit, aki mindmáig festőnek tartja magát. Valójában a művészet határterületeinek vagabundja.

– Kezdetben volt az ecset? Milyen mesterek vezették a kezét?

– Autodidakta voltam. Csak fotózást tanultam érettségi után, hogy megélhetésem legyen.

– De úgy, hogy a síkból kilépett a térbe, hol az időbeliséget, hol az élő jelenlétet fedezte fel. Idézzük fel ezeket a stációkat!

– A hetvenes években volt egy „művészek a gyárban" akció. Mi páran a Tiszai Vegyi Kombinátba mentünk, hogy az ott készülő műanyagokkal próbálkozzunk, lett belőle kiállítás is. E kirándulás révén jutottam hozzá nagy mennyiségben nejlonfóliához, és akkor eszembe jutott, hogy becsomagolom a képeimet. Ez praktikus volt, hiszen nem kellett bekeretezni őket.

– Akkoriban már voltak művészek, akik tárgyakat, épületeket vagy akár sziklákat is becsomagoltak.

– Nem onnan támadt ez a gondolatom, bár szeretem a becsomagolt műveket. Akármivel borítom be, mindig lappang benne egy kis titok. Még akkor is, ha átlátszó, az én képeimnél a fal is áttetszik. Rájöttem, hogy a síkplasztika felé haladok, amelyhez hasonlót senki másnál nem láttam. Ezt fejlesztettem tovább a kivágott képeimmel, amelyek már nagyobb jeleneteket ábrázoltak, és egyáltalán nem volt hátterük. Nem is volt hozzá már elég méretes fóliám, úgyhogy a nejlont csak rájuk tűztem.

– De miért is vágta ki a képeit?

– Kirajzoltam, kifestettem, kivágtam. Mondhatnám úgy is, hogy kiszabtam. Lehet, hogy azért jutottam erre a gondolatra, mert az apám szabó volt, és gyerekkoromban láttam, hogyan vágta ki az anyagokat. Később voltak ruhaképeim is, olyan holmikból, amelyeket nem használtunk már, de így mégis életre keltek. Azóta zömmel a padláson vannak, a raktározásuk állandó probléma. Az elkészült műveimet egy darabig nézegetem, azután felkerülnek. A szobákban nem hagyom, egyre inkább szeretem az üres falakat.

– Időközben már születtek olyan művei, amelyekkel nincs raktározási gondja. Mert elmúlnak a pillanattal.

– Még a hatvanas évek végén csináltunk Kecskeméten egy klubot, amelyet persze be is zárattak. Az ottani kis színpadon volt az első happeningem. Félhomályban, gyertyák fényénél, csak álltam, és arra gondoltam, hogy déli harangszó helyett jobb lenne, ha a „vaníliaálomkeksz" adna zenét. Ez volt ugyanis az akció címe. Azután csörgődobok kíséretében elüvöltöttem egy kiáltványt, amelyet ef Zámbó István írt. Olyasmiről volt benne szó, mint szabadság, szerelem...

Határesetnek érzem magam

BÁNHALMI JÁNOS FELVÉTELE

– „E kettő kell nekem..."

– Egyébként mindmáig. A hetvenes években születtek hasonló dolgok, amikor már a szentendrei Vajda Lajos Stúdióhoz tartoztam. Mindegy mi, szeretik-e vagy utálják, csak történjen valami. Azután az évtized végén ef Zámbó Ócsivel és a festő Wahorn Andrással megalakítottuk a Bizottság Együttest, amelyik azután hat évig működött. Előkerültek a hangszerek, megszólaltak a gitárok, egy rockfelállást produkáltunk. De változatlanul az akció volt a lényeges, és nem valamiféle esztétikai minőség létrehozása. Nem a zenei produkció, hanem a zene mint eszköz, egy provokatív szándékú megnyilvánuláshoz.

– A mai performance-ek is provokatívak? Leírna párat az utóbbiakból?

– Csaknem három éve, a Játékszínben Szirtes Jánossal olyant csináltunk, hogy egy dézsából kenyereket vettünk ki, és két mezítelen lány testrészein morzsoltuk szét. Egy másik alkalommal pingpongasztalokon kis medencéket alakítottunk ki, és a bennük levő vizet lassacskán kiittuk. Legutoljára Tokióban performáltunk Lakatlan sziget címmel, a nemzetközi fesztiválra hívtak meg februárban, s ott például fejemen hajhálóba összefogott jégkockákkal ültem egy asztalnál, s huszonegy gyertyát oltottam el úgy, hogy vörösborból kortyoltam, és cseppenként rájuk visszaköptem.

– Mintha a performance-ok dramaturgiájához tartoznának ezek az ismétlődő, hosszasan elhúzódó cselekvések.

– A cselekvés folyamatában benne van az ember. És bármilyen embert el lehet nézni, ha nem pózol, nem modoroskodik. Én a teljes személyiségemet odaadom az akciónak, olyankor szinte transzban vagyok. Ezért is nem lehet igazán próbálni a performance-okat, csak megbeszélni és fölkészülni a tárgyi rekvizitumokkal, a világítással, a hangeffektusokkal. És ugyanezért nemigen lehet egy-kettőnél többször megismételni.

– Máris említett bizonyos különbségeket egy színielőadás és egy performance között. Azért kissé színésznek is érzi magát?

– Nem éppen, bár sok filmben játszottam már. Valójában határesetnek érzem magam. Olyan képzőművészeti indíttatású embernek, akinek még a zene is vizuális. Nem véletlen, hogy amikor a Bizottság Együttest csináltuk, csakis színpadon dolgoztunk, stúdióban soha. De nem bírnék már úgy koncertezni, ezt beláttam, amikor nemrégiben fiatalokkal belefogtam a Batu Kármenbe. Negyvennyolc évesen fogyóban vannak az őrült energiák.

– Pedig műveinek világa most sem éppen harmonikus. Az Állóképek-sorozat kapcsán például azt mondta: az erőszak mutánssá teszi az embert.

– Nem vagyok én dühös ember. Mindig is jól éreztem magam a bőrömben, mert soha nem vártam semmit a társadalomtól, csakis magamtól. Hogy azokban az ügyekben, amelyeket igaznak tartok, minden gyávaság nélkül részt vegyek. Bánt persze, ahogy lepusztul az életünk. De a keserűségeket már nem üvöltöm világgá. Most, amikor már bármit ki lehet mondani, nincs benne semmi érdekes. És meglehet, hogy akik vadul kiáltoznak, azoknak a tettei nincsenek is egységben a szavaikkal. Az a döntő, hogy az embernek legyen hitele.

Bogácsi Erzsébet

Halálozás

Ha ismerted és szeretted, hajts fejet
DR. ÚJLAKI GYÖRGYNÉ
Kiss Ilona emléke előtt.
Korán ment el és csendben –
megpihenni.
(348571/1K)

WEICH JÓZSEFTŐL,
a Fővárosi Bíróság
volt munkatársától
1996. április 15-én 10.30-kor
veszünk végső búcsút
a Megyeri úti temetőben.
Lánya: Zsuzsa.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazoknak, akik

AMBRUS BALÁZSNÉ

temetésén részt vettek, gyászunkban osztoztak. Ambrus Balázs és családja. (348569/1K)

Köszönetemet fejezem ki mindenkinek, aki férjemet

POLGÁR PÉTERT

utolsó útjára elkísérte, részvétével és a felém sugárzó szeretettel bánatomat enyhíteni kívánta. Polgárné Czigány Julianna. (348612/1K)

Állás

AKAR Ön gyors anyagi és szakmai karriert? **LEGYEN** budapesti, 25–35 éves, független, teljesítményorientált, kreatív, saját gépkocsija, telefonja, rendezett anyagi háttere! 06 (30) 491-025.

A FŐVÁROSI ÁLLAMHÁZTARTÁSI ÉS KÖZIGAZGATÁSI INFORMÁCIÓS SZOLGÁLAT (FÁKISZ) **felvételre keres:** 1 fő gyakorlott felsőfokú végzettséggel rendelkező programozót DEC/ALPHA/ORACLE/DBMS/COBOL környezetbe. Illetmény a köztisztviselők jogállására vonatkozó törvény szerint. Tájékozódni a 117-5916-os telefonon lehet munkaidőben, a megjelenéstől számított 10 napon belül. (F)

A Székesfehérvári Közúti Igazgatóság pályázatot hirdet **üzemmérnökség-vezetői** állás betöltésére. Az üzemmérnökség telephelye Dunaújváros. Bérezés és egyéb juttatások: megállapodás szerint a Kjt. és a kollektív szerződés figyelembevételével. Pályázati feltételek: szakirányú felsőfokú végzettség, minimum 5 éves szakmai gyakorlat, gépjármű-vezetői jogosítvány. A pályázathoz mellékelni kell: erkölcsi bizonyítványt, iskolai végzettséget igazoló dokumentum másolatát, szakmai önéletrajzot. A pályázattal kapcsolatban információ kérhető a Közúti Igazgatóság igazgatójától és a személyügyi előadótól a (22) 316-271-es telefonszámon vagy személyesen. A pályázatot zárt borítékban kell benyújtani 1996. április 30-ig. „Üzemmérnökség-vezető" megjelöléssel az alábbi címre: Székesfehérvári Közúti Igazgatóság, 8000 Székesfehérvár, Berényi út 13. (F)

A minőségi biztonsági szolgáltatások területén működő nemzetközi vállalat, bővülése folytán keres:
MINŐSÉGI VÁLLALATÁGAZAT-VEZETŐT.
A jelentkező feladata az ISO 9000 területével kapcsolatos projectek fejlesztése és lebonyolítása lesz, valamint a partnerekkel, illetve megbízókkal való kapcsolat megteremtése és ezen jó üzleti kapcsolat fenntartása.
A vállalatág működési, szerkezeti, elvi felépítését már kifejlesztették; ez adott.
Képesítés, illetve elvárások:
felsőfokú végzettség, lehetőleg mérnöki területen, plusz az ISO 9000-ben szerzett tényleges tapasztalat,
angol- vagy/és francianyelv-tudás.
A beosztás a még fontosabb és felelősebb posztra fejlődés perspektíváját nyújtja.
Jelentkezéseket „ISO 9000" jeligére a kiadóba kérjük. (A024327)

☎ **Agilis** munkatársakat nyugdíjpénztártagszervezéshez keresek. 164-5523, 379-5129, 06 (20) 343-755. (A024471)

☎ **Autóalkatrész-értékesítésben** jártas üzletkötőt keresünk dél-budai munkahelyre. Tel.: 227-7671. (A024378)

BEDOLGOZÁSOK, munkahelyek, idénymunkák, itthon és négy földrészen. Havonta pénznyeremények! Válaszborítékért igényesen tájékoztatjuk. Tresor-13. 1630 Budapest Pf. 13. (348598/1K)

Befektetési brókercég **tárgyalóképes munkatársakat** keres. Telefon: 250-1840, 06 (30) 201-514.

☎ **Főállású** mentőtiszteket felveszünk. Ugyanitt eladó Volkswagen Transporter 380 000-ért és Mercedes 123-as mentőautó 470 000-ért. 262-2757. (A023878)

☎ **Gyakorlott** valutapénztárost felveszünk. Tel.: 138-4050, 266-3591. (A023700)

☎ **Irodatechnikai** cég növekvő feladatai ellátásához 20–30 év közötti, érettségizett, nagy teherbírású, jó szervezőképességgel rendelkező munkatársat keres diszpécseri feladat ellátására. Azonnali belépés lehetséges. Kézzel írt önéletrajzát küldje a következő címre: Bódis László, 1518 Budapest, Pf. 42. (A024356)

ORSZÁGOS hálózatát kiépítő budapesti székhelyű szervezet keres megyeszékhelyeken
IRODAVEZETŐI
pozícióba főállású munkatársakat.
Feltételek:
● felső-, esetleg középfokú végzettség ● jó megjelenés ● széles kapcsolatrendszer ● kitűnő szervezési és vezetési készség ● számítógép-kezelői alapismeretek.
Ajánlatunk:
gyors karrierlehetőség;
átlagon felüli javadalmazás;
sokrétű, változatos munka.
Fényképes, saját kézzel írott fényképes pályázatát, önéletrajzát
1996. április 17-ig várjuk
a következő címre:
1399 Budapest Pf. 701/344.
(348617/1K)

☎ **Képzéssel** egybekötött, jól fizető fő- és mellékállás pénzügyi területen. 9–14 óráig: 112-1917. (A024384)

Keresek németországi munkára olyan személyeket, akiknek német állampolgár a felesége, ács-, asztalos-, tetőfedő-, kőműves- és burkolószakmában. Állandó munkavállalási engedélyre lehetőség van. Jelentkezés levélben: István Kemény, Gampenstein 5.A. D-02779 Heinewalde. (59406/1H)

☎ **KIS** konyhába megbízható szakácsot keresünk (nyugdíjas előnyben). Jelentkezni 8–10 óra között: 133-9796. (A024434)

☎ **Költségvetési** gyakorlattal, számítógépes ismerettel, főkönyvi könyvelőt keresünk. Tel.: 322-4481, Langsteinerné. (A024483)

☎ **Kötetlen** munkaidőben jövedelmező mellékállás. 121-3717. (A021826)

Posta
Elszámoló Központ
felvételre keres
közgazdasági
szakközépiskolát végzett,
PC-s felhasználói
gyakorlattal
és jó levelezési
készséggel rendelkező
MUNKATÁRSAT.
***Érdeklődni:* 284-6833.**
(A024456)

☎ **Kötvényeket** forgalmazó nemzetközi brókercég jó megjelenésű munkatársakat keres másodállásba. Szakképzést biztosítunk. 164-9666. (A024317)

Központi államigazgatási szerv beosztott munkatársnak felvesz közgazdasági egyetemi (pénzügyi főiskolai) végzettségű közgazdászt, költségvetési pénzügyi, számviteli gyakorlattal. Jövedelem a Ktv. szerint. Telefon: 201-3925, 175-0139.

☎ **Magas jövedelemmel** felveszünk kézifrmázókat, magkészítőket, minősített CO-hegesztőket, szerkezeti, daru-, karosszérialakatosokat. Szállás megoldott. Érdeklődni telefonon: 276-7255, 277-0566. (A024481)

KÜLFÖLDI IGAZGATÓ MELLÉ KERESÜNK
angolul nagyon jól tudó
(mind szóban, mind írásban)
TITKÁRNŐT azonnali belépéssel.
***Jelentkezni lehet:* 169-5333/228-as**
melléken, 8–16 óráig. (A024437)

☎ **Német** tulajdonú cég Pestlőrinc központjában, beszerzési területen felvesz középfokú végzettségű, kereskedelmi ismeretekkel és gyakorlattal rendelkező munkaerőt. PC-felhasználói ismeret előnyt jelent. Jelentkezés Berendik Mónikánál, tel.: 294-2132. (A024368)

☎ **Németországi** munkahelyre, németül beszélő technológiai csőszerelőket; saválló csőre minősített AWI hegesztőket keresünk. Tel.: 203-9300/241-es mellék. (A024119)

☎ **Németül tudó** asszisztens-titkárságvezetőt,. külker-bonyolítói és számítógépes ismeretekkel rendelkező középkorú hölgyet keresünk ügyvezető igazgató mellé, Déli pályaudvar környéki irodánkba. **Tel.:** 155-2282. **Levélcím:** KIN-PACK Kft. 1395 Bp. Pf. 411. (A024128)

MAGÁNGYÓGYSZERTÁRBA
többéves gyakorlattal rendelkező
GYÓGYSZERÉSZT keresek.
Tel.: hétköznap, 342-0137. (A024320)

☎ **Pénzügyi** befektetési területre váru humán beállítottságú pályázókat akik, szi képzések után menedzserként kívánnak d gozni. Jelentkezés: 256-2017, 9–14 ór (A023703)

Reklámügynökség gépírástudással, au val rendelkező, fiatal, energikus titkár keres. Telefon: 393-1062, 167-3326. (F)

☎ **Svájci** központtal működő nemzetk franchise-hálózat magyar tagvállalata le alább középfokú végzettséggel rendelke területi képviselőket keres az ország egé területére, biztosított alapjövedelemmel, kiemelkedő teljesítmény esetén a munkavé zést megkönnyítő tárgyi eszközök (rádiótel fon, számítógép, személygépkocsi stb.) ha nálati lehetőségével. Tel.: 405-5072, 4 8456. (A023514)

☎ **Szemészeti** profilú orvostechnikai orvoslátogató-termékmenedzser munkat sat keres. Feltétel: orvosi végzettség, ang nyelv-ismeret, jogosítvány. Jelentkezés, vábbi információ: 214-2032, 214-2033, 1 3439. (A023944)

☎ **Tudományos** folyóirat szerkesztőse (Budaörsi út) – napi négyórás munkaidőve gépíró-titkárnőt keres. Szövegszerkesz program ismerete szükséges! Érdeklődi 250-3845-ös telefonszámon, reggel és est (A024024)

VEGYÉPSZER Minőségbiztosítási, Hegesztési Felügyelete **HEGESZTŐMÉRNÖKÖT keres osztályvezetői munkakörbe.**
Bérezés megegyezés szerint.
***Jelentkezés:* 1146 Bp., Hungária krt. 179-187.**
Telefon: 252-8497. (348709/1K)

VENDÉGLÁTÓS MUNKAADÓKNAK díjmentesen közvetít szakácsokat, felszolgálókat és különböző szellemi foglalkozású munkavállalókat a Vendéglátó és Idegenforgalmi Szakszervezet Munkaügyi Szolgálata. Keressen minket szerdánként, 9 és 16 óra között személyesen vagy telefonon. Bp. VI. Jókai u. 6. Tel.: 131-8970, Pogányné (348496/1K)

☎ **ADMINISZTRÁTORT** keresünk. Követelmény: biztos gépírás és számítógép-kezelői ismeretek. Előny: angol- és/vagy németnyelv-tudás. Az állás azonnal betölthető. Jelentkezni írásban, fényképes önéletrajzzal Ajka Kristály Export Iroda, 1126 Budapest Nagy Jenő u. 12. (A024532)

☎ **Felvételre** keresünk szerkezeti lakatos és hegesztő szakmunkásokat azonnali belépésre. Jelentkezni lehet: Gera-Homoki Kft., Budapest XXI., Rákóczi út 277. (A024525)

☎ **OFSZET** ROTÁCIÓS GÉPMESTERT felveszünk 4–5 éves gyakorlattal. 1165 Budapest, Zsemlékes u. 25. Tel.: 257-4647, 257-4968. (A024508)

☎ **Telefonügyeletet,** ügyintézést vállalok. 214-6043. (A024545)

Vállalkozás

15 hektáros halastó 10,2 millióért eladó. Tel.: 06 (20) 471-619. (348615/1K)

Akar Ön havi 300 000 Ft-ot keresni 788 000 Ft befektetéssel, akár kamatmentes részletre is? Ajánljuk kozmetikai, fodrász, körömstúdióknak, szállodáknak, fitnesscentereknek, fürdőknek, szanatóriumoknak, benzinkutaknak a K. GY. Solar Kft. által gyártott professzionális Solisun szoláriumbronzáriumgépeket. Ingyenes szaktanácsadás! Tel.: 06 (82) 320-856, 06 (30) 469-271.

CÉGALAPÍTÁS, ügyvédi munkák. 156-7798. (346237/1K)

☎ **Exportőr** partnert keresünk **ROMÁNIÁBA** és **UKRAJNÁBA** történő fax- és fénymásoló gépek szállításához vámszabad területről angol és román nyelvű programmal és kézikönyvvel, 1000 db-ra beviteli és posta engedély van. SZÁMALK-CED Kft. Tel. 203-0015, 203-0016. (A024118)

Megalapozott vállalkozás beindításához tőkével rendelkező társat keresek. „15 millió 59364" jeligére, MAHIR iroda, 4400 Nyíregyháza, Zrínyi I. u. 8–10. (59364/1H)

S.O.S. Tőkeközvetítés budapesti vagy környéki ingatlanfedezetre 1–5 millió között. Érdeklődni: 06 (30) 515–071. (F)

SZÁMLAGONDJÁT és könyvelési problémáit megoldjuk. 302-3597. (346600/1K)

Értékpapír

KÁRPÓTLÁSI jegyet, részvényeket napi árfolyamon, készpénzért vásárolok. V., Kálvin tér 4. I/6. 138-3834, 117-9525. (348183/1K)

☎ **KÁRPÓTLÁSI JEGYEK, RÉSZVÉNYEK** vétele és eladása, tőzsdei megbízások, diszkont kincstárjegy, adótőkeszámla. Procent Hungária Rt., Budapest V., Belgrád rakpart 26. Tel.: 266-6522. (A005777)

RÉSZVÉNYEKET vásárolok azonnali készpénzfizetéssel. Tel.: 06 (60) 324-935, 9–14 óráig. (348271/1K)

Szolgáltatás

ABLAKTISZTÍTÁS! Irodatakarítás! Szőnyegtisztítás! Ablakszigetelés! 173-1235. (347250/1K)

ANTIK bútorok javítása, politúrozása. Tel.: 252-5457, Zelei József bútorasztalos.

☎ **AUTOMATAMOSÓGÉP-szerviz.** 120-7844. (A024048)

DUGULÁSELHÁRÍTÁS! 120-9452.

DUGULÁSELHÁRÍTÁS! Gyorsszolgá

Tisztelettel meghívom Önt a VÁRFOK 14 GALÉRIÁBA
1998. szeptember 2-án, szerdán 18 órától 20 óráig

VÁR FOK 14 GALÉRIA
Budapest ✦ Hungary

feLUGOSSY LÁSZLÓ

képzőművész CSOPORTKÉP NADRÁGGAL című kiállítására.

Megnyitja: Prokopp Dóra

A kiállítás szeptember 26-ig tart nyitva, keddtől szombatig 11 és 18 óra között.
Szünnap: vasárnap és hétfő

A kiállítással azonos időben
a **SPIRITUSZ GALÉRIÁBAN**
/I., Várfok u. 14. „A" lph. fszt. 3./
válogatás látható a galériákhoz
tartozó művészek munkáiból.
Látogatás csak előzetes bejelentkezés alapján.

VÁRFOK 14 GALÉRIA
H–1012 Budapest, Várfok u. 14. Tel./fax: 213-5155
E-mail: szalokyk@mail.matav.hu
http://www.datanet.hu/artnet/artnet/varfok
Szalóky Károly

/Támogatók: ÁLLAMI NYOMDA RT., BUDAPEST BORTÁRSASÁG/

feLUGOSSY LÁSZLÓ

VÁR 44 FOK GALÉRIA

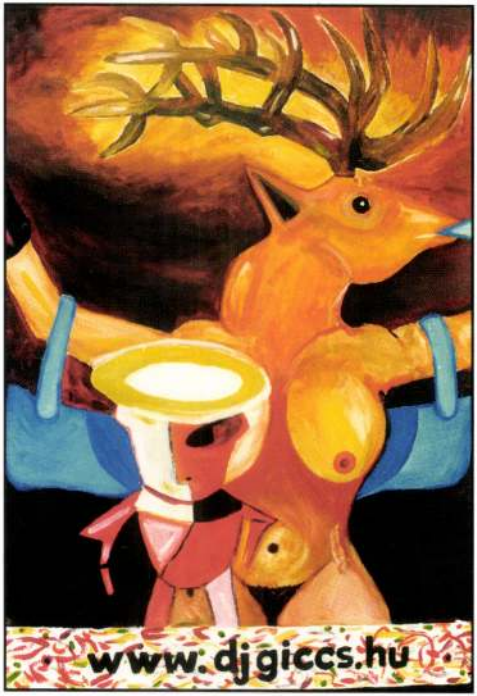
www.djgiccs.hu

Fe-Lugossy László: www.dj giccs.hu
Olaj, vászon 100x70, 1999.

Az Illárium Művészeti Galéria szeretettel meghívja Önt

Fe-Lugossy László

OFF JÖVŐ

című kiállításának megnyitójára
1999. október 29-én 19 órára.

A megnyitó alkalmából Fe-Lugossy László suttog valamit felvételről.

A kiállítás november 26-ig tekinthető meg,
hétköznap 10 és 16 óra, szombaton 10 és 14 óra között.

Illárium

Művészeti Galéria

H-1081 Budapest, Köztársaság tér 15.
Tel./Fax: 210-4883

KANGOL STORE ÉS A LONDON STORE
BUDAPEST V., SEMMELWEIS U. 14. TEL.: 337-7453

SCHERMANN VILLANYSZERELŐIPARI ÉS KERESKEDELMI BT.
H-1089 BUDAPEST, VAJDA PÉTER UTCA 13. TEL./FAX: 210-2866

NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM

FŐVÁROSI KÖZGYŰLÉS KULTURÁLIS BIZOTTSÁGA

(NEM) 1 FORMA RAJZOK

M) 1 FORMA RAJZOK

LUGOSSY LÁSZLÓ KIÁLLÌTÁSA

95. ÁPRILIS 6-21.

GNYITÓ ÁPRILIS 6-ÁN,

ITÖRTÖKÖN, 18 ÓRAKOR

ZÜNNAP, NYITVA 14-18 ÓRÁIG
udapest, Ajtósi Dürer sor 5.

LIGET GALERIA

Fk.: Reszler Erneszlin

FeLugossy László

metro
2000 május 18.

KATONA LÁSZLÓ

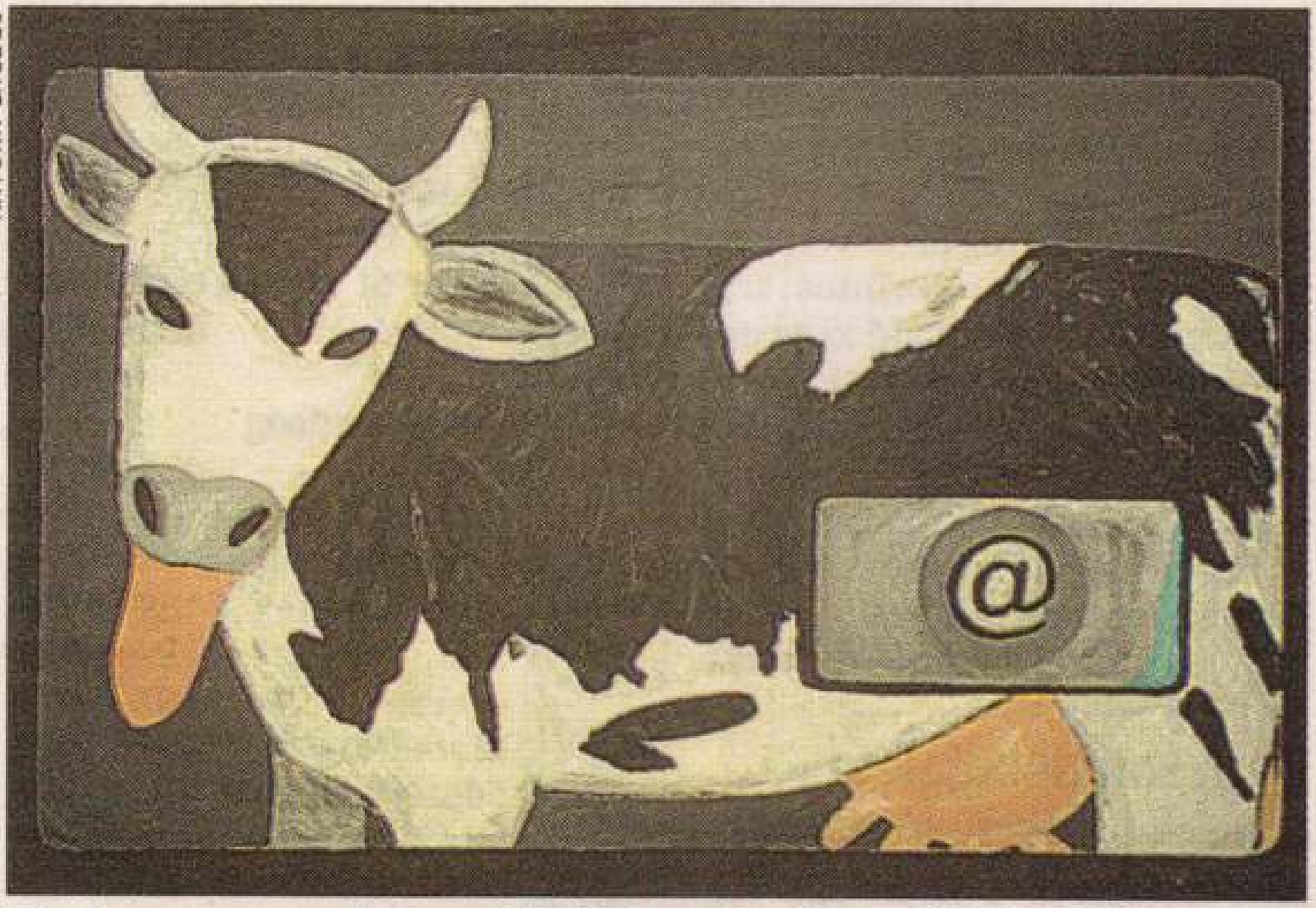

FeLugossy László képeiből nyílt kiállítás

A Stúdió 1900 Galériában (XIII., Balzac u. 30.) június 2-ig tekinthetők meg a művész festményei. (Metro)

felragassza, a másik meg, hogy leszedje a hirdetéseket – a szemét pedig hegyekben áll az utcákon, lakótelepeken.

Nem is olyan rég arról volt szó, hogy több tízezer forintos szabálysértési bírság róható ki az engedély nélkül felragasztott plakátokért. A „tettesek" elérhetők lennének. Egy-két önkormányzat már élt a bírságolás módszerével, és nyert. Elnyel minket a szemét, ha nem tesznek valamit.

RÓNAI KATALIN, Budapest

Nem sokan adják át a helyet a terhes nőknek

■ A feleségem a napokban fog szülni. A 9 hónap alatt sokszor utazott a BKV és a Volán járatain, de a sok száz utas közül csak két embernek – egy kb. 80 éves néni-

METRO
www.metro.hu

Metro
1475 Budapest
Pf. 386.
Címünk:
1106 Budapest
Fehér út 10. 21-es épület
Információ 431-6400

Szerkesztőség
Fax 431-6401

Hirdetés
Közp. szám 431-6464
Fax 431-6465
Állásles 431-6483
Marketing 431-6450
Főszerkesztő
Izbéki Gábor 431-6422

Kereskedelmi igazgató
Papliczky Pál 431-6440
Terjesztési igazgató
Tokai Mátyás 431-6400

FE LUGOSSY LÁSZLÓ

Autodidakta létformába ágyazott hippiideológia

A Vajda Lajos Stúdió története

Mi a szentendrei festészet, és kik azok, akik képviselik? – teszi fel a kérdést Deim Pál a Vajda Lajos Stúdió eddigi történetét összefoglaló kötet előszavában. Ám a szállóigévé vált fogalom, mely a szentendrei művészek szellemiségét kívánja sugallni – a táj ihlette művészetet – nem húzható rá a város minden egyes alkotójára.

Az egyik legjobb példa erre talán éppen a Vajda stúdió, melynek alapító atyái, ef Zámbó István és fe Lugossy László az úgymond hagyományos „szentendrei művészet" olykor fullasztó szorításából önkéntesen léptek ki, s autodidakta módon megalkották saját szürreális világukat, s hirdették már a hetvenes években, hogy a művészet életforma, és az életforma maga is művészet.

A stúdiót ef Zámbó és fe Lugossy keltette életre, s a gyökerek egészen a kecskeméti Purgatóriumklubig nyúlnak vissza. A hetvenes években beindult lázadó „művészmozgalom" nem örvendett túl jó hírnévnek, mely többek között a klub első és utolsó programjának, az edwinista kiáltványnak volt köszönhető. Szerzője, ef Zámbó István az edwinizmust tartotta korunk rejtett betegségének, míg fe Lugossy a Lelki ösztön, avagy a teljes szórakozottság állapota című füzetében a „városi folk filozófia" érzéseit foglalta össze a maga hangnemében.

A Vajda Lajos Amatőr Képzőművészeti Stúdió (ahogy kezdetben nevezték) tényleges megalapításához a Szentendrei Szabadtéri Tárlatok vezették el az alkotókat, hiszen ezek a megmozdulások évről évre vonzották a fiatal önkénteseket, amit törvényszerű módon a nagy jövés-menések, lemorzsolódások, a „vajdás gerinc" kiformálódásának időszaka követett.

Az évek során kezdett kirajzolódni, hogy a Vajda stúdió egyedülálló, egyéni karaktert teremtett a magyarországi neoavantgárd vagy progresszív képzőművészeti mozgalmak körében. Ez az állítás annak ellenére is megállja a helyét – vagy éppen azért állja meg a helyét –, hogy a vajdásokat sem a közvetlen párthatalom, sem pedig a közvélemény nem tolerálta, sőt a neoavantgárd mozgalom szellemi irányítói sem tartották őket „szalonképesnek", pedig a vajdás mag volt kezdetben az egyik legsajátosabb megtestesülése a hazai neodadaista és szürreális törekvéseknek...

S hogy ezek az alkotók miért lázadtak Szentendre szelleme ellen, s alkottak egy teljesen új, sokak számára akkor még érthetetlen világot, a napokban megjelent kötet megpróbálja kibogozni, és az interjúkon, tanulmányokon és gondolatokon keresztül eligazítja az olvasót a szentendrei festészet egy részében, amit Vajda Lajos Stúdiónak hívnak. A stúdiót támogató alapítvány gondozásában megjelent antológiát Novotny Tihamér és Wehner Tibor szerkesztette. *DÉ*

MAGYAR HÍRLAP, 2001. FEB. 5. 6. o.

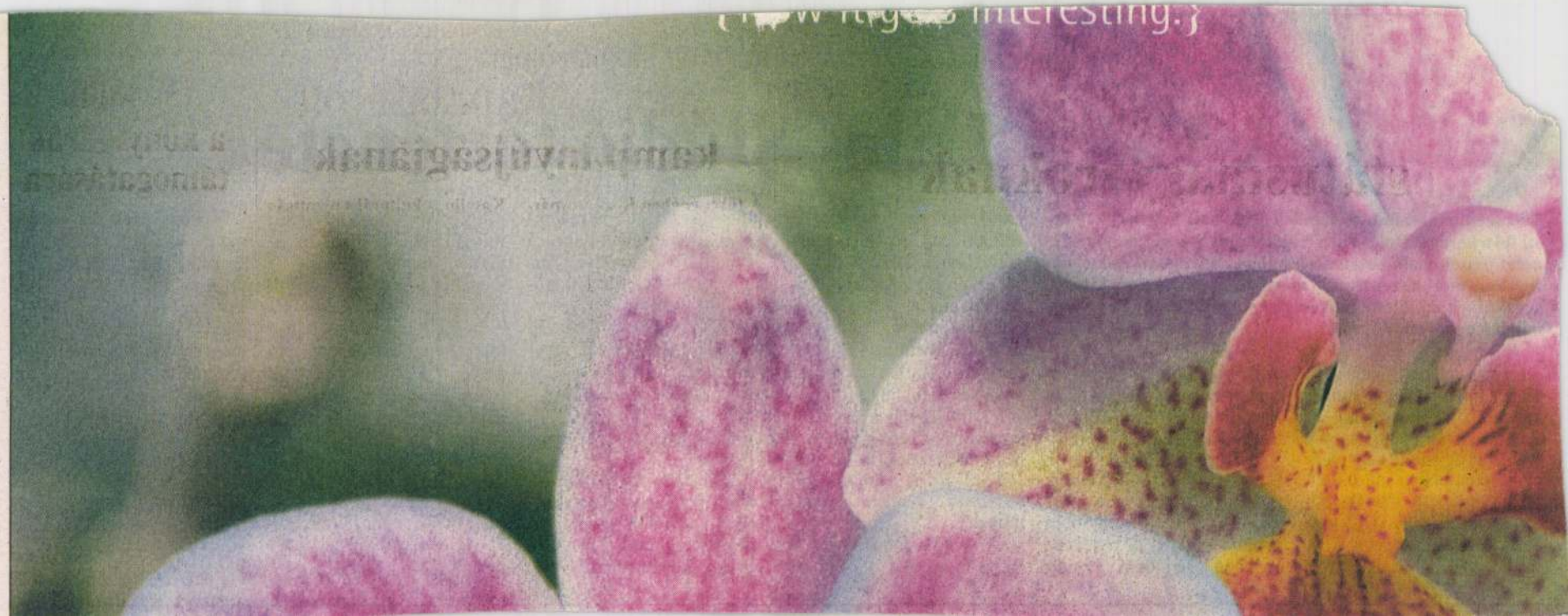

A munka hősei az Operában

litárius kultúra, mint eredeti és a közép-európai utánzatok, másolatok viszonyrendszerét, s megállapítja: a totalitárius kultúrában „másolatnak lenni annyi, mint részesülni az eredeti létezés (tárgyiasulási formája a paradicsomi realizmus) tökéletességéből." Ez a megállapítás kétségkívül a magyarországi (lásd Fülep Lajos földatmeghatározását) verzió vizsgálatának is egyik tartópillére. György Péter a rendszer saját stílusának a mindennapokban való megteremtésére irányuló erőfeszítéseit (a témavilág és az ikonográfia importálásával), a korszakot jellemző Gesamtkunstwerk törekvéseket a *korstílus akarása* riegli kategória parafrazeálásával írja le. Ferkai András áttekintést ad a *sztálinizmus építészetéről,* érintve az úgynevezett „birodalmi stílus" vagy „szocialista eklektika" problémakört is a nagy mintakép, a szovjet példák alapján.

A vizsgált téma európai kapcsolatrendszerének felvázolását követő tanulmányokban a szerzők elsősorban már a Rákosi-rendszer kulturális jelenségeit veszik sorra, és az érdeklődés homlokterében mindenekelőtt a kép áll. Rényi András a Kádár György–Konecsni György páros *Vihar előtt* című film festményét mint a sztálinizmus történeti festészetének magyar paradigmáját analizálja, Szűcs György a *képfelség elv* érvényességét határozza meg, Zwickl András pedig az eredeti és a másolat, a *Copyright* eseteiből válogat. A „kép közvetítő... a hatalom és alávetettjei között" – erősíti meg Peternák Miklós, ezért is törekedett tudatos módon a hatalmat gyakorló az *államosított látás* totális megteremtésére a fotográfiában, szintúgy a *filmhíradók* dokumentativitásának kisajátításával (Kovács András Bálint). Sinkó Katalin tanulmányában az *emlékműállítás* és *szobordöntés* politikai rítusának aligha csak korszakunkra jellemző specifikumait sorakoztatja fel. Tokaji András két írással is képviselteti magát, melyekben az időszak sajátosságainak zenei formákban való megjelenéseit veszi szemügyre.

A kötet záró írását Beke László jegyzi. *A szocreál különös utóéletében* felvillantja azt a valahol megrendítő s nem feledhető tényt, helyzetet és folyamatot, ahogy a szocreál „emlékei" – melyek élőbbek, mint valaha – szerves (!) módon beépülnek posztmodernnek nevezett tömegkultúránkba.

Magunk ily nagyívű ugrásra még nem vállalkoznánk, mert bár a kötet alapos bevezetés a korszak tanulmányozásához (a kronológiai összeállítás talán adatgazdagabb is lehetett volna), azonban számos terület most nem kapott kellő figyelmet. Gondolunk itt a korszakon átívelő filozófiai (értsd ideológiai) és kiváltképp az irodalmi realizmus vitákra, amelyekben markánsan kovácsolódott ki saját sztálinizmusunk „kulturális" arcvonásai közül, hogy csak egy karaktereset emeljünk ki: a szocialista realizmus kreált problematikája.

A korszak iránti meg-megújuló szélesebb körű érdeklődést is tanúsítja például a „Sztá-lin, Rákosi" című szakmailag talán kevéssé megalapozott kiállítás látogatottsága. A fentiek mellett azonban, úgy véljük, minthogy önálló és átfogó corpus megjelenése aligha várható, a készülő akadémiai kézikönyv (Magyar Művészet) vonatkozó kötetének idevágó részéhez további speciális szempontokat érvényesítő kiállítások és feldolgozó, elemző tanulmányok szükségeltetnének. Ezért szabadjon e helyt is felhívnunk a figyelmet az „Építészet és tervezés Magyarországon 1945–1956" című kiállításra – minthogy a recenzált kötet e vonatkozásban hézagosnak tekinthető –, amelyet az OMvH Magyar Építészeti Múzeuma mutat be január 31-ig az Országos Műemlékvédelmi Hivatal Táncsics M. u. 1. sz. alatti székházában. *(Corvina)*

PRAKFALVI ENDRE

A dolgok lényege

A „dolgok lényege" kifejezés, pontosabban e kifejezés meghasadtsága, *két-sége,* különösen, ha ez egy képzőművészeti kiállítás címe, tematikája, a heideggeri magyarázathoz húzhalaszt minket. „Azt, ahogyan valami az, ami: a dolog lényegének nevezzük" – hangzik a Műalkotás eredetének második mondata. E kezdőhangzó pedig olyan szándékolt félre-, sőt! elhallások számára biztosít teret, melyek akusztikailag bizonytalanok, *mintha* elszólásokat és félrebeszéléseket visszhangoznának. Pedig ami a hangrésbe csúszik, a hasadékban szorong, nem más, mint *mód,* létezésmetodika, a *helyzetbe hozott cselekmény* maga.

Az „ahogyan"-t, a módot firtatva adódik egy olyan szemérmetlen kérdés, mely arra irányul hogy e tetten ért feszültségben, mely a dolgok s lényegük közötti szakadékot hivatott áthidalni, mennyi a nóvum Heideggernél, pontosabban milyen *módon* újdonság ez, ahhoz a mechanisztikus szétválasztáshoz képest, mely a dolgot a transzcendens lényeg materializációjának láttatja, vagy egy spekulatítv esztétikában az eszme érzéki látszatának tünteti fel.

A kérdést hasonlóképp trágár elhallás követi: azon az emancipációs folyamaton túl, mely dolgot, lényeget, eszközt, létet kiszabadít hierarchiájából, s ezzel egymás *mellett* tárgyalhatóvá tesz, a fogalmiság a nóvum, pontosabban e fogalmiság módja, *hangszíne;* elhallásunkban (és ezzel most szándékosan *süketelünk)* Heidegger nem tesz mást, mint egy már létező antinómiát érzékileg megjelenít, egy *ősképet hozzákeres,* egy fogalmiságot nemi identifikációval hoz mozgásba, léptet színre. Hiszen amikor a *földet* magát elrejtőként definiálja, amely ellenáll minden behatolásnak, a föld előállításáról (helyzetbe hozásáról) beszél és a *világ* általi felnyitásáról, a világot, mint a létező nyíltságát fogalmazza meg, azt állítja, hogy a mű magát a földet a világ nyíltságába kényszeríti, kettejük viszonyát ősvitaként, a műalkotást lökésként írja le, ami által az igazság eseménnyé lesz, s a megtermékenyülés szót használja, nem történik más, mint a megfogalmazásba beszűrődik egy olyan érzéki-konkrét jelleg, mely erős archetipikus zöngéje miatt okoz revelációt.

Ad absurdum fülelve: a műalkotás nemcsak az igazság hozzáférhetővé tétele, hanem olyan *aktus,* melyben a férfi princípium által teremtett, a nőre emlékeztető másodlagos valóság újjá és újjászületésének *pygmalioni* eseménye történik meg. E megesettség szerint a legvégső igazság ez lenne: egy vagyok a nővel (a valósággal). Ezzel a beszédmóddal, ezzel az archetipikus *keresettséggel* válik a heideggeri esztétika olyan *vég-taggá,* mellyel már teljesen az allegóriához kezesül. Hiszen itt kézenfekvő helyben-érni a hiányt, melyet Heidegger e művében a szimbólum és az allegória megkülönböztetésénél oly beszédesen elhallgat, hogy míg az előbbi az *akcidentálisan,* véletlenszerűen megjelenő archetípus, azaz *evidencia,* addig az allegória nem az archetipikus felbukkanása, hanem hozzákeresődése, rendelődése a közléshez. Ha elfogadjuk, most már végleg skizoidkétes többesünkbe merevülve, a heideggeri mű eme akcidenciahiányát, válik csak igazán gyönyörködtetővé az a paradoxon, mellyel ez az allegorikus esztétika folyton *in actu* szemléli önmagát. Most már Heideggertől húzva-szalasztva érhetünk el a kiállításhoz, melyen nagyon is *in situ* léteznek éppen ezek a művek; immár megfelelően allegorikusságuknak, egy *jól* félreértett Heidegger reményében nyugodtan hozzájuk kereshetjük az archetípust, a *hordozását,* amely a cselekményt *helyzetben tartja* azzal a mitológiai-ikonográfiai izomzattal (gondolunk itt Atlaszra, Hermészre, a kis Dionüszosszal, Szent Kristófra, a Christophorusra stb.), amely áttételesen vagy akár motívumként is megjelenik a képeken.

Így Wahorn András: A művész felugrik munkájától, mert megérzi a dolgok lényegét című művén a revelációban, az *eu-fóriában* (a jó-hordozás értelmében), vagy Gaál József: A félelem gyümölcsei című képén, ahol az ember szó szerint a hátán hordozza önmaga omnipotens görcsbe merevült mását, megváltástudatát. De Roskó Gábor finom akverelljein a tárgyak melankóliája is ebből a súlyos, sűrű lényeghordozásból fakad, ez változtatja ef Zámbó István „metalépését" a Christophorus egy pehelynyi gyermek alatt roskadozó utolsó erőfeszítésévé, az *ürességükben* olyan nehéz (metafizikai csendéleteket idéző) enigmatikus tárgyak által. feLugossy László Átúszás című művén ismét a folyótaposó kristófi közlekedésmód jelenik meg, ahogy a melankolikus férfitudat, a maga *lelki* meghasonlottságában ide-oda ingázik a valós-női földhöz-kötöttség, a *test,* és az elvont, Jákob lajtorjáján megközelíthető spirituális elszakadni-tudás, *szellem* között.

A hordozás legtisztább, legmélyebb értelme pedig, a *gyermek* archetípusa, a gyermeki beszéd lehetősége, mely az egyetlen *mód* lenne ott megszólalni, abban a *hangrésben,* artikulálódik Újházi Péternél, vagy hangzik fel Baksai József némafehér puttójának fáklyatartó-bőségszaru-kürtjéből, borgesi dikcióval: „A pásztor-hallotta hang a hegyekben. / A fehérlő csontváz a sivatagban. / A golyó, mely Borges-ősöm megölte. / A tapéta másik fele. A dolgok, / amiket csak Berkeley Istene lát."

*

(Az interpretáció tárgyát alkotó művekből „A dolgok lényege" címmel az Új Vizuális Kultúráért Alapítvány rendezett kiállítást a Hegedűs Gyula utcai kiállítóhelyiségében, a Studio 1900 Galériában, mely ezzel a kiállítással debütált.)

MARKÓJA CSILLA

Lapunk támogatói

MTA–Soros Alapítvány
Művelődési és Közoktatási Minisztérium
József Attila Alapítvány
Szabad Sajtó Alapítvány
MHB Táncsics Alapítvány
MHB Művészeti Alapítvány
MHB Sajtóalapítvány
és magánszemélyek

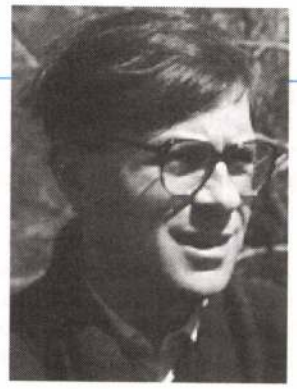

Egy francia Dachau

Igen, ez a címe annak az emlékiratnak, amelynek kéziratába múlt év tavaszán beleolvashattam, s amely ősszel németül nyomtatásban is megjelent. Svájci ismerősömnek, az egyik legkiválóbb európai hadtörténésznek az apja írta: Ernst Langendorf, a baloldali érzületeiről ismert, ősi protestáns családból származó német publicista, aki 1929–32 között az ún. Frankfurti Iskola tagjaival dolgozott együtt, majd 1932-től a hamburgi szociáldemokraták lapját szerkesztette. (1933 márciusában abban a kiváltságban részesült, hogy maga Hitler jelentette fel rágalmazásért – Langendorf természetesen *elvesztette* a pert.) Hitler hatalomra jutása után a letartóztatandók listájára került, s Franciaországba menekült, ahonnan 1941-ben Amerikába vándorolt ki, hogy 1945-ben katonaként térjen haza Németországba. Münchenben telepedett le; megalapította a Süddeutsche Zeitungot, a Szabad Európa Rádió sajtófőnöke lett, 1973-ig az Osteuropäische Rundschau szerkesztője volt, s 1989-ben bekövetkezett haláláig a politikai újságírás tiszteletnek örvendő képviselője volt.

A francia kultúra szerelmeseként érkezett 1933-ban Párizsba, ahol költők, színészek, festők társaságába került. 1939 legelején egy francia hajó fedélzetén rádióstúdiót rendezett be, ahonnan német nyelvű adásokat sugárzott a tengerről Németország felé – mindaddig, amíg a francia kormány (!) parancsára működését be nem tiltották. Közben „a Nagynémet Birodalommal szemben tanúsított ellenséges magatartása miatt" megfosztották német állampolgárságától is.

Mindez, úgy látszik, nem volt elég. A háború kitörésekor a franciák a többi huszonötezer német menekülthöz, illetve az egyéb országokból érkezett külföldi emigránshoz hasonlóan Langendorfot is internálták. Előbb Montargis-ba került egy táborba, ahol kényszermunkára fogták, majd Dél-Franciaországba szállították, a Pireneusok lábához, a Le Vernet-i büntetőtáborba. Sok ismerőssel találkozott itt: többek között Arthur Koestlerrel és a svájci Francois Bondyval (akit letartóztattak, annak ellenére, hogy egy semleges ország állampolgára volt!). A tábor minden szempontból hasonlított az *akkor* működő német koncentrációs táborokhoz. Mint később Koestler leírta, az ő barakkjában legalább harminc olyan fogoly lakott, aki már megjárta Dachaut, Oranienburgot vagy Wolfenbüttelt, ő maga pedig nem sokkal korábban Franco börtöneit ismerhette meg.

Az internálások 1939 szeptemberében kezdődtek meg: a párizsi rendőrség razziákat tartott, amelyek során minél több külföldit igyekeztek letartóztatni – természetesen letartóztatási parancs nélkül. A foglyokat börtönökbe szállították, ahonnan egy speciális osztag, a „Garde Mobile" láncra verve vitte őket a különböző táborokba. A foglyok között mindenféle nemzetiségű akadt: Hitler elől elmenekült németek, német s lengyel zsidók, spanyolok, akiket Franco üldözött el otthonról; idegenlégiósok, akik 5–10 évig harcoltak Franciaországért, neves antifasiszták, szakszervezeti vezetők; egyszerű parasztok és munkások, akik évtizedek óta éltek francia földön – s Langendorf sok olyan emberrel is találkozott, akit tévedésből, a névcsere miatt tartóztattak le. A foglyok kiszabadításáért szinte senki nem tett lépést; egyedül az USA kormánya tiltakozott, s közismert olasz és spanyol antifasiszták részére különleges vízumot bocsátott ki. Ezeket rövidesen ki is toloncolták Franciaországból. A német foglyok rosszabbul jártak: az 1940. június 20-i fegyverszüneti szerződés 19. cikkelyének értelmében a franciák minden német menekültet kiszolgáltattak a németnek megszállóknak.

Az 1 négyzetkilométer alapterületű tábort három méter vastag drótkerítés vette körül, s ezt gépfegyveres katonák őrizték. Aki a kerítést megközelítette vagy netalán szökni próbált, arra azonnal lőttek. (Az első halott egy fiatal német volt, aki korábban a Nemzetközi Brigádban harcolt.) A tábor területén hatvan egyszerű fabarakk állt, ablakok nélkül; egy-egy barakkban 200, később 300 ember lakott. (A barakkok hossza 30 méter volt, szélessége 5,5 méter, magassága 4 méter.) Fűtés nem volt, s a rossz szigetelés miatt az esős évszakokban mindenhonnan csorgott a víz. Meleg víz, szappan nem létezett, s emiatt fertőző betegségek tizedelték a foglyokat. Az orvosi ellátás siralmas volt (Langendorf leírja egy fiatal orosz festő esetét, aki az orvos közönye miatt halt meg vakbélgyulladásban), miként a táplálkozás is, noha Franciaország ekkor még nem szenvedett élelmiszerhiányban. A legkisebb engedetlenségért is keményen megbüntették a foglyokat; rendszeres volt, hogy éjszakánként a szadista őrök – sokszor részegen – egy-egy kiszemelt rabot agyba-főbe vertek. A letartóztatottakat a Garde Mobile tagjai a legválogatottabb módszerekkel igyekeztek megalázni; indokul többnyire az illető *külföldi* volta szolgált. A rabok nem kaptak ruhát, cipőt, s emiatt rövidesen lerongyolódtak; a megerőltető munka során egészségük tönkrement. A betegeket éppúgy dolgoztatták, mint az egészségeseket; lemaradásukat, „lustaságukat" keményen megtorolták.

Hónapokig, időnként évekig tartott az egyes esetek kivizsgálása. Langendorfnak sikerült egy levelet kicsempésznie a táborból (a külvilággal tilos volt a kapcsolattartás), s Amerikában élő német barátai elérték a szabadon bocsátását. Rövid időre a Les Milles-i táborba került át, ahol az állapotok jobbak voltak (igaz, egyetlen vízcsap s négy WC állt 3000 fogoly rendelkezésére). Számos ismerőssel találkozott itt: ide internálták Walter Benjamint, Golo Mannt, Max Ernstet, Lion Feuchtwangert stb. Egy spanyol átutazóvízummal a zsebében 1941 elején Lisszabonba érkezett, ahonnan Amerikába hajózott tovább, ahol rövidesen belépett a hadseregbe.

Francia anyanyelvű barátom, aki röviddel apja letartóztatása előtt született Párizsban, annak hagyatékában találta meg a Le Vernet-i táborról írott feljegyzéseit. A franciák 1945 óta mélyen hallgatnak mindarról, ami egy *győztes* arcképét beárnyékolhatná. Barátom apja mindvégig *németnek* vallotta magát, ugyanakkor halála napjáig demokrata maradt. Minden erejével azokat az eszméket szerette volna valóra váltani, amelyeket éppen a franciák nagy forradalma tűzött a zászlajára.

FÖLDÉNYI F. LÁSZLÓ

KRITIKA

Lányi András: A baloldali veszélyről 2
Diósi Ágnes: Legyen világosság! 3
Halmai Gábor: Az alkotmány semlegessége egykor és most 6
Kenedi János: A forradalom alatt – Bibó szocializmus-felfogása kihallgatótisztjei előtt 7
Hankiss Ágnes: Egy bábjáték vázlata 11
Ormos Mária: Hitler és a történelem 14
Pető Iván: Önuralmat vagy kiszámíthatatlan kockázatokat? 16
Gellért Kis Gábor: A rövidlátókat közelharcba küldik 17
Nem voltunk kamikazék. Beszélgetés *Magyar Bálinttal* (Az interjút készítette: *Csizmadia Ervin*) 20
Lévai Júlia: Miles Davis határain 24
Peternák Miklós: 2x2 25
Nem vagyok ájtatos manó. Csapongások *Grunwalskyval* (Az interjút készítette: *Csala Károly*) 26
Mátyás Győző: Kegyetlen film 29
Almási Miklós: A középosztály pornót néz 30
Vadas József: 88 legyező 31
Sándor L. István: Színházi alternatívák 32
Petőcz András: DOC/K/S: élni a művészetet 34
Én csak könyvet szeretnék csinálni. Beszélgetés *Benczik Vilmossal* a Trezor magánkiadóról. (Az interjút készítette: *Varsányi Gyula*) 35
Vajda Mihály: Lehet-e ugyanazt többféleképpen gondolni? 36
Csalog Zsolt: Ukrajnában, '92 május 39

*

Megjátszovichéknál. Goldoni: Az új lakás *(Almási Miklós)* 44
West Side Story *(Csáki Judit)* 44
Németh Ákos: Müller táncosai *(Tarján Tamás)* 45
Csehov: Cseresznyéskert *(Magyar Judit Katalin)* 45
Intráda. Mohay Miklós *(Hollós Máté)* 46
A művészet katonái *(Prakfalvi Endre)* 46
A dolgok lényege *(Markója Csilla)* 47
Földényi F. László: Egy francia Dachau 48

A címlapon:
M. C. ESCHER grafikája

TÁRSADALOMELMÉLETI ÉS KULTURÁLIS LAP
Megjelenik havonta
Főszerkesztő: BALOGH ERNŐ
Főszerkesztő-helyettes: VÖRÖS T. KÁROLY
Rovatvezetők:
BOROS GÉZA, JÓZSA ÁGNES,
KOVÁCS DEZSŐ, MÁTYÁS GYŐZŐ
Szerkesztőségi titkár: GUBÁS M. IBOLYA
Kiadja a
NÉPSZABADSÁG RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Felelős kiadó: DR. BREITNER MIKLÓS vezérigazgató
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
1034 Budapest, Bécsi út 122–124.
Telefon:168-6880/128-, 129-, 130-as mellék
Terjeszti a Magyar Posta.
Előfizethető bármely hírlapkézbesítő hivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR)
Budapest XIII., Lehel u. 10/A 1900 közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215–96162 pénzforgalmi jelzőszámra.
Előfizetési díj: negyed évre: 141 Ft, fél évre: 282 Ft, egy évre: 564 Ft.
ISSN 0324–77–75
Szedte a Népszabadság Fényszedő Kft.
Nyomta: Veszprémi Nyomda Kft.

feLUGOSSY László

DARDAI Zsuzsa: „Mit látsz, Laca?"
Beszélgetés feLugossy Lászlóval
= Élet és Irodalom, 1989.
okt. 27. 7.

XX. sz. 45. u. / Mesterek

fe. LUGOSSY László

4. 44.p
9. 59, 80
10. 6.

Új Művészet 1992

fe.LUGOSSY László

MARTON LÁszló Távolodó: „Mit látsz, LACA?" /interjú/.
= Magyar Narancs, 1993. febr. 4. 43. ill.

Arts, 62/63 (1984) 63-74., ill.H

1091. **Seegen, Franz Xaver**

KELETI, Magda: F.X.Seegen a jeho sochárska aktivita na Slovensku. = Galeria, 8 (1984) 250-270., ill.G

1092. **Sipos Dávid**

MIKLÓSI Sikes Csaba: Sipos Dániel kidei kőfaragó. = Művelődés, 37, 1984, 5. 42-46., ill.

1093. **Szigetvári Csöbör Balázs**

Szigetvári Csöbör Balázs miniatúrái (1570). Bp.: Helikon, 1983 **rec.** KERNY Terézia = Ars Hungarica, 12, 1984, 1. 138-139.

1094. **Terzio, Francesco**

SCHEICHER, Elisabeth: Die Imagines gentis Austpacdes Franzesco terzio. = Jahrbuch der Kunsthistorischen Sammlungen in Wien, 79 1983 (1984) 43-92., ill.

1095. **Tintoretto**

SARTRE, Jean-Paul: Velence foglya : Tintoretto. Bp. : Helikon, 1984 56 p., 16 t., ill. rec. FÖLDÉNYI F. László: Önarcképek. = Élet és Irodalom, 1984. május 18. 10.; SZAMOSI Ferenc: Esszé a művészélet esélyeiről. = Magyar Hírlap, 1984. december 30.8.

1096. **Tizian, Vecellio**

ZNAMEROVSZKAJA, Tatjana: Tiziano. Bp. ; Leningrad : Corvina ; Aurora, 1984 6 p., 13 t. ill. (Az egyetemes festészet mesterei)

1097. **Toda, Joseph**

BARBALICS, Imre János: Taler-Prägestöcke der Familie Batthyány. = Savaria, 11/12 1977/1978 (1984) 393-396., ill. H

1098. **Vanni, Francesco**

CZÉRE, Andrea: Deux figures d'étude de Francesco Vanni. = Bulletin du Musée Hongrois des Beaux-Arts, 62/63

Tisztelettel meghívom Önt a VÁRFOK GALÉRIÁBA
1999. szeptember 2-án, csütörtökön 18 órától 20 óráig

feLUGOSSY LÁSZLÓ

„Számozott fejek (Agónia)" című kiállításának megnyitójára.

A kiállítás szeptember 25-ig tart nyitva, keddtől szombatig 11 és 18 óra között.

VÁRFOK 14 GALÉRIA
Budapest ✦ Hungary

FIAC
Foire Internationale d'Art Contemporain

A kiállítással azonos időben
a **SPIRITUSZ GALÉRIÁBAN**
/I., Várfok u. 14. „A" lph. fszt. 3./
új válogatás látható a galériákhoz
tartozó művészek munkáiból.

VÁRFOK GALÉRIA
H–1012 Budapest, Várfok u. 14. Tel./Fax: 213-5155
e-mail: szalokyk@mail.matav.hu
varfok14@freemail.c3.hu
Szalóky Károly
/Támogatók: Állami Nyomda Rt., Budapest Bortársaság/

feLUGOSSY LÁSZLÓ

Tisztelettel meghívom Önt a Várfok Galériába
2000. szeptember 7-én, csütörtökön 18 órától 20 óráig

feLUGOSSY LÁSZLÓ

kiállításának megnyitójára.

A kiállítás 2000. szeptember 30-ig tart nyitva, keddtől szombatig 11 és 18 óra között.

A kiállításokkal azonos időben
a **SPIRITUSZ GALÉRIÁBAN**
/I., Várfok u. 14. „A" lph. fszt. 3./
válogatás látható a galériákhoz
tartozó művészek munkáiból.

VÁRFOK GALÉRIA
H–1012 Budapest, Várfok u. 14. Tel./fax: +36 1 213-5155
e-mail: szalokyk@mail.matav.hu
Szalóky Károly
/Támogatók: Állami Nyomda Rt., Budapest Bortársaság,
Octogon, Door Training, Porsche Hungária-Audi/

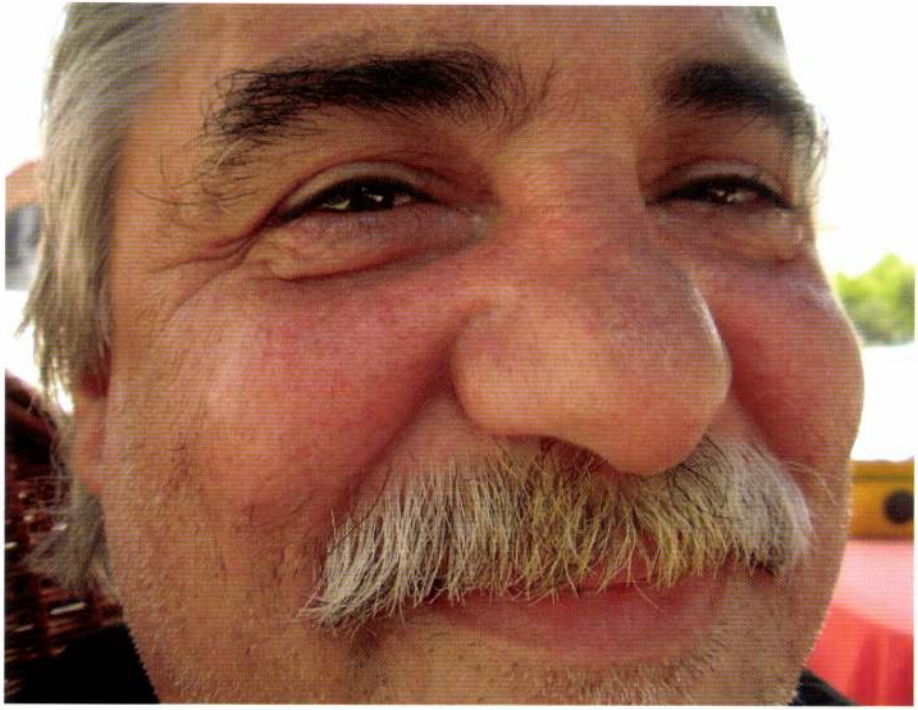

feLUGOSSY LÁSZLÓ

FeLUGOSSY LÁSZLÓ

STUDIO 1900
GALÉRIA
SZABÓ ÁGNES
BUDAPEST XIII
BALZAC U 30

1136

PRINTED MATTER
NYOMTATVÁNY

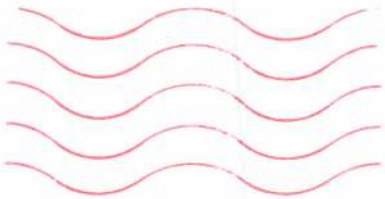

feLUGOSSY LÁSZLÓ: ÁLMATLAN ASSZONYOK

1998 MÁRCIUS 8 - ÁPRILIS 4
MEGNYITÓ MÁRCIUS 8 VASÁRNAP 17
MEGNYITJA: WEHNER TIBOR

Timár Árpád

Budapest
Üllői út 119 IV em 65
1091

FELUGOSSY László

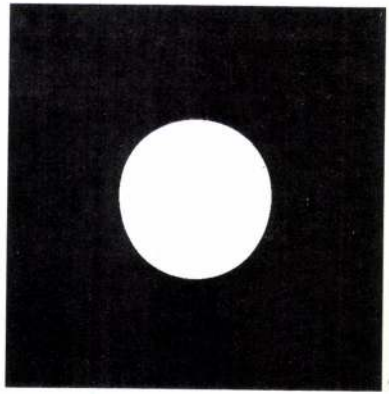

Jean-Luc Soulé
Directeur de l'Institut Français en Hongrie a le plaisir de vous inviter
au vernissage de l'exposition de l'artiste

LÁSZLÓ FELUGOSSY.

L' exposition sera inaugurée par László Lugosi Lugo, photographe
le lundi 18 mars 1996 à 18 heures 30 à l'Institut Français.

L'exposition est ouverte jusqu'au 19 avril 1996,
du lundi au vendredi de 13h à 19h.
(Institut Français, Budapest I. Fő u.17., au premier étage.)

Jean-Luc Soulé
a Magyarországi Francia Intézet Igazgatója tisztelettel meghívja Önt

FELUGOSSY LÁSZLÓ
kiállításának megnyitójára

1996. március 18-án hétfőn 18. 30 órára a Francia Intézetbe.
A kiállítást megnyitja Lugosi Lugo László fotográfus.

A kiállítás megtekinthető 1996. április 19-ig,
hétfőtől péntekig 13-19 óráig.
(Francia Intézet, Budapest I., Fő utca 17., első emeleti kiállítóterem.)

INSTITUT • FRANÇAIS EN • HONGRIE
FRANCIA INTÉZET

FE LUGOSSY LÁSZLÓ

STUDIO 1900
GALÉRIA
SZABÓ ÁGNES
BUDAPEST XIII
BALZAC U 30

1136

PRINTED MATTER
NYOMTATVÁNY

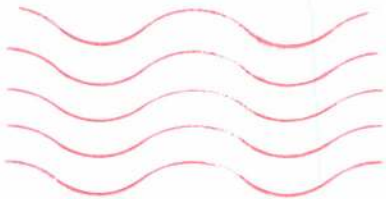

feLUGOSSY LÁSZLÓ: ÁLMATLAN ASSZONYOK

1998 MÁRCIUS 8 - ÁPRILIS 4
MEGNYITÓ MÁRCIUS 8 VASÁRNAP 17
MEGNYITJA: WEHNER TIBOR

MTA Művészettörténeti Intézet
Magyar Művészek Lexikona
Budapest
Úri u 49
1014

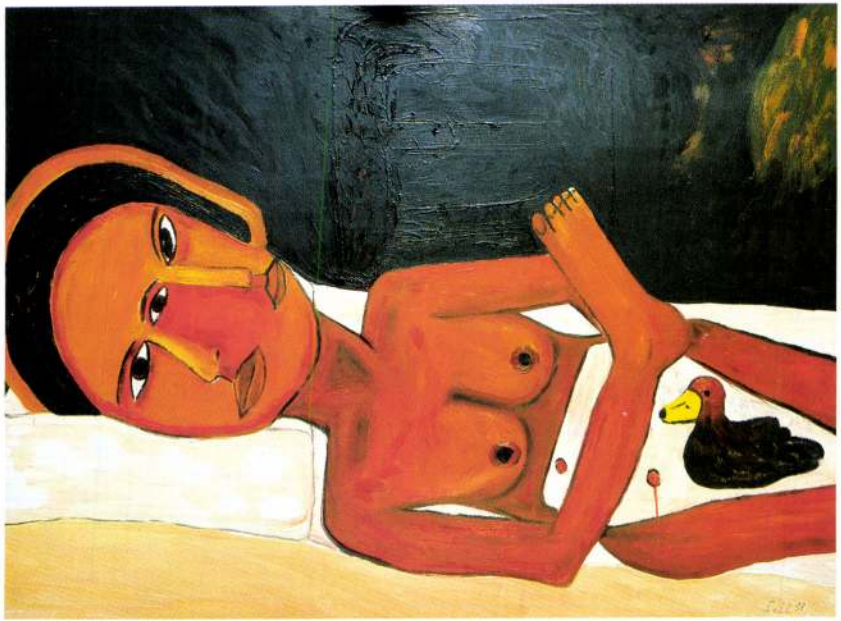

STUDIO 1900
GALÉRIA
SZABÓ ÁGNES
BUDAPEST XIII
BALZAC U 30

feLUGOSSY LÁSZLÓ

PRINTED MATTER
NYOMTATVÁNY

KÉSZPÉNZZEL BÉRMENTESÍTVE
1997
8-4

feLUGOSSY LÁSZLÓ: EGZISZTENCIÁLIS MADARAK

1997 ÁPRILIS 13-MÁJUS 9
MEGNYITÓ: ÁPRILIS 13 VASÁRNAP 17
BEJÁRAT A HEGEDŰS GYULA UTCAI OLDALON

MTA Művészettörténeti Intézet
Magyar Művészek Lexikona
Budapest
Úri u 49
1014

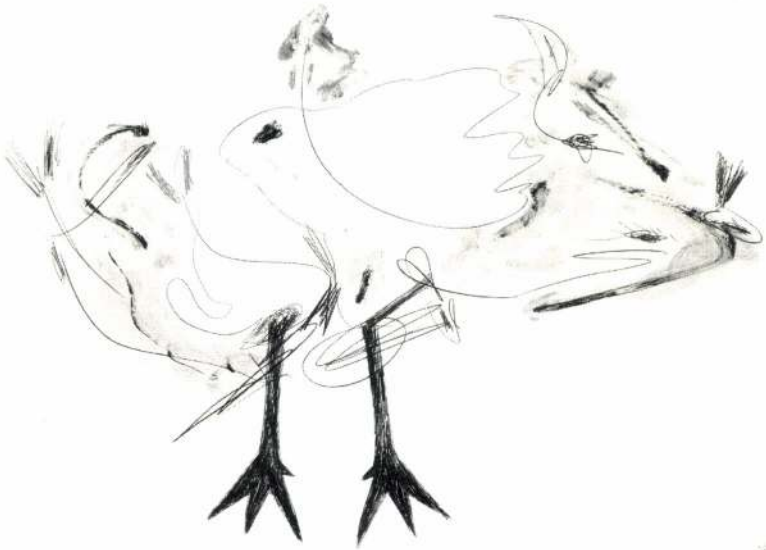

MŰVÉSZTELEPI GALÉRIA

SZENTENDRE

KÖRNYÉKE

TÁVCSŐ &

A PEST MEGYEI MÚZEUMOK IGAZGATÓSÁGA
(FERENCZY MÚZEUM)

Tisztelettel meghívja Önt

feLUGOSSY LÁSZLÓ

TÁVCSŐ ÉS KÖRNYÉKE c. kiállításának
megnyitójára

1997. JÚNIUS 20-án (pénteken) 17 órára

A MŰVÉSZTELEPI GALÉRIÁBA
(Szentendre, Bogdányi u. 51.)

A kiállítást megnyitja
TATAI ERZSÉBET
művészettörténész

A kiállítás megtekinthető
1997. június 20-tól augusztus 3-ig
szerdától-vasárnapig 12-től 18 óráig

Fe Lugossy László

feLugossy László – Telefon: 06-47 321-354 / 06-47 311-349

nemember

nemember

nemember

nemember

fe Lugossy László

[NOFAX]

kiállításának megnyitója

1995. március 24-én 18 órakor lesz.

Megnyitja: SZIRTES JÁNOS

A kiállítás megtekinthető

március 24-től április 23-ig

hétfő kivételével naponta 14 és 18 óra között.

Bartók 32 Galéria

H-1111 Bartók Béla út 32. (tel./fax:1869-038)

fotó: Lugosi Lugó László

Andrási Gábor / Berhidi Mária

Budapest
Ösvény u.10.
1028

FE LUGOSSY LÁSZLÓ

VÁRFOK 14 GALÉRIA
SPIRITUSZ GALÉRIA
XO GALÉRIA

H-1012. BUDAPEST, Várfok u 14. Tel. / fax: 213-5155
H-1012. BUDAPEST, Várfok u. 14.fszt.3 Tel.: 213 - 5155
H-1012. BUDAPEST, Várfok u. 11. Tel.: 214 - 0373
E-mail: szalokvk@mail.matav.hu

Tisztelt Sinkonta Péter !

A nyári szünetet követően ismét jelentős kiállításokkal jelentkeznek a Várfok utcai képzőművészeti galériák kiállítóhelyiségei : 1998. szeptember 2-án, szerdán 18 órától 20 óráig a Várfok, az XO és a Spiritusz galériákban.

A teljesen felújított és átalakított **Várfok Galéria**, amely új arculatával, izgalmas terével önmagában érdekes látnivalót kínál, **feLugossy László képzőművész** kiállítását rendezi meg *„Csoportkép nadrággal* „címmel. A kiállítást az ismert televíziós személyiség, Prokopp Dóra nyitja meg.

A magyar underground művészet ősalakja, a legendás Bizottság együttes és a szentendrei Vajda Lajos Stúdió alapítótagja sárospataki otthonában nagy számú munkát halmozott fel.Személyes életútjában és művészileg egyaránt, joggal tekinthetjük új korszaknak jelenlegi munkásságát. Az emberi alaknak rá jellemző átszerkesztése, erősen redukált, a naivokra és a kubizmusra emlékeztető formaképzés, a szinte banális, életképszerű /pl. vasaló nőt megjelenítő /, közhelyes jelenetek szakrálissá emelése, a közelről vetett pillantástól „félrecsúszott" szemű figurái mellett élrevasalt és felekasztott, hímzéssel kombinált nadrágokat ábrázoló, álló formátumú képeit mutatja be feLugossy László.

Az **XO Galériában Ujházi Péter** festőművész „KÉPEK ÉS DOBOZOK"című kiállítása látható.

Ujházi Péter hosszú évek során alakította ki máig társtalanul álló személyes képi mitológiáját. Falfirkák, gyermekrajzok, archaikus barlangképek vizualitására emlékeztető munkái azonban az élet fontos helyszínein – kocsma, pub, bár – beálló megváltozott tudatállapot „folyamatos kibeszélésének" eredményei. Ugyanez a narrativitás jellemzi Ujházi műfajilag talán Louise Nevelson műveihez hasonlítható doboz-képeit is.

A **Spiritusz Galériában** válogatás tekinthető meg a galériához tartozó művészek munkáiból. Látogatás csak előzetes bejelentkezés alapján.

A bemutatásra kerülő munkákat szeptember 26-ig, keddtől szombatig 11 óra és 18 óra között tekintheti meg a látogató. Szünnap: vasárnap és hétfő

Megköszönöm kiállítási programjaink megismertetésében nyújtott eddigi segítségüket és kérem, hogy a továbbiakban is szíveskedjenek a Várfok, a Spiritusz és az XO Galériák kiállításait programajánlatukban térítésmentesen ismertetni vagy megjelentetni.

Köszönettel:

Szalóky Károly
galériatulajdonos

VÁROK 14 GALÉRIA
SPIRITUSZ GALÉRIA
XO GALÉRIA

(NEM) 1 FORMA RAJZOK

(NEM) 1 FORMA RAJZOK

FE LUGOSSY LÁSZLÓ KIÁLLÌTÁSA

1995. ÁPRILIS 6-21.

MEGNYITÓ ÁPRILIS 6-ÁN,

CSÜTÖRTÖKÖN, 18 ÓRAKOR

KEDD SZÜNNAP, NYITVA 14-18 ÓRÁIG
1146 Budapest, Ajtósi Dürer sor 5.

LIGET GALERIA

Fk.: Reszler Erneszlin

FILMVETÍTÉSEK

A kiállítás ideje alatt
minden pénteken délután 15-17.30 között
a Szentendrei Képtárban.

Bódy Gábor: ALDRIN
(zeneszerző: Vidovszky László)
1975. BBS

Háy Ágnes: VÁRAKOZÁS
(zeneszerző: Vidovszky László)
1982. BBS

Maurer Dóra: KALACH
(zeneszerző: Jeney Zoltán)
1982. BBS

Wahorn András - fe Lugossy László:
JÉGKRÉMBALETT
1983. BBS

fe Lugossy László: ÖNURALOM
1988. BBS

fe Lugossy László: NEOSZARVASBIKA
1993.

ef Zámbó István: ŰROPERA
1993.

fe Lugossy László: ÁDÁM, ÉVA, JOE
1996.

A műsorváltoztatás jogát minden programunkra fenntartjuk!

A Kortárs Zenei Fesztivál megrendezését
a Nemzeti Kulturális Alap
Zenei Szakkollégiuma támogatta.

A Képzőművészeti kiállítás támogatója:

PHILIPS

A rendezvények szervezője:
Ferenczy Múzeum - Pest Megyei Múzeumok
Igazgatósága (Szentendre)

SZENTENDRE KONSZONANCIA

Képzőművészeti kiállítás
(Exhibition of Fine Arts)

Kortárs zenei fesztivál
(Contemporary Music Festival)

SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ •

1997.
JÚNIUS 27 - AUGUSZTUS 31.

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK

BARABÁS Márton

BUCZKÓ György

BUDAHELYI Tibor

GALÁNTAI György

KALMÁR István

KESERŰ Ilona

KONOK Tamás

LOIS Viktor

fe LUGOSSY László

MÓDER Rezső

NÁDLER István

SINKÓ István

SZIRTES János

WAHORN András

ef ZÁMBÓ István

fe Lugossy László

A szentendrei Ferenczy Múzeum
sok szeretettel
meghívja Önt és kedves családját

KONSZONANCIA

(Zene és kortárs képzőművészet) c. kiállítás

1997. június 27-én, pénteken 17 órakor
kezdődő ünnepélyes megnyitójára
a Szentendrei Képtárba
(Fő tér 2-5.)

TANDORI DEZSŐ
megnyitószövegét felolvassa

KÉZDY GYÖRGY
színművész

SÁRY LÁSZLÓ
bemutatja új zeneművét
„Medal Music"
(Budahelyi Tibor érméire és plasztikáira) címmel.
Előadja a szerző és meghívott barátai,
közreműködik Budahelyi Tibor.

A megnyitón elhangzik
VIDOVSZKY LÁSZLÓ
„Hang-szín-tér",
JENEY ZOLTÁN
„Kompozíció üvegre és fémre"
című zeneműve

A kiállítás megtekinthető 1997. augusztus 31-ig
hétfő kivételével mindennap 12-18 óra között

Sok szeretettel meghívjuk a kiállítás-megnyitót
követő Kortárs Zenei Fesztiválra

M Ű S O R

1997. június 27. (péntek)

Szentendrei Képtár

18.30 MÓDER REZSő

Görög utcai hajókikötő

19.00 TUNDRA VOICE:
Tundra-hang a víz fölött

Dunaparti Művelődési Ház

20.00 ÚJ MODERN AKROBATIKA

21.00 MIAMI ART

22.00 E.P.EXPERIMENT

feLUGOSSY LÁSZLÓ

eike

„Rastplatz" – „Pihenőhely"

Rauminstallation - térinstalláció

6. Feb.–3. März 1995. febr. 6-tól márc.3-ig

GOETHE-INSTITUT Budapest

H-1061 Andrássy út 24, ☎ (36-1) 153-22-33

Eröffnung – 6. 2. 1995, 18^{00} – megnyitó

mit *feLugossy László*-val

∞

A lap másik oldalán lévő, az installációhoz kapcsolódó szimbólumok képének 3 dimenziós érzete, a távlatokon túli keresztül-pillantásból fakat.
Der Eindruck eines 3-dimensionalen, auf die Installation bezogenen Bildes der Symbole auf der Vorderseite entsteht über das "Durchschauen" in die Ferne.

➤ *places* ➤

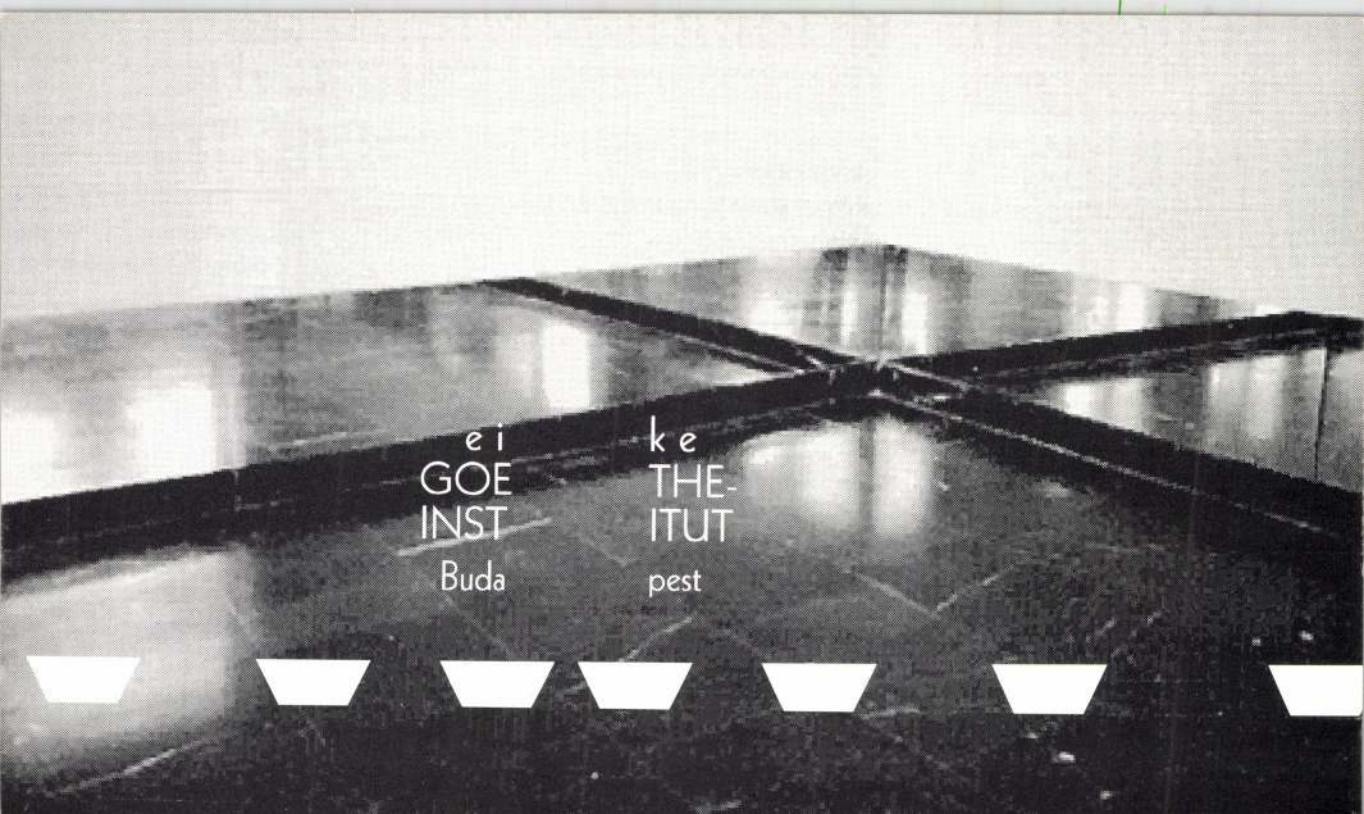
e i
GOE
INST
Buda
k e
THE-
ITUT
pest

Fe Lugossy László!

A HORVÁTH & LUKÁCS GALÉRIA

meghívja Önt és Családját

feLugossy László

Munkácsy-díjas festőművész

"Nemdigitális Esettestek"

című kiállítására

Megnyitó:
1997 január 25-én 17 órakor

A tárlatot **Krasznahorkai László** író nyitja meg
Az est folyamán bemutatjuk
feLugossy László "Arckép bemondónővel" című 1992-ben készült videómunkáját,
valamint **Szirtes Jánossal** közösen készített "**Új emlő**" című dokumentumfilmjét.

H-9485 Nagycenk, Kiscenki út 47.
MAGYARORSZÁG (UNGARN, HUNGARY)
tel.: '36 99 360274, 360282,
fax: '36 99 360281
E-mail: galeria@syneco.hu
http://www.syneco.hu/galeria/horvath_lukacs

A kiállítás megtekinthető
1997 február 8-ig, hétfőtől-péntekig 7-17óráig, szombaton 7-12 óráig. A kiállított művek megvásárolhatók.

Horváth & Lukács

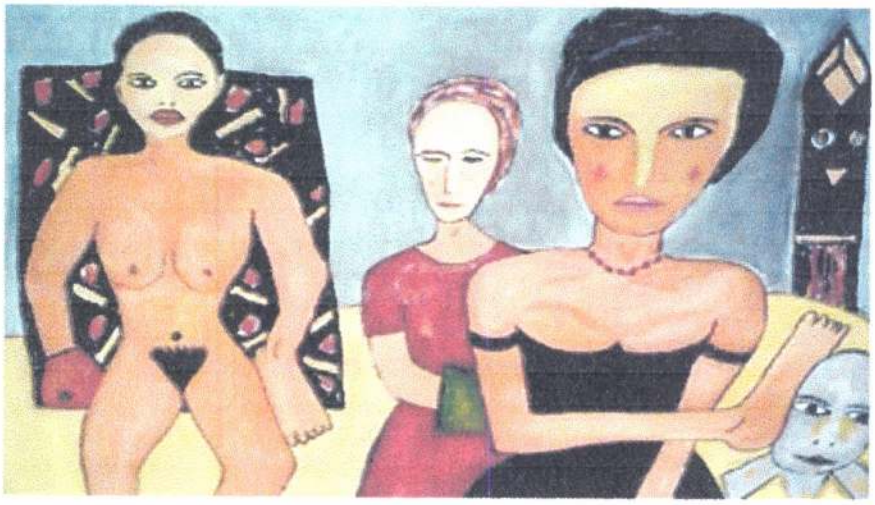

feLugossy László : "Zöld Muff"
75*120 cm, olaj-karton

MEGHÍVÓ

Lugossy László és Wahorn András

fe Lugossy László és Wahorn András képregénye

Mozgó Világ 1978 december

Kurucz nem egyedül birkózik ezzel az örökséggel. Többé-kevésbé tényszerűen, különböző formai színvonalon Bereményitől Ujhelyi Jánosig, *Nádas Péter*től Asperján Györgyig e nemzedék alapélményéről van szó.

Jelzések és érzelmi reakció, nyomozás a gyerekkor emlékeiben – ez a leggyakoribb megközelítés. Víziók a lesöpört padlásról, fekete autókról, könnyező édesanyákról. Meggondolandó, hogy a szabadságharc utáni időkről, az első vagy a második világháború éveiről, vagy akár a monarchiabeli esztendőkről izgalmasabb elemzések láttak a közelmúltban napvilágot, mint erről a félmúltról. Könnyű lenne azt válaszolni erre, hogy azok az idők már messze vannak, már „mérhetőek". Csakhogy *Spiró György*, Dobai Péter, Balázs József regényei éppen hogy új „mérési eredményekkel" szolgáltak. Mintha a direkt politikai irányítottság éveiben traumát szenvedett művészi gondolkodás az új nemzedék szájával gyóntatná meg önmagát. Azzal a nemzedékkel, amelyik szó szerint gyermek volt akkor. A trauma leküzdése örökös, rögeszmés, nyílt vagy rejtett polémia formájában nyilvánul meg.

Ez az érzékeny, nehezen férfivá érő nemzedék olyasmit vállal tehát, olyasminek az elemzésére vállalkozik, amelynek a megélését már úgyse vállalhatja. Nagyon kevesekre van ez fölszabadító hatással. (Talán Esterházyra, Bereményire.) Sokkal inkább jellemző a személyiségre rátelepülő, nyomasztó hatás. *„Maga vért pisálna"* – adja meg a diagnosztikát Lengyel Péter regényében a javakorabeli fölöttes a fiatal értelmiségiről, ha annak kellene *„végigcsinálnia mindazt, amit az elődeinek ezerkilencszázötvenben"*.

Akár oknyomozásnak, akár tisztázási igénynek, akár leszámolási-meghaladási kényszerképzetnek nevezzük: mindennek megintcsak elsősorban morális jelentősége van. Az esztétikai minőség dönti aztán el, hogy ez az ábrázolás szegényedését vagy gazdagodását jelenti-e. A harc a hamis tudattal szülhet új hamis tudatot is. Az ateista gondolkodó egy típusa addig viaskodik az eredendő bűn fogalmával, mígnem a cáfolat rögeszméje a szükségszerűség, s a valószerűség látszatával keresztbehúzza számításait, felrobbantja az eredeti cél felé vivő utakat. Nem tartható véletlennek, hogy akik a legtöbbet küzdenek a *formáért* – s itt olyan egymással nem is rokonítható írókra gondolunk, mint Hajnóczy Péter, Beremény Géza, Esterházy Péter –, azok kerülnek ki leghamarabb az „ördögi körből", s azoknál a legegyértelműbb a fölmutatott eredmény.

Körmendy Zsuzsanna

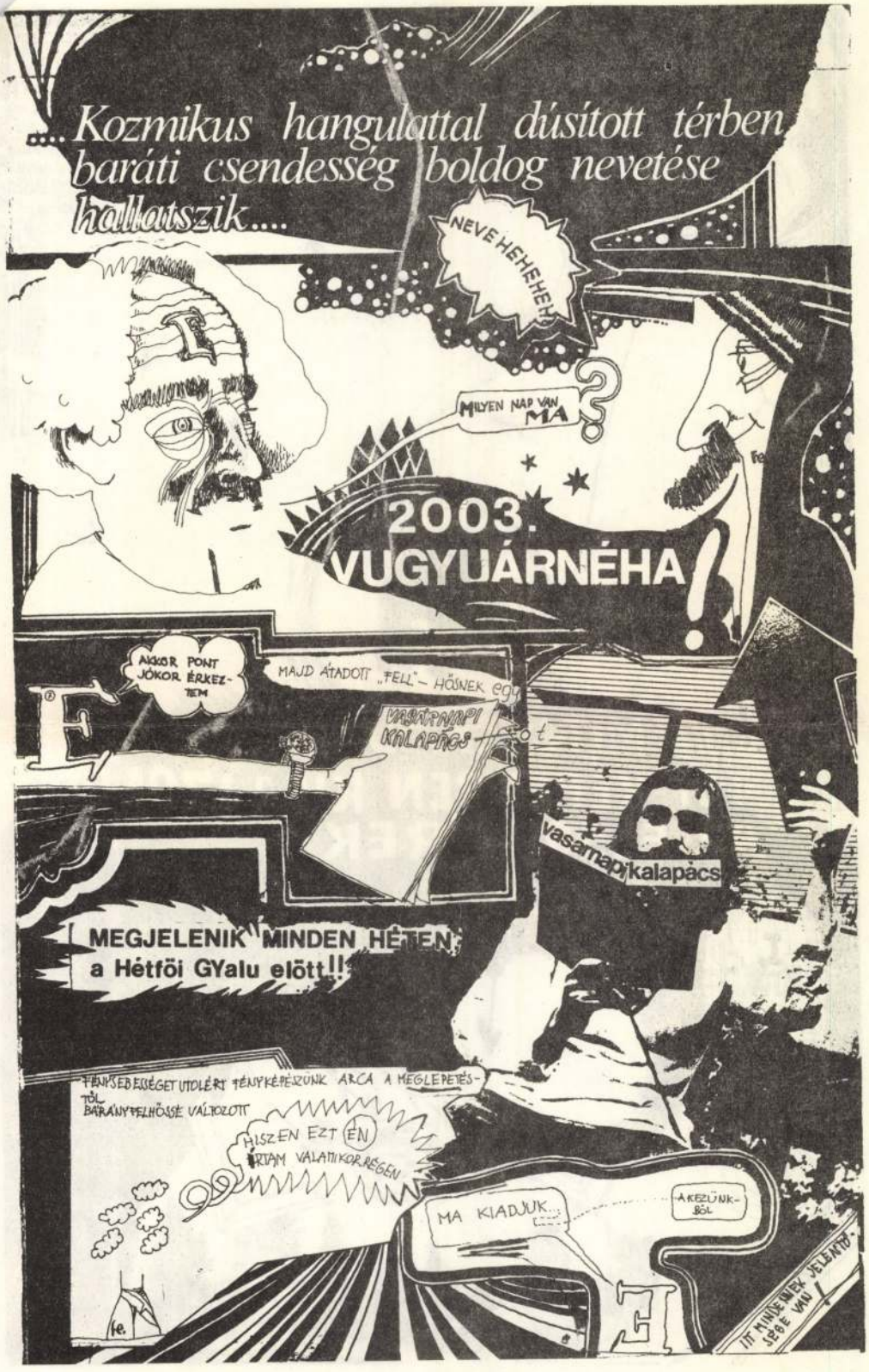
....Kozmikus hangulattal dúsított térben baráti csendesség boldog nevetése hallatszik....
NEVEHEHEHEH
MILYEN NAP VAN MA
2003. VUGYUÁRNÉHA!
AKKOR PONT JÓKOR ÉRKEZTEM
MAJD ÁTADOTT „FELL"-HŐSNEK egy
VASÁRNAPI KALAPÁCS
vasárnapi kalapács
MEGJELENIK MINDEN HÉTEN a Hétföi GYalu elött!!
FÉNYSEBESSÉGET UTOLÉRT FÉNYKÉPÉSZÜNK ARCA A MEGLEPETÉSTŐL BÁRÁNYFELHŐSSÉ VÁLTOZOTT
HISZEN EZT ÉN ÍRTAM VALAMIKORRÉGEN
MA KIADJUK...
A KEZÜNKBŐL
ITT MINDENNEK JELENTŐSÉGE VAN!

8. ELTÉPETT KERETEK KÖZÖTT KÓSZÁLÓ
TÉRKÉPÁLARCOK
FELL. NÉZNEK
A
MEGSZÉTÜLT ÉGRE
E. hasban elgondolkodott a mai napon,
s időben és térben ide-oda ugráltak mind a ketten, fellhős szóbájának terét abszolút és relatív értelemben a VÉGTELENSÉGIG kitágítva...
ÉS akkor MITŐ ÉM SEM SEJTVE, KÖLTŐI KÉPEKBEN KIRAJZOLÓDTAK AZ ELSŐ HÍREK :
I. KÖLTŐI KÉP
HIRTELEN MEGJELENT A FÉNYSEBESSÉGNÉL IS GYORSABB FÉNY
IT MINDENNEK A VÉGTELENTŐSÉGE

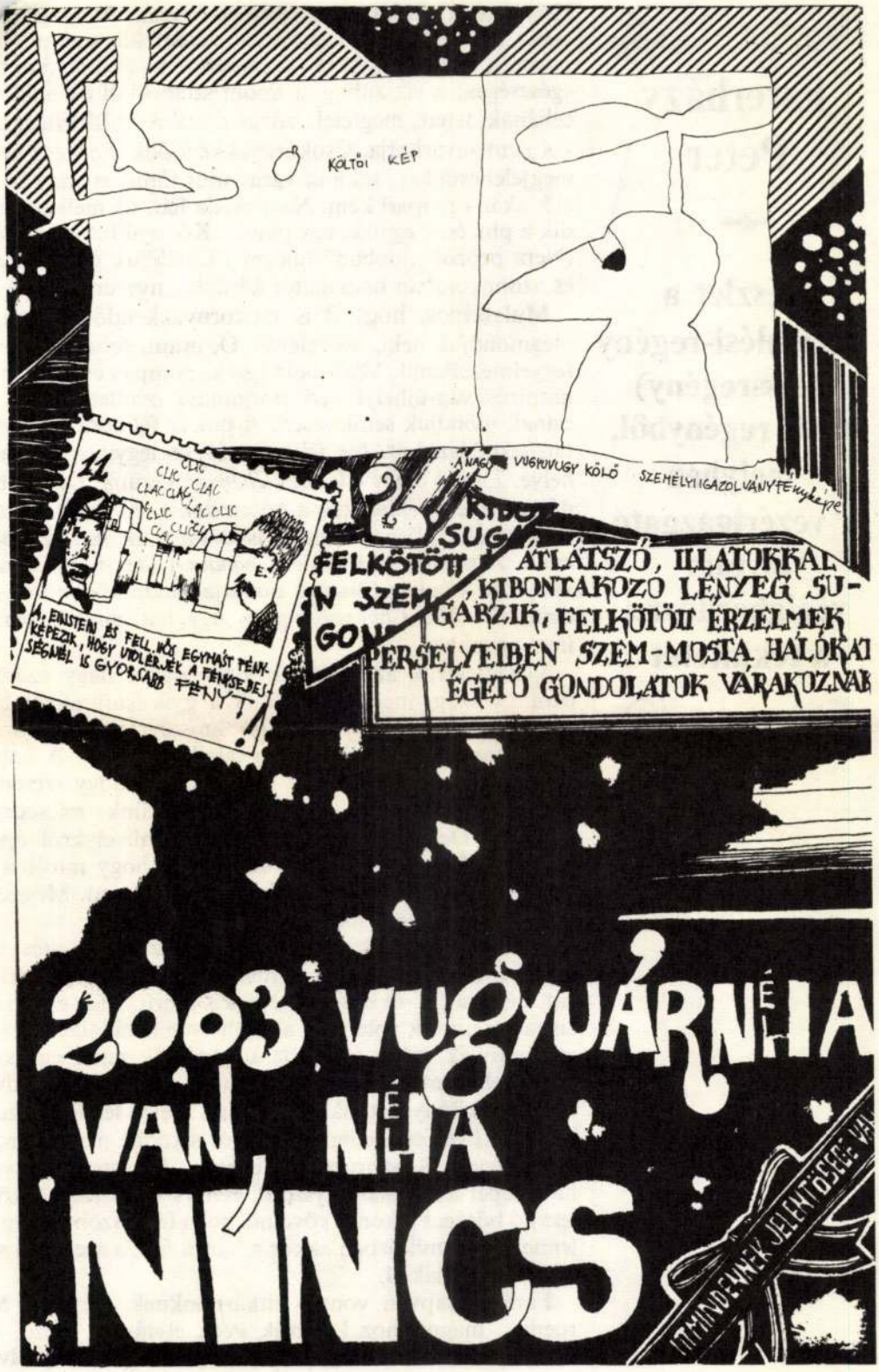
KÖLTŐI KÉP
A NAGY VUGYUVUGY KÖLŐ SZEMÉLYI IGAZOLVÁNY FÉNYKÉPE
11
CLIC CLAC CLAC CLAC CLAC CLIC CLAC CLIC CLAC
A, EINSTEIN ÉS FELL. NŐS EGYMÁST FÉNYKÉPEZIK, HOGY UTOLÉRJÉK A FÉNYSEBESSÉGNÉL IS GYORSABB FÉNYT!
12
FELKÖTÖTT
N SZEM
ÁTLÁTSZÓ, ILLATOKKAL
KIBONTAKOZÓ LÉNYEG SUGÁRZIK, FELKÖTÖTT ÉRZELMEK
PERSELYEIBEN SZEM-MOSTA HÁLÓKAT
ÉGETŐ GONDOLATOK VÁRAKOZNAK
2003 VUGYUÁRNÉHA
VAN, NÉHA
NINCS
ITTMINDENNEK JELENTŐSÉGE VAN

Esterházy Péter

Részlet a Termelési-regény (kisssregény) című regényből, melyben a vezérigazgató elvtárs végighordozza a tekintetét

Helyzetünk rózsás. (Helyzetünk rózsás. Helyzetünk rózsás.) Van előtér, és van háttér. Azonfelül, tudomásunkra jutott, a mellékhelyiségek csempézete kiváló, légtere tiszta, egészséges; a víz zubog, a finom szemekből összeálló lánc céljának, tehát, megfelel, zörgése kialakult kötélidegzetünket nem zavarhatja. Csokornyakkendőnk mozgása élénkíti megjelenésünket: tokánk váratlanul tűnik el vagy bukkan elő, akár egy ipari kém. Nem csoda hát, ha mellénk sodródik a pincérek egyike, egy pincér. Könnyű futással érkezik. (Nem próbál „jobban" lihegni.) Elküldjük őt az anyjába, és azonnyomban bocsánatot kérünk s nyerünk.

Mulatságos, hogy ő is csokornyakkendőben van. Ezt megmondjuk neki, fesztelenül. Ó, uram, sóhajt komolyan, fegyelmezetlenül. Vörösbort igyék, pompás évjárat. A gránátpiros vág-újhelyi veri Burgundia minden borát. Vért csinál, mondjuk semlegesen. A pincér félreérti félreérthető tartózkodásunkat. Ne féljen attól, és legyint. Van annak helye. 73-as *Volnay Clos des Chênes*-t kérünk. Díszzsebkendőnk helyéről előveszük a hőmérőnket. 20 fokot mutat az. 16 foknak kellene lennie, visszautasítjuk hát. Próbálkozunk. A pezsgőből a *Möet Chandon*-t szervírozzák, a halványzöld *Chabby* fölséges zamatja tündérködbe von mindent, a szőke *Château Yquem* úgy hat, mintha parazsat inna az ember.

Visszatesszük az utolsó üres poharat a nagy ezüst tálcára. A szög, melyet kisujjunk a gyűrűsujjunkkal bezár, megnyugtató. Megnyugvásunk mosolyt fakaszt. Szerencsénk van: a mosolyhoz nem található arc. – A hatalom egy másik szintjén ezt úgy fogalmazzák, hogy szerencséje van annak az arcnak, ujjunkkal csettintünk: micsoda szerencséje! De ha ekkor a kezünkre, a hüvelykről épp lecsorgó gyűrűsre tekintünk, elfelejtjük, hogy miről is volt szó, csak az indok hiánya, az ingerület marad. Meggondolandó; amivel nem sokat mondtunk.

Ünnepre gyűlünk össze. Hurrá. Az előkészítés lélekemelő munkáját magunk vettük kézbe. Szerzünk bort, búzát, békességet, és csapunk egy kis murit. Már ebben a fázisban szerettük volna, ha a színhelyen a vállalat színe-java megjelennék, párt- és gazdasági vezetők mind egy szálig, leróva elismerésük adóját. Szerettük volna, ha az üdvözlő beszédek könnyeket csalnának majd a jelen leendők szemeibe, ezt követően pedig valami jól sikerült mellszobrot lelepleznének. Koszorúzás is lehetne. Azt szerettük volna, ha a lepel lehullását egyszerű, elvtársias, baráti légkörben lezajló bőséges lakoma követné, hol a felköszöntőkben nem lenne hiány, miközben akkor a barna fiúk a szebbnél szebb nótákat húznák el.

Farára csapván vonuló titkárnőnknek, Marylin Monroenak, magunkhoz kérettük Peck elvtársat. Nézd, Peck elvtárs. Mi tehozzád úgy beszélünk, mint elvtárs az elvtárs-

MŰVÉSZTELEPI GALÉRIA

SZENTENDRE

feLugossy László – Telefon: 06-47 321-354 / 06-47 311-349

A PEST MEGYEI MÚZEUMOK IGAZGATÓSÁGA
(FERENCZY MÚZEUM)

Tisztelettel meghívja Önt

feLUGOSSY LÁSZLÓ

TÁVOLSÁG ÉS KÖRNYÉKE c. kiállításának
megnyitójára

1997. JÚNIUS 20-án (pénteken) 17 órára

A MŰVÉSZTELEPI GALÉRIÁBA
(Szentendre, Bogdányi u. 51.)

A kiállítást megnyitja
TATAI ERZSÉBET
művészettörténész

A kiállítás megtekinthető
1997. június 20-tól augusztus 3-ig
szerdától-vasárnapig 12-től 18 óráig

TÁVCSŐ & KÖRNYÉKE

Tisztelettel meghívom Önt a VÁRFOK 14 GALÉRIÁBA

1996 szeptember 5 - én, csütörtökön 18.42 órától 20 óráig

feLUGOSSY LÁSZLÓ

képzőművész

FŐLEG PIROS RUHÁS LÁNYOK

című kiállításának megnyitójára.

Jó idő esetén a galériával szemben lévő ablakából megnyitja:

SZIRTES JÁNOS

A kiállítás szeptember 29 - ig tart nyitva, keddtől szombatig 11 és 18 óra között.
Szünnap : vasárnap és hétfő

VÁRFOK 14 GALÉRIA
H - 1012 Budapest, Várfok u. 14.
Tel. / Fax: 115 - 2165
Szalóky Károly

Felugossy László

fe LUGOSSY László

Máriás Béla: fe Lugossy László festészetéről:
Bevezetés egy ígyértelmezésbe. =
Új Symposion, XXII. évf. 10/11 1991 32-p.ill

fidelium. — Biblia excerpta et glossata. — Augusti ıs: Soliloquia. — Iacobus Zocchi: Dicta de iure canonico. — Sermoı ın fragmenta. — 1477. 299 fol. „per manus Wolfgangi de Wacya" 477. Sok kisebb-nagyobb díszes iniciále. Új kötés. A Budáról 1686-b Bécsbe szállított könyvek közül való. „Liber magistri Micheli (!) de Kapolna canonici ecclesie Iauriensis." „nunc Magistri Jacobi de Kap ıa, legatus altari Sancti Iacobi et Augustini."

4146. Iohannes Eschuid: Summa astrologiae iudicialis. — opoldus de Austria: Fragmentum III. tractatus de astrologia iudicia . — De annorum revolutionibus. — Aben Esra vel Abraham Avenar: I planetarum coniunctionibus. — XV. sz. 264 fol. Több díszített kezd etű, csillagászati ábrák. Reneszánsz vaknyomásos (valószínűleg ma ar) bőrkötés. A Budáról 1686-ban Bécsbe szállított könyvek közül v . (C. L. 915. sz.)

4147. Chrysostomus: Semones LXXI latine versi. — De ra ratione lapsi. — de titulo triumphali . . . secundum Bernardinum Senis sermo. — XV. sz. Több díszesebb iniciálé. Kötés: új. Valósz űleg az 1686-ban Budáról Bécsbe szállított könyvek közül való.

4169. Commentarius in librum II. Decratalium Gregorii et in quasdam Clementinas. — 1449. 350 fol. „Anno 1449 multum f tinanter scripsi". Több díszített lapszélkeret. Kötés: új. Valószínűleg a 686-ban Budáról Bécsbe szállított könyvek közül való.

4182. Commentarius in librum III., IV. et V. Decratalium. XV. sz. 292 fol. Díszesebb vörös és kék kezdőbetűk. Sima bőrk s. Az 1686-ban Budáról Bécsbe szállított könyvek közül való.

4227. Commentarius in Rubricam Decretalium de judiciis. XV. sz. első fele. Kötés: új. A Budáról 1686-ban Bécsbe szállított k vek közül való. Benne egy levél (pecséttöredékkel) Péter váci pü ktől Temesvári. Miklós esztergomi vikáriushoz. (1425—57.) (C. L. 958. s — H. VI. 1. 76. sz)

4230. Lucas de Castillionchio: Allegationes abbreviatae r Antonium de

fe Lugossy László

SZEGŐ György: Pataphizikusok : Tinguely, Szirtes, fe Lugossy. = Magyar Nemzet, LIV. évf. 227. sz. 1991. szeptember 27. 10.p.

Szirtes János és fe Lugossy kiáll., Győr : Xantus J. Muz.,1991
Jean Tinguely, Wien, Kunsthaus

ezen egy ellen nem lehet kifogást tenni: „Minden két vagy több tagú ige *tat*, *tet* képzőt vesz fel“: az itt következő pedig: „kétséget nem szenved, hogy mindazon igék, melyek szabály szerint *at*, *et*-tel képezik miveltetőjöket, cselekvőkké tesznek, midőn *tat*, *tet* képzőt vesznek fel“, épen nem állja ki a kisérletet, jól-lehet oly eldöntő hangon van kiejtve, mintha igazságát még csak kétségbe sem lehetne vonni.

Azt ugyanis tagadni nem lehet, hogy e következő igék: *fog*, *ver*, *űz*, *főz*, *fúr* stb. *at*, *et* képzővel miveltetők, p. o. *fogat*, *veret*, *főzet*, *furat* stb.; de azt már nem áll, hogy *tat*, *tet* képzővel cselekvők volnának, p. o. *vertet*, *űztet*, *fogtat* stb.; a felhozott szabály pedig ezt tanítja. Szóval: az érintett szabályokból ezen képzőknek sem kezelésével sem természetével tisztába jöni nem igen lehet, mit egy részt az igék nem egészen helyes magyarázatának is tulajdonítunk. Itt tehát előbb elmondjuk észrevételinket az igékről, s akkor majd visszatérhetünk a szó alatti képzőkre.

A 186—187. lapon az igéknek öt neme adatik elő, t. i. *cselekvő*, mely háromféle, t. i. *átható*, *benható* és *miveltető*, ezeken kivül *szenvedő* és *közös*.

Fe Lugossy László

Kép. „Neoprimitív"
1987

Lásd. Károlyi Művészeti
Múzeum
Átrium 1997/2

fe LUGOSSY László

Balaton

1994/1

» jött a legnagyobb meglepetés: a szintén portói csatár, Derlei is Moszkvába költözik, csekély hétmillióért.

TELIK MAJD BUNDÁRA A FELESÉGEKNEK

„Számomra a labdarúgás munka. Talán a feleségeink számára nehéz lesz, hogy ilyen dramatikusan megváltozik az életünk, de egy profi játékosnak mindenhez alkalmazkodnia kell. Mire kellőképpen megtanulok oroszul, még a legkisebb problémák is eltűnnek" – mondta Derlei a nagy bejelentés után. Mindenesetre a fizetésükön bizonyára telik majd pár bundára az asszonyoknak, hogy könnyebben menjen az akklimatizálódás. Erre még bőven van idő, mivel a tizenhat csapatos orosz bajnokság november 15-én a Lokomotiv Moszkva sikerével befejeződött, s az idei szezon előreláthatólag csak márciusban indul. Csak a CSZKA-nak kell igyekeznie, mert február 17-én már UEFA-kupa mérkőzést játszik a Benficával, s addig a beharangozott Bayern-labdarúgókat sem ártana a mínuszokhoz szoktatni.

Sarapova nem vacakolt

Az ausztrál nyílt teniszbajnokságon a nőknél egy mérkőzés kivételével érvényesült a papírforma, a kivétel a fiatal orosz Linyeckaja volt: a nála 65 hellyel előrébb rangsorolt amerikai Fraziert győzte le. A legkevesebb időt egy másik orosz, Marija Sarapova töltötte a pályán, mindössze ötven percre volt szüksége, hogy megverje a kínai Lit.

Ennél lényegesen több, 4 óra 21 perc kellett Hrbatynak, hogy megverje Gaudiót, s két perc híján négy órát játszott egymással Joachim Johansson és Lopez.

A nap meglepetését a 19 éves ciprusi Markosz Bagdatisz szerezte a 13. kiemelt Robredo legyőzésével. A magyar felnőttek részére befejeződött a verseny, miután Kapros Anikó párosban is kiesett. **fg**

Érdekesebb eredmények. Férfi egyes, 3. forduló: Federer (svájci, 1.)–Nieminen (finn) 6:3, 5:2-nél Nieminen sérülés miatt feladta, Szafin (orosz, 4.)–Ancic (horvát, 28.) 6:4, 3:6, 6:3, 6:4, Agassi (amerikai, 8.)–Dent (amerikai, 29.) 7:5, 7:6, 6:1, J. Johansson (svéd, 11.)–Lopez (spanyol, 24.) 6:3, 3:6, 5:7, 7:6, 13:11, Bagdatisz (ciprusi)–Robredo (spanyol, 13.) 7:6, 6:4, 6:1, Hrbaty (szlovák, 20.)–Gaudio (argentin, 10.) 7:6, 6:7, 6:7, 6:1, 6:3, T. Johansson (svéd, 30.)–Kim (amerikai) 3:6, 6:2, 6:7, 6:2, 6:2.
Női egyes, 3. forduló: Mauresmo (francia, 2.)–Ivanovic (szerb-montenegrói) 6:2, 7:5, Sarapova (orosz, 4.)–Li (kínai) 6:0, 6:2, Kuznyecova (orosz, 5.)–Diaz-Oliva (argentin) 6:3, 7:6, S. Williams (amerikai, 7.)–Mirza (indiai) 6:1, 6:4, Petrova (orosz, 11.)–Maleeva (bolgár, 22.) 6:4, 6:4, Farina Elia (olasz, 15.)–Baltacha (brit) 6:1, 6:0, Linyeckaja (orosz)-Frazier (amerikai, 21.) 6:3, 6:4.
Női páros, 2. forduló: Lee, Peng (tajvani, kínai)–Kapros, Jankovic (magyar, szerb-montenegrói) 7:6, 6:3.

Nyomozás Armstrong ellen

A francia Annecy város ügyészsége arra kérte a rendőrséget, hogy indítson nyomozást a hatszoros Tour de France-győztes amerikai kerékpáros, Lance Armstrong állítólagos doppingvétségei ügyében. A hatóságok először azt vizsgálják, hogy a tavaly nyáron megjelent LA-ügy: Lance Armstrong titkai című könyvben leírtak mennyire fedik a valóságot. A könyvben megszólal Armstrong egykori masszőrje, a brit Emma O'Reilly is, aki azt állítja: a versenyző 1998-ban doppingszerek szállításával bízta meg. *(mti)*

HÍREK. EREDMÉNYEK

Kerékpár. Bodrogi László a mezőnnyel együtt a 40. helyen ért célba az ausztrál országúti körverseny pénteki, 4. szakaszán, az összetettben a 15.-ről mégis feljött a 14. helyre. A spanyol Luis Leon Sanchez Gil őrzi vezető pozícióját. A magyar versenyző a hegyi hajrákban a hetedik, míg a sprintversenyben a 11. helyen áll. *(mti)*

Kosárlabda. NBA: Orlando Magic–Houston Rockets 99:108, Dallas Mavericks–Los Angeles Clippers 99:77, Sacramento Kings–Cleveland Cavaliers 123:96. *(mti)*

Autóbalesetben életét vesztette a 35 éves Antonio Alexe román játékos, aki 1993 és 2003 között a Szolnok, a Sopron és a Szombathely színeiben is szerepelt. *(mti)*

Kézilabda. Kulcsár Anita halála miatt a Magyar Televízió szombati és vasárnapi sportműsora is változik. A tragédia miatt elhalasztott Dunaferr–Podgorica Bajnokok Ligája-mérkőzés helyett az Arany Ászok teremlabdarúgó-bajnokág pápai fordulójának elődöntői és fináléja kerül képernyőre. A labdarúgótornát eredetileg vasárnap 15.50 órától tűzte volna műsorára a csatorna, ezért ebben az időpontban sportpolitikáról esik szó. *(mti)*

Vízilabda. A bevételek növelésére és a kiadások csökkentésére munkabizottságot hozott létre első ülésén a magyar szövetség új elnöksége. A vezetőség hosszas tárgyalás után döntött a testület felállításáról, a cél: egyensúlyban legyen az idei költségvetés. *(mti)*

Jégkorong. Két aktív NHL-es játékossal érkezik a február 11. és 13. közötti budapesti Pannon GSM Kupára a német válogatott. Az előzetesen kiadott keretben az észak-amerikai profiligában All Star-csatár, Marco Sturm a legnagyobb név, a tengerentúli bérvita miatt ő jelenleg az Ingolstadt Panthers alkalmazottja. Mellette Jochen Hecht (Buffalo Sabres) számít sztárnak. *(mti)*

Sakk. A hollandiai Wijk aan Zee-ben zajló szupertorna 6. fordulójában: Kramnyik (orosz)–Szvidler (orosz) 1:0, Short (angol)–Topalov (bolgár) 0:1, Van Wely (holland)–Lékó döntetlen, Adams (angol)–Sokolov (holland) döntetlen, Anand (indiai)–Ponomarjov (ukrán) 1:0, Griscsuk (orosz)–Polgár döntetlen.

Dragóner a portugál álomcsapatban

A tekintélyes portugál sportlap, a Bola a bajnoki mérkőzések tudósításai alapján összeállította az ottani őszi elit csapatát, és a középhátvéd posztot a fél éve Guimaraesben futballozó Dragóner Attilának adták.

Burkovits Ferenc

Tudja fejből az álomcsapat összeállítását?

A kapus a brazil Helton, aztán a portugál válogatott Miguel, utána én jövök, majd a brazil Luisao, míg a balhátvéd a portugál Ribeiro. A középpályán a portugál Petit, középen a brazil Jorginho és a bal oldalon a portugál Nascimento. A csatársor jobb oldalán a portugál Simao, középen a brazil Lietson, míg a bal szélen a szintén brazil Vender található. Nem akármilyen nevek.

Hogy értesült erről az elismerésről?

A csapattársaim mondták, vegyem meg a Bola című lapot, mert nagy meglepetésben lesz részem. Hát tényleg, majdnem kiesett az újság a kezemből.

Pedig a nyáron kész kálvária volt az átigazolása. Emlékszik még?

Szerencsére nem, csak előretekintek. A bajnokságban eddig két gólt rúgtam, és bár a táblázaton a tizedik helyen vagyunk, de mindössze négypontnyira az UEFA-kupa-szereplést jelentő helytől.

Portugália a végállomás, vagy vannak merészebb tervei?

Vannak céljaim. Jól érzem itt magam, de azért az nagyon nagy dolog lenne, ha Angliában az élvonalban tudnék futballozni. Harmincéves vagyok, de úgy érzem magam, mintha húsz lennék. A nyáron lejár a szerződésem, és bár először a Guimaraes ajánlatát fogom meghallgatni, jó lenne, ha összejönne Anglia.

Megkapta már a meghívót a magyar válogatottba?

Telefonáltak, hogy benne vagyok a bővebb keretben. Nagyon nagy dolog ez számomra, bizonyítani szeretném, hogy ott a helyem a legjobbak között.

Tét a Superbowl

Vasárnap az amerikaifutball-bajnokság két főcsoportdöntőjén dől el, hogy melyik két csapat játszhat a Superbowlon.

Az NFC-ben az alapszakasz győztese, a Philadelphia Eagles (13 győzelem, három vereség) a második helyen végzett Atlanta Falconst (12–5) látja vendégül. A philadelphiai Sasok megszakítás nélkül negyedszer jutottak be a főcsoport döntőjébe, de a korábbi három alkalommal vereséget szenvedtek. Az Atlanta 1999-ben játszhatott a nagydöntőben, de ott vereséget szenvedett a Denvertől. A két csapat utolsó három egymás elleni meccsét kivétel nélkül a Philadelphia nyerte. Mindkét csapatban színes bőrű az irányító – ez azért nem általános az NFL-ben. Év közben McNabb, a Philadelphia játékosa lényegesen jobb eredményeket ért el, mint Vick, aki viszont az előd döntőben játszott remekül.

A szakértők véleménye szerint az igazi meccset a másik főcsoportban, az AFC-ben vívják majd, ahol az NFL alapszakaszának legjobbja, a Pittsburgh Steelers (15–1) a New England Patriotsot (14–2) látja vendégül. A legutóbbi három évben kétszer nyert Superbowlt a Patroits, a címvédő, s ebben a csapatban irányít a Superbowlon kétszer a legértékesebb játékosnak megválasztott Tom Brady. A hazaiak kezdőnek számító irányítója, Ben Roethlisberger az alapszakaszban fantasztikusan játszott, ám a főcsoport elődöntőjében nem igazán villogott.

Minden részében két nagyon jó, s nagyjából azonos mutatókkal rendelkező csapat mérkőzik majd egymással, kérdés, hogy a Patriotsnak hogyan sikerül pótolnia egyre több sérült kulcsjátékosát. A mostani bajnokság alapszakaszában a Pittsburgh otthonában 34:20-ra nyert a Patriots ellen, de az azt megelőző három találkozójukat a New England nyerte.

Mindkét mérkőzés kétesélyes, s az is nagy kérdés, melyik csapat hogyan tud majd alkalmazkodni az időjáráshoz. Pittsburghben –8, Philadelphiában –7 fokot mértek pénteken, s egyáltalán nem kizárt, hogy hóesésben kell majd játszani vasárnap. **fg**

LUGOSSY LÁSZLÓ

A szívszorongató performance után jólesik egy pohár ital. A képen feLugossy László, a kiállító festőművész fotó: Soós Milán

Az antizombi és a merőkanál

TÁRLATOLGATÓ

Mindenhova és sehova sem illeszthetők be feLugossy László a héten nyílt kiállításának képei a művész igencsak szerteágazó és termékeny életművébe. Talán mert feLugossy nem szereti, ha besorolják, talán mert továbbra is az avantgárd útkeresése hajtja, újabb és újabb kifejezési formákat keresve. Ugyanakkor ott vannak a már többször használt kellékek, a hétköznapok semmitmondásából előkerült merőkanalak, borotvapemzlik, melyek időről időre felbukkannak az alkotásokon. A Vad magány – antizombie asszociációk című tárlat a művész legújabb képeiből állt össze, humorral, ötletes kifejezési formákkal és nyomasztó látomásokkal, elszakadva a mindennapok látásmódjától, mégis szorosan odakötve a néző befogadási horizontját.

A kiállítás egy szó szerint szívbe markoló performanceszal kezdődött. A feje búbjáig gézbe pólyált Baglyas Erika performer, képzőművész ugyanis egy valószínűleg disznószívekkel teli lavórból osztotta szét a nézők között önmagát. A szép, néhol meghökkentő szöveg és a lassú, szomorú előadás ráadásul bevonta a közönséget is, hiszen a nyálkás, néhol még véres szíveket Baglyas a gyanútlan nézőknek ajánlotta fel. Aki pedig nem fogadta el, az előtt lemondó mozdulattal a földre ejtette, így a produkció végére a Godot Galéria padlóján disznószívek feküdtek itt is, ott is.

A happening illett a képek hangulatához. feLugossy installációin ugyanis elsősorban bánatos nők, háziasszonyok attribútumai tűnnek fel, a merőkanalak, az elhasznált testszínű és fekete harisnyák, na meg a borotvapemzlik társas magánya. Ez különösen igaz a kiállítás címadó festményére, a Vad magányra, ahol a harisnyába bújtatott merőkanalak mint a keserűségtől megereszkedett női mellek lógnak. Az alkotásoknak – éppúgy, mint ősszel a Millenárison – sziloplaszt az alapanyaga, ami hol üvegszerűségével, hol pedig feketeségével hat a nézőkre. De a ragasztó anyagától durva háttér nem csak nyomasztó hangulatot tud kelteni, feLugossy képei humorosak és groteszkek, szomorúak és cinikusak is egyben. A Valami nagyon lassú című képen például mintha egy féllábú alak igyekezne valahova, az Optimista derűn – a címében is ironikus képen – pedig az áttetsző felületre feketével felrajzolt arcon az egyetlen vonallal megrajzolt orr és szem fordítja ki a jelentést. Már ha van ilyen, és nem csak impressziókból, egy-egy tárgy köré formálódott magánmitológiájából építkeznek ezek az alkotások. És hogy nem alaptalan magánmitológiáról beszélni, mutathatja az is, hogy sok helyütt feltünedeznek különféle jelek is, a barlangrajzok vadászó, táncoló alakjaira emlékeztető formák, például a Szókimondás szavak nélkül vagy az Üldögélő antizombie című képen. Emellett nyugodtan megállapíthatjuk azt is, hogy egy merőkanál legalább annyi jelentésréteget hordozhat, ahány nézője csak van.

Mézes Gergely

Vad magány – antizombie asszociációk
Godot Galéria (Bp. VII., Madách út 8.)
Megtekinthető: február 12-ig, keddtől péntekig 10–18 óráig, szombaton 10–13 óráig

Kogart, a művészetek étterme

ÍZLELŐ

Vakítóan fehérek a székhuzatok, ez az erős fehérség a szürke Budapest zord telében már olyan, mint egy műalkotás, ami élesen el akar ütni a környezetétől. És el is akar, hiszen a házban modern festményekből rendeznek kiállításokat, az étteremben pedig művészi tárgyak, könyvek, albumok vásárolhatók késő este is. Mindehhez egy öregúr hiperérzékeny szomorkássággal veri szintetizátorának billentyűit, és kellemesen halk búskomorsággal beledalol az éjszakába. Kár, hogy ezt szintetizátoron teszi, stílszerűbb lenne egy elegáns fehér zongora. Gyakran vannak itt különben dzsesszkoncertek is, melyek programját az asztalokon elhelyezett, az étlaphoz hasonló, szép nyomtatványon hirdetik.

Nincs nagy választék, levesekből kimondottan szűk, és nem túl eredeti a kínálat. Az Andrássy gulyás abban különbözik a szokásos hungarikumtól, hogy a csipetkét paradicsommal színezik benne. A leves korrekt, de semmi különös. Figyelemre méltóbb nála az előételként szolgáló pármai sonka, amit lágyan ízletes túró mousse-szal töltenek, és endíviás – enyhén édeskés, ropogós zöldség – körtesalátával tálalnak. Szerencsés bevezető a gasztronómiai élvezetekhez. Amikor a gulyáshoz csuszát rendeltem kapros juhtúróval és gombapaprikással, azt hittem, hogy jó magyarosan nehezet eszem majd. De a tészta könnyedén franciás – a tálalás is az –, jól megpirították, amitől remek íze lett. A gombapaprikás pedig már-már közelít valami finom mártáshoz. A pulykamell parajjal és gorgonzolával töltve, mogyorómártással izgalmas kompozíció. A fiatal, kedvesen előzékeny pincérhölgy szívén viseli, hogy desszerttel is növeljük a kalóriák számát. A forró csokifelfújt mentás fehércsoki-öntettel a mennyországba vezető út kezdete. A mandulás, sült tejpudingholdak, ha nem is ennyire elementárisak, de földi nyalánkságként beválnak. Az előkelő étterem és a fiatalosan lezser kávéház között lavírozó Kogart érdekes színfolt.

Bóta Gábor

Kogart
Bp. VI., Andrássy út 112.

Tus és só

DRUKKOLÓ

Két küzdősportesemény is figyelmet érdemel a hét végén. A vívásról nem közismert, hogy ebbe a kategóriába tartozik, pedig igen, különösen az utóbbi években domborodott ki ez a jellege. A hét végén a női párbajtőrözők Világkupán esnek egymásnak.

A másik verseny a szumósok érdi nemzetközi küzdelme. A sportágról a Eurosport közvetítései alapján rendelkezhet ismeretekkel az átlag magyar; az ott látottak alapján érdemes elmenni a 4-es számú általános iskolába, még úgy is, hogy nem a világelit óriásai oktatják egymást tornateremben, és tán sót sem fog szórni senki. **kg**

Női párbajtőr Világkupa
Szombaton egyéni 8.00-tól
Vasárnap csapat 9.00-től
Budapest, Nemzeti Sportcsarnok

Szumo nemzetközi verseny
Vasárnap 10.00-től
Érd, 4-es számú Általános Iskola, tornaterem

mandarin

13^{30} Southampton–Liverpool angol futballbajnoki
Sport1

16^{00} Gryllus Vilmos: Maszkabál
Budapest, Millenáris fogadó

16^{25} Flamentango
A Compania Maria Serranóról
Duna Televízió

18^{30} Teleki Miklós orgonakoncertje
Balassagyarmat, Rózsavölgyi Márk művészeti iskola

19^{00} Nem ér a nevem!
Filmmúzeum

22^{00} Budapest Night Rhapsody
Budapest, Szóda mulató

23^{00} Dopeman- és Emilio-koncert
Dombóvár, XXL klub

vasárnap

11^{00} Budapest Ragtime Band
Budapest, Matáv Zeneház

19^{00} A talizmám
R.: Máté Gábor, Fsz.: Nagy Ervin, Fullajtár Andrea, Rezes Judit
Budapest, Katona József Színház

19^{00} A csókos asszony
R.: Béres Attila, Fsz.: Stubendek Kati, Gregorovics Tamás
Pécs, Nemzeti Színház

19^{00} Honvéd–Csehov vízilabda Euroliga-mérkőzés
Budapest, Kőér uszoda

23^{50} Hollywood Rt.
Filmek és sztárok alulnézetből
BBC Prime

(NEM) 1 FORMA RAJZOK

(NEM) 1 FORMA RAJZOK

FE LUGOSSY LÁSZLÓ KIÁLLÌTÁSA

1995. ÁPRILIS 6-21.

MEGNYITÓ ÁPRILIS 6-ÁN,

CSÜTÖRTÖKÖN, 18 ÓRAKOR

KEDD SZÜNNAP, NYITVA 14-18 ÓRÁIG
1146 Budapest, Ajtósi Dürer sor 5.

LIGET GALERIA

Fk.: Reszler Erneszlin

FE LUGOSSY László

nemember

nemember

nemember

nemember

fe Lugossy László

[NOFAX]

kiállításának megnyitója

1995. március 24-én 18 órakor lesz.

Megnyitja: SZIRTES JÁNOS

A kiállítás megtekinthető

március 24-től április 23-ig

hétfő kivételével naponta 14 és 18 óra között.

fe Lugossy László

Pataki Gábor

Budapest
Csörsz u. 23-25.
1123

Bartók 32 Galéria

H-1111 Bartók Béla út 32. (tel./fax:1869-038)

fotó: Lugosi Lugó László

FELUGOSSY LÁSZLÓ
KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA
A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA KRASZNAHORKAY LÁSZLÓ, ÍRÓ
ANTIK ALAPOK
TISZTELETTEL MEGHÍVOM ÖNT
A VÁRFOK 14 GALÉRIÁBA
1997. SZEPTEMBER 4-ÉN,
18-20 ÓRAIG
A KIÁLLÍTÁS SZEPTEMBER 27-IG TART NYITVA,
KEDDTŐL SZOMBATIG 11 ÉS 18 ÓRA KÖZÖTT.
SZÜNNAP: VASÁRNAP ÉS HÉTFŐ
VÁRFOK 14 GALÉRIA
VÁRFOK 14 GALÉRIA, H-1012, BP, VÁRFOK U. 14.
SPIRITUSZ GALÉRIA, H-1012, BP, VÁRFOK U. 14.
"A" ÉPK.FSZT.3. TEL./FAX: 213-5155
E-MAIL: SZALOKYK@MAIL.MATAV.HU. SZALÓKY KÁROLY

fe LUGOSSY LÁSZLÓ

(NEM) 1 FORMA RAJZOK

(NEM) 1 FORMA RAJZOK

FE LUGOSSY LÁSZLÓ KIÁLLÌTÁSA

1995. ÁPRILIS 6-21.

MEGNYITÓ ÁPRILIS 6-ÁN,

CSÜTÖRTÖKÖN, 18 ÓRAKOR

KEDD SZÜNNAP, NYITVA 14-18 ÓRÁIG
1146 Budapest, Ajtósi Dürer sor 5.

LIGET GALERIA

Fk.: Reszler Erneszlin

Fe Lugossy László

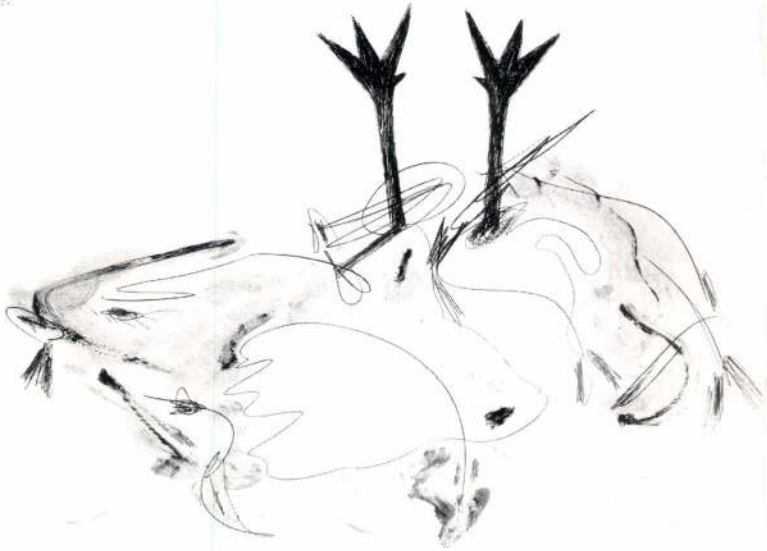

STUDIO 1900
GALÉRIA
SZABÓ ÁGNES
BUDAPEST XIII
BALZAC U 30

PRINTED MATTER
NYOMTATVÁNY

KESZPÉNZZEL BÉRMENTESÍTVE
1997
8-4

feLUGOSSY LÁSZLÓ: EGZISZTENCIÁLIS MADARAK

1997 ÁPRILIS 13-MÁJUS 9
MEGNYITÓ: ÁPRILIS 13 VASÁRNAP 17
BEJÁRAT A HEGEDŰS GYULA UTCAI OLDALON

Lóska Lajos

Budapest
Felsőzöldmáli út 61-63
1025

„...VÁSÁRHELYI ANTAL
grafikus kiállítása..."

STÚDIÓ GALÉRIA
Budapest V., Bajcsy-Zsilinszky út 52.

1984. II.8. – III. 4.-ig
Megnyitják:
fe. LUGOSSY LÁSZLÓ
ef. ZÁMBÓ ISTVÁN
1984. II.8.-én 18 órakor

EXPANZIÓ V.

A Madách Imre Művelődési Központ és a
Trăgor Ignác Múzeum rendezvénye

1993. július 2-3-4.

GÖRÖG TEMPLOM KIÁLLÍTÓTEREM
Vác, Március 15. tér 19.

MADÁCH IMRE MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
Vác, Dr. Csányi L. krt. 63.

PÉNTEK, ESTE 7 ÓRA
Green Leaf (Litvánia) Petőcz András, Kurdy F. J., Lipcsey Emőke, Háy János, Geltz Péter-Fabó Kinga, Lantos Katalin, Lantos László (Tricepsz), Monori Margit, Németh P. Mikola, Az Európai Utas szerzői, Dream Team, Makám.

SZOMBAT, ESTE 7 ÓRA
Fe Lugossy László-Szirtes János, Deli Ágnes-Bánföldi Zoltán, Bone Rudolf, Szkárosi Endre, Szombathy Bálint, Túlsó Part, Talajlárma + Árvai György: Borlai-Dóra-Kopasz-Mezei, Szántó Éva, Juhász József, Lois Viktor, Kovács István.

VASÁRNAP, ESTE 7 ÓRA
Madách I. Műv. Központ:
Andaxinház: Ketten Egyedül (Gletz Péter-Stubnya Béla)
Szabados György koncertje,
Görög Templom Kiállítóterem:
Olescher és a Multimédia -
Az Oltár-élőkép
Teremtési re-kreáció

EXPANZIÓ V.

PÉNTEK, ESTE 7 ÓRA

Green Leaf (Litvánia), Petőcz András, Kurdy F. J.,
Lipcsey Emőke, Háy János, Geltz Péter-Fabó Kinga,
Kettős Tamás, Tóth Gábor, Ladik Katalin, Lantos
László (Tricepsz), Monori Margit, Németh P. Mikola,
Az Európai Utas szerzői, Makám koncert,
a Madách Imre Művelődési Központban
Dream Team: A mese bűvölete
pszichoanalítikus drámajáték felnőtteknek
(Balázs Mária, Régenhart Éva és Tóth Imre)

SZOMBAT, ESTE 7 ÓRA

Fe Lugossy László-Szirtes János, Deli Ágnes-
Bánföldi Zoltán, Bone Rudolf, Szkárosi Endre,
Szombathy Bálint, Túlsó Part, Talajlárma + Árvai
György: Borlai-Dóra-Kopasz-Mezei,
Szántó Éva, Juhász József,
Lois Viktor, Kovács István.

VASÁRNAP, ESTE 7 ÓRA

Madách Imre Művelődési Központ:
Andaxinház: Ketten Egyedül
(Gletz Péter-Stubnya Béla)
Szabados György koncertje,
Görög Templom Kiállítóterem:
Olescher és a Multimédia -
Az Oltár-élőkép
Teremtési re-kreáció

fe Lugossy László

HOME GALÉRIA

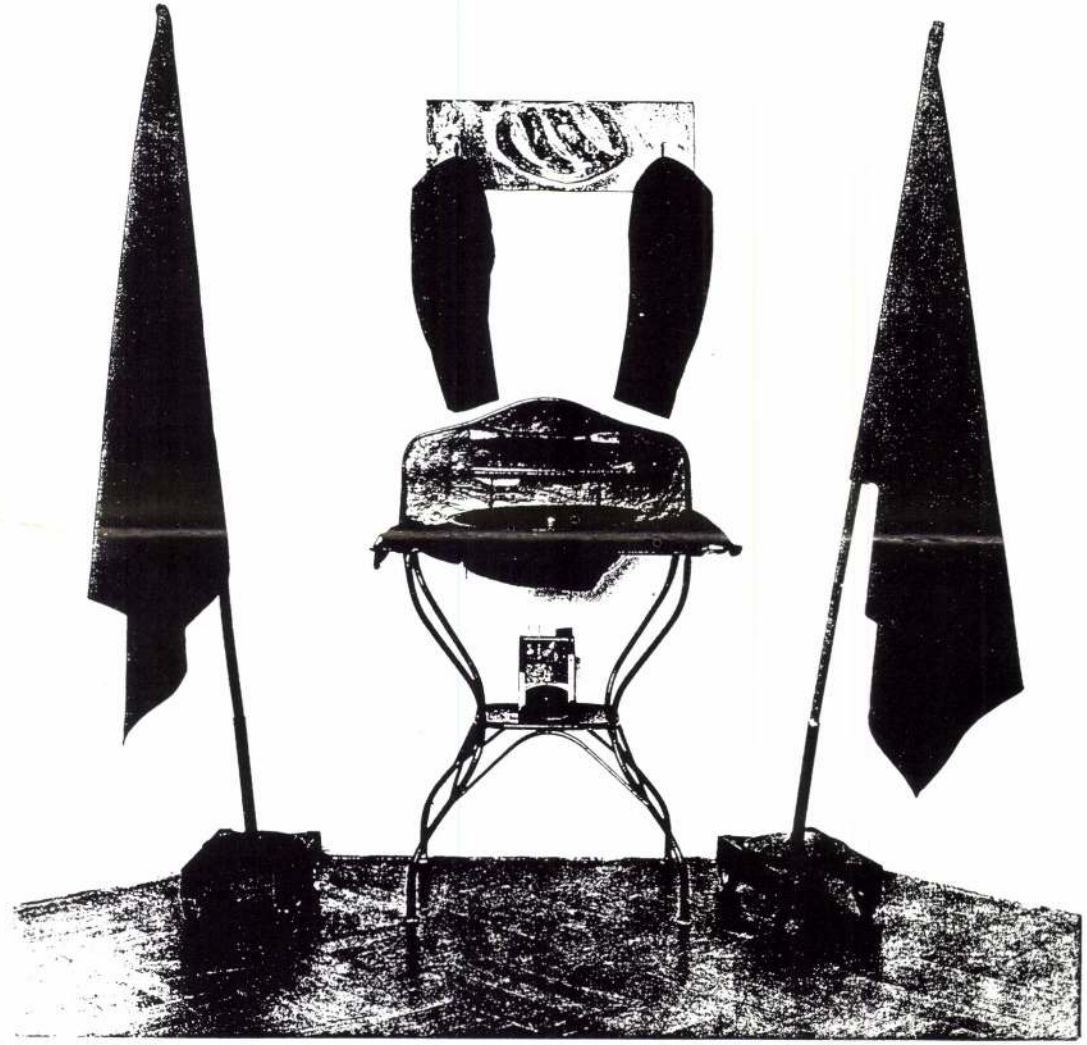

MEGHÍVÓ

Meghívjuk Önt

fe LUGOSSY LÁSZLÓ

UNI de FORMIS

című kiállításának megnyitó-ünnepségére

Időpont: 1993. Május 2. 19 óra

megnyitja: HERNÁDI GYULA író

majd
ÜSSE TAÖ című
zenei produkció

előadják: Melis László és
fe Lugossy László

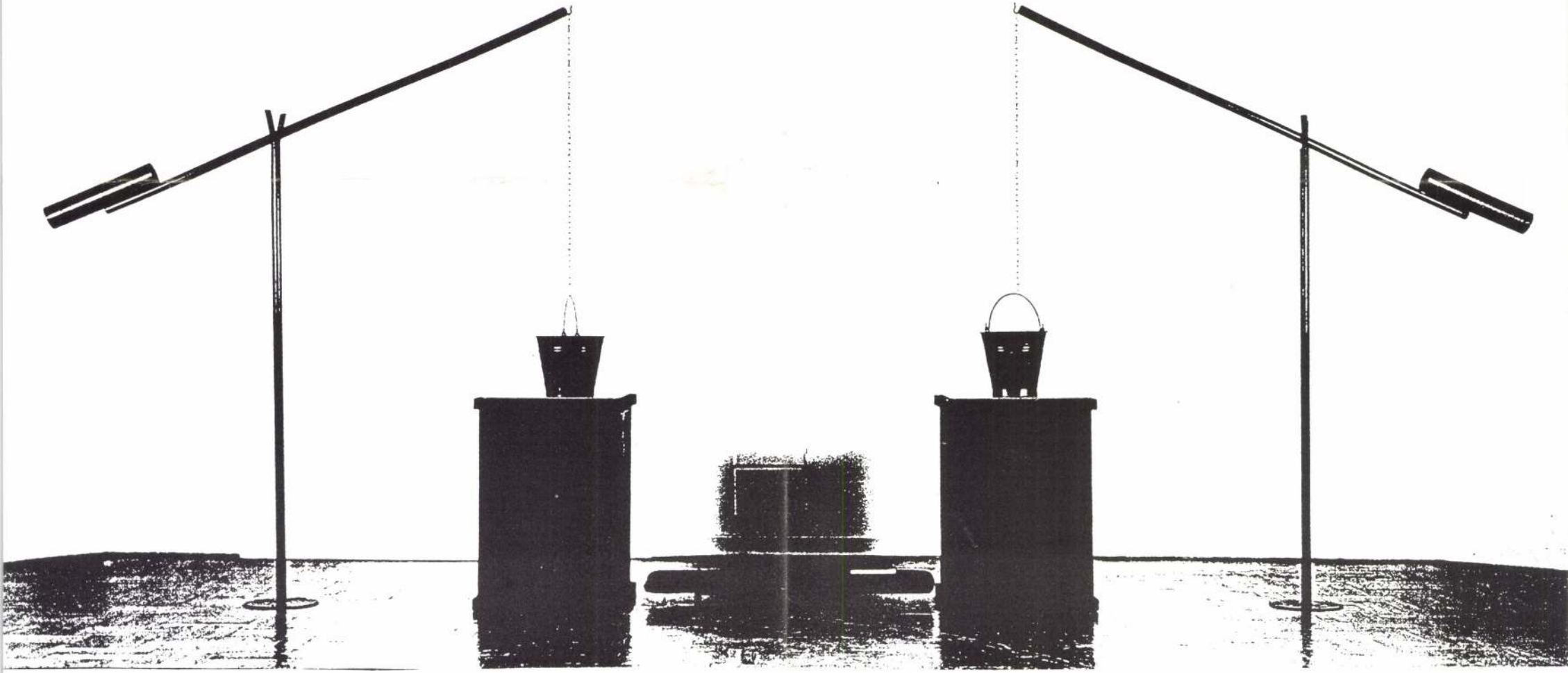

ISAAC BASHEVIS SINGER

A szégyenfolt

FORDÍTOTTA: SZÁNTÓ JUDIT
FABULA KÖNYVKIADÓ
208 OLDAL *280 FT*

Egy Galíciából elszármazott gazdag zsidó üzletember Argentínából visszatér ifjúkori kalandjai és botlásai színhelyére, Varsóba. A nagyváros varázsa magával ragadja: mulatságos és tragikomikus szerelmi kalandokba bonyolódik, több nő fejét csavarja el egyszerre. Ám az egyik a szélhámosnál jóval ravaszabb nő kihasználja, félrevezeti, s a férfi annyi év után ismét a varsói börtönben találja magát...

JOSEF ŠKVORECKÝ

Csoda

FORDÍTOTTA: V. DETRE ZSUZSA
EURÓPA KÖNYVKIADÓ
560 OLDAL *550 FT*

Az 1924-ben született cseh írót *Csoda* című könyvének megjelenése után, 1978-ban megfosztották csehszlovák állampolgárságától, és azóta Kanadában él. A regény a cseh nemzet háború utáni történelmének, az 1948–1978 közötti harminc évnek dokumentum értékű krónikája, klasszikus értelemben vett nagyregény, amelynek olvasmányosságát zabolátlan erotika, egy politikai gyilkosság felderítése és a Hašekéra emlékeztető kegyetlen, de ellenállhatatlan humor adja.

Zsidó mesekönyv

ILLUSZTRÁLTA: MAGÉN ISTVÁN
LOGOS KÖNYVKIADÓ
308 OLDAL *478 FT*

Egy nép kultúráját és életről vallott felfogását meséin keresztül lehet legjobban megismerni. A válogatás keresztmetszetét adja a zsidóság több ezer éves mesevilágának. A művelődéstörténet kevésbé ismert területéről kaphat belőle az olvasó örök emberi példákat, amelyek segítségével napjaink előítéleteit és gonosz indulatait is feloldhatja.

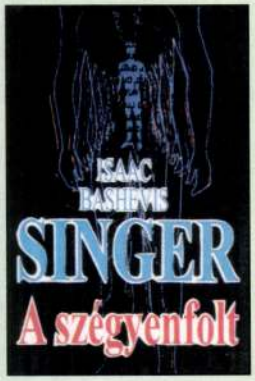

NAPLÓK, LEVELEK

ISZAAK BABEL

Napló, 1920

FORDÍTOTTA, AZ ELŐSZÓT ÉS A JEGYZETEKET ÍRTA: HETÉNYI ZSUZSA
PESTI SZALON KÖNYVKIADÓ
160 OLDAL *210 FT*

Iszaak Babel az Első Lovashadsereg harcainak szüneteiben jegyezte föl naplójába mindazt, amiből később a *Lovashadsereg* elbeszéléseit írta. Döbbenetes a naplót éppen most kézbe venni, amikor kis nemzetek vívják a szomszédságunkban függetlenségi és polgárháborúikat. A jelek szerint Babelnek nem voltak illúziói a forradalmat illetően, és mindent tárgyilagos figyelemmel regisztrált.

Harminchat év

SZABÓ LŐRINC ÉS FELESÉGE LEVELEZÉSE 2. KÖTET: 1945–1957

SAJTÓ ALÁ RENDEZTE, BEVEZETTE ÉS A JEGYZETEKET ÍRTA: KABDEBÓ LÓRÁNT
MAGVETŐ KÖNYVKIADÓ
KB. 700 OLDAL *580 FT*

A század magyar költészete kiemelkedő alakjának, Szabó Lőrincnek és feleségének, Mikes Lajos leányának több mint harmincöt éven át folytatott levelezésében megtaláljuk két ember érzelmi és szellemi kapcsolatának minden szépségét, örömét és bánatát, buktatóját és kísértését. A levelek beszámolnak versek születéséről, fordítói dilemmákról, műhelygondokról és alkotói töprengésekről, irodalmi tervekről, hírekről és pletykákról. Szinte észrevétlenül megelevenedik bennük a korszak szellemi élete.

IGNOTUS PÁL

Fogságban 1949–1956

CSERÉPFALVI KIADÓ
253 OLDAL *299 FT*

„Számtalan barátomnak és ismerősömnek tartozom hálával, amiért osztoznak életem e könyvben szereplő szakaszának eseményeiben, s azért, hogy megörökíthettem őket. Azokról az ismeretlen emberekről sem feledkezem meg, akik kiállottak mellettem azokban az időkben, amikor a magyar hatóságok úgy határoztak, hogy élve kell elrohadnom a börtönben..." – olvashatjuk a magyar irodalom és kultúra legendás alakjának, Ignotus Pálnak Rákosiék börtönéről írott naplójában. Bírósági tárgyalásáról, majd börtönéveiről számol be érdekfeszítően megírt, dokumentum értékű naplójegyzeteiben.

KARSA FERENC

Szabadságharcos napló

A KÖRÜLTEM ÉS VELEM 1848. ÉS 1849. ÉVEKBEN TÖRTÉNT ESEMÉNYEK

ZRÍNYI KIADÓ
382 OLDAL *360 FT*

A szerző honvédéletének egy évét és egyben a magyar nemzet történelmének sorsfordító eseményeit, a szabadságharc történetét összegezte naplójában. Élvezetes, érdekfeszítő olvasmány, amely most, közel másfélszáz éves lappangás után kerül az olvasókhoz.

GERVAI ANDRÁS

„Ki méltó látni a csodát"

INTERJÚK

B. U. K.
KB. 200 OLDAL *250 FT*

A kötetben megszólaltatott valamennyi interjúalany érdekes, a maga módján különleges ember. Babits címadó verssorának szavaival: olyan, „ki méltó látni a csodát". Munkásságuk, magatartásuk és erkölcsiségük példaadó. Mindegyiküket afféle megszállottság mozgatja, tág értelemben vett alkotásvágy hajtja. Sorsukról vagy életük sorsfordító pillanatairól, eseményeiről, hitről, eszményekről, értékekről vallanak.

MÉSZÁROS MÁRTA

Napló magamról

PELIKÁN KIADÓ
320 OLDAL *300 FT*

A filmrendezőnő különleges életét, valamint kiváló filmjei születésének történetét ismerhetjük meg a könyvből, melyben forgatókönyv-részletek és fotók rímelnek egy-egy fontos eseményre a szerző életében.

NEMES NAGY ÁGNES

Amerikai napló

SZÁZADVÉG KIADÓ
180 OLDAL *280 FT*

A kortársi magyar líra kiemelkedő egyénisége 1979 őszén tartózkodott Iowa városában, s ottani élményeiről, benyomásairól, elmélkedéseiről naplófeljegyzéseket készített, amelyek hagyatékából kerültek elő. Ez a teljesen ismeretlen és élénk érdeklődésre számot tartó írás a kor egyik nagy költőjének gondolkodásmódjába és műhelyébe enged dokumentum értékű bepillantást.

Németh László élete levelekben, 1914–1948

SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ
836 OLDAL *780 FT*

Németh László a nászútjáról Osvát Ernőnek írt levelében nem kisebb ambíciót árul el, mint hogy „a magyar szellemi erők organizátora" akar lenni. S noha a szó osváti jelentéstartalmát tekintve Németh László sohasem lett jó szervező, hatalmas szellemi vonzáskörre volt, ideái és tervei meghatározó szervező erőt és szerepet biztosítanak számára, s a kor legjelentősebb alkotóinak, személyiségeinek jó részével levelező kapcsolatba került. Leveleinek tartalma ritkán praktikus közlendő csupán: gyönyörű vallomásokat ír ő magas irodalmi és gondolati szinten a címzetteknek.

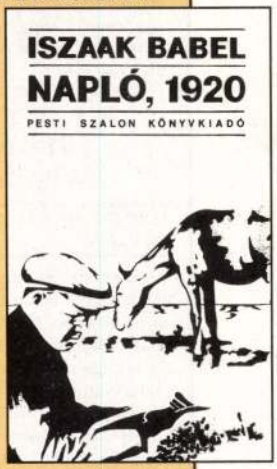

• ESSZÉK, TANULMÁNYOK

ALBERT GÁBOR

István király fanyar bora

PÜSKI KIADÓ
280 OLDAL 280 FT

Irodalmi és történelmi esszék, tanulmányok és beszédek az 1986–1992-es évekből.

BALASSA PÉTER

Szabadban

LIGET
366 OLDAL 188 FT

Meditatív kisesszéiből komponált kötetet a szerző. Négy ciklusba rendezte a politika, a metafizika, a társadalom, az irodalom, a zene és a film problémáit és alkotásait elemző írásait. Az öt bevezető és két záró írás közti ciklusok címe: *Archív politika; Kapreál; Ezentúl – ezen túl; Arab hómezők.*

BOJTÁR ENDRE

Kelet-Európa vagy Közép-Európa?

SZÁZADVÉG KIADÓ
160 OLDAL 260 FT

A nyolcvanas években írt esszék Közép- és Kelet-Európa XX. századi kultúráját világítják át, főként a szláv és a balti államok irodalmával és történelmével foglalkoznak. Ugyanakkor kapcsolatban állnak a magyar kultúra jelenségeivel is.

CS. GYÍMESI ÉVA

Honvágy a hazában

PESTI SZALON KÖNYVKIADÓ
220 OLDAL 240 FT

Cs. Gyímesi Éva a romániai magyar irodalom- és eszmetörténet jelentős és egyre népszerűbb alakja, akinek oktatói és közéleti szerepvállalása is példásan figyelemre méltó. Az erdélyiség alapkérdéseit vizsgálja, köztük a transzszilvanizmus ideológiáját.

ERŐS FERENC

A válság szociálpszichológiája

T–TWINS KIADÓ
300 OLDAL 350 FT

Az 1980 és 1992 között publikált szociálpszichológiai írások a nyugat-európai társadalomlélektanban folyó viták hatását tükrözik, és ezeknek tanulságait próbálják levonni a hazai és általában a közép- és kelet-európai viszonyok szempontjából. A legtöbb írás a térségünkben lezajló társadalmi és politikai átalakulások, a rendszerváltás társadalomlélektani tényezőit és következményeit vizsgálja.

FE LUGOSSY LÁSZLÓ

Atavisztikus levelek

KOMÁROM–ESZTERGOM MEGYEI ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL JÓZSEF ATTILA MEGYEI KÖNYVTÁRA
112 OLDAL 120 FT

A szentendrei képzőművész és író az *Új Forrás* 1992. évi számaiban hónapról hónapra tette közzé különös, bizarr eszméit, amelyekben sajátos módon gondolkodik a világról, és fűz reflexiókat megélt vagy csak megélni vágyott kalandjaihoz. A modern próza kedvelői bizonyára szeretettel fogadják fe Lugossy „leveleit".

FILEP TAMÁS GUSZTÁV

Az ellenállás vize

ESSZÉK, KRITIKÁK

SZÉPHALOM KÖNYVMŰHELY
KB. 190 OLDAL 191 FT

A fiatal szerző a magyar irodalom- és művelődéstörténet elfeledett értékeit feltáró búvárkodásainak eredményei alapján írt esszéiből, illetve kritikáiból készült a válogatás. Írásainak többsége a magyarság és az utódállamok kapcsolatával, valamint XX. századi szellemi irányzatainkkal foglalkozik. A kötetben egyaránt olvashatunk Bethlen Miklósról, Őz Pálról, Lovassy Lászlóról, Bölöni Farkas Sándorról, Csécsy Imréről, Kovács Imréről, Makkai Sándorról vagy éppen Tavaszy Sándorról.

GOMBOS GYULA

Tükörcserepek

PÜSKI KIADÓ
460 OLDAL 320 FT

A történelem balján című sorozat 3. kötete irodalmi, történelmi és politikai esszéket tartalmaz.

WITOLD GOMBROWICZ

Testamentum

FORDÍTOTTA: PÁLFALVY LAJOS
PESTI SZALON KÖNYVKIADÓ
160 OLDAL 220 FT

Witold Gombrowicz a XX. század egyik legjelentősebb írója, aki szépirodalmi műveiben és irodalmi értékű naplóiban, esszéisztikus prózájában korunk összes égető szellemi, lelki és társadalmi problémájával szembenézett. Ő látta és tárta fel a legsokrétűbben térségünk kis államainak és polgárainak nyomorúságát. Szakadatlanul kutatta, hogy miként lehet ebből a nyomorúságból egyéni megoldásokat keresve kiszabadulni. Utolsó műve a Testamentum azokból az önéletrajzi beszélgetésekből készült, amelyeket halála előtt egy évvel folytatott egy fiatal francia íróval, Dominique de Roux-val.

KARÁTSON GÁBOR

Világvége után

CSERÉPFALVI KIADÓ
240 OLDAL 499 FT

A kötet a szerző kisebb-nagyobb írásait gyűjti össze 1964-től napjainkig. Olyan írásokat, amelyeket a megjelenés legcsekélyebb reménye nélkül magának írt, és aztán hol mégis megjelentek, hol nem. A tematika változatos: festészeti tanulmányok, nyílt levelek, a kínai bölcselet és a magyar belpolitika összefüggése.

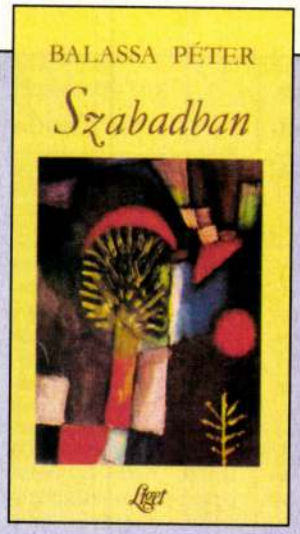

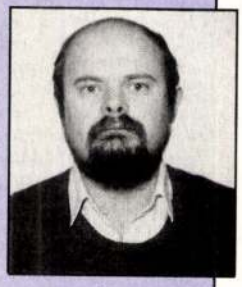
FILEP TAMÁS GUSZTÁV

CS. GYÍMESI ÉVA

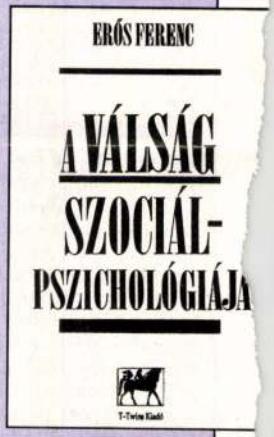

WITOLD GOMBROWICZ

KARÁTSON GÁBOR

TÁVCSŐ & KÖRNYÉKE

MŰVÉSZTELEPI GALÉRIA

SZENTENDRE

feLugossy László – Telefon: 06-47 321-354 / 06-47 311-349

A PEST MEGYEI MÚZEUMOK IGAZGATÓSÁGA
(FERENCZY MÚZEUM)

Tisztelettel meghívja Önt

feLUGOSSY LÁSZLÓ

TÁVCSŐ ÉS KÖRNYÉKE c. kiállításának
megnyitójára

1997. JÚNIUS 20-án (pénteken) 17 órára

A MŰVÉSZTELEPI GALÉRIÁBA
(Szentendre, Bogdányi u. 51.)

A kiállítást megnyitja
TATAI ERZSÉBET
művészettörténész

A kiállítás megtekinthető
1997. június 20-tól augusztus 3-ig
szerdától-vasárnapig 12-től 18 óráig

Tisztelettel meghívom Önt a VÁRFOK GALÉRIÁBA
1999. szeptember 2-án, csütörtökön 18 órától 20 óráig

feLUGOSSY LÁSZLÓ

„Számozott fejek (Agónia)" című kiállításának megnyitójára.

A kiállítás szeptember 25-ig tart nyitva, keddtől szombatig 11 és 18 óra között.

VÁR 14 FOK
GALÉRIA
Budapest ✦ Hungary

FIAC
Foire Internationale d'Art Contemporain

A kiállítással azonos időben
a **SPIRITUSZ GALÉRIÁBAN**
/I., Várfok u. 14. „A" lph. fszt. 3./
új válogatás látható a galériákhoz
tartozó művészek munkáiból.

VÁRFOK GALÉRIA
H–1012 Budapest, Várfok u. 14. Tel./Fax: 213-5155
e-mail: szalokyk@mail.matav.hu
varfok14@freemail.c3.hu
Szalóky Károly
/Támogatók: Állami Nyomda Rt., Budapest Bortársaság/

feLUGOSSY LÁSZLÓ

HÉTVÉGI EXPANZIÓ

fe LUGOSSY LÁSZLÓ ÉS SZIRTES JÁNOS KIÁLLITÁSA
a kiállitást a KOHOLT NAPSÜTÉS c. akcióval
nyitják meg a müvészek 1989. junius 30-án
19 órakor, előtte 17 órától vetités. Helyszin:
GÖRÖG TEMPLOM KIÁLLITÓTEREM 2600 Vác 2600
Március 15. tér 19.

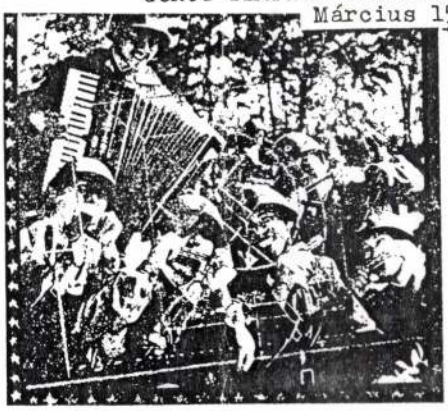

fe LUGOSSY Laurel

fe LUGOSSY László

kiáll. Bp., Liget Galéria, 1985

ism. GYETVAI Ágnes: Panel : Három kiállitásról.
= Magyar Nemzet, 1985. október 1. 7.

Ágoston László 1419
Ágoston Mónika 1734
Ágoston Pribilla Valéria 19
Ágotha Margit 1735
Aknai Tamás 1661, 1933, 21
Alberthal, Hans 1054
Albertini Béla 547, 1272,
Albrecht Gyula 1009
Alle Teréz 1736
Álló Gyula 1737
Allsopp, Bruce 1519
Almár György 1738
Almásy Aladár 1739
Alpatov, Mihail 1905
Al-Rawi, Noori 1740
Alt Rudolf 1313
Altmann Julia 640

fe LUGOSSY László

Csajka Gábor Cyprian: A Tenyészet fe (nomenológiai) puhasága három rapszódikus gyűrődés fe Lugossy László művészetéről. = Mozgó Világ 11, 1985, 12. 90-95. + ill

fe LUGOSSY László

WEHNER Tibor: Szabadságnövegek. Beszélgetés

fe Lugossy Lászlóval, egy ülésben. =

= Új Forrás. 21. 1989. 1. 81–82.

XXn. 45 n. / Mesterek

ósithatatlan épitkezésü forma-
truktiv müvészet világnézete
itikai és gazdasági illusztrá-
gal való leszámolás heroikus
liráján. Müvelői vállalják a
atukat nem a harci emlékek uj-
ályharc céljának tudatával tart-
k mincsen a polgári világnézet-
ttel dialektikusan még ma is
kal. Ezért vethették el maguk-
lsó formacsökevényét is, az
olgált egyéni eredményesség

KIESELBACH GALÉRIA

1055 Budapest, Szent István krt. 5.

Tisztelettel meghívjuk Önt
a kiállítás megnyitása alkalmából
adott fogadásunkra
1997. november 7-én 18-20 óra között.

A művek megtekinthetők november 22-ig
hétköznap: 10-18 óráig,
szombaton: 10-13 óráig.

FE LVGOSSY LÁSZLÓ

KIESELBACH GALÉRIA
1055 Budapest,
Szent István krt. 5.
Tel.: 269-3148
Kieselbach Tamás

VÁRFOK 14 GALÉRIA
1012 Budapest,
Várfok u. 14.
Tel./fax: 213-5155
Szalóky Károly

Két Galéria
forradalmi találkozása

1997. november 7-én 18 órakor a
Kieselbach Galériában a Várfok Galéria rendezésében.

Bak Imre
Böröcz András
Bukta Imre
Fehér László
feLugossy László
El Kazovszkij
Klimó Károly
Mulasics László
Nádler István
Szirtes János
Szotyory László

A veszprémi Laczkó Dezső Múzeum
2004. március 13. és június 15. között
bemutatja a jubiláló 15 éves Veszprémi Művész Céhet.

A kiállítás ideje alatt a következő rendezvényre várjuk az érdeklődőket:

2004. június 2-án 16 órakor:
A Balaton, mint festői téma

RANDEVÚ A MŰVÉSZEKKEL

A Múzeumi Kávéházban

2004. május 5-én 14-18 óráig

Restaurálás, mesterségek fortélyai

A vendégeket köszönti:

V. dr. Fodor Zsuzsa
megyei múzeumigazgató

14-16 óráig videó interjúkat lehet nézni a céh tagjairól, majd 16 órakor Král Éva beszél a restaurálásról, a többi művész pedig a mesterségek fortélyairól.

Mindenkit szeretettel várunk kávéházunkba, a Laczkó Dezső Múzeum előcsarnokába:

Vidi Nándorné (Vera)
kulturális menedzser
és
Gopcsa Katalin (Kati)
művészettörténész

Jelen lesz:

BODA Balázs festőművész
FARKAS István festőművész
FELHŐSI István restaurátor, festőművész
HORVÁTH László iparművész
KAPROS KÓSA Edit textilművész
KISS Miklós üvegművész
KOMÁROMI Erzsébet Katalin textilművész
KRÁL Éva restaurátor, festőművész
LUGOSSY Edit textilművész
LUGOSSY László szobrászművész
RAFFAY Béla szobrászművész
RAFFAY Dávid szobrászművész
SZELÉNYI Károly fotóművész
VÁSÁRHELYI János iparművész

Lugossy László

Baráti társaságként indult tizenöt évvel ezelőtt a Veszprémi Művész Céh. A szépmesterségekről, új albumokról és folyóiratokról, a művészet alakulását tettenérhető kiállításokról jól esett és most is jól esik elbeszélgetni egy-egy kávé vagy tea mellett. Jó megvitatni, hogy miért is olyan népszerűek az impresszionisták még ma is, és mennyire volt őszinte az érdeklődés a Monet és barátai kiállítás iránt és mennyire divat? Használnak-e a sztárkiállítások a művészet iránti őszinte érdeklődésnek? Lehet, hogy a Magyar Nemzeti Galéria által rendezett Mednyánszky-kiállítás több figyelmet érdemelt volna? Miért van az, hogy ha végiglátogatjuk a nagy európai múzeumokat, más értékrend alakul ki bennünk arról, hogy melyek is voltak a huszadik század művészetének mérföldkövei? Mit rejthet egy régi festmény, ha a restaurátor elkezdi a tisztítást, és mit árulhat el a szobrász márvány faragás műhelytitkairól? Hozzá lehet-e még férni a Balatonhoz, vagy mindenütt elkerített magánterületbe botlik a tónál motívumot kereső piktor?

A múzeum munkatársai a kiállítás ideje alatt három alkalommal a múzeum előcsarnokát elvarázsolják, vagy, legyünk precízek átalakítják a veszprémi ligetben hiányt pótló kávéházzá: kis asztalkákkal, zenével, folyóiratokkal... Az asztalok mellett a Veszprémi Művész Céh tagjai jóízű beszélgetésre várják az érdeklődőket.

Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság
8200 Veszprém, Erzsébet sétány 1.
Tel.: 88/564-310, Fax.: 88/426-081, E-mail: titkar@vmmuzeum.hu
Nyitva tartás: március 15. – október 15. 10.00 - 18.00, október 16. – március 14. 12.00 - 16.00

MEGHÍVÓ

fe LUGOSSY LÁSZLÓ

H-2000 Szentendre, Kelta köz 1.

ÖNÁLLÓ KIÁLLÍTÁSOK

1973. Gyopár Klub, Békéscsaba, 1975. Bydgoszcz, Műszaki Főiskola Klubja, (Bereznai Péterrel és ef Zámbó Istvánnal), 1978. Lapos, Vajda Lajos Stúdió, Szentendre, (Wahorn Andrással és ef Zámbó Istvánnal), 1985. A 3 Fő erény, Pécsi Galéria, Pécs (Wahorn Andrással és ef Zámbó Istvánnal), 1985. Tatgalerie, Bécs (Wahorn Andrással és ef Zámbó Istvánnal), 1986. Kunststoff Galerie, Hamburg, 1987. Liget Galéria, Budapest, 1988. Tavaszi diszkréció, Művésztelepi Galéria, Szentendre, 1988. Upplands Konstmuseum, Uppsala, (Szirtes Jánossal, Wahorn Andrással és ef Zámbó Istvánnal), 1989. Csók István Képtár, (Lois Viktorral) Székesfehérvár, 1991. Bercsényi Klub, Budapest.

CSOPORTOS KIÁLLITÁSOK (VÁLOGATÁS)

1982. Barkácskutya, Ikarus Művelődési Központ, Budapest, 1982. Nürnberg, Kunsthalle in der Norishalle, Germanisches Nationalmuseum, 1982. Lausanne, Musée Cantonal des Beaux Arts, 1982. Kollázs, Vajda Lajos Stúdió, Szentendre, 1982. Többféle realizmus, Fészek Galéria, Budapest, 1982. Bélyegmunkák, Fészek Galéria, Budapest, 1983. Űrkorszaki csontbőr, Vajda Lajos Stúdió, Szentendre, 1983. Gráfica Contemporánea Húngara en el Perú, Galeria de Exposiciones Petroperu, 1984. Meglökött csendélet, Fészek Galéria, Budapest,
1984. Gyorskettő, Bercsényi Kollégium, Budapest, 1985. 101 tárgy, Objektek 1955-1985. Óbuda Galéria, Budapest, 1985. Gyorskultúra, Fiatal Művészek Klubja, Budapest, 1986. "Idézőjelben", Csók István Képtár, Székesfehérvár, 1986. Új vegyes, Szentendrei Képtár, Szentendre, 1987. 'Meglepetés Olvasóink részére", Nemzetközi művészkönyvkiállítás, István Király Múzeum,Székesfehérvár, 1987. Neue Ungarische Kunst, Rote Fabrik Kulturzentrum, Galerie der Aktionshalle, Zürich, 1987. Mágikus művek, Budapest Galéria Lajos utcai Kiállítóháza, 1987. Mit Herz in Hoescht -Ungarn, Frankfurt am Main, Kulturpalast Hoescht, 1988. Kortárs művészeti keresztmetszet, az ELTE Szerb utcai épülete, Budapest, 1988. Ezerkilencszázkilencvenkettő, Vajda Lajos Stúdió, Szentendre, 1988. SZAFT , A Vajda Lajos Stúdió és meghívott barátaik közös kiállítása, Ernst Múzeum, Budapest, 1989. Kunst heute in Ungarn, Aachen, Neue Galerie - Sammlung Ludwig, 1990. Dán-magyar csoportos kiállítás, Műcsarnok, Budapest, Koppenhága, 1992. Time and Tide, Tokio.

DÍJ

1990-ben Munkácsy Mihály-díjat kapott

FILMEK ÉS VIDEOMUNKÁK

1983-84. Jégkrémbalett, forgatókönyv, 1988. Önuralom 60', rendezés. 1989-1992. Népfürdő 10', Medvigy Gáborral, 1990. Halálutak és angyalok, dalszövegek és látványterv, 1991. Éljen a világ és táguljon, 25', Medvigy Gáborral, 1992. Arcképek bemondónővel, Video-világ, Medvigy Gáborral, 1992. Neoszarvasbika, 70', rendezés.

SOLO EXHIBITIONS

1973 - Gyopár Club, Békéscsaba, 1975 -Bydgoszcz, Club of the Institute of Technology (with Péter Bereznai and Isván ef Zámbó), 1978 - Flat, Vajda Cellar, Szentendre (with András Wahorn and István ef Zámbó), 1985 - The Three Cardinal Virtues, Municipal Gallery, Pécs (with András Wahorn and István ef Zámbó), 1985 -Tatgalerie, Vienna (with András Wahorn and István ef Zámbó), 1986 - Kunststoff Galerie, Hamburg, 1987 - Liget Gallery ,Budapest, 1988 - Upplands Konstmuseum, Uppsala (with János Szirtes, András Wahorn and István ef Zámbó), 1989 - Csók Gallery, Székesfehérvár (with Viktor Lois, 1991 -Bercsényi Club, Budapest)

MAJOR GROUP EXHIBITIONS

1982 - Fiddled Dog, Ikaros Cultural Center, Budapest, 1982 - Nuremberg, Kunshalle in der ,Norrishalle, Germanisches Nationalmuseum, 1982 - Lausanne, Musée Cantonal des Beaux Arts, 1982 - Collage, Vajda Cellar, Szentendre, 1982 - Kinds of Realism, Fészek Gallery, Budapest, 1982 -Stamps, Fészek Gallery, Budapest, 1983 -Space Age Skin and Bone, Vajda Cellar, Szentendre, 1983 - Gráfica Contemporaena Húngara en el Perú, Galeria de Exposiciones, Petroperu, 1984 - Swung Still-Life, Fészek Gallery, Budapest, 1984 -Swift Double, Bercsényi Youth Hostel, Budapest, 1985 - 101 Objects, Objects 1955-1985, Óbuda Gallery, Budapest, 1985 -Swift Culture, Club of Young Artist, Budapest, 1986 - Inverted Comas, István Csók Gallery, Székesfehérvár, 1986 - New Mixture, Szentendre Gallery, Szentendre, 1987 - "...Surprise for our Readers, an Exhibition of art books, King Stephen Museum, Székesfehérvár, 1987 - Neue Ungarische Kunst, Rote Fabrik Kulturzentrum, Galerie der Aktionshalle, Zürich, 1987 - Magic Pieces, Budapest Gallery, Lajos Street, Budapest, 1987 - Mit Herz in Hoechst-Ungarn, Frankfurt am Main, Kulturpalast Hoechst, 1988 - Contemporary Art in Cross Section, Szerb Street Building of Budapest University, 1988 - "1992", Vajda Cellar, Szentendre, 1988 - SZAFT, the Lajos Vajda Studio and Friends, Ernst Museum, Budapest, 1989 - Kunst heute in Ungarn, Aachen, Neue Galerie, Sammlung Ludwig, 1990 - Danish-Hungarian Show, Palace of Exhibitions, Budapest, 1992 -Time and Tide, Tokyo

PRIZE

1990 - Munkácsy Prize

FILMS AND VIDEOFILMS

1983-1984 - Ice-Cream Ballett, screenplay, 1988 - Self-Control, 60 min., director, 1989-1992 - Public Bath, 10 min., with Gábor Medvigy, 1990 - Death Routes and Angels, lyrics and visuel effects, 1991 -Let the World Live and Expand, 25 min., with Gábor Medvigy, 1992 - Portraits with Announcer, VideoWorld, with Gábor Medvigy, 1992 - Neo-Stag, 70 min., director

ÁRNYÉKPAJZS, 1993.
AKRIL, VÁSZON, Ø 110 CM

Fe. Lugossy László

A fólia nem csak csomagolóanyag... – Meghökkentő alkotások a galériában

Fest, filmet készít, komponál

Fe. Lugossy László alkalmi művei – erre az alkalomra készített rajzai, festményei – láthatók a tatabányai Szabadtéri Múzeum területén lévő Hidegzuhany Galériában. A műanyag fóliába csomagolt képek meghökkentő hatást keltenek, azt az érzést keltik, mintha filmkockák peregnének a szemünk előtt.

Fe. Lugossy sokoldalú művész: filmeket is készít, zenét komponál... Az egykori – avantgárd húrokat pengető – Bizottság együttesben ő volt az egyik „hangadó"...

– Sárospatakon élek és dolgozom. Nem lett volna egyszerű bekeretezett képeimet Tatabányára szállítanom, így aztán olyan képeket festettem, amelyeket fóliába csomagolva könnyen elhozhattam magammal – mondta lapunknak.

– Filmet is készít?...

– Igen, ezúttal azonban szereplőként. Most készült el – *Kroó András* rendezésében – egy Rippl-Rónai József életéről szóló játékfilm a közreműködésemmel, mert állítólag hasonlítok rá, és mert festő is vagyok.

– És mi a helyzet a zenével?

– Az egykori Bizottság együttes már csak a legendákban él, de azért zenével ma is foglalkozom, méghozzá nagyon érdekes módon. *Wahorn András* barátom most Los Angelesben dolgozik egy animációs filmstúdióban, és sajátos „távzenélés" alakult ki közöttünk. Küldünk egymásnak kazettákat, és ő ott készít az én szövegeimre zenét.

– Mit takar nevében a Fe.?

– Több Lugossy László nevű művész is van – a többiektől akartam ezzel megkülönböztetni magamat. A Fe. festőt is jelent, meg persze fenoményt is, ezt még nagyon fiatalon találtam ki... **– g –**

Komárom-Esztergom megyei 24 óra · 1998. május 30.

fe Lugossy László

MAGÁNHŐ

2002. január 25–február 24.

Megnyitó: **2002. január 25. péntek 17 óra**
Helyszín: **Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum (Miskolc, Rákóczi u. 2.)**

Megnyitó: **Várnagy Tibor képzőművész**
Performance: **Szirtes János és fe Lugossy László**
Film: **Tabula rasa (fe Lugossy László és Szirtes János) – ősbemutató**

Nyitva: **2002. február 24-ig, hétfő kivételével 9–17 óráig.**

A Miskolci Galéria fő támogatója: Westel Mobil Távközlési Rt., Kereskedelmi és Hitelbank Rt., Murillo Művészeti Alapítvány.

A Miskolci Galéria rendezvényeit támogatja: Nemzeti Kulturális Alapprogram Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, Szépmesterségek Alapítvány.
A Prizma fotókereskedés a Miskolci Galéria kizárólagos fotónyersanyag szállítója.

feLUGOSSY LÁSZLÓ

VÁR FOK 14 GALÉRIA

Tisztelettel meghívom Önt a VÁRFOK 14 GALÉRIÁBA
1998. szeptember 2-án, szerdán 18 órától 20 óráig

VÁRFOK 14 GALÉRIA
Budapest ✦ Hungary

feLUGOSSY LÁSZLÓ

képzőművész CSOPORTKÉP NADRÁGGAL című kiállítására.

Megnyitja: Prokopp Dóra

A kiállítás szeptember 26-ig tart nyitva, keddtől szombatig 11 és 18 óra között.
Szünnap: vasárnap és hétfő

A kiállítással azonos időben
a **SPIRITUSZ GALÉRIÁBAN**
/I., Várfok u. 14. „A" lph. fszt. 3./
válogatás látható a galériákhoz
tartozó művészek munkáiból.
Látogatás csak előzetes bejelentkezés alapján.

VÁRFOK 14 GALÉRIA
H–1012 Budapest, Várfok u. 14. Tel./fax: 213-5155
E-mail: szalokyk@mail.matav.hu
http://www.datanet.hu/artnet/artnet/varfok
Szalóky Károly
/Támogatók: ÁLLAMI NYOMDA RT., BUDAPEST BORTÁRSASÁG/

FELUGOSSY LÁSZLÓ
KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA
A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA KRASZNAHORKAY LÁSZLÓ, ÍRÓ
A KIÁLLÍTÁS SZEPTEMBER 27-IG TART NYITVA,
KEDDTŐL SZOMBATIG 11 ÉS 18 ÓRA KÖZÖTT.
SZÜNNAP: VASÁRNAP ÉS HÉTFŐ
ANTIK ALAPOK
TISZTELETTEL MEGHÍVUNK ÖNT
A VÁRFOK 14 GALÉRIÁBA
1997. SZEPTEMBER 4-ÉN,
18-20 ÓRAIG
VÁRFOK 14 GALÉRIA
VÁRFOK 14 GALÉRIA, H-1012, BP, VÁRFOK U. 14.
SPIRITUSZ GALÉRIA, H-1012, BP, VÁRFOK U. 14.
"A" ÉPK.FSZT.3. TEL./FAX: 213-5155
E-MAIL: SZALOKYK@MAIL.MATAV.HU. SZALÓKY KÁROLY

JövőKép

ÁDÁM
BUKTA
CSURKA
dr MÁRIÁS
DULISKOVICH
fe LUGOSSY
GAÁL
KLIMÓ
ROSKÓ
SOÓS
ŠWIERKIEWICZ
VOGL

ERNST
MÚZEUM
■ BUDAPEST ■

feLugossy

A K. Bazovsky Házzal közösen
Tisztelettel meghívja
2002. május 8-án, szerdán este 18 órára
a

JövőKép

című könyv bemutatójára,
valamint a könyvben szereplő
művészek kiállításának megnyitójára

Köszöntő beszédet mond
Sugár András
a Westel Mobil Rt. vezérigazgatója

A könyvről, a jövőről
Esterházy Péter

A kállítást megnyitja
Winkler János
a Westel Mobil Rt. marketing igazgatója

Megtekinthető
2002. május 8-tól 2002. május 26-ig
hétfő kivételével naponta 11-19 óráig
Ernst Múzeum, Budapest, VI. Nagymező utca 8.

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTÉRIUMA

A **JövőKép** kiállításhoz kapcsolódó programok

Múzeumi beszélgetések

Május 15-én, szerdán este 18 órakor
Beszélgetés India és Magyarország
szellemi kapcsolatáról
Dr. Bethlenfalvy Géza
vezetésével

Május 22-én, szerdán este 18 órakor
TÁRLAT-KONCERT
A JövőKép című kiállítás
művészeinek közreműködésével

Vasárnapi matiné

Május 26-án délelőtt 11 órakor
feLugossy László és Szirtes János
TISZTA LAP (TABULA RASA)
című filmjének bemutatója

Westel
a Kapcsolat

A könyv megjelenését és a kiállítás megrendezését
a Westel Mobil Rt. támogatta

E G Y I D Ő B E N

LUGOSSY LÁSZLÓ

feLL

Az EGYIDŐBEN
a STUDIO 1900 Galéria
és az Új Vizuális Kultúra Alapítvány
közös rendezvénysorozata, amelynek keretén
belül kortárs művészek kapnak rendszeres
lehetőséget – szinte az alkotással egyidőben –
műveik bemutatására.

EGZISZTENCIÁLIS MADARAK
feLUGOSSY LÁSZLÓ

kiállítása a STUDIO 1900 Galériában
1997 április 13-május 9

Kiállított művek:
Egzisztenciális madarak (1996)
(Rajzsorozat 1-13)
mind 70 x 100 papír, ceruza, étolaj

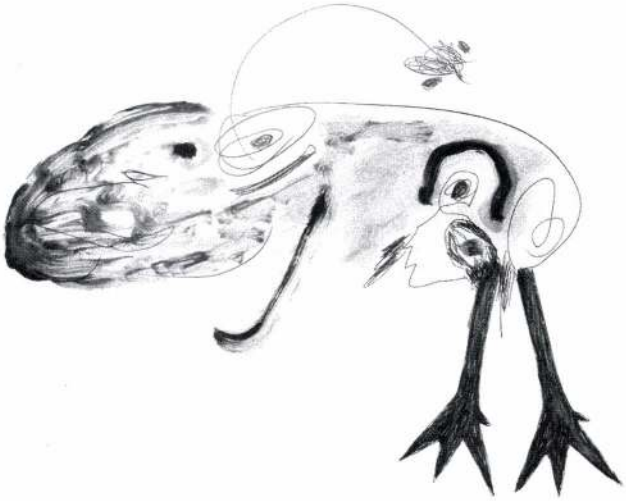

EGZISZTENCIÁLIS MADARAK 1
1996
70 x 100 cm
papír, ceruza, étolaj

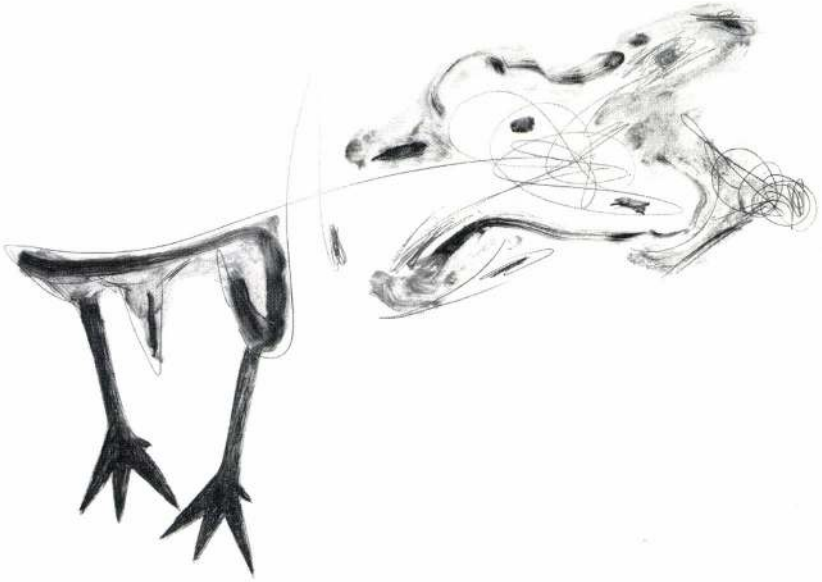

EGZISZTENCIÁLIS MADARAK 7
1996
70 x 100 cm
papír, ceruza, étolaj

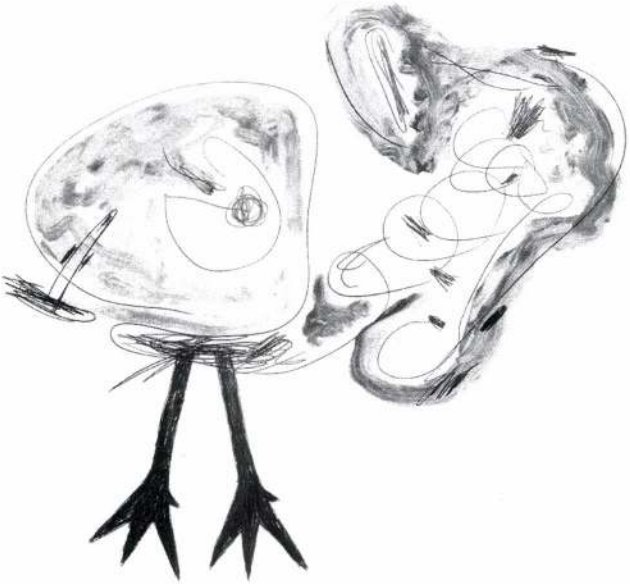

EGZISZTENCIÁLIS MADARAK 9
1996
70 x 100 cm
papír, ceruza, étolaj

EGZISZTENCIÁLIS MADARAK 10
1996
70 x 100 cm
papír, ceruza, étolaj

feLugossy László EGZISZTENCIÁLIS MADARAI kétségtelenül madarak, de nem az erős, szárnyaló, szabad ragadozók, se nem a tiszta hangú, Isten után vágyakozó lelkek vagy a (szent)szellem, még csak nem is az éjszaka és a halál misztikus madarai. Nincs finomkodás itt, sem lelkizés. feLugossy modelljei a húsáért-véréért tenyésztett házi szárnyasok. Madarak ugyan, de a legföldhözragadottabbak. Repülni nem tudnak, bár nem szárnyaszegettek; földhöz idomult baromfiak. Ezek a lények legkevésbé szabadok, a madárlétből csúfot űző madarak. Sőt, ezek között is a legkiszolgáltatottabbak: háziasítottak. Nemcsak a talaj, hanem magasabb hatalom rabjai, sokszorosan szolga-madarak. Mi több, még csak nem is kakasok, hogy a (férfias) erőt képviselhetnék, vagy tyúkok, amelyek legalább felnőttek, hanem gyermeki védtelenségű csirkék.

Csirkeségben manifesztálódott madárlét. Egyetlen tisztán megformált testrészük a kapirgáló, a földhöz, az anyaghoz tapadó lábuk, melyek itt a levegőben hadonásznak, járni, kaparászni nem képesek. A 13 képben kibontott csirkelét létünk metaforája; erőteljesen megrajzolt (madár)lábak, a többi pára, köd, gesztus.

Ami van, az egyszer embrióra, másszor békára vagy macskára emlékeztető forma; néhol egy, néhol két csirkét vélünk látni. A lábaknak nincs törzsük, a testiség madarainak nincs testük; a formák, a formálás helyét átveszik a gesztusok. A test bizonytalan, a hús szétrobban, felnyílik, szétfeszül, s a csökött szárnyú lét-madarak mégis – ha roncsolás árán is – szabadulni kezdenek.

A fájdalom örök visszatéréséről tudósít az Életért gesztikuláló mozdulatok rögzülése. A különféle grafitnyomok – a földbe ragaszkodó láb erőteljes, sietős, sűrű, fekete satírozásától a leghalványabb leheletnyi szabadon ívelő vonalakig, amelyek már nem képeznek sem határozott, sem zárt formát, nem emlékeztetnek semmiféle láthatóra, és nem igyekeznek semmit sem rögzíteni. A papírra felkent étolajnak nemcsak technikai jelentősége van, ahogy foltot hagy, a grafittal elegyedve maszatol, és nem csak a feLugossytól „megszokott" kreatív, elemi erő buggyan fel ebben is, hanem a táplálékul szolgáló anyag segítségével végképp húsbamaróan jeleníti meg feLugossy a étezésből kiszakadt nem egzisztenciális, márcsak egzisztencialista, tudós madarakat. Mindezt olyan könnyedén teszi, mintha mitse fájna; a csirkelábas sorozat címe mintha csak csúfolódnék velünk.

Nem tesz másként az 1995-ben készített TAO-Csipkék sorozatában sem. Itt a gesztusok nem olyan nagyvonalúak, de a képek motívumgazdagabbak, rajtuk a kis firkák (tollak, lábak, egyebek) hol sűrűsödnek-ritkulnak, hol egyenletesen eloszlanának kirepülni vágyva, szétfeszítvén a keretet. Ezt megfékezendő, s hogy a kép egybemaradjon, szinte mániákus erőfeszítéssel – nem holmi művészi megfontolásból – a rajzokat átlátszó fóliadarabokkal, a széleket, erőteljes keretet képezve, fekete szigetelőszalaggal ragasztja le, hogy a „szétrobbant TAO" szilánkjait felfogja, foszlányait megőrizze, egybetartsa, akárha a széplelkek kedvéért, de lehet, hogy az optimistább látszatért így tudatná: a TAO csipkévé perforálódik.

Tatai Erzsébet

STUDIO 1900
GALÉRIA
SZABÓ ÁGNES
BUDAPEST XIII
BALZAC U 30

1997 évi kiállítások:

MÚZEUM: UJHÁZI PÉTER
ZÁRVÁNYOK: ROMÁN GYÖRGY
EGYIDŐBEN: GAÁL JÓZSEF
ZÁRVÁNYOK: TÓTH MENYHÉRT
EGYIDŐBEN: BAKSAI JÓZSEF
ZÁRVÁNYOK: NAGY BALOGH JÁNOS

NYITVA: MUNKANAPOKON 11-18 ÓRÁIG
BEJÁRAT A HEGEDŰS GYULA UTCAI OLDALRÓL
TEL.: 1-295-553 FAX: 1-209-415

fe Lugossy László

[NOFAX]

kiállításának megnyitója

1995. március 24-én 18 órakor lesz.

Megnyitja: SZIRTES JÁNOS

A kiállítás megtekinthető

március 24-től április 23-ig

hétfő kivételével naponta 14 és 18 óra között.

Bartók 32 Galéria

H-1111 Bartók Béla út 32. (tel./fax:1869-038)

fotó: Lugosi Lugó László

MTA Művészettörténet
Kutató csoport

Pataki Gábor
Budapest
Úri u. 62.
1014

nemember

nemember

nemember

nemember

fe Lugossy László

[NOFAX]

kiállításának megnyitója

1995. március 24-én 18 órakor lesz.

Megnyitja: SZIRTES JÁNOS

A kiállítás megtekinthető

március 24-től április 23-ig

hétfő kivételével naponta 14 és 18 óra között.

Bartók 32 Galéria

H-1111 Bartók Béla út 32. (tel./fax:1869-038)

fotó: Lugosi Lugó László

Lóska Lajos

Budapest
Felsôzöldmáli út 61-65/alh.
1025

nemember

nemember

nemember

nemember

fe Ingossy László

Új Mír. 2001. 1. p. 20.

fe Lugossy László

Új Művészet
2004. márc
XV. évf. 3.

13. old.

blk= kue
3000= 40285516
3100= Fekete, Lídia
3122= Nevretti, Károlyné
3140= f
3162= Fotograf
2194= Ungarn
3200= Ungarn
3270= 1955
3360= 2002
309f= 2002
9995= 0001
309x= ungar. Fotografendater
kenn= bu
redk= Nováky, A^B0gnes
9906= ex
9908= H
9900= 20030313
9990= art.?
revi= created 28 Nov 2002/SC

Wahorn András

Wahorn András: LÓEVŐ

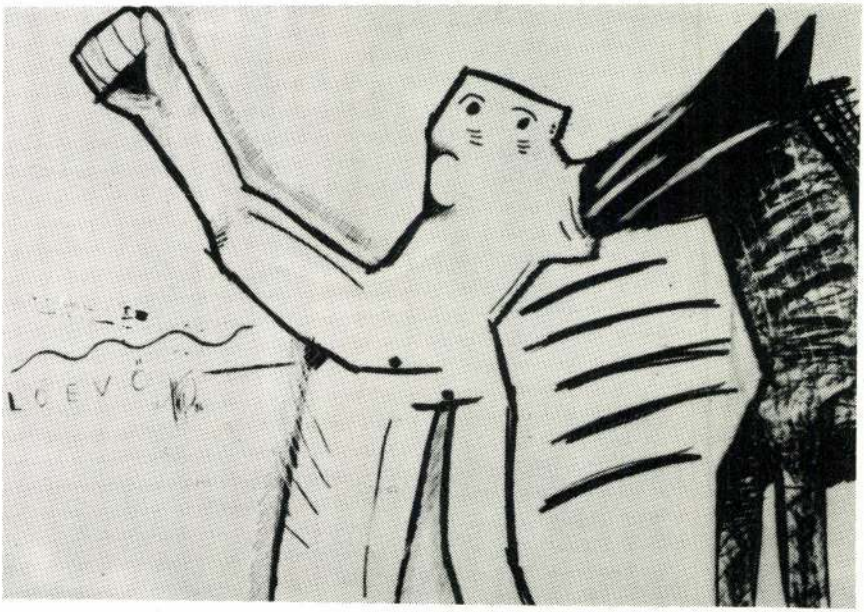

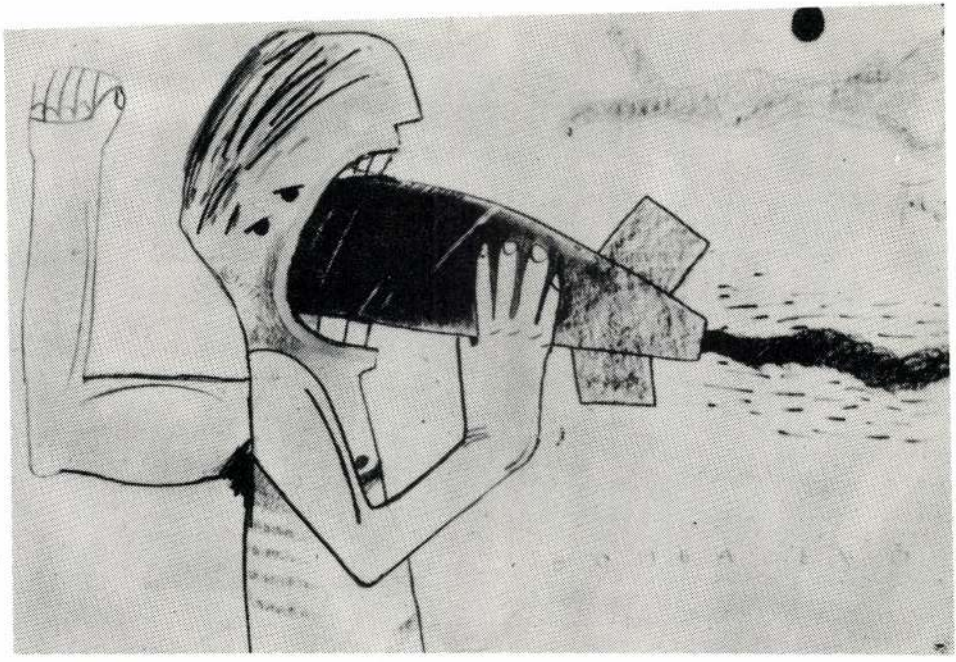

Wahorn András: BOMBAEVŐ

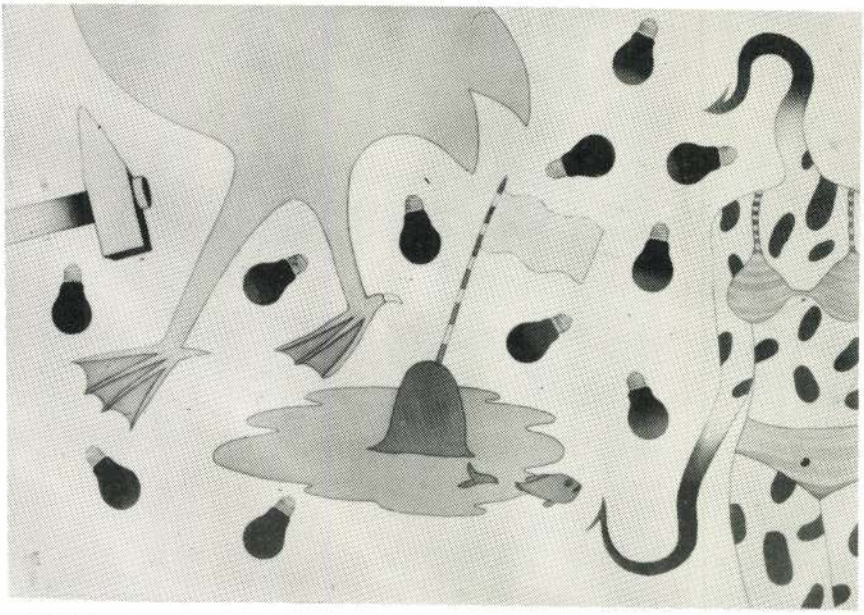

efZámbó István: Kiskacsa tóval

efZámbó István

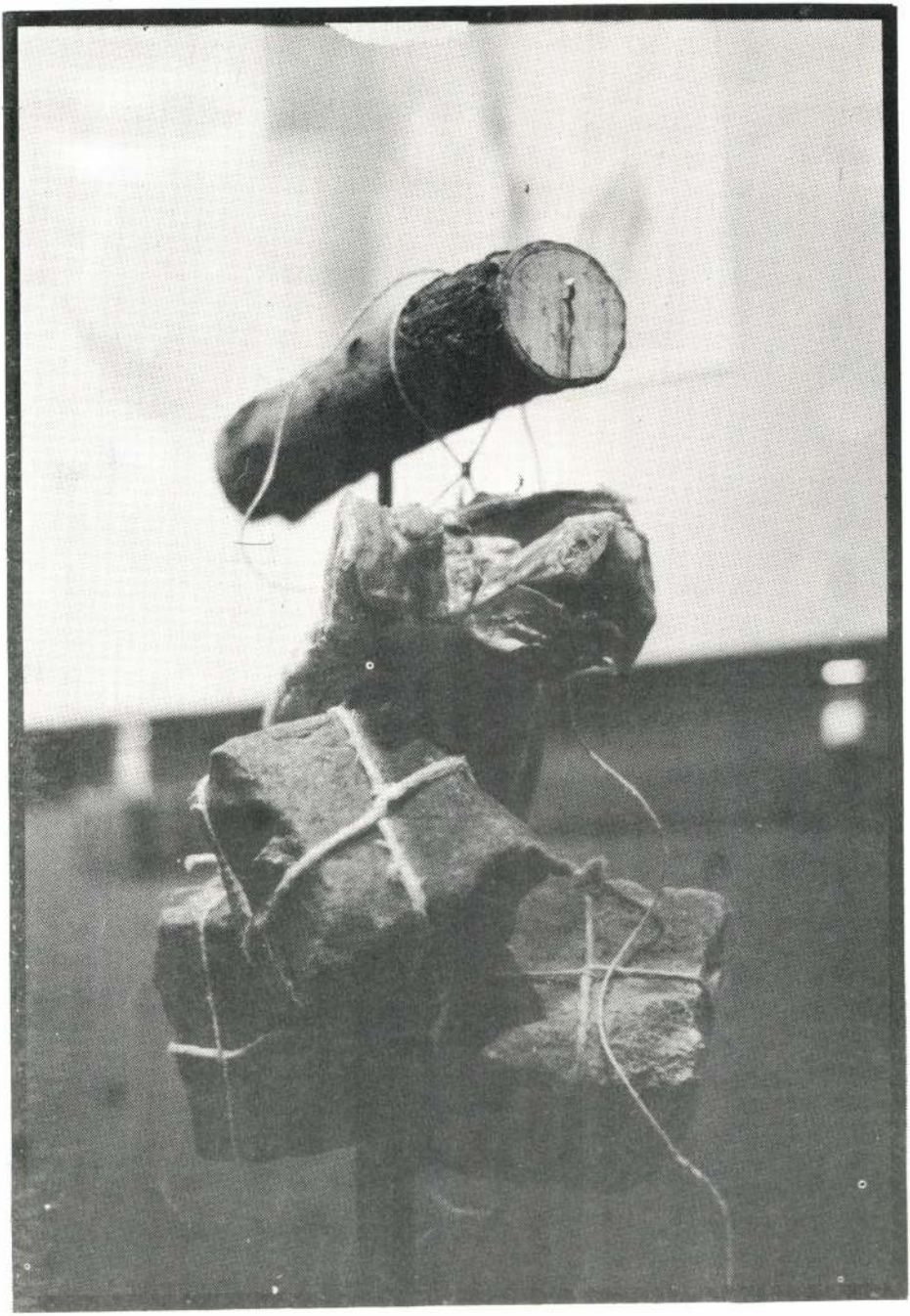

efZámbó István: Lábcsin

fe Lugossy László

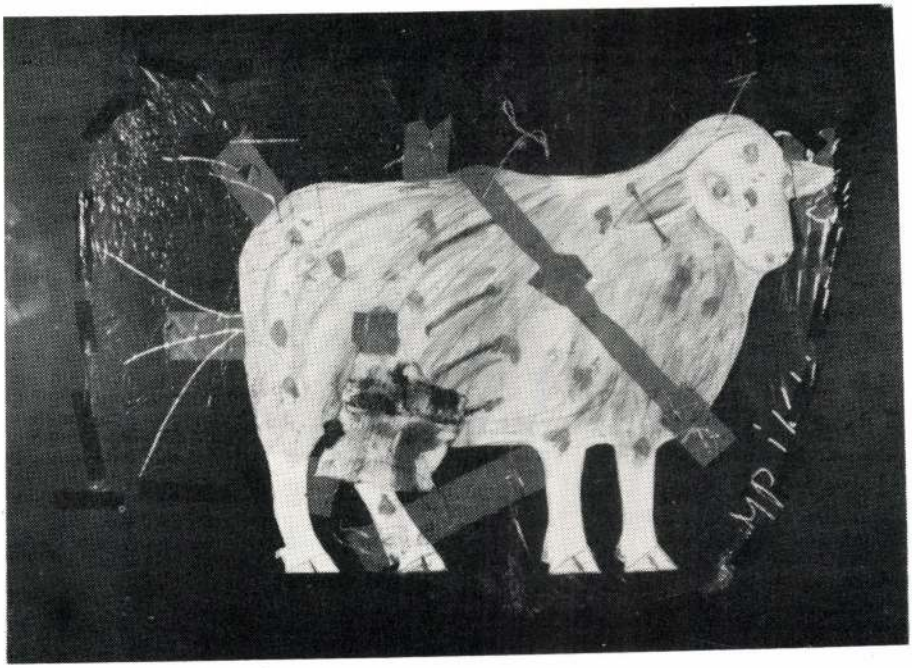

fe LUGOSSY LÁSZLÓ
AZONOS LÉNYEK KÜLÖNBÖZŐ SZENVEDÉSEK

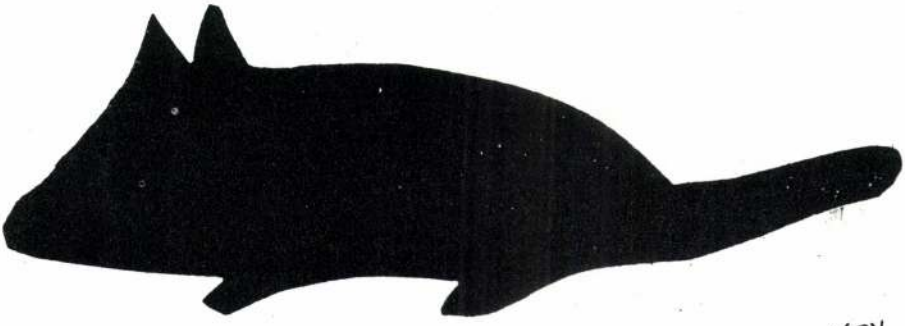

fe Lugossy László: Illúzióhiány

fe LUGOSSY LÁSZLÓ WAHORN ANDRÁS ef ZÁMBÓ ISTVÁN

kiállítása

DUNAÚJVÁROS UITZ BÉLA TEREM

1986. június 20—július 24-ig

FMNYV DT 265938

A KIÁLLÍTÁS ÉS SZIMPÓZIUM TÁMOGATÓI:

NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM

HUNGART EGYESÜLET

MAGYAR ALKOTÓMŰVÉSZEK ORSZÁGOS EGYESÜLETE

MAGYAR ALKOTÓMŰVÉSZETI KÖZALAPÍTVÁNY

MŰVÉSZETI ÉS SZABADMŰVELŐDÉSI ALAPÍTVÁNY

A RENDEZVÉNY SZAKMAI GONDOZÁSÁT ELLÁTTA:

VOX ARTIS ALAPÍTVÁNY

A CÍMLAPON:

DEIM PÁL: GOLGOTA CÍMŰ EMLÉKMŰVÉHEZ KÉSZÜLT RAJZ
(BRONZ, 1993 - GYŐR)

Hugossy Mária

A MONUMENTÁLIS SZOBRÁSZAT RAJZAI ÉS KÉPI TERVEI

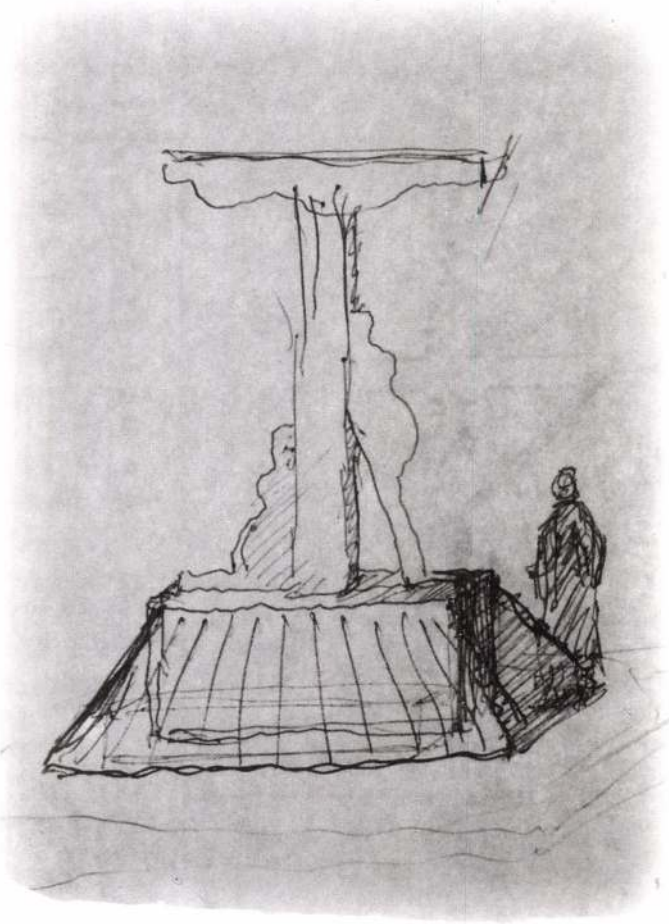

A VIGADÓ GALÉRIA
TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT ÉS BARÁTAIT

"A MONUMENTÁLIS SZOBRÁSZAT RAJZAI ÉS KÉPI TERVEI"

CÍMŰ

VII. ORSZÁGOS SZOBRÁSZRAJZ KIÁLLÍTÁS
MEGNYITÓJÁRA

2003. NOVEMBER 6-ÁN,
CSÜTÖRTÖKÖN 17 ÓRÁRA

A KIÁLLÍTÁST RENDEZTE ÉS MEGNYITJA:

WEHNER TIBOR
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

A TÁRLATON MEGTEKINTHETŐK BAJI MIKLÓS ZOLTÁN (BMZ), BALÁS ESZTER, BENEDEK JÓZSEF, BOBÁLY ATTILA BUDAHELYI TIBOR, CSONTOS LÁSZLÓ, DRABIK ISTVÁN DROZSNYIK ISTVÁN, FISCHER GYÖRGY, GULYÁS GYULA GYURCSEK FERENC, HERITESZ GÁBOR, ILLYÉS ANTAL JÓZSA BÁLINT, KISS GYÖRGY, KOCSIS ELŐD, KOVÁCS TAMÁS LÁSZLÓ, KŐ PÁL, KUNGL GYÖRGY, B. LABORCZ FLÓRA, LUGOSSY MÁRIA - KÉRY BALÁZS, NAGÁMI, ÓCSAI KÁROLY, PAULIKOVICS IVÁN, PÁL MIHÁLY, PÁLFFY KATALIN PÉTER ÁGNES, PUSZTAI ÁGOSTON, RAJKI LÁSZLÓ, RUPPERT JÁNOS, SALLAI GÉZA, SIMON FERENC, STREMENY GÉZA SZABÓ GYÖRGY, SZANYI PÉTER, SZÉRI-VARGA GÉZA SZÖLLŐSSY ENIKŐ, SZUNYOGH LÁSZLÓ, TRISCHLER FERENC, VARGA TAMÁS, VELEKEI JÓZSEF LAJOS, VIZSOLYI JÁNOS TANULMÁNYRAJZAI, VALAMINT MAKETTJEI AMELYEK KÖZTÉREN FELÁLLÍTOTT VAGY PÁLYÁZATON SZEREPELT MŰVEIK MEGVALÓSULÁSÁT KÉSZÍTETTÉK ELŐ.

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:
2003. NOVEMBER 6-23. KÖZÖTT
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10-18 ÓRÁIG

2003. NOVEMBER 21-ÉN, PÉNTEKEN
15 ÓRAI KEZDETTEL TARTJUK

"A MONUMENTÁLIS SZOBRÁSZAT RAJZAI ÉS KÉPI TERVEI"

CÍMŰ

SZIMPÓZIUMOT

A VIGADÓ GALÉRIA EMELETI
KIÁLLÍTÓTERMEIBEN.

ELŐADÓK:

BOROS GÉZA - MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

LUGOSSY MÁRIA - SZOBRÁSZMŰVÉSZ

ÓCSAI KÁROLY - SZOBRÁSZMŰVÉSZ

SIMONFFY SZILVIA - MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

WEHNER TIBOR - MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

VIGADÓ GALÉRIA
1051 BUDAPEST, VIGADÓ TÉR 2.
TELEFON: 318 70 70
E-MAIL: GALERIA@VIGADO.HU

LUKÁCS TIBOR

NAPI MAGYARORSZÁG 2000. IV. 10

Életről-halálról

■ BEREGI

Lukács Tibor festőművész Életről-halálról című tárlata április 14-én, pénteken 17 órakor nyílik meg a Ráday Gyűjtemény Biblia Múzeumában (Ráday utca 28.). Bevezetőt mond *Lóska Lajos* művészettörténész. Közreműködik *Kádár Krisztina*, *Blaskó Mihály* és *Boldog András*. A kiállítás május 28-ig várja vendégeit, hétfő kivételével mindennap 10–17 óra között.

Az elmúlt 10 év...

A Lukács és Vikár Építészstúdió kiállítása
Magyar Építészek Háza, Kós Károly-terem
2002. szeptember 17–27.

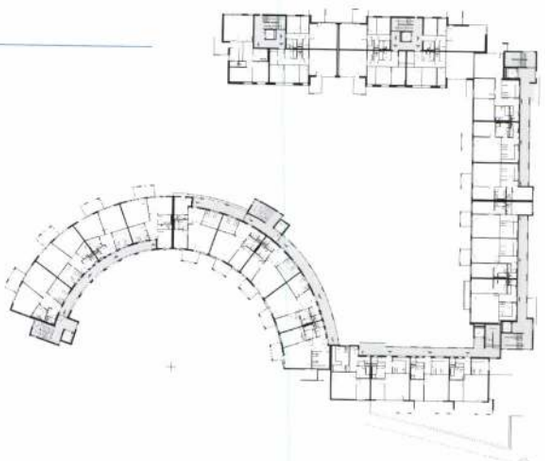

A KÁPOSZTÁSMEGYERI LAKÓTELEP ALAPRAJZA

KÁPOSZTÁSMEGYER, LAKÓTELEP

JAGELLÓ ÚTI IRODAÉPÜLET

GRAPHISOFT PARK, LOGISZTIKAI ÉPÜLET

A LUKÁCS ÉS VIKÁR Építészstúdióból kikerülő épületekre gondolva az ember a hűvös, finoman megdolgozott anyagokra, a klasszikus modern építészet toposzaiból származó, de sohasem historizáló formavilágra asszociál. Az egyszerű, határozott vonásokkal körbemetszett alakzatokból álló kompozíciók mára már hosszú sora látszólag egyenletes, egységes stílust mutat. Az 1991-ben alapított iroda eddigi munkáit összefoglaló, a Magyar Építészek Háza Kós Károly termében rendezett kiállítás azonban – épp az egységben látás révén – megmutatta, hogy az egyes épületek valójában sosem egyszerű folytatását jelentik egy már megkezdett törekvésnek, hanem annak inkább mindig újabb változatát adják. Az iroda tervezői úgy tudnak sajátos karaktert adni épületeiknek, hogy azok mégis szervesen beilleszkednek egy nagyobb, hosszú éveket átívelő alkotófolyamatba. Egymással szembenálló formákat, anyagokat, kompozíciós módszereket olvasztanak az épületekbe: high-tech részleteket ütköztetnek gyönyörűen kiképzett rusztikus kőburkolattal, a vöröstéglát mint hagyományos építőanyagot a transzparens elemekkel párosítják, a tömör, kemény falfelületeket finom, reliefszerű rétegzettséggel oldják fel.

Ez az összkép hívta fel a figyelmet arra is, hogy az iroda munkáit nem csak a bölcs fegyelmezettség, hanem a nem kevésbé végiggondolt, de felbontottabb, dekoratívabb, a környező építészeti kultúrára érzékenyebben reagáló kompozíciók is jellemzőek (például a Városmajor utcai és Jagelló utcai irodaházak, vagy a legújabb káposztásmegyeri lakóházak).

A Lukács és Vikár Építészstúdió szemlélete – mivel szilárd alapokon nyugszik – gyökeresen változni egyhamar nem fog, a következő évek tervei mégsem az önismétlést ígérik.

H. P. ■

KÁPOSZTÁSMEGYER, LAKÓTELEP

9=12. Új lakóházak Bécsben

Bécs, Architekturzentrum Wien, 2002. szeptember 9. – 2003. január 27.

OSZTRÁK, NÉMET ÉS SVÁJCI ÉPÍTÉSZEK – szám szerint kilencen –, építőipari szakemberek és építtetők vesznek részt abban a kísérleti projektben, amely Bécs egyik külvárosi negyedében, Hütteldorf am Mauerbachban egy 12 társasházból álló telepet alakít ki a jövő lakóinak igényeihez igazodva. A beépítés főbb elveit *Adolf Krischanitz* rendezési terve szabja meg, ebbe illeszkedik a három ország építészeti hagyományait, eltérő kulturális minőségeit és habitusát képviselő tervezők tucatnyi épülete. A bécsi Architekturzentrum modellekkel, rajzokkal és számítógépes eszközökkel avatja be a látogatót a kísérleti tervezés folyamatába. Hogy milyen izgalmas egymásra hatások, párbeszédek és hangsúlyok alakulnak a házak között, az a kiállításon is nyilvánvaló. A közönség szinte úgy érzi, hogy egy több műtermet magába foglaló hatalmas tervezőiroda vendége, jár-kel a makettek között, tekintetével időrendbe próbálja állítani egyik vagy másik ház megfogalmazódásának lépéseit.

A kísérlet lényege egy új típusú lakóházmodell kidolgozása, amelyben a szubvencióval támogatott házépítés újfajta városi helyzetben jelentkezik, s egyben az épülettipológiában is új fogalmakat vezet be.

A modell alapjában kérdőjelezi meg a szociális lakásépítés, a családi ház, illetve a teraszos bérház bevett mintáit, és laza, de szabályos beépítésű társasház-tömböket kínál, melyek mindegyikében 3 vagy 4 egység van. Ez az elgondolás egy külvárosi, a megszokottnál sűrűbb, de szabadon álló házas beépítést tart a legmegfelelőbbnek a támogatott lakáshoz jutás keretéül.

A tervezők – *Hermann Czech, Adolf Krischanitz* és *Heinz Tesar* Bécsből, *Roger Diener* Bazelből, *Max Dudler* és *Hans Kollhoff* Berlinből, *Peter Märkli, Marcel Meili* és *Markus Peter* Zürichből, *Otto Steidle* Münchenből – az egység és a szuverén egyéniség ötvözetéből indultak ki. Noha a családok száma házanként kötött, és a telep közös jegyei például azonos párkánymagasságot, anyagokban és szerkezetekben legalábbis lényegi hasonlóságot diktálnak, az egyes házak karaktere egészen eltérő lett. A teraszos, oldottabb tömböktől a klasszikus hagyományokat követőn át a szigorúan szerkesztett, lábakra állított, vertikális homlokzatosztatú házakig sokféle elképzelés született, még olyan is, amelyik a három lakásnyi egységet három önálló épületbe helyezte. A telep zöldterületét *Anna Detzelhofer* tájépítész formálta. Ő közvetlenül a lakásokhoz tartozó kertekben gondolkodott, ez a választás határozottan egybefogja a terület egészét, ritmizálja a teret és egyetlen egészként jeleníti meg a különféle házak környezetét.

A projekt különlegessége az a megoldás is, hogy a tervezés anyagi hátterét egy cégekből álló konzorcium biztosította, amely részt vesz az építés és az innovatív megoldások alkalmazásának realizálásában is.

A kiállítás az építés előtti utolsó fázis állapotát mutatja be. A terveket 1:50 méretarányú rajzokon ábrázolja, a Hütteldorf am Mauerbachban épülő telep egészét pedig egy speciális eljárással készült beton modell jeleníti meg, a majdani épületek pontos elhelyezésével. A kiállítás jövő februártól a Bazeli Építészeti Múzeumban lesz látható.

Wosobe Éva ▪

Lugossy Mária

Könyvszobrokba zárt történelem, törvények közé szorított szabadság

Lugossy Mária művei a Dorottya Galériában

Képzőművész

■ P. Szabó Ernő

Berlin, a régi-új német főváros egyik legfontosabb terén található a könyvek emlékműve. A téren sétáló elsőként csak egy méterszer méteres üveglapot pillant meg a kőlapok közé illesztve. Az üvegen át a mélybe nézve hatalmas termet látunk, amelynek közepén semmi sincs. Az oldalfalak mellett polcok sorakoznak, de azokon sincs semmi. Csak a hiány. A nácik által elégetett, a háborúkban elpusztult, természeti katasztrófákban megsemmisült könyvek hiánya. S persze a soha meg nem írt műveké, amelyek a diktatúra évtizedeiről szólnak, s azon túl, a mindenkori emberi fájdalomról, amely egyformán tud fájni demokrácia és diktatúra idején annak, akinek fáj, még akkor is, ha a könyvekben soha nem marad nyoma.

Az emberiség történetének leginkább tartalmakkal terhelt tárgyai közé tartozik a könyv, legyen bár agyagtáblácska, papiruszból készült tekercs vagy azonos nagyságúra vágott, összefűzött, kötéstáblák közé foglalt lapok együttese. A könyvművészeti remekek mellett a XX. század második felére külön műfajként alakult ki a művészkönyv, amelyet ugyan olykor olvasni is lehet, ám hatását elsősorban az anyagok megválogatása, a vizuális megjelenítés ereje adja.

A könyvek születésének és pusztulásának végtelen körfolyamatát is felidézik azok a művek, amelyek a Dorottya Galériában láthatók *Lugossy Mária* 2000 című kiállításán. Többet is tesznek azonban, mert a könyvekbe foglalt, s abba bele nem került történelemről szólnak, vagy még annál is többről, magának az emberi létnek a drámájáról, amely generációról generációra ismétlődik.

Különös egybeesése a véletleneknek, hogy majd húsz évvel ezelőtt ugyanebben a galériában rendezte meg másik, szintén korszakzárónak, korszakot nyitónak nevezhető kiállítását Lugossy Mária. A hatvanöt négyzetméteres, Gyorsuló tér című installációt mutatta be akkor, amelynek megalkotása előtt, az Iparművészeti Főiskola befejezése után a konstruktivisták második generációja tagjaként elsősorban krómacéllal dolgozott. A nyolcvanas években vált számára szinte kizárólagos anyaggá az üveg. Az átlátszóság, a különböző színek gazdagsága, a fényeffektusok változatossága éppen úgy foglalkoztatta, mint a tiszta, átlátszó tömegben megjelenő, befoglalt formák, a zárványok problematikája.

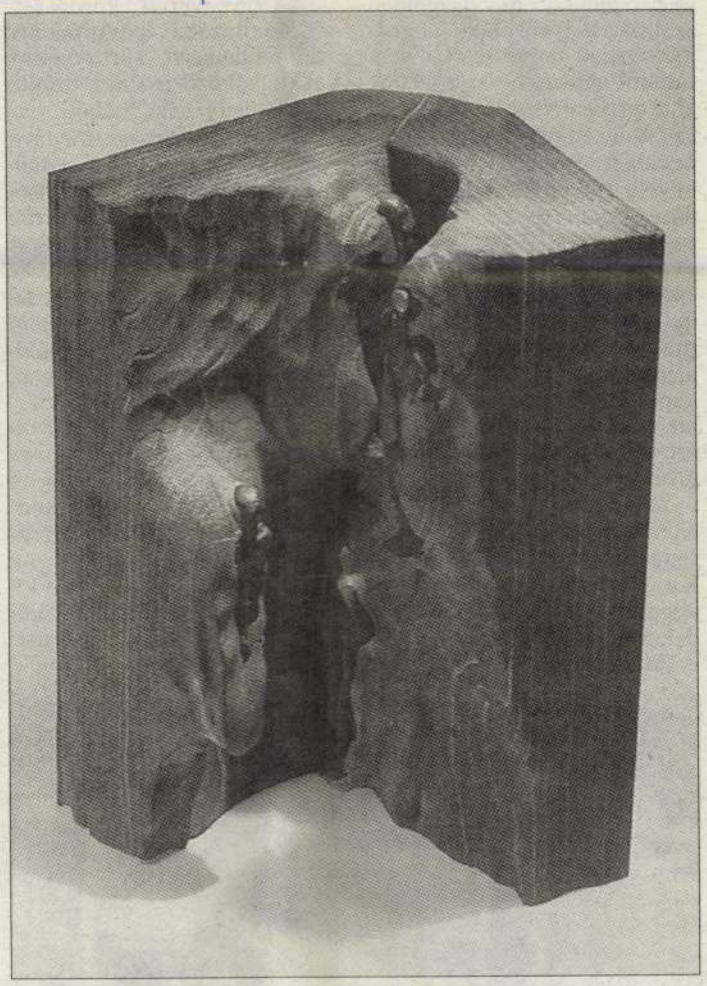

Történelemkönyv III, 1999

Kimondva-kimondhatatlanul e zárványokban is legalább annyi antropomorf utalás volt, mint amilyen izgalmas vizuális hatást kelt az átlátszó és átlátszatlan, a szabályos és szabálytalan formák ellentéte. A saját létidejének, élete színterének tömbjébe befoglalt ember képzete jelent meg e zárványokban, a törvények közé szorított szabadság minősége fogalmazódott meg az anyagokban. A kilencvenes években e zárványok egyre határozottabban az emberi figura alakját vették föl, s a korábban inkább áttételesen, utalásokban megfogalmazódott gondolat tételes, olykor egyértelmű olvasatban megjelenő alakot nyert. A könyvszobor, a szoborkönyv gondolata innen már csak egy lépésre volt, 1998-ban Lugossy Mária a Történelemkönyv-sorozat első darabjainak elkészítésével megtette ezt a lépést.

A művész tervei szerint egyszer majd könyvtárrá összeálló sorozatból a Dorottya Galéria bemutatóján kettő szerepel, az I. és a IV. számot viselő, zárt és nyitott változat, amelyek sima sötét üvegfelületén átsejlenek, egy-egy ponton a felszínt áttörve kibukkannak a bronzból, kőből komponált részletek, zárványok, emberi figurák. Az elmúlt év munkáját további hat mű képviseli, a Sorsok, illetve Az idő könyve, a Mózes táblája, amelyen rusztikus kődarabba foglalódik be az üveg-bronz tábla. A szabályos és szabálytalan formák, különböző anyagok együttese jelenik meg a Kőbe süllyesztett, illetve a Kőbe szorult tekercs esetében is, a sorsokat, időt, történetet magába foglaló könyvek e művek tanúsága szerint maguk is újabb erők hatásának kitéve élik tovább életüket, a hely és az idő foglyaivá válnak maguk is. Erők ellentéte feszül egymásnak e művekben, hogy a tárlat legújabb darabja, a már 2000-ben elkészült Tóra-tekercs középrészén, a sima üvegfelületek között megjelenő bronzfigurák együttese a nyugalom, az egyensúlyteremtés lehetőségét ígérje. De nyugtalanító képzetek is kerülnek a mű indította asszociációk közé, kérdések, amelyekre a felszín alól alig kibukkanó emberi testek nem adhatnak választ. Népvándorlás kori temető leletei éppen úgy lehetnek, mint dróttal összekötött kátránypapírba burkolt áldozatok a félmúltból. Ha a könyv emlékművének polcaira kerülhetnének, nemcsak hiányt töltenének ki, de újabb és újabb kérdéseket ébresztenének nézőjükben a könyvszobrok.

Arculatot vált az Ernst Múzeum

Keserü Katalin szeptemberre tervezi az újbóli megnyitást

■ FARKAS TÍMEA

Miként korábbi lapszámunkban beszámoltunk, az Ernst Múzeum és a Dorottya Galéria a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának javaslatára kiválik a Műcsarnok felügyelete alól, és a továbbiakban Ernst Múzeum Kht.-ként üzemel. Az Ernst Múzeum Kht. ügyvezető igazgatói posztjára a kulturális tárca *Keserü Katalin* (képünkön) művészettörténészt nevezte ki a közelmúltban.

Keserü Katalin egyetemi adjunktus 1972 óta dolgozik az ELTE művészettörténet tanszékén. Fő kutatási területe a századforduló, valamint a XIX. század és a jelen magyar művészete. Több mint 250 publikáció szerzője, számos hazai képzőművész monográfiája fűződik nevéhez, kiállításszervező. 1992–95 között a Műcsarnok igazgatója volt, a Magyar Művészeti Akadémia tagja.

A kultusztárca az Ernst Múzeum Kht. profiljaként jelölte meg: a Nagymező utcai századfordulós palota legyen a XX. század képzőművészetének és társművészetének kiállítóhelye. Az újonnan kinevezett ügyvezető igazgató szerint szerencsés a XX. századi művészetre specializálni az Ernst Múzeumot, ugyanis a Műcsarnok és számos kisebb fővárosi galéria ad teret a kortárs alkotóknak. Mi több a XX. század művészetéből rengeteg fejezet feledésbe merült, miközben a művészettörténeti kutatások újabb és újabb eredményekre bukkannak az említett időszak művészetében. A múzeum hajdani alapítója és névadója, *Ernst Lajos* a XIX. és a XX. század művészetének gyűjtője volt, így a minisztérium által megjelölt arculat szerencsésen illik a kiállítóhely egykori hagyományaihoz.

Keserü Katalin elmondta, hogy a Budapesti Őszi Fesztivál idejére, szeptemberre tervezi az Ernst Múzeum újbóli megnyitását. Alapelve, hogy múzeuma a folyó művészettörténeti kutatások eredményeit befogadó kiállítóhely legyen. Monumentális tárlatot tervez a nőművészek munkásságából, abból az aspektusból, hogy milyen újdonságokkal szolgált a gyengébbik nem a XX. század művészetét. Ezt a tárlatot egészítené ki a férfiak által prezentált nő a XIX. század művészetében. Így folyamatában bemutatható, hogy miként tekint a társadalom a nőre, ugyanakkor az is, mi is valójában a nő.

Egy másik, nagy ívű tárlat az erdélyi művészettel foglalkozna. A művészettörténészek szerint furcsa félreértések vannak a kisebbségi lét művészetével kapcsolatosan. Az Ernst Múzeum készülő tárlata ezen félreértések tisztázását is szolgálni kívánja.

Mivel a Nagymező utcai kiállítóhely számos kisebb teremmel is rendelkezik, Keserü Katalin tervei szerint (egyidejűleg) magángyűjtemények, érdekes alkotócsoportok műveit is láthatja majd a művészet iránt érdeklődő nagyérdemű. Így bemutatkozhat majd egy, a hagyományos kertépítéstől eltérő, úgynevezett környezetalakító filozófiával és programmal rendelkező, kerttervezéssel foglalkozó iroda a tizedik születésnapja alkalmából.

Keserü Katalin hosszú távú tervei között szerepel a századfordulós közép-európai, elsősorban lengyel, cseh, osztrák képző-, ipar- és építészművészet bemutatása. Mint elmondta, az említett nemzetek, országok saját művészete a XIX–XX. század fordulóján lendült fel, vált rendkívül gazdaggá mind értékben, mind változatosságban.

A XX. század elején vált divatossá a műtermek, művésztelepek létrehozása, amelyek magukban hordozzák a bennük dolgozó művész, művészcsoport ars poeticáját. Az Ernst Múzeum felső szintje kiváltképp alkalmas egy-egy művész alkotótermének rekonstruálására.

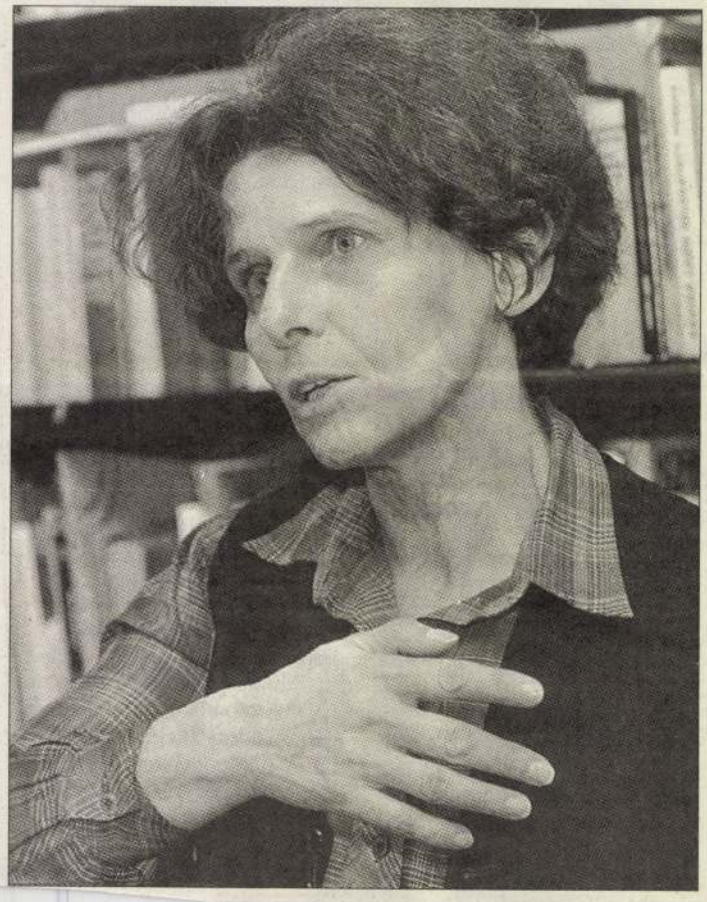

Az ügyvezető igazgatónő úgy véli, a szervezőkészséggel nincs baj sem a képzőművészeti, sem pedig a társművészeti programok tekintetében, hiszen a művészettörténeti képzés kibővülése miatt megnövekedett a művészettörténeti kutatók száma, kiknek munkássága valódi újdonságokat, exkluzivitásokat hoz a napvilágra.

A nagyobb kihívást elsősorban a kiállítóhelyek új gazdasági formája jelenti. – Egyelőre nem tudni – mondja az ügyvezető igazgatónő –, hogy a folyamatosan működő Dorottya utcai galéria – amely továbbra is kortárs művészetek kiállítóhelye marad – mikor kerül az Ernst Múzeum Kht.-hoz. A Nagymező utcai épület azonban a szeptemberi nyitásig a funkcióváltás miatt kisebb rekonstrukcióra szorul. Hogy bizonyos mértékű műemléki felújítás elvégezhető-e, egyelőre nem tudni, ez az NKÖM költségvetésétől függ.

A kultusztárca elképzelése szerint az Ernst Múzeum Kht. költségvetésének 60 százalékát a tárca biztosítaná, 40 százalékát pedig a kht.-nak kell saját erőből előteremtenie. A Pénzügyminisztérium kérte a kultusztárcát, vizsgálja meg újra ezen javaslatát. Az NKÖM januárban nyújtotta be újabb érvekkel alátámasztott eredeti elképzelését a PM-hez, ám Keserü Katalin még mindig nem tudja, hogy pontosan milyen feltételek mellett és között kezdheti meg a munkát.

Állítása szerint próbál állandó támogatókat keresni programjához. Az Ernst Múzeum Kht. saját bevételeinek másik forrását műkincskereskedésből kívánja megalapozni. Bízik abban, hogy az Ernst Múzeum egykori hagyományát felújítva, az épület aukciósházként is működhet majd.

A neves művészettörténész három esztendőn át volt a Műcsarnok igazgatója, most azonban úgy érzi, érdekes és feltétlenül tanulságokkal járó tapasztalatok előtt áll. Az, hogy az említett tematikai és gazdasági feltételek között miként tud működni intézménye, pon-

L. Kovászhazi Viktória: Fejezetek a magyar éremművészet történetéből. Bp., 1999 Argumentum, M. Numizmatikai Társulat

*Névmutató**

Alföldi János 94
Asszonyi Tamás 135, 138, 140–142, *153*

Beck Ö Fülöp 25–26, *38*, 40, 44–45, 47, *52–54*, 61, 64, 67, 70–72, 76, 96–99
Berán Lajos 46, 48, 62, 64, 66, 73, 93–94, 96, 98–106, *113–118*
Bernsee József 13
Bethlen Gyula 42, 50
Bezerédy Gyula 44, 50
Boehm József Dániel 10, 12–15, 17, 19–20, 24, *30–31*
Boldogfai Farkas Sándor 95
Borsos Miklós 98, 132–133, 137, 139–140, *146*
Bödy Kálmán 95
Brüll Moritz 13
Budahelyi Tibor 135, 138, 142, 144, *159*

Czinder Antal 124–131, 134, 140–142, *147–150*

Csikszentmihályi Róbert 133, 137, 141, *154*
Csikvári Péter 136, 138
Csiky Tibor 136, 138, 142, *159*
Csillag István 46, 50, 61, *77*, 98
Csiszér János, Zs. 94, *119*
Csúcs Ferenc 95, 98, *120*

Edvi Illés György 97
Egyed Emma, Sz. 98
Esseö Erzsébet 74, 76, *119*
Exner Károly 22, 26, *34*, 93

Ferenczy Béni 124, 132, 139–140, 144, *146*
Ferenczy István 10, 12, 17, *28–30*, 92
Fémes Beck Vilmos 68–71, 74, 76, *80–82*, 96
Friedrich Ferenc 142, 145

Gaál István 98
Gáti Gábor 98, 141, 143, 145, *160*
Gerl Károly 15–17, 19, 21–22, *31–33*, 93, 98

Hafner Arnold 45, 48, 50, 61–62, 73–74
Holdas György 143, 145, *160*
Horváth László 144, 145

Ispánki József 97–98
Iván István 98

Jittner Antal 13
Juhász Gyula 47, 50, *77*

Kallós Miklós 98
Kalmár János 142, 145
Karl Henrik 11–12, 16, *28*
Kenéz László 133, 137, *157*
Kiss György 98, 142, 144–145, *160*
Kiss Kovács Gyula 140–141, 145, *159*
Kiss Nagy András 98, 133, 136–137, 140–142, 144, *156*
Kovács László, Cs. 135, 138, 144, *158*
Kövesházi Kalmár Elza 65, 76

Ligeti Erika 134–135, 137, 140–141, 144, *155*
Lóránfi Antal 15–17, 22, 25, *35*
Lugossy Mária 136, 138, 142–144, *157*

Madarassy Walter 94, 9
122
Mayer Elek 15, 17, 21, *3*
Merényi Gina 98
Mester Jenö 98
Moiret Ödön 62, 65–67,
Murányi Gyula 42, 47, 5

Nagy István János 135, 1

Palotás József 135, 138,
Pátzay Pál 98
Patzó Pál 46, 50
Petrovics Demeter 13

Radnitzky Károly 9–10,
Reisner József 19, 21–22
Reményi József 46, 50,
73, 76, *84–85*, 94, 97
Renner Kálmán 98, 110–
Rigele Alajos 98
Róna József 45, 50
Ruff András 48, 51

Scharff Antal 9–10, 15–
92–93
Schwartz István 15–17,
Seidan Wenzel 9–10, 14,
Soltra E. Tamás 144–145

* A névmutató csak a magyar éremművészek neveit tartalmazza.

Lugossy Mária

Hajléktalanszálló bosszúból?

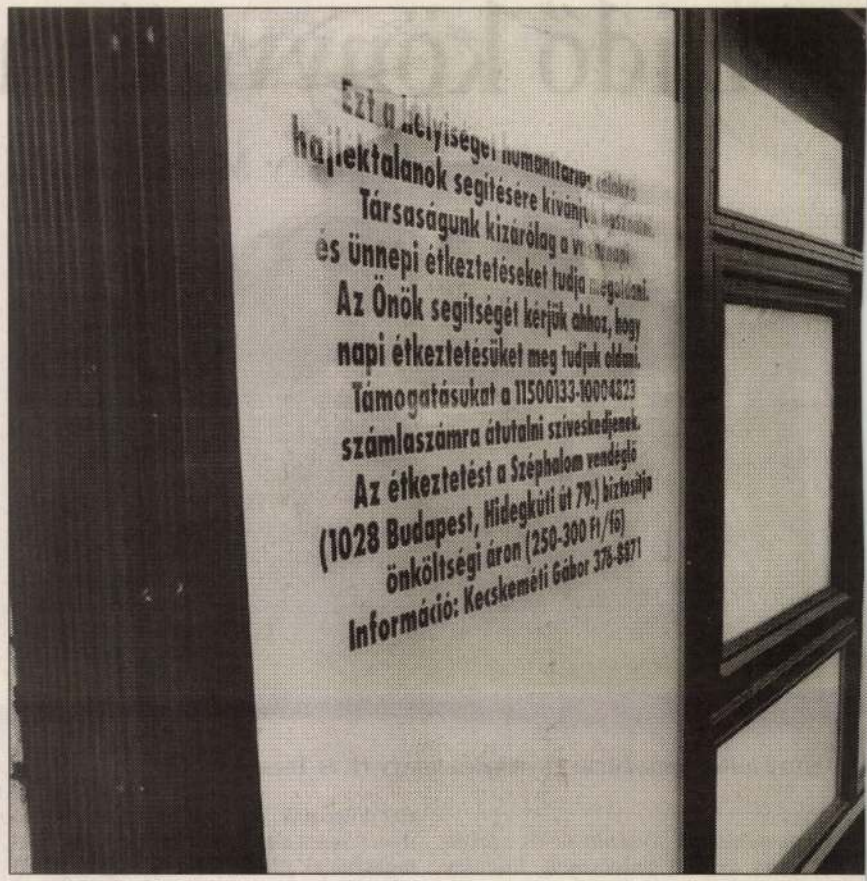

Bartók Béla út 106–110.: eredetileg játéktermet akartak kialakítani a földszinte

„Ezt a helyiséget humanitárius célokra, hajléktalanok segítésére kívánjuk használni. Társaságunk kizárólag a vasárnapi és ünnepi étkeztetéseket tudja megoldani. Az önök segítségét kérjük ahhoz, hogy napi étkeztetésüket meg tudjuk oldani" – olvasható a Bartók Béla út 106–110. szám alatti toronyház földszinti sarokhelyiségének ablakán.

Belátni nem lehet, mert az üvegre öntapadós fóliát ragasztottak. Nem jön válasz a kopogásra, de végül nagyot zökkenve kinyílik az ajtó. Húsz-egynéhány ágyban fekvő ember között találom magam, ők a hirtelen rájuk tört napfénytől hunyorognak, én a félhomályhoz próbálok hozzászokni. Körös-körül emeletes ágyak, és a padlóra fektetett matracokon is kuporognak néhányan.

– A főnök bent van – vezetnek egy apró helyiségbe, ahol *Pásztor István* lakik a barátnőjével. A huszonéves férfi felel az itt lakókért és a rendért, ő tartja a kapcsolatot a tulajdonossal is, aki legközelebb a hónap végén várható. *Stipta Sándort* jó ideje nem látták errefelé, nem is keresték, hiszen mindig ő jön, ha dolga van. Pásztor István túlságosan siet, nem ér rá elmondani, mi a helyzet az állítólag dacból vagy bosszúból megnyitott szállóval. Dolga van – közli kurtán.

A toronyház lakói beszédesebbek. Azt mondják: Stipta Sándor így akart bosszút állni az ittenieken, akik nem engedték, hogy játéktermet nyisson. Nyilvánvaló, hogy nem teng túl benne a szociális érzék, hiszen amíg azt hitte, játéktermet nyithat, szó sem volt hajléktalanszállóról – érvelnek többen is. Van, aki attól fél, betegséget kap a hajléktalanoktól, és olyan lakó is akad, aki ingatlanszakértővel becsültette fel, hogy a nem kívánt szomszédság miatt mennyivel csökkent lakása értéke. Azt állítják, az eredmény mínusz másfél millió forint.

– Ki akar olyan házba költözni, ahol hajléktalanszálló van? – méltatlankodik egy középkorú nő. A szintén házbeli *Szilvássy Kálmánné* a kapu melletti koszt, a falon éktelenkedő vizeletnyomot mutatja: ez még semmi ahhoz képest, ami a múltkor volt itt. Egy ideig nem is használta ezt a kaput, megkerülte a házat. Nem a hajléktalanokkal van baja, hanem azzal, ahogyan ide kerültek és amilyen körülmények között élnek. A melegedőnek nevezett, éjjel-nappal működő helyiségben van ugyan vécé, de nem működik.

– Nem engedem használni, mert nincs víz, nem lehet leöblíteni – magyarázza később Pásztor István, akit a szomszéd kocsmában találok meg. A szálló tulajdonosától havi harmincezret kap, abból elvan valahogy. A tébécéseket nem engedi be, a többiek jöhetnek, mondja. Hogy miért nincs víz? Hát azért, mert a közös képviselő szétszedte a csövet. Most mindenki ott végzi a dolgát, ahol tudja.

A kocsmában sem örülnek a hajléktalanoknak, de a sarokban villogó nyerőgépek miatt valószínű, hogy a játékteremnek se lenne nagy sikere. A szállón lakók legalább átjárnak ide néha.

A melegedőben lehet ugyan főzni, de víz nélkül az sem könnyű. A szálló megnyitása után, tavaly októbertől idén januárig egy vendéglőből hordták az ételt. Székely káposzta, rizses hús volt a menü akkoriban, igaz, csak vasárnaponként és ünnepnapokon. Stipta Sándor maga fizette az adagonkénti kétszázötven-háromszáz forintot, az ő autója járt az ételért. Szép dolog volt a Sanyitól – mondják a vendéglőben, de azt nem árulják el, hol lehet elérni állítólag közelben lakó barátjukat. Lehet, hogy elment melegebb éghajlatra, játéktermekben érdekelt – teszi hozzá sokat sejtetően egyik ismerőse.

A XI. kerületi önkormányzatnak és a közigazgatási hivatalnak sem sikerült a hajléktalanszálló tulajdonosára bukkannia. Pedig az önkormányzat kétszer, két különböző címre is kiküldte a levelet, amelyben felszólította a vállalkozót, hogy azonnal kérjen működési engedélyt a szállóra, vagy zárja be a melegedőt. A postás azzal hozta vissza a leveleket, hogy a címzett ismeretlen.

Egyelőre tehát nincs mit tenni. A lakók szerint az önkormányzat magára hagyta a házat, mondván: a szerencsétlen embereket nem akarja az utcára tenni, de a vállalkozóval sem akar ujjat húzni. *Kövesdi Gabriella*, a városrész szociális és egészségügyi irodájának vezetője viszont azt hangsúlyozza, szeretnék elérni, hogy megszűnjön az embertelen körülmények között működő szálló.

A lakók nem értik, miként lehet hónapokig húzni az ügyet, hogyhogy senki nem illetékes abban, hogy lakatot tegyen a melegedő ajtajára. A hajléktalanokat a máltaiak közeli intézményében lehetne elhelyezni, tehát a leginkább érintettek, a szerintük kicsinyes bosszú eszközeként felhasznált hajléktalanok még jobb helyre is kerülnének.

Csakhogy olyan egyszerűen nem lehet bezáratni a szállót. Meg kell várni, hogy a kiküldött levelek célba érnek-e végre. Ha nem, akkor harminc nap múlva – ebben az esetben március közepén – elrendelik a szálló hatósági bezárását.

Üzenet Indonéziából: áprilisig maradnak

Az éppen Indonéziában tartózkodó Stipta Sándort mobiltelefonján sikerült elérnünk. A vállalkozó azt mondta: senkin nem akart bosszút állni, ő csak azt szerette volna, hogy néhány ember ne maradjon az utcán a téli hidegben. Korábban is támogatta már a rászorulókat, és bizonyítani is tudja, hogy egyebek között gyerekeket segítő alapítványoknak adott pénzt. Hosszú távon egyébként nem hajléktalanszállóban gondolkodik, hanem bérbe akarja adni az ingatlant. A szerencsejáték-szervezéssel foglalkozó ismerősei már nem érdeklődnek a helyiség iránt, és még nem tudja, mire használja majd az épületrészt. Az azonban biztos: ahogy megígérte, csak áprilisig maradhatnak a hajléktalanok.

LUGOSSY MÁRIA

NÉPSZABADSÁG **BUDAPEST** 2000. FEBRUÁR 15., KEDD

Az idő könyve és a forradalom lángja

Lugossy Mária tárlata a Dorottya Galériában

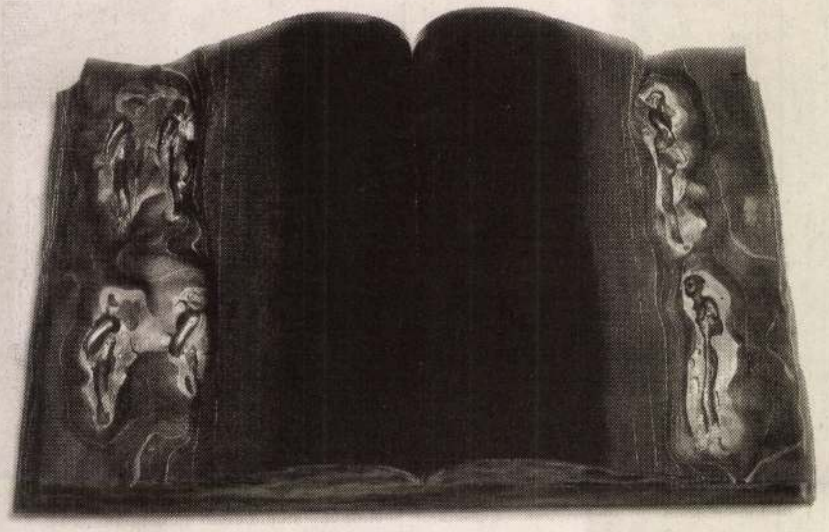

A művésznő alkotásaiból: Történelemkönyv II. és Tóratekercs

Az iparművészeti főiskola ötvös szakán 1973-ban végzett művésznek, Lugossy Máriának több önálló és csoportos kiállítása volt Egertől Londonon át Tokióig számos helyen. Budapesten naponta láthatók alkotásai. Például a Nyugati téren az általa tervezett óra alatt naponta több százan találkoznak, beszélnek meg vörös rózsás randevúkat. A művésznőnek nemrég nyílt tárlata a Dorottya Galériában.

– Hogyan kapta meg a Nyugati téri órára a megbízást?

– Eredetileg a Déli pályaudvarhoz terveztem meg. Hét méter magas órát állítottunk volna fel, olyan eszközt, amelyet még a Vérmezőről is tisztán lehetett volna látni. A tervek a hetvenes években készültek el, a fényújság akkoriban még új dolog volt. A terv végül nem valósult meg, mert a pályaudvar épületének tervezője nehezményezte, hogy az óra eltakarná az épületet. Az ügy ezzel kudarcba fulladt, viszont a terveket egy cég megtartotta, és az órát a beleegyezésem nélkül a nyolcvanas évek elején a Nyugati téren felállította. Persze nem teljesen a terv szerint dolgoztak, mert az eredetinek a kicsinyített mása áll a téren, amit sokszor teleragasztanak plakátokkal. Csak annyit sikerült elérnem, hogy egy kis táblára ráírták, formatervezte: Lugossy Mária. Egyébként amikor még a Képzőművészeti Főiskolára jártam, az akkori tanárom, *Engels József* azt mondta, tervezzen mindenki valamit. Ekkor jött az óra mint ötlet. Kettőt is megálmodtam, ezeket ki is állították. *Hoffer Miklós,* a győri Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola épületének tervezője a kiállítás után megkeresett, és megkérdezte, hogy van-e kedvem diplomamunkaként órát tervezni, amelyet elhelyeznének a főiskolán. A négy és fél méteres funkcionális szobor azóta is az iskola dísze.

– Kizárólag órákra specializálódott?

– Nem, én terveztem például a Kossuth téri örökmécsest, vagyis a forradalom lángját. A nyilvános pályázaton azok a művészek indultak, akik 1988-ban a 301-es parcella emlékműpályázatára beadták a modelljüket. A Budapest Galériában megrendezett kiállítás kudarcba fulladt, ugyanis áramszünet volt a megnyitón. Végül 1996-ban elkészültek a tervek, és a Kossuth téren kellett felállítani a modellt. Miután megnyertem a pályázatot, a megvalósításra másfél hónapom volt. Sokat rohangáltam, anyagokat hozattam az ország különböző tájairól, műszaki munkákat felügyeltem, a lánghoz szükséges gázt a Néprajzi Múzeumból vezettettük be a villamossínek alatt. Végül sikeresen fellobbant a láng október 23-án. Elnyertem a lehetőséget 1994-ben a székesfehérvári második világháborús emlékmű tervezésére is. A főtéren álló harangnak története van. A háború idején ugyanis az egyik templomot felgyújtották a németek, és a tűz megolvasztotta a templom harangját és tartórúdjait. A harang megrepedt, majd lezuhant, de jelképes szimbóluma lett a fehérvári csatáknak. Ezért része az emlékműnek, bár soha többet nem fognak vele harangozni.

– Nemrég tárlata nyílt a Dorottya Galériában, ott másféle műveket látni.

– A kiállításon mobil könyveket láthatnak az érdeklődők. Annak idején a Vasarely múzeumban rendeztek egy tárlatot Nemzetközi Művészkönyv címmel. Ezek az alkotások olyan könyvek, amelyeket lapozgatni nem lehet, hiszen bronzból és hasonló kemény anyagokból készültek. Ezeket a műveket szeretnék egyszer könyvtárrá bővíteni. Állítólag Angliában társaságot is alapítottak, ahol összefogják, kiállítják ezeket az alkotásokat.

– Vannak új tervek, megbízások?

– A veszprémi óváros terére írtak ki egy pályázatot – millenniumi emlékmű tervezésére. Mészkővel dolgoztam, mert szerintem a tájhoz ez illik leginkább.

– És mit faragott?

– Ezt nem árulom el, legyen meglepetés. Elmesélem inkább egy másik tervemet. Tíz éve kezdtem el foglalkozni figurákkal, arcokkal. Érdekel a tömeg. Az emberek, akikről soha nem emlékeznek meg, mégis léteztek minden időben, minden korszakban. Az előképem ezekhez az alakokhoz a kínai cseréphadsereg volt, és egy Pompejiben megrendezett kiállítás, amelyen gipsszel kiegészített emberi testrészeket és koponyákat mutattak be üvegkalickába helyezve. Ezek az áldozatok egy lávakitörés következtében hunytak el. Akkor döntöttem el, szeretném megjeleníteni az őszinte szürke tömeget. Sőt, a tömegemet el tudnám képzelni mozgólépcsőn, repülőtéren, katonai teherautón, de akár a Dunába is masírozhatnának. És szeretném egyszer az álmaimat is megformálni, kiállítani.

Buliczka Tünde

LUGOSSY MÁRIA szobrászművész kiállítása február 11-én délután öt órakor nyílik meg a Dorottya Galériában (Budapest V. ker., Dorottya u. 8.).

MAGYAR NEMZET
2000 II 8

etni, akkor a hatalmas mű úgy tekint-
iai szavainak megvalósulása, a dos-
án: "Mache dich selbst für die Sünden
a es ist in Wahrheit so, wenn du
nd alles verantwortlich machst, so
s in der Tat so ist, dass du allen
t." 5) Fedor Pavvlowitsch Karamasoff
lkalmat a fenti szavak beteljesedésére.
rete annyira kimélyül, annyira érzé-
ot magukra veszik, hogy felelőssé
képen egyikük sem hibás benne /per-
djackoffot kivéve/. Dmitrij Fedoro-
ermészet, noha ártatlan a gyilkosság-
m Blute meines Vaters bin ich un-
lagen, aber ich habe es nicht getan !
ann noch für mich, in meinem Inne-

A MŰCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

LUGOSSY MÁRIA

SZOBRÁSZMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁRA 2000. FEBRUÁR 11-ÉN, PÉNTEK DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA **KOVÁCS PÉTER** MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

DOROTTYA GALÉRIA

Budapest V., Dorottya utca 8.

A kiállítás megtekinthető 2000. március 12-éig,
hétfőtől péntekig 10–18 óráig,
szombaton 10–14 óráig, vasárnap zárva.

MŰCSARNOK
KUNSTHALLE

A ST.ART Galéria bemutatja

Lugossy Mária

Könyvek című kiállítását

Megnyitó: 1999. május 5-én (szerdán) 18 órakor
Megnyitja: **Boros Géza művészettörténész**
A kiállítás megtekinthető: 1998. május 26-ig, hétfőtől péntekig 10-18 óráig.

ST.ART Gallery is presenting the exhibition

Mária Lugossy

Books

Opening: 5. May 1999. (Wednesday) at 6 p.m.
Introduction: **Géza Boros art-historian**
The exhibition through 26. May 1999. Monday-Friday 10.00 a.m.-6.00 p.m.

Támogatóink/Sponsors: Borház, Parád Kristáy Manufaktúra Kft., Tokodi Üveggyár Kft.

Gallery for Contemporary Art H-1075 Budapest, Madách Imre utca 5. Tel./Fax: (36-1) 342-2342

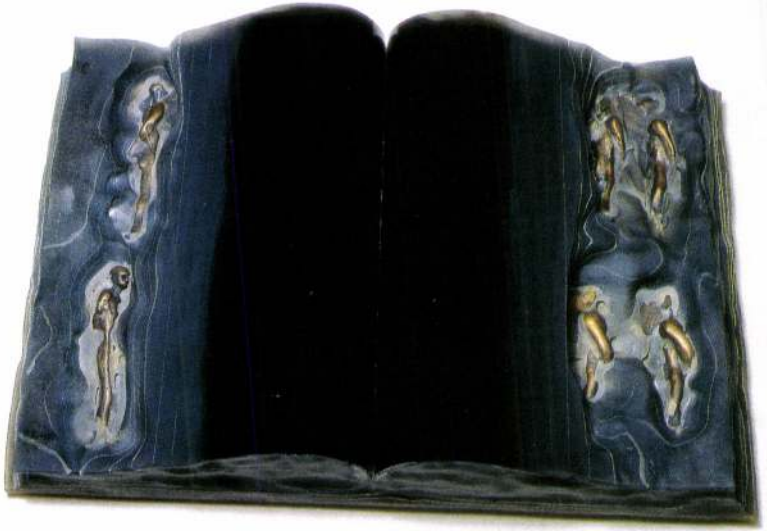

Lugossy Mária, Történelem II. üveg-bronz, 1999.

LUKOSSY MÁRIA

VÁMOSSY FERENC KIÁLLÍTÁS-ISMERTETŐJE

MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET 1955, 6, 61-63

~~egyaránt~~ egy-
át valóságos kincsesbánya an-
a helyi viszonyokat, szerep-
ásának időpontjában divatos
ultuszokat ismerve a vallá-
gy aktuális fázisát próbál-
módon alaposabb vizsgálat
ntek száma sem állapitható
ággal egy táblán látható
is problematikus. A szer-
gtestesitőjének véli a ru-
chsen/ okán. Valószinübb-

LUGOSSY Mária

részvételéről az Uj üveg Európában c. düsseldorfi kiállitáson

Uj Müvészet, 1991.3.71.p.

EGY

.. állás: .....
..... tel.: .....
.....
.....
.....
n .....
jteményében .....
gyüjteményében .....
elül kutatásokat végezhessen.
n kérésre fel kell mutatni.
agok publikálásához az intézmény
kell kérni.

MEGHÍVÓ

Szépművészeti Múzeum és az
ART-MA Művészeti Alapítvány
tisztelettel meghívja Önt

III. Budapest International Contemporary Art Exhibition „Világképek – Worldconcept"

című kiállítás

megnyitására és az azt követő sajtófogadásra

1995. szeptember 15-én 11 órára

Kiállítás helye:
Szépművészeti Múzeum Budapest, Hősök tere
Dőr udvari terem, földszint

Kiállítás megtekinthető:
1995. szeptember 15–30-ig
Naponta 10–17.40-ig, hétfőn zárva

Kiállító művészek

Mustafa ARAPI / Albania
György BUCZKÓ / Hungary
Bärbel ESSER / Germany
Stanislav BALKO / Slovakia
Attila CSÁJI / Hungary
Glauco FIORINI / Italy
Endre GAÁL / Hungary
Juraj GAVULA / Slovakia
Jonas GAUSINAS / Lithuania
Saulius KUIZINAS / Lithuania
Mina Greco HALL / USA Michigan
Susanne Király-MOSS / Slovenia
Mária LUGOSSY / Hungary
Sergi MARCOS / Spain
Ilona MAROSI / Hungary
Norbert MARINGER / Austria
Judit NADOR / Spain
Tibor NÁDLER / Hungary
Jiro OKURA / Japan
Péter OROSZ / Hungary
Antal PÁZMÁNDI / Hungary
Alojz PETRAŠ / Slovakia
Csaba POLGÁR / Hungary
Bela ROZSNYAI / Denmark
József SCHERER / Hungary
Gražina STRYKOWŠKA / Poland
János J. SZÉKELY / Hungary
Béla TILLESS / Hungary
Bruce THAVER / USA Michigan
Ildikó VÁRNAGY / Hungary
Claudia VARGAS / France-Columbia
Anna VANČATOVA / Czech Republic
Imre VESZPRÉMI / Hungary
Andrej WÁGIN / Russia
Péter WIDMAN / Sweden
Ilia XHOKEXHI / Albania

LUGOSSY Mária

Kiállítás támogatói:
Magyar Nemzeti Kulturális Alap Iparművészeti Kuratórium
MHB. Művészetért Alapítvány

Az MTA Zenetörténeti Múzeuma meghívja Önt

LUGOSSY MÁRIA
Bartók Béla tiszteletére készített
MIKROKOZMOSZ szobrának avatására

FALVY ZOLTÁN
igazgató köszönti a vendégeket

avatóbeszédet mond
UJFALUSSY JÓZSEF
akadémikus

Az ünnepséget 1996. szeptember 17-én 17 órakor tartjuk
a Zenetudományi Intézet (Táncsics Mihály utca 7.) kertjében

LUGOSSY Máris

FRANK János: Átlátszó és áttetsző : Lugosy Mária és Bohus Zoltán pályaive. = Uj Horizont, XVIII. évf. 3.sz. 1990 38 - 44.p . ill.

E munka

irásainak I. köte

levelezé

továbbá elkészült, saj

irásainak gyüjtemén

c/ A bibliográfiai pr

feldolgozás első kisé

év müvészettörténeti

A bibliográfia tagolá

megfelel a korszerü r

elkészülésének lassus

Igy az elkészült

tisztázására szolgál

a bibliográfia célki

meghatározatlanságáb

keresendő.

A feladat azonban

egyaránt alapvető ku

intézetre hárul és

B/ Egyéni kutatások /v.ö.

A beszámoló időszak

a nagy intézeti vállakoz

kutatások hozták. Ezek

LUGOSSY Mária

kiáll. Beychevell, Centre international d'art contemporain Chateau Beychevelle, 1992

ism. (frech)[FRECH Magda]: Lugosdy Mária sikere Franciaországban. = Magyar Nemzet, 1992. okt.1o. 10.

kat van.!!!

Domokost azzal az utasítással küldé Budára, hogy a régi kolostor melle
új rendházat építsen.[23]) Az első ferencesek azonban az elöljárót me
előzve már magával az ostromló sereggel tértek vissza Budára, amelyne
soraiban a tábori szolgálatot ellátó különféle szerzetbeli lelkészek közt
legnagyobb számmal voltak képviselve.[24]) Talán éppen ennek a körülményne
köszönhették, hogy a visszavívott Buda egyházi életében ők játszák

---

Erre mutatnak a klarissza-teleknek későbbi forrásokból ismert méretei i
A klarissza-telek magvát a rittershaimi Reutter-telek alkotta; ez a
1696. évi fölvétel 63-as telkével és az időközben a 61-es telek egy részéve
bővült 62-es telekkel azonos. A klarissza-telek északi oldalát ebben a kezdeti kite
jedésében a 61-es telek északi feléből kihasított keresztutca határolta. Utóbb, a
1740-es évek elején a klarisszák ezt az utcaterületet és az annak tulsó oldalán fekv
60-as telket is megszerezték, mely alkalommal a megszűnt régebbi keresztutc
helyett a 60-as telek északi oldalán hasítottak ki annak területéből egy új, 3 öl szél
keresztutcát. (L. minderre nézve a szövegben előadottakat a 28-29. lapon.) A klarissza
telek tehát az Úri-utcai oldalon ebben a végleges kiterjedésében — hozzávéve a
új utca területét is — az 1696. évi fölvétel 60., 61., 62., 63. számú telkeit ölelt
föl. A fölvétel adatai szerint e négy telek együttes kiterjedése az utcavonalo
37 öl 5 láb lett volna, holott a valóságban — mint ezt a 9. és 10. sz. képe
közölt helyszínrajzok bizonyítják — a klarissza-telek valóságos kiterjedése 48 ö
2 lábat tett ki.

A rekonstruált helyszínrajz tehát az 1696. évi fölvétel tévesnek bizonyul
adatainak hozzávetőleges kiigazításával készült, aminek megfelelően a Ferences
köz Úri-utca felé eső részének vonala is a 14. jegyzetben idézett Tallián-féle rekon
strukcióval szemben északabbra tolódott el.

Szükségesnek tartjuk azonban hangsúlyozni, hogy a fentebbi módosítot
rekonstrukció is csak hozzávetőleges s nem tart abszolút pontosságra igényt.

A telkek számozása idők folyamán az időközben beállott változásoknal
megfelelően változott. Az egyszerűség kedvéért előadásunkban az egyes telkel

LUGOSSY Mária

Vall. Dorottya, 1992

ism. VADAS József: Kristályéjszaka. = Vasárnap. ~~1992~~ 1992, május 1.14. ill.

LUGOSSY Mária

Frank János: Morituri. = ÉS XXXVI.évf.22.sz.1992. május 29. 12.p.

Bp., Dorotty utcai Kiállitóterem, 1992. kiáll.

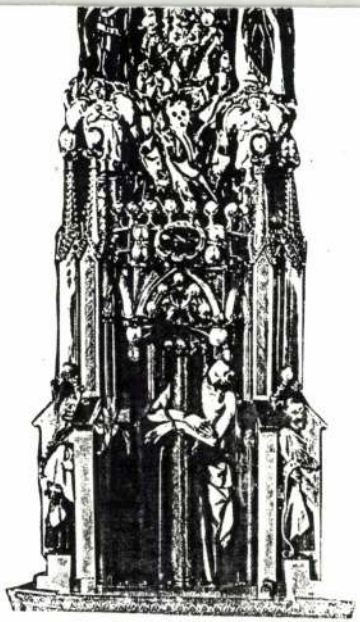

LUGOSSY Mária

FEKETE Judit: A születés törtékeny pillanatai : Lugossy Mária kiállitása a Dorotty utcában [interj u]. = Magyar Nemzet. LV.évf.131.sz.1992. junius 4.lo.p.

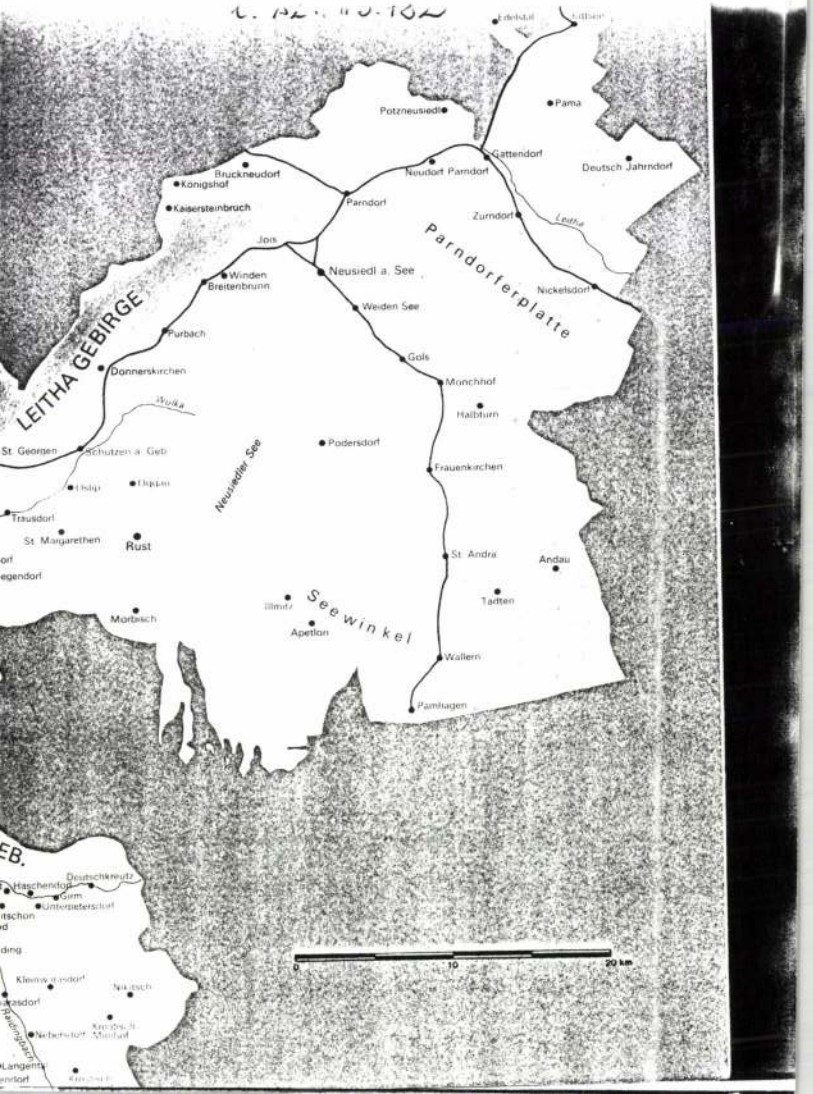

Edelstal
Pama
Potzneusiedl
Gattendorf
Deutsch Jahrndorf
Neudorf Parndorf
Bruckneudorf
Konigshof
Kaisersteinbruch
Parndorf
Zurndorf
Leitha
Parndorferplatte
Jois
Neusiedl a. See
Winden
Breitenbrunn
Nickelsdorf
Weiden See
LEITHA GEBIRGE
Purbach
Gols
Donnerskirchen
Monchhof
Wulka
Halbturn
St. Georgen
Schutzen a. Geb
Podersdorf
Neusiedler See
Frauenkirchen
Trausdorf
St. Margarethen
Rust
St. Andra
Andau
Tadten
Seewinkel
Morbisch
Apetlon
Wallern
Pamhagen
EB.
Deutschkreutz
Haschendorf
Girm
Unterpetersdorf
0
10
20 km

LUGOSSY Mária

Folyamatosan morzsolódnak a kamatok

Adókedvezményt kergetnek a lakossági pénzek

Az utóbbi hetekben is rendre csökkentették betéti kamataikat a kereskedelmi bankok. Különösen szeptember első heteiben mérésklődtek a pénzintézeteknél elérhető hozamok.

Még a banki kamatoknál is jobban estek azonban az állampapírok aukción, illletve másodlagos forgalomban elérhető kamatai, melyek 22-23 százalék között stabilizálódtak, alulmúlva ezzel számos bank által nyújtott lehetőséget. A kamatesésnek azonban nincs még vége, október 1-.től alakít ki új – vélhetően alacsonyabb – kamatokat többek között a Postabank és a Mezőbank.

Nem csoda, hogy a vállalkozói és magánpénzek ilyen kamatlemorzsolódás közepette inkább az adókedvezménnyel együttjáró megtakarítási formák, különösen a nyílt és zárt végű befektetési alapok felé irányulnak mostanában.

Táblázatunk a kereskedelmi bankok által a lakosság számára kínált betétek és értékpapírok kamatait tartalmazza. Ahol a kamat mértéke függ a betétek nagyságától is, ott a táblázatban közölt adat a legkisebb leköthető összegre vonatkozik.

Egy oszlopban szerepelnek a nagyjából ugyanolyan futamidejű betétek és értékpapírok kamatai, így azonos oszlopban találhatóak például a 60 nap, 61 nap vagy két hónap után elérhető kamatok. A táblázatban közölt értékek a megtakarítás egész futamidejére vonatkozó átlagkamatok, nem pedig az utolsó hónapra vonatkozó sávos kamatok.

(giczi)

A lakossági megtakarítások éves kamata százalékban

Bank	Megtakarítási forma	Lekötési idő (hónap)							Betét-	
		1	2	3	4	6	9	12	18	biztosítás
Budapest Bank	Lakossági betét****	17,00	17,50	18,00	–	18,00	18,00	18,00	18,00	van
Budapest Bank	Ajánlott Értéklevél***	15,00	15,00	16,67	17,50	20,00	–	–	–	nincs
Budapest Bank	Aquincum II/A értékjegy	–	–	–	–	–	–	20,00	–	nincs
Budapest Bank	Takarékjegy A/1	–	–	19,00	–	–	–	–	–	nincs
Budapest Bank	Takarékjegy B/1	–	–	–	–	19,50	–	–	–	nincs
Corvin Bank	Betétjegy	20,25	21,00	21,25	–	21,75	22,00	22,50	–	nincs
Európai Ker. Bank	Lakossági betét	20,75	20,50	20,50	–	20,30	20,25	20,15	–	van
ING Bank	Lakossági betét	18,25	18,50	18,75	–	19,00	19,25	19,50	–	van
ING Bank	Csontváry betétjegy	19,25	19,25	19,50	19,50	19,75	20,00	20,25	–	van
ING Bank	Duna értékjegy	19,50	19,50	19,75	19,75	20,00	–	–	–	nincs
ING Bank	Duna pénztárjegy	–	19,75	–	20,00	20,50*	–	20,75	–	van
Inter-Európa Bank	Betét	19,00	–	20,25	–	20,50	20,50	20,50	–	van
Inter-Európa Bank	Értékjegy	19,50	–	20,50	–	20,75	–	20,75	–	nincs
K&H Bank	Betétszámla	19,50	19,75	20,25	–	20,50	21,00	21,50	–	van
K&H Bank	Aranyeső II.****	–	–	20,25	–	20,50	–	21,50	22,25	van
K&H Bank	Horizont értékjegy	20,00	20,25	20,50	–	–	–	–	–	van
K&H Bank	Kékestető értékjegy*****	–	–	20,00	20,25	20,50	21,00	21,50	22,50	nincs
K&H Bank	Trezor értékjegy	19,75	20,00	20,25	–	20,50	21,00	21,50	21,75	nincs
Konzumbank	Bástya betétjegy***	20,00	20,00	20,00	20,25	20,50	21,00	22,00	–	van
Konzumbank	Családi betétszámla	20,00	–	21,00						
Konzumbank	Diszkont betétjegy									
Magyar Hitel B.										

HÍRVILÁG

Agrártámogatás: elégedetlen érdekképviseletek

Az agrár érdekképviseletek számára elfogadhatatlan, hogy - amint az a gazdasági kabinet hétfői ülését követően nyilvánosságra került - a jövő évi agrártámogatás összege csak 88 milliárd forint lenne. Mészáros Gyula, a Magyar Agrárkamara főtitkára elmondta: a szóban forgó támogatási összeg egyértelműen a mezőgazdaság visszafejlesztését jelenti. Ha ez a cél, akkor azonban ennek koncepcióját is ki kell dolgozni. A Magyar Agrárkamara azonban mindenképpen ragaszkodik az eredeti kormányprogramban meghatározott agrárgazdasági célkitűzésekhez, vagyis a mezőgazdaság fejlesztéséhez. Horváth Gábor, a MOSZ főtitkára annak a véleményének adott hangot, hogy a magyar agrárgazdaságot „feltartott kézzel" szolgáltatják ki az EU-országok konkurenciájának.

Lelassult a cseh privatizáció

A még állami kézben lévő cseh iparvállalatok magánosítása az idén igencsak lelassult, de jövőre várhatóan lendületesen újraindul – mondta *Vladimír Dhouhy* cseh ipari és kereskedelmi miniszter. A Hospodárské Noviny című cseh lap keddi számában megjelent nyilatkozatában a miniszter úgy vélte, várható, hogy az eddigi tapasztalatok alapján a további magánosításban előnyhöz jutnak „azok a vállalatvezetők, akik az utóbbi években bizonyítottak". *Roman Ceska*, a Nemzeti Vagyonalap elnöke viszont úgy látja, hogy a stratégiai vállalatokat, például a tömegközlekedést, a gáz- és az elektromos műveket, a bankokat, a fegyvergyárakat, a bányákat egyelőre még nehéz lenne privatizálni, mert az új választások után kialakult labilis politikai helyzetben hiányzik az egységes politikai akarat. A Cseh Szociáldemokrata Párt már jelezte, hogy e cégek privatizációját nem szeretné elsietni, *Václav Klaus* pedig azt nyilatkozta a múlt héten, hogy a bankvilágban felgyülemlett feszültségekre, problémákra és botrányokra tekintettel a kormányzat későbbre halasztja a nagybankok privatizációját.

A Dow Jones újabb rekordja

A keddre várt központi kamatlábemelés előérzete miatt hétfőn erősen visszaesett a részvényforgalom a New York-i értéktőzsdén. Az irányadó mutatóban lévő részvényárakat azonban felhúzták a kötvények. A bankrészvények erősödése miatt a New York-i tőzsde 30 válogatott ipari részvényének Dow Jones-indexe (DJIA) 6,28 ponttal, azaz péntekhez képest 0,11 százalékkal, 5894,74-re emelkedett. A növekedés ugyan nem volt látványos, de elég egy új rekordhoz. A technológiai részvények közül az Intel 1 5/8 dollárral 95 3/4-re, a Microsoft 3/8 dollárral 137 3/4-re, a Texas Instruments 1 3/8 dollárral 51 3/4-re, a Hewlett-Packard 3/4 dollárral 48 1/8-ra gyengült. A Com-

A kormány egy fillért sem adott az ötvenhatos emlékműre

„Örökláng" a Kossuth téren

A Fővárosi Önkormányzat holnapi közgyűlésén tárgyalja többek között A forradalom lángja című emlékmű köztéri felállítását. A tervek szerint Lugossy Mária szobrászművész alkotása a Parlament előtti köztársasági zászló mellett kap helyet, s október 23-án reggel 9 órakor, az ünnepélyes zászlófelvonás után avatják majd fel.

Az örökláng elkészítésének gondolatát *Göncz Árpád* köztársasági elnök vetette fel. A javaslat a Képző- és Iparművészeti Lektorátus szakvéleményével együtt az idén februárban került a kormány elé, ám a kivitelezés költségeit a kabinet nem vállalta. Az 1956-os Emlékbizottság magáénak érezve az ügyet a Fővárosi Önkormányzathoz fordult, s *Demszky Gábor* főpolgármester saját keretének terhére 200 ezer forint támogatást nyújtott a megvalósítást célzó pályázat kiírásához, illetve a pályadíjak kifizetéséhez.

A nyertes *Lugossy Mária* négy méter magas, téglalap alapú, fekete gránitoszlopot tervezett, amelynek faragott lángnyelveket idéző felső része foglalja magában a lángokat kibocsátó gépezetet. Bár a Fővárosi Közgyűlés határozata legkorábban holnap születhet meg, a kivitelezési munkálatok már folynak.

Mint azt *Mécs Imrétől*, az 1956-os Emlékbizottság elnökétől megtudtuk, erre azért van szükség, mert egyébként nem készülne el időre a szobor. A költségekre vonatkozóan Mécs Imre elmondta: – Egyelőre csak becslések vannak, de az bizonyos, hogy 12 milliónál nem kerül többe a szoborállítás. A különböző vállalatok természetbeni felajánlásai csökkentik a költségeket, s a kerületi önkormányzatok adakozásából eddig két és fél millió forint gyűlt össze. A Művelődési Minisztérium másfél millióval járul hozzá ehhez az összeghez, s várjuk a pénzügyminiszter kedvező válaszát az áfamentes kivitelezésre.

Lugossy Mária emlékművének kicsinyített mása
FOTÓ: TÓTH GYULA

Korábban hírt adtunk arról, hogy várhatóan az évfordulóra elkészül *Ócsay Károly* szobrászművésznek a Tabánban felállítandó '56-os emlékműve is. Az Egyesült Államokban élő magyarok adományaiból készülő alkotás engedélyezését az I. kerület kezdeményezésére nemrég tárgyalta a főváros kulturális bizottsága, majd a közgyűlés. *Ritter Mária*, a kulturális bizottság alelnöke elmondta, bár a jóváhagyás megtörtént, a tabáni emlékmű felállítása hangos vitákat váltott ki a bizottságban. Határozott szándék irányult a két alkotás szembeállítására. A bizottság nem szívesen támogatja a kerületi törekvéseket.

– Amilyen nehezen adta meg az engedélyt az Ócsay-féle emlékmű kivitelezésére, nyilván most olyan könnyedén adja majd áldását a Kossuth téri alkotásra – mondta az alelnök asszony.

(halász)

Januártól 19,3 százalékos nyugdíjemelés

Nadrágszíjat húz az önkormányzat

Alighanem szelíd és ártalmatlan óhaj marad a Nyugdíjbiztosítási Önkormányzat képviselőinek az a javaslata, hogy még az idén kerüljön sor egy egyszeri nyugdíjkiegészítésre – nyilatkozta lapunknak *Szeremi Lászlóné*, a Nyugdíjbiztosítási Önkormányzat alelnöke.

Az viszont már bizonyosra vehető, hogy jövőre egyszeri, januárban kifizetendő nyugdíjemelésre kerül sor, amelynek mértékét 19,3 százalékban határozta meg a nyugdíjbiztosító tegnapi közgyűlése.

A közgyűlés tárgyalt a Nyugdíjbiztosítási Önkormányzat idei pótköltségvetéséről, ami Szeremi Lászlóné szerint ugyancsak erőltetett volt, hiszen a nyugdíjbiztosító alig valamivel lépte csak túl a költségvetésben tervezett húszmilliárdos hiányát.

A jövőt illetően döntés született a közgyűlésen arról, hogy a költségvetési keretbe való beilleszkedés érdekében jobb vagyongazdálkodást kell folytatniuk, és csökkenteniük szükséges működési költségüket is. Ez utóbbi döntés nem aratott osztatlan sikert a képviselők körében, hiszen – mint többen mondták – felelős munkájuk végzéséhez jelenlegi keretük sem elegendő.

(p. t.)

A NAP HÍREI

Ügyésztalálkozó

Gál Zoltán, az Országgyűlés elnöke fogadta Jurij Szkuratovot, az Oroszországi Föderáció legfőbb ügyészét, aki Györgyi Kálmánnak, a Magyar Köztársaság legfőbb ügyészének a meghívására tartózkodik hazánkban. Az Országgyűlés elnöke szerint a két ország igazságügyi szervei sok hasonló problémával küzdenek. Magyarország érdekelt abban, hogy Oroszországban minél gyorsabban menjen végbe az átalakulás. Az orosz vendég biztosította vendéglátóját, hogy kapcsolataik a magyar ügyészségi szervekkel, függetlenek a politikai ingadozásoktól. A találkozón részt vett Györgyi Kálmán legfőbb ügyész.

Tiltakoznak a Kékes tető betegei

A kékestetői szanatórium tervezett bezárása ellen aláírás-gyűjtési akcióba kezdtek az intézmény betegei. A 73 ápolt által aláírt petíciót [illegible] parlament egészségügyi bizottságához [illegible] eljuttatni. Az aláírók

LUGOSSY MÁRIA

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK ÖNT

LUGOSSY MÁRIA

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA A

A VIGADÓ GALÉRIÁBA (BUDAPEST V., VIGADÓ TÉR 2.) 1997. FEBRUÁR 13-ÁN 17 ÓRÁRA.

MEGNYITJA: FRANK JÁNOS MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

MEGTEKINTHETŐ: 1997. FEBRUÁR 13-TÓL MÁRCIUS 2-IG, HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10-TŐL 18 ÓRÁIG

VIGADÓ GALÉRIA

A KIÁLLÍTÁS LÉTREJÖTTÉT TÁMOGATTÁK:
MŰVÉSZETI ÉS SZABADMŰVELŐDÉSI ALAPÍTVÁNY MAGYAR ALKOTÓMŰVÉSZETI KÖZALAPÍTVÁNY
MAGYAR ALKOTÓMŰVÉSZEK ORSZÁGOS EGYESÜLETE

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK ÉS
A MAGYAR HELIKON
MEGHÍVJA ÖNT

LUGOSSY MÁRIA
ÖTVÖSMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁRA

1977 OKTÓBER 20-ÁN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR
MEGNYITJA
JÁNOSSY GYÖRGY
ÉPÍTÉSZMÉRNÖK

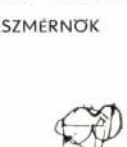

HELIKON GALÉRIA
BUDAPEST V., EÖTVÖS LORÁND UTCA 8.
A KIÁLLÍTÁS NYITVA:
1977 OKTÓBER 20 – NOVEMBER 13.
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10–18 ÓRÁIG
BELÉPÉS DÍJTALAN

LUGOSSY MÁRIA

A tudottat teszi teljesebbé a klasszikus; hozzá képest nyers az újként színre lépő. A valóban alkotónak nincs dolga a tanulhatóval, homályba nyúl, és a realitásokon túliból szitálja ki, azt mely később szükségszerű.

Túl lép a letaposotton, a műfajok megszokás által húzott határain, és ott talál friss lehetőségeket. Tágasabb térre nyitott kaput, mint amekkorát eddig bejárhatott. Sajátos a kemény anyagba szorított érzéki hatása; más jelentésű a fém és üveg ellentéte, a tükröző krómacél és a fény.

A mozgatók titkolt pátoszához rejtett a kulcs. Az érzékek remegése kristálycsillogásba burkolózott.
Lát és láttat, de a fénylő búrán keresztül ő nem látható. A hasznos felé lépett, elérte, és a magávalhozottal együtt ez jóval több lett. Elektronikus lelke van a nagy óráknak és információs tábláknak.

Folyamat. – Homokba merül az érme.
Bronzba öntött, cizellált emberiesség, lágy hajlatok, megdermedt nedvek. Felnyomúl a képlékeny föld, hatalmassá nő plasztikája – fekvő emberóriás. A hitelest keresve kicsiből a monumentálisba megy át; és közben szolgálatként feloldja az építészeti méretrobbanás elviselhetetlenségét.

Jánossy György

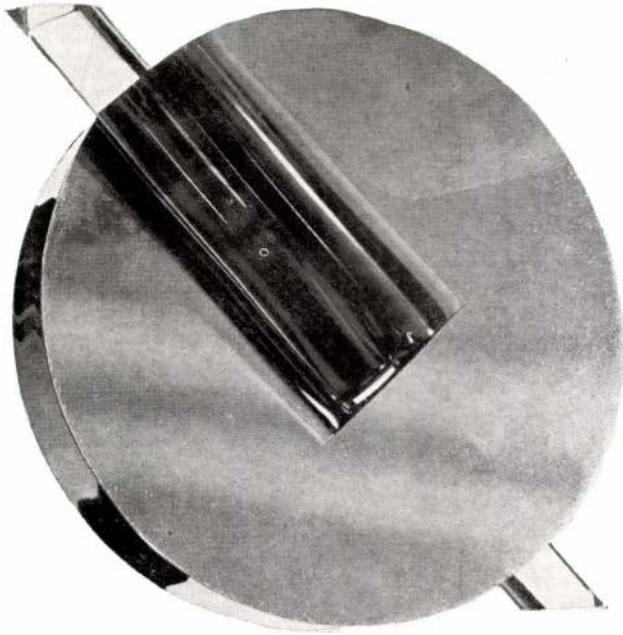

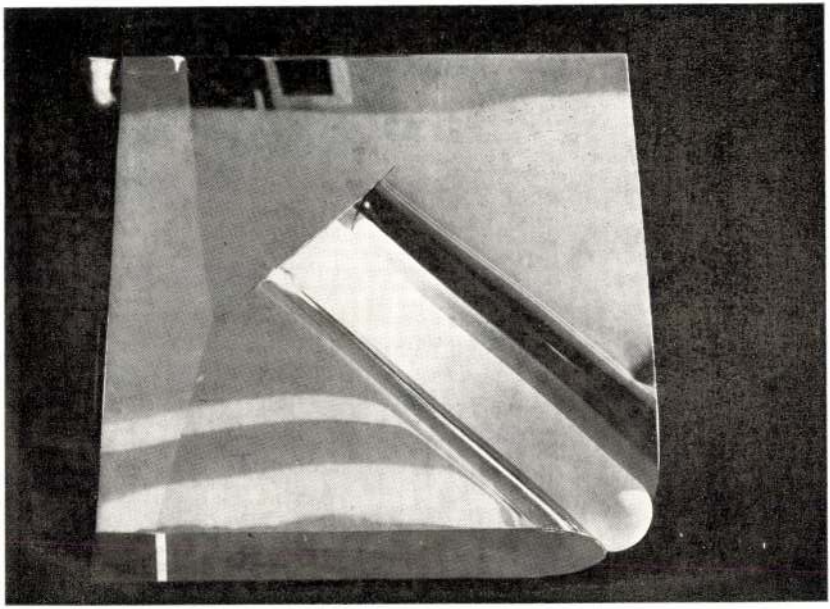

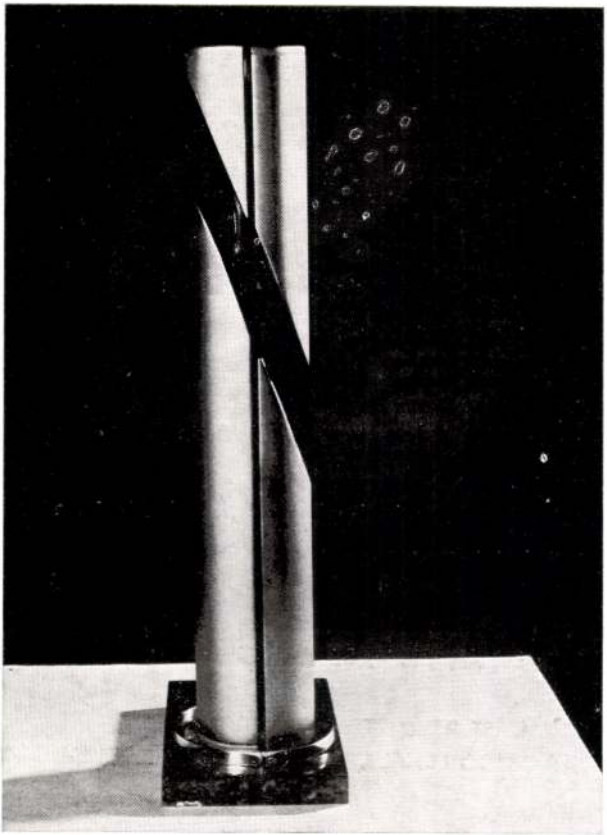

1. ELMETSZETT HENGER, 1974
krómozott réz, 43 cm

2. METSZÉSEK, 1975
krómozott réz + tűzzománc, 33x20 cm

3. SATURNUS, 1975
krómozott réz ∅ 25 cm

4. UTÓPIA, 1976
krómacél, krómozott réz, üveg ∅ 45 cm

5. HULLÁMMOZGÁS, 1976
krómacél, 97x98 cm

6. ÁTHATOLÁS, 1977
ragasztott krómacél + üveg, ∅ 25 cm

7. KITÖRÉS, 1977
polírozott krómacél + plexi világítórúd, 25x25 cm

8. NYITÁSOK, 1977
krómacél, 25x25 cm

9. IDŐ, 1975
fotó: Lugossy Mária, Bácskai Gábor

A KIÁLLÍTÁST RENDEZTE: DOBAI ÁGNES
FOTÓ: SZABÓ MIHÁLY, WAHR JÁNOS ÉS BÁCSKAI GÁBOR

LUGOSSY MÁRIA

Munkácsy-díjas. 1983.
Recipient of the Munkácsy Prize, 1983.

A Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia levelező tagja.

1024. Budapest, Margit körút 41.
Telefon/Phone: (36-1) 1-162-901

Született: 1950.május 9. Budapest.
Born on May 9,1950 in Budapest.

Tanulmányok: Magyar Iparművészeti Főiskola. Ötvös Szak. 1969-73. Diploma. Főiskolai Továbbképző Intézet, Budapest. 1973-75. 1974 óta kiállító művész.

Studied at the College of Applied Arts from 1969 to 1973 to be a goldsmith and at the Post-Graduate Institute, Budapest from 1973 to 1975. Graduated in 1973.
Regular participant at exhibitions since 1974.

Studioweg, Saarbrücken 1993

Fekvő korpusz, 1992.; rétegelt, ragasztott, csiszolt, homokfúvott fekete üveg, bronz; 40x170x110 cm; Fotó: Bohus Zoltán
Lying Crucifix, 1992; laminated black glass, glued, cut and sandblasted, bronze; 40x170x110 cm; Photo by Zoltán Bohus

Indián emlékmű, 1986.; rogyasztott, csiszolt, ragasztott üveg; 32x26x26 cm; Fotó: Körtvélyessy László
Indian Monument, 1986; smelted glass, cut and glued; 32x26x26 cm; Photo by László Körtvélyessy

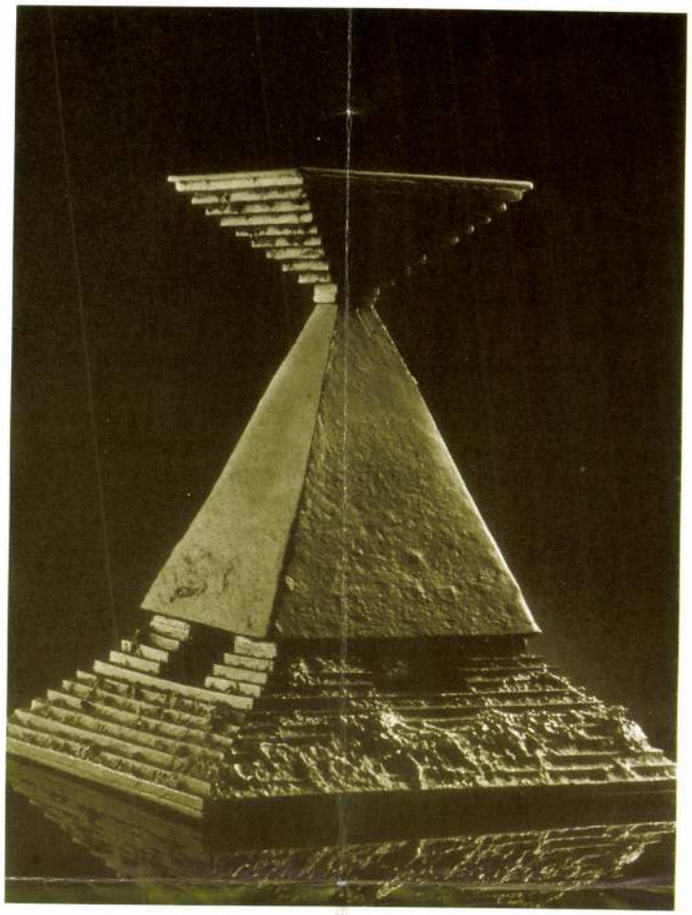

Gyászhuszár, 1989.; füstszínű üvegből rogyasztott, ragasztott üveg; 27x23x23 cm; a pécsi Janus Pannonius Múzeum tulajdona; Fotó: Körtvélyessy László
Undertaker Assistant, 1989; smoke-coloured smelted glass, glued; 27x23x23 cm; from the collection of the Janus Pannonius Museum of Pécs; Photo by László Körtvélyessy

SAJTÓKÖZLEMÉNY

FŐVÁROSI KÉPTÁR

LUGOSSY MÁRIA
SZOBRÁSZMŰVÉSZ
AKADÉMIAI SZÉKFOGLALÓ KIÁLLÍTÁSA

„Az emberi arc és test elválaszthatatlan része lett Lugossy Mária új művei sorának. A földből vett, az anyaghoz láncolt ember folytonos elvágyódása, bukásai, esendősége és mégsem lankadó küzdelme művészetének visszatérő témájává vált. A homok fúvott üveg- és bazaltiömbök börtönében ott vannak a szerelők, az ártatlan szenvedők, a meggyilkoltak és a gyilkosok is. Lugossy Mária számára a föld mint olyan, egyszerre és teljesen egyértelműen jelenti az életet adó televényt, a holtakat befogadó temetőt, s azt a helyet, ahol megszülethet, s néha vagy legalább egyetlen egyszer, egyetlen pillanatra realitást nyerhet a szabadság teljességének vágya is. "

(részlet Kovács Péter katalógus előszavából)

LUGOSSY Mária

LUGOSSY MÁRIA
szobrászművész
akadémiai székfoglaló kiállítása

megnyitó: 1995. április 4-én kedden 17 óra
megnyitja: Ujfalussy József akadémikus
közreműködik: Várhegyi Andrea hegedűművész
a kiállítás rendezője: Krómer Ágnes

Fővárosi Képtár-Kiscelli Múzeum
Budapest, III. Kiscelli út 108
1037

megtekinthető: 1995. április 4-május 14.
hétfő kivételével 10-18 óráig

SALTOKÖZLEMÉNY

FÖVÁROSI KÉPTÁR

LUDOSSY MÁRIA
SZOBRÁSZMŰVÉSZ
AKADÉMIAI SZÉKFOGLALÓ KIÁLLÍTÁSA

A KIÁLLÍTÁS HELYE:
KISCELLI MÚZEUM, TEMPLOMTÉR
BUDAPEST III., KISCELLI U. 108.
A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ
1995. ÁPRILIS 4—MÁJUS 14-IG
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL 10—18 ÓRÁIG.

A BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM FŐVÁROSI KÉPTÁRA
VALAMINT A
SZÉCHENYI IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI AKADÉMIA
TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT

LUGOSSY MÁRIA
KÉPZŐMŰVÉSZ

AKADÉMIAI SZÉKFOGLALÓ KIÁLLÍTÁSÁRA
1995. ÁPRILIS 4-ÉN 17 ÓRÁRA.
A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA

UJFALUSSY JÓZSEF
AKADÉMIKUS

KÖZREMŰKÖDIK
VÁRHEGYI ANDREA HEGEDŰMŰVÉSZ

AKAPRINT

SZÉCHENYI · IRODALMI · ÉS · MŰVÉSZETI · AKADÉMIA · 1992 ·

MEGHÍVÓ

LUGOSSY MÁRTA

ÜVEGGRÓBRÁSZ

KIÁLLÍTÁSAIT EMLÍTIK

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1995/2, 60

LUHM

Luhm, Franz MDK

A Zsolnay-gyár korongosa

Szül: Alt Hütten 1855

A gyárba belépett: 1881- 1907.

27.o. és 74 o. 14. jegyz.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.Pécs.1959.

MDK

Luhm Franz, korongos

1881-ben lépett be a Zsolnay gyárba, és 26 évet töltött ott.

Nikelszky Géza: A Zsolnay gyár művészei és kivitelezői. Pécs. 1949.ápr.12.

Luhnsdorf Károly
grafikus
xxxxxxxxxxx

Képzőművészeti Társulat kiállitáss - Műcsarnokban - rajzzal szerepel

Nemzeti Ujság 1931.XII.22.

Luhn Erzsébet

ötvös

1921–25.

Kimisk. 1930. 86 l.

Luhm Franz MDK

Korongos

a Zsolnay-gyár művészeti munkáiban közreműködött 1881-1907.

69 ~~68~~.o.

NIKELSZKY GÉZA:A Zsolnay-gyár művészete.Pécs.1959.

Lüidor János

épitesz

vred

Biró Erdkast

67, 68. l. 71. l.

72. l. 110. l.

Lindor János

francia építész

tervei alapján 1759-72-ig építette a marosvásárhelyi Toldalagi-házat

M. Kiss Pál:

Marosvásárhely mű-velődés története. Marosvásárhely, 1943

29. l

897.

né sz. Rosti Ilona:

y kissé jobbra néz. Középütt elválasztott
aját kontybatüzte, szemöldöke és szeme
emes felöltője, melyet félig ~~[illegible]~~ karjai-
ete; fejér gallérja fodros és zsinórzással di-
rekán az apró gombok sűrűen varrvák
bbra fölfelé haladó sorban: „Barabás

: 58 cm.
nyi Ferencné sz. Trefort Edith ajándéka
1900.

Lüidor János

francia építész

tervezte a Teleki-család megbizásából a marosvásárhelyi Toldalagi házat, melyet e tervek alapján Schmidt Pál építőmester épített 1759-72-ig.

Ki P. 58. l.

Lüidor János

épitesz

1759

l.

Bürógernyeszegi

26. l.

Gununo

A háttérben van a básty
pedig a város terül el, melyr
A Wagus Fluvius-on három csol

Gununo

fölül balra: 167.

Rm., mér. a rl. 15

66-93-33

Lüidor Janos

d.

Bürögernyeszegi

106. l.

Lůidor János

kőmíves mester

gernyeszegi gr. Teleki-
kastély.

Építészet. 1941. 32. l.
(Építési napló)

Lůidor János

könnivespallér

l.

Gerevich Emlékkönyv

160, 161. l. 162. l.
164. l. 167. l. 170. l.

T. 2866.

tyákkal és köröndökkel megerősi-
kapuja felé czölöpökön nyugvó hid
ik, az előtérben pedig balra
ıs tisztek vonulnak fel. Felirata

ERVAES.

vrs.

: 25.4 cm.

-91-179.

Lüidor Janos
épitesz

l.
Birógernyeszegi

38.l – 44

Károly Lajos.

Derékig, balra, katonai egy
aranygyapjas és mellén a Mária Te
lagját vállon átvetetten viseli.

CARL LUDWIG
Erzherzog von Oest

alól jobbra: Gemalt 1815, gescha

Fek. mod. mér. a rl. 32

Sz. n
751

Luidor János

építőmester

l. Bíró Erdmüv

135. l.

Lucken

Viselet. T. 6332.–

Császári inasok.

A diszben ábrázolt két inas egyike köpenyt is visel; ~~sely~~ az utóbbi hátra fordulva áll. A hegyes háttérben park látszik szoborral. Felirata:

Leib-Laquayen am Kaiserlichen Hof.

alól a jobb sarokban: CL. fecit.
legalól jobbra: C: Weigel exc.

Szines rm., mér. 25 : 18.2 cm.

140-95.

Quicken

Viselet. 6769 T. 6333.-

Apródók.

A teljes diszbe öltözött apródók göndör parókát viselnek és egyikök köpenyt is hord. A háttér hegyes vidék kástélylyal. Felirata:

Kaiserliche Edel-Knaben

alól balra: P.S.v. Ehrenberg del.
jobbra: C.L.f.
legalól középütt: C.W. exc.

Szines rm., mér. a vk. 25.1 : 18.2 cm.

140-95.

Lucken

Viselet.

6765
T. 6329.-

Komornok.

Az egész alakban ábrázolt és teljes diszt öltött császári komornok köpenyt és nagy parókát hord, jobb kezét pedig csipőjére támasztotta. A háttér hegyes vidék jobbról épülettel. Felirata:

Kaiserlicher Cammer-Diener.

alól balra: P.S.v. Ehrenberg del.
a jobb sarokban: CL. fecit.
legalól jobbra: C. Weigel exc.

Szines rm., mér. a vk. 24.9 : 18.1 cm.

140-95.

Lucken

Viselet. T. 6766 8330. –

Darabont.

A teljes felszerelésben köpenynyel ábrázolt darabont jobbra néz és jobbját csipőjére támasztotta. Kissé hátrább társa áll hátrafordulva. A háttér hegyes vidék jobbról épülettel. Felirata:

Ein Kayserlicher Trabant.

alól a jobb sarokban: C. Luyken del: et fecit.

Szines rm., mér. a vk. 25.1 : 18.3 cm.

140-95.

Lücken

Viselet. 6763 T. 6327.–

Koronázási disz.

Az előtérben álló és teljes diszbe öltözött császári hirnök casuláján a kétfejü sas van gyomrán czimerrel. A háttér hegyes vidék kőfalakkal megerősitett várral. Felirata:

Kaiserlicher Herold

bal lábánál: CL. fecit.
legalól jobbra: C. Weigel exc.

Szines rm., mér. a vk. 25.1 : 19 cm.

140-95.

Luiken

Viselet. T.6714.

Kalóz.

A hegyes vidék előterében a balra futó kalóz vállán puska van, baljában pedig szekercét tart. Felirata:

Einer von den Freübeutern des Carpatischen
Gebirgs, die man Corallen nennt.

alól jobbra: C.L.f.
legalól középütt: C.W. exc.
jobbra: 67.
Szines rm., mér. a vk. 26: 18.8 cm.

140-95

Viselet. T.6715.

Huszár.

A hegyes vidék előterében álló huszár jobbkezével előre mutat, baljával pedig hosszú kardját fogja. Felirata:

Ein Hussar.

alól balra: C. Luiken fecit.
legalól jobbra: C. Weigel exc.

Szines rm., mér. a vk. 24.7: 17.6 cm.

140-95

Luiken

Viselet. T.6716.

Előkelő úr.

Az előtérben közeledő magyar előkelőség jobbkezében buzogányt tart, balját pedig csipőjére támasztotta. Öltözete prémes kucsma és mente, atilla, szük nadrág, magas szárú csizma és kard. A háttér hegyes vidék diszes kastélylyal. Felirata:

Ein Hungarischer Herr.

alól balra: C.L. fecit.
legalól középütt: C.P.S.C.M.
jobbra: C. Weigel exc.

Szines rm., mér. a rl. 26.2: 17.8 cm.

140-95

Lucken

Viselet. Életkép. 6762 T. 6326.–

Czigányasszony.

A balra haladó czigányasszony a jobb kezében lévő pénzdarabot mutatja, kisebbik gyermekét vállán hordja, mig nagyobb gyermeke ruháját fogja. A háttér hegyes vidék balra deszkabódéval. Felirata:

Eine Zigeinerin

alól a jobb sarokban: CL. fecit.
legalól jobbra: C. Weigel exc.

Szines rm., mér. a vk. 25.4 : 19 cm.

140-95.

LUIKEN

JANUS

1

A SZOCIOBIOLÓGIA TÁRSADALOMKÉPE

2

KÖNYVEK ÉS EGYEBEK

Lucken

Viselet. T. 2002.

Huszártiszt.

A hegyes vidék előterében jobbra haladó huszár vállra vetett párduczbőrt visel, jobbkezét kinyujtva tartja, baljában pedig buzogány van. Felirata:

Ein Hussarn Officier.

alól jobbra: C.L. fecit.
legalól jobbra: C. Weigel exc. és e fölött: 61.

Rm., mér. a rl. 28: 19 cm.

Luiken

Viselet. T. 2043.

Magyar tisztviselő.

Az egész alakban csipőre tett kézzel és karddal ábrázolt tisztviselő, jobbkezével botjára támaszkodik. A háttért hegyek képezik. Felirata:

Ein Hungarischer Beamter in Somer-Kleid.

alól jobbra: C. L. fecit.
legalól középütt: Cum: Priv: Sac: Caes: Majestat is.
jobbra: C. Weigel exc.

Rm., mér. a rl. 28.1: 18.9 cm.

Luiken

Viselet. T. 507.

Magyar nő.

A hegyes vidék előterében álló asszony prémes kabátot, csipkés köténytt és kurta szoknyát visel, jobbkezével lelogó fátyolját tartja, baljában pedig kesztyüjét fogja. Felirata:

Eine Hungarische Frau in Winter Tract.

alól jobbra: C.L. fecit.

Rm., mér. a rl. 26.9: 18.2 cm.

Viselet. T.2001.

Huszár.

A hegyes vidék előterében álló huszár jobbkezével előre mutat, baljával pedig hosszú kardját fogja. Felirata:

Ein Hussar.

alól balra: C. Luiken fecit.
legalól jobbra: C. Weigel exc. és e fölött 62.

Rm., mér. a rl. 26.6: 18.1 cm.

Luiken

Viselet. T. 508.

Magyar hölgy.

A nyári öltözetet viselő hölgy balkezével csipkés kötényét fogja, jobbjában pedig kendőt tart. A háttért hegyek képezik. Felirata:

Eine Hungarische Frau in Somer-Tract.

alól jobbra: C. L. fecit.
legalol jobbra: C. Weigel ecx.

Rm., mér. a rl. 26.8: 18.1cm.

Luiken

Viselet. T. 6717.

Magyar nő.

A hegyes vidék előterében álló asszony prémes kabátot, csipkés köténytt és kurta szoknyát visel, jobbkezével lelogo fátyolját tartja, baljában pedig keztyüjét fogja. Felirata:

Eine Hungarische Frau in Winter Tract.

alól jobbra: C.L. fecit.

Szines rm., mér. a rl. 26.9: 18.2 cm.

140-95

Lucken

Viselet. T. 6331.-

6769

Dobos.

A díszbe öltözött és visszanéző dobos mindkét kezével a közlegény hátán lévő dobot veri, a melynek oldalán 76 évszám és sas látható. A háttért épület foglalja el. Felirata:

Kaiserlicher Paucker

az alsó bal sarokban: CL. fecit.
legalól jobbra: C. Weigel exc.

Szines rm., mér. a vk. 25.3 : 19.2 cm.

140-95.

Körmöczbánya T. 3803.

A háttérben balra emelkedő hegyen látjuk Körmöczbányát, jobbra pedig egy nagy kerekü géppel az ásványokat húzzák föl, melyeket az uton kocsikon szállitanak az olvasztóhoz. Az előtérben különféle bányamüveletek szemlélhetők. Felirata

Gouf en Silver Mynen jn Hongaryen.

fölül jobbra: Fol: 165.
alól jobbra: van Luyken invenit et fecit.

Rm., mér. a rl. 17: 28.5 cm.

99-92-2.

MDK

Luihen Jan

Rézkarc: "Offen ... ingenommen in't Jaar 1686..."
Sign. Jan Luihen.

52.o. 135. szám.

/dr.Kelényi B.Ottó/:Buda és Pest grafikus ábrázolásai a visszafoglalás korában.1683-1718. 86.o. és16.mell. Bp. 1937.

Luiken C

rapoló

Abraham à Sancta Clara:

Neu eröffnete Welt-Galleria.. Nürnberg 1703, c.. nüben 100 ivrétü viseletkép. (Köztük magyar is??) A képek fenti rajza után készültek.

Egy lengyel zsidó képe repr.

Magyarmuvelődtört

IV. 1 32, 637. l.

V.

Lůiken, C.

rajzoló

Elökelö magjar úr.
Reim. Jentirrajzantan
Megjelent a kövumben.

Abraham à Sancta
Clara: Neu eröffnete
Welt-Galeria. Nürnberg 1703.

Repr.

Magyarnüvelödtrik
IV. 377 l.

Elökelö magjar úrinö
Repr. u.o. 384. l.

Magjar úrinö téli öltözetben. Repr. u.o. 386. l.

Tek

Europa Film Könyv

Sapterjesztő és Könyv Kiadó

R. T.

V k Rothenthurm u 12

III 2

Budapest

C. Lücken fecit

Ein Hussar.
Rein folio [illegible]
[illegible] jetzt.

[illegible] Expés. [illegible]

Ein Hungarischer Herr.
C.L. fecit. C. Weigel exc.

Eine Hungarische Frau in
Winter Tract. C.L. fecit.

C. Lucken fecit

Ein Hungarischer Bautzer-Stecher.
Rein. fenti ich 80.

Viselet. T.6713.

Páncélszuró.

A hegyes vidék előterében álló vitéz jobbkezében kardot és baljában paizsot tart. Felirata:

Ein Hungarischer Bantzer-Stecher.

alól jobbra: C. Luiken fecit.
legalól jobbra: C. Weigel eXc.

Szines rm., mér. a vk. 24.5: 17.5 cm.

140-95

Luiken

Viselet. T. 509.

Magyar hölgy.

A diszbe öltözött előkelő hölgy prémes mentét visel és kezeivel csipkés kötényét fogja. A háttér hegyes vidék balról kastélylyal. Felirata:

Eine vornehme Hungarische Frau.

legalól jobbra: C. Weigel exc.

Rm., mér. a rl. 28.3: 19 cm.

Luiken

Viselet. T. 2044.

Előkelő úr.

Az előtérben közeledő magyar előkelőség jobbkezében buzogányt tart, balját pedig csipőjére támasztotta. Öltözete prémes kucsma és mente, atilla, szük nadrág, magas szárú csizma és kard. A háttér hegyes vidék diszes épül kastélylyal. Felirata:

Ein Hungarischer Herr.

alól balra: C.L. fecit.
legalól középütt: C.P.S.C.M.
jobbra: C. Weigel exc.

Rm., mér. a rl. 26.2: 17.8 cm.

Viselet. T. 2042.

Pánczélszúró.

A hegyes vidék előterében álló vitéz jobbkezében kardot, baljában paizsot tart. Felirata:

Ein Hungarischer Bantzer-Stecher.

alól jobbra: C. Luiken fecit.
legalól jobbra: C. Weigel exc.

Rm., mér. a rl. 26.4: 17.9 cm.

Luiken

Viselet. T. 2005.

Kalóz.

A hegyes vidék előterében a balra futó kalóz vállán puska van, baljában pedig szekerczét tart. Felirata:

Einer von den Freübeutern des Carpatischen
Gebirgs, die man Corallen nennt.

alól jobbra: C.L.f.
legalól középütt: C.W. exc.
jobbra: 67.

Rm., mér. a rl. 30.7: 19.7 cm.

Lůiken, Caspar

ugylátszik rajzoló
(bár a képek metszőjé-
nek van ira)

tovább Weigel Christoph

rezm. és kiadó

21 jelmezképet, (köz-
tük magyarokat, a
királyi család tagjait
stb) adtak ki
Nürnbergben.

Majláth tört. kiáll
466, 467. l.

ának hiteléül. Dr Ebér László

másolat másolatának hite-
los használatra állíttatott

vember hó 16 –

Salamon Jerem
várfelügyelő

Luiken, Jan

d.

Bpgrafábr. 135, B.

Lüiken Jan

lásd

Kremregi Bp 15,1–

II. Selim.

Egész alakban, divánon i
Jobb kezével térdéré támaszko
Turbánját toll s boglár~~ik~~ diszi
tőzét dekekán öv szorítja, ~~ti~~ b
diszt. Felirata a kép alatt hár

Selim II.
eilfter Kaiser de
im Jahre 15

s a felső jobb sarkon: „ii."

Rézmetszet, mé

G

Lüichen, Jan

l.

Kel Bpgrafabr

135. 47.

Lukachich József

festő Szeged, Kiszó u. 1.

Szobarészlet
Utca részlet

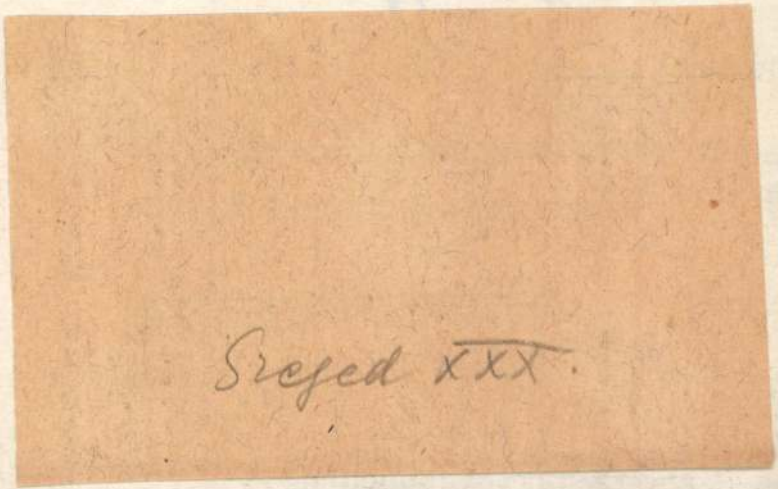

si költségekre 14,965.150
Huszonnégybilliókilencszáz
nal utaljon ki a postataka
Az összeg kiutalvá
Budapest, 1946.évi

k
a

A hivatalos másolat hiteléü

irodavezető

Luka Ilona

tovább Seyfried Erzsébet

rajztanárok az alábbi kolozsvári iskolában

Pásztortűz

1936. 230. l.

(V. Z.: A Mariánum növendékeinek rajzkiállítása.)

A MAGYAR DOLGOZÓK PÁRTJA
ÉS A
PEDAGÓGUS SZAKSZERVEZET MÚZEUMI CSOPORTJA F. HÓ 17-ÉN CSÜTÖRTÖKÖN D. U. 6. ÓRAKOR a Keleteurópai Tudományos Intézet nagytermében (Eszterházy-utca 26.)

MÁRCIUSI ÜNNEPSÉGET

rendez, melyre a Magyar Nemzeti Múzeum dolgozóit szeretettel meghívja

a MDP és Pedagógus Szakszervezet
múzeumi csoportjának Vezetősége.

BELÉPTI DÍJ NINCS.

MŰSOR.

1. Marseillaise. Énekli a múzeumi énekkar.
2. Bevezetőt mond: Dénes Tibor.
3. Chopin Forradalmi étude-jét és Sturmétude-jét zongorán előadja: Bagossy Judit.
4. Heine: A takácsok. Előadja Jancsó Adrienne.
5. Kovács Dénes hegedűl.
6. Petőfi nyílt levele a haza védelméről és a respublikáról. Elmondja: Horváth Ferenc.
7. 48-as szabadságdalok. Énekli a múzeumi énekkar.
8. Ferenczi Sári Magyar forrás c. egyfelvonásos szinjátékát előadják: Miszti László, Tápay Szabó Gabriella, Havasi Zoltán, Karáth József, Belházy Márta és Magyar Béla. [redacted].

Konferál: Dénes Tibor

Luka István

nürszabó Debrecen

XIX. n vége

Görffy nür

137. l.

K. Luka Ilona

Székely tánc, vízf.

Művészeti hetek
Kolozsvár 1942

95. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Lujza

Sász-Koburg-Gothai
hercegnő

A pohorellai kastély
c. rajza
Repr.
Orsz. Vl. 179. l

H I V Ó .

ÖVETSÉGÉNEK MAGYAR EGYESÜLETE

(hétfőn) d.u. 5 órakor

. szám alatt tartandó

SZITŐ VÁLASZTMÁNYI ÜLÉSÉRE.

r e n d :

tés.

ntés.

MDK

Luini,/Bernardino/

Bp. Belvárosi plébániatemplomban /Március 15 tér/

a sekrestyében lévő Krisztus mellkép
Luini köréből ered.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961. 111-112.l.

LUKÁCS antala

Lukács

antalos

l.

Roth Sich Alt

123. l.

.

;yei titkárainak értekezletén a párt al-
·tottak. Farkas Mihály volt államtitkár
ti.

)o

szter válaszolt az"Igazság"című hetilap
ette, hogy a kinevezett rendőrtisztvise-
aikból. Cáfolja azt az állitólagos párt-
a rendőrségi állásokat 50%-os alapon

.

Oo

zli a lap az Egyesült-Államok kormányát
IRRA segitséget szavazott meg Magyarország

oOo

Lukács

eperjesi könnyvet

1454

l.

Mus Kol. Ért

1918. 117. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Lukács

eperjesi kardesinár

1584.

l.

Arch. Ért

1906. 189. l.

a.
b
109
108
107
106
105
104
103
102
101
100
terv. fenék
Mérték: hosszra: 1:150,000
magasságra: 1:200
Kehida

Lukács

kardcsiszár

Eperjes

1584

wód

Kalmár János

A magyar Eard

univerzitet

Bp. 1938. 60 l.

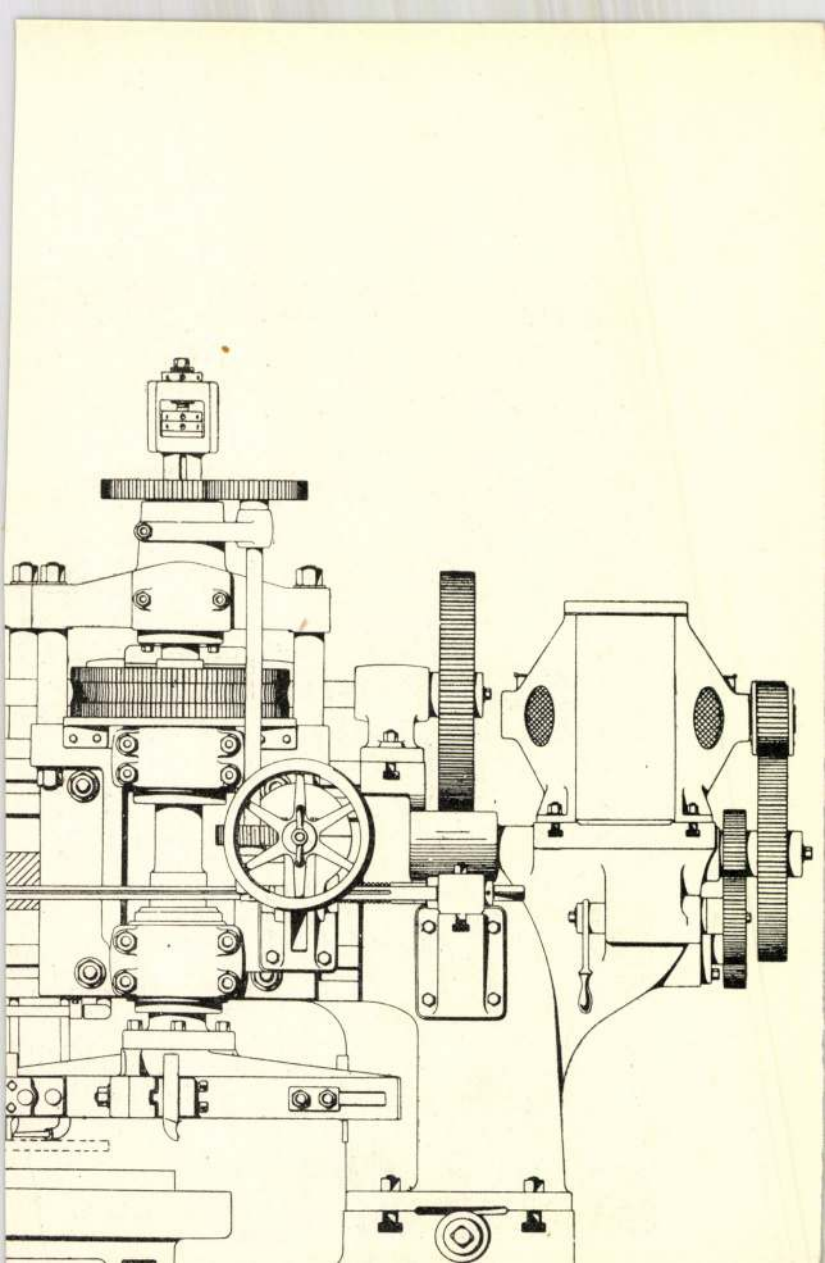

Lukács
soproni aranyemüves
1492

l.

Házi: Sopron város
tört. II. r. 1. k.
232 l.

Lukács, Ottó

1492, Sopron

l.

Csatsoproni ötv

6. l.

491. szám.

Műemlékek Ors

Tárgy:

A bea

Mellé

Egyút

Előira

Utóira

Másc

Lukács

ötvös

L

Házi. Sopron tört-

II. ~~t~~ r. 5. k.

1490. 21, 23. l.

Lukács, ötvös

Szombathely, 1554

l.

Horváth Tibor 22. l.

Lukács Ottó
Szombathely 1554.

l.

Horváth Tibor
14. l.

Lukács aranyműve,

Trombathely

XVI. 72.

l.

Szendy László dr.

Trombathely története. Trombathely

1930. 14. l.

Lukács asztalos M.É.K.

1549-1551-ben a kőművesekével azonos bért , havi 6, 4.

Ft-ot kap

Détshy Mihály: M„nkások a mesterek az egri vár épitkezés

zésein 1493 és 1596 között

Az Egri Muzeum Évkönyve 1964. I. EGer- 1964. 199.1.

M.N.K.

Lukács mester asztalos M.D.K.

1550-51-ben dolgozik a várban 2-4 segéddel

/ a számadás segédei közül Jánost és Menyhértet nevezi meg/

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között

Az Egri Muzeum Évkönyve 1964 I. Eger- 1964. 197.1.

197.I.

M.D.K.

Lukács

Asztalos mester 2-4 segéddel dolgozik1550-51-ben. Az utiköltségből kitünik,hogy nem egriek.3 segéddel 1551 aug.14-ig müködik itt.

Détshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között.I.közl.197.o.

Az Egri Máz.Évkönyve.I.Eger,1963

M.D.K.

Lukács

Asztalos mester 2-4 segéddel dolgozik1550-61-ben.
Az utikültségből kitünik,hogy nem egriek.5 segéd-
del 1551 aug.14-ig működik itt.

Pétany Mihály Munkások és mesterek az egri vár
építkezésein 1493 és 1596 között.I.közl.197.o.

Az egri Máz.Évkonyve.I.Eger,1963

M.D.K.

Lukács aztalos

1549-1551-ben a kőművesekével azonos bért kap havi 6.40 Ft.,segédei heti 1 ft-ot kapnak és téritik az utiköltséget is.

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között. I.közl.198.o.

Az Egri Máz.Évkönyve.I.Eger,1963

M.D.K.

M.D.K.

Lukács, asztalos

Bertalan asztalossal és Veit Stoss Bildschnitzlerrel egyik jelenik meg 1520-ban a nagyszebeni városi tanács előtt az egyesült testő, képfaragó, üveges és asztalos cék képviseletében.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faszobrai, Akadémiai Kiad-, Bp.1967. 95. old.

M.D.K.

Lukács, kőfaragómester

1550-51-ben dolgozik
segédeivel a várban

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 361. old.

LUKÁCS erdélyi (bécsi) ötvös l. Szebenbergi, Lucas.

Lukács

Lukács

ötvös

1573. Pozsony

K 73.1.

Lukács (Lucas)

Ötvös Szeged

1522

l.

Szépművészet

1940. 75. l.

Lukács ötvös

1532

laid

z

Tört. Közl. Abanyi

Kassa multjából 1910.

290. l

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

lyezem:

agy helyettesének
rása.

– Endrényi Imre, Szeged.

Lukács

önöntő, kanna-
gyártó (Canterifusor)

II. Lajos király szolgála-
tában.

vod

3

Fraknói Vilmos:

Műtörténelmi ada-
lékok II. Lajos
kiválynak 1525-ik évi
udvari számadásai-
ból. Arch. Közl.
1876. X. k. 3. f.
55. l.

Erdélyi Református Egyházi Könyvtár. Az Erdélyi Református Egyházkerület kiadása. Cluj-Kolozsvár. XV. *Hitvallás.* A második helvét —. Az 1566. évi első kiadás latin szövege nyomán fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátva sajtó alá rendezte *Erdős József.* 2. átnézett kiadás.

Az *Erdélyi Református Egyház Valláskönyvei.* Szerkesztették: *Dr. Imre Lajos* és *Dr. Makkai Sándor.* Az Erdélyi Ref. Egyházkerület Iratterjesztésének kiadása. Cluj-Kolozsvár. V. *Református keresztyén hitvallás.* (A Heidelbergi Káté kérdéseiből és feleleteiből összeállítva.) Az elemi népiskolák VII-ik, a középiskolák III. osztályos református növendékei és a konfirmándusok számára. 2., átdolgozott kiadás. A szöveg megállapítását végezte: *dr. Tavaszy Sándor.* Revideálták: *dr. Imre Lajos* és *dr. Makkai Sándor.* Összeállították: Baró Lőtvös József utazásai Erdélyben. — 43. sz. *Hofbauer László dr.* Az Erdélyi Hiradó története. (1827—1848.) — 44. sz. *Kristóf György dr.* Kazinczy és Erdély. — 45. sz. *Asztalos Miklós dr.* A székelyek őstörténete letelepülésükig. — 46. sz. *Varga Béla dr.* Az individualitás kérdése. — 47. sz. *Kemény Katalin.* Erdélyi emlékírók. — 48. sz. *Dömötör Sándor dr.* Vida György facetiái. — 49. sz. *Oberding József György dr.* A mezőgazdasági hitelkérdés rendezésére irányuló törekvések a román törvényhozásban. — 50. sz. *Szabó T. Attila.* Középszamos-vidéki határnevek. — 51. sz. *Balogh Jolán dr.* Olasz falfestmények Gyulafehérvárt. — 52. sz. *Ferenczi Miklós dr.* Az erdélyi magyar irodalom bibliografiája. 1931. év.

Az *Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség* cluji helyi csoportjának szabadegyetemi előadássorozata. Cluj. I. füzet. *Gelber, N. M. dr.* A zsidó kérdés

Lukács mester

Dernői (Gömör vm) rk. templom 250 kgos harangja
Felirata: 1291. Fecit istam campanam Sancti Petri magister Lucas Cassoviae.
Lép, olvasható gót betűkkel.

Vallás- és közokt. Minisztérium 8015/1917. (rt. akta elm.)

11212.

ltan és a vaskorona rend jelvé-
zete: lehajtott gallérú ing, cso-
ndő, kivágott mellény és egyele-
latt:

GYÖRGY
end vitéze,
ének országgyülési képviseloje, s.a.t.

Budapest
EREBY SOMA.

iroson, magassága az alaknak 24.5 cm.

909
9-3

Lukács

vez és harangöntő

Kassa 1493–1505

l.

Arch. Ért.

1903. 216. l.–

217. l.

Szerz. alkalmazottak segélye
Táppénzkiegészitő segély...
A vizmüvek hadiüzemi jellegével kapcsolatos kiadások
Szabadidő mozgalom.....
Egyéb költségek.....
ÖSSZESEN: 2
4.Alrovat összesen: 53

Az 1939.évi eredmény a
ladja meg. Az előirányzaton kivül
62,797.59 P. Ezek beszámitásával
ritás mutatkozik.

A lo %-ot, illetve 5.o
biakban indokoljuk:

ad.a./ Irodaszerek, nyomtatványok

Több: 21.649.94 Pvel.
munkabérére és az órabéres a.ltis
26.523.52 Pvel többet fizettünk k
ségletnek megfelelően az előirány

Lukács

Harangöntő

1497–1505.

Kassa

l.

Arch. Ért

1912. 271. l

~~Peregriny János.)~~

II. Dombormüvek .....
III. Miniatureök .....
IV. Grafikai lapok.....

Lukács

rotgisser

Kassán, András rotgisser mostoha fia (1493 - 1505) működéséről s az általa öntött harangokról a városi jegyzőkönyv több izben tudosít. A gyöngyösi egyház részére 1497-ben önt harangot. 1498-ban [redacted] Kyswarad (Kis Várda?) részére önt harangot. Az általa a leleszi prepostság részére öntendő harangról 1505-ben van szó. 1496, 1500 és 1501. Különféle tilalmakban szerepel.

K 216 l
és 217 l

Lukács harangöntő

Kassa 1497–1505

laid

Arch. Ert

1912. 271

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ..... , 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Lukács

Művészet 1913. 122

Cornelius Pansa, C. VII. 711.

Lukács festő, (Lucas pictor.) 1399–1400 a kassai sz. Erzsébet templomon dolgozott.[1])

1) ifj. Kemény Lajos: A Kassai sz. Erzsébet egyház történetéhez. Arch. Ért. XIII. k. ujf. 1893. 67. l. és Tört. Tár 1887. évf.

1904 okt 21

II/6

Hozzájárulási alap.

Metzger György Közp. számtartó lakpénz-kiegyenlítést kér.

24090 Községi nyomda Budapest.

V. 463.

II-904.

Lukáscspiktor

Kassa 1399–1400

1

Horv. Zsigmond

152. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Lukács

festő.

működéséről a városi jegyzőkönyv megemlékezik: 1400.

Feria secunda proxima post dominicam Oculi Conradus Schoffeldir super Lucam pictorem 27 fl., pro quibus debet ei laborare.

Kemény 410. l.

Lukács

Képíró

Kassa. 1391–1403.

Lukács

pozsonyi képíró

1443

Csontos 1911.

Rokoko képek a Nemzeti Múzeumban

VI. 157.

Lukács

festő

Pozsony. 1443. Lucas
mdler a városi óra muta-
tóját csinálta és festette.
Városi Naimadások

Ostvay T. Pozsony város története
Pozsony, 1895. II. K. I. r. 354. l
Rakovszky Pressb. Jg. 1877. 113 sz

Lukács fertő

Erod

1492. Kolozsvár

Barabás Sam.: Egy Kolozsvári Eperő a Evszep Eorban.

Arch. Ert. 1898.

81' l.

Lukács

festő XV. sz.

A XV. században általában egész Erdélyben virágzott az egyházi festészet. Több kiváló mester nevét is ismerjük. Ilyen a többek között Lukács mester Kolozsvártt, ki 1492-ben a kolos-monostori apáttól két hold szőllőt és borsajtót vesz át husz aranyforintért, úgy azonban, hogy azért még a szűz Mária templomában és a barátok házában ablakokat és képeket köteles festeni.

Szendrei. Erdély műkincsei. Magyar műkincsek. Bpest. 1901. III. k. 66. l

Lukács mester

1492. okt. 16. Palnár Péter kolosmonostori apát az elődje Péter apát által Kolosmonostor határán nyra ültetett szőlőkből két holdat a borsajtóval együtt Kolozsvár Külvárosában lakó Lukács mesternek adja 20 arany forintért azon föltétel alatt, hogy az egyszerűmindenkorra szaintott 20 forintétt a szaradbeli szűz Mária templomra s a barátok lakóházára ablakokat, képeket, és más egyházi szereket készítsen.

Az orsz. Ultárban M. o. D. G. 36.398. fol. 92.

Arch. Ért. 1898. 81 l.

Lukács festő

(Lucas pictor)

Kolozsvár

l. Balogh Erdélyi ...

I. 142/56. l.

Corpus Domini in Assisi.

Lukács
Kolozsvári képíró
1492.

Kriehuber, Joseph (1800—1876).

289. MAGYAR UR ARCKÉPE (Bildnis
évszám (Unten rechts verdorbene
Vizfestmény (Aquarell). 21×17 cm

Kriehuber, Joseph (1800—1876).

290. FIATAL HÖLGY ARCKÉPE (Bi
huber 831."
Vizfestmény (Aquarell). 25×19 cm.

Kupetzky János (Johann) (1666—1740).

291. FÉRFITANULMÁNYFEJEK (Mär
Ceruzarajz (Bleistiftzeichnung). 18×

Kupetzky János (Johann) (1666—1740).

292. ÖNARCKÉPE KIS FIÁVAL (Selb
oldaláról mutatja be mesterét, egyes
von seiner besten Seite her zeigt, is
Vászon (Leinwand). 85×66 cm.

Laar, Pieter van modorában (in der Art

293. KATONAÉLET (Soldatenleben).
Tollrajz (Federzeichnung). 15.5×19

Lairesse, Gerard de (1641—1711).

294. PÁSZTOROK ÉS NIMFÁK KÖRT
Vászon (Leinwand). 49×57 cm.

gen).

ZET.

aphische Blätter, darunter Lithographien von): Eybl,
o.) kőrajzai és Napoleon, a reichstadti herceg, Erzsébet
apoleon, dem Herzog von Reichstadt und der Kaiserin

ne Zeichnungen).

ARELL (Vier verschiedene Zeichnungen und Aquarelle).

lischen Kneipe). Jelezve (Bezeichnet): „Koroknyai

Lukács, román pap
Nagyiklódon
(Kolozs Doboka om.)
festette a nikulai híres
csudatevő Mária-képet

Kós Károly: Erdély
Kultúrtörténeti vázlat
Kolozsvár 1934-68. l.

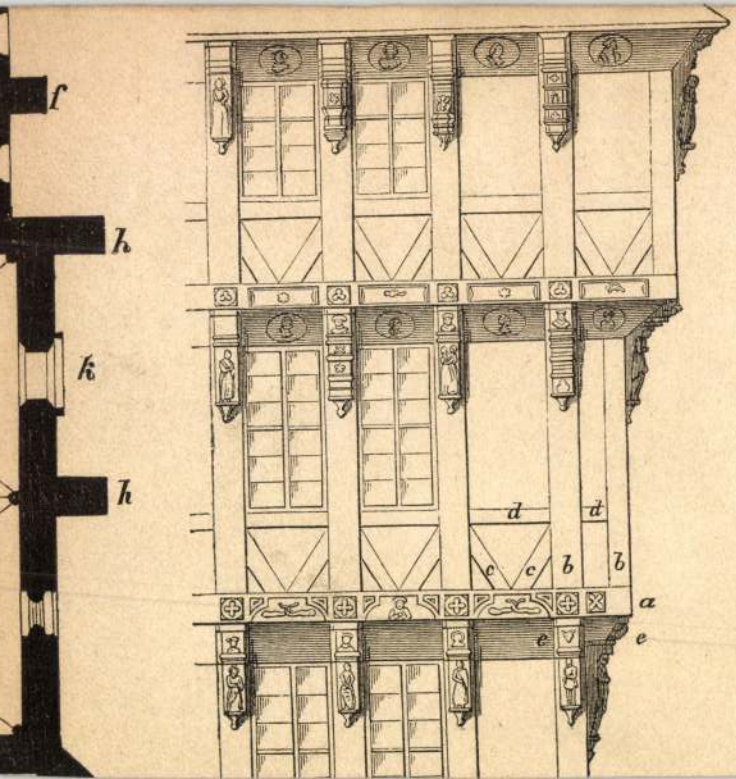
f
h
k
h
d
d
c
c
b
b
a
e
e

Lukács

iklódi festő

1681

l

Szimonidesz Lajos

Jerusés Mária

ereklyéi

I. 113. l.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszt

18.627/1940.III.
szám.

A Müemlékek Orsz.Bizottsága tek.Elnökségének

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben
Díj átalányozva.

Budapest, IX.Hőgyes E

Lukács

iklódi festő

1681.

vrod

Jordánszky Elek:

Magyarországon s ahoz tartozó részekben levő boldogságos szűz Mária kegyelem-képeinek rövid leírása. 1836.

132-135. l.

BUDAPEST
AUG 31 22

Lukács

nagyiklódi ruthén pap festő

Csodatevő Szűz Mária-kép 1681.

Kolozsvári kegyesrendi templom.

U. a. másolata

Füzesmikolai (Szolnok doboka vm) új templom.

Jml

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/25 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Lukács, nagyklódi ruthén pap

festő.

A Regyessendiék temploma (Kolozsvár) főoltárva levő csodatevő Szűz Mária képet festette Lukács, nagyklódi ruthén pap 1681 ben.

Historia Thaumaturgae Virginis Claudiopolitanae Honoribus Illustrissimorum Dominorum Fratrum Ladislai et Gabrielis e Comitibus Haller de Hallerkő ect. dedicata Claudiopoli Anno 1736.

Kovács Gyártás dezsaknai plébános A mikolai, máskép kolozsvári csodatevő Sz. Szűz kegyképnek történeti vázlata Zamosujvár 1898. (Előbbi mu alapján Eszult).

Szolnok Dob. monogr. IV. K 87 l. 1. 13 ap 1892. | Gerecze A muzulatek 432 l

Lukács gör. kat. festő

1681-ben Iklódon (Dobokavm) festette az alábbi templom Könnyező Szűz Mária képét. Ettől Kopcsa János nevű nemes ember vette meg és a nikolai (szentmiklósi) gör. keleti templomban helyezte el. A Hohenzollern-erred katonái ott 1699. febr. 15-én Szűz Máriát könnyezni látták. A

fordít

gr Kornis Zsigmond
onnes szenbenedeki kar-
tékaba vitette, majd a
kolozsvári jezsuiták-
nak adta.

T. 5281.

ép előterében a várat ostromló
latait látjuk, a Dunán a hajóhidak
solnakokat veszünk észre, mig a
zik. Felirata fölül:

er OFEN.

Biró Venceldr.

A kolozsvári

igen Türckenfestung Buda oder Ofen, samt
it die Vnsern den 5. Octob dieselbe belägert
etters am ende Nouembris widerumb abziehen
urch Ziffern in der historia erkleret wird

piarista templom
alapitása.
Cluj-Kolozsvár
1932. 31. P.

21.1 : 28 cm.

5.

Lukács, iklódi festő

XVII. sz. vége -

festette azt a csodatervő
könyvző Mária Lépet,
melyet Kornis Zsigmond
Kolozsvárról vitt Szent-
benedeki kastélyába,
majd a XVIII. sz. elején
innen Erdt a kolozsvári
jezsuiták, ma piaristák
templomának fő-
oltárára.

Entz Géza: A Szent-
benedeki Kornis-Kas-
tély. Ellenzék (Ko-
lozsvár) 1942. márc-
18.

200

érdekes cikk között bemutatja járásonként az írni-olvasni nem tudók térképét. Eszerint még ma is Erdély a legiskolázottabb terület Romániában. A legjobb helyen a Brassó megyei derestyei járás áll, amely az egyetlen, ahol az analfabéták száma nem hagyja el a 10 %-ot. Ezenkívül Dél-Csik, Udvarhely, Háromszék, Szeben, Nagyküküllő, Fogaras és a nyugati határszél magaslik ki az országos színvonal fölé, minthogy itt általában 10—20 % közt marad az analfabéták száma. *B. G.*

A *Slovo* című *bulgár* lap 1939. évi november 30-i számában foglalkozik gróf Csáky István külügyminiszter és Gafencu polémiájával. Ezzel kapcsolatban a bulgár lap megjegyzi, hogy gróf Csákynak ebben a vitában erős érvei vannak. Ezek az érvek megfelelnek az új idők szellemének és az általános vágynak, amely meg akarja gátolni a háború tűzvészének a továbbterjedését. Eszköz erre a békeszerződések által teremtett vitás kérdések *békés* rendezése. Nem maradhat el a revizió, amely kizárja a háborút, de elsősorban megszünteti az igazságtalanságokat.

A *„La Parole Bulgare"* 1940 január hó 6-i száma ismerteti G. Kiosseivanov bolgár miniszterelnök újévi rádiószózatát. A kormányelnök ez alkalommal ismét hangoztatta, hogy kormánya rendíthetetlenül a *béke* politikáját fogja követni. Nem fogják azonban sohasem szem elől téveszteni a bulgár nép vitális érdekeit.

Ugyanezen lap január 14-i száma „Őszinte és megértő barátság" címmel cikket közöl, amely — belekapcsolódva Gafencu román külügyminiszternek Kirov bulgár követ távozásakor mondott barátságos beszédébe — megjegyzi, hogy az

Lukács frater

festi

1

Kapossy jegyzetek

215 l

Kengyel vasból VII. 244.

Lukács testvér

Pálos szerzetes. Orosz szerint a lepoglavai templomot és kolostort műértően kifestette.

Ádám Iván. Pálosaink építészeti emlékei. Egyház Művészeti Lap 1883. 99. 1.

LUKÁCS farargó, szobrán

Lukács testvéri

Szeszetes a bajai Ferences templom szobránáti művészet egyik névnesinti megalkotója. (18 n.)

Miskolczy Ferenc, Baja képzőművészete a XIX. Sz.-ban, kézirat MDK -C-II- 599/1

16 l.

Lukács .....

Istenes Szt. János rendhez tartozó testvér 1751 után átfesti a feldebrői rk. templom Szt. János szobrát.

Voit Pál szb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII.

Budapest 1972.

7161

M.D.K.

Lukács fráter festő szerzetes,

végezte a feldebrői templom festését 1750 körül „Lukács testvér, ari az Istenes Szt. János szerzethez tartozik

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki toporgráfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 361. old.

M.D.K.

LUKÁCS ~~Fráter~~ festő szerzetes. A feldebrői templom festését 1750 körül „Lukács testvér, aki az Istenes Szent János szerzethez tartozik"végezte. /Can.Vis. Feldebrő./ —+ Huetter ~~Hüttx~~ Lukács.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

régi ezüstéremből áll. Nevezetesen III. Béla király bracteatjai (Rupp. V. J. 111., 112., 114., 115., 116., 118.) gazdag változatokban 138 drb; I. Károly garasai (Rupp XII. T. 342. sz.), 2 drb I. Lajos garasai, (Rupp. 398.) 46 drb és végül 41 drb szerb nevezetesen 3 darab Dragutin Istvántól (1272—1316) és 38 drb Dusan Istvántól királyi (1331—1346) és czári (1346—1355) korából.

Az érmek általában igen jó fentartásúak, kivéve I. Károly garasait. Lajos garasai pedig teljesen épek, s minden körülnyirástól mentek.

A leletben mindezeken túl még egy ezüst körlap is előfordul (ábra). A körlap átmérője 5 $^1/_2$ cm. s egyik szélén a körlap pereme letöredezett. A körlapon stylizált növény diszítések közt, jobb felé futó állat (talán farkas?) látható. A körlapon két átlyukasztás észlelhető, mely arra enged következtetni, hogy az mint diszítmény, szíjra vagy ruhára volt erősítve.

A lelet a szeged-városi múzeum birtokába jutott. *Reizner János.*

DUNANTÚLI BRONZLELET. A nemzeti múzeum, sajnos, elég gyakran van abban a helyzetben, hogy kénytelen áldozatok árán is, megmenteni hazai leleteket, melyek élelmes kereskedők kezén már-már örökre készülnek eltünni láthatárunktól és olykor-olykor nemcsak a hazára, de a tudományra is végkép el volnának veszve. Egy őskori leletet, mely majdnem ily sorsra jutott, mutatunk be az idecsatolt ábrákban. Fővárosi régiségkereskedő élelmes vidéki fémárúkereskedőtől szerezte; egyik sem árulta el az első forrást, csak annyit birtunk megtudni, hogy gazdaember egy kupicza pálinkáért juttatta annak a kezébe, a ki azt vélte, hogy Dárius kincsét szerezte meg és e képzelmében olcsó zsákmányával hajlandó lett volna Párisig meg sem állani.

Most, midőn az ismeretlen zsarolótól a szerény ősleletet szerencsésen elhódítottuk, vidéki szaktársainkhoz fordulunk azzal a szives kéréssel, hogy valamikép tudják meg a lelőhelyét. Dunántúlra gondoltunk, mert ottani leletekből véljük a legtöbb analógiát ismerni és e tárgyi érveléssel összevág, hogy a zsaroló fémkereskedő állítólag dunántúli egyén.

Igen jellemzők a leletben azok a pengeidomú nyers bronzdarabok (1. és 3.), melyeknek keskenyebb végén meg van még az az összekötő nyers darab, melynél fogva e pengék egymással összefüggtek. Egy ily pengét szerzett a n. múzeum a sárbogárdi leletből (Bronzkor CCXXIII. 1.), és egymással még összefüggő pengéket bir Dunaföldvárról (u. o. II. 3.). Teljesen szabálytalan idomú és nyers egy lapos bronzdarab (2.), mely nyilván úgy keletkezett, hogy az izzó fém öntés alatt kifolyt és lehüléskor véletlenül vette föl e furcsa idomot. Ugyancsak öntési maradványnak látszik az 5. számú darab.

A lelet gyüjtelékes voltát a csonka darabok nagy száma mutatja, melyek vagy azért kerültek a lelet közé, mert öntésük nem sikerült, vagy azért, mert töredékek.

Karimás véső pengéjének csonka darabja (6. sz.), tokos véső, melynek letört az éle (7. sz.) és két fél karperecz (9., 10. sz.) csonka voltuk miatt mint

értelmetlen ember ennyire eredetiségéből és csak azért nem bántotta a meglévő darabot, mert betüket látott a vastagodó vég két lapján. Adjuk külön is e föliratos lapokat. Egyiken nyilván bélyegzővel be van verve egy császári fölirat D N CONSTANTI azaz D(ominus) N(oster) Constanti(us) vagy D(omino) N(ostro) Constanti. Bajos volna megállapitani, hogy melyik a helyes olvasás, mert a szerint, a mint egyszerűen pénzverdéből kikerült hitelesítő jelzésnek tekintjük a császári bélyeget, vagy a császár tiszteletére ajánlott tárgynak tekint-

jük a karpereczet, más-más lesz a fölirat megfejtése. Még bajosabb a másik oldalra ponczczal bevert félig cursiv görög betükből álló fölirat biztos magyarázatát adni. Ez lehet a készitő neve, vagy lehet a fölajánló neve és ha az utolsó előtti koridomot is betünek nevezzük ματγογ(ος) = Matgogos thrák név rejtőznék benne. E megfejtést azonban csak mint lehetőséget állitjuk és fönmarad minden hozzáértőnek a szabadsága, hogy az itt adott magyarázatnál találóbb megfejtéssel járulhasson a rejtélyes föliratok értelmezéséhez. Csak ez volt mostani előleges ismertetésünk czélja. *x.*

EGY KOLOZSVÁRI KÉPIRÓ A KÖZÉPKORBAN. *1492. oct. 16.* Palnár Péter kolosmonostori apát az elődje Péter apát által Kolosmonostor határán újra ültetett szőlőkből két holdat a borsajtóval együtt Kolozsvár külvárosában lakó Lukács mesternek adja húsz arany forintért azon föltétel alatt, hogy az egyszersmindenkorra számított húsz forintért a századbeli szűz Mária templomra s a barátok lakóházára ablakokat, *képeket*, és más *egyházi szereket* készitsen.*

Az orsz. lltárban *M. o. D. G. 36,398.* fol. 92.

Közli: *Barabás Samu.*

ÉREMLELET SÖVÉNYHÁZÁN. Tószegi András, sándorfalvai lakos, múlt hó 18-án, Sövényháza helységhez tartozó Hatrongyos dülőben, hol az 1879/80. évi töltés, épitkezés alkalmával igen sok népvándorláskori leletre akadtak, szántás közben becses éremleletre bukkant, melyet ekéje vetett föl. A lelet egy cserép edényben volt, körülötte azonban sem csontváz, sem épületmaradvány nem fordult elő. A lelet súlya 27 deka s összesen 229 darab magyar és szerb

* «Pro quibusquidem viginti florenis auri idem magister Lucas ad predictam ecclesia beate Marie virginis ac domus fratrum in eodem monasterio constructas quamplures fenestras, *imagines* ceteraque clenodia . . . nunc et de presenti ac successivis temporibus computando eosdem viginti florenos auri elaborare habet, debebitque et tenebitur . . .»

Lukács

kassai festő
1399-1400

152. l

Horváth H.: Zsigmond
király és kora
Bp 1937

A m.festészet haladó

va. 1951. 6.l.

Gu

17.században Székesfe

S

4.l.

Károly Ferenc, szobr

1733. lett polgárrá.

szoboremléket. 1745

és kérte annak elren

szobrászi munkát, va

ne dolgozhasson kol

ápr.14. Pesten. Özv

Talán fia lehetett

Lukács
pálos szerzetes
festő

l.

Egyházm. Lap
1883. 99. C.
238-l.

évi szeptember hó 6-án.

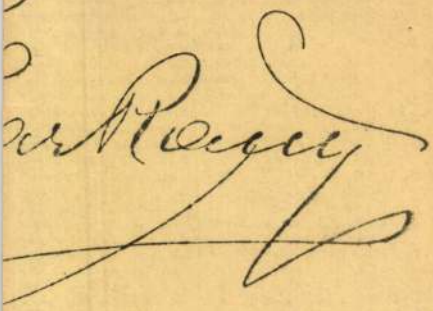

Lukács

görög festő

festette a kolozsvári egyetemi kegyesrendi templomban levő csodatevő Mária képet Iklódon (Dobokavm.) 1681-ben. A képtörténete Jordánszky művéből ismeretes.

Kádár Szol Dob

VI. 315. l.

Vergyls

b. 48

1 Köt 8r
(2 Kötethe Kötve)

Pfluck-Hartung,
Dr. Julius von

Iter Italicum.

Unternommen mit Unterstützung
der Kgl. Akademie der Wissenschaften
zu Berlin

I. – XIV + 1. – 908. M.

Lukács Képíró

Kassa 1397–1403.

Városi pénztárkönyv:

Lukács képíró: 1397. Christan Erczen super Lucas moler 2 fl. et 8 gross. — 1399. Nycolaus Straws super Lucam pictorem 40 gross. — 1400. Feria secunda pro xima post dominicam Oculi. Conradus Schoffeldir super Lucam pictorem 27 fl. pro quibus debet ei laborare. — Niclus treppinmacher super Johannem Konyginne son et super Lucam pictorem 23 gross. — 1401. Straws super Lucas moler 40 gross. — Stephanus Kannengisser super Lucam moler 23 gross. — Plekkinbawch super Lucam moler 24 gross. — 1402. Barbara super Lucam moler 1 fl 28 gross. — 1403. Olbricht Kromer super quendam pictorem Lucam 2 fl. 5 gross. — Hannus Peystrer super Lucam moler 6 fl.

Kemény Lajos: Kassai képírók a 14-ik században. Művészet 1913. 122. l.

Mihalik József VI. 310.

LUKÁCS ADAMIS

Új művészet

1999/szept.

39.o.

Lukács, Ötvös

(Lucas Aurifaber)

Szeged 1522

Reizner

Szeged tört.

IV. 115. l.

15 Május

Jú

Lukács (szijgyártó) MDK
coriarius

1570-ben adott tanuvallomása szerint "Besztercére érkezett a Keresztelő Szent János születésnapján ott tartott sokadalomba és a megszokott helyen ütötte fel a sátrát (tentoria) a többi kolozsvári és besztercei szijgyártóval egyetemben", hogy áruikat eladásra kirakhassák...

296.o.

Goldenberg, Samuil: Kolozsvár kereskedelme a XVI. században.

KelemenEml. 293-316 310. o.

Lukács

miskolci szűrszabó

l.

Größfyszűr

164 l.

Lukács

(Magister Lucas cantorifusor)

1525.

L. Arch. Közl. 1876.

X. k. III. f. 55. l

1. Gallina: Budapest
1. Würz: Zur Charakteristik
1. Witting: Ch. Architektur
1. Miselke: Unsere Dorfkirch
1. Otte: Kunst-Archäologie
1. Stuhlfauth: Elfenbeimpla
1. Beisel: Kunst u Liturgie
1. Steinmann: Die Tituli
1. Hasenehver: Gräberschmuc
1. Mechlenberk: Vom Urerlei
1. Rahn: Central u. Kuppe
1. Sauer: Wesen u.
1. Gonda: Szolnok.

LUkács /Brassói könykötő/

lásd:

Brassai Lukács

MDK

Lukács építész

Magánépitési...engedély. Épitő Ipar, 1910. jun.19.
259. o.

Lukács MDK

Kolozsvári ötvösök 17oc-1848-ig.

Jakab Elek: Oklevéltár Kolozsvár története II, és III.kötetéhez Bp. 1888.73o.o.

Lukács mester MDK

festő,
1391-1403 között Kassán élt.

Radocsay Dénes: a középkori Magyarország táblaképei.
Bp.1955.36.l.

Lukács tervező-építész Kassán.

1756.

Archaeologiai Értesítő

1916, 217-219.

Kemény Lajos: Mű- és művelődéstört. adatok Kassa életéből

Lukács

nyomdász

Egyideig Lukács és Társa nyomtatta
Táncsics lapját a "Munkások Ujságát".

95.o.

Repr.: Munkások Ujsága. 1. számának /1848 ápr. 2/
címlapja.

XIX képtábla.

**Dezsényi Béla-Nemes György : A magyar sajto 250 éve.
I. kötet. 1954.**

Lukács MDK

Pozsonyi festő, 1443-ban említik nevét

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp. 1954. 69. l.

M.D.K.

Lukács

Képiró Iklódon- Doboka megye-"1681-ben festette
a szt Szüz képet nemes Kopcsa Istvánnak, aki azt
a Szentmiklósi egyháznak adományozta.
/Könnyező Madonna /

dr.Kertész János: Kolozsvár mint bucsujáróhely.
Városok Lapja 1941. 2.szám. 14.old.

Lukács nyomdáz

(1848-49 emlékkiadítás)

MBK

Gödöllői szozat. A gyözelmes iszaszegyhi csata utáni Kossuth igy zólta nemzetlez „Magyarok! Az Ürpádok ezer éves zent földének ös zabad lakói! üdvöz legyetek!" Az ivrétü sürü zedésü nyomtatvány Pesten Lukács és Társanál Készült

Jabó D: A zabtarc idej. ból való nyomt. ról Grafikai Szemle 1891. 12 z 189. old.

Lukács ötvös

Kolozsvári ötvösök 17oo-1848. Jakab Elek. Ok
Oklevéltár. Kolozsvár tört. II. és III. kötet
téhez. II.k.Bp. 1888. 73o l.

Lukács 1397-14o3. kassai képiró

Kemény Lajos: A kassai képirócéh. Művészet, 19o9.
253 l.

re. D. K.

Lukács aurifaber

1522. Szeged

Szorcáth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI – XVII. században 179. l.

Művért. 1953. 1-2. sz.

K. D. K.

Lukács ötvös

1554. Szombathely

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen leveltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 179. l.

Művért. 1953. 1-2. sz.

Lukács kőmüves

MDK

dr.Iványi B: Eperjes város középkori épitkezései és épitészei. Muz. és Kvt. Ért. 1918. XII.évf.2.sz. 117 l.

Lukács

antalos

l -

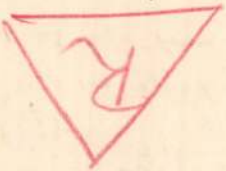

48,76,658.l.

250

-ban.)

erdő fiélén, a vén za törzséhez két balra
Az innenső pejló fel van nyergelve, hasát fehér
ába kese; a tulsó szürke pedig fejét felemelve figyel s
ntért pozsolya foglalja el, a melyen lovas nő megy
rös kabátos férfi vezetése alatt. Az egbolt fel-
: Alfréd de Dreux
: 32·8 : 46 c/m.
. ban. Ár 3235.50 (5250 frk.)

7

Lukács

gk. festő Iklódon (Erdély)
Doboka megye

1681. festette Büz Mária képét (1 art) Kopcsa Jánosnak eladta.
Ez a képet a szent-miklósi (Doboka vm) egyesült görög ~~hitköz~~ templomának ajandékozta. Ez a kép 1699. óta mint Marianar nagy tiszteletben álló kegyképe Kolozsvárt van.

Szimonidesz Lajos
Jézus és Mária erekly-éi. Bp. é n.
I r. 113. l.

Szerczi Molnár Albert VI. 252.

Lukácsi László

Metro 2007. sept. 9.

ÜVEGALKOTÁSOK SEREGSZEMLÉJE

VARGA KATA

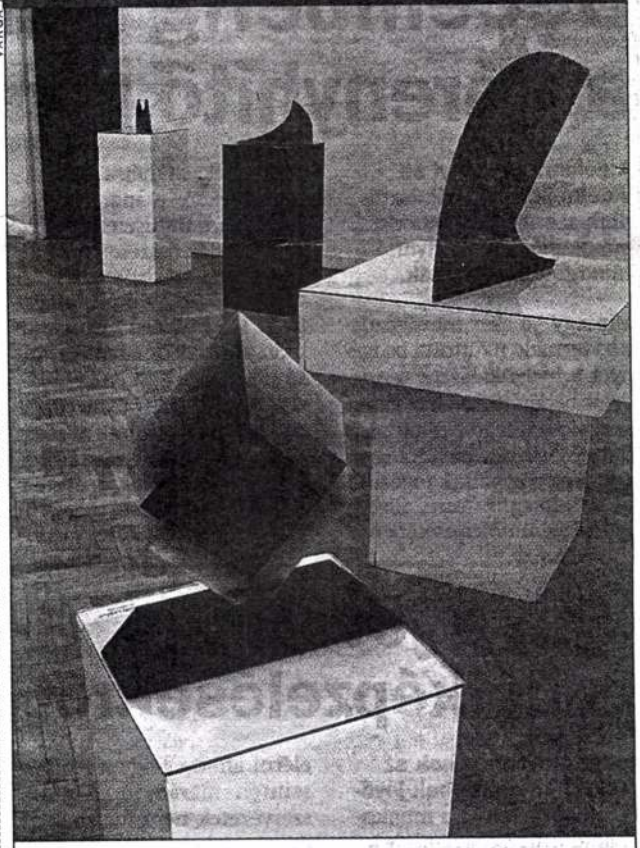

Ferenczy Noémi-díjas alkotók állítanak ki
Szeptember végéig látható a kaposvári Rippl-Rónai Múzeum Galériájában az az üvegkiállítás, amelyen Gonzáles Gábor, Lukácsi László és Czebe István művei láthatók. A tárlatot H. Bognár Zsuzsa rendezte. (Metro)

Lukács

csinár

l.

R III

619, 631, 632
648, 665, 687,
714. l.

327. **Doboz,**

fajánsz, manganszinü lambrequin-sávval és virágszálakkal. XVIII. sz. Bronzfoglalatu fedele kinai porcellán. — DOSE, fayence, mit einem Lambrequinfriz in Manganblau und Blumenzweigen. XVIII. Jahrh. Der Deckel aus chinesischem Porzellan in Bronzefassung.

328. **Fokutya,**

keménycserép, márványos szinezéssel, fekvő helyzetben. Japán. — SEEHUND, Steingut, Marmorglasur, liegend. Japan.

329. **Két kis diszedény,**

japán porcellán, aranyozással és szines alakos diszitéssel. — Zwei KLEINE VASEN aus japanischen Porzellan mit figuralem Dekor in Gold und Bunt.

330. **Két kis virágváza,**

japán porcellán, szines alakos diszitéssel. — Zwei KLEINE BLUMENVASEN aus japanischen Porzellan, mit farbigen figuralem Dekor.

331. **Díszedény,**

szatzuma porcellán, gömbös testén gazdag aranyozásu diszités: folytatólagos sokalakos jelenet. Faragott fatalapzaton. XIX. sz. — VASE aus Satzuma-Porzellan, der bauchige Körper mit reichem Dekor in Gold zeigt ringsum figurliche Darstellungen. Auf geschnitztem Holzsockel. XIX. Jahrh.

Lukács

kardeşinin

l.

2. l. (890). l.

Szmrecsányi Miklós VIII. 7i.

Lukács

murátor

l

545,661. l

247

Mámzó tenger fövényes partján, meren gő fiatal nő
te a földön különféle szinű kagylók hevernek.
ben kék ~~[illegible]~~ napernyőt, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ piros
zöld kendőt tart. Szalma kalapját fehér fá-
nája s bélese zöld-selyem, világos-kék fodros tu-
ér csipkével van díszítve, czipője hegyes orrú. Az
hése alól balra: Jan Verhagy.
1887

eté. 121: 86 cm.
XII. 12. Ara 1250 frt.
7.

9

Lukács

Ausrár

l. RIII

2, 619, 631, 632, 648,
665, 687, 714. l.

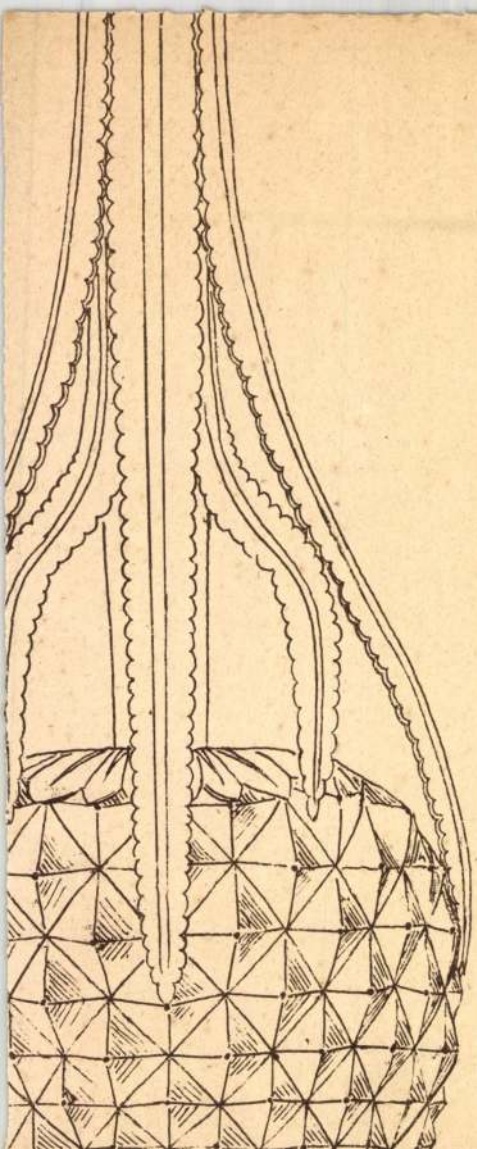

Lukács (Lux)

Kőmives

l. 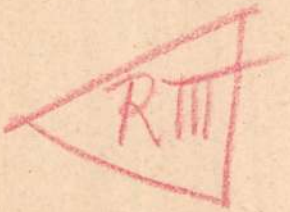

665, 671, 756. l.

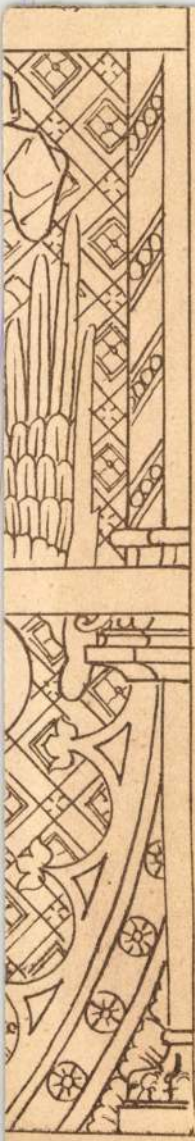

Lukács csiszár

gladiator, schwert-
feger

l.

RIII

2. l.

210. **Két vívó fiucska.**

Bronzszínűre festett horganyszobrocskák. Magasssága 19 cm. XIX. század. — ZWEI FECHTENDE KNABEN. Bronzefarbige Zinkfigurchen. XIX. Jahrh.

211. **Elefánt.**

Elefántcsontszobrocska. Magassága 4 cm. XIX. század. — ELEPHANT. Elfenbeinfigur. XIX. Jahrhundert.

212. **A säckingeni trombitás.**

Elefántcsontszobrocska. Magassága 11 cm. XIX. század. — DER TROMPETER VON SÄCKINGEN. Elfenbeinfigur. XIX. Jahrhundert.

213. **Incroyable.**

Elefántcsontszobrocska, ugyanilyen talapzaton. Teljes magassága 16 cm. XIX. sz.— INCROYABLE. Elfenbeinfigur. XIX. Jahrhundert.

214. **Napernyős hölgy.**

Elefántcsontszobrocska, ugyanolyan talapzaton. Teljes magassága 17 cm. XIX. sz. — DAME MIT SONNENSCHIRM. Elfenbeinfigur. XIX. Jahrhundert.

215. **Gitározó ifju.**

Elefántcsontszobrocska, ugyanilyen talapzaton. Teljes magassága 17 cm. XIX. sz. — GUITARRESPIELENDER JÜNGLING. Elfenbeinfigur. XIX. Jahrhund ert.

Lukács

Körnüves

l.

RIII

521, 665, 671,
756. l.

Jahrh.

264. **Hokusai, Katsugava** (1760—1849):
TÁNCOLÓ FÉRFI. Surimono. 8·5—8·7 cm. — TANZENDER MANN. Surimono.

265. **Olvasó férfi.**
Indo-perzsa tusrajz, aranyindás keretben 19·5—12 cm. XVIII. század. — LESENDER MANN. Indo-persische Tuschzeichnung mit vergoldeter Rankeneinrahmung. XVIII. Jahrh. *(Illusztrálva a XII. táblán.)*

266. **Férfiarckép.**
Akvarell. 33—20·5 cm. Korea, XVII. század. — MÄNNLICHES PORTRÄT. Aquarell. Korea, XVII. Jahrh. *(Illusztrálva a XII. táblán.)*

267. **Gyümölcsöt evő férfi.**
Indo-perzsa miniatür. 16·5—9·5 cm. XVIII. század. — OBST ESSENDER MANN. Indo-persische Miniatür. XVIII. Jahrh.

268. **Tojokuni, Utagava** (1768—1825):
JELENET A ZÖLD HÁZBÓL. Színes fametszet. 35—22 cm. — SZENE AUS DEM GRÜNEN HAUSE. Farbenholzschnitt. *(Illusztrálva a XII. táblán.)*

269. **Utamaro, Kitagava** (1754—1806):
FÉSÜLKÖDÉS. Színes fametszet. 33—22 cm. — TOILETTE. Farbenholzschnitt.

270. **Utamaro, Kitagava** (1754—1806):
TOILETTE. Színes fametszet. 37—25 cm. — TOILETTE. Farbenholzschnitt.